MAKÜ
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

IHSLC

TÜBİTAK

100
MİLLİ MÜCADELE'NİN YÜZÜNCÜ YILI

7. International Health Sciences and Life CONGRESS

Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi

07 - 09 MART 2024

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

LAVANTA TEPESİ HOTEL

ABSTRACT BOOK

ÖZET METİN KİTABI

TÜBİTAK

World Health Organization

BAKA 2009

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the Europen Union

CK4Stim

ihslc.mehmetakif.edu.tr

ihslc2024

ABSTRACT BOOK

EDITED BY

ASSOC. PROF. DR. MÜMİN POLAT

2024

BURDUR

7th INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE AND LIFE CONGRESS (IHSLC 2024)

07-09 March 2024 / BURDUR-TURKEY

This book is subject to copyright. All rights are reserved, whether the whole or part of the material is concerned. Nothing from this publication may be translated, reproduced, stored in a computerized system or published in any form or in any manner, including, but not limited to electronic, mechanical, reprographic or photographic, without prior written permission from the publisher.

The individual contributions in this publication and any liabilities arising from them remain the responsibility of the authors. The publisher is not responsible for possible damages, which could be a result of content derived from this publication.

Published, March 2024

www.ihslc.mehmetakif.edu.tr
ihslc@outlook.com

7th INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE AND LIFE CONGRESS (IHSLC 2024)

07-09 March 2024 / BURDUR-TURKEY

ORGANIZATION COMMITTEE

CONGRESS PRESIDENT

ASSOC. PROF. DR. MÜMİN POLAT - MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

SCIENTIFIC SECRETARY

PROF. DR. ÇİĞDEM KARABACAK ATAY - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. GÜLHAN ŞEN - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
LECTURER GÜLCİHAN AYBİKE DİLEK KART - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
LECTURER GÖZDE YALÇIN AKGÜL - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*

MEMBERS OF THE ORGANISATION COMMITTEE

PROF. DR. ÇİĞDEM KARABACAK ATAY - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. EMRAH ATAY - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. SERDAL ÖĞÜT - *AYDIN ADNAN MENDERES UNIVERSITY*
PROF. DR. GAMZE TANRIÖVER - *AKDENİZ UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÇİĞDEM AYDIN ACAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ENES AKYÜZ - *SAĞLIK BİLİMLERİ UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. CANAN DEMİR BARUTCU - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÖMER GÜRKAN DİLEK - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SONER DÖNMEZ - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ERHAN KEYVAN - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. GİRAY KOLCU - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
DOÇ DR. MELDA SOYSAL TOMRUK - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASST. PROF. DR MUSTAFA KILINÇ - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASST. PROF. DR. GÜLHAN ŞEN - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. DENİZ TAŞDEMİR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASST. PROF. DR. HALİL İBRAHİM TAŞDEMİR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ŞÜKRİYE YEŞİLOT - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
LECTURER AYŞE YACAN KÖK - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
LECTURER GÖZDE YALÇIN AKGÜL - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
LECTURERGÜLCİHAN AYBİKE DİLEK KART - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
DOKTORANT ALİ SERT - *SELÇUK UNIVERSITY*
DOKTORRANI EDA ARICI - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
MASTER STUDENT MUSTAFA KART - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*

ADVISORY BOARD

PROF. DR. DURMUŞ ACAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*

PROF. DR. MEHMET KARACA - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. ÖMER TEKŞEN - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. ATEŞ KARA - *HACETTEPE UNIVERSITY*
PROF. DR. CEVDET ERDÖL - *SAĞLIK BİLİMLERİ UNIVERSITY*
PROF. DR. ÖNDER ÖZTÜRK - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. MURAT ALİ DULUPÇU - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. SERHAT SÜHA TÜRKASLAN - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. BULEM ÜREYEN KAYA - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. MURAT MADEN - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. SEVİL ATASOY - *ÜSKÜDAR UNIVERSITY*
PROF. DR. AYKUT ÖZDARENDELİ - *ERCİYES UNIVERSITY*
PROF. DR. ÖZLEM ÖZMEN - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. ZAFER ÖZYILDIZ - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. MUSTAFA DOĞA TEMİZSOYLU - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. ALİ REHA AĞAOĞLU - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. EBRU ÇUBUK DEMİRALAY - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. ÖZGECAN KORKMAZ AĞAOĞLU - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. MEHMET ZEKİ YILDIRIM - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. HİLMİ KARATOSUN - *BURDUR M*EHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. KÜRŞAT ÖZDAŞLI - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. MURAT KAYALAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. AFŞİN GÜNGÖR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. FİRDEVS SAVİ ÇAKAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. HASAN YASAN - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. NİLÜFER CALAPOĞLU - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. MUSTAFA CALAPOĞLU - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. İSMAİL ÖZMEN - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. MUSTAFA YILDIZ - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. FERDİ BAŞKURT - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. SEMRA KILIÇ - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. HİCRAN BEKTAŞ - *AKDENİZ UNIVERSITY*
PROF. DR. AYŞEGÜL İŞLER DALGIÇ - *AKDENİZ UNIVERSITY*
PROF. DR. EMİNE EFE - *AKDENİZ UNIVERSITY*
PROF. DR. SABAHAT GÖZÜM - *AKDENİZ UNIVERSITY*
PROF. DR. ZEYNEP ÖZER - *AKDENİZ UNIVERSITY*
PROF. DR. NALAN TÜZMEN - *DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY*
PROF. DR. GÜLSEREN KOCAMAN - *DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY*
PROF. DR. HÜLYA OKUMUŞ - *DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY*
PROF. DR. GAMZE EKİCİ - *HACETTEPE UNIVERSITY*
PROF. DR. ABDULLAH RUHİ SOYLU - *HACETTEPE UNIVERSITY*
PROF. DR. GÜNHAN ERDEM - *GİRNE AMERİKAN UNIVERSITY*
PROF. DR. KURTULUŞ ÖNGEL - *İZMİR KATİP ÇELEBİ UNIVERSITY*
PROF. DR. ZELİHA BAŞKURT - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. AYŞE GÜL MUTLU GÜLMEMİŞ - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. ÖZLEM FENTOĞLU - *ANKARA UNIVERSITY*
PROF. DR. BADE SONAT - *ANKARA UNIVERSITY*
PROF. DR. KAMİLE USLU ERCİYAS - *GAZİANTEP UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. AFŞİN EMRE KAYIPMAZ - *TC SAĞLIK BAKANLIĞI KORONAVİRÜS BİLİM KURULU*

SCIENTIFIC BOARD *

PROF. DR. FATMA FİLİZ ARI - *AHİ EVRAN UNIVERSITY*
PROF. DR. EMRAH ATAY - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. AHMET HULUSİ DİNÇOĞLU - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*

PROF. DR. MUSTAFA KARABACAK - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. SERDAL ÖĞÜT - *ADNAN MENDERES UNIVERSITY*
PROF. DR. ŞERİFE EVRİM ARICI ŞENKAYNAĞI - *ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÇİĞDEM AYDIN ACAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. BURCU ASLANTAŞ ATEŞ - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. NAZİFE BAKIR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. CANAN DEMİR BARUTCU - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ERTUĞRUL BAYER - *ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÜLKÜ BAYHAN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MUSTAFA TUĞFAN BİLKAN - *TOKAT GAZİOSMANPAŞA UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HALE SEÇİLMİŞ CANBAY - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MÜGE ÇINA - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÖMER GÜRKAN DİLEK - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SONER DÖNMEZ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. AYŞE DERİCİOĞLU ERGUN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. GÜL ERGÜN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. TÜZÜN FIRAT - *HACETTEPE UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. PINAR GÜL - *ATATÜRK UNIVERSITY*
ASSOC. PROF AYSUN GÜZEL - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÜMİT IŞIK - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. IŞIL KALAYCI - *SÜLEYMEN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SARP KAYA - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. UMMAHAN KAYGISIZ - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ERHAN KEYVAN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF M. İNCİ BAŞER KOLCU - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. GİRAY KOLCU - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MUSTAFA LAMBA - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SERCAN ÖZBEK - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. YAHYA ÖZTÜRK - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SADIK YÜKSEL SIVACI - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SİBEL ŞENTÜRK - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÖZLEM TAGAY - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. NURTEN TERKEŞ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MURAT TOMRUK - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. AYNUR TORAMAN - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR.İBRAHİM KUBİLAY TÜRKAY - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. NEVİN USLU - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MERİÇ ÜNAL - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HALİL YALÇIN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MEHMET EREN YÜKSEL - *ANKARA ETLİK ŞEHİR HASTANESİ*
ASSOC. PROF. DR. ZERRİN ACAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. RAFET AYDIN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. BURCU BAKIR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. PINAR BEKAR - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. İLKAY BOZ - *AKDENİZ UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HATİCE CEYLAN - *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MERVE ÇAMLIBEL - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ENDAM ÇETİNKAYA - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. BEKİR ÇETİNTAV - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SAADET ÇÖMEZ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HATİCE DARGA - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. IŞIL AÇIK DEMİRCİ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. BELGİN DİLMEN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. GÖZDE EDE - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*

ASSOC. PROF. DR. ELÇİN EFTELİ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. LEVENT ELMAS - *İZMİR BAKIRÇAY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SEMA ÖZMERT ERGİN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SÜLEYMAN FAKİ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SAVAŞ VOLKAN GENÇ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÇİĞDEM GÜN - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. REYDA KIYICIOĞLU - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ŞEVKİNAZ KONAK - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SERKAN KÖKSOY - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. MURAT ABDULGANİ KUŞ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HATİCE MERT - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ÖZGÜR ÖNAL - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HALİL ÖZBAŞ - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SERPİL ÖZBAŞ - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. BİLGE BAL ÖZKAPTAN - *SİNOP UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SILA GÜLBAĞ PINAR - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. DİLEK SAĞIR - *SİNOP UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SEVİNÇ SÜTLÜ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. DERYA ŞAHİN - *SİNOP UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. EMİNE HİLAL ŞENER - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. HACER TEKERCİ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SEVCAN ATAY TURAN - *AKDENİZ UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. SABRİYE UÇAN YAMAÇ - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ŞÜKRİYE YEŞİLOT - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR BANU ASLAN YILMAZ - *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*

*** The Scientific Committee is listed alphabetically by surname.**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC BOARD

PROF.DR. MURAT BEDANOKOV - *MAIKOP STATE TECHNOLOGICAL UNIVERSITY, RUSYA*
PROF.DR. GÜNHAN ERDEM - *GİRNE AMERİKAN UNIVERSITY, KKTC*
PROF.DR. VLADİMİR PEŠİĆ - *UNIVERSITY OF MONTENEGRO, KARADAĞ*
PROF.DR. NELI SAGINASHVILI - *NATIONAL TBILISI UNIVERSITY, GÜRCİSTAN*
PROF.DR. VIOLATA VALCHEVA - *BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES, BULGARİSTAN*
ASSOC. PROF. DR. SOKOL DURO - *AGRICULTURAL UNIVERSITY, ARNAVUTLUK*
ASSOC. PROF. DR. ROSEN DIMITROV - *TRAKIA UNIVERSITY, BULGARİSTAN*
ASSOC. PROF. DR. TANYA PASKALEVA - *TRAKIA UNIVERSITY, BULGARİSTAN*
ASSOC. PROF. HOSSEIN ASGAR POUR - *ÇANAKKALE 18 MART UNIVERSITY, TÜRKİYE*
ASSOC. PROF. DR. MOHAMMAD REZA HEIDARI - *SHAHED UNIVERSITY, IRAN*
ASSOC. PROF. DR. MAREK SOBOLEVSKI - *UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, POLONYA*
ASSOC. PROF. DR. ALDONA MIGALA-WARCHOL - *UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, POLONYA*
ASSOC. PROF. DR. KAMELIA STAMATOVA-YOVCHEVA - *TRAKIA UNIVERSITY, BULGARİSTAN*
DR. MIKAS BALKEVICIUS - *NGO INSTITUE, LİTVANYA*
DR. IOANA MELANIA CRISAN - *UNIVERSITATEA DE ŞTIINŢE, ROMANYA*
DR. ANDA VIKSNA - RIGA UNIVERSITY, LETONYA
LECTURER REZA NOROUZZADEH - *SHAHED UNIVERSITY, IRAN*

ÖDÜL KURULU

PROF.DR. MEHMET KARACA (KURUL BAŞKANI) – *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
PROF. DR. NİLÜFER CALAPOĞLU – *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
PROF. DR. FERDİ BAŞKURT – *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*

PROF. DR. EBRU ÇUBUK DEMİRALAY – *SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY*
ASSOC. PROF. DR. ŞÜKRİYE YEŞİLOT – *BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*
DR. MIKAS BALKEVICIUS – *NGO INSTITUE, LİTVANYA*

LEGAL ADVISOR

LAWYER BURAK SUCAKLI - *ISTANBUL BAR ASSOCIATION*

WEB DESIGN

LECTURER HÜSEYİN KARAOĞLU - *MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY*

IHSLC

WELCOME TO IHSLC 2024

Dear Colleagues,

We are honored to announce the seventh International Health Sciences and Life Congress, which will take place at Burdur Mehmet Akif Ersoy University from March 7th to 9th, 2024, and to extend our invitation to this scientific gathering.

The International Health Sciences and Life Congress has become one of the most powerful scientific events where research in the fields of health sciences and life can be presented on a common platform in our country, allowing researchers to meet with dedicated undergraduate and graduate students in academia. With its high-quality topics and speakers, the congress is once again preparing to meet you. Various conferences, panels, courses, as well as oral/poster presentations will be accepted in the fields of Medicine, Dentistry, Pharmacy, Veterinary Medicine, Nursing, Midwifery, Nutrition and Dietetics, Child Development, Physiotherapy and Rehabilitation, Emergency Aid and Disaster Management, Health and Social Policies, Social Work, Biological and Life Sciences, and other areas related to health and life sciences. Many innovations and quality approaches await you within the framework of our congress, which is academic-friendly.

The International Health Sciences and Life Congress, by bringing together many leading scientists in their respective fields with young academics and academic candidates, operates with an enlightening and encouraging consciousness. Recognizing the importance of interdisciplinary interaction and research, over the past six years, the congress has seen participation from more than 4000 researchers representing 42 different countries and over 200 different universities, both domestically and internationally. Supported and guaranteed by Burdur Mehmet Akif Ersoy University, the International Health Sciences and Life Congress, which has become traditional and has reached a very different point in terms of scientific content and quality, is excited to reunite with you with both "remote online presentation" and "face-to-face participation" options. We, along with the Congress Organization Committee, feel a high sense of responsibility and pride in meeting you again at this scientific event in Burdur Mehmet Akif Ersoy University, of which we are honored members. We express our great happiness to host scientists working in the fields of health sciences and life, as well as all participants dedicated to academia, at our congress and in our city.

King Regards…

Assoc. Prof. Dr . Mümin POLAT

Congress President

İÇİNDEKİLER

CO-LOCATING LARYNGEAL MASK AIRWAYS WITH AUTOMATED EXTERNAL DEFIBRILLATORS MAY IMPROVE CARDIAC EMERGENCY RESPONSE 42

THE EFFECT OF STIGMATIZATION ON DIABETES HEALTH PROMOTION SELF-CARE BEHAVIOURS IN TYPE 2 DIABETES PATIENTS: A CROSS-SECTIONAL STUDY 43

0-5 YAŞ GRUBU ÇOCUĞU OLAN ANNELERE ATEŞ YÖNETİMİ İÇİN VERİLEN EĞİTİMİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 44

ELİT KARATECİLERE UYGULANAN KOMPLEKS ANTRENMANLARININ SIÇRAMA, SÜRAT VE MAKSİMAL KUVVET PERFORMANSLARI ÜZERİNE ETKİSİ 45

OYUN DESTEKLİ BESLENME EĞİTİMİNİN BESİN SEÇİMLERİ ÜZERİNE ETKİSİ 46

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI KAPSAMINDA ENGELLİ BİREYLERE SAĞLANAN KURUM BAKIM HİZMETİNİN SOSYAL HİZMET MESLEĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 48

TURKISH CROSS-CULTURAL ADAPTATION OF THE POST HOSPITALIZATION BEHAVIOR QUESTIONNAIRE FOR AMBULATORY SURGERY (PHBQ-AS) 49

MOBILE MEDIA EXPOSURE AND USE IN CHILDREN WITH AND WITHOUT NEURODEVELOPMENTAL DISORDERS: A COMPARATIVE ANALYSIS 50

FOOT AXES IN RACEHORSES 51

EFFECTS OF A STRUCTURED EDUCATIONAL PROGRAM ON NURSING STUDENTS' LEVEL OF KNOWLEDGE AND AWARENESS TOWARD CHILD NEGLECT AND ABUSE: A QUASI-EXPERIMENTAL EVALUATION 52

INVESTIGATION OF SYNTAX II SCORE IN NON-ST ELEVATION MYOCARDIAL INFARCTION PATIENTS WITH COVID-19 53

COVID19 ÖNCESİ YÜZ YÜZE EĞİTİMİN, COVID19 SÜRECİ YÜZ YÜZE EĞİTİM İLE KARŞILAŞTIRILMASI VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 54

THE EFFECT OF QT, QTC AND TPE INTERVAL ON OUTCOME AND MORTALITY IN SYNCOPE PATIENTS 55

BIOLOGICAL DRUG USE STATUS AND VACCINATION RATE OF RHEUMATOLOGY PATIENTS DURING THE COVID-19 PANDEMIC 56

DOSAGE REVISION MIGHT BE REQUIRED IN EXPERIMENTAL ANIMALS FOR BLEOMYCIN, ETOPOSIDE, AND CISPLATIN THERAPY MODEL 58

TOTAL KALÇA ARTROPLASTİLİ HASTALARDA EGZERSİZ BARİYERLERİ, FİZİKSEL PERFORMANS VE EKLEM HAREKET AÇIKLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI 60

CHALLENGES IN RE-ESTABLISHING PRESSURE-CONTROLLED VENTILATION MODES ON THE MECHANICAL VENTILATOR: RE-ADJUSTING VOLUME-CONTROLLED MODES IS EASIER 61

INVESTIGATION OF CARDIOVASCULAR SURGERY POLYCLINIC APPLICATIONS AND THE FREQUENCY OF VENOUS INSUFFICIENCY 62

KRONİK VE DÜZENSİZ METFORMİN KULLANIMI SONRASI GELİŞEN METFORMİN İLİŞKİLİ LAKTİK ASİDOZ OLGUSUNDA HEMODİYALİZ ETKİNLİĞİ 63

DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: GÜNCEL BAKIŞ AÇISI 64

A CULPRIT IN EXTENSIVE AND TREATMENT RESISTANT DERMATOPHYTE INFECTIONS: TRICHOPHYTON INDOTINEAE 65
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE ZORBALIK YAŞANIYOR MU? 66
OLGU SUNUMU 66
HEMŞİRELERİN INTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYON AĞRISI OLUŞUMUNU ÖNLEMEK İÇİN KULLANDIĞI YÖNTEMLER 67
RECONSIDERING MODIFIED SHOULDICE TECHNIQUE FOR PATIENTS WITH INGUINAL HERNIA TO AVOID MESH-RELATED COMPLICATIONS 68
FROM RECURRENT ABDOMINAL PAIN TO EMERGENCY SURGERY: A RARE CASE OF HEPATIC HYDATID CYST RUPTURE 69
AMELİYAT ÖNCESİ VE SONRASI DÖNEMDE YAŞLI HASTANIN BAKIM YÖNETİMİ 70
YARA BAKIMINDA SARI KANTARON KULLANIMI: KISA DERLEME 71
KALP HASTALARINDA HASTALIĞA PSİKOSOSYAL UYUM VE SOSYAL DESTEK ALGISI 72
AFET VE KADIN 73
ANALYSIS OF ARTICLES ON PES PLANUS IN THE FIELD OF ORTHOPEDICS 74
CERRAHİ HEMŞİRELERİNDE SİRKADİYAN RİTİMİN BOZULMASI İLE SAĞLIK SORUNLARININ VE TÜKENMİŞLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ 76
KRONİK HEPATİT D ENFEKSİYONUNUN TEDAVİSİNDE ANTİ-VİRAL TERAPÖTİK HEDEF OLARAK SODYUM TAUROKOLAT KOTRANSPORTER POLİPEPTİTİ (NTCP) VE BULEVIRTIDE 77
SOME PHYSICAL AND CHEMICAL PROPERTIES OF ISLAND MIMOSA (*LEUCAENA LEUCOCEPHALA*) LEAF SILAGE 78
ASSESSMENT OF SCAPULAR DYSKINESIS IN CERVICAL DISC HERNIATION 79
TİP-1 DİYABETLİ ADOLESAN VE GENÇ YETİŞKİN BİREYLERDE ÖZ-YETERLİLİĞE YÖNELİK ERGOTERAPİ UYGULAMALARI: SİSTEMATİK BİR DERLEME 80
AFET VE ACİL DURUMLARININ KADIN SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI; DEPREM ÖRNEĞİ 81
DETERMİNATİON OF PHYSİCO-CHEMİCAL, PHENOLİC AND ANTİOXİDANT ACTİVİTİES OF BUCKWHEAT SEEDS, LEAVES AND STEMS 82
SAĞLIK ALANINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DAVRANIŞLARININ YAPAY ZEKAYA KARŞI GENEL TUTUMLARINA ETKİSİ 83
MECHANICAL EVALUATION OF BONE BY SEGMENT GEOMETRY 84
FİBROİN TEMELLİ 3D BASILI ANTİMİKROBİYAL YAMALAR 85
LİSANSÜSTÜ HEMŞİRELİK TEZLERİNDE ETİK: BİR DERLEME ÇALIŞMASI 86
DOĞAL AFETLERDE İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ ROLÜ : 6 ŞUBAT 87
KAHRAMANMARAŞ DEPREMİ 87
NÖROFİZYOLOJİK ÇALIŞMALARDA OPTOGENETİK YÖNTEM 88
YETİŞKİNLERDE KORONAVİRÜS-19 FOBİSİ, BEDEN KÜTLE İNDEKSİ VE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ 89

GECE YEME SENDROMU, YEME TUTUMU VE KORONAVİRÜS-19 FOBİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 90

ORIGANUM VULGARE L. ARACILIĞIYLA SENTEZLENEN GÜMÜŞ NANOPARTİKÜLLERİN (AGNP) YABANCI OTLARIN MORFOLOJİK PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİLERİ 91

TÜRKİYE'DE KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIM ORANI, DOĞURGANLIK ORANI VE OKULLAŞMA ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİ 92

SURİYELİLER EKSENİNDE ÇOKKÜLTÜRCÜ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI 93

İKLİM KRİZİNİN EŞİĞİNDE GÖÇ VE İKLİM ADALETİ 94

LOMBER DİSKEKTOMİ CERRAHİSİ SONRASI YÜRÜMEDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ 95

CAN GREEN SOLVENTS BE AN ALTERNATİVE TO SYNTHETİCS? 96

PREOPERATIVE UPPER GASTROINTESTINAL ENDOSCOPY TO IDENTIFY THE ETIOLOGY OF POST-CHOLECYSTECTOMY DYSPEPSIA 97

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNİN VE İŞ YERİ HEKİMLİĞİNİN ÖNEMİ 98

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE CİNSEL YÖNELİM MİTLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 99

PHOTOPROTECTIVE ACTIVITY OF THE PLANT SPECIES *STEPHANOTIS FLORIBUNDA* BELONGING TO THE APOCYNACEAE FAMILY 100

FINGERED CITRON: INDUSTRIAL USAGE POTENTIAL IN CREAM FORMULATION 101

ANTIMICROBIAL ACTIVITY OF TOPICAL CREAMS DEVELOPED WITH ARONIA EXTRACT AND PROBIOTIC LYSATE AGAINST *CANDIDA GLABRATA* RSKK 04019 AND *LISTERIA MONOCYTOGENES* ATCC 7644 102

HASTA REFAKATÇİLERİNE VERİLEN PLANLI EL HİJYEN EĞİTİMİNİN EL YIKAMADURUMLARINA ETKİSİ[1] 103

EVALUATION OF RESIDENCY CHOICES AMONG SELCUK UNIVERSITY MEDICAL FACULTY STUDENTS 104

EVALUATION OF SMOKING AND ALCOHOL USE AMONG SELCUK UNIVERSITY MEDICAL FACULTY STUDENTS 105

ANTITUMORAL ACTIVITY OF CTNNB1 SHRNA/ALGINATE-CHITOSAN HYDROGEL IN RAT BREAST CANCER MODEL 106

JAPONYA'DAN DÜNYAYA: HİKİKOMORİ SENDROMU 107

D-ALLÜLOZ VE GLİSEMİK KONTROL ÜZERİNE ETKİLERİ 108

TİP 2 DİYABET VE OKSİDATİF STRES İLİŞKİSİ: METABOLİK YOLAKLAR 109

VE MEKANİZMALAR 109

MEASURING THE MOLECULAR REORGANIZATION OF PHENYTOIN ADMINISTERED TO EPILEPTIC PATIENTS TO ELIMINATE PERIDONTAL SIDE EFFECTS 110

INVESTIGATION OF CHEMICAL EFFECTS OF METHYL PHENIDATE USED IN ATTENTION DEFICIT AND HYPERACTIVITY DISORDER ON GROWTH FACTOR 111

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP OF NIFEDIPINE USED IN HYPERTENSION CASES WITH GİNGİVAL HYPERPLASİA BY MOLECULAR DOCKİNG METHOD 112

SICAKLIK, NABIZ VE SPO2 VERİLERİNİN MAKİNE ÖĞRENMESİ VE İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLERLE ANALİZİ İLE HAYVAN SAĞLIĞININ İZLENMESİ İÇİN AKILLI KÜPE GELİŞTİRİLMESİ 113

YAŞLANMA VE YAŞLANMA KARŞITI BESLENME MÜDAHALELERİ 114

YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE ÜÇÜNCÜ YAŞ ÜNİVERSİTELERİ 115

DEPREM SONRASI YARDIMLAŞMA SÜRECİNİ DAYANIŞMA OLGUSU ÜZERİNDEN OKUMAK ... 116

BAZI KRONİK HASTALIKLARDA TİYOL-DİSÜLFİT DENGESİ 117

TÜRKİYE'DEKİ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE RUH SAĞLIĞI OKURYAZARLIĞI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÇOK MERKEZLİ KESİTSEL BİR ÇALIŞMA 118

COMPARISON OF TOTAL PHENOLIC AND TOTAL FLAVONOID CONTENT OF METHANOLIC EXTRACTS OF *MARRUBIUM PARVIFLORUM SUBSP. PARVIFLORUM* OBTAINED BY DIFFERENT EXTRACTION METHODS 119

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DÜNYA SORUNLARINA YÖNELİK BAKIŞ AÇILARININ YAŞAM MEMNUNİYETLERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ 120

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN ÖZ YETERLİK İNANÇLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 121

INVESTIGATION OF KINESIOPHOBIA, DEPRESSION, AND FUNCTIONALITY IN MECHANICAL LOW BACK PAIN 122

NÖROPATI VE MIYOPATININ EMG TABANLI YAPAY SINIR AĞLARI İLE SINIFLANDIRILMASI 123

DEPREMZEDELERDE GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE, UYKU KALİTESİ VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ 124

EVALUATION OF BREAST-SELF EXAMINATION BEHAVIOR IN WOMEN BEING TRAINED FOR EARLY DIAGNOSIS OF BREAST CANCER 125

THE EFFECTS OF INHALATION AROMATHERAPY ON PAIN, ANXIETY, AND SLEEP QUALITY IN BURN PATIENTS: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY 126

TÜRKİYE'DE SİBERKONRİ İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ .. 127

BEBEKLERİN BÜYÜME ATAKLARINDA AİLELERİ DESTEKLEMEK: SOSYAL HİZMET UZMANLARININ ROLLERİ 128

TRANSÜRETRAL BİPOLAR PROSTAT ENÜKLEASYONUNDA İLK TECRÜBELERİMİZ 129

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE SOSYAL MEDYA KULLANIMINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA 130

CONTAGIOUS ECTHYMA OUTBREAK IN AN ELDERLY GOAT HERD 131

ÖĞRETMENLERİMİZ AFETE HAZIR MI? 132

KÜLTÜRÜN AŞI VE BAĞIŞIKLAMA UYGULAMALARI ÜZERİNDEKİ ÖNEMİ 133

DÜZENLİ EGZERSİZ YAPAN YAŞLI BİREYLERDE BAZI FİZİKSEL PARAMETRELER İLE YAŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 134

ALKOL KULLANIM BOZUKLUĞU OLAN KİŞİLERE YÖNELİK TOPLUMSAL DAMGALAMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 135

DİŞ HEKİMLİĞİNDE VE ORTODONTİDE CRISPR-CAS TEKNOLOJİSİ 136

İNEK SÜTÜ TOPLAMA MERKEZİNDEN ALINAN SÜT KARIŞIM ÖRNEKLERİNDE GENİŞLEMİŞ SPEKTRUMLU BETA-LAKTAMAZ ÜRETEN ESCHERICHIA COLI VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI 137
GÖRÜNMEYEN TEHLİKE: MİKROPLASTİKLER VE KADIN SAĞLIĞI 138
2021 YILINDA MEYDANA GELEN MUĞLA ORMAN YANGINLARININ ÇIKIŞ NEDENLERİ: GÜVENLİK KÜLTÜRÜ ÇERÇEVESİNDE KÖK NEDEN ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRME..... 139
HAMİLELİKTE DİŞ HEKİMLİĞİ AÇISINDAN RİSKLİ FAKTÖRLER VE ANNE BEBEK SAĞLIĞI BAKIMINDAN DİŞ HEKİMLİĞİNDE ÖNERİLEN UYGULAMALAR..... 141
DUDAK DAMAK YARIKLI ÇOCUK HASTALARDA PEDODONTİK YAKLAŞIM VE ÖNEMİ 142
ÇOCUK VE ADOLESAN HASTALARDA, SÜT VE DAİMİ DİŞ ÇÜRÜKLERİNİN ETİYOLOJİSİ, LOKALİZASYONU VE SINIFLANDIRILMASI 143
ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE İLERİ ÇÜRÜK TEŞHİS YÖNTEMLERİ 144
HASTANE PERSONELİNİN HASTANE AFET VE ACİL DURUM PLANI (HAP) HAKKINDAKİ HAZIRLIK SEVİYELERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ: BİR DEVLET HASTANESİ ÖRNEĞİ 145
ÇOCUKLARDA SIK GÖRÜLEN KANSER TÜRLERİNİN ORAL VE DENTAL ETKİLERİ VE PEDODONTİST YAKLAŞIMI 146
ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇENELERDE SIK GÖRÜLEN KİSTİK LEZYONLAR 147
AİLESEL AKDENİZ ATEŞİ (FMF) GÖRÜLEN ÇOCUKLARDA AĞIZ SAĞLIĞI 148
DİŞ HEKİMLİĞİNDE YAPAY ZEKA, TIP VE DİŞ HEKİMLİĞİ ALANLARINDA KULLANIM ALANLARI 149
DİŞ HEKİMLİĞİNDE PEDODONTİNİN YERİ VE ÖNEMİ..... 151
ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÜST SOLUNUM YOLLARI BAKTERİYEL HASTALIKLARI VE AĞIZ İÇİ BULGULARI VE HASTALIKLARDAN KORUNMA YOLLARI..... 153
ÇOCUKLUK DÖNEMİ VİRAL HASTALIKLAR..... 154
SÜT VE DAİMİ DİŞLERİN SÜRMESİ ESNASINDA GÖRÜLEBİLECEK PROBLEMLER 155
HEMOFİLİ HASTALIĞININ ÇOCUKLARDA AĞIZ SAĞLIĞINA ETKİLERİ 156
TIP VE DİŞ HEKİMLİĞİNDE LAZER KULLANIMI VE ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE UYGULAMA ALANLARI..... 157
ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE REJENERATİF ENDODONTİK TEDAVİLERİN ÖNEMİ 158
THE RELATIONS OF NLRP3 PROMOTER POLYMORPHISMS AND OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA SYNDROME (OSAS) 160
HEMŞİRELİK ALANINDA VENÖZ TROMBOEMBOLİ KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 161
AMELİYATHANEDE POZİSYON VERME VE HEMŞİRELERİN SORUMLULUKLARI 162
CERRAHİ DUMAN KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENEMESİ..... 163
ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE KULLANILAN SEDATİF AJANLAR 164
COMPARISON OF NASAL MORPHOMETRY WITH 2:4 FİNGER RATIO IN YOUNG PEOPLE..... 165
ANTI-INFLAMMATORY EFFECTS OF PROBIOTICS ON METABOLIC SYNDROME COMPONENTS 166
PEDİATRİK HASTADA BİR 'APEKSOGENEZİS' OLGUSUNUN SUNUMU 167

PARMAK EMME ALIŞKANLIĞININ "SABİT PARMAK EMME ALIŞKANLIĞI KIRMA APAREYİ " İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 168
MTA İLE APEKSİFİKASYON TEDAVİSİ : OLGU SUNUMU 170
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ GELİŞİMSEL BAKIMIN YENİDOĞAN ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 171
KANGURU BABA BAKIMININ BABA-BEBEK BAĞLANMASINA ETKİSİ 172
THE EFFECT OF TRYPTOPHAN ON BEHAVIORAL DISORDERS IN DOGS 173
EFFECT OF EATING HABITS ON SALIVA PARAMETERS AND DENTAL HEALTH 174
DİASTEMA KAPAMA: OLGU SUNUMU 175
TÜRKİYE İÇİN YENİ BİR MODEL: YAŞLI GÜNDÜZLÜ BAKIM MERKEZLERİNDEN HİZMET ALAN VE HİZMET ALMAYAN YAŞLILARDA YAŞAM KALİTESİ VE UMUT DÜZEYİ 176
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ HEDEF- 3: SAĞLIKLI BİREYLER KAPSAMINDA YAŞLI GÜNDÜZLÜ BAKIM MERKEZLERİ 177
PROTON PUMP INHIBITORS AND DEMENTIA RISK: A STUDY BASED ON FAERS DATABASES .. 178
PREPARATION AND RADIOLABELING OF ^{99M}TC-LABELED, VANCOMYCIN ENCAPSULATED LIPOSOMES 179
EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN UPPER EXTREMITY FUNCTIONALITY AND Y BALANCE PERFORMANCE IN ADULT INDIVIDUALS 180
EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ, EMZİRME MOTİVASYONU, BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 181
ÇOCUK KORUMA UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİNE YÖNLENDİRİLEN ADLİ OLGULARIN SOSYO-DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ: KOCAELİ ÖRNEĞİ 182
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN DİJİTAL YETKİNLİK DÜZEYLERİ VE ETKİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA 183
EKSTERNAL KÖK REZORPSİYONU OLAN BİR DİŞİN KASITLI REPLANTASYON TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 184
ION CHANNELS IN NEURODEGENERATIVE DISEASES 185
OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN HISTOLOGY AND PATHOLOGY RESEARCH LABORATORIES 186
KNOWLEDGE LEVELS OF PRESCHOOL TEACHERS ABOUT INCLUSIVE EDUCATION 187
DETERMINATION OF NATURAL AND ARTIFICIAL RADIONUCLIDES ACTIVITY OF SOME INORGANIC MATERIALS USED IN SOILLESS AGRICULTURE 188
TERM GEBELİK SONRASI KORYOKARSİNOM TANISI ALAN HASTADA 7 YIL SONRA GELEN BAŞARILI GEBELİK 189
EPULIS FISSURATUM: OLGU SUNUMU 190
AMBALAJ MALZEMELERİNDEN SÜT ÜRÜNLERİNE TAŞINAN KİRLETİCİLER 191
I CELL HASTALIĞI : OLGU SUNUMU 192
YANGIN OLUŞUMU VE AÇIĞA ÇIKAN GAZLARIN ETKİLERİ 193
ENDODONTICS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A NEW DIMENSION IN DIAGNOSIS AND TREATMENT 194

SAĞLIKLI MENOPOZ HEMŞİRELİK BAKIM MODELİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE GELİŞTİRME ÇALIŞMASI 195

HEALTHY MENOPAUSE NURSING CARE MODEL CONCEPTUAL FRAMEWORK DEVELOPMENT STUDY 196

EVALUATION OF POLYPHARMACY, POTENTIALLY INAPPROPRIATE MEDICATIONS, AND DRUG-DRUG INTERACTIONS IN ELDERLY CANCER PATIENTS 197

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI BÖLÜMÜNDE TEDAVİ GÖREN VE İSTİSMAR MAĞDURU OLDUĞU ÖĞRENİLEN ÇOCUKLARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE RİSK ETMENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 198

UNIVERSTY STUDENT'S ATTITUDES ABOUT ORGAN DONATION 199

ŞİDDETLİ DİŞ AŞINMASINA BAĞLI OLARAK DİKEY BOYUT KAYBI YAŞAYAN HASTALARIN PROTETİK REHABİLİTASYONU: OLGU SUNUMU 200

FOOD LABELING STANDARDS AND PRACTICES IN DIFFERENT COUNTRIES 201

THE EFFECT OF ANORECTAL ANGLE CHANGE ON DEFECATION SUCCESS IN CONSTIPATION, FECAL INCONTINENCE AND ANAL REGION DISEASES 202

ANTI-INFLAMMATORY EFFECT OF LYCOPENE IN EXPERIMENTALLY INDUCED DIABETES MELLITUS 203

CURCUMIN REGULATED OF METHOTREXATE-INDUCED OXIDATIVE STRESS IN HEK-293 CELL LINE 204

INVESTIGATION OF THE ANTIMICROBIAL AND ANTIBIOFILM ACTIVITY OF *SAPONARIA MESOGITANA* EXTRACTS ALONG WITH ITS PHYTOCHEMICAL COMPOSITION 205

WHAT ARE THE DIFFERENCES BETWEEN ORGANIC AND NON-ORGANIC FOOD LABELS? 206

MULTIPL SİNOSTOZ SENDROMUNUN MARFAN SENROMU İLE BİRLİKTELİĞİ, LİTERATÜR DERLEMESİ EŞLİĞİNDE SUNUMU 207

ENDOMETRİOZİSTE APOPTOZİS VE BCL-2 İŞ BİRLİĞİ 208

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BURNOUT LEVELS OF NURSES AND THEIR TENDENCY TO MAKE MEDICAL ERRORS 210

INVESTIGATION OF DRUG-RELATED PROBLEMS IN PATIENTS HOSPITALIZED IN THE HEMATOLOGY SERVICE: A PROSPECTIVE INTERVENTIONAL STUDY 211

BİR PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÇABASI OLARAK UNUTULMA HAKKI: DİJİTAL HAFIZANIN MANİFESTOSU 212

PRİMER MİYELOFİBROZİSLİ OLGULARIMIZIN EPİDEMİYOLOJİK, KLİNİK VE LABORATUVAR VERİLERİNİN İNCELENMESİ 213

ESANSİYEL TROMBOSİTOZ TANILI VAKALARIMIZIN EPİDEMİYOLOJİK, KLİNİK VE LABORATUVAR BULGULARININ ARAŞTIRILMASI 214

THE EFFECT OF THE EXAM SEASON ON DEPRESSION LEVELS AND METACOGNITIVE FUNCTIONS IN UNDERGRADUATE STUDENTS 215

ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN UYKU APNESİ VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ 216

INTEGRATION OF DNA METHYLATION AND GENE EXPRESSION DATA FOR IN SILICO EXAMINATION OF THE MECHANISMS UNDERLYING MULTIPLE SCLEROSIS DISEASE 217

SİSTEMİK İMMÜN İNFLAMASYON İNDEKSİ VE SİSTEMİK İNFLAMATUAR YANIT İNDEKSİNİN PNÖMONİ TANISI ALAN ÇOCUKLARDA DEĞERLENDİRİLMESİ 218
ANOREKSİYA NERVOZA VE PROİNFLAMATUAR SİTOKİNLER 219
VENÖZ ÜLSERLERDE SKLEROTERAPİ UYGULAMALARIMIZ 220
MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME(MRG) YÖNTEMİNİN AZOSPERMİ TANISINDAKİ POTANSİYEL ÖNEMİ 221
INVESTIGATION OF THE EFFECT OF A BENZIMIDAZOLE COMPOUND ON BREAST AND LUNG CANCER CELL LINES 222
DEVELOP WAYS TO REDUCE RADIOACTIVITY IN THE BODY OF ANIMALS AND LIVESTOCK PRODUCTS 225
KEDİLERDE OVARİYOHİSTEREKTOMİ OPERASYONU SONRASINDA GÖRÜLEN DAVRANIŞ DEĞİŞİKLİKLERİ 226
KÖPEKLERDE PERİPARTURİENT DÖNEMİN KLİNİK AÇIDAN ÖNEMİ 227
ERGENLERDE EMPATİ VE SOSYAL İLGİ DÜZEYİNİN AKRAN ZORBALIĞI ÜZERİNDEKİ ROLÜ 228
ERGENLERİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE ÖZ ŞEFKAT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 229
EFFECT OF DIFLOVIDAZINE ON HMC3 CELLS 230
HEMŞİRELİK BİRİNCİ SINIF KADIN ÖĞRENCİLERİNİN MEME KANSERİ FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 231
AWARENESS OF THE LEGAL AND SOCIAL DIMENSIONS OF THE CLIMATE CHANGE PROBLEM AMONG THE STUDENTS OF ISPARTA UNIVERSITIES 232
AN IN-VIVO STUDY ON THE POTENTIAL OF USING METFORMIN ON WOUNDS TO LOWER BLOOD GLUCOSE LEVELS AS AN ALTERNATIVE TO ORAL USE 233
PEDODONTİDE HİPNOTERAPİ VE UYGULAMA ALANLARI 234
KALKINMA PLANLARINDA AFET YÖNETİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ 235
YENİDOĞANLARDA AĞRININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI 236
DÖNÜŞÜMÜ BEKLERKEN: KARASENİR SAKİNLERİNİN KENTSEL DÖNÜŞÜME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ 237
ALZHEİMERLI BİREYLERDE İKİLİ GÖREV EĞİTİMİNİN DENGE, DÜŞME KORKUSU, BİLİŞSEL FONKSİYONLAR, İKİLİ GÖREV PERFORMANSI, DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ 238
İNMELİ BİREYLERDE GÖREV ODAKLI EĞİTİMİN DENGE, FONKSİYONEL MOBİLİTE VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA 239
INVESTIGATION OF THE VITAMIN CONTENT OF MARE'S MILK 240
VEJETARYEN BESLENME MODELİNİN SARKOPENİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 241
PLANT-BASED DIETS AND SLEEP 242
MUTEBER GİZEM KESER*, İREM ALAÇIK DEVELİOĞLU** VE NURHAN ÜNÜSAN*** 242
A PATHOLOGICAL EXAMINATION OF THE EFFECT OF ORAL BORIC ACID SUPPLEMENTATION ON UTERINE, PLACENTAL, AND FETAL TISSUE IN RATS FED HIGH FRUCTOSE CORN SYRUP DURING PREGNANCY 243

ONKOLOJİK CERRAHİ HASTALARININ SİBERKONDRİ, ANKSİYETE VE CERRAHİ KORKU DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 244

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CYBERCHONDRIA, ANXIETY AND SURGICAL FEAR LEVELS OF SURGICAL ONCOLOGY PATIENTS 245

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE SAĞLIK SONUÇLARINI VE HEMŞİRELİK BAKIMINI İYİLEŞTİRMEYE YÖNELİK YAPAY ZEKA 246

COVİD 19 AŞISINA YÖNELİK TUTUM DÜZEYİNİ ÖLÇEN PSİKOMETRİK ÖLÇEKLERİN İNCELENMESİ 247

LOMBER BÖLGEDEN CERRAHİ GİRİŞİM GEÇİREN HASTALARIN AĞRI DÜZEYLERİ İLE AĞRI KORKUSU, KİNEZYOFOBİ, SOSYO-DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLER ARASINDAKI İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 248

CERRAHİ KLİNİKLERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN VENÖZ TROMBOEMBOLİ VE TROMBOPROFİLAKSİYE İLİŞKİN BİLGİ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ 249

BİR KAMU HASTANESİNDE MAVİ KOD UYGULAMASI VE SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 250

FARKLI TÜRDE ARAÇ KULLANAN ŞOFÖRLERDE DURUŞ BOZUKLARI, EGZERSİZE YÖNELİK İNANÇLAR VE SAĞLIKLI BESLENMEYE İLİŞKİN TUTUMLAR 251

PERİAPİKAL LEZYONLU DİŞLERİN ENDODONTİK TEDAVİ İLE İYİLEŞMESİ: 4 OLGU SUNUMU[1] . 252

EVSİZ BİREYLERDE OKUPASYONEL ADALET, AKTİVİTE PERFORMANSI VE YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ 254

KAFA İÇİ BASINÇ ARTIŞININ YÖNETİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI 255

SOSYOLOJİNİN YENİ BİR ALT DİSİPLİNİ OLARAK ÇOCUK SOSYOLOJİSİ ÜZERİNE KISA BİR İNCELEME 256

DİYABETİK HASTALARDA İNSULİN DEGLÜDEK/ASPART TEDAVİSİNİN ERKEN DÖNEM SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 257

RARE IN AORTOBIFEMORAL GRAFT OCCLUSIONA VIEW; PARTIAL PELVIC PARALYSİS 258

CHAID ALGORİTMASI İLE SAĞLIK HİZMETLERİNDE KALİTE, MAHREMİYET VE BİLGİ ALIŞVERİŞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 259

CALCIUM'S ROLE IN OBESITY: MECHANISMS AND POTENTIAL ANTI-OBESITY EFFECTS OF DAIRY PRODUCTS 260

POTENTIAL BENEFITS OF MAGNESIUM SUPPLEMENTATION 261

ANNENİN ÇOCUK BESLENMESİNDEKİ TUTUM/DAVRANIŞI İLE ÇOCUĞUN YEME DAVRANIŞI, ENERJİ VE BESİN ÖGELERİ ALIMI ARASINDAKİ İLİŞKİ 262

KRONİK SIRT AĞRISI OLAN SEDANTER KADINLARDA REFORMER PİLATES EGZERSİZLERİNİN ETKİNLİĞİ 263

EVCİL HAYVAN PANSİYONLARINDA BARINDIRILAN KÖPEKLERDE CANİNE PARVOVİRUS ENFEKSİYONUNUN VİROLOJİK ARAŞTIRILMASI 264

AMELİYAT SIRASI DÖNEMDE BASINÇ YARASI GELİŞİMİ 265

MENOPOZA BAĞLI PROPRİOSEPTİF DUYU DEĞİŞİMLERİ 266

YAŞAMSAL BİR MELEKE OLMASI BAKIMINDAN ZİHİN SAĞLIĞININ FELSEFİ TEMELLERLE SAĞLANMASI VE KORUNMASI ÜZERİNE 267

SALVİA OFFİCİNALİS (ADA ÇAYI) EKSTRAKTLARININ AĞIZ MİKROBİYOTASINDA BULUNAN BAKTERİLERE KARŞI ANTİBAKTERİYEL ETKİSİ 268

TÜRKİYE'DE KENTLEŞME VE KENT DENEYİMİNİ ORHANPAMUK'UN KAFAMDA BİR TUHAFLIK VAR ROMANINDAN OKUMAK 269

BURDUR İLİ KIRSAL BÖLGELERDEKİ SAHİPSİZ KÖPEKLERİN YERİNDE KISIRLAŞTIRILMASI,KAYIT ALTINA ALINMASI VE REHABİLİTASYON İŞLEMLERİNİN YAPILMASI 270

INVESTIGATION OF OLFACTORY TRACT AND ANTERIOR COMMISSURE MORPHOMETRY IN FORENSIC AUTOPSY CASES 271

E-NABIZ KULLANIMI ARAŞTIRMASI 272

SAĞLIKLI BESLENME VE HAREKETLİ HAYAT KONUSUNDA İNTERAKTİF EĞİTİM İLE ÇOCUKLARDA KİLO KONTROLÜ SAĞLAMA 273

KORTİKOSTEROİDLERİN PSİKİYATRİK YAN ETKİLERİ VE YÖNETİMİ 274

ACİL SERVİSTE GÖZDEN KAÇMASIN, BRUGADA: BİR OLGU SUNUMU 275

AĞRI YÖNETİMİNDE KULLANILAN GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI YÖNTEMLER VE HEMŞİRELİK BAKIMI 276

KARDİYOVASKÜLER CERRAHİ GEÇİREN HASTALARDA MOBİLİZASYON VE HEMŞİRELİK BAKIMI 277

ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARIN ALGILADIKLARI GENİTAL KENDİLİK İMAJI İLE GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 278

FİTSİPİRASYON ALGISI ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI: TÜRKİYE ÖRNEKLEMİ 279

A CASE OF TUBERCULOSIS IN A CAROLINA DUCK ILLEGALLY IMPORTED FROM ABROAD 280

YURTDIŞINDAN KAÇAK OLARAK GETİRİLEN BİR CAROLİNA ÖRDEĞİNDE TÜBERKÜLOZ OLGUSU 281

ESKİ MEZOPOTAMYA METİNLERİNDE PEPTİK ÜLSER HASTALIĞININ ARAŞTIRILMASI 282

OPERATIONAL CHALLENGES: APPROACHES TO WEIGHT LOSS AND EXERCISE RECOMMENDATIONS IN PATIENTS WITH OSTEOARTHRITIS AND OBESITY 283

NÖRODEJENERASYON SÜRECİNDE AKUSTİK SİNYAL ETKİLEŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 284

EVALUATİNG THE QUALİTY OF YOUTUBE VİDEOS ON SOFT TİSSUE SARCOMAS: A CROSS-SECTİONAL STUDY 285

AFET YÖNETİM SİSTEMİNDE İŞ BİRLİĞİ AĞLARININ KULLANIMI 286

LİMB-GİRDLE MUSKÜLER DİSTROFİ'Lİ BİREYLERDE ÖZBİLDİRİME DAYALI TELE-DEĞERLENDİRME YÖNTEMİNİN KULLANILABİLİRLİĞİ: İKİ FARKLI ÇEVRİMİÇİ YÖNTEMİN KARŞILAŞTIRMASI 287

SERVİKAL VESTİBÜLER UYARILMIŞ MİYOJENİK POTANSİYELLERİN SANTRAL HASTALIKLAR İÇİN ARTAN KLİNİK KULLANIMI 288

VARDİYALI ÇALIŞMANIN SİRKADİYEN RİTİM, VÜCUT KOMPOZİSYONU VE BESLENME DURUMUNA ETKİLERİ 289

THE IMPACT OF PATIENT EDUCATION ON THE MANAGEMENT OF FATIGUE IN INFLAMMATORY BOWEL DISEASE 290

A STUDY TO DETERMINE HEALTHCARE STUDENTS' PERSPECTIVES ON THE “COMMUNITY SERVICE PRACTICES” COURSE 291

BREAST HEALTH IN THE SOCIETY A RESEARCH TO DETERMINE BREAS SELF-EXAMINATION PRACTICE BEHAVIORS AND AWARENESS LEVELS 292

KRESENTRİK GLOMERÜLONEFRİT VE KORNEAL ÜLSERASYON BİRLİKTELİĞİ OLAN GRANÜLOMATÖZ POLİANJİTİS OLGUSU 293

HEMŞİRELERDE GÖÇ 294

DİYABETLİ BİREYLERDE YEME TUTUMU VE YEME BOZUKLUKLARI 295

KORONER ANJİYOGRAFİ GİRİŞİMİ UYGULANAN BİREYLERDE TAMAMLAYICI TERAPİLERİN KONFOR ÜZERİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME 296

THE EFFECT OF COMPLEMENTARY THERAPIES ON COMFORT IN INDIVIDUALS UNDERGOING CORONARY ANGIOGRAPHY INTERVENTION: A SYSTEMATIC REVIEW 297

TİP 2 DİYABETLİ GERİATRİK BİREYLERDE KIRILGANLIK VE BESLENME 298

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ 299

AKCİĞER KANSERLİ BİREYLERİN TEŞHİS SONRASI SİGARA İÇME DAVRANIŞLARI 300

COMPARISON OF DIFFERENT EXPERIMENTAL DIABETES MODELS INDUCED ON RATS 301

ASSESSING THE EFFICACY OF BEXAROTENE AND ICARIIN COMBINATION THERAPY IN TYPE 2 DIABETIC RAT MODELS 302

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HPV BİLGİ DÜZEYLERİ İLE HPV AŞISINA YÖNELİK TUTUM VE İNANÇLARI 303

AFET VE GÖÇLER 304

MİKRO ANALİTİK YÖNTEMLER VE İLERİ ENSTRÜMENTAL TEKNİKLERİN İLAÇ ANALİZLERİNDEKİ YENİ NESİL UYGULAMALARI 305

DİSFAJİK KRONİK İNMELİ BİREYLERDE YUTMA REHABİLİTASYONUNUN YUTMA FONKSİYONU VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ: VAKA SERİSİ 306

THE IMPORTANCE OF SAMPLE SELECTION FOR NEUROPROTEOMICS 308

TEKRARLAYAN DEV SEMİNAL VEZİKÜL APSESİ: VAKA RAPORU 309

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU’NDAKİ PARAMEDİK (AABT) ÖĞRENCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FARKINDALIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ 311

KEKEMELİĞİ OLAN OKUL ÇAĞI ÇOCUKLARININ BENLİK ALGISININ İNCELENMESİ 313

SOCIAL JETLAG AND SLEEP QUALITY IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS 314

THE BIOACTIVE COMPOUNDS OF DRAGON FRUIT WITH ANTI-INFLAMMATORY, ANTIOXIDANT AND OTHER HEALTH EFFECTS 315

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YALNIZLIK DÜZEYLERİ, YALNIZLIK TERCİHLERİ VE YAŞAM DOYUMLARININ İNCELENMESİ 316

ANTİFRİZ PROTEİNLER, DOKU VE HÜCRE DONDURMA TENOLOJİSİNDE KULLANIMI 317

COMPARISON OF LYOPHILIZED POWDER AND CONCENTRATED LIQUID FORMS OF GEMCITABINE PREPARATIONS IN TERMS OF COST-BENEFIT AND EXPOSURE INTERVAL 318
STRUVİT VE KALSİYUM OKSALAT TAŞLARINDA HAZIR DİYETLERİN ETKİSİ 319
STRUVİT VE KALSİYUM OKSALAT TAŞLARINDA HAZIR DİYETLERİN ETKİSİ 320
MENİSKÜS YARALANMALARINDA FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNE GÖRE AĞRI, FONKSİYON, YAŞAM KALİTESİ VE PSİKOLOJİK ETKİLERİN İNCELENMESİ 321
BİYODETEKTÖR SIÇANLAR: KOKU DETEKTÖRLÜĞÜ VE EĞİTİM YÖNTEMLERİ 322
HEMŞİRELERDE YEŞİL ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ GELİŞTİRMEDE YEŞİL DÖNÜŞTÜRÜCÜ LİDERLİĞİN ÖNEMİ 323
KEMOTERAPİYE BAĞLI ALOPESİ VE SOSYAL İZOLASYON: AYNADA GÖRDÜĞÜM KİM VE NEDEN SAKLANIYOR? 324
KAYNAĞI BİLİNMEYEN YAKIN ZAMANA AİT HAYVAN KEMİKLERİNDEN GENOM ÇAPINDA DNA DİZİ VERİSİ İLE TÜR TAYİNİ 325
MATERNAL FOLİK ASİT DÜZEYLERİNİN ÇOCUKLARDA BİLİŞSEL FONKSİYON ÜZERİNE ETKİLERİ 327
ACİL SERVİSTE HASTA VE YAKINLARININ HEMŞİRELERE UYGULADIĞI ŞİDDET DURUMLARINA YÖNELİK ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 328
SİKLİK GÖRÜLEN HEMOPTİZİ: KATAMENİAL HEMOPTİZİ 329
DOĞUM VE MEDİKALİZASYON 330
II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİNDE SOSYAL YARDIM POLİTİKALARI: YOKSULLUKLA MÜCADELEDE DEVLETİN ROLÜ 331
MANDİBULANIN POSTERİORUNDA NADİR GÖRÜLEN İNTRAOSSEÖZ EPİDERMOİD KİST 332
BOŞANMANIN KADINLAR ÜZERİNE ETKİSİ: SOSYAL POLİTİKA AÇISINDAN BİR BAKIŞ 333
ALGINATE COACERVATES: A NEW SYNTHETİC CELL MODEL 334
KENDİSİ KÜÇÜK FAYDASI BÜYÜK: MİKRO YEŞİLLİK 335
COMPARISON OF STATIC AND DYNAMIC BALANCE IN FENCING ATHLETES AND SEDENTARY INDIVIDUALS 336
THE RELATIONSHIP BETWEEN FEAR OF FALLING AND THE LEVEL OF INDEPENDENCE IN OLDER ADULTS 337
GENÇ YETİŞKİN KADINLARDA SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE SAĞLIKLI BESLENME DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ 338
SİTİKOLİNİN SİRKADİYEN RİTİM BOZULMASI SONUCU OLUŞAN BÖBREK LEZYONLARINA OLAN ETKİSİ 339
AFETLERDEN SONRA GEÇİCİ BARINMA ALANLARI SEÇİM KRİTERLERİNİN BULAŞICI HASTALIK RİSKİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 340
KENTSEL DİRENÇLİLİĞİN SEL FELAKETİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ 341
BİLATERAL FASİYAL PARALİZİ İLE BAŞVURAN GUİLLAİN BARRE OLGUSU 342
ÇOCUK ENDOKRİNOLOJİ POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN HASTALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 343

RUH SAĞLIĞINDA YENİ BİR RİSK FAKTÖRÜ: FLÖRT ŞİDDETİ 344

LİNALOOL MAY REGULATE ALTERED MİTOCHONDRİAL DYNAMİCS İN CADMİUM-İNDUCED CARDİOTOXİCİTY 345

SPHINCTER PRESERVING OPERATION FOR ANAL FISTULAS TREATMENT; LIGATION OF INTERSPHINCTERIC FISTULA TRACT (LIFT). COMPARISON WITH CONVENTIONAL METHODS 346

EVALUATION OF SILAGE QUALITY AND *IN VITRO* DIGESTIBILITY OF WHITE GOOSEFOOT (*CHENOPODIUM ALBUM* L.) ENSILED WITH MOLASSES AND *LACTOBACILLUS BUCHNERI* ... 347

A MOLECULAR PHYLOGENY OF SELECTED SPECIES OF THE ROSACEAE FAMILY FROM İSTIKLAL CAMPUS USING THE *YCF1* GENE 348

NADİR BİR OLGU : AKSİLLAR KİSTİK LENFANJİOM 349

TAHIL TÜKETİMİNİN DİYABET ÜZERİNE ETKİSİ 351

SÜRDÜRÜLEBİLİR BESLENME VE GEZEGEN SAĞLIĞI 352

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE FRENKEL KOORDİNASYON EGZERSİZLERİNİN MOBİLİTE, DENGE VE DİZ EKLEMİ POZİSYON DUYUSU ÜZERİNE ETKİSİ 353

BENEFITS AND POSSIBLITY RISK OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HOME CARE 354

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF THE COMBINATION OF CRIZOTINIB AND FLAVOPYRIDOL ON THE APOPTOSIS SIGNALING PATHWAY IN BREAST CANCER CELLS 355

ÇEVRE SAĞLIĞI AÇISINDAN BRICS ÜLKELERİNİN MEVCUT FOSİL YAKIT ENERJİ TÜKETİMLERİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİYE GEÇİŞ GİRİŞİMLERİ 357

YAŞLI BİREYLERİN SAĞLIK AMAÇLI DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANMA DENEYİMLERİ: FENOMENOLOJİK ÇALIŞMA 358

EVALUATION OF SLEEP QUALITY AND QUALITY OF LIFE IN ADOLESCENTS WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER 359

2-AG LOADED AND BONE MARROW TARGETED PCL NANOPARTICLES: A POTENTIAL MOBILIZATION AGENT IN HEMATOPOIETIC STEM CELL MOBILIZATION 360

DİŞ HEKİMLİĞİNDEKİ STAJYER ÖĞRENCİLERLE UZMANLIK ÖĞRENCİLERİ ARASINDAKİ PERİODONTAL FARKINDALIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ 361

INVESTIGATIONS ON THE ETODOLAC ORALLY FAST DISINTEGRATING FILM FORMULATIONS FOR PEDIATRIC PURPOSE 362

ASSESSMENT OF AWARENESS AND KNOWLEDGE AMONG ORTHOPEDIC SURGERY RESIDENTS REGARDING PULMONARY EMBOLISM FOLLOWING FEMORAL FRACTURES 363

MYCOTOXINS FOUND IN FOODS 364

THE RELATIONSHIP BETWEEN FOOD NEOPHOBIA AND ADHERENCE TO THE MEDITERRANEAN DIET IN ADULTS 365

MİYOFASYAL GEVŞETME BAŞLIKLI LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (2016-2023) 366

CERRAHİ GİRİŞİM ÖNCESİ DÖNEMDE ANKSİYETEYE YÖNELİK UYGULANAN HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİ VE HEMŞİRELERİN ÖZ YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ ... 367

PEDODONTİDE HASTA MUAYENESİ: OLGU BİLDİRİMİ 368

DEPREMZEDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE TRAVMA DÜZEYİ, ANKSİYETE, STRES VE STRESLE BAŞ ETME ARASINDAKİ İLİŞKİ: 2023 KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ 369
TAM SÜRMÜŞ VE TAM SÜRMEMİŞ DİŞLERDE FİSSÜR ÖRTÜCÜ UYGULAMALARI: OLGU SUNUMU 370
SÜT DİŞLERİNDE KOMPOMER DOLGU RESTORASYONU: OLGU BİLDİRİMİ 371
KOOPERASYON SAĞLANAMAYAN ÇOCUK HASTANIN GENEL ANESTEZİ ALTINDA TEDAVİLERİ: VAKA SUNUMU 372
YOĞUN BAKIMDA YATAN HASTALARDA İNKONTİNANSA BAĞLI DERMATİT GELİŞMESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ 373
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM YILI VE SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE ANKSİYETE DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 374
EVALUATION OF IN SILICO HDAC 1 INHIBITORY POTENTIAL OF 375
TOTAL DİZ PROTEZİ CERRAHİSİ GEÇİRMİŞ BİREYLERDE QUADRICEPS KASI KUVVET HİSSİ İLE AĞRI, SERTLİK VE FONKSİYONELLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 376
GEBELİKTE BİTKİSEL TEDAVİ 377
PLANTS USED AGAINST MANGE IN CATS AND DOGS 378
YAŞLI BİREYLER VE İLACA BAĞLI SORUNLAR 379
DEMANSTA NON-FARMAKOLOJİK TEDAVİ YAKLAŞIMLARI 380
GELENEKSEL TIP VE TEDAVİ ALANINDA ÜZERLİK OTU (PEGANUM HARMALA) 381
MUSCULUS PALMARİS LONGUS KASI AGENEZİSİNİN EL REAKSİYON HIZI, EL FONKSİYONELLİĞİ VE EL BİLEĞİ KUVVETİNE ETKİSİ 382
GIDA İSRAFININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK MOBİL BİR UYGULAMANIN GELİŞTİRİLMESİ: MUTFAK ÖRNEĞİ 383
PLAZMİT ARACILI KİNOLON DİRENÇ GENLERİNİN HIZLI TESPİTİ İÇİN MULTİPLEKS PCR TESTİ GELİŞTİRİLMESİ 384
GIANT LEFT AMYAND HERNIA: A RARE CASE REPORT 385
EXTRAVENTRICULAR SUBEPENDYMAL GIANT CELL ASTROCYTOMA WITH TUBEROUS SCLEROSIS: CASE REPORT 386
INVESTIGATION OF PSD95 SYNAPTIC PROTEIN IN VPA INDUCED AUTISM MODEL 387
ADÖLESAN KADIN VOLEYBOLCULARDA MOTOR İMGELEME EĞİTİMİNİN KAS KUVVETİSİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ 388
BİR TIP FAKÜLTESİ İNTÖRN HEKİMLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER 389
SEZGİSEL BESLENME VE YEME FARKINDALIĞI 390
SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN SAĞLIKLI YAŞAM FARKINDALIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE MENTAL İYİ OLUŞUN ARACILIK ROLÜ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ 391
TEKE SPERMASININ KISA SÜRELİ SAKLANMASINDA SAFRANALIN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI 392

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNDE UYKU KALİTESİ VE TIBBİ HATAYA EĞİLİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ 393

KADINLARIN E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI, KANSER KORKUSU İLE JİNEKOLOJİK KANSER FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN YAPISAL EŞİTLİK MODELİ ANALİZİ İLE İNCELENMESİ... 394

ASPROSİN; YAĞ DOKUNUN YENİ BİR HORMONU 395

SİRKADİYEN SAATİN BESLENME VE MULTİPL SKLEROZLA İLİŞKİSİ 396

DUYARLI BESLEMENİN ÇOCUK SAĞLIĞINA ETKİLERİ 397

6-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN ANNELERİN DİYET TRİPTOFAN MİKTARLARININ BEBEK VE ANNE UYKU KALİTESİNE ETKİSİ 398

INVESTIGATION OF LEPTIN RELATED PATHWAYS IN DIABETIC-OBESE PATIENTS 399

EBEVEYNLERİN ÇOCUKLUK ÇAĞI AŞILARINA YÖNELİK TUTUMLARI İLE COVID-19 AŞILARINA YÖNELİK TUTUMLARININ İLİŞKİSİ 400

OKUL ÇAĞI ÇOCUKLARINDA BESLENME DAVRANIŞININ VE AİLENİN BESLENME TUTUMUNUN ÇOCUĞUN BÜYÜME DURUMU İLE İLİŞKİSİ 401

SPİNAL MÜSKÜLER ATROFİ HASTALIĞI OLAN BEBEK/ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN DENEYİMLERİ: NİTEL BİR DURUM ÇALIŞMASI 402

YARANIN KİLOMETRELERCE GÖÇÜ 403

TUMOR AND TUMOR-LIKE LESIONS OF THE HEART: SINGLE-CENTER RETROSPECTIVE HISTOPATHOLOGICAL ANALYSIS..... 404

YETİŞKİN BİREYLERDE AFET HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ 406

COUSINIA CIRSIODES BOISS ET BAL. TÜRÜ ÜZERİNDE FARMAKOGNOZİK ARAŞTIRMALAR ... 408

YENİ AÇILAN YANIK ÜNİTEMİZİN 6 AYLIK DEĞERLENDİRMESİ 409

GÜLSÜM TOZLU BİNDAL..... 409

KEDİ VE KÖPEKLERDE PROTEİNÜRİ..... 410

AKADEMİSYENLER ARASINDA SES YORGUNLUĞU VE SES HİJYENİ BİLGİ DÜZEYİNİN İNCELENMESİ 411

ANATOMICAL CLUE TO THE ETIOLOGY OF EPILEPSY AT AUTOPSY-CORPUS CALLOSUM AGENESIS ASSOCIATED WITH WILLIS POLYGON ANOMALY, HOLOPROSENCEPHALY..... 412

EKTOPİK GEBELİK..... 413

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ İLE İMPLANT ÇEVRESİ YAPIŞIK KERATİNİZE DOKUNUN ARTIRILMASI: BİR OLGU RAPORU..... 414

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ: BİR OLGU RAPORU 415

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ İLE YAPIŞIK DİŞ ETİ GENİŞLİĞİNİN ARTTIRILMASI: BİR OLGU RAPORU 416

HİPERPİGMENTASYON: BİR OLGU RAPORU 417

KEDİ VE KÖPEK PARVOVİRÜS ENFEKSİYONLARINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA: TAM KAN SAYIMI VE KAN PERİFERİK YAYMA BULGULARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR..... 418

AN COMPARATIVE INVESTIGATION IN CAT AND DOG PARVOVIRUS INFECTIONS: DIFFERENCES BETWEEN COMPLETE BLOOD COUNT AND BLOOD PERIPHERAL SMEAR FINDINGS..... 419

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ : OLGU SUNUMU 420
BAĞ DOKUSU GREFTİ İLE BİRLİKTE TÜNEL TEKNİĞİ: BİR OLGU RAPORU 421
TETRACYCLINE RESISTANCE GENES OF *ESCHERICHIA COLI* ISOLATED FROM DRINKING WATER 422
DESENDAN MEDİASTİNİT OLGULARINDA MİNİMAL İNVAZİV CERRAHİ 423
ADLİ ODONTOLOJİDE PERİODONTAL DOKULARIN YAŞ TAYİNİNDE ÖNEMİ: BİR LİTERATÜR TARAMASI 425
COMPARISON OF THE EFFECT OF TRADITIONAL BALANCE TRAINING VS ROBOTIC REHABILITATION ON FUNCTIONAL AMBULATION AND SPASTICITY İN STROKE PATIENTS 426
OBEZİTENİN AĞIZ SAĞLIĞINA VE ORAL MİKROFLORAYA ETKİSİ 427
TİP 2 DİABETES MELLİTUS HASTALARINDA YER FISTIĞI TÜKETİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMINDAKİ YERİ 428
PRF UYGULAMASI İLE BİRLİKTE TÜNEL TEKNİK: BİR OLGU RAPORU 429
SPOR BILIMLERI FAKÜLTESI ÖĞRENCILERININ DIKKAT VE KONSANTRASYON DÜZEYLERİ: MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ 430
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ İÇİN YAŞLANMA SİMÜLASYONU DENEYİM ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE UYARLAMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 431
KİMERİK ANTİJEN RESEPTÖRÜ T (CAR-T) HÜCRESİNİN HAYVAN MODELLERİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ 432
DÜNDEN BUGÜNE AİLE PLANLAMASI HİZMETLERİ 433
KARDİYAK REHABİLİTASYONDA KULLANILAN SAHA TESTLERİ 434
FIELD TESTS USED IN CARDIAC REHABILITATION 434
YAŞLANMA SÜRECİNE HORMESİS ETKİSİNİN İNCELENMESİ 435
KALP DAMAR CERRAHİSİ SERVİSİNDE YATAN VE KORONER BY-PASS CERRAHİSİ GEÇİRMİŞ HASTALARDA KARDİYAK ANKSİYETE VE KİNEZYOFOBİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 436
ADÖLESANLARDA ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYNLİK TUTUMLARI İLE DEPRESYON VE KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 437
TARGETİNG HERPUD1 MAY OFFER A POTENT THERAPEUTIC APPROACH AGAINST BREAST CANCER CELLS 438
TÜRK TOPLUMUNDAKİ ÇOCUK, ADELÖSAN VE GENÇ ERİŞKİN HASTALARDA, TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU İŞARET VE BULGULARININ İNCELENMESİ 439
SDÜ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ PEDODONTİ ABD KLİNİĞİ'NE BAŞVURAN, 16 YAŞINDAKİ ADÖLESAN ERKEK HASTADA GÖRÜLEN COĞRAFİK DİL LEZYONLARI 441
SEKONDER AKUT APİKAL APSELİ BİR DİŞİN KANAL TEDAVİSİ YENİLENMESİ VE APİKAL CERRAHİ İLE TEDAVİSİ,OLGU RAPORU 443
GELENEKSEL CAM İYONOMER SİMAN DENTAL MATERYALLERİN (GCİSM) KİMYASAL ETKİ MEKANİZMALARI VE ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN, CİS MATERYALLERİN SERTLEŞME PROSEDÜRLERİ ÜZERİNE OLAN ETKİLERİ 444
GÖÇMENLERDE RUH SAĞLIĞI 446

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE GENEL ANESTEZİ UYGULAMALARI NASIL YAPILMAKTADIR? : OLGU SUNUMU 447

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERİN HASTALIĞI KABUL DÜZEYLERİ VE SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN ETKİSİ 448

DIARRHEA IN NEONATAL LAMBS AND KIDS 449

OLGU SUNUMU: 3 KANALLI BİLATERAL MANDİBULAR PREMOLAR DİŞLERİN KÖK KANAL TEDAVİSİ 450

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALARA YÖNELİK SİSTEMATİK DERLEME 451

SAĞLIKTA EŞİTLİK-EŞİTSİZLİK VE HALK SAĞLIĞI HEMŞİRESİNİN ROLLERİ 452

SÜT SIĞIRLARINDA MEME ÖDEMİ 453

KEDİLERDE HİPERTROFİK KARDİYOMİYOPATİ 454

BİLATERAL KASIK AĞRISIYLA GELEN HASTADA NADİR BİR DURUM: PUBİK SİMFİZİS SEPTİK ARTRİTİ VE EŞLİK EDEN BİLATERAL ADDUKTOR KASLARDA PİYOMYOZİT 455

CYTOTOXITY STUDIES CONDUCTED WITH *CENTAUREA* SPECIES IN CERVICAL CANCER CELL LINE IN THE LAST 15 YEARS 457

MAST HÜCRE DEMONSTRASYONUNDA FİKSASYONUN ÖNEMİ 458

AMİODARON İLİŞKİLİ TİROTOKSİKOZ: OLGU SUNUMU 459

SPOR REHABİLİTASYONUNDA KURU İĞNELEMENİN YERİ NEDİR? 460

FERRİK SÜLFAT AMPUTASYONU İLE YAPILAN PULPOTOMİ TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 461

EVALUATION OF DIETITIANS' COMMUNICATION SKILLS AND JOB SATISFACTION: A PILOT STUDY 462

YAŞLANMA SÜRECİNDE IGF-1 HORMONUNUN ROLÜ VE METABOLİK ETKİLERİ 463

UNIVERSITY OF WASHİNGTON AĞRIYLA İLİŞKİLİ ÖZ YETERLİLİK SKALASI KISA FORM: TÜRKÇE VERSİYONUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ 464

VALIDITY AND RELIABILITY OF THE TURKISH VERSION OF THE UNIVERSITY OF WASHINGTON PAIN-RELATED SELF-EFFICIACY SCALE SHORT FORM 465

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ENGELETIN AGAINST CISPLATIN NEUROTOXICITY IN SH-SY5Y HUMAN NEUROBLASTOMA CELLS 466

BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI: SAĞLIK İNANÇ MODELİNE GÖRE İDRAR YOLU ENFEKSİYONUNDAN KORUNMADA SAĞLIK İNANÇ ÖLÇEĞİ 467

ERZURUM İLİ TATLISU MOLLUSK FAUNASI 469

ÜLKEMİZDE KULLANILAN YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BEBEĞİ YATAN ANNELERİN STRES DÜZEYLERİNİ AZALTAN YÖNTEMLER: SİSTEMATİK DERLEME 470

ELEKTROPORASYON TEKNİĞİ KULLANILARAK YAPILAN CRISPR-CAS9 ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ 471

BENZER GÖRÜNÜME SAHİP KAŞAR VE BLOK TİP ERİTME PEYNİRLERİN BAZI KİMYASAL VE TEKSTÜREL ÖZELLİKLERİ 472

VIRTUAL SCREENING, MOLECULAR DYNAMICS AND MM/PBSA APPROACH FOR IDENTIFICATION OF PROSPECTIVE C-MET INHIBITORS FROM NATURAL PRODUCT LIBRARY 473
ZOONOSES THAT ARE THE SOURCE OF THE PANDEMIC: WHAT WE 474
ÜÇ KANALLI MAKSİLLER PREMOLAR DİŞİN KANAL TEDAVİSİ YENİLENMESİ 475
PLATELET RICH FİBRİN İLE BİRLİKTE TÜNEL TEKNİĞİ: BİR OLGU RAPORU 477
CENTAUREA CİNSİNE AİT ANTİKANSER AKTİVİTE ÇALIŞMALARI 478
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ AİLE HEKİMLİĞİ VE PEDİATRİ ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ HEKİMLERİNİN HUMAN PAPİLOMAVİRÜS(HPV) AŞISINI BİLME DURUMU VE İLİŞKİLİ ETMENLER 479
GENÇ YETİŞKİNLERİN E-SAĞLIKLI BESLENME OKURYAZARLIK VE SAĞLIKLI BESLENME TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 480
MİYOKARD İNFARKTÜSÜ GEÇİRMİŞ BİREYLERİN ALGILADIĞI STRESİN 482
FUZULİ'NİN "SIHHAT Û MARAZ" ADLI ESERİNDEKİ SÖZ VARLIĞI (LEKSİKA) VE DÖNEMİN TIP ANLAYIŞI 483
VAKUM SOĞUTMA İŞLEMİNİN PİŞİRİLMİŞ MANTILARIN SOĞUTULMASINDA KULLANIMI 484
SAĞLIK ALANINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK 485
KBRN-P (KİMYASAL, BİYOLOJİK, RADYOLOJİK, NÜKLEER-PATLAYICI) 485
EĞİTİMİNİN ÖNEMİ 485
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ PERSONEL YEMEKHANESİNDEN YARARLANAN BİREYLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BESLENME DAVRANIŞLARI VE AKDENİZ DİYETİNE UYUMUNUN SAPTANMASI ÇALIŞMASI 486
KRİTİK ALTI SU EKSTRAKSİYONUYLA ELMA KABUĞUNDAN BİYOAKTİF BİLEŞENLERİN AYRIŞTIRILMASI 487
KLİNİK ENTEROKOK İZOLATLARINDA TÜR VE VANKOMİSİN DİRENCİNİN MULTİPLEKS PCR İLE HIZLI TANISI 488
NÖROJENİK DİSFAJİ 489
INVESTIGATION OF ENRICHED WITH TWO TYPES OF *VIBURNUM OPULUS L.* FRUIT EXTRACTS ON THE ANTIOXIDANT CAPACITY AND ANTI-INFLAMMATORY ACTIVITY OF WAFFELS IN VITRO DIGESTION 490
SOSYAL MEDYANIN YEME BOZUKLUKLARINA ETKİSİ VE SEZGİSEL BESLENME 491
KADINLARIN PERİMENSTRUAL DÖNEMDE SEMPTOMLARININ İNCELENMESİ 492
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİNDE PLANLI DAVRANIŞ MODELİ 493
BÖBREK NAKLİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI: LİTERATÜR DERLEME 494
TEMPERATURE MONITORING DURING CARDIOPULMONARY BYPASS 495
ADOLESAN ÇAĞDA ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN KANSERE YÖNELİK DAMGALAMA VE HPV AŞILAMA TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 496
DİŞSİZ HASTALARDA İMPLANT DESTEKLİ TEDAVİ SEÇENEKLERİ 497
EVALUATION OF FINE MOTOR SKILLS IN CHILDREN WITH SPECIFIC LEARNING DISORDER 498

THE IMMEDIATE EFFECT OF INSTRUMENT-ASSISTED SOFT TISSUE MOBILIZATION VERSUS STRETCHING TECHNIQUE ON ANKLE RANGE OF MOTION AND VERTICAL JUMP PERFORMANCE IN ATHLETES 499

KONTAMİNE OLMUŞ ZİRKONYA YÜZEYLERİNİ TEMİZLEME YÖNTEMLERİ 500

AMUDA KALKMA BİYOMEKANİĞİ 501

ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARIN HUMAN PAPİLLOMA VİRÜS (HPV) AŞISI TEREDDÜTLERİ VE SERVİKAL KANSERİN ERKEN TANISINA YÖNELİK TUTUMLARI[1] 502

GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİLERİN SAĞLIK HAKKI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME . 504

TENDENCY TOWARDS STIGMATIZATION AND RELATED FACTORS IN UNIVERSITY STUDENTS 505

BARİATRİK CERRAHİ AMELİYATI PLANLANAN HASTALARDA BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ ÖZ YETERLİK VE MUTLULUK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 506

GEROPSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE SANAL UYGULAMALAR 507

GENEL MORFOLOJİK ANALİZ YÖNTEMİYLE KASITLI KİMYASAL OLAYLAR İLE İLGİLİ SENARYO GELİŞTİRME 508

TELE-DİŞ HEKİMLİĞİ UYGULAMALARI: TEKNOLOJİ VE SAĞLIK 509

STRES FAKTÖRÜ SONRASI NADİR GÖRÜLEN BİR DÖKÜNTÜLÜ HASTALIK: PRURİGO NODÜLARİS 510

GİNKGO BİLOBANIN DEPRESYONDA KULLANIMI 511

EFFECT OF DIRECT STENTING ON IN-HOSPITAL MORTALITY IN NON-ST-SEGMENT ELEVATION MYOCARDIAL INFARCTION PATIENTS 512

EVALUATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTICES IN VEGETABLE OIL PRODUCTION FACILITY IN TERMS OF PHYSICAL RISK FACTORS 514

ÇOCUK VE ADÖLESAN HASTALARIN VE EBEVEYNLERİNİN ORAL HİJYEN ALIŞKANLIKLARI 515

ANTIOXIDANT AND TYROSINASE-INHIBITION ACTIVITIES OF DIFFERENT PARTS (FRUIT JUICE, SEEDS) OF 'CIMIN (KARAERIK)' GRAPE (*VİTİS VİNİFERA* L. CV. 'KARAERİK') 517

POTANSİYEL VİROMETRİK PARAMETRELER ELDE ETMEK İÇİN MADIN-DARBY BOVINE KIDNEY (MDBK) HÜCRELERİNDE AKIŞ SİTOMETRİSİNİN KULLANILMASI 518

OZON TERAPİSİNİN GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA ORAL CERRAHİ ALANINDA KULLANIMI ... 519

THE RELATIONSHIP BETWEEN BODY MASS INDEX AND FUNCTIONAL MOBILITY AND PHYSICAL ACTIVITY IN HEALTH SCIENCES STUDENTS 520

PHYSICAL ACTIVITY, LIFE SATISFACTION AND MEDICATION ADHERENCE IN GERIATRIC INDIVIDUALS WITH A CHRONIC DISEASE 521

DEPREM SONRASI ALGILANAN STRESİN, ENDİŞENİN VE ANKSİYETENİN BESLENME ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: DEPREM BÖLGESİ ÖRNEĞİ 522

DİJİTAL DÜRTÜ MODELLERİNİN ONLİNE YEMEK SEÇİMİ ÜZERİNE ETKİSİ 523

ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE YEME BOZUKLUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 524

TÜBERKÜLOZ TEDAVİSİNDE İLAÇ ETKİLEŞİMİ: BİR OLGU SUNUMU 525

ROMATOİD ARTRİTİN NADİR BİR BULGUSU: PSÖDOŞİLOTORKAS 526

UÇUCU YAĞLARIN İŞTAH, AĞIRLIK VE METABOLİK KONTROLÜN SAĞLANMASINDAKİ ROLÜ . 528

BİTKİ VE TOHUM FİLİZLERİNİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE POTANSİYEL ETKİLERİ 529
FARKLI BİTKİ ÇAYLARI İLE HAZIRLANAN KOMBU ÇAYI MANTARLARININ MİKROBİYOLOJİK, FİZİKOKİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN VE ANTİOKSİDAN KAPASİTELERİNİN BELİRLENMESİ 530
OTİZMLİ ÇOCUKLARDA OKUL TEMELLİ AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI EĞİTİMİNİN ÇOCUKLARIN DİŞ FIRÇALAMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİSİ: YARI DENEYSEL ÇALIŞMA 532
AKDENİZ DİYETİ FİBROMİYALJİ SEMPTOMLARINI HAFİFLETMEDE ETKİLİ BİR BESLENME TARZI MI? 533
OBEZİTE CERRAHİSİNDE CERRAHİ SONRASI HIZLANDIRILMIŞ İYİLEŞME ÖNERİLERİ 534
ET VE ET ÜRÜNLERİNDE TAĞŞİŞ YÖNTEMİNİN BELİRLENMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER 535
ALCOHOLIC EXTRACT OF TARANTULA CUBENSIS DECREASED CELL VIABILITY AND INDUCED APOPTOSIS IN MULTIPLE MYELOMA CELL LINES 536
RENAL ANJİOMİYOLİPOM'UN NADİR BİR KOMPLİKASYONU: RETROPERİTONEAL KANAMA ... 537
KOYU ÇAYLARDA YENİ BİR BİYOAKTİF BİLEŞEN: THEABROWNİN VE OLASI SAĞLIK ETKİLERİ . 538
KUDRET NARININ (MOMORDICA CHARANTIA) SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ..... 539
SAĞLIK VE YAŞLI BAKIM TURİZMİNDE TÜRKİYE'NİN YERİ 540
THE IMPORTANCE OF THE QUINAZOLINONE CORE STRUCTURE IN DRUG DEVELOPMENT STUDIES AND MEDICINAL CHEMISTRY: BACKGROUND AND CURRENT STATUS 541
YAŞLI SAĞLIĞININ GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: BAKIM VERENLER ''OLGU ANALİZİ'' 542
İNEKLERDE REPRODÜKTİF AĞRI YÖNETİMİ 543
TESTİKÜLER REGRESYON SENDROMU: OLGU SUNUMU 544
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON DAMGALAMA DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA 545
İNMELİ HASTANIN BAKIM VERİCİSİNE TABURCULUK EĞİTİMİ İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ 546
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DİYABET RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 547
THE EFFECT OF MOBILE APPLICATIONS ON THE SELF MANAGEMENT OF INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES 548
BANDIRMA EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ MULTİPL SKLEROZ POLİKLİNİĞİNDE SON 1 YIL İÇERİSİNDE TAKİPLİ HASTALARIN KLİNİK BULGULARI VE PROGNOZU 549
HAK TEMELLİ SOSYAL HİZMET ÇERÇEVESİNDE YAŞ AYRIMCILIĞI, YAŞLI İHMALİ VE İSTİSMARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 550
ÜCRETLİ EV İÇİ HİZMETTE ÇALIŞAN KADINLARIN DENEYİMLERİNE VE GÜNDELİK DİRENİŞ BİÇİMLERİNE YÖNELİK BİR ALAN ÇALIŞMASI 551
ANTIMICROBIAL PEPTIDES, THEIR EFFECTS AND RECOMBINANT ANTIMICROBIAL PEPTIDE PRODUCTION 553
PERİODONTİTİS VE ALZHEİMER HASTALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ 554
İNME İÇİN GİZLİ TEHDİT ATRİYAL FİBRLASYONDA DAHA İYİ BAKIM: ENTEGRE BAKIMIN "ABC" YOLU 555
KOMBU ÇAYININ *CAMPYLOBACTER* SP. ÜZERİNE MUHTEMEL ANTİMİKROBİYAL ETKİLERİ 557

EVALUATION OF THE SELF-EFFICACY OF DENTISTRY STUDENTS REGARDING ROOT CANAL TREATMENT: A SURVEY STUDY 559
KANSER HASTALARINDA ÖLÜM KORKUSU İLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİ 560
KAN HASTALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE PANORAMİK RADYOGRAFİNİN ÖNEMİ 561
TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİK ALANINDA ERİŞKİN HASTA GRUBUNDA TERAPÖTİK DOKUNMA İLE İLGİLİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 562
FARKLI REPRODÜKTİF DURUMLARDAKİ DİŞİ KÖPEKLERDE LUTEAL TLR2, TLR4 VE TLR7 EKSPRESYON PROFİLİNİN BELİRLENMESİ 563
FOAM ROLLER UYGULAMASININ DOMİNANT VE DOMİNANT OLMAYAN EKSTREMİTEDE KUADRİSEPS FEMORİS KASININ MEKANİK ÖZELLİKLERİNE OLAN ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 564
SİMÜLE HASTA UYGULAMALARI İÇERİSİNDE NADİR BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ: SİMÜLE AİLE-MEMNUNİYET DEĞERLENDİRMESİ (SİMULATED FAMİLY SATİSFACTİON ASSESSMENT: A RARE APPLİCATİON WİTHİN SİMULATED PATİENT INTERVENTİONS) 565
OKUL SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARININ WİNDSHİELD GÖZLEM FORMU İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: ÖN CAM YÖNTEMİ 567
FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE AKADEMİK BAŞARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 568
GASTROKİNEMİUS KASI SERTLİĞİNDEKİ DEĞİŞİM; ULTRASON ELASTOGRAFİ DEĞERLENDİRMESİ 569
NON-ALKOLİK YAĞLI KARACİĞER HASTALIĞI'NDA PNPLA3 GENİ İLE DİYET FAKTÖRLERİ ARASINDAKİ ETKİLEŞİMİN İNCELENMESİ 570
PULMONER HIPERTANSIYONLU HASTALARDA AKTIF VIDEO OYUNLARI VE GELENEKSEL EGZERSIZ PROGRAMININ AKUT YANITLARININ KARŞILAŞTIRILMASI 571
ÜRETKENLİĞE GÖRE AYARLANMIŞ YAŞAM YILI(PALY); HASTALIK YÜKÜNÜN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK BİR ÖLÇÜT SİSTEMATİK TARAMA 573
HEMŞİRELİK BAKIMINDA TEKNOLOJİNİN FARMAKON ETKİSİ 574
OBEZİTEDE METEORİN BENZERİ PROTEİN VE ASPROSİNİN ROLÜ 575
KEDİ VE KÖPEKLERDE DİYABETİK KETOASİDOZA ACİL YAKLAŞIM 576
KÖTÜ HABER VERME EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ -PİLOT ÇALIŞMA 577
HEMŞİRE GÜÇLENDİRME VE İŞ DOYUMU ARAŞTIRMALARININ KAVRAMSAL VE ENTELEKTÜEL YAPISININ BİBLİYOMETRİK ANALİZ İLE İNCELENMESİ 579
İMMÜN TROMBOSİTOPENİK PURPURA TANILI HASTADA EVANS SENDROMU 580
EVALUATİNG THE EFFECT OF SİMULATED LONG-TERM TEA AND COFFEE CONSUMPTİON ON THE COLORATİON OF ACRYLİC DENTURE TEETH 581
SPİRULİNA'NIN BEYİN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ 582
SİNÜS MEMBRANI KALDIRILMASINDA KULLANILAN GREFT MATERYALLERİ: LİTERATÜR DERLEMESİ 583
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ESTETİK ALGISININ BESLENME ÜZERİNE ETKİSİ 584

A MODIFIED DELPHI STUDY ON THE DEVELOPMENT OF CULTURALLY SENSITIVE PAIN NEUROSCIENCE EDUCATION FOR TURKISH CHILDREN 585

PSYHCOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF FUNCTIONAL DISABILITY INVENTORY 586

LİTYUMLU İÇME SULARININ KÖKENİ VE RUH SAĞLIĞINA ETKİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: GENEL BİR BAKIŞ 587

IMAGING IN TRAUMATIC THORACIC LESIONS IN VETERINARY MEDICINE 588

PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF PAIN COPING QUESTIONNAIRE ON CHILDREN WITH CHRONIC PAIN 589

EFFECT OF MILK AND DAIRY PRODUCT CONSUMPTION ON OSTEOPOROSIS 590

STEREOLOGICAL EVIDENCE FOR NEURODEGENERATION: UNBIASED APPROACHES 591

FARE VE RATLARDA SPONTAN MEME TÜMÖRLERİNE PATOLOJİK YAKLAŞIM 592

BİR KÖPEKTE BİRLİKTE SEYREDEN ATLANTOAKSİYAL İNSTABİLİTE İLE ATLANTOOKSİPİTAL ÖRTÜŞMENİN TANI VE TEDAVİSİ 593

PSYHCOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF FEAR OF PAIN QUESTIONNAIRE FOR CHILDREN AND PARENTS 594

EFFECT OF PREGABALIN ON THE OXIDANT-ANTIOXIDANT SYSTEM IN BRAIN, PANCREAS, SPLEEN AND TESTICULAR TISSUES IN THE LIPOPOLYSACCHARIDE-INDUCED SEPSIS MODEL 595

DİŞ HEKİMLİĞİNDE GÜNCEL BİR YAKLAŞIM: SPOR DİŞ HEKIMLİĞİ 596

DİYET POLİFENOLLERİNİN GESTASYONEL DİYABET RİSKİ ÜZERİNDEKİ POTANSİYEL ETKİLERİ 597

LİSE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK MOBİL DEPREM EĞİTİMİ UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ . 598

POLİKİSTİK OVER SENDROMU, DİSBİYOZ VE BESLENME: BAĞIRSAK SAĞLIĞININ POLİKİSTİK OVER SENDROMU ÜZERİNDEKİ ROLÜ 600

İNHALE KANNABİNOİD KULLANIMI SONRASI AJİTASYON VE AKUT GÖRME PROBLEMİ İLE GELEN BİR OLGU; TEK SUÇLU MADDE Mİ? 601

HUSKY IRKI BİR RATTA VENTRAL BULLA OSTEOTOMİ OLGUSU 603

BİR KÖPEĞİN ÖZOFAGUSUNDAN CERRAHİ OLARAK ÇIKARILAN KEMİK PARÇASI 604

SAĞLIK HİZMETLERİNDE NEOLİBERAL DÖNÜŞÜM VE HEKİM GÖÇÜ 605

SİNNAMİK ASİTİN DİYABETİK KOMPLİKASYONLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 606

KÖPEKLERİN UZUN KEMİK KIRIKLARINDA OPERASYON ÖNCESİ VE SONRASI SİNİRSEL İLETİMLERİNDEKİ DEĞİŞİMLERİN ARAŞTIRILMASI 607

V-GEL® SUPRAGLOTTİK SOLUNUM YOLU CİHAZI İLE KAFLI ENDOTRAHEAL TÜPÜN KEDİLERDE ORTA KULAK BASINCINA ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 608

V-GEL® SUPRAGLOTTİK SOLUNUM YOLU CİHAZI KULLANILAN KEDİLERDE DÜŞÜK VE YÜKSEK AKIM İZOFLURAN ANESTEZİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 609

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI İLE LİDERLİK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖZ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ 610

DETERMINATION OF THE TITRE VALUES OF AUTOLOGOUS VACCINES USED IN THE FIELD FOR THE TREATMENT OF TEAT AND BODY WARTS CAUSED BY BOVINE PAPILLOMAVIRUS 611

SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI EĞİTİMİNİN İNTÖRN HEKİMLERİN HASTA KİMLİĞİNİ TANIMLAMA VE DOĞRULAMA BİLGİSİNE ETKİSİ 612

FİTNESS MERKEZLERİ ÜZERİNE ETNOGRAFİK BİR ÇALIŞMA 614

VIRAL FACTORS THAT CAUSE DIARRHEA IN LAMBS AND GOAT 615

EXAMINATION OF FIRE SAFETY BEHAVIOR IN COMMUNAL LIVING AREAS 616

CERRAHİ HASTALARINDA AMELİYAT SONRASI ERKEN DÖNEMDE SUSUZLUK YÖNETİMİ 618

GEBELERDE DOĞUMA YÖNELİK İNANÇ VE KORKU, DOĞUM ŞEKLİ TERCİHİNİ ETKİLER Mİ?# . 619

24 SAATLİK TORSİYON SONRASI TESTİSİN KORUNDUĞU TESTİS TORSİYONU 621

YAĞ DOKU KAYNAKLI ADİPOSİTLERİN YARA TEDAVİSİNDE KULLANILMA POTANSİYELİ 623

GENETİK VE EPİGENETİK PERSPEKTİFTEN ANOREKSİYA NERVOZA 624

MAJÖR ÜROLOJİK CERRAHİ GEÇİREN HASTALARA UYGULANAN VENÖZ TROMBOEMBOLİ PROFİLAKSİSİNİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 625

BESİN NEOFOBİSİ OLAN ÇOCUKLARDA BESLENME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 627

TÜRKİYE'DE HEYELAN 628

KSİLOOLİGOSAKKARİTLERİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ VE GIDALARDA KULLANIMI 629

MANDİBULAYI TUTAN UNİKİSTİK AMELOBLASTOMAYA CERRAHİ YAKLAŞIM: OLGU SUNUMU 630

ORİGANUM MİNUTİFLORUM'UN ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI[1] 631

EVALUATION OF FLOW CYTOMETRIC ANALYSIS OF ZEBRAFISH (DANIO RERIO) SPERM 632

AVÜLSİYON NEDENİYLE KAYBEDİLMİŞ ÖN DİŞİN GROPER APAREYİ İLE TEDAVİSİ 633

KOLİSTİN-SÜLFADİMETOKSİN KOMBİNASYONUNUN GRAM NEGATİF BAKTERİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI 634

THE EFFECTS OF FUNCTIONAL POWER TRAINING ON INATTENTION, IMPULSIVITY, HYPERACTIVITY, AND OTHER SYMPTOMS IN CHILDREN WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL 635

HELLP SENDROMU TANISI ALAN 22 HAFTALIK GEBE 636

THE EFFECTS OF FUNCTIONAL POWER TRAINING ON PARTICIPATION IN HOME, SCHOOL AND COMMUNITY ENVIRONMENT AND QUALITY OF LIFE IN CHILDREN WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL 637

POSTPARTUM NEFES DARLIĞI ŞİKAYETİ OLAN HASTA 638

KULAK BURUN BOĞAZ HASTALIKLARI'NDA YAPAY ZEKA 640

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞU OLAN VE OLMAYAN EBEVEYNLERİN SİBERKONDRİ VE E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 641

EXAMINATION OF THE EFFECTS OF CHLORINE RESIDUES ON AQUATIC LIFE 642

HİDRATASYONUN SPORCU BİREYLERE ETKİSİ VE SPORCU BİREYLERİN FARKINDALIĞI 643

APPLICATIONS OF GENOTOXIC BIOMARKERS IN THE DETECTION OF CONTAMINANTS IN AQUATIC LIFE 644

BOYUN AĞRILI BİREYLERDE TEKNOLOJİ TEMELLİ REHABİLİTASYON UYGULAMALARI: DERLEME 645

ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ LİSANS BÖLÜMÜ MÜFREDATLARININ ADLİ BİLİMLER KAPSAMINDA İNCELENMESİ 647

TEMPOROMANDİBULAR RAHATSIZLIKLARDA ÇİĞNEME FONKSİYONU İLE KİNEZYOFOBİ, ÇENE, BAŞ-BOYUN PROPRİYOSEPSİYONU ARASINDAKİ İLİŞKİ: PİLOT ÇALIŞMA 649

NADİR GÖRÜLEN NON-TRAVMATİK ÜRİNOM OLGU SUNUMU 651

TUR-P SONRASI GELİŞEN PROSTATİK ÜRETRADA TAŞ OLUŞUMU 653

PEROKSİZOM PROLİFERATÖRLERİ İLE AKTİFLEŞTİRİLEN RESEPTÖRLERİN KANSER HÜCRELERİ ÜZERİNE ETKİLERİ 654

SÜT DİŞLERİNDE KANAL TEDAVİSİ VE PASLANMAZ ÇELİK KURON İLE KAPLANMASI 655

ÇOCUKLARIN RADYOLOJİK DEĞERLENDİRMELERİNDE GÜVENLİ DİŞ HEKİMLİĞİ UYGULAMALARI 656

PROGNOSTİC VALUE OF SYSTEMİC IMMUNE-INFLAMMATİON INDEX (SII) İN DE NOVO METASTATİC CASTRATİON-SENSİTİVE PROSTATE CANCER 657

ÇOCUK HASTADA GÖMÜLÜ DİŞ İLE BİRLİKTE GÖRÜLEN KOMPLEKS ODONTOMA: VAKA SUNUMU 658

ERKEN ÇOCUKLUK ÇAĞI ÇÜRÜĞÜNÜN SOSYODEMOGRAFİK – SOSYOKÜLTÜREL BELİRTEÇLERİ 659

A STUDY ON NUTRITION AND CONSUMPTION HABITS FACTORS AFFECTING HEALTH STATUS IN TURKEY 660

DENEYSEL PARKİNSON MODELİNDE DERİ DOKUSUNDA OKSİDAN VE ANTİOKSİDAN ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI 661

DENEYSEL TOTAL UYKU YOKSUNLUĞU MODELİNDE *LAVANDULA ANGUSTİFOLİA* UÇUCU YAĞININ KARACİĞER VE BÖBREK DOKUSUNDAKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 663

YÜKSEK YAĞLI DİYETİN NEDEN OLDUĞU OBEZİTE HAYVAN MODELLERİNDE ENDOPLAZMİK RETİKULUM STRESİ 664

INVESTIGATION OF PAIN COPING STRATEGIES AND FUNCTIONALITY IN PATIENTS WITH CHRONIC LOW BACK AND NECK PAIN 665

TÜTÜN DUMANINA MARUZ KALMANIN FETAL DÖNEM VE BEŞ YAŞ ARASINDA BEYİN MATURASYONU VE NÖROGELİŞİM ÜZERİNE ETKİLERİ 666

DETERMINATION OF THE CYTOTOXIC EFFECT MEDIATED BY *8-OHDG* AND *ΓH2AX* OF *BEE VENOM-LOADED ZIF-8 NANOPARTICLES* ON SKOV-3 OVARIAN CANCER CELLS 667

EFFECTS OF TOBACCO SMOKE EXPOSURE ON BRAIN MATURATION AND NEURODEVELOPMENT BETWEEN THE FETAL PERIOD AND THE AGE OF FIVE 668

OTOFAJİ VE AÇLIK 669

PREDICTION OF STROKE RISK WITH MACHINE LEARNING: THE SPECIFIC FEATURES-BASED APPROACH FOR EARLY DIAGNOSIS 670

KÜRESEL SAĞLIĞA YÖNELİK EN BÜYÜK ON TEHDİTTEN BİRİ: AŞI TEREDDÜTÜ 671

ÜNİVERSİTE BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE, STRES DÜZEYLERİ, BESİN SEÇİMLERİ VE BESLENME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 672

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NEGATİF KALORİ YANILSAMASI VE BEDEN 673

BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ YAKLAŞIMININ, ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDEKİ YERİ VE UYGULAMALARI 674

PEDİATRİK HASTADA 'KIRIK PARÇANIN REATAÇMANI VE MTA APEKSİFİKASYONU' OLGUSUNUN SUNUMU 675

PYRACANTHA COCCİNEA BİTKİ ÖZÜTÜNÜ İÇEREN SELÜLOZ BAZLI TEKSTİL LİFLERİNİN HAZIRLANMASI VE ANTİBAKTERİYEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ 676

BURDUR İLİNDE TÜKETİME SUNULAN ÇİĞ İNEK SÜTÜNÜN BİLEŞİM VE KALİTESİNİN BELİRLENMESİ[1] 677

KAŞINTI SEMPTOM YÖNETİMİNDE SOĞUK TERAPİNİN YERİ: DERLEME 679

ARTİFİSYEL SFİNKTER İMPLANTASYONU SONRASI GÖRÜLEN ÜRETRA EROZYONU 680

TÜRKİYE'DE WEB TASARIMLI EĞİTİM PROGRAMININ CERRAHİ HASTALAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ 681

THE IMPACT OF ONLINE SELF-COMPASSION-BASED INTERVENTIONS ON PATIENT OUTCOMES IN CANCER PATIENTS: A SYSTEMATIC REVIEW 682

THE ROLE OF VISTA AND ITS LİGANDS İN CANCER IMMUNOLOGY 684

TOPLUMUN YAŞAM MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI ANALİZİ 685

CALCULATION OF THE KNEE DYNAMIC VALGUS ANGLE BY MODIFYING THE OPENSIM MODEL 686

OMUZ IMPINGEMENT SENDROMUNDA NÖRAL MOBİLİZASYONUN ETKİNLİĞİ 687

AKDENİZ'İN ANTALYA KÖRFEZİ'NDEKİ BALIKLARDA *AEROMONAS* SPP. PREVALANSI VE ANTİMİKROBİYAL DİRENÇ PROFİLLERİ 688

LUTING AGENTS AND CEMENTATION TECHNIQUES FOR IMPLANT PROSTHESIS: ORAL PRESENTATION 689

CLOSTRİDİUM BOTULİNUM BAKTERİSİ PROTEİNİ OLARAK BOTULİNUM TOKSİN A (BONT/A)'NIN FONKSİYONEL PERİODONTAL TIP AÇISINDAN ÖNEMİ 690

AMELOGENEZİS İMPERFEKTA GÖRÜLEN DAİMİ DİŞLERDE TEDAVİ YÖNTEMLERİ: OLGU SUNUMU 691

CLINICOPATHOLOGICAL RETROSPECTIVE EVALUATION OF THYROID FINE NEEDLE ASPIRATION BIOPSY RESULTS: A SINGLE-CENTER EXPERIENCE 692

SIÇANLARDA PENTİLENTETRAZOL İLE OLUŞTURULAN DENEYSEL EPİLEPSİ MODELİNDE VETİVER BİTKİSİNİN (*VETİVERİA ZİZANİOİDES*) BÖBREK VE KARACİĞER DOKUSU ÜZERİNE ANTİOKSİDAN ETKİLERİ 693

THE EVALUATİON OF THE COMBİNED TREATMENT OF SALİCYLİC ACİD OR ACETYLSALİCYLİC ACİD WİTH PACLİTAXEL ON PROTEİN QUALİTY CONTROL MECHANİSM İN PROSTATE CANCER CELLS 694

TRAVMAYA UĞRAMIŞ K0MPLİKE OLMAYAN KURON KIRIĞI OLAN ANTERİOR DİŞLERİN KOMPOZİT REZİN RESTORASYON İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 695

GUMMY SMİLE (DİŞETİ GÜLÜŞÜ), TEDAVİSİ VE PERİODONTAL ESTETİK ALGI 697

COMPARISON OF LOGISTIC REGRESSION AND XGBOOST CLASSIFICATION METHODS USING PARKINSON'S DISEASE DATA..... 698

AŞIRI DİŞETİ GÜLÜŞÜ (GUMMY SMİLE)' NÜN BOTULİNUM TOKSİNİ İLE TEDAVİSİ: BİR OLGU SUNUMU 699

GIDA VE YÜZEY KAYNAKLI *STAPHYLOCOCCUS AUREUS* SUŞLARINDA BİYOFİLM ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI 700

ANTALYA VE ADANA İLLERİNDEN TOPLANAN *VACCARİA HİSPANİCA* (MİLL.) RAUSCHERT BİTKİLERİNİN TOHUM EKSTRAKTLARI'NIN AKCİĞER KANSERİ HÜCRELERİNİN MEMBRANI ÜZERİNE ETKİLERİ 701

HEMŞİRELERİN KANITA DAYALI HEMŞİRELİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ MESLEKİ DEĞERLERİ İLE İLİŞKİSİ 702

A NOVEL ROLE OF CURCUMİN ON STEROİDAL REGULATİON İN PROSTATE CANCER CELLS. 703

TESTING THE EFFECT OF VITAMIN D ON N-CADHERIN EXPRESSION IN MULTIPLE MYELOMA CELLS..... 704

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE ANTERİOR BÖLGEDE ESTETİĞİN SAĞLANMASI: 3 OLGU SUNUMU 705

KADINLARIN OVER KANSERİNE YÖNELİK FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ# 706

TÜRKİYE'DE MÜZİĞİN SAĞLIK ALANINA ETKİSİ ÜZERİNE YAPILMIŞ AKADEMİK ÇALIŞMALAR: BİR BİBLİYOGRAFYA ÇALIŞMASI 707

TAMAMLAYICI BESLENME DÖNEMİNDE BEBEK LİDERLİĞİNDE BESLENME (BLW) YAKLAŞIMI 708

ANNE SÜTÜ OLİGOSAKKARİTLERİNİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ 709

KİMYASAL, BİYOLOJİK, RADYOAKTİF VE NÜKLEER OLAYLARDA KARŞI ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ ÜZERİNE BİR DERLEME..... 710

AKRAN LİDERLİ AFET FARKINDALIĞI VE HAZIRLIĞI EĞİTİMİNİN AFET RİSKİ YÜKSEK BÖLGEDE ÖĞRENİM GÖREN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE AFET RİSK VE HAZIRLIK ALGI DÜZEYLERİNE ETKİSİ* 711

ENHANCING A PUBLIC HEALTH ONTOLOGY USING CHATGPT..... 712

HASSASİYET GİDERİCİ VE ÇÜRÜK ÖNLEYİCİ GÜNCEL AJANLARA GENEL BİR BAKIŞ 713

PERFORMANCE ASSESSMENT OF RADIOLOGY STAFF 714

İŞE TUTULMANIN ÖZNEL İYİ OLUŞA ETKİSİNDE GÜDÜLENMENİN ROLÜ 715

APEKSİFİKASYON TEDAVİSİ OLGU SUNUMU 716

PARKİNSON HASTALARI İÇİN RADBOUD ORAL MOTOR ENVANTERİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI 717

ESTIMATION OF THE ACTIVITIES OF ANTIBIOTICS IN DIFFERENT DISEASES USING AI METHODS 718

DIYALIZ HASTALARINDA YAŞAM BAĞLILIĞI VE PSIKOLOJIK DAYANIKLILIK DURUMLARI ILE ETKILI OLAN FAKTÖRLERIN DEĞERLENDIRILMESI 719

EVALUATION OF EARLY PREGNANCY DETECTION AT 21 DAYS POST ARTIFICIAL INSEMINATION USING ECHOTEXTURE OF CORPUS LUTEUM IN HOLSTEIN COWS 720
MODULATION OF NLRP3 INFLAMMASOME BY NATURAL COMPOUNDS: FOCUS ON LIVER ... 721
TOPOGRAPHIC ANATOMY OF OVARIOHYSTERECTOMY OPERATION IN DOGS 722
IMPORTANCE OF DAIRY NUTRITION IN INFANCY AND ADOLESCENCE 723
EVSİZLİĞİN ALGILANAN NEDENLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 724
THE EFFECTS OF PREGNANCY HAPPINESS ON PRENATAL ATTACHMENT AND MATERNITY FUNCTION: A LONGITUDINAL STUDY 725
MEASUREMENT OF BASIC ECG LEVEL OF PRE-HOSPITAL EMERGENCY HEALTH SERVICES EMPLOYESS, 'THE EXAMPLE OF KAHRAMANMARAŞ' 726
SİMÜLE HASTA UYGULAMASI DEĞERLENDİRME ALGORİTMASI SİMULATED PATİENT APPLİCATİON EVALUATİON ALGORİTHM 727
KÖPEKLERDE PYOMETRA 728
KÖPEKLERDE EKLAMPSİ 729
THE USE OF THE TEACH-BACK METHOD IN SURGICAL PATIENT EDUCATION: A LITERATURE REVIEW 730
SMALL PIECES, BIG PROBLEM: A COMPREHENSIVE EXAMINATION OF THE RISKS POSED BY MICROPLASTIC POLLUTION 731
TÜRKİYE'DE SÜT SIĞIRLARINDA 2000 YILI SONRASINDA YAPILMIŞ OLAN DÖL VERİMİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR 732
CYTOTOXIC EFFECT OF TARANTULA CUBENSIS VENOM IN OVARIAN CANCER CELL LINE SKOV-3 733
COMPARISON OF THE EFFECTS OF NEURODEVELOPMENTAL YOGA AND LUMBAL REGION EXERCISES ON QUALITY OF LIFE AND BACK PAIN IN PHYSIOTHERAPISTS 734
EVALUATION OF NEW HYDROXYPYRIDINONE DERIVATIVES AS POTENTIAL ANTITUMOUR AGENTS 735
İLERİ YAŞTA GÖRÜLEN KOMPLEX ODONTOMA; VAKA SUNUMU 736
GLUTENSİZ DİYETİN BESİNSEL KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 737
SAĞLIKTA ETKİLİ İLETİŞİMİN ÖNEMİNE DAİR SİSTEMATİK DERLEME 738
ZİHİNSEL ENGELİ OLAN ERGEN VE ANNELERİNE VERİLEN UYGULAMALI MENSTURASYON ÖZ BAKIM EĞİTİM PROGRAMININ BİLGİ, BECERİ VE KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ 740
DİSTAL KANALLA ILİŞKİLİ INTERNAL KÖK REZORPSİYON VAKASININ TEDAVİSİ; OLGU SUNUMU 741
INVESTIGATION OF AGE-RELATED HEALTH STATUS IN INDIVIDUALS WITH PSORIATIC ARTHRITIS WITH HAND INVOLVEMENT 742
DETERMINATION OF THE NUMBER OF *STAPHYLCOCCUS AUREUS* IN SOIL SAMPLES AND THEIR ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBILITY 743
INVESTIGATION OF THE PRESENCE OF *ESCHERICHIA COLI* ON CHICKEN MEAT SOLD IN THE MARKET 744

GERÇEKÇİ EĞİTİM ARACI: MULAJLA HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK 745

HAYVAN REFAHI İÇİN YENİ BİR ADIM: GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLER 746

HUZURSUZ BACAK SENDROMU TANISI ALAN BİREYLERDE B12 VİTAMİNİ VE HASTALIK ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 747

EXPRESSION OF F-ACTIN DURING PREIMPLANTATION EMBRYO DEVELOPMENT IN VITRO ... 748

TERMİNAL DÖNEMDE HASTAYA BAKIM VEREN HEMŞİRELER VE İNFORMAL BAKIM VERİCİLERİN ÖZBAKIM GÜÇLERİ VE MERHAMET DÜZEYLERİ ARASINDAKI İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (ÖN VERİ) 749

DETERMINATION OF COMPASSION FATIGUE AND WORK VOLITION OF NURSES WORKING IN INTENSIVE CARE UNITS DURING COVID-19: A CROSS-SECTIONAL SURVEY 751

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ILIOTIBIAL BAND TENSION AND PES PLANUS IN UNIVERSITY STUDENTS 752

EVSİZ BİR BİREYİN ERGOTERAPİ PERSPEKTİFİYLE İNCELENMESİ 753

DEPREM DENEYİMİ YAŞAMIŞ YAŞLI BİREYLERİN DEPREM ALGILARININ BELİRLENMESİ: DURUM ÇALIŞMASI 754

DİŞ HEKİMLİĞİNDE DÜŞÜK DOZ LAZER BİYOSTİMÜLASYONU 755

DİLİMLENMİŞ ISPARTA AYVALARININ KURUTMA DAVRANIŞININ MATEMATİKSEL MODELLENMESİ 756

ASSESSMENT OF OBESİTY PREVALENCE, HEALTHY LİFESTYLE BEHAVİORS, AND HEALTH LİTERACY AMONG ADULTS: PURSAKLAR SAMPLE 757

TIP TARİHİ ÖĞRENİRKEN NELER YAPILABİLİR? 758

YAŞLI BİREYLERDE AĞRININ KONFOR DÜZEYİNE ETKİSİ 759

MESLEKLER ARASI EĞİTİM BAĞLAMINDA POPÜLER İKİ DİZİNİN KARŞILAŞTIRMALI ELEŞTİRİSİ:“DR. HOUSE” VE “NEW AMSTERDAM” 760

PREPARATION OF LOW MOLECULAR WEIGHT HEPARIN/PROTAMINE (LMWH/P) NANOPARTICLE USING ENOXAPARIN SODIUM 762

TAM PROTEZLERDE KULLANILAN GÜNCEL KAİDE MATERYALLERİ: DERLEME 763

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE YAPILMIŞ KOLONOSKOPİK İŞLEMLERİN ULUSLARARASI STANDARTLARA DAYALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ 764

OPUNTİA FİCUS-INDİCA BİTKİSİ EKSTRAKSİYONU VE KİTOSAN KATKILI BİYOKOMPOZİT ÜRETİMİ VE BİYOMEDİKAL UYGULAMALARDA KULLANIM POTANSİYELİNİN ARAŞTIRILMASI YÜKSEK LİSANS TEZİ 765

EKG YORUMLAMADAN ÖNCE, DOĞRU ÇEKIM VE KAYIT YAPABILIYOR MUYUZ? 766

KRİTİK GERİATRİK HASTADA SEPSİSE BAĞLI GELİŞEN DELİRYUM YÖNETİMİNDE NÖROPATİK AĞRI TEDAVİSİNDE KULLANILAN PREGABALİNİN ETKİSİ : OLGU SUNUMU 767

INVESTIGATION OF NEUTROPHIL EXTRACELLULAR TRAPS IN CANINE SOFT TISSUE SARCOMAS 768

FARKLI SON YIKAMA SOLÜSYONLARININ DUAL SERTLEŞEN SİMANLARIN DENTİNE BAĞLANMA DAYANIMI ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 769

MESLEKLER ARASI İLETİŞİMDE ÇATIŞMANIN ÇÖZÜMLENMESİ 770
ÇOCUK CERRAHİSİNE YÖNELİK GELİŞTİRİLEN MOBİL SAĞLIK UYGULAMALARI 772
BABALIK ROLÜNÜN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ 773
PRETERM YENİDOĞANLARDA KULLANILAN ORAL BESLENMEYE GEÇİŞ YÖNTEMLERİ 774
DÜNDEN BUGÜNE KAÇIRILMIŞ HEMŞİRELİK BAKIMI (MISSED CARE) ARAŞTIRMALARI: BİBLİYOMETRİK ANALİZ 775
CONTEMPORARY STRATEGIES FOR MICROPLASTIC DETECTION UTILIZING CHROMATOGRAPHIC TECHNIQUES 776
OBEZ YETİŞKİNLERDE YEME FARKINDALIĞI EĞİTİMİNİN HEDONİK AÇLIĞA ETKİSİ 777
NURSE ROLES AND RESPONSIBILITIES IN THE PREOPERATIVE PERIOD MANAGEMENT OF THE HYPERTHERMIC INTRAPERITONEAL CHEMOTHERAPY PROCEDURE AFTER CYTOREDUCTIVE SURGERY PLANNED FOR A PATIENT WITH OVARIAN CANCER: EVIDENCE-BASED PRACTICES AND ERAS PROTOCOL 778
DİJİTAL GÜLÜŞ TASARIM PROGRAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ 779
HEMŞİRELERİN AHLAKİ DUYARLILIKLARI VE COVİD-19 SÜRECİNDE YAŞADIKLARI ETİK İKİLEMLER 780
CENTELLA ASEATİCA ÖZLÜ ANTİ-AGİNG YÜZ KREMİ FORMÜLASYONU VE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 781
EVALUATION OF A PATIENT WITH AUTOLOGOUS STEM CELL TRANSPLANTATION ACCORDNIG TO DOROTHY JOHNSON'S BEHAVIORAL SYSTEM MODEL: CASE REPORT 782
ÇOCUK CERRAHİSİNİN JUVENİL KSANTOGRANULOMADA TEDAVİSİNDEKİ YERİ: OLGU SUNUMU 783
DİŞ KAYIPLARINDA ALTERNATİF YENİLİKÇİ TEDAVİ YÖNTEMİ :3. MOLAR DİŞ OTOTRANSPLANTASYONU 784
MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN DOĞAL AFET YÖNETİMİNDEKİ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 785
SPLEEN TORSİON İN AN ADOLESCENT PATİENT, A RARE OCCURRENCE: A CASE REPORT ... 786
İMPLANT CERRAHİSİ SIRASINDA OLUŞAN KOMPLİKASYON SONUCU KÖKÜ ZARAR GÖREN KANİN DİŞİN CERRAHİ TEDAVİSİ 787
OSTEOPOROTİK VE MALİGN VERTEBRAL KOMPRESYON KIRIKLARININ İNFLAMATUAR BİYOMARKERLAR KULLANILARAK DÜŞÜK ENERJİLİ VERTEBRASYON KIRIKLARINDA KARŞILAŞTIRMASI 788
MAKSİLLAR BİRİNCİ MOLAR DİŞİN ORTA ÜÇLÜSÜNDE KIRILAN EĞENİN BYPASS YÖNTEMİ İLE ÇIKARILMASI 789
EVALUATION OF LYMPHOCYTE CROSSMATCH (CDC-XM AND FLOW XM) TEST RESULTS BEFORE KIDNEY TRANSPLANTATION 790
KÖK KANAL TEDAVİSİ SONUCU RENKLENME GÖRÜLEN DİŞLERİN İNTRAKORONAL BEYAZLATMASI 791
ÜRETRA DARLIĞI VE MEZENKİMAL KÖK HÜCRE TEDAVİSİ 792

KORONER ARTER HASTALIĞI OLAN YAŞLI BİREYLERİN YAŞAM KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 793

DEPREM SONRASI BİREYLERİN TRAVMA DÜZEYİ İLE AĞRI VARLIĞI VE ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 794

VİDEO DESTEKLİ ÖĞRETİMİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK SÜRECİ UYGULAMA BECERİLERİ VE KLİNİK PERFORMANSTA ÖZ-YETERLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ 795

GÖÇMENLERDE BULAŞICI HASTALIKLAR VE BAĞIŞIKLAMA..... 796

ESKİ ANADOLU TOPLUMLARINA AİT OCCİPİTAL KEMİKLERİN MORFOMETRİK ANALİZİ VE CİNSİYET İLİŞKİSİ 797

MOBİL TRİAJ UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ 798

SAĞLIKLI GEBELERE VERİLEN DOĞAL AFET EĞİTİMİNİN AFET BİLİNCİ ÜZERİNDE ETKİSİ 800

DEPREM VE AFET SONRASI GELİŞEN TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU 802

FRAKTAL ANALİZ KULLANILARAK SINIF II HASTALARDA FONKSİYONEL ORTOPEDİK TEDAVİNİN MANDİBULAR TRABEKÜLER KEMİK ÜZERİNE ETKİLERİ 803

STAJ GÖRME ZORUNLULUĞU OLAN ÖĞRENCİLERİN SALGIN HASTALIKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 804

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KAYGISI VE EKOLOJİK AYAK İZİNİ AZALTMA DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN FARKINDALIĞIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İKLİM DOSTU DİYET TERCİHİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 806

BİBERİYE YAĞI VEYA SİTRİK ASİT EKLENMİŞ SODYUM ALJİNAT BAZLI KAPLAMANIN TAZE KESİLMİŞ PATATESTE ESMERLEŞME ÖNLEYİCİ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 807

TELE-SAĞLIK GİRİŞİMLERİNİN KRONİK HASTALIKLARDA MALİYET ETKİNLİĞİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK İNCELEMESİ 808

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN EĞİTİMİ VE DEMONSTRASYON YÖNTEMİ İLE VENTROGLUTEAL BÖLGEDEN ENJEKSİYON UYGULAMALARI ÖĞRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 809

DOĞUMHANEDE ÇALIŞAN EBELERİN COVİD-19 PANDEMİSİNDE DOĞUM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 810

KAPALI ORTAMDAKİ OFİS VE SINIF ORTAMLARINDA HAVA KALİTESİNİN ÖĞRENCİ VE PERSONELLERİN ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRMESİ..... 811

İŞ KAZALARININ ÖNLENMESİ: RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE GÜVENLİK PROSEDÜRLERİ 812

YOĞUN BAKIMDA PNÖMONİ İLİŞKİLİ ARDS TABLOSUNUN YÜKSEK AKIŞLI NAZAL OKSİJEN İLE TEDAVİ YÖNETİMİ: OLGU SUNUMU 813

TİP A AORT DİSEKSİYONLARINDA TOTAL SİRKÜLATUAR ARREST SÜRESİNİN MORTALİTE ÜZERİNE ETKİSİ 814

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BEYİN GÖÇÜNE YÖNELİK TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ..... 815

ÜNİVERSİTE İDARİ ÇALIŞANLARININ TİP 2 DİYABET RİSKİ VE BİLGİ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ 816

EDUCATIONAL STRATEGIES FOR MEDICATION CALCULATION SKILLS: AN INTEGRATIVE REVIEW 817
THE INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON PATIENT SAFETY WITHIN NURSING CARE 818
KAHRAMANMARAŞ VE HATAY İLLERİNİN İL RİSK AZALTMA PLANLARI AFET SENARYOLARININ 06.02.2023 TARİHİNDE MEYDANA GELEN DEPREMLER ÖZELİNDE İNCELENMESİ 819
SAĞLIK TEKNOLOJİLERİ, İNOVASYON VE HEMŞİRELİK 820
AFETLERDE HASTANE ÖNCESİ TRİAJ 821
AĞIR METALLERİN HALK SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 822
FACTORS AFFECTING GYNECOLOGICAL CANCER AWARENESS IN WOMEN, EARLY DIAGNOSIS, AND SCREENING 823
TELOMER VE YAŞLANMA 825
THE CRUCIAL ROLE OF NURSING IN THE PERIOPERATIVE JOURNEY OF SOLID ORGAN TRANSPLANTATION 826
ÇOCUKLARIN AMELİYAT ÖNCESİ SUSUZLUK SÜRELERİNİN İNCELENMESİ: KANIT VE UYGULAMA BOŞLUĞU 827
COMPARISON OF OPEN AND LAPAROSCOPIC TECHNIQUE RESULTS IN INGUINAL HERNIA REPAIR OF A GENERAL SURGEON IN COMPULSORY SERVICE 828
DEPREM SONRASI GERÇEKLEŞEN İKİNCİL AFETLER 829
YETİŞKİN BİREYLERDE DUYGUSAL YEME, BESİN BAĞIMLILIĞI VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 830
ÇEVRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA 831
CARE NEEDS İN PATİENTS WİTH KAPOSİ SARCOMA 832
CHILDREN AND MIGRATION 833
ÇOCUK EVLİLİKLERİ 834
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFET GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARINA ETKİLERİ 835
MUHTARLARIN AFET YÖNETİMİNDEKİ YERİNİN ÖNEMİ 836
SPİNAL TRAVMALI HASTALARDA OTONOMİK DİSREFLEKSİ VE BAKIM YÖNETİMİ 837
ENDODONTİK TEDAVİ GÖRMÜŞ DİŞLERİN ENDOKRON İLE RESTORASYONU: DERLEME VE BİR OLGU SUNUMU 838
EVALUATION OF G PROTEIN-COUPLED RECEPTOR GPR89A AS A POTENTIAL CHEMOTHERAPEUTIC TARGET FOR CISPLATIN-RESISTANT NON-SMALL CELL LUNG CANCER 839
RİTÜKSİMABA BAĞLI GELİŞEN SEKONDER İMMÜN YETMEZLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 841
GENETİK AGA'YA EPİGENETİK YAKLAŞIM 843
SOSYAL MEDYADA EGZOTİK HAYVANLARIN TİCARETİ: SAĞLIK VE ÇEVRESEL RİSKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 844
ÇALIŞAN SAĞLIĞI AÇISINDAN RİSK VE KALİTE YÖNETİMİ: MEYVE İŞLEME TESİSİ ÖRNEĞİ 845

İTFAİYE ÇALIŞANLARINDA İŞ-YAŞAM DENGESİ 846

SYNTHESIS OF CeO_2 QUANTUM DOTS (CeO_2-QDS) AND THEIR EFFECT ON THE POLYMERIZATION OF RESIN BASED DENTAL COMPOSITE 847

NÖROGELİŞİMSEL BOZUKLUĞA SAHİP ADÖLESANLARIN EBEVYNLERİNDE İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA 848

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN EĞİTİMİN EL HİJYENİ DAVRANIŞLARINA ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLÜ ARAŞTIRMA 849

TONSILLOLITH IS IT AFFECTED BY NASAL SEPTAL DEVIATION AND CHRONIC SINUSITIS WITH OR WITHOUT NASAL POLYP? 850

DOES GHRELIN HAVE ANY EFFECT ON TRACE ELEMENT LEVELS IN PANCREATIC TISSUES OF RATS WITH INFLAMMATION? 851

INVESTIGATION OF THE PRESENCE OF NOROVIRUS (GI, GII) AND HEPATITIS A VIRUS WITH REAL-TIME RT-PCR TEST IN MILK CANS OF SMALL FAMILY ENTERPRISES THAT SELLING RAW MILK 852

NADİR BİR OLGU SUNUMU SPONTAN DALAK RÜPTÜRÜ 853

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ 5. SINIF VE 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE PLANLAMASI VE ACİL KONTRASEPSİYON YÖNTEMLERİ HAKKINDAKİ BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI 854

SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNDE SICAKLIK STRESİNİN ETKİLERİ, YÖNETİMİ VE SICAKLIK STRESİNDEN KORUNMA YÖNTEMLERİ 855

CERRAHİ EKİP CERRAHİ DUMANIN RİSKLERİNİN FARKINDA MI? TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA . 856

EFFECTIVENESS OF CAI-LOADED NANO-BIOMATERIALS IN THE TREATMENT OF DIABETIC MACULAR EDEMA 858

NEPETA TÜRLERİNİN TIBBİ KULLANIMI 859

AN ULTRA-RARE CASE OF FAMILIAL FRONTOTEMPORAL DEMENTIA; CHALLENGES FACED BY INDIVIDUALS WITH RARE DISEASES IN DIAGNOSIS AND SOCIAL LIFE 860

DETERMINATION OF ISOPHTHALIC ACID BASED AZO MOLECULES' TROLOX EQIENT ANTIOXIDANT CAPACITY USING THE CUPRAC METHOD 861

Sözel Bildiri

CO-LOCATING LARYNGEAL MASK AIRWAYS WITH AUTOMATED EXTERNAL DEFIBRILLATORS MAY IMPROVE CARDIAC EMERGENCY RESPONSE

Mehmet Eren YUKSEL

Ankara Etlik City Hospital, Surgical Intensive Care Unit, Ankara, Turkiye, E-mail: doctormehmeteren@yahoo.com

Background: Sudden cardiac arrest (SCA) requires rapid intervention, and automated external defibrillator (AED) has proven indispensable in this context. Effective airway management is equally vital for successful cardiopulmonary resuscitation (CPR). This study explores the integration of laryngeal mask airway (LMA) alongside AED in public access areas to hasten the cardiac emergency response. **Aim:** Our goal is to assess the feasibility and potential benefits of co-locating LMA with AED in public access areas. **Methods:** This investigation involves a comprehensive review of medical literature gathered from PubMed and Google Scholar. We analyze the advantages and difficulties of combining LMA and AED. The evaluation considers LMA's effectiveness in managing airway during various medical emergencies. We also address training programs, maintenance, legal implications, resource allocation, and cost-effectiveness. **Results:** While the number of studies on the combination of LMA with AED is limited, co-locating LMA and AED points out the potential to significantly reduce response times. This, in turn, improves the likelihood of initiating successful CPR during cardiac arrests. LMA also provides more efficient airway management, increasing the chances of successful resuscitation. LMA's user-friendly nature makes it accessible to both medical professionals and laypersons. Nevertheless, challenges include the need for well-structured training programs, maintenance procedures, and consideration of legal aspects. **Discussion and Conclusion:** The rapid airway management capability of LMA makes it invaluable in emergencies. Combining LMA with AED offers the prospect of enhancing cardiac emergency response and potentially saving lives. Achieving this goal requires collaborative efforts among medical professionals, regulatory bodies, training organizations, legal experts, and the community. Decisions in this regard should be based on a thorough risk-benefit analysis.

Keywords: Cardiac emergency response, Laryngeal mask airway, Automated external defibrillator, Cardiopulmonary resuscitation, Public access areas

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF STIGMATIZATION ON DIABETES HEALTH PROMOTION SELF-CARE BEHAVIOURS IN TYPE 2 DIABETES PATIENTS: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Eda KILINÇ İŞLEYEN *, İrem Nur ÖZDEMİR **

** Uşak University, Faculty of Health Science, Department of Public Health Nursing, Uşak, Türkiye, kilinc_edaa@hotmail.com, eda.isleyen@usak.edu.tr*

*** Dr. Sadi Konuk Education and Training Hospital, İstanbul, Türkiye, iremnur.ozdemir@saglik.gov.tr*

Background: Diabetes-related stigmatization can lead individuals to be late for medical treatment and refuse to reveal their disease. This may have a negative impact on their diabetes self-care. **Aim:** The study aimed to reveal the effect of stigmatization on diabetes health promotion self-care behaviours in type 2 diabetes patients. **Methods:** The study was carried out with 235 patients in the diabetes outpatient clinic of a teaching hospital between December 2022 and April 2023. This study was performed in line with the principles of the Declaration of Helsinki. Approval was granted by the XXX University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee. Informed consent was obtained from all individuals with diabetes before starting the study. Besides, permission was received from the hospital where the study was conducted. A general characteristics form, The Type 2 Diabetes Stigma Assessment Scale (DSAS) and The Diabetes Health Promotion Self-Care Scale (DHPSCS) were used for data collection. The descriptive statistics, independent samples t-test, one-way ANOVA, Pearson corelation, and Simple Linear Regression Analysis were used in the evaluation of the data. **Results:** The mean score on the DSAS and DHPSCS, respectively 40.66±16.22 and 89.45±17.10. There was a significant, negative correlation between the mean DSAS score and the mean DHPSCS score (r=-0.214). The women with obesity, poor health status, diabetic complications and smoking and alcohol intake habits had a higher mean score on the DSAS. High mean scores on the subscales of treated differently (β=-0.177), blame and judgement (β=-0.222), self-stigma (β=-0.189) and a high mean score on the DSAS (β=-0.214) were important predictors with a negative effect on diabetes health promotion self-care. **Discussion and Conclusion:** Stigmatization was found to affect diabetes self-care behaviours negatively. Therefore, public awareness about diabetes should be raised through education and individuals with type 2 diabetes should be offered psychosocial support to prevent stigmatization.

Key Words: Type 2 Diabetes Mellitus, Stigma, Diabetes Self-Care, Health Promotion

Sözel Bildiri

0-5 YAŞ GRUBU ÇOCUĞU OLAN ANNELERE ATEŞ YÖNETİMİ İÇİN VERİLEN EĞİTİMİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Demet YILDIRIM*, Gülzade UYSAL, Nadiye BARIŞ EREN*****

** Gebze Fatih Devlet Hastanesi, Hemşirelik, Kocaeli, Türkiye, demetyldrm57@gmail.com*

*** Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, gulzadeuysal@gmail.com*

**** Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Mersin, Türkiye, nbariseren@tarsus.edu.tr*

Amaç: Araştırma 0-5 yaş grubu çocuğu olan annelere ateş yönetimi için verilen eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla randomize kontrollü deneysel tipte gerçekleştirilmiştir. **Yöntemler:** Araştırma Ocak 2023-Nisan 2023 tarihleri arasında Gebze Fatih Devlet Hastanesi'nin Çocuk Servisi'nde yapılmıştır. Araştırmada servise ateş şikâyetiyle yatışı yapılan 0-5 yaş grubu çocuğu olan 60 girişim ve 60 kontrol grubu anne yer almıştır. Veriler 'Anne ve Çocuk Tanıtıcı Bilgi Formu', 'Ebeveyn Ateş Yönetim Ölçeği', 'Ateş Yönetimi Bilgi Önermeleri Formu' ve 'İzlem Formu' ile toplanmıştır. Veriler SPSS Windows 26.0 paket programında uygun istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiştir.
Sonuçlar: Araştırmada eğitim sonrası girişim grubu annelerin ebeveyn ateş yönetim ölçeği puan ortalamalarının grup içi değerlendirmelerine bakıldığında eğitim sonrası ebeveyn ateş yönetim ölçeği puan ortalamalarının, eğitimden önceki ölçümlere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Annelerin gruplar arası ebeveyn ateş yönetim ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında eğitimden üç gün sonra ve bir ay sonraki ölçümlerinde girişim grubundaki annelerin kontrol grubundaki annelere göre ebeveyn ateş yönetim ölçeği puan ortalamalarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Araştırmada eğitim sonrası annelerin ateş yönetimi bilgi önermeleri formu puan ortalamalarının grup içi değerlendirmelerine bakıldığında; eğitim sonrası ateş yönetimi bilgi önermeleri formu puan ortalamaları, eğitimden önceki ölçümlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Annelerin gruplar arası ateş yönetimi bilgi önermeleri formu puan ortalamaları karşılaştırıldığında eğitimden üç gün sonra ve bir ay sonraki ölçümlerinde girişim grubundaki annelerin kontrol grubundaki annelere göre ateş yönetimi bilgi önermeleri formu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.
Tartışma ve Öneriler: 0-5 yaş grubu çocuğu olan annelere verilen ateş yönetimi eğitiminin ateşli çocuklarda sürecin etkin yönettiğini arttırdığı belirlendi. Bu sonuç, kitapçık temelli eğitimin annelerin ateş ilişkin bilgi, tutum, davranış ve yönetimini geliştirdiğini göstermektedir. Hazırlanan bu ateş yönetimi kitapçığının web yolu daha fazla kişiye ulaştırılması, geliştirilen ateş yönetimi eğitiminin farklı kliniklerde uygulanması ve geliştirilen ateş yönetimi eğitiminin daha büyük popülasyona uygulanması önerilebilir.
Anahtar Kelimeler: Ateş, Çocuk, Anne

Sözel Bildiri

ELİT KARATECİLERE UYGULANAN KOMPLEKS ANTRENMANLARININ SIÇRAMA, SÜRAT VE MAKSİMAL KUVVET PERFORMANSLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Sezer TAŞTAN[1] Harun ERTÖREN[2]

[1]*Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Hareket ve Antrenman Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi.*

[2]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Hareket ve Antrenman Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi.*

Amaç: Bu çalışmanın amacı elit karatecilerde uygulanan kompleks antrenmanlarının sıçrama, sürat ve maksimal kuvvet performansları üzerine etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmaya yaş ortalaması 21,07±1,22 yıl, vücut ağırlığı ortalaması 76,80±2,67 kg ve boy uzunluğu ortalaması 179,87±4,34 cm olan normal antrenman grubu (NAG) ve yaş ortalaması 21,53±1,18 yıl, vücut ağırlığı ortalaması 77,53±2,19 kg ve boy uzunluğu ortalaması 179,06±3,19 cm olan kompleks antrenman grubu (KAG) olmak üzere 30 kumite yarışmacısı gönüllü olarak katıldı. Kumite yarışmacılarına uygulanan 8 haftalık antrenman programı öncesinde ve sonrasında dikey sıçrama, durarak uzun atlama, 20 m sürat ve 1 maksimum tekrar testlerinin ölçümleri gerçekleştirildi. Grup içi karşılaştırmalar için Paired Samples t Testi kullanıldı. Gruplar arası verilerin karşılaştırılmasında ise Independent Samples t Testi kullanıldı.

Bulgular: NAG ve KAG son test değerlerinde dikey sıçrama, durarak uzun atlama, 20 m sürat ve 1 maksimum tekrar değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Araştırmamızda sekiz hafta süresince uygulanan kompleks antrenman programının karatecilerin dikey sıçrama, durarak uzun atlama, 20 m sürat ve 1 maksimum tekrar performansları üzerinde olumlu etkileri olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Karate, Kumite, Kompleks Antrenman.

Sözel Bildiri

OYUN DESTEKLİ BESLENME EĞİTİMİNİN BESİN SEÇİMLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Belkız Kayacık[1], Sibel Erdem[2]

[1]*Diyetisyen, Fethiye/ MUĞLA*

[2]*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü Fethiye/MUĞLA, E-mail: dyt.belkizkayacik@gmail.com*

Bu çalışma ilkokul çağı çocuklarında oyun destekli beslenme eğitiminin beslenme beslenme durumu ve antropometrik ölçümler üzerinde etkisini incelemek amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırma Muğla ili Fethiye ilçesinde İlçe Mili Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir ilköğretim okulunda bulunan 3. ve 4. sınıftaki öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma toplam 40 kişi üzerinde uygulanmıştır. Araştırmacı, on beş günde bir çocuklarla birlikte belirlenen oyunları oynayarak sağlıklı beslenme hakkında bilgi vermiştir. Oyun oynarken aktarılacak olan beslenme bilgileri için Türkiye'ye Özgü Besin ve Beslenme Rehberi ve MyPramid Education Framework'dan yararlanılmıştır.

Araştırma öncesi ve sonrasında araştırmacı tarafından, çocukların antropometik ölçümleri (vücut ağırlığı, boy uzunluğu, bel çevresi, kalça çevresi) alınmıştır. Ebeveynlerden ise demografik özellikleri ve beslenme alışkanlıklarını içeren anket formunu, 24 saatlik besin tüketim kaydını ve son bir ay içerisindeki tüketimlerine göre besin tüketim sıklığı formunu araştırmanın öncesinde doldurmaları istenmiştir. Toplam üç ay süren araştırmanın sonunda yine ebeveynlerden çocuklarına ilişkin son kez besin tüketim sıklığının ve besin tüketim kaydının (1 günlük) alınması ile tamamlanmıştır. İstatistiksel veriler SPSS 22.0 paketi ile yapılmıştır. Araştırma 2209 - Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir.

Eğitim sonrasında 24 saatlik besin tüketim kayıtlarında öğrencilerin süt ve meyve tüketim miktarları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmıştır ($p<0,05$). Eğitim öncesinde ortalama süt tüketimi 76,75 ml/gün ve meyve tüketimi 106,5 gr/gün iken eğitim sonrasında süt tüketimi 136 ml/gün ve meyve tüketimi 208,5 gr/gün olmuştur. Eğitim sonrasında öğrencilerin işlenmiş et, ekmek tüketim miktarları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmıştır ($p<0,05$). Eğitim öncesinde ortalama işlenmiş et tüketimi 13 gr/gün ve ekmek tüketimi 91,75 gr/gün iken eğitim sonrasında işlenmiş et tüketimi 6,75 gr/gün ve ekmek tüketimi 54,37 gr/gün olmuştur. Eğitim öncesinde ortalama süt ve süt ürünleri grubu tüketimi 199,62 ml/gün iken eğitim sonrasında 303 ml/gün olmuştur. Eğitim öncesinde ortalama sebze ve meyve grubu tüketimi 353,5 gr/gün

iken eğitim sonrasında 461,37 gr/gün olmuştur. Eğitim sonrasında süt ve süt ürünleri grubu tüketim miktarları ile sebze ve meyve grubu tüketim miktarları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmıştır ($p<0,05$). Eğitim sonrasında besin tüketim sıklığı kayıtlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p<0,05$).

Eğitim sonrasında kız öğrencilerin boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel çevresi, kalça çevresi eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). BKİ değerleri eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişmemiştir. ($p<0,05$). Eğitim sonrasında erkek öğrencilerin boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel çevresi, kalça çevresi, BKİ değerleri eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Araştırma kısa dönemli olması nedeniyle antropometrik ölçümlerde değişiklik olmadığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak oyun destekli beslenme eğitimi programının öğrencilerin beslenme davranışları üzerinde olumlu etkileri görülmüştür. Okul sağlığı ve okul beslenme programlarının da bu tür eğitimlerin sürdürülebilir olmasında önemli katkısı olacağı düşünülmekte, okul yönetimleri ile sağlık profesyonelleri arasında iş birliği yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocukluk Çağı Beslenme, Beslenme Eğitimi, Sağlık, Obezite

IHSLC

Sözel Bildiri

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI KAPSAMINDA ENGELLİ BİREYLERE SAĞLANAN KURUM BAKIM HİZMETİNİN SOSYAL HİZMET MESLEĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet ATEŞ* Onur KILINÇ**

**Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa, Türkiye, atesmehmet1114@gmail.com*

*** Sosyal Hizmet Uzmanı, Karabağlar Sosyal Hizmet Merkezi, İzmir, Türkiye, onur.kilinc@aile.gov.tr*

Engelli bireylerin sahip olduğu insan hakları çerçevesinde toplumsal hayata etkin bir şekilde katılması amacıyla ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesine ilişkin çalışmaları koordine ederek sağlanan sosyal hizmet uygulama ve faaliyetlerine ilişkin ilke, usul ve standartları belirleyen ve bu alanda hizmet veren ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamayı amaçlayan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kapsamında özel politika gerektiren gruplar içerisinde yer alan engelli bireylere yönelik çeşitli sosyal hizmet modelleri sağlanmaktadır. Engelli bireylerin bağımlılık oranında yaşanan artış ve bakım ihtiyacının ortaya çıkması başta bakım hizmetleri olmak üzere alternatif sosyal hizmet modellerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu çalışma kapsamında, özel politika gerektiren gruplar içerisinde yer alan engelli bireylere yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından sağlanan kurum bakım hizmetinin genel yapısı, başvuru koşulları ve yaşanan sorunlar ele alınarak sosyal hizmet mesleği açısından değerlendirilecektir. Engelli bireylere sağlanan kurum bakım hizmetinin genel yapısı incelendiğinde; Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Bağlı Bakım, Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezlerinin belirli sayıda olması ve farklı sosyo-demografik özelliklere göre hizmet vermesi nedeniyle kontenjan sorunu yaşandığı ve Özel Bakım Merkezlerinin ücretlerinin artış göstermesi nedeniyle erişim sağlanamaması gibi farklı sorunların ortaya çıktığı görülmüştür.

Sonuç olarak, engelli bireylere sağlanan kurum bakım hizmetinin sürdürülebilir hale gelmesi ve kapsayıcılığı açısından farklı sosyo-demografik etkenlerin göz önünde bulundurulması, yerel düzeyde gerçekleştirilecek alan araştırmaları doğrultusunda dezavantajlı gruplar ve yaşanan sosyal sorunların belirlenerek ihtiyaca uygun kurum bakımı ve hizmet modellerinin oluşturulması, evde bakım hizmetinin kapsamının genişletilmesi, iç göç oranları, gelir durumu ve kurum bakımı talep oranları göz önünde bulundurularak özel bakım merkezlerine yönelik yeni düzenlemeler oluşturulması ve orta altı gelir grubunda yer alan bireylerin yararlanması adına ücretsiz ve gelir temelli uygulamalara yönelik çalışmaların yürütülmesi önemli bir noktada yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Engellilik, Kurum Bakım Hizmeti

Sözel Bildiri

TURKISH CROSS-CULTURAL ADAPTATION OF THE POST HOSPITALIZATION BEHAVIOR QUESTIONNAIRE FOR AMBULATORY SURGERY (PHBQ-AS)

Aylin KURT*, Fatma DINC, Emine GUNES SAN***, Tulin KURT ALKAN******

** Bartin University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Health and Disease Nursing, Bartin, Turkey, akurt@bartin.edu.tr*

*** Bartin University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Health and Disease Nursing, Bartin, Turkey, fatmadinc@bartin.edu.tr*

**** Bartin University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Health and Disease Nursing, Bartin, Turkey, esan@bartin.edu.tr*

*****Zonguldak Bülent Ecevit University, Institute of Health Sciences, Department of Surgical Nursing, Zonguldak, Turkey, tulinkurt0@gmail.com*

Background: The Post Hospitalization Behavior Questionnaire (PHBQ) was designed for assess changes in children's behaviour following hospitalization and surgery. None of the studies in Turkey reported an assessment tool for post-hospital behaviour after surgery in children. **Aim:** The purpose of this study is to cross-culturally adapt to the Turkish version, and to test the validity and reliability of Post Hospitalization Behaviour Questionnaire for Ambulatory Surgery (PHBQ-AS). **Methods:** The study was conducted with 121 children aged 0-18 years who underwent ambulatory surgery. The data of the study were collected using a Descriptive Information Form, PHBQ-AS and Parents' Postoperatıve Pain Measure (PPPM). Data analysis and evaluation were performed using factor analysis, Cronbach's alpha, item–total score, content validity, construct validity and concurrent validity. **Results:** PHBQ-AS showed a high level of internal consistency (Cronbach's alpha=0.80). The item-total correlation values of PHBQ-AS were found to be 0.45- 0.75. PHBQ-AS was found to be a single-factor scale explaining 66% of the variance in the examined variable. PHBQ-AS and PPPM were moderately correlated. **Discussion and Conclusion:** The Turkish version of PHBQ-AS was highly valid and reliable for the Turkish population. Healthcare professionals in Turkey are recommended to apply this scale to evaluate post-hospitalization behavioral changes in children who are admitted for ambulatory surgery.

Anahtar Kelimeler: Children, postoperative, behavioral change, validity, and reliability

Sözel Bildiri

MOBILE MEDIA EXPOSURE AND USE IN CHILDREN WITH AND WITHOUT NEURODEVELOPMENTAL DISORDERS: A COMPARATIVE ANALYSIS

Aylin KURT*, Fatma DINC, Emine GUNES SAN*****

** Bartin University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Health and Disease Nursing, Bartin, Turkey, akurt@bartin.edu.tr*

*** Bartin University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Health and Disease Nursing, Bartin, Turkey, fatmadinc@bartin.edu.tr*

**** Bartin University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Health and Disease Nursing, Bartin, Turkey, esan@bartin.edu.tr*

Background: It was aimed in this study to evaluate and compare the purpose, frequency, and scope of mobile media use in children with (ND) and without (NND) neurodevelopmental disorders. Methods: This study, which had a comparative design, was conducted with the participation of the parents of 111 children with ND and 237 children with no ND. The data were collected using a self-report questionnaire. Results: The majority of the children had personal mobile media devices (ND=96.4%, NND=90.7%), and the majority used their mobile media devices to watch videos (ND=100.0%, NND=77.6%). The children with ND used mobile media devices at an earlier age, and their daily duration of use was longer ($p<0.05$). The number of parents of children with ND who gave them mobile media devices to keep them busy was higher than the number of parents of children with NND who did so ($p<0.05$). The parents of children with ND had not received information from experts before exposing their children to mobile media devices. **Discussion and Conclusion:** Training programs for parents should be prepared in line with expert opinions which aim at reducing the use of mobile media devices and screen exposure.

Keywords: Neurodevelopmental disorder, exposure, media, children.

Sözel Bildiri

FOOT AXES IN RACEHORSES

İsmail Gökçe YILDIRIM*

** University Of Aydın Adnan Menderes, Faculty Of Veterinary Medicine, Department Of Anatomy, Aydın, Turkey, gyildirim@adu.edu.tr*

A racehorse's running career, earnings, and breeding value are all impacted by injuries. Reducing injury rates is important for animal welfare and rights, as well as for increasing the economic returns of racing. The foot and legs play a particularly significant role in carrying the load and transmitting it to the upper regions during the horse's movement. Injury rates are higher in areas where these loads coming from the ground change direction during movement. For this reason, the hind legs, which initiate and create the driving force, and the front legs, which carry 60% of the body weight, must be in ideal shape.

In foot axes research, measurement values are commonly obtained through live examination, photographs, or x-ray images. However, when evaluating the relationship between conformation and injuries, the foot axes should not be considered alone, but the upper leg structures involved in transmitting the load to the body should be included in the evaluation. The decision should be made by considering all axes together, from the withers in the front legs and from the rump to the tip of the hoof in the hind legs. It is noteworthy that defective values of these axes are widely seen in racehorses running in Turkey. The most common result of defective values is flexor tendon injuries. Additionally, injuries to the carpal and metacarpophalangeal joints, Mc3, and proximal and distal sesamoid bones are also associated with defective values.

This presentation provides an assessment of the correlation between injuries and foot axes. Expanding research on the geometry and axes of the foot and limb would be advantageous for the racing industry in its effort to decrease injury rates.

Keywords: Horse, Foot Axes, Limb Morphometry.

Sözel Bildiri

EFFECTS OF A STRUCTURED EDUCATIONAL PROGRAM ON NURSING STUDENTS' LEVEL OF KNOWLEDGE AND AWARENESS TOWARD CHILD NEGLECT AND ABUSE: A QUASI-EXPERIMENTAL EVALUATION

Ayfer ÖZTÜRK*

** Bartın University, Health Sciences Faculty, Department of Nursing, Psychiatric Nursing Department, Bartın, Turkey, ayferozturk.83@yahoo.com*

Background: Nurses have a key role in the recognition, reporting, and channelization of child abuse and neglect. Nurses should have sufficient knowledge about the symptoms and risks of child abuse and neglect and the importance of reporting them to detect cases of abuse and neglect before they start their profession. **Aim:** The aim of this study is to determine the effect of a structured Child Neglect and Abuse Educational Program (CNaA-EP) on the level of knowledge and awareness of nursing students about child neglect and abuse. **Methods:** This study used a pretest-posttest quasi-experimental design with experimental and control groups and was conducted with nursing students. The third-year nursing students were divided into two groups: Experimental (n= 25) and control groups (n=30). The intervention group received CNaA-EP. In both groups, pretest were performed using the "Child Abuse and Neglect Awareness Scale," and "Child Abuse and Neglect Knowledge Test" The posttest was conducted one week after the 14-week course was completed. Ethical approval was obtained from the Ethics Committee of Bartın University, Turkey (Date: 10.03.2022; No: 2022-SBB-0081). Moreover, written permission (Date: 17.03.2922; No: E-71504618-605.01-2200029871) was obtained from the Department of Nursing, Faculty of Health Sciences of University. Numbers, percentages, chi-square test, t-test, Kolmogorov–Smirnov test, Fisher's exact test were conducted using SPSS 22.00 software. **Results:** The education group's scores of child abuse/neglect awareness (t= -2.768 p< .05) and child abuse/neglect knowledge (t= -12.416 p< .01) were significantly higher than those of the control group. After the education program, a significant difference between the groups and between the measurements was observed in the experimental group. **Discussion and Conclusion:** Child neglect and abuse education program is an effective method that educating nursing students on knowledge and awareness of child abuse and neglect. For this reason, education programs should be planned and implemented to increase awareness about abuse and neglect problems that threaten child health and development.

Anahtar Kelimeler: Child abuse, education, gender, nursing student, child neglect, awareness.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF SYNTAX II SCORE IN NON-ST ELEVATION MYOCARDIAL INFARCTION PATIENTS WITH COVID-19

Okan TANRIVERDİ

Siirt Education and Research Hospital

Background: Coronaviruses are important human and animal illnesses. In late 2019, a novel coronavirus strain was found to cause pneumonia in Wuhan, Hubei, China. The contagion quickly spread, causing an epidemic in China and rising illnesses worldwide. The coronavirus disease 2019 was officially named COVID-19 by the WHO in February 2020. COVID-19 was caused by the severe acute respiratory syndrome coronavirus 2. The SYNTAX score (SS) is a standard anatomical grading system used to measure coronary artery disease (CAD) severity based on lesions' number, functional effects, location, and complexity. In our study, retrospective coronary angiography data of patients with non-ST elevation myocardial infarction (NSTEMI) who had COVID-19 were analysed, and the SSII was evaluated.

Methods: This study was conducted between June 1 and November 1, 2020, and included 200 consecutive patients with diagnosed NSTEMI and COVID-19 disease at least one month ago. in the study. SSII was calculated for each patient and the patients were divided into two groups as low SSII group and high SSII group according to their median SSII. All the data of the patients suitable for the study were registered with the system.

Results: The average age of the patients was 62.6 years and 65% of the patients were male. The multivariate analysis indicated that only carotid intima-media thickness (CIMT) (p:0,18) and hypertension (HT) (p: 0,022) were independently associated with high SSII.

Conclusions: The non-invasive surrogate markers HT and CIMT predict high SSII independently. By including these criteria in risk classification, there may be a clinical advantage.

Keywords: Carotid intima-media thickness, Coronavirus disease 2019, Non-ST elevation myocardial infarction, SYNTAX score

Sözel Bildiri

COVID19 ÖNCESİ YÜZ YÜZE EĞİTİMİN, COVID19 SÜRECİ YÜZ YÜZE EĞİTİM İLE KARŞILAŞTIRILMASI VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Emine Büşra AYGÜN * Tuba YÜCEER KARDEŞ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Anabilim dalı, Burdur, Türkiye, eminebusraaygun@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Anabilim dalı, Isparta, Türkiye, tubayuceer@sdu.edu.tr*

Giriş: Covid-19 pandemisinin beklenmedik bir şekilde insan yaşamına dahil olması sonucunda küresel çapta birçok değişim ve dönüşüm meydana gelmiştir. Bu değişikliklerden en çok etkilenenlerden biri de eğitim sistemi olmuştur. Akut ve uzun süreli online eğitim sistemine geçiş öğrenciler üzerinde bir çok etkiye yol açmıştır. Covid-19 pandemisinden başlangıcından bu yana eğitim alanında birçok çalışma yapılmış, fakat Covid-19 öncesi ve sürecindeki yüz yüze eğitimde yaşanan farklılıklar ve değişimleri karşılaştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. **Amaç:** Bu araştırmada Covid-19 öncesi yüz yüze eğitim, sürecindeki online eğitim, devamındaki hibrit sistem ve son tekrar yüz yüze eğitim sürecini ve bu eğitim sistemlerinin öğrenci deneyimleri üzerinden değerlendirilerek analiz edilmesi amaçlamıştır. **Yöntem:** Araştırmada nitel araştıma yöntemi kullanılmış, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile, 12 farklı bölümden toplam 24 öğrenciyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kasım- Aralık 2022 tarihleri arasında görüşmeler yapılmış olup araştırmanın değişkenleri cinsiyet, eğitim dönemi, kariyer planı, okul başarısı, teknik donanım, stres ve kaygı seviyesi, motivasyon, sosyal ilişkiler olarak sıralanabilir. **Bulgular:** Araştırmada, öğrencilerin kariyer planlarında olumsuz yönde değişimler, motivasyon kaybı, erişilebilirlik ve iletişim sorunları, gelecek kaygısı, stres seviyelerinde artış tespit edilmiş, online süreçte teknoloji kullanımının artmasına rağmen bu durumun kalıcı olmadığı, bu süreçte öğrencilerin zorluklarla baş etme mekanizmalarının olumsuz etkilendiği, fiziksel aktivitelerinde düşüş yaşandığı, online eğitimin kalıcı öğrenme üzerinde olumsuz etkileri olduğu, her iki süreçte de adaptasyon sorunları yaşadıkları, sosyal destek ağlarının yetersiz kaldığı, çok büyük bir çoğunluğunun yüz yüze eğitimi online eğitime tercih edeceği gibi bulgular elde edilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Yapılan çalışmalar incelendiğinde sadece yüz yüze eğitimin, online süreçteki eğitim ile karşılaştırılmasını içeren çalışmalar Covid-19'un eğitim ve öğrenciler üzerinde bir çok etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, covid-19 ile beraber gelen tüm eğitim dönemlerini kapsıyor olması nedeniyle bireylerin iyilik hallerine etki eden etmenleri bütüncül bir sosyal hizmet bakış açısıyla ele almak ile beraber ülkede yaşanan afetlerde eğitim sisteminin nasıl bir tasarıma sahip olması gerektiğine ilişkin de bilgi vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid19, Yüz yüze eğitim, Online eğitim, Üniversite öğrencileri

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF QT, QTC AND TPE INTERVAL ON OUTCOME AND MORTALITY IN SYNCOPE PATIENTS

Ökkeş ZORTUK, Fatih SELVİ, Cihan BEDEL, Umut Ogün MUTLUCAN

SBU Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp ve Araştırma Hastanesi, Antalya

Introduction: Syncope is a transient condition associated with disturbance of cerebral perfusion. While mortality is higher in cases of syncope of cardiac origin, syncope of cardiac origin is observed in patients with arrhythmogenic findings on ECG. In this study; It is planned to investigate the relationship of QT, QTc, Tpe, Tpe/QT and Tpe/QTc measured in 12-lead ECGs of patients with mortality and outcomes of patients.

Materials and Methods: Our study was conducted prospectively with syncope cases over 18 years of age presenting to the emergency department of a tertiary teaching and research hospital. Demographic data, ECGs, laboratory data and outcomes of syncope patients were recorded and analysed.

Results: Of the 80 syncope patients who participated in the study, 36% were women. The V5 interval of the syncope patients was significantly longer than that of the control group. When comparing the TpeV5/QTc rates of the patients, the syncope patients had significantly higher rates. In a categorical comparison, the Tpe times of the syncope patients were more frequently prolonged than in the control group.

Conclusion: The measurement of Tpe interval, which is prolonged in patients, appears as a parameter for syncope. The prolongation of the Tpe time observed in lead V5 of the ECG requires a closer follow-up of the patients, especially during the follow-up in daily practice, which represents an important part of the emergency admissions.

Keywords: Syncope, Emergency Service, Tpe interval

Sözel Bildiri

BIOLOGICAL DRUG USE STATUS AND VACCINATION RATE OF RHEUMATOLOGY PATIENTS DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Mehmet Şakir ALTUNER*, Osman CÜRE, Bayram KIZILKAYA*****

* *Malatya Training and* Research Hospital, Rheumatology Clinic, Malatya, Turkey, drmiller@windowslive.com
** Recep Tayyip Erdoğan University Faculty of Medicine, Internal Medicine Rheumatology Clinic, Rize, Turkey, creosman61@gmail.com
** Recep Tayyip Erdoğan University Faculty of Medicine Internal Medicine Clinic, Rize, Turkey, *dr.bayram_kizilkaya@hotmail.com*

Background: After COVID-19 infection emerged in Wuhan, China, it rapidly turned into a pandemic all over the world. It is known that rheumatic diseases increase the risk of infection, especially in the respiratory system, due to their relationship with the immune system and immunosuppressive drugs used in their treatment. Guidelines have been prepared by ACR and EULAR for the prevention of COVID-19 infection and management of treatments. Patients were informed and treated according to these guidelines. Biological treatment is widely used in rheumatological diseases, especially rheumatoid arthritis, ankylosing spondylitis and psoriasis. During the pandemic period, many patients exhibited different behaviours and attitudes in drug use. Aim: In this study, we aimed to investigate the use of biological drugs, vaccination status, hospitalisation and mortality of rheumatological patients during the pandemic period. Methods: Patients over the age of 18 who were using biological drug therapy (bDMARD) or targed synthetic (tsDMARD) before the pandemic started and who re-applied to our outpatient clinic after the pandemic were included in the study. The study was planned retrospectively. Demographic characteristics, Covid status, comorbid diseases (obesity, diabetes, hypertension, cardiovascular disease, etc.), Covid 19 vaccination, hospitalisation status, biological drug use behaviours (drug continuation, discontinuation and dose reduction) and death data were recorded. Results: A total of 118 patients using biological drugs, 46.6% female (n=55) and 53.4% male (n=63), with a mean age of 46±14 years, were included in the study. Ankylosing spondylitis was found in 63.6% (n=75), rheumatoid arthritis in 28% (n=33), psoriatic arthritis in 3.4% (n=4), enteropathic spondyloarthropathy in 1.7% (n=2), 1.7% had ankylosing spondylitis and familial Mediterranean fever, 0.8% had Behçet's disease (n=1) and 0.8% had rheumatoid arthritis and ankylosing spondylitis (n=1). Adalimumab (n=48) was used in 40.7%, golimumab (n=28) in 23.7%, etanercept (n=19) in 16.1%, infiximab (n=17) in 14.4%, tofacitinib (n=2) in 1.7%, secukinumab (n=2) in 1.7% and tocilizumab (n=1) in 0.8%. Hypertension was found in 16.9% (n=20), coronary artery disease and asthma in 4.2% (n=5),

diabetes mellitus type 2 and cerebrovascular accident in 0.8% (n=1). 47.5% of the patients had biontech (n=56), 18.62% had sinovac (n=22), and 24.6% had both biontech and sinovac vaccines. However, 9.3% did not have Covid 19 vaccine (n=11). During the pandemic, 89.8% of the patients continued treatment, 11% discontinued the use of biological drugs, 12.7% reduced the dose of drugs and 33.9% had exacerbation of rheumatological diseases. It was observed that 33.9% of the patients had Covid 19 infection (n=40). Of these patients, 12.7% contracted Covid 19 after vaccination. 2.5% were hospitalised due to Covid 19 infection. Only 1 (0.8%) patient required intensive care. It was determined that there was no death from Covid 19 infection in patients using biological drugs. Discussion and Conclusion: In conclusion, we found that rheumatology patients who used biological drugs during the COVID-19 pandemic largely continued their medications. We found that the use of biological drugs did not increase the frequency and severity of COVID-19. Although comorbidities in COVID-19 are associated with severe disease, we did not find a significant difference in our study. In our study, we found that there were no deaths from Covid-19 infection in patients using biological drugs. This result is probably related to the insufficient number of patients. COVID-19 vaccination rate was high in patients using biological drugs included in the study. No serious complications were detected after vaccination. Large-scale studies are needed on the effects of covid-19 and COVID-19 vaccination efficacy in rheumatological patients using biological drugs during the pandemic period.

Keywords: COVID 19, Vaccination, Use of biological medicines

IHSLC

Sözel Bildiri

DOSAGE REVISION MIGHT BE REQUIRED IN EXPERIMENTAL ANIMALS FOR BLEOMYCIN, ETOPOSIDE, AND CISPLATIN THERAPY MODEL

Hale BAYRAM*, Yaprak DONMEZ CAKIL, Mustafa Erinc SITAR***, Mehmet CINCIK******

** Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Maltepe University, İstanbul, Turkey, halebayram@maltepe.edu.tr*

*** Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Maltepe University, İstanbul, Turkey, yaprak.cakil@maltepe.edu.tr*

**** Department of Medical Biochemistry Faculty of Medicine, Maltepe University, İstanbul, Turkey,*

Experimental Animals Research and Application Center, Maltepe University, Istanbul, Turkey merincsitar@maltepe.edu.tr

***** Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Maltepe University, İstanbul, Turkey, mehmet.cincik@maltepe.edu.tr*

Background: Bleomycin, etoposide, and cisplatin, used to treat testicular cancer, are often used to model experimental animal studies. We generated an experimental rat model to study the reproductive toxicity and safety of the BEP protocol in rats, and found that the doses reported in the studies caused mortality.

Aim: The aim was to optimize the dosage of bleomycin, etoposide, and cisplatin (BEP) in rat experiments to avoid a high mortality rate.

Methods: 6 mature Sprague-Dawley rats, which are 12 weeks old and weigh 300-500 g, were divided into 3 groups, with 2 animals in each group. The rats in the first group received bleomycin: 0.75 mg/kg; etoposide: 7.5 mg/kg; and cisplatin: 1.5 mg/kg. The second group received 1/3X (bleomycin: 0.25 mg/kg; etoposide: 2.5 mg/kg; and cisplatin: 0.5 mg/kg), and the third group received 1/9X (bleomycin: 0.083 mg/kg; etoposide: 0.83 mg/kg; and cisplatin: 0.17 mg/kg).

Results: Bleeding in the nasal mucosa, redness around the eyes, and abdominal distension were observed in the first group on the 3rd day of the treatment. The rats in the second group started bleeding on the 5th week of the treatment, and 100% mortality was observed in the 6th week,. The third group did not show any signs of bleeding until the 9th week. Subsequently, in our main experiment, the treatment protocol was arranged accordingly. When the rats were sacrificed at the end of the study, two of the eight rats receiving BEP treatment had very mild intraperitoneal bleeding, which yet did not have any adverse effects on the study results.

Discussion and Conclusion: In conclusion, our findings demonstrated the toxicity and the mortality caused by the BEP treatment protocols present in the literature in mature Sprague-

Dawley rats and might shed light on future studies in terms of the BEP doses required for rat models.

Anahtar Kelimeler: Antineoplastic Combined Chemotherapy Protocols, Rats, Dosage Forms, Testis Cancer, Mortality

IHSLC

Sözel Bildiri

TOTAL KALÇA ARTROPLASTİLİ HASTALARDA EGZERSİZ BARİYERLERİ, FİZİKSEL PERFORMANS VE EKLEM HAREKET AÇIKLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI

Fatih Özyer*, İsmail Uysal, Fatih Özden***, İsmet Tümtürk****, Mehmet Özkeskin*****

** Fethiye Devlet Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, Muğla, Türkiye, fatihozyer@yahoo.com*

*** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Muğla, Türkiye, ismailuysal@mu.edu.tr*

**** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Köyceğiz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Muğla, Türkiye, fatihozden@mu.edu.tr*

***** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, fztismet@gmail.com*

****** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, mehmet.ozkeskin76@gmail.com*

Giriş: Egzersiz bariyerleri, fiziksel performans ve eklem hareket açıklıkları, Total Kalça Artroplastili (TKA) bireylerde ilgili klinik sonuçlarla birlikte daha önce sunulmamıştır. Amaç: Bu çalışmanın amacı TKA'lı bireylerde egzersiz bariyerleri-faydaları ile eklem hareket açıklığı, ve fiziksel performans arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. **Yöntem:** Kesitsel gözlemsel çalışma, TKA'lı elli yaşlı birey ile gerçekleştirilmiştir. Hastalar 5 Tekrarlı Otur Kalk Testi (5TOKT), Egzersiz Faydaları ve Bariyerleri Ölçeği (EFBÖ), ve gonyometre ile Normal Aktif Eklem Hareket Açıklığı (AEHA) ölçümü ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** 5TOKT sırasıyla EFBÖ Bariyerler Alt Puanı, EFBÖ Faydalar Alt Puanı ve EFBÖ Toplam Puanı ile anlamlı düzeyde doğrudan ilişkilidir (r_1= 0,354, r_2= 0,44, r_3= 0,444, p_1<0,05, $p_{2,3}$<0,01). EFBÖ Bariyerler Alt Skoru tüm aktif eklem hareket açıklığı ölçümleriyle düşük ila orta düzeyde korelasyon göstermiştir (p<0,05). **Tartışma ve Sonuç:** Bireylerin egzersiz bariyerleri ve faydaları en çok fiziksel performansları ile ilişkilendirilmiştir. Egzersizden daha fazla fayda sağladığını bildiren katılımcıların fiziksel performansı ve eklem hareket açıklığı daha iyiydi.

Anahtar Sözcükler: Fonksiyon, Egzersiz Bariyerleri, Egzersiz Faydaları, Eklem Hareket Açıklığı

Sözel Bildiri

CHALLENGES IN RE-ESTABLISHING PRESSURE-CONTROLLED VENTILATION MODES ON THE MECHANICAL VENTILATOR: RE-ADJUSTING VOLUME-CONTROLLED MODES IS EASIER

Huseyin Bugra Sahin*, Mehmet Eren Yuksel*

**Etlik City Hospital, Surgical Intensive Care Unit, Ankara, Turkiye*

e-mail: h.b.sahin97@gmail.com

Introduction: Mechanical ventilation is vital in the intensive care unit (ICU), providing life support to patients with respiratory failure. The GE Healthcare Carescape R860 Mechanical Ventilator offers various ventilation modes (A/C VC, A/C PC, A/C PRVC, SIMV/VC, SIMV/PC, CPAP/PS, SBT, BiLevel, BiLevel VG, APRV, VS, NIV). However, resetting pressure-controlled ventilation modes such as synchronized intermittent mandatory ventilation/pressure control (SIMV/PC) and airway pressure release ventilation (APRV) is challenging.

Purpose: This study aimed to investigate the challenges faced by healthcare professionals when readjusting the GE Healthcare Carescape R860 Mechanical Ventilator post-aspiration and apnea events, particularly following endotracheal tube and oral cavity cleaning. Prolonged aspiration events triggered the backup mode. Therefore, we aimed to identify areas for improvement of adjustment of mechanical ventilator settings, thereby enhancing patient care in the ICU.

Method: A one-day observational study in the intensive care unit focused on nurses' experiences when adjusting the ventilator after aspiration and apnea events. We recorded settings and documented difficulties encountered.

Findings: Nurses encountered significant challenges in restoring pressure-controlled ventilation modes, especially SIMV/PC and APRV modes. In contrast, they found it easy to readjust volume-controlled modes such as synchronized intermittent mandatory ventilation/volume control (SIMV/VC) and assist-control/pressure-regulated volume control (AC/PRVC).

Discussion and Conclusion: Difficulties in resetting pressure-controlled ventilation modes may impact patient care, particularly in high-stress situations. Improved personnel training and a user-friendly mechanical ventilator interface might be the solution. This study highlights challenges in re-establishing pressure-controlled ventilation modes on the mechanical ventilator. Further research and potential interface modifications are essential for efficient patient care.

Keywords: Aspiration events, mechanical ventilation, nursing practices, pressure-controlled ventilation, volume-controlled ventilation

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF CARDIOVASCULAR SURGERY POLYCLINIC APPLICATIONS AND THE FREQUENCY OF VENOUS INSUFFICIENCY

Burak ATEŞSAÇAN

Burdur Devlet Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi A.B.D.

1.Background: When the frequency of admission to cardiovascular surgery outpatient clinics is examined, chronic venous insufficiency appears as the most common diagnosis. Chronic venous insufficiency is defined as a very common condition that affects the venous system in the lower extremities and includes various pathologies and subjective symptoms such as pain, cramps, restlessness in the legs, edema, itching, skin changes, color changes. **2.Aim:** The aim of our study is to determine the most common reason for admission to the cardiovascular surgery outpatient clinic in Burdur province. **3.Methods:** The registration information and diagnoses of the patients who applied to Burdur State Hospital cardiovascular surgery outpatient clinic between January 2023 and October 2023 were retrospectively examined through the electronic system. The most common reason for admission to the cardiovascular surgery outpatient clinic was investigated. **4. Results:** In the study, 6557 applications to Burdur State Hospital cardiovascular surgery outpatient clinic between January 2023 and October 2023 were evaluated. 3189 of the applications were admitted to the outpatient clinic with the diagnosis of venous insufficiency. After eliminating duplicate applications, it was determined that a total of 4403 patients applied to the outpatient clinic and 2250 of them applied due to venous insufficiency. It was determined that more than half of the patients who applied to the cardiovascular surgery outpatient clinic of Burdur State Hospital were diagnosed with venous insufficiency. **5. Discussion and Conclusion:** It is known that quality of life deteriorates and compliance with treatment decreases in chronic diseases such as chronic venous insufficiency. In our study, the importance of venous insufficiency was revealed due to the high number of patients applying to the outpatient clinic and its impact on the quality of life of patients.

Keywords: Cardiovascular Surgery, Chronic Venous Insufficiency, Outpatient Clinic Applications

Sözel Bildiri

KRONİK VE DÜZENSİZ METFORMİN KULLANIMI SONRASI GELİŞEN METFORMİN İLİŞKİLİ LAKTİK ASİDOZ OLGUSUNDA HEMODİYALİZ ETKİNLİĞİ

Doğanay ÇELİK[1], Önder TOMRUK[2]

[1]Simav Doç.Dr.İsmail Karakuyu Devlet Hastanesi, Kütahya

[2]Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta

Giriş:Metforminle ilişkili laktik asidoz (MİLA), metformin kullanımı veya doz aşımı durumunda pH < 7,35 ve laktat > 5,0 mmol/L olarak tanımlanan laktat ve hidrojen metabolizmasındaki değişikliklerin nadir bir komplikasyonudur.Bu olguda, hastanemiz acil servisine getirilen ve MİLA tanısı koyduğumuz hastanın acil servis tanı takip ve tedavi süresini paylaşarak bu nadir komplikasyona dikkat çekmek istedik.

Olgu Sunumu:80 yaş kadın hasta, bulantı, kusma, halsizlik ve uyku hali şikayetleri ile acil servisimize getirildi. Hastanın genel durumu orta, uykuya meyil mevcuttu ve Glaskow Koma Skoru 14 (G: 4, M: 6, S: 4) olarak hesaplandı. Vitalleri incelendiğinde kan basıncı 110/75 mmHg, kalp tepe atımı 75 atım/dk, solunum sayısı 27/dk, SaO2 değeri %94 olarak not edildi. Hastanın parmak ucu kan şekeri 40 mg/dl ölçüldü. Kan gazında Ph:7,19, pCO2:17,3 mmHg, HCO3: 6,7 mmol/l, anyon gap: 21,3 mmol/L saptandı. İvedilikle intravenöz (IV) glukoz uygulamasını takiben derinleştirilen anamnez ve laktat düzeyinin 12,9 mmol/L saptanması üzerine MİLA düşünülerek hastaya IV %0,9 sodyum klorür (NaCl) ve sodyum bikarbonat (NaHCO3) tedavisi başlandı. Kontrol kan gazında asidozun devam etmesi üzerine hemodiyaliz yapılmasına karar verildi. Nefroloji konsültasyonu sonrasında 2 saat hemodiyaliz uygulandı. Diyalizin 2. saatinin sonunda alınan kan gazında pH: 7,37; pCO2: 39,2 mmHg, laktat: 4,3mmol/L, bikarbonat: 23,2mmol/L, anyon gap:11,8 olarak not edildi. Ölçülen asidozu gerileyen, kan gazı parametreleri normal düzeye gelen hastanın hemodiyalizi sonlandırıldı ve 24 saat takip amaçlı dahiliye yoğun bakım ünitesine yatırıldı.

Tartışma:MİLA'nın görülme insidansı düşükken (yılda 100.000 kişide 2-47 vaka), mortalitesi %30-50'ye varan oranlarda yüksektir.Hemodiyaliz, pH <7,1 olan derin asidoz, laktat yüksekliği (>15-20 mmol/L) ve standart destekleyici önlemlere rağmen düzelme sağlanamayan durumlarda endikedir. Hemodiyaliz, metformin kaynaklı asit-baz bozukluğunu düzeltecek ve metforminin klirensini bir miktar artıracaktır.

Sonuç:Tanımlanan vakada laktik asidozun erken tanınması ve hemodiyalizin erken uygulanması başarılı sonuç vermiştir. Acil servis takibinde diyaliz kararında gecikmelerin yaşanmaması bu nedenle hayati önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Metformin, metforminle ilişkili laktik asidoz (MİLA),hemodiyaliz

Sözel Bildiri

DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: GÜNCEL BAKIŞ AÇISI

Gözde Karabulut*, Gül Ergün**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Çalışmaları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, karabuluttgozde@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ergun@mehmetakif.edu.tr*

Literatürde dijital bağımlılık; bilgisayar oyunu, akıllı telefon, televizyon gibi ortamlarda fazla geçirilen süreyi ifade etmektedir. Teknoloji, çocukların günlük yaşantısında gittikçe daha fazla yer kaplamaktadır. Bu durumun çocuklar açısından hem olumlu hem de olumsuz birçok etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Dijital bağımlılığın 0-6 yaş grubuna kadar indiği, 6-15 yaş arası çocuklarda ise son 10 yılda dijital oyun oynama oranının arttığı ve erkek çocuklarının kız çocuklarına oranla daha fazla zaman geçirdiği bulunmuştur. Çocukların bilişsel, davranışsal ve sosyal yaşantılarında olumsuz bir etkiye sebep olduğu araştırmalarda belirtilmektedir. Çocukların bireysel ve izole bir şekilde sürekli ekran başında olmaları; bilişsel aktivitelerinin zayıflamasına, akademik olarak başarısız olmalarına ve akran ortamında geçirilen etkinlik saatlerinin azalmasına sebep olmaktadır. Şiddet ve kötü içerikli dijital oyunlardan etkilendikleri, bu durumu günlük yaşamlarına yansıttıkları görülmektedir. Okul ya da arkadaş ortamında saldırgan davranışların artması şiddet içerikli oyunlara maruz kalmaları ile ilişkilendirilmektedir. Küçük yaşlarda dijital bağımlılığın gitgide artmasıyla çocuklarda hareketsizlik, dikkat eksikliği, antisosyal davranışlar, yeme bozukluğu ve uyku problemleri gibi rahatsızlıkların ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Sedanter yaşamın yaygınlaşmasına bağlı olarak okul öncesi dönemindeki çocuklarda obezite ve diğer fiziksel rahatsızlıkların arttığı bulunmuştur. Çocukların günde 2-3 saat akranları ile etkileşimli oyunlar kurması gerekliliği vurgulanmaktadır. Ebeveynlerin bu duruma karşılık farkındalıklarını arttırması, ekran süresinin kontrollü bir şekilde kullanılması için etkili ve makul kurallar oluşturması dijital bağımlılığı azaltmada etkili olabileceği ifade edilmektedir. Araştırma çocukların dijital ortamlarda fazla zaman geçirmesinden kaynaklı yaşanan problemlere dikkat çekmek ve çocukların dijital bağımlılığını azaltmak için yapılacak çalışmalara öneri sunması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Bağımlılık, Teknoloji, Ekran Süresi, Davranış

Sözel Bildiri

A CULPRIT IN EXTENSIVE AND TREATMENT RESISTANT DERMATOPHYTE INFECTIONS: TRICHOPHYTON INDOTINEAE

Funda TAMER

Gazi University, School of Medicine, Department of Dermatology, Ankara, Turkey, fundatmr@yahoo.com

Background: Dermatophyte infections are superficial fungal infections of the keratinized structures such as skin, hair and nails usually caused by Trichophyton species. *Trichophyton indotineae* has been recently described as a causative agent in extensive dermatophyte infections that might be resistant to antifungal medications. **Aim:** To evaluate studies on dermatophyte infections caused by *Trichophyton indotineae*. **Methods:** Between 2020 and 2023, studies on *Trichophyton indotineae* infections were reviewed in the PubMed database. **Results:** Various superficial dermatophyte infections due to *Trichophyton indotineae* such as tinea faciei, tinea barbae, tinea corporis, tinea cruris, tinea pedis, tinea manuum and tinea unguium have been reported from different countries worldwide. For instance, *Trichophyton indotineae* infection was reported in an otherwise healthy male who was presented with widespread squamous itchy plaques on the face, neck, trunk and inguinal and genital area, sparing palmoplantar region and nails and was treated with oral itraconazole and luliconazole 1% cream. Dermatophyte infection due to *Trichophyton indotineae* has also been reported, presenting as widespread hyperpigmented squamous plaques and nodules on the back and thighs, which did not respond to various antifungal medications such as systemic terbinafine and griseofulvin and topical econazole, bifonazole and terbinafine, and was successfully treated with 1% voriconazole cream. In addition, oral voriconazole was used in the treatment of extensive *Trichophyton indotineae* infection with face, arm, trunk and thigh involvement which was resistant to oral terbinafine, griseofulvin, itraconazole as well as topical 1% terbinafine and 2% miconazole. On the other hand, in a case of tinea corporis caused by *Trichophyton indotineae*, recurrence was observed one week after cessation of three-month oral itraconazole treatment, therefore, itraconazole treatment was required for another three months. **Discussion and Conclusion:** *Trichophyton indotineae* should be kept in mind as a causative agent in dermatophyte infections, especially in treatment resistant cases with widespread skin lesions.

Keywords: Dermatophyte infection, Treatment resistant, Trichophyton indotineae

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE ZORBALIK YAŞANIYOR MU?

OLGU SUNUMU

Sevil PAMUK CEBECİ[1*], Müşerref Sude ŞENTÜRK[2], Ahmet Selim KÖSEOĞLU[3***], Elif İmran UYAN[4****], Ceylan YEŞİL[5*****], Gamze SAKARYA[6******], Şeyma ASLAN[7*******].**

** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları ABD. Eskişehir, Türkiye., sevil.pamukcebeci@ogu.edu.tr*

*** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, m.sudesntrk@gmail.com*

**** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, ahmetselim4481738@gmail.com*

***** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiyuelifimran@gmail.com*

******Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, ceylan.yesil26@outlook.com*

*******Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, gamzesakarya26@gmail.com*

********Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, aslanseyma77@gmail.com*

Bir başkasına yönelik tekrarlayan şekilde ve kasıtlı olarak yaralayıcılığı veya rahatsız ediciliği içeren saldırgan davranış biçimleri zorbalık olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel zorbalık, itme, vurma, tekme atma, eşyasına zarar verme gibi davranışları içerir. Sözel zorbalık, herhangi bir kişiye yönelik olarak planlı bir şekilde yapılan, bireyin kişiliğini, ruhsal ve sosyal gelişimini, mental bütünlüğünü etkileyen olumsuz sözel davranışlardır. Akran zorbalığı; aynı yaş gruplarının, provokasyon unsuru olmaksızın, aralarında ruhsal ve bedensel açıdan güç eşitsizliği olan kişilerden güçlü olanın zayıfa kasten, isteyerek, sistematik bir şekilde uyguladığı, tekil veya çoğul kişiler arasında süreklilik gösteren, mağdur olan kişide korku endişe ve utanç yaratmayı hedefleyen fiziksel, sözel ve sosyal saldırıların tümü olarak tanımlanır. Elektronik ortamlarda yapılan zorbalık "elektronik zorbalık", "sanal zorbalık" veya "siber zorbalık" olarak da adlandırılır. Literatürde zorbalığın çeşitli yaş gruplarında görülebildiği bildirilmiştir. Makalede hemşirelik bölümünde öğrenim gören üniversite öğrencileri arasında zorbalık araştırılmak istenmiş, olgu sunumu olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, zorbalık, akran zorbalığı, sözel zorbalık

Sözel Bildiri

HEMŞİRELERİN INTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYON AĞRISI OLUŞUMUNU ÖNLEMEK İÇİN KULLANDIĞI YÖNTEMLER

Ayşegül YILDIZ 1*

** Kapadokya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Ürgüp, Türkiye. E-posta: aysegul.yildiz@kapadokya.edu.tr*

Arkaplan: Intramüsküler enjeksiyon (IM) hemşirelerin ilaç tedavisinde en çok kullandığı yöntemlerden biridir. Sıklıkla kullanılan bu yöntem iğne girişimi içerdiğinden enjeksiyon yapma kriterlerine uygun şekilde gerçekleştirilmediğinde işlem sonrası hastalarda ağrı oluşması kaçınılmazdır. Bu yüzden hemşireler ağrı oluşumunu önlemek için çeşitli yöntemler kullanmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı hemşirelerin IM enjeksiyona bağlı ağrı oluşumunu önlemek için kullandığı yöntemleri belirlemektir. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı tipte gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce yerel etik kuruldan etik kurul izni alınmıştır (Sayı: E-64577500-050.99-44186, Karar no: 23.05). Araştırmanın evrenini Türkiye' de çalışan hemşireler oluşturmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 235 hemşire araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma verileri 01.06.2023-31.10.2023 tarihleri arasında, araştırmacının literatür taraması sonucu hazırladığı veri toplama formu ile çevrimiçi ortamda toplanmıştır. çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Veriler SPSS 22.0 programında analiz edilmiştir. **Bulgular:** Araştırmaya katılan hemşirelerin %71,5'i kadın, %88,0'ı lisans mezunu, %24,7'si acil serviste çalışmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 34,57±7,5 çalışma yılı ortalaması ise 11,0±7,9'dur. Hemşirelerin IM enjeksiyona bağlı ağrıyı azaltmaya yönelik oluşturulan önermelere verdikleri yanıtlarda "Enjeksiyon yapılacak bölgeyi belirlerken hastaya dokunmadan önce hastaya söylerim" %69,4 (n=163), "Hastaya uygulanacak ilaç miktarını 1ml/10sn olacak şekilde yavaş uygularım" %65,0 (n=152), "İlacı uyguladıktan sonra iğneyi dokudan çıkarmadan önce 10sn ilacın emilmesini beklerim" %50,2 (n=118) oranında "yapmam" cevabını vermişlerdir. Hemşireler "Hastanın ağrısını değerlendiririm" önermesine ise %43,4 (n=102) oranında "bazen yaparım" yanıtını vermişlerdir. Hemşirelerin %76,5'i (n=180), IM enjeksiyon ağrısını önlemek amacıyla dikkati başka yöne çekme yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir. **Sonuç:** Hemşirelerin IM enjeksiyon ağrısını önlemede çoğu önlemi dikkate alarak uyguladıkları görülmüş, bazı uygulama basamaklarını ise yetersiz oranda gerçekleştirdikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Hemşirelik, Intramüsküler enjeksiyon.

Sözel Bildiri

RECONSIDERING MODIFIED SHOULDICE TECHNIQUE FOR PATIENTS WITH INGUINAL HERNIA TO AVOID MESH-RELATED COMPLICATIONS

Hülagü KARGICI*

**Ankara Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Etlik, Ankara, Turkiye*

Background: The use of mesh in inguinal hernia o introduces potential complications. Mesh, a plastic, grid-like patch commonly employed in current hernia repairs, has been associated with complications such as nerve compression and discomfort during patient movements. Recognizing these concerns, this study introduces a modified Shouldice repair as an alternative, aiming to optimize patient outcomes while addressing mesh-related challenges.

Aim: The primary objective of this study is to present and assess the outcomes of a modified Shouldice repair, acknowledging the prevalent use of mesh in contemporary inguinal hernia surgeries. The modification is designed to enhance patient recovery while minimizing the risk of complications associated with mesh, such as nerve compression and discomfort during daily activities.

Methods: In contrast to mesh-based repairs, the modified Shouldice technique incorporates meticulous dissection techniques and a unique configuration of the fasia transversalis layers. The focus is on achieving a secure, tension-free closure, aligning with established hernia surgery principles. The study evaluates this approach with considerations for mesh-related complications.

Results: Patients undergoing the modified Shouldice repair demonstrated significant reductions in postoperative pain and discomfort, providing an alternative to mesh-based repairs. This modification aims to address the mesh-related concerns often encountered, emphasizing a patient-centric approach to inguinal hernia surgery.

Discussion and Conclusion: While mesh has become standard in many hernia repairs, concerns about nerve compression and activity-related discomfort highlight the need for alternative approaches, such as the modified Shouldice repair. The modified Shouldice repair emerges as a valuable alternative in inguinal hernia surgery, offering enhanced patient comfort while mitigating potential complications associated with mesh usage.

Keywords: Inguinal hernia, Mesh complications, Modified Shouldice repair, Patient recovery, Surgical innovation.

Sözel Bildiri

FROM RECURRENT ABDOMINAL PAIN TO EMERGENCY SURGERY: A RARE CASE OF HEPATIC HYDATID CYST RUPTURE

Ahmet Yiğit KALELİOĞLU*, Suat TEKELİ*, Alper YAVUZ*,

**Ankara Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Etlik, Ankara, Turkiye*

Background: Hepatic hydatid cyst rupture is a rare but serious complication, often presenting with abdominal pain and signs of peritoneal irritation. We report a case of a 20-year-old female with a history of laparotomic ovarian cyst excision, who presented with recurrent abdominal pain and was previously evaluated for suspected acute appendicitis.

Aim: This study aims to highlight the diagnostic challenges and management considerations in a case of ruptured hepatic hydatid cyst, emphasizing the importance of a multidisciplinary approach for accurate diagnosis and timely intervention.

Methods: The patient underwent thorough clinical examination, laboratory investigations, and imaging studies, including abdominal ultrasound and subsequent computed tomography. Surgical intervention was initiated promptly due to worsening clinical symptoms and findings suggestive of hydatid cyst rupture.

Results: The abdominal CT revealed a large hydatid cyst in the liver with signs of rupture into the peritoneal cavity. Emergency surgery was performed, consisting of cholecystectomy, and meticulous exploration with cyst content aspiration.

Discussion and Conclusion: Ruptured hepatic hydatid cyst poses diagnostic challenges, often mimicking other abdominal emergencies. In this case, prompt surgical intervention was crucial to prevent further complications. The coexistence of an adjacent gallbladder involvement added complexity to the management strategy. The role of imaging techniques, such as contrast-enhanced MRI and MRCP, was emphasized for comprehensive preoperative evaluation. This case underscores the significance of considering hepatic hydatid cyst rupture in the differential diagnosis of abdominal pain, especially in regions endemic for *Echinococcosis*. A timely and multidisciplinary approach involving general surgery, gynecology, and radiology is essential for accurate diagnosis and successful management.

Keywords: Abdominal pain, Hepatic hydatid cyst, Multidisciplinary approach, Rupture, Surgical management.

Sözel Bildiri

AMELİYAT ÖNCESİ VE SONRASI DÖNEMDE YAŞLI HASTANIN BAKIM YÖNETİMİ

Pınar ONGÜN, Büşra DİŞBUDAK

Balıkesir Üniversitesi

Yaşlı hastaların ameliyat öncesi ve sonrası bakım yönetimi, sağlık hizmetlerinde önemli bir konudur. Yaşlılık, bedensel ve zihinsel değişikliklerle birlikte gelir ve bu da ameliyat sürecini etkileyebilir. Bu derlemede amaç yaşlı hastaların ameliyat öncesi ve sonrası bakımının, dikkatli bir şekilde planlanması ve uygulanmasına dikkat çekmektir.

Ameliyat öncesi bakım yönetimi, hastanın ameliyat öncesindeki durumunu değerlendirmeyi içerir. Yaşlı hastaların genellikle birden fazla kronik hastalığı vardır ve bu da ameliyat riskini artırabilir. Bu nedenle, hastanın tıbbi geçmişi, mevcut ilaçları ve alerjileri dikkatlice incelenmelidir. Ayrıca, yaşlı hastaların genellikle daha zayıf bir bağışıklık sistemine sahip olduğu unutulmamalıdır, bu nedenle enfeksiyon riski de göz önünde bulundurulmalıdır.

Ameliyat öncesi bakım ayrıca hastanın beslenme durumunu da değerlendirmeyi içerir. Yaşlı hastaların genellikle yetersiz beslenme riski vardır ve bu da ameliyat sonrası iyileşme sürecini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, ameliyat öncesi dönemde hastanın beslenme durumu iyileştirilmeli ve gerekirse takviye beslenme sağlanmalıdır.

Ameliyat sonrası bakım yönetimi, hastanın ameliyat sonrası iyileşme sürecini içerir. Yaşlı hastalar genellikle daha uzun bir iyileşme sürecine ihtiyaç duyarlar ve komplikasyon riski daha yüksektir. Bu nedenle, ameliyat sonrası dönemde hastanın ağrı kontrolü, enfeksiyon önleme ve yara bakımı gibi temel bakımları sağlamak önemlidir. Ayrıca, yaşlı hastaların mobilizasyonu da önemlidir. Ameliyat sonrası dönemde hastaların mümkün olan en kısa sürede hareket etmeleri teşvik edilmelidir. Bu, kan dolaşımını artırır, solunumu iyileştirir ve komplikasyon riskini azaltır. Bireyselleştirilmiş hemşirelik bakım planı ile yaşlı hastaların ameliyat sonrası hareketliliği artırılabilir.

Sonuç olarak, yaşlı hastaların ameliyat öncesi ve sonrası bakım yönetimi, dikkatli bir şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır. Yaşlılık, ameliyat sürecini etkileyebilecek bir dizi faktörle birlikte gelir. Bu nedenle, ameliyat öncesi ve sonrası bakımın etkili bir şekilde yönetilmesi, yaşlı hastaların daha hızlı ve daha sağlıklı bir şekilde iyileşmelerine yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyat, yaşlı hasta, bakım

Sözel Bildiri

YARA BAKIMINDA SARI KANTARON KULLANIMI: KISA DERLEME

Lütfiye Eker1, Emrullah Ayaydın2, Rabia Doğan3, Ceyhan Yalçınkaya4, İrem Demir5, Muhammed Can6, Cennet Yıldırım7, Mustafa Şafak8, Özlem Bülbül9, Elif Başer10, Tuğba Karataş11, Zeynep Uysal12, Ezgi Özer13, Ahmet Demir14, Müşerref Sude Şentürk15

[1-15] Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye,

lutfiyeeker73@gmail.com; emrullahayaydn@gmail.com; rabiadogan9963@gmail.com; ceyhanyalçinkaya2@gmail.com;demiriremm26@gmail.com;muhammed211610@hotmail.com;cennetn0074@gmail.com;mustafasafak1838@gmail.com;ozlem.blbl571@gmail.com;baserelif195@gmail.com;tugbakaratas650@gmail.com;zuy4@outlook.com;ezgiozer0136999@gmail.com;aslan56f@gmail.com; m.sudesntrk@gmail.com

Son yıllarda da birçok araştırmacı, bitkilerin geniş etki alanını belirlemek için bir çok geleneksel bitkiyi inceleme altına almıştır. Geleneksel bitki özlerini kullanarak çeşitli tedavi yöntemleri geliştirmeye çalışılmaktadır. Sarı Kantaron (Hypericum perforatum) bitkisine olan ilgide giderek artmaktadır. Geçmişte sarı kantaronun en çok antidepresan etkilerine odaklanılmıştır. Ancak bu bitki antimikrobiyal aktivitesi, yara ve skar izlerinin onarımı ve enfeksiyon yönetimindeki başarısı ile de dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu kısa derleme makale ile sarı kantaron ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalara değinilerek, yara bakımındaki etkisini tartışmak, yara bakımı konusunda çalışmaları olan hemşireler için farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sarı kantaron, enfeksiyon, yara, yara bakımı, hemşirelik bakımı

IHSLC

Sözel Bildiri

KALP HASTALARINDA HASTALIĞA PSİKOSOSYAL UYUM VE SOSYAL DESTEK ALGISI

Sinem ÇETİNKAYA 1*, Şenay ÖZTÜRK 2**

** Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, İstanbul, Türkiye, cetinkayasin10@gmail.com*

*** Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye, senayozturk@maltepe.edu.tr*

Arka Plan: Kalp hastalığına sahip kişilerde yetersiz sosyal desteğin sebep olduğu psikososyal uyumsuzluk, fiziksel sorunlar başta olmak üzere birçok sorunun oluşmasına, hastanede sık yatışlara ve kişinin öz bakımının, yaşam kalitesinin ve hayat standartlarının olumsuz yönde etkilenmesine sebep olmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı kalp hastalığı olan bireylerin hastalığa psikososyal uyum düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler ile sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. **Metod:** Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, Türkiye'de bir üniversite hastanesinin kardiyoloji servisinde kalp hastalığı tanısı olan 100 hasta ile yapılmıştır. Araştırma Aralık 2017- Haziran 2018 tarihleri arasında uygulanmıştır. Çalışmanın değişkenleri Hastalığa Psikososyal Uyum-Öz Bildirim Ölçeği (PAIS-SR) ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ)'dir. **Bulgular:** Katılımcıların %80'inin 50 yaş üzerinde olduğu, %43'ünün eşi ile birlikte yaşadığı, %81'inin çalışmadığı ve hepsinin çocuk sahibi olduğu bulundu. MSPSS ve PAIS-SR puan ortalamalarının sırasıyla 69.04±14.02, 62.94±26.21 olduğu ve aralarında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulundu ($r=-0.364$, $p<0.05$). **Tartışma Ve Sonuç:** Katılımcıların algıladıkları sosyal desteğin orta, psikososyal uyumlarının ise kötü olduğu, sosyal destek arttıkça hastalığa psikososyal uyumlarının da orta düzeyde arttığı bulundu. Bu hastaların hastalığının meydana getirdiği etkiler ile daha iyi başa çıkmasında sosyal destek önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; Kalp Hastalıkları; Sosyal destek; Psikososyal Uyum.

Sözel Bildiri

AFET VE KADIN

Aslı Sevim ATAÇ*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Cevat Sayılı Health Sciences, Department of Emergency Aid and Disaster Management, Burdur, Turkey*

asatac@mehmetakif.edu.tr

Afetler; olağan yaşam süreçlerini sekteye uğratan, meydana geldiği toplumun baş edebilme yeteneklerini aşan, çevreye ve canlılara fiziksel, ekonomik ve sosyal zararlar veren olaylar olarak açıklanabilir. Bir olayın afete dönüşmesi meydana geldiği toplumun baş edebilme kapasitesi ile doğrudan alakalıdır. Afet meydana geldiği zaman toplumda herkes aynı afeti yaşasa bile bireylerin afetlerde zarar görme, verilen tepki ve etkilenme düzeyleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Araştırmalar kadın bireylerin erkek bireylere göre zarar görebilirliğini arttıran çeşitli etmenlerin varlığına değinmektedir. Bu etmenleri biyolojik yönden fiziksel ve zihinsel olarak ikiye ayırmak mümkündür. Ayrıca kadınlar toplumsal cinsiyet sorumlulukları ve sosyal statüleri nedeniyle afetlerde daha savunmasız ve dezavantajlı durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedirler. 2023 Kahramanmaraş ve Hatay depremleri sonucunda doğrudan etkilenen 11 ilin toplam nüfusu 2022 yılının sonu itibarıyla Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminde (ADNKS) yer alan verilere göre 14.013.196 kişidir ve bu nüfusunun yüzde 96,7'si il ve ilçe merkezlerinde ikamet ederken, geri kalan kısım belde ve köylerde yani kırsalda yaşamaktadır. Bölgede yaşayan toplam nüfusun %49,6'sı kadın ve kız çocuklarından oluşmaktadır. Afet öncesi ya da sonrasındaki zamanlarda kırılgan bir grup olarak kadınların sağlıklı bir yaşam sürmeleri ve afet sonrasında en kısa sürede normal yaşantılarına dönebilmeleri için kırılganlık halleri göz önünde bulundurularak afet yönetiminin her aşamasında gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışma 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri ardından sahada yapılan gözlemler sonucunda afetler sonrası kadınların yaşadığı sorunlara değinerek genel bir bilinç oluşturmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Kadın, Kırılganlık, Zarar Görebilirlik

Sözel Bildiri

ANALYSIS OF ARTICLES ON PES PLANUS IN THE FIELD OF ORTHOPEDICS

Süleyman Kaan Öner[1], Enes Alptekin CANLI [1]

[1]*Department of Orthopaedics and Traumatology, Faculty of Medicine, Kütahya Health Sciences University, Kütahya, Turkey*

Aim: Pes planus means flat foot and refers to a condition in which the height of the sole of the foot is lower than normal. Pes planus occurs when the normal arch of the sole of the foot is missing. This flattening of the sole of the foot is usually congenital, but it can also develop with age. Symptoms of pes planus may include foot pain, leg pain, knee pain, and ankle discomfort. This can lead to instability in the foot and legs due to the lack of arch in the sole of the foot. Treatment may vary depending on the severity of the condition and symptoms and may include supportive shoes, exercises, or physical therapy. In more serious cases, surgical intervention may be required.
In this study, it was aimed to examine the articles published on pes planus in the field of orthopedics at a global level.
Materials and Methods: In this bibliometric study, the dataset of the study was obtained using the Web of Science database. A search was made in the search engine title section ("flatfoot"[MeSH Terms] OR pes planus[Text Word]) with keywords in English. Publications published until December 1, 2023 were examined in terms of publication periods, publishing countries, and journals.
Results: 950 publications were reached. 777 of these were research articles. In our study, only research articles in the field of orthopedics were examined (n = 539). Looking at the distribution of articles over the years, the highest number of publications was in 2021 (n = 48), 2019 (n = 40), 2020 (n = 39), 2022 (n = 34). In other words, in the most recent decade, from 2013 to 2023, there was a significant increase of 204 registrations, with a peak in 2021. There was a significant increase with 223 registrations between the previous decade, 2003-2012, and reached a significant peak in 2011. The 1990s and early 2000s (1983-1992) indicate a relatively lower frequency in this period, with a total of 40 records. Years before 1983 show sporadic contributions, with only 25 records scattered across several years. 659 institutions and 1665 researchers from 51 countries contributed to these publications. The top 10 countries or regions with the highest number of publications are as follows: USA with 248 publications (46.01%), People's Republic of China with 33 publications (6.12%), Italy with 31 publications (5.75%), 25 publications with Germany (4.64%), England with 24 publications (4.45%), France with 20 publications (3.71%), South Korea with 20 publications (3.71%), Japan with 19 publications (3%) .53), Turkey with 18 publications (3.34%) and Spain with 17 publications (3.15%) (Figure 2). The journals that published the most publications on this subject were: "Foot Ankle International" (129 publications, 23.93%), "Journal of Foot Ankle Surgery" (47 publications, 8.72%), "Clinical Orthopedics and Related Research" (25 publications, 4.64%), "Foot and Ankle Clinics" (25 publications, 4.64%), "Gait Posture" (23 publications, 4.27%), "Clinics in Podiatric Medicine and Surgery" (20 publications, 3. 71%), "Foot and Ankle Surgery" (19 publications, 3.53%) "Techniques in Foot and Ankle Surgery" (19 publications, 3.53%),

"Journal of The American Podiatric Medical Association" (16 publication, 2.97%) and "Journal of Bone and Joint Surgery American Volume" (15 publications, 2.78%)

Conclusion and discussion: This is a preliminary study and may roughly help to better understand the literature on pes planus. Further studies can be planned using detailed bibliometric tools and at the broader literature level (PUBMED, Scopus, etc.). In addition, the journals that publish the most can guide these field researchers in journal selection.

Key words: bibliometric analysis, Pes planus, flatfoot, flatfoot

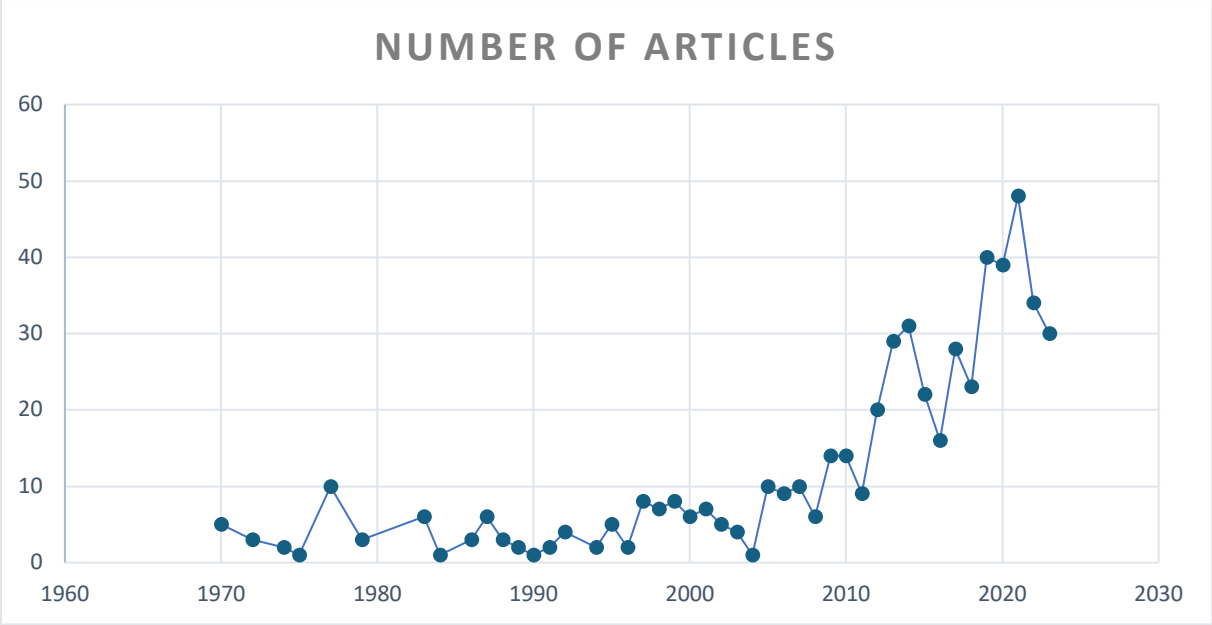

Figure 1. Distribution of articles by years

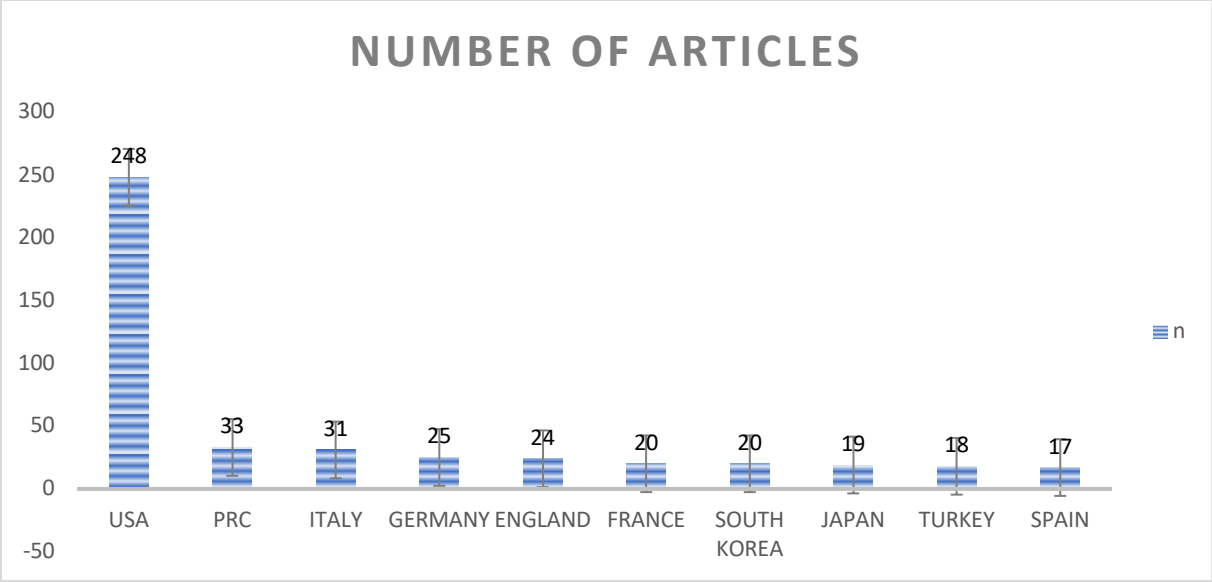

Figure 2. Number of articles of the countries with the most publications

Sözel Bildiri

CERRAHİ HEMŞİRELERİNDE SİRKADİYAN RİTİMİN BOZULMASI İLE SAĞLIK SORUNLARININ VE TÜKENMİŞLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

***Feride SARUHAN AKGÜN, **Demet AVCI ALPAR**

**Kent Üniversitesi/ SBF, Hemşirelik Bölümü*

***Maltepe Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu*

Sirkadiyen ritim vücudumuzda 24 saatlik bir döngüyü takip eden fiziksel, zihinsel ve davranışsal değişiklikleri ifade eder. Bu araştırma sirkadiyen ritmin bozulmasının cerrahi hemşirelerinde sağlık sorunlarına ve tükenmişliğe olan etkisini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini ise araştırmaya katılmayı onaylayan evrenin tamamı olan toplam 323 cerrahi hemşiresi oluşturmuştur. Araştırmada veriler, araştırmacıların geliştirdiği "Kişisel Bilgi Formu" ile izinleri alınmış olan "Tükenmişlik Ölçeği" ve "Chalder Yorgunluk Ölçeği" kısa formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekanslar, yüzdelik, ortalama, Kruskal-Wallis (Mann-Whitney U Test) ve X^2 Ki-kare testleri (Fischer Test) kullanılmıştır. "Tükenmişlik Ölçeği (TÖ)" grup ortalaması 45,1±16,5 bulunmuş olup, grubun "kapana kısılmış" ile "çaresiz" nitelikler arasında olduğu değerlendirilmiştir. "Chalder Yorgunluk Ölçeği (CYÖ)" grup ortalaması 3,0±0,8 bulunmuş olup, grubun puanının düşük çıktığı görülmektedir. Araştırmada 10 yıl altı çalışma süresi olan hemşirelerin Tükenmişlik Ölçeği puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Sonuç olarak hemşirelerin dönen vardiya yerine belli dönemlerde gece ve gündüz vardiyalarında çalışmasının sağlanması, personel eksikliği gibi durumlarda benzer vardiyalardan icap nöbetlerine destek eleman çekilmesi ve gençlerin tükenmişlik açısından desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sirkadiyen Ritim, Cerrahi Hemşire, Tükenmişlik

Sözel Bildiri

KRONİK HEPATİT D ENFEKSİYONUNUN TEDAVİSİNDE ANTİ-VİRAL TERAPÖTİK HEDEF OLARAK SODYUM TAUROKOLAT KOTRANSPORTER POLİPEPTİTİ (NTCP) VE BULEVIRTIDE

Bülent Çakal[1]

[1]*İstanbul üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye, bulentcakal@yahoo.com*

Hepatitis B virüs (HBV) enfeksiyonuyla birlikte gelişebilen hepatitis D enfeksiyonları (HDV) enfeksyonu tüm dünyada yaklaşık 12 ila 72 milyon insanı etkilemektedir. HDV, tek başına HBV veya hepatit C virüsüne (HCV) göre daha yüksek oranlarda siroz ve hepatoselüler karsinoma gibi ileri düzeydeki karaciğer hasarlarının gelişmesine neden olabilmektedir. Buna karşın mevcut anti-HDV tedavilerinin terapötik etkinlerinin çok sınırlı olması HDV yaşam siklusunun farklı basamaklarının hedef alan yeni terapötik hedeflerin geliştirilmesini olanaklı hale getirmiştir. Bu açıdan, HBV ve HDV'nin fonksiyonel hücreye giriş reseptörü olan Sodyum taurokolat kotransporter polipeptiti (NTCP) kronik hepatit Delta'nın (KHD) tedavisinde anti viral terapötik bir hedef olarak belirlenmiştir. Bulevertide eski adıyla Myrcludex B ise HBV ve HDV'nin hepatositlere girişini NTCP'ye bağlanarak inhibe etmek amacıyla HBV büyük yüzey proteininin pre-S1 domaininden elde edilen sentetik bir lipopeptit olan yeni bir antiviral terapötiktir. Faz 1b/IIa'yı içeren Kavram-Kanıt çalışmalarında Bulevertide'nin Pegile interferon alfa (PegIFNα) ile kombine ve yalnız kullanımın istenilen etkinlik ve güvenlik profiline sahip olduğu gösterilmiş ve Avrupa İlaç Ajansı (EMA) tarafından klinik kullanım için onay almıştır. Faz 2 klinik çalışmalarda Bulevertide ile tekli tedavi ve 96 haftaya varan uzun süreli tedavilerin 2 ve 10 mg için sırasıyla %76 ve %82'lik virolojik yanıt ve %20 ve %36'lık HDV RNA saptanmama oranları ara sonuçlar olarak rapor edilmiştir. Faz 3 klinik denemeler ve gerçek hayattaki çalışmalardan elde edilen veriler de Bulevertide ile tekli tedavide, dozdan ziyade 96 haftaya kadar uzanan tedavi süreleriyle virolojik, biyokimyasal ve kombine yanıtta artış sağlanabileceği yönündedir. Bulevertide ve PegIFNα kombinasyonunun virolojik açıdan Bulevertide monoterapisinden daha potent olduğu rapor edilmiştir. Bununla birlikte, Bulevirtide tedavisinin optimal doz ve süresi ile PegIFNα ve HBV nükleos(t)id analogları ile kombine tedavilerinin potansiyel rolü henüz tam olarak belirlenememiştir. Sonuç olarak KHD tedavisi, özelikle kompanse karaciğer hastalığı olan hastalar için Bulevirtide'nin klinik kullanıma girmesiyle birlikte gelişmektedir.

Anahtar Kelimeler: Chronic hepatitis delta; Bulevirtide, NTCP

Sözel Bildiri

SOME PHYSICAL AND CHEMICAL PROPERTIES OF ISLAND MIMOSA (*LEUCAENA LEUCOCEPHALA*) LEAF SILAGE

Mert ÖZMEN*, Kadir Emre BUĞDAYCI*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mert0715mert@hotmail.com*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, kebugdayci@mehmetakif.edu.tr*

Background: Island mimosa (*Leucina leucicephala*) is a legume plant in the form of a fast-growing tree that grows in tropical and semi-tropical climate zones. Its leaves have roughage value. **Aim:** The aim of this research is to evaluate some physical and chemical properties of L. leucicephala leaf silages. Methods: In the research, leaves of L. Leucicephala sampled in Antalya province in June 2023 were used. In the research, 1 control and 3 experimental groups were created. No additives were added to the control group. 5% molasses, 5% barley and 0.5% formic acid were added to the experimental groups, respectively. Each group was made up of 8 replicates. Silages were allowed to mature in vacuum-sealed plastic bags for 2 months. Physical quality parameters (color, smell, structure) were scored by 3 researchers according to the DLG score system and the total flieg score was calculated. Among the chemical quality parameters, dry matter, pH, ammonia nitrogen and calculated Flieg score were determined. **Results:** The total flieg score determined according to physical evaluation parameters was significantly lower in the molasses and formic acid added groups compared to the control group ($p<0.05$). However, the flieg score calculated according to the chemical evaluation results was significantly higher in the experimental groups compared to the control group ($p <0.05$). In the study, the lowest pH was measured in the molasses group with 4.37 ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** Chemical flieg score of L. leucicephala silages from legume forage crops: Narbon vetch (*Vicia narbonensis* L.), fenugreek (*Trigonella foenum-graecum* L.), bitter vetch (*Vicia ervilia* (L.) Willd.), grss pea (*Latirus sativus* L.) and common vetch (*Vicia sativa* L.) silages, and the chemical total flieg score was found to be more reliable than the physical total flieg score results.

Key words: Island mimosa (*Leusina leucicephala*), silage, flieg

This study was supported by Burdur Mehmet Akif Ersoy University Research Projects Commission. (Project Number: 0965-YL-23)

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF SCAPULAR DYSKINESIS IN CERVICAL DISC HERNIATION

Ömer Dursun*, Erhan Dincer, Gökmen Reyhanlı*****

** Bitlis Eren University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Bitlis, Turkey, fztomrdrsn@gmail.com*

*** Bitlis Eren University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Bitlis, Turkey, fzterhan@hotmail.com*

****Bitlis Tatvan State Hospital, Department of Neurosurgery, Bitlis, Turkey, gokmenreyhanli@hotmail.com*

Background: Cervical disc herniation shares similar characteristics with scapular dyskinesis. However, there is no comprehensive study on this issue. **Aim:** This cross-sectional study aimed to assess scapular dyskinesis and its predisposing factors in patients with cervical disc herniation. **Methods:** A total of 114 participants were included in the study: 57 patients with cervical disc herniation and 57 healthy individuals. Neck and interscapular pain were assessed with numerical rating scale. The mechanosensitivity of the upper trapezius and suboccipital muscle insertion was measured bilaterally with an analog algometer. Forward head posture was assessed with craniocervical angle measurement. The cervical range of motion was measured with a 10-inch standard goniometer. Scapular dyskinesis was assessed with lateral scapular slide test. Upper trapezius tightness was assessed visually, and pectoralis minor length was measured with a rigid plastic angle ruler. **Results:** Scapular dyskinesis was significantly higher in patients with cervical disc herniation ($p<.05$). The study group had significantly higher mechanosensitivity in the upper trapezius and suboccipital muscle insertion ($p<.05$). Neck and interscapular pain were prominent in the study group. Patients with cervical disc herniation had significantly limited cervical range of motion ($p<.05$). Scapular dyskinesis predisposing factors: pectoralis minor shortness and upper trapezius tightness and craniocervical angle were similar in both groups ($p>.05$). **Discussion and Conclusion:** This study showed that scapular dyskinesis is more common in patients with cervical disc herniation compared to healthy individuals, and accompanying clinical pain is more predictive of the development of dyskinesis than postural abnormalities.

Keywords: Intervertebral Disc Herniation, Shoulder Blade, Neck Pain

Sözel Bildiri

TİP-1 DİYABETLİ ADOLESAN VE GENÇ YETİŞKİN BİREYLERDE ÖZ-YETERLİLİĞE YÖNELİK ERGOTERAPİ UYGULAMALARI: SİSTEMATİK BİR DERLEME

Leyla Gürel[1], Gülşah Zengin Yazıcı[2]

[1]*Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, gurelleyla99@gmail.com*

[2]*Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, gulsah.zengin@bezmialem.edu.tr*

Giriş: Tip-1 diyabet ergenlerde ve genç yetişkinlerde en sık görülen metabolik ve endokrin bozukluklardan biridir. Ergoterapistlerin, T1D'li bireylerin kronik hastalığa yönelik psikososyal uyumlarını ve diyabet öz-yönetimini kolaylaştırmak için psikososyal müdahaleler ve aktivite odaklı tedaviler uyguladıkları bilinmektedir **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, ergoterapi literatüründe Tip-1 diyabetli adolesan ve genç yetişkin bireylerde öz-yeterliliğe yönelik yapılan müdahaleleri araştırmak, yapılan müdahalelerin yeterliliğini tartışmak, ergoterapistler ve diğer sağlık çalışanlarını öz-yeterliliğe yönelik yapılan ergoterapi uygulamaları hakkında bilgilendirmektir. **Yöntem:** Çalışmada, 2018 ve 2023 yılları arasında Tip-1 diyabetli kişilerde öz-yeterliliğe yönelik ergoterapi uygulamalarını araştırmak için PubMed ve SicenceDirect veri tabanları ve Google Akademik taranmıştır. Dahil etme kriterleri olarak, Tip-1 diyabetli bireylere yönelik ergoterapi müdahalesi içeren çalışmalar, adolesan ve/ veya genç yetişkinleri içeren çalışmalar, 2018-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar ve İngilizce tam metin erişimi olan makaleler belirlenmiştir. Makale seçiminde PRISMA akış diyagramı kullanılmıştır **Bulgular:** Yapılan tarama sonucunda 672 çalışmaya ulaşılmış, tam metin erişimi ve İngilizce dilinde olmayan çalışmalar ve tekrarlanan çalışmalar çıkarıldıktan sonra çalışma kapsamında toplam 5 çalışma ele alınmıştır. Bu çalışmaların hepsi yayımlanmış araştırma makaleleridir. Çalışmaların betimleyici özellikleri ve sonuçları okupasyon temelli müdahaleler (%20) ve psikososyal müdahaleler (%80) olmak üzere iki ayrı başlık altında ele alınmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Tip-1 diyabetli bireylerde öz yeterliliğe yönelik ergoterapi müdahalelerini inceleyen ilk sistematik derleme olan bu çalışmanın sonuçları, literatürde analiz edilen çalışmalardan elde edilen bulgularla uyumlu bir şekilde bireylere yönelik gerçekleştirilen ergoterapi müdahalelerinin olumlu etkilerini ortaya koymaktadır. Öz yeterliliğe yönelik uygulanan ergoterapi programlarının Tip-1 diyabetli adolesan ve genç yetişkin bireylerde yaşam kalitesi, sosyal işlevsellik, tedaviye uyum, duygu durumu, problem çözme ve baş etme becerileri, stres, depresyon ve anksiyete gibi alanlarda olumlu yönde etkide bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda literatürde sınırlı olan öz-yeterliliğe yönelik ergoterapi programlarının yaygınlaştırılması ve rutin klinik uygulamanın bir parçası haline getirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tip-1 Diyabet, Adolesan, Genç Yetişkin, Öz-yeterlilik, Ergoterapi

Sözel Bildiri

AFET VE ACİL DURUMLARININ KADIN SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI; DEPREM ÖRNEĞİ

Rabiye ERENOĞLU*

** Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, r_gungor80@hotmail.com*

Giriş: Son yıllarda, dünyanın farklı bölgelerinde çok sayıda deprem, tsunami, salgın hastalık, kuraklık, yangın ve sel felaketleri şeklinde doğal afetlerin yaşandığı görülmektedir. Bu felaketler ciddi yıkımlarla birlikte önemli sağlık sorunlarını beraberinde getirmektedir. **Amaç:** Bu çalışmada, afet ve acil durumlarının kadın sağlığı üzerindeki etkisi ve hemşirelik yaklaşımı ile ilgili güncel verileri okuyucuya sunmak amaçlanmıştır. **Yöntem:** Literatür taraması yapılarak veriler toplanmıştır. **Bulgular:** Çoğu kadın en yıkıcı doğal afetlerden biri olan depremlerin sağlık sonuçlarına karşı savunmasızdır, stres yaşarlar ve sağlık hizmetlerine sınırlı erişime sahiptirler. Tüm bireylerin afetin zararlı etkilerinden etkilenme riski olmasına rağmen, kadınların erkeklere göre fiziksel ve psikolojik olarak daha savunmasız oldukları, afet sırasında ve sonrasında daha fazla riske maruz kaldıkları bildirilmektedir. Bu konuda ilgili literatür, dünyanın farklı bölgelerinde kadın ve erkeğin afetlerden etkilenme ve başa çıkma mekanizmalarındaki değişkenlerden ve farklılıklarından söz etmektedir. Özellikle ve öncelikle kadınlar toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal statülerinden dolayı bu tür felaket durumlarında savunmasız ve dezavantajlı durumda olabilmektedirler. Bu bağlamda; hem afet ve acil durumlar sırasında hem de sonrasında kadınlar şiddet, erken yaşta ve zorla evlilik, yoksulluk, eğitimin kesintiye uğraması ve insan ticareti gibi toplumsal cinsiyet temelli sorunlarla doğrudan karşılaşabilmektedirler. Öte yandan; üreme çağındaki kadınların aile planlaması, gebelik hizmetleri, doğum, doğum sonu bakım hizmetlerine ulaşmada yaşayabileceği sorunlarla birlikte abortus, erken doğum, ölü doğum ve doğuma ilişkin komplikasyonlar riski de ortaya çıkabilmekte ve tüm bunların sonucunda kadın sağlığı ciddi biçimde olumsuz etkilenmektedir. **Tartışma ve Sonuç:** Afet ve acil durumlarında kadınların sağlık ve bakım ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanması için kadın sağlığına yönelik öncelikli ve acil planlamaların ivedilikle yapılması ve uygulanması temelde kadın sağlığının korunması ve sürdürülmesi, genelde de toplum sağlığı açısından son derece önemlidir. Bu süreçte; hemşireler de vaka yöneticisi, eğitici, ekip üyesi, bakım verici, eğitmen, araştırmacı, yönetici ve ilk yanıt verici şeklinde oldukça önemli rolleri üstlenmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Acil Durumlar, Afetler, Hemşirelik, Kadın Sağlığı, Deprem

Sözel Bildiri

DETERMİNATİON OF PHYSİCO-CHEMİCAL, PHENOLİC AND ANTİOXİDANT ACTİVİTİES OF BUCKWHEAT SEEDS, LEAVES AND STEMS

Halil İbrahim BİNİCİ[1*], İhsan Güngör ŞAT[2]

[1] *Department of Nutrition and Dietetics, Faculty of Health Sciences, İstanbul Esenyurt University, İstanbul, Turkey*

[2]*Department of Food Engineering, Faculty of Agriculture, Ataturk University, Erzurum, Turkey*

*Correspondence: halilibrahimbinici@esenyurt.edu.tr

Physico-chemical, total phenolic content and antioxidant assays of buckwheat seed, leaf and stems were determined. The dry matter contents of buckwheat seeds, leaves and stems were found to be 91.45, 93.69 and 94.46%, respectively. The highest pH and lowest total acidity values were found in buckwheat seeds. Total phenolic content (TPC), total flavonol and total flavonoid content were highest in buckwheat seeds and lowest in buckwheat stems. Antioxidant activity (DPPH, ABTS, FRAP and CUPRAC) values were highest in leaves and lowest in stems. When Principal component analysis (PCA) analysis was analyzed, it was determined that pH, ash, total acidity, TPC and antioxidant substances were clustered on the left side of the graph, that is, buckwheat leaves showed the highest activity. According to the results obtained, it was observed that buckwheat seeds, leaves and stems contain high amounts of phenolic and antioxidant activity. This study contributed to the maintenance of buckwheat seeds, leaves and stems as a functional food and provides useful information about the phytochemicals that contribute to the maintenance of buckwheat's status as a functional food.

Keyword: Buckwheat, Composition, TPC, Antioxidant Activity, PCA

Sözel Bildiri

SAĞLIK ALANINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DAVRANIŞLARININ YAPAY ZEKAYA KARŞI GENEL TUTUMLARINA ETKİSİ

Esin Çetinkaya Uslusoy*, Aliye Yıldırım, İrem Uğraş*****

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Isparta, Türkiye, esinuslusoy@sdu.edu.tr*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta, Türkiye, aaliye.yildirim@gmail.com*

****Hemşire, Antalya, Türkiye, iremervaugras@gmail.com*

Giriş: Sağlık alanındaki öğrencilerin gelecekteki sağlık hizmetlerini şekillendirmek için yeniliklere açık olmaları ve yapay zeka gibi teknolojik yöntemleri kullanarak yeni ve yaratıcı çözümler geliştirmeleri oldukça önemlidir.

Amaç: Sağlık alanındaki öğrencilerin bireysel yenilikçilik davranışlarının yapay zekaya karşı genel tutumlarına etkisini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı türde olan araştırmanın örneklemini Süleyman Demirel Üniversitesi 2023-2024 eğitim öğretim döneminde öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan sağlık bilimleri fakültesi öğrencileri oluşturmuştur (N=951). Araştırma verileri öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren Bilgi Formu, Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ) ve Yapay Zekâya Yönelik Genel Tutum Ölçeği (YZYGTÖ), kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde mean, standart sapma, yüzdelik gibi tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri ile Sperman korelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin BYÖ toplam puan ortalamaları 56.76 ± 8.27, YZYGTÖ toplam puan ortalamaları ise 66.52±10.41 olarak bulunmuştur. Ölçeklerin puan ortalamaları, sosyo-demografik özellikler ile karşılaştırıldığında erkek cinsiyetinde olan öğrencilerin, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin, şehir de yaşayanların, yapay zeka ile ilgili bilgi düzeyi çok olanların ve interneti gün içinde öğlen kullanan öğrencilerin BYÖ'den aldıkları puan ortalamalarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte yapay zeka ile ilgili bilgi düzeyi yüksek olan öğrencilerin ve telefon- bilgisayar - tablet ile internet erişimi sağlayan öğrencilerin YZYGTÖ puan ortalamalarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin BYÖ puan ortalamaları ile YZYGTÖ puan ortalamalarının pozitif yönde zayıf düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Öğrencilerin yapay zekaya yönelik genel tutumları ile bireysel yenilikçilik tutumlarının ortalamanın üzerinde olduğu bulunmuş olup bireysel yenilikçilik tutumunun yapay zekaya karşı genel tutumu pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir. Günümüzdeki teknolojik gelişmeler dikkate alındığında sağlık alanındaki öğrencilerin eğitim müfredatlarına yenilikçilik ve yapay zeka ile ilgili daha fazla bilgi ve uygulamaların kullanılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Yenilikçilik, Yapay Zeka, Sağlık Alanındaki Öğrenciler

Sözel Bildiri

MECHANICAL EVALUATION OF BONE BY SEGMENT GEOMETRY

Firuze TURKER YAVAS*

** Aydın Adnan Menderes University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Anatomy, Aydın, Turkey, firuze.turker@adu.edu.tr*

Background: It is possible to evaluate the mechanical properties of bone tissue directly and indirectly. While mechanical testing methods directly give us information about the mechanical properties of bone tissue, parameters related to the cross-sectional geometry of bone tissue are used indirectly to evaluate mechanical properties. Plug-in 3D SLICER software named "Segment Geometry" can calculate cross-sectional parameters of many bones from tomography, such as the cross-sectional area, maximum Feret diameter, perimeter, angle of the principal axes, section modulus, and polar moment of inertia. **Aim:** In this study, the segment geometry plug-in is aimed at determining the mechanical properties of bone. **Methods:** Firstly, cross-sectional images of the bone tissue are obtained by tomography. These images are imported into the 3D slicer programme in DICOM format. In this program, a 3D model of the bone tissue is obtained. In the models obtained with the Segment Geometry plug-in, the data used in the dimensional evaluation of the mechanical properties of the bone tissue at desired intervals, such as area, axial and polar moments of inertia, circumference, etc., are obtained. All the values obtained are exported in Excel format, and the changes in mechanical properties in the desired area of the bone tissue are obtained. **Results**: The moment of inertia values obtained can be used to calculate values such as elastic modulus and strength, which are used to reveal the strength of the bone at the tissue level after the mechanical test procedure. In addition, cortical bone areas in the bone cross-section help interpret the loadings on the long axis of the bone. Axial and polar moment of inertia values reveal the behaviour of the bone against torsion and bending loads. **Discussion and Conclusion:** Consequently, this method is advantageous for researchers in terms of reproducibility and also provides the opportunity to evaluate the morphometric and mechanical properties of bone tissue in the desired region.

Keywords: Anatomy, Computed Tomography, Segment Geometry, Mechanical properties, Morphometry

Sözel Bildiri

FİBROİN TEMELLİ 3D BASILI ANTİMİKROBİYAL YAMALAR

Ayşe Güllü Kıhrı [1], Songül Ulağ [2], Oğuzhan Gündüz [2], Esra Yüca Yılmaz [1,3,4*]

[1]*Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Moleküler Biyoloji ve Genetik Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye, khraysegullu@gmail.com*

[2]*Marmara Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü, İstanbul, Türkiye; songul.ulag@marmara.edu.tr, oguzhan@marmara.edu.tr*

[3]*Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, İstanbul, Türkiye; eyuca@yildiz.edu.tr*

[4]*Sağlık Biyoteknolojisi Mükemmeliyet Ortak Uygulama ve Araştırma Merkezi, Esenler, İstanbul, 34220, Türkiye*

Giriş: Üç boyutlu (3D) biyobasım, biyouyumlu ve biyobozunur polimerlerin, hasarlı doku ve organları taklit edebilecek şekilde katman katman basıldığı yöntemdir. Gram pozitif ve negatif bakterilere karşı yüksek direnç gösteren Amoksisilin (AMX) kullanılması ile 3D antimikrobiyal iskeleler üretilebilmektedir. İpek fibroin ve jelatin, iyi biyouyumluluk ve biyobozunurluk, yüksek mekanik özellikler, düşük immünojenisite gibi birçok avantaja sahip doğal polimerlerdir. Ancak düşük viskozitelerinden kaynaklı tek başlarına basılamamaktadır. Bu sorunun üstesinden gelmek için sentetik polimerler ile desteklenmeleri gerekmektedir. Polivinil alkol (PVA), biyouyumluluk, biyobozunurluk, toksik olmama ve yüksek mekanik özelliklere sahip sentetik polimer olmasının yanı sıra eksüda emme kapasitesinin olmaması, düşük elastikiyeti ve ilaç verme yeteneğinin olmaması gibi dezavantajlara sahiptir. **Amaç:** Çalışmanın amacı, ipek fibroin ve jelatin doğal polimerlerin, PVA ile desteklenerek, AMX katkılı antimikrobiyal ipek fibroin/jelatin/PVA kompozit iskelelerin 3D basımı ile potansiyel yara örtüsü üretmektir. **Yöntem:** İskeleler 3D biyoyazıcı ile üretilmiş ve ardından gluteraldehit ile çapraz bağlanmıştır. Malzemenin fiziksel özellikleri için viskozite ölçümleri ve mekanik özellikleri için çekme testi yapılmıştır. 3D iskeleler içerisindeki polimerlerin kimyasal bileşimlerinin analizi Fourier Dönüşümlü Kızılötesi (FTIR) spektroskopisi kullanılarak incelenmiştir. X-Işını Kırınımı (XRD) analizi ile kristal yapısı incelenmiştir. Taramalı Elektron Mikroskobu (SEM) ile morfolojik analizi yapılmıştır. Antimikrobiyal özellikleri, gram pozitif *Staphylococcus aureus*'a ve gram negatif *Escherichia coli* bakterileri ile disk difüzyon metodu kullanılarak incelenmiştir. 3D iskelelerin hücre canlılığını araştırmak için fibroblast hücre hattında sitotoksisite testi yapılmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Antimikrobiyal analiz sonuçlarına göre AMX katkılı iskelelerin inhibisyon zon çapı *Staphylococcus aureus* 21 mm ve *Escherichia coli* 18 mm olarak gözlendi. Hücre canlılığı, hücre ekiminden 1 ve 4 gün inkübasyon süreleri sonrasında incelendi. AMX katkısız ipek fibroin/jelatin/PVA iskeleler ve AMX katkılı iskeleler karşılaştırıldığında, antimikrobiyal özellik kazandırılmış olan iskelelerin hücre proliferasyonunu engellemediği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: 3D basım, yara örtüsü, antimikrobiyal, ipek fibroin, amoksisilin

Sözel Bildiri

LİSANSÜSTÜ HEMŞİRELİK TEZLERİNDE ETİK: BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Rana CAN ÖZDEMİR [*], Meryem Türkan IŞIK[**], Serpil İNCE[***]

** Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, ranacan@akdeniz.edu.tr*

*** Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye, turkanerer@mersin.edu.tr*

**** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, inceserpil07@gmail.com*

Amaç: Hemşirelik etiği hemşirelik uygulamalarında göz önünde tutulması gereken etik ilkelerin incelendiği tartışıldığı ve kurallara dayanak olacak şekilde yapılandırıldığı bir alandır. Bu alanda ülkemiz ölçeğinde yapılan çalışmalar son on yıllarda hız kazanmıştır. Bu araştırmamın amacı da hemşirelik alanında yapılan ulusal lisansüstü tezlerde etik ile ilgili olanlar hakkında bilgi edinmek ve mevcut durumu ortaya koymaktır.

Yöntem: Çalışma derleme olup, 1-10 Aralık 2023 tarihleri arasında "**Etik**", anahtar kelimesi verilerek, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı taranmıştır. Ulaşılan 1850 tez incelenmiş ve dahil edilme kriterlerine uyan, hemşirelikte yüksek lisans /doktora düzeyinde olan 60 tez ile çalışma yürütülmüştür. Verilerin analizi için araştırmacılar tarafından geliştirilen veri özetleme formu kullanılarak tezler kayıt edilmiş ve PRISMA bildirim kontrol listesine göre metodolojik açıdan düzenlenmiştir.

Bulgular: Tezlerden 6'sı 2005-2011, 14'ü 2012-2017 ve 40'ı 2018-2023 yılları arasında yayınlanmıştır. Tezlerden 51'i yüksek lisans ve dokuzu doktora düzeyindedir. Çalışmaların beşinde öğrenciler, yedisinde sağlık profesyonelleri, birinde akademisyenler, 46'sında hemşireler örneklem grubunu oluşturmuştur. Çalışmaların çoğunluğunu tanımlayıcı çalışmalar oluşturmakla birlikte, beşinin karma yöntem, birinin randomize kontrollü, üçünün nitel, ikisinin ölçek geliştirme ve birinin gözlemsel çalışma olduğu görülmüştür. Tezlerden altısı ölçek geliştirme ve/veya geçerlik ve güvenirlik çalışmasıdır. Tezlerde en çok kullanılan anahtar sözcükler hemşirelik, etik ve etik duyarlılıktır. Yapılan tezlerin başlıkları incelendiğinde çoğunluğun klinikte çalışan hemşirelerin farklı değişkenlerle etik duyarlılığı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yapıldığı görülmektedir. Çalışmalarda kurum etik iklim kültürünün hemşirelik etiği ile ilgili bağlantılı konuları da yer almaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik etiği son yıllarda daha çok konuşulmayan başlayan ancak mesleğin varoluşun itibaren mesleğin içinde yer alan önemli bir kavramdır. Günlük pratikler içinde varlığını sürdüren etik, etik karar vermeyi gerektiren özel durumlarda daha çok konuşulmakta ve üzerinde düşünülmektedir. Son on yıllarda hemşirelik etiği ile ilgili bağlantılı tez çalışmaları da alandaki etik konuları daha çok dile getirdiğimizin ve üzerinde konuştuğumuzun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşire, Etik, Etik Değer, Lisansüstü, Araştırma

Sözel Bildiri

DOĞAL AFETLERDE İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ ROLÜ : 6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ DEPREMİ

Merve Öznur KÖSE*

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Fakültesi , Acil Yardım Ve Afet Yönetimi

ksemrv27@gmail.com

Ülkemiz bulunduğu jeolojik, topografik ve iklim koşulları sebebiyle afetlerle sık sık karşılaşmaktadır. Binlerce can ve mal kaybına neden olan afetler etkisini uzun zaman boyunca devam ettirmektedir. Can ve mal kayıplarını en aza indirmek doğru ve zamanında yapılan zarar azaltma politikalarına bağlıdır. Ülkemizde zarar azaltma politikalarına değil de afetlerden sonra yara sarma politikası üzerine yoğunlaşılmıştır. Bu durum afet öncesinde, sırasında ve sonrasında zaman kaybı, net bilgi eksikliği, teknik eleman eksikliği ve teknik altyapı eksikliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlık alınamayan net bilgiler sürecin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Buna bağlı olarak jeolojik, meteorolojik ve bilimsel araştırmalarda kullanılan insansız hava araçları afetlerde de oldukça önemlidir. Oldukça önemli özelliklere sahip olan İHA´lar afet öncesi keşif, afetlerde ilk değerlendirme, ulaşım ağı alanında kullanılmaktadır. Bu bildiri de insansız hava araçlarının afetlerde nasıl kullanıldığı hakkında ve 6 Şubat Kahramanmaraş depremindeki faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Bünyelerinde barındırmış oldukları üstün özellikler ile afetlerle mücadele de haritalama ve daha birçok alanda etkili olmuştur. Sonuç olarak askeri ve bilimsel alanlarda oldukça etkili olan İHA´lar afetlerde ileri teknoloji ile süreci zaman ve doğru yönlendirme adına da kullanılmaktadır. Ülkemizde de İHA´ların bu alanlarda da daha çok kullanılması afetlere karşı daha dirençli olmamızı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnsansız hava araçları (İHA), 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi, Doğal Afetler

Sözel Bildiri

NÖROFİZYOLOJİK ÇALIŞMALARDA OPTOGENETİK YÖNTEM

Tayfun BAŞER*, Burhanettin GÖRGÜLÜ, Mustafa SAYGIN *

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, fizyolog@gmail.com*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, burhanettin_gorgulu@yahoo.com*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, fizyolojitayfun@gmail.com*

Günümüze kadar nörofizyolojik çalışmaların en büyük zorluklarından biri nöronların kontrol edilememesiydi. Oldukça kısa bir geçmişe sahip olan ve hem nöronları kontrol etme hem de gözlemleme imkânı veren optogenetik yöntem bu zorluğu ortadan kaldırmış olarak görülüyor. Ayrıca, nörofizyolojik çalışmalarda nöronal aktivite ve yapısal değişikliklerin, nörotransmitterlerin, iyonlar ile yolakların gözlemlenmesini sağlayan yeni geliştirilmiş deneysel bir yöntemin adı optogenetiktir ve bu yöntem, optik ve moleküler stratejilerin bir sentezidir. Yeni geliştirilen ve deneysel modelleri oldukça kısıtlı olan optogenetiğin en büyük avantajlarından birisi nöronları kontrol edebilme imkânı vermesidir. Nörofizyoloji alanında oldukça derin keşiflerin gerçekleştirilmesinde öncülük edeceği şüphesiz olan bu yöntemde çeşitli deneysel modeller kullanılmaktadır. Bu modellerden birisi iki fotonlu kalsiyum görüntüleme modelidir. Birçok otorite tarafından da yılın yöntemi olarak değerlendirilen optogenetik yöntem ve bu yöntemi hayata geçiren deneysel modeller ile beyin aktiviteleri, soyut olarak tahmin edilen ancak gözlemlenme şansı bulunmayan hipotezler kolaylıkla gözlemlenebilmektedir. Nörofizyolojik alanda *İki Fotonlu Kalsiyum Görüntüleme Modeli'ndeki* genel prensip şu şekildedir; beyinde bulunan ve referans olarak kabul edilen bölgelerin etrafında bulunan nöronal aktivitelerin gelişim düzeyi ve yolakları anlaşılmaya çalışılır. Bu anlaşılma ise proteinlerin ve genetik materyallerin yapısında bulunan kalsiyum iyonlarının görüntülenmesi ve onlardaki değişikliklerin kaydedilmesi ilkesine dayanır. Kalsiyumlar söz konusu beyin bölgelerinde sensör olarak davranırlar ve aldıkları fotonları yansıtarak nöronal aktivitelerdeki değişim, gelişim ve farklı yolakları gözlemleyebilme imkânı sunmaktadırlar. Mevcut olarak kullanılan elektrofizyolojik yöntemlerle aydınlatılamayan hipotezlerin doğrulanabilirliği veya yanlışlanabilirliği optogenetik yöntemin kullanıldığı deneysel modeller sayesinde gösterilebilecektir. Aynı zamanda optogenetik yöntem için birçok deneysel model oluşturulması ve nörofizyolojinin mikro düzeyde genetik olarak çözümlenmesi de gelecekte; öğrenme, bellek, ağrı, uyku gibi önemli nörofizyolojik alanlara ışık tutacaktır.

Anahtar Sözcükler: Optogenetik, Nörofizyoloji, Deneysel Modeller, Kalsiyum Görüntüleme

Sözel Bildiri

YETİŞKİNLERDE KORONAVİRÜS-19 FOBİSİ, BEDEN KÜTLE İNDEKSİ VE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Yücel BÜYÜKDERE[1], Cansu ÇETİN KARAKAŞ[2], Aslı AKYOL MUTLU[3], Gülhan SAMUR[4], Aylin AYAZ[5]

[1]Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, Dyt.Yucel@gmail.com

[2]Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, cetin.cansu@hacettepe.edu.tr

[3]Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, asli.akyol@hacettepe.edu.tr

[4]Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, gsamur@hacettepe.edu.tr

[5]Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, baylin@hacettepe.edu.tr

Giriş: Dünyayı etkisi altına alan koronavirüs-19 (COVID-19) pandemisi ve bu sürecin neden olduğu korkular, her yaştan bireyin günlük hayatını etkileyerek, beslenme örüntüleri ve uyku düzenlerinde çeşitli bozukluklara yol açmıştır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı COVID-19 fobisi, beden kütle indeksi (BKİ) ve uyku kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. **Yöntem:** Çalışmaya 19-50 yaş aralığında 828 katılımcı (%68,4'ü kadın, %31,6'sı erkek) dahil edilmiştir. Katılımcılara COVID-19 fobisini değerlendirmek için Koronavirüs-19 Fobisi Ölçeği (C19P-S) ve uyku kalitesini değerlendirmek için Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ) ile bir genel bilgi anketi çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Kronik hastalığa sahip bireyler ile gebe ve emziren kadınlar çalışma dışında bırakılmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 23.0 programı kullanılarak ilgili testlerle analiz edilmiş ve $p<0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. **Bulgular:** Çalışmaya katılan kadınların %5,1'i ve erkeklerin %11,8'i obezdir. C19P-S skorlarının medyan değeri kadınlarda 48 ve erkeklerde 38'dir ($p<0,001$). Kadınların ve erkeklerin PUKİ skorlarının medyan değeri 6'dır ($p>0,05$). BKİ'lerin medyan değeri kadınlarda 21,71 kg/m^2 ve erkeklerde 24,93 kg/m^2'dir ($p<0,001$). Obez ve obez olmayan katılımcılar arasında C19P-S ve PUKİ skorları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Katılımcıların iştah durumlarına göre PUKİ skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık bulunmaktadır ($p=0,03$). PUKİ skoru ile C19P-S skoru ve genel iştah durumu arasında zayıf pozitif korelasyon (sırasıyla; $r=0,114$ ve $r=0,118$; her ikisi için de $p=0,001$) vardır. BKİ değerleri ile PUKİ ve C19P-S skorları arasında zayıf negatif korelasyon bulunmaktadır (sırasıyla; $r=-0,083$; $p=0,017$ ve $r=-0,089$; $p=0,01$). **Tartışma ve Sonuç:** Uyku kalitesi ile COVID-19 fobisi ve genel iştah durumu arasında ilişki saptanmıştır. Uyku kalitesi ve COVID-19 fobisi, BKİ ile ters ilişkili bulunmuştur. COVID-19 fobisi uyku kalitesini olumsuz etkilemektedir. Bu durum COVID-19 fobisinin bireylerin uykuya dalmalarını zorlaştırmasından ve/veya uyku bozukluklarından kaynaklanabilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Beden kütle indeksi, Fobi, Koronavirüs-19, Uyku kalitesi.

Sözel Bildiri

GECE YEME SENDROMU, YEME TUTUMU VE KORONAVİRÜS-19 FOBİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yücel BÜYÜKDERE[1], Cansu ÇETİN KARAKAŞ[2], Aslı AKYOL MUTLU[3], Aylin AYAZ[4], Gülhan SAMUR[5]

[1]Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, Dyt.Yucel@gmail.com

[2]Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, cetin.cansu@hacettepe.edu.tr

[3]Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, asli.akyol@hacettepe.edu.tr

[4]Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, baylin@hacettepe.edu.tr

[5]Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, gsamur@hacettepe.edu.tr

Giriş: Koronavirüs-19 pandemisi, evde kalma ve karantina gibi sebeplerle insanların psikolojilerinin, yeme düzenlerinin ve beslenme alışkanlıklarının değişmesine yol açmıştır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı gece yeme sendromu, yeme tutumu ve koronavirüs-19 (COVID-19) fobisi arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Araştırmaya 828 yetişkin katılımcı (ortalama yaş: 25,78±8,04) dahil edilmiştir. Gece yeme alışkanlığını ölçmek için Gece Yeme Anketi (NEQ), yemek yeme tutumlarını ölçmek için Yeme Tutumu Testi (EAT-26), Akdeniz Diyeti'ne uyumu ölçmek için Akdeniz Diyeti'ne Uyum Ölçeği (MEDAS) ve COVID-19 fobisini ölçmek için Koronavirüs-19 Fobisi Ölçeği (C19P-S) bir çevrimiçi anket formu kapsamında katılımcılara uygulanmıştır. Gebe ve emziren kadınlar ile kronik hastalığı bulunan kişiler çalışma kapsamına alınmamıştır. Toplanan veriler, ilgili testlerle SPSS 23.0 kullanılarak analiz edilmiş ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir. **Bulgular:** Araştırmaya katılan bireylerin %12,9'u (kadın: %15, erkek: %8,4) anormal yeme davranışına, %4,3'ü (kadın: %4,1, erkek: %5) gece yeme sendromuna sahiptir. Bireylerin %44'ü (kadın: %41,7, erkek: %48,9) Akdeniz Diyeti'ne uyum göstermemektedir. Akdeniz Diyeti'ne uyum durumlarına göre NEQ skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık bulunmaktadır ($p<0,001$). MEDAS skoru ile NEQ skoru arasında zayıf negatif korelasyon vardır ($r=-0,177$; $p<0,001$). Katılımcıların C19P-S skorları ile NEQ skorları arasında ($r=0,145$; $p<0,001$), C19P-S skorları ile EAT-26 skorları arasında ($r=0,174$; $p<0,001$) ve NEQ skorları ile EAT-26 skorları arasında ($r=0,093$; $p=0,007$) pozitif korelasyonlar bulunmaktadır. **Tartışma ve Sonuç:** COVID-19 fobisi bireylerin yeme tutumlarını olumsuz etkilemekte olup bireyleri gece yemek yemeye itmektedir. Bu durum COVID-19 fobisinin bireylerin yeme alışkanlıklarını bozarak gece besin tüketimlerini artırmış olmasından kaynaklanabilmektedir. Gece yeme sendromunun COVID-19 fobisi, yeme tutumu ve Akdeniz Diyeti'ne uyum ile arasındaki ilişkiler düşünüldüğünde; COVID-19 fobisi ve bireylerin çoğunluğunun günlük beslenmede sağlıklı bir beslenme örüntüsü olan Akdeniz Diyeti örüntüsünden uzaklaşmış olmaları bu ilişkilerin nedenleri arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Akdeniz diyeti, Gece yeme sendromu, Koronavirüs-19, Yeme tutumu.

Poster Bildiri

ORIGANUM VULGARE L. ARACILIĞIYLA SENTEZLENEN GÜMÜŞ NANOPARTİKÜLLERİN (AGNP) YABANCI OTLARIN MORFOLOJİK PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Gökay BEYAZ*, Yasemin COŞKUN**

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, beyazg216@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Isparta, Türkiye, yasemincoskun@sdu.edu.tr*

Nanoteknoloji, nano boyutlardaki materyalleri manipüle etme ve üretebilme çalışmaları olup temeli nanopartikül üretimine dayanır. Biyolojik olarak sentezlenen nanopartiküller fiziksel ve kimyasal yollarla sentezlenenlere göre çevre için daha az toksiktir. Bitki özütleri aracılığıyla sentezlenen gümüş nanopartiküllerin (AgNP'lerin) diğer bitkiler üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri bildirilmiştir. Bu çalışmada, farklı oranlardaki kekik özütleri aracılığıyla sentezlenen AgNP'lerin yabancı otların morfolojileri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Kekik (*Origanum vulgare* L.) bitkisine ait 10 g kadar kuru yaprak öğütülerek toz haline getirilmiş, 140 ml distile su içinde 60-80 °C'de 1 saat kadar ısıtılmıştır. AgNP sentezi için özüt oranları, %10, 20 ve 40 olacak şekilde ayarlanarak üzerlerine 2 mM sulu $AgNO_3$ çözeltisi ilave edilmiş ve pH'ı 10'a ayarlanmıştır. Çözeltiler 1 saat süreyle 80-90 °C'de ısıtılmıştır. İşlem sonucunda AgNP sentezinin belirtisi olarak açık kahverengi çözelti siyah renge dönüşmüştür. Ayrıca aynı oranlarda özüt (%10, 20 ve 40)/distile su çözeltileri hazırlanmıştır. *Portulaca oleracea* ve *Trifolium repens* tohumları sterilizasyondan sonra bu çözeltilerin içerisinde 3 gün bekletilmiş ve içinde kurutma kâğıdı bulunan petrilere ekimleri yapılmıştır. 18 gün sonra, çimlenme oranları, ortalama kök ve gövde uzunlukları ile yaş ağırlıkları ölçülmüştür. AgNP ve sadece özüt içeren uygulamaların tümü, her iki yabancı ot tohumlarının çimlenme oranlarını düşürmüştür. *P. oleracea* için en düşük çimlenme oranı, en uzun kök boyu ve en düşük gövde boyu %10 AgNP içeren uygulamalarda, en düşük yaş ağırlık ise %20 AgNP içeren uygulamalarda görülmüştür. *T. repens* için ise en düşük çimlenme oranı %20 AgNP, en uzun kök boyu ve en düşük yaş ağırlık %40 AgNP, en düşük gövde boyu ise %10 AgNP içeren uygulamalardan elde edilmiştir. Sonuç olarak, kekik özütü aracılığıyla biyosentezlenen AgNP'lerin yabancı otlar üzerinde olumsuz etki gösterdiği, dolayısıyla hem çevre için toksisitesi düşük, hem de etkili bir yabancı ot öldürücü olarak zirai ilaçların yerine çevre dostu bir nanobiyoherbisit olarak kullanılabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gümüş Nanopartikül (AgNP), Morfoloji, Nanoteknoloji, *Origanum vulgare* L., Yabancı ot

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIM ORANI, DOĞURGANLIK ORANI VE OKULLAŞMA ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Esra TOPALOĞLU*

** Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Bölümü, Doktora Programı, Antalya, Türkiye, topalogluesra3@gmail.com*

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için işgücüne katılım oranının önemi oldukça fazladır. Ancak kadınların işgücüne katılım oranı erkeklere kıyasla bir takım faktörlere bağlı olarak geride kalabilmektedir. Bu nedenle kadınların işgücüne katılımın oranını etkileyen faktörlerin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranı, doğurganlık oranı ve okullaşma oranı arasındaki kısa ve uzun dönem ilişkilerinin ortaya konmasıdır. Bu amaçla Türkiye'nin 2000-2022 dönemine ait yıllık verileri kullanılarak kadınların işgücüne katılım oranı, doğurganlık oranı, ilköğretim okullaşma oranı, ortaöğretim okullaşma oranı ve yükseköğretim okullaşma oranı değişkenleri arasındaki kısa ve uzun dönem ilişkiler Johansen eşbütünleşme testi ve Granger nedensellik testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre değişkenler arasında uzun dönem denge ilişkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte hata düzeltme modeli kullanılarak kısa dönemde oluşacak dengeden sapmaların 1 yıldan kısa sürede uzun dönem dengesine ulaşacağı sonucuna varılmıştır. Ayrıca kadınların doğurganlık oranı ve yükseköğretimde okullaşma oranı kadınların işgücüne katılım oranının hem kısa hem uzun dönem nedenidir. Kısa dönemde doğurganlık oranı ve yükseköğretimde okullaşma oranı kadınların işgücüne katılımını negatif ve istatistiksel olarak anlamlı etkilerken; uzun dönemde kadınların doğurganlık oranı ve yükseköğretimde okullaşma oranının kadınların işgücüne katılımı üzerindeki etkisi pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İlköğretimde okullaşma oranı ve ortaöğretimde okullaşma oranının ise kadınların işgücüne katılım oranının kısa dönemde nedeni olmayıp uzun dönemde nedeni olduğu ve kadınların işgücüne katılım oranı üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmanın bulgularından hareketle kadınlarda eğitimin tüm kademelerinde okullaşma oranının artırılmasına yönelik politikaların kadınların işgücüne katılımında etkili sonuçlar vereceği vurgulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Doğurganlık Oranı, Kadınların İşgücüne Katılım Oranı, Okullaşma Oranı

Sözel Bildiri

SURİYELİLER EKSENİNDE ÇOKKÜLTÜRCÜ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI

Özge KUTLU*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çavdır Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakım Programı, Burdur, Türkiye, okutlu@mehmetakif.edu.tr*

Yerinden edilen Suriyelilerin karşı karşıya kaldığı sağlık hizmetlerinden faydalanamama, istihdama katılamama, gelir yetersizliği, eğitim ve barınma ile ilgili sorunlar, bu grubun temel insan haklarından mahrum kalmalarına ve dezavantajlı olarak nitelendirilmelerine neden olmaktadır. Bu zorluklara ek olarak; anılan bireylerin yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etki oluşturma potansiyeline sahip bir dizi sosyal ve politik sorunun varlığı onların karşılaştıkları zorlukları karmaşıklaştırarak çözülmesi güç hale getirmektedir. Tam da bu noktada insan haklarını sosyal politikanın insani perspektifi ile yalnızca bir söylem ve iyi niyet temennisi olmaktan uzaklaştırarak pratiğe döken sosyal hizmet mesleği, Suriyelilere yönelik hak odaklı uygulamalarını yürüten başlıca disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Dezavantajlı olarak konumlandırılmanın yanı sıra önemli kültürel farklılıkların bulunduğu bir grupla çalışmak şüphesiz daha kapsamlı bir bakış açısını ve daha spesifik uygulama becerilerini gerektirmektedir. Çokkültürcü sosyal hizmet bilhassa kültürel farklılıkların mevcut olduğu birey, grup ve topluluklarla çalışırken sosyal hizmet uzmanlarına efektif müdahaleler gerçekleştirilmesi hususunda kolaylaştırıcı bir araç sağlamaktadır. Çokkültürcü sosyal hizmet uygulaması, hem sosyal hizmet müdahaleleri güçlendiren bir rol hem de başlı başına bir müdahale süreci olarak tanımlanabilmektedir. Kültürel farklılıkları ön planda tutan çokkültürcü sosyal hizmet uygulamalarında müracaatçıların yaşam deneyimleri ve kültürel değerleri ile tutarlı hedefler tanımlanmaktadır. Bununla birlikte bireysel, grup ve evrensel boyutları içerecek şekilde müracaatçı kimlikleri tanınmakta; planlı müdahale sürecinde evrensel ve kültüre özgü stratejilerin ve rollerin kullanılması savunulmaktadır. Bu çalışmada mülteci, göçmen ve sığınmacılara yönelik hak temelli sosyal hizmet uygulamalarına Suriyeliler odağında bir bakış sağlanmış olup çokkültürcü sosyal hizmet uygulamalarının Suriyelilerin toplumsal entegrasyonunda ve karşılaştıkları zorlukların çözümünde nasıl bir işleve sahip olduğu tartışılmıştır. Çalışma sistematik derleme metodolojisi ile gerçekleştirilmiş olup konuya ilişkin kapsamlı literatür taraması yapılarak elde edilen bilgi ve veriler derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çokkültürlülük, Sosyal Hizmet, Sığınma Hakkı, Göç

Sözel Bildiri

İKLİM KRİZİNİN EŞİĞİNDE GÖÇ VE İKLİM ADALETİ

Özge KUTLU*

* Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çavdır Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakım Programı, Burdur, Türkiye, okutlu@mehmetakif.edu.tr

İklim değişikliği, 21. yüzyılda tüm dünyayı etkileyen küresel ve kaçınılmaz bir sorun haline gelmiştir. Küreselleşme, sanayileşme, kentleşme gibi çeşitli unsurlar neticesinde sera gazının atmosfere yoğun bir biçimde salınması doğanın iklim döngüsünü etkilemiştir. İklim değişikliği buzulların erimesi ve deniz seviyesinin yükselmesi; fırtına, sel gibi doğal afetlerin görülme sıklığının ve şiddetinin artması, kuraklık ve kıtlık başta olmak üzere çeşitli sorunları ortaya çıkarmaktadır. İklim krizi nedeniyle ortaya çıkan aşırı kuraklık ve aşırı yağışlar; su kıtlığı, gıda yetersizliği, sel, tufan gibi çevresel krizler ise bölgesel veya uluslararası göç hareketini tetiklemektedir. Bilhassa düşük gelirli ülkelerde, su kaynaklarının azalması, tarım arazilerinin verimsizleşmesi, doğal afetlerin şiddetinin ve sıklığının artması bu bölgelerde yaşam koşullarını olumsuz etkilemekte ve insanları yaşadıkları yeri terk etmeye zorlamaktadır. Kitleler halinde göçte başat rol oynayan bu faktörler küresel eşitsizlikler, çevresel tahribatlar, türlerin yok olması gibi geri dönüşü mümkün olmayan hasarları da beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte iklim değişikliğinin yaşanmasında en az etkiye sahip olan ülkeler, iklim krizinin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlardan en fazla etkilenen ülkeler olmaktadır. İklim adaletsizliği olarak nitelendirilen bu eşitsizlikle mücadele etmek için iklim krizinin ve bu krizin sonuçlarının ele alınması önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı iklim krizinin neden olduğu göç olgusunu güncel veriler ışığında ele almak, iklim adaletini sağlamak ve iklim değişikliğinin etkileri ile başa çıkabilmek için öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim Krizi, Göç, İklim Adaleti, Sosyal Hizmet

Sözel Bildiri

LOMBER DİSKEKTOMİ CERRAHİSİ SONRASI YÜRÜMEDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

Fatma ÖZ*, Şeref Duhan ALTUĞ**

** Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye.*

fatmaoz8499@gmail.com

*** Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü-Yaşlı Bakım Programı, Kınıklı Yerleşkesi Denizli, Türkiye.*

sdaltug@pau.edu.tr

Giriş: Lomber disk herniasyonlarının tedavisinde diskektomi cerrahisi en sık kullanılan cerrahi yöntemlerdendir. **Amaç:** Çalışmanın amacı lomber diskektomi cerrahisi geçirmiş bir hastanın cerrahi sonrası 3. ayda yürüyüşünde meydana gelen değişiklikleri incelemektir. **Yöntem:** Bu çalışmada tek seviye diskektomi cerrahisi uygulanan 54 yaşında bir kadın hasta değerlendirildi. Değerlendirmeler cerrahiden 3 ay sonra yapıldı. Hastanın demografik ve klinik bilgileri kaydedildikten sonra, ağrı şiddeti Vizüel Analog Skalası ile (VAS), özür durumu Oswestry Özürlülük İndeksi ile ve yürüme parametrelerinde meydana gelen değişiklikler G-Walk Yürüme Analiz Sistemi ile değerlendirildi. **Bulgular:** Hastanın cerrahi sonrasında yürüme parametrelerinde meydana gelen değişiklikler incelendiğinde; yürüme kalitesinin simetrik olmadığı, kadansın ve yürüme hızının düştüğü belirlendi. Ayrıca duruş fazının sağ ve sol ekstremitede arttığı, sallanma fazının ise sağ ve sol tarafta azaldığı bulundu. Çift destek periyodunun arttığı, etkilenen ekstremitede tek destek fazının azaldığı ve adım uzunluğunun arttığı tespit edildi.

Tartışma ve Sonuç: Lomber cerrahiler sonrasında cerrahi geçiren hastalarda yürüme parametrelerinde önemli düzeyde değişiklikler meydana gelmektedir. Cerrahi geçiren hastalarda postoperatif dönemde normal ve simetrik bir yürüyüş paterninin kazandırılması için rehabilitasyon programında yürüme eğitimi verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Lomber Diskektomi, Yürüyüş Analizi, Oswestry Disabilite İndeksi

Sözel Bildiri

CAN GREEN SOLVENTS BE AN ALTERNATİVE TO SYNTHETİCS?

Esra PEKDOĞAN*, Halil İbrahim BİNİCİ, İhsan Güngör ŞAT*****

** Department of Food Engineering, Faculty of Agriculture, Ataturk University, Erzurum, Turkey, esrapekdogan94@gmail.com*

*** Department of Nutrition and Dietetics, Faculty of Health Sciences, İstanbul Esenyurt University, İstanbul, Turkey, halilibrahimbinici@esenyurt.edu.tr*

**** Department of Food Engineering, Faculty of Agriculture, Ataturk University, Erzurum, Turkey, igsat@atauni.edu.tr*

In recent years, the environmental damage caused by synthetic solvents has been increasing. In this respect, the concept of green solvent appears as an alternative solution to protect the environment and reduce these effects. It is recommended to use solvents that are beneficial to health and have high extraction efficiency instead of synthetic solvents in food, chemical and pharmaceutical industries. Green solvents are solvents that do not cause toxic effects, are recyclable, non-volatile and do not require high costs. Deep eutectic solutions developed in recent years have been developed as an alternative to overcome the deficiencies of the remaining green solutions. Deep eutectic solvents are widely used in the extraction of bioactive compounds from foodstuffs. Increases in the extraction efficiency of deep eutectic solvents have been detected. In this review, studies on whether green solvents provide an alternative to synthetic solvents are examined.

Anahtar Kelimeler: Green solvents, Deep eutectic solvents, Synthetic solvent

Sözel Bildiri

PREOPERATIVE UPPER GASTROINTESTINAL ENDOSCOPY TO IDENTIFY THE ETIOLOGY OF POST-CHOLECYSTECTOMY DYSPEPSIA

Oğuzhan Ölmez*, Barış Cem Bülbül*, Ahsen Kalender*, Mehmet Eren Yüksel**

** Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Ankara, Turkiye*

e-mail: olmez_oguzhan@hotmail.com

*** Etlik City Hospital, Surgical Intensive Care Unit, Ankara, Turkiye*

e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com

Background: Cholecystectomy is a standard procedure for gallbladder-related issues, providing relief for most patients. However, a subset continues to experience dyspepsia postoperatively. Recent observations suggest that alkaline reflux gastritis, characterized by pyloric relaxation and duodenogastric bile reflux, may contribute to persistent dyspepsia in these individuals. **Aim:** This study explores the potential benefits of preoperative upper gastrointestinal endoscopy before cholecystectomy in identifying patients at risk for post-cholecystectomy dyspepsia due to duodenogastric bile reflux. **Methods:** A retrospective analysis was conducted, encompassing relevant literature. Google Scholar and PubMed databases were searched for studies on dyspeptic symptoms post-cholecystectomy and their association with alkaline reflux gastritis. **Results:** During upper gastrointestinal endoscopy, a subset of patients with post-cholecystectomy dyspepsia exhibited signs of alkaline reflux gastritis. Pyloric dilation and retrograde bile flow from the duodenum were observed. Literature review supported the idea that duodenogastric bile reflux might contribute to persistent dyspepsia after cholecystectomy. **Discussion and Conclusion:** These findings underscore the potential value of incorporating preoperative upper gastrointestinal endoscopy as a screening tool. Identifying patients at risk for alkaline reflux gastritis may allow for more targeted interventions, potentially preventing unnecessary cholecystectomy. These observations prompt further investigation into the mechanisms and risk factors associated with post-cholecystectomy dyspepsia. Preoperative upper gastrointestinal endoscopy could be a valuable tool in identifying the etiology of post-cholecystectomy dyspepsia. Recognition of alkaline reflux gastritis through pyloric dilation and duodenogastric bile reflux can guide clinical decision-making, potentially sparing individuals from unwarranted cholecystectomy.

Keywords: Alkaline Reflux Gastritis, Bile Reflux, Cholecystectomy, Dyspepsia, Pyloric Dilation, Upper Gastrointestinal Endoscopy

Sözel Bildiri

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNİN VE İŞ YERİ HEKİMLİĞİNİN ÖNEMİ

Elif Reyhan Şahin

Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi, İş ve Meslek Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara, Türkiye

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-5303-3266

elifreyhan2020@gmail.com

Temel İş Sağlığı Hizmetleri (TİSH), çalışanların sağlığının korunması ve geliştirilmesi, iş yerinde iyilik halinin ve iş görme kapasitesinin artırılması, hastalıkların ve iş kazalarının önlenmesi amacı ile yapılan temel uygulamaların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda; iş yerlerinde genel bir önleme politikasının geliştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) koşullarında sürekli iyileşme, işin her aşamasında risk değerlendirmesi yaklaşımı ile tehlikelerin tespiti ve buna göre alınacak önlemlerin belirlenmesi ve çalışanların bilgilendirilmesi konuları yer alır. Ülkemizde, İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre İSG hizmetleri Toplum Sağlığı Merkezi İş Sağlığı ve Güvenliği Birimleri (TSM İSGB), İş yeri Sağlık ve Güvenlik Birimi (İSGB), Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi (OSGB) ile üç farklı model ile sunulmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre "Sağlık Bakanlığına bağlı, iş yerlerine İSG hizmetlerini sunmak üzere kurulan gerekli donanım ve personele sahip olan ve Bakanlıkça yetkilendirilen birimler" TSM İSGB olarak tanımlanmaktadır. İSG hizmet sunumuna kamu desteği, başarının temel koşullarındandır. TSM İSGB'ler özellikle hizmet açığı olan alanlar için TİSH yaklaşımının önemli uygulama alanıdır ve yaygınlaştırılmalıdır[8]. Bu birimlerde çalışan iş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları faaliyetlerini, merkez teşkilat çalışanlarının desteği ve katkıları ile hala heyecanla ve özveri ile sürdürmektedirler. İş yeri hekimi olarak görevlendirilecek kişilerin, geçerli iş yeri hekimliği belgesine sahip olması zorunludur. Ülkemizde iş yeri hekimliği eğitimleri, ilgili yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. İşyeri hekiminin görevleri sağlık gözetimi, rehberlik ve danışmanlık, eğitim ve bilgilendirme, ilgili birimlerle işbirliği olarak özetlenebilir [11]. İş yeri hekimi mesleğini; işçi ve işveren taraflarından bağımsızca, her türlü etki ve baskıdan uzak, serbestçe yürütebilmeli, meslek ahlakına uygun, yasalar çerçevesinde hizmet vermelidir. Çalışanların sağlığının korunması, sağlıklı ortamda çalışmaları ve iş yerinin sağlıklılığının sürdürülmesinde en önemli yapı taşı iş yeri hekimliği ve iş yeri hekimidir.

Anahtar Kelimeler: iş yeri hekimliği, birinci basamak sağlık hizmetleri, meslek hastalıkları, iş sağlığı ve güvenliği

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE CİNSEL YÖNELİM MİTLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Elif Keten Edis*, Cansever Bektaş**

** Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Amasya, Türkiye, elifketen05@gmail.com*

*** Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Lisans Öğrencisi, Amasya, Türkiye, canseverbektas1@gmail.com*

Giriş: Farklı cinsel yönelime sahip bireylerin tutum ve davranışları geleneksel olarak kabul edilen kadın ve erkek rollerine tehdit olarak algılanabilmektedir. Bu durum cinsel yönelimi farklı bireylerin olumsuz tutumlarla karşı karşıya kalmasına yol açmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile cinsel yönelim mitleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. **Yöntem:** Kesitsel tipteki bu çalışma 01-20 Aralık 2023 tarihleri arasında Türkiye'nin Orta Karadeniz Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 306 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce etik kurul izni ve kurum izni alınmıştır. Ayrıca katılımcılara çalışmanın amacı ve süreci hakkında bilgi verilerek bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Araştırma verileri Tanıtıcı Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ve Cinsel Yönelim Mitleri Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler SPSS v.21 programı ile analiz edilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 20,46±1,89 olup %76,5'i kadındır. Öğrencilerin %81,1'i çekirdek aile yapısına sahip, %70,9'unun aile geliri giderine eşittir. Toplumsal cinsiyet dersi alan öğrenci oranı %37,6, cinsel sağlık eğitimi alanların oranı %52,9'dur. Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği puan ortalaması 53,37±10,07, Cinsel Yönelim Mitleri Ölçeği toplam puan ortalaması 53,32±10,95'dir. Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ile Cinsel Yönelim Mitleri Ölçeği puan ortalaması arasında düşük düzeyde negatif yönlü ilişki saptanmıştır. Cinsiyet, LGBTI bireylerle arkadaşlık etme ve LGBTI ile ilgili konuları rahatlıkla konuşma durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$). **Sonuç:** Araştırma sonuçları hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutuma sahip olduklarını ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum arttıkça cinsel yönelimle ilgili mitlere sahip olma düzeylerinin azaldığını göstermiştir. Hemşirelik öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun artırılması ve cinsel yönelimler konusunda farkındalık kazandırılmasına yönelik eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Cinsel davranış, Cinsiyet eşitliği, Cinsiyet rolü, Hemşirelik öğrencileri

Sözel Bildiri

PHOTOPROTECTIVE ACTIVITY OF THE PLANT SPECIES *STEPHANOTIS FLORIBUNDA* BELONGING TO THE APOCYNACEAE FAMILY

Hilal Tasbasi[1], Ali Saglam[2], Meltem Asan-Ozusaglam[3]

[1] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, hhilaltasbasi@gmail.com*

[2] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, saglamali801@gmail.com*

[3] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, meltemozusaglam@gmail.com*

Today, the demand of the cosmetic industry for environmentally friendly and biologically effective products has increased the importance of alternative raw materials obtained from plant sources. In this context, the natural bioactive components of plants have great potential for use in cosmetic product formulations. Particularly native to Madagascar, Stephanotis floribunda (Madagascar Jasmine) is a plant belonging to the Apocynaceae family, known for its characteristic fragrant white flowers. The aim of the research was to examine the sun protection potential of water extract obtained from S. floribunda leaves, which is considered as an alternative to synthetic preservatives commonly used in the cosmetic industry. The leaves were subjected to extraction process by hot water bath using water solvent. Sun protection factor (SPF) values of the obtained extracts were measured using a spectrophotometer at a wavelength of 290-320 nm. The SPF value of S. floribunda water leaf extract is determined as 24.65, and the UV blocking percentage is over 93%. In addition, the SPF values of cream and the extract mixtures in 2.5 ml, 5 ml and 10 ml concentrations are 0.74, 2.66 and 13.41, respectively. These results indicate that S. floribunda water extracts may have strong photoprotective activity. S. floribunda water leaf extract may have the potential as a natural preservative as an alternative to synthetic additives used in the cosmetic industry.

Keywords: Madagaskar Yasemini, Sun Protection Factor, Extract

Sözel Bildiri

FINGERED CITRON: INDUSTRIAL USAGE POTENTIAL IN CREAM FORMULATION

Hilal Tasbasi[1], Ali Saglam[2], Meltem Asan-Ozusaglam[3]

[1] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, hhilaltasbasi@gmail.com*

[2] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, saglamali801@gmail.com*

[3] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics,, Aksaray, Türkiye, meltemozusaglam@gmail.com*

Fingered Citron (FC) has an important place in traditional Chinese plant medicine. The growing preference for herbal products in cosmetics, together with the addition of probiotics, plays a crucial role in supporting the healthy microflora of the skin and preventing the proliferation of pathogens. In the study, it was aimed to determine the biological activities of the cream formulation developed using FC water extract, the probiotic candidate strain Limosilactobacillus fermentum MA-7 and commercial cream. The antimicrobial activity was tested by using well diffusion method against Staphylococcus aureus ATCC 25923, S. epidermis ATCC 12228, Escherichia coli O157H:7, Listeria monocytogenes ATCC 7644, Candida glabrata RSKK 04019, and C. albicans ATCC 10231. In the control (cream) group, no inhibitory effect was observed against most of the tested microorganisms. The cream and L. fermentum MA-7 (CL) and cream and water extract (CE) groups presented the highest inhibition zone diameter against S. epidermis ATCC 12228 (6.52 mm) and C. albicans ATCC 10231 (3.31 mm). It was determined that the cream, the extract, and L. fermentum MA-7 (CEL) group had varying degrees of antibacterial and antifungal activities against all tested microorganisms. Among the tested microorganisms, the highest inhibition zone diameter in CEL group was determined against E. coli O157:H7 (9.18 mm). The results show that FC and probiotic candidate strain L. fermentum MA-7 may be used effectively in cream formulations. The widespread preference of such cream formulations with natural ingredients in the cosmetics and pharmaceutical industries may provide important contributions in protecting and improving skin health.

Keywords: Cosmetic, Extract, Pharmaceutical, Fruit, Probiotic

Sözel Bildiri

ANTIMICROBIAL ACTIVITY OF TOPICAL CREAMS DEVELOPED WITH ARONIA EXTRACT AND PROBIOTIC LYSATE AGAINST *CANDIDA GLABRATA* RSKK 04019 AND *LISTERIA MONOCYTOGENES* ATCC 7644

Ali Saglam[1], Hilal Tasbasi[2], Meltem ASAN-OZUSAGLAM[3]

[1] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, saglamali801@gmail.com*

[2] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, hhilaltasbasi@gmail.com*

[3] *Aksaray University, Department of Molecular Biology and Genetics, Aksaray, Türkiye, meltemozusaglam@gmail.com*

Antimicrobials in plants have great therapeutic potential. Creams are semi-solid topical products designed to be applied to the skin. Creams containing herbal extracts have been used for treatment purposes in the past. *In addition to being effective in the treatment of infectious diseases, creams are also important in mitigating the negative effects of synthetic antimicrobials*. The aim of the study is to determine the antimicrobial activity of cream formulations developed with ethanol extract obtained from Aronia melanocarpa (Aronia) fruits and Limosilactobacillus fermentum MA-7 probiotic lysate. Antimicrobial activity was determined using the well diffusion method against Candida glabrata RSKK 04019 and Listeria monocytogenes ATCC 7644. The control (Cream) group did not show antimicrobial activity against both tested microorganisms. The Cream + Extract formulation did not show any inhibitory effect against C. glabrata RSKK 04019, however, the formulation presented antimicrobial activity on L. monocytogenes ATCC 7644 with a 1.82 mm inhibition zone. Cream + Probiotic formulation created an inhibition zone of 8.73 mm against C. glabrata RSKK 04019 and 1.91 mm against L. monocytogenes ATCC 7644. The Cream + Extract + Probiotic formulation showed an inhibition zone diameter of 8.86 mm against C. glabrata RSKK 04019 and 3.01 mm against L. monocytogenes ATCC 7644. The results indicate that the topical cream developed with the extract and probiotic may have the potential to be used in the treatment and protection of infections that may be caused by C. glabrata RSKK 04019 and L. monocytogenes ATCC 7644. The developed cream formulations have the potential to be a natural agent that can replace synthetic antimicrobials.

Keywords: Antimicrobial activity, Aronia, Cream formulation, Extract, Probiotic

Sözel Bildiri

HASTA REFAKATÇİLERİNE VERİLEN PLANLI EL HİJYEN EĞİTİMİNİN EL YIKAMADURUMLARINA ETKİSİ[1]

Sevil Bahadıroğlu*,Hüsna Keleş*, Rüveyda Altun*, Merve Taousan*, Selma Atay**

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, sevilbahadiroglu@gmail.com*

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Çanakkale, atayselma@gmail.com*

Giriş: El hijyeni, SHİE'lere neden olan birçok mikroorganizmanın yayılımını engellemek için basit ve düşük maliyetli uygulamadır. Hastanelerde hizmet alan hastaların yanı sıra refakatçilerde azımsanmayacak bir grubu oluşturmaktadır. **Amaç:**Hasta refakatçilerine verilen planlı el hijyen eğitiminin el yıkama durumlarına etkisinindeğerlendirilmesi amaçlanmıştır.**Yöntem:** Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin batısında bir Üniversite Hastanesi cerrahi servisinde yatarak tedavi gören hastaların refakatçısı olan 30 kişi oluşturmuştur. Veriler "Tanıtıcı Özellikler Soru Formu", "El Hijyeni Uygulama Durumlarına İlişkin Soru Formu", "El Hijyeni uygulama durumlarına ilişkin soru formu" ve eğitim öncesi ve sonrası DSÖ'nün 5 ana göre düzenlenmiş "El Yıkama Durumlarını Değerlendirme" gözlem formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kuruldan ve kurumdan izin, hasta refakatçilerinden onam alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik hesapları, ortalama kullanılmıştır. **Bulgular:**Hasta refakatçilerinin %93.3'ü kadın, yaş ortalamaları ise 42.5 x̄10.4 bulunmuştur. Ayrıca refakatçilerin tamamı hastanede kaldığı süre içinde el yıkamanın önemine ilişkin eğitim almadığını belirtmiştir.Eğitim öncesi gözlemlerde hasta refakatçilerinin; en yüksek oranda hastanın vücut sıvıları ile temas sonrası, en az ise; hasta ile temas öncesi ellerini yıkadıkları gözlenmiştir. Eğitim sonrası gözlemlerde ise bu oranlarda artış olduğu bu artışında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). **Tartışma ve Sonuç:** Buçalışma sonucunda hasta refakatçilerinin klinikte yatış süresi boyunca el hijyeninin önemine ilişkin herhangi bir eğitim almadığı, eğitim öncesi ile sonrası gözlemlenen el hijyenine uyum oranında artış olduğu bu artışında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Hasta refakatçılarına düzenli olarak farklı öğretim metotları kullanılarak planlı el yıkama eğitimlerinin verilmesi, daha uzun süreli gözlemsel çalışmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: el yıkama, hasta ziyaretçisi, planlı eğitim

[1]Bu bildiri TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen, 2209-AÜniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programıtarafından desteklenmiştir. Proje No: **1919B012203153**

Sözel Bildiri

EVALUATION OF RESIDENCY CHOICES AMONG SELCUK UNIVERSITY MEDICAL FACULTY STUDENTS

Ekrem SOLMAZ*, Emre Can EREN, Sule KARA***, Hasan Huseyin KIZIL****, Kadir KIZILCIK*****, Mersi LUJKAJ******, Emel TOPALOGLU*******

* *Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Konya, Turkey, drsolmazekrem@gmail.com*

** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, eemre6294@gmail.com*

*** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, sulekara.2015@gmail.com*

**** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, hasan68huseyin42@gmail.com*

***** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, kadirkizilcik2003@gmail.com*

****** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, mersitematike@gmail.com*

******* *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, dremeltopaloglu@gmail.com*

Background: The choice of residency in medicine has a significant impact on public health. Our country's need for specialist physicians is expanding daily, and it is difficult to attain the desired number of specialists. Therefore, it is crucial to determine the factors affecting the choice of residency. **Aim:** The study aimed to determine how the medical residency choices of Selcuk University Faculty of Medicine Term 1-6 students. **Methods:** Our study was conducted by survey method within the Selcuk University Faculty of Medicine Term 2 Evidence-Based Medicine scientific project scope. A study permit was received from Selcuk University Faculty of Medicine Local Ethics Committee. The study population was created from students in grades 1-6. It was applied to 458 students. The survey content was prepared to question students' sociodemographic characteristics, their medical residency preferences, and how certain factors affect their choice of residency. **Results:** Of the 458 study participants, 47.4% were male, and 52.6% were female. While 79.5% of the students are considering to take the TUS exam, 73.1% do not have a doctor in their family. It was determined that in the preclinical period, 40.3% of the students chose internal sciences, 47.25% chose surgical sciences, and 12.3% chose basic sciences. The rate of those considering applying for residency training abroad and working there is 53.2%. **Discussion and Conclusion:** The results of our survey are essential in terms of understanding how the choices of medical faculty students and future physician candidates are affected by many reasons, such as increasing incidents of violence in healthcare in recent years, decreasing personal rights, increasing malpractice cases, decreasing reputation in society and financial problems. In our study, situations such as the preference for less risky residencies of science and the increase in the idea of working abroad came to the fore.

Keywords: Basic Sciences, Medical School, Residency Choices

Sözel Bildiri

EVALUATION OF SMOKING AND ALCOHOL USE AMONG SELCUK UNIVERSITY MEDICAL FACULTY STUDENTS

Ekrem SOLMAZ*, Irem Nur AKCAY, Ali AKKUS***, Muhammed Kemal COLAK****, Muzeyyen DURMAZ*****, Melike Seyma TURK******, Furkan YILDIRIM*******

* *Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Konya, Turkey, drsolmazekrem@gmail.com*

** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, iremnurakcay2003@gmail.com*

*** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, akkusali061@gmail.com*

**** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, kemaladana0123@gmail.com*

***** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, durmazmzeyyen@gmail.com*

****** *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, princessofreal@gmail.com*

******* *Selcuk University, Faculty of Medicine, 3rd Year Student, Konya, Turkey, fy956149@gmail.com*

Background: Although cigarette and alcohol consumption is very harmful to individuals' economies and, more importantly, to their health, their use is quite common today because they are addictive. **Aim:** This study was prepared to obtain information about the relationship of Selcuk University Faculty of Medicine students with cigarettes and alcohol and the usage rates of the students. **Methods:** A study permit was received from Selcuk University Faculty of Medicine Local Ethics Committee. The study population was created from students in grades 1-6. The first part of the study consisted of general questions to determine the socio-economic position of the student. The second part consisted of questions about the student's history of starting to smoke if he/she smoked, the adverse effects of smoking on the student's health, attempts to quit smoking, if any, and the student's social awareness of smoking. The third section includes questions about alcohol use and awareness of quitting alcohol. **Results:** Of the 463 students who participated in the survey, 57.7% were female, and 42.3% were male. While 62.2% of the students have never smoked, 16% have tried, and 21.8% are smoking. 14.3% of students who smoke use tobacco instead of cigarettes. While 74.3% of the students have never used alcohol, 12.1% have tried it, and 13.6% use alcohol. 52% of individuals who smoke have tried to quit smoking, and 23.5% of individuals who use alcohol have tried to quit alcohol. **Discussion and Conclusion:** According to the results of our study, the majority of students do not smoke or drink alcohol, but most of those who smoke and drink alcohol want to quit these habits. Unfortunately, it is thought that the increase in the smoking rate as students move to upper grades is due to the stress factor and the effects of the courses and the process.

Keywords: *Alcohol, Faculty of Medicine, Smoking, Student*

Poster Bildiri

ANTITUMORAL ACTIVITY OF CTNNB1 SHRNA/ALGINATE-CHITOSAN HYDROGEL IN RAT BREAST CANCER MODEL

Birnur Cömez*, Suna Özbaş, Levent Kabasakal*****

**Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Biotechnology, Zonguldak, Turkey, birnur.c@beun.edu.tr*

*** Marmara University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Biotechnology, İstanbul, Turkey, suna.turan@marmara.edu.tr*

**** Marmara University Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, İstanbul, Turkey, lkabasakal@marmara.edu.tr*

Background: The level of β-catenin (CTNNB1) expression and activation was reported to be associated with breast cancer progression. siRNAs and shRNAs, which are molecules of RNA interference (RNAi) pathway used for gene silencing, are investigated as cancer therapeutics to suppress the expression of oncogenic genes. **Aim:** Our study aimed to evaluate the antitumoral activity of alginate-chitosan hydrogel used to deliver the shRNA expression plasmid targeting CTNNB1 mRNA (CTNNB1 shRNA) to rats with breast cancer. **Methods:** A polyion complex hydrogel was prepared by lowering the pH of the polymer mixture containing sodium alginate and chitosan at a concentration of 2.5% (w/v) with glacial acetic acid. Mammary tumors were induced by intraperitoneal injection of N-Nitroso-N-methylurea (NMU) (50mg/kg) in Sprague Dawley female rats. After the tumor formation, rats were divided into 4 groups, each group consisting of 5 animals. Group I received no treatment (control group), Group II received CTNNB1 shRNA/alginate-chitosan hydrogel, Group III (negative control) received mismatch shRNA/alginate-chitosan hydrogel, and Group IV received blank alginate-chitosan hydrogel. The tumor sizes were measured during the experiment. Tumor tissues were histopathologically examined by hematoxylin and eosin staining. CTNNB1 expression in tumor tissues was evaluated by immunohistochemistry and ELISA. **Results:** The lowest increase in tumor volume was in Group II treated with CTNNB1 shRNA/alginate-chitosan hydrogel. Reduction of CTNNB1 protein in Group II was shown with both ELISA and immunohistochemistry. CTNNB1 expression in Group II decreased by 34.7% compared to the control group ($p<0.01$). **Discussion and Conclusion:** These results indicate that CTNNB1 shRNA-loaded alginate-chitosan hydrogel has a significant inhibition effect on CTNNB1 expression and tumor growth in rat breast cancer models.

Anahtar Kelimeler: Sodium alginate, Chitosan, Hydrogel, shRNA, Breast cancer

Sözel Bildiri

JAPONYA'DAN DÜNYAYA: HİKİKOMORİ SENDROMU

Erdal Görkem GAVCAR*

**Serbest Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzman Hekimi, Denizli, Türkiye, gorkemgavcar@hotmail.com*

Hikikomori kavramı (sosyal geri çekilme) ilk olarak 1998 yılında Psikiyatrist Saito tarafından tanımlanmıştır. 2010 yılında Japonya sağlık, çalışma ve refah bakanlıkları tarafından değerlendirme ve destek amaçlı kılavuz hazırlanmıştır. Bu kılavuzda hikikomorinin tanımı; çeşitli faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan, 6 aydan daha uzun bir süre boyunca eve bağlı olma koşulu altında devam eden, sosyal katılımlardan (zorunlu eğitim dahil okul, yarı zamanlı işler dahil istihdam ve ev dışındaki diğer etkileşimler) çekilme olarak tariflenmiştir. Hikikomori dünya üzerinde Japonya ile özdeşleşmiş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Japonya'da nüfusun %1,2'sinde görüldüğü tahmin edilmektedir. Ancak son yayınlanan çalışmalar incelendiğinde Japonya dışındaki ülkelerden de Hikikomori vaka bildirimlerinin yapıldığı görülmektedir. Hikikomori gerek birey üzerinde oluşturduğu sosyal geri çekilme davranışı gerekse de eşlik edebileceği psikiyatrik bozukluklar nedeniyle, bireyin sosyal, fiziksel ve ruhsal sağlığını etkileyen bir durumdur. Bireylerin iş ve okul hayatından geri kalması sonucunda akademik, mesleki ve ekonomik zorluklara da yol açmaktadır. Kimi araştırmacılara göre hikikomori kendine özgü ayrı bir tanı olarak değerlendirilirken, kimi araştırmacılara göre ise, psikotik bozukluk, depresyon, anksiyete bozukluğu, otizm spektrum bozukluğu, kişilik bozuklukları gibi psikiyatrik durumlar ile ilişkilendirilmiş ve bu durumların bir belirtisi olarak kabul edilmiştir. Bu çalışmada, hikikomori kavramı; epidemiyolojik özellikleri, psikopatolojik özellikleri, psikiyatrik hastalıklar ile komorbiditesi ve ilişkili olduğu durumlar, ergenlerde hikikomori ve hikikomori tedavisine yaklaşım başlıkları altında incelenerek bu kavram üzerinde farkındalık yaratmak amaçlanmıştır. Unutulmamalıdır ki, tedaviye giden yol öncelikle bireyin içinde bulunduğu durumun farkına varıp yardım aramasından geçmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hikikomori, Japonya, Psikiyatri, Sosyal geri çekilme

Sözel Bildiri

D-ALLÜLOZ VE GLİSEMİK KONTROL ÜZERİNE ETKİLERİ

Meliha ÇAVDAR*, Mehmet ÇAVDAR**

** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kayseri, Türkiye*

**Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Çankırı, Türkiye, melihacavdar@erciyes.edu.tr*

*** Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Sivas, Türkiye, mcavdar@cumhuriyet.edu.tr*

Nadir şekerler, doğal besinlerde çok az miktarlarda bulunduklarından dolayı bu şekilde isimlendirilmişlerdir. D-allüloz, D-tagatoz, D-sorboz vb. gibi türleri bulunmaktadır. D-fruktozun C-3 epimeri olan, D-psikoz olarak da adlandırılan D-allüloz nadir şekerlerden birisidir. D-allüloz sükrozun yaklaşık %70 tatlılığına sahiptir. İnsanlarda, oral yoldan virulent D-allülozun büyük bir kısmı emilmekte ve ardından metabolize edilmeden idrar yoluyla atılmaktadır. Bu nedenle neredeyse kalorisizdir (<0.2kcal/g). Başlangıçta buğdaydan tanımlanmış ve incir, kuru üzüm gibi bazı meyvelerde bulunmuştur. 2014 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) tarafından "tüketimi genel olarak güvenli kabul edilen" (GRAS) kabul edilmiş (GRAS Bildirisi No. GRN 400) ve çeşitli besinlerde takviye edici bir bileşen olarak kullanılmasına izin verilmiştir. Sağlık üzerinde olumlu etkileri olan bir monosakkarit olan D-allüloz, kan glukoz düzeyini yükseltmemesinin yanı sıra düşürücü de bir etkiye sahiptir. D-allülozun kan glukozu düzeyi üzerine bu etkisi iki mekanizma ile açıklanmaktadır. Birinci mekanizmaya göre; D-allüloz ince barsakta alfa glikozidazın aktivitesini inhibe ederek glikoz emiliminin azalmasını sağlamaktadır. Bu etkisi in vitro ve in vivo çalışmalarla gösterilmiştir. İkinci mekanizmaya göre ise; kan glukozunun karaciğerde glikojene dönüşümünde rol oynayan glikokinaz enziminin faaliyetini destekleyerek kan glukozu seviyesini düşürmektedir. D-allülozun; karbonhidrat metabolizmasının bozulduğu bazı endokrin hastalıklarında alternatif bir tedavi seçeneği olarak diyette kullanılabileceği belirten çalışmalarda dikkate alındığında, D-allüloz içeren gıda ürünlerinin geliştirilerek, tüketime sunulmasının yararlı olacağı sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: Nadir şeker, D-allüloz, kan glikozu, alfa glikozidaz

Sözel Bildiri

TİP 2 DİYABET VE OKSİDATİF STRES İLİŞKİSİ: METABOLİK YOLAKLAR VE MEKANİZMALAR

Meliha ÇAVDAR*, Mehmet ÇAVDAR**

** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kayseri, Türkiye*

**Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Çankırı, Türkiye, melihacavdar@erciyes.edu.tr*

*** Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Sivas, Türkiye, mcavdar@cumhuriyet.edu.tr*

Tip 2 diyabet (T2DM) ve komplikasyonlarının ortaya çıkmasında etkili metabolik unsurların başında oksidatif stres (OS) tablosu gelmektedir. Oksidatif stres, serbest radikaller gibi oksidan bileşenler ile antioksidan bileşenler arasında bulunan metabolik dengenin bozulduğu durumdur. Başlıca serbest radikallerden olan reaktif oksijen türleri (ROS), karbonhidrat, lipit protein ve nükleik asitlerin yapısında hasar oluşturabilen aktif metabolitlerdir. Plazma glikoz düzeylerinin artışı sonucu bazı metabolik yolaklar ve mekanizmalar aktif hale gelmekte ve OS hasarı artmaktadır. İleri glikasyon son ürünlerinin (AGE) oluşumundaki artış, heksozamin, polyol ve protein kinaz C yolaklarının aktivasyonu (PKC) ile insülin sinyal yolağının deaktivasyonu gibi metabolik faaliyetler, T2DM tablosundaki OS hasarının artmasına yol açmaktadır. Oksidatif stres, insülin üretim ve fonksiyonunun belirlendiği pankreatik β hücrelerini olumsuz etkilemekte ve oksidatif bileşenlerin düzeyini de yükseltmektedir. Sonuç olarak OS yükü, T2DM patogenez ve prognozunda belirleyici metabolik faktörlerden birisidir ve T2DM tablosuyla arasında etiyolojik kökenli bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle T2DM ile OS arasındaki ilişkiyi metabolik yolaklar ve mekanizmalar üzerinden incelemeyi amaçlayan çalışmaların planlanması önemlidir.

Anahtar kelimeler: Oksidatif stres, tip 2 diyabet, reaktif oksijen türleri

Sözel Bildiri

MEASURING THE MOLECULAR REORGANIZATION OF PHENYTOIN ADMINISTERED TO EPILEPTIC PATIENTS TO ELIMINATE PERIDONTAL SIDE EFFECTS

Abdülsamet Özyürek[1*], Mehmet Yiğit KIRAN[2] , Mustafa Tuğfan BİLKAN[3***]**

[*]*Faculty of Dentistry, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat-TURKEY abdulsametozyurek@hotmail.com*

[**]*Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat-TURKEY kiranmehmetyigit@gmail.com*

[***]*Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Biophysics, Tokat-TURKEY mtbilkan@gmail.com*

Introduction: Epilepsy is a chronic neurological disorder that causes a transient impairment in central nervous system function. The condition is characterized by recurrent seizures, which are caused by an abnormal pattern of electrical activity in the brain. Today, many antiepileptic drugs have been designed, manufactured and approved for clinical use in the treatment of epilepsy. These drugs work to prevent or reduce seizures by regulating the electrical activity between neurons in the brain. One of the drugs that has significant effects on epileptic seizures is phenytoin. However, adverse effects limiting the use of phenytoin include peripheral neuropathic, nystagmus and many other conditions. The most important side effect limiting the use of phenytoin is intense gingival hyperplasia. **Aim:** In this study, the physiologic and chemical mechanisms of action of phenytoin were determined using molecular docking methods. In addition, protein-ligand binding interactions that cause gingival hyperplasia were identified. **Method:** In addition to the chemical and physiological patterns defined for phenytoin, in silico toxicity (hepatotoxicity, carcinogenicity, immunotoxicity, cytotoxicity and mutagenicity) and ADME (absorption, distribution, metabolism and excretion) parameters were determined. **Results:** These parameters were compared with the toxicity parameters of currently used antiepileptic drugs. **Discussion and Conclusion:** In the continuation of this study, we aim to establish the basis for the chemical identification of a more effective phenytoin-based antiepileptic material, future chemical production, characterization and studies in the laboratory environment, taking into account side effects.

Keywords: Molecular design, Antiepileptic drugs, Silicone Toxicity Predictors, ADME.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF CHEMICAL EFFECTS OF METHYL PHENIDATE USED IN ATTENTION DEFICIT AND HYPERACTIVITY DISORDER ON GROWTH FACTOR

Mehmet Yiğit KIRAN[1]*, Abdülsamet Özyürek[2], Mustafa Tuğfan BİLKAN[3]*****

*Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat-TURKEY kiranmehmetyigit@gmail.com

**Faculty of Dentistry, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat-TURKEY abdulsametozyurek@hotmail.com

***Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Biophysics, Tokat-TURKEY mtbilkan@gmail.com

Background: Psychotic problems are neurological, hormonal and social problems that affect the person's social skills such as perception, thought and communication, especially in adolescence, but can be seen in all age groups. Although many psychotic problems are thought to be neurologically based today, the underlying causes have not been explained in studies on many of them. ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) is a neurobiological disorder characterized by symptoms such as difficulty in maintaining attention, feeling the need to move, and impulse control difficulties, especially in childhood. **Aim:** Today, medications suitable for long-term use are preferred in the treatment of ADHD, aiming to improve the quality of life of the person by suppressing the symptoms. The active ingredient of most of these drugs is methyl phenidate. Methyl phenidate inhibits the reuptake of dopamine and norepinephrine in nerve endings. It causes neurotransmitters to stay longer between nerve cells and increases the interaction processes of these neurotransmitters. Nowadays, the effects of methyl phenidate, which is most commonly started in childhood and adolescence, has long-term use and crosses the blood-brain barrier, especially on growth and development have been the subject of research for a long time. **Metods:** this study, the effects of methyl phenidate on the body were calculated using in silico toxicity (hepatotoxicity, carcinogenicity, immunotoxicity, cytotoxicity and mutagenicity) and ADME (absorption, distribution, metabolism and excretion) parameters. **Results:** The effects of methyl phenidate on growth factor were revealed using chemical molecular docking methods. These parameters were compared with the toxicity and molecular interaction parameters of currently used ADHD drugs. **Discusion and Conclusion:** As a result of the studies, potential reasons for the effect of methyl phenidate on growth were tried to be explained.

Keywords: Molecular Docking, Attention Deficit and Hyperactivity Disorder Medications, Silicone Toxicity Predictors, ADME.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP OF NIFEDIPINE USED IN HYPERTENSION CASES WITH GİNGİVAL HYPERPLASİA BY MOLECULAR DOCKİNG METHOD

Mehmet Yiğit KIRAN*, Abdülsamet Özyürek, Mustafa Tuğfan BİLKAN*****

*Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat-TURKEY kiranmehmetyigit@gmail.com

**Faculty of Dentistry, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat-TURKEY abdulsametozyurek@hotmail.com

***Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Biophysics, Tokat-TURKEY mtbilkan@gmail.com

Introduction: Cardiovascular diseases are a category of diseases of the circulatory system that have become a serious risk factor, especially for older people, and have a growing population in our age. At the top of this category is hypertension, which is caused by higher than normal blood pressure against the arterial walls. Today, there are many medication options for the treatment of hypertension. Nifedipine, which has an important place among these drugs in terms of its widespread use, is effective in controlling hypertension in the acute period as a calcium channel blocker. In a significant proportion of emergency hypertension cases, nifedipine is one of the first choice drugs. Long-term use is avoided because of its side effects. Among these side effects is Gingival Hyperplasia, which is categorized as a significant side effect. Gingival Hyperplasia is the growth of the gum as a result of abnormal increase in collagen in the tooth. In the formation of gingival hyperplasia, especially the reduction of matrix metalloproteinase 1 collagenase is effective. **Aim:** The aim of this study was to elucidate the physiologic and chemical mechanisms of action of Nifedipine on matrix metalloproteinase 1 using molecular docking methods. **Methods:** In addition to chemical and physiological patterns, in silico toxicity (hepatotoxicity, carcinogenicity, immunotoxicity, cytotoxicity and mutagenicity) and ADME (absorption, distribution, metabolism and excretion) parameters were determined. **Results:** These parameters were compared with the toxicity and molecular interaction parameters of currently used hypertension drugs. **Discussion and Conclusion:** As a result of the studies, the therapeutic indices of nifedipine, which causes gingival hyperplasia, were compared with other hypertension therapeutic indices and significant and insignificant differences between the drugs were found

Keywords: Molecular Docking, Attention Deficit and Hyperactivity Disorder Medications,Silicone Toxicity Predictors, ADME.

Sözel Bildiri

SICAKLIK, NABIZ VE SPO2 VERİLERİNİN MAKİNE ÖĞRENMESİ VE İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLERLE ANALİZİ İLE HAYVAN SAĞLIĞININ İZLENMESİ İÇİN AKILLI KÜPE GELİŞTİRİLMESİ

Halil Berk AYGÜN*, Hamza İshak ESEOĞLU, Mehmet Murat DOĞUSAN***, Bekir ÇETİNTAV******

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, halilberkaygun@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, hamzaishakeseoglu@gmail.com*

****Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Zootekni Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, muratdogusan@gmail.com*

*****Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, bekcetintav@gmail.com*

Giriş: Hayvan sağlığının takibi, özellikle çiftlik hayvanlarında büyük önem taşımaktadır. Hayvanların sağlıklı olması refah seviyelerini arttıracağı gibi verimi de yükselteceği için ekonomiye katkıda bulunacaktır. Hayvanların sağlık takibi alanında birçok çalışma yapılmış fakat Nabız, SpO2 (kandaki oksijen saturasyonu) ve sıcaklık değerlerinin bir arada kullanıldığı bir küpe tasarımı görülmemiştir. **Amaç:** Çiftlik hayvanlarından alınan bu verilerin kızgınlık takibi, hastalıkta erken tanı ve hastalık teşhisine katkıda bulunması hedeflenmektedir. **Yöntem:** Araştırma için verileri toplamak amacıyla geliştirilecek bir küpe prototipi kullanılarak, 3 farklı hayvandan toplanan verilerin "change point" analizi yapılacaktır. **Bulgular:** Proje dahilinde prototip üretilmiş olup şu an veri alma aşamasındadır. **Tartışma ve Sonuç:** Çiftlik hayvanlarında nabız, SpO2 ve vücut sıcaklığı takibi hayvanların sağlığı, refahı konularında doğru ve pratik veriler elde edilmesi sağlanarak hastalık tespitinde veteriner hekime destek sağlaması ve tedavideki başarının artması yoluyla sonuç olarak hayvancılıkta verimin artırılması ve ülke ekonomisine kazanç sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayvan refahı, Sağlık takibi, IoT

Sözel Bildiri

YAŞLANMA VE YAŞLANMA KARŞITI BESLENME MÜDAHALELERİ

Hülya YILDIZ 1*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Biology, Institute of Science, Burdur, Turkey, , yildizhulya1687@gmail.com*

Yaşlanma, vücut fonksiyonlarında geri dönüşümsüz azalmanın, ilerleyerek gözlendiği doğum ile ölüm arasında yer alan kompleks yaşam sürecinin doğal bir parçasıdır. Yaşlılık döneminde bağışıklık sistemi bozulur, pekçok dejeneratif ve kronik hastalık gözlenir. Genomik kararsızlık, telomer yıpranması, epigenetik değişiklikler, proteostaz kaybı, düzensiz besin algılama, mitokondriyal işlev bozukluğu, hücresel yaşlanma, kök hücre tükenmesi ve değişmiş hücreler arası iletişim, serbest radikaller, azalan hormonlar, cildin UV ışınlarına maruz kalması, hareketsiz yaşam, sigara, stres ve sağlıksız beslenme yaşlanmanın temel nedenlerindendir. Beslenme alışkanlıkları ve tüketilen besinler de yaşlanmayı etkileyen unsurların başında gelmektedir. Bu bağlamda kalori kısıtlaması, zaman kısıtlamalı beslenme, aralıklı oruç, açlık taklit diyetleri ve antioksidanlar, yaşlanma sürecinin yavaşlatılmasında önemli bir rol oynar. Yaşlanma karşıtı beslenme müdahaleleri yaşlanmanın geciktirilmesi ve sağlığın iyileştirilmesinde başvurulan yöntemlerdendir. Yakın zamanda yapılan pek çok çalışma kalori kısıtlaması ve aralıklı oruç çalışmalarının yaşlanma ve yaşam süresine odaklanmaktadır. Kalori kısıtlamasına yönelik yapılan hayvan deneyli araştırmalardan elde edilen genel sonuçlar, Alınan gıda miktarının ile yaşam süresi arasında ters orantı olduğu; gıda miktarının azaltılmasıyla yaşam süresinin arttırılabileceği sonucuna varılmıştır. Aralıklı oruçla ilgili çalışmalarda da, farelerin genç erişkinlik döneminde başlatılan alternatif gün beslenme rejimini sürdürdüklerinde ortalama yaşam süresinin, arttığı bulgusuna rastlanmıştır. Ayrıca kalori kısıtlaması ve aralıklı orucun sağlık ve yaşam süresi üzerindeki etkilerinin cinsiyet, diyet, yaş ve genetik faktörler gibi çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterildiği de bildirilmiştir. Meta-analiz sonuçları kalori kısıtlamasının ortalama yaşam süresini sıçanlarda ve farelerde artırdığını belirtmektedir. Yine aynı şekilde hem sağlık hem de hayatta kalma süresi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu gösteren çalışmada da, genel sağlıkta belirgin iyileşmelere rastlanmasına rağmen ölüm oranlarında önemli bir azalma olmadığı da belirlenmiştir. Yaşlanma ve beslenme ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların, gelecekte ömür uzunluğu ve sağlıklı yaşlanma konusunda önemli adımlar atılmasına yol açabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma, Beslenme, Yaşam Uzunluğu, Diyet Kısıtlamaları

Sözel Bildiri

YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE ÜÇÜNCÜ YAŞ ÜNİVERSİTELERİ

Ayşe Dericioğulları Ergun*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye, adericiogullari@mehmetakif.edu.tr*

Yaşam boyu öğrenme kavramı; insanların yaşamları boyunca sürekli olarak yeni bilgiler edinmeye, becerilerini geliştirmeye ve kişisel olarak büyümeye yönelik süreci tanımlamak için kullanılmaktadır ve günümüz toplumlarında oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Yaşam boyu öğrenme kavramının sahip olduğu büyük önem, yaşlı bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunan üçüncü yaş üniversitelerinin kurulmasında da görülmektedir. Genel olarak üniversiteler ya da farklı eğitim kurumları tarafından yürütülen üçüncü yaş üniversiteleri, 50 yaş ve üzeri bireylerin eğitim olanaklarına, yaşam boyu öğrenme, kişisel gelişim ve sosyal etkileşim fırsatlarına erişimini sağlamaktadır. Bu çerçevede farklı konularda ve alanlarda dersler verilmekte, atölye çalışmaları hayata geçirilmekte ve seminerler düzenlenerek katılımcılara oldukça geniş bir eğitim yelpazesi sunmaktadır. Üçüncü yaş üniversiteleri yaşlı bireyler için bir yandan bilgi aktarımı/kazanımı olanağı sunarken bir yandan da yaşlı bireylerin sosyal ilişki ağlarını güçlendirmeleri, hayata aktif katılımlarını sağlamaları ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunabilmeleri için oldukça geniş bir platform işlevi görmektedir. Yaşam boyu öğrenme kapsamında üçüncü yaş üniversiteleri yaşlı bireylerin bilişsel yeteneklerini korumalarına yardımcı olmakta, yeni beceriler edinmeleri için onları teşvik etmekte, zihinsel aktivitelerini sürdürmelerini sağlamakta ve sosyal etkileşimlerini teşvik etmektedir. Tüm bu katkılarından hareketle üçüncü yaş üniversitelerinin; bu üniversitelere katılım sağlayan yaşlı kesimlerin sosyal izolasyonlarının önüne geçilmesine katkı sağladığı, birlikte öğrenme ve etkileşimde bulunabilme şansı sunduğu ifade edilebilir. Genel olarak ifade etmek gerekirse; yaşam boyu öğrenme ve üçüncü yaş üniversiteleri sayesinde, yaşlı bireylerin ilerleyen yaşlarında da kişisel büyüme ve gelişimlerini sürdürme olanağına sahip olduklarının ortaya konulduğu, öğrenmenin yaşam boyunca devam eden bir süreç olduğunun farkına varılmasının sağlandığı ve yaşlı bireylerin ilerleyen yaşlarında dahi öğrenme ve toplumsal katkıda bulunma potansiyeli taşıdığı gözler önüne serilmektedir. Bu çalışmada öncelikle yaşam boyu öğrenme kavramı ele alınacaktır. Ardından üçüncü yaş üniversitelerine ilişkin genel bir değerlendirmeye yer verilecek ve sürece ilişkin bir tartışma yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Boyu Öğrenme, Yaşlılık, Yaşlı, Üçüncü Yaş Üniversitesi

Sözel Bildiri

DEPREM SONRASI YARDIMLAŞMA SÜRECİNİ DAYANIŞMA OLGUSU ÜZERİNDEN OKUMAK

Sıla B. Söylemez*, Cem Ergun**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Öğrencisi, silasoylemeez@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, cergun@mehmetakif.edu.tr*

Dayanışma; tüm sosyal ilişki ağlarında süreklilik arz eden ve sıklıkla karşılaşılan bir kavram olmakla birlikte olağanüstü durumlarda daha da dikkat çekmektedir. Gündelik yaşantılarda da bireylerin farklı çıkar ve ihtiyaçları çerçevesinde dayanışma ilişkileri geliştirilmekle birlikte, toplumsal yapı içinde ortaya çıkan makro bir sorun karşısında dayanışma ilişkilerinin kurulduğu ve geniş kesimlere yayıldığı görülmektedir. En genel ve yalın anlamıyla dayanışma olgusu; bireylerin ortak bir amaç etrafında ya da sorun çözümü için bir araya gelerek yardımlaşması/ortak hareket etmesi şeklinde tanımlanabilir. Dayanışma ağları ya da mekanizmaları karşı karşıya olunan durum ve bu durumu deneyimleyen toplumsal yapıların genel özelliklerine bağlı olarak farklı şekillerde kurulabilmektedir. Küçük topluluklarda bireylerin yakın ilişkileri üzerinden bir dayanışma örüntüsü kurulabilirken, görece kalabalık toplumlarda meslek ya da çıkar grupları etrafında dayanışma ilişkisi karşımıza çıkabilmektedir. Literatüre bakıldığında kavram genel olarak enformel ve formel dayanışma şeklinde tartışılmaktadır. Bu tartışmalardan hareketle enformel dayanışma; ortak bir kaderi paylaşan, kişisel tanışıklığın ya da kan bağının olduğu, birbirine benzeyen kişiler arasında kurulan dayanışma şeklinde ele alınabilir. Formel dayanışma ise; bürokratik mekanizmaların dahil olduğu, hukuk kurallarının desteğiyle biçimlendirilen, devlet müdahalesinin yer aldığı ve kurumsallaşmış bir dayanışma olarak değerlendirilmektedir. Her iki dayanışma türünün ortak noktasında ise karşılaşılan bir sorun karşısından çözüm mekanizmaları geliştirmek olduğu ifade edilebilir. Ülkemizi derinden sarsan şubat ayında yaşanan deprem felaketi sonrasında yoğun yardım faaliyetleri hayata geçirilmiştir. Bir yandan vatandaşların kendi imkanlarıyla yardım etme çabaları varken bir yandan devlet kurumları sorunla mücadele etme uğraşına girmişlerdir. Sürecin en önemli aktörleri arasında sivil toplum kuruluşları da yer almışlardır. Bu çalışmada öncelikle sosyal ilişki ağları arasında oldukça önemli bir kavram olan dayanışma kavramına ilişkin bir çerçeve çizilecektir. Ardından deprem felaketinin yaşandığı andan itibaren yoğun bir şekilde hayata geçirilen yardım çalışmaları formel-enformel dayanışma bağlamında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dayanışma, Formel, Enformel, Deprem.

Sözel Bildiri

BAZI KRONİK HASTALIKLARDA TİYOL-DİSÜLFİT DENGESİ

Serdal ÖĞÜT[1]

[1]*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

Merkaptanlar olarak da bilinen tiyoller, bir karbon atomuna bağlı bir hidrojen atomu ve bir sülfür atomundan oluşan –SH grubu içeren organik bileşiklerdir. Genel olarak, plazma tiyol havuzu albümin ve düşük moleküler ağırlıklı sisteilglisin, sistein (Cys), homosistein, glutatyon ve γ-glutamilsisteinprotein gibi tiyollerden oluşur. Önemli bir antioksidan olan tiyol, reaktif oksijen moleküllerinin enzimatik ve enzimatik olmayan yollarla yok edilmesinde kilit rol oynar. Tiyoller, disülfür bağları oluşturarak oksidan moleküller ile oksidasyon reaksiyonlarına girer. Oluşturulan disülfür bağları tekrar tiyol gruplarına indirgenebilir, böylelikle dinamik tiyol-disülfit dengesi korunmuş olur.

Dinamik tiyol-disülfit dengesi; antioksidan koruma, detoksifikasyon, sinyal iletimi, apoptoz, enzimatik aktivitelerin düzenlenmesi, transkripsiyon faktörleri ve hücresel sinyal mekanizmalarında kritik rollere sahiptir. Dinamik tiyol-disülfit oranı (TDR) diyabet, kardiyovasküler hastalıklar, romatoid artrit, kanser, kronik böbrek yetmezliği, edinilmiş immün yetmezlik sendromu (AIDS), Parkinson, Alzheimer, Friedreich Ataksisi (FRDA), multiple skleroz ve karaciğer hastalıkları gibi kronik hastalıklarda bozulur.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalıklar, Tiyol-disülfit dengesi.

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DEKİ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE RUH SAĞLIĞI OKURYAZARLIĞI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÇOK MERKEZLİ KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Meryem Ozturk Haney*, Huri Yoğurtcu**

**Dokuz Eylül Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Bölümü, Hemşirelik Fakültesi , İzmir, Türkiye , meryem.ozturk@deu.edu.tr.*

***Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Programı , İzmir, Türkiye , huri.yogurtcu@gmail.com, huri.yogurtcu@ogr.deu. edu.tr*

Giriş: Türkiye'de hemşirelik öğrencilerinin ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik iyi oluşunu inceleyen çalışmalara gereksinim vardır.

Amaç: Bu çalışmanın amaçları, (1) hemşirelik lisans öğrencilerinde ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik iyi oluşu belirlemek, aralarındaki ilişkiyi tanımlamak ve (2) öğrencilerin ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik iyi oluşu ile ilişkili demografik özelliklerini belirlemektir.

Yöntem: Dört Türk üniversitesinde okuyan 547 hemşirelik lisans son sınıf öğrencisinin uygun bir örneklemi ölçekleri tamamladı. Bulgular, öğrencilerin ruh sağlığı okuryazarlığının orta düzey (113.41 ± 12.78), psikolojik iyi oluşun iyi düzey (42.73 ± 9.46) olduğunu gösterdi. Ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlendi ($r=0.191$; $r < 0.05$). Kız öğrenciler erkeklerle kıyaslandığında ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik iyi oluş düzeyi daha yüksek idi. Eğitim müfredatında ruh sağlığı okuryazarlığı her zaman tekrarlanan öğrencilerin eğitim müfredatında ruh sağlığı okuryazarlığı hiç, bazen, sıklıkla tekrarlanan öğrencilere kıyasla daha yüksek düzeyde ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik iyi oluşa sahipti.

Tartışma ve Sonuç: Bulgular hemşirelik öğrencilerinde ruh sağlığı okuryazarlığını geliştirmenin psikososyal iyi oluşa olumlu etkisi olabileceğini göstermektedir. Ruh sağlığı okuryazarlığını geliştirmek için hemşirelik eğitim müfredatlarına bireysel baş etme stratejileri ve ilk yardım becerileri eğitimlerinin eklenmesi önerilmektedir.

Keyword: Toplum sağlığı, Ruh sağlığı okuryazarlığı, Hemşirelik öğrencisi, Psikolojik iyilik hali.

Poster Bildiri

COMPARISON OF TOTAL PHENOLIC AND TOTAL FLAVONOID CONTENT OF METHANOLIC EXTRACTS OF *MARRUBIUM PARVIFLORUM SUBSP. PARVIFLORUM* OBTAINED BY DIFFERENT EXTRACTION METHODS

***[1]Azize TEZCAN KOSTAK, [1]Murat KOÇ, [1]Aslı CAN AĞCA**

[1]Ankara Yıldırım Beyazıt University, Institute of Public Health, Depertment of Traditional, Complementary and Ineractive Medicane, Ankara, Türkiye, azizetezcankostak@gmail.com;

muratkoc@aybu.edu.tr; aslicanagca@aybu.edu.tr

Background: *Marrubium parviflorum* Fisch & C.A.Mey (Lamiaceae) is widely distributed in Türkiye and traditionally used to treat headaches, hemorrhoids, colds, stomach pain, and as a diuretic. There are two subspecies of *Marrubium parviflorum*: *M. parviflorum subsp. parviflorum* ve *M. parviflorum subsp. oligodon* (1,2). **Aim**: The present study aimed to determine the amount of total phenol and flavonoid contents in the methanolic extract of *M. parviflorum* subsp. *parviflorum* from Çubuk, Ankara by the application of different extraction techniques **Methods**: 3 different extraction methods were used to obtain MeOH extracts of the aerial part of the plant: a) Soxhlet extraction b) Microwave-assisted extraction c) Extraction in ultrasonic bath. The Folin Ciocalteu technique was used to determine the total phenolic content (3). The results are presented in terms of gallic acid equivalents. The total flavonoid amount was determined by using Aluminium Chloride technique with results given as quercetin equivalent (4). **Results:** it was determined that the methanolic extract of the plant had phenolic concentrations ranging from 50,740 to 59,4747 GAE/g. The extract obtained by microwave-assisted extraction within 30 minutes was determined to have the highest phenolic content. In addition, the MeOH extract obtained through 30-minute extraction in an ultrasonic bath had the maximum total flavonoid content, with a value of 43,6308 QE/g. **Discussion and Conclusion**: Aside from other parameters, it is known that the extraction period and process have an impact on the recovery of phenolics. In this study, the highest amount of total phenol and total flavonoid contents were obtained through microwave and ultrasonic extraction processes lasting 30 minutes.

Keywords: *Marrubium parviflorum* subsp. *parviflorum*, total phenol, total flavonoid, soxhlet

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DÜNYA SORUNLARINA YÖNELİK BAKIŞ AÇILARININ YAŞAM MEMNUNİYETLERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Özlem KARATANA*

** Doğuş Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik, İstanbul, ozlemkaratana@gmail.com*

Amaç: Küreselleşmenin her alanda etkisini gösterdiği günümüz dünyasında, insanı ve çevreyi olumsuz etkileyerek ülke sınırlarını aşan, bütün dünyayı ilgilendiren sorunlar insan hayatını birçok yönüyle tehdit etmektedir ve 21. yüzyılın yurttaşları olarak, sorumlu ve duyarlı olunması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin dünya sorunlarına yönelik bakış açılarının yaşam memnuniyetlerine etkisinin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu çalışmanın örneklemini 2022-2023 Bahar döneminde bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 309 öğrenci oluşturmuştur. Veriler 'Kişisel Bilgi Formu', 'Yaşam Memnuniyeti Ölçeği' ve 'Dünya Sorunlarına Yönelik Tutum Ölçeği' ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis ve Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 21,22±1,81 yıl ve %82,8'ini kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların Yaşam Memnuniyet Ölçeği puan ortalamalarının 22,61±6,13 ve Dünya Sorunlarına Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamalarının 42.96±16.77 olduğu belirlendi. 21 yaş üstü olan üniversite öğrencilerinin dünya sorunlarına yönelik tutum, duyarlılığı ve çözüme katılma düzeylerinin daha yüksek olduğu görüldü. Erkeklerin ise kadınlara göre dünya sorunlarına yönelik tutum, kaygı ve duyarlılıkların daha yüksek olduğu belirlendi. Lisans bölümlerinde ve hukuk fakültesinde okuyan öğrencilerin yaşam memnuniyet düzeylerinin yüksek, tıp fakültesinde okuyan öğrencilerin ve psikolojik destek alan öğrencilerin dünya sorunlarına yönelik kaygı alt boyutunun yüksek olduğu bulundu. Yaşam memnuniyeti ile dünya sorunlarına yönelik tutum arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki saptandı ($r=0,117$; $p<0.01$). Yaşam memnuniyeti ile dünya sorunlarına yönelik tutum ölçeğinin duyarlılık alt boyut arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki saptandı ($r=0,123$; $p<0.01$).

Sonuç: Küresel sorunlar; bütün dünya ve insanlık üzerinde maddi ve manevi boyutta olumsuz etkiler yaratan ve dünyayı yaşanamaz bir hâle dönüştüren sorunlardır. Üniversite öğrencilerin yaşam memnuniyet düzeylerinin ortalama, dünya sorunlarına yönelik tutum düzeyleri ise düşüktür. İnsan hayatını tehdit eden küresel sorunlar hakkında farkındalık çalışmalarının yapılması ve üniversite öğrencilerin yaşam memnuniyetlerinin artırılmasına yönelik girişimler planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelime: Dünya Sorunları, Yaşam Memnuniyeti, Üniversite Öğrencileri

Sözel Bildiri

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN ÖZ YETERLİK İNANÇLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Fatma ÇALIŞANDEMİR*, Mehmet GÜL**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, fcalisandemir@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, okuloncecimehmetgul@gmail.com*

Son otuz yılda öz yeterlik kavramı, eğitim, psikoloji ve örgütsel bilim alanlarında yaygın olarak çalışılan bir konu haline gelmiştir. Öz yeterlik inancı bireylerin belli bir performansı gösterebilmeleri için yapmaları gereken eylemleri planlayıp, düzenleyip, bunları başarılı bir biçimde gerçekleştirebileceklerine dair inançlarıdır. Kritik dönemleri içinde barındıran okul öncesi dönem grubu ile çalışacak olan öğretmen adaylarının "öğretmen öz yeterlik" inancı bu noktada önem kazanmaktadır. Bu çalışma, okul öncesi öğretmen adaylarının "öğretmen öz yeterlik inançlarını" etkileyen sosyo demografik değişkenleri belirlemek amacıyla, betimsel tarama modeli ile yapılmış nicel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 254 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Kişisel Bilgi Formu ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tek Boyutlu Öz Yeterlik İnançları Ölçeğidir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ve etki büyüklüğü değerlerine bakılmıştır. Ayrıca bağımsız gruplar t-testi ve Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, anne öğrenim durumu ve kendini öğretmenlik mesleği açısından yeterli bulup bulmama durumu okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterliklerini etkilediği sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte, cinsiyet, bulunulan yaş aralığı, algılanan sosyo-ekonomik düzey, baba öğrenim durumu, daha önce başka bir bölümden mezun olup olmama durumu ve daha önce öğretmenlik deneyiminin olup olmamasının okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik inançlarını etkilemediği sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi öğretmen adayı, Öğretmen Öz yeterlik inancı

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF KINESIOPHOBIA, DEPRESSION, AND FUNCTIONALITY IN MECHANICAL LOW BACK PAIN

Ayşenur Gökşen [1*], Cansu Şahbaz Pirinççi [2]**

**Tarsus University, Faculty of Health Science, Department of Physical Therapy and Rehabilitation. Tarsus, Türkiye, aysenurgoksen©tarsus.edu.tr*

*** University of Health Sciences, Gülhane Faculty of Physical Therapy and Rehabilitation, Ankara, Türkiye, cansusahbaz@gmail.com*

Background: In cases of injury, physiological mechanisms also come into play. In addition, functional adaptations occurring in connective tissue and bone tissue also prevent movement. This physiological process inevitably leads to the restriction of the individual's movement. Unlike many studies in the literature, this study will investigate whether pain in the lumbar spine (mechanical low back pain) causes kinesiophobia and whether it affects the depression level and functionality of the individual, without the presence of any spine-related pathology.

Aim: This study aims to investigate kinesiophobia, depression, and functionality in mechanical low back pain.

Methods: This research is a prospective cross-sectional study conducted on volunteer individuals between the ages of 18 and 35 (Ethic Number: 2023-55, Decision Date: 06.12.2023). Those suffering from low back pain and healthy controls were included in the study. The demographic characteristics of the individuals participating in the study were determined through the case report form. The presence of kinesiophobia was determined by the *Tampa Kinesiophobia Scale*; depression status was assessed with the *Beck Depression Scale*; their functionality was evaluated with the *Oswestry Low Back Pain Disability Scale*; and their fatigue levels were evaluated with the *Visual Analog Scale*. The research team developed a consent form and a questionnaire using shared Google®. Then potential participants were reached via Whatsapp®. In demographic data, physical and sociodemographic data such as age (years), height (cm), body weight (kg), body mass index (kg/m^2), and disease-specific information were recorded.

Results: 43 individuals (19 females and 24 males) participated in the study. While 23 of the individuals participating in the study complained of low back pain, 20 of them did not complain of low back pain. According to the results, in individuals with mechanical low back pain, lower back functionality is affected ($p < 0.01$), more fatigue complaints occur ($p = 0.042$), and depression levels increase ($p < 0.01$). There was no difference between the groups in terms of kinesiophobia ($p > 0.05$).

Discussion and Conclusion: In mechanical low back pain, there is no change in individuals' attitudes and beliefs regarding movement. Function, fatigue, and psychological state are affected more quickly and easily by chronic lumbar region pathologies. Chronic pain and severe disability in the lumbar region pathomechanics create a suitable environment for the development of kinesiophobia. Acute pain and minimal limitations in function do not trigger high levels of fear in the patient.

Key Word: Low back pain, Disability evaluations, Functional status, Fear

Sözel Bildiri

NÖROPATI VE MIYOPATININ EMG TABANLI YAPAY SINIR AĞLARI İLE SINIFLANDIRILMASI

Fatma Betül Derdiyok*, Kasım Serbest**

** Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Biyomedikal Mühendisliği, Sakarya, Türkiye,*

*** Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, , Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mekatronik Mühendisliği, Sakarya, Türkiye,*

Giriş: Miyopati kas dokusuna ait bir rahatsızlık iken nöropati periferik sinir sitemine ait bir problemdir. Bu iki hastalığın semptomları benzerlik göstermekte ve ayırt edilmesi için EMG sinyallerinden yararlanılmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmada, Nöropati ve miyopati hastalıklarının ayrımı sorununa çözüm bulmak; tanı koyma sürecini hızlandırmak için EMG verilerini yapay sinir ağı kullanarak daha hızlı ve kolay sınıflandırma yapılması amaçlanmıştır. **Metod:** Çalışmaya Physionet veri paylaşım sitesi aracılığıyla; Beth Israel Deaconess Tıp Merkezi'ndeki 184 nöropati ve 137 miyopati hastasının EMG sinyallerini içeren veri seti dahil edilmiştir. Veri setinde ayrıca 63 sağlıklı kişi sinyalleri de bulunmaktadır. Veri setinin %75'i eğitim %15'i test ve %15'i validasyon olacak şekilde ayrılmıştır. Yapay Sinir Ağının Ölçekli Eşlenik Gradyan sınıflandırma algoritması kullanılarak eğitim gerçekleşmesi tercih edilmiştir. **Sonuç:** Yapay Sinir Ağı kullanarak sağlıklı, nöropati ve miyopati ayrımını sağlamada %89 sınıflandırma performansı ile hastalıkları ayırt etmede başarı elde ettiği görülmüştür. **Tartışma ve Sonuç:** EMG analizi sonucu elde edilen veriler YSA algoritması kullanarak miyopati, nöropati ve sağlıklı kişilerin sınıflandırılmasında yüksek doğrulukta sonuçlar vererek hastalıkların ayırt edilmesini kolaylaştırmıştır. Bununla birlikte miyopati ve nöropati hastalığı sınıflandırması için yapay sinir ağı dışında kullanılan farklı yapay zeka algoritmaları ile daha yüksek güvenilirlik sağlamak üzere kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nörodejenerasyon, Tanılama, Ölçekli Eşlenik Gradyan

Sözel Bildiri

DEPREMZEDELERDE GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE, UYKU KALİTESİ VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Sanem ŞENER*

**Dr. Öğr. Üyesi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, sanemsener@yahoo.com*

Giriş: Otojenik gevşeme egzersizleri rahatlamak ve kaygıyı azaltmak amacı ile kişinin kendi kendine uygulayabileceği bir yöntemdir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı postür ve solunum egzersizlerine ek olarak yapılan otojenik gevşeme egzersizlerinin depremzedelerde görülen uyku bozuklukları, depresyon ve anksiyete gibi duygu durum bozuklukları ve günlük yaşam aktiviteleri üzerine etkilerini araştırmaktır. **Gereç ve Yöntemler:** Randomize, kontrollü ve çift kör olarak planlanan bu çalışma 06.02.2023 tarihinde Türkiye-Kahramanmaraş merkezli depremden etkilenen ve deprem sonrasında Zonguldak ili Öğrenci yurdunda ikamet eden toplam 30 gönülllü katılımcı ile 24.04.2023-29.05.2023 tarih aralığında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar Gevşeme Egzersizi Grubu (n=15) ve Kontrol Grubu (n=15) olmak üzere permutasyon blok randomizasyon yöntemi ile iki gruba ayrılmıştır. Kontrol Grubu katılımcıları haftada 3 gün olmak üzere toplam beş hafta boyunca solunum ve postür egzersizleri yaparken, Gevşeme egzersizi Grubu katılımcıları ise bu egzersizlere ek olarak haftada 3 gün Otojenik Gevşeme egzersizi yapmışlardır. Her iki grup katılımcılarının egzersiz öncesi ve sonrasında duygu durum bozukluğu (Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği), Uyku kalitesi (Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi) ve yaşam kalitesi (Nottingham Sağlık Profili) değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Grup içi karşılaştırmada her iki grupta da egzersiz öncesine göre tüm değerlerde olumlu yönde istatistiksel olarak anlamlı değişim saptanmıştır ($p<0,005$). Egzersiz sonrası gruplar arası fark değerlendirmesinde anksiyete kontrol grubu yönünde anlamlı iken ($p<0,005$) diğer değerlerde istatistisel olarak anlamlı bir değişim gözlemlenmemiştir ($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Depremzedelerde postür ve solunum egzersizleri depresyon ve anksiyeteyi azaltırken, uyku kalitesi ve yaşam kalitesini arttırmaktadır. Bu egzersizlere ek olarak uygulanan otojenik gevşeme egzersizlerinin ise anlamlı bir değişime neden olmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Depremler, Otojenik Eğitim, Uyku Kalitesi, Duygu Durum Bozuklukları

Sözel Bildiri

EVALUATION OF BREAST-SELF EXAMINATION BEHAVIOR IN WOMEN BEING TRAINED FOR EARLY DIAGNOSIS OF BREAST CANCER

Özlem KERSU*, Nedime KÖŞGEROĞLU**

** Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Health Sciences, Department of Surgical Diseases Nursing, Eskişehir, Turkey, ozlem_8420@hotmail.com*

*** Cyprus Science University, Department of Nursing, Cyprus, nkosgeroglu09@gmail.com*

Background: Breast cancer (BC) is important public health problem all over the world. The lifetime risk is significantly higher in women. But this risk can be reduced by screening methods. For this reason, it is important to create behavioral changes to implement screening methods by training women and raising their awareness. **Aim:** To evaluate the effect of training given on early diagnosis of BC and breast self-examination (BSE) on the level of knowledge and BSE practice behavior in women. **Methods:** This descriptive and interventional research was conducted between September 2008 and June 2009. The sample of the research consisted of 1000 women who volunteered to participate. A questionnaire prepared by reviewing the literature was used as a data collection tool. Data were analyzed using number, percentage, mean, standard deviation, and t-test. **Results:** The mean knowledge score (MKS) (4.69±1.63) and the mean practice score (MPS) (8.05±1.35) of the women increased after the training, and this increase was statistically significant ($p<0.001$). There was a statistical difference between the pre- and post-training MKS and MPS of women who were aged 50-59, primary school graduates, housewives, married, menopausal, and had no family history of BC ($p<0.001$). **Discussion and Conclusion:** Early diagnosis of BC and providing training to women about BSE increase their awareness, enable the early diagnosis of BC, and reduce the death rates of BC.

Keywords: Breast Cancer, Breast Self-Examination, Knowledge, Practice, Woman

***This research was produced from master thesis.

Sözel Bildiri

THE EFFECTS OF INHALATION AROMATHERAPY ON PAIN, ANXIETY, AND SLEEP QUALITY IN BURN PATIENTS: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY

Ayten AKKAYA*, Sema KOÇAŞLI, Merve AKIN*****

** Ankara Medipol University, Vocational School of Health Services, Anesthesia Program, Ankara, Turkey, aytenkoc81@gmail.com.tr*

*** Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Ankara, Turkey, skocasli@yahoo.com.tr*

**** Ankara Bilkent City Hospital, Burn Treatment Center, Ankara, Turkey, merveakin.2002@gmail.com*

Background: Burn patients experience high levels of pain, anxiety, and sleep problems. These symptoms negatively affect the healing process of patients. **Aim:** This study aimed to determine the effects of inhalation aromatherapy with lavender essential oil on pain, anxiety, and sleep quality in burn patients. **Methods:** The randomized, placebo-controlled study was conducted with a total of 60 patients, who received aromatherapy (lavender) (n=30), and placebo (sterile/saline water) (n=30), who were hospitalized in the burn treatment center of the hospital between October 2021 and April 2022. Interventions were applied for 20 minutes in the morning and evening for five days. "Visual Analog Scale", "State Anxiety Scale" and "Richards-Campbell Sleep Questionnaire" were used for data collection. Chi-square, independent samples T-test, Greenhouse-Geisser, Bonferroni, Dunn, Mann-Whitney-U, Repeated Measures ANOVA, and Friedman tests were used for data analysis. **Results:** It was determined that the pain levels of the patients in the aromatherapy group decreased significantly from the 3rd day compared to the patients in the placebo group ($p<0.05$), but the anxiety levels did not differ significantly between the groups ($p>0.05$). It was determined that the sleep quality of the patients in the aromatherapy group was higher from the 3rd day than the patients in the placebo group ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** It was determined that inhalation aromatherapy applied to burn patients reduced the level of pain and increased sleep quality. Aromatherapy is recommended for healthcare professionals to reduce pain and improve sleep quality in burn patients. This study was registered at clinicaltrials.gov (NCT05728190).

Keywords: Anxiety, Burn, Lavender aromatherapy, Pain, Sleep quality

NOTE: This article was produced from Ayten AKKAYA's PhD Thesis.

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE SİBERKONRİ İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gamze AYDIN TOPRAK [*], Esra KILIÇPARLAR [**]

** Istanbul Arel University, Faculty of Health Sciences, Department of Healthcare Management, Istanbul, Turkey, gamzeaydin@arel.edu.tr*

*** Istanbul Arel University, Faculty of Health Sciences, Department of Healthcare Management, , Istanbul, Turkey, esra.kilicparlar@outlook.com*

Literatür: Siberkondri, internet üzerinden edinilen sağlıkla ilgili bilgilerin kişilerde aşırı endişe ve korku yaratmasına karşılık gelen bir kavramdır. Günümüzde bilgiye erişimin kolaylaşması, sağlıkla ilgili batıl inançların varlığı, alternatif tıp arayışları ve kişilerin genel olarak sağlık sorunları hakkında daha detaylı bilgi edinmek istemeleri gibi nedenlerden dolayı sağlık bilgisi arama davranışları artmıştır. Bu davranış, kişilerin kendilerinde hissettikleri semptomları gereğinden fazla araştırmalarına ve elde ettikleri bilgilere dayanarak kaygılanmalarına yol açabilmektedir. Literatüre bakıldığında bu artışın konuyla ilgili akademik çalışmalara da yansıdığı ve yakın dönemde sağlık bilgisi arama davranışının artış trendinde olduğu görülmektedir (Wang, Shi ve Kong, 2021). Bu çalışmada da global araştırmalara paralel olarak ülkemizde siberkondrinin mevcut durumunun ortaya konulması için yapılmış olan lisansüstü çalışmalar incelenmiştir. Literatürde siberkondrinin nasıl tanımlandığı ve ölçüldüğü konusunda sistematik bir bilgi eksikliği bulunmaktadır. Dolayısıyla siberkondri üzerine yapılmış çalışmaların özelliklerini özetlemek, bu alandaki genel eğilimi görebilmek açısından önemlidir (Zheng, Sin, Kim ve Theng, 2020, 678). **Amaç:** Bu araştırmanın amacı 2016-2023 yılları arasında Türkiye'de Siberkondri ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. **Yöntem:** Bu amaçla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak Yöktez üzerinden ''siberkondri'' anahtar kelimesi ile arama yapılmış ve elde edilen veriler çeşitli kategorilerde tablolarştırılarak yorumlanmıştır. **Bulgular:** Toplamda 45 tamamlanmış çalışma incelenmiştir. Tezlerin 23'ü tıpta uzmanlık, 22'si ise yüksek lisans tezidir. Yapılan çalışmaların ağrılıklı olarak 2020-2023 yılları arasında, daha çok Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren üniversiteler tarafından yürütüldüğü ve nicel araştırma yöntemlerinin daha fazla tercih edildiği görülmüştür. **Tartışma ve Sonuç:** Teknolojik gelişmelerin etkisiyle siberkondrinin artış gösterdiği ve bu konuda yapılan akademik çalışmaların önemli bir ivme kazandığı görülmektedir. Siberkondri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesiyle alandaki eğilimlerin anlaşılmasına yardımcı olunacağı ve gelecekte yapılacak araştırmalara da yol gösterici bir çerçeve sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siberkondri, Sağlık Bilgisi Arama Davranışı, Yüksek Lisans Tezi

Sözel Bildiri

BEBEKLERİN BÜYÜME ATAKLARINDA AİLELERİ DESTEKLEMEK: SOSYAL HİZMET UZMANLARININ ROLLERİ

Şükran KOLAY ÇEPNİ*

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Türkiye, sukrankolaycepnil@aybu.edu.tr*

Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı önemli alanlardan birisi, sağlık kuruluşlarında yapılan sosyal hizmet uygulamalarını içeren tıbbi sosyal hizmet alanıdır. Sağlığın tanımının genişlemesi ve psiko-sosyal etmenlerin sağlık için öneminin kabul edilmesiyle birlikte, tıbbi sosyal hizmet alanının kapsamı genişlemiş ve farklı spesifik alt dalları oluşmaya başlamıştır. Bu alt dallardan birisi ise pediatrik sosyal hizmettir. Pediatrik sosyal hizmet uzmanları, sağlık sorunları bulunan çocuklara ve ailelere sağlık kuruluşlarında ayaktan veya yatılı tedavi sürecinde multidisipliner sağlık ekibinin bir parçası olarak destek olurlar. Türkiye'deki sağlık politikaları, çocukların anne karnından başlayarak sağlıkları ve gelişimlerinin düzenli takibinin yapılması desteklemekte ve bu konuda hem ailelere hem de sağlık kuruluşlarına görev düşmektedir. Sağlık kuruluşların bu bağlamdaki en önemli görevleri, çocukları takip etmek, tedavi etmek ve aileleri danışmanlık gibi süreçlerle çok yönlü biçimde desteklemektir.

Bebek sahibi olmak, aileler için mutluluğun yanı sıra birçok farklı zorluğu da beraberinde getirebilmektedir. Özellikle ilk kez ebeveyn olan kişiler, bebeklerine bakım verme sürecine alışma ve bu süreçte ortaya çıkan pek çok zorluklarla mücadele etme konusunda desteklenmeye ihtiyaç duyabilmektedirler. 0-2 yaş arası dönemdeki çeşitli haftalarda görülen ve harika haftalar olarak da adlandırabildiğimiz büyüme atağı süreçleri, bebeklerin rutinlerinde çeşitli değişimler yaratan ve genellikle aileler için zorlayıcı olan dönemlerdir. Bu süreçte bebeklerin beslenmesi, uyku düzenleri ve davranışları geçici olarak değişime uğramaktadır. Bebekler bu sürecin sonunda ise yeni beceriler kazanmaktadır. Bu derleme çalışmada, aileleri ve bebekleri büyüme atağı süreçlerinde pediatrik sosyal hizmet uygulamaları ile nasıl destekleyebiliriz sorusuna cevap verilmesi amaçlanmaktadır. Pediatrik sosyal hizmet uzmanlarının bu süreçte yapabilecekleri çeşitli uygulamalarının, ailelerin ve bebeklerin büyüme ataklarındaki streslerini azaltabileceğine ve gelişimi olumlu yönde destekleyeceğine inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Büyüme Atakları, Harika Haftalar, Pediatrik Sosyal Hizmet, Çocuk Sağlığı

Sözel Bildiri

TRANSÜRETRAL BİPOLAR PROSTAT ENÜKLEASYONUNDA İLK TECRÜBELERİMİZ

Osman ERGÜN*

* *Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Üroloji Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE*
osmanergun77@gmail.com

Giriş: Benign prostat hiperplazisi, dünya genelinde en yaygın görülen hastalıklardan biridir. Açık prostatektomi veya prostatın transüretral rezeksiyonu (TUR-P), BPH'ın altın standart tedavi yöntemleridir. Transüretral Bipolar prostat enükleasyonu (BipoLEP), açık prostatektomiyi endoskopik olarak taklit eden güncel bir endoskopik BPH tedavi yöntemidir. Amaç: BipoLEP ameliyatındaki ilk tecrübelerimizin cerrahi ve klinik sonuçlarını bildirmektir. Yöntem: Çalışmamıza Ocak 2023 – Mart 2024 tarihleri arasında Süleyman Demirel Üniversitesi Üroloji polikliniğine başvuran ve O.E tarafından BipoLEP operasyonu uygulanan 12 hasta alındı. Operasyondan önceki altı ayda myokard infarktüsü geçiren, öyküsünde geçirilmiş TUR-P operasyonu, üretra darlığı, böbrek yetmezliği ve prostat kanseri tanısı olan hastalar çalışma dışında bırakıldı. Operasyon öncesi tüm hastaların medikal öyküsü alındı ve fizik muayeneleri yapıldı. PSA, hemogram, idrar tahlili gibi rutin biyokimyasal incelemeler gerçekleştirildi. Hastaların preoperatif ve postoperatif maksimum idrar akım hızları (Qmax), işeme sonrası mesanede kalan idrar miktarları (PMR) ile uluslararası prostatik semptom skoru (IPSS) sonuçları kayıt altına alındı. Ayrıca, hastaların hemoglobin kaybı, postoperatif kateterizasyon süresi, hastane kalış süresi, TUR sendromu ve katater çekiminden sonra rekateterizasyon ihtiyacı gibi parametreler değerlendirildi. **Bulgular:** Hastaların ortalama yaşı 69,2±7,9 idi. Ortalama operasyon süresi 49±27,8 dakika olarak tespit edildi. Hemoglobin düşüşü ortalama 0,9±0,4 idi. Katater çekim süresi ortalama 2,3 gün idi. Hastanede kalış süresi ortalama 2,3 gün idi. Hiçbir hastaya kateter çekildikten sonra rekateterizasyon gerekmedi. Hiçbir hastada TUR sendromu gelişmedi. Hiçbir hastada 15 günü geçen sıkışma tipi inkontinans gözlemlenmedi. Hastaların hepsinin patoloji sonucu BPH ile uyumlu geldi. Hastaların preoperatif ve post operatif IPSS, Q max ve PMR değerleri arasında istatistiki olarak anlamlı fark vardı (P<0,05). **Tartışma ve Sonuç:** BipoLEP, BPH tedavisinde güvenilir bir cerrahi tedavi yöntemi olarak uygulanabilir. BPH'ın altın standart tedavi yöntemleri ile karşılaştırma yapılabilmesi için daha geniş hasta sayılı ve daha uzun takip süreli çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Prostat, Bipolar, Enükleasyon, Transüretral, Cerrahi

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE SOSYAL MEDYA KULLANIMINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

Adalet MANIŞ*, Hasan GÜLLÜPUNAR**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Kurumsal İletişim Uygulama ve Araştırma Merkezi*

*** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü*

Bilginin yaşama geçirilme yöntemi olarak kullanılan teknolojinin getirdiği yenilikler birçok alanı etkilemiş, değişim ve dönüşümün içine sokmuştur. İnsanların kullandıkları araçlar ve edindikleri teknolojik ürünler sayesinde iletişim de farklı bir boyuta taşınmıştır. Günümüzde iletişim teknolojileri ve internetin hızla gelişmesiyle birlikte teknolojinin, sosyal, kültürel, ekonomik hayata olan yansımaları gözle görülür bir şekilde hissedilmektedir. Toplumda meydana gelen hızlı değişimlerin itici dinamiklerinden biri olarak görülen iletişim teknolojileri, bireyin toplumsal yaşamındaki iletişim kurma alışkanlıklarını da belirli düzeyde değiştirmiştir. Teknoloji sahip olduğu bu dönüştürücü gücüyle bireyleri hatta toplumları kendisine uyarlamaya başlamıştır. Başka bir deyişle, teknoloji aracılığıyla gerçekleşen bu dolayımlı iletişim biçimi giderek toplum içinde yaygınlaşmış, bu da gerek bireysel gerekse toplumsal iletişim pratiklerinde değişimlerin yaşanmasını beraberinde getirmiştir.

Sosyal medya ya da internet bağımlılığı bir hastalık türü olarak kabul edilmektedir. İnternet bağımlılığı, kullanıcının online kullanımını kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir rahatsızlık olarak tanımlanmaktadır. Bu sonuçtan hareketle, internet bağımlılığı, patolojik kumar oynama gibi, madde kullanımına bağlı olmayan bir çeşit dürtü-kontrol bozukluğu olarak tanımlanabilir. Sonuç olarak; bulundukları yaş dönemi özelliği açısından sosyalleşme ve kimlik bulma sürecinde olmaları nedeni ile internet kullanma yoğunluğunun ve internet bağımlılık riskinin yüksek olduğu düşünülen üniversite öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin bilimsel araştırmalarla incelenmesinin; akademik başarısızlık, derslere devamsızlık gibi öğretimsel sorunların yanında kontrol kaybı, iletişimde bozulma, depresyon gibi sosyal ve psikolojik sorunların çözümlenmesinde önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri, İnternet, Sosyal Medya, Bağımlılık

Sözel Bildiri

CONTAGIOUS ECTHYMA OUTBREAK IN AN ELDERLY GOAT HERD

Emine Nur DİNÇER[1], Özlem ÖZMEN[1]

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Burdur, Türkiye

Contagious Ecthyma is an infectious and viral disease affecting sheep, goats, and wild small ruminants. The causative agent is a parapox virus from the Poxviridae family, primarily affecting young animals aged 3-6 months, although it can occasionally be observed in older animals. It is a significant economically impactful disease and is prevalent worldwide. Clinically, the disease is characterized by firm scabby lesions around the mouth, tongue, lips, and nostrils. There is also a zoonotic potential associated with the disease.

This study aims to present the clinical and pathological findings of contagious ecthyma observed in a herd consisting of 80 goats aged two years and older and to evaluate the effects of glycerin iodine applications.

The animals were macroscopically examined for disease lesions, and biopsy samples were taken from the lesioned areas for histopathological examination to confirm the disease. Subsequently, scabs were removed from lesions, and the lesions were turned into open wounds. The lesioned areas were treated with topical application of glycerin iodine for 15 days. Histopathological examination revealed epidermal necrosis, superficial erosion, deep ulcers, scab formation, and significant acanthosis in some animals. Additionally, cytoplasmic vacuolation in epidermal cells, occasional eosinophilic intracytoplasmic inclusion bodies, and inflammatory cell infiltrations were observed.

A marked improvement was observed in goats treated with glycerin iodine within one week, and within two weeks, many animals were completely healed.

This study demonstrates that contagious ecthyma can significantly cause lesions in elderly goats and can manifest as an outbreak within a herd. Furthermore, it indicates that treatment with glycerin iodine results in a marked improvement in contagious ecthyma.

Keywords: Contagious ecthyma, Elderly goat, Pathology, Glycerin iodine, Treatment."

Sözel Bildiri

ÖĞRETMENLERİMİZ AFETE HAZIR MI?

Sevda DEMİRÖZ YILDIRIM*, Bilge EVREN, Ayla AÇIKGÖZ*****

** Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Amasya, Türkiye, sevda.demiroz@amasya.edu.tr*

*** Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye, evrennbilge@gmail.com*

**** Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İzmir Türkiye, ayla.acikgoz@deu.edu.tr*

Giriş: Afetler çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine, yaralanmasına ve ciddi ekonomik kayıplara neden olmaktadır. Afetlerde kırılganlığı azaltmak ve dirençliliği arttırmak için afet öncesi risk yönetimi sürecinde toplumdaki her bireyin afete yönelik bireysel hazırlığını yapması gerekmektedir. Özellikle toplumun eğitiminde rolü olan öğretmenlerin afetlere karşı bireysel hazırlıklarının olması toplumsal farkındalığın arttırılmasına katkı sağlamaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin afete hazır bulunuşluklarının incelenmesi ve ilişkili etmenlerin belirlenmesidir. **Yöntem:** Kesitsel tipte yapılan bu çalışma Mersin İli Mut İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı tüm kamu okullarında çalışan öğretmenlerde yapılmıştır. Araştırmanın verileri 02.11.2022-31.01.2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmanın verileri literatürden yararlanarak oluşturulmuş anket formu ve Afete Hazırbulunuşluk Ölçeği'yle (AHBÖ) toplanmıştır. Gönüllülük esasına dayanan bu araştırmaya 706 öğretmen katılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılanların 1/3'ünden fazlası (%37,4) 40-50 yaş grubunda olup, %54,2'si kadın öğretmenlerden oluşmaktadır. AHBÖ'nin alt boyutlarının puan ortalaması; afet fiziksel koruma (AFK) 12,41±2,89, afet planlama (AP) 6,99±2,04, afet yardım (AY) 6,17±1,73, afet uyarı sistemleri (AUS) 4,99±1,41 olarak bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin AY ve AUS puanı ortalaması kadın öğretmenlerden daha düşüktür ($p<0,001$). 18-28 yaş grubunda olan öğretmenlerin AP ve AY puanı ortalaması diğer yaş grubunda olanlardan daha düşüktür ($p<0,01$). 1-5 yıl arasında çalışma yılı olan öğretmenlerin AY puanı ortalaması daha fazla çalışma yılı olanlardan daha düşüktür ($p<0,05$). Daha önce acil durum/afet yaşayanlar ile acil durum/afetler konusunda bilgi sahibi olduğunu belirten öğretmenlerin AHBÖ'nin dört alt boyutu ortalama puanlarının anlamlı olarak diğerlerinden daha düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,01$). **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışmanın sonucunda kadın öğretmenlerin afet yardım ve afet uyarı sinyalleri konusunda daha bilinçli olduğu saptandı. Daha genç yaşta olan öğretmenlerin afete hazırlıklarının olmadığı saptanmıştır. Hiç afet yaşamamış olanlar ile acil durum/afetler konusunda bilgisi olmayanların afetlere diğerlerinden daha hazır olmaları çalışmanın en çarpıcı bulgusudur. Öğretmenlerin afete hazır bulunuşluklarının sağlanması ve dirençliliğin arttırılması için hizmet içi eğitimlerinde afete hazırlık eğitimleri almaları gerektiği yazarlar tarafından düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bütünleşik Afet Yönetimi, Afet Eğitimi, Afete Hazırbulunuşluk, Risk Yönetimi, Öğretmen.

Sözel Bildiri

KÜLTÜRÜN AŞI VE BAĞIŞIKLAMA UYGULAMALARI ÜZERİNDEKİ ÖNEMİ

Deniz S. Yorulmaz*

**Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Artvin, Türkiye.*

E-mail: denizyrlmz.20144@gmail.com

Kültür "bir grup insan tarafından öğrenilen, paylaşılan, nesilden nesille aktarılan, değer, inanç, tutum ve davranış' olarak tanımlanır. Kültür "bir toplumun yaşam biçimi, yaşam dokusu" olarak da tanımlanmakta olup; toplumun her bireyi bir kültüre ve belirli kültürel dokuya sahiptir. Kültür sağlık ve hastalık algısı, besin seçimi, sağlık hizmeti kullanımı, koruyucu önleyici tedavi yaklaşımı gibi pek çok durum ve olayı direkt olarak etkilemektedir. Bu kapsamda sağlığın korunması ve geliştirilmesi için en önemli koruyucu ve önleyici halk sağlığı müdahalelerinde biri olan aşı uygulamasını kültürden bağımsız değerlendirmek uygun olmayacaktır. Konuya ilişkin literatürde kültürün aşı ve bağışıklama uygulamalarını olumlu ve olumsuz yönde etkileyebileceği ve aşı kabulü üzerinde önemli bir belirleyici olduğu yer almaktadır. Araştırma sonuçları incelendiğinde Washington Üniversitesi tarafından Polio aşısı üzerinde yapılan bir incelemede Hindistan, Pakistan gibi ülkelerde kız çocuklarında bağışıklama oranlarının erkek çocuklarına göre daha düşük ve Müslüman toplumlarda bağışıklama oranlarının daha düşük olduğu, dini inanç ve kültürel sebeplerin en sık aşı yaptırmama nedeni olduğu, Nijerya'da bir din konseyi tarafından aşıların, infertilite/kısırlığa sebep olarak Müslüman nüfusu ortadan kaldırmaya yönelik bir girişim olduğu yönündeki açıklamalardan sonra aşı retlerinde artış yaşandığı ve aşılama oranlarında keskin düşüşler yaşandığı, Amerika Birleşik Devletleri'nde dini sebeplerin annelerin ve kızlarının HPV aşı alımını olumsuz olarak etkilediği ve aşı kabulünde engel olduğu bildirilmektedir. Kültürün aşı uygulaması ve bağışıklama programları üzerindeki etkisini anlamak; aşı kabullerini artırmak, bağışıklama oranlarını yükseltmek, aşı tereddütlerini ve aşı retlerini önlemek için uygun ve etkin müdahalelerin planlanması için önemlidir. Sağlık profesyonellerinin hizmet sunumu esnasında bireyin kültürel değerlerini göz önüne alması, kültürün aşı uygulaması üzerindeki yerini değerlendirmesi, aşı uygulamasına alternatif olarak kullandığı kültürel uygulamaları değerlendirmesi ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesinde aşı uygulamasının primer uygulama olduğu hakkında kanıt temelli bilgiler ile bilgilendirmelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Aşı, bağışıklama, aşı tereddüttü, kültür.

Sözel Bildiri

DÜZENLİ EGZERSİZ YAPAN YAŞLI BİREYLERDE BAZI FİZİKSEL PARAMETRELER İLE YAŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ebru YALÇIN

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

Bu çalışma düzenli egzersiz yapan yaşlı bireylerin bazı fiziksel paremetrelerini geliştirmek ve bu paremetreler ile yaş arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmıştır. Çalışmaya Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sağlıklı ve Aktif Yaşlanma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezine aktif katılım sağlayan 65 yaş üstü 21 kişi katılmıştır. Katılımcıların boy uzunluğu hassaslık derecesi 0,1mm olan stadiometre (SECA, Almanya) ile ölçülmüştür. Beden bileşenleri biyoelektrik impedans yöntemi (BIA) kullanılarak analiz edilmiştir (Inbody, 270). Analiz ile yağ kütlesi (kg), yağ yüzdesi (%), yağsız beden kütlesi (kg), kas ağırlığı (kg), bazal metabolizma hızı (BMH) (kcal), hakkındaki veriler elde edilmiştir. Bacak kuvvetinin değerlendirilmesi için sandalyeden kalk Testi, kol kuvvetinin değerlendirilmesi için kol bükme testi, çeviklik performansının değerlendirilmesi için kalk – yürü testi, esnekliğin değerlendirilmesi için omuz esnekliği (sırt kaşıma) testi uygulanmıştır. Çevre Ölçümleri olarak; bel çevresi, kalça çevresi, karın çevresi ölçümleri alınmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, belirli beden kompozisyonu değişkenleri ile fiziksel performans metrikleri arasında anlamlı korelasyonlar bulunmaktadır. Örneğin, 'FFM' (Yağsız Vücut Kütlesi) ve 'TBW' (Toplam Vücut Suyu) ile 'sagKol Bükme' performansı arasında pozitif bir korelasyon gözlemlenmiştir. Bu, yağsız vücut kütlesi ve toplam vücut suyu arttıkça sağ kol bükme performansının da artma eğiliminde olduğunu gösterir. Diğer yandan, 'FFM' ve 'TBW' ile 'solesnkkol' (sol esnek kol) arasında negatif bir korelasyon bulunmaktadır, bu da bu ölçümlerin artmasıyla sol esnek kol performansının azalma eğiliminde olduğunu gösterir. Bu bulgular, beden kompozisyonunun fiziksel performans üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz, Yaşlı Birey, Fiziksel Aktivite

Sözel Bildiri

ALKOL KULLANIM BOZUKLUĞU OLAN KİŞİLERE YÖNELİK TOPLUMSAL DAMGALAMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Ahmed Taha ARİFOĞLU[1]

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet ABD Doktora Öğrencisi

ataharifoglu@gmail.com Orcid ID: 0000-0002-2857-3148

Alkol kullanım bozukluğu, kişinin alkol içme davranışı üzerindeki kontrolünü kaybettiği; fiziksel, ruhsal iyilik hali ile sosyal yaşamını olumsuz etkileyen; bununla birlikte tedavi edilebilen bir hastalıktır. Bu hastalığa sahip kişilerin tedaviye katılmasını, sürdürmesini etkileyen çok sayıda etken bulunmaktadır. Bunların başında bu hastalığın etiketlenmesi diğer bir deyişle damgalanması gelmektedir. Damga, bir topluluk veya bir grup insan hakkında sahip olunan bir dizi olumsuz tutum ve davranışlardır. Bu çalışmanın amacı alkol kullanım bozukluğu olan kişilere yönelik toplumsal damgalamayı arttıran ve azaltan faktörleri araştırmaktır. Çalışmanın örneklemini 18-70 yaş aralığında 139 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma nicel yöntem basit rastgele örneklem metoduyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler korelasyon ve aracılık analiziyle değerlendirilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre endişe ile bilişsel esnekliğin, alkol kullanım bozukluğu olan kişileri damgalama üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte endişenin alkol bağımlılığını damgalama üzerindeki etkisinde bilişsel esnekliklik aracılık etkide bulunmaktadır. Buna göre endişe arttıkça alkol kullanım bozukluğu olan kişileri damgalama artmakta fakat bu ilişkiye bilişsel esneklik kısmi aracı olarak negatif etki etmektedir. Bu sonuçlara göre alkol kullanım bozukluğu olan kişilerin damgalanmasının önüne geçmek için bağımlılıkla mücadelede bilişsel esnekliği ve duygular üzerinde bilişsel kontrolü yaygınlaştıran politika ve uygulamaların geliştirilmesi ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Damgalama, Endişe, Bilişsel Esneklik, Bilişsel Kontrol

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE VE ORTODONTİDE CRISPR-CAS TEKNOLOJİSİ

Gizem BOZTAŞ DEMİR[*],

[*]*Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye*

boztasgizem@hotmail.com, ***ORCID ID:*** *https://orcid.org/0000-0002-9871-8226*

Giriş: CRISPR-Cas, modern bilimin en önemli keşiflerinden biri olarak kabul edilmekte ve gen düzenleme alanında büyük bir devrim yaratmıştır. Bu teknoloji, genetik materyali değiştirebilmekte ve DNA üzerinde kesin değişiklikler yapabilmektedir. Transkripsiyon aktivatör tipi efektör nükleazlar (TALEN) ve çinko parmak nükleazlar (ZFN) ile birlikte, genom düzenlemede önemli bir rol oynar. Özellikle, CRISPR (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats) ve Cas9 (CRISPR associated protein 9), genetik materyali keserek DNA'da değişiklik yapma yeteneğine sahip olup, bu teknoloji, genetik hastalıkların tedavisi ve biyomedikal araştırmalarda kullanılmaktadır. Bu derlemenin amacı, CRISPR-Cas teknolojisinin diş hekimliği ve ortodonti alanlarındaki potansiyel uygulamalarını ve bu teknolojinin bu disiplinlerde gelecekte nasıl bir rol oynayabileceğini incelemektir. Gen düzenleme teknolojisinin bu iki alana getirebileceği yenilikler ve tedavi yöntemleri üzerine odaklanılmaktadır.

Diş Hekimliği ve Ortodontide CRISPR-Cas Uygulamaları: CRISPR-Cas9 teknolojisi, oral sağlık alanında çeşitli tedavi yöntemlerine olanak tanımaktadır. Oral kanser, diş çürüğü, periodontal hastalıklar gibi yaygın sağlık sorunlarının yanı sıra, diş ve palatal gelişim, temporomandibular bozukluklar ve ağrı gibi daha kompleks durumlar için de umut verici tedavi yöntemleri geliştirilmektedir. Bu teknoloji, genetik temelli oral hastalıkların anlaşılmasında ve tedavisinde önemli ilerlemeler sağlamaktadır.

Sonuç: CRISPR-Cas9 teknolojisinin diş hekimliği ve ortodonti alanlarındaki uygulamaları, bu disiplinlerdeki tedavi yöntemlerini kökten değiştirebilir. Bu teknolojinin pratik uygulamalarının gerçekleştirilmesi, genetik hastalıkların doğrudan kaynağına müdahale ederek daha etkin tedavi yöntemlerinin geliştirilmesine olanak tanıyacaktır. Ancak, bu teknolojinin etik ve yasal boyutları da göz önünde bulundurulmalı ve ilerleyen araştırmaların bu yöndeki sorunları da ele alması gerekmektedir. Bu alanlarda yapılacak ilerlemeler, diş hekimliği ve ortodonti pratiğinde yeni bir çağın başlangıcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: CRISPR-Cas, DNA, Ortodonti

Poster Bildiri

İNEK SÜTÜ TOPLAMA MERKEZİNDEN ALINAN SÜT KARIŞIM ÖRNEKLERİNDE GENİŞLEMİŞ SPEKTRUMLU BETA-LAKTAMAZ ÜRETEN ESCHERICHIA COLI VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI

***Sümeyye K. Gücüöz, **Faruk Pehlivanoğlu**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstiklal Kampüs, Burdur, Türkiye, *sumeyyekgucuoz@gmail.com, **pehlivanoglu@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Bakterilerin beta-laktam sınıfı antibiyotiklere karşı geliştirdikleri direnç mekanizmalarından biri olan beta-laktamaz enzim üretimi, bu enzimin çeşitliliğinden, genetik olarak kontrol edilmesinden ve beta-laktamazı kodlayan genlerin bakteriler arasında transfer edilebilir olmasından dolayı önemlidir. Genişlemiş spektrumlu beta-laktamazlar(GSBL) olarak adlandırılan bir grup beta-laktamaz enzimini üretebilen *Escherichia coli* izolatlarının, 1-4.kuşak sefalosporinlere, penisilinlere ve monobaktamlara dirençli oldukları bilinmektedir. **Amaç:** Bu çalışmada, Burdur ilinin Gölhisar ilçesinde bulunan süt toplama merkezine, üreticiler tarafından getirilen süt karışımlarında GSBL üreten *E.coli* varlığı araştırıldı. **Yöntem**: Otuz iki üreticiden alınan 32 süt karışımı, 2 µg/ml cefotaxime ve 2 µg/ml ceftazidime ilaveli MacConkey agar besi yerlerine eş zamanlı olarak ekildi. Kültürler 37 C'de 24 saat aerobik şartlarda inkübe edildikten sonra belirlenen laktoz pozitif kolonilerden saf kültür hazırlamak için Triptik Soy Agara pasaj yapıldı ve izolatların *E.coli* yönünden identifikasyonu biyokimyasal ve fizyolojik testlerle yapıldı. Takiben izolatlarda GSBL üretiminin belirlenmesi Kombine Disk yöntemi ile Klinik ve Laboratuvar Standartları Enstitüsü(CLSI) standartlarına göre yapıldı. GSBL sınıfının belirlenmesi amacıyla, Polimeraz Zincir Reaksiyonu(PZR) ile TEM, SHV ve CTX-M genleri yönünden izolatlar tarandı. **Bulgular:** Süt örneklerinin kültürü sonrasında, bir (1/32, 3.12%) izolatın ürediği görüldü ve bu izolatın *E.coli* olduğu identifikasyon testleri ile ortaya çıkarıldı. Kombine Disk yöntemi ile fenotipik olarak GSBL üreten *E.coli* olduğu belirlenen izolatın, PZR'da CTX-M grup 1 sınıfı GSBL geni taşıdığı belirlendi. İzolatın TEM ve SHV sınıfı beta-laktamaz genlerine ise sahip olmadığı tespit edildi. **Tartışma ve Sonuç**: Bu çalışma ile, çiftliklerden toplanan sığır süt karışımlarında GSBL üreten *E.coli*'nin bulunabildiği gösterildi. Bu çalışmada, bir çiftliğin çiğ süt karışımında belirlenen GSBL üreten *E.coli* izolatın, mastitis kaynaklı veya insan-çevresel kontaminasyonu kaynaklı olup olmadığı tespit edilmemiş olsada, tüketime sunulacak sütte bu bakterinin tespit edilmiş olması önemlidir. Bu yüzden tüketime sunulacak sütlerin üretilmesinde, pastörizasyon işleminin yapılmasının, halk sağlığı açısından önemli olacağı kanaatine varıldı.

Anahtar Kelimeler: Burdur, CTX-M, *Escherichia coli*, GSBL, süt.

Sözel Bildiri

GÖRÜNMEYEN TEHLİKE: MİKROPLASTİKLER VE KADIN SAĞLIĞI

Özen İnam

Maltepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye; Orcid: 0000-0002-6463-2432, ozeninam@gmail.com

Amaç: Giderek artan mikroplastik kullanımının kadın sağlığı üzerindeki potansiyel etkilerini yapılmış araştırmalardan yola çıkarak değerlendirmektir. Yöntem: **Yöntem:** Derleme türünde olan bu çalışmada Google Scholar, Pubmed ve Science Direct veri tabanları kullanılarak tarama yapılmıştır. Türkiye'de yapılmış deneysel çalışmaların yetersiz olması nedeniyle taramada İngilizce olarak; "kadın sağlığı ve mikroplastik", "kadın üreme sistmei ve mikroplastik", "anne sütü ve mikroplastik", "plesanta ve mikroplastik", "dişi farelerde mikroplastik" anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Bulunan kaynaklardan ilişkili alt kaynaklara ulaşılmıştır. **Bulgular:** Mikroplastikler genellikle 5 milimetreden daha küçük boyutlarda olan plastik parçacıklarıdır. Kozmetik ürünler, tekstil ürünleri, ambalaj malzemeleri, pet şişeler gibi çeşitli kaynaklarda kullanılmaktadır. Mikroplastikler, su yüzeylerinde, deniz ve göl tabanlarında, kıyı şeritlerinde birikerek çevresel sorunlara neden olabilir. Besin zinciri, hava ve çeşitli yollarla insanlara ulaşarak sağlık sorunlarına yol açabilir. Mikroplastiklerin solunum yoluyla, sindirim sistemi aracılığıyla ve deri yoluyla vücuda girebileceği gösterilmiştir. İçerdikleri kimyasalların, özellikle Bisphenol A'nın endokrin sistem üzerinde olumsuz etkilere yol açabileceği belirtilmektedir. Mikroplastiklerin içerdikleri kimyasalların kadın endokrin sistemini etkileyebileceği ve üreme sistemi üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği vurgulanmaktadır. Gebelik, emzirme, doğurganlık gibi üreme süreçleri üzerindeki etkileri incelenmiş ve olumsuz bir takım sağlık sorunlarına sebep olabildiği belirtilmektedir. Mikroplastik türleri ve içerdikleri kimyasalların kanserojen etkilere yol açabileceği üzerine endişeler bulunmaktadır. Özellikle DNA hasarı, oksidatif stres, genetik mutasyonlar ve inflamasyon üzerinde etkileri olabileceği belirtilmektedir. Bazı üreme organlarını da etkileyen kanser türleri ile ilişkisi vurgulanmaktadır. **Sonuç ve Öneriler:** Araştırma ile mikroplastik kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerinde önemli bir tehdit oluşturduğu vurgulanmıştır. Kadın sağlığı üzerindeki etkileri henüz tam olarak anlaşılamamıştır, ancak mevcut bulgular bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mikroplastikler, Kadın sağlığı, Endokrin sistem, Üreme sağlığı, Bisfenol A (BPA), Plastik kirliliği

Sözel Bildiri

2021 YILINDA MEYDANA GELEN MUĞLA ORMAN YANGINLARININ ÇIKIŞ NEDENLERİ: GÜVENLİK KÜLTÜRÜ ÇERÇEVESİNDE KÖK NEDEN ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRME

Yağmur AYDIN ARIKAN*

* **Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, yaydin@mehmetakif.edu.tr*

Orman yangınları farklı nedenlerle ortaya çıkan ve büyük alanlara yayılan bir çevre felaketidir. Ülkemizde özellikle yaz aylarında olmak üzere her yıl çok sayıda orman yangını çıkmaktadır. Bu çıkan orman yangınlarının bir kısmı başlar başlamaz söndürülmektedir. Bazı orman yangınları ise çeşitli nedenlerle büyüyerek önemli zararlara neden olmaktadır. Orman yangınlarının meydana gelmesinde çok fazla faktör vardır. Bu faktörlerin başında ihmal, dikkatsizlik, güvenlik önlemleri alınmadan yakılan ateşler, anız yakılması ya da terör olayları gelmektedir. 2021 yılında Muğla'da 15'i büyük toplam 299 orman yangını meydana gelmiştir. Yangın Muğla'daki termik santrallere kadar ulaşmıştır. Yangının termik santrale ulaşması ile birlikte olası tehditler akıllara gelmiştir. 28 Temmuz'da başlayan orman yangını 12 Ağustos'ta kontrol altına alınmıştır. Çıkan orman yangınlarında çok fazla sayıda hayvan ölmüş, insanlar zarar görmüş ve köyler boşaltılmıştır. Bu araştırmada orman yangınları üzerine bir inceleme yapılmış olup, yangınları önleme üzerine yorumlar yapılmıştır. Orman yangınlarının önlenmesi amacıyla afet yönetimi safhalarından risk azaltma ve hazırlık aşamaları üzerine durulmuştur. Veriler literatür araştırması sonucu elde edilen belgelerin analizi ile elde edilmiştir. Verilerin analizleri kök neden analizi kullanılarak yapılmıştır. "Kök Neden Analizi" veya "Root Cause Analysis" (RCA), bir problemi veya olayı kök nedenine kadar inceleyerek anlamayı ve bu nedeni ortadan kaldırmayı amaçlayan bir analiz yöntemidir. Bu yöntem, tekrarlayan problemleri önlemek, iş süreçlerini iyileştirmek ve kaliteyi artırmak için kullanılır. RCA, belirli bir problemi yalnızca geçici olarak değil, kalıcı olarak çözmeyi hedefler. Sorunun temel nedenini bulmak, gelecekte aynı sorunun tekrar ortaya çıkmasını engeller. Üretim süreçlerinde veya hizmet sunumunda meydana gelen hataların kök nedenlerini anlamak, kalite yönetimini güçlendirmeye yardımcı olur. Bu da müşteri memnuniyetini artırabilir. İş süreçlerindeki etkinlik sorunlarını belirlemek ve gidermek, genel verimliliği artırmaya yardımcı olabilir. İyileştirilmiş süreçler, kaynakların daha etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar. RCA, olası riskleri belirleyerek bu risklerle baş etme stratejilerini geliştirmeye yardımcı olur. Bu,

gelecekteki sorunların etkilerini azaltabilir. RCA, organizasyonun öğrenme kültürünü destekler. Sorunlardan öğrenme ve sürekli gelişme, bir organizasyonun rekabet avantajını artırabilir. RCA, organizasyonların daha bilinçli ve bilgili kararlar almasına yardımcı olur. Sorunların kök nedenlerinin anlaşılması, stratejik planlamayı etkileyebilir. Belirli bir sektörde veya endüstride iyi uygulama ve standartların geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Bu, endüstri normlarına uyumu artırabilir. Kök neden analizi genellikle problemi tanımlama, olayın nedenlerini belirleme, kök nedeni tanımlama, çözüm önerileri geliştirme ve uygulama, sonuçları izleme için kullanılır. Bu adımların uygulanması, organizasyonların sürekli iyileştirme ve kalite yönetimi stratejilerini güçlendirebilir. Olası benzer yangınların çıkmaması için alınması gereken önlemler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Orman Yangınları, Muğla, Kök Neden, Termik Santral

IHSLC

Sözel Bildiri

HAMİLELİKTE DİŞ HEKİMLİĞİ AÇISINDAN RİSKLİ FAKTÖRLER VE ANNE BEBEK SAĞLIĞI BAKIMINDAN DİŞ HEKİMLİĞİNDE ÖNERİLEN UYGULAMALAR

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Burçe YURTGAN**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye_22403100001@ogr.sdu.edu.tr*

Hamilelik süreci, bir kadının tüm yaşamı boyunca ağız sağlığını davranışsal, hormonal ve fizyolojik olarak etkileyen benzersiz bir dönemdir. Hamilelik sürecinde yaşanan hormonal değişimler sebebiyle ağız boşluğu içerisinde bulunan, hem sert hem de yumuşak dokuları içeren birtakım değişiklikler görülebilmektedir. Geçmiş dönemlerde, bu değişiklikler hamile kadınlar tarafından yeterli farkındalıkla karşılanamamıştır fakat ağız sağlığı, genel sağlığın önemli bir parçası olduğu için hamile hastada karşılaşılan ağız sorunları doğru bir şekilde ele alınmalıdır. Hamilelik süresince, diş tedavisinin güvenliği sorgulansa da tedavi edilmeyen ağız ve diş hastalıkları hamile kadının ve bebeğin sağlığını riske atabilir. Hamilelik döneminde aktif bir enfeksiyonun tedavi edilmemesinin sonuçları, diş tedavisinin gerektirdiği birçok ilacın neden olduğu olası risklerden fazladır. Hamilelikte ağız ve diş sağlığının korunması ve iyileştirilmesi yalnızca hamile bir kadın için değil, genel sağlık ve yeni doğan bebeğin gelişiminde de çok büyük öneme sahiptir. Hamile kadınlarda periodontitis; prematüre doğum, yeni doğanın düşük doğum ağırlığı ve preeklampsi ile ilişkilendirilmiştir.Ayrıca diş çürüğü olan annenin ağız boşluğundan iletilen kariyojenik bakteriler (Streptococcus mutans dahil) bebeğinin ağzına taşınabilir ve bu da çocukta çürük prevalansını önemli derecede artırabilir. Amerikan Çocuk Diş Hekimliği Akademisi ilkelerine göre; hamilelik sırasında uygun koruyucu tedaviler, diş hekimliği profilaksileri, lokal anestezi yapılarak uygulanan tüm diş tedavisi işlemleri her trimesterde güvenlidir, ancak en uygun dönem (13-24 hafta) ikinci trimesterdir. Bebeğin diş gelişimi anne karnında başlar. Bu dönemde anne hem kendi sağlığı hem de bebeğinin diş gelişimi için dengeli beslenmeye dikkat etmelidir. Diş sağlığı için protein,vitamin ve mineral açısından zengin gıdaların yeterince alınması gerekir. Bunun yanısıra bilinçsiz ilaç kullanımından kaçınılmalıdır. Kullanılan ilaçlar bebeğin diş sağlığının yanısıra genel vücut gelişimini de olumsuz yönde etkileyebilecektir. Bu sebeplerle, hamilelik öncesi, hamilelik dönemi ve doğum sonrasında hem anne hem de bebek açısından gerekli koruyucu ve tedavi edici diş hekimliği uygulamaları bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Anahtar kelimeler: Hamilelik, Hamilelikte Diş Hekimliği Uygulamaları, Anne Bebek Sağlığı

Sözel Bildiri

DUDAK DAMAK YARIKLI ÇOCUK HASTALARDA PEDODONTİK YAKLAŞIM VE ÖNEMİ

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Gamze UZUN**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, dtgamzeuznn@gmail.com*

Orofasiyal bölgenin en sık görülen konjenital anomalileri olan dudak damak yarıkları (DDY); hastanın ağız diş sağlığını, beslenmesini, yüz estetiğini, psikolojisini birçok açıdan olumsuz etkileyen en önemli deformitelerden birisidir. DDY, yüz morfogenezinin meydana geldiği gebeliğin 4–12. haftaları arasında, dudak ve damağın oluşumunda rol oynayan yapıların birleşmemesi sonucu oluşur. DDY oluşumundaki faktörler tamamen anlaşılamamış olsa da anomalinin multifaktöryel olduğu kabul edilmektedir. DDY'nin etiyolojisinde hem genetik hem de çevresel faktörlerin rol oynadığı düşünülmektedir. DDY'li çocuklarda dental anomalilerin görülme sıklığı, orofasial yarık olmayan çocuklara nazaran daha fazla olarak bildirilmiştir. DDY'nin prevelansının yüksek olması, tedavisinde multidisipliner yaklaşım gerektirmektedir. Multidisipliner yaklaşımda ortodontist, plastik cerrah, pedodontist ve konuşma terapisti oldukça önemlidir. DDY ile doğan çocuğun ailesine ağız ve diş sağlığı yönünden eğitim verilmesi, zamanında muayenelerinin yapılması ve çürük korumasına yönelik tedavilerin uygulanması önemlidir. Hastanın çürüğe yatkınlık derecesinin bilinmesi, diş hekiminin uygulayacağı koruyucu programı daha sağlıklı seçmesine ve yapacağı tedavileri bireyin ağız şartlarına göre planlamasına olanak sağlayacak olması açısından çok önemlidir. DDY'li bireylerin ağız sağlığını korumak, yaşam kalitelerini yükseltmek için etkili oral ve genel sağlığı iyileştirmeye yönelik stratejilerin geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ağız ve diş sağlığı programları ve koruyucu tedbirler tüm çocuk diş hekimlerinin temel odak noktası olmalıdır. DDY'li çocuklar ve ebeveynleri, ağız ve diş sağlığı bakımı konusunda bilgilendirilmeli ve daha agresif tedavilere ihtiyaç duyulmaması amacıyla koruyucu önlemler ve rutin diş hekimi kontrollerinin önemi anlatılmalıdır. Bu ağız ve diş sağlığı programları ve koruyucu önlemler sayesinde, konservatif tedavi, diş çekimi ihtiyacı önemli ölçüde azaltılabilecektir. Bütün bunlar göz önünde tutulduğunda, DDY'li hastalarda ağız sağlığına bağlı yaşam kalitesini yükseltmek için, etkili oral ve genel sağlığı iyileştirmeye yönelik stratejilerin geliştirilmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Dudak Ve Damak Yarığı, Çürük İnsidansı, Multidisipliner Yaklaşım,Ağız Ve Diş Sağlığı

Sözel Bildiri

ÇOCUK VE ADOLESAN HASTALARDA, SÜT VE DAİMİ DİŞ ÇÜRÜKLERİNİN ETİYOLOJİSİ, LOKALİZASYONU VE SINIFLANDIRILMASI

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Hamide ŞENKAL**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt (Uzmanlık öğrencisi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye hamidesenkal07@icloud.com*

Diş çürüğü; karyojenik plak bakterilerinin karbonhidratları fermente etmesi ile oluşan organik asitlerin, dişin mineralize yapıdaki mine, dentin ve sementi parçalaması ile ortaya çıkan enfeksiyöz bir hastalıktır. Çürüğe sebep olan etkenlerin hepsi çocuklarda diş çürüğü oluşturabilir. Genetik faktörlerin etkisi olmasına rağmen, diş çürüğü esas olarak çevresel koşullardan etkilenen kazanılmış bir hastalıktır. Çürük lezyonu, dişin çürüğe yatkın olması, gıdaların ağızda kalış süresi, karyojenik gıdalar ve plak faktörlerinin aynı anda karşılıklı olarak birbirlerini etkilemesi ile oluşabilmektedir. Çürük gelişiminde, mandibular anterior dişlerde diş çürüğü nadiren görülür. Çürüğü başlatan etkenler süt dişlerinde ve sürekli dişlerde aynı olmasına rağmen, süt dişlerinde çürüğün ilerlemesini etkileyen bazı özel etkenler bulunmaktadır. Süt dişlerinde, çürüğün lokalizasyonunda dişlerin farklı yüzeylerinin çürüğe ne derece yatkın oldukları bilinirse, çürüğün erken teşhisi o derece kolaylaşır. Bu sebeple çürüğe yatkın bölgelerin iyi bilinmesi gerekir. Çürük; lokalizasyonuna, etiyolojisine, ilerleme hızına ve bulunduğu diş dokusuna göre farklı görünümde ve özellikte ortaya çıkmaktadır. Çürüklerin sınıflandırılması da bu faktörlere göre yapılmaktadır. Çürüğü erken teşhis ederek ilerleyişini engellemek ya da tedavi şansını erken evrelerde yakalayabilmek, uygun bir şekilde tedavi edebilmek için bu farklılıkları bilmek ve çürüğü bu farklı görünümleriyle tanıyabilmek gerekir. Çürük teşhisi görerek, yardımcı aletlerle dokunarak ve radyografik değerlendirmelere göre yapılmalıdır. Çürüğün erken teşhisinde, klasik yöntemler yeteri kadar hassas olmadığı için radyografik değerlendirmeler konusunda yeni yöntemler geliştirilmiştir fakat klasik teşhis yöntemleri esas olarak hala değişmemiştir.

Anahtar kelimeler:Süt Dentisyonda Çürük, Daimi Dentisyonda Çürük, Çürük Etiyolojisi, Çürük Sınıflandırması, Çürük Lokalizasyonları

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE İLERİ ÇÜRÜK TEŞHİS YÖNTEMLERİ

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Cansu ALTINÖZ**

[1]***Prof. Dr.,*** *Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, kucukesmencıgdem@gmail.com*

[2]***Arş.Gör.Dt.(Uzm.Öğr.),*** *Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, cansualtnz455@gmail.com*

Çürüğün tanısında günümüzde kullanılan geleneksel yöntemler; görsel, dokunsal ve radyografik muayenelerdir. Görsel ve dokunsal muayene; ara yüzeylerde ve okluzal yüzeylerde kavitasyon oluşturmamış çürüklerde yetersiz kalabilirken, radyografik muayene de çürüğün teşhisi için %30-40'lık bir dekalsifikasyon miktarı gerektirdiğinden, başlangıç çürüklerinin tanısında yeterli olamamaktadır. Ayrıca radyografinin subjektif değerlendirilmesi, iyonize radyasyon kullanılması ve arayüz çürüklerinde görülen süperpozisyonlarda önemli dezavantajları arasındadır.

Diş çürüğünün tespitinde interproksimal alanda cep varlığı, arayüzde diş ipinin takılması, papiller kanama, interproksimal bölgedeki renkleşmeler de klinik muayenede yardımcı bulgulardandır. Ayrıca sıkı kontakt varlığında ara yüzeylerdeki çürüklerin daha belirgin gözlemlenebilmesi için kamalardan da faydalanılabilmektedir.

İleri çürük teşhis yöntemleri, geleneksel yöntemlerin yetersiz kaldığı durumları gidermek için geliştirilmiş yardımcı yöntemlerdir. Çocuk diş hekimliğinde diş çürüğünün, özellikle minimal invaziv tedavi yaklaşımlarıyla tedavi edilmesi hedeflendiğinde, başlangıç mine çürüklerinin remineralizasyon uygulamaları ve tedavinin takibinde, ileri çürük teşhis yöntemleri önemli bir yer kaplamaktadır. Sağlam ve demineralize mine arasındaki transillüminasyon, floresans, elektrik akımı ve ultrasonik gibi farklı parametreleri göz önünde bulundurarak diş çürüğü tanısının geleneksel yöntemlere kıyasla daha objektif değerlendirilmesine imkan sağlamaktadır. Transillüminasyon yöntemlerinden olan FOTI VE DIFOTI iyonize radyasyon içermemesiyle, geleneksel yöntemlerin önemli bir dezavantajını elimine etmektedir. Ayrıca dişin tüm yüzeylerinde tanı amacıyla kullanılabilmektedir. Lazer floresans yöntemleri (DİAGNODENT. DİAGNO-PEN) ise; iyonize radyasyon içermemesi, çürüğün derinliğine dair sayısal bir değer vermesi, tespiti zor olan fissür bölgelerindeki erken çürük lezyonlarının teşhisinde faydalı olmaktadır. Floresans yöntemlerinden olan QLF yöntemi de kavitasyon oluşturmamış çürüklerde, çürük lezyon genişliğini kantitatif olarak tespit ederek objektif sonuçlar veren non-invaziv bir yöntemdir. Ultrasonik görüntüleme yöntemleri de non-invazivdir. Yüzey altı demineralizasyon sahalarının erken dönem tespitinde anlamlı sonuçlar vermektedir.

Anahtar kelimeler: çürük teşhis yöntemleri, başlangıç çürükleri, objektif değerlendirme

Sözel Bildiri

HASTANE PERSONELİNİN HASTANE AFET VE ACİL DURUM PLANI (HAP) HAKKINDAKİ HAZIRLIK SEVİYELERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ: BİR DEVLET HASTANESİ ÖRNEĞİ

İhsan KOÇAK*, Ebru İNAL ÖNAL, Edip KAYA*****

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye, ihsan__k@hotmail.com*

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Çanakkale, Türkiye, ebruinal@comu.edu.tr*

**** Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ağrı, Türkiye, edkaya@agri.edu.tr*

Tanımlayıcı tipteki bu çalışmada, bir devlet hastanesi çalışanlarının Hastane Afet ve Acil Durum Planı (HAP) hakkındaki hazırlık seviyeleri ve ilişkili faktörlerin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmanın evreni hastanede çalışan 838 personelden oluşmaktadır. Çalışma için herhangi bir örneklem seçilmemiş ve katılımcılara ulaşmada elverişlilik yöntemi kullanılmıştır. Çalışma için belirlenen örneklem büyüklüğü 264 olarak hesaplanmış ancak kayıp veriler de göz önünde bulundurularak 271 personele ulaşıldığında veri toplamaya son verilmiştir. Veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından hazırlanan bir sosyo-demografik formun yanı sıra Kurumsal Afet Hazırlık Ölçeği kullanılmıştır.

Çalışmaya katılanların %54,6'sı afetlerle ilgili eğitim aldığını belirtirken hastanede yapılan afet tatbikatlarına katılanların oranı %34,7'dir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%72,6) HAP'ın önemli olduğunu düşünmesine rağmen HAP'ta görevi olduğunu belirtenlerin oranı sadece %4,8'dir. Ayrıca katılımcıların çok küçük bir kısmı hastanelerinin afetlere "tamamen" ya da "kısmen hazır" olduğunu (%11,4) belirtmiştir. Katılımcıların kurumsal afete hazırlık ortalama puanları ise 14,45±22,61 ile "çok düşük" düzeyde bulunmuştur.

Yapılan analizlerde, kurumsal afete hazırlık toplam puanı ile medeni durum (p=0,043), afet eğitimi alma durumu (p=0,031), afet tatbikatlarına katılıma durumu (p=0,001), hastanenin afetlere hazır olma durumuna ilişkin görüş (p=0,008), hastane afet risk analiz hakkındaki bilgi durumu (p=0,002), afetlerde hastane triaj alanını bilme durumu (p=0,008), hastane acil toplanma alanını bilme durumu (p=0,001) ve HAP yeterli bilgiye sahip olma durumu (p=0,001) değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve çalışma yılı (p=0,126) ile kurumsal afet hazırlık puanları arasında ise anlamlı farklılıklar saptanmamıştır.

Hastane personelinin HAP hazırlık bilgi seviyeleri çok düşüktür. Tüm personelin konu hakkında bilgi ve bilinçlendirilmesi gereklidir. Eğitim ve tatbikatların artırılması bilgi seviyesini artırabilir. Yapılan tatbikatlara daha fazla personelin katılımı sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Hastane Afet ve Acil Durum Planı, Hazırlık Seviyesi

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA SIK GÖRÜLEN KANSER TÜRLERİNİN ORAL VE DENTAL ETKİLERİ VE PEDODONTİST YAKLAŞIMI

Çiğdem Küçükeşmen*, Ezgi Güzel**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, ezgiguzel0633@hotmail.com*

Kanserler pediatrik hastaların yaşam kalitesi üzerinde oldukça olumsuz etkiye sahip olabilir ve hastalığın evrelerine göre kişisel oral bakım programı gerektirir. Çocuklarda en sık görülen kanser türleri; lösemi (ağırlıklı olarak akut lenfoblastik lösemi ve akut myeloblastik lösemi), merkezi sinir sistemi tümörleri, lenfomalar ve nöroblastomlardır. Ek olarak AIDS'li ve diğer bağışıklık yetersizliği olan çocuklarda, başta non-hodgkin lenfoma ve kaposi sarkomu olmak üzere bazı kanser türlerine yakalanma riski de yüksektir. Akut lenfoblastik lösemi tüm çocukluk çağı lösemilerinin en sık görülen şeklidir ve çoğunlukla 2 ila 4 yaş arasındaki çocukları etkiler. Ağız ülserleri, diş eti büyümesi, diş eti kanaması, peteşi, eritem, mukozal solgunluk ve atrofik glossit gibi hastalığın erken dönem ağız semptomlarının yanında; kemoterapi ,radyoterapi gibi tedavilere bağlı olarak da kserotomi, osteoradyonekroz, tat duyusu kaybı, trismus gibi etkiler görülebilmektedir. Genel olarak ağız boşluğundaki etkiler geçicidir ancak çürük, periodontal hastalık ve diş kaybı gibi endodontik ve ortodontik tedavileri etkileyen uzun vadeli sonuçları da vardır. Ayrıca bozulmuş odontogenezden kaynaklanan diş anormalliklerinin çocuğun yaşam kalitesini etkilediği bilinmektedir. Gelişen teknoloji ve güncel araştırmalar ile pediatrik onkoloji hastalarının hayatta kalma oranları artmaya devam ettikçe daha fazla diş hekimi bu karmaşık diş problemlerine gerekli diş tedavisini sağlamakla karşı karşıya kalacaktır. Çocuk diş hekimi; kanser tedavisi öncesinde, sırasında ve sonrasında çocuğun sağlığını ve yaşam kalitesini tehlikeye atabilecek ağız ve diş sorunlarının önlenmesi, stabilizasyonu ve tedavisinde önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar kelimeler: çocuk, pedodonti, lösemi, oral hijyen, onkoloji

Sözel Bildiri

ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇENELERDE SIK GÖRÜLEN KİSTİK LEZYONLAR

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, İpek GÜNEBAKAR**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, ipekgnbkr@gmail.com*

Kistler, epitel ile döşeli, etrafı belirgin bir bağ dokusuyla çevrili, içi sıvı dolu patolojik boşluklardır. Diş gelişiminin sonrasında meydana gelen epitel doku artıklarının fazla olmasıyla kistler, vücudun diğer bölgelerine göre çenelerde daha fazla görülmektedir. Kistik lezyonlar çenelerde sıklıkla gözlenmektedir ve dağılımı çocuklar ve yetişkinler arasında farklılık göstermektedir. Çocukluk döneminde, dişlerin odontogenezisini içeren gelişim süreci ve maksillofasiyal iskeletin üç boyutlu büyümesi kistlerin dağılımını etkilemektedir. Bu dönemde çenelerde gözlenebilecek kistik lezyonların klinik, radyografik bulgularının iyi bilinmesi, ayırıcı tanılarının yapılabilmesi ve dolayısıyla uygulanacak tedavi açısından önem taşır. Uygun tedaviyle kistik lezyonların çocukların maksillofasiyal gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerinin önlenebileceği düşünülmektedir. Çocukluk döneminde çenelerde sık gözlenen kistik lezyonlar genellikle belirti vermezler ve rutin dental muayene için kliniğe başvuran çocuklarda tesadüfen farkedilir. Kistik lezyonların dağılımı, yerleşim yeri, radyolojik ve klinik bulgularının bilinmesi, erken dönemde tedavinin sağlanması açısından önemlidir. Çocuk hastalarda enfekte dişler, maloklüzyonlar, erüpsiyonun gecikmesi ve kemikte şişlik gibi durumlarla karşı karşıya kalındığında dikkatli klinik ve radyografik muayene yapılmalıdır. Çenelerde görülen kistler, köken aldıkları epitele göre odontojenik veya nonodontojenik kist olarak sınıflandırılmaktadır. Ayrıca psödokist olarak adlandırılan kistler de bulunmaktadır. Bu kistler epitel içermemektedir. Çocuk hastalarda çenelerde görülen kistik lezyonların önemli bir grubu; radiküler kist, dentigeröz kist, erüpsiyon kisti, odontojenik keratokist ve kalsifiye odontojenik kisttir. Çocukluk döneminde sık karşılaşılan diğer kistik lezyonlar ise psödokist olarak değerlendirilen travmatik kemik kisti ve anevrizmal kemik kistidir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk, kistik lezyon, çene

Sözel Bildiri

AİLESEL AKDENİZ ATEŞİ (FMF) GÖRÜLEN ÇOCUKLARDA AĞIZ SAĞLIĞI

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Esra ARIÇ**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. esraaric@sdu.edu.tr*

Ailesel Akdeniz ateşi (FMF); Araplar, Yahudiler, Türkler ve Ermeniler arasında görülme sıklığı artan, otozomal resesif geçiş gösteren, dünya çapında en yaygın monogenik otoinflamatuar hastalıktır. FMF, 16p kromozomundaki MEFV genindeki mutasyonlardan kaynaklanan, tekrarlayan, provoke edilmemiş ve kendi kendini sınırlayan ateş atakları (6-72 saat) ve amiloidozis ile karakterizedir. Ataklara genellikle serozit eşlik eder. Tekrarlayan aftöz ağız ülseri gibi oral belirtiler, PFAPA (periyodik ateş aftöz stomatit farenjit adenit) Sendromu ve mevalonat kinaz eksikliği gibi otoinflamatuar hastalıklarda yaygın olarak görülür; ancak bunlar periodontitis ile birlikte FMF'te de görülebilir. Tekrarlayan aftöz ağız ülserinin altında yatan etiyolojinin hücresel immünitedeki düzensizlik olduğu düşünülmekte ve bu hastaların kolşisin kullanılması önerilmektedir. FMF'li çocuklarda ağız sağlığı değerlendirildiğinde hastalığı daha aktif olan (son altı ayda atak geçiren) hastalarda diş çürükleri daha sık görülür. Bir exon-10 ve bir exon-2 mutasyonu olan hastalar tekrarlayan aftöz ağız ülserlerine daha sık sahiptirler. Bir çalışmada da homozigot M694V gen mutasyonunun varlığının FMF hastalarında periodontitis riskini artırdığını göstermektedir. Her yaş grubunda ve her türlü kronik hastalıkta ağız sağlığının altta yatan hastalıktan etkilendiği gibi, kötü ağız sağlığının da, bu hastalığın seyrini etkileyebileceği akılda tutulmalıdır. Bu nedenle hekimlerin kronik hastalığı olan hastaları değerlendirirken, bütünsel bir yaklaşıma sahip olmaları kritik önem taşımaktadır. FMF hastaları DMFT indekslerinin yüksek olması, oral lezyon varlığı, TME hastalıkları (disk deplasmanı, osteoartrit, ankiloz vb) ve alveolar kemik kaybı şiddeti bakımından sağlıklı bireylere göre dezavantajlı görülmektedir. Bu hastalar, diş hekimleri tarafından da düzenli olarak takip edilmeli ve oral hijyen seviyeleri de olabildiğince iyi durumda korunmaya çalışılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Diş Çürüğü, Ailesel Akdeniz Ateşi, Ağız Hijyeni, Periodontal Hastalık

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE YAPAY ZEKA, TIP VE DİŞ HEKİMLİĞİ ALANLARINDA KULLANIM ALANLARI

Çiğdem Küçükeşmen*, Kürşat Fatih Yüksel**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kucukesmencigdem@gmail.com*

***Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kursatyuksel2610@gmail.com*

Teknolojik ilerlemeler yaşamın her alanında olduğu gibi, sağlık alanında da değişimlerin yaşanmasına neden olmaya başlamıştır. Kullanılan tedavi yöntemleri ve dental materyaller sebebiyle diş hekimliği teknolojik gelişmelerden yüksek seviyede etkilenen bir alandır. Son zamanlarda özellikle yapay zekanın gelişimi diş hekimliği rutin klinik pratiğini önemli derecede değiştirebilecek özelliktedir. Yapay zeka tekniklerinin adının duyulmasında bu yana diş hekimliğindeki tüm uygulamalara entegre edilmeye çalışılmıştır. Teşhis koymada, tedavi planlamada ve hasta takip aşamalarında hata payını minimuma indirecek, zaman ve maliyet kazancı oluşturacak, hekime yardımcı yapay zeka algoritmaları çalışmalarda gelecek vaat eden sonuçlar vermiştir. Özellikle son yıllarda hızlanarak artan teknolojik gelişmelerle birlikte yapılan ilk çalışmalarda kullanılan makine öğrenimi, derin öğrenme gibi yöntemler, yerini insan sinir sistemini taklit eden, yapay sinir ağları kullanılmaya başlanmıştır. Yapay sinir ağları kullanılarak yapılan çalışmalar daha yüksek başarı oranı ile sonuçlanmış ve daha başarılı bulunmuştur. Yapay zeka algoritmalarının en çok kullanıldığı alan olan görüntü algılama sistemleri özellikle radyoloji alanında yapılan çalışmaların hız kazanmasına sebep olmuştur. Radyoloji alanında yapılan çalışmalar tüm diş hekimliği bölümlerini, dolayısıyla tüm diş hekimlerini ilgilendirmektedir. Gelecekte, sıklıkla karşımıza çıkacak olan yapay zeka uygulamalarına kayıtsız kalmak mümkün olmayacaktır. Bu derleme çalışmasında, yapay zekanın diş hekimliği uygulamalarında kullanımı hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diş Hekimliği, Yapay Zeka, Çocuk Diş Hekimliği, Teknolojik Gelişmeler

Sözel Bildiri

FİBER DESTEKLİ DENTAL MATERYALLERE GENEL BAKIŞ DİŞ HEKİMLİĞİ KLİNİKLERİNDE UYGULAMA ALANLARI

(OVERVIEW OF FIBRE REINFORCED DENTAL MATERIALS AND APPLICATION AREAS IN DENTAL CLINICS)

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Furkan ARSLAN**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kucukesmencigdem@gmail.com*

***Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. Furkan3210@icloud.com*

Fiberle güçlendirilmiş kompozit rezinler(FRC) son 30 yılda dental kullanım ve 15 yılda tıbbi implant kullanımı için daha kapsamlı şekilde geliştirilmişlerdir. Fiber destekli kompozit rezin materyallerin ortaya çıkış nedenleri arasında; seramiklerin üretim aşamalarının zaman alıcı olması, metal iyonlarının ve nano partiküllerin salınımı, tıbbi görüntüleme ve radyasyon tedavisi ile ilgili eksikliklerin mevcut olması ve yük taşıyan diş restorasyonlarının aşırı yük taşıma zorunlulukları ve sertlik ve direnç yetersizlikleri gibi sebepler sayılabilir. Fiber güçlendirilmiş kompozit rezinlerin teknik olarak ele alınmasındaki zorlukların; diş hekimleri ve diş teknisyenleri tarafından bu gibi yeni materyallerin kullanımlarının kabul edilmesinin güç olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Mevcut fiber destekli kompozit rezin materyallerinin değerlendirmesi ve doğru vaka seçimi, materyalin başarılı kullanımı için önemlidir. Bununla birlikte fiber destekli kompozit rezin sistemlerin geliştirilmesi diş hekimliği kliniklerinde farklı endikasyonlarda kullanımına yol açmıştır. Bu kullanım alanları şu şekilde sıralanabilir; Hareketli protezler, sabit protezler, restoratif diş hekimliği, periodontoloji, kök kanal sistemleri, ortodonti ve sabit protezlerin onarımında. Bu derleme çalışmasında fiber destekli kompozit rezin materyalinin özellikleri ve diş hekimliği kliniklerinde kullanımı hakkında genel bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dental kliniklerde kullanılan kompozit rezin materyaller Fiberle güçlendirilmiş kompozitler(FRC), Diş Hekimliği ve pedodonti kliniklerinde protetik uygulamalar

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE PEDODONTİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Çiğdem Küçükeşmen*, Eda Karakuş**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. edakarakus@sdu.edu.tr*

Pedodonti; çocuk diş hekimliği veya pediatrik diş hekimliği olarak adlandırılan anabilim dalıdır. Doğumdan ergenlik bitimine kadar olan yaş aralığındaki bebek ve çocuklarla ilgilenir. 0-18 yaş grubu çocukların süt dişi ve daimî dişlerinin sağlıklı olarak korunmasını, konjenital ve/veya genetik hastalıklar sebebiyle ortaya çıkan veya çürük, travma ve benzeri içsel ve dışsal etkenlerin dişlerde oluşturduğu çeşitli problemlerin tedavi edilmesini amaçlar.

Bebeklik ve çocukluk döneminde ağız ve diş sağlığının yeterli oranda önemsenmesi, aynı zamanda gerekli tedavi ve koruyucu uygulamaların zamanında gerçekleştirilmesi, ilerleyen dönemlerde kişinin ağız sağlığının korunabilmesi bakımından oldukça önemlidir. Doğru şekilde yapılan ağız/diş bakımı, her yaş grubunda çok önemli olsa da, oral hijyeni olumsuz etkileyecek tüm problemler, daha küçük yaşlardan itibaren tespit edildikleri takdirde, ağız sağlığının ileri yaşlarda iyi bir şekilde korunması da çok daha kolay olacaktır.

Pedodonti, pek çok ülkede koruyucu diş hekimliğinin temeli olarak kabul edilmektedir. Genellikle 6 aydan itibaren sürmeye başlayan süt dişlerinin tamamı, çocuk 2,5 yaşında iken çene kavsindeki yerlerini almaktadırlar. Süt dişlerinin sürekli dişlere rehber olduğu bilindiğinden, bu dişlerin korunması, korunamadıkları takdirde ise mutlaka gerekli tedavilerin yapılması gerekmektedir.

Pedodonti ilerleyen yaşlarda kişinin sağlıklı bir ağız yapısına sahip olması için oldukça önemli koruyucu uygulamaları içerir. Koruyucu tedaviler kapsamında fissür örtücü ve fluorid uygulamaları, dişlerin korunamadığı durumlarda da, çeşitli restorasyonlar ve amputasyon, kanal tedavisi gibi konservatif, restoratif ve endodontik tedavi yöntemleri uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pedodonti, Koruyucu Uygulamalar, Tedavi

Sözel Bildiri

SİSTEMİK RAHATSIZLIĞI VE ÖZEL DURUMU OLAN ÇOCUKLARDA TEDAVİ PLANLAMASI

Çiğdem Küçükeşmen*, Aysu Çınar**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, aysu.cnr@hotmail.com*

Çocuk diş hekimliğinde, sistemik hastalığı ve özel durumu olan çocuk ve gençlerin tedavi planlaması önem arz etmekle birlikte son yıllarda, sistemik hastalığı ve özel durumu olan çocuk ve gençlerin sayısında artış görülmektedir. Sistemik hastalıklar, vücudun tüm sistemlerini etkileyen hastalıklar olarak tanımlanmaktadır. Özel durumu olan bireyler ise, çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlikleri açısından akranlarından beklenilen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireyler olarak tanımlanmaktadır. Amerikan Pediatrik Diş Hekimliği Derneği (AAPD), herhangi bir fiziksel, gelişimsel, zihinsel, duyusal, davranışsal ve bilişsel bozukluk veya tıbbi tedavi gerektiren sınırlayıcı duruma sahip bireyleri 'özel bakım gerektiren' bireyler olarak tanımlar. Ağız ve diş sağlığı, genel sağlık açısından önemli bir gereklilik olmakla birlikte, özel durumu olan bireyler, ömürleri boyunca ağız hastalıkları ile karşı karşıyadır. Sistemik hastalık görülen ve özel durumu olan bireylerde, yaşam kalitesi açısından ağız hastalıklarının olumsuz etkileri sağlıklı bireylere oranla fazla olmaktadır. Genellikle hastalarda mevcut olan sağlık problemlerine verilen önemin, ağız ve diş sağlığı ile ilgili problemlere verilen öneme göre daha fazla olması bu duruma yol açmaktadır. İlaç sektöründe yaşanan gelişmeler, mevcut tedavi seçeneklerinin geliştirilmesi, genel anestezi ve sedasyon uygulamalarında görülen artış sayesinde; giderek artan sayıda kronik sağlık sorunlarına ve özel gereksinimlere rağmen çocukların dental tedavi ihtiyaçları karşılanabilmektedir. Çocuk diş hekimleri, tanımlanan hasta grupları ile sık karşılaşacakları için bu tip hastaların tedavisinde nelere dikkat etmeleri gerektiğine ve hastalıkların ağız içi bulgularına hakim olmaları, hasta özelinde farklı tedavi stratejilerine sahip olup uygulayabilmeleri gerekmektedir. Bu derlemede en sık karşılaşılan sistemik hastalıklara ve özel duruma sahip çocukların dental tedavisi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlardan ve tedavi planlamalarından bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Diş Hekimliği, Sistemik Hastalıklar, Tedavi

Sözel Bildiri

ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÜST SOLUNUM YOLLARI BAKTERİYEL HASTALIKLARI VE AĞIZ İÇİ BULGULARI VE HASTALIKLARDAN KORUNMA YOLLARI

Çiğdem Küçükeşmen*, Melis Demiral**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Dt.,Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. demiral453@gmail.com*

Bakteriyel hastalıklar, adından da anlaşılacağı üzere bakterilerden kaynaklanır. Bakterilerin tamamının zararlı olduğunun düşünülmemesi gerekir. Patojen bakteriler hastalık oluşmasına sebep olurlar. Hastalığın oluşması için, patojen bakterinin konak ile temasa geçmesi, konak hücrelerine tutunması, kolonize olması, hücre ve dokuların içine girmesi ve sonunda hasar oluşturması gereklidir.

Çocukluk döneminde bakteriyel hastalıklar; yüz ve oral kavitedeki lezyonlar genellikle stafilokok ve streptokoklarla ilgilidir. Klinik tablo ve yaş arasında ilişki mevcuttur. Altı ayın altındaki bebeklerde streptokok enfeksiyonları, nazal akıntı, farenjit ve ateş yükselmesiyle kendini gösterir. Bu yaş grubunda akut semptomlar 1 hafta sonra hafiflese de nazal akıntı ve huzursuzluk, 6 haftaya kadar devam edebilir. Altı ayla 3 yaş arasındaki çocuklarda hafif ateş, nazofarenjit ve genel bir halsizlikle kendini gösterir, servikal lenfadenopati mevcuttur. Semptomlar genellikle 4-8 hafta devam eder. Üç-12 yaş arasındaki çocuklarda, streptokok enfeksiyonları akut foliküler tonsillit, farenjit ve kızıl şeklinde rastlanmaktadır. Bakteriyel hastalıkların ağız içi bulguları; dil yüzeyi beyaz bir pasla kaplı olabilir veya çilek dil görüntüsünde olabilir. Tonsillerde kirli sarı psödomembran bulunabilir. Boğazda lokal bir irritasyon olması nedeniyle çocuk kusabilir. Ağız kokusu ve LAP mevcut olabilir.

Bu tür hastalıklarda kişiden kişiye bulaşması solunum, damlacık, kan, vücut sıvısı gibi birçok yolla gerçekleşebilir. Diş hekimi, hastalığın varlığı durumunda bu hastalıklardan korunmak için gerekli önlemleri almalı, gerekli ise randevusunu ertelemeli ve hastayı bir pediatriste yönlendirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Diş Hekimliği, Bakteriyel, Korunma, Ağız İçi, Bulgular.

Sözel Bildiri

ÇOCUKLUK DÖNEMİ VİRAL HASTALIKLAR

Çiğdem Küçükeşmen*, Burcu Erdem**

**Prof. Dr. Çiğdem Küçükeşmen, Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt. Burcu Erdem Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye,* burcuerdem@icloud.com

Giriş: Spesifik ve patojen bir mikroorganizmanın; farklı yollarla, insan vücuduna girerek, genel ya da lokal olarak yerleşmesi sonucunda, kendileri veya toksinleri ile oluşturdukları patolojik belirtilerle tanımlanan ve özel koşullar sağlandığında, insandan insana bulaşabilen hastalıklara, enfeksiyon hastalıkları denilmektedir. Bu hastalıkların birçoğunun etkeni, virüslerdir. Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde; virüslerin neden olduğu enfeksiyonlar yaygın olarak görülmektedirler. Birçok enfeksiyonun, enfekte eden virüse özgü, klinik belirtileri olabilir ancak hastanın yaşı ve bağışıklık durumuna bağlı olarak, farklı şekillerde ortaya çıkabilirler. Çocuklardaki viral enfeksiyonların çoğu kendi kendini sınırlayan hastalıklarla sonuçlanmaktadır. Viral enfeksiyonlar, semptomatik olarak tedavi edilebilmekte ve enfekte çocuklar çoğunlukla tamamiyle iyileşebilmektedir.

Amaç: Virüslerin neden olduğu enfeksiyonlar, yaştan bağımsız olarak bireyleri etkileyebilmektedirler. Viral enfeksiyonlar, farklı klinik görünümler sunabilmektedirler ve epidemiyolojilerini, bulaşma şekillerini ve klinik belirtilerini anlamak, doğru yönetimi bilmek önemlidir. Tıp ve diş hekimliği kliniklerinde, klinisyenlerin sıklıkla karşılaştığı viral enfeksiyonların epidemiyolojisi, klinik olarak görünümü, tanısı, tedavisi ve önlenmesi pediatrik ve pedodontik açıdan oldukça önemli olup, hasta hekim ve toplum içerisinde bulaş riskini azaltmak bakımından oldukça önemlidir ve biz diş hekimleri ve pedodontistler olarak bu konunun önemle üzerinde durmaktayız.

Tartışma ve Sonuç: Enfeksiyon hastalıklarının bir kısmında, etken virüslerdir. Çocuklarda görülen enfeksiyon hastalıkları önemli bir morbidite ve mortalite sebebi olabilmektedir. Birçok viral hastalığın klinik bulgularına, oral kavitede de rastlanmaktadır ve oral kavitede spesifik yerleşim gösterebilmektedirler. Yumuşak dokular, orofarinks ve tükürük bezleri, çeşitli viral hastalıklara duyarlıdırlar. Viral hastalıklar, oral mukozada karakteristik lezyonlar oluşturmaktadırlar. Diş hekimleri aracılığıyla ve oral kavitedeki klinik bulgular yardımıyla, çocukluk çağında sık görülen bulaşıcı enfeksiyon hastalıkları için uygun tedaviler sağlanabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Viral hastalık, Virüs, Çocukluk çağı, Enfeksiyon, Bulaşıcı enfeksiyonlar,

Sözel Bildiri

SÜT VE DAİMİ DİŞLERİN SÜRMESİ ESNASINDA GÖRÜLEBİLECEK PROBLEMLER

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN [*] Şevval İrem AYDIN [**],

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. sevvalirema@gmail.com*

Giriş: Erüpsiyon, genel olarak dişin oklüzal düzlemdeki gelişimsel konumundan itibaren eksenel veya oklüzal hareketi anlamına gelir. **Amaç:** Kron klinik olarak ortaya çıkmadan önce, dişleri kaplayan dokularda görülen ilk değişiklikler, diş folikülünün bağ dokusunun, dişlerin sürmesine yol açacak şekilde değişmesidir. Diş sürmesinin mekanizması birçok araştırmacının kafasını karıştıran bir muammadır. Son incelemeler, çoğu dişin aktif kraniyofasiyal büyüme dönemlerinde çıkması nedeniyle bu biyolojik olgunun basit bir açıklamasının olmadığı ve bu nedenle de sürmenin çok faktörlü bir olayın parçası olarak düşünülmesi gerektiği sonucuna varmıştır. **Bulgular:** Artık dişlerin sürmesine bir takım nispeten küçük semptomların eşlik ettiği genel olarak kabul edilmektedir. Diş çıkarma belirtileri ve semptomları arasında ağrı, dişi kaplayan mukozada iltihaplanma, genel sinirlilik/halsizlik, uyku bozuklukları/uykusuzluk, yüzde kızarma/çevresel döküntü, siyalore, hipersalivasyon, diş kaşıma ihtiyacı, iştah kaybı örnek verilebilir. **Tartışma ve Sonuç:** Diş sürme esnasında görülebilecek problemler ise erüpsiyon hematomu, erüpsiyon sekesterı, ektopik erüpsiyon, natal ve neonatal dişler olarak örneklendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Süt Dişi, Daimi Diş, Diş Sürmesi, Erüpsiyon, Semptomlar

Sözel Bildiri

HEMOFİLİ HASTALIĞININ ÇOCUKLARDA AĞIZ SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Çiğdem Küçükeşmen*, İrem Budak**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, irem.budak@hotmail.com*

Hemofili, X kromozomuna bağlı resesif geçiş gösteren bir kanama bozukluğudur. Kanın pıhtılaşması için gereken faktörleri ifade eden genlerdeki mutasyonlardan kaynaklanır. En yaygın tipi olan hemofili A'da hastalarda pıhtılaşma faktörü 8; daha az görülen hemofili B'de ise pıhtılaşma faktörü 9 kanda yeterli düzeyde değildir. Hemofili C ise pıhtılaşma faktörü XI eksikliği nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Hemofili hastalarında tanının konulma yaşı ortalama olarak 9-22 ay arasında değişmektedir. Çocukluk döneminde kolay morarmalar, hastanın tanımlayamadığı küçük travma nedeniyle meydana gelen kanamalar, yumuşak dokularda meydana gelen spontan kanamalar, travma ya da ameliyat sonrası aşırı kanamalarda hemofiliden şüphelenilmelidir. Hastaların ilk başvuru nedeni %30 oranında sünnet kanaması, %1-2 oranında ise yenidoğan döneminde görülen kafa içi kanamalardır. Hemofili hastalığı, hayatı tehdit edebilecek kanamalar oluşturabilmesi nedeniyle diş hekimliği açısından özel olarak değerlendirilmelidir. Hemofili hastalarını etkileyen iki temel dental problem, diş çürüğü ve diş eti iltihabı/periodontitistir. Hemofili hastaları kanama ataklarından korkup, günlük koruyucu önlemleri almadıkları için, diş çürüğü, gingivitis, periodontitis ve alveolar kemik kaybı için risk faktörlerine sahiptirler. Hemofili ve benzeri kanama bozukluğu bulunan bireylerde, ağız ve diş sağlığı sorunlarının değerlendirilmesi ve tedavilerinde, belirli prosedürlerin izlenmesi gerekmektedir. Ağız-diş sağlığı programları ve koruyucu tedbirler tüm pedodontistlerin temel odak noktası olmalıdır; özellikle hemofili gibi tıbbi sağlık problemleri olan çocuklara özen gösterilmelidir. Hemofilili çocuklar ve ebeveynleri ağız-diş sağlığı bakımı hususunda bilgilendirilmeli ve daha agresif tedavilere ihtiyaç duyulmaması için koruyucu önlemler ve rutin diş hekimi kontrolleri aksatılmamalıdır. Hemofili hastaları ağız-diş sağlığı ve dental tedaviler için özel hasta grubunu oluşturduğundan, hastaların tedavisinde hematologlar, diş hekimleri ve uzman diş hekimleri multidisipliner bir yaklaşım sergilemelidir.

Anahtar kelimeler: Hemofili, Oral Hijyen, Çocuk Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

TIP VE DİŞ HEKİMLİĞİNDE LAZER KULLANIMI VE ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE UYGULAMA ALANLARI

Çiğdem Küçükeşmen*, Gülden Barutcigil**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, guldenbarut@outlook.com*

LASER sözcüğü İngilizce "Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation" teriminin kısaltmasından oluşmuştur ve uyarılmış ışının yayılmasıyla ışığın güçlendirilmesi anlamına gelmektedir. Lazerin teknolojik ilerlemelere paralel olarak endüstri, sanayi, askeri teknolojiler, sağlık gibi pek çok sektörde geniş bir kullanım alanı bulduğu; son 25 yılda, lazerin tıp ve diş hekimliğinde kullanımının arttığı, tanı, tedavi ve koruyucu hekimlik gibi alanlarda başarı ile uygulandığı ve kabul edilebilir bir düzeye geldigi bildirilmektedir. Tıpta lazerler miyop ve hipermetropi gibi göz bozukluklarının düzeltilmesinde, cilt lekeleri, kılcal damarlar, kıl kökleri, tüylenme, yara izleri ve cilt gençleştirme gibi birçok cilt sorununun tedavisinde, anjiyoplasti gibi kardiyolojik girişimlerde damarların genişletilmesinde kullanılabilmektedir. Ayrıca kanser tedavisinde, ürolojik hastalıkların tedavisinde de kullanımı güvenilirdir. Diş hekimliğinde lazerlerin kullanımı; teşhis amaçlı olarak, koruyucu diş hekimliği uygulamalarında, çürük temizleme ve kök kanal preparasyonu gibi sert doku uygulamalarında, insizyon, gingivektomi (diş etinin kesilmesi ve düzeltilmesi) ve homeostazın sağlanması gibi yumuşak doku uygulamalarında giderek yaygınlaşmaktadır. Yapılacak olan işleme göre tercih edilecek lazer tipi ve uygun parametreler değişmektedir. Lazerler; aktif maddesine, çalışma yöntemine, dalga boyuna ve enerjisine göre sınıflandırılırlar. Diş hekimliği alanında en sık tercih edilen lazerler argon, diyot, Nd: YAG, CO2, Er: YAG ve Er: Cr; YSGG lazerlerdir. Erişkinlerde olduğu gibi çocuklarda da güvenle kullanılabilmelerine rağmen, bazen çocuk hastalarda kullanımlarına dair tereddütler bulunabilmektedir. Çocuklarda lazer teknolojisi, ağız içerisindeki sert ve yumuşak dokuda daha etkili tanı ve tedavi imkânı sunmaktadır. Lazerler çocuk diş hekimliğinde; çürük ve diş vitalitesinin teşhisinde, çürük oluşumunun önlenmesinde, kavite hazırlığında, fissür örtücü uygulamalarında, pürüzlendirmede, antibakteriyel etki sağlamada, vitalite testlerinde, endodontide ve yumuşak doku cerrahisinde kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lazer, Tıp, Diş Hekimliği, Çocuk Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE REJENERATİF ENDODONTİK TEDAVİLERİN ÖNEMİ

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN[1], Sıla Nur DUMANLAR[2]

[1]*Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, kucukesmencıgdem@gmail.com*

[2]*Arş.Gör.Dt. (Uzm.Öğr.), Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, siladumanlar95@hotmail.com*

Canlılığını yitirmiş genç sürekli dişlerin endodontik tedavileri, pedodontistler için zorlayıcı olabilecek prosedürler arasındadır. Rejeneratif endodontik prosedürler, pulpa-dentin kompleksinin onarılmasını ve yenilenmesi amaçlanmaktadırlar. Rejeneratif endodontik tedavi, immatür nekrotik dişlerde, pulpa-dentin kompleksine fizyolojik işlevlerini yeniden kazandıran bir prosedür olarak tanımlanabilir ve kök gelişiminin devam etmesini sağlayarak kök kırıklarını potansiyel olarak önleyebilmektedir.

Günümüzde kullanılan diş tedavilerine alternatif olarak geliştirilen rejeneratif tedavi yöntemleri, hastalıklı ve travmaya uğramış pulpo-dentinal kompleksin rejenerasyonunu hedeflemektedir. Günümüzde kaybedilmiş diş dokularını restore etmek amacıyla kullanılan restoratif materyaller, diş dokularının fiziksel ve kimyasal özelliklerini birebir taklit edememektedir.

Nekrotik dişlerde kök gelişimi durmakta ve bu durum ince kök dentin duvarları ile ve dişin apeksinde açık kalma durumu ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle de, endodontik tedaviler sırasında uygun mekanik preparasyon yapılması ve ardından kök kanalında hermetik bir dolum sağlanması güçleşmektedir.

Yıllar boyunca bu prosedürü tanımlamak için; 'rejenerasyon, pulpa revaskülarizasyonu ve canlandırma' gibi farklı terimler kullanılmıştır. Rejeneratif endodontik tedaviler; ilgili dişin semptomlarına ilişkin problemlerin çözülmesini, periapikal dokuların tamamen iyileşmesini, kök kanal duvarının kalınlaşmasını ve hem apikal kapanmanın hem de kök olgunlaşmasının devam ettiğini gösteren olumlu sonuçlar elde edilebileceğini göstermiştir.

Diş hekimleri ve pedodontistler; canlılığı devam edebilen ve sağlıklı prognoza sahip daimi dişlerin varlıklarını sürdürebilmeleri için, rejeneratif tedavi prosedürlerine yeterince hakim olmalıdırlar. Böylelikle pedodontik hasta popülasyonunun, ileriki yaşlarda da mümkün olduğunca ideal bir ağız diş kompleksine sahip olmaları sağlanabilecektir.

Anahtar kelimeler: Rejeneratif endodontik prosedürler, İmmatür nekrotik dişler, Pulpa revaskülarizasyonu

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF FOOT BIOMECHANICAL AND ANTHROPOMETRIC PARAMETERS ON DROP JUMP PERFORMANCE IN FOOTBALL PLAYERS

Ali Özgün ÇATALBAŞ*, Elif Sibel ATIŞ TEKELİ**

** Marmara University, Health Sciences Institute, Department of Physical Education and Sports, Sports Health Sciences Master's Program, İstanbul, Turkey, ozgunali@marun.edu.tr*

*** Marmara University, Physical Education and Sports, İstanbul, Turkey, elif.sibel@marmara.edu.tr*

Background: In football, jumps are movements to hit the ball during an offensive or defensive action and an important action during matches. This jumping movement is an important skill that affects the score of the match, sometimes to save a goal or sometimes to score a goal that helps win the match. **Aim:** The aim of this study is to investigate the effect of foot biomechanical and anthropometric parameters on the drop jump performance of football players between the ages of 18-30 who have been playing football for at least 2 years and train at least 3 days a week and healthy individuals in the same age groups who do not do sports regularly and to compare it with the control group. **Methods:** For this purpose, 4 amateur football players with an average age of 21.25±1.64 years and 4 adult individuals who do not do sports regularly with an average age of 21.82±2.59 years were evaluated. Individuals who participated in our study filled out a demographic data form and a voluntary consent form. Navicular drop (ND), metatarsal width (MW) values of the individuals' feet were measured. To evaluate jumping performance, the Drop Jump (DJ) test was applied on a force platform (Kistler). **Results:** No significant difference was found when comparing the jump test results between the two groups. No significant difference was detected in the evaluated parameters of the foot in the control group with the jump test ($p<0.05$). In the football player group, a positive significant relationship was found between the drop jump and the navicular drop and metatarsal width in the left foot. **Discussion and Conclusion:** As a result, it has been observed that foot parameters can affect jumping performance in football players. It has been shown that planning training programs to prevent injuries and increase jumping performance in football players can make a positive contribution to the football player's effectiveness in the match.

Anahtar Kelimeler: Football, foot biomechanics, plantar pressure, jump, navicular drop.

Sözel Bildiri

THE RELATIONS OF NLRP3 PROMOTER POLYMORPHISMS AND OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA SYNDROME (OSAS)

Uğur ŞAHİN [1]*, Mustafa CALAPOĞLU[2], Önder ÖZTÜRK[3], Eda EVGEN TÜLÜCEOĞLU [4], Nilüfer ŞAHİN CALAPOĞLU [4],

[1] YETEM Genetic Research Center Suleyman Demirel University, 32260, Isparta, Türkiye

ugursahin@sdu.edu.tr,2

[2] Department of Chemistry, Faculty of Art and Science, Suleyman Demirel University, 32260, Isparta, Türkiye,

mustafacalapoglu@sdu.edu.tr

[3]Department of Chest Diseases, Faculty of Medicine,Suleyman Demirel University, 32260, Isparta, Türkiye

onderozturk@sdu.edu.tr

[4] Department of Medical Biology, Faculty of Medicine,Suleyman Demirel University, 32260, Isparta, Türkiye

eda.ksu@hotmail.com , nilufersahin@sdu.edu.tr

Background: The aim of this study is to determine the possible role of NLRP3 inflammatory expression profiles by genetic variants in inflammatory processes thought to play a role in the pathophysiology of OSAS and to evaluate its relationship with clinical features. The hypothesis of this study is that inflammation in OSAS, which is thought to play a role in its etiology, is effective over NLRP3 inflammation. **Methods:** 61 OSAS subjects and 40 controls, were used. Patients underwent one-night polysomnography. Participants demographics and polysomnography data were recorded and analyzed. After DNA isolation, the 1.1 kbp of the promoter region of NLRP3 gene were sequenced in all subjects. Anthropometric parameters were also measured. Relationships between variants and OSA were determined by univariate and multivariate regression analyses. **Results:** Specifically, rs75233422 C allele in NLRP3 was associated with a higher risk of OSA in an allelic model. After BMI, age, and sex classification, OSAS patients with this variant genotype were found to have a higher risk of developing OSAS. **Discussion and Conclusion:** Results showed that the NLRP3 rs75233422 CC genotype is important predictors for increased NLRP3 inflammatory expression levels and triggers the inflammatory response in Turkish OSAS patients and may be a useful marker for OSAS risk in our population.

Key words: OSAS, NLRP3, rs75233422, inflamasomme

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ALANINDA VENÖZ TROMBOEMBOLİ KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

[1]Semanur KURT, [2]Filiz SALMAN SARAÇ

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Isparta, Türkiye, kurtsema604@gmail.com

[2]Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, filizslmn@gmail.com

Giriş: Derin ven trombozu (DVT) özellikle majör cerrahi girişimler sonrasında sık görülen geniş venöz sinüslerde ve özellikle bacak venlerindeki dolaşımın yavaşlaması ve hiperkogülopati ile karakterize pıhtı, tromboz oluşumudur. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın olarak görülmekte olan DVT nedeniyle komplikasyonlar görülebilmekte, hastanede kalış süresi ve tedavi masrafları artmaktadır. Hemşireler venöz tromboembolinin önlenmesinde kritik öneme sahip sağlık çalışanlarıdır.
Amaç: Bu çalışmada venöz tromboemboli konusunda hemşirelik alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Araştırma bibliyometrik, retrospektif ve tanımlayıcı bir inceleme çalışmasıdır. Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi online arama tabanına "venöz tromboemboli", "derin ven trombozu", "elastik basınçlı çorap", "antiemboli", "dvt" anahtar kelimeleri girilmiş ve çıkan sonuçlar hemşirelik alanından daraltılarak incelenmiştir. Aralık 2023- Ocak 2024 tarihleri arasında yapılan incelemede 18 teze ulaşılmıştır. Tezler excel programında analiz edilmiştir.
Bulgular: Venöz tromboemboliye yönelik yapılan tezlerin % 83,3'ü yüksek lisans, %16,7'si doktora tezidir. İlk tezin 2006 yılında yapıldığı, 2018-2023 yılları arasında bu konuda yapılan tezlerin (66,6) artış gösterdiği belirlenmiştir. Tezlerin %44,4'ü tanımlayıcı, %27,8'i deneysel ve %27,8'i yarı deneysel olarak yapılmıştır. Araştırma örneklemini tezlerin %77,8'inde hastalar oluşturmuştur. Araştırmaların örnekleminde toplam 2264 hasta ve 1035 hemşire ve hekimin bulunduğu belirlenmiştir. Tezler önleme (%33,3), eğitim (%28,6), risk analizi (%23,8) ve bilgi düzeyi belirleme (14,3) konularını içermektedir. İncelenen tezlerde hemşirelere hizmet içi eğitim verilmesi ve bilgi düzeylerinin artırılması, yazılı kayıtların tutulması, tromboz ve çorap kullanımına yönelik protokol geliştirilmesi ve bu protokollerin kullanılması, risk tanılamaya yönelik araştırmaların yapılması, postoperatif dönemde diz altı basınçlı çorap kullanılmasının önerildiği belirlenmiştir.
Tartışma ve sonuç: Derin ven trombozu gelişen teknolojiye ve uygulanan profilaksi yöntemlerine rağmen ameliyat sonrasında halen güncelliğini koruyan sorunlar arasında bulunmaktadır. Bu sorunların hemşireler tarafından belirlenerek gerekli önlemlerin alınması hastalarda komplikasyon riski ve konfor açısından önem arz etmektedir. Hemşireler hastalıkların tanılanması, tedavi ve bakım süreçlerinde primer bakım veren sağlık profesyonelleri olduğundan dolayı daha çok çalışmaların yapılmasına ve bu çalışmaların alana katılmasına ihtiyaç vardır.
Anahtar sözcükler: Venöz tromboemboli, derin ven trombozu, elastik basınçlı çorap, antiemboli, dvt

Sözel Bildiri

AMELİYATHANEDE POZİSYON VERME VE HEMŞİRELERİN SORUMLULUKLARI

Oğuz Özdemir*, Altun Baksi**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Isparta, Türkiye, oguz85983@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, altun.baksi@hotmail.com*

Ameliyathanede hasta pozisyonu, anestetik ajanların uygulanması ve izlenmesi, hastanın hava yolunun sürdürülmesi ve ameliyat bölgesine ulaşmayı sağlayacak şekilde verilmelidir. Ameliyat pozisyonlarına bağlı olarak göz ve basınç yaralanmaları, solunum, dolaşım, sinir ve kas-iskelet sistemi ile ilişkili komplikasyonlar gelişebilmektedir. Ameliyathanede pozisyon açısından dikkat edilmesi gereken bireyler arasında; 70 yaş ve üzerindeki hastalar, diyabetik hastalar, damar hastalığı olan ya da damar cerrahisi geçirecek olanlar, ameliyat süresi dört saatten fazla olanlar, zayıf olanlar ya da ameliyat öncesi yetersiz beslenenler ve ameliyat öncesi Braden Risk Değerlendirme Skala puanı 20'den az olan hastalar yer almaktadır. Ameliyathanede güvenli hasta pozisyonunun verilmesi ve sürdürülmesi ekip çalışması gerektirir. 19 Nisan 2011 tarihli Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te sirküle hemşirenin görevleri arasında hastanın ameliyat masasına alınması, uygun pozisyonun verilmesi ve güvenliğinin sağlanmasına yardım etmesi yer almaktadır. Ameliyathanede hasta pozisyonları ile ilgili kanıta dayalı önerilere bakıldığında; hemşireler tarafından hastanın risk altında olan bölgeleri (el-el parmakları, ayak-ayak parmakları, cinsel organları gibi) dikkatli bir şekilde takip edilmeli ve yaralanmaları önlemek için gerekli önlemler alınmalıdır. Ayrıca hastaya basınç yarası oluşum riskini azaltacak şekilde pozisyon verilmeli ve basınç yarası için riskli bireylerde, deriyi korumak amacıyla silikon çok-katlı köpük yara örtüsü kullanılmalıdır. Koruyucu pansumanlar topuk, sakrum gibi kemik çıkıntılarına, basınç, sürtünme veya makaslama kuvvetine maruz kalan alanlara uygulanabilir. Kritik cihazların sebep olacağı basınç yaralarını önlemek amacıyla koruyucu pansumanlar kullanılabilir. Koruyucu pansumanlar çoklu katman oluşturacak şekilde kullanılmamalıdır. Hastanın topukları, aşil tendonunu koruyup, bacakların ağırlığını dağıtacak şekilde elevasyona alınmalı ve hastanın dizleri hafif fleksiyonda olmalıdır. Hastanın dirseğinin dört saatten fazla bir süre boyunca 90 dereceden fazla bükülmesinden ve kolun 90 dereceden fazla abdüksiyonundan kaçınılmalıdır. Hastanın vücudunun ameliyat masasının metal ve sert yüzeyleri ile olan teması önlenmelidir. Ameliyat esnasında hastaya pozisyon vermek için, çarşaf, battaniye veya havlu benzeri malzemeler kullanılmamalıdır. Ameliyattan önce ve sonra, hastalar ameliyat sırasında olandan farklı pozisyonda yatırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, Pozisyon, Cerrahi, Hemşirelik, Bakım.

Sözel Bildiri

CERRAHİ DUMAN KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENEMESİ

[1]Oğuz ÖZDEMİR, [2]Filiz SALMAN SARAÇ

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Isparta, Türkiye, oguz85983@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, filizslmn@gmail.com*

Giriş: Cerrahi duman ameliyathane ortamında özellikle elektronik araç ve gereçlerin meydana getirdiği çevresel bir sorundur. Cerrahi duman, kokulu ve görünür özelliğinin yanında pek çok zararlı maddeyi bünyesinde barındırmaktadır. Yanmış hücre içeriğini barındıran ve zararlı kimyasal etkileri bulanan cerrahi duman, ameliyathane ünitelerindeki çalışanlar üzerinde akut ve kronik olarak birçok sağlık sorununu da beraberinde getirmektedir.

Amaç: Bu çalışmada cerrahi duman konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma bibliyometrik, retrospektif ve tanımlayıcı bir inceleme çalışmasıdır. Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi online arama tabanına "cerrahi duman", "duman", "çalışan güvenliği", "ameliyathane", anahtar kelimeleri girilmiş ve çıkan sonuçlar hemşirelik alanından daraltılarak incelenmiştir. Aralık 2023- Ocak 2024 tarihleri arasında yapılan inceleme sonucu toplam 7 teze ulaşılmıştır. Tezler excel programına girilerek analiz edilmiştir.

Bulgular: Cerrahi dumana yönelik Ulusal Tez Merkezine kayıtlı tezlerin %71,4'ü yüksek lisans, %28,6'sı doktora tezi olarak yapılmıştır. Tezlerin %57,1'i tanımlayıcı, %28,6'sı deneysel ve %14,3'ü olgu-kontrol çalışması olarak yapılmıştır. Araştırma örneklemini tezlerin %85,7'sini ameliyathane ünitelerinde çalışan sağlık çalışanları, %14,3'ünü ise hastalar, oluşturmuştur. Tezlerin, dumanın çalışanlar üzerine etkisi (%44,5), iç ortama etkisi (%11,1), çalışanların bilgi düzeyi (%22,2), alınan önlemler (%11,1), ve cerrahi duman farkındalığı (%11,1) konularında yapıldığı belirlenmiştir. İncelenen tezlerde, ameliyathane duman tahliye sistemlerinin geliştirilmesi, uzun süreli cerrahi girişimlerde ortamın havalandırılması, odalarda laminer hava akımı kullanılması, kişisel koruyucu ekipmanlar, önlemler ve dumanın akut ve kronik etkilerini inceleyen çalışmalar yapılması, cerrahi dumandan korunma konusunda ulusal çapta standartlar, rehberler, yasa ve yönetmeliklerin oluşturulması, ameliyathane çalışanlarının bilgi eksikliğini giderecek eğitim programlarının düzenlenmesi ve kişisel koruyucu ekipmanların özellikle filtrasyon maskelerin kullanılmasının önerildiği belirlenmiştir.

Sonuç: Ameliyathane ünitelerindeki çevresel sorunlardan birisi olan cerrahi duman teknolojinin gelişmesiyle ve teknolojik gelişmelerin ameliyathane ünitelerine yansımasıyla birlikte halen güncelliğini devam ettiren ve araştırma konusu olan bir durumdur. Cerrahi dumanın sağlık çalışanları üzerindeki olumsuz etkilerini ve beraberinde getirebileceği risklerin azaltılabilmesi için bu konu hakkında daha çok araştırma yapılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler; cerrahi duman; duman; çalışan güvenliği; ameliyathane; hemşirelik.

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE KULLANILAN SEDATİF AJANLAR

Çiğdem Küçükeşmen*, Dt. Sıla Nur Gürçkaya**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti ABD, Isparta, Türkiye , cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Pedodonti ABD, Isparta, Türkiye, sngurckaya@gmail.com*

Çocuk diş hekimliğinde kullanılan sedatif ajanlar, çocuk hastaların dental deneyimini iyileştirmek ve tedavi süreçlerini daha konforlu hale getirmek amacıyla önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu yöntem, çocuk diş hekimliğinde kullanılan davranış yönlendirme tekniklerinden; "İleri Davranış Yönlendirme Teknikleri" içerisinde yer alan medikal bir tekniktir. Bu ajanlar, genellikle dental anksiyete yaşayan veya tedaviye karşı direnç gösteren çocuklarda kullanılmaktadırlar.

Çocukların diş hekimine olan güvenlerini artırmak ve gelecekteki diş sağlıkları için olumlu ve konforlu bir deneyim yaşamalarını sağlamak açısından sedatif ajanlar, diş hekimlerine ve pedodontistlere etkili bir çözüm yolu sunmaktadırlar. Bu ajanlar içinde en yaygın olarak kullanılanlar arasında; oral sedatifler, inhalasyon anestezikleri ve intravenöz sedatif ajanlar bulunmaktadır. Oral sedatifler, genellikle ağız yoluyla verilen ilaçlardır ve hastanın bilincini etkileyerek rahatlamasını sağlarlar. İnhalasyon anestezikleri, çocuğun soluduğu bir gaz şeklinde verilirler ve hızla etki edip kısa süre içerisinde atılırlar. İntravenöz sedatifler ise, genellikle daha karmaşık dental tedaviler sırasında tercih edilirler ve damar yoluyla uygulanırlar.

Bu sedatif ajanların kullanımında dikkate alınması gereken önemli bir faktör; güvenilirlik ve ajanların olası yan etkileridir. Dozajların doğru bir şekilde belirlenmesi, çocuk hastaların yaş ve sağlık durumlarına uygun olarak yapılmalıdır. Ayrıca, hasta ve aile ile etkili bir iletişim kurmak, sedatif ajanların kullanımının başarılı olması için kritik bir unsur olarak görülmektedir.

Sonuç olarak, çocuk diş hekimliğinde sedatif ajanlar, genç hastaların tedavi süreçlerini iyileştirmek ve diş hekimine olan güvenlerini artırmak için etkili bir araç sunarlar. Ancak, bu ajanların bilinçli ve dikkatli bir şekilde kullanılması, güvenilirlik ve hasta güvenliği açısından oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple; diş hekimi, pedodontist ve tıp doktorları ile konsültasyon şarttır.

Anahtar Kelimeler: Sedasyon, Çocuk Diş Hekimliği, Davranış Yönlendirme Teknikleri, Oral Sedasyon, İntravenöz Sedasyon

Sözel Bildiri

COMPARISON OF NASAL MORPHOMETRY WITH 2:4 FİNGER RATIO IN YOUNG PEOPLE

Buket Oğuz*, Kadir Desdicioğlu*, Vahide Tutuk*

** Ankara Yıldırım Beyazıt University Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Ankara, Turkey*

buketoguzbeyoglumail@gmail.com

kdesdici@yahoo.com

vahideakkus44@gmail.com

Background: The central region of the face holds aesthetic significance, with the nasal structure being a crucial component. Additionally, the nose serves as an important anatomical marker providing information about ethnicity, age, and race. **Aim**: In this study, our aim was to investigate the morphometric correlation between the 2D:4D ratio in youth and the anatomical structure of a normal nose. **Methods**: The study was conducted on 205 students (127 females, 78 males) aged between 18-25, with heights ranging from 150 cm to 189 cm, and weights from 42 kg to 90 kg or more, at Ankara Yildirim Beyazit University Faculty of Medicine. After collecting sociodemographic information from participants, height and weight measurements were taken. Morphometric measurements of the hand and nose regions were recorded by the same researcher. Body Mass Index (BMI) was calculated for each participant. The volunteers were then divided into eight age groups and four BMI groups. Statistical analysis was performed, considering $p<0.05$ as significant. **Results**: Initially, demographic data of the participants were collected, followed by recording parametric data of the hand and nose. Mean and standard deviation of demographic and parametric data were calculated according to gender, age, and BMI. Subsequently, hand and nose parameters were statistically evaluated based on gender, age, and BMI, revealing statistically significant differences between the parameters ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion**: The data obtained from this study will contribute to understanding nasal development, aiding in gender determination in forensic medicine, and diagnosing and treating pathologies related to the nose. Furthermore, it will assist clinicians involved in describing anatomical points when planning any nose-related surgical procedures.

Keywords: 2D:4D ratio, Hand, Nose, Anatomy, Embryology, Morphometry

Poster Bildiri

ANTI-INFLAMMATORY EFFECTS OF PROBIOTICS ON METABOLIC SYNDROME COMPONENTS

Züleyha MUCUR*, Gül Fatma YARIM**

** Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary Medicine, Ondokuz Mayis University, Samsun, Turkey, dytzuleyha@gmail.com*

*** Department of Biochemistry, Ondokuz Mayis University, Faculty of Veterinary Medicine, Samsun, Turkey, gulyarim@omu.edu.tr*

Metabolic syndrome components such as hyperglycemia, hypertriglyceridemia, abdominal obesity, and hypertension have been steadily increasing in the past decade. In abdominal obesity, which is a component of metabolic syndrome, inflammatory processes are triggered by the increase in the release of pro-inflammatory cytokines as a result of the decrease in the functionality of fat tissues. The main cytokines associated with components of the metabolic syndrome are the interleukin family, tumor necrosis factor alpha, and interferon-gamma. Disturbances in the gut microbiome cause low-grade systemic inflammation in the host, contributing to the development of insulin resistance, diabetes, and obesity. Approaches targeting pro-inflammatory cytokines provide success in the prevention and treatment of metabolic syndrome. Many potential effects of probiotics have been described, including anti-inflammatory, antioxidant, immunomodulatory, antihypertensive, and hypocholesterolemic properties. Scientific evidence suggests that probiotic consumption has beneficial effects on improving inflammatory processes in metabolic syndrome components. Probiotics have been shown to suppress inflammatory processes and cytokines caused by components of metabolic syndrome in patients with metabolic syndrome and in their experimental models. Probiotics exhibit immunomodulatory effects by modulating the secretion of cytokines and chemokines such as interleukins, interferons, transforming growth factors, and tumor necrosis factors from immune cells in the intestine. Probiotics attenuate insulin resistance, increase thermogenesis, and maintain glucose homeostasis in adipose tissue. Probiotics have been demonstrated to affect the expression of inflammation-related genes and proteins. The most commonly used probiotics for metabolic syndrome components are Lactobacillus, Bacillus, Bifidobacterium, and Saccharomyces. The possible anti-inflammatory activities of each probiotic strain vary depending on the host response, duration of use, and dose. The potential beneficial effects of probiotics in the prevention and treatment of metabolic syndrome components have been evidenced by many experimental and clinical studies. There is a need for further scientific studies on the mechanism of the effects of probiotic supplementation on inflammatory processes in metabolic syndrome components.

Keywords: Cytokine, Anti-inflammatory, Metabolic syndrome, Probiotic

Sözel Bildiri

PEDİATRİK HASTADA BİR 'APEKSOGENEZİS' OLGUSUNUN SUNUMU

Şevval İrem Aydın*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. sevvalirema@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Total pulpotomi; radiküler pulpa dokusunun canlılığını, fizyolojik ve savunma fonksiyonlarını korumak amacıyla, açığa çıkmış ya da enfekte olmuş vital kronal pulpa dokusunun çıkartılması şeklinde gerçekleştirilen minimal invaziv bir teknik olarak gerçekleştirilmektedir.

Böylece, apeksi kapanmamış genç daimi dişlerde, pulpa canlılığı korunarak, apeksogenezis prosedürü meydana gelebilmektedir. Pulpa tamir materyallerinin seçimi, vital pulpa tedavilerinin başarısı üzerinde oldukça büyük bir etkiye sahip olabilir. Mineral Trioksit Agregat (MTA), pulpa örtüleme materyali olarak altın standart kabul edilmektedir. MTA, uzun süreli sızdırmazlık, yüksek biyouyumluluk ve tünel defektsiz dentin köprüsü oluşumu sağlayabilmektedir. Bu olgu raporunda, kök gelişimi tamamlanmamış genç bir daimi azı dişinde, MTA ile yapılan total pulpotomi tedavisi anlatılmaktadır.

OLGU SUNUMU

Hastamızdan aldığımız ayrıntılı anamnezde; hastanın herhangi bir sistemik probleme sahip olmadığı ve herhangi bir ilaç kullanmadığı öğrenilmiştir. Tedavi öncesi yapılan klinik değerlendirmede, sol mandibular daimi birinci molar dişte derin bir çürük lezyonu saptanmıştır. Hasta, kendiliğinden başlayan ani, keskin bir ağrının, soğukta şiddetlendiğini ve gece ağrısı şikayeti olmadığını bildirmiştir. Yapılan perküsyon testinde, dişten pozitif cevap alınmıştır. Yapılan radyografik muayenede, dişin apeksinin henüz kapanmamış olduğu ve dişin kron kısmında, oldukça derin bir çürük lezyonu olduğu gözlenmiştir.

Hasta ebeveyninden, bilgilendirilmiş onam formu alındıktan sonra, dişe lokal anestezi uygulandı, ve çürük temizlendikten sonra kavite, %5'lik sodyum hipoklorit ile dezenfekte edildi. Açığa çıkan pulpa dokusu, yüksek hızlı elmas bir frez ile, kanal ağızları seviyesine kadar ampute edildi. Kanal ağızlarındaki kanama değerlendirildi ve %2,5'luk NaOCl ile nemlendirilmiş bir pamuk pelet uygulanarak, gerekli hemostaz sağlandı. Daha sonra MTA, pulpa dokusunun 3 mm'lik bir katmanına kondanse edilerek yerleştirildi. Diş, cam iyonomer kaide ve kompozit rezin ile restore edildi.

Pulpotomi yapılmış molar diş, iki aylık takip sonunda, asemptomatik ve klinik olarak fonksiyon görür halde bulundu. Ayrıca, yapılan radyografik kontrolde, köklerin etrafındaki periodontal dokuların daha sağlıklı oldukları ve ilgili dişin kök gelişiminin neredeyse bütünüyle tamamlandığı gözlendi.

Anahtar Kelimeler: Diş çürükleri, Kök gelişimi, Kök kanal tedavileri, Apeksogenezis, Kök ucu kapanması.

Sözel Bildiri

PARMAK EMME ALIŞKANLIĞININ "SABİT PARMAK EMME ALIŞKANLIĞI KIRMA APAREYİ " İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Burçe YURTGAN*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye burceyurtgan@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Çocuklarda parmak emme alışkanlığı, dil itimi alışkanlığı ile birlikte diş hekimleri tarafından en sık gözlenen kötü ağız alışkanlıklarından biridir. Alışkanlığın oluşmasındaki etkenler, duygusal ve öğrenilmiş davranış teorisi başlığı altında uzmanlar tarafından incelenmektedir. Buna göre; duygusal teori, Freudian temellidir ve beslenme dışı emme alışkanlığını çocuk gelişiminin oral evresiyle ilişkilendirmektedir. Öğrenilen davranış teorisi ise, emmenin bebeklerde doğuştan gelen bir dürtü olduğunu ileri sürmektedir. Alışkanlık genelde 5 yaş civarında sona erebilmektedir. Ancak çocuk, bu alışkanlığı daimi dişlenme döneminde de sürdürürse, ağız içinde hem yumuşak hem de sert dokularda hasarlar, dişlerde maloklüzyonlar oluşabilmektedir. Çocuğun alışkanlığı bıraktırmasına yönelik çabalar, diş hekimi ve çocuğun kendi aralarında konuşması kadar basit olabilmesinin yanı sıra daha karmaşık aparey tedavilerini içerebilmektedir. Herhangi bir tedavinin başarılı olabilmesi ile ilgili hatırlanması gereken en önemli nokta, çocuğun alışkanlığı bırakmaya psikolojik olarak istekli olmasıdır.

OLGU SUNUMU

Bu olgu bildiriminde; Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Ana Bilim Dalı bölümüne başvuran hastanın sunumu gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerinin gözlemleri sonucu, parmak emme şikayeti ile kliniğimize muayene için başvuran 4 yaşındaki kız hastanın, tıbbi ve dental anamnezi detaylı bir şekilde ailesinden alınmış, ekstraoral ve intraoral muayenesi gerçekleştirilmiştir. Alınan anamnez sonucunda, herhangi bir sistemik rahatsızlığı ve herhangi bir ilaç kullanımının olmadığı öğrenilmiş olup intraoral muayenede oral hijyenin iyi olduğu bulunmuştur. Alınan anamnez sırasında aile ,hastanın bu alışkanlığını bebekliğinden beri devam ettirdiğini, gün içinde ve özellikle geceleri uyurken alışkanlık şiddetinin arttığını, ailenin daha önce çeşitli uygulamalar ile alışkanlığı bıraktırmaya çalıştığı bildirmiştir. İntraoral muayenede alışkanlığa bağlı olarak, üst süt anterior dişlerde proklinasyon, alt süt anterior dişlerde retrüzyon durumlarının meydana geldiği görülmüştür.

Hastamız 3. ve 6. ayda, gerekli kontroller için çağrılmış olup 6. ayın sonunda daha önce oluşan maloklüzyonun neredeyse tamamen düzeldiği ve hastamızın parmak emme alışkanlığını tamamı ile bıraktığı öğrenilmiştir. Tedavi süresince hastanın pozitif yönde bilinç kazanmasından dolayı apareyin 6.ayın sonunda çıkartılmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Bununla birlikte, alışkanlığın zaman içinde tekrarlanması olasılığı düşünülerek, 3-6 aylık kontrollerle tekrar takip edilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir.

SONUÇ

Bu olgu bildiriminde, parmak emme alışkanlığının yol açtığı maloklüzyonlar ve bu durumun tedavisi için yapılan sabit apareyin uygulanışı sonucunda 6 aylık tedavimizin sonucu bildirilmiştir.

Anahtar Kelimeler:Oral Parafonksiyonlar, Parmak Emme Alışkanlığı, Çocuklarda Maloklüzyonlar

IHSLC

Sözel Bildiri

MTA İLE APEKSİFİKASYON TEDAVİSİ : OLGU SUNUMU

Burcu Erdem* , Çiğdem Küçükeşmen **

** Arş. Gör. Dt. Burcu Erdem Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, burcuerdem@icloud.com*

*** Prof. Dr. Çiğdem Küçükeşmen, Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Apeksifikasyon; canlılığını kaybetmiş ve kök ucu oluşumu tamamlanmamış dişlerde, apikal açıklığın, herhangi bir cerrahi işlem yapılmaksızın kapatılmasına, endodontik tedavinin başarılı bir şekilde bitirilmesine ve sert doku bariyerinin oluşumuna olanak sağlayan bir yöntemdir. Apeksifikasyonda; yaygın olarak kalsiyum hidroksit materyali (CaOH) kullanılmaktadır. Son zamanlarda CaOH'nin yerini MTA materyali almıştır. MTA'nın, apeksifikasyon prosedürünün uzunluğunu ortadan kaldırması, periapikal iyileşmeyi teşvik etmesi, üstün biyouyumluluğu ve sızdırmazlık gibi özellikleri, bu olguda MTA'yı tercih etme nedenimiz olmuştur. Bu olgu raporunda; kök gelişimi tamamlanmamış, daha önce travmaya uğramış bir daimi santral dişinde, MTA ile yapılan apeksifikasyon tedavisi anlatılmaktadır.

OLGU SUNUMU

Hastamız, 12.01.2023 tarihinde kliniğimize başvurmuştur. Yapılan muayene sırasında; 21 numaralı dişte gece ağrısı şikayetinin olduğu öğrenilmiştir. klinik ve radyografik muayeneler sonucunda, ilgili dişe yapılan vitalite testine negatif yanıt alınmış olup, dişe uygulanan perküsyon ve palpasyon testlerine ise pozitif cevap alınmıştır. Alınan intraoral radyografide, kök ucunun açık olduğu tespit edilmiş, ayrıca periapikal bölgede, patolojik radyolüsens bir görünümün varlığı da saptanmıştır. Tedavi için öncelikle; lokal anestezi altında, kök kanalının çalışma boyu radyografik olarak belirlenip, enfekte pulpa ve dentin dokusu artıkları, kanal eğeleri kullanılarak uzaklaştırılmıştır. Her eğeleme sonrasında, NaOCl ve serum ile kanallar dikkatli bir şekilde yıkanmıştır. Sırasıyla; NaOCl (%2,5), serum ve klorheksidin (%2) ile son yıkama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Kanalın paperpointler ile kurulanmasının ardından; MTA, bir plugger yardımıyla kanala yerleştirilip, kökün apikal üçlüsüne kondanse edilmiştir. Yerleştirilen MTA materyalinin sertleşmesi beklendikten sonra, sıcak guttaperka ile kanal dolumu yapılmıştır. Ardından, ilgili diş restore edilmiştir. Bitim işlemlerinin ardından hastamıza gerekli kontrol randevuları verilerek, takip altına alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Apeksifikasyon, MTA, Endodontik tedavi, Apikal tıkanma, travma.

Sözel Bildiri

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ GELİŞİMSEL BAKIMIN YENİDOĞAN ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Deniz Yiğit*

**Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye, deniz.yigit@ksbu.edu.tr*

Bireyselleştirilmiş Gelişimsel Bakım; farklı nedenlerle Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nde yatan yenidoğanların stresini azaltmayı amaçlayan, çeşitli bakım ve hemşirelik girişimlerinin uygulandığı, aile merkezli bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, yenidoğana uygun uyaranların verilerek yenidoğanın anne ve babası ile ilişkisinin desteklenmesinde ve nörolojik maturasyon gelişiminin hızlanmasında etkilidir. Yenidoğanda istenilen olumlu etkilerin oluşması için bireyselleştirilmiş gelişimsel bakım içerisinde çeşitli destekleyici girişimler bulunmaktadır. Destekleyici girişimler arasında; besleyici olmayan emme, kanguru bakımı uygulaması, gelişimsel pozisyonun korunması, aile merkezli bakım, çevre düzenlemesi yer almaktadır. Son yıllarda gittikçe önemi artan bu girişimlerin uygulanmasında hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Hemşirelerin bireyselleştirilmiş gelişimsel bakıma ilişkin yeterli bilgi sahibi olması, güncel gelişmeleri takip etmesi, bilgi ve deneyimlerini kliniğe aktarması önemlidir. Bu derleme makalesi, bireyselleştirilmiş gelişimsel bakımın yenidoğan üzerine etkilerinin önemini vurgulamak ve ileri dönemlerde yapılacak olan tanımlayıcı ve klinik çalışmalara katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda; Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nde bulunan yenidoğanlara yönelik Bireyselleştirilmiş Gelişimsel Bakım uygulamalarının artırılması, bu birimlerde çalışan hemşire ve diğer sağlık profesyonellerinin bilgi düzeylerinin artırılması ve güncel gelişmeleri takip etmesi, bu alana yönelik uygulamalı multidisipliner çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yenidoğan, Bireyselleştirilmiş Gelişimsel Bakım, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi, Hemşire

Sözel Bildiri

KANGURU BABA BAKIMININ BABA-BEBEK BAĞLANMASINA ETKİSİ

Deniz Yiğit*

**Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye, deniz.yigit@ksbu.edu.tr*

Kanguru bakımı, yenidoğan ve ebeveyninin ten tene teması olarak tanımlanmaktadır. Kanguru bakımının yenidoğan ve ebeveynleri için pek çok faydası bulunmaktadır. Bu faydalar arasında; yenidoğan ve ebeveynde fiziksel parametrelerin kontrol altına alınması, ağrının ve stres düzeyinin azaltılması, anne-baba-bebek bağlanmasının sağlanması yer almaktadır. Kanguru bakımı anne ve baba tarafından uygulanabilmektedir. Ancak uygulama sıklığına bakıldığında kanguru bakımının daha çok anneler tarafından uygulandığı görülmektedir. Oysaki babalarında eşine destek vererek aile içi rolleri güçlendirmesi, yeni rollerine uyum sağlayabilmesi, bebekleri ile arasındaki bağın artırılması için kanguru bakımı sürecine aktif olarak katılım sağlaması gerekmektedir. Kanguru bakımını aktif olarak uygulayan babalarda bebekleri ile aralarındaki bağın arttığını ifade etmektedir. Bu derleme makalesi, kanguru baba bakımının baba-bebek bağlanması üzerine etkilerinin önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda; babaların kanguru bakımına ilişkin bilgi düzeylerinin artırılması, uygulamalara aktif katılım sağlaması için cesaretlendirilmesi ve kanguru baba bakımına ilişkin uygulamalı çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanguru Baba Bakımı, Yenidoğan, Bağlanma, Hemşire

Poster Bildiri

THE EFFECT OF TRYPTOPHAN ON BEHAVIORAL DISORDERS IN DOGS

Tolga KARAALİ*, Gül Fatma YARIM**

** Department of Biochemistry, Ondokuz Mayis University, Faculty of Veterinary Medicine, Samsun, Turkey, tolgakaraalii@gmail.com*

*** Department of Biochemistry, Ondokuz Mayis University, Faculty of Veterinary Medicine, Samsun, Turkey, gulyarim@omu.edu.tr*

Tryptophan is an essential amino acid required for normal growth that plays an important role in protein biosynthesis in the bodies of both humans and animals. In addition to participating in protein synthesis, tryptophan is a precursor of serotonin, melatonin, nicotinamide, tryptamine, kynurenine, 3-hydroxykynurenine, quinolinic acid, and xanthurenic acid. Serotonin is a neurotransmitter that regulates basic adaptive reactions and is involved in the regulation of mood, anxiety, cognition, impulsivity, aggression, libido, feeding behavior, motor activity, biological rhythm, and body temperature. Tryptophan and its metabolites play an important role in alleviating different types of diseases, from psychiatric, neurological, and neurodegenerative diseases to cancer. These effects of tryptophan have become an exciting area of study for biomedical research focused on developing new therapeutic target identification. The crossing of L-tryptophan through the blood-brain barrier in animals is affected by various factors such as breed, gender, age, activity, and stimulation level. Behavioral problems stand out as one of the leading reasons for dogs being abandoned in shelters and euthanized. Behavioral disorders in dogs concern public health as well as the life of the owner. Studies on the effects of tryptophan on behavior in dogs are very few. Dogs with fear-related behavioral problems have low plasma tryptophan levels and high tryptophan metabolites. Scientific studies have shown that dietary tryptophan intake helps alleviate various behavioral problems in dogs. It is suggested that the higher bioavailability of tryptophan and the resulting increase in serotonin levels in the brain may have positive effects on canine behavioral problems characterized by serotonin deficits. The use of tryptophan is a promising approach in the treatment of behavioral disorders that are of public health concern, such as aggression in dogs.

Keywords: Dog, Behavioural disorder, Tryptophan

Sözel Bildiri

EFFECT OF EATING HABITS ON SALIVA PARAMETERS AND DENTAL HEALTH

Betül İŞİNER*, Elif Nihan KÜÇÜKYILDIZ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Department of Basic Sciences, Burdur, Turkey, betulisiner@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Department of Restorative Dentistry, Burdur, Turkey, enkucukyildiz@mehmetakif.edu.tr*

Background: One of the factors affecting the health of teeth is the structure of saliva. Different food consumption is one of the factors that cause changes in saliva, and saliva research is also very important due to its potential as a source of biomarkers. **Aim:** This research aimed to study the influence of fibrous, spicy, and hot food consumed on teeth and saliva. **Methods:** 56 participants who studying at Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Dentistry were included in the study. Forms containing food consumption preferences were filled out by the participants. In addition, saliva samples were taken from the participants and dental examinations were performed. **Results:** It has been observed that consuming fibrous food is associated with dryness of the mouth, foul breath, and sticking of food in the throat (p:0.039, 0.035, 0.005). However, in general, the effects of choosing and consuming fibrous, spicy, and hot food on saliva pH values and tooth health were not observed. **Discussion and Conclusion:** Decreased saliva and the resulting dryness of the mouth will have a major impact on the health of your teeth and gums. According to our results, fibrous food consumption is very effective in eliminating dryness of the mouth and preventing foul breath.

Keywords: Fibrous food, spicy food, hot food, saliva parameters, dental health

Sözel Bildiri

DİASTEMA KAPAMA: OLGU SUNUMU

Kürşat Fatih Yüksel**,Çiğdem Küçükeşmen***

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kucukesmencigdem@gmail.com*

***Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kursatyuksel2610@gmail.com*

İki diş arasındaki boşluğun (araya bir diş daha eklenemeyecek kadar küçük ve dar boşluk) adeziv restoratif materyaller kullanılarak kapatılıp estetik olarak restore edildiği tedavi yöntemidir. Bu boşluklar bazen sadece tek bölgede olabileceği gibi birden fazla bölgede de olabilir. Diastema dar ya da konik şekilli dişler gibi diş boyutundaki farklılıklardan ya da arktaki boşluk ve diş boyutu arasındaki farklardan kaynaklanabilir. Diş kaybı ya da tam sürmemiş dişler diastemaya neden olabilmektedir.

OLGU SUNUMU

Üst çene ön bölge dişleri arasındaki diastemalardan dolayı estetik problemlere sahip 12 yaşındaki çocuk hasta Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı'na başvurdu. Çocuk hastanın muayenesinde, periodontal olarak sağlıklı, normal vertikal ve horizontal kapanışa ve kanin koruyuculu oklüzyona sahip olduğu gözlendi. Hastaya ve ebeveynine şikayetlerinin giderilmesi ile ilgili tedavi seçenekleri anlatıldıktan sonra hastaların da onayı alınarak direkt rezin kompozitlerle diastemaların kapatılmasına karar verildi ve restorasyonlar aşağıdaki yöntemle tamamlandı. Dişler temizlendikten ve renk seçimi yapıldıktan sonra, ilk olarak boşluk ve boşluğa komşu dişlerin boyutları bir kumpas yardımı ile ölçüldü. İzolasyonu sağlamak için pamuk rulolar dişlerin ideal gingival konturlarını verebilmek açısından lastik örtü yerine tercih edildi. Restorasyon uygulanacak yüzeylere 0.5 mm çevresini de içine alacak şekilde 15 saniye asit uygulandı. Asit yıkandıktan ve kurutulduktan sonra şeffaf bant ve böbrek matris dişeti oluğunu da içerecek şekilde yerleştirildi. Daha sonra diş yüzeylerine adeziv rezin uygulandı ve 10 saniye ışık ile polimerize edildi. Şeffaf bant ve böbrek matris yerleştirildikten sonra kompozit rezin dişlere yerleştirildi ve polimerizasyonu için ışık cihazı ile bukkal ve palatinal yüzeyden 20'şer sn ışık uygulandı. Polimerizasyon tamamlandıktan sonra şeffaf bant ve böbrek matris uzaklaştırıldı. Aşındırıcı diskler kullanılarak konturlama ve bitirme işlemleri gerçekleştirildi. Birinci restorasyon tamamlandıktan sonra ikinci restorasyon da aynı işlemler uygulanarak tamamlandı. İkinci restorasyonun meziyodistal boyutunun başlamadan önce planlanan boyutta olmasına dikkat edildi.

Anahtar Kelimeler: Diastema Kapatma, Kompozit Rezin, Estetik, Çocuk Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

TÜRKİYE İÇİN YENİ BİR MODEL: YAŞLI GÜNDÜZLÜ BAKIM MERKEZLERİNDEN HİZMET ALAN VE HİZMET ALMAYAN YAŞLILARDA YAŞAM KALİTESİ VE UMUT DÜZEYİ

NİMET KORKMAZ*, SEDA NUR TURAN, FİLİZ ÖZKAN*****

** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Kayseri, Türkiye, 1130210643@erciyes.edu.tr*

***Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Kayseri, Türkiye, 1130210484@erciyes.edu.tr*

****Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doç. Dr., Kayseri, Türkiye, ORCID: 0000-0002-7286-3548, filizozkan@erciyes.edu.tr*

2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 1. Dönem kapsamında 1919B012301986 numaralı başvuru ile destek almaktadır.

Giriş: Gündüzlü bakım hizmeti birimleri, yaşlı bireyler için toplumun da katılımını sağlayan planlı etkinlikleri kapsayarak sağlıklı bir yaşam sürmelerini amaçlayan ve yaşlının sosyal yönden kendini iyi hissetmesine katkı sunan, başkasına bağımlı kalmadan yaşamasını hedefleyen süreli bakım hizmetlerini içermektedir.

Amaç: Türkiye'de bu hizmet yönetmelikte yer almasına rağmen sadece 3 şehirde verilmektedir. Ülkemizde yaşlılara verilen bu hizmetle ilgili henüz bir çalışma yapılmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle bu çalışmanın Türkiye'de gündüzlü bakım merkezlerinden hizmet alan ve hizmet almayan yaşlıların yaşam kalitesi ve umut düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması amacı ile tanımlayıcı çalışma olarak yapılmıştır.

Yöntem: Çalışmanın örneklemini, Kayseri'de tek olan Yaşlı Yaşam Merkezi'nden hizmet alan (56 birey) ve Kayseri İlçe Sağlık Müdürlüklerinde Veri Kayıt Sistemi'ne kayıtlı 65 yaş üstü (56 birey) toplamda 112 yaşlıdan oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak; sosyodemografik bilgi formu, Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 25.0 yazılım programında; ortalama, standart sapma ve bağımsız iki örnek t testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmada yaşam merkezine giden ve gitmeyen yaşlıların grupları arasında cinsiyet, yaş ve medeni durumlarının benzer olduğu (sırası ile p=0,707; p=0,710; p=0,829) belirlenmiştir. Çalışmada yaşam merkezine giden yaşlıların toplam yaşam kalitesi puanı 79,3 ±8,2; gitmeyenlerin yaşam kalitesi puanı 68,8±7,2 ve gruplar arasında istatistiksel olarak farkın önemli olduğu bulunmuştur (t=6,910;p= 0,000). Çalışmada yaşam merkezine giden yaşlıların toplam sürekli umut ölçeği puanı 51,1 ± 6,5; gitmeyenlerin sürekli umut ölçeği 41,0 ± 8,6 ve aralarında istatistiksel olarak farkın önemli olduğu bulunmuştur (t= 7,161; p= 0,000).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmanın sonucunda merkeze giden yaşlıların yaşam kalitesi ve sürekli umut puanlarının gitmeyen gruptan daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın önemli olduğu bulunmuştur. Bu nedenle gündüz bakım merkezi sayılarının arttırılması, bu merkezlerde yaşam kalitesi ve umut düzeyine etki edecek faaliyetlerin düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, Gündüzlü bakım merkezi, Yaşam kalitesi, Umut

Poster Bildiri

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ HEDEF- 3: SAĞLIKLI BİREYLER KAPSAMINDA YAŞLI GÜNDÜZLÜ BAKIM MERKEZLERİ

SEDA NUR TURAN*, NİMET KORKMAZ, FİLİZ ÖZKAN*****

** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Kayseri, Türkiye, 1130210484@erciyes.edu.tr*

*** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Kayseri, Türkiye, 1130210643@erciyes.edu.tr*

****Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doç. Dr., Kayseri, Türkiye, ORCID: 0000-0002-7286-3548, filizozkan@erciyes.edu.tr*

2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 1. Dönem kapsamında 1919B012301986 numaralı desteklenen projeden üretilmiştir.

Bu derleme; sürdürülebilir kalkınma hedefleri hedef-3: sağlıklı bireyler kapsamında yaşlı gündüzlü bakım merkezlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Yaşlanma geri dönüşümü mümkün olmayan; biyolojik, kronolojik, psikolojik ve sosyal boyutları barındıran fizyolojik bir süreçtir (Kitiş, Ülgen, Zencir & Büker, 2012). Günümüzde sağlığın korunması ve yükseltilmesi kapsamında hastalıkları önlemeye yönelik girişimlerin çoğalması, kişilerin beslenme koşullarının daha iyiye gitmesi, sağlık koşullarının kalitesinin artması, yaşam süresini arttırmış ve yaşlı nüfusun sayısını arttırmıştır. Ülkemizde 2022 yılı 65 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı %9,9 olduğu ve 2040 yılında %16,3'e ulaşacağı düşünülmektedir (TUİK 2023). 2. Dünya Yaşlılık Asamblesi'nde yaşlıların sorunları ve çözüm yolları görüşülmüş oluşturulan 'Uluslararası Eylem Planı' çerçevesinde yaşlı popülasyonun sağlıklı yaşamını koruması ve sağlıklı yaşamaya devam ettirilmesi, yaşam kalitesini arttırması, topluma entegrasyonu, aktif ve başarılı bir yaşlanma amacıyla politikalar oluşturmak ve çalışmalar yapmak hedeflenmiştir (Yaşlanma Üzerine İkinci Dünya Asamblesi, 2002). Böylece yaşlılara sunulan hizmetler, bireylerin mümkün olduğunca bağımsız hareket etmelerini, bilişsel ve entelektüel düzeylerinin yüksek olmasını, aktif yaşamlarını sürdürmelerini ve yaşamlarından memnun olmalarını amaçlamıştır. Türkiye'de de bu hedefler doğrultusunda eylem ve kalkınma planları oluşturulmuş, eyleme geçirilmiştir. (Sosyal Sektörler Ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, 2007). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Türkiye'de Yaşlı Bakım Hizmetleri Raporu' na göre: Yaşlıların; Evde yaşamasına destek olacak, gündüzlü hizmetler ve evde yaşlı bakımı hizmetlerinin diğer kamu kurumlarıyla iş birliği içerisinde sunulmasının, aile danışmanlığı hizmetleriyle yaşlıyla yakınları arasında yaşanabilecek olası sorunların çözüme ulaştırılmasının ve kurum bakımının son aşamada düşünülmesini sağlayacak bakım modellerinin geliştirilmesi önerilmektedir. Bu bağlamda, gündüzlü bakım hizmeti birimi hem uluslararası hem de ulusal eylem planlarına ulaşmada oldukça önemlidir. Gündüzlü bakım hizmeti birimleri, yaşlı bireyler için toplumun da katılımını sağlayan planlı etkinlikleri kapsayarak yaşlıların sağlıklı bir yaşam sürmelerini amaçlayan ve yaşlının sosyal yönden kendini iyi hissetmesine katkı sunan, başkasına bağımlı kalmadan yaşamasını hedefleyen süreli bakım hizmetlerini içermektedir (Borglin, et al. 2005). Türkiye'de bu hizmet yaygın olmamakla birlikte yönetmelikte yer almaktadır. Bu nedenle Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılması adına Türkiye de gündüz bakım merkezlerinin yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sağlıklı birey, Yaşlılık, Gündüzlü bakım merkezi

Sözel Bildiri

PROTON PUMP INHIBITORS AND DEMENTIA RISK: A STUDY BASED ON FAERS DATABASES

Zinnet Şevval Aksoyalp*

** Izmir Katip Celebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, Izmir, Türkiye, zinnetsevval.aksoyalp@ikcu.edu.tr*

Background: Proton pump inhibitors (PPIs) are used for peptic ulcers and gastroesophageal reflux disease, but long-term use of PPIs is associated with several adverse events, including dementia, which has been related to sex differences. **Aim:** This study aims to compare the adverse effects of dementia reported in patients taking PPIs and to evaluate them in terms of sex differences. **Methods:** Dementia adverse events with omeprazole, esomeprazole, lansoprazole, dexlansoprazole, pantoprazole, and rabeprazole were collected using FDA Adverse Event Reporting System (FAERS) database from 1989 to 2023. The total number of adverse events and the adverse events of dementia with PPIs were analysed as the sex of the patient. The reporting odds ratios (RORs) and 95% confidence intervals (CIs) were calculated to compare the adverse events of dementia for each PPI. Differences in categorical variables were assessed using the Chi-square test. Statistical analyses were performed using GraphPad Prism software (USA). **Results:** A total of 398,673 adverse events were reported to the FAERS database for PPIs, with omeprazole and esomeprazole having the highest number of adverse events. The total number of adverse events with PPIs was higher in females than in males (179304 vs 117570; $p<0.0001$). A total of 644 dementia adverse events were reported with PPIs, and 64% of dementia adverse events occurred in females ($p<0.0001$). Omeprazole (ROR 1.297, 95% CI 1.102 to 1.527) and esomeprozole (ROR 1.265, 95% CI 1.071 to 1.494) had the highest risk of dementia. **Discussion and Conclusion:** Dementia is more common in females taking PPIs. It may be advisable to monitor female patients for dementia, especially during treatment with omeprazole and esomeprozole.

Anahtar Kelimeler: Adverse events, dementia, proton pump inhibitors, sex differences.

Sözel Bildiri

PREPARATION AND RADIOLABELING OF ^{99M}TC-LABELED, VANCOMYCIN ENCAPSULATED LIPOSOMES

Merve Karpuz*, Mine Silindir-Gunay**

** Izmir Katip Celebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Radiopharmacy, Izmir, Turkey, merve.karpuz@ikcu.edu.tr*

*** Hacettepe University, Faculty of Pharmacy, Department of Radiopharmacy, Ankara, Turkey, mines@hacettepe.edu.tr*

Background: The detection at early stage and effective treatment poses a critic issue in infection cases. **Aim:** Therefore, ^{99m}Tc labeled, vancomycin encapsulated liposomes were designed to obtain specific and effective theranostic agent for infection. **Methods:** The film-hydration technique was used for the preparation of liposomes. The mean particle size, polydispersity index, zeta potential, and encapsulation efficiency were analyzed for characterization, and in vitro drug release study was performed by dialysis method. Liposomes were radiolabeled with ^{99m}Tc by tin-reduction method, and optimum condition was determined to obtain the highest labeling efficiency. **Results:** In the characterization studies, liposomes exhibited high encapsulation efficiency, nanometer particle size, and neutral zeta potential. Whole amount of vancomycin was released from liposomes at the end of 8 h, and a slower and controlled drug release was obtained compared to free drug solution. The radiolabeling efficiency of liposomes were found higher than 80%, and radiolabeling stability remained for 6 h. **Discussion and Conclusion:** Vancomycin loaded liposome formulations as theranostic agents were successfully prepared. Liposome formulations exhibited proper characterization profiles and controlled drug release. Liposomes were radiolabeled by a simple and direct technique. Our studies are continuing to evaluate the antimicrobial and imaging efficacy of the formulations through in vitro cell culture studies.

Anahtar Kelimeler: Vancomycin, Liposome, Tc-99m, Theranostic.

Sözel Bildiri

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN UPPER EXTREMITY FUNCTIONALITY AND Y BALANCE PERFORMANCE IN ADULT INDIVIDUALS

Fatma Kübra ÇEKOK*, Ayşenur GÖKŞEN*, Turhan Kahraman, Arzu Genç*****

**Tarsus University, Department of Physiotherapy and Rehabilition, Mersin, Turkey, kubracekok@tarsus.edu.tr*

*** Katip Çelebi University, Department of Physiotherapy and Rehabilition, İzmir, Turkey, turhan.kahraman@yahoo.com*

**** Dokuz Eylul University Faculty of Physical Therapy and Rehabilitation, , Izmir, Turkey arzu.genc@deu.edu.tr*

Backround: Upper extremity functionality is important for performing activities of daily living. **Aim:** The purpose of the study was examination of the relationship between upper extremity functionality and Y balance performance in adult individual.**Methods:** In this study, the relationship between Y Balance Test (YBT) reach distance values and hand function was examined in healthy individuals. 45 recreationally healthy individuals were included in the study between July 2022 and June 2023. The age, height, weight, and leg length measurements of each participant were taken. Upper extremity functionality was assessed with the nine-hole peg test. Balance performance was measured in 3 directions; anterior (ANT), posteromedial (PM), and posteriolateral (PM)) using the Y balance platform (YDT). The obtained scores were normalized according to the average values and leg length values for each direction (ANT, PM, and PL). values were reached. Speraman correlation analysis test was used to examine the relationship between the variables. The necessary institutional permissions were obtained from the Tarsus University Clinical Research Ethics Committee (Protocol Number: 2022-03-10). **Results:** A total of 21 women (age, 44.95+6.40) and 24 men (age, 41.91+7.5) were included in the study. In the study, there was a significant relationship between the ANT and PM normalized score values of the reaching distances of DKÇT and YBT ($r = -440$, $p = 0.02$; $r = -571$, $p<0.01$, respectively), while there was a significant relationship between the PL normalized score ($r = -280$, $p = 0.237$), but no significant relationship was found. **Discussion and Conclusion:** As a result of the research, a significant relationship was detected between upper extremity function tests and Y balance test performance tests in healthy individuals. Increasing upper-extremity functional performance in healthy individuals will positively affect balance performance. (**This study was supported by Tarsus University Scientific Research Projects Commission Unit No. SBF.22.001).**

Keywords: Upper extremity functionality, Y Balance Performance, Healthy individual

Sözel Bildiri

EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ, EMZİRME MOTİVASYONU, BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Başak Ünsal Çimen, Cansu Akdağ Topal**, Handan Boztepe*****

Uzman, Başak Ünsal Çimen Gazi Üniversitesi Hastanesi, Ankara/Türkiye.

***Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara /Türkiye.*

****Doç. Dr, Handan Boztğe Ankara/Türkiye.*

basakunsalcimen@gmail.com

Amaç: Bu çalışmada; Emzirme Öz-yeterliliği, Emzirme Motivasyonu Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak planlanan çalışma Gazi Üniversitesi Hastanesinde 20 Kasım 2022- 1 Mart 2023 tarihleri arasında güç analizi ile belirlenen 260 postpartum dönemdeki anne ile yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Sosyodemografik Form, Emzirme Öz-yeterlilik Ölçeği, Emzirme Motivasyon Ölçeği, Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada annelerin emzirme öz-yeterlilik ölçek düzey ortalaması 56,11±5,34, Rosenberg benlik saygısı ölçek düzeyleri ortalaması 14,51±0,78, emzirme motivasyon ölçek düzey ortalaması 69,98±5,15 ile dağılım göstermiştir. Araştırma sonucunda, emzirme öz-yeterliliği ile emzirme motivasyonu arasında ($p<0,05$) ve emzirme öz-yeterliliği ile benlik saygısı arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Araştırma sonuçları sosyo-demografik faktörlerin emzirme öz-yeterlilik üzerinde belirgin bir faktör oluşturmadığını gösterirken sosyal destek ve doğum sayısı belirgin bir faktör olduğunu göstermektedir. Emzirme öz-yeterliliği ile emzirme motivasyonu arasında ve emzirme öz-yeterliliği ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Emzirme öz-yeterliliği, emzirme motivasyonu, benlik saygısı, hemşirelik, emzirme

Sözel Bildiri

ÇOCUK KORUMA UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİNE YÖNLENDİRİLEN ADLİ OLGULARIN SOSYO-DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ: KOCAELİ ÖRNEĞİ

Yunus DURSUN

Kocaeli Üniversitesi Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi

Amaç Çalışmada suça sürüklenen, suç mağduru ve kati rapor düzenlenmesi kapsamında adli psikiyatrik değerlendirilmeleri kapsamında Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne yönlendirilen çocuklara ve ailelerine yönelik sosyo-demografik özelliklerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından adli psikiyatrik değerlendirme için Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine yönlendirilen suça sürüklenen, suç mağduru ve kati rapor düzenlenmesi talep edilen çocukların sosyo-demografik özellikleri incelenerek bu çocukların suça sürüklenme, suç mağduru olma ve kendisine zarar vermede bireysel ve ailesel özelliklerin neler olduğu incelenmiştir. Çalışmada Haziran 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında değerlendirilmesi yapılan 29 çocuğun dosya bilgileri geriye dönük olarak incelenmiştir.

Bulgular 29 çocuğun %58,6 sı (n=17) kız, %41,4'ü (n=12) ise erkek olup ortalama yaş 15,34'tür. Değerlendirilmeye yönlendirilen çocuklardan 11'i şiddet mağduru, 8'i istismar mağduru, 7'si suça sürüklenen çocuk, 3'ü ise suisid girişimde bulunan çocuktur. Çocukların %31'i (n=9) okul terk olup 37,9'u (n=11) sınıf tekrarı yapmıştır. Çocukların aile yapısına bakıldığında %58,6'sı (n=17) parçalanmış aile yapısına sahip olup %14'ünün (n=7) üvey kardeşi bulunmaktadır. Çocukların aile üyelerinden % 37,9'u (n=11) adli bir olaya karışmıştır. Çocuklardan % 82,8'i (n=24) yaşamını etkileyecek olumsuz bir olay deneyimlemiştir. Çocuklardan %3,4'ü (n=1) uyuşturucu madde, % 20,7'si (n=7) alkol, % 55,2'si (n=16) sigara kullanmaktadır. Çocuklardan % 55,2'si (n=16) aile üyelerinden fiziksel şiddet, % 41,4'ü de (n=12) aile üyelerinden sözlü ve duygusal şiddet gördüğünü belirtmiştir. **Sonuç** Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezinde multidisipliner bir yaklaşımla çok boyutlu olarak yapılan adli psikiyatrik değerlendirme ile çocuğun ruhsal değerlendirilmesinin yanında istismarına ilişkin risk faktörleri ortaya konularak çocuğun yaşamış olduğu istismarın etkilerinden kısa sürede kurtulması ve bir daha maruz kalmaması için çocuk ve ailenin yararına olacağı düşünülen koruyucu-destekleyici tedbirleri içeren öneriler de adli makamlara sunulmaktadır. Gerek suça sürüklenen gerek suç mağduru gerekse de kendisine zarar veren çocukların ve ailelerin ortak özelliklerine bakıldığında okul terki, düşük akademik düzey, sosyal aktiviteye katılmama, düşük ekonomik gelir seviyesi, sigara yoğunluklu olmak üzere alkol kullanımı, aile içerisinde sözlü, duygusal ve fiziksel istismara maruz kalma, aile üyelerinin düşük eğitim seviyesine sahip olup nitelikli işlerde çalışmama ve suça karışma durumlarının olduğu göze çarpmaktadır. Bu risk faktörleri doğrultusunda çocuk/ailenin ihtiyaçları gözetilerek mikro, mezzo ve makro boyutta eğitim, sosyal, kültürel, ekonomik, hukuki ve sağlık alanında önlemlerin alınması çocukların kendisine zarar verme, suça sürüklenme ve istismara uğrama risklerini azaltacaktır.

Sözel Bildiri

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN DİJİTAL YETKİNLİK DÜZEYLERİ VE ETKİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Gizem ŞAHİN

[1] *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri doktora öğrencisi ORCID ID 0000-0002-9919-0996 1 sahin.gizemm0635 @gmail.com*

Teknoloji alanında her gün yeni bir değişim yaşanmaktadır. Bu değişim toplumsal hayatı her alanda etkileyen teknolojik araçlar vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bilgi teknolojilerindeki bu hızlı gelişmeler her alanda olduğu gibi çalışma hayatını da etkilemekte, değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Yeni teknolojilerin toplumsal hayatta ve çalışma hayatında uygulanması dijital yetkinlik kavramını öne çıkarmaktadır.

Dijital yetkinlik, dijital teknolojileri kullanmak için teknik ve dönüştürmektedir ve günlük yaşamda faydalı bir şekilde dijital teknolojileri kullanma yeteneği olarak tanımlanabilir. Dijital yetkinliğin önemli bir boyutu da dijital okuryazarlıktır. Dijital okuryazarlık; dijital bir toplumda yaşamak, öğrenmek ve çalışmak için bu topluma uyum sağlayacak yeteneklerini tanımlar.

Dijitalleşmenin dönüştürdüğü hizmet kollarından biri sağlık hizmetleridir. Odak noktası insan hayatı olan bu hizmet kolunda verimlilik ve kalite büyük önem taşımaktadır. Kaliteli bir sağlık hizmeti alma temel insan hakları arasında sıralanmaktadır. Bu bağlamda verimlilik ve kalitenin sağlanabilmesinin önemli araçlarından biri dijitalleşme ve dijital teknolojilerin kullanılmasıdır.

Bu çalışmada da sağlık sektöründe çalışanların dijital yetkinlikleri değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmada İzmir'de bir devlet hastanesi çalışanlarına Bayrakçı (2020) tarafından geliştirilen dijital okuryazarlık ölçeği uygulanmıştır. Araştırmaya 241 kişi katılmıştır. Elde edilen bulgular SPPS programında analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular dijital yetkinlikler açısından değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: dijital yetkinlik, dijital okuryazarlık, sağlık hizmetleri

Sözel Bildiri

EKSTERNAL KÖK REZORPSİYONU OLAN BİR DİŞİN KASITLI REPLANTASYON TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Emine Şimşek[*], İsmail Taşdemir[**]

[*]Mersin Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye, eminasimsek33@gmail.com

[**]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Karaman, Türkiye, drismailtasdemir@gmail.com

Amaç: Eksternal kök rezorpsiyonu**,** periodonsiyum kaynaklı; sement ve dentini rezorbe eden bir durumdur. Başarılı bir tedavi işlemi ile rezorpsiyonun durdurulması mümkündür. Bu vaka raporunun amacı, eksternal kök rezorpsiyonu olan bir dişin tedavisini, takip radyografileri ve fotoğraflar ile sunmaktır.

Olgu sunumu: 15 yaşındaki çocuk hasta 21 nolu dişindeki estetik şikayetle kliniğimize başvurdu. Hastadan alınan anamnezde herhangi bir sistemik hastalığının olmadığı ve ilgili dişin yaklaşık 4 yıl önce travma sebebiyle avülse olduğu ve replante edildiği öğrenildi. Yapılan klinik ve radyolojik muayene sonucunda 21 nolu dişte eksternal kök rezorpsiyonu ve bukkal dişetinde fistül yolu olduğu tespit edildi. Dişte patolojik bir mobilitenin ve perküsyonun olmadığı ve daha öncesinde dişe kök kanal tedavisi yapılmış olduğu tespit edildi. İlgili dişe retreatment işlemi uygulandı ve kanala $CaOH_2$ yerleştirildi. 10 gün sonra ilgili diş lokal anestezi altında çekildi. Diş krondan tutularak kök yüzeyi ve rezorpsiyon alanı kürete edildi. Daha sonra dişin kök kanal preparasyonu tamamlanarak, kökün tamamı BIOfactor MTA ile dolduruldu. Dişin tedavisi tamamlandıktan sonra diş geri soketine yerleştirilip, kompozit splint uygulandı. Yaklaşık 1 ay sonra splint çıkartılarak daimi restorasyon tamamlandı.

Bulgular: Bu olgunun 6 aylık takip kontrollerinde dişin asemptomatik ve fonksiyonda olduğu görüldü. Hastanın takibi halen devam etmektedir.

Sonuç: Eksternal kök rezorpsiyonu olan dişlerin tedavileri karmaşık olmasına karşın doğru multidisipliner tedavi yaklaşımı ile başarılı sonuçlar elde edilebilir. Öte yandan uzun dönem sonuçları değerlendirmek için takip gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Dental travma, Eksternal kök rezorpsiyonu, Kasıtlı replantasyon

Sözel Bildiri

ION CHANNELS IN NEURODEGENERATIVE DISEASES

Emine İncilay Torunoğlu [*], Gül Fatma Yarım [**]

** Department of Medical Biochemistry, Meram Faculty of Medicine, Necmettin Erbakan University, Konya, Turkey, e-posta: torunogluemineincilay@gmail.com*

*** Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary Medicine, Ondokuz Mayis University, Samsun, Turkey, e-posta: gulyarim@omu.edu.tr*

Ion channels are membrane proteins involved in the regulation of cellular excitability. They are found in almost all cells and have important physiological importance. Ion channels, which are responsible for nerve impulse conduction and triggering synaptic transmission, are composed of two large families: voltage-gated (Na^+, K^+, Ca^{2+}, Cl^-) and ligand-gated (nicotinic acetylcholine receptors, N-methyl-D-aspartate receptors, ryanodine, and γ-amino butyric acid receptors). Ion channels are macromolecular pores that selectively allow ions like sodium, potassium, calcium, and chloride to pass through cell membranes. When the intracellular ion balance changes, these pores regulate the flow of ions into and out of the cell and start biochemical reactions. Stimuli such as chemical stimulation, changing membrane potential, and mechanical deformation cause ion channels to open and ions to flow into or out of the cell. Ion channels are fundamental components of neurons, playing a crucial role in initiating nerve impulses and facilitating synaptic transmission. These ion channels are of vital importance in the transmission of impulses between synapses by playing important roles in intercellular communication, cell adhesion, and cell migration. Moreover, they enable the generation of electrical signals to maintain normal brain homeostasis and allow the brain to receive and direct information. The dysfunction of ion channels has been suggested in the etiopathogenesis of various neurodegenerative diseases, such as multiple sclerosis, Alzheimer's disease, Parkinson's disease, Huntington's disease, and amyotrophic lateral sclerosis. However, the underlying mechanisms of these ion channel dysfunctions remain unclear, and more comprehensive information is needed. Understanding the complex relationship between ion channels and neurodegenerative disorders is crucial for developing targeted treatment strategies and comprehending the mechanisms underlying these conditions. Discovering the therapeutic potential of ion channel blockers and modulators may be an important step in understanding the role of ion channels in neurons and related neurodegenerative diseases.

Keywords: Alzheimer's disease, Huntington's disease, Ion channels, Multiple Sclerosis, Neurodegenerative diseases, Parkinson's disease.

Poster Bildiri

OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN HISTOLOGY AND PATHOLOGY RESEARCH LABORATORIES

Tuğba DAĞDEVİREN[1*], Fikret KOÇBULUT[2] , H.Eray BULUT[1]

[*1] *Sivas Cumhuriyet University Faculty of Medicine, Department of Medical Histology Embryology Sivas*
dagdevirentuba@gmail.com

[1]*Sivas Cumhuriyet University Faculty of Medicine, Department of Medical Histology Embryology Sivas*
ebulut@cumhuriyet.edu.tr

[2]*Cumhuriyet University Faculty of Engineering, Geological Engineering*
fbulut@cumhuriyet.edu.tr

Health services are services that involve labor and intensive processes and can face many risks. Histology Embryology and Pathology laboratories are also part of these services and carry their own specific risks as well as general risks. Occupational Health and Safety is a set of systematic and scientific studies that work to determine the risks that individuals in working life can cover due to the working environment and the work done, and to eliminate the damages that these risks may cause to employees. Histology-Pathology laboratories play an important role in the processes of diagnosing diseases, planning treatment and monitoring the condition of patients. In these laboratories, studies are usually carried out in sub-fields such as histopathology and cytopathology. Histology-Pathology laboratories take various samples for microscopic examination of tissues and cells. These samples are usually obtained from surgical operations, biopsies or cytological examinations. The samples taken are fixed in special solutions and made into paraffin blocks. These blocks are used in devices called microtomes to take sections. Thin sections taken from paraffin blocks are colored and examined under a microscope. In this way, it plays a key role in the processes of accurate identification and treatment of diseases by determining the normal or abnormal morphologies of tissues. Accuracy in review and diagnosis processes is a critical factor in improving the quality of patient care. For this reason, it should be guaranteed that individuals working in these laboratories are reliable places in terms of occupational health and safety. Employees here face various risk factors. Various risk factors have emerged as a result of the evaluations made in histology and pathology laboratories. Situations such as biological risks, chemical risks and physical risks may occur. For example, fire-related risks, the risk of xylene splashing into the eye, biological risks in frozen section, cytology and electron microscopy, ergonomic risks and psychosocial risks are among the "moderate" calculated risks. It is essential to take biosecurity measures in order to protect laboratory employees from the risks in the environment

Key Words: OHS, Histology, Pathology, Laboratory

Sözel Bildiri

KNOWLEDGE LEVELS OF PRESCHOOL TEACHERS ABOUT INCLUSIVE EDUCATION

Ömer SAMSUNLU*

** Süleyman Demirel University, Isparta Vocational School of Health Services, Child Development Program, Isparta, Turkey, omersamsunlu@sdu.edu.tr*

Background: Every child is an individual with his/her own unique characteristics and personality structure. Every individual needs education in order to adapt to the society he lives in and to be a part of the society he lives in. Like normal individuals, the participation and acceptance of individuals with developmental disabilities in society depends on their ability to perform many skills in daily life. **Aim:** The purpose of this research is to identify and identify the knowledge and skills of preschool teachers who have experience with inclusion about inclusive education. **Methods:** The population of the research will consist of teachers teaching in central independent kindergartens affiliated to Isparta Provincial Directorate of National Education in the 2018-2019 academic year and private and semi-private nursery teachers. The study group consists of 30 teachers. The teachers will be selected from among those who have taught students with special needs. In order to determine the level of knowledge about the situation of isolation in pre-school and inclusive education, a 20-question survey formula was prepared and applied to selected teachers. **Results:** Looking at the survey results, most pre-school teachers have received and implement inclusion training. However, it was determined that the level of education they received was insufficient. While teachers implement inclusive education; It is determined that they have the same difficulty in doing activities in the classroom and preparing an BEP. **Discussion and Conclusion:** Preschool teachers' knowledge about special education is insufficient. It is thought that increasing the quality and quantity of special education courses in universities and providing in-service training to teachers may be effective in solving the problem.

Anahtar Kelimeler: Preschool teaching, special education, inclusive education

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF NATURAL AND ARTIFICIAL RADIONUCLIDES ACTIVITY OF SOME INORGANIC MATERIALS USED IN SOILLESS AGRICULTURE

Canel Eke*, Reyhan ÖZAYDIN ÖZKARA**

** Akdeniz University, Faculty of Education, Department of Mathematics and Science Education, Antalya, Turkey, ceke@akdeniz.edu.tr*

*** Akdeniz University, Vocational School of Technical Sciences, Nuclear Technology and Radiation Safety, Antalya, Turkey, reyhanozaydin@akdeniz.edu.tr*

Background: In soilless agriculture, unlike classical soil-based agricultural methods, a special environment called water, aerosol, or substrate is used for the growth of plants. This method is based on the use of organic and inorganic materials as substrates. In this study discussed inorganic natural materials such as volcanic tuff, zeolite, and sepiolite, which are common substrates used in soilless agriculture as well as inorganic processed materials such as perlite, vermiculite, expanded clay aggregate, and rock wool. Determination of the natural and artificial radionuclides activity of some inorganic materials used in soilless agriculture is significant since soilless agriculture is a common application area. Determination of the natural and artificial radionuclides contained in these materials will provide an understanding of the amount of radionuclides that will be transferred to humans through the food chain. In this way, necessary precautions can be taken to prevent potential harmful effects on the human body. **Methods:** In this study, gamma-ray spectrometry is used to determine the activity of natural (^{226}Ra, ^{232}Th, and ^{40}K) and artificial (^{137}Cs) radionuclides in some inorganic materials used in soilless agriculture. Each sample was counted using a high purity germanium (HpGe) detector. Obtained gamma-ray spectra of the samples were analyzed using computer software. Afterwards, the activity of the ^{226}Ra, ^{232}Th, ^{40}K and ^{137}Cs was calculated. **Results:** The ^{226}Ra activity is the highest for Pumice and the ^{232}Th and ^{40}K activity are the heist for zeolite. The Perlite has the highest ^{137}Cs activity. The ^{137}Cs was not detected in pumice and rock wool. **Discussion and Conclusion:** Consequently, this study shows that the ^{226}Ra, ^{232}Th, and ^{40}K radionuclide activities of studied inorganic materials used in soilless agriculture are higher than the reported world average value in the scientific literature. This study provides a scientific contribution by determining the radioactivity levels of inorganic materials commonly used in soilless agriculture. Details can be found in our published paper [1].

Anahtar Kelimeler: Natural and artificial radionuclides, Gamma-ray spectrometry, Soilless agriculture

Acknowledgments

This work was supported by the Akdeniz University Scientific Research Projects Coordination Unit with Project Number: FBA- 2022-6016. The authors gratefully acknowledge the support of the Scientific Research Projects Coordination Unit of Akdeniz University.

Sözel Bildiri

TERM GEBELİK SONRASI KORYOKARSİNOM TANISI ALAN HASTADA 7 YIL SONRA GELEN BAŞARILI GEBELİK

Elif ILTAR*, Fatma Ceren GÜNER*, Saliha SAĞNIÇ*, Tayup ŞİMŞEK*

** Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi Bilim Dalı , dktr_elif@hotmail.com*

** Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi Bilim Dalı , fcereng@gmail.com*

** Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi Bilim Dalı , drsalihasagnıc@hotmail.com*

** Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi Bilim Dalı , tsimsek@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Koryokarsinomlar trofoblastik hücrelerden kaynaklanan ve hızlı metastaz yapan germ hücreli tümörlerdir. İnsidans 24.096 gebede 1 olarak bilinmektedir. Gestasyonel koryokarsinomların %50 si molar gebeliklerden sonra %25 i ise term gebeliklerden sonra oluşmaktadır. Klinik olarak (β-hCG) plazma seviyesi ana tümör belirtecidir.

Amaç: Koryokarsinom tedavisi sonrası sağlıklı gebelik geçiren ve sağ sağlıklı doğum yapan hastamızı literatür eşliğinde tartışmayı planlıyoruz.

Yöntem: 29 yaşında koryokarsinom tanısı alıp 37 yaşında term gebelik doğum yapan hasta tartışılacaktır.

Bulgular: 29 yaşında hasta daha önce 2 tane gebeliği olan hasta 3 cü gebelikte sezeryanla term doğumdan 3 ay sonra durmayan vajinal kanama şikayeti ile küretaja alındı. Yeni tanı hipertiroidi hastası thyromazol 3x2 tablet başlandı. Küretaj sonucu patolojik tanı koryokarsinom ve çekilen Toraks BT sinde akciğer metastazı mevcut. Tanı anında Beta HCG>200000 TSH:0.023 dü. 12 kür EMACO tedavisi yapıldı ve hasta remisyonda 7 yıl takip edildi. 37 yaşında spontan gebelikle sezeryanla normal sağ sağlıklı bebek doğurdu. Plasenta doğum sonrası patolojiye gönderildi plasental patoloji izlenmedi . Doğumdan 2 ay sonraki Beta HCG normal ölçüldü. Anormal kanama ya da başka bir şikayeti yok ve görüntülemeleri olağan izlendi.

Tartışma ve Sonuç: Koryokarsinom tanısı alan çoğu hasta doğurganlık çağındadır ve doğurganlığı korumak ister; bu tür hastalar tek ajanlı kemoterapi ile tedavi edilebilir**.** Kombinasyon kemoterapisi yüksek riskli hastalar için uygundur. Koryokarsinomun uzun vadeli sonuçlarıyla ilgili olarak mevcut literatür oldukça umut vericidir. Bizim vakamızda görüldüğü gibi vakaların yaklaşık %80'i tek veya çoklu ajan tedavisinin ardından sağlıklı bir gebelik elde etmeyi başarabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koryokarsinom, EMACO, term gebelik, trofoblastik hücreler

Sözel Bildiri

EPULIS FISSURATUM: OLGU SUNUMU

Özgür Özgören*, İsmail Taşdemir*

** Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Karaman, Türkiye, ozgurozgoren@kmu.edu.tr*

**Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Karaman, Türkiye, drismailtasdemir@gmail.com*

Amaç: Epulis fissuratum, genellikle uyumu bozuk tam protezlerin alttaki dokuları uzun süre irrite etmesi sebebi ile, mukozanın büyüme yönünde tetiklenmesi sonucu ortaya çıkan fibröz hiperplazilerdir. Zamanla hem mevcut protezin kullanımına hem de yeni protez yapımına engel olduklarından, cerrahi olarak uzaklaştırılmaları gerekir. Bu vaka sunumunda; protez yapımına mani olacak boyuta erişmiş bir epulis fissuratumun cerrahi olarak uzaklaştırılması ve sonrasında dokuların iyileşme sürecinin fotoğraflar ile sunulması amaçlanmaktadır.

Olgu sunumu: 56 yaşındaki erişkin hasta mevcut protezini yeniletmek amacıyla fakültemize başvurdu. Hastadan alınan anamnezde herhangi bir sistemik hastalığının bulunmadığı, sigara kullanmadığı, yaklaşık 15 yıldır mevcut tam protezi kullandığı ve artık rahat kullanamaması sebebiyle yeniletmek istediği öğrenildi. Yapılan klinik muayenede, maksiller ön bölgede,çift taraflı, vestibüler sulkusa ve premolar sahasına doğru yayılan, mukozal fibröz hiperplaziler tespit edildi. Lezyonda maligniteyi çağrıştıran herhangi bir klinik görüntüye rastlanmadı. Hastanın hikayesi ve klinik bulgular epulis fissuratum ile uyumlu olduğundan biyopsi alınmasına gerek görülmedi. Lezyon, yeni protez öncesi cerrahi olarak eksize edildi. 10. Günde hastanın dikişleri alındı. 3. Hafta kontrolünde doku konturlarının düzgün ve vestibüler derinliğin yeterli olduğu görüldü.

Bulgular: Bu olgunun 1 aylık takibinde; hiperplazilerin tamamen ortadan kalktığı, doku konturlarının düzeldiği, vestibüler derinliğin tam protez için yeterli ve uygun hale geldiği tespit edildi.

Sonuç: Epulis fissuratum kronik irritasyona bağlı olarak gelişen hiperplazik bir lezyon olduğundan, her ne kadar irritasyonun ortadan kaldırılmasıyla lezyonda bir miktar gerileme sağlansa da, tamamen ortadan kalkması ancak cerrahi müdahale ile mümkün olmaktadır. Doğru teknikle uygulanan cerrahi müdahale sonucu, hasta yeniden sağlıklı doku konturlarına kavuşabilmekte; böylece protetik açıdan daha başarılı ve konforlu bir sonuç elde edilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oral mukozal hiperplaziler, Epulis fissuratum, Kronik mukozal irritasyonlar

Sözel Bildiri

AMBALAJ MALZEMELERİNDEN SÜT ÜRÜNLERİNE TAŞINAN KİRLETİCİLER

Ufuk ARIKAN*, Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Burdur, Türkiye,ufukarikan.ua@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Gıda Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Burdur, Türkiye gkilic@mehmetakif.edu.tr*

Migrasyon kavramı, ambalaj malzemesinden gıda maddesine belirli koşullar altında bir kütle transferini ifade eder. Genellikle 'toplam migrasyon' olarak adlandırılan bu kavram, ambalaj malzemesinden gıdalara geçen maddenin kütlesini belirlemek için kullanılan deney yöntemleriyle tespit edilir. Bu maddeler 'migrant' olarak adlandırılır. 'Spesifik migrasyon' ise, toksikolojik açıdan önemli olan veya migrasyon mekanizmasını ve miktarını belirlemek için düzenlenen deneylerde kullanılan belirli bileşiklerin tespitidir. Plastik malzemelerden migrant bileşikler polimerizasyon kalıntıları ve antioksidanlar, plastikleştiriciler, ısı/ışık stabilizatörleri, antistatik maddeler gibi polimer katkı maddeleridir.

Tanımlanmış depolama koşulları altında belirli bir polimerden belirli bir migrant için migrasyonun kapsamı, migrantın polimerdeki konsantrasyonunun gıdadaki konsantrasyonuna oranına bağlıdır. Migrantların çoğu polar değildir ve gıdadaki yağ konsantrasyonu arttıkça migrasyonda artar. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, yağ içeriği %0 ile %80 arasında değişen ve genellikle polimerik malzemelerle paketlenen, yaygın olarak tüketilen gıda maddeleri olarak süt ürünleri, olası migrasyon açısından incelenmelidir.

Gıda ile temas eden ambalaj malzemelerinin migrasyonunun yasal limitlerin altında olmasına dikkat edilmelidir. Özellikle süt gibi yağlı, yoğurt ve ayran gibi asidik olan gıdalarda migrasyon ihtimali yüksek olduğu için ambalajlarına büyük önem verilmesi gerekmektedir. Yoğurt ve süt ürünleri ağırlıklı olarak polipropilen veya polistiren kaplarda veya ambalajlarda paketlenmektedir. İki polimer türü arasında polistiren ambalaj, aroma bileşiği kayıplarını sınırlamak ve koku kusurlarının gelişmesini önlemek için tercih edilmektedir. Literatür taraması sonucunda süt ürünlerinin limitleri konusundaki çalışmalarda, polistiren miktarının limit değerlerinin altında olduğu görülmüştür. Yapılan bazı çalışmalarda süt ve süt ürünlerinin ambalajlarında meydana gelen migrasyon parametrelerinin limitlerin altında olduğu, ancak bazı araştırmalarda ise limit değerlerinin aşıldığı görülmüştür. 30 yıldan fazladır migrasyon hakkında araştırılmaların devam etmesine karşın, gelişen teknolojinin de etkisiyle yeni ambalaj malzemeleri de hızla artmaktadır. Bu bağlamda özellikle süt ürünleri gibi yağlı ve asidik ürünlerin migrasyonu açısından daha fazla çalışma yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Migrasyonun genel tanımı, kimyasal migrasyonu etkileyen önemli faktörler, ambalaj malzemesinin bileşimi, gıdayla temas eden malzemeler ve özelliği, gıdanın özelliği, gıdayla temas eden malzemelerin sıcaklığı, gıdayla temasın süresi, ambalaj malzemesindeki kimyasalların hareketi gibi konu başlıklarının sunulacağı bu derleme çalışması Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen 0971-YL-23 numaralı proje kapsamında hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Migrasyon, Süt Ürünleri. Peynir, Stiren

Sözel Bildiri

I CELL HASTALIĞI : OLGU SUNUMU

Furkan ARSLAN*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. Furkan3210@icloud.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kucukesmencigdem@gmail.com*

I-hücre hastalığı, fosfat gruplarını, lizozomal enzim öncüllerinin oligosakkarit birimlerine aktaran N-asetilglukozamin-l-fosfotransferaz eksikliğinden kaynaklanan nadir bir lizozomal depolama bozukluğudur. Transferaz aktivitesinin yokluğu nedeniyle, asit hidrolazların ortak fosfomannozil tanıma işareti oluşmaz ve enzimler lizozomlara hedeflenmez. Sonuç olarak enzimler hücredışı boşluğa salgılanır ve hastaların serum, BOS ve idrarında yüksek aktiviteler bulunabilirken, hücrelerin içinde enzim seviyeleri azalır.

N-asetilglukozamin-l-fosfotransferaz eksikliği, mukolipidoz-II ve mukolipidoz-III olmak üzere iki farklı fenotip oluşturabilir. Mukolipidoz-II, yenidoğan döneminde ortaya çıkan ve çoklu iskelet displazileri, psikomotor retardasyon ve organomegaliyle karakterize otozomal resesif bozukluktur. Nadiren yaşamın ilk on yılında hayatta kalırlar. Mukolipidoz-III'ün semptomları 3-5 yaşına kadar fark edilmez. Her iki bozuklukta da serum beta-hekzosaminidaz, iduronatsülfataz ve arilsülfataz-A düzeylerinde belirgin artış görülür. Prenatal tanı, kültürlenmiş amniyotik sıvı hücrelerindeki enzim aktivitesi ve maternal serum hekzosarninidaz temelinde konulabilir.

OLGU SUNUMU

2,5 yaşında bir kız çocuğu dişeti hiperplazisi kaynaklı beslenememe şikayetiyle kliniğimize başvurdu. Hastadan alınan anamnezde düzenli klonezepam oral damla kullandığı harici bir ilaç kullanmadığı öğrenildi. Hastada hepatomegali hikayesi vardı. Boyu 71cm(beklenenin yüzde 81'i), kilosu 8.5kg(beklenenin yüzde 70'i) olarak ölçüldü. Hastanın fiziksel muayenesinde kaba yüz hatları, kızgın yüz görünümü, dışarı çıkık gözler, dar baş çevresi, hiperplazik maxilla, parmaklarda küntleşme, kol ve bacakta eğrilik tespit edildi. İntraoral muayenede yaygın ve şiddetli dişeti hiperplazileri ve makroglossi tespit edildi. Ebeveynler arasında herhangi bir akrabalık bağı yoktu. Eşlerin akrabalarında kalıtsal hastalık öyküsü yoktu. Prenatal dönemde yapılan rutin testlerde herhangi bir anomali saptanmadı. Ailenin ilk ve tek çocuğuydu. Gebeliğin sorunsuz ve zamanında gerçekleştiği öğrenildi. Hastanın günlük hayatını çokça huzursuz geçirdiği ve gece uykusu uyuyamadığı öğrenildi. Hastanın birincisi 1 yaşında, ikincisi 1.5 yaşında ve üçüncüsü 2.5 yaşında olmak üzere 3 kere alt solunum yolu enfeksiyonu geçirdiği öğrenildi. Hastada çoklu organ yetmezliği varlığı ve buna bağlı tedavi önceliğinden, etkenin ortadan kaldırılamamasından ve yaşından kaynaklı genel anestezi altında tedavi endike görülmedi. Hastaya oral hijyen eğitimi verildi. 17.1.2024 itibariyle hastanın tedavisi yoğun bakım servisinde devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: I hücre hastalığı, mukolipidoz, dişeti hiperplazisi

Sözel Bildiri

YANGIN OLUŞUMU VE AÇIĞA ÇIKAN GAZLARIN ETKİLERİ

Edanur Eker*, Mümin Polat**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık ve Biyomedikal Bilimler Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye,* ekeredaa37@gmail.com

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye,* mpolat@mehmetakif.edu.tr

İnsanların temel ihtiyaçlarından biri olan güvenlik ihtiyacı, yangın güvenliğini de kapsamaktadır. Yangınlar insan hayatını ve can güvenliğini tehdit eden en önemli olaylardan biridir. Yangını tamamen ortadan kaldırmak mümkün değildir. Fakat alınacak önlemler ile yangında meydana gelen can ve mal kayıplarını en aza indirmek mümkün olabilir. Yanıcı maddelerin oksijen ile birlikte ısı altında belirli oranda birleşmesi sonucunda ortaya çıkan kimyasal reaksiyonu yanma olarak tanımlarız yanma, kimyasal bir olay olup yüksek sıcaklık derecelerinde meydana gelir ve fotosentez ile depo edilmiş olan ısı enerjisini açığa çıkarır. Bu olayın kontrolümüzün dışında gerçekleşmesini ise yangın olarak tanımlarız. Yangının meydana gelmesindeki faktörler ise; oksijen kaynakları, ısı kaynakları ve yakıtlar (gazlar, sıvılar, katılar) birleşimidir. Yanıcı maddeler doğada katı, sıvı ve gaz halinde bulunurlar. Katı yanıcı malzemelere örnek olarak plastik, ahşap tozu, fiber ve metal parçaları verilebilir, sıvı yanıcı malzemelere örnek olarak benzin, aseton, eter ve son olarak gaz halindeki yanıcı malzemelere örnek olarak asetilen, propan, karbon monoksit ve hidrojen verilebilir. Bu ortamlarda çok farklı maddelerin bir arada bulunması yanma sonrasında değişik gazların açığa çıkmasına sebep olur. Açığa çıkan bu gazların bir kısmı kanı zehirleyen, sinir sistemini tahrip eden bir kısmı boğucu etki yapan ve bir kısmı da tahriş edici özellikler taşımaktadır. Gazlar, yangın bölgesindeki tehlikelerin en büyüğünü oluşturmaktadır. Kaynaklar sonucunda bir yangın anında istatistiksel verilerin bizlere verdiği sonuç en fazla ölüm oranının zehirli gazlardan dolayı olduğunu göstermektedir. Yangının meydana gelmesi için hangi faktörlerin bulunması gerektiği, yangının öğeleri ve ortam sıcaklığına bağlı olarak hangi aşamada ne tür bir risk oluşturduğunu belirtir. Afetler kaçınılmazdır fakat yaratacağı tehlikeleri en az hasarla atlatmak bizlerin elindedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Sağlığı, Yangın, Zehirli Gazlar

Sözel Bildiri

ENDODONTICS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A NEW DIMENSION IN DIAGNOSIS AND TREATMENT

Ceylin Çakan1*, Samet Tosun 2**

** Pamukkale University, , Department of Dentistry, Endodontics, Denizli, Turkey, ceylincakan@gmail.com*

*** Pamukkale University, , Department of Dentistry, Endodontics, Denizli, Turkey , stosun@pau.edu.tr*

With the increasing use of artificial intelligence (AI), endodontics is undergoing a significant transformation towards the use of AI for both diagnosis and treatment. Advances in this area have the potential to offer improved and personalized approaches for root canal treatments and other endodontic procedures. In endodontics, AI can be used in many areas such as detailed analysis of the morphology of the root canal system, accurate detection of periapical lesions, root fractures and caries, and determination of working length. It is not limited to these, but also serves a wide range of areas such as stem cell viability and re-treatment success prediction. Future prospects include using AI to optimize appointment scheduling, improve patient treatments and predict drug interactions. An exciting area receiving more attention is the development of AI-guided robots to assist endodontic microsurgery on patients and even routine root canal treatment. In addition, anatomical and pathological three dimensions (3D) reconstructions with AI could have great potential in clinical education and training. The reliability, feasibility, legal and ethical considerations, and cost-effectiveness performance of AI should be thoroughly evaluated before its use in routine clinical practice. AI can be used as a complementary tool for the benefit of clinical practice and can bring a new dimension to endodontic practice. However, more research is needed to support its use and strengthen its applications in endodontics and dentistry in general.

Keywords: Artificial İntelligence, Endodontics, Diagnosis, Canal Morphology, Treatment Plan

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI MENOPOZ HEMŞİRELİK BAKIM MODELİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Canay ÇAKIR*, Hatice YILDIZ**

** İzmir Şehir Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İzmir, Türkiye, cakircanay@gmail.com*

*** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü,İstanbul, Türkiye, hatice.hy@gmail.com*

Giriş: Menopozal dönem birçok değişikliğin olduğu ve kadın yaşamının yaklaşık üçte birinin geçirildiği bir dönemdir. Bu nedenle ortaya çıkan destek gereksiniminin özel ve kaliteli bir hemşirelik bakım yaklaşımıyla karşılanması gereklidir.

Amaç: Çalışmada, menopozal dönemdeki kadınlara özgü bütüncül ve kaliteli bakımı sağlamak için Sağlıklı Menopoz Hemşirelik Bakım Modeli'nin kavramsal çerçevesinin geliştirilmesi amaçlandı.

Model geliştirme aşamaları; Hazırlık, yapılanma, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Hazırlık aşaması; mevcut hemşirelik modellerinin ve konu üzerine yapılan güncel araştırmaların incelenmesi aşamasıdır. Yapılanma aşaması kavramsal ve girişimsel çerçevenin oluşturulmasını içerir. Kavramsal çerçeve modelin tanımı, amacı, kapsamı ve metaparadigmalarının net bir şekilde açıklandığı, kavramlar arasındaki ilişkilerin, varsayım ve önermelerin açıklandığı aşamadır.

Bu çalışmada Sağlıklı Menopoz Hemşirelik Bakım Modelinin kavramsal çerçevesi için; öncelikle model geliştirme basamakları ile ilgili araştırma yapıldı, mevcut hemşirelik bakım modellerinin yapısal özellikleri ve uygulama alanları incelendi. Ardından Roy Adaptasyon Modeli, Pender Sağlığı Geliştirme Modeli, Avrupa Menopoz Andropoz Derneği Sağlıklı Menopoz Bakım Modeli ile dünya çapında otorite olan kuruluşların güncel rehberleri ve literatür araştırmaları kaynak olarak kullanılarak model geliştirme yol haritası belirlendi. Sağlıklı Menopoz Hemşirelik Bakım Modelinin temel kavramları, önermeleri ve varsayımları oluşturuldu. Sonrasında ise modelin tüm bu bileşenlerini içinde barındıran, akılda kalıcılığını ve anlaşılırlığını arttıran görsel şeması oluşturularak kavramsal yapılanma çalışması tamamlandı.

Sonuç: Sağlıklı Menopoz Hemşirelik Bakım Modeli, kadının menopozal dönemindeki değişimlere adapte olması ve günlük yaşamını kolaylaştırmasının yanında sağlıklı yaşam biçimi davranışları kazanmasını ve böylece sağlıklı yaşlanmayı sağlamayı amaçlayan bir yaklaşımı kadının hayatına entegre etmesini sağlayacak bir modeldir.

Anahtar Kelimeler: Menopoz, sağlıklı menopoz, bakım, hemşirelik bakımı, model geliştirme.

Sözel Bildiri

HEALTHY MENOPAUSE NURSING CARE MODEL CONCEPTUAL FRAMEWORK DEVELOPMENT STUDY

Canay ÇAKIR*, Hatice YILDIZ**

** Izmir City Hospital, Gynecology and Obstetrics Clinic, Izmir, Turkey, cakircanay@gmail.com*

*** Marmara University, Faculty of HealthSciences, Department of Nursing, Istanbul, Turkey, hatice.hy@gmail.com*

Introduction: The menopausal period is a phase marked by numerous changes, encompassing approximately one-third of a woman's lifespan. Therefore, meeting the emerging support needs with a specialized and high-quality nursing care approach is imperative.
Objective: This study aims to develop the conceptual framework of the Healthy Menopause Nursing Care Model to provide comprehensive and quality care tailored to women in the menopausal period.
Model Development Stages: The stages include Preparation, Structuring, Implementation, and Evaluation. The Preparation stage involves the examination of existing nursing models and recent research on the subject. The Structuring stage encompasses the formation of the conceptual and intervention framework, clearly defining the model's purpose, scope, and metaparadigms, elucidating relationships between concepts, and explaining assumptions and propositions.
In this study, research was conducted to develop the conceptual framework of the Healthy Menopause Nursing Care Model, exploring the stages of model development and examining the structural features and application areas of existing nursing care models. Subsequently, a roadmap for model development was established, drawing on sources such as the Roy Adaptation Model, Pender Health Promotion Model, European Menopause and Andropause Society's Healthy Menopause Care Model, along with updated guidelines from global authoritative organizations and literature reviews. The foundational concepts, propositions, and assumptions of the Healthy Menopause Nursing Care Model were formulated. Finally, a visual schema enhancing memorability and comprehensibility was created, concluding the conceptual structuring process.
Conclusion: The Healthy Menopause Nursing Care Model aims to integrate into a woman's life, facilitating adaptation to changes during the menopausal period, enhancing daily life, promoting healthy lifestyle behaviors, and ultimately contributing to healthy aging.

KeyWords: Menopause, healthy menopause, care, nursing care, model development.

Sözel Bildiri

EVALUATION OF POLYPHARMACY, POTENTIALLY INAPPROPRIATE MEDICATIONS, AND DRUG-DRUG INTERACTIONS IN ELDERLY CANCER PATIENTS

Aslınur ALBAYRAK*, Bahar ERBAY Erkan KAYIKÇIOĞLU*****

* *Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy, Isparta, Turkey, a.albayrak007@gmail.com*

** *Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Isparta, Turkey, erbaybahar3@gmail.com*

*** *Suleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Medical Oncology, Isparta, Turkey, drkayikcioglu@yahoo.com*

Background: Older adults often have chronic diseases and therefore use multiple medications, known as polypharmacy. Polypharmacy can increase potential drug-drug interactions (PDDIs) and potentially inappropriate medications (PIMs) use. **Aim:** This study aimed to determine polypharmacy, PIMs, and PDDIs in elderly patients hospitalized in oncology services at Suleyman Demirel University (SDU) Faculty of Medicine Hospital. **Methods:** This retrospective cross-sectional study was conducted between September 2021 and September 2022 on cancer patients over 65 years old hospitalized at SDU Medical Faculty Hospital in Isparta, Turkey. PIMs were defined according to the 2023 Beers Criteria of the American Geriatrics Society. PDDIs were determined with Medscape® drug interaction checker. Ethics committee permission was obtained by SDU Clinical Research Ethics Committee (Approval No:273, Date: 28.09.2022). **Results:** 140 patients were included in the study. Most of the patients (74.3%) had polypharmacy. Approximately half of the patients (51.4%) had PIMs. 98 patients (70%) had at least one PDDI. The most commonly used PIMs were diuretics (22.1%), metoclopramide (11.4%), antidepressant drugs (7.9%), and opioids (6.4%). The presence of comorbidities, mental, neurodevelopmental disorders, circulatory system diseases, and respiratory system diseases were found to be statistically significant in terms of the presence of PIM ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** Our study showed that polypharmacy, PIMs, and PDDIs were high in elderly cancer patients. Determination and monitoring of PDDIs and PIMs in cancer patients by a multidisciplinary team, including the clinical pharmacist, is important to prevent possible negative outcomes.

Anahtar Kelimeler: Cancer, Drug interactions, Elderly, Polypharmacy, Potentially inappropriate medications

Sözel Bildiri

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI BÖLÜMÜNDE TEDAVİ GÖREN VE İSTİSMAR MAĞDURU OLDUĞU ÖĞRENİLEN ÇOCUKLARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE RİSK ETMENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yunus Dursun[1], Ayşe Merve Benk Ayaz[2], Sefanur Altun,[3] Şahika Gülen Şişmanlar[1]

1 Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakultesi Cocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı-Kocaeli Üniversitesi Cocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi

2Tokat Dr. Cevdet Aykan Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

3Kocaeli Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Amaç: Çalışmada tedavi kapsamında Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bölümüne getirilen ve cinsel istismar mağduru olduğu belirtilen çocuklar ve ailelerine yönelik sosyo-demografik özellikleri ile istismarda bulunduğu iddia edilen kişilerin bazı özellikleri ile risk faktörlerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğinde Ocak 2022-Ekim 2023 tarihleri arasında takibi yapılan 35 çocuğun dosya bilgileri geriye dönük olarak incelenmiştir.

Bulgular: 4-17 yaş aralığında olan 35 çocuğun %88,6 sı (n=31) kız, %11,4'ü (n=4) ise erkek olup ortalama yaş 14,57'dir. İddia edilen cinsel istismar türü arasında dokunma %68,6 (n=24) ilk sıradadır. Çocukların %45,7'si (n=16) birden fazla kez istismara uğradığını söylemiştir. Faillerin tamamını %100'ünü (n=35)erkekler oluştururken, faillerin yaş ortalamaları 26,28 olup sadece %28, 6'sı (n=10) yabancıdır. Çocukların %34,3'ü (n=12) parçalanmış aile yapısına sahiptir. Yine çocukların % 34,3'ü (n=12) eğitimini yarıda bırakmış, 65,7'si (n=23) örgün öğrenime devam etmektedir.

Sonuç: İstismar bireyi en fazla olumsuz olarak etkileyen sorunların başında gelmektedir. Konu cinsel istismar ve çocuk istismarı olması durumunda ise bunun çocuk üzerindeki etkileri oldukça örseleyici olmaktadır. Çocuklara yönelik istismarın risk faktörlerinin ortaya konulması bu soruna çözüm üretme açısından oldukça önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İstismar, Çocuk,Sosyo-Ekonomik Özellikler.

Sözel Bildiri

UNIVERSTY STUDENT'S ATTITUDES ABOUT ORGAN DONATION

Kemal BAS*, Mine TASKIN

** Selcuk University, Beysehir Ali Akkanat School of Applied Sciences, Department of Emergencu Aid and Disaster Management, Konya, Turkey, kemal.bas@selcuk.edu.tr*

** Selcuk University, Beysehir Ali Akkanat School of Applied Sciences, Department of Emergencu Aid and Disaster Management, Konya, Turkey, mtaskin@selcuk.edu.tr*

Background: Nowadays, the number of people waiting for organ transplantation has increased the importance of organ donation, but in many countries, organ donation is not at the desired level and a definitive solution has not yet been found on this issue. **Aim:** The aim of this study is to evaluate the knowledge, attitudes and awareness of university students about organ donation. **Methods:** This descriptive study' universe of this cross-sectional study consists of 200 students studying at the Emergency and Disaster Management department of a state university. A questionnaire consisting of 32 questions was used, including the socio-demographic characteristics of the students and their awareness, knowledge and willingness about organ donation. Pearson chi-square test was used to evaluate the data. **Results:** 48.5% of the students received information about organ donation. The source of information for 95.5% is unknown. No student has donated an organ. However, 57.5% (n=115) of the students want to donate their organs in the future and only 22.0% know that there is a legal regulation regarding organ donation. While 50% of the students think that organ donation is compatible with religious beliefs, 24.5% know where to apply for organ donation. **Discussion and Conclusion:** These results show that the subject of organ donation should be included in the education and training curriculum and seminars should be given in certain periods in order to increase the awareness, knowledge and willingness of students about organ donation.

Anahtar Kelimeler: Organ Donation, Emergency Aid and Disaster Management, Students

Sözel Bildiri

ŞİDDETLİ DİŞ AŞINMASINA BAĞLI OLARAK DİKEY BOYUT KAYBI YAŞAYAN HASTALARIN PROTETİK REHABİLİTASYONU: OLGU SUNUMU

İbrahim Eray YILMAZ*, Müge Yiğit*, Merve Sevim ÜNAL*, Sezgi CİNEL ŞAHİN*

**Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Denizli, Turkey*

İbrahim Eray Yılmaz: ibrahimerayyilmaz@hotmail.com

Müge YİĞİT: mugeygtt@gmail.com

Merve Sevim ÜNAL: unalmerve5455@gmail.com

Sezgi CİNEL ŞAHİN: sezgi_sdu@hotmail.com

Giriş: Diş aşınması dişin sert dokularının içsel veya dışsal faktörlerle erozyona veya abrazyona uğraması sonucu gerçekleşmektedir. Yaşa bağlı fizyolojik aşınma esnasında yaşanan dikey boyut kaybı dişlerin tekrar erüpsiyonuyla telafi edilirken patolojik aşınma görülen hastalarda gözlemlenen dikey boyut kayıplarının mutlaka dental rehabilitasyonlar ile düzenlenmesi gerekir.

Amaç: Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Kliniği'ne başvuran 65 yaş ve üzeri altı farklı geriatrik hastanın yapılan intraoral, ekstraoral ve TME muayenesi sonucu patolojik diş aşınmasına bağlı dikey boyut kaybı olduğu görüldü. Mevcut problemin tüm ağız protetik tedaviler ile giderilmesi ve bu süreçte intraoral, ekstraoral ve TME'e yönelik bulguların takibi hedeflendi.

Yöntem: Hastaların ilk seansta bir indeks aracılığı ile dişlerindeki aşınmanın boyutu tespit edildi. Kayıp dikey boyut oranının tespitinde ise Niswonger yöntemi kullanıldı. Problemin çözümüne yönelik hastalara uygulanabilecek tüm tedavi seçenekleri ve materyalleri sunuldu. Hastalar tarafından metal destekli protezler ile tüm ağız protetik rehabilitasyonlar tercih edildi. Tedavilerine başlanan hastaların diş preparasyonları yapıldıktan sonra hastalar için yeni ve ideal dikey boyut sınırları tespit edildi. Bu boyuta göre akrilik geçici dişler hazırlandı. Hastalar hazırlanan geçici dişler ile iki hafta süreyle semptomatik açıdan takip edildi. Uyum sürecini tamamlayan hastaların belirlenen dikey boyuta göre daimi protetik restorasyonları üretildi, gereken provalar tamamlandı, hastalara oral hijyen ve beslenme eğitimi de verilerek restorasyon teslimleri yapıldı. Bruksizme bağlı olası porselen kırığının önüne geçmek için hastalara oklüzal splint hazırlandı ve günde ortalama sekiz saat kullanımları sağlandı.

Bulgular: Hastaların 1, 2, 6 ve 12. hafta kontrollerinde estetik, fonetik ve fonksiyona yönelik kayıplarını geri kazandıkları ve semptomatik bir problemlerinin olmadığı görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Şiddetli diş doku kaybına bağlı görülen dikey boyut kaybı, hastaların sosyal ve yaşamsal fonksiyonlarını etkilemekte ve aksi düşünülmeden rehabilitasyonu gerekmektedir. Alınan anamnez sonucunda dikey boyut kaybının etkisini hastaların çok geç fark ettikleri, tedavi sonrasında ise yaşam kalitelerinin önemli derecede arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dikey boyut kaybı, diş aşınması, tüm ağız rehabilitasyon, bruksizm, oklüzal rehabilitasyon.

Sözel Bildiri

FOOD LABELING STANDARDS AND PRACTICES IN DIFFERENT COUNTRIES

Fatma Hazan GÜL*

** Mersin University, School of Health, Department of Nutrition and Dietetics, Mersin, Turkey, hazanngul@gmail.com*

Background: The topic of food labeling standards and practices includes legal frameworks and guidelines for the information on food packaging. These standards, which vary widely from country to country, are intended to protect consumers, provide nutritional information and encourage the purchase of healthy foods, but also discourage the consumption of questionable products, such as allergy warnings, transparent ingredients and evidence of organic farming or genetic modification. **Aim:** This study aims to understand and compare food labeling standards and practices in different countries as well as regulatory approaches and requirements for the presentation of food information. **Methods:** Food labeling laws and regulations in different countries were analyzed and compared. Specific products or brands were selected to illustrate how food labeling standards are applied in practice. **Results:** The Food and Drug Administration (FDA) requires most packaged foods to be labeled with calories, serving size, and nutrients, and mandates percent of daily value (%DV) labeling. Similarly, the European Union (EU) highlights energy, fats, saturated fats, carbohydrates, sugars, protein and salt on food labels. Listing ingredients, usually by weight, is a common requirement worldwide. The FDA and the EU differ on allergen labeling, with the FDA listing eight major allergens and the EU requiring the labeling of 14 allergens and emphasizing their visibility in the ingredient list. Labeling must generally be in the official language(s) of the respective country. **Discussion and Conclusion:** This study shows that food labeling is handled differently around the world and that there are major differences in nutritional information. These differences pose a challenge for food manufacturers and consumers in a globalized market. Harmonization of food labeling standards is essential for easier trade and better consumer decision-making. Aligning these standards with current trends and needs is crucial for public health and consumer confidence.

Keywords: Food labels, Labeling regulations, Nutritional Information, Packaging requirements

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF ANORECTAL ANGLE CHANGE ON DEFECATION SUCCESS IN CONSTIPATION, FECAL INCONTINENCE AND ANAL REGION DISEASES

Sedanur ELMALI KIRAÇ [1*], Sevgi YILMAZ SAĞLAM[2]

** Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Tokat, Türkiye fzt.sedanurelmali@hotmail.com*

*** Tokat State Hospital, Radiology Clinic, Tokat, Türkiye sevgi_ylmz61@hotmail.com*

Background: The continuity of the anorectal angle is maintained by m. puborectalis In healthy people, the anorectal angle is on average 90 degrees. The angle narrows in Valsalva and widens during defecation. Purpose: In our study, we aimed to examine the anorectal angle in constipation, fecal incontinence and other anus diseases (anal fissure, hemorrhoids, anal abscess, anal and perianal fistula). **Methods:** For this purpose, images of patients over the age of 18, who had the diagnoses we wanted to study and had dynamic MRI of the lower abdomen (Sagittal, T2 sequence) at Tokat Gaziosmanpaşa University Hospital, were examined. During the rest, valsalva and final phases of defecation, the angle between the midline of the anal canal and the line tangent to the posterior wall of the rectum was measured and the success of defecation was recorded. Patients were divided into age groups and comparisons were made between genders. **Results:** In all measurements, the anorectal angle was observed to be wider in patients who could defecate ($p<0.05$). The average values of the anorectal angle were determined as 113.94±18.47 degrees in patients who succeeded in defecation in the last phase of defecation, and 96.02±17.97 degrees in patients who did not succeed. The average anorectal angle values at rest in female patients aged 45-64 who managed to defecate were higher than the values of female patients in other age groups. The anorectal angle was narrower than normal in female patients diagnosed with constipation who could not defecate ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** The common problem in cases where defecation fails is that the anorectal angle is not within the required value range at the right time. This situation draws attention to the importance of m. puborectalis in chronic constipation, fecal incontinence and anal area diseases.

Key Words: Anorectal Angle, Constipation, Fecal Incontinence, Anus Diseases, Defecation

Sözel Bildiri

ANTI-INFLAMMATORY EFFECT OF LYCOPENE IN EXPERIMENTALLY INDUCED DIABETES MELLITUS

Özlem ÖZMEN*, Melda ŞAHİN*, Şenay TOPSAKAL, Şerife TAŞAN*, Uğur ŞAHİN*****

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Burdur, Türkiye*

ozlemoz@mehmetakif.edu.tr , meldasahin0510@gmail.com, vetserifetasan@gmail.com

*** Pamukkale University, Faculty of Medicine, Department of Endocrinology and Metabolism, Denizli, Türkiye*

stopsakal@pau.edu.tr

**** Süleyman Demirel University, Innovative Technologies Application and Research Center (YETEM), Genetic Research Unit, Isparta, Türkiye,*

ugursahin2210@gmail.com

Background: Diabetes mellitus (DM) is a chronic metabolic disorder characterized by inappropriately elevated glucose levels resulting from impaired pancreatic β-cell function and insulin resistance. There is a strong connection between oxidative stress, cell death, inflammation, and the development and progression of diabetes. **Aim:** In our study, we aimed to investigate the anti-inflammatory effects of lycopene (LYC) on streptozotocin (STZ)-induced DM in rats. **Methods:** The present study involved 60 adult female Sprague-Dawley rats, randomly divided into four groups: Group 1, the control group; Group 2, administered 50 mg/kg STZ; Group 3, administered LYC + STZ together; and Group 4, administered 10 ml/kg LYC. Histopathological examination was performed on hematoxylin and eosin stained sections of the pancreas. Immunohistochemical analysis determined the expression levels of Interleukin-6 (IL-6), Interleukin-10 (IL-10), tumor necrosis factor-α (TNF-α), caspase-3 (Cas-3), and interferon-αβ (IFN- αβ) in pancreatic tissue. **Results:** Histological structures of pancreatic tissues from Groups 1 and 4 appeared normal. In Group 2, marked vacuolization and degeneration were observed in the Langerhans islets of the pancreas. Decreased pathological findings were observed in Group 3. Immunohistochemical examination revealed negative to slight expressions in Groups 1 and 4 for all markers. Group 2 exhibited a decrease in IL-10, while a marked increase in IL-6, TNF-α, IFN-αβ, and Cas-3 expressions was observed in the Langerhans islets. LCY treatment caused an increase in IL-10 but a decrease in IL-6, TNF-α, IFN-αβ, and Cas-3 expressions in Group 3. **Discussion and Conclusion:** In this study, we demonstrated that LYC inhibits inflammation and apoptosis induced by STZ in pancreatic tissues. These results demonstrate that LYC may help prevent DM.

Keywords: Diabetes mellitus, Lycopene, Inflammation, Apoptosis, Pathology

Sözel Bildiri

CURCUMIN REGULATED OF METHOTREXATE-INDUCED OXIDATIVE STRESS IN HEK-293 CELL LINE

Yener Yazğan

Department of Biophysics, Faculty of Medicine, Kastamonu University, Kastamonu, Türkiye

A classical antifolate, methotrexate (MET), is one of the anticancer agents widely used to treat various cancers. Unfortunately, the toxic effect of MTX on cells is not limited to tumor cells but also affects other vital organs. It requires MET to combine with other agents that may reduce cellular toxic effects and will not reduce its effectiveness. Extensive research has been conducted on using natural antioxidants to reduce the unwanted side effects of anticancer drugs. In studies conducted, Curcumin (CURC) has demonstrated its protective effects on hepatorenal toxicity and its antioxidant, anti-inflammatory, and anticancer effects. Assuming that cell stress caused by MET can be reduced with CURC, this study investigated the protective role of CURC, an antioxidant agent, against cellular toxicity caused by MET.

HEK293 cells with human embryo kidney cells were divided into four groups: Control, CURC (10 mM), MET (5 mM), and MET+CURC. The toxic effect from MET was evaluated by determining lipid peroxidation, reduced glutathione, and glutathione peroxidase changes in the HEK293 cell line.

Cells incubated with MET cause an increase in toxicity within the cell. This situation is regulated by CURC therapy. The treatment of CURC regulated lipid peroxidation and helped maintain cell membrane integrity. Lipid peroxidation activities were increased in cells exposed to MET. The treatment of CURC regulated this adverse situation.

Consequently, CURC can be an effective auxiliary agent to MET chemotherapy by regulating the cytosolic toxicity of MET with antioxidant, anti-inflammatory, and anti-apoptotic mechanisms.

Keywords: Curcumin, Methotrexate, Lipid peroxidation, Glutathione peroxidase

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE ANTIMICROBIAL AND ANTIBIOFILM ACTIVITY OF *SAPONARIA MESOGITANA* EXTRACTS ALONG WITH ITS PHYTOCHEMICAL COMPOSITION

Aybala Temel*, Cennet Özay**

** Izmir Katip Celebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Microbiology, 35620, Izmir, Turkey, aybala.temel@ikcu.edu.tr*

*** Izmir Katip Celebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Basic Pharmaceutical Sciences, 35620, Izmir, Turkey, cennet.ozay@ikcu.edu.tr*

Background: *Saponaria* species are known to contain saponins which have a wide variety of biological activities. But up to now, the phenolic compounds of the extracts of *S. mesogitana* have not been clarified yet. Therefore, it is aimed to determine the phenolic composition and antioxidant activity of *S. mesogitana* for the first time. **Methods:** *S. mesogitana* was collected at the flowering stage in midsummer 2018 from Isparta, Eğirdir-Turkey and identified. Phenolic compounds of *S. mesogitana* were analysed by RP-HPLC. Antibacterial activity of the extract (methanol) against *E.faecalis* and *S. aureus* bacterial strains were investigated by disk diffusion test and broth microdilution method in accordance with the recommendations of the European Committee on Antimicrobial Susceptibility Testing . The antibiofilm effect of the *S. mesogitana* extract was quantified using a modified spectrophotometric microplate method by using crystal violet. **Results:** The minimum inhibitory concentrations (MICs) of the extract against *E.faecalis* and *S. aureus* were 0.195 mg/mL and 1.56 mg/mL , respectively. Biofilm production of *S.aureus* and *E.faecalis* was reduced by 80.7% and 85.2%, respectively, in the presence of the extract. **Discussion and Conclusion:** It was determined that the extract had higher antimicrobial activity against *E.faecalis* and it had a strong antibiofilm effect potential. It was determined that the biofilm formation capacity of both bacterial species in the presence of the extract decreased by more than 80%. The potential antimicrobial/antimicrobial effects of *Saponaria* species and its bioactive components should be investigated with the further studies.

Keywords: *Saponaria mesogitana,* Antibiofilm, Antioxidant, Cytotoxic, HPLC, Phenolics

Sözel Bildiri

WHAT ARE THE DIFFERENCES BETWEEN ORGANIC AND NON-ORGANIC FOOD LABELS?

Fatma Hazan GÜL*

** Mersin University, School of Health, Department of Nutrition and Dietetics, Mersin, Turkey, hazanngul@gmail.com*

The terms "organic" and "non-organic" in food refer to different methods of farming and processing. There are several differences between the two labels about the following topics: Farming practices, genetically modified organisms, chemical residues, environmental impact, price and availability, regulation and certification, nutritional content, pesticide residue, cost to consumer. Organic food labels usually contain the word "organic" and the corresponding organic certification logo. Organic products are divided into different categories, e.g. 100% organic, organic, or with organic ingredients, and this is indicated on the label. Non-organic foods, on the other hand, do not contain such specific designations. In the United States, for example, there is the USDA organic seal, in the European Union the EU organic logo and in Japan the JAS certification (Japanese Agricultural Standard), among others. These logos indicate that the product has been produced according to certain organic standards. The choice between organic and non-organic products often depends on personal preferences and priorities, such as health concerns, environmental impact, cost, and ethical considerations. While organic foods are generally considered more environmentally friendly and potentially healthier due to lower pesticide residues, they are also more expensive and may not be significantly more nutritious than their non-organic counterparts. In summary, organic food production focuses on natural, sustainable practices and minimizes the use of synthetic chemicals for both environmental and health reasons. Non-organic food production, on the other hand, often focuses on efficiency and cost-effectiveness, sometimes at the expense of environmental sustainability and with fewer restrictions on the use of chemicals. Both methods have their own benefits and challenges and will influence consumer choices depending on their priorities and concerns.

Keywords: Food labels, Natural, Non-organic, Organic, Sustainable

Sözel Bildiri

MULTIPL SİNOSTOZ SENDROMUNUN MARFAN SENROMU İLE BİRLİKTELİĞİ, LİTERATÜR DERLEMESİ EŞLİĞİNDE SUNUMU

Mehmet Kemal Gürsoy 1*, Mehmet Serhan Er 2, Kazım Taşar 3*****

** Antalya Şehir Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Bölümü, Antalya, Türkiye, mehmetkemalgursoy07@gmail.com*

*** Özel MSM Çocuk Ortopedisi Kliniği, Antalya, Türkiye, mserhan2005@hotmail.com*

**** Antalya Korkuteli Devlet Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Bölümü, Antalya Türkiye,, tasar3214@gmail*

Giriş: Tarsal karpal koalisyon sendromu (TKKS), oldukça nadir görülen karpal ve tarsal kemiklerin kaynaşması ve ayak deformitesi ile karakterize otozomal dominant geçişli bir durumdur. İlişkili ağrı ve/veya yürüme bozukluğu ana şikayetlerdir. Ayaktaki deformite değişen derecelerde olabilir. Bu hastaların tedavisi çoğunlukla semptomatik rahatlamaya yöneliktir. **Amaç:** Bu sözlü sunumda literatürde daha önce tanımlanmamış tarsal karpal koalisyon sendromu ile marfan sendromu birlikteliğinin klinik bulgu, tanı ve tedavi özelliklerinin tartışılması ve multipıl sinostoz sendromu içerisinde yer alan tarsal karpal koalisyon sendromunun litaratür derlemesinin anlatılması amaçlanmıştır. **Olgu:** 10 yaş erkek, özgeçmişinde Marfan Sendromu olan bilinen ilaç kullanımı olmayan hasta 15 gün önce sol ayak bilek burkulması olması sonrasında, sol ayakta geçmeyen şişlik ve ağrı ile ortopedi kliniğimize başvurdu. Yapılan tetkikler sonrasında iki ayağında kalkenoküboid sinostoz, sol talonaviküler subluksasyon ve sol el interkarpal sinostoz görüldü. **Tartışma ve Sonuç:** Tarsal karpal koalisyon sendromu, NOG genindeki mutasyonlarla ilişkili kalıtsal bozukluklar spektrumuna dahildir. Noggin, kemik morfojenik proteinleri (BMP) antagonistleri ailesinin üyesidir. Fibrilin mikrofibrilleri (FMF) ile BMP'ler arasında etkileşimler tanımlanmıştır. Bu doku proteinlerindeki mutasyonlar Marfan Sendromu ile ilişkilidir. TKKS'de deformite yönetimi hastanın semptomatik olmasına göre şekillendirilmelidir. Yeterli rehabilitasyon ile tatmin edici sonuçlar elde edilebilir. Cerrahinin yalnızca semptomatik rahatlama için gerekli olduğunu ve TKKS'li hastaların takip edilmesi gerektiğini unutmamak önelidir. Çünkü hastalık ilerleyicidir. TKKS, Marfan Sendromu ile de birlikteliği olabilen kapsamlı araştırma gerektiren bir hastalık spektrumudur.

Anahtar Kelimeler: Konjenital Deformite, NOG geni, Tarsal Karpal Koalisyon Sendromu, Marfan Sendromu

Sözel Bildiri

ENDOMETRİOZİSTE APOPTOZİS VE BCL-2 İŞ BİRLİĞİ

Tuğba DAĞDEVİREN[1*], Celal KALOĞLU[1], H.Eray BULUT[1], Çağlar YILDIZ[2]

*[*1]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Sivas, Türkiye, dağdevirentuba@gmail.com*

[1]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Sivas, Türkiye, ckaloglu@cumhuriyet.edu.tr

[1]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Sivas, Türkiye ebulut@cumhuriyet.edu.tr

[2]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Sivas, Türkiye caglaryildiz@cumhuriyet.edu.tr

Giriş: Endometriozis, hormonal olarak aktif olan endometrial bez ve stromanın, uterus boşluğu dışında yer alması olarak ifade edilen bir kadın hastalığıdır. Hastalık, ovaryum ve uterusun serozal yüzeyine yerleşen, östrojen bağımlı kronik inflamatuar süreçle karakterize edilmektedir. Endometriozisin patogenezi hakkındaki belirsizlikler günümüzde de devam etmektedir. Sampson (1927), endometriozisi, menstrüasyon sırasında menstrual endometriuma ait doku parçalarının, uterin tüplerden geriye doğru ilerleyerek, peritoneal yüzeye implante olması ve orada varlığını sürdürmeye devam etmesi şeklinde tanımlamıştır. Bu sebepten, endometriyal stromal hücrelerin hastalığın oluşumunda önemli bir rol oynaması muhtemeldir. Yapılan son çalışmalar, endometriozisli hastalardan alınan ektopik (eESH'ler) ve ötopik endometriyal stromal hücrelerin (öESH'ler) endometriotik olmayan kadınlardan alınan hücrelere kıyasla daha fazla hayatta kalma şansına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Apoptoz, çok hücreli organizmalarda homeostazın korunmasında kritik bir rol oynar. Endometriumda kanıtlanmış ve anti-apoptotik bir gen olan Bcl-2 proteini, apoptotik sürecin kontrolünde en iyi tanımlanan proteinlerden biridir. Endometriozisli ektopik implantlarda, hücre çoğalması ve hücre ölümü arasındaki dinamik denge de apoptoz tarafından düzenlenmektedir. Bcl-2, endometrial stromal hücrelerin (ESH) hayatta kalmasına potansiyel olarak katkıda bulunarak, endometriozisin patofizyolojisinde anahtar bir rol üstlenmektedir. Normal endometriyum ile karşılaştırıldığında, endometriyozisli kadınlardaki proliferatif ötopik endometriyumda BCL-2 proteini artış göstermektedir. Endometriyozisli kadınların ötopik endometriyumunda BCL-2'nin değiştirilmiş ekspresyonu, apoptotik hücre sayısında azalmaya ve sonuç olarak ektopik lokasyonlarda anormal hayatta kalmalarına neden olmuştur.

Amaç: Bu çalışmanın amacı endometrial stromal hücrelerinin (ESH) invazivlik ve artmış apoptoz açısından sağlıklı endometriumdan belirgin farklılıklar gösterdiği görülmekte ve Bcl-2 molekülünün proliferatif döneme ait endometriozis ve normal endometrium dokusunda apoptoz üzerine olası etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra, apoptozun düzenlenmesindeki bozuklukların, ESH'lerin aşırı proliferasyonuna katkıda bulunarak, bu dokunun apoptoz ile peritoneal yüzeylere yayılmasının nedeni olabileceği düşünülmektedir.

Metod: Bu çalışmada Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Histoloji Embriyoloji Anabilim Dalında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya 18-45 yaş arasında, düzenli adet döngüleri bulunan toplam 25 kadın (9

endometriozisli ektopik ve ötopik, 16 kontrol hasta olmak üzere), yazılı bilgilendirilmiş onam formu alındıktan sonra dahil edilmiştir. Laparoskopik muayene gününde endometriozis grubundaki hastaların ve kontrol grubundaki hastaların adet döngülerinin proliferatif fazda olduğu belirlenmiştir. Taze numuneler paraformaldehitte tespit edilerek parafin bloklar hazırlanmıştır. Kontrol, ötopik ve ektopik endometrium parafin bloklarından mikrotom ile kesilen 3-4 µm kalınlığındaki kesitler, Bcl-2 primer antikorları ile boyanarak 1 gece bekletildikten sonra sekonder antikorla boyanmıştır.

Bulgular: Bcl-2 molekülü en güçlü ötopik dokunun ötopik endometrial stromal hücreler (öESH) ve glandüler epitel hücrelerinde lokalizasyon gösterdi. Ektopik endometrium dokusu bez yapılarını bulundurmamasıyla ötopik ve kontrol endometrium dokusundan farklılık gösterdi. Kontrol endometrial stromal hücreler (kESH) Bcl-2 boyanması öESH'lere benzerdi. Kan damarının Bcl-2 ifadesi en güçlü ektopik endometrium dokusuna aitti.

Tartışma ve Sonuç: Endometriozisli kadınların ötopik endometriumunda hücre ölümünün apoptoz yoluyla gerçekleştiği, ektopik endometriozisteki azalmış apoptozun ötopik endometrium stromal hücrelerinin ektopik sağkalımını ve implantasyonunu kolaylaştırmasının, apoptoz seviyeleri arasında ters bir korelasyon olduğu, ayrıca kadınların periton mikroçevresini etkileyebildiği düşünülmektedir. Sonuç olarak, Bcl-2 endometriozis patogenezinde, angiogenezin etkin bir rolü olduğunu ve öESH'lerin invazif ve proliferatif davranışlar sergileyerek, ektopik lokasyonlarda anormal hayatta kalmalarına katkıda bulunduğunu kanıtlamıştır. Bcl-2'nin ekspresyonu, endometriyozisin lokasyonuna göre değişiklik göstererek, farklı apoptotik yolakların varlığını düşündürür. Ayrıca Bcl-2'nin, ektopik implantlardaki kan damarları ekspresyonu, Bcl-2'nin anjiogenezdeki rolü ve endometriozis sürecindeki anjiogenezi düşünüldüğünde, implante edilen ektopik endometriumun, yeni çevresinde hayatta kalabilmesi için, yerleştiği dokuda anjiogenezin tetiklenmesinin programlı hücre ölümü ile gerçekleşebileceği hipotezi de ortaya çıkmaktadır. Endometriosis ile ilişkili apoptotik yolaklarda ortaya çıkabilecek etkileşimlerin genetik olarak belirlenmesi de olası tedavilerin aydınlatılmasına ışık tutacaktır.

Anahtar Kelimeler: Endometriozis, Bcl-2, Apoptoz

Poster Bildiri

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BURNOUT LEVELS OF NURSES AND THEIR TENDENCY TO MAKE MEDICAL ERRORS

*** ŞULE ALPAR, **UĞUR KARADUMAN**

**Marmara University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing Principles, Istanbul, Turkey*

salpar@marmara.edu.tr

***Marmara University Health Sciences Institute, Department of Nursing, Adiyaman, Türkiye,*

ugurkaraduman55@gmail.com

Purpose: The aim of this study is to investigate the relationship between nurses' burnout levels and their tendency to make medical mistakes.

Materials and Method: The sample of the study consisted of 372 nurses selected by simple random sampling method, which were employed in the intensivecare units of 6 education research hospitals and state hospitals in Istanbul between 16 April - 15 June 2018. Data were collected by means of the personal information form developed by the researcher, the Burnout Inventory (TÖ) and the Medical Error Tendency Scale in Nursing (HIMT).The data were analyzed with Kolmogorov Smirnov, Mann Whitney U, Student t test, Kruskal Wallis and One-Way Anova tests.

Findings: In our study, a statistically significant relationship was found between the burnout subscale scores of nurses according to the total years of work in the profession ($p < 0.05$). Secondly when we look at the mean of the sub-dimension scores of medical error tendency scale according to the duration of work in the profession; there was a statistically significant difference in patient follow-up and material safety sub-dimension.

Result: As a result of the study, it was found that the burnout levels of nurses did not affect their tendency to medical errors. However, it can be said that this result is not a general result and it should be investigated with different places, time and samples.

Keywords: burnout, medical error, nurse, ıntensivecare, tendency to medical error

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF DRUG-RELATED PROBLEMS IN PATIENTS HOSPITALIZED IN THE HEMATOLOGY SERVICE: A PROSPECTIVE INTERVENTIONAL STUDY

Aslınur ALBAYRAK*, Demircan ÖZBALCI**

** Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy, Isparta, Turkey, a.albayrak007@gmail.com*

*** Suleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Hematology, Isparta, Turkey, demircanozbalci@sdu.edu.tr*

Background: Patients with hematological malignancies are generally hospitalized in the hematology service. These patients require multidrug therapy using a variety of antineoplastic agents and supportive care medications. This increases the risk of drug-related problems (DRPs). **Aim:** This study aimed to identify DRPs in patients hospitalized in the hematology service by the clinical pharmacist in the multidisciplinary team. **Methods**: This study was conducted prospectively in the hematology service of Suleyman Demirel University (SDU) Faculty of Medicine Hospital between December 2022 and May 2023. DRPs were determined using the Pharmaceutical Care Network Europe (PCNE) 9.1 Turkish version. Ethics committee permission was obtained by SDU Clinical Research Ethics Committee (Approval No:274, Date: 28.09.2022). **Results:** In this study, which included 140 patients, older age, longer hospital stay, presence of acute lymphoblastic leukemia, presence of comorbidities, higher number of drugs used and polypharmacy rate were found to be statistically significant in the DRP group compared to the non-DRP group ($p<0.05$). In the study, at least one DRP was detected in 69 (49.3%) patients and the total number of DRPs was 152. The most common DRPs were possible or actual adverse drug events (96.7%). The most important reason for DRPs was drug choice (94.7%), and the highest frequency among its subcategories was inappropriate drug combinations (93.4%). 104 (68.4%) interventions were made to the prescriber by the clinical pharmacist, and 100 (96.15%) of these were accepted and fully implemented. **Discussion and Conclusion:** This study shows the importance of including a clinical pharmacist in a multidisciplinary team in investigating and preventing DRPs in the hematology service.

Keywords: Clinical pharmacist, drug-related problem, hematologic malignancy

Sözel Bildiri

BİR PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÇABASI OLARAK UNUTULMA HAKKI: DİJİTAL HAFIZANIN MANİFESTOSU

Ümmühan KAYGISIZ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Burdur, ukaygisiz@mehmetakif.edu.tr

Güncel ve gelişmekte olan bilgi teknolojileri özellikle küresel çapta etkin olan pandemi sonrasında kolaylaştırıcı farklı boyutlarıyla, hem bireysel olarak hem de kolektif olarak hayatı şekillendirmeye devam etmektedir. İnternet tabanlı teknolojilerin yaygınlaşması, insanların bilgiye erişme konusunda benimsedikleri yaklaşım, veri, bir benlik inşa etme, ilişkiler kurma gibi konularda farklı bilgi düzeylerinde gelişmeye devam etmektedir.

Bilgileri (verileri) web üzerine yüklemenin ve almanın kolaylaşması ile kişisel verilerin ifşa edilme kolaylığı ve özel konuların kamusal alanda ifşa edilmesi de aynı oranda kolaylaşmıştır. Böylelikle insanların kamusal alan ve özel alan ile mahremiyet fikirleri değişmiştir. Bilgisayarlar, internet, mobil cihazlar ve Nesnelerin İnterneti ile bu alanlar farkedilmez bir şekilde bulanıklaşmıştır. Bu gelişmelerin hukuki boyutu ise oldukça tartışmalıdır. Mahremiyet hakkı başta olmak üzere bireysel özgürlüklerin sınırları oldukça kırılgan hale gelmiştir. İnternet ortamında oldukça savunmasız hale gelen birey üzerinde sağlıksız etkiler bırakabilmektedir. Çalışmanın amacı hukuki perspektiften bakılan unutulma hakkına bireyler üzerindeki psikolojik etkilerini de görmezden gelmeme noktasına odaklanmaktadır. Bu çerçevede unutulma hakkını hukuki çerçevede analiz ederken, bireylerde oluşturabileceği olası psikolojik etkiler irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, dijital hafıza, unutulma hakkı, psikolojik iyi oluş.

Sözel Bildiri

PRİMER MİYELOFİBROZİSLİ OLGULARIMIZIN EPİDEMİYOLOJİK, KLİNİK VE LABORATUVAR VERİLERİNİN İNCELENMESİ

Kübra Oral*

**Elazığ Şehir Hastanesi, Hematoloji Kliniği, Elazığ, Türkiye, kubraaltun88@gmail.com*

Giriş : Primer Miyelofibroz (PMF), değişken morfolojik olgunluk ve hematopoietik etkinliğe sahip miyeloid hücrelerin klonal proliferasyonu ile karakterize kronik miyeloproliferatif neoplazmalardan biridir. PMF'deki birincil hastalık süreci, kronik miyeloproliferasyon ve atipik megakaryositik hiperplazi ile sonuçlanan klonal hematopoietik kök hücre bozukluğudur. Hastalığın epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar verilerinin analizi klinik seyri ve tedavi sürecini önemli oranda etkilemektedir.

Amaç: Bu çalışmadaki amacımız Primer Miyelofibroz tanılı olgularımızın epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar verilerini inceleyip mevcut literatürdeki bulgularla kıyaslamaktır.

Yöntem: Çalışmaya Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Hematoloji Polikliniğinde 01/01/2022 - 30/12/2022 tarihleri arasında Primer Miyelofibroz tanısı ile takip edilen hastalar dahil edildi. Çalışma olguların demografik bilgileri ve laboratuvar kayıtlarının retrospektif olarak incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Primer Miyelofibroz tanısı olan 13 olgu çalışmaya dahil edildi.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen 13 olgudan; 8 (% 61,5)' i erkek, 5 (% 38,5)'i kadındı. Olguların 7 (%53.8)'sinin kan grubu 0Rh(+)'ti. Vakaların 12'inde JAK mutasyonu pozitif, 1(bir)'inde negatifti. Olguların sadece 1'i ilaçsız takip ediliyordu. Olgularımızın 7'sine Diyabetes Mellitus, Hipertansiyon, Romatoid Artrit, Koroner arter hastalığı gibi ko-morbid durumlar eşlik ediyordu. Vakalarımızın yaş ortalaması 64,62 ± 8,54'tü. Trombosit sayıları ise 745.923±530.257 idi.

Tartışma ve Sonuç: Takip ettiğimiz Primer Miyelofibroz tanılı 13 olgunun epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar bulguları literatür ile uyumluluk göstermektedir. Fakat çalışmaya dahil ettiğimiz olgu sayılarının az olması, çalışmanın tek merkezde yapılması ve dar bir bölgeden seçilen vakalarla yapılması önemli kısıtlılıklarımızdandır. Bu nedenle Primer Miyelofibroz tanılı olguların; epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar bulgularını daha ayrıntılı inceleyebilmek ve literatüre daha kapsamlı katkı sağlayabilmek için, geniş hasta sayılarının olduğu, çok merkezli çalışmalara ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

Anahtar kelimeler : Miyelofibroz, Klinik Bulgu, Laboratuvar, Epidemiyoloji

Sözel Bildiri

ESANSİYEL TROMBOSİTOZ TANILI VAKALARIMIZIN EPİDEMİYOLOJİK, KLİNİK VE LABORATUVAR BULGULARININ ARAŞTIRILMASI

Kübra Oral*

**Elazığ Şehir Hastanesi, Hematoloji Kliniği, Elazığ, Türkiye, kubraaltun88@gmail.com*

Giriş: Esansiyel trombositoz (ET), değişken morfolojik olgunluğa ve hematopoietik etkinliğe sahip miyeloid hücrelerin klonal proliferasyonu ile karakterize edilen kronik miyeloproliferatif bir neoplazmdır. Trombositemi ve trombositoz terimleri eşanlamlı olarak değerlendirilir; ET ayrıca esansiyel trombositoz ve primer trombositoz olarak da adlandırılmıştır. Tromboz ve kanama eğilimi gösteren aşırı klonal trombosit üretimi ile karakterizedir.

Amaç: Bu çalışmadaki amacımız Esansiyel trombositoz tanısı alan olgularımızın epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar verilerini inceleyip literatürdeki bulgularla kıyaslamaktır.

Yöntem: Çalışmaya Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Hematoloji Polikliniğinde 01/01/2022 - 30/12/2022 tarihleri arasında Esansiyel Trombositoz tanısı olan 25 olgu dahil edildi. Çalışmaya dahil edilen olguların demografik bilgileri ve laboratuvar sonuçları hasta kayıtlarının retrospektif olarak incelenmesi ile elde edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dahil ettiğimiz olguların 12 (% 48)'si erkek, 13 (%52)'ü kadın idi. Olgularımızın sadece 1 tanesinde sigara kullanım öyküsü vardı. 9 vakanın kan grubu A Rh(+), 7'sinin 0 Rh(+) idi. Olgularımızın 14 (%56)'ünde JAK mutasyonu tespit edildi. Ayrıca 4 olgumuzda tromboz tespit edildi. 11 vakaya eşlik eden komorbid hastalıklar tespit edildi. Vakalarımızın yaş ortalaması 63,56 ± 12,26 idi. Trombosit sayıları ise 988.960±366.456 olarak tespit edildi.

Tartışma ve Sonuç: Takip ettiğimiz Esansiyel Trombositoz tanılı 25 olgunun epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar bulguları literatürdeki genel verilerle ile uyumluluk göstermekteydi. Fakat çalışmaya dahil ettiğimiz vaka sayılarının az olması, çalışmanın tek merkezde yapılması ve dar bir bölgeden seçilen vakalarla yapılması önemli kısıtlılıklarımızdandır. Bu nedenle Esansiyel Trombositoz tanılı olguların; epidemiyolojik, klinik ve laboratuvar bulgularını daha ayrıntılı inceleyebilmek ve literatüre daha kapsamlı bilimsel katkı sağlayabilmek için, geniş hasta sayılarının yer aldığı, çok merkezli çalışmalara ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

Anahtar kelimeler : Esansiyel, Trombositoz, Epidemiyolojik

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF THE EXAM SEASON ON DEPRESSION LEVELS AND METACOGNITIVE FUNCTIONS IN UNDERGRADUATE STUDENTS

Nilay ŞAHAN*

** Çankırı Karatekin University, Faculty of Health Sciences, Department of Occupational Therapy, Çankırı, Turkey, nilaysahan@karatekin.edu.tr*

Background: The concept of metacognition includes the ability of an individual to think about the steps to be taken while doing a job, to plan, to review the plan, to organize the missing points and to make decisions. Depression negatively affects the individual's cognitive structure and thought system. **Aim:** The aim of this study is to determine the effect of the exam season on depression level and metacognitive function in undergraduate students. **Methods:** Students studying at Çankırı Karatekin University participated in the study. After the demographic information of the students participating in the study was obtained, their depression levels were evaluated with the Beck Depression Inventory and their metacognitive functions were evaluated with the Metacognition Questionnaire (MCQ-30). Evaluations were made twice: before the exam and after the exam. Wilcoxon Signed Ranks Test was used to compare pre-exam findings with post-exam findings. **Results:** 29 students, 4 (13.8%) male and 25 (86.2%) female, participated in the study. The mean age was 22.20±1.04 years. When the students' pre-exam depression level (18.68±68) and post-exam depression scores (16.44±8.83) were compared, it was seen that the students' depression levels decreased statistically significantly ($Z=-2.036$, $p<0.05$). However, there was no statistical difference between the pre-exam and post-exam periods in the sub-parameters (positive beliefs about anxiety, beliefs about the need to control thoughts, cognitive confidence, negative beliefs about uncontrollability of thoughts and danger, cognitive self-awareness) and total scores of MCQ-30 ($p>0.05$). **Discussion and Conclusion:** According to the results of the study, students' depression levels increased during the exam period, but there was no change in metacognitive functions. We believe that in order to carry out the education and training process effectively, it is extremely important to conduct more extensive research, to investigate the factors affecting this process and to find solutions.

Key Words: Student, Beck Depression Inventory, Metacognition

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN UYKU APNESİ VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Çiğdem BÜYÜKEŞMEN[1], Aybüke ARPACILAR[2]

[1]*Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kucukesmencigdem@gmail.com*

[2]*Doktora Öğrencisi, Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. dtaybukearpacilarr@hotmail.com*

Çocuklarda görülen uyku apnesi, solunumun tekrarlı ve geçici durmasıyla karakterize edilen bir durumdur. Bu durum genellikle geniz eti veya bademcik büyümesi gibi üst solunum yolu tıkanıklıklarından kaynaklanır. Uyku apnesi, çocuklarda gece boyunca düzensiz uyku, huzursuzluk ve gündüz uykusuzluğu gibi çeşitli belirtilere neden olabilir. Ayrıca uzun vadede, çocuklarda büyüme ve gelişme sorunlarına da yol açabilir. Uyku apnesi, çocuklarda farklı semptomlara neden olabilmektedir. Bu semptomlar arasında; aşırı horlama, sık sık uyanma, huzursuz bir uyku, uykuda nefesin kesilmesi ve gece yatak ıslatma yer almaktadır. Uyku apnesi olan çocuklar genellikle yorgun-uykusuz hissederler ve gündüz boyunca konsantrasyon sorunları yaşayabilirler. Aynı zamanda, çocukların okul başarısında da düşüş görülebilmektedir. Bunların yanısıra, ağız açıklığı ve uyku sırasında yeterli tükürük akışının sağlanamaması sebebiyle, çeşitli dişeti hassasiyetleri, basit gingival enfeksiyonlar, dişlerin mine yüzeylerinde mikroçatlaklar, diş hassasiyetleri, dil yüzeyi ve ağız içi yumuşak dokularda kuruma ve mukoza hassasiyeti gibi durumlar da gözlenebilmektedir. Uyku apnesinin tedavi yöntemleri, apnenin şiddetine ve çocuğun yaşına bağlı olarak değişebilir. Hafif vakalarda; yaşam tarzı değişiklikleri, kilo kontrolü ve alerjenlerden kaçınma gibi önlemler alınabilir. Genellikle diş hekimleri ve KBB uzmanlarının iş birliği içinde çalışmalarıyla, geniz eti ve bademcik ameliyatları gibi cerrahi işlemler yapılabilir. Orta ve ciddi vakalardaysa; 'pozitif havayolu basınçlı cihaz (CPAP) kullanımı' önerilebilir. Bu cihaz, çocuğun burun ve ağzına takılan bir maske aracılığıyla hava basıncı uygulayarak, uyku sırasında solunum yolunun açık kalmasını sağlar. CPAP, çocuğun daha iyi bir uyku çekmesine ve gerekli oksijeni almasına yardımcı olabilmektedir. Sonuç olarak, çocuklarda uyku apnesi, çocuğun uyku kalitesini, günlük aktivitelerini ve ağız-diş sağlığını etkileyebilen bir durumdur. Diş hekimleri ve pedodontistler, çocuk hastalarının oral sağlıklarını iyileştirmek ve uyku apnesinin neden olduğu sorunları en aza indirgeyebilmek için, pediatristlerle konsültasyon yaparak, uygun tedavi planlarını oluşturabilirler. Aynı zamanda, çocuklarda uyku apnesinin belirtilerini tespit ederek, erken tanı ve müdahaleler de bulunabilirler. Bu multidisipliner yaklaşım, çocuklarda uyku apnesinin etkili bir şekilde yönetilmesine katkı sağlar.

Anahtar kelimeler: Obstrüktif uyku apnesi, çocuk diş hekimliği, uyku problemi

Sözel Bildiri

INTEGRATION OF DNA METHYLATION AND GENE EXPRESSION DATA FOR IN SILICO EXAMINATION OF THE MECHANISMS UNDERLYING MULTIPLE SCLEROSIS DISEASE

Fatih ÖZEN*, Tuba SEVİMOĞLU**

**Medical Biochemistry Laboratory, Uskudar University, Uskudar, Istanbul, Turkiye, ozenfatih95@gmail.com*

***Department of Bioengineering, University of Health Sciences, Uskudar, Istanbul, Turkiye, tuba.sevimoglu@sbu.edu.tr*

Background: Multiple Sclerosis (MS) a chronic inflammatory disease of the central nervous system with currently no cure. **Aim:** The aim of this study is to to investigate the reciprocal roles that DNA methylation and gene expression play in the MS disease process. **Methods:** In this study, two DNA methylation (GSE106648, GSE88824) and one gene expression dataset (E-MTAB-2973) of MS were analyzed and integrated to illuminate the mechanism associated with the disease. Additionally, hub protein identification, protein interaction network construction, and enrichment analysis were accomplished. Furthermore, it was possible to identify tiny compounds that could be candidates for MS treatment. **Results:** 92 mutual differentially methylated and expressed genes and seven hubs (TP53, DYRK1A, MYH9, AGRN, LMO2, CTBP1, ATM) that may be researched further as new biomarker candidates for MS were identified. It has been established that the PI3K-Akt signaling pathway, Behcet's illness, cardiovascular disease, and neoplasia are associated with multiple sclerosis. Furthermore, potential therapeutic small compounds including pentoxyverin and pyrazinamide were suggested. **Discussion and Conclusion:** Our work combines data on DNA methylation and gene expression to improve our knowledge of the mechanism behind MS illness.

Key Words: Multiple Sclerosis, DNA Methylation, Gene Expression, Small molecules

Sözel Bildiri

SİSTEMİK İMMÜN İNFLAMASYON İNDEKSİ VE SİSTEMİK İNFLAMATUAR YANIT İNDEKSİNİN PNÖMONİ TANISI ALAN ÇOCUKLARDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamile YÜCEL*, Şekibe Işık DİŞCİ**

** KTO Karatay Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya A.D., Konya, Türkiye, kamile_yucel@hotmail.com*

*** Seydişehir Devlet Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Konya, Türkiye, drisikdisci@gmail.com*

Giriş: Pnömoni virüs, bakteri gibi etkenlerin yol açtığı, akciğer dokusunun enfeksiyonudur. Sistemik immün inflamasyon indeksi (SII) ve Sistemik inflamatuar yanıt indeksi (SIRI) hemogram parametrelerinden hesaplanabilen inflamasyonla bağlantılı yeni belirteçlerdir.
Amaç: Bu çalışmada, pnömoni tanısı almış çocuklarda ve aynı yaş gurubuna sahip sağlıklı kontrollerde laboratuvar verilerini, hemogramdan hesaplanabilen SII ve SIRI parametrelerini karşılaştırmayı amaçladık.
Yöntem: Çalışma retrospektif tasarlanmıştır. 36 pnömoni tanısı alan çocuk ve 38 sağlıklı kontrol çalışmaya dahil edildi. Hasta ve kontrol gurubuna ait yaş, cinsiyet bilgileri ve laboratuvar parametreleri otomasyon sisteminden alındı. SII, SIRI değerleri hemogram verilerinden hesaplama yolu ile elde edildi.
Bulgular: Hasta ve kontrol gurubu yaş ve cinsiyet açısından benzerdi ($p>0.05$). Hasta gurubunda sağlıklı kontrole göre WBC, monosit, nötrofil, CRP ve SIRI anlamlı yüksek, HGB ve MCH seviyeleri anlamlı düşüktü. HGB ve MCH seviyeleri açısından guruplar arası anlamlı fark çıksa da tüm katılımcıların bu değerleri referans aralıktaydı. Hasta ve kontrol gurubu arasında yapılan ROC analizinde AUC değeri SII için 0.620, SIRI için 0.767 idi ($p<0.01$). Hasta gurubu korelasyonlar açısından incelendiğinde ise MPV-PDV, SIRI-SII, WBC-monosit, Nötrofil-monosit arasında kuvvetli düzeyde pozitif ilişki ($p<0.01$), WBC-SIRI, WBC-bazofil ve WBC-PLT arasında orta düzeyde pozitif ilişki vardı ($p<0.01$).
Tartışma ve Sonuç: Pnömoni inflamatuvar sürecin rol oynadığı bir hastalıktır. İnflamatuvar belirteçler tanıda önemli rol almaktadır. SII belirteç olarak çoğu çalışmada yer almıştır. Fakat SIRI daha güncel parametredir. Çalışma sonuçlarımıza göre, hasta ve kontrol gurubu arasında SII açısından anlamlı fark yok iken SIRI açısından anlamlı fark olması ve SIRI değeri açısından AUC seviyelerinin diğer inflamatuvar parametrelerden yüksek olması pnömoni tanı ve takibinde SIRI değerinden faydalanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Pnömoni, İnflamasyon, Sistemik İmmün İnflamasyon indeksi, Sistemik İnflamasyon Yanıt İndeksi

Sözel Bildiri

ANOREKSİYA NERVOZA VE PROİNFLAMATUAR SİTOKİNLER

Betül DEMİR*, Mehmet Lütfi YOLA**

** Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Gaziantep, Türkiye, dytdemir@gmail.com*

*** Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Gaziantep, Türkiye, mlutfi.yola@hku.edu.tr*

Anoreksiya nervoza (AN), gıda alımının kısıtlanması ve diğer uygunsuz kilo verme davranışlarının (örn. kendi kendine kusma, müshil ilaçlarının kötüye kullanılması, aşırı egzersiz) yanı sıra gıda ve kilo alma korkusu ve vücut memnuniyetsizliğiyle karakterize ciddi bir psikiyatrik bozukluktur (1). Enflamasyonun AN'de patofizyolojik bir rol oynadığı ileri sürülmektedir (2). Sitokinlerin psikolojik sağlık, vücut ağırlığı ve iştahın düzenlenmesindeki rolleri nedeniyle yeme bozukluklarında rol oynadığı düşünülmektedir ve özellikle, interlökin (IL)-1β, IL-6 ve tümör nekroz faktörü (TNF)-α dahil olmak üzere proinflamatuar sitokinlerin sağlıklı kontrollere kıyasla AN'li kişilerde yükseldiği rapor edilmiştir (3,4). AN'lı kişilerde ve sağlıklı bireylerden oluşan kontrol grubunda sitokinler, kemokinler, akut faz reaktanları ve hücre adezyon molekülleri dahil olmak üzere inflamatuar süreçlerde yer alan bir dizi belirteçlerin ölçüldüğü bir çalışmada BDNF (beyinden türetilen nörotrofik faktör), IL-6 (İnterlökin-6), IL-15 (İnterlökin-15), TNF-β (tümör nekrozis faktör- β), VCAM-1 (vasküler hücre adezyon molekülü-1) ve VEGF-A (vasküler endotelyal büyüme faktörü-A)'nın medyan konsantrasyonlarının AN ve kontroller arasında farklılık gösterdiği, IL-6, IL-15 ve VCAM-1'in AN'de yükseldiği ve sağlıklı kontrollere kıyasla BDNF, TNF-β ve VEGF-A'nın azaldığı bulunmuştur (2). Sitokinler genel vücut ağırlığı (5) ve yağ dokusu (6), stres (7) ve AN ile yüksek oranda eşlik eden psikiyatrik bozukluklar (örneğin depresyon) (8, 9) ile ilişkili olduğundan, AN'li hastalarda kilo alımını takiben sitokin değişiklikleri ve/veya psikolojik yeme bozukluğu semptomlarında iyileşme beklenmektedir. Sonuç olarak araştırmalar, anoreksiya nervozada tümör nekroz faktörünün spontan üretiminin yanı sıra çeşitli proinflamatuar sitokinlerin seviyelerinin arttığını düşündürmektedir; genetik çalışmalar ayrıca AN'de bağışıklık sisteminin düzensiz olduğunu desteklemektedir (10). Tüm bu veriler ışığında AN'li hastalarda sitokin seviyelerinin izlemi hastalığın seyri konusunda yeni bilgiler sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Anoreksiya Nervoza, Proinflamatuar Sitokinler, Sitokinler*

Sözel Bildiri

VENÖZ ÜLSERLERDE SKLEROTERAPİ UYGULAMALARIMIZ

İzzet Emir

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, Erzincan, Türkiye
dr.izzetemir@hotmail.com Orcid:0000-0002-1098-4889

Amaç: Venöz ülser; venöz sistemde yetmezliğe bağlı olarak veya post trombotik sendroma bağlı venöz hipertansiyon ve staz sebebiyle oluşan klinik durumu ifade eder. Tanısı kolayca konulan ama tedavisi sabır gerektiren, iş gücü kaybı ve yaşam kalitesinde ciddi bozulmaya sebep olan bir hastalıktır. Skleroterapi işlemi, venlerde obliterasyon oluşturan bir uygulamadır. Bu çalışmada venöz ülser tedavisinde skleroterapi işleminin erken ve geç dönem sonuçları incelendi.

Yöntem: Polikliniğimize 2018-2024 yılları arasında venöz ülser şikayeti ile başvuran 68 hasta çalışmaya alındı. Hastaların hepsi daha önce venöz yetmezlik sebebiyle çeşitli cerrahi yöntemler uygulanmış ve yara iyileşmesi için antibiyotik tedavisi, yara bakımı, bacak elevasyonu, elastik bandaj, basınçlı çorap ile takipli hastalardı. Hastalara en az 1 ay süreyle venöz ülserlerinin çevresindeki pakeleşmiş venlere sıvı skleroterapi uygulandı. Her işlemde ajan olarak damar yapısına uygun oranda polidocanol kullanıldı. İşlem sonrası hastaların bandajları 24 saat sonra açıldı. Çoğunlukla varis çorabı kullanımı önerildi. Fazla ödemi olan hastalara dörtlü bandaj uygulaması yapıldı. Bacak elevasyonu ve egzersiz önerildi. Medikal tedavileri düzenlendi.

Bulgular: Hastaların % 55'inin venöz yaraya bağlı akıntısı 1. ayda durdu. Yaradaki ülserasyon 3. aydan itibaren % oranında ortadan kayboldu. Skleroterapi işlemi sonrası hiperpigmentasyon, ekimoz, hassasiyet, ağrı, tromboflebit, cilt nekrozu, DVT, anafilaksi gibi yan etkiler görülebilir. Bizim hastalarımızın % 44' ünde hiperpigmentasyon, ağrı ve tromboflebit gibi komplikasyonlar oldu ve maksimum 4 haftalık süren medikal tedavi ile iyileşti. 1 yıl sonunda % 94 oranında hasta memnuniyeti saptandı. Ülseri tam olarak geçmeyen veya hastaların kontrolsüz diyabet, sigara kullanımı, hijyen eksikliği ve yara bakımındaki düzensizlik gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünüldü.

Sonuç: Venöz ülserlerin iyileşmesi emek ve sabır gerektiren bir süreçtir. Uygun Hastalarda venöz yetmezliğe bağlı gelişen venöz ülserlerde skleroterapinin olumlu sonuçları olan bir yöntem olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Venöz yetmezlik, Venöz ülser,Skleroterapi

Sözel Bildiri

MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME(MRG) YÖNTEMİNİN AZOSPERMİ TANISINDAKİ POTANSİYEL ÖNEMİ

Ozan Alper ALKOÇ*, Faruk ALTINBAŞAK**

** Hitit Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Çorum, Türkiye, ozanatomi@gmail.com*

*** Hitit Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Çorum, Türkiye, farukaltinbasak7@gmail.com*

İnfertil erkeklerin yaklaşık %10-15'inde görülen azospermi, santrifüjlenmiş meninin en az iki kez değerlendirilmesi sonucunda ejakülatta spermatozoa bulunmaması olarak tanımlanmaktadır. Obstrüktif azospermi (OA) ve nonobstrüktif azospermi (NOA) olarak iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Birçok farklı nedenden kaynaklanabilecek olan azosperminin klinik tanısında, testis hacmi ve testiküler biyopsilerle beraber hormonal ve genetik testler de kullanılmaktadır. Bu testlere ek olarak günümüzde özellikle OA tanısı için manyetik rezonans görüntüleme (MRG) de önemli bir seçenek haline gelmiştir. MRG, erkeklerin infertilite tedavisine başlamadan önce azospermi nedeninin doğru bir şekilde belirlenmesine yardımcı olabilecek testis kanallarındaki daralma ve tıkanıklıklarla beraber diğer yapısal anormallikleri gösteren güvenilir ve non-invaziv bir yöntemdir. Azospermi tanısı konmuş erkek bireylerin klinik olarak değerlendirilmesi ve azosperminin obstrüktif olup olmadığının ayırt edilmesinde MRG'nin önemli sonuçlar ortaya çıkardığına yönelik literatürde birçok farklı araştırma mevcuttur. Bizde yapılmış olan bu çalışmalardan yola çıkarak azospermi tanısında MRG'nin kullanımına yönelik araştırmaların sonuçlarını derledik. MRG, infertil erkeklerin değerlendirilmesinde altın standart bir yöntem olma potansiyeline sahiptir ancak bu potansiyelin tam olarak değerlendirilebilmesi için daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, Obstrüktif azospermi(OA), Nonobstrüktif azospermi(NAO), Manyetik rezonans görüntüleme (MRG)

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF A BENZIMIDAZOLE COMPOUND ON BREAST AND LUNG CANCER CELL LINES

İrem BAYAR*, Burçin TÜRKMENOĞLU **, Senem AKKOÇ***

** Selcuk University, Faculty of Veterinary, Department of Biochemistry, Konya, TURKEY, irem.bayar@selcuk.edu.tr*

*** Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Pharmacy, Department of Analytical Chemistry, Erzincan, Turkey, burcin.turkmenoglu@erzincan.edu.tr*

****Süleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Basic Pharmaceutical Sciences, Isparta,Turkey, senemakkoc@sdu.edu.tr*

Background: Due to their remarkable medical and pharmacological properties, there has recently been a focus on benzimidazole derivative compounds as potential anticancer candidates. Benzimidazoles containing heterocyclic ring systems are unique structures of therapeutic importance in drug development. Their strong bioactive properties have encouraged us to synthesize new benzimidazole-derived compounds that may exhibit anticancer effects on lung and breast cancer. **Aim:** The aim of this study is to determine the antiproliferative activity of the synthesized benzimidazole derivative compound on breast cancer (MCF-7) and lung carcinoma (A549) cell lines. **Methods:** Cell viability of cancer cells was determined by the MTT method after treatment with various concentrations (200, 100, 50, 25, 12.5, and 6.25 µM) of compound at 72 hour. Cisplatin was used as a positive control drug. **Results:** The results demonstrated that this compound had IC_{50} values as 17.02 µM in the MCF-7 cell line and 60.09 µM in the A549 cell lines. Cell viabilities were determined as 6.82%, 4.55%, and 4.77% in the MCF-7 cells and 52.98%, 9.91%, and 9.10% in the A549 cells for 50, 100, and 200 µM concentrations of the compound, respectively. **Discussion and Conclusion:** It was determined that the relevant compound showed higher antiproliferative activity in the MCF-7 cell line. This showed that cancer cell type is an important factor determining cytotoxic activity. Considering the viability analyzes in both cell lines, high dose drug concentrations decreased cell viability. In future studies, it is aimed to comprehensively evaluating the metabolic effects of the synthesized structure as an effective anti-cancer agent candidate against breast and lung cancer.

Keywords: Anticancer, benzimidazole, breast cancer, cytotoxic, lung cancer

Sözel Bildiri

OKUL SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Nurcan Gebeşoğlu*, Nesrin Arslan**

**Karabük Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Karabük, Türkiye, nurcangebesoglu33@gmail.com*

***Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilimdalı, Karabük, Türkiye, nesrinarslan@karabuk.edu.tr*

Giriş: Okul sağlığı hemşireleri okul toplumunun sağlığının geliştirilmesinde ve farkındalık oluşturarak toplumsal sağlık düzeyinin yükseltilmesinde temel bir rol üstlenmektedirler. Okul hemşiresi öğrencilerin ve okul personelinin sağlıkla ilgili önceliklerini belirler. Okullarda hemşireler tarafından verilen sağlık eğitimleri ile çocuklara ve gençlere istenilen sağlık davranışları kazandırılırken, düzenli sağlık taramaları ile de hastalıkların erken aşamada fark edilmesi sağlanmaktadır. Okul sağlığı hemşiresi bu görevlerini uygularken okul personeli ile iş birliği içinde çalışmaktadır. **Amaç:** Çalışmanın amacı okul sağlığı hemşireliği intörnlüğü kapsamında yapılan hemşirelik uygulamalarını değerlendirmektir. **Yöntem:** Uygulama Karabük ilinde iki ilçede 2023 yılı Şubat- Haziran tarihlerinde 16 okulda gerçekleştirilmiştir. Uygulama kapsamında her okulda sağlık reviri kurulmuştur. Uygulamalarda görme muayenelerinde kırma kusuruna bakılmış olup; 1. sınıflar için "Snellen E", diğer sınıflar için "Snellen Tablosu" kullanılarak yapılmıştır. Boy ve tartı ölçümleri hassas tartı ve metre kullanılarak sınıflarda yapılmıştır. Ağırlıklar; hafif giysili ve ayakkabısız olarak, taşınabilir baskül ile ölçülmüştür. Boy ölçümü ise duvara yapıştırılmış şerit mezuraya sırt ve topukların dayalı olarak yapılmıştır. Öğrencilerin beden kitle indeksleri Neyzi (1993) tarafından geliştirilen, Türk çocukları için hazırlanmış, persentil ölçümlerine göre değerlendirilmiştir. Skolyoz değerlendirmesinde fiziksel muayene yöntemlerinden yararlanılmıştır. Hipertansiyon taramasında Amerikan Pediatri Akademisinin kılavuzundan yararlanılmıştır. **Bulgular:** Sağlık reviri kurulan 16 okulda beslenme (n=67), iklim değişikliği (n=35), bağımlılık ve stres yönetimi eğitimi (n=18), fiziksel aktivite eğitimi (n=60), ağız ve diş sağlığı eğitimi (n=24), Kırım Kongo (n=1), el hijyeni (n=5), ilkyardım (n=12), atık yönetimi (n=15) eğitimleri verilmiştir. Uygulamada 5.653 öğrencinin sağlık taraması yapılmış, 188 öğrencide göz kusuru, 125 öğrencide hipertansiyon riski, 339 öğrencide skolyoz riski saptanmıştır. Erkek öğrencilerden 298'i fazla kilolu, 304'ü obez, 219'u zayıf dır. Kız öğrencilerin 273' ü fazla kilolu, 228'i obez, 211'i zayıf olarak tespit edilmiştir. Bunların dışında tüm okullarda belirli günler ve haftalar panoları oluşturulmuş, sağlığı iyileştirmeye farkındalık etkinlikleri ve fidan bağışları yapılmıştır. **Tartışma ve Sonuç**: Okul hemşirelerinin öğrencilerin sağlığını geliştirmede ve potansiyel sağlık problemlerini belirlemede etkili rolleri vardır.

Anahtar kelimeler: Okul sağlığı, sağlık eğitimi, tarama, hemşirelik, sağlığı geliştirme

Sözel Bildiri

AFETLERDE İNSANİ YARDIM YÖNETİŞİMİ ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ[2]

Yusuf Güner* Özlem Çakır**

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gediz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Kütahya, Türkiye, yusuf.guner@ksbu.edu.tr*

*** Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi Bölümü, İzmir, Türkiye, ozlem.cakir@deu.edu.tr*

Giriş: Uluslararası bir metinde ilk kez 1989 yılında kullanılan yönetişim kavramı, aslında 1970'lerden itibaren baş gösteren ekonomik, siyasal krizlere ve bunların yönetiminde yaşanan sorunlara çözüm arayışı olarak doğmuştur. Bu çalışmada afetlerde insani yardım faaliyetlerinde görev alan kurum ve kuruluşların, yönetişim ilkelerine uyma düzeyleri, afetzedelerin bu yönetim biçiminden nasıl etkilendikleri ve konuya ilişkin görüşleri incelenmiştir. **Amaç:** Türkiye'deki afetlerde insani yardım yönetim sistemi ile ilgili mevcut yapıyı ortaya koyup, afet yöneticisi / uzmanından, saha personelinden ve afetzedelerden elde edilen veriler ışığında, afetlerde uygulanabilir, yönetişim odaklı, bir insani yardım yönetim modeli ortaya koymaktır. **Yöntem:** Çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmış olup araştırma deseni ve sıralamasında nitel araştırma yöntemlerine öncelik verilmiştir. Nitel araştırmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır ve veri toplamak için 17'si yönetici ve uzman, 12'si saha personeli olmak üzere 29 katılımcıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. 359 afetzedeye çoklu seçimli anket uygulanmıştır. Görüşmelerden ve anketten elde edilen verilerin çözümlenmesinde çalışma desenindeki sıra takip edilmiş, keşfedici sıralı desene göre önce görüşme verisi MAXQUDA20 analiz programı kullanılarak çözümlenmiş ve raporlanmış, devamında anket verisi çözümlenmiş ve özetlenmiştir. **Bulgular:** Bulgular, afet yönetim süreci bağlamında Türkiye'deki insani yardım kuruluşlarının kurumsal yapı ve kapasitelerinin güçlü olduğunu ancak yönetim ve koordinasyon yönünden eksikler olduğunu göstermektedir. Katılımcılara göre insani yardım kuruluşlarının yönetişim ilkelerine uyma düzeyleri orta seviyededir. Anket sonuçları afetzedelerin yönetim süreçlerine katılımının yetersiz olduğunu ve afetzedelerin insani yardımları, yönetişim açısından yeterli görmediğini göstermektedir. **Tartışma ve Sonuç:** Sonuç olarak bu çalışmanın afetlerde insani yardım yönetim sisteminin gelişmesine ve bu alanda yapılacak akademik çalışmalara katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani Yardım, Yönetişim, Afet Yönetimi, Afet Yardımı, Acil Yardım

[2] "Bu çalışma Prof. Dr. Özlem ÇAKIR danışmanlığında Yusuf GÜNER tarafından 09/12/2022 tarihinde tamamlanan "Afetlerde İnsani Yardım Yönetişimi Üzerine Bir Model Önerisi" başlıklı ve 770235 tez no'lu doktora tezinden türetilmiştir."

Sözel Bildiri

DEVELOP WAYS TO REDUCE RADIOACTIVITY IN THE BODY OF ANIMALS AND LIVESTOCK PRODUCTS

Aida ABZHALIYEVA [1], Azhar ZARKHANOVA, Akzharkyn UZYNTLEUOVA, Assilbek MUSSOYEV, Ryskeldi BAZARBAYEV

** Kazakh National Agrarian Research University, "Veterinary" faculty"Veterinary sanitary examination and hygiene" department, Almaty, Kazakhstan, aidonpompi@mail.ru*

Background: High content of radionuclides in fish and meat products, as well as radioactive contamination of fodder and livestock products are the main causes of radionuclides entering food today. Purpose: The purpose of the project is to develop new effective ways to reduce the radioactivity of animals and livestock products.

Methods:AP19577014 scientific research work on the topic of Development of ways to reduce the radioactivity of animals and livestock products, funded by the grant funding competition for young scientists on scientific and scientific-technical projects for 2023-2025 (MSHE RK) KazNARU. Researches were conducted in 4 main regions of Kazakhstan: Kyzylorda, Turkestan, Almaty and Abai regions: they were selected taking into account their geographical features. Soil, plants and water were taken as research material. At the initial stage of the experimental study, the equivalent dose of radiation dose was studied in rural areas and pastures with the help of the dosimeter-radiometer MKCAT1125.

Discussion and conclusion: The result of the study is that the specific radioactivity of Abay district does not exceed the norm. The water level is normal. The amount of soil radioactivity is less than-269.6. The amount of fodder radioactivity is lower than-49.9. The specific radioactivity index of Kyzylorda region does not exceed the norm. The water level is equal to the limit. The amount of soil radioactivity is lower than-277.5. The amount of radioactivity of fodder is lower than-53.55. The specific radioactivity index of Turkestan region is within the norm. The amount of radioactivity of water is below-0.3. The amount of soil radioactivity is lower than-276.6. The amount of radioactivity of the plant is below-51. Specific radioactivity of Almaty region is within normal limits. The amount of radioactivity of water is less than-0.2. The amount of soil radioactivity is lower than-201.2. The amount of radioactivity of fodder is lower than-50.65.

Anahtar Kelimeler: Food safety, radioactive contamination , radiometry, dosimetry , radionuclides .

Poster Bildiri

KEDİLERDE OVARİYOHİSTEREKTOMİ OPERASYONU SONRASINDA GÖRÜLEN DAVRANIŞ DEĞİŞİKLİKLERİ

Emre Pekin*, Ali Reha Ağaoğlu**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Veterinerlik Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, emre.pekin@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, rehaagaoglu@mehmetakif.edu.tr*

Dişi kedilerde cinsiyet hormonları davranışları doğrudan etkileyen faktörlerden biridir. Bu nedenle kısırlaştırma yoluyla ovaryumların alınması sonucu dişi kedilerde bazı davranış değişiklikleri şekillenebilmektedir. Bu literatür derlemesinde veteriner kliniklerinde sıklıkla uygulanan *ovariyohisterektomi* (OHE) operasyonun uygulanmasından sonra dişi kedilerde ortaya çıkabilecek davranış bozukluklarına ilişkin güncel bilgilerin özetlenmesi amaçlanmıştır. *OHE operasyonu sonrasında gerçekleşebilecek davranış değişiklikleri aniden şekillenmez, hormonal dengenin oluşması ile değişimlerin şekillenmesi zaman almaktadır. Bununla birlikte operasyon sonrasın kısa dönemde stres ve ağrı ile ilişkili oluşan bazı davranışlar da bulunmaktadır. Bu davranışlar saklanma, antisosyal davranışlar, düşünceli durma, uyuma hali davranışları olabileceği gibi normalden daha sevecen, sürekli mırlama hareketi yapma, sahibine sığınma gibi hareketler de olabilmektedir. OHE operasyonu sonrasında şekillenen ve ömür boyu devam eden davranışlar ise gezme isteğinde azalma, sakinlik ve hareket etme isteğinde azalmadır. OHE operasyonu sonrasında kedilerin metabolizma hızlarındaki azalma ve cinsiyet hormonlarındaki değişimin iştah artışına yol açması kedileri kilo almaya yatkın hale getirmektedir.* Ovariyohisterektomi operasyonu sonrasında karşılaşılan en önemli sorun kilo artışı ve takibinde şekillenebilecek olan obezitedir. Bu husus uygun bir diyet ve kedi ile sahibi arasındaki güven ve sevgi ilişkisi ile sağlıklı bir şekilde düzenlenebilecek bir konudur.

Anahtar kelimeler: *Dişi kedi,* Ovariyohisterektomi*, Kedi davranışı*

Poster Bildiri

KÖPEKLERDE PERİPARTURİENT DÖNEMİN KLİNİK AÇIDAN ÖNEMİ

Gökhan İLKEL*, Ali Reha AĞAOĞLU**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Veterinerlik Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, gknilkel@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, rehaagaoglu@mehmetakif.edu.tr*

Köpeklerde periparturient dönem, doğum öncesi 1-2 haftalık süre ile doğumdan sonra yavruların sütten kesilmeden önceki 30-45 günlük süreyi kapsayan bir dönemdir. Periparturient dönemde karşılaşılan sorunların teşhis edilebilmesi öncelikle normal fizyolojik sürecin bilinmesini gerektirmektedir. Köpeklerde, gebelik süresince salgılanan progesteronun tek kaynağı korpus luteumdur. Gebeliğin sonlarına doğru, büyüyen yavrular artan ihtiyaçları ve hareketlenmeleri sonucu strese girmektedir. Artan stres nedeniyle fötal kortizol salgılanmaya başlamaktadır. Fötal kortizol köpeklerde doğumun ana başlatıcısı olarak kabul edilmektedir. Doğumun başlamasında ve devam etmesinde rol oynayan diğer faktörler ise östrojen, oksitosin ve relaksindir. Bu hormonlar prostaglandin F2a (PGF2a) konsantrasyonunu arttırmakta ve doğumdan 1 hafta önce en yüksek seviyeye çıkmaktadır. Periparturient dönemde annede birçok davranış değişikliği görülmektedir. Gebeliğin 5. haftasından itibaren gelişen meme bezleri, doğumdan 24 saat önce annede huzursuzluk ve iştah azalması gibi davranış değişiklikleri görülmektedir. Periparturient dönemde beslenme çok önemlidir. Dengeli ve iyi beslenen köpeklerde ise erken embriyonik sağ kalım oranlarının yüksek olduğu ayrıca yavruların doğum ağırlıklarının ve yeni doğan sağkalım oranlarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Periparturient dönemde klinik açıdan birçok sorunla karşılaşılabilmektedir. Bu sorunların nedenleri; genetik faktörler, annenin sağlık durumu, gebelik süresince annenin beslenmesi ve herhangi bir farmakolojik tedavi alıp almaması, fötal gelişim süreci, doğuma yardım edilip edilmemesi, yavrularda görülen doğmasal anomaliler, enfeksiyonlar ve bakım-besleme sorunları gibi birçok faktöre bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. En çok karşılaşılan klinik sorunlar; Prematüre doğum, Güç doğum (Dystocia), Annenin yabancı materyal yeme davranışı, annenin yavruları kabul etmemesi, Doğum sonrası kanamalar, Yavru zarlarının retensiyonu, Postpartum akut metritis, Prolapsus uteri, Eklempsia (Puerperal tetani), Agalaksiya sorunları ile karşılaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Periparturient, Gebe, Güç doğum, Yeni doğan

Sözel Bildiri

ERGENLERDE EMPATİ VE SOSYAL İLGİ DÜZEYİNİN AKRAN ZORBALIĞI ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Ramazan ALTUNDAL, Mehmet Ali ÇAKIR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Bu çalışma, ergenlik döneminde olan bireylerdeki empati ve sosyal ilgi düzeylerinin, akran zorbalığı üzerindeki rolünü araştırmaktadır. Araştırmanın temel amacı, gençler arasındaki sosyal ilişkilerdeki bu iki önemli faktörün, akran zorbalığına karşı etkisinin ne düzeyde olup olmadığını ortaya koymaktır. Çalışma, gençlerin empati düzeyleri ile sosyal ilgi düzeylerinin akran zorbalığına maruz kalma üzerindeki etkilerini değerlendirmek üzere yapılan bir dizi analize dayanmaktadır. Bulgular, yüksek empati düzeyine sahip ergenlerin ve güçlü sosyal ilgiye sahip bireylerin, akran zorbalığına maruz kalma olasılıklarının ve zorbalık eğilimlerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, gençler arasındaki olumlu sosyal bağların, zorbalık olaylarını önlemede etkili bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Empati, Akran, Zorbalık, Sosyal İlgi, Ergenlik.

Sözel Bildiri

ERGENLERİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE ÖZ ŞEFKAT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

HİCRAN KOYUNCU Mehmet Ali ÇAKIR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Bu araştırmanın amacı ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı ile öz şefkat düzeyleri arasındaki ilişkinin gücünü incelemektir. Bunun yanında akıllı telefon bağımlılığı ve öz şefkat düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılaşma durumu, akıllı telefon bağımlılığı ile arkadaşlık, aile, ders başarısını etkileme ve fiziki görünümünden memnuniyete dair katılımcıların düşüncelerinin anlamlı farklılaşma durumu, akıllı telefon kullanım süresinin akıllı telefon bağımlılığına ve öz şefkat düzeyleriyle olan ilişkisinin incelenmesi, fiziki görünümden memnuniyetin öz şefkat ile ilişkisi ve ebeveyn tutumlarının öz şefkatle ilişkisinin farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Araştırmanın katılımcıları14-18 yaş grubu aralığında 132 (%51,8) kız, 123 (%48,2) erkek öğrenci olmak üzere 255 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği Kısa Versiyonu ve Öz Şefkat Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ve öz şefkat düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Akıllı telefonun ders başarısını ve aile ilişkilerini etkilediğini belirten öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puanların daha yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun akıllı telefonun arkadaşlık ilişkilerini etkilemediğini belirttiği görülmüştür. Akıllı telefon bağımlılığı ile öz şefkat düzeyleri arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda 3 saatten fazla akıllı telefon kullanıma sahip ergenlerin 2-3 saat arası ve 30-60 dk arasında akıllı telefon kullanım süresine sahip bireyler ile öz şefkat düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Akıllı Telefon Bağımlılığı, Öz şefkat, Ergenler.

Sözel Bildiri

EFFECT OF DIFLOVIDAZINE ON HMC3 CELLS

Okan SANCER*

** Suleyman Demirel University, Innovative Technologies Application and Research Center, Genetic Research Unit, Isparta, Turkey,*

okansancer@hotmail.com

Background: Agricultural practices involving high levels of chemical pesticide use continue throughout the world. These practices typically involve treating fields with different pesticides several times a year. This means that the substances applied not only affect the target organisms, but also the environment and non-target organisms. Long-term exposure to pesticides causes various human diseases. 3-(2-chlorophenyl)-6-(2, 6-difluorophenyl)-1, 2, 4, 5-tetrazine (diflovidazine) (DFD) belongs to the tetrazine group and is an important broad-spectrum inhibitor of mite growth. The molecular mechanisms of DFD in relation to human diseases are not fully understood. **Aim:** There is almost no information in the literature on the off-target toxicity effects of diflovidazine, and those that do exist are usually related to mites. The aim of this study is to research HMC3 cell viabilty and apoptosis in terms of DFD. **Methods:** HMC3 cells were seeded in 96-well and 6-well plates overnight before DFD treatment. Then, cells were treated with 6.25, 12.5, 25, 50, 100 µg/mL for MTT assay and 6.25, 100 µg/mL DFD for apoptotic DNA ladder assay for 24 hours. The apoptotic DNA ladder test was performed according to the Manufacturer's instructions. **Results:** MTT assay was performed after DFD treatment of HMC3 cells for 24 hours. 50 and 100µg/mL DFD significantly reduce cell viability compared to the control group ($p<0.05$). Also, no DNA breakage was observed in DFD treated the HMC3 cells as a result of DNA ladder assay analysis. **Discussion and Conclusion:** The MTT test is an indicator of mitochondrial function. DFD inhibited mitochondrial activity on HMC3 cells and reduced cell viability to a very small extent, and apoptosis did not occur at the DFD doses used. The cytotoxic/genotoxic effects of pesticides should not be ignored, although re-evaluation of the results with the application of higher doses and time-dependent variables should be considered.

Key words: Apoptosis, diflovidazine, HMC3, MTT

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK BİRİNCİ SINIF KADIN ÖĞRENCİLERİNİN MEME KANSERİ FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Funda AKDURAN*, Öznur ADADIOĞLU, Nisanur AKDUMANLI*****

** Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Sakarya, Türkiye, fsevgi@sakarya.edu.tr*

*** Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Sakarya, Türkiye, oznuradadioglu@sakarya.edu.tr*

**** Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik 1. Sınıf Öğrencisi, Sakarya, Türkiye, nisanurakdumanli@gmail.com*

Giriş: Meme kanseri Dünya'da ve ülkemizde kadınlar arasında en sık görülen kanser türüdür. Hemşirelik öğrencilerinin meme kanserine yönelik bilgi düzeylerinin yeterli olması hemşirelik bakımının geliştirilmesi ve farkındalığın sağlanması için önemlidir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik birinci sınıf kadın öğrencilerinin meme kanseri farkındalıklarının değerlendirilmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki araştırmanın örneklemini, Türkiye'de bir üniversitede hemşirelik bölümü 1.sınıfta okuyan 141 kadın öğrenci oluşturdu. Veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu ve Meme Kanseri Farkındalık Ölçeği kullanılarak yüzyüze toplandı. Veriler, SPSS programında analiz edildi, tanımlayıcı istatistikler, parametrik testlerden T testi ve Varyans Analizi (ANOVA) ile değerlendirildi.

Bulgular: Öğrencilerin %75.9'unun 18-19 yaş aralığında olduğu, %85.8'inin düzenli spor yapmadığı, %90.8'inin kronik hastalığının olmadığı görüldü. Çalışma grubunun çoğunluğunun sigara, e-sigara, nargile kullanmadığı, ailesinde ve kendisinde meme kanseri hikayesinin olmadığı, meme kanserinin teşhis edilebilir bir hastalık olduğunu ifade ettiği belirlendi. Meme kanseri taraması hakkında %61.7 öğrenci bilgisi olduğunu ve bilgiyi %29.1'inin sağlık profesyonellerinden aldıkları görüldü. Ölçek toplam puan ortalamasının 0,88±0,62 (Min:0, Max:3) ile çok düşük olduğu, meme kanseri farkındalığını belirlemek için belirtileri bilme durumlarının 0,65±0,48 (Min:0, Max:1) ortalamanın üzerinde olduğu, meme muayenesi sıklığı ile ilgili puan ortalamalarının 0,23±0,42 (Min:0, Max:1) ile ortalamanın çok altında olduğu, yaşla ilişkili risk bilgi durumlarının ise 0,01±0,08 (Min:0, Max:1) ile ortalamanın çok altında olduğu saptandı. Ayrıca meme kanseri taraması hakkında bilgisi olan kadın öğrencilerin, meme kanseri taraması hakkında bilgisi olmayanlara göre meme kanseri farkındalıklarının yüksek olduğu belirlendi ($p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik 1.sınıf kadın öğrencilerinin meme kanserine yönelik farkındalıklarının düşük; meme kanseri taraması hakkında bilgisi olan kadın öğrencilerin, bilgisi olmayanlara göre meme kanseri farkındalıklarının yüksek olduğu görüldü. Öğrencilerin kadınlar arasında Dünya'da ve ülkemizde en sık görülen kanser türü hakkında farkındalıklarını arttırmak için, seminer ve konferanslar düzenlenmeli, sağlık okuryazarlıkları arttırılmalı, derslerde kanser ve erken tarama konuları hakkında bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Meme Kanseri, Farkındalık

Sözel Bildiri

AWARENESS OF THE LEGAL AND SOCIAL DIMENSIONS OF THE CLIMATE CHANGE PROBLEM AMONG THE STUDENTS OF ISPARTA UNIVERSITIES

Karaibrahimoğlu, A. *, Yücel, İ **

** Süleyman Demirel University, School of Medicine, Biostatistics and Medical Informatics Dept, Isparta, Turkey, adnankaraibrahim@gmail.com*

*** Süleyman Demirel University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Statistics Dept, Isparta, Turkey, iremyucell26@gmail.com*

Background: Climate change is a global problem and has serious impacts on both legal and social dimensions. Understanding the legal and social dimensions of this issue is important for solving the problem. **Aim:** The aim of this study is to determine the awareness of the legal and social dimensions of the climate change problem among the university students. **Methods:** This is a cross-sectional and descriptive study which was enrolled by 249 university students using the scale of awareness of the legal and social dimensions of the climate change problem. The questionnaire form has consisted of two parts: demographic questions and scale items. The survey forms were applied to volunteer participants both in-person and online between the dates of October 2023 and January 2024. The statistical analyses were performed by SPSS 29.0 and JASP softwares. **Results:** The genders of the participants, whose ages were between 17-30 years old, were nearly similar (46% male:54% female). The majority of the students were from SDU (61.8%). The awareness of the students was significantly higher in ISUBU ($p<0.001$) and in the students of lower income ($p<0.001$). However, there is no difference between the parents education level, age, gender and grades categories. **Discussion and Conclusion:** Various activities and strategies can be applied to raise awareness among university students about the legal and social dimensions of the climate change problem: Enriching Course Content, Conferences and Seminars, Workshops, Intra-University Projects and Competitions, Social Awareness Campaigns, Sustainability Clubs and Organizations, Climate Change Themed Activities or University collaborations

Anahtar Kelimeler: Awareness, Climate, Law, Society, Student

Sözel Bildiri

AN IN-VIVO STUDY ON THE POTENTIAL OF USING METFORMIN ON WOUNDS TO LOWER BLOOD GLUCOSE LEVELS AS AN ALTERNATIVE TO ORAL USE

Fatma Kubra Tombulturk *

** Istinye University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Laboratory Techniques, Istanbul, Türkiye, kubra_tmbltrk@hotmail.com*

Background: Diabetes is a serious health problem worldwide and can cause wound healing problems in diabetic individuals. Moreover, difficulties in controlling blood glucose levels have brought about various treatment options. **Aim:** This study aims to evaluate the potential of the drug metformin in lowering blood glucose levels, in addition to its topical effects on the healing process of wounds in diabetic rats, as well as as an alternative to oral use. **Methods:** Streptozotocin-induced diabetic rats (>270 mg/dL) were divided into groups (n=12, n=12) with experimentally created wounds. Rats in the treatment group were administered metformin topically, while the control group was treated with saline only. Blood glucose levels were determined using a glucometer. During the treatment, glucose levels from blood taken from the tail vein were measured at regular intervals on days 7, and 14, starting from day 0, which is considered the beginning. **Results:** In the control group, where only saline was applied to the wound, no significant difference was seen on days 0, 7, and 14, blood glucose levels remained highly parallel and the negative effects of diabetes continued. However, in the treatment group where metformin was applied to the wound, a significant decrease was observed on the 7th day and the 14th day compared to the 0th day (p: 0.027, p: 0.037, respectively). In addition to the group receiving metformin treatment showing a significant increase in the wound healing process compared to the control group, the potential of metformin use to reduce blood glucose levels was highlighted. **Discussion and Conclusion:** Our study supports both the positive effects of topical metformin application as an alternative to oral use in diabetic rats and its ability to reduce blood glucose levels. With such an approach, metformin can be considered as a holistic treatment option targeting both metabolic control and wound healing in diabetic patients. These findings highlight the need for further research in future clinical studies to better understand whether topical metformin is an effective option as a potential agent in the management of diabetes-related complications.

Anahtar Kelimeler: Antidiabetic Agent, Diabetes Mellitus, Glucose Level, Metformin, Topical Application

Sözel Bildiri

PEDODONTİDE HİPNOTERAPİ VE UYGULAMA ALANLARI

Çiğdem Küçükeşmen*, Evgin Güven **

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. evginguven@sdu.edu.tr*

Anksiyete bilinen ve bilinmeyen tehlikelere karşı gösterilen, bilinçaltından kaynaklı olan ve gerçek tehlike ile orantılı olmayan aşırı tepki olarak tanımlanır. Dental anksiyete nedeniyle ise bireyler, diş hekimine gitmeyi ertelerler veya geciktirirler; ayrıca bu hasta gruplarında tedaviler esnasında daha fazla zamana ihtiyaç duyulur, tedavilerde ise çok zor ilerleme kaydedilir ve ortaya çıkan stresli durum sonucunda hem hasta hem de tedaviyi yapan hekim sıkıntılar yaşayabilir.

Hasta ve hekim arasında sağlanacak sağlam iletişim; tedavi işlemlerinin başarılı bir şekilde tamamlanması haricinde hastanın oral hijyen alışkanlıkları konusunda olumlu bir tutum geliştirmesini sağlayabilmektedir. İletişim teknikleri arasında anlat-göster-uygula, ses kontrolü, aktif dikkat dağıtma, pozitif destekleme temel davranış yönlendirme tekniklerini oluşturur. Son yıllarda bu tekniklerin yetersiz kaldığı durumlarda yardımcı olarak 'hipnoterapi yöntemi' kullanılmaktadır. Hipnoterapi hem tıp hem diş hekimliği alanında tedaviye yardımcı olarak kullanılmakta ve literatürde bu yöntemi uygulayan çalışmalar bulunmaktadır.

Hipnoz diş hekimliği alanında ise anksiyete ve korku sorunlarının giderilmesinde, ağız hijyeni motivasyonu sağlanmasında, bruksizm şikayetinde, bulantı ve öğürme refleksi kontrolünde, ortodontik apareyler ve yer tutuculara alışma sürecinde kullanılabilmektedir. Çocuklarda esas korkuya neden olan faktörlerden biri iğne korkusudur. Anksiyeteli çocuklarda yapılan çalışmalarda hipnozun lokal anestezi enjeksiyonu sırasında nabız sayısındaki azalma, istatistiksel olarak önemli derecede anlamlı bulunmuştur. Ayrıca dental anksiyete ve ağrı skorlarının da önemli ölçüde az bulundukları bildirilmiştir. Yapılan çalışmaların sonuçlarına göre, çocuklarda hipnotik durum sağlanmasının daha kolay olduğu gösterilmiştir.

Diş hekimliği tedavilerinin başarı ile tamamlanmasında önemli bir engel olan dental anksiyetenin büyük bir problem olması nedeniyle diş hekimleri dental anksiyeteyi oluşturan faktörleri ve dinamiklerini bilmeli, iletişim yeteneği ve davranış yönlendirme teknikleri ile bu engelleri aşabilmelidir. Bu bağlamda hipnoterapi, diş hekimlerine uygulayacağı tedavilerde yardımcı olacak bir tedavi yöntemi olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hipnoterapi, Dental Anksiyete, Çocuklarda Davranış Yönlendirme.

Sözel Bildiri

KALKINMA PLANLARINDA AFET YÖNETİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Nurdan İPLİ[1], Murat TATOĞLU[2]

[1]*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi nurdanipli2@gmail.com*

[2]*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi mtatoglu@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: afetlerde etkin bir yönetim sergileyebilmek, can ve mal kaybını minimal düzeye indirebilmek için hazırlık ve planlamaya önem vermek gerekmektedir. Afet yönetiminin en önemli aşaması acil yardım planlarının hazırlanması, tehlike ve risk analizlerinin yapılması olarak kabul edilmektedir. Planlama toplumun ve devletin kendisini her türlü olumsuz olaya karşı hazır hale getirmesidir.

Amaç: çalışmamızın odak noktası afet yönetiminde planlamanın önemini vurgulamak ve Türkiye'de afet yönetimine dair yapılan planları gözden geçirmektir. Türkiye yaşadığı birçok açı tecrübenin nihayetinde 2014 yılında Afet ve Acil Durum Başkanlığı (AFAD) öncülüğünde Türkiye Afet Müdahale Planını (TAMP) hazırlamıştır. Bu plan çok kapsamı olmakla beraber bu tarihe kadar hazırlanan birçok afete hazırlık ve müdahale planlarının bir bütünü şeklindedir. Araştırmamız da geçmiş dönemlerde hazırlanan ve TAMP'a aktarılan afete hazırlık planlarının incelemesi yapılmıştır.

Yöntem: araştırmamız kapsamında doküman analizi ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Kalkınma planlarının incelenmiş, bu planlarda afet yönetimi ve afetlere hazırlık başlıkları ele alınmıştır. Ayrıca kanunlarda yer alan afetlere hazırlık düzenlemeleri ve konu ile alakalı literatür araştırması da yapılmıştır.

Bulgular:Türkiye'de afet hazırlığa yönelik ilk idari girişim 1959 yılında çıkarılan 7269 sayılı kanun ile yapılmıştır. Kalkınma planlarının hazırlanmaya başlandığı 1963 yılından bu yana 11 adet kalkınma planı hazırlanmıştır. Hazırlanan planların ilk altı tanesinde afet yönetimine kısıtlı yer verilirken, hazırlanan 7. Kalkınma planı ile ayrıntılı olarak yer verilmeye başlanmıştır. İlk altı planda daha çok imara yönelik hazırlıklar ön plana çıkmaktadır. Yedinci kalkınma planında sürdürülebilir kalkınma mantığının benimsenmesi, doğal kaynakların tahribatının önlenmesi, afet öncesi ve sırasında etkin bir yönetim sergileyebilmek için hukuki düzenlemelerin yapılması şeklinde ifadelere yer verilmiştir.

Sonuç: hazırlanan yedinci kalkınma planı ve sonrasında afet yönetimi daha etkin bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. İlk defa 10. Kalkınma planında afet yönetimi ifadesi kullanılmıştır. Türkiye afet hazırlığını ve müdahalesini planlama hususunda ağır ama etkin adımlar atmaya çalışmaktadır. Kalkınma planlarının etkisi TAMP'a yansımış olup, detaylı ve çok kapsamlı bir afet müdahale planı hazırlanmıştır.

Anahtar Sözcükler:afet yönetimi, planlama, TAMP, kalkınma planları

Sözel Bildiri

YENİDOĞANLARDA AĞRININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI

Gamzegül ALTAY*

** Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Rize, Türkiye, gamzegulaltay25@gmail.com*

Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde takip edilen yenidoğanlar sağlık bakımı alırken çok sayıda invaziv girişime maruz kalmakta ve işlem ağrısı yaşamaktadırlar. Yenidoğanlar kendi kendilerine ağrı bildiriminde bulunamayacakları için bakım vericiler tarafından gözlemlenen davranışsal ve fizyolojik belirtiler aracılığıyla ağrıları değerlendirilmektedir. Bu amaçla da pediatrik ağrı ölçekleri kullanılmaktadır. Fakat bu değelendirme yaklaşımı gözlemcinin kimliği, geçmişi, kültürü ve cinsiyeti gibi birden fazla parametreden etkilenmektedir ve taraflıdır. Bu da ağrının tutarsız değerlendirilmesine ve yetersiz yönetimine yol açmaktadır. Ağrının bu şekilde subjektif değerlendirilmesi zaman alıcı olmakla birlikte eğitimli ve profesyonel sağlık çalışanı gerektirir. Ağrı, yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde izlenmesi gereken beşinci yaşam bulgusu olarak kabul edilmektedir. Yenidoğanlarda ağrı yönetiminin iyi bir şekilde yapılabilmesi için iyi ve sürekli bir değerlendirmenin yapılması şarttır. Unutulmamalıdır ki doğru bir ağrı değerlendirmesi, etkili bir ağrı yönetiminin anahtarıdır. Literatürde ağrı yönetimine ilişkin artan uygulama klavuzlarına rağmen yetersiz ağrı yönetimi yapılmaktadır. Bunun başlıca nedeni ise ağrıyı değerlendirmek için yetersiz zaman ayrılması, ağrı uzmanlarının eksikliği ve ağrının sürekli olarak değerlendirilmemesidir. Yenidoğanlarda ağrının yapay zeka ile değerlendirilmesi geleneksel ağrı değerlendirme yöntemlerine (ölçek bazlı) göre daha kolay ve verimlidir. Son yıllarda yapay zekanın hızlı gelişimiyle birlikte derin öğrenme yaklaşımları ve makine öğrenim tabanlı yöntemler yenidoğanlarda ağrının değerlendirilmesine entegre edilmeye başlanmıştır. Bu yöntemler ile yenidoğanların ağrı yoğunluğu tahmin edilmekte, zamansal ağrı dinamikleri yakalanarak yenidoğanların yüz ifadeleri, vücut hareketleri, ağlama sıklığı ve yaşam bulguları ile ağrı yaşama olasılığı değerlendirilebilmektedir. Bu sayede erken dönemde ağrıya ilişkin farmakolojik ve nonfarmakolojik müdahaleler uygulanarak etkili bir ağrı yönetimi uygulanabilir. Ayrıca hastanın tıbbi geçmişine bağlı yapay zeka modeli ile gelecekteki ağrıya ilişkin daha etkili ve doğru tahminler yapılabilmektedir. Tüm bu faktörler göz önüne alındığında mevcut ağrı değerlendirmelerinin kalitesini artırmak ve etkili ağrı yönetimini gerçekleştirebilmek için yenidoğan yoğun bakımlarda yapay zeka uygulamaları yaygınlaşmalı ve yenidoğan hemşireleri tarafından aktif bir şekilde kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Yapay Zeka, Yenidoğan, Yenidoğan Yoğun Bakım

Sözel Bildiri

DÖNÜŞÜMÜ BEKLERKEN: KARASENİR SAKİNLERİNİN KENTSEL DÖNÜŞÜME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Deniz Mengi*, Cem Ergun**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Öğrencisi, deniz_eskin@hotmaill.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, cergun@mehmetakif.edu.tr*

Yakın dönem kent politikalarının temelinde yer alan kentsel dönüşüm projeleri gerek ülkemizde gerekse de dünya genelinde sıklıkla hayata geçirilen bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel alanları iyileştirmek, daha sağlıklı ve güvenli bir yapıya kavuşturmak, geliştirmek, yaşanır hale getirmek vb. birçok ifade politika uygulayıcılarının temel söylemleri arasında yer almaktadır. Kentsel dönüşüm projelerinin bu tarz olumlu niyet ve söylemlere sahip olmalarına karşın uygulama süreçlerinde ve sonuçlarında bazı eksiklikler ve sorunlar olduğu da dile getirilmektedir. Bunların en başında dönüşüm alanı ilan edilen alanlarda yaşamakta olan kent sakinlerinin sürece ya çok geç dahil edilmeleri ya da hiç dahil edilmemeleri gelmektedir. Kent sakinlerinin söz hakkının oldukça az olması ve yaşam alanlarına yönelik uygulamalara ilişkin beklenti ve görüşlerinin alınmaması durumu ne yazık ki kentler dönüştürülürken kentlilerin de dönüştürülmesinin planlandığı düşüncesini akla getirmektedir. Oysa olumlu hedeflere sahip kentsel dönüşüm projelerinin ortadan kaldırmayı öngördüğü problemleri en yakından bilen ve yaşayan kesimler, daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasına katkıda bulunabilecektir. Bu çalışmada bir süredir kentsel dönüşüm uygulamasının hayata geçirileceği konuşulan Burdur ili Karasenir Mahallesi sakinlerinin kentsel dönüşüm projesine ilişkin bilgi düzeyleri, görüş ve beklentileri bir saha araştırmasından elde edilen verilerden hareketle tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentli, Mekan, Kentsel Dönüşüm

Sözel Bildiri

ALZHEİMERLI BİREYLERDE İKİLİ GÖREV EĞİTİMİNİN DENGE, DÜŞME KORKUSU, BİLİŞSEL FONKSİYONLAR, İKİLİ GÖREV PERFORMANSI, DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Zehranur Benzer*, Mehmet Özkeskin**

** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ABD, İzmir, Türkiye, zehrabnzr@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, mehmet.ozkeskin76@gmail.com*

Giriş: İkili görev egzersizleri, Alzheimerlı bireylerin motor ve bilişsel performanslarının iyileştirilmesinde kullanılan fizik tedavi yöntemlerinden bir tanesidir. **Amaç:** Çalışmanın amacı Alzheimerlı bireylerde ikili görev eğitiminin denge, düşme korkusu, bilişsel fonksiyonlar, ikili görev performansı, yaşam kalitesi ve depresyon üzerine etkilerini incelemektir. **Yöntem:** Mart-Aralık 2023 tarihleri arasında, hafif-orta şiddette Alzheimer hastalığı olan 28 hasta çalışmaya katıldı ve katılımcılar iki gruba ayrıldı. Müdahale grubundaki katılımcılara (MG) 8 hafta boyunca, haftada 2 gün motor ve bilişsel ikili görevlerden oluşan bir egzersiz programı uygulandı. Kontrol grubundaki (KG) katılımcılar ise 8 hafta boyunca rutin grup egzersizlerine devam etti. Her iki gruptaki katılımcılar çalışmanın başında ve 8 haftanın sonunda değerlendirildi. **Bulgular:** 8 hafta sonunda, dengenin değerlendirildiği Zamanlı Kalk ve Yürü Testi (ZKYT) skorlarında MG ve KG arasında, MG lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardı ($p<0,05$) ve iki grupta da Beş Tekrarlı Otur Kalk Testi (BTOKT) skorlarındaki değişim istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0,05$). MG ve KG arasında Modifiye Düşme Etkinliği Ölçeği (MDEÖ) skoru açısından MG lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunurken ($p<0,05$), grup içi ve gruplar arası analizlerde, her iki grup için Mini Mental Durum Testi (MMDT) skorunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı ($p>0.05$). Tedavi sonrasında, MG ve KG arasında İkili Görev Anketi (İGA) puanında MG lehine anlamlı bir istatistiksel fark vardı ($p<0.05$), ancak her iki gruptaki puan değişikliği grup içi analizde anlamlı değildi ($p>0.05$). Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDÖ) açısından MG ve KG arasında MG'nin puanı anlamlı derecede düşüktü ($p<0.05$). MG ve KG arasında, Alzheimer Hastalığında Yaşam Kalitesi Ölçeği (AHYKÖ) skorlarında tedavi sonrası ve değişim puanı açısından MG grubu lehine anlamlı bir fark vardı ($p<0.05$). **Tartışma ve Sonuç:** Sonuç olarak, ikili görev eğitimi Alzheimer hastalığı olan bireylerde denge, ikili görev performansı ve yaşam kalitesini iyileştirmede, düşme korkusu ve depresyonu azaltmada etkili bulundu. İkili görev egzersizleri ve grup egzersizlerinin bilişsel fonksiyonları geliştirmede bir etkisi bulunamadı.

Anahtar Kelimeler: Alzheimer, İkili görev eğitimi, Motor fonksiyonlar, Bilişsel fonksiyonlar

Sözel Bildiri

İNMELİ BİREYLERDE GÖREV ODAKLI EĞİTİMİN DENGE, FONKSİYONEL MOBİLİTE VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA

Bennu Deniz EZGİN[1], Mehmet ÖZKESKİN[2], Ali Ertu MUTLU[3]

[1] *Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü , Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, İzmir, Türkiye*
bennuezgin@gmail.com

[2] *Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye*
mehmet.ozkeskin76@gmail.com

[3] *Bornova Türkan Özilhan Devlet Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniği, İzmir, Türkiye*
aliertumutlu@gmail.com

GİRİŞ: İnme sonrası denge kayıpları günlük yaşam aktivitelerinin ve mobilitenin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. İnmeye bağlı motor fonksiyon kayıpları, sosyal katılımı azaltmakla birlikte yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. **AMAÇ:** İnmeli bireylerde görev odaklı eğitim (GOE) uygulamasının denge, fonksiyonel mobilite ve yaşam kalitesi üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **YÖNTEM:** Araştırmamıza 30 inmeli birey katılmıştır. Çalışma ve kontrol grubu; inme üzerinden en az 1 ay geçmiş, bağımsız veya yardımcı cihazla en az 10 m yürüyebilen hastalardan oluşmaktadır. Çalışma grubuna konvansiyonel rehabilitasyona ek GOE, kontrol grubuna ise sadece konvansiyonel rehabilitasyon 6 hafta boyunca haftada 5 gün uygulandı. Katılımcıların sosyodemografik bilgileri kaydedildikten sonra denge için Berg Denge Ölçeği (BDÖ), fonksiyonel mobilite için Zamanlı Kalk Yürü Testi (ZKYT) ve 5 Tekrarlı Otur Kalk Testi (5OKT), yaşam kalitesi ise İnmeye Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeği (İÖYKÖ) ile başlangıçta ve 6 hafta sonra değerlendirildi. **BULGULAR:** Çalışma ve kontrol grubu tedavi sonrası BDÖ bakımından incelendiğinde, her iki grupta da tedavi öncesine göre anlamlı iyileşme görülürken **(p<0,001)** gruplar arası anlamlı fark gözlenmemiştir (p=0.325). Tedavi sonrası ZKYT sonuçları her iki grubun da tedavi öncesine göre anlamlı iyileşme gösterirken **(p<0,001)** gruplar arası anlamlı fark gözlenmemiştir (p=0.174). 5OKT tedavi sonrası sonuçları her iki grupta da tedavi öncesine göre anlamlı iyileşme gösterirken **(p<0,001)** gruplar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir (p=0.436). İÖYKÖ'ye göre tedavi sonrası her iki grup da tedavi öncesine göre anlamlı iyileşme gösterirken **(p<0,001)** gruplar arası anlamlı fark gözlenmemiştir (p=0.116). **TARTIŞMA VE SONUÇ:** İnmeli bireylerde GOE; denge, fonksiyonel mobilite ve yaşam kalitesi üzerinde konvansiyonel rehabilitasyon kadar etkilidir. GOE çeşitli içerikler ve seanslar hastalar tarafından daha eğlenceli geçtiği için konvansiyonel rehabilitasyon yerine tercih edilebilir. Gelecek araştırmalar inmeli bireylerde GOE etkinliğini daha büyük örneklem boyutlarında, takip değerlendirmeleri, hasta popülasyonuna akut ve subakut bireyleri de dahil ederek daha kapsamlı olarak değerlendirebilirler.

Anahtar Kelimeler: *İnme, Görev odaklı eğitim, Denge, Mobilite, Yaşam kalitesi*

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE VITAMIN CONTENT OF MARE'S MILK

Togzhan BORANBAYEVA, Maxat TOİSHİMANOV, Ayazhan BOLAT, Dulat ZHALELOV, Zhanna DOSSIMOVA

Kazakh National Agrarian Research University, Faculty of Zooengineering and Food Production Technology, Department of Technology and Food Safety, Almaty, Kazakhstan, togzhan.boranbayeva@kaznaru.edu.kz

Background: Mare's milk is a natural food product that has the necessary set of useful components in a naturally digestible form. The vitamin composition of mare's milk is of particular value. Vitamins play a key role in human nutrition and provide the body with essential nutrients. **Aim:** To determine of B vitamins and vitamin C content of mare's milk. **Methods:** Mare's milk samples have been taken from farms in the Zhambyl region and Almaty region of Kazakhstan for 5 months (July-November). In total, 120 samples of mare's milk have been analyzed by HPLC to determine vitamin content. **Results:** The vitamin content in mare's milk varies depending on the month and the location of the pastures. Vitamin B5 content in mare's milk from the farm of Zhambyl region increased from July to November (9.6; 14.7; 17.4; 25.3; 31.36 µg/mL, $P<0.05$). On the contrary, a decrease in vitamin B5 was detected (40.2; 39.89; 31.2; 22.65 20.2 µg/mL, $P<0.05$) in the samples taken from Almaty region. However, the total vitamin B5 content was still higher in samples from the Almaty region than in the Zhambyl region ($P<0.05$). Vitamin C content increased from July to November in mare's milk from the farm of the Almaty region (9.47; 8.0; 10.0; 14.7; 15.9 µg/mL, $P<0.05$), while samples taken from the Zhambyl region didn't show any significant changes (16.4; 14.9; 14.2; 15.3; 12.6 µg/mL). Vitamin B6 also varied depending on the month, peaking in August. Vitamin B9 increased from July to November. The content of vitamins B1 and B7 had significant fluctuations. No significant change was observed in the content of vitamins B12 and B2. **Discussion and Conclusion:** The composition of mare's milk is variable and depends on the time of year and the geographical location, and feeding of the animal.

Anahtar Kelimeler: mare's milk, nutritional value, B vitamins, vitamin C

Sözel Bildiri

VEJETARYEN BESLENME MODELİNİN SARKOPENİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Muteber Gizem KESER*, Merve ARI,****, İrem ALAÇIK DEVELİOĞLU******

**KTO Karatay Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Konya, Türkiye, mgizemkeser@gmail.com*

***KTO Karatay Üniversitesi, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri Bölümü, Konya, Türkiye, merveari89@gmail.com*

****Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye, merveari89@gmail.com*

*****KTO Karatay Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Konya, Türkiye, iremalacik@gmail.com*

Vejetaryen beslenme sağlık sorunları, etik, hayvan refahı, psikolojik ya da kişisel pek çok nedenle bireylerin beslenme örüntülerinden hayvansal kaynaklı besinleri tamamen ya da kısmi olarak çıkardıkları bir diyet modelidir. Son yıllarda daha da popüler hale gelen bu diyet modelinin obezite, diyabet, kalp-damar hastalıkları, hipertansiyon gibi bazı bulaşıcı olmayan hastalıklardan korunmada etkili olduğu düşünülse de vejetaryen beslenme modellerinden olan vegan beslenme modelinin uzun süre uygulanması n-3, PUFA, kalsiyum, iyot, çinko, Fe2+, B12, D vitamini gibi çeşitli makro ve mikro besin ögeleri eksikliklerine zemin hazırlayabilmektedir. Sarkopeni kas kütlesi ya da kas gücünde yoksunlukla ilişkilendirilen, ilerleyen yaşla birlikte çeşitli inflamatuar sitokinlerin etkili olduğu bilinen bir halk sağlığı sorunudur. Sarkopenide diyet protein alımı, fiziksel aktivite düzeyi, komorbid hastalık öyküsü ya da polifarmasi gibi pek çok faktör ön plana çıkmaktadır. Diyet protein alımının öncelikli olduğu bu sağlık sorununda bitkisel kaynaklı diyet modellerinden olan vejetaryen beslenmenin sarkopeni üzerindeki etkisini inceleyen çalışma sayısı kısıtlıdır. Çalışmaların bazıları bitkisel kaynaklı proteinlerin miktarının arttırılması ile yaşlılarda kas kütlesinin korunabileceğini gözlemlerken, diğerleri elzem aminoasitleri içermemesi ve biyoyararlılığının düşük olması nedeniyle miktarından bağımsız olarak bitkisel kaynaklı proteinlerin hayvansal kaynaklı proteinlere kıyasla bu konuda başarısız olduğunu göstermektedir. Bu çalışma sarkopenide bitkisel kaynaklı diyet modellerinden olan vejetaryen beslenmenin etkisini güncel literatür ışığında derlemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vejetaryen beslenme, Diyet, Kas kütlesi, Sarkopeni, Vegan beslenme

Sözel Bildiri

PLANT-BASED DIETS AND SLEEP

MUTEBER GİZEM KESER*, İREM ALAÇIK DEVELİOĞLU VE NURHAN ÜNÜSAN*****

**KTO Karatay University, Department of Nutrition and Dietetics, Konya, Turkey, mgizemkeser@gmail.com*

***KTO Karatay University Department of Nutrition and Dietetics, Konya, Turkey, iremalacik@gmail.com*

****KTO Karatay University, Department of Nutrition and Dietetics, Konya, Turkey, nurhanunusan@gmail.com*

A plant-based diet is a dietary model in which individuals completely or partially eliminate animal-derived foods because of some ethical issues, health problems, psychological or personal reasons. Although this diet model is thought to be effective in protecting against some non-communicable diseases such as diabetes, obesity, , cardiovascular diseases and hypertension, long-term implementation of the one of the plant-based diets for example, vegan diet model, can lead to deficiencies in various macro and micronutrients such as zinc, Fe+2, B12 and vitamin D. Sleep is a majör regulators of circadian rhytme and aimed to restore memory or learning capacity. To date, limited literature has investigated the relationship between plant-based diets (vegetarian and vegan diets) and sleep quality. This review will examine sleep quality and all other sleep parameters in plant-based diets such as vegan and vegetarian diets.

Anahtar Kelimeler: Diet, Nutrition, Sleep, Vegan, Vegetarian

Sözel Bildiri

A PATHOLOGICAL EXAMINATION OF THE EFFECT OF ORAL BORIC ACID SUPPLEMENTATION ON UTERINE, PLACENTAL, AND FETAL TISSUE IN RATS FED HIGH FRUCTOSE CORN SYRUP DURING PREGNANCY

Duygu Yüksel*, Mehmet Başeğmez**

** Department of Medical Services and Techniques, Pathology Program, Vocational School of Health Services, Gümüşhane University, Gümüşhane, Turkey, duygu.yuksel@gumushane.edu.tr, duyguyuksel@pau.edu.tr*

***Department of Veterinary, Laboratory and Veterinary Health Program, Acipayam Vocational High School, Pamukkale University, Denizli, Turkey, mbasegmez@pau.edu.tr*

Background: Boric acid is necessary for a number of biological and physiological activities, including endocrine, cardiovascular, growth, and immunological response. **Aim**: This study aimed to investigate the effects of an oral boric acid supplement applied at a dose of 20 mg/kg on the, histopathological, immunohistochemical and biochemical processes that occur due to high fructose corn syrup (HFCS) administered during pregnancy. **Methods**: In our study, 28 pregnant Wistar-albino female rats, were used as experimental animals. These rats were divided into 4 groups (n = 7): control, 20 mg/kg BA, %30 HFCS, and %30 HFCS + 20 mg/kg BA. Immunohistochemical, histopathological and biochemical analyses were performed at the conclusion of the 18-day experimental study. **Results:** During microscopical analysis, normal maternal and fetal tissue histology was seen in the Control and Boric acid (BA) groups. However, the fetal and maternal tissues of the HFCS group exhibited marked hyperemia, microhemorrhages, and mild to severe inflammatory cell infiltration. Uterus and placenta samples were examined for maternal tissue. Remarkably, Boric acid treatment significantly reduced abnormal findings in the HFCS + BA group. Microscopical examination of caspase-3 immune-stained uterus and placental slides revealed no immunopositive cells in the control and BA groups, while a marked increase in expression was observed in the HFCS group. Nevertheless, boric acid treatment significantly reduced the expressions in the HFCS +BA group. **Discussion and Conclusion**: In conclusion, oral BA supplementation proves to be an effective method for mitigating the biochemical, histopathological, and immunohistochemical damage caused by high fructose corn syrup intake during pregnancy.

Keywords: Boric acid, Cytokine, Placenta, Pregnancy, Rat

Sözel Bildiri

ONKOLOJİK CERRAHİ HASTALARININ SİBERKONDRİ, ANKSİYETE VE CERRAHİ KORKU DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Gürkan Kapıkıran*, Hatice Polat, Mert Kartal*****

** Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Malatya, Türkiye, (mail: gurkankpkrn@gmail.com)*

*** Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Malatya, Türkiye, (mail: hatice.polat@ozal.edu.tr).*

**** Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Malatya, Türkiye, (mail: akartal044@hotmail.com).*

Giriş: Cerrahi girişimler yaşamı korumaya yönelik uygulamalar olmasına karşın hasta için hem fizyolojik hem de psikolojik bir travma olup hastalarda korku ve anksiyete oluşmasına neden olabilmektedir. Günümüzde bireyler kanser gibi hastalıklarda tedavi sürecindeki belirsizliği ortadan kaldırmak için oluşan fiziksel semptom ve bu semptomların nedenleri hakkında internet ortamında yaptıkları araştırmalar sonucunda ulaştıkları çelişkili ve yanlış bilgiler bireyi siberkondrik davranışa yönlendirebilir ve sağlıkla ilgili korkularını ve anksiyetelerini arttırabilir. **Amaç:** Bu çalışma onkolojik cerrahi hastalarında siberkondrinin anksiyete ve cerrahi korku düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladı. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde yapıldı. Ocak ve Aralık 2023 tarihleri arasında İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi Genel Cerrahi kliniklerinde kanser tanısı almış ve ameliyat öncesi dönemde yatan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 163 hasta ile yürütüldü. Verilerin toplanmasında sosyodemografik veri formu, siberkondri ciddiyet ölçeği kısa formu, cerrahi korku ölçeği ve beck anksiyete ölçeği kullanıldı. **Bulgular:** Çalışmada cerrahi korku ölçeği toplam puan ortalamasının 45.84±19.80 ile orta düzeyde, siberkondri ölçeğinin toplam puan ortalaması 39.87±12.66 ile orta düzeyde, anksiyete ölçeği toplam puan ortalamasının ise 28.83±11.76 ile orta düzeyde olduğu görüldü. Ölçekler arasındaki korelasyon ilişkisine bakıldığında siberkondri ile anksiyete ve cerrahi korku düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki (sırasıyla: r:0.684, p: 0.000; r: 0.688, p: 0.000), cerrahi korku ile anksiyete düzeyleri arasında ise pozitif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki (r: 0.759, p: 0.000) olduğu saptandı. Ayrıca hastaların siberkondrik eğilimlerin %53'ünün cerrahi korku ve anksiyete değişkenleri tarafından açıklandığını göstermektedir(R^2: 0.535). **Tartışma ve Sonuç:** Son zamanlarda internet kullanımın yaygınlaşması ile internet ortamında hastalık ve semptomlarla ilgili bilgi aranmasının her geçen gün arttığı bildirilmektedir. Nitekim bu çalışmada hastaların siberkondri düzeylerini orta düzeyde olduğunu, siberkondrik eğilimleri arttıkça cerrahi korku ve anksiyete düzeylerininde arttığı sonucuna varıldı. Sağlık bakım profesyonellerinin hastaları siberkondrik incelemelere yönlendirmeyecek şekilde detaylı bilgi paylaşımında bulunmaları, anksiyete ve cerrahi korkularını azaltacak şekilde hastalarla vakit geçirmeleri önerilir.

Anahtar Sözcükler: Onkolojik Cerrahi, Siberkondri, Anksiyete, Cerrahi Korku

Sözel Bildiri

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CYBERCHONDRIA, ANXIETY AND SURGICAL FEAR LEVELS OF SURGICAL ONCOLOGY PATIENTS

Gürkan Kapıkıran*, Hatice Polat, Mert Kartal*****

** Faculty of Health Sciences, Department of Emergency Relief and Disaster Management, Malatya Turgut Özal University, Malatya, Turkey, (e-mail: gurkankpkrn@gmail.com)*

*** Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology, Malatya Turgut Özal University, Malatya, Turkey, (e-mail: hatice.polat@ozal.edu.tr).*

**** Faculty of Health Sciences, Department of Emergency Aid and Disaster Management, Faculty of Health Sciences, Malatya, Turkey, (mail: akartal044@hotmail.com).*

ABSTRACT

Introduction: Although surgical interventions are life-preserving procedures, they are both a physiological and psychological trauma for the patient and may cause fear and anxiety in patients. Nowadays, in order to eliminate the uncertainty in the treatment process of diseases such as cancer, individuals may be directed to cyberchondric behaviour as a result of the contradictory and incorrect information they come across as a result of their research on the internet about the physical symptoms and the causes of these symptoms, and may increase their fears and anxiety about health. **Objective:** This study aimed to examine the relationship between cyberchondria and anxiety and surgical fear levels in oncological surgery patients. **Method:** The study was descriptive and correlational. It was conducted between January and December 2023 with 163 patients who were diagnosed with cancer and hospitalised in the preoperative period in the General Surgery clinics of Inonu University Turgut Ozal Medical Centre and who agreed to participate in the study. Sociodemographic data form, cyberchondria severity scale short form, surgical fear scale and Beck anxiety scale were used for data collection. **Results:** The mean total score of the surgical fear scale was 45.84±19.80, the mean total score of the cyberchondria scale was 39.87±12.66, and the mean total score of the anxiety scale was 28.83±11.76. When the correlation relationship between the scales was examined, it was found that there was a moderate positive significant relationship between cyberchondria and anxiety and surgical fear levels (respectively: r: 0.684, p: 0.000; r: 0.688, p: 0.000), and a strong positive significant relationship between surgical fear and anxiety levels (r: 0.759, p: 0.000). Additionally, 53% of the patients' cyberchondriac tendencies were explained by surgical fear and anxiety variables (R^2: 0.535). **Discussion and Conclusion:** Recently, with the widespread use of the internet, it has been reported that the search for information about diseases and symptoms on the internet is increasing day by day. As a matter of fact, in this study, it was concluded that the cyberchondria levels of the patients were at a moderate level, and as their cyberchondria tendencies increased, their surgical fear and anxiety levels increased. It is recommended that healthcare professionals should share detailed information in a way that does not direct patients to cyberchondric examinations and spend time with patients to reduce their anxiety and surgical fears.

Keywords: Oncological Surgery, Cyberchondria, Anxiety, Surgical Fear.

Sözel Bildiri

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE SAĞLIK SONUÇLARINI VE HEMŞİRELİK BAKIMINI İYİLEŞTİRMEYE YÖNELİK YAPAY ZEKA

Gamzegül ALTAY*, Arzu SARIALİOĞLU**

** Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Rize, Türkiye, gamzegulaltay25@gmail.com*

*** Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Erzurum, Türkiye, arzu.celebi@atauni.edu.tr*

Hemşirelik son yıllarda sağlık hizmetlerinin diğer alanlarında olduğu gibi teknolojiyi giderek daha fazla kullanır hale gelmiştir. Sağlık hizmetlerinde yapay zeka ve makine öğrenimi, bilgisayar tabanlı klinik karar destek sistemleri ile sağlanmaktadır. Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde yapay zeka kullanımı gelişmiş teşhisler, bireyselleştirilmiş tedavi ve bakım, komplikasyonların erken dönemde önlenmesi yoluyla neonatolojide dönüşüm için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Yapay zeka ve makine öğrenimi yaklaşımları ile zenginleştirilen bilgisayar destekli klinik karar destek sistemleri yenidoğan bakımından sorumlu sağlık profesyonellerinin karşılaştığı birçok klinik zorluğu çözebilmekte ve yenidoğanlarda aktif ve kanıta dayalı bir bakım yönetimi sağlamaktadır. Yapay zeka algoritmaları yenidoğanlarda klinik belirtilerdeki en ince değişiklikleri bile tespit etmekte ve insan emeğini en aza indirerek tıbbi kaynakların daha verimli kullanımı desteklemektedir. Yapay zeka ile yenidoğanlarda sepsis gibi sonuçlar erken dönemde tahmin edilebilmekte, oksijen tedavisi optimize edilerek bu sayede beyin hasarı ve prematüre retinopatisi önlenebilmektedir. Ayrıca ilave veya gereksiz kan örneği alınmasının ortadan kaldırılması gibi sağlık sonuçlarını ve hemşirelik bakımını iyileştirici adımlar da mümkündür. Yenidoğan sağlığı anne sağlığı ile yakından ilişkilidir. Yapay zeka uygulamaları ile perinatal göstergelerden yararlanarak doğum özellikleri ve yenidoğan sonuçları arasında bağlantı kurulabilmektedir. Yapay zeka ve makine öğreniminin yenidoğan yoğun bakımda sağlık sonuçlarını ve hemşirelik bakımını iyileştirme potansiyeli oldukça yüksektir. Fakat bu uygulamaların klinik kullanıma dönüştürülmesinde, model geliştirme ve model doğrulama süreci sırasında, kullanılabilirlik ve genellemeden kaynaklanan temel hususlarda bazı zorluklar bulunmaktadır. Bu zorluklar aşıldığında disiplinler arası işbirliği ile hasta bakımını anlamlı bir şekilde iyileştirmek için eşsiz bir kapı aralanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Hemşirelik, Yapay Zeka, Yenidoğan, Yenidoğan Yoğun Bakım*

Sözel Bildiri

COVİD 19 AŞISINA YÖNELİK TUTUM DÜZEYİNİ ÖLÇEN PSİKOMETRİK ÖLÇEKLERİN İNCELENMESİ

Özgür ÖNAL[1], İrem SÜMER[2], Niyazi ERKAN[2], Abdul AZİZ[2], Abdullah ŞAKAR[2],

[1]SDÜ Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye,
ozguronal@sdu.edu.tr

[2]SDÜ Tıp Fakültesi, Isparta, Türkiye

Giriş: Covid-19 salgını, küresel düzeyde büyük etkiler yaratmış ve aşı kararsızlığı, aşılama stratejilerinin başarıyla uygulanması için kritik bir konu haline gelmiştir.
Amaç: Bu bildirinin amacı, Türkiye'de gerçekleştirilen çeşitli Covid-19 aşı kararsızlığı ölçeklerinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını sunmaktadır.
Yöntem: Çalışma, Covid-19 salgını sürecinde ve sonrasında Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan 7 farklı Covid-19 aşısıyla ilişkili ölçeği içermektedir. Bu ölçekler, yapılan araştırmalarda farklı yöntem ve yaklaşımlarla ele alınmıştır. İki çalışma, aynı ölçeğin İngilizceden uyarlanması üzerinde odaklanmışken, diğer iki çalışma farklı ölçeklerin İngilizceden uyarlanmasıyla ilgilenmiştir. Ayrıca, üç tanesi orijinal olarak Türkçe dilinde geliştirilen ölçeklere odaklanmıştır. Ölçekler genel olarak çevrimiçi olarak katılımcılara uygulanmış olup 1 ölçek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde diğer 6 ölçek uyarlama çalışmasıysa Türkiye genelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada incelenen 6 ölçek 18 yaş üstü genel bireylerle uygulanmışken 1 ölçek sağlık çalışanlarına uygulanmıştır.
Bulgular: Çalışma kapsamında incelenen 7 ölçeğin örneklem sayısı 250 ile 691 arasında olup ortalaması yaklaşık olarak 490'dır. 2 ölçek tek faktörlü, 3 ölçek 2 faktörlü, 1 ölçek 3 ve 1 ölçek 4 faktörlü yapı oluşturmuştur. 6 ölçek 5'li ve 1 ölçek 4'lü likert tiptedir. Ölçeklerin madde sayısı 7 ile 24 arasındadır ve ortalaması 14,57'dir. Ölçeklerin tamamında açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Kaiser Meyer Olkin ölçütü ve Bartlett test istatistiği tüm ölçeklerde incelenmiş ve ölçeklerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Sadece bir çalışmada test tekrar test ve paralel test uygulanmıştır. Test iki yarıya bölünmesi (Split half-Guttman) 3 çalışmada gerçekleştirilmiştir. Ölçeklerin iç tutarlığıyla ilişkili Cronbach alfa katsayısı 1 çalışma hariç (0,68) 0,80 üzerindedir.
Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak Covid 19 aşısıyla ilgili tutumu inceleyen çalışmaların psikometrik geçerlilik ve güvenilirlik ölçümlerinin belirli düzeyde yeterli olduğu saptanmıştır. Standart oluşturma açısından bu bildirinin gelecekteki bu konudaki çalışmalara rehber olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Covid aşısı, Geçerlik, Güvenirlik

Sözel Bildiri

LOMBER BÖLGEDEN CERRAHİ GİRİŞİM GEÇİREN HASTALARIN AĞRI DÜZEYLERİ İLE AĞRI KORKUSU, KİNEZYOFOBİ, SOSYO-DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLER ARASINDAKI İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Altun Baksi*, Şeyda Kaya**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, altun.baksi@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Yüksek Lisans Programı, Isparta, Türkiye, kayaseydak@gmail.com*

Giriş: Yetişkin nüfusun yaklaşık üçte ikisi yaşamlarının belirli dönemlerinde bel ağrısı deneyimlemektedir ve bel ağrısı olanların %80'inde ağrı lomber disk hernisinden kaynaklanmaktadır. **Amaç:** Lomber bölgeden cerrahi girişim geçiren hastaların ağrı düzeyleri ile ağrı korkusu, kinezyofobi, sosyo-demografik ve klinik özellikler arasındaki ilişkinin incelenmesidir. **Yöntem:** Araştırma ilişkisel tipte bir araştırmadır. Türkiye'de bir hastanenin Beyin Cerrahi Servisi'nde Şubat 2022- Haziran 2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veriler; Sosyo-Demografik ve Klinik Özellikler Formu, Vizüel Analog Skala, Ağrı Korkusu Ölçeği III ve Tampa Kinezyofobi Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini; lomber bölgeden cerrahi girişim geçiren 264 hasta oluşturmuştur. Veriler çok değişkenli adımsal regresyon analizine alınarak incelenmiştir. **Bulgular:** Hastaların yaş ortalaması 45.55±14.42 (min-max=19.00-80.00) ve %55.7'si erkektir. Hastaların ağrı düzeyi ortalaması 5.27±2.07 (min-max=1.00-10.00), ağrı korkusu ortalaması 85.93±17.45 (min-max=48.00-134.00) ve kinezyofobi ortalama puanı 46.56±6.85 (min-max=29.00-64.00)'dir. Lomber bölgeden cerrahi girişim geçiren hastaların ağrı düzeyinin arttığı durumlar arasında; kinezyofobi, ekonomik durum (gelir giderden az), eğitim durumu (lisans seviyesi ve üstü), hastaneye geliş şekli (planlı), ameliyat sonrası gün (1. ve 2. gün), ameliyat sonrası bilgi (evet), analjezi sıklığı (3*1), son üç ay içinde ağrının hayatı ne sıklıkla etkilediği (hergün), belinize kaza veya travmaya maruziyet (hayır), ailede bel fıtığı üyküsü (evet), astım (hayır), KOAH (evet) ve hipertansiyon (evet) yer almaktadır ($p < 0.05$). Ağrı düzeyinin azaldığı durumlar arasında ise; yaş, medeni durum (bekar), cerrahi girişim deneyimi (hayır), ameliyat sonrası mobilizasyon (evet), mesleki özellik- uzun süreli ayakta durma (evet), son üç ay içinde ne sıklıkla ağrı (hergün), son üç ay içinde ağrının hayatı ne sıklıkla etkilediği (bazı günler), son üç ay içinde genellikle yaşanan ağrı şiddeti (dayanılmaz), diyabet (evet) ve BKİ (35-39.9) yer almaktadır ($p < 0.05$). Bağımsız değişkenlerin toplam varyasyonu açıklama oranı %80'dır. **Tartışma ve Sonuç:** Hemşireler ve sağlık çalışanları tarafından lomber bölgeden cerrahi girişim geçiren hastaların ağrı yönetimi sürecinde bu faktörler göz önünde bulundurulabilir. Ayrıca hastaların ağrı düzeyleri üzerinde kinezyofobi ve mobilizasyonun önemi görülmekte ve hemşirelik bakımında bu etkenler açısından girişimler planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Spinal Cerrahi, Lomber Cerrahi, Ağrı Düzeyi, Kinezyofobi, Ağrı Korkusu

Sözel Bildiri

CERRAHİ KLİNİKLERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN VENÖZ TROMBOEMBOLİ VE TROMBOPROFİLAKSİYE İLİŞKİN BİLGİ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

İnci KIRTIL*

[*]Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, incikirtil@gmail.com

Giriş: Venöz tromboemboli ve derin ven trombozu, cerrahi kliniklerde bakım ve tedavi hizmeti alan hasta gruplarında, perioperatif süreçlerde karşılaşılabilen bir komplikasyondur. Bu nedenle, cerrahi birimlerde çalışan hemşirelerin bu komplikasyonlar ve tromboprofilaksiye yönelik bilgilerinin güncel olması oldukça önemlidir. **Amaç:** Cerrahi birimlerde görev yapmakta olan hemşirelerin, cerrahi hastalarında bir komplikasyon olarak ortaya çıkabilen venöz tromboemboli, derin ven trombozu ve tromboprofilaksi ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve çalıştıkları birimlerde bu komplikasyona yönelik hemşirelik uygulamalarını incelemektir. **Yöntem:** Tanımlayıcı ve kesitsel türdeki bu çalışma, Ağustos-Aralık 2023 tarihleri arasında, cerrahi birimlerde görev yapan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olur veren 148 hemşire ile çevrimiçi ortamda yürütüldü. Çalışmanın verileri, literatür doğrultusunda geliştirilen, cerrahi hemşirelerinin tanıtıcı özelliklerini, venöz tromboemboli, derin ven trombozu ve tromboprofilaksiye ilişkin bilgi ve uygulamalarını belirlemeye yönelik üç bölümden oluşan anket formu ile elde edildi. Çalışmaya başlamadan önce etik kurul izni ve tüm katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş izinleri alındı. Verilerin analizinde, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirildi. **Bulgular:** Çalışmada, katılımcıların yaş ortalaması 30,84±6,61 (dağılım, 22-47), %91,9'u kadın ve %67,6'sı lisans mezunuydu. Hemşirelerin %56,8'i 1-5 yıl arasında cerrahi klinik deneyimine sahip olduğunu, %64,9'u cerrahi kliniklerde venöz tromboemboli vakasıyla karşılaştığını, %66,2'si venöz tromboemboliye yönelik bir eğitim aldığını, ancak yalnızca %25,7'si konuya ilişkin bilgilerini yeterli bulduğunu bildirdi. Katılımcıların cinsiyeti ve eğitim düzeyi ile venöz tromboemboliye ilişkin bilgi ve uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($p>0,05$), ancak cerrahi birimlerde çalışma süresi ve konuya ilişkin eğitim alma durumları ile bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptandı ($p<0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Çalışma bulguları, katılımcıların çoğunun venöz tromboemboli ve derin ven trombozuna yönelik eğitim aldığını, ancak büyük bir kısmının mevcut bilgilerini yeterli bulmadığını, bilgi düzeyi ve uygulamalarının ise orta düzeyde olduğunu gösterdi. Özellikle cerrahi birimlerde görev yapan hemşirelerin bilgi güncellemelerinin önemli olduğu görülmekle beraber, konuya ilişkin bireysel ve kurumsal farkındalığın artırılmasına yönelik hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Venöz Tromboemboli, Tromboprofilaksi, Cerrahi Hemşireliği, Cerrahi Komplikasyon

Sözel Bildiri

BİR KAMU HASTANESİNDE MAVİ KOD UYGULAMASI VE SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sibel Gülen*, Hacer Gülen Savaş**

** Düzce İl Sağlık Müdürlüğü, İl Kaite Koordinatörlüğü, Düzce, Türkiye, sibelgulen4@hotmail.com*

*** Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü. Düzce, Türkiye, hacergulen@duzce.edu.tr*

Giriş: Mavi Kod hastanelerde solunum ve kardiyak arrest gelişen hastalara müdahale için profesyonel ekip dahilinde organizasyon temelli bir sistem olarak ifade edilmektedir. Günümüzde Mavi Kod uygulaması hastanelerde önemli bir kalite ölçütü haline gelmiştir. **Amaç:** Bir kamu hastanesinde Sağlıkta kalite göstergeleri kapsamında takip edilen Mavi Kod bildirimleri ve uygulamalarını irdelemek, etkinliğini incelemek, sağlıkta kalite standartları kapsamında önemini vurgulamak, çağrıların uygunluğunu ve uygulamanın sonuçlarını değerlendirmek amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu retrospektif çalışmada 1 Ocak 2022 ve 31 Aralık 2022 tarihleri arasında bir kamu hastanesinde Kalite Yönetim Birimine yapılan mavi kod bildirimleri incelenmiştir. Bildirimlerinin tümü dahil edilerek (451 bildirim) örneklem seçimine gidilmemiştir. Çalışma verilerinin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 24.0 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler sürekli değişkenler için ortalama olarak kategorik değişkenler ise olgu sayısı ve (%) biçiminde verilmiştir. Çalışma için etik kurul onayı alınmıştır (2023/12). **Bulgular:** Toplamda 451 bildirim (187'si erkek 264'ü kadın) çalışmaya alındı. Hastaların yaş ortalaması 50.2±23.6 (min 0- max 99) idi. Ekibin hastaya ortalama ulaştığı zaman bir dakika on saniyedir. Mavi Kod'un en çok uygulandığı zaman dilimi mesai içi saatleridir. En yüksek çağrı %33.9 olarak poliklinik alanlarından verilmiştir. Bildirimlerin %20,6'sı solunum-kardiyak arrrest nedenlidir. Mavi Kodun uygulanması neticesinde hastaların % 10.4'ü ex olarak sonuçlanmış, % 6.7'si yoğun bakım ünitesine teslim edilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Mavi Kod uygulamasının eğitimli bir ekip tarafından gerçekleştirilmesi hastanelerde vazgeçilmez bir uygulamadır. Mavi Kod sisteminin doğru olarak çalışması, iş gücü kaybının azaltılması ve ekibin motivasyonun sağlanabilmesi bakımından yanlış çağrı oranlarını azaltmak önemlidir.

Anahtar Kelimeler: *Mavi kod, Sağlıkta kalite, Resüsitasyon*

Sözel Bildiri

FARKLI TÜRDE ARAÇ KULLANAN ŞOFÖRLERDE DURUŞ BOZUKLARI, EGZERSİZE YÖNELİK İNANÇLAR VE SAĞLIKLI BESLENMEYE İLİŞKİN TUTUMLAR

Esma Akgül*, Halit Çelik, Kaan Tekoğlu***, Mehmet Sadık Ülgen****

* *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, esmaakgul@subu.edu.tr*

** *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, halitcelik@subu.edu.tr*

*** *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, b200603038@subu.edu.tr*

**** *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, b200603050@subu.edu.tr*

Giriş: Sağlığı etkileyen faktörlerden birisi, bireyin sahip olduğu meslek ve çalışma koşullarıdır. Çalışanların sağlıkla ilgili davranışlarının belirlenmesi, ihtiyaç duyulan sağlığı geliştirme programlarının planlanması için gereklidir. Şoförler, postür bozuklukları, yetersiz fiziksel aktivite ve dengesiz beslenme açısından risk altındadır. Çünkü uzun süre aynı pozisyonda kalmak postüre, uzun ve vardiyalı çalışma saatleri ise egzersiz alışkanlığına ve beslenme düzenine olumsuz etki etmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, farklı türde araç kullanan şoförlerdeki duruş bozuklarının, egzersize yönelik inançların ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumların incelenmesidir. **Yöntem:** Bu tanımlayıcı çalışma, Kasım 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışmanın evrenini Marmara Bölgesi'nde bir ilçede çalışan minibüs, şehirler arası otobüs, şehir içi otobüs ve taksi kullanan şoförler oluşturmuştur. Kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen 164 şoför ile çalışma tamamlanmıştır. Araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu, Egzersiz Sağlık İnanç Modeli Ölçeği ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği ile öz bildirime dayalı olarak toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından Flexicurve cetvel kullanılarak şoförlerden tek tek ölçüm yapılmış ve matematiksel formül ile Torakal Kifoz Açısı hesaplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler Jamovi 2.3.26 programı ile yapılmıştır. **Bulgular:** Şoförlerin yaş ortalaması 40.05±11.4'tür ve ortalama 12.77±10.9 yıldır bu işi yapmaktadır. Tamamı vardiyasız çalışmakta olup %37.8'i minibüs, %12.2'si şehirler arası otobüs, %25'i şehir içi otobüs ve %25'i taksi kullanmaktadır. Kifoz açıları 10.8° ile 37.5° arasında değişmekte olup ortalama 23.50°±5.18°'dir. Egzersiz Sağlık İnanç Modeli Ölçeği toplam puan ortalaması 120.4±17.52 ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması 84.2±15.43'tür. **Sonuç:** Şoförlerin, kifoz açıları normal değer aralığında, egzersize yönelik inançları orta düzeyde ve sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları yüksek düzeydedir. Çalışmamızdaki şoförlerin yaşları ve meslekteki çalışma süreleri göz önünde bulundurulduğunda ileriki yıllarda duruş bozukluğunun oluşmaması adına koruyucu girişimlerde bulunulması, egzersize yönelik inançlarının arttırılması için egzersize yönelik inancı etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlere yönelik girişimlerin planlanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Şoför, Duruş Bozukluğu, Egzersiz, Beslenme, Çalışan Sağlığı

Sözel Bildiri

PERİAPİKAL LEZYONLU DİŞLERİN ENDODONTİK TEDAVİ İLE İYİLEŞMESİ: 4 OLGU SUNUMU[1]

Güliz Rana Tellioğlu Avcı,

Batman Üniversitesi Endodonti Anabilim Dalı, Türkiye, 0000-0003-3116-2929

Amaç: Bu vaka raporlarının amacı, pulpa nekrozu ve kronik apikal periodontitis sonucu gelişen periapikal lezyonun cerrahi olmayan endodontik tedavisinin başarısını değerlendirmektir.

Olgu 1: Herhangi bir sistemik hastalığı bulunmayan 28 yaşındaki erkek hasta, ağrı şikayetiyle kliniğimize başvurmuştur. Alınan radyografi ile hastanın sağ alt posteriorda 45 numaralı dişi ile ilişkili radyolusensi tespit edilmiş olup tedavisine başlandı. Tedavi iki seansta tamamlandı. İlk seans kök kanalı %2.5'lik sodyum hipoklorit (NaOCl), %17'lik etilen diamin tetraasetik asit (EDTA), distile su ve %2'lik klorheksidin (CHX) irrigasyon solüsyonları kullanılarak temizlendi. Kanal içi medikament olarak kalsiyum hidroksit patı (UltraCal XS, Ultradent, USA) 1 hafta boyunca uygulandı. İkinci seansta, kök kanalları biyoseramik içerikli kök kanal dolum materyali kullanılarak (Biocera, Dehradun, Hindistan) tek kon tekniği ile dolduruldu. 6 ay sonra hastadan alınan radyografide endodontik lezyonun iyileştiği ve hastanın klinik muayenesinde herhangi bir şikayetinin olmadığı görüldü.

Olgu 2: Herhangi bir sistemik hastalığı bulunmayan 12 yaşındaki kadın hasta, ağrı şikayetiyle kliniğimize başvurmuştur. Alınan radyografi ile hastanın sol alt posteriorda 36 numaralı dişi ile ilişkili radyolusensi tespit edilmiş olup tedavisine başlandı. Tedavi iki seansta tamamlandı. İlk seans kök kanalı %2.5'lik sodyum hipoklorit (NaOCl), %17'lik etilen diamin tetraasetik asit (EDTA), distile su ve %2'lik klorheksidin (CHX) irrigasyon solüsyonları kullanılarak temizlendi. Kanal içi medikament olarak kalsiyum hidroksit patı (UltraCal XS, Ultradent, USA) 1 hafta boyunca uygulandı. İkinci seansta, kök kanalları epoksi amin polimer bazlı kök kanal dolum materyali kullanılarak (AH Plus, Dentsply Sirona, Amerika Birleşik Devletleri) lateral kondansasyon tekniği ile dolduruldu. 6 ay sonra hastadan alınan radyografide endodontik lezyonun iyileştiği ve hastanın klinik muayenesinde herhangi bir şikayetinin olmadığı görüldü.

Olgu 3: Herhangi bir sistemik hastalığı bulunmayan 20 yaşındaki kadın hasta, ağrı şikayetiyle kliniğimize başvurmuştur. Alınan radyografi ile hastanın alt çene anterior bölgesinde daha önceden yapılmış kök kanal tedavilerinin olduğu (41, 31 ve 32 numaralı dişlerde) ve periapikal lezyon varlığı tespit edildi. Tedavi 4 seansta tamamlandı. İlk seans yapılmış olan kök kanal tedavileri söküldü ve kök kanalı %2.5'lik sodyum hipoklorit (NaOCl), %17'lik etilen diamin

tetraasetik asit (EDTA), distile su ve %2'lik klorheksidin (CHX) irrigasyon solüsyonları kullanılarak temizlendi. Kanal içi medikament olarak kalsiyum hidroksit patı (UltraCal XS, Ultradent, USA) 1 hafta boyunca uygulandı. İkinci seansta, hastanın şiddetli ağrılarının olduğu görülünce kök kanallarından kalsiyum hidroksit uzaklaştırıldı ve irrigasyon protokolü ilk seanstaki ile aynı şekilde yapılıp herhangi bir kanal içi medikament uygulanmadan diş geçici dolgu ile kapatıldı, hasta iki gün sonra tekrar çağırıldı. Üçüncü seansta hastanın ağrıları geçmişti ve irrigasyon protokolü yenilenip kök kanallarına kalsiyum hidroksit patı yerleştirilerek hasta bir hafta sonra tekrar çağırıldı. Dördüncü seansta kök kanalları biyoseramik içerikli kök kanal dolum materyali kullanılarak (Biocera, Dehradun, Hindistan) tek kon tekniği ile dolduruldu. 6 ay sonra hastadan alınan radyografide endodontik lezyonun iyileşmeye devam ettiği ve hastanın klinik muayenesinde herhangi bir şikayetinin olmadığı görüldü.

Olgu 4: Herhangi bir sistemik hastalığı bulunmayan 35 yaşındaki kadın hasta, ağrı şikayetiyle kliniğimize başvurmuştur. Alınan radyografi ile hastanın üst çene anterior bölgesinde daha önceden yapılmış kök kanal tedavilerinin olduğu (21 ve 22 numaralı dişlerde) ve periapikal lezyon varlığı tespit edildi. Tedavi 2 seansta tamamlandı. İlk seans yapılmış olan kök kanal tedavileri söküldü ve kök kanalı %2.5'lik sodyum hipoklorit (NaOCl), %17'lik etilen diamin tetraasetik asit (EDTA), distile su ve %2'lik klorheksidin (CHX) irrigasyon solüsyonları kullanılarak temizlendi. Kanal içi medikament olarak kalsiyum hidroksit patı (UltraCal XS, Ultradent, USA) 1 hafta boyunca uygulandı. İkinci kök kanalları biyoseramik içerikli kök kanal dolum materyali kullanılarak (Biocera, Dehradun, Hindistan) tek kon tekniği ile dolduruldu. 6 ay sonra hastadan alınan radyografide endodontik lezyonun iyileştiği ve hastanın klinik muayenesinde herhangi bir şikayetinin olmadığı görüldü.

Sonuç: Periapikal lezyonlu dişlerin, önerilen irrigasyon protokolü ve çeşitli dolum yöntemleri ile cerrahi müdahaleye gerek kalmadan sadece endodontik tedavi ile iyileşme sağlanabileceği gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Periapikal lezyon, endodontik tedavi, kalsiyum hidroksit

EVSİZ BİREYLERDE OKUPASYONEL ADALET, AKTİVİTE PERFORMANSI VE YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ

Sümeyye SARIŞAHİN*, Hülya KAYIHAN**

** Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, sumeyye.sarisahin@bezmialem.edu.tr*

*** Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, hkayihan@biruni.edu.tr*

Background: Evsizler çoğunlukla toplumun marjinalleşmiş grupları arasında yer alan, fiziksel olarak yeteri kadar güvenli ve yapısal olarak insan yaşamına uygun olmayan yerlerde yaşayan bireylerdir. **Aim:** Bu çalışmanın amacı evsiz bireylerin okupasyonel adalet kapsamında aktivite performansları ve yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi, katılım zorluklarının belirlenmesidir. **Method**: Çalışmaya İstanbul Beyoğlu ilçesinde yaşayan 14 evsiz birey dahil edilmiştir. Evsiz bireylerle yapılan görüşmelerde sosyodemografik veri formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu, Okupasyonel Adalet Sağlık Anketi (OASA), Kanada Aktivite Performans Ölçümü (KAPÖ), Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği (WHOQOL-Bref) ve Okupasyonel Denge Anketi kullanılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 49,28±13,37 (min:24, max:68)'dir. **Results:** Okupasyonel adalet perspektifinde temel ihtiyaçlar; sosyal, fiziksel ve mental iyilik hali; sağlık ve refah için yeterli yaşam standardı; kültürel inançlar, gelenekler ve yerel etkinlikler; okupasyon yoluyla sağlık ve iyilik hali alanları değerlendirilmiş olup çalışmamız sonucunda evsiz bireylerin çeşitli sağlık, sosyal, politik ve ekonomik nedenlerle okupasyonel adaletsizlik yaşadıkları tespit edilmiştir. Evsizlerin sınırlı aktivite performansı ve tatmin bildirdiği alanlar %41 kendine bakım, %41 serbest zaman ve %18 üretkenlik performans alanlarıdır. Yaşam kalitesi skorlarında genel sağlık durumu, psikolojik sağlık, sosyal ilişkiler ve çevre de düşük sonuçlar bildirilmiştir; fiziksel sağlık skorlarının ise düşük yaşam kalitesi göstermemekle birlikte sınırda olduğu bildirilmiştir. Okupasyonel denge skorları ortalama 16,07±3,49'dur. **Discussion and Conclusion:** Evsiz bireylerin okupasyonel adalet zorluklarının aktivite performansı, yaşam kalitesi ve okupasyonel denge ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Evsiz bireyler, toplumdaki okupasyonlara tam olarak katılmayı etkileyen birçok sosyal ve ekonomik engelle karşı karşıya kalmaktadır. Toplum ruh sağlığı profesyonelleri ve insan hakları savunucuları, evsiz bireylerin yaşamlarını iyileştirmek için çaba göstermelidirler. Toplum ruh sağlığı profesyonellerinde sosyal adalet, okupasyonel adalet, insan hakları prensipleri ön planda olmalıdır. Evsiz bireyleri anlamak, destek olmak ve duyarlı politikalar geliştirmek, daha adil bir toplumun inşası için önemli adımlardır. Geniş örneklem grupları ile multidisipliner planlanan okupayonel iyileştirme faaliyetlerine ihtiyaç vardır.

Key Words: Evsiz bireyler, okupasyonel adalet, aktivite performansı, yaşam kalitesi.

Sözel Bildiri

KAFA İÇİ BASINÇ ARTIŞININ YÖNETİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Esra Çil[1], Zehra Ece2, Büşra Emeksiz[3]

[1] *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, Konya, Türkiye, esra.cil373@gmail.com*

[2] *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, Konya, Türkiye, zehraece725@gmail.com*

[2] *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, Konya, Türkiye, emkszbusra98@gmail.com*

Kafatası kapalı ve elastik olmayan bir kaptır ve kafa içinde kan, beyin, beyin omurilik sıvısı ve diğer bileşenlerin (örneğin tümör, hematom) hacimlerinin toplamı sabittir. Kafa içi basıncı ise, bu bileşenlerin toplam hacminin oluşturduğu sabit basınç olup normal değeri yetişkinlerde 0-10 mmHg arasındadır. Bu değer 20 mmHg'nın üzerine çıktığında ve beş dakikadan uzun sürdüğünde kafa içi basınç artışı sendromu olarak adlandırılır. Normal fizyolojik koşullarda; intratorasik/intraabdominal basınç, arteriyel/venöz basınç, pozisyon, vücut ısısı, kan gazlarındaki değişiklikler ile yapısal veya metabolik değişikliklere neden olan patolojik durumlar kafa içi basıncını etkileyen faktörlerdir. Kafatası içerisindeki bileşenlerden herhangi birinin hacmindeki artış, diğer bileşenlerde azalmayla kompanse edilir. Buna rağmen basınç artışı devam ederse beyin perfüzyonu bozulur ve hastada klinik belirti ve bulgular ortaya çıkar. Kafa içi basınç artışı, erken dönemde ayrıntılı tanılanması gereken acil tıbbi durumdur. İlk resüsitasyonda tüm hastalarda hava yolu, solunum ve dolaşım değerlendirilmeli daha sonra sekonder beyin hasarı ve kafa içi basınç artışını önlemeye yönelik tedavi yöntemleri uygulanmalıdır. Yoğun bakımda orta veya şiddetli düzeyde beyin yaralanması ve kafa içi basınç artışı riski olan hastalarda kafa içi basınç monitörizasyonu tedaviye rehberlik eden bir yöntemdir. Hemşireler hastayı nörolojik ve mental durum, bilinç düzeyi, davranış, duyu ve motor işlevler açısından kontrol etmeli, kafa içi basınç artışının erken bulgularını tanılamalı ve geç dönem bulgularını değerlendirmelidir. Bu makalede hemşirelere rehber olması açısından kafa içi basınç artışı, nedenleri, belirti-bulguları, yönetimi ve hemşirelik yaklaşımlarına odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kafa içi basınç artışı, Hemşirelik, Bakım

Sözel Bildiri

SOSYOLOJİNİN YENİ BİR ALT DİSİPLİNİ OLARAK ÇOCUK SOSYOLOJİSİ ÜZERİNE KISA BİR İNCELEME

Yasemin TARCAN*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Sağlık Hizmetleri Meslek YüksekokuluÇocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi Programı, yasemintarcandu.edu.tr*

Sosyoloji, günümüzde beşeri bilimler olarak sayılan bilimlerin belki de en insana özgü olanı şeklinde nitelenebilir. İnsan denen varlığın bir araya gelerek yapıp ettiği her şey, dünyanın yapıtaşlarını oluşturan yapıp etmelerdir ve bunların en genel bilimi olarak sosyoloji, bilimler arasında çok önemli bir yere sahiptir. İnsan eliyle meydana gelen ve yine insana geri dönen; insanların birlikteliklerileyle anlam kazanan her davranış ve yapı sosyolojinin temeline koyması gereken ögelerdir. Bu bağlamda insanın şekillenmesinin ve sosyolojik bakımdan eylemde bulunmasının nasıl gerçekleştiğinin doğru kavranması; insanın sadece bir yetişkin olarak analiz edilmesinin yetersizliğinin farkına varılması ve dolayısıyla çocuk halinin de sosyolojik bakımdan değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Çünkü bir bireyin, yetişkin haldeyken eylemde bulunma biçimlerinin bütün kaynağı çocukluğuna ve çocukluğundaki toplumsal öğretilerle edindiklerine dayanmaktadır. Nihayetinde insanlığın gelişerek kat ettiği yol, varlık olarak insanın çocukluğunun aldığı yoldur. Dolayısıyla, bir toplumun çocuklarına nasıl davrandığı, aslında yetişkinlerinin toplumsal hangi eylemlerde bulunacağının en büyük ve belki de tek işaretidir. Tam bu noktada sosyolojinin yapması gereken, çalışmakta olduğu toplumun çocuğa bakışını, kendi içinde bir alt disiplinle derinlemesine çözümleme gayreti içine girmek olmalıdır. Toplumun çocuk hakları algısı değerlendirilmeli, çocuğa kötü muamele konusu irdelenmeli, çocuk istismarının boyutları üzerine tartışılmalı, çocuk eğitiminin geldiği nokta konuşulmalı, çocuğun düşünsel ve edimsel olarak donanımı üzerinde durulmalıdır. Bu da sosyolojinin bu konuda daha derin ve fazla çalışması, bakış açısını genişletmesi anlamına gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, çocuk sosyolojisi, çocuk hakları

Sözel Bildiri

DİYABETİK HASTALARDA İNSULİN DEGLÜDEK/ASPART TEDAVİSİNİN ERKEN DÖNEM SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre Urhan*

* *Burdur Devlet Hastanesi Endokrinoloji Kliniği, Burdur, Türkiye, urhan.emre@gmail.com*

Giriş: Diyabetes mellitus (DM), insülin yetersizliği yada etkisizliğinin neden olduğu ve komplikasyonlarla seyreden ilerleyici kronik metabolik bir hastalıktır. DM tedavisinde insülinler önemli basamak olup, bu amaçla farklı etkilere sahip çeşitli insülinler üretilmiştir. İnsülin deglüdek/aspart (İdeg/asp), %70'i ultra uzun etkili insülin deglüdek ve %30'u hızlı etkili insülin asparttan oluşan sabit oranlı bir insülin ko-formülasyonudur. Günde 1 yada 2 kez öğün öncesi kullanılabilmektedir.

Amaç: İdeg/asp tedavisine geçiş yapılan diyabetik hastalarda erken dönemde tedavinin etkinliğinin ve glisemik durumdaki değişikliğin değerlendirilemesidir.

Yöntem: Burdur Devlet Hastanesi endokrinoloji polikliniğinde nisan 2022-nisan 2023 yılları arasında takip edilen yetişkin diyabetik hastalardan ideg/asp tedavisine geçiş yapılanlar çalışmaya alındı. Hastaların yaş, cinsiyet ve DM süresi belirlendi. Tedavi öncesi ve tedavi sonrası 3.aydaki serum açlık glukozu ve hemoglobin A1C (HbA1c) düzeyi karşılaştırıldı.

Bulgular: Çalışmaya 110'u tip 2 DM ve 2'si tip 1 DM olmak üzere 112 hasta alındı. 62'si (%55.4) erkek ve 50'si (%44.6) kadındı. Hastaların yaşı medyan 65 (59-70) yıldı. DM süresi medyan 15 (10-20) yıldı. Tedavi öncesi HbA1c değeri medyan %9 (8.2-10.2) iken, tedavi sonrası % 8.3 (7.2-9.1)'dü ve anlamlı düşme saptandı (p= 0.001). Tedavi öncesi serum açlık glukozu medyan 180 (140-250) mg/dl iken, tedavi sonrası 150 (112-190) mg/dl'idi ve anlamlı düşme saptandı (p= 0.001). 82 (%73.2) hastada HbA1c değerinde düşme saptandı. HbA1c değeri düşen ve düşmeyen hastalar karşılaştırıldığında, düşen grupta tedavi öncesi HbA1c (p= 0.001) ve serum açlık glukozu değeri (p= 0.03) anlamlı daha yüksekken, tedavi sonrası HbA1c değeri anlamlı daha düşüktü (p= 0.001).

Tartışma ve Sonuç: İdeg/asp tedavisi ile erken dönemde glisemik parametrelerde anlamlı toparlama görülmüştür. İdeg/asp tedavisine geçiş yapılan hastaların çoğunda erken dönemde glisemik kontrolde düzelme sağlanmış olup, DM tedavisinde etkindir. Başlangıç glisemik durumu daha bozuk hastalarda İdeg/asp tedavisi ile daha iyi yanıt alınabilir.

Anahtar Kelimeler: Burdur, Diyabetes mellitus, İnsülin tedavisi, İnsülin deglüdek/aspart

Sözel Bildiri

RARE IN AORTOBIFEMORAL GRAFT OCCLUSIONA VIEW; PARTIAL PELVIC PARALYSİS

Ercan Kahraman,

Amasya University, Faculty of Medicine, Department of Cardiovascular Surgery Adress: Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kalp Damar Cerrahisi AD
dr.ercankahraman@gmail.com

One of the late complications of abdominal aortic aneurysm surgery is graft occlusion. The incidence of graft thrombosis was found to be 2%. In the treatment of graft occlusions, graft thrombectomy or extra-anatomical bypass methods such as femorofemoral bypass, and axillofemoral bypass can be applied.
A 68-year-old male patient who applied to our clinic had an abdominal aortic diameter of 55 mm at the infrarenal level. Abdominal aortic replacement was performed after the preparations for the operation. The patient was discharged without any problem in the postoperative duration. The patient continued to smoke in the postoperative period and did not use the recommended antiaggregant therapy regularly. 21 months after the operation, the patient applied to the emergency service with the complaint of inability to walk due to loss of strength in the lower extremity.
On physical examination, the femoral pulses were weakly palpable, and the popliteal and more distal arterial pulses were not palpable. There was coldness in the distal of both lower extremities, but there were no other signs of ischemia. The patient could not use the pelvic muscles and therefore could not walk. Stool and urinary incontinence were also present.
Computed tomography angiography showed that the graft used in the operation performed 21 months ago was occluded. Arterial circulation in the patient was provided by collateral flow in the lower extremity. However, since this collateral flow was not sufficient for blood supply to the pelvic muscles, signs of ischemia emerged in this region. As a result, partial paralysis developed in the patient.
The patient was operated on under general anaesthesia. Both subclavian arteries and main femoral arteries were prepared. 8 mm ringed PTFE vascular grafts, which were passed separately through the tunnels opened into the subcutaneous tissue from the right and left thoracoabdominal area, were anastomosed to the subclavian arteries and then to the main femoral arteries on the same side, respectively. Postoperatively, distal pulses in the lower extremity were palpated manually on both sides. The coldness in both lower extremities had returned to normal. In the postoperative period, the patient's stool and urinary incontinence improved rapidly. Weakness in the pelvic muscles improved and the patient was able to mobilize on his own.
Bilateral axillofemoral bypasses; It should be kept in mind that it can provide rapid clinical improvement in the treatment of graft occlusion, which is a late complication of abdominal aortic replacement. We believe that this complication can be successfully treated with a relatively small operation without entering the abdominal area.

Keywords: *Abdominal aortic aneurysm, Graft occlusion, Extra-anatomic bypass*

Sözel Bildiri

CHAID ALGORİTMASI İLE SAĞLIK HİZMETLERİNDE KALİTE, MAHREMİYET VE BİLGİ ALIŞVERİŞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yunus Emre AYDIN[1], Evren KELEŞ[2], Umut KILIÇ[3], Duygu ÖZDEMİR OKTAY[4], Saliha Derda ÖZAVCI ALTINTAŞ[5]

[1] Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Kütahya, TÜRKİYE. yunusemre.aydin@ksbu.edu.tr

[2] Doctor Follow, İstanbul, TÜRKİYE. evren.keles01@gmail.com

[3]Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Mezunu, Elazığ, TÜRKİYE. umutkilic-23@outlook.com

[4]Üsküdar 10 Nolu Aile Sağlığı Merkezi, İstanbul, TÜRKİYE. uskudar10noluasm@gmail.com

[5]Marmara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü 2018 Yılı Mezunu, İstanbul, TÜRKİYE. derdaozavci@gmail.com

Arka Plan: Sağlık hizmetlerinde bilgi teknolojilerinin kullanımı giderek artmaktadır. Ancak bu teknolojilerin kullanımına bağlı olarak hizmet kalitesi ve mahremiyet algısı üzerindeki araştırmalar sınırlıdır. **Amaç:** Elinizdeki bu çalışma sağlık bilgi alışverişi, bilgi güvenliği ve mahremiyet ile hizmet kalitesi arasındaki ilişkiyi kullanıcı perspektifiyle açıklamaya çalışmaktadır. **Method:** Araştırma verileri, yüz yüze görüşmeler eşliğinde yapılandırılmış bir anket yöntemi ile Şubat-Mayıs 2019'da toplanmıştır. Kesitsel tipteki çalışmaya, serbest eczanelerden sağlık hizmeti alan 416 katılımcı (250 kadın, 165 erkek; ortalama yaş: 34,46±12,64) dahil edilmiştir. Araştırma verileri R Programında CHAID algoritması kullanılarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** CHAID algoritması sonucunda iki ana grup ortaya çıkmıştır: Birinci grup sağlık bilgi teknolojilerinin hizmet kalitesini arttırdığını düşünüp destek verirken; ikinci grup bilgi teknolojilerinin hizmet kalitesini iyileştirmediğine dair olumsuz bir tutum içerisindedir. Buna göre birinci gruptaki dal-yaprak ilişkisinde sağlık bilgi teknolojilerinin hasta mahremiyeti üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığı ve elektronik sağlık kayıtları hakkında bilgi sahibi olunduğu yer almaktadır. Buna karşın, olumsuz tutum belirten ikinci grubun dal-yaprak ilişkisinde sağlık bilgi teknolojilerinin farkında olunduğu ve bu teknolojilerinin mahremiyeti etkilediği ifadeleri ön plana çıkmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Sağlık bilgi teknolojilerine ve elektronik sağlık kayıtlarına aşina olmak mahremiyet kaygıları üzerinde etkilidir. Sonuç olarak, sağlık hizmeti kullanıcılarının kalite algısının artırılması yönünde ilgili hedef kitlelere uygun politika ve stratejilerin uygulanması yerinde olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık hizmeti, Kalite, Mahremiyet, Bilgi değişimi, CHAID Algoritması

Sözel Bildiri

CALCIUM'S ROLE IN OBESITY: MECHANISMS AND POTENTIAL ANTI-OBESITY EFFECTS OF DAIRY PRODUCTS

Bahar Yalçın 1*, Melike Nur Özen 2**

** Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey.*

bahar.yalcin@fbu.edu.tr

*** Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey.*

melike.ozen@fbu.edu.tr

Calcium is a vital mineral that has many functions in the body, and its effects on adipose tissue have been confirmed by experimental and clinical studies conducted in the last decade. Although the inverse relationship between calcium intake and body weight has been observed for a long time, the mechanisms of this effect are still not fully understood. However, various mechanisms have been suggested, such as calcium increasing the excretion of fecal fat by converting fatty acids into soaps and low calcium intake increasing triglyceride accumulation in adipose tissue. It is stated that dietary calcium plays a role in stimulating lipolysis and that increasing the intracellular calcium level stimulates lipogenesis, causing an increase in fat tissue. Additionally, it has been determined that high calcium intake has an anti-obesity effect. However, the effectiveness of calcium may be affected by factors such as age, genetics and hormonal status. In particular, conditions such as growth hormone and pregnancy can increase calcium absorption, while calcium absorption may decrease due to decreased estrogen in menopause. Clinical studies on the anti-obesity effects of milk and dairy products have shown that dairy products are effective in reducing adiposity. It is thought that this effect may be due to a combination of calcium and other bioactive components found in dairy products. In particular, it has been stated that Angiotensin-converting enzyme (ACE) inhibitors found in whey protein may have an effect on lipid metabolism. However, the combination of calcium and ACE blocker has been observed to be less effective in losing body fat than other options. In conclusion, milk and dairy products appear to have various mechanisms that may support weight loss and prevent harmful effects associated with obesity. However, more research is needed on this subject.

Keywords: Calcium, Obesity, Dairy.

Sözel Bildiri

POTENTIAL BENEFITS OF MAGNESIUM SUPPLEMENTATION

Bahar Yalçın 1*, Melike Nur Özen 2**

** Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey.*

bahar.yalcin@fbu.edu.tr

*** Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey.*

melike.ozen@fbu.edu.tr

Magnesium is the fourth most abundant mineral that plays a vital role in the body. It is generally found within cells and is mostly stored in bone. It plays a critical role in many important processes such as bone development, neuromuscular functions, signal transduction, and energy metabolism. Magnesium levels are controlled by a precise regulation of the balance between intestinal absorption, renal excretion and bone reserve. Magnesium deficiency, known as hypomagnesemia, can cause a variety of symptoms. In case of acute deficiency, symptoms such as nausea, vomiting and fatigue may occur, while chronic deficiency can lead to neuromuscular and cardiovascular diseases. This condition has been linked to health problems such as atherosclerosis, changes in blood lipids, Type 2 Diabetes, myocardial infarction, and hypertension. Magnesium plays an important role in glucose and insulin metabolism by affecting the activity of the insulin receptor. It also has a critical role in regulating blood pressure and maintaining vascular tone. Magnesium deficiency, which is common in migraine patients, has also been associated with depressive symptoms. For these reasons, the importance of magnesium and the association of its deficiency with various diseases suggest the potential benefits of magnesium supplements. Magnesium supplements, available in different formulations, can be used to treat a variety of diseases. However, more research is needed on the long-term effects of different magnesium compounds.

Keywords: Magnesium, Supplementation, Health.

Sözel Bildiri

ANNENİN ÇOCUK BESLENMESİNDEKİ TUTUM/DAVRANIŞI İLE ÇOCUĞUN YEME DAVRANIŞI, ENERJİ VE BESİN ÖGELERİ ALIMI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ayşegül KARAÇALLI*, Makbule GEZMEN-KARADAĞ**

**Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Tokat, Türkiye, aysegul.yurtseven@gop.edu.tr*

***Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, mgezmen@gazi.edu.tr*

Arka plan: Ebeveynlerin çocuk beslenmesindeki tutum/davranışları ile çocuğun yeme davranışları arasındaki ilişki çok önemli olup bu ilişki çocuğun enerji ve besin ögeleri alımlarına etki etmektedir. Çocukluk döneminde görülen aşırı yeme ya da iştahsızlık gibi beslenme problemlerinin çözümü ebeveynlerin çocuk beslenmesindeki tutum ve davranışlarının değiştirilmesiyle mümkündür. **Amaç:** Bu çalışma; annenin çocuk beslenmesindeki tutum/davranışı ile çocuğun yeme davranışı, enerji ve besin ögeleri alımı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Kesitsel tipte olan bu çalışmada annelere "çocuk besleme anketi" (CFQ- The Child Feeding Quastionnaire) ve çocukların yeme davranışları için "çocuk yeme davranışı anketi (ÇYDA)" uygulanarak veriler elde edilmiştir. Çocukların diyetle enerji ve besin ögesi alımları 3 günlük besin tüketim kayıtlarının alınmasıyla saptanmıştır. **Bulgular:** Annenin yapmış olduğu kısıtlama davranışı ile çocuğun iştah göstergesi olan yeme davranışları arasında pozitif ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Benzer şekilde annenin yapmış olduğu yeme baskısı davranışı ile de çocuğun iştahsızlık göstergesi olan yeme davranışları arasında da pozitif ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Annelerin çocuk beslenmesinde algıladığı sorumluluk düzeyinin artmasıyla, çocukların diyetle çoklu doymamış yağ asitleri (Omega 3 ve Omega 6 yağ asiti) ve E vitamini alımlarının arttığı, annelerin yaptığı yeme baskısının artmasıyla da çocukların diyetindeki enerjinin proteinden gelen oranının azaldığı saptanmıştır ($p<0.05$). **Sonuç:** Çocukların yeme davranışı ve besin alımlarının annelerin tutum ve davranışlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Yapılan yeme baskısı ve kısıtlamanın çocuk üzerinde olumsuz etki yarattığı saptanmıştır. Annelerin beslenme konusundaki uygun olmayan tutum ve davranışlarının değiştirilmesine yönelik multidisipliner sağlık profesyonelleriyle gerekli müdahalelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yeme davranışı, anne tutum ve davranışı, çocuk beslenmesi

Sözel Bildiri

KRONİK SIRT AĞRISI OLAN SEDANTER KADINLARDA REFORMER PİLATES EGZERSİZLERİNİN ETKİNLİĞİ

Gözde ACAR ARICA*, Gökhan ÖZKOÇAK**

** Yalova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Yalova, Türkiye, gozde.acar@yalova.edu.tr*

*** İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, gokhanozkocak@aydin.edu.tr*

Giriş: Teknolojinin gelişmesi ve hayatımızı kolaylaştıracak ürünlerin artmasıyla birlikte kadınlarda sedanter hayata geçiş hızlanmıştır. Bireylerin günlük hayattaki yetersiz hareketliliğinden dolayı kas zayıflıkları ve buna bağlı fonksiyonellikte düşüşler yaşanabilir. Bu yüzden egzersizin öneminin anlaşılıp harekete geçilmesi önemlidir. Pilates günümüzde en sık önerilen egzersiz çeşitlerinden biri olmuştur. Pilatesin yaygınlaşmasından dolayı ulaşım kolaylığı ve yan etkisi olmaması sebebiyle tedavi şekli olarak kullanılabilir. Pilates kuvveti arttırırken aynı zamanda enduransı, esnekliğini ,postural kontrolü ve dengeyi güçlendirir. Pilates egzersizleri ekipmanla yada ekipmansız yapılabilir. Pilates metodunun diğer fiziksel aktivitelere göre daha iyi sonuç vermesinin sebeplerinden birini pilatesin motor kontrol ve lumbopelvik stabilizasyonu öğretmesi olduğu düşünülüyor. Reformer Pilates, egzersizlerin platform, barlar, kayışlar ve direnç yaylarından oluşan bir sistem üzerinde uygulanmasıdır. **Amaç:** Reformer pilates egzersizlerinin kronik sırt ağrısı olan kadınların ağrı, kas kuvveti, denge, depresyon ve yaşam kalitesi üzerinde etkisini araştırmak. **Yöntem:** Çalışma Yalova ilinde özel bir fizyoterapi ve danışmanlık merkezinde yürütüldü. Çalışmaya en az 3 aydır sırt ağrısı olan 18-40 yaş arası 22 birey katıldı. Reformer pilates seansları Eylül 2023-Şubat 2024 arasında 8 hafta boyunca toplam 16 seans uygulandı. Çalışma başında ve 8. Hafta sonunda ağrı, sırt ekstansörleri kas kuvveti, denge, depresyon ve yaşam kalitesi değerlendirildi. Ağrı değerlendirmesi Mcgill- Melzack Ağrı Anketi ile, denge tek ayak üzerinde durma testi, depresyon Beck Depresyon Envanteri ve yaşam kalitesi Engellilik Değerlendirme Çizelgesi (WHODAS 2.0) ile değerlendirildi. **Bulgular:** Reformer pilates müdahalesinin denge, engellilik ve depresyon üzerine anlamlı etkisi bulunamadı (p=0.317, p=0.278, p=0.132). ancak reformer pilatesin sırt ekstansörleri kas kuvveti ve ağrı üzerine anlamlı etkisi bulundu (p=0.001, p=0.003). **Tartışma ve Sonuç:** Reformer pilatesin sedanter kadınlarda ağrı ve sırt kas gücü parametreleri üzerine etkisinin incelendiği çalışmalar ile uyumlu sonuçlar elde ettik (6,7). Çalışmamızın bulguları literatür ile uyumludur. Çalışmamızın kısıtlılığı ise reformer pilatesin etkinliğini belirlemek için reformer pilates yapmamış olan kontrol grubunun olmamasıdır. Ayrıca daha fazla parametre ile daha detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Reformer Pilates, Sedanter Kadın, Sırt Ağrısı

Sözel Bildiri

EVCİL HAYVAN PANSİYONLARINDA BARINDIRILAN KÖPEKLERDE CANİNE PARVOVİRUS ENFEKSİYONUNUN VİROLOJİK ARAŞTIRILMASI

Ahmet Arvasi GÜNEL*[1], Yakup YILDIRIM**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Viroloji ABD, Burdur, Türkiye, vethekahmetarvasi@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Viroloji ABD, Burdur, Türkiye, yyildirim@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Dünyada yaygın bir dağılım gösteren canine parvovirus enfeksiyonu, köpeklerin akut nekrotik veya hemorajik enteritis ile seyreden özellikle 4-8 haftalık köpek yavrularında yüksek oranda morbidite ve mortaliteye neden olan önemli bir hastalıktır. Her yaştaki köpekte görülmekle birlikte özellikle 12 aylığa kadar olan genç köpeklerde akut hemorajik enterite neden olurken, 2 aylıktan küçük yavrularda miyokarditise neden olmaktadır. Hastalığın akut hemorajik enterit formunda anoreksi, depresyon, letarji, ateş, solunum ve kalp atım sayısında artış, kusma, kansız veya mukoid kanlı diyare gözlenir.

Amaç: Şiddetli kusma ve diyare sonucu sıvı elektrolit kaybına ilişkin hipovolemi gelişir ve tedavi edilmediği durumda ölüm şekillenir. Bu araştırmada, köpek pansiyonlarında barındırılan gastroenteritisli köpeklerde parvovirüs enfeksiyonunun varlığı ve yaygınlık oranının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot: Çalışma kapsamında 1-8 yaş aralığında, canine parvovirusa karşı aşılanmış veya aşılanmamış, gastroenteritli çeşitli yaşlarda ve ırklarda 94 köpeğin cinsiyet ayırt etmeksizin dışkı örnekleri alındı ve direkt ELISA yöntemi kullanılarak analizleri yapıldı.

Bulgular: Toplanan dışkı örneklerinin %27,66 'sında (26/94) canine parvovirus antijen varlığı tespit edildi.

Tartışma ve Sonuç: Bu araştırma sonucunda köpek pansiyonlarında konaklayan gastroenteritisli köpeklerde canine parvovirus enfeksiyonunun koruyucu önlemlere rağmen orta düzeyde mevcut olduğu ve hastalığın köpekler için devam eden sağlık riski oluşturduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Antijen, Direkt ELISA, Canine parvovirus

([1]İlk yazarın aynı adlı yüksek lisans tezinin bazı verilerini kapsayan bu araştırma, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 0903-YL-23 proje numarası ile desteklenmiştir.)

Sözel Bildiri

AMELİYAT SIRASI DÖNEMDE BASINÇ YARASI GELİŞİMİ

Zeynep GÜRER

Bursa Uludağ Üniversitesi

Giriş: Basınç yarası gelişimi hastaların perioperatif menuniyetini ve hayat kalitesini önemli ölçüde etkilemekte, ölüm riskini artırmakta, sağlık sistemine büyük mali yük getirmekte ve hastanede kalış süresinin uzamasına neden olmaktadır. Özellikle ameliyat geçirecek hastalar için hastane kaynaklı basınç yaralarının önlenmesi oldukça önemlidir. Bu literatür taraması, ameliyat sırasında basınç yarası gelişimini konu alan araştırmaların incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem: Konu ile ilgili literatür taraması Mayıs 2020 tarihinde bilgisayar destekli arama motorları ile Ocak 2015 ile Ocak 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Google Scholer, Ebscohost, PubMed veri tabanlarından "pressure ulcer, intraoperative, pressure injury" kelimeleri ile Türk veri tabanı Google Akademikte "ameliyat sırası, basınç ülseri, basınç yarası" kelimeleri ile tarama yapılmıştır.

Bulgular: Dahil edilme kriterlerini karşılayan 15 araştırma çalışmanın kapsamını oluşturmuştur. Araştırmaların %33,3'ü (n=5) hastaların basınç yarası gelişimi açısından periopetif risk faktörlerini belirlemeye yöneliktir. Çalışmaların %40'ında (n=6) ise, ameliyat sırasında basınç yarası oluşumunu önlemeye yönelik bir yüzey, ürün vb.'nin etkisi araştırılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Riskli hastaların perioperatif kullanıma uygun, geçerli ve güvenilir bir ölçekle belirlenmesinin ve ameliyat sırasında basıncı dağıtmak amacıyla destek yüzeylerin kullanılmasının intraoperatif basınç yarasını önlemeye yardımcı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: basınç yarası, basınç ülseri, ameliyat sırasında

Sözel Bildiri

MENOPOZA BAĞLI PROPRİOSEPTİF DUYU DEĞİŞİMLERİ

Büşra Yaylak*, Sinan Ateş, Levent Öztürk***, N. Cenk Sayın****

** Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoloji Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, busrayaylak@trakya.edu.tr*

*** Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, sinanates@trakya.edu.tr, ncsayin@trakya.edu.tr*

**** Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, leventozturk@trakya.edu.tr*

Giriş: Menopozal geçiş nörofizyolojik değişikliklerle ilişkilidir. Kadınlarda düşmelerin ilk olarak menopoz döneminde artış gösterdiği saptanmıştır. Propriosepsiyon, postüral dengenin sürdürülmesinde temel olan, merkezi sinir sistemine ekstremitelerin konumu hakkında bilgi sağlayan duyudur. **Amaç:** Çalışmamızın amacı, kadınlarda menopoza bağlı proprioseptif duyu değişimlerini incelemektir. **Gereç ve Yöntemler:** Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Menopoz Polikliniği tarafından takip edilen 45-52 yaş arası toplam 37 kadın gönüllü (14 premenopozal, 12 postmenopozal ve 11 menopozal geçiş evresi) çalışmaya dahil edildi. Kadınların menopozal durumu, STRAW +10 evreleme kriterlerine göre belirlendi. Proprioseptif duyu, pozisyon duyusu ölçüm yöntemlerinden olan aktif "açı yeniden oluşturma (AYO)" ve "eklem pozisyonu eşleştirme (EPE)" testleri ile diz ve ayak bileği ekleminde değerlendirildi. Ölçümlerde evrensel gonyometre kullanıldı. Görsel uyaranların katkısını engellemek için katılımcıların gözleri göz bandı ile kapatıldı. **Bulgular:** Ayak bileği AYO sapma değerleri premenopoz, perimenopoz, postmenopoz gruplarında sırasıyla 1,2°±0,9°; 2,5°±1,7°; 3,5°±2,0° bulundu (p=0,005). Ayak bileği EPE sapma değerleri ise premenopoz, perimenopoz, postmenopoz gruplarında sırasıyla 1,2°±0,6°; 3,0°±2,1°; 2,7°±1,2° olarak saptandı (p=0,004). Bununla birlikte, menopozal gruplara göre diz eklemi propriyosepsiyon değerlendirmesinde sadece AYO testinin sapma değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu. Diz AYO sapma değerleri premenopoz, perimenopoz, postmenopoz gruplarında sırasıyla 1,7°±2,0°; 2,0°±2,5°; 4,1°±2,3° olarak tespit edildi (p=0,025). Menopozun kadınlarda propriosepsiyon açısından ön planda ayak bileği eklemini etkileyebileceği düşünüldü. Premenopozal grup ise tüm değerlendirmelerde hedef açıdan en az sapmayı gösterdi. **Tartışma ve Sonuç:** Menopoza geçişte özellikle ayak bileği proprioseptif performansının bozulduğu, diz ekleminin bu süreçten daha az etkilendiği görüldü. Ayak bileği propriosepsiyon değerlendirmesinde, AYO testi postmenopoz evresinde daha olumsuz etkilenmişken EPE testinin perimenopozal evrede daha olumsuz etkilendiği bulundu. Bu sonuç menopoz sürecindeki kadınlarda postüral dengenin bozulması ve düşme riskiyle ilişkili olması bakımından önemlidir. Ayrıca menopozal süreçteki kadınlarda egzersiz programlarına denge ve propriosepsiyon egzersizlerinin dahil edilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Menopoz, Propriosepsiyon, Derin Duyu, Ayak Bileği

Sözel Bildiri

YAŞAMSAL BİR MELEKE OLMASI BAKIMINDAN ZİHİN SAĞLIĞININ FELSEFİ TEMELLERLE SAĞLANMASI VE KORUNMASI ÜZERİNE

Meriç Pehlivan*

** Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Yalvaç Meslek Yüksekokulu Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Anabilim Dalı, mericpehlivan@isparta.edu.tr*

İnsan davranır, insan eylemde bulunur, insan eğitim alır ve verir, insan bilim ve sanat yapar, insan toplumsallaşır, insan politiktir. Ancak bütün bunlar, insanın öncelikli olarak düşün dünyası ve düşünme yetisi geliştirmesi ile mümkün olurlar. Günün sonunda insan, düşündüğü için beşeri üretim yapabilen bir varlıktır. İşte bu sebepten, insanın düşünme yetisi ve zihni biriciktir, korunmalıdır, sağlıklı bir biçimde geliştirilmelidir. Gerek bireysel yapıp etmeleri gerek toplumsal davranış biçimlerini anlayarak analiz etmenin yolu, insanların zihin durumlarını ve düşünme biçimlerin analiz etmekten geçecektir. İnsan zihnini ve düşünme biçimlerini analiz etmek ise, felsefeyi bilmekle ve hayata karıştırabilmekle mümkün olacaktır. Zihnimiz, vücudumuzun diğer parçaları gibi sağlığa konu olabilecek bir parçamız olarak, korunmalı ve gözetilmelidir. Zihnimiz de potansiyel olarak hastalanma riski taşımaktadır. Medikal destekler bir yana, zihnin sağlığını en kesin şekilde gözeteceğinden emin olunması gereken disiplin, felsefe olarak kabul edilmelidir. Düşünmenin kurallarını ve doğru düşünmenin inceliklerini bir sistem içinde aktaran felsefe, bunu yapması sayesinde önce bireysel, ardından toplumsal eylemlerin düşünsel arka planlarını sağlamlaştırmaktadır. Özellikle eylemlerin etik analizleri yapılırken, eylemde bulunan insan zihninin nasıl bir işleyiş göstererek hareket ettiği, diğer zihinlerle bir aradayken nasıl, tek başınayken nasıl olduğu, bir yeti olmak bakımından hangi metotlara tabi kalarak görünürlük elde ettiği konularında yapılacak olan çalışmaların felsefi temellere oturtulması hayati önem taşımaktadır. Bu çalışmada da, zihin sağlığının felsefi enstrümanlarla kollanmasının üzerinde durmanın öneminin altını çizmek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zihin, zihin sağlığı, zihin felsefesi

Sözel Bildiri

SALVİA OFFİCİNALİS (ADA ÇAYI) EKSTRAKTLARININ AĞIZ MİKROBİYOTASINDA BULUNAN BAKTERİLERE KARŞI ANTİBAKTERİYEL ETKİSİ

Gülşah Altan*, Devrim Dündar**

** Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye, g.bilim35@gmail.com*

*** Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye, devrimdundar@hotmail.com*

Giriş: Ağız mikrobiyotası çok sayıda kommensal bakteri barındırmaktadır. Bu bakteriler aynı zamanda diş çürüklerine, dental enfeksiyonlara ve sistemik enfeksiyonlara da neden olabilmektedir. Gıda sektöründe kullanılmakta olan *Salvia officinalis* (adaçayı), uzun yıllardır geleneksel tıpta da kullanılmaktadır. Antiinflamatuar, antioksidan ve antimikrobiyal özelliklere sahip çok sayıda sekonder metabolit içermektedir. Diş hekimliğinde tedavi amaçlı kullanılan ada çayı yaprağının dişte plak oluşumu ve diş eti iltihabını önlediğine dair çalışmalar mevcuttur. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı ada çayı ekstraktlarının ağız mikrobiyotası bakterilerine karşı antibakteriyel etkinliğinin sıvı mikrodilüsyon yöntemiyle araştırılmasıdır. **Yöntem:** Ada çayının metanollü yaprak ve kök ekstraktlarının yanak iç mukozası, diş kökü ve dil sırtından izole edilen *Streptococcus mitis/oralis*, *S. sanguinis*, *S. salivarius*, *Rothia aeria, R. mucilaginosa, Neisseria flava* ve *N. mucusa/sicca*' ya karşı antibakteriyel etkinliği sıvı mikrodilüsyon yöntemiyle araştırıldı, minimum inhibitör konsantrasyon (MİK) ve minimum bakterisidal konsantrasyon (MBK) değerleri belirlendi. **Bulgular:** MİK ve MBK aralıkları yaprakta 62.5-125 ug/ml ve 62.5-500 ug/ml, kökte 62.5-250 ug/ml ve 125-500 ug/ml olarak belirlendi. Yaprak ekstraktlarının en düşük MİK değeri *S. sanguinis, R. aeria ve N. mucosa/sicca* suşlarında 62.5 ug/ml ve kök ekstraktlarının en düşük MİK değeri *S. sanguinis* ve *R. aeria* suşlarında 62.5 ug/ml olarak saptandı. Yaprak ekstraktının en düşük MBK değeri *S. sanguinis* ve *R. aeria*' da 62.5ug/ml ve kök ekstraktının en düşük MBK değeri *N. mucosa/sicca* suşunda125 ug/ml olarak belirlendi. **Tartışma ve Sonuç:** Bitki ekstraktlarının antimikrobiyal duyarlılık testleri ile ilgili standart bir yöntem ve değerlendirme kriteri bulunmamakla birlikte bu çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda ada çayı yaprak ve kök ekstraktlarının *Streptococcus, Rothia* ve *Neisseria* türlerine karşı antibakteriyel etki gösterebileceği düşünülmektedir. Ada çayının dental enfeksiyonların yanı sıra çeşitli sistemik enfeksiyonlara da neden olabilen ağız mikrobiyotası bakterilerine karşı etkili olabileceğinin gözlenmesi umut vericidir.

Anahtar Kelimeler: *Salvia officinalis,* Ada Çayı, Ağız Mikrobiyotası, Antibakteriyel Etki

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE KENTLEŞME VE KENT DENEYİMİNİ ORHANPAMUK'UN KAFAMDA BİR TUHAFLIK VAR ROMANINDAN OKUMAK

Batuhan Çelikkaya*, Cem Ergun**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Öğrencisi, batuhancelikkaya@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, cergun@mehmetakif.edu.tr*

Ülkemizde 1950'li yıllarla birlikte hız kazanan göçler, dönemsel farklılıklar barındırmaktadır. 1950-1960 dönem, 1960'lardan 1980'lere kadarki dönem, 1980-1990 arası dönem ve sonraki dönemlerde yaşanan göçler farklı sebeplere bağlı olarak gerçekleşmiştir. Farklı birçok etkene bağlı olarak süreklilik kazanan ve hızlı bir şekilde gerçekleşen göç olgusu ülkemizde genellikle kırsal alanlardan kentlere doğru bir seyir halinde gerçekleşmiştir. Yoğun göçe maruz kalan ülke kentlerinde ne yazık ki kentlere yeni göç eden kesimlerin barınma, istihdam vb. temel yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanamaması sonucuyla karşı karşıya kalınmıştır. Barınma sorununa çözüm arayan yeni kentliler Türkiye kentlerini gecekondu olgusuyla tanıştırırken; istihdam süreçlerine yönelik en yaygın çözüm aracı ise enformel çalışma biçimlerinin yaygınlaşması olarak karşımıza çıkmaktadır. 1950'lerde yeni kentlilerin yaşantılarına çözüm olan bu iki olgu süreç içinde farklı sorunları ve çözüm arayışlarını ortaya çıkarmıştır. Orhan Pamuk'un "Kafamda Bir Tuhaflık" romanında Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren yaşanmaya başlanan sosyal ve kültürel değişimler, siyasal süreçler ve kentsel yapıdaki deneyimler ele alınmaktadır. Yazar romanın her bölümünde gerek ülkemizde gerekse de toplumsal yapıda yaşanan değişimleri farklı karakterler ve olay kurguları üzerinden aktarmaktadır. Göç, ekonomik sorunlar, gecekondu, kentsel dönüşüm, enformel istihdam, kentsel sorunlar, siyasal ve dinsel dinamiklerdeki gelişmeler romanın ana karakteri ve çevresindeki bireyler üzerinden paylaşılmaktadır. Bu çalışmada Orhan Pamuk'un "Kafamda Bir Tuhaflık Var" başlıklı romanı üzerinden Türkiye kentleşmesinin 1950 sonrası dönemde karşı karşıya kaldığı sorunlar ve gelişmeler üzerine bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kent, Kentleşme, Gecekondu, Enformel.

Sözel Bildiri

BURDUR İLİ KIRSAL BÖLGELERDEKİ SAHİPSİZ KÖPEKLERİN YERİNDE KISIRLAŞTIRILMASI,KAYIT ALTINA ALINMASI VE REHABİLİTASYON İŞLEMLERİNİN YAPILMASI

Ahmet Arvasi GÜNEL* Asım ERTİLAV**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Viroloji ABD, Burdur, Türkiye, vethekahmetarvasi@hotmail.com*

***Burdur İl Özel İdaresi, Özel İdare Genel Sekreterliği; Burdur, Türkiye, Asimertilav15@hotmail.com*

Giriş: Ülkemiz genelinde sokak hayvanı popülasyonu her geçen gün hızla artarak ciddi bir sorun haline geliştir. Artan popülasyonun özellikle kırsaldan kentlere taşınması ile şehir merkezlerinde daha da ciddi problemler oluşturmaya başlamıştır. Kist hidatikten kuduz hastalığına kadar hem insanlar hem de diğer hayvanlar için oldukça ölümcül sonuçlar doğurabilmektedir. Maddi ve manevi birçok problemi beraberinde getiren bu durumun ülkemiz yasalarında en insancıl yöntemi kısırlaştırma seferberliği olduğu düşünülmektedir. **Amaç:**Bu bağlamda problemin kırsal bölgelerden taşınmasının önüne geçilmesi amacıyla kırsalda yerinde kısırlaştırma ve aşılama işlemleri yapılarak orta vadede popülasyonun kontrol altına alınması ve kontrol edilebilir bir popülasyonun oluşturulmasına çalışılmaktadır. Birçok ilimizde de benzer şekilde kısırlaştırma çalışmaları yürütülmekte,popülasyon ve hastalık yayılımı kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Ülkemiz de gün geçtikçe yaygınlaşan bu uygulama ile sokak hayvanlarının kontrolsüz şekilde çoğalmalarının önüne geçilmesi planlanmaktadır.

Materyal ve Metot: Bu kapsamda 2022 yılı ağustos ayında başlayan projemiz de şimdiye kadar 700 köpek ve 150 kedi olmak üzere toplamda 850 sokak hayvanı kısırlaştırılmış, kuduz aşısı, paraziter tedavileri, mikroçip ve küpe uygulaması ile birlikte kayıt altına alınarak tedavileri tamamlanıp yaşam alanlarına geri bırakılmıştır.

Bulgular: Dişi bir köpeğin bir yılda iki doğumda ortalama 12 yavru yaptığı varsayıldığında ve bunların yarısının yaşadığı düşünüldüğünde kısa vadede kontrolsüz olarak 5000'e yakın yeni doğacak yavru doğumunun engellendiği ve bu köpeklerden yayılacak olan hastalıkların kısmen önüne geçildiği düşünülmektedir.

Tartışma ve sonuç: Bu çalışmaların hem hayvan hem de insan sağlığının korunmasına büyük yarar sağladığı açıktır.

Anahtar Kelimeler:Kırsalda mobil kısırlaştırma, Sokak hayvanları rehabilitasyonu, Kuduz

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF OLFACTORY TRACT AND ANTERIOR COMMISSURE MORPHOMETRY IN FORENSIC AUTOPSY CASES

Sefa Sönmez*, Merve Nur Özgen*, Sadık Buğrahan Şimşek*, Ahmet Depreli, Hilal Irmak Sapmaz***

**Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Tokat, Turkey, sefa.sonmez@gop.edu.tr, mervenur.ozgen@gop.edu.tr, sadik.simsek@ gop.edu.tr, hilal.sapmaz@gop.edu.tr*

***Forensic Medicine Institute, Tokat Forensic Medicine Branch Directorate, Tokat, Turkey, ahmetdep@gmail.com*

Background: The volume and size of the olfactory bulb, olfactory tract, and anterior commissure, which are the olfactory parts of the brain, may change in various clinical conditions. These anatomical structures are important in frontal region tumor resections and surgical approaches to the third ventricle. **Aim:** Our study aims to evaluate the morphometric properties of the olfactory parts of the brain. **Methods:** Ethics committee permission was obtained for our study. It was performed on 13 autopsy cases (9 male, 4 female) that came to Tokat Forensic Medicine Institution. The olfactory tract on the basal surface and anterior commissure on the medial surface of the brains removed during routine autopsy were determined. Precision digital calipers and precision digital scales were used for measurements. Statistical pre-analysis of the obtained data was performed. **Results:** The mean age of the women was 50.3 (years), and the men was 46 (years). The mean brain weight was 1160±104 g volume was 1125±102 cm^3. There was no significant difference between genders regarding weight and volume parameters ($p>0.05$). The anteroposterior distance and height of the anterior commissure were not significantly different between males and females ($p>0.05$). The mean length of the olfactory tract was 24.3±4.6 mm on the right side and 25.4±4.4 mm on the left side. The length of the olfactory bulb was measured as 10.3±2.3 mm with a width of 4.5±0.8 mm on the right side and as 10.6±1.8 mm with a width of 4.5±1.1 mm on the left side. **Discussion and Conclusion:** We think that the results of this study will contribute to the elucidation of the morphometry of the olfactory parts of the brain, thus contributing to researchers and clinicians, especially in terms of the protection of neuroanatomical structures in preoperative and posttraumatic processes.

Keywords: Anterior commissure, autopsy, morphometry, olfactory bulb, olfactory tract

Sözel Bildiri

E-NABIZ KULLANIMI ARAŞTIRMASI

Meral Toprak*, Süleyman Dündar**

**İzmir Bakırçay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Tezli Yüksek Lisans meraltoprak00@gmail.com*

*** Prof. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, suleyman.dundar@bakircay.edu.tr,*

Giriş: Teknolojik gelişmeler, toplumda teknoloji temelli uygulamaların ve internet kullanımının yaygınlaşması sonucunda, sağlık hizmetlerinin verilmesi süreçlerinde, bireylerin kişisel sağlık işlemlerini takip etme ve sağlık hizmetleri süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetme imkânı oluşmuştur. Sağlıkta Dönüşüm Programıyla, sağlık yönetiminde ve hizmetlerinde dijitalleşme projeleri kapsamında Türk Telekom iş birliğiyle hayata geçirilen ve 1 Ocak 2015 tarihinden itibaren sağlık hizmetlerinde, kişisel sağlık veri ve bilgi yönetimi uygulamasının kullanılmaya başlanmasıyla birlikte önemli bir süreç başlamıştır.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, 18 yaş ve üzeri bireylerin kişisel sağlık hizmetleri işlemleri için e-Nabız uygulamasını kullanımına ilişkin durumu belirlemek ve belirlenen değişkenlere göre analizler yaparak öneriler geliştirmektir.
Yöntem: Keşfedici, betimleyici ve açıklayıcı araştırma yöntemi ile ampirik alan araştırması yapılmıştır. Çalışma için araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan E nabız uygulaması kullanımı anket formu oluşturulmuştur. Evrenini 18 yaş ve üzeri bireylerin oluşturduğu kitleden, tabakalı ve kota örnekleme yöntemi kullanılarak cinsiyet, yaş ve eğitim durumuna göre örneklem yapılarak örnek kitle oluşturulmuştur.
Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların %88'inin e-Nabız uygulamasını kullandığı, E nabız uygulamasının kullanmada kullanıcıların; yaş, eğitim, sağlık ile ilgili gerekli bilgi kaynaklarına erişebilme ve anlayabilme, ailede sağlık çalışanı olma, dijital uygulamaları kullanabilirlik durumları arasında ilişki olduğu bulgularına ulaşılmıştır.
Tartışma ve sonuç: Araştırma sonuçlarına göre, kullanıcıların yaşının artmasıyla e-Nabız kullanım oranının azaldığı görülmüştür. E-nabız kullanım oranının yaygınlaştırılması için aile hekimleri tarafından e nabız uygulamasının kullanılabilirliği artırılması için çalışmalar yapılabilinir. Kullanıcıların sağlık hizmetleri ile ilgili e-nabız uygulamasını kullanarak işlemlerini gerçekleştirmelerinde kazanım sağlayacakları, teşvik edici uygulamalar geliştirilebilinir. E nabız uygulaması kapsamında yapılabilecek işlemlerle ilgili toplumda yeterli düzeyde bilinirliğin olmadığı görülmüştür. Bunu sağlamak için kamu ve özel televizyon kanallarında e nabız uygulaması ile yapılabilecek işlemler ile ilgili programlar gerçekleştirilebilinir.

Anahtar kelimeler: e-Nabız kullanımı, dijital sağlık, sağlık hizmetleri

Poster Bildiri

SAĞLIKLI BESLENME VE HAREKETLİ HAYAT KONUSUNDA İNTERAKTİF EĞİTİM İLE ÇOCUKLARDA KİLO KONTROLÜ SAĞLAMA

Mustafa Çetin*, Yunuz Arslan, Ferhat Yıldız***, Nesrin Kır Alkan******

**Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Bursa, Türkiye, mustafa.cetin5@saglik.gov.tr*

***Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Bursa, Türkiye, yunuzarslan@hotmail.com*

****Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Bursa, Türkiye, yildizmath@gmail.com*

*****Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Bursa, Türkiye, nesrinkiralkan@gmail.com*

Giriş: Çocukluk çağında sağlıklı beslenme ve hareketli hayat alışkanlığının kazanılması, bireylerin kilo kontrolü sağlaması ve obezite başta olmak üzere birçok hastalığı önlenmesi için çok önemlidir. **Amaç:** Profesyonel kişilerce verilecek interaktif eğitimlerin ve okullarda sağlıklı beslenme ve hareketli hayatı teşvik eden düzenlemelerin, çocukların beslenme ve aktivite alışkanlıklarını olumlu yönde geliştirmesindeki ve kilo kontrolü sağlamadaki etkisini göstermektir. **Yöntem:** Bu çalışma, Bursa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından geliştirilen "Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Kulübü" projesinin Nisan - Haziran 2023 tarihlerinde yürütülen kısmını içermektedir. 571 öğrencinin boy - kilo ölçümlerinin alındığı çalışmada, Beden Kitle İndeksi (BKİ) 85. persentil üzerinde olup veli onamı alınan 57 çocuk, Sağlıklı Beslenme Hayat Kulübü öğrencisi olarak seçilmiştir. Eğitim, diyetisyen, fizyoterapist, psikolog/çocuk gelişimcinin olduğu ekip tarafından belirli bir müfredat dahilinde 1 haftası ebeveynlere toplam 6 hafta boyunca uygulanmıştır. Eğitim, interaktif eğitim kitapçığı, sağlıklı yaşam günlüğü, ön-son test, okul içi stant çalışmaları, oyunlar ve kulüp şarkıları ile fiziksel aktivite etkinliklerini kapsamaktadır. Kulüp öğrencilerin ölçümlerinde Tanita MC 580 cihazı kullanılmıştır. **Bulgular:** Ölçüm yapılan öğrencilerde fazla kilolu ve obezite oranı %19,9 idi. Kulüp öğrencilerin eğitim öncesi - sonrası, boy ortalaması 129,6 ± 6,1 cm ve 130,6 ± 5,8 cm; vücut yağ ağırlığı ortalaması 8,8 ± 2,1 kg ve 8,1 ± 2,0 kg; BKİ ortalaması 19,3 ± 1,4 kg/m^2 ve 19,0 ± 1,3 kg/m^2 olup istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler saptanmıştır ($p<0,001$). Öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması eğitim öncesi - sonrası 32,5 ± 3,7 kg ve 32,4 ± 3,8 kg olup istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,359$). Öğrencilerin bilgi seviyeleri her hafta ön–son test ile değerlendirilerek ayrı ayrı analiz edilmiş olup, bilgi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı artış olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Çocuklarda sağlıklı beslenme ve hareketli hayat konularında uzman sağlık personeli tarafından interaktif eğitimlerin verilmesinin ve eğitim verilen okullarda sağlıklı ortamın oluşturulmasının, çocukların kilo kontrolü sağlamasında ve sağlıklı gelecek oluşturulmasında etkin olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, obezite, interaktif eğitim, sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite

Sözel Bildiri

KORTİKOSTEROİDLERİN PSİKİYATRİK YAN ETKİLERİ VE YÖNETİMİ

Nihan Küçük*, Veysel Baskın*

** Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı, Çorum*

Amaç: Bu derleme çalışmasında kortikosteroidlerin psikiyatrik yan etkileri ve bu yan etkilerin tedavisi ve önlenmesi araştırılmıştır. **Metod:** Konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. **Sonuç ve Tartışma:** Kortikosteroid tedavisinin psikiyatrik komplikasyonları, anksiyete ve insomiadan, şiddetli duygudurum bozuklukları, deliryum ve bilişsel bozukluklara kadar değişen geniş bir yelpazede görülmektedir. Psikiyatrik belirtiler tipik olarak, yüksek doz kortikosteroid tedavisine başladıktan sonra 1-2 hafta içinde ortaya çıkar ve bildirilen en yaygın ciddi yan etki hipomani veya manidir. Bununla birlikte çeşitli psikotik sendrom biçimleri de yaygın olarak görülmektedir. Steroidin azaltılması veya kesilmesi bu olumsuz etkileri düzeltebilse de steroid tedavisinin durdurulamaması veya psikiyatrik semptomların şiddeti nedeniyle psikotrop ilaçlar sıklıkla gereklidir. Belirli idiyopatik psikiyatrik sendromlarda etkili olan psikotrop ilaç sınıfları, kortikosteroid tedavisine bağlı olgularda da etkili görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kortikosteoidler, advers ilaç reaksiyonları, Antipsikotikler, Klinik farmakoloji

IHSLC

Sözel Bildiri

ACİL SERVİSTE GÖZDEN KAÇMASIN, BRUGADA: BİR OLGU SUNUMU

Mustafa Ahmet Akçalı*

**Doğubayazıt Dr. Yaşar Eryılmaz Devlet Hastanesi, Acil Servis, Ağrı, Türkiye, e-posta: ahmetakcali3@gmail.com*

Brugada Sendromu, ventriküler aritmilere bağlı olarak ani kardiyak ölüm riskinin arttığı, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde insidansı yaklaşık binde bir iken Güneydoğu Asya'ya doğru ilerledikçe insidansı dokuz, on kat artan kalıtsal bir kanalopatidir. Hastalar genellikle presenkop, senkop veya aritmi gibi kardiyak semptomlarla başvurdukları acil serviste çekilen elektrokardiyografide Brugada işaretlerinin saptanması ya da kardiyak semptomları olmadığı bir dönemde çekilen elektrokardiyografi sonrasında tanı alırlar. Elektrokardiyografide Brugada işaretlerinin acil servis hekimi tarafından saptanabilmesi, hastalığın tanı aşamasında oldukça önemlidir.

Sunmuş olduğumuz vakada, yoğun efor sarfı gerektiren bir görevde bulunan, çarpıntı ve presenkop nedeniyle dördüncü kez acil servise başvuran 28 yaşındaki erkek hasta anlatılmaktadır. Bu çalışmada ucuz, hızlı ve kolay ulaşılabilir bir tanı aracı olan elektrokardiyografinin Brugada sendromundaki önemini literatür ışığında tartışarak vurgulamayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Brugada Sendromu, Acil Servis, Brugada EKG paterni

Poster Bildiri

AĞRI YÖNETİMİNDE KULLANILAN GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI YÖNTEMLER VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Tuğba ÇAM YANIK*

** Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye, tugbacam@mersin.edu.tr*

Ağrı yönetiminde hastalar tarafından ilaç dışı yöntemler olarak geleneksel ve tamamlayıcı yöntemler yaygın olarak kullanılabilmektedir. Geleneksel ve tamamlayıcı yöntemler, gelişmekte olan ve gelişmiş olan ülkelerde kabul görmüş ve kullanımı artan yöntemlerden olup ağrı yönetiminde tercih edilmektedir. Kültürel farklılıklara göre bu yöntemlerin içeriği değişse de hastaların ağrısının azaltılmasında etkili yöntemlerdendir. Hastaların bireysel ve kültürel özelliklerine göre ağrı algısı ve ağrıyla baş etme yöntemleri birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Hemşireler, hastalar ile birebir iletişim halinde olan, sürekli bakım ve tedavi hizmetini sağlayan hastaya en yakın sağlık profesyonelleri olduğu için hastaların ağrıyı algılama ve baş etme yöntemlerini bilmesi gerekmektedir. Bu şekilde hastaya daha kaliteli bakım girişimlerini uygulayıp ağrı düzeylerini azaltmada hastaya yardımcı olabilmektedir. Daha kaliteli bir bakım sonucunda ağrı düzeyinin düşürülmesi ile hastaların yaşam kalitesi arttırılarak hastanede kalış süresi de kısaltılabilmekte ve tekrarlı yatışların önüne geçilebilmektedir. Ağrı düzeyinin azaltılmasında kullanılan geleneksel ve tamamlayıcı yöntemler yönelik literatür incelendiğinde, hastaların büyük çoğunluğunun tamamlayıcı ve geleneksel yöntemleri ağrı yönetiminde kullandıkları ifade edilmektedir. Yapılan araştırmalarda hastaların geleneksel ve tamamlayıcı yöntemler olarak ruhsal olarak rahatlatıcı uygulamaları ve fiziksel açıdan rahatlatıcı uygulamaları tercih ettikleri ifade edilmektedir. Hemşirelerin ağrı yönetiminde hastanın hangi yöntemi kullandığı konusunda bilgi sahibi olması, hemşirelik bakımının planlanması ve uygulanması aşamasında yardımcı olacaktır. Bu derlemede hastaların ağrı yönetiminde kullandıkları tamamlayıcı ve geleneksel yöntemler irdelenmiş olup, hemşirelere bu konu ile ilgili bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Bakım, Geleneksel ve Tamamlayıcı Yöntemler, Hemşire.

Poster Bildiri

KARDİYOVASKÜLER CERRAHİ GEÇİREN HASTALARDA MOBİLİZASYON VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Tuğba ÇAM YANIK*

** Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye, tugbacam@mersin.edu.tr*

Kardiyovasküler cerrahi sonrası dönemde, homeostazinin yeniden sağlanması ve gelişebilecek komplikasyonların önlenmesinde hemşirelik bakımının planlanması ve uygulanması gerekir. Vücut fonksiyonlarının sağlıklı bir şekilde devam ettirilmesi, hasta rahatının sağlanması ve bu komplikasyonların engellenmesinde hastaların mobilizasyonu önemli hemşirelik girişimlerindendir. Cerrahi Sonrası Hızlandırılmış İyileşme Protokolleri içerisinde de geçen erken mobilizasyon ile komplikasyonlar azaltılarak hasta sonuçları iyileştirilmektedir. Hastanın erken mobilizasyonunun sağlanması ve gelişebilecek komplikasyonların önlenmesinde hemşireye büyük sorumluluk düşmektedir. Mobilizasyon ile hastanın kas gücü ve uyku kalitesi arttırılmakta, morbidite, mortalite ve hastanede kalış süresi kısaltılarak hastane maliyeti de azaltılmaktadır. Cerrahi girişim sonrası dönemde, erken mobilizasyon hastaların hemodinamisinde değişikliğe neden olabilmektedir. Bu hemodinamik değişiklikler hastaların genel durumunu olumsuz etkilemediği için erken mobilizasyon, hastaların fonksiyonel hareketliliğinin sağlanmasında önerilmektedir. Kardiyovasküler cerrahi sonrası dönemde, hastaların hemodinamik durumunun stabil olması durumuna göre hemşire tarafından erken mobilizasyon sağlanmalıdır. Erken mobilizasyon, hastaların hemodinamisinde değişikliğe neden olsa bile hastalarda hemşireler tarafından güvenle uygulanabilecek pratik bir uygulamadır. Hemşirelik girişimleri içerisinde kardiyovasküler cerrahi sonrasında mutlaka hastaların erken mobilizasyonu planlanıp uygulanmalı ve mobilizasyon süresince hasta, hemşire tarafından izlenilmelidir. Bu derlemede, kardiyovasküler cerrahi sonrası mobilizasyona yönelik yapılan çalışmalar irdelenerek mobilizasyona yönelik hemşirelik girişimleri sunuldu.

Anahtar Kelimeler: Kardiyovasküler; Mobilizasyon; Hemşirelik; Cerrahi; Bakım.

Sözel Bildiri

ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARIN ALGILADIKLARI GENİTAL KENDİLİK İMAJI İLE GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ebru Cirban Ekrem 1*, Burcu Küçükkaya2, Simge Öztürk 3*****

** Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum, Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye, cirban.ebru@gmail.com*

*** Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum, Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye, bkucukkaya@bartin.edu.tr*

**** Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum, Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye, sozturk@bartin.edu.tr*

Giriş: Genital kendilik imajı, kadının genital organına yönelik subjektif duygu, tutum ve deneyimlerini içermektedir. Genital kendilik imajı algısı, kültür ve sosyal yapı gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Kadınların genital kendilik imajı algısı; genital organları ile ilgili memnuniyetlerini, genital organlarına yönelik uygulamalarını, sağlık taramalarına katılma durumlarını ve cinsel yaşamlarını ciddi düzeyde etkilemektedir. **Amaç:** Araştırmada, üreme çağındaki kadınların algıladıkları genital kendilik imajı ile genital hijyen uygulamaları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Kesitsel-ilişki arayıcı tipte olan araştırmanın evrenini Türkiye'deki 18-49 yaş arasındaki 22 milyon kadın oluşturmuştur. Örneklem, evreni bilinen örnekleme yöntemi ile hesaplanmış ve araştırma 456 kadın ile tamamlanmıştır. Veriler, "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Kadın Genital Kendilik İmajı Ölçeği (KGKİÖ)" ve ''Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHDÖ)'' ile online olarak kartopu örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örnekler *t* testi, ANOVA, Bonferroni testi ve basit ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır. **Bulgular:** Kadınların yaş ortalaması 30.06±8.94 idi. Kadınların %52.0'ı evli, %76.8'i lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip, %67.5'i çalışıyordu. KGKİÖ toplam puan ortalaması 13.11±3.96 ve GHDÖ toplam puan ortalaması 41.07±8.47 olup, ortalama düzeydeydi. KGKİÖ ile GHDÖ arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardı (p<0.001). GHDÖ toplam puan ortalaması, kadınların genital kendilik imajlarının anlamlı bir yordayıcısıydı (p<0.001). Kadınların genital kendilik imajına ait toplam varyansın %12'sini genital hijyen davranışları belirlemekteydi. GHDÖ alt boyut puanları ile KGKİÖ toplam puanı anlamlı bir ilişki vermekteydi (p<0.001). GHDÖ alt boyutları ise KGKİÖ'nin toplam varyansın %14'ünü açıklamaktaydı. **Sonuç:** Kadınların genital kendilik imajı algılarının ve genital hijyen davranışlarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Kadınların genital hijyen davranışlarının geliştirilmesinin, genital kendilik imajlarını arttıracağı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genital benlik, Genital hijyen, Genital kendilik, Üreme çağı, Kadın

Sözel Bildiri

FİTSİPİRASYON ALGISI ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI: TÜRKİYE ÖRNEKLEMİ

Ebru Cirban Ekrem 1*, Simge Öztürk 2**

** Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum, Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye, cirban.ebru@gmail.com*

*** Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum, Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye, sozturk@bartin.edu.tr*

Giriş: Fitspirasyon, 'fitness 've 'ilham' kelimelerinin birleşiminden oluşan, egzersiz ve dengeli beslenme ile sağlıklı olmayı teşvik etmek amacıyla sosyal medyadaki yayımlanan fotoğraflar, videolar ve bilgilerdir. Fitspirasyon kadın vücudunun ince, fit, atletik, çekici, kaslı, sıkı olmasını idealize etmektedir. Kadın vücudunun böyle idealize edilmesi de kadınların sağlıklı olmaktan çok idealize edilmiş görüntüye ulaşmak için katı diyetler ve kompülsif egzersizler uygulamasına neden olmaktadır. **Amaç:** Araştırmada, Fitsipirasyon Algısı Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlandı. **Yöntem:** Metodolojik tipte olan bu araştırmanın evrenini üreme çağındaki 18-49 yaş grubu kadınlar oluşturdu. Örnekleminde ise dahil etme kriterlerine uyan 410 üreme çağındaki kadın yer aldı. Veriler Nisan 2022-Nisan 2023 tarihleri arasında Microsoft Office programı kullanılarak hazırlanan veri toplama formu ile online, kartopu örnekleme yöntemi ile öz-bildirim aracılığıyla toplandı. Ölçeğin kapsam ve yapı geçerliliği ile iç tutarlılığı test edildi. **Bulgular:** 27 maddeden oluşan ölçek beşli likert tiptedir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek dört alt faktörden (Sosyal Medya alt faktörü, Fiziksel Görünüm/Vücut İmajı alt faktörü, Sosyal/Toplumsal Algı alt faktörü ve Egzersiz/Spor/Kilo kontrolü alt faktörü) oluşmaktadır. Ölçek toplam varyansın %58'ini açıklamaktadır. Ölçek yüksek iç tutarlılık (Cronbach's alfa katsayı değerleri; 1. faktör için 0.886, 2. faktör için 0.911, 3. faktör için 0.818, 4. faktör için 0.775 ve toplam puan için 0.930) göstermiştir. Ölçeğin madde toplam puan korelasyon değerleri 0.389-0.674 arasındadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan 135'tir. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça fitsipirasyon algısının da arttığı görülmektedir. **Sonuç:** Fitsipirasyon algısının belirlenmesi için geliştirilen ölçeğin Türk üreme çağındaki (18-49) kadınlar için geçerlik ve güvenirlik düzeyi yüksektir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirliğinin farklı yaş grubundaki bireylerde ve farklı ülkelerde test edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algı, Fitsipirasyon, Geliştirme, Kadın, Ölçek

Sözel Bildiri

A CASE OF TUBERCULOSIS IN A CAROLINA DUCK ILLEGALLY IMPORTED FROM ABROAD

Damla ATAY[1], Özlem ÖZMEN[1]

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Burdur, Türkiye

Avian tuberculosis is a chronic and productive disease caused by *Mycobacterium avium*, affecting various avian species and having the potential to cause disease in many mammalian species, including humans. The Carolina duck is a duck breed that stands out with its colorful feathers and vibrant appearance.

In this case, a generalized tuberculosis case was identified in a male Carolina duck (*Aix sponsa*) that was illegally brought from abroad and bred in an unlicensed facility in Antalya, which was seized by the Nature Conservation and National Parks Branch Directorate and sent to the Antalya Natural Life Park for exhibition but died there. The duck, which was reported to have died without any clinical symptoms and without coming into contact with any animals other than those captured with it, passed away 5 months after being brought to the Natural Life Park. During necropsy, numerous yellowish-gray nodular masses of varying sizes were found in the liver and spleen. Samples from the affected organs underwent routine tissue processing, sections were taken, and histopathologically examined. Microscopic examination revealed granulomatous lesions with central caseous necrosis, surrounded by inflammatory cell infiltrations, predominantly composed of lymphocytes and macrophages, with numerous giant cells scattered in some areas. The lesions were surrounded by connective tissue of varying thickness. Ziehl-Neelsen staining for the detection of pathogens revealed numerous acid-fast bacilli in the lesions, either in free form or phagocytized.

Based on the macroscopic and microscopic findings, the diagnosis of tuberculosis was established in the case. Considering that the duck had not come into contact with any animals outside its colony and that there had been no previous cases of tuberculosis in the zoo, it was assumed that the disease was acquired either before the animal entered the country or in the illegal facility. These results highlight the potential role of illegally imported animals and exotic animals produced in unlicensed facilities in the introduction and spread of significant diseases in the country.

Keywords: Duck, tuberculosis, pathology

Sözel Bildiri

YURTDIŞINDAN KAÇAK OLARAK GETİRİLEN BİR CAROLİNA ÖRDEĞİNDE TÜBERKÜLOZ OLGUSU

Damla ATAY[1], Özlem ÖZMEN[1]

Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı Burdur, Türkiye

Kanatlı tüberkülozu, *Mycobacterium avium* tarafından oluşturulan, birçok kanatlı türünü etkileyen ve insanlar dahil birçok memeli türünde de hastalık oluşturabilme kapasitesine sahip kronik ve prodüktif bir hastalıktır. Carolina ördeği, renkli tüyleri ve parlak görünümü ile dikkat çeken bir ördek ırkıdır. Bu olguda Antalya'da yurtdışından kaçak olarak getirilerek üretim yapılan ruhsatsız bir işletmeden Doğa Koruma ve Milli Parklar şube Müdürlüğü tarafından el konularak Antalya Doğal Yaşam Parkında gönderilen ve burada sergilenirken ölen erkek bir karolin ördeğinde (*Aix sponsa*) gözlenen generalize tüberküloz olgusu tanımlandı. Ördeğin Doğal Yaşam Parkında getirildikten 5 ay sonra ve kendisi ile birlikte yakalanan ördekler dışında hiçbir hayvanla temas etmeden ve klinik bir semptom göstermeden öldüğü bildirildi. Nekropside karaciğer ve dalakta değişik büyüklüklerde çok sayıda sarımsı-gri renkli nodüler kitleler saptandı. Lezyonlu organlardan alınan örnekler rutin doku takip işleminden geçirildi, kesitler alındı ve histopatolojik olarak incelendi. Mikroskobik incelemede granülomatöz lezyonların merkezlerinde belirgin kazeifikasyon nekrozu, çevrelerinde çoğunluğunu lenfosit ve makrofajların oluşturduğu, yer yer çok sayıda dev hücresinin de bulunduğu yangısal hücre infiltrasyonlarına rastlandı. Lezyonların etrafları değişik kalınlıklarda bağ doku ile çevrelenmişti. Etkenlerin tespitine yönelik olarak yapılan Ziehl-Neelsen boyamasında lezyonlarda serbest halde veya fagosite edilmiş şekilde kırmızı boyalı basil şeklinde çok sayıda mikobakteri etkenleri gözlendi. Makroskobik ve mikroskobik bulgular ışığında olguya tüberküloz teşhisi konuldu. Bu ördeğin kendi kolonisi dışında hiçbir hayvanla temas etmemiş olması ve hayvanat bahçesinde daha önce hiç tüberküloz vakası olmaması sebebiyle hastalığın hayvan ülkeye gelmeden önce veya kaçak işletmede alındığı düşünüldü. Bu sonuçlara göre ülkeye illegal yollarla sokulan hayvanların ve ruhsatsız işletmelerde üretilen egzotik hayvanların önemli hastalıkların girişine ve yayılmasına sebep olabileceğini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Ördek, tüberküloz, patoloji. Sözel Bildiri

Sözel Bildiri

ESKİ MEZOPOTAMYA METİNLERİNDE PEPTİK ÜLSER HASTALIĞININ ARAŞTIRILMASI

Bülent DİRİ*, Zeynep Sena DİRİ**

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Bölümü; Medicana International Samsun Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Bölümü, Samsun, Türkiye, bulentdiri@gmail.com*

*** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi Öğrencisi, Samsun, Türkiye,* drzeynepsdiri@gmail.com

Giriş: Peptik ülser hastalığı, günümüzde oldukça yaygın bir sindirim sistemi hastalığıdır. İlk kez 1586'da Marcellus Donatus tarafından tarif edilmekle birlikte ilk tanımlama 1737 yılında Morgagni tarafından yapılmıştır. Bununla birlikte peptik ülsere ait en eski kayıt, MÖ 400'lerde yaşamış olan Hippokrates'e dayanmaktadır. Bununla birlikte çivi yazılı belgeler, Asuroloji'nin gelişimiyle birlikte özellikle son yüzyılda bilim dünyasının dikkatini çekmektedir. Bu alanda çalışmalara ihtiyaç vardır. **Amaç:** Peptik ülser hastalığına ait ilk kayıtların sahibi olan Hipokrates'ten daha önce bu hastalığın Eski Mezopotamya çivi yazılı metinlerinde varlığının, güncel tıp literatürüyle mukayese edilerek ortaya koyulmasıdır. Peptik ülser hastalığının çivi yazılı belgelerdeki varlığının araştırılması bu hastalığın bilinen ilk kayıtlarının tespit tarihini MÖ 400'lerden Yeni Asur Dönemi kayıtları olan en az MÖ 911-612 tarihleri arasına çekecektir. **Yöntem:** Peptik ülserle ilgili olduğu düşünülen 11 metin tespit edildi. Bu metinlere Scurlock 2005 kitabı, çivi yazı klasik arşiv kitapları ve dijital çivi yazı arşivlerinden ulaşıldı. Elde edilen metinler içerisindeki semptom ve bulgular güncel tıp literatürüyle mukayese edilerek yorumlandı. **Bulgular:** Peptik ülser hastalığında en belirgin semptom olan epigastrik ağrı 11 metnin 10'unda mevcuttu. Günümüzde peptik ülserin kanama ve tıkanma sorunlarının yoğun görüldüğü bilinen gastroduodenal bileşkeyle ilişkili olarak "mide çıkışı hastalığı" terimi 5 metinde geçmektedir. Bu metinlerin 4'ünde kusma eşlik etmektedir. 6 metinde ise filolojik olarak peptik ülser anlamına geldiği düşünülen A.GA.ZI (Sumerce) (2) ve *tugānu* (Akadca) (4) kelimeleri mevcuttu. Ayrıca kanlı kusmanın olduğu 3 metnin tamamında ölüm riski belirtilmiştir. **Sonuç:** Bu metinler, görüldüğü gibi epigastik ağrı başta olmak üzere içerdiği klinik bilgilerle peptik ülserden bahsetmektedir. "Mide çıkış hastalığı" ve "kanlı kusma" tabirlerini içeren metinler ise peptik ülserin kanama ve tıkanma gibi ciddi komplikasyonlarını betimlediği görülmektedir. Bu çalışmada çivi yazılı metinlerin peptik ülser ve komplikasyonlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimer: Peptik Ülser, Peptik Ülser Tarihi, Eski Mezopotamya, Çivi Yazısı, Tıp Tarihi.

Sözel Bildiri

OPERATIONAL CHALLENGES: APPROACHES TO WEIGHT LOSS AND EXERCISE RECOMMENDATIONS IN PATIENTS WITH OSTEOARTHRITIS AND OBESITY

Mehmet İnce,

Department of Orthopedics and Traumatology, Kocaeli Derince Training and Research Hospital, drmehmetince01@gmail.com

Introduction: Osteoarthritis impairs mobility and quality of life, particularly in the obese. Understanding the impact of weight management on treatment outcomes is crucial.

Aim: The aim of this study is to observe the approaches to preoperative weight loss and exercise recommendations among patients with Grade 4 degenerative joint osteoarthritis and obesity of the 2nd (BMI 35-39.9) and 3rd (BMI >40) degree. Additionally, it aims to shed light on the design of interventions necessary to improve patients' adherence to treatment recommendations.

Method: This prospective observational study was conducted on 100 patients with Grade 4 degenerative joint osteoarthritis and 2nd and 3rd degree obesity, who presented to the orthopedic clinic. Data collection methods included recording demographic information, obesity levels, and the stage of degenerative joint disease, and assessing patients' attitudes and behaviors towards preoperative weight loss and exercise recommendations through a survey. Statistical analysis was performed using SPSS.

Results: The findings indicate that 72% of participants claimed to have already been following preoperative weight loss recommendations, yet despite eating less, they were unable to lose weight or even gained weight. Regarding exercise, 59% reported being unable to perform cardiovascular exercises due to pain. Responses to questions about emotional and stress management showed that a substantial portion (64%) experienced difficulties in these areas.

Discussion and Conclusion: The results suggest that patients with Grade 4 degenerative joint osteoarthritis and obesity generally have a negative approach to preoperative weight loss and exercise recommendations, struggling to implement suggested changes due to pain, dietary habits, and emotional difficulties. This study proposes that a multidisciplinary approach could effectively meet these patients' needs for pain management, weight control, and emotional support.

Keywords: Osteoarthritis, Obesity, Weight Loss, Exercise, Patient Approaches

Sözel Bildiri

NÖRODEJENERASYON SÜRECİNDE AKUSTİK SİNYAL ETKİLEŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kus Ma*, Gun E. 2**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Science, Department of Emergency Aid and Disaster Management, Burdur, Turkey, mkus@mehmetakif.edu.tr*

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Education, Department of Music Education;Burdur, Turkey, egun@mehmetakif.edu.tr

Giriş: Müzik, işitme deneyimini üretmek için çeşitli beyin ve bilişsel fonksiyonları harekete geçiren çok yönlü bir işitsel sinyaldir. İşitsel işlevdeki değişiklikler genellikle Alzheimer hastalığı (AH) gibi çoğu nörodejeneratif koşuldan etkilenen bireylerin dikkatini çekmez..

Amaç: Bu çalşma, nörodejeneratif bozukluklara bağlı demans yaşayan bireylerde işitsel algının, müzik de dahil olmak üzere, mevcut anlayışını değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Müzik de dahil olmak üzere sesleri duymak, hem çevresel hem de merkezi işitme sistemlerine dayanmakta olup, yaş alma ile hem merkezi hem de periferik işitme değişimlerinin geriye dönük olarak kritiği yapılmıştır.

Bulgular: Demansı olan bireylerle yapılan çalışmalar, müzik bilgisinin bazı yönlerinin korunmuş olabileceğini, ancak tanıdık melodileri işlemede zorluk yaşayabileceklerini öne sürmektedir. Bu çalışmalar az sayıda olup, çoğunlukla müzik eğitimi almış bireyleri içermektedir. Parkinson hastalığı olan bireyler için müzik temelli hareket terapisi, bazı motor fonksiyonları iyileştirebilirken, ritim algısında veya müzikte bazı duyguları tanıma konusunda zorluk yaşadıkları görülmektedir. Huntington hastalığı olan bireylerde işitsel uyaranların işlenmesi, hareketle ilişkili beyin devrelerini içermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Nörodejeneratif hastalıklarda müzik işleme ile ilgili yapılan çalışmalar, aynı zamanda beynin müzik bilgisini nasıl işlediği hakkındaki anlayışı geliştirmeye de yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beyin, Anatomi, Nörodejenerasyon, İşitme, Müzik

Sözel Bildiri

EVALUATİNG THE QUALİTY OF YOUTUBE VİDEOS ON SOFT TİSSUE SARCOMAS: A CROSS-SECTİONAL STUDY

Mehmet İnce

Department of Orthopedics and Traumatology, Kocaeli Derince Training and Research Hospital, drmehmetince01@gmail.com

Introduction: Soft tissue sarcomas, constituting a diverse group of malignant tumors, present diagnostic and treatment challenges due to their rarity and complexity. In the digital age, YouTube has emerged as a significant source of medical information for patients and healthcare providers. However, the quality of this information varies, underscoring the need for quality assessment.

Objective: To analyze the quality of YouTube videos on soft tissue sarcomas using established scoring systems and investigate the correlation between video characteristics and quality scores, aiming to guide healthcare providers and patients towards reliable information.

Methods: Employing a cross-sectional design, we assessed the quality of the first 50 YouTube videos on soft tissue sarcomas, excluding non-English and irrelevant content. We applied the Global Quality Score (GQS), modified Journal of the American Medical Association (JAMA) Score, and DISCERN Score for evaluation, analyzing the correlation of video characteristics (length, views, likes) with quality scores through Pearson Correlation Coefficient and ANOVA tests.

Results: The study found a moderate positive correlation between video length and quality scores, indicating that longer videos tend to offer higher quality information. No significant correlation was observed between the number of views or likes and quality scores, suggesting that popularity does not equate to quality.

Discussion and Conclusion: This study highlights the variability in the quality of YouTube videos on soft tissue sarcomas, emphasizing the importance of rigorous quality control. For healthcare providers and patients seeking information on complex health topics like soft tissue sarcomas, our findings provide a valuable resource, underscoring the potential of YouTube as a source of information, albeit with caution due to quality inconsistency.

Keywords: Soft Tissue Sarcomas, YouTube Medical Information, Health Information Quality, Digital Health Education

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİM SİSTEMİNDE İŞ BİRLİĞİ AĞLARININ KULLANIMI

Murat TATOĞLU[1]

[1]*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi mtatoglu@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Afet yönetim sistemi, kamu ve özel olmak üzere birçok kurum ve kuruluşu içerisinde barındıran, çevresel faktörlerin etkin olduğu, değişken parametrelerin bulunduğu oldukça komplike bir yönetim biçimidir. Afet sırasında yönetimde zafiyetin kabul edilemeyeceği bir süreç işlemektedir. Bu sürecin yerinde ve zamanında sonuçlandırılabilmesi için, yönetime ortak olan paydaşların arasında etkin bir iş birliği ağı oluşturmak gerekmektedir.

Amaç: Ağ yapılanmaları iş ve akış sürecinin her aşamasında yer almaktadır. Ağ yapıları ile örgütler arası iletişim güçlenmekte ortak amaca yönelik reaksiyon alınabilmesi sağlanmaktadır. Araştırmamız afetler sırasında oluşan ve oluşması gereken ağ bağ modellerinin incelenmesini amaçlamaktadır.

Yöntem: Klasik ve Bütünleşik afet yönetim yapıları ile bu yapılarda yer alan ağ-bağ modelleri incelenmiştir. Literatürde ağ bilimi araştırmaları yapılmıştır. Ağ biliminin ortaya çıkması ve kullanıldığı alanlar ile bunların afet yönetim sistemine entegrasyonu üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Bulgular: Ağ bilimi sayesinde etrafımızda bulunan birçok unsuru yorumlama şansı elde edebiliriz. Ağ bilimi sadece insanlar arasındaki ilişkileri değil aynı zamanda örgütler arası etkileşimi açıklamak içinde kullanılmaktadır. Afet yönetimi, çok sayıda farklı türden örgütün, toplumun ani olarak ihtiyaç duyduğu farklı gereksinimleri karşılayabilmek için organize olduğu bir yapılanmadır. Modern afet yönetim sistemi, meydana gelen afetlere var olan tüm kaynakları kullanarak müdahale etme esasına göre temellenmiştir. Türkiye'de oluşturulan Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) afet yönetiminde ağ yapılanmasının en üst derecede kullanıldığı somut bir örnek teşkil etmektedir. Afet türüne göre ana çözüm ortakları ve destek çözüm ortakları belirli bir ağ yapılanması içerisinde bulunmaktadır. Ayrıca OGM ve İtfaiye gibi kuruluşlarda hazırladıkları müdahale planlarında örgütler arası etkileşimin oluştuğu bir ağ sistemi kullanmaktadırlar.

Sonuç: Afetler etkin bir kriz yönetimi gerektiren, toplumun temel insani ihtiyaçlarının üst seviyelere ulaştığı olağan dışı durumlardır. Bu gibi durumlarda farklı kaynakların gerçek ihtiyaç sahiplerine doğru bir şekilde ve zamanında ulaştırılabilmesi oldukça önemlidir. Bunun için gerekli olan ise kusursuz bir ağ yapılanmasının oluşturulmasıdır. Afete hazırlık planları ağ yapılanmalarının en iyi örneklerinden birini teşkil etmektedir. Ancak hazırlanan planlar ve afet sonrası durumlara bakıldığında, plan ve uygulama arasında büyük farkların oluştuğu görülmektedir. Bu bakımdan planlarda kurulan ağ yapılanmalarının işlerliği yeniden gözden geçirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Afet Yönetimi, iş birliği ağları, kriz yönetimi

Sözel Bildiri

LİMB-GİRDLE MUSKÜLER DİSTROFİ'Lİ BİREYLERDE ÖZBİLDİRİME DAYALI TELE-DEĞERLENDİRME YÖNTEMİNİN KULLANILABİLİRLİĞİ: İKİ FARKLI ÇEVRİMİÇİ YÖNTEMİN KARŞILAŞTIRMASI

Muhammed BARIŞ[*], Halil İbrahim ÇELİK[**], Aynur Ayşe KARADUMAN[***]

**Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, fztbrss@gmail.com*

***Bilge Çocuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Ankara, Türkiye, fizyoterapist70@gmail.com*

****Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, ayse.karaduman@lokmanhekim.edu.tr*

Giriş: Limb-Girdle Musküler Distrofi (LGMD); esas olarak iskelet kaslarını etkileyen ve kas liflerinin kaybına neden olan, ağırlıklı olarak proksimal ekstremite kas zayıflığına yol açan, ilerleyici ve otozomal kalıtımı olan oldukça heterojen nadir bir hastalıklar grubudur. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı; LGMD'li bireylerde çevrimiçi asenkron özbildirim değerlendirme ile fizyoterapist eşliğinde yapılan çevrimiçi senkron değerlendirme sonuçlarını karşılaştırmak ve asenkron özbildirime dayalı tele-değerlendirme yönteminin kullanılabilirliğini araştırmaktır. **Yöntem:** Çalışma verileri; aynı ölçekler iki kez kullanılarak, öncelikle çevrimiçi asenkron özbildirim yöntemiyle ve bir hafta sonra fizyoterapist eşliğinde senkron olarak toplandı. Asenkron özbildirim yöntemi için Google üzerinden çevrimiçi anket formu oluşturuldu. Çevrimiçi fizyoterapist eşliğinde senkron değerlendirme için ise video konferans uygulamasından (Zoom™) yararlanıldı. Çalışmaya 40 LGMD'li birey dâhil edildi. Bireylerin fonksiyonel kapasitelerini değerlendirmek için; üst ekstremitede Brooke Üst Ekstremite Fonksiyonel Sınıflandırması, ambulasyonunu değerlendirmek için ise Brooke Alt Extremite Fonksiyonel Sınıflandırması kullanıldı. Yorgunluk, ağrı, günlük yaşam aktiviteleri ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesinde sırasıyla Yorgunluk Şiddet Ölçeği, Numerik Ağrı Skalası, Barthel İndeksi ve Notthingham Sağlık Profili kullanıldı. Ayrıca, iki değerlendirme yönteminin sonunda bireylere memnuniyet anketi uygulandı. **Bulgular:** Brooke Üst Ekstremite Fonksiyonel Sınıflandırması (ICC:0,95), Brooke Alt Ekstremite Fonksiyonel Sınıflandırması (ICC:0,97), Yorgunluk Şiddeti Ölçeği (ICC:0,91), Barthel İndeksi (ICC:0,92) ve Notthingham Sağlık Profiline (ICC:0,87) ait asenkron özbildirim ve fizyoterapist eşliğinde senkron değerlendirme ile elde edilen puanlar mükemmel derecede uyum gösterirken, Numerik Ağrı Skalası'na ait puanların orta derecede (p=0,608; ICC:0,74) uyum gösterdiği saptandı. Bu iki değerlendirme yöntemi ile elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görüldü (p>0,05). Ayrıca; fizyoterapist eşliğinde senkron değerlendirme yöntemine ait memnuniyetin daha yüksek olduğu bulundu (p=0,013). **Tartışma ve Sonuç:** Sonuç olarak; çalışmamızda kullanılan ölçeklerle çevrimiçi asenkron özbildirim yönteminin LGMD'li bireylerde kullanımının güvenilir olduğu ve klinik ortamlara erişimde sorun yaşayan bireylerin değerlendirilmesinde kolaylık sağlayabileceği düşünüldü.

Anahtar Sözcükler: Limb-girdle musküler distrofi, Tele-değerlendirme, Fizyoterapi, Rehabilitasyon

Sözel Bildiri

SERVİKAL VESTİBÜLER UYARILMIŞ MİYOJENİK POTANSİYELLERİN SANTRAL HASTALIKLAR İÇİN ARTAN KLİNİK KULLANIMI

Kumbul Yusuf Çağdaş*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, cagdas1061@hotmail.com*

Servikal vestibüler uyarılmış miyojenik potansiyeller (cVEMP); yüksek şiddetteki ses uyaranına karşı sternokleidomastoid (SKM) kasta ortaya çıkan kısa latanslı miyojenik cevaplardır (1). cVEMP kayıtı sırasında vestibülospinal refleks arkında görevli sakkül, nervus vestibularis inferior ve ipsilateral SKM test edilir. Dalga formu ise önce pozitif bir tepe (p13 dalgası) sonrasında negatif bir tepe (n23 dalgası) çizer (2). cVEMP testinin odyovestibüler hastalıkların tanısında kullanımının yanısıra merkezi sinir sisteminden kaynaklı hastalıklarda da kullanımı her geçen gün artmaktadır (3,4). Bu çalışmada santral hastalıklarda cVEMP kullanımı literatür eşliğinde gözden geçirilecektir. Parkinson hastalığı olanlarda yapılan cVEMP sonuçlarına göre p13-n23 dalga latanslarının uzadığı ve dalga amplitüdlerinin düşük olduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte cVEMP dalgası elde edilemeyenlerde postural instabilitesi, düşme öyküsü ve non-motor semptomlarının daha fazla olduğu görülmüştür (4). Bir meta-analiz sonucuna göre ise Parkinson hastalarında anormal VEMP bulgularına (VEMP dalga eksikliği, gecikmiş p13 latansı, pikler arası amplitüdü düşüşü, artmış amplitüd asimetri oranları) işaret ederek beyin sapındaki fonksiyon bozukluğu ortaya koyulmuş ve Parkinson hastalığının tespiti için cVEMP'in yardımcı test olarak kullanılabileceğini bildirilmiştir (5). Ayrıca progresif supranüklear palsili hastaların cVEMP bulgularının Parkinson hastalığı olanlara göre daha patolojik olduğu bildirilmiştir (6). Özellikle vestibüler semptomları ve engelliliği fazla olan multipl skleroz hastalarında anormal cVEMP yanıtlarının görülebileceği, subklinik seyredenlerin bu test ile saptanabileceğinden bahsedilmiştir (7). Genel olarak, bir dizi çalışma multipl skleroz hastalığı kesinleşmiş olanların %31-70'inde anormal cVEMP'ler göstermiştir. Multipl skleroz hastalarında gecikmiş yanıtlar birçok çalışmada en sık görülen anormallik olmasına ragmen radyolojik bulgularla çok az korelasyon göstermiştir (8-12). cVEMP testinin klinik kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bu yüzden ilerleyen dönem yapılacak çalışmalarında desteği ile santral nedenli birçok hastalığın erken tanı aşamasında yardımcı test olarak kullanılması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: cVEMP, Sakkül, Vestibüler Sinir, Vestibülospinal Refleks, İşitme, Sternokleidomastoid Kas

Sözel Bildiri

VARDİYALI ÇALIŞMANIN SİRKADİYEN RİTİM, VÜCUT KOMPOZİSYONU VE BESLENME DURUMUNA ETKİLERİ

Zeynep Koca*, Nurhan Gümral**

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, zkoca0746@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, nurhangumral@sdu.edu.tr*

Giriş: Vardiyalı çalışanlarda uyku-uyanıklık döngüsünün değişmesine bağlı olarak sirkadiyen ritim bozulur. Bu biyolojik ritmin bozulması beslenme durumunu etkileyebilir ve vücut kompozisyonunu değiştirebilir. **Amaç:** Çalışmamızda vardiyalı sağlık çalışanlarında sirkadiyen ritim ile beslenme durumu ve vücut kompozisyonu ilişkisini araştırmayı amaçladık. **Yöntem:** Çalışma, Ekim 2022- Ocak 2023 tarihleri arasında Karabük Eğitim Araştırma Hastanesi'nde 19-60 yaş aralığındaki vardiyalı çalışan 82'si kadın 8'i erkek olmak üzere 90 hemşire ile yürütüldü. Çalışmaya katılan hemşirelere Kişisel Özellikler Bilgi Formu, Beslenme Alışkanlıkları Formu, Pittsburgh Uyku Kalite İndeksi (PUKİ) ve Morningness-Eveningness Questionnaire (MEQ) uygulandı. Katılımcılardan 3 günlük besin tüketim kaydı alındı. Bireylerin vücut kompozisyon ölçümleri Biyoelektrik Empedans Analizi (BIA) kullanılarak yapıldı. **Bulgular:** Verilerin değerlendirilmesi sonucunda vardiyalı çalışan hemşirelerin normal çalışma gününe göre ana öğünleri atladıkları, ara öğünleri arttırdıkları ve öğünlerini geç saate bıraktıkları gözlemlendi. Katılımcıların çoğunluğunun kötü uyku kalitesine sahip olduğu görüldü. Sağlık çalışanlarının PUKİ skoru sonuçlarına göre kötü uykuya sahip katılımcılarda çalışma zamanı ile enerji ve besin ögesi alımı arasında anlamlı ilişki görülmedi. Gece vardiyasında çalışan sağlık çalışanlarının bel/kalça oranı, vücut yağ yüzdesi ve vücut kas yüzdesi arasında standart değerlere göre anlamlı fark görüldü. Vardiyalı çalışmanın obezite riskini arttırdığı tespit edildi. **Tartışma ve Sonuç:** Sonuç olarak, vardiyalı çalışmanın sirkadiyen ritim ile beslenme durumu ve vücut kompozisyonuna olumsuz etkileri olduğu belirlendi. Sirkadiyen yanlış hizalamanın fizyolojik olayları nasıl etkilediğini ve sirkadiyen bozulmanın hangi kronik hastalıklara yol açabileceğini açığa kavuşturan bu tür çalışmaların artmasının olası olumsuz sonuçları önlemek ve hafifletmek için uygun stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Vardiyalı Çalışma, Sirkadiyen Ritim, Beslenme, Vücut Kompozisyonu

Sözel Bildiri

THE IMPACT OF PATIENT EDUCATION ON THE MANAGEMENT OF FATIGUE IN INFLAMMATORY BOWEL DISEASE

Fatmanur İNCE ÖZGENEL*, Zeliha TÜLEK, Tuncer TEMEL*****

** Istanbul University-Cerrahpasa, Institute of Graduate Studies, Istanbul, Türkiye, fatmanur_ince@hotmail.com*

*** Istanbul University-Cerrahpasa, Florence Nightingale Faculty of Nursing, Istanbul, Türkiye, ztulek@iuc.edu.tr*

**** Osmangazi University, Faculty of Medicine, Department of Gastroenterology, Eskisehir, Türkiye, ttemel@ogu.edu.tr*

Background: Despite the high prevalence of fatigue in individuals with inflammatory bowel disease (IBD), there is a lack of strategies focused on fatigue management, and intervention studies are scarce. **Aim:** The aim of this study was to investigate the impact of patient education on managing fatigue, a commonly experienced symptom of IBD. **Methods:** This study employed a pretest-posttest control group experimental design and involved 84 participants, 42 in each group (intervention and control). All patients were in remission. Data were collected using the Patient Information Form, Simple Clinical Colitis Activity Index (SCCAI), Harvey-Bradshaw Activity Index (HBI), Inflammatory Bowel Disease Fatigue Scale (IBD-F), and Inflammatory Bowel Disease Quality of Life Assessment Questionnaire (IBD-QoL). In the intervention group, patients received individual-based education. Additionally, patients were reminded of the education via telephone in weeks 2 and 3. The control group received only routine clinical procedures without any intervention. After 4 weeks, all patients were reassessed using the same scales. **Results:** There were no statistically significant differences in socio-demographic and clinical characteristics between the intervention and control groups ($p>0.05$). At baseline, there was no statistically significant difference between the groups in the IBD-F scores (intervention: 42.11±16.37; control: 37.54±20.57, $p=0.068$) and the IBD-QoL scores ($p=0.632$). At month 3, in the intervention group, there was a significant decrease in IBD-F scores (intervention: 25.30±15.50; control: 38.52±21.04, $p=0.004$) and a significant decrease in IBD-QoL scores (intervention: 223.73±18.82, control: 203.73±34.12, $p=0.007$). Also, between-group analysis showed that the IBD-F scores of the intervention group decreased significantly compared to the control group, while the IBD-QoL scores increased significantly. **Discussion and Conclusion:** Patient education can help reduce fatigue and improve quality of life in patients with inflammatory bowel disease. Therefore, it is recommended to place greater emphasis on patient education.

Keywords: Inflammatory Bowel Disease, Fatigue, Patient Education, Nursing

Sözel Bildiri

A STUDY TO DETERMINE HEALTHCARE STUDENTS' PERSPECTIVES ON THE "COMMUNITY SERVICE PRACTICES" COURSE

Nuran Akyurt*

** Marmara University Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Medical Imaging Techniques Program, İstanbul, Turkey, nakyurt@hotmail.com*

Introduction: To generate and develop social responsibility awareness, community support and relevant training and activities at universities are needed.
Purpose: The aim of the research is to increase the social responsibility awareness of health sciences students at the university. It is aimed to create and establish this awareness by teaching skills such as cooperation, sharing, effective communication and problem-solving skills through various practices.
Methods: Qualitative research method was used in the study and content analysis was used as data analysis. The data was collected through a survey. The sample of the research consists of 98 students studying in the Medical Imaging Techniques Program at Marmara University Vocational School of Health Services who took the "Community Service Practices" course in the spring semester of the 2022-2023 academic year.
Results: The study included 98 individuals enrolled in the "Community Service Practices" course. In the first part of the questionnaire, which consists of two parts, the socio-demographic characteristics of the students were recorded, and in the second part, statements about the teaching of the "Community Service Practices" course and about the field study. When examining the sociodemographic characteristics of the students, it was found that 64.3 % of the participants were female and 35.7% were male; It was observed that 22.4% of them were 18 years old and 77.6% were between 19 and 24 years old. The second section of the survey form asked students' opinions about the "Community Service Practices" course and insights into the problems they encountered during implementation. The answers given were divided into categories and codes using the technique of content analysis. Accordingly, in addition to the successes of the "Community Service Practices" course, the students also reported on the problems they encountered in practice.
Discussion / Conclusion: "Community Service Practices" courses are important for individuals to discover the social problems of the society they belong to. With this research, it is seen that the course provides the necessary gains in achieving the goals determined by the Higher Education Institution (such as realizing problems, producing solutions, cooperating, feeling good). It is recommended to develop perceptions about social problems and responsibilities, volunteering and solidarity related to the "Community Service Practices" course.

Keywords: Community service practices, Healthcare students, Medical imaging techniques, Social responsibility

Sözel Bildiri

BREAST HEALTH IN THE SOCIETY A RESEARCH TO DETERMINE BREAS SELF-EXAMINATION PRACTICE BEHAVIORS AND AWARENESS LEVELS

Nuran Akyurt*

** Marmara University Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Medical Imaging Techniques Program, İstanbul, Turkey, nakyurt@hotmail.com*

Background: Breast cancer is the most common cancer among women in Turkey and worldwide and is also the most common cancer that causes death. The incidence of breast cancer increases with age, and in many Western countries the incidence is increasing while mortality rates remain stable or are trending downward. In our country, the incidence of breast cancer is 46.8 per 100.000, and about 17,000 women are diagnosed with breast cancer every year.**Objective:** The research aims to examine society's knowledge and practices regarding breast cancer and breast self-examination.

Methods: The population of the descriptive research consisted of students studying at universities, students' parents and employees operating on the Anatolian Side of Istanbul and schools affiliated with the Ministry of National Education. This study was carried out with G4App Enterprise Acceleration Program, KOSGEB supports and Marmara University Research Universities Support call (ADT-2023-10809-Development of Breast Cancer Early Diagnosis and Screening Prototype with Virtual Reality Technology VR).

Results: 926 people participated in the study, and a comparison of the sociodemographic information of the participants according to their regular breast self-examination performance is presented. While 58.5% of married people do breast self-examination regularly, 50.4% of single people do it (p=0.019). While 73.2% of the administrative staff perform regular breast self-examination, 41.2% of the servants do it (p=0.001). While 65.6% of those with postgraduate education do regular breast self-examination, 33.3% of those who are illiterate do so (p=0.002). While 60.6% of those with a family history of cancer perform regular breast self-examination, 52.5% of those without it do so (p=0.017). While 65.4% of those who have had mammography before do regular breast self-examination, 51.6% of those who have not had mammography do it (p<0.001). While 75.5% of those who have had a clinical breast examination before do breast self-examination regularly, 48.8% of those who have not had it do so (p<0.001). There was no statistically significant difference between employment status, parents' education level, income level, smoking status, alcohol use status, menstrual cycle, menopause status, presence of chronic disease, family history of breast cancer, breast cancer diagnosis status and regular medication use status and breast self-examination performance.

Discussion and Conclusion: The society should be educated about breast self-examination and breast self-examination practices should be supported with different methods. It is also important to develop health services to popularize breast self-examination practice and make it accessible to all segments of society. Especially in training, the importance of early diagnosis should be emphasized and early warning signs and risk factors should be defined.

Key Words: Breast health, Early diagnosis, Breast self-examination, Education, Breast cancer

Sözel Bildiri

KRESENTRİK GLOMERÜLONEFRİT VE KORNEAL ÜLSERASYON BİRLİKTELİĞİ OLAN GRANÜLOMATÖZ POLİANJİTİS OLGUSU

Şeniz TUTUM*, Atila ALTUNTAŞ **

** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Bilim Dalı seniznargile@hotmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Bilim Dalı atilaltuntas@yahoo.com*

Giriş: Antinötrofil sitoplazmik antikor (ANCA) ilişkili vaskülit, ANCA pozitifliği ile karakterize, üç tipe ayrılan sistemik vaskülittir; mikroskobik polianjiit, granülomatoz polianjiit ve eozinofilik granülomatöz polianjit'tir. Granülomatoz polianjiit (GPA), küçük ve orta büyüklükteki damarların nekrotizan granülomatöz inflamasyonu ile karakterize otoimmün vaskülittir. Çocuklukta nadirdir ve yaşamın beşinci dekatında insidansı en yüksektir. GPA klasik olarak üst ve alt solunum yolları ile böbrekleri etkilerken diğer organları da tutabilmektedir. Orbita yumuşak dokulardan en sık etkilenen solunum ve böbrek dışı organlardan biridir. Vakamızda nedeni bilinmeyen böbrek yetmezliği ve korneal ülserasyonu olan granülomatöz polianjit hastası sunulmuştur.

Vaka: 62 yaşında erkek hastanın yapılan rutin tetkiklerinde kreatinin yüksekliği saptanması üzerine merkezimize yönlendirilmiş. Anamnezinde iki yıldır diyabetes mellitus, hipertansiyon tanıları ve 2021 yılında serebrovasküler olay geçirme öyküsü mevcuttu. Hastanın hikayesinde 20 gün önce bir kez naproksen kullanımı vardı. Kontrast madde maruziyeti ve bitkisel ajan kullanım öyküsü yoktu. Hastanın sistem sorgulamasında gözde kızarıklık ve yanması mevcuttu. Yapılan göz muayenesinde korneada ülserasyon tespit edildi. Hastanın yapılan tetkiklerinde cANCA:4+ sedimantasyon:64 mm/h kreatinin:5,87 mg/dL spot idrar protein/kreatinin oranı:1,7 mg/dL idi. Hastanın böbrek biyopsisi kresentrik glomerülonefrit ile uyumluydu. Hastaya pulse steroid sonrasında rituximab tedavisi başlandı.

Tartışma ve sonuç: Kresentik glomerülonefrit immün kompleks birikimine göre anti-GBM antikorları pozitif tip (Good-Pasture sendromu), immun kompleks birikimi ile seyreden tip (akut poststreptokokal glomerulonefrit, SLE, HSP, idiyopatik vs.) ve Pauci immun tip (mikroskopik polianjit, eozinofilik granülomatöz polianjiit ve GPA) olmak üzere 3 tipe ayrılmaktadır. Pauci immun tipte immun kompleks birikimi ya hiç yoktur ya da çok azdır ve ANCA pozitifliği görülmektedir. Erken hafif lezyonlarda, kresent olsun veya olmasın segmental fibrinoid nekroz vardır. Şiddetli akut lezyonlar esas olarak geniş kresent ile birlikte global nekroz olabilir. Böbrek fonksiyonunun uzun süreli korunmasında başarı olasılığı, tedavi başladığında serum kreatinin konsantrasyonu ile ters ilişkilidir; bu durum erken tanının ve uygun tedavinin derhal başlatılmasının önemini gösterir. Etkin immunosupresif tedavi yapılmadığında hastalık hızlı progresyon gösterebilmekte, hatta fatal seyredebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Granülomatöz polianjit, Akut böbrek hasarı, Ülseratif keratit.

Sözel Bildiri

HEMŞİRELERDE GÖÇ

Kübra UYAR*, Nihal ÜNALDI BAYDIN**

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelik Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Samsun, Türkiye, uyarkubra9@gmail.com*

***Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Samsun, Türkiye, nihal.unaldibaydin@omu.edu.tr*

Uluslararası bir problem haline gelen hemşire göçü son yıllarda Türkiye'yi de önemli ölçüde etkilemektedir. Göç eylemini sürekli aktif halde tutan başlıca etmenin ise hemşire iş gücündeki yetersizlik olduğu küresel düzeyde vurgulanmaktadır. Yapılan çalışmalara göre hemşire yetersizliği mesleği yapmakta olan iş gücünün de hemşirelik dışı işlere yönelmelerini, işlerine olan bağlılığın azalmasını, iş tatminsizliğini, motivasyon düşüklüğünü, tükenmişliği, artan iş stresini beraberinde getirmektedir. Bu durum bakım kalitesini azaltırken, sağlıkta verimliliği düşürmekte ve memnuniyetsizliğe yol açmaktadır. Birçok OECD ülkesi göçle birlikte gelebilecek olan hemşire yetersizliği krizini önleyebilmek için son 10 yılda hemşirelik programlarındaki öğrenci sayısını arttırma ve düşük düzeyli ülkelerden göç etmiş hemşirelere istihdam sağlama yoluna gitmiştir. Bu politikalarla, OECD ülkelerinde 2000 yılında toplam 8,3 milyon hemşire bulunurken 2016 yılında 11,2 milyona ulaşmıştır. DSÖ'ne göre bu göç hareketi kontrol altına alınamazsa 2030 yılına kadar Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşabilmek için 10 milyon sağlık çalışanı açığı beklenmektedir. Dünya Sağlık Asamblesi 2010 yılında DSÖ' nün "Uluslararası Sağlık Personeli İstihdamına İlişkin Küresel Uygulama Kuralları" nı onaylayarak göç hareketinin kontrol altında tutulabilmesi için öncülük etmiştir. THD'nin ülkemizde çalışan 8274 hemşire ile yaptığı çalışmada; katılımcıların %76.3'ü yurt dışında hemşirelik yapmak isterken %23.7'si Türkiye'de hemşirelik yapmak istediklerini belirtmiş ve hemşirelerin Türkiye'deki mevcut çalışma şartlarının ve maaşlarının iyileştirilmesi ile göç eğiliminin değiştirilebileceği söylenmiştir. Hemşirelerin göç hareketini ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle eşdeğer bazı itici ve çekici faktörler yönlendirmektedir. Bu faktörler dünya çapında benzerlik göstermektedir. Yüksek gelir, mesleki saygınlık, daha iyi iş koşulları, kariyer fırsatları, iyi eğitim olanakları gibi etkenler 'çekici faktörler' arasında sayılabilirken; olumsuz çalışma koşulları, düşük ücretlendirme, sağlık sistemindeki sınırlı kaynaklar, eğitim olanaklarındaki yetersizlikler, iş memnuniyetsizliği gibi etkenler de 'itici faktörler' arasında sayılmaktadır. Ülkemizde hemşirelerin göçünü ele alan çalışmalar kısıtlıdır. Bu derlemede hemşirelerin göç eğiliminin tanımlanması, göçün nedenlerinin anlaşılması ve kontrolsüz göçün sağlık sistemini nasıl etkilediğinin aktarılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Hemşirelik, Hemşire Göçü, İstihdam, Sağlık Çalışanı

Sözel Bildiri

DİYABETLİ BİREYLERDE YEME TUTUMU VE YEME BOZUKLUKLARI

Çağla Bengisu*, Yasemin Yıldırım**

**Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kronik Hastalıklar Anabilim Dalı, Diyabet Destek Tezli Yüksek Lisans Programı, İzmir, Türkiye, caglabengisu@gmail.com, 0009-0001-4596-5223*

***Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kronik Hastalıklar Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, yasemin.kyildirim@ege.edu.tr, 0000-0002-8970-3743*

Diyabet, yaşamı tehdit eden, ciddi komplikasyonlara neden olan ve yaşam beklentisini azaltan, çağımızın yaygın kronik hastalıklarından biridir. Diyabet, psikolojik olarak zorlayıcı kronik bir durum olarak kabul edilmektedir. Bozulmuş beden algısında kişi bedenini, kilosunu veya görüntüsünü beğenmemekte ve buna yönelik bir yeme tutumu geliştirmektedir. Diyabetli bireylerde değişen beden algısı ve artan kişisel bakım ihtiyacı çeşitli yeme bozukluğu gibi istenmeyen komorbiditeleri beraberinde getirebilmektedir. Yeme bozukluğu, besinin tüketiminde veya emiliminde değişikliğe neden olan, psikolojik işleyişi veya fiziksel sağlığı ciddi şekilde bozan, yeme veya yeme ile ilgili davranışlarda kalıcı hasarlarla karakterize edilen bir durumdur. Yeme bozuklukları; bulimia nervoza, anoreksiya nervoza, pika, tıkınırcasına yeme bozukluğu, geri çıkarma bozukluğu, kısıtlı yiyecek alımı bozukluğu olarak sınıflandırılmaktadır ve diyabet hastalarında, yaygın görülmektedir. Diyabetin daha yüksek BKİ ve uzun vadeli bir durumla başa çıkma zorlukları gibi yeme bozuklukları riskini artırabilecek yönleri bulunmaktadır. Diyabetli bireylerde yeme bozuklukları; insülin kötüye kullanımı, gıda kısıtlamaları, aşırı yeme ve kusma, müshil kullanımı veya aşırı egzersiz yapma gibi rahatsız edici yeme davranışları şeklini almaktadır. Tip 1 diyabetli bireylerde kilo kaybı sağlamak için insülin kısıtlaması yapılması ile karakterize, bulumia nervozadan köken alan, diabulimia olarak adlandırılan özel bir yeme bozukluğu görülmektedir. Tip 2 diyabetli bireylerde ise tıkanırcasına yeme bozukluğu yaygın olarak görülmektedir. Diyabetli bireylerde yeme bozuklukları için riskli gruplar belirlenmeli, düzenli tarama testleri yapılmalı ve getirebileceği olumsuz etkiler bilinmelidir. Diyabetli bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarını korumak ve iyilik hallerinin sürdürülmesine destek olmak için yeme tutumlarının ve yeme bozukluklarının etiyolojisini anlamak, tedavi ve önleme için daha etkili yaklaşımlar geliştirmek kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Yeme Tutumu, Yeme Bozukluğu

KORONER ANJİYOGRAFİ GİRİŞİMİ UYGULANAN BİREYLERDE TAMAMLAYICI TERAPİLERİN KONFOR ÜZERİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME

Hande ARICI TÜRK*, Selma TURAN KAVRADIM**

** Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Balıkesir, Türkiye, harici@bandirma.edu.tr*

***Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, selmaturan@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Koroner anjiyografi girişimi uygulanan bireylerin konfor düzeyleri fiziksel, psikospiritüel, çevresel ve sosyokültürel faktörlere bağlı olarak etkilenebilmektedir. Bireylerin konfor düzeyinin artırılması bütüncül hemşirelik yaklaşımının sağlanmasında önemlidir. Hasta sonuçları üzerinde olumlu etkileri olduğu gösterilen yaklaşımlardan biri olan tamamlayıcı terapilerin son yıllarda ağrı, yorgunluk ve anksiyete gibi semptomların azaltılmasında, yaşam kalitesi ve konfor düzeyinin artırılmasında kullanıldığı görülmektedir. Literatürde, koroner anjiografi girişimi uygulanan bireylerde tamamlayıcı terapilerin konfor üzerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. **Amaç:** Bu sistematik derlemenin amacı, koroner anjiyografi uygulanan bireylerde tamamlayıcı terapilerin konfor düzeyleri üzerine etkisini incelemektir. **Yöntem:** Pubmed, SCOPUS, Web of Science, Cochrane Library, CINAHL COMPLETE veri tabanları ve YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde ingilizce ve Türkçe dillerinde yıl sınırlaması olmaksızın "coronary angiography, percutaneous coronary intervention, complementary therapies, reflexology, aromatherapy, music therapy, massage therapy, acupuncture, acupressure, discomfort of lying ve comfort" anahtar kelimeleri ve kombinasyonları kullanılarak tarama yapılmış ve dahil edilme kriterlerine uygun olan dört randomize kontrollü çalışma sistematik derlemeye dahil edilmiştir. Dahil edilen çalışmaların yanlılık riskinin değerlendirilmesinde Joanna Briggs Enstitüsü kılavuzu, sistematik derlemenin yürütülmesinde Cochrane kılavuzu ve raporlanmasında PRISMA kılavuzu kullanılmıştır. **Bulgular:** Yapılan incelemede çalışmaların 2009- 2023 yılları arasında yapıldığı, örneklem büyüklüğünün 68 ile 240 arasında değiştiği, katılımcıların ortalama yaşının 56.46- 67 arasında olduğu saptanmıştır. Çalışmalarda kullanılan tamamlayıcı terapi yöntemlerinin refleksoloji, klasik masaj, akupresür ve müzik müdahalelerini içerdiği görülmektedir. Bu çalışmalardan üçünde uygulanan tamamlayıcı terapi yönteminin konfor düzeyini artırdığı, bir çalışmada ise girişimin etkinliğinin olmadığı görülmüştür. **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışmanın koroner anjiografi girişimi uygulanan bireylerde konforu sağlamada etkili olabilecek tamamlayıcı terapi yöntemlerine ilişkin sağlık personelinde farkındalığının artmasına ve bütüncül hemşirelik girişimlerinin planlanmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, elde edilen çalışma sayısı göz önünde bulundurulduğunda koroner anjiografi girişimi uygulanan bireylerde konforun artırılmasına yönelik kanıt düzeyi yüksek çalışmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmacılara, tamamlayıcı terapi yöntemlerinin konfor düzeyi üzerindeki etkinliğinin incelendiği girişimsel çalışmalar planlanması konusunda yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, Konfor, Koroner Anjiografi, Tamamlayıcı Terapiler

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF COMPLEMENTARY THERAPIES ON COMFORT IN INDIVIDUALS UNDERGOING CORONARY ANGIOGRAPHY INTERVENTION: A SYSTEMATIC REVIEW

Hande ARICI TÜRK*, Selma TURAN KAVRADIM**

** Bandırma Onyedi Eylül University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Balıkesir, Türkiye, harici@bandirma.edu.tr*

***Akdeniz University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Antalya, Türkiye, selmaturan@akdeniz.edu.tr*

Background: The comfort level of individuals undergoing coronary angiography interventions may be affected by physical, psychospiritual, environmental, and sociocultural factors. Increasing the comfort level of individuals is important in providing a holistic nursing approach. Complementary therapies, one of the approaches shown to have positive effects on patient outcomes, have been used in recent years to reduce symptoms such as pain, fatigue, and anxiety and to improve quality of life and comfort levels. In the literature, there is no study examining the effect of complementary therapies on comfort in individuals undergoing coronary angiography intervention. **Aim:** The aim of this systematic review was to examine the effect of complementary therapies on comfort levels in individuals undergoing coronary angiography. **Methods:** Pubmed, SCOPUS, Web of Science, Cochrane Library, CINAHL COMPLETE databases, and YOK National Thesis Center were searched in English and Turkish without year limitation using the keywords and combinations "coronary angiography, percutaneous coronary intervention, complementary therapies, reflexology, aromatherapy, music therapy, massage therapy, acupuncture, acupressure, discomfort of lying, and comfort," and four randomized controlled trials that met the inclusion criteria were included in the systematic review. The Joanna Briggs Institute guideline was used to assess the risk of bias in the included studies; the Cochrane guideline was used to conduct the systematic review; and the PRISMA guideline was used for reporting. **Results:** It was found that the studies were conducted between 2009 and 2023, the sample size varied between 68 and 240, and the average age of the participants was between 56.46 and 67. Complementary therapy methods used in the studies include reflexology, classical massage, acupressure, and music interventions. In three of these studies, the complementary therapy method applied increased the comfort level, while one study showed that the intervention was not effective. **Discussion and Conclusion:** It is thought that this study may contribute to increasing the awareness of healthcare personnel regarding complementary therapy methods that may be effective in providing comfort to individuals undergoing coronary angiography interventions and planning holistic nursing interventions. In addition, considering the number of studies obtained, it is thought that studies with a high level of evidence are needed to increase comfort in individuals undergoing coronary angiography intervention. Therefore, it is thought that this study may guide researchers in planning interventional studies in which the effectiveness of complementary therapy methods on comfort levels is examined.

Keywords: Nursing, Comfort, Coronary Angiography, Complementary Therapies

Sözel Bildiri

TİP 2 DİYABETLİ GERİATRİK BİREYLERDE KIRILGANLIK VE BESLENME

Nihal AKTAŞ ERKABLAN*, Yasemin YILDIRIM**

**Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kronik Hastalıklar A.D. Diyabet Destek Tezli Yüksek Lisans Programı İzmir, Türkiye, nihalaktaserkablan@gmail.com, 0009-0009-1504-7999*

***Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesİ, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kronik Hastalıklar Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, yasemin.kyildirim@ege.edu.tr, 0000-0002-8970-3743*

Yaşlılık organizmada zamana bağlı olarak gelişen yavaş seyirli ve geriye döndürülemez değişikliklerdir. Yaşam süresinin uzaması ile birlikte yaşlı bireylerin sayısı ile kronik hastalık prevalansı da artmıştır. Kronik hastalıkların başında gelen diyabet , tüm yaş gruplarında görülebilen, tedavi edilmediğinde organ hasarına yol açabilen, yaşam kalitesini önemli ölçüde azaltabilen kronik bir hastalıktır. Ülkemizde erişkin nüfusta diyabet prevalansı %13. 7 iken, 65 yaş üstü nüfusta diyabet prevalansı %34.7'dir. Yaşlanmaya bağlı gelişen doku ve organ deformasyonları, endokrin ve metabolik bozukluklar yaşlıyı kırılganlığa yatkın hale getirmektedir. Kırılganlık yaşa bağlı pek çok organ ve sistemde fizyolojik rezerv ve fonksiyonlarda azalma meydana gelmesi ve bu durumun akut veya kronik stresörler karşısında artmış savunmasızlıkla sonuçlanmasıdır. İleri yaşla beraber meydana gelen koku ve tat alma duyusunun bozulması, ağız hijyenin bozulması, demans ve depresyonun bulunması; beslenme bozukluğu ve istemsiz kilo kayıplarına neden olmaktadır. Buna bağlı olarak gelişen negatif enerji dengesi, hastalıklar, kullanılan ilaçlar, katabolik süreçteki artış ve kilo kaybı kırılganlığın görülme sıklığını artırmaktadır. Yaşlı bireylerin yaklaşık % 40'ı günlük gereksinimi karşılayacak düzeyde enerji almamakta ve üçte ikisi öğün atlamaktadır. Yaşlılık dönemi malnütrisyon görülme sıklığı artan özel bir dönemdir. Bu grubun tamamı, malnütrisyon riski olup olmadığı konusunda değerlendirilmelidir. Diyabetik yaşlı bireylerde kırılganlık ve beslenme arasındaki ilişkinin irdelenmesi geriatrik popülasyon açısından yeni beslenme yaklaşımları ve erken dönemde alınabilecek önlemlerin geliştirilebilmesi adına kritik önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Yaşlılık, Kırılganlık, Beslenme

Poster Bildiri

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ

İsmail Hakkı TONBUL

Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, e-mail: hakkitonbul@hotmail.com

İş sağlığı hemşireliği, işyerlerinde çalışanların sağlığının korunmasını ve geliştirilmesini amaçlayan halk sağlığı hemşireliğidir. İş sağlığı hemşiresinin görevlerini işe giriş ve periyodik muayeneleri, meslek hastalıklarının takibi ve sağlık geliştirilmesi uygulamaları oluşturmaktadır. Bu derleme çalışmasında iş sağlığı hemşireliğinin ülkemizdeki gelişimi ve önemi hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. İş sağılığı hemşireliği dünyada 18.yy'dan itibaren faaliyet göstermekte olup ülkemizde ise bu faaliyetlerin başlaması 44 yıl önce olmuştur. 1980 yılında ''İş yeri hekimlerinin çalışma saatleri ile görev ve yetkileri hakkında yönetmelik'' ile ilk defa iş sağlığı hemşireliğinin ismi bir yönetmelikte geçmiştir ama görev tanımı belirtilmemiştir. İlk kez görev tanımı ise 2003 yılında çıkarılan ''4857 sayılı İş Kanunu'' ile belirtilmiştir. Sağlık Bakanlığı 19 Nisan 2011 tarihinde yayımladığı ''Hemşirelik yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik'' ile iş sağlığı hemşireliğinin görev ve yetkileri detaylı bir şekilde açıklamıştır. 20 Temmuz 2013 tarihinde Sağlık Bakanlığı'nın yayımlamış olduğu yönetmelikte iş sağlığı hemşireliği ismi kaldırılıp "Diğer Sağlık Personeli" olarak değiştirilmiştir. 18 Aralık 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmeliğe "Az tehlikeli ve tehlikeli sınıfında yer alan işletmelerde diğer sağlık personeli çalıştırma zorunluluğu bulunmaz, en az 10 veya daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işletmelerde diğer sağlık personeli bulundurulması zorunludur ama bu işletmelerde eğer iş yeri hekimi varsa diğer sağlık personeli bulundurma şartı yine yoktur." maddesi eklenmiştir. Son yıllarda iş kazaları ve iş kazalarına bağlı ölümlerin artması iş sağlığının önemini göstermektedir. Yönetmeliklerde yapılan düzenlemeler ile iş sağlığı hemşireliğinin çalışma alanları ve koşulları kısıtlanmıştır. Bu nedenle iş sağlığı hemşireliğinin çalışma alanları ve görev tanımları tekrardan düzenlemesi iş sağlığının gelişmesine olumlu katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı, Hemşirelik, İş sağlığı hemşireliği

Sözel Bildiri

AKCİĞER KANSERLİ BİREYLERİN TEŞHİS SONRASI SİGARA İÇME DAVRANIŞLARI

Ayyüce Tuba KOÇAK*, Selda ARSLAN**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, Isparta, Türkiye, ayyuce_akdeniz14@outlook.com*

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, Konya, Türkiye, seldayarali@hotmail.com*

Akciğer kanseri, diğer tüm kanser olgularıyla karşılaştırıldığında, dünyada, her iki cinsiyette %11.4 insidans ile ikinci ve %18 mortalite oranıyla ilk sırada yer almaktadır. Ülkemizde de akciğer kanseri, erkeklerde en fazla görülen ve ölüme sebep olan kanser türüdür. Küresel Hastalık Yükü raporuna göre dünya çapında akciğer kanserlerinin yaklaşık üçte ikisi sigaraya atfedilmektedir. Sigara içmek, yalnızca kanser riskinin oluşmasında değil, teşhisi ve tedavisi sürecinde de önemini koruyan ortak bir temadır. Akciğer kanserli bireylerde, hem sigara içme süresi hem de miktarı, artan morbidite ve mortalite riski ile ilişkilidir. Kanser teşhisinden sonra sigara içmeye devam edilmesi, içerdiği toksinler nedeniyle kemoterapinin etkinliğini azaltmakta, kansere bağlı ölüm riskini %50-60 oranında artırmakta, bağışıklık sistemini etkilemekte, semptomları, yan etkileri ve cerrahi komplikasyonları artırabilmektedir. Akciğer kanserli bireyler, sigara içmeye devam ettiklerinde yaşam kaliteleri azalmakta ve kanserin tekrarlama riskinde artış olmaktadır. Rehberler, kanser teşhisi sonrası tütün kullanımının durdurulması gerektiğini vurgulamıştır. Ne yazık ki, akciğer kanserli bireyler için bu kolay bir süreç değildir ve bu durum klinisyenler tarafından da çok konuşulmamakta ve göz ardı edilebilmektedir. Akciğer kanserli bireyler, yoğun sigara içme arzusu, damgalanma, sağlık hizmeti rutininde sigarayı bırakmanın benimsenmemesi gibi çeşitli engellerle karşı karşıyadır. Literatürde akciğer kanserli bireylerin sigara içme davranışlarına ilişkin sınırlı veri bulunmakta ve klinisyenler kanıtları uygulamakta zorlanmaktadır. Sonuç olarak; akciğer kanserli bireylerin sigara içme davranışları ve sigarayı bırakmalarına yönelik daha fazla nitel-nicel veriye ve klinik yönergelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akciğer Kanseri, Onkoloji, Sigara, Tütün Kullanımını Kesme.

Sözel Bildiri

COMPARISON OF DIFFERENT EXPERIMENTAL DIABETES MODELS INDUCED ON RATS

Burak DiK[1], Dudu ERKOÇ KAYA[2], Melike Tuğba PARLAK[1,] *, Oznur TUFAN[1], Fatma GÖKTÜRK[2]

[1] Department of Pharmacology and Toxicology, Faculty of Veterinary Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey,

[2] Department of Medical Biology, Faculty of Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

Background: Type 2 diabetes is characterized by insulin resistance and hyperglycemia, hyperinsulinemia.

Aim: Firstly, the research carries outs on different experimental diabetic rat models to determine and compare biochemistry and the molecular pathophysiology in type 2 diabetes. Secondly, the most optimum model determines for diagnostic and therapeutic purposes.

Methods: In the study, 56 Wistar albino rats were divided into 3 groups. First group treated high-fat diet and streptozotocin (35 mg/kg, sc); second group drank water containing 20% fructose; third group received nicotinamide (110 mg/kg, ip) and streptozotocin (60 mg/kg, sc). The six animals from each group were euthanized at 6, 10 and 12 weeks to evaluate the diabetic process in the models.

Results: The diabetic effects were observed to be much more severe in the third model group. Additionally, the glucose and HbA1c values were statistically higher than the other groups at all three sampling times. However, the triglyceride level was statistically higher in the first model group than in the other groups in the early stages, and the insulin level decreased in parallel with time in the first model group. The GLUT4, IRS1 and PIK3R expressions in skeletal muscle was lower in the first and third model groups.

Discussion and Conclusion: The more economical and long-term effects of third model better have reflected T2DM however, first model has revealed more significant results in the short-term. The results will contribute optimum model in experimental T2DM research to be conducted in rats in the future and will be a guide for new drugs and treatments in the search.

Key Words: Diabetes, fructose, insulin, insulin resistance.

Sözel Bildiri

ASSESSING THE EFFICACY OF BEXAROTENE AND ICARIIN COMBINATION THERAPY IN TYPE 2 DIABETIC RAT MODELS

Burak DiK[1], Melike Tuğba PARLAK[1], Mehmet Burak ATEŞ[2], Öznur TUFAN[1]

[1] *Department of Pharmacology and Toxicology, Faculty of Veterinary Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey,*

[2] *Department of Pathology, Faculty of Veterinary Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey*

Background: Type 2 diabetes is a metabolic disease characterized by decreased insulin receptor sensitivity, hyperglycemia and/or lack of insulin secretion. Alternative treatment options and new treatment targets need to be determined because the cost and deficiencies of the drugs in the T2DM treatment.

Aim: It was aimed to determine the single and combined antidiabetic activities and side effects of the retinoid X receptor agonist Bexarotene and the thioredoxin interacting protein inhibitor/ peroxisome proliferator-activated receptor γ/AMP-activated protein kinase activator Icariin.

Methods: 47 Wistar Albino rats were divided into 6 groups. These groups included healthy (control), diabetes (control), diabetes+Bexarotene (20 mg/kg), diabetes+Icariin (60 mg/kg), diabetes+Bexarotene (10 mg/kg)+Icariin (30 mg/kg) low dose combination and diabetes+Bexarotene (20 mg/kg)+Icariin (60 mg/kg) high dose combination.

Results: The glucose levels reduced by icariin treatment in 45 days after initial administration. Furthermore, HbA1c levels also were statistically decreased by Icariin and low-dose combination treatments compared to the diabetes group. Icariin has also significantly increased HOMA-β levels. MDA levels statistically significant decreased in the bexarotene, icariin and low-dose combination groups compared to the diabetes group. The low and high dose combination, and Icariin treatments statistically decrease glucose levels at the 30 and 120 minutes in the oral glucose tolerance test. Histopathological analysis revealed that Icariin ameliorated hepatocyte degeneration, hepatic cord dissociation, congestion, mononuclear cell infiltration in the liver, and degeneration in the pancreas.

Discussion and Conclusion: Icariin therapy demonstrates potent anti-diabetic effects with reduced adverse reactions compared to alternative treatments. Further research into icariin therapy could significantly advance the development of novel anti-diabetic medications.

Key Words: *Diabetes, Bexarotene, Icariin, Rat, Antidiabetic*

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HPV BİLGİ DÜZEYLERİ İLE HPV AŞISINA YÖNELİK TUTUM VE İNANÇLARI

Eda KILINÇ İŞLEYEN 1*, Zeynep ALPAĞAT 2**

** Uşak Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Uşak, Türkiye, kilinc_edaa@hotmail.com, eda.isleyen@usak.edu.tr*

*** Uşak Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Uşak, Türkiye, 211401083@ogr.usak.edu.tr*

Giriş: Human Papilloma Virüs (HPV), serviks, anogenital bölge (anüs, vulva, vajina ve penis), baş ve boyun kanserlerinin yanı sıra genital siğillerin önemli bir nedenidir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin HPV hakkında bilgi düzeyleri ile HPV aşısına yönelik tutum ve inançlarını belirlemektir. **Yöntem:** Bu araştırma kesitsel çalışma tasarımına sahiptir. Bu çalışma, 15.01.2024-09.02.2024 tarihleri arasında Türkiye'nin batısında yer alan bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde gerçekleşmiştir. Çalışmaya dahil edilme kriterleri (1) 2., 3., ve 4. sınıf öğrencisi olma, (2) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma ve (3) 18 yaşından büyük olmadır (n=179). Veri toplama araçları olarak; sosyo-demografik soru formu, HPV Bilgi Ölçeği ve HPV Aşılama Tutumları ve İnançları Ölçeği kullanılmıştır. Veriler Google Formlar aracılığıyla sınıf ortamında yüz-yüze toplanmıştır. Çalışmanın analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplarda t-testi, one-way Anova ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu çalışma Helsinki Bildirgesi ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirildi. Araştırmanın etik kurul onayı Uşak Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Tarih: 11.01.2024, Sayı: 274-274-06) alınmıştır. Kurum izni alınmıştır (Tarih: 12.12.2023, Sayı: E-53524347-100-179977). **Bulgular:** Öğrencilerin yaş ortalaması 21.10±1.73'tür. Öğrencilerin %31.80'inin partneri bulunmakta iken Yalnızca %9,5'i cinsel birliktelik yaşadığını belirtmiştir. Öğrencilerin yalnızca %7,30'u her zaman kondom kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin HPV Bilgi Ölçeği Toplam puanı 12.81 (düşük), HPV Aşılama Tutumları ve İnançlarına yönelik Zararlar alt boyutu 13.48 (orta), Engeller alt boyutu 8.75 (orta üstü), Etkiler alt boyutu 5.12 (orta) ve Belirsizlik alt boyutu 4.88 (orta)'dir. HPV Bilgi Ölçeği ile Zararlar alt boyutu arasında negatif korelasyon (r= -0.178, p= 0.017) bulunmakta iken Etkiler alt boyutu arasında pozitif korelasyon (r= 0.294, p= 0.000) bulunmaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerin HPV bilgi puanı anlamlı olarak daha yüksektir. HPV aşısı olanların Engeller puanı anlamlı olarak daha düşüktür. **Tartışma ve Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinin HPV Bilgi puanı düşük, HPV Aşılama Tutumları ve İnançları Ölçeği alt boyut puanları düşük ve orta düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: HPV, Bilgi, HPV aşısı, İnanç, Hemşirelik Öğrencileri

Sözel Bildiri

AFET VE GÖÇLER

Alican Erdoğan

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Bu bildiri, afetlerin ve göçün toplumlar üstündeki etkilerini incelemekte ve bu mevzuda farkındalık kurmayı amaçlamaktadır. Afetlerin, bilhassa da organik felaketlerin ve göçün, toplumlar üstünde toplumsal, ekonomik ve ruhsal boyutlarda mühim neticeleri bulunmaktadır. Bildiride, afetlerin göç üstündeki etkileri ve göç eden insanların karşılaşmış olduğu zorluklar ele alınmıştır. Doğal afetlerin, insanları evlerini terk etmeye ve mecbur göçe sevk etmiş olduğu ve bu durumun toplumsal ve ekonomik dengeleri ne ölçüde etkilediği incelenmiştir. Ayrıca, göç eden insanların ruhsal sağlıkları üstündeki etkileri ve bu mevzuda sağlanabilecek yardımcı hizmetleri tartışılmıştır. Bildiride ayrıca, afetlere hazırlık ve kriz yönetimi stratejilerinin önemi vurgulanmıştır. Afetlerin etkilerini azaltmak ve göçle alakalı sorunları ele almak için alınabilecek önlemler ve politikaların geliştirilmesi gerektiği üstünde durulmuştur. Sonuç olarak, bu bildiri, afetlerin ve göçün toplumlar üstündeki etkilerini derinlemesine incelemekte ve bu mevzuda bilinçlenmeyi artırmayı amaçlamaktadır. Afetlere hazırlıklı olmak, göç eden insanlara yardım sağlamak ve toplumların dayanıklılığını çoğaltmak için beraber çalışarak, daha sıhhatli ve kuvvetli toplumlar inşa etme yolunda önemli bir adımdır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Afet, Politika, Dayanışma.

Sözel Bildiri

MİKRO ANALİTİK YÖNTEMLER VE İLERİ ENSTRÜMENTAL TEKNİKLERİN İLAÇ ANALİZLERİNDEKİ YENİ NESİL UYGULAMALARI

Zehra ÜSTÜN[*,**]

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Atayalvaç Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü,, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, Isparta, Türkiye*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta, Türkiye, zehraustun@sdu.edu.tr*

Her geçen gün ilaç şirketleri ve ilaç Ar-Ge ekipleri, ilaç analizlerinde artan yüksek kesinlik ve doğruluk gereksinimiyle ilaç geliştirme süreçlerine yenilikçi tekonolojileri aktif olarak yerleştirmeye çalışmaktadır. İlaç analiz süreçlerinde bu süreçlerin temel zorluklarından olan yüksek verimlilik, efektif analiz, düşük maliyet ve zaman tasarrufu gibi konuların ön planda tutulması gerekmektedir. Günümüzde hala bilinen ve kullanılan geleneksel ilaç analiz yöntemleri spektrofotometrik, elektroforetik, kromatografik, elektrokimyasal ve kemometrik yöntemler olarak sınıflandırılabilir. Bu yöntemler; tekrarlanabilirlik, geniş tayin aralığı ve kolay uygulanabilirlik ve kolay kullanım gibi avantajlara sahip olmalarına karşın uzun analiz süreleri ve düşük hassasiyet dezavantajlarını da beraberinde taşımaktadırlar. Tüm bu nedenlere dayanarak mevcut yöntem ve tekniklerin gelişen teknoloji ve trendler ile desteklenmesi oldukça önemlidir. Modern çağın makineleşme ve sanayileşmesinde son yıllarda tercih edilen "minyatürleşme" kavramı özellikle ilaç ve kimya sektöründe de mikro ve nano uygulamalarla kanıtlanmaya başlamıştır. Mikroakışkanlar ve mikroçipler başta olmak üzere yüksek hassasiyet ve doğruluğa sahip minyatürleşme teknikleri, analitik verimliliği ve otomasyon kullanımını artırmakla kalmayıp aynı zamanda ilaç analizlerinde umut verici bir araç olarak kabul edilen düşük reaktif tüketimine de olanak sağlamaktadır.

Bu çalışmada, klasik ve geleneksel ilaç analizleri yöntemlerine ek olarak geliştirilmiş mikro uygulamalar ve ileri analiz tekniklerinin kullanım amaçlarının ve alanlarının açıklanması amaçlanmıştır. Bu teknolojik gelişmelerin takip edilmesi ve izlenmesi yeni ilaç çalışmalarına perspektif oluşturacak, katkı sağlayacak ve ışık olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mikro analitik yöntemler, Mikroakışkanlar, Mikroçipler, İlaç analizleri, İleri enstrümental teknikler.

Sözel Bildiri

DİSFAJİK KRONİK İNMELİ BİREYLERDE YUTMA REHABİLİTASYONUNUN YUTMA FONKSİYONU VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ: VAKA SERİSİ

Arzucan Toksal Uçar *[a], Banu Alıcıoğlu[b], Bilge Piri Çınar[c], Geylan Bostan[d], Sevil Bilgin[e]

[a]*Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Zonguldak, Türkiye, arzutoksal93@gmail.com*

[b] *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri, Radyoloji Anabilimdalı, Zonguldak, Türkiye, b.alicioglu@beun.edu.tr*

[c] *Samsun Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri, Nöroloji Anabilimdalı, Samsun, Türkiye, bilge.cinarpiri@gmail.com*

[d]*Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hareket ve Antreman Bilimleri, Zonguldak, Türkiye, geylan.bostan@beun.edu.tr*

[e]*Hacettepe Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara, Türkiye, sevilcuvalci@yahoo.com*

Giriş: İnme, disfajinin en sık nedenidir ve insidansı kronik inme hastalarında %40'ı bulmaktadır. Disfajik inme hastalarında sıklıkla oral ve faringeal fonksiyonlarda bozulma, çiğneme bozuklukları, aspirasyon pnömonisi ve malnutrisyon görülebilmektedir. İnme hastalarında bozulan yutma fonksiyonu, spontan iyileşme sürecine bağlı olarak erken dönemde iyileşebildiği gibi bazı hastalarda ise iyileşme uzun sürmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, disfajik kronik inmeli bireylerde yutma rehabilitasyonun yutma fonksiyonu ve yaşam kalitesi üzerine etkisini araştırmaktı.**Yöntem:** Disfaji şüphesi ile Videofloroskopik Yutma Çalışması yapılan ve Penetrasyon Aspirasyon Skalası (PAS) skoru 2 ve üzeri olan 4 disfajik kronik inme hastası (yaş ortalaması 58,75±11,23 yıl olan 3 kadın, 1 erkek) çalışmaya dahil edildi, hastalara dört hafta, haftada 5 gün, 20 seanslık yutma rehabilitasyonu uygulandı. Hastaların disfaji semptom şiddeti Türkçe Yeme Değerlendirme Aracı (T- EAT 10), yutma fonksiyonları Yutma Yeteneği ve Fonksiyonunun Değerlendirmesi (Swallowing Ability and Function Evaluation-SAFE) ve yaşam kaliteleri ise Türkçe Yutma Yaşam Kalitesi Anketi (T-SWAL-QOL) ile değerlendirildi. Ayrıca M. Suprahyoideus (SH) aktivasyonu yüzeyel elektromyografi ile ölçüldü ve amplitüd değeri (%MIVC) hesaplandı. **Bulgular:** Çalışmaya dahil edilen hastaların ortalama PAS skorları 4,50±1,91idi. T-EAT-10 skor ortalamasına bakıldığında, dört hastada tedavi sonrasında anlamlı bir iyileşme görüldü (p=0.022). SAFE'in fiziksel muayene parametresinde dört hastada da tedavi sonrası anlamlı bir iyileşme varken (p=0.046), diğer sonuçlar açısından anlamlı bir iyileşme görülmedi (p>0.05). Her hastanın tedavi öncesi ve tadavi sonrası SH aplitüd değerlerinde iyileşme görülürken, tedavi öncesi ortalama SH amplitüd değeri 53,18±18,89 ve tedavi sonrası 48,17±15,67dı (p>0.05). T-SWAL-QOL'un genel

yakınma, yeme süresi, belirtilerin sıklığı, iletişim, mental sağlık ve uyku parametrelerinde anlamlı bir iyileşme görüldü ($p<0.05$). SH amplitüd değeri ise tedavi öncesi 53,18±18,89 iken tedavi sonrası 48,17±15,67dı. Tedavi sonrası SH aplitüd değerlerinde iyileşme görülürken bu iyileşme anlamlı düzeyde değildi ($p>0.05$). **Tartışma ve Sonuç:** Disfajik kronik inme hastalarında yutma rehabilitasyonu, disfaji şiddetini azaltmakta, yutma fonksiyonunu iyileştirmekte, ve yutma ile ilgili yaşam kalitesini olumlu yönde etkilemek için kullanılabilir. Ayrıca rehabilitasyon sonrası SH amplitüd değerlerindeki azalma, yutma rehabilitasyonun SH kas üzerinde de etkisi olduğunu gösterebilir. Daha fazla sayıda hastayla yapılabilecek ileriki çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: İnme, Disfaji, Yutma rehabilitasyonu, Yüzeyel elektromyografi, Yaşam kalitesi

IHSLC

Sözel Bildiri

THE IMPORTANCE OF SAMPLE SELECTION FOR NEUROPROTEOMICS

Mustafa Gani Sürmen*, Saime Sürmen*

** University of Health Sciences, Hamidiye Institue of Health Sciences, Department of Molecular Medicine, İstanbul, Türkiye, mgsurmen@yandex.com*

Background: MS-based proteomics has enabled significant breakthroughs in the investigation of various diseases as a result of technological, methodological and informatic developments in the last decade. In particular, the widely used shotgun proteomic approach can be applied to a wide variety of clinical samples, including complex biological samples, allowing large-scale data to be obtained in the investigation of neurological diseases. To date, various clinical samples such as brain tissue in particular, CSF, serum, plasma, urine, saliva, extracellular vesicles, dried blood spots, exosomes and FPPE have been used in the field of neuroproteomics. In addition, the use of experimental animals such as mice, rats and zebrafish are also possible in these studies. However, despite the enhanced sensitivity of high-resolution MS systems, abundant proteins found in samples such as serum and plasma may prevent the detection of lower abundance proteins that could be biomarker candidates. The increase in the number of techniques and methods developed in the last few years has made it possible to perform in-depth proteomic analyses from single cell types and organelle fractions. One of the most used techniques developed for this purpose is laser micro dissection (LCM).

Conclusion: The type of sample to be used in a proteomic study can affect the choice of methods in the workflow, especially in the sample preparation step, and therefore the subsequent analysis processes. In this context, since the selection of samples to be used in the research is a very important point affecting the experimental design, the laboratory infrastructure and the experience of the researchers should be taken into account when creating the workflow.

Key Words: Proteomics, Neuroproteomics, Mass spectrometry, Biological materials

Sözel Bildiri

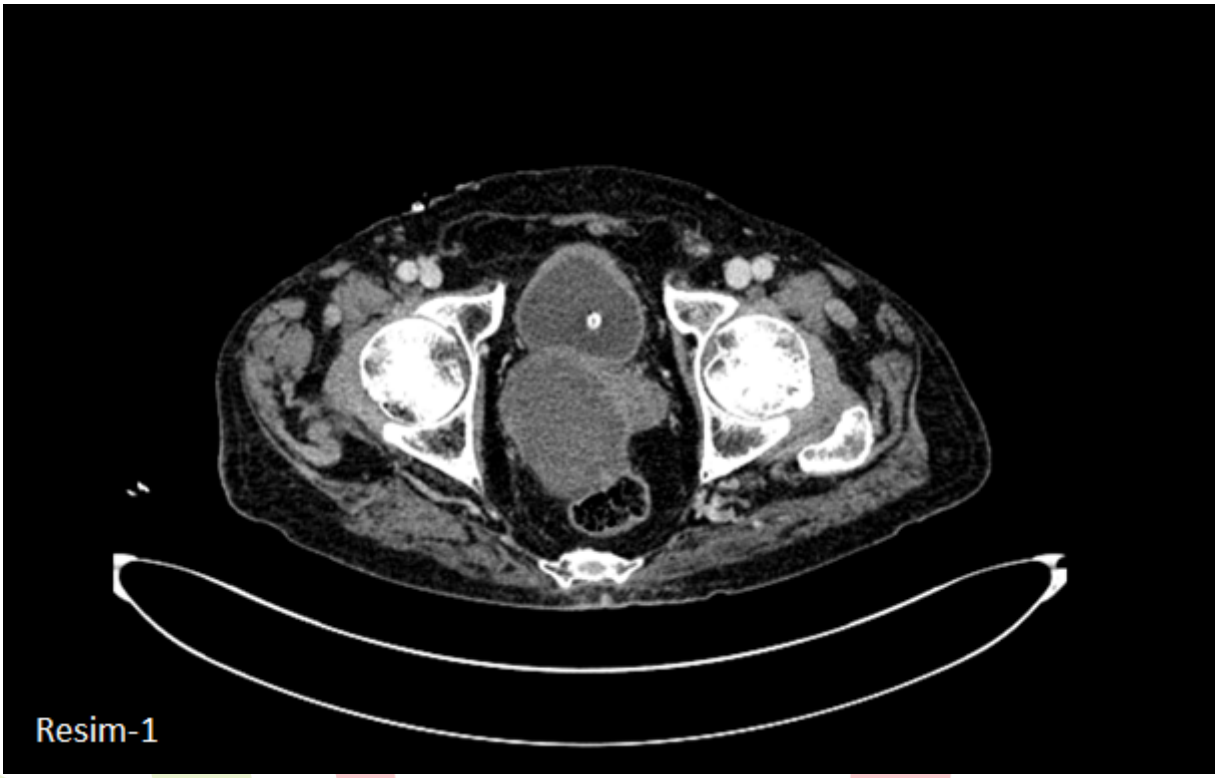
TEKRARLAYAN DEV SEMİNAL VEZİKÜL APSESİ: VAKA RAPORU

Sabri Aydemir[1], Sefa Alperen Özürk[1], Berat Alp[1]

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi , Üroloji Anabilim Dalı

Giriş: Seminal vezikül apsesi(SVA) nadir görülür. Literatürde sadece 72 vaka bildirilmiştir. Belirgin semptomları yoktur. Hastalar sıklıkla; ateş, dizüri, perineal/skrotal ağrı ve alt üriner sistem semptomları(AÜSS) ile başvurur. Tanıda Bilgisayarlı Tomografi(BT), Manyetik Rezonans Görüntüleme(MRG) ve transrektal ultrasonografi(TRUS) kullanılır. **Amaç:** Non-spesifik semptomlarla polikliniğimize başvuran, komplike SVA vakasını sunmayı amaçlamaktayız. **Olgu Sunumu:** 62 yaşında erkek hasta ateş, perineal ağrı, kabızlık ve AÜSS ile başvurdu. Tıbbi geçmişinde kolesistektomi, ileus nedenli operasyon öyküleri ve myastenia gravis tanısı olan hastanın çekilen BT'sinde SVA izlendi(resim-1). Transgluteal ve suprapubik bölgeden apse drenajı için perkutan kateter takıldı. Takiplerinde iki ay sonra nüks eden apsenin etyolojisinde sigmoid kolon-seminal vezikül arasında fistül şüphesi nedeniyle oral kontrastlı BT çekildi (resim-2) ve kolonoskopi yapıldı. Kolon fistülü tanısı dışlanan hastaya cerrahi tedavi planlandı. Spinal anestezi altında, 26F rezektoskopla girildi. Sistoüretroskopisinde patoloji izlenmedi. Takiben verumontanum lateralinden rezeksiyon ile apse drenajı sağlandı. Rektal tuşe ile apseye bası uygulanarak apse tamamen drene edildikten sonra, 18F foley kateter yerleştirildi ve operasyon tamamlandı. Şikayeti olmayan hasta, post-operatif 2. günde uygun antibiyoterapi tedavisiyle kontrol planlanarak taburcu edildi. Kontrollerinde aktif şikayet saptanmadı. **Tartışma:** SVA, genellikle TRUS ve BT ile teşhis edilen bir ürogenital patolojidir. Nadir rastlanan bir durum olması nedeniyle tedavi yönetimi hakkında görüş birliği mevcut değildir. Genel yaklaşım, apsenin drenajı ve antibiyoterapidir. Vakamızda olduğu gibi nüks eden olgularda ek cerrahi girişim gerekebilmektedir. Literatür incelendiğinde konservatif yaklaşımdan, açık cerrahiye kadar oldukça geniş bir tedavi yelpazesi barındırdığı görülmektedir. **Sonuç:** SVA'ya yaklaşımda standart bir tedavi yöntemi bulunmamaktadır. Transüretral drenaj hem nüksü engelleme hemde hasta konforu açısından tercih edilebilir bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Seminal vezikül, Apse, Transüretral rezeksiyon

Resim-1

Resim-2

Sözel Bildiri

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU'NDAKİ PARAMEDİK (AABT) ÖĞRENCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FARKINDALIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Eşref KAYACAN*, Prof. Dr. Haslet EKŞİ KOÇAK**

** İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı, İş Sağlığı ve Güvenliği Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye, aeren9232@gmail.com.*

*** İstanbul Gedik Üniversitesi, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü, İstanbul, Türkiye, haslet.kocak@gedik.edu.tr.*

Amaç: Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulundaki paramedik (AABT) öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı değerlendirilerek eğitim süresince stajlarda ve hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde karşılaşacakları mesleksel risk ve tehlikelere (kimyasal, fiziksel, biyolojik, ergonomik, psiko-sosyal ve diğer riskler) yönelik bilgi ve algı düzeyi tespiti amaçlanmıştır. **Yöntem:** Isparta sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu tıbbı hizmetler ve teknikler ilk ve acil yardım (paramedik-AABT) programındaki öğrencilere 09-16 Haziran arası (SPSS 22.0 istatistik programı) örneklem hesaplanarak %95 güven düzeyi ile 220 katılımcıya gönüllü olarak anket uygulanmıştır. Betimsel istatistikler, frekans analizi, yüzde dağılım, güvenilirlik analizi **(**Cronbach's Alpha), normallik testi ve ki-kare testi uygulanmıştır. Anketin birinci bölümünde demografik bilgiler ikinci bölümünde ise 20 tane beşli likert, 7 tane ikili likert sorular ile İSG risk etmenleri ve bilgisine ilişkin algı düzeylerinin tespiti amaçlanmıştır. **Bulgular:** "Üniversiteye başlarken sağlık kontrolünden geçme durumu" %28.6'sı evet, "Hepatit B aşısı yaptırma durumu" % 57.3'ü evet, "İş kazası geçirme durumu" % 13.2'si evet, "Üniversite öncesi iş güvenliği ile ilgili ders alma durumu" % 40.5'i evet, "İlk ve acil yardım programında İSG dersi alma durumu" % 23.2'si evet olarak belirlenmiştir. "Kimyasal risk" (% 68.6'sı evet), "Fiziksel risk" (% 75.9'u evet), "Biyolojik risk" (% 62.3'ü evet), "Ergonomik risk" (%46.8'i evet), "Psiko-sosyal risk" (% 70.0'ı evet), "Hastane öncesi çalışanlarda kesici-delici alet yaralanması" (% 86.8'i evet), "Hastane öncesi sağlık görevlilerine uygulanan şiddet diğer sektör çalışanlarından fazla" (% 87.7'si evet) olarak öğrencilerin bilgi düzeyi belirlenmiştir. "6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi düzeyi" % 19.1, "Öğretim elemanları tarafından dersimizde İSG konularında yeterli derecede uyarılıyoruz" %13.6, "Ambulansta ve olay yerinde mesleğimle ilgili tehlike ve riskleri giderme hakkında bilgi sahibiyim" % 13.2, Ambulansta kullanılan cihazların tehlikeleri hakkında bilgi sahibiyim" % 10.0 ile öğrencilerin en olumsuz belirttiği seçeneklerdir. Ki-kare analiz tablosu sonuçlarına göre

Pearson Chi-Square değeri (p<0,05) ve ona bağlı p değerine bakıldığında (p=0,00 ve 0,00<0,05) öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği algısı ile demografik bilgilerin ilişkili olduğu saptandı.

Sonuç: Paramedik programında mesleksel İSG dersi olmaması, staj gibi kısa çalışma süresince iş kazası meydana gelmesi, üniversiteye başlarken sağlık kontrollerinden geçme ve hepatit B aşılama kontrollerinden geçmede yetersiz veya olmaması mesleksel risk ve tehlike hakkındaki bilgilerinin yetersizliği, özellikle çalışma alanı olan ambulansta kullanılan cihazların riskleri hakkında bilgi yetersizliği ile paramediklerin iş kazası ve mesleksel riskler ile karşılaşma olasılığı yüksektir. Öğrenciler eğitim süresince mesleksel risk ve tehlikeleri bildikleri takdirde; iş kazası ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilir. Paramedik programında İSG için gerekli mesleksel İSG dersinin müfredatta verilmesi planlanmalıdır. **Öneriler:** 1. SHMYO'larında paramedik programına mesleksel iş sağlığı ve güvenliği dersi müfredata eklenmelidir. 2. Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerine yönelik mesleksel iş sağlığı ve güvenliği kitabının oluşturulması sağlanmalıdır. 3. Paramedik öğretim görevlisi akademik kadroya alınması sağlanmalıdır. Bu sayade mesleğin gerektirdiği yeterliğe uygunluğu ve deneyimlerini paylaşarak rol ve sorumluluklarını bilen nitelikli paramediklerin yetişmesi için fayda sağlayacaktır 4. YÖK'nun kaldırdığı 233. md tekrar yürürlüğe konarak İSG mesleki risklerin (Ergonomik ve Psiko-Sosyal risk) önlenmesi veya azalmasında fayda sağlanabilir. 5. Hastane öncesi ASH çalışanları için daha geniş araştırmalar yapılıp çözüm odaklı çalışmalar planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Paramedik, İş Sağlığı ve Güvenliği, Mesleksel Risk, Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetleri

Sözel Bildiri

KEKEMELİĞİ OLAN OKUL ÇAĞI ÇOCUKLARININ BENLİK ALGISININ İNCELENMESİ

Ozge Orak[*], Hale Hancer[**], Nilgun Ulger[***], Saniye Merve Zeybek[****], Suna Tokgoz-Yilmaz[*****]

** Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Konuşma ve Denge Bozuklukları Merkezi, Ankara kocakozge@yahoo.com*

***Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara halehancer@gmail.com*

**** Ankara Şehir Hastenesi, Odyoloji Kliniği, Ankara nilgunyyt@yahoo.com.tr*

***** Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Konuşma ve Denge Bozuklukları Merkezi, Ankara mervesinanoglu@hotmail.com*

****** Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Konuşma ve Denge Bozuklukları Merkezi, Ankara sunayilmaz11@gmail.com*

Giriş: Kekemeliğin, bireylerin benlik algısında bir etkisinin olduğu genel olarak kabul görmekle birlikte bu konuda farklı görüşlerde bulunmaktadır. Okul çağı dönemin, çocukların benlik algıları ve kişiliklerinin gelişiminde önemli olduğu düşünüldüğünde kekemeliği olan çocuklarda görülen farklı sonuçların derinlemesine incelenmesi önemlidir. **Amaç:** Bu kapsamda çalışmamızın amacı okul çağı kekemeliği olan çocukların benlik algılarının kekemelik şiddeti ve cinsiyet değişkeni ile incelenmesidir. **Yöntem:** Çalışmada 8-12 yaşları arasında 48 kekemeliği olan katılımcı yer almıştır. Katılımcıların kekemelik şiddetleri kekemelik hece yüzdesi ile konuşma hızı ise dakikadaki hece sayısı ile hesaplandıktan sonra hafif ve orta şiddetli olarak gruplanmıştır. Daha sonra katılımcılar tarafından Çocuklar İçin Benlik Algısı Profili (ÇİBAP) doldurulmuştur. Ölçek puanları ile kekemelik şiddeti ve ilişkisine yönelik analizler yapılmıştır. **Bulgular:** Kekemelik şiddeti ile ölçeğin toplam puanı, davranışsal yönetim ve atletik yeterlilik alt boyutlarında anlamlı fark ve ilişki görülmüştür. Cinsiyetin, ölçek ve alt boyutları ile etkisi bulunmamıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Kekemeliği olan bireylerin kekemelik şiddetleri arttıkça benlik algıları puanlarında düşüşler görülmektedir ancak cinsiyetin bu farklılık ve düşüşe etkisi bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil ve konuşma terapisi, Kekemelik, Benlik algısı, Özdeğer

Sözel Bildiri

SOCIAL JETLAG AND SLEEP QUALITY IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS

Ebru ÖZÖNAL, Nazmiye ÇIRAY

**Karacabey State Hospital, Bursa, Turkey, alaca.ebru@hotmail.com*

*** Ege University Faculty of Nursing, Internal Medicine Nursing, İzmir, Turkey, nazzmiyeciray@gmail.com*

Background: Social jetlag and sleep quality are problems that can affect the health status of individuals with Type 2 diabetes mellitus. **Aim:** This study was carried out to determine the relationship between social jetlag and sleep quality in individuals with Type 2 Diabetes Mellitus. **Methods:** The research was cross-sectional and relationship-seeking. In the study conducted with 146 patients with Type 2 Diabetes Mellitus who applied to Karacabey State Hospital Internal Medicine Outpatient Clinics between July 2022 and July 2023 and met the sample selection criteria, "Patient Identification Form", "Pittsburgh Sleep Quality Index", "Social Jetlag Form", "Epworth Sleepiness Scale" and "Morning/Evening Questionnaire" were collected. In the statistical analysis of the data, the relationships between the variables were examined by Pearson correlation analysis. In the study, the statistical significance level was taken as $p<0.05$. **Discussion and Conclusion:** The mean score of the "Pittsburg Sleep Quality Index" was 7.59±2.43, the mean score of the "Epworth Sleepiness Scale" was 8.77±2.53 and the mean score of "Social Jetlag" was 1,77±0,97. The total average of the participants in the "Morning/Evening Survey" was 49.16±7.55. It was observed that 52.1% of the individuals experienced social jetlag for 1-2 hours. According to sleep quality, 88.4% scored over 5 points (bad). It was determined that 70.5% of the individuals were distributed as intermediate type according to the morning and evening level. The distribution of sleepiness in individuals was 65.8% normal, but it was observed that there was increased daytime sleepiness. There was a positive correlation between sleepiness total and sleep quality total ($r=0.187$, $p=0.024$), a negative weak correlation between morning evening total and sleep quality total ($r=-0.27$, $p=0.001$), and a negative weak correlation between morning evening total and social jetlag total ($r=-0.359$, $p=0.000$). It was determined that the sleep quality of the individuals participating in the study was poor. No correlation was found between social jetlag and sleep quality in individuals with type 2 DM.

Anahtar Kelimeler: *Type 2 Diabetes Mellitus, sleep quality, social jetlag, nursing*

Poster Bildiri

THE BIOACTIVE COMPOUNDS OF DRAGON FRUIT WITH ANTI-INFLAMMATORY, ANTIOXIDANT AND OTHER HEALTH EFFECTS

Emine ÇATAL*, Gülay ÇİFTCİ**

** Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary Medicine, Ondokuz Mayis University, Samsun, Turkey, eminectll@gmail.com*

*** Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary Medicine, Ondokuz Mayis University, Samsun, Turkey, gciftci@omu.edu.tr*

The rising incidence of non-communicable chronic diseases is primarily attributed to the profound transformations in modern lifestyle, underscoring the critical importance of preventive measures in reducing risk factors.

Research suggests that pitaya consumption may help control or reduce the incidence of conditions such as diabetes, dyslipidemia, metabolic syndrome, cardiovascular diseases, and cancer.

Besides its nutritional content, pitaya possesses compounds such as betacyanins, phenolic compounds, and vitamins C, B1, B2, and B3, among others. It serves as a substantial repository of phytochemicals with bioactive properties, contributing to its pharmacological value.It is known that the flesh of the fruit contains essential vitamins and minerals such as magnesium and iron. Particularly high levels of phenolic compounds, which contribute to antioxidant capacity, and betacyanins, which impart the red color, are found in both the peel and flesh.

Betacyanins are a pigment group that forms betalain color pigments along with betaxanthins.Betalain color pigments are water-soluble pigments that provide the red-purple color with betacyanins and the yellow color with betaxanthins in fruits and flowers.

The use of pitaya in the food, cosmetic, and pharmaceutical industries can involve the preparation of edible films, sunscreen products, natural additives for meat products, beer production, and also serve as natural cytotoxic agents in various cancer therapeutic approaches.

Despite its significance as a source of bioactive compounds, the bioavailability of dragon fruit is low. Developing distribution systems such as gold nanoparticles with these compounds could serve as an alternative to reach target tissues.

Despite its significance as a source of bioactive compounds, the bioavailability of dragon fruit is low. Developing distribution systems such as gold nanoparticles with these compounds could serve as an alternative to reach target tissues.

Given its nutritional value and potential health effects, support for the widespread consumption and production of pitaya is warranted.

Keywords: Red Dragon fruit , betacyanin, phenolic, antioxidant capacity, anti-inflammatory.

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YALNIZLIK DÜZEYLERİ, YALNIZLIK TERCİHLERİ VE YAŞAM DOYUMLARININ İNCELENMESİ

Peri Elif Boztaş*, Seda Ülker*, Şengül Üzen Cura**

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, perielif38@gmail.com, ulkerseda7@gmail.com*

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Çanakkale, snglzn@gmail.com*

Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri, yalnızlık tercihleri ve yaşam doyumlarının incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki bu araştırmanın verileri etik ve kurum izin onayları alındıktan sonra Nisan 2023-Eylül 2023 tarihleri arasında toplandı. Araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinde okuyan 597 hemşirelik bölümü üniversite öğrencisi oluşturdu. Araştırmanın verileri 'Öğrenci Tanılama Formu', Yalnızlık Düzeyi ve Yalnızlık Tercihi Ölçeği', Yaşam Doyum Ölçeği' kullanıldı ve veriler yüz yüze toplandı. Araştırma sonucundan elde edilen verilerin analizi SPSS 26.0 paket programında yapıldı.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalamasının 20,55±2,33 olduğu, %86,6'sının kadın olduğu, %38'inin 1. Sınıfa devam ettiği, %74,4'unun yurtlarda konakladığı, %31,2'sinin yeterli maddi destek almadığı görüldü. Öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalamalarının 23,44±5,78, yalnızlık tercihleri puan ortalamalarının 21,07±4,87 olduğu, yaşam doyumları puan ortalamalarının ise 19,05±6,12 olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri, yalnızlık tercihleri ve yaşam doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p<0,05$). Yaşam doyumu puanı arttıkça yalnızlık düzeyleri ve yalnızlık tercihleri puanı düşmekteydi.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin ve tercihlerinin azaltılmasına yönelik bireysel ve kurumsal düzeyde önlemler alınması öğrencilerin yaşam doyumlarının arttırılması için önemlidir. Yaşam doyumu yüksek olan öğrencilerin gelecek yıllarda mesleki tatmin düzeylerinin de yüksek olmasına zemin hazırlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalnızlık, yalnızlık tercihi, yaşam doyumu, hemşirelik

Bu bildiri TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir. Proje No: 1919B012223372

Sözel Bildiri

ANTİFRİZ PROTEİNLER, DOKU VE HÜCRE DONDURMA TENOLOJİSİNDE KULLANIMI

Uğur UÇAN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, ugur.ucan@adu.edu.tr

Doğal seleksiyon süreci boyunca, soğuk havalarda hayatta kalmak için canlı organizmalar bazı temel stratejiler geliştirmiştir. Bunlar üç temel kategoriye ayrılır: göç, kış uykusu ve direnç. İlk ikisi mevsimsel koşullarda iyi çalışır. Ancak her ikisinin de potansiyel riskleri mevcuttur: Göç, yüksek ölüm oranlarına yol açabilir ve kış uykusu özellikle genç ve küçük boyutlu hayvanlar için enerji açısından masraflı olan yeniden ısınma sürecini gerektirir. Sürekli düşük sıcaklığa sahip kutup bölgelerinde tercih edilen yaklaşım dirençtir. Soğuğa karşı direnç için etkili bir strateji, bir tür buz bağlayıcı protein olan antifriz proteinlerinin (AFP) üretilmesidir. AFP'lerin soğuk ortamlarındaki ana işlevi buz kristali büyümesinin engellenmesi, donma sonrası buzun yeniden kristalleşmesinin önlenmesi ve hücre zarlarının ve zar bileşenlerinin korunmasıdır. Buz kristali büyümesinin engellenmesi, termal histerezis (TH) olarak adlandırılan erime noktası sıcaklığını değiştirmeden çözelti donma noktası sıcaklığında bir düşüşe neden olur. AFP'ler bakteriler, mantarlar, böcekler, hayvanlar ve bitkiler de dahil olmak üzere çok çeşitli organizmalarda bulunmuştur. AFP tip I, II, III ve IV olarak izole ve karakterize edilmiştir. AFP'ler kriyoprezervasyon, kriyocerrahi, gıda katkı maddeleri, bitki yetiştiriciliği ve yüzey kaplamaları gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Farklı araştırmalar, kriyoprezervasyon sırasında AFP'lerin ortama eklenmesinin, spermlerden oositlere, kırmızı kan hücrelerinden hepatositlere ve kardiyomiyositlere kadar çeşitli izole memeli hücrelerinin çözüm sonu canlılığı artırdığını, aynı zamanda işlevselliklerinin olumsuz etkilenmediğini göstermiştir. Gametlerin ve embriyoların dondurularak saklanması üreme biyolojisinde yaygın olarak kullanılan bir tekniktir. Bu teknoloji evcil hayvanların üreme yönetimine yardımcı olur, insan destekli üreme teknolojileri için önemli bir araçtır. Bununla birlikte, AFP'lerin uygulamaları yüksek maliyetleri nedeniyle gölgelenmektedir. Bu sebeple AFP'lerin kaynağı, özellikleri, uygulama ve potansiyelleri açısından ele alınarak verimin artmasına yardımcı olacak farklı moleküler ve biyolojik teknikler kullanılarak benzer moleküllerin üretimine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Antifriz, Protein, Termal histeresiz, Kriyoprezervasyon,

Sözel Bildiri

COMPARISON OF LYOPHILIZED POWDER AND CONCENTRATED LIQUID FORMS OF GEMCITABINE PREPARATIONS IN TERMS OF COST-BENEFIT AND EXPOSURE INTERVAL

Metin Deniz KARAKOÇ

Pamukkale University, Faculty of Medicine, Department of Medical Pharmacology

Introduction: Gemcitabine is available in lyophilized powder (l.p.) and concentrated liquid (c.l.) formulations in the market. Although the sale prices of the products are similar, there are differences in the preparation time and wasted quantities. The study aimed to investigate differences in personnel exposure time during preparation and economic losses resulting from wasted remaining doses.

Methods: The study was conducted under validated aseptic conditions, utilizing closed-system chemotherapy devices in an oncology unit. Approval for the research was initially obtained from the Pamukkale University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee (approval number: E.481626). The recommended maximum storage periods for opened liquid form or reconstituted powder form medications were followed. Two different formulations of gemcitabine, each containing 1000 mg, in l.p. and c.l. vial forms, were evaluated for preparation time and wasted doses, each over a one-month duration. In the first period, only the liquid form was used, while in the subsequent period, only the powder form was utilized. We recorded exposure times during preparation and wasted remaining periods, and then compared them.

Results: During the study period, a total of 105 vials of the liquid form of the drug were used, and no remaining doses were discarded as all were utilized within the stability period. The average time spent by the personnel to prepare the medication for a patient was 95 seconds. In the period when the l.p. form of the drug was used, a total of 121 vials were determined to have been used. The average time for diluting, shaking, dissolving and administering the l.p. vials to the serum for a patient was calculated as 184 seconds. It was determined that a total of 6,200 mg (6.2 vials) of the reconstituted drug could not be used within the stability period and was discarded. The difference in preparation time between groups was statistically significant ($p < 0.001$). It was found that using l.p. form caused drug preparation personnel to spend 42 minutes longer in the chemotherapy cabin per month. It was determined that 5.1% of each l.p. form drug vial was discarded. The cost of discarded doses was determined to be 1.2 US dollar per vial.

Conclusions: Choosing the c.l. form of gemcitabine is a more rational option compared to l.p. forms, as it reduces both the staff's cytotoxic drug exposure time and workload, and the cost of waste drugs.

Keywords: Gemcitabine, cost benefit, cytotoxicity, occupational exposure, rational drug use

Sözel Bildiri

STRUVİT VE KALSİYUM OKSALAT TAŞLARINDA HAZIR DİYETLERİN ETKİSİ

Hacer Buse SÜZER*, Mehmet KARACA**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Fakültesi Veteriner İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, bsuzer27@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mkaraca@mehmetakif.edu.tr*

İdrardaki çökeltilere kristaller, kristallerin idrarda bulunmasına kristalüri ve bunların makroskopik konsantrasyonlarına ürolit adı verilir. Struvit ve kalsiyum oksalat, kedi ve köpeklerde en sık görülen ürolitlerdir. Ürolitlerin boyutları kum tanesinden, boşluğu dolduracak kadar büyüklüğe kadar değişebilir ve taşlar bulundukları yere göre isimlendirilir. Böbreklerdeki taşlar nefrolit, üreterlerdeki taşlar üreterolit, mesanedeki taşlar ürosistolit ve üretradaki taşlar üretrolit olarak adlandırılır. Struvit oluşumu için en önemli risk faktörlerinin idrar pH'sı ve idrar dilüsyonu olduğu bildirilmiştir. İdrar yolu enfeksiyonu köpeklerde strüvit ürolitlerinin oluşumunda en yaygın nedendir. Kedilerde ise steril idrarda strüvit ürolitler daha sık görülmektedir. Kalsiyum oksalat üroliti oluşumunun etiyolojisi henüz tam olarak anlaşılamamıştır, ancak idrar doygunluğunun taş büyümesini etkilediği bildirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda diyetlerin idrar pH'nı düzenleyici etkisi sayesinde bazı ürolitleri eritilebildiği ortaya çıkarılmıştır. Bu sebeple üretilen özel diyet mamalar günümüzde struvit taşların tedavisi amaçlı olarak kullanılabilmektedir. Kalsiyum oksalat taşlarında ise prescription mamalar tedavi amaçlı kullanılamamaktadır. Her iki taş türü için bu mamalar genellikle nüksü engellemek için kullanılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Struvit, Kalsiyum Oksalat, Ürolit, Diyet

Sözel Bildiri

STRUVİT VE KALSİYUM OKSALAT TAŞLARINDA HAZIR DİYETLERİN ETKİSİ

Hacer Buse SÜZER*, Mehmet KARACA**

** Department of Veterinary Internal Medicine, Faculty of Veterinary Medicine, Burdur Mehmet Akif Ersoy University Institute of Health Sciences, Burdur, Turkey, bsuzer27@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine, Burdur, Turkey, mkaraca@mehmetakif.edu.tr*

The precipitates in urine are called crystals, the presence of crystals in urine is called crystalluria and their macroscopic concentrations are called uroliths. Struvite and calcium oxalate are the most common uroliths in dogs and cats. Uroliths can range in size from grains of sand to cavity-filling stones and are named according to their location. Stones in the kidneys are called nephroliths, stones in the ureters are called ureteroliths, stones in the bladder are called urocystoliths and stones in the urethra are called urethroliths. Urine pH and urine dilution have been reported to be the most important risk factors for struvite formation. Urinary tract infection is the most common cause of struvite uroliths in dogs. In cats, struvite uroliths are more common in sterile urine. The etiology of calcium oxalate urolith formation is not yet fully understood, but urine saturation has been reported to affect stone growth. Studies have shown that diets can dissolve some uroliths by regulating urine pH. Special diet foods produced for this reason can now be used for the treatment of struvite stones. Prescription foods cannot be used for the treatment of calcium oxalate stones. For both types of stones, these foods can usually be used to prevent recurrence.

Anahtar Kelimeler: Struvite, Calcium Oxalate, Urolith, Diet

Sözel Bildiri

MENİSKÜS YARALANMALARINDA FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNE GÖRE AĞRI, FONKSİYON, YAŞAM KALİTESİ VE PSİKOLOJİK ETKİLERİN İNCELENMESİ

Abdulhamit Tayfur*, Beyza Tayfur**

**Ahi Evran Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Kırşehir, Türkiye, abdulhamit.tayfur@ahievran.edu.tr*

***Michigan Üniversitesi, Kinezyoloji Bölümü, Micgihan, USA, beyzat@umich.edu*

Giriş: Menisküs yaralanmaları sonrası fiziksel aktivite düzeylerine göre bireylerin biyopsikososyal etkilenimlerinin varlığı ve derecesi hakkında yeterli düzeyde kanıt bulunmamaktadır. **Amaç:** Menisküs yaralanmaları sonrası fiziksel aktivite düzeylerine göre kişilerin semptom, ağrı, fonksiyon, yaşam kalitesi, ağrı katastrofizasyon ve kinezyofobi düzeylerinin karşılaştırılması. **Yöntem:** Menisküs yaralanması geçiren 15 amatör (6 kadın, yaş:38.3±12.2, vki:24.8±3.0) ve 18 profesyonel sporcu (8 kadın, yaş:32.1±6.9, vki:23.7±2.3) Diz İncinme ve Osteoartrit Sonuç Skoru'nun (KOOS) bütün alt skalalarını (semptom, ağrı, günlük yaşam aktiviteleri, spor, yaşam kalitesi), Ağrı Katastrofizasyon Ölçeği'ni ve Kısa Form Tampa Kinezyofobi Ölçeği'ni (TSK-11) doldurdular. Gruplar arası karşılaştırmalar bağımsız t testi ile yapıldı. **Bulgular:** Menisküs yaralanması sonrası amatör (AS) ve profesyonel sporcular (PS) arasında hiçbir değerlendirmede farklılık bulunmadı. Her iki gruptada KOOS semptom (AS:56.4±11.8, PS:56.9±8.6, p=0.89), ağrı (AS:77.2±18.0, PS:72.5±21.9, p=0.51), günlük yaşam (AS:82.4±16.8, PS:77.1±26.1, p=0.51) ve spor (AS:58.7±33.4, PS:45.8±31.5, p=0.27) aktivitelerinde negatif etki ve düşük yaşam kalitesi (AS:56.7±21.6, PS:52.4±26.5, p=0.62) bulundu. Ek olarak yine her iki grupta da normal değerlerin üzerinde ağrı katastrofizasyonu (AS:12.0±8.5, PS:11.8±11.1, p=0.95) ve kinezyofobi (AS:22.5±5.8, PS:24.6±6.9, p=0.36) tespit edildi. **Tartışma ve Sonuç:** Menisküs yaralanmaları sonrasında semptomlar, fonksiyonel kısıtlılıklar, yaşam kalitesi, ağrı katastrofizasyon ve kinezyofobi etkilenimleri yaralanma öncesi fiziksel aktivite seviyesinden etkilenmiyor. Rehabilitasyon ve spora dönüşte hastanın önceki fiziksel aktivite seviyesinden ziyade o anki beklentilerine uygun hedef belirlenip biyopsikososyal açıdan bütüncül olarak değerlendirilmeli ve dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Menisküs, Fiziksel aktivite, Biyopsikososyal, Sporcu

Sözel Bildiri

BİYODETEKTÖR SIÇANLAR: KOKU DETEKTÖRLÜĞÜ VE EĞİTİM YÖNTEMLERİ

Büşra Nisa YILMAZ*, Nilay SEYİDOĞLU, Cenk AYDIN*****

**Bursa Uludağ Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Bursa, Türkiye, 041900114@ogr.uludag.edu.tr*

***Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, Tekirdağ, Türkiye, nseyidoglu@nku.edu.tr*

****Bursa Uludağ Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, Türkiye, caydin@uludag.edu.tr*

20. yy'ın başından beri, deneysel çalışmalarda biyolojik süreçlerin incelenmesi, hastalıklara karşı tedavilerin geliştirilmesi ve patofizyolojik süreçlerin kontrol edilmesi amacıyla sıçanlar kullanılmaktadır. Bununla birlikte son elli yıllık süreçte sıçanların koku yeteneğinin kullanımına yönelik çalışmalar ortaya konulmaya başlanmıştır. Sıçanlar oldukça hassas koklama yeteneğine sahiptir ve bu özellikleri mayın taramaları, narkotik operasyonları gibi güvenlik alanından hastalıkların medikal tanısında kullanımına kadar geniş bir spektrumda kullanılabilmektedir. Sıçanlar üretimi ve bakımı kolay, eğitimi nispeten ucuz hayvanlardır. Bu yönleriyle koku detektörlüğü açısından köpeklere karşı avantaj sağlamaktadırlar. Sıçanları koku detektörü olarak eğitme sürecinde birçok farklı yöntem kullanılmaktadır. Temelde eğitimler klasik koşullanma ve edimsel koşullanmaya dayanmakla birlikte, edimsel koşullandırmada ceza ve ödül mekanizmalarını kullanmak açısından farklı çalışmalar ortaya konulmuştur. Klasik ödül pekiştirmelerinin yanı sıra, beynin pozitif ödül merkezlerinden birinde elektriksel beyin uyarımı kullanılarak somut ödülü ortadan kaldırarak hayvanı koşullandırmayı başaran çalışmalar da söz konusudur. Ayrıca koşullandırma eğitimine başlamadan önce yapılan sosyalizasyon süreciyle birlikte sıçan ve operatör arasında pozitif bir iletişim kurulup stresi minimize etmeye yönelik yaklaşımlar mevcuttur. Bu çalışmada sıçanların koku detektörü olarak eğitmeye yönelik dünya literatür bilgisi ile fakültemizde şimdiye değin yapageldiğimiz çalışmaların özetlenerek derlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sıçan, Koku, Koşullandırma, Eğitim, Biyodetektör

Sözel Bildiri

HEMŞİRELERDE YEŞİL ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ GELİŞTİRMEDE YEŞİL DÖNÜŞTÜRÜCÜ LİDERLİĞİN ÖNEMİ

Selahattin YAMAN*, Cebir BALCI, Tangül Aytur ÖZEN*****

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 3.Sınıf Isparta/Türkiye* selahattinyamanofficial@gmail.com

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 3.Sınıf Isparta/Türkiye* balcicebir4@gmail.com

**** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı Isparta/Türkiye* tangulaozen@gmail.com

Giriş: Son yıllarda çevresel konulara önem verilmekte ve "yeşil olma" iş fikri artık geniş çapta kabul görmektedir. Hemşirelerin yeşil ekipler ve politikalar oluşturmada ekiplere liderlik etmede uygun rollere ve savunuculuk konusunda güçlü bir temele sahip oldukları belirtilmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, artan çevresel sorunlar karşında hemşirelerin çalışanlarda yeşil örgütsel davranış oluşturmada liderlik davranışlarının etkisine yönelik ilgili literatürü ortaya koymak amaçlanmıştır. **Yöntem:** Literatürde hemşirelikte liderlik ve yeşil örgütsel davranış konularında yapılmış araştırmalar incelenmiştir. **Bulgular:** Yapılan çalışmalarda; dönüşümcü liderliğin, sağlık bakım hizmetlerini dönüştürme ve kalitesini arttırmada en çok tercih edilen liderlik tarzı olduğu belirlenmiştir. Yeşil dönüşümsel liderlik, ekip için olumlu ve ilham verici bir vizyona vurgu yaparak örgütsel hedefler ile kişisel hedefler arasında uyumu teşvik etmektedir. Bu da ekibin örgütsel hedefleri kişisel hedefler olarak içselleştirmesine ve bunları başarmak için hareketse geçmesine olanak tanımaktadır. Yeşil örgütsel davranış, hemşirelerin ışıkları açık bırakmamak, bir dosyayı yazdırmak yerine elektronik olarak düzenlemek, yüz yüze bir toplantıya gitmek yerine telekonferans kullanmak veya bir taslağı yazdırmak için atık kâğıt kullanmak gibi davranışları içermektedir. **Tartışma ve Sonuç:** Hemşirelerde yeşil dönüşümcü liderliğin yeşil örgütsel davranışı geliştirmede önemli olduğuna yönelik bilimsel kanıtlara ilişkin literatür incelemesi sağlanmıştır. Sağlık kurumlarında yeşil örgütsel davranış ve sürdürülebilirliğe ilişkin mevcut literatür yeşil dönüşümsel lider hemşirelerin rolünün önemine vurgu yapmaktadır. Hemşirelerde, yeşil dönüştürücü liderlik uygulamaları yeşil uygulamalara katılım sağlamada çalışanları destekleyebilir. Kurumlarında yeşil örgütsel davranışı geliştirmek ve teşvik etmek isteyen politika yapıcılar, yönetici/lider hemşireler, klinik hemşireler ve hemşire akademisyenler için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Çevresel sorunlarda hemşirelerin yeşil örgütsel davranış oluşturmasına etkin liderlik davranışlarına yönelik çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, hemşirelik, liderlik, yeşil dönüştürücü liderlik, yeşil örgütsel davranış.

Sözel Bildiri

KEMOTERAPİYE BAĞLI ALOPESİ VE SOSYAL İZOLASYON: AYNADA GÖRDÜĞÜM KİM VE NEDEN SAKLANIYOR?

Merve KAPLAN[1], Nazmiye ÇIRAY[2]

[1]Yük. Lis.Öğr. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,İç Hastalıkları Hemşireliği, mkaplan098@gmail.com

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD nazzmiyeciray@gmail.com

Önemli sağlık problemlerinden biri olan kanser dünya genelinde ciddi bir morbite ve mortalite nedenidir. Kanser tedavisinde kullanılan sitotoksik kemoterapiler, çeşitli saç bozukluklarına neden olmaktadır. Bu bozukluklardan alopesi kemoterapi tedavisinin en acı verici yan etkilerden de biridir. Saç, hem erkek hem de kadınlarda beden imajı ve kendini tanımlamada oynadığı rol nedeniyle psikolojik olarak önemli bir yere sahiptir. Alopesi, fiziksel görünümü değiştirdiğinden sosyal yönü olan bir yan etkidir. Yaşamın ve kimliğin sembolüdür ve sosyal iletişimde önemli rol oynar. Saçta istenmeyen değişimler ve özellikle de alopesi, kişide uyum bozukluğu, stres, sosyal izolasyon, somatik veya seksüel işlev bozukluğu, suçluluk, beden imajından memnuniyetsizlik, depresyon gibi ciddi sorunlara neden olabilmektedir. Saç dökülmesi görünür olduğu için bu sorun 'kanser hastasıyım' şeklinde devamlı bir görsel hatırlatma işlevi olarak görülebilir. Birçok kanser hastası sosyal etkileşimlerde alopesi damgasına maruz kalır ve saç dökülmesini saklamada daha dikkatli davranırlar. Kanser tanısı alan birçok kişi, hastalığın getirdiği duygusal acı ve korkudan kendilerini korumak için inkara başvururlar. Alopesi böyle bir gerçeği inkar etmeyi zorlaştırmaktadır. Hastaların kemoterapi ilişkili alopesi ile ilişkili en çok çalışılan kavramların depresyon, beden imajı yaşam kalitesi ve damgalama olduğu belirlenmiştir. Bu kavramların hastaların sosyal olarak izole olmasına neden olacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarla birlikte de sosyal izolasyonun kanserli yetişkinlerde sağlığı etkileyebileceğini öne süren kanıtlar gün geçtikçe artmaktadır. Kanserli kişilerde sosyal izolasyon, beyin kaynaklı nörotrofik faktörlerin ekspresyonunun azalması nedeniyle depresif semptomları şiddetlendirebilecek ve tümör aktivitesini artırabilecek önemli bir sorundur. Uzun süreli sosyal izolasyon, akıl hastalığı riskini artırabilir, hastanın tedaviye uyumunu azaltabilir ve kanser bakım maliyetlerini artırabilir. Bu doğrultuda bu derlemenin amacı, kemoterapi ilişkili alopesi ve sosyal izolasyon kavramlarını irdelemektir. Kemoterapi ilişkili alopesi ve sosyal izolasyon ilişkisinin incelendiği araştırmanın sonuçlarının önemli olacağı ve gelecekteki araştırmalar için kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Ayrıca hemşirelerin alopesinin hasta üzerindeki olumsuz etkilerini tanıyabilmeleri ve uygun şekilde yönetebilmeleri açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alopesi, Kemoterapi, Hemşirelik, Sosyal İzolasyon

Sözel Bildiri

KAYNAĞI BİLİNMEYEN YAKIN ZAMANA AİT HAYVAN KEMİKLERİNDEN GENOM ÇAPINDA DNA DİZİ VERİSİ İLE TÜR TAYİNİ

GAMZE YOLDAŞ[1] , Huriye DOĞRU[2] , Sarp KAYA[3]

[1]Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 55200, Samsun, Türkiye,

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü 15030, Burdur, Türkiye

[3]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 15030, Burdur, Türkiye

[1]gamzeyoldas1905@icloud.com.tr [2]huriyedogruu@gmail.com.tr [3]sarpkaya@mehmetakif.edu.tr

Giriş: Yeni nesil sekanslama(YNS) yöntemleri düşük miktarlarda DNA elde edilen kalıntı canlı materyalleri için verimli bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Omurgalı organizmalarda kemik ve diş dokuları, yapılarında barındırdıkları yüksek miktarda kalsiyum ve flor mineralleri sayesinde DNA'yı çevrenin olumsuz koşullarından ve mikroorganizma kaynaklı degradasyondan koruyabilmektedir. Bu bakımdan arkeolojik ve paleontolojik kemik ve diş kalıntılarında saklı DNA'lar (antik DNA) geçmişte yaşamış canlılara ve onların populasyonlara dair genetik çeşitlilik, akrabalık ilişkileri, insan toplumları arasındaki göç hareketleri ve evcilleştirme süreçlerine yönelik bilgi verme potansiyelindedir. Özellikle insan eli ile evcilleşmenin başladığı yer olan Anadolu'daki evcil hayvan arkeolojik kalıntıları bu açıdan yeni yöntemlerle değerlendirilmeyi bekleyen bilimsel materyallerdir.

Amaç: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkesinde hayvan çiftlikleri civarında 2021 yılında bulunan 3 kemik ve 1 diş kalıntısından DNA izolasyonu gerçekleştirilerek genomik kütüphane hazırlanarak bu kalıntıların hangi canlı türüne/türlerine ait olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada 3 adet kemik ve 1 adet diş dokusundan genomik kütüphane hazırlanarak Illumina HiSeq X Ten platformunda (150bç x 2) diziletildi. Elde edilen okumalar Geneious prime programı ile NCBI'dan indirilen *Bos taurus*, *Capra hircus*, *Ovis aries* ve *Sus scrofa* türlerine ait mitokondriyal, X,Y kromozom 1 referans genomları kullanılarak okuma çekildi. Elde edilen diziler FASTA formatında kaydedilerek MAFFTv.7 programında hizalandı. Filogenetik analizler MEGA7 ve SplitsTree4 programında gerçekleştirildi.

Bulgular: Çalışılan örneklerden en fazla okumanın diş örneğinden elde edildi. Çalışılan tüm kemik ve diş örnekler *Bos taurus* türüne ait olduğu saptanırken NCBI'dan indirilen diziler ile gerçekleştirilen haplotip ağı analizi örneklerin en az üç tanesinin oldukça farklı soylardan gelen bireylere ait olduğunu göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen sonuçlar YNS yöntemlerinin düşük miktarlardaki DNA konsantrasyonlarında bile tüm genomdan yüksek oranda sekans verisi elde edilmesini sağlamaktadır ve sanger yöntemine göre antik DNA çalışmaları için daha uygun görünmektedir. Elde edilen sonuçlar modern genetik tekniklerle canlılara ait arkeolojik kalıntılarının çalışılmasının geçmişte Anadolu'da yaşamış canlıların genomlarına dair derinlemesine bilgiler edilmesine olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: aDNA, Yeni nesil dizileme, Arkeogenetik

Bu çalışmadaki veriler 2209/AÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ YURT İÇİ ARAŞTIRMA PROJELERİ DESTEK PROGRAMI tarafından desteklenen öğrenci projesinden üretilmiştir.

IHSLC

Sözel Bildiri

MATERNAL FOLİK ASİT DÜZEYLERİNİN ÇOCUKLARDA BİLİŞSEL FONKSİYON ÜZERİNE ETKİLERİ

Elif Selin KARANFİL* Cennet Ak**

** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye*
selinkaranfil96@gmail.com

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye*
drcennetak@hotmail.com

Giriş: Folat, nükleotid biyosentezi, amino asit metabolizması ve çok sayıda metilasyon reaksiyonu için gerekli olduğundan folik asitin perikonsepsiyonel dönem boyunca 400-1000 µg/gün kullanımı önerilmektedir. Folik asit kullanımının nöral tüp defektlerini önlemesinin yanı sıra, maternal folat durumu da çocuklarda çeşitli bilişsel sonuçlarla ilişkilendirilmiştir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı perikonsepsiyonel dönemde annenin önerilen dozdan daha düşük veya daha yüksek dozda folik asit kullanımı ile bebeğin nörogelişimi ve bilişsel fonksiyonu arasında bağlantı kuran mevcut kanıtları incelemektir. **Yöntem:** Çalışmada 2014-2024 yılları arasında yayınlanmış makaleler incelenmiştir. PubMED, Web of Science, Scopus veri tabanları kullanılarak "pregnancy", "folic acid", "cognitive function" anahtar kelimeleri ile ulaşılan 57 makaleden dahil edilme kriterlerine uyan 9 insan çalışması inceleme kapsamına alınmıştır. **Bulgular:** İncelenen çalışmalarda 400 µg/gün'den daha az folik asit kullanan gebelerin çocuklarında 400-1000 µg/gün kullanan gebelerin çocuklarına göre konsantrasyon bozukluğu ve kısa süreli hafızada gerileme görülmüş. Günlük 1000 µg üzerinde folik asit kullanan gebelerin çocuklarında ise önerilen dozda folik asit kullanan gebelerin çocuklarına kıyasla konsantrasyon düşüklüğü ve psikomotor gelişimde gecikme olduğu gözlenmiş. **Sonuç:** Dünya sağlık örgütü gebelerin perikonsepsiyonel dönemde günlük 400 µg folik asit kullanımını önermektedir. Bu dozdan daha düşük miktarda folik asit kullanımı çocuklarda konsantrasyon bozukluğu, kısa süreli hafızada bozulma, gerilemiş işlem performansına neden olurken; önerilen dozun üzerinde olan 1000 µg/gün'den daha fazla maternal folik aside maruz kalan çocuklarda ise psikomotor gelişimde gerilik ve konsantrasyon düşüklüğü gözlenmiştir. Yapılan tüm bu incelemeler doğrultusunda perikonsepsiyonel dönem boyunca doğru dozda folik asit kullanımının çocuklarda bilişsel fonksiyona katkısı olduğu, ancak yüksek miktarlarda kullanımının dikkat bozukluğu ve psikomotor gelişim geriliği gibi olumsuz sağlık sonuçlarına neden olabileceği sonucuna varılmaktadır. Ancak literatürdeki mevcut bilgilerin eksik olması bu konuda daha detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Folik asit, Bilişsel fonksiyon, Gebelik

Sözel Bildiri

ACİL SERVİSTE HASTA VE YAKINLARININ HEMŞİRELERE UYGULADIĞI ŞİDDET DURUMLARINA YÖNELİK ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

[1]Songül Bişkin Çetin, [2]Hande Tüzün, [3]Fatma Cebeci

1Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, biskinsongul@gmail.com

2Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, handetuzun07@gmail.com

3Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, fcebeci@akdeniz.edu.tr

Giriş: Son yıllarda, hemşirelere yönelik şiddet içeren davranışların görülme sıklığı giderek artmaktadır. Acil hemşirelerinin yaşadığı şiddetin en yaygın faillerinin hasta ve yakınları olduğu bilinmektedir.

Amaç: Araştırmada, acil serviste hasta ve yakınlarının hemşirelere uyguladığı şiddetin bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma verileri yıl sınırlaması yapılmadan retrospektif bibliyometrik analiz yöntemi ile alınmıştır. Web of Science Core Collection veri tabanı ile "emergency nursing" "emergency room nursing" "nursing, emergency" ve "violence" "structural violence" ve "patients" "visitors to patients" ve "emergency service" "emergency departments" "hospital emergency service" anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Verilerin analizinde Microsoft Excel, R Studio ve VOSwiewer programları kullanılmıştır. Yayınlanan makalelerin yıllara göre sayıları, en çok yayın yapan ülkeler, dergiler ve anahtar kelimeler incelenmiştir.

Bulgular: Taranma sonucunda 977 çalışma verisi elde edilmiştir. Yayınlar detaylı incelenmiş ve R Studio programındaki biblioshiny paketi ile filtreleme yapılmıştır. Tarama sonucunda 971 yayın analize dahil edilmiştir. Dahil edilen yayınların 1990-2023 yılları arasında yapıldığı ve toplam 3509 yazarın yayınlarının olduğu görülmüştür. Tüm araştırmalara yönelik ortalama atıf sayısının 22.09 olduğu belirlenmiştir. En çok yayının 2022 (n=104) ve 2023 (n=98) yıllarında yapıldığı görülmüştür. Araştırmaya dahil edilen çalışmalar 69 ülkede yapılmıştır. USA (n=292), Avusturalya (n=144), China'nın (n=58), Canada (n=47) England ve Italy 'nın (n=46) en çok yayın üreten ülkeler olduğu görülmüştür. En fazla yayın sırasıyla; International Emergency Nursing (n=47), Journal of Clinical Nursing (n=44) ve Journal of Emergency Nursing (n=44) dergilerinde yapıldığı bulunmuştur. Analiz sonucunda kelime bulutunda en çok "workplace violence, emergency department, violence ve nurses" kelimelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Son otuz üç yıldaki çalışmalar değerlendirildiğinde acil hemşirelerinin yaşadığı şiddete yönelik yayınların az olduğu söylenebilir. Ancak, son yıllardaki artan şiddete paralel olarak araştırmalarda da artış olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: acil hemşireliği, hasta, hasta yakını, şiddet, bibliyometrik analiz

Sözel Bildiri

SİKLİK GÖRÜLEN HEMOPTİZİ: KATAMENİAL HEMOPTİZİ

Hasan Emre YILDIRIM*, Rasih YAZKAN*

**Department of Thoracic Surgery. Suleyman Demirel University, Research and Training Hospital Isparta/Turkey*

Hemoptizi; trakeo-bronşiyal sistemden kaynaklanan kanın öksürükle dışarı atılmasına denir. Katamenial hemoptizi ise bu olayın menstrüel kanama ile eş zamanlı siklik olarak gerçekleşmesidir. Bu durum torasik endometriozis sendromunda görülür. Endometriyal dokuların endometrium dışında bulunmasına endometriosis denir ve infertilite, dismenore ve menoraji gibi klinik tablosu vardır. Toraks ise endometriozisin nadir yerleşim yerlerindendir. Bizim hastamız ise 4 aydır menstrüel kanama dönemine denk gelen hemoptizi ile başvurdu.
33 yaşında kadın hasta hemoptizi şikayeti üzerine dış merkeze başvurmuş. Çekilen bilgisayarlı tomografide sağ akciğer üst lobda buzlu cam tarzı nodül saptanması ve o dönem öksürük ateş olması üzerine pnömoni tedavisi başlanmış. Bu tedaviye rağmen hemoptizisi geçmeyen hasta tarafımıza başvurdu ve bu şikayetleri 4 aydır olmaktaydı. Fizik muayenesi doğal olan hastanın over kist eksizyonu dışında herhangi bir tıbbi geçmişi bulunmamaktaydı. Tekrar kanama döneminde bilgisayarlı tomografi çekildi ve üst lobdaki buzlu cam devam etmekteydi. Yaklaşık iki hafta sonra menstrüel kanaması yokken tekrarlanan bilgisayarlı tomografide lezyonun yok denecek kadar azaldığı görüldü ve hastaya torasik endometriozis tanısı konuldu. Hasta jinekolojik patolojiler açısından ilgili bölüme yönlendirildi.
Hemoptiziye sahip hastalar genellikle ilk başta tüberküloz, bronşektazi, pnömoni açısından araştırılmakta olup torasik endometriozis tanısı hemen akla gelmemektedir. Alınan anamnez sonucu hemoptizinin siklik olarak menstrüel kanama zamanına denk geldiğinin tespiti torasik endometriozis için şüphe uyandırmalıdır ve hastalar bu yönde araştırılmalıdır. Bizim hastamızda olduğu gibi bu hastaların çoğunda obstetrik ve jinekolojik geçmiş mevcuttur. Tedavide genellikle ilk başta oral kontraseptifler, progesteron türevleri, danazol ve GNRH agonistleri başlanmaktadır. Cerrahi tedavi olarak wedge rezeksiyon, segmentektomi ve lobektomi yapılabilmektedir. Bunların dışında bronşiyal arter embolizasyonu da kullanılan tedavi yöntemleri arasındadır. Shin ve ark. bir hastasında bu yöntemi tercih edip başarılı sonuçlar almışlardır. Bu olguyu sunmamızın amacı; hastada hemoptizinin nadir sebeplerinden biri olan katamenial hemoptizi olmasıdır. Katamenial hemoptizide tanı menstrüel kanama döneminde ve sonrasında çekilen bilgisayarlı tomografide lezyonların kanamayla eş zamanlı olarak belirip daha sonra kaybolması ile konabilir. Hormonal tedavilerin yanında cerrahi tedaviler de bulunmakta olup nadiren kendiliğinden gerileyebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemoptizi, Öksürük, Menstruasyon

Sözel Bildiri

DOĞUM VE MEDİKALİZASYON

Mervenur Böyük

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,mervenurbuyuk25@gmail.com

Tarih boyunca ebelerin ve geleneksel şifacıların güvenirliği ve bilgisiyle kadınlar evde doğum yapmıştır. Kadınların ağrısız doğum taleplerinin olması, doğum eyleminin hızlandırılması, hekim odaklı doğum anlayışının benimsenmesi ile doğumda medikalizasyon yaygınlaşmış ve doğal doğumdan uzaklaşılmıştır. Bu durum doğumun riskli ve hastalıklı bir durum olarak algılanmasına neden olmuş, doğumda epizyotomi, vakum, fetal monitörizasyon ve sezaryen gibi uygulamalar artış göstermiştir. Ancak bu müdahaleler kendi olağan riskleriyle birlikte daha fazla ek riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle doğumun medikalizasyonu günümüzde sorgulanmaya başlanmış olup, doğal doğumu yaygınlaştırmak için çeşitli politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda gebe ile daha uzun süre vakit geçiren ve doğrudan iletişim halinde olan hemşireler, kadına fiziksel, duygusal ve sosyal desteği içeren intrapartum bir bakım vermelidir. Mümkün olduğunca en az girişim ile doğum sürecini yönetmeli, gereksinim halinde medikalize edilmiş uygulamalara başvurmalıdır.

Anahtar kelimeler: doğum, medikalizasyon, müdahale

Sözel Bildiri

II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİNDE SOSYAL YARDIM POLİTİKALARI: YOKSULLUKLA MÜCADELEDE DEVLETİN ROLÜ

Yusuf Kabaağaç*, Ayşe Dericioğulları Ergun **

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur, Türkiye, kabaagacyusuf1234@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Burdur, Turkiye, adericiogullari@mehmetakif.edu.tri*

19. yüzyıl ile dünyada yoksulluğun boyutları değişmiş, yoksulların sayılarının giderek artması nedeniyle sosyal bir sorun olarak ele alınmaya ve sosyal yardım politikaları hayata geçirilmeye başlamıştır. Avrupa'da yoksulluğun bir sosyal sorun olarak ele alınması ve yoksullukla mücadelede en önemli aktörün devlet olması gerektiği anlayışının gelişmesiyle birlikte, Osmanlı İmparatorluğu'nda da modernleşme çabaları çerçevesinde bu anlayış benimsenmiştir. Bu bağlamda Avrupa'da siyasi, ekonomik ve sosyal alanda yaşanılan dönüşümler karşısında Osmanlı İmparatorluğu'nda, devletin rolü de değişerek sosyal devlet anlayışına benzer uygulamalar hayata geçirilmiştir. Yaklaşık 600 yıl boyunca yoksulluk ile mücadele de izlenen geleneksel anlayış, Tanzimat sonrası dönemde kurumsal kimlik kazanmış ve II. Abdülhamit döneminde etkin, etkili ve merkezi hale gelmiştir. II.Abdülhamid tüm halk için standartlaştırılmış sosyal hizmetler vermek amacıyla sosyal refah kurumlarını oluştururken Osmanlı İmparatorluğu'nun modern bir devlet haline geldiğini göstermek istemiş ve doğrudan devletin sorumluluğunda olan, çocuk, yaşlı, sakat ve kimsesizleri koruma amacıyla Dârülaceze; yetim kalan Müslüman çocukların başta eğitimi olmak üzere diğer tüm ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Dârülhayr-ı Ali; Kimsesiz ve korumaya muhtaç çocuklar için Himaye-i Etfal Cemiyeti; sahipsiz kalmış yetim ve dullar için Daruleytam kurulmuştur. Ayrıca bu dönemde modernleşen sosyal kurumların yanında padişahın hediye ve bağışlarından oluşan bir yardım sistemi de ön plana çıkmıştır. Monarşik refah sistemi sayesinde padişah, popüler ve paternalist bir karaktere bürünmüş, bu bağlamda padişahla yoksul halk arasında bir yakınlık hissettirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada II.Abdülhamid döneminde hayata geçirilen sosyal yardım politikaları üzerinden yoksulluğa bakış tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: II. Abdülhamid, Yoksulluk, Sosyal Yardım,

Sözel Bildiri

MANDİBULANIN POSTERİORUNDA NADİR GÖRÜLEN İNTRAOSSEÖZ EPİDERMOİD KİST

Kadriye Ayça DERE[1], Sümeyye KARACA[2]

Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye,
[1]kdere@pau.edu.tr [2]sumeyyek@pau.edu.tr

Giriş : Epidermoid kistler, nadir görülen, yavaş büyüyen, iyi huylu lezyonlardır. Epidermoid kistler genellikle testis, yumurtalıklar gibi yumuşak dokularda izlenirler. Oral kavitede gelişmeleri son derece nadir olup çene kemiklerindeki yerleşimleri ise çok daha nadir görülür ve diğer lezyonlardan ayırt etmek oldukça zordur. **Olgu :** Kliniğimize sol mandibular posterior bölgedeki radyolusent lezyon varlığı sebebiyle başvuran hastamızın klinik seyri, radyografik ve histopatolojik tanısı ve cerrahi tedavisinin sunulması amaçlanmıştır. 57 yaşında erkek hasta, protetik tedavi amacıyla gittiği özel bir klinikte lezyonun fark edilmesiyle tarafımıza yönlendirilmişdir. Yapılan klinik ve radyografik muayeneleri sonucunda hastanın ilgili bölgede herhangi bir semptomunun olmadığı öğrenilmiş olup sol mandibular posterior bölgede kemik içinde litik lezyon tespit edilmiştir. Alandan eksizyonel biyopsi yapılmış ve histopatolojik değerlendirme sonucunda keratinize skuamöz epitel ile döşeli duvarında fibrozis ve mononükleer hücre infiltrasyonu içeren epidermoid kist izlenmiştir. Hastaya cerrahi tedavi olarak enükleasyon ve küretaj uygulanmış ve hasta klinik takibimize alınmıştır. **Sonuç:** İntraosseöz epidermoid kist çenelerde nadir görülen bir lezyon olsa da tedavi planlamasından ve invaziv cerrahilerden önce biyopsi ile tanının elde edilmesi ve kemikte radyolusent alanlar yaratan diğer lezyon tiplerinden ayırıcı tanısının yapılması oldukça önemli bir durumdur.

Anahtar Kelimler: epidermoid kist, teratom, intraosseöz epidermoid kist, çene

Sözel Bildiri

BOŞANMANIN KADINLAR ÜZERİNE ETKİSİ: SOSYAL POLİTİKA AÇISINDAN BİR BAKIŞ

Emine Büşra AYGÜN* Mehmet ÖÇAL**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Anabilim dalı Öğrencisi, Burdur, Türkiye, eminebusraaygun@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Sosyal Hizmet Anabilim dalı, Burdur, Türkiye,* **mocal@mehmetakif.edu.tr**

Giriş: Kadın aile üzerinde büyük önem taşımaktadır. Modernleşme, küreselleşme ile beraber gelen yoksulluk ve işsizlik gibi sorunlar, geleneksel aile yapısındaki cinsiyetçi kaynak bölüşümü, eğitim imkânı ve sosyal haklara ulaşma konuları kadınları derinden etkilemiştir. Bu çerçevede yapılan evliliklerin birtakım nedenlerle devamının sağlanamaması sonucunda ortaya çıkan boşanma, bireyler üzerinde stresli, zorlayıcı, kaygılı bir yaşam değişikliğine yol açarak özellikle toplumsal ve kültürel değerlerle baskı altında yaşayan kadınlar için zorlu bir süreç olmaktadır. **Amaç:** Evliliklerinde boşanmayı düşünen veya boşanma kararı veren kadınlar birçok sorunla karşı karşıya kalmakta ve karar vermekte zorlanmaktadır. Dolayısıyla bu süreçte boşanma kararı ve sürecine ilişkin çalışan ve çalışmayan kadınlar arasında birtakım farklar vardır. Bu farkların en başında kadınların ekonomik özgürlüklerini sağlamaları yer almaktadır. Çünkü boşanma sonrasında çalışan ve ekonomik olarak özgürlüklerini sağlamış kadınların, çalışmayan kadınlara kıyasla daha az zorluk ve çalışmayan kadınlara göre daha olumlu şartlar altında yaşadığı, boşanma sonrasında toplumdaki toplumsal cinsiyet kurallarının etkilerinin çalışmayan kadına kıyasla daha az etkili olduğu gözlemlenmiştir. Ek olarak kadınların boşanma sonrasında sosyal yaşama yeniden uyum sağlama süreci erkeklere kıyasla daha zor ve uzundur. Sürecin uzun sürmesinde kadınların erkeklere göre eğitim ve sosyal yaşam statüsünün daha düşük olması ile beraber, ekonomik problemler yer almaktadır. Boşanma kadının yoksullaşmasına, yaşam koşullarının kötüleşmesine neden olmakla beraber, düşük ücretli işlerde çalıştırılma ve iş bulamama, aynı zamanda çocuğu varsa çocuğun bakım yükü ile beraber çalışamama gibi durumlar kadının ekonomik sorunlarını oluşturmakta bu da çalışmayan kadınlar için boşanma kararını zorlaştırıcı olmaktadır. Bu çerçevede boşanma süreci her kadın için zor bir süreç olsa da çalışan ve çalışmayan kadın arasındaki boşanma kararı, süreci ve sonrasına ilişkin ciddi farkların olduğu düşünülmekte ve bu farkları ortaya koymak amaçlanmaktadır. **Yöntem:** konu hakkında yapılacak analiz içeren çalışmanın literatürünü içermektedir.

Anahtar kelimeler: Aile, Kadın, Boşanma, Sosyal politika, Yoksulluk.

Sözel Bildiri

ALGINATE COACERVATES: A NEW SYNTHETİC CELL MODEL

Naciye ÖZDEMİR*, Gülşin ARSLAN, İdris SARGIN*****

**Selcuk University, Faculty of Science, Department of Biochemistry, Konya, Turkey, ncyzdmr99@gmail.com*

***Selcuk University, Faculty of Science, Biochemistry Department, Konya, Turkey, garslan@selcuk.edu.tr*

**** Selcuk University, Faculty of Science, Biochemistry Department, Konya, Turkey, idris.sargin@selcuk.edu.tr*

Background: Coacervates, one of the synthetic cell models, are defined as self-organised micro-sized membrane-less compartments produced by liquid-liquid phase separation and are considered intermediate structures between living cells and non-living structures. **Aim:** In the research, we chemically attached hydrophobic side groups (stearoyl chloride) to Na-Alginate molecules, which have hydrophilic properties and thus gave Na-Alginate an amphiphilic feature. Self-folding membrane-less coacervates were prepared through a liquid-liquid interface with amphiphilic alginate (amp-alg) and characterised. **Methods:** KSCN:Steraoyl chloride:Na-Alginate was added to DMSO solution (ratio 5:1:2) and stirred (80°C, 2 days). After that, the resulting precipitate (amp-alg) was filtered and washed with ethanol. Coacervation was performed at the fatty alcohol (2-ethyl 1-hexanol)-water interface. Subsequently, coacervate microdroplets were transferred to the water environment by dialysis, first against alcohol and then against water. **Results:** FTIR spectrum and Zeta potential of amp-alg and native alginate were recorded. The intensity of the N-H stretching band at 3338 cm^{-1} decreased after the binding of stearoyl chloride to alginate. Zeta potential was found to be -43.3. Stable coacervate droplets of approximately 25 µm were observed under light and confocal microscopes. **Discussion and Conclusion:** By performing coacervation at the water-oil interface, the hydrophobic parts were collected on the surface of the coacervates, while the hydrophilic parts were collected on the inner surface, thus enabling them to fold in a cell-like manner. The internal skeleton system of coacervates was formed by forming covalent amide bonds between poly(ethylene glycol) diamine and amp-alg, which was previously added to the fatty alcohol part, and thus coacervates with a stable structure were formed. It enabled the activation of EDC-HCl carboxylic groups in the water phase. Thus, the reaction was carried out quickly under mild conditions. Alginate-based coacervates can be used in synthetic cell research. Also, preparing coacervates from other macromolecules with –COOH groups is promising.

Keywords: Biomimicry, Synthetic cell, Coacervates, Sodium alginate

Sözel Bildiri

KENDİSİ KÜÇÜK FAYDASI BÜYÜK: MİKRO YEŞİLLİK

Derya GÜLOĞLU[1]

[1] *Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Atabey Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, Isparta, deryaguloglu@isparta.edu.tr*

Dünya nüfusunu besleyebilmek amacıyla yapılan her türlü tarımsal faaliyetten beklenen, özellikle sağlığı korumaya özen gösteren, besin kalitesi yüksek ürünlerin üretilmesidir. Fakat, artan insan nüfusu karşısında, üretimi artırmak amacıyla tarımsal faaliyetlerde birim alan verimini artıran sentetik gübreler ve bitki koruma amacıyla kullanılan tarım ilaçları yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu kimyasal girdilerin, insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin hissedilmesi ve insanların sağlıklı beslenme konusunda bilinçlenmesiyle, taze, doğal, sağlığa faydalı, lezzetli, besin değeri yüksek, kolay ulaşılabilen ve güvenli bir şekilde tüketebilecekleri gıdaların yetiştirilmesi ve tüketime sunulması önem kazanmaya başlamıştır.

Mikro yeşillik veya mikro filiz olarak adlandırılan, sebze, tahıl, yemeklik baklagil gibi bitkilerin tohumları kullanılarak elde edilen filizler dünyada olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda popülerlik kazanmış özel nitelikteki yenilebilir ürünlerdir. Yetişkin bitkilere göre daha yoğun lezzet ve aromaya sahip, insan vücudu için yararlı enzimler içeren, besin değeri yüksek ve kolay yetiştirilebilen mikro yeşillikler, fonksiyonel gıdalar kategorisinde değerlendirilmektedir. İlk olarak, 1980'li yıllarda Amerikalı şeflerin menülerinde görülmüş ve 1990'ların başında yetiştirilmeye başlanmıştır.

Mikro yeşillikler, vejetaryen ve vegan beslenmede diyetleri çeşitlendirebilecek ve zenginleştirebilecek bir ürün grubunu temsil etmektedir. Kolay ve kısa sürede (7-21 gün) yetişmesi, tarım ilacı ve gübre gerektirmemesi, daha az su ihtiyacının olması, kolay hasat edilmesi ve taşınması gibi üretim avantajlarına sahiptir. Son yıllarda sıklıkla market raflarında gördüğümüz mikro yeşillikleri bu kadar değerli kılan ve sağlığımıza faydaları sağlayan birçok yararı vardır. Mikro yeşillikler, yetişkin haldeki bitkinin içerdiği tüm vitamin ve mineralleri bünyesine sığdırmaktadır. Yüksek besin değerine sahip bu filizler sindirim sistemi ve kardiyovasküler sistem hastalıkları, diyabet, Alzheimer ve birçok kanser hastalıkları üzerinde risk azaltıcı rol oynamaktadır. Mikro yeşilliklerdeki yüksek lif içeriği, bağırsakların dostu olan probiyotik mikroorganizmaların üretimini destekler. Yetişkinlerine benzer besin profiline sahip olmaları ve tüketim kolaylığı nedeniyle pek çok kronik hastalığın önlenmesinde etkilidir.

Anahtar Kelimeler: Mikro yeşillik, Mikro filiz, Tohum filizi

Sözel Bildiri

COMPARISON OF STATIC AND DYNAMIC BALANCE IN FENCING ATHLETES AND SEDENTARY INDIVIDUALS

Büşra Alkan*, Özlem Akkoyun Sert*, Münevver Sena Çeliker, Salih Buğrahan Kula***

** KTO Karatay University, Faculty of Health Science, Physiotherapy and Rehabilitation Department, Konya-Türkiye,, busra.alkan@karatay.edu.tr, ozlem.sert@karatay.edu.tr, bugrahankula@gmail.com*

*** Optimum Bilgi Rehabilitation Center, Karaman-Türkiye, senaceliker1@gmail.com*

Background: Fencing is a branch that focuses on anaerobic metabolism and includes low-intensity movements with rest periods, as well as explosive attacks. For this reason, balance functions become important in fencing sports. **Aim**: The aim of this study is to investigate whether there is a difference between balance functions in fencing athletes and sedentary individuals. **Methods:** The study included 11 fencing athletes between the ages of 14-22 (mean: 18.09 ± 3.09), who have been actively involved in fencing for at least 3 years in a fencing club, and 11 sedentary individuals (mean: 19.36 ± 2.80) in the same age range. Variables of the study; participants' age, height, body weight values, Flamingo balance test, and Y balance test. In the Flamingo balance test, increasing the score indicates a worse result, while in the Y balance test, increasing the distance indicates that the individual's balance is better. **Results:** There is no significant difference between athletes and sedentary individuals in terms of age, height, and body weight ($p > 0.05$). Flamingo balance test results used in static balance measurement were found to be statistically significantly lower in fencing athletes ($p < 0.01$). Posteromedial and posterolateral right leg reach distances were found to be statistically higher in fencing athletes than in sedentary individuals ($p < 0.05$).

Discussion and Conclusion: According to our results, it can be concluded that fencing has a positive effect on improving static balance. In comparisons between groups in dynamic balance tests, statistically significant differences were observed in some test directions, while this significant difference could not be detected in other directions. It is thought that this may depend on the positions taken in fencing and may result from the existence of dynamic balance in all motor activities in daily life.

Anahtar Kelimeler: Dynamic Balance, Fencing, Static Balance, Sedentary

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN FEAR OF FALLING AND THE LEVEL OF INDEPENDENCE IN OLDER ADULTS

Büşra Alkan*, Özlem Akkoyun Sert*, Neval Polat, Gülcan Uslu*****

** KTO Karatay University, Faculty of Health Science, Physiotherapy and Rehabilitation Department, Konya-Türkiye,, busra.alkan@karatay.edu.tr, ozlem.sert@karatay.edu.tr,*

*** Fizyoform Konya Wellness Center, Konya, Türkiye nevalpolat1@gmail.com*

****Private Fehmi Turan Special Education and Rehabilitation Center, Konya, Türkiye, gulcan.uslu@icloud.com*

Background: Musculoskeletal system problems and neurological changes that occur with aging cause an inability to maintain balance, an increase in the frequency of falls, and a fear of falling. **Aim:** This study aimed to investigate the relationship between the fear of falling and the level of independence at home in individuals aged 65 and over. **Methods:** In this descriptive cross-sectional study, 34 individuals aged 65 and over living at home were included. The data in the study consisted of socio-demographic characteristics of participants, Falls Efficacy Scale International (FES-I), Instrumental Activities of Daily Living (IADL) and Functional Independence Measure (FIM). A high score in FIM and IADL indicate increased independence. Increasing score on FES-I means increasing fear of falling. **Results:** A total of 34 participants between the ages of 65-91 were included in the study (mean: 70.94 ± 5.43). A negative and significant correlation was found between fear of falling and functional independence ($r = -502$, $p < 0.01$). A negative and significant correlation was detected between the level of independence in daily living activities and the fear of falling ($r = -504$, $p < 0.01$). **Discussion and Conclusion:** Based on our findings, fear of falling in older adults has negative consequences on their ability to live independently at home and during daily living activities. In order to ensure healthy aging, it is important to determine the factors that increase the frequency of falls and the fear of falling and to develop preventive strategies against the risk of falls by health professionals.

Key Words: Activities of Daily Life, Fear of Falling, Functional Independence, Older Adults

Sözel Bildiri

GENÇ YETİŞKİN KADINLARDA SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE SAĞLIKLI BESLENME DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Emre Adıgüzel[1], Nazime Söker[2], Beyza Çiçek[3], Petek Beyza Çolak[4], İrem Kaçan[5]

[1]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, e-mail: adiguzlemre@gmail.com

[2]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, e-mail: nazimesoker@gmail.com

[3]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, e-mail: cicek23beyza@gmail.com

[4]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, e-mail: petek.beyza135@gmail.com

[5]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Karaman, Türkiye, e-mail: iremkacan0154@gmail.com

Giriş: Toplumda yaşam tarzı ile ilişkili belirli davranış örüntülerinin oluşmasında sosyal medyanın payı son yıllarda büyük artış göstermiştir. **Amaç:** Bu çalışma genç yetişkin kadınlarda sosyal medya kullanım durumu ile sağlıklı beslenme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır. **Yöntem:** Tüm veriler genel bir anket formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Katılımcılara ait boy uzunluğu ve vücut ağırlığı da genel anket formuna kaydedilmiştir. Boy uzunluğu ölçümü 0.1 cm'ye hassas esnemeyen mezura ile, vücut ağırlığı ölçümü ise 0.1 kg'ye hassas kalibre dijital baskül ile gerçekleştirilmiştir. **Bulgular:** Çalışmanın örneklemini yükseköğrenim görmekte olan 401 genç yetişkin kadın oluşturmuştur. Katılımcıların ortalama vücut ağırlığı ve beden kütle indeksi değerleri sırasıyla 59.1±10.5 kg ve 22.1±3.6 kg/m2 olarak saptanmıştır. Katılımcılar arasında sosyal medya kullanım oranı %98.8 bulunmuştur. Sosyal medya kullanan katılımcılar incelendiğinde sosyal medya kullanım süresi 1 saat/gün'den az olan katılımcıların oranı %3.8'dir. Buna karşın katılımcıların %52.8'i sosyal medyada 1-3 saat/gün, %33.6'sı 4-6 saat/gün, %9.8'i ise 6 saat/gün'den fazla zaman geçirdiklerini bildirmişlerdir. Sosyal medyada 6 saat/gün'den fazla zaman geçiren katılımcıların vücut ağırlığı sosyal medya ile 1 saat/gün'den az ilgilenen katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (vücut ağırlıkları sırasıyla 63.0±14.8 kg ve 54.9±7.2 kg; $p<0.05$). BKİ değerleri açısından gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Benzer şekilde, öğün atlama, gece yemek yeme, etiket okuma alışkanlığı ve zayıflama amaçlı ürün kullanımı bakımından da gruplar arasında anlamlı bir fark söz konusu değildir ($p>0.05$). Sosyal medyada 1 saat/gün'den az zaman geçiren katılımcılar arasında popüler diyet yapma oranı %0.0 iken sosyal medyada 6 saat/gün'den fazla zaman geçiren katılımcılarda bu oranı %35.9'dur ($p<0.05$). Öte yandan popüler diyet uygulayan katılımcıların %69.7'si, zayıflama amacıyla ürün kullanan katılımcıların %53.3'ü bu davranışlarında sosyal medyanın etkili olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %91.8'i yemek tadım/tarif videolarından etkilendiğini, %61'i ise diyet yapma hikayelerinden etkilendiğini belirtmiştir. **Sonuç:** Sağlıklı yaşam ile ilgili sosyal medya kaynaklı bilgilendirmelere yönelik bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları sosyal medyanın doğru kullanılması açısından iyi bir strateji olabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Beslenme Davranışı, Popüler Diyetler, Öğün Atlama

Sözel Bildiri

SİTİKOLİNİN SİRKADİYEN RİTİM BOZULMASI SONUCU OLUŞAN BÖBREK LEZYONLARINA OLAN ETKİSİ

Adem MİLLETSEVER*, Özlem ÖZMEN*, Mustafa SAYGIN**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Burdur, Türkiye, adem.milletsever@gmail.com, ozlemozmen@mehmetakif.edu.tr*

*** Suleyman Demirel University Faculty of Medicine, Department of Physiology, Isparta, Türkiye, fizyolog@gmail.com*

Giriş: Sirkadiyen ritim, 24 saatlik bir dönemde biyolojik süreçlerin bir döngüde düzenli olarak tekrarlanmasıdır. Bu ritim canlının iç saatini oluşturur, karanlığa ve aydınlığa göre ayarlanır. Ayrıca doku ve organların kendisine ait sirkadiyen ritmi vardır. Sitikolin, hücre zarlarının yapısında yer alır ve kolinden fosfatidilkolin üretiminde bir ara maddedir. Hücre membranının bütünlüğünü korur. Sinaptik iletişimi desteklemenin yanında anti-oksidan ve anti-inflamatuvar etkilere sahiptir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, sıçanlarda sirkadiyen ritim bozukluğu sonucu gözlenen böbrek lezyonları üzerine sitikolinin etkilerini histopatolojik ve immünohistokimyasal olarak araştırmaktır. **Yöntem:** Çalışmada 21 erkek sıçan, kontrol grubu, sirkadiyen ritmi bozulmuş grup ve sirkadiyen ritim bozulması ardından sitikolin uygulaması yapılmış grup olmak üzere 3 eşit gruba ayrıldı. Sirkadiyen ritim bozukluğu aydınlık karanlık süreleri ayarlanabilen özel kafeslerde aydınlık/karanlık süre değişikliği uygulanarak oluşturuldu. Deney sonrası ötenazisi yapılan sıçanların böbrek dokuları alındı ve hematoksilen-eozin ile boyanarak histopatolojik analizleri yapıldı. Ayrıca dokularda COX-1, EPAS-1 ve IFN alpha (IFN-α) ekspresyonları immünohistokimyasal olarak değerlendirildi. **Bulgular:** Histopatolojik incelemede kontrol ve sitikolin gruplarında normal histoloji gözlenirken, sirkadyen ritmi bozulan ratlarda böbreklerde hiperemi, tek tük yangısal hücre infiltrasyonları ve tubul epitellerinde dejeneratif değişikliklere rastlandı. Sitikolin uygulamasının histopatolojik bulguları azalttığı gözlendi. İmmünohistokimyasal incelemede, kontrol grubunda negatif veya çok hafif COX-1, EPAS-1 ve IFN-α ekspresyonları gözlenirken, sirkadyen ritmi bozulan grupta ekspresyonlarda artışlar dikkati çekti. Sitikolin uygulamasının ise ekspresyonları azalttığı görüldü. **Tartışma ve Sonuç:** Sonuç olarak, sirkadiyen ritim bozukluğunda gözlenen böbrek lezyonlarında sitikolin'in histopatolojik ve immunohistokimyasal bulguları düzeltici etkisi olduğu ve terapötik potansiyele sahip olabileceği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: Sirkadiyen Ritim, Sitikolin, Böbrek, İmmünohistokimya

Sözel Bildiri

AFETLERDEN SONRA GEÇİCİ BARINMA ALANLARI SEÇİM KRİTERLERİNİN BULAŞICI HASTALIK RİSKİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aybüke AKSU

Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afet Yönetimi Ana Bilim Dalı, Sakarya, Türkiye, aaksuaybuke@gmail.com

Genel tanımıyla; fiziksel, sosyal, ekonomik kayıplara sebep olan, hayatın normal akışını etkileyen, yerel imkanların yetersiz kaldığı durumlar olan afetler insan yaşantısının doğal akışında göz ardı edilemeyen parçalardır. Afetler önlenemez olduklarından insanların afetlerin olumsuz etkilerini en aza indirmek için planlar geliştirip uygulaması, yapılabilecek en etkili davranıştır. Ayrıca afetlerin ne zaman ve nerede olacağı konusu değişiklik gösterebildiğinden sürekli hazırlıklı olmayı gerektirir. Afet yönetimi basamaklarının tümünde çevre sağlığı hizmetlerinin eksiksiz yer alması önem arz eder. Bu bağlamda hazırlık aşamasında oluşabilecek tüm çevre sağlığı problemlerini göz önüne alarak hazırlanmak afet sırası ve sonrasındaki riskleri azaltmaya yardımcı olacaktır. Çevre sağlığı kapsamında sağlıklı su ve besin temini, hijyen şartları, atıkların toplanması, bulaşıcı hastalıkların kontrolü, toplanma alanları, barınma gibi konulara yer verilmedir. Afetlerden sonra geçici barınma alanlarında ortaya çıkan karmaşa, organizasyon eksikleri ve koordinasyonda meydana gelen aksamalar ile bahsedilen temiz su ve sanitasyon ihtiyacının aksamaması önemlidir. Özellikle olması gerekenden daha kalabalık barınma alanlarındaki yetersiz sanitasyon alanlarında meydana gelen kirlilik kadınları ve çocukları olumsuz yönden etkileyerek hassas grup sınıfına sokmaktadır. Bu gibi durumlarda ortaya çıkan bulaşıcı hastalıkların kontrolünün sağlanması adına afet yönetiminin hazırlık aşamasına şehir bazlı geçici barınma alanları için temiz su ve sanitasyon alanlarının yerleştirilmesine yönelik planlama ile durumun organizasyonu daha rahat sağlanabilir. Bu araştırma kapsamında önce çevre sağlığı kavramlarının önemi vurgulanacak, sonrasında bu kavramların afetlerden sonra geçici barınma alanlarında ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklar ile olan ilişkisi araştırılacaktır. Dünya'da ve Türkiye'de uygulanan geçici barınma alanı kriterlerinden yola çıkılarak örneklem alanı kabul edilen Sakarya ilinin geçici barınma alanları incelenecek ve eksiklikler hakkında çözüm önerisi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *temiz su, güvenli besin, sanitasyon, geçici barınma alanları, afet yönetimi*

Sözel Bildiri

KENTSEL DİRENÇLİLİĞİN SEL FELAKETİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ

Hatice ATAY

Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afet Yönetimi Ana Bilim Dalı, Sakarya, Türkiye,
haticeatay038@gmail.com

Doğal ve insani sebeplerden kaynaklanan ve etkileri tüm dünyada hissedilen iklim değişikliğinin sonucu niteliğinde olan meteorolojik afetler gün geçtikçe dünya gündeminde daha fazla yer almaktadır. İnsan hayatını olumsuz etkilerken aynı zamanda ekonomik kayıplar ve çevresel zararlar da oluşturmaktadır. Bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran bir yaklaşım olan sürdürülebilir kalkınma, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları bir arada ele alarak sürdürülebilir bir gelecek inşa etmeyi amaçlar (Bayraç, Çelikay, & Çildir, 2018). Bu kapsamda Eylül 2015'te BM Genel Kurulu, 2030 yılına kadar sürecek sürdürülebilir kalkınmanın temelini oluşturan bir karar olan Dünyamızı Dönüştürmek:2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni kabul etmiştir. Kabul edilen bu yeni çerçevede 17 uluslararası amaç belirlenmiştir (Gedik, 2020). Belirlenen bu maddeler arasındaki **SKH 13** numaralı amaç iklim değişikliği kavramıdır ve tüm canlılar aleminin karşı karşıya kaldığı en büyük çevre sorunlarından biri olarak görülmektedir. Özellikle sanayi devrimi sonrasında oluşan insan etkinlikleri ve buna bağlı gelişen teknolojik faaliyetlerin olumsuz etkileri, dünyada artan insan popülasyonu gibi nedenlerden artan sera gazı ortak servetimiz olan atmosferin kirliliğine sebep olmuş ve bununla birlikte küresel ısınma kavramı ortaya çıkmıştır. Küresel ısınmanın uzun yılar boyu birikmesinin etkisi olarak da iklim krizi gündeme gelmiştir. İklim değişikliği de ne yazık ki meteorolojik afetlerin oluşmasına ve görülme sıklığının artmasına neden olmaktadır. Sel ve fırtınalar, hortum, orman yangınları, sıcak hava dalgaları, hava kirliliği, kimyasal ve nükleer serpintiler, asit yağışları, çığlar, deniz ve göl seviyeleri yükselmeleri, yıldırım, kuraklık, dolu ve don gibi olaylar meteorolojik kaynaklı afetler olarak tanımlanmaktadır (Kadıoğlu, 2011). Özellikle sel ve taşkınların oldukça sık görüldüğü, bu durum da yaşam ve tarım alanlarını tahrip etmektedir (Büyükbaş & Ormanoğlu, 2012). Ülke genelinde görülen meteorolojik afetlerin dağılımına bakıldığında 1940-2019 yılları arasında en fazla olayın yaşandığı yıl 2019 olarak kayıtlara geçmiştir. 2019 yılında en fazla görülen meteorolojik karakterli doğa olayı ise sel/yağış olduğu görülmüştür. (TÜİK, 2023). Diğer yönüyle meteorolojik afetlerden zarar görebilirlik konusu ele alındığında, meydana gelen sıcaklık artışı, deniz seviyesinin yükselmesi, yağış rejimlerinin ve rüzgâr hızlarının değişmesi sonucu oluşan tayfun, sel gibi ekstrem olaylardan kentler ve yaşam alanları olumsuz etkilenmektedir (Baş & Partigöç, 2022). Çalışma alanı olan Sakarya ilinde de zaman içerisinde pek çok sel/taşkın afeti yaşanmıştır. Can kayıpları, çevresel tahribatlar ve yaşam alanlarına verdiği zararlar oluşturmuştur. Yanlış arazi kullanımı, iklim değişikliği, kentleşme ve nüfus artışının da sel/taşkın afetinin oluşmasında etkileri büyüktür (AFAD, 2021). Bu kapsamda sel afetini şehirlerde oluşturacağı zararlar yönünden incelecek ve dirençli şehir oluşturmak için çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sel, Afet, Dirençli Şehir

Poster Bildiri

BİLATERAL FASİYAL PARALİZİ İLE BAŞVURAN GUİLLAİN BARRE OLGUSU

Ali Doğan[1] , Emre Aydın[2] , Duygu Yazgın Çilenger[3] , Yasemin Ünal[4]

[1]Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri/ Nöroloji Anabilim Dalı, Bandırma, Türkiye, alidogan@bandirma.edu.tr

[2]Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri/ Nöroloji Anabilim Dalı, Bandırma, Türkiye, dremre1641@gmail.com

[3]Bandırma Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroloji Bölümü

Bandırma, Türkiye, duyguyazginbv@gmail.com

[4]Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri/ Nöroloji Anabilim Dalı, Bandırma, Türkiye, yaseminunal@bandirma.edu.tr

Giriş: Bilateral fasiyal paralizi nadir görülen klinik bir durumdur. Sistemik bir hastalığın bulgusu olarak karşımıza çıkabilir. Ayırıcı tansında Multiple skleroz, Lyme hastalığı, Guillain-Barre sendromu, lösemi, sarkoidoz, bakteriyel menenjit, sifiliz, lepra, Moebius sendromu, infeksiyöz mononükleozis ve kafatası fraktürü düşünülebilir.

Olgu: Atmış altı yaşında erkek hasta her iki gözünü kapatamama, yüzünün her iki tarafında mimik kaslarında güçsüzlük, gözlerinde yaşarma şikayetleri ile nöroloji polikliniğine başvurdu. Özgeçmişinde hipertansiyon ve geçirilmiş serebrovasküler hastalık öyküsü mevcuttu. Kranial MR'ı serebral atrofi ile uyumluydu, MR'da kliniğini açıklayacak bulgu saptanmadı. Hastaya oral steroid tedavisi başlandı. Hastanın takibinde bir hafta sonra ayaklarda daha belirgin olmak üzere ellerde ve ayaklarda uyuşukluk ve güçsüzlük şikayetleri gelişti. Nörolojik muayenesinde bilateral nazolabial oluk silik, mimik kaslarında belirgin güçsüzlük mevcuttu. Üst ve alt ekstremitelerde kas gücü proksimalde 5/5 iken distalde 5-/5 idi. Derin tendon refleksleri bilateral üst ve alt ekstremitelerde hipoaktif idi. Yapılan EMG'si yaygın sensorimotor periferik nöropati ile uyumlu olarak saptandı. BOS mikroskopisinde hücre görülmedi, BOS biyokimyasında protein yüksekti. Hemogram, biyokimya, tiroid fonksiyon testleri normaldi. Akut demiyelinizan polinöropati tanısı ile 5 gün intravenöz immünglobulin tedavisi uygulandı. Yatışı boyunca otonomik bulguları olmadı. Fizik tedavi ve rehabilitasyon önerilerek taburcu edildi.

Sonuç: Bilateral fasial paralizi olgularında etyolojinin belirlenmesi ve ayırıcı tanı açısından dikkatli olunmalıdır. Guillain-Barre sendromu bilateral fasial paralizi nedenlerinden biri olarak ayırıcı tanıda düşünülmelidir. Tanıda detaylı öykü alınması, nörolojik muayene, yardımcı tanı yöntemleri ve klinik takip gerekliliği akılda tutulmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Bilateral Fasiyal Paralizi, Guillain Barre

Sözel Bildiri

ÇOCUK ENDOKRİNOLOJİ POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN HASTALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Amine AKTAR KARAKAYA*, Özhan ORHAN**

** Diyarbakır Çocuk Hastanesi, Çocuk Endokrinoloji, Diyarbakır, Türkiye, aktarkarakaya@gmail.com*

*** Mardin Artuklu Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Mardin, Türkiye, ozhan.orhan@hotmail.com.tr*

Giriş: Boy kısalığı, Çocuk Endokrinoloji polikliniklerine en sık başvuru nedenlerinden biridir. Hekim yönlendirmesi ve aile isteği ile yeşil alan açılmakta veya hasta sevkleri yapılabilmektedir. **Amaç:** Bu çalışmamızda Mardin Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Endokrinoloji polikliniklerine yanlış ve gereksiz yapılan başvuru nedenleri sıralanmıştır. **Yöntem:** Çocuk Endokrinoloji polikliniğine başvuran hastalar retrospektif olarak incelenmiştir. Hastalar cinsiyet, başvuru nedenleri ve başvuru sonucunda ortaya çıkan sonuca göre değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Çocuk Endokrinoloji polikliniğine başvuran 125 vaka değerlendirmeye alınmıştır. Bu vakaların 62'si (% 49,6) kız, 63 (% 50,4)'ü ise erkekti. En sık başvuru nedenini 84 vakayla (%67,2) boy kısalığı oluşturmaktaydı. Puberte prekoks, obezite, hirsutism, hipotiroidi diğer başvuru sebepleri arasındaydı. Başvuran vakaların %52 sinde (65) herhangi bir patoloji saptanmamış olup sonuçlar normal çıkmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmamızda Çocuk Endokrinoloji polikliniğine başvuran hastaların yarısından fazlasında sonuçların normal çıktığı gözlemlenmiştir. Bu hastaların aile hekimliklerinde ya da çocuk poliklinklerinden sevk edilmeden önce oksolojik değerlendirmelerinin uygun şartlarda yapılarak ailelere bilgi verilmesi bu sevklerin önüne geçecektir. Bunun sonucunda Çocuk Endokrinoloji polikliniklerine gereksiz başvuru sayısını azalacağı ve gerçek hastalığı olan hastaların muayene olabilme imkanı artacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Endokrin, Boy Kısalığı, Yeşil Alan, Poliklinik

Poster Bildiri

RUH SAĞLIĞINDA YENİ BİR RİSK FAKTÖRÜ: FLÖRT ŞİDDETİ

Fatma Seher ÇETİN*

**Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi, Konya, Türkiye, pskfatmasehercetin@gmail.com*

Gelişimimiz boyunca bize yaşam yolculuğunda eşlik eden insanlar ile ilerleriz. Haliyle birbirinden farklı birçok ikili ilişki kurarız. Ergenlik döneminden itibaren kurduğumuz romantik ilişkilerde bu ilişkilerden biridir. Bu dönemde kişi kimlik karmaşası içerisinde kendini bulmak ve yeni yakınlıklar kurmak için ilk romantik ilişkisine yani flört deneyimine adım atmaktadır. Flört, en yalın hali ile; birbirine karşı sevgi ve özel duygular hisseden iki kişinin aralarında resmi veya hukuki bir bağ olmadan yaşadıkları romantik ilişki olarak tanımlanabilir. Flört şiddeti romantik anlamda duygusal bir beraberlik içinde olan ve evli olmayan iki kişiden birinin veya her ikisinin birbirlerine karşı uyguladığı olumsuz sözel, duygusal, fiziksel, ekonomik, cinsel ve dijital her türlü davranış olarak adlandırılır. Literatürde flört şiddetini açıklayan kapsamlı bir şekilde açıklayan 4 kuram yer almaktadır. Bu kuramları sosyal öğrenme kuramı, feminist kuram, güç kuramı ve bağlanma kuramı olarak sıralayabiliriz. Alan yazında yeterince çalışma olmamasına rağmen flört şiddeti oldukça yaygın şiddet türlerinden biridir. Araştırmalara göre her iki cinsiyette de ciddi oranda flört şiddetine maruz kalma saptanmıştır. Flört şiddetine maruz kalan kişilerde depresyon, kaygı bozukluğu, madde kullanımı, TSSB, yeme bozuklukları, fibromiyalji gibi belirtiler ortaya çıkabilmektedir. Peki kimler daha fazla flört şiddetine maruz kalmaktadır? Flört şiddeti için belli başlı risk faktörleri söz konusudur; bunlar şiddet içeren ailede büyüme, toplumsal cinsiyet rolleri, sosyoekonomik güç, bağlanma stilleri olarak sıralanabilir. Risk faktörlerinden yola çıkarak düzenleyici ve önleyici faaliyet çalışmalar yürütülebilir erken dönemde farkındalık kazandırılan flört şiddetinin aile içi şiddete dönüşmesi engellenebilir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Flört Şiddeti

Sözel Bildiri

LİNALOOL MAY REGULATE ALTERED MİTOCHONDRİAL DYNAMİCS İN CADMİUM-İNDUCED CARDİOTOXİCİTY

Sercan KAYA*, Tuba YALÇIN**

** Batman University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Medical Laboratory Program, Batman, Turkey, sercan.kaya@batman.edu.tr*

*** Batman University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, First and Emergency Aid Program, Batman, Turkey, tuba.yalcin@batman.edu.tr*

Background: Cadmium (CD) is a toxic heavy metal that humans can be exposed to through various environmental and occupational routes. Linalool (LIN) is the main constituent of many essential oils with health beneficial activities such as antioxidant, anti-inflammatory. Mitochondria are highly dynamic organelles that change their morphology and function through fission and fusion in response to various signals in the cell. Dynamin-related protein 1 (Drp1) is among the regulatory factors of mitochondrial fission, while mitofusin (Mfn) 2 plays an important role in the fusion process of mitochondrial inner and outer membranes.
Aim: This study aimed to determine histologically and immunohistochemically whether LIN has therapeutic effects against CD-induced cardiotoxicity.
Methods: In the experiment, 28 male Sprague Dawley rats were randomly divided into four groups ($n=7$). The groups were control (no treatment), CD (3 mg/kg CdCl2 for the first seven days), CD+LIN (3 mg/kg CdCl2 for the first seven days and 100 mg/kg/day LIN) and LIN (100 mg/kg/day LIN). The study was terminated on the 15th day of the experiment by removing heart tissues from rats sacrificed under anaesthesia. Hematoxylin and eosin stained cardiac tissue sections were histopathologically evaluated in four grades (0: none, 1: less, 2: moderate, 3: more) considering the presence of mononuclear cell infiltration, vascular congestion, intrastoplasmic vacuolization and haemorrhagic areas. After the histopathological evaluations were completed, a histopathological score (HS) was calculated for each group with a maximum score of 12 points. Drp1 and Mfn2 immunostaining was performed on heart tissue sections and immunoreactivity of mitochondrial dynamics was determined.
Results: The HS was similar in the control (0.11±0.10) and LIN (0.15±0.12) groups. The HS increased in the CD group (8.34±0.66) compared to the control group ($p<0.05$). However, HS decreased in the CD+LIN group (3.51±0.82) compared to the CD group ($p<0.05$). Control and LIN groups showed similar Drp1 (0.51±0.25, 0.54±0.36, respectively) and Mfn2 (1.29±0.37, 1.35±0.44, respectively) immunostaining. In the CD group, Drp1 immunostaining (1.97±0.54) increased and Mfn2 immunostaining (0.50±0.22) decreased compared to the control group ($p<0.05$). In CD+LIN group, Drp1 immunostaining (0.92±0.45) decreased and Mfn2 immunostaining (1.06±0.39) increased compared to CD group ($p<0.05$).
Discussion and Conclusion: LIN may exert therapeutic effects in CD-induced cardiotoxicity by alleviating histopathological changes and regulating mitochondrial dynamics. However, further studies are needed for the use of LIN as a cardioprotective and/or therapeutic agent in the clinic.

Keywords: Cadmium, Dynamin-related Protein 1, Linalool, Mitochondrial Dynamics, Mitofusin 2.

Sözel Bildiri

SPHINCTER PRESERVING OPERATION FOR ANAL FISTULAS TREATMENT; LIGATION OF INTERSPHINCTERIC FISTULA TRACT (LIFT). COMPARISON WITH CONVENTIONAL METHODS

Sadık KEŞMER*, Nuraydın ÖZLEM, Elif ÇOLAK***, Kadir YILDIRIM*****

**Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi Gastroenteroloji Cerrahisi Kliniği dr28sadik@hotmail.com*

***Ahi Evran Ünv. Genel Cerrahi kliniği nuraydinozlem@hotmail.com*

****Samsun Eğitim Ve Arşt. Hastanesi Genel Cerrahi kliniği elifmangancolak@hotmail.com*

Ligation of intersphinteric fistula tract (LIFT) is an easy new method for the treatment of anal fistula. We described the results of patients who underwent LIFT and compared with patients who were operated with conventional methods for anal fistulas in the light of recent literature.
A total of 90 patients with fistula-in-ano between January 2012 and May 2014 at Samsun Education and Research Hospital were retrospectively analyzed. Demographics, past-surgical history, co-morbidities, recurrence rates, the difference between pre- and post-surgical Wexner Incontinence Scores (DWIS) and return to daily life time (RDLT) were all evaluated.
The study involved 90 patients (22 female, 68 male) with anal fistula whose average age was 43.8 years (range: 18-81). 30 of 57 patients who had complex anal fistula underwent LIFT. (8 core out fistulectomy (COF), 19 seton procedure). Furthermore, 33 of the patients who had simple fistula were treated by fistulotomy. The follow-up period for LIFT group was 11.4 months (range: 3-32). The operative time for LIFT group was 55.1 min. and it was significantly higher than the other groups ($P<0.05$). The length of hospital stay for the LIFT 1.03 day with no significant difference between groups ($p>0.05$). The RDLT for lift group was 11 days and it was significantly shorter than other groups with complex fistula. In follow-up, 19 (21.1%) patients recurred. The least recurrence was observed in the LIFT group (10%), and it was significantly lower than COF (75%), however it was not significantly lower than the seton group (26.3%). Our success rate for LIFT method (90%) was higher than the success rate (71%) reviewed in the literature. The incontinence (all had minor) rate after LIFT method (13.3%) was higher than the rate reviewed in the literature (6%); however it was significantly lower than classic method. In LIFT group, 8 patients had anal fistula surgery history. 3 of 8 patients had DWIS. In LIFT group, previous anal fistula surgery had an enhancer effect on incontinence.
In our experience, LIFT method seems easy to perform with better incontinence rate and healing results when compared with conventional methods for complex fistulas with the success rate of 90%.

Keywords; *Anal Fistulas* **,** *Sphincter Preserving, LIFT*

Sözel Bildiri

EVALUATION OF SILAGE QUALITY AND *IN VITRO* DIGESTIBILITY OF WHITE GOOSEFOOT (*CHENOPODIUM ALBUM* L.) ENSILED WITH MOLASSES AND *LACTOBACILLUS BUCHNERI*

Furkan Bedel*, Eren Kuter*

** Department of Animal Nutrition and Nutritional Diseases, Faculty of Veterinary Medicine, Istiklal Campus, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15030, Burdur, Türkiye*

frknbedel@gmail.com, ekuter@mehmetakif.edu.tr

Background: White goosefoot (*Chenopodium album* L.) is resistant to arid climate conditions and can grow even in poor soil quality. **Aim:** The study was conducted to investigate the forage potential of white goosefoot silage in animal nutrition. Physico-chemical characteristics and *in vitro* digestibility of white goosefoot silage were examined. **Methods:** The study was conducted using a 4 × 2 factorial arrangement of molasses (0, 3, 4, and 5%) and 10^{11} cfu/g of *Lactobacillus buchneri* (added or not; according to manufacturer recommendation). A total of 8 experimental groups were set up and each group comprised of 4 replicates. White goosefoot was harvested in July 2023 from Burdur lake basin and wilted for 24 h. Wilted plant was cut to particle size of 2.5-5 cm and vacuum packed in plastic bags (200 g/bag) for ensiling after respective application of silage additives. After the ensiling, the bags were opened, silage quality (smell, odor, color, pH, ammonia nitrogen, DLG score and Flieg point) was measured. Evaluation of digestibility (*in vitro* true dry matter digestibility – IVTDMD, *in vitro* true organic matter digestibility – IVTOMD and *in vitro* neutral detergent fiber digestibility – IVTNDFD) of white goosefoot silages was carried out using *in vitro* technique. The data were analyzed by applying the general linear model (GLM) procedures to assess the differences between molasses and *Lactobacillus buchneri* supplementation. **Results:** Molasses supplementation had no effect on *in vitro* digestibility and physico-chemical characteristics except pH. Supplemental molasses lowered the pH of silage ($P<0.05$). IVNDFD was greater in *Lactobacillus buchneri* added groups ($P<0.05$). Other parameters were not different among the treatments. **Discussion and Conclusion:** Although it is seen that the additives used in this study improved some quality parameters of silage, further studies involving the *in situ* and *in vivo* digestibility are needed to fully elucidate the forage potential of the plant.

Keywords: Silage, Silage quality, Silage additives, Digestibility, White goosefoot

Sözel Bildiri

A MOLECULAR PHYLOGENY OF SELECTED SPECIES OF THE ROSACEAE FAMILY FROM İSTIKLAL CAMPUS USING THE *YCF1* GENE

Ali KIYAK*, Açelya ŞİMŞEK**

** Department of Molecular Biology and Genetics, Faculty of Science and Literature, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15030 Burdur, Turkey, akiyak@mehmetakif.edu.tr*

*** Department of Molecular Biology and Genetics, Faculty of Science and Literature, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15030 Burdur, Turkey, 1911309009@ogr.mehmetakif.edu.tr*

Background: Rosaceae is one of the most diverse Angiosperm families with 90 genera and 3000 species, found in the temperate and warm regions of the Northern Hemisphere and with a global distribution. These species have adapted to a wide variety of environments, from semi-arid to arid, tropical and tundra systems. Rosaceae, an ecologically and economically important group, has been the focus of attention of many botanists, and taxonomic and phylogenetic studies have been published using different gene regions, except *ycf1*. **Aim:** This study was aimed at molecular phylogeny of species belonging to the Rosaceae family located in Burdur Mehmet Akif Ersoy University İstiklal Campus, using the *ycf1* gene region. **Methods:** Fresh leaf samples of the species used in the study were collected at Istiklal Campus. DNA extraction, PCR, agarose gel electrophoresis, and Sanger sequencing were performed from these leaf samples, respectively. A phylogenetic tree was created using the *ycf1* gene region of each species. **Results:** In this study, molecular taxonomy analysis was performed using the ycf1 gene region from 15 different species. According to the phylogenetic tree analysis, species that are close to each other were placed in separate subgroups in accordance with the rules of classical taxonomy. Similar results were detected in the phylogenetic analysis performed with the species downloaded from the CpGDB database in order to see the evolutionary status of the species studied within the scope of the study from a broader perspective. **Discussion and Conclusion:** In this study, it was determined that the *ycf1* gene region examined in 15 different species was more variable than other gene regions and thus could be an important discriminator for molecular taxonomy, at least for the Rosaceae family. Based on these results, *ycf1* can be expected to be similarly beneficial among other plant taxa.

Anahtar Kelimeler: Rosaceae, molecular phylogeny, ycf1, Plastid DNA

Sözel Bildiri

NADİR BİR OLGU : AKSİLLAR KİSTİK LENFANJİOM

Hasan Emre YILDIRIM*, Hasan Ekrem ÇAMAŞ*, İsa DÖNGEL*

**Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi Isparta/Türkiye*

Giriş: Lenfanjiomlar; genelde asemptomatik kitleler olarak baş boyun bölgesinde ortaya çıkan nadir konjenital benign lezyonlardır. Erişkin dönemde başvuru daha nadir olarak görülür. En sık görüldüğü yer boyunken daha az olarak aksilla, mediasten ve pelviste görülebilir. Lenfanjiom simplex, kavernöz lenfanjiom ve kistik lenfanjiom olarak sınıflandırılmıştır.

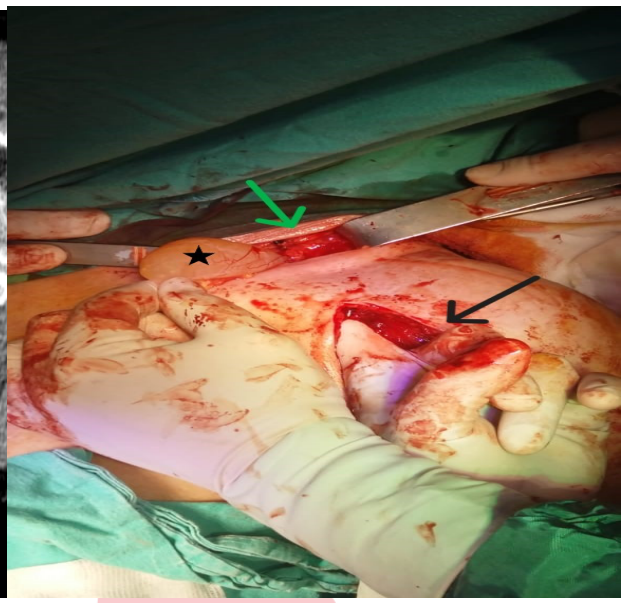
Olgu: 57 yaşında kadın hasta dış merkezde sol taraflı omuz ağrısı ile takip edilirken çekilen MR görüntülemesinde sol aksillada yaklaşık 48x39 mm boyutlarında kistik lezyon saptanması üzerine tarafımıza yönlendirildi. Hastanın muayenesinde sol taraflı aksillar bölgeden başlayıp omuza vuran ağrısı mevcuttu. Çekilen BT sonucu; sol supraklaviküler bölgeden başlayıp aksiller loja uzanım gösteren sol supraklaviküler arteri bası etkisi nedeniyle anteriora doğru yaylandıran ve komşuluğunda aksiller ve subklavian venin seyir gösterdiği 48x41x73 mm ebatlı ortalama 2 HU dansitede ve solda korakoid proçesin inferiorunda 10x14x22 mm boyutlarında olmak üzere iki adet kistik lezyon(Resim1) olarak raporlandı. Tarafımızca operasyon kararı alındı. Nörovasküler yapıların zarar görmemesi açısından; sol deltopektoral bölgeden 7 cm'lik ve sol supraklavikular bölgeden 3 cm olmak üzere 2 adet kesi yapıldı. Her iki kist total olarak eksize edildi. Patoloji sonucu Kistik Lenfanjiom ile uyumlu geldi. Nüks olmadan 2 yıldır takip edilmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Lenfajiomlar iyi huylu tümörlerdir genelde yaşamın ilk birkaç yılı içinde raporlanır ve nadiren de olsa TOS gibi klinik semptomlara sebebiyet verebilir. Kistik lenfanjiomlar; büyük boyutlara ulaşana kadar genelde saptanamaz. Tanısında BT, MR gibi görüntüleme yöntemleri kullanılırken kesin tanı histopatolojik olarak konur. Genel tedavi görüşü bası etkilerinden dolayı cerrahi eksizyondur. Olgumuzda olduğu gibi vasküler yapılara bası yapan kistik lenfanjiomlarda gerekli görülürse birden fazla kesi yapılabilir(Resim 2). Bu sayede kistik yapı mobilize edilerek vasküler yapılardan uzaklaştırılıp güvenli şekilde komplet eksizyon sağlanabilir. Radyoterapi ve sklerozan ajan enjeksiyonu gibi başka tedaviler önerilse de bunlar tartışmaya açıktır. Sonuç olarak lenfanjiom iyi huylu bir tümördür. Genelde asemptomatik iken bası etkileri sonucu bazı semptomlara yol açabilir. Tedavisi cerrahi eksizyondur ve cerrahi sonucu prognozu iyidir.

Anahtar Kelimeler: Kistik lenfanjiom, Aksilla, Göğüs Cerrahisi

Resim 1: BT görüntüsünde 2 adet kist

Resim 2: Kistin parmakla mobilizasyonu

Yıldız: Kist, **Siyah ok**: Deltopektoral kesi,

Yeşil ok: Supraklavıkular kesi

IHSLC

Sözel Bildiri

TAHIL TÜKETİMİNİN DİYABET ÜZERİNE ETKİSİ

Zeynep Simay TÜNCER*, Jale ÇATAK**

** İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Beslenme ve Diyetetik Programı, İstanbul, Türkiye, simaytuncer@outlook.com*

*** İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, jale.catak@izu.edu.tr*

Diyabet, kan glukozunu düzenleyen insülin hormonunun yetersiz olması nedeniyle organizmanın karbonhidrat, yağ ve proteinlerden yeterince yararlanamadığı ve insülinin fonksiyon görememesi sonucu ortaya çıkan ve son yıllarda ülkemizde riski oldukça artan, toplumumuzda yaygın olarak görülen kronik bir metabolizma hastalığıdır. Türkiye'de 2010 yılında yapılan bir çalışmada (Türkiye Diyabet Önleme ve Kontrol Programı, TURDEP) diyabet prevalansının %13,7 olduğu bulunmuştur. Diyabetin birçok klinik bulguları bulunmaktadır bu bulguların izlenmesi ile prediyabet ve diyabet hastalarının hastalığın prognozu açısından hastalığın erken saptanmasında fayda sağlar. Diyabette hastalığın prognozunu etkileyecek önemli bir etkende beslenmedir bu nedenle hastaların beslenmelerine dikkat etmesi diyetlerinde tam tahıllı ürünler, düşük glisemik indeksli ve lif açısından zengin besinlere yer vermek diyabet yönetiminde etkili olacaktır. Bu beslenme yaklaşımı kan glukozunu kontrol altında tutmaya, insülin direncini azaltmaya ve genel metabolik sağlığı iyileştirmeye yardımcı olacaktır. Diyabetli hastaların takibi multidisipliner bir çalışma ile hasta ve ailesi ile beraber işbirliği içerisinde olmalıdır. Bu hastalarda kişiselleştirilmiş beslenme planları oluşturmak ve gerekirse beslenme danışmanlığı almak önerilmektedir ve bu yaklaşımların, diyabet yönetimini güçlendirebileceği ve komplikasyon riskini azaltabileceği de vurgulanmaktadır. Bu derlemenin amacı diyabet hastalarında tam tahıl tüketiminin, yüksek veya düşük glisemik indeks tüketiminin ve yüksek veya düşük posa içeren besinlerin tüketiminin etkisini inceleyen çalışmalarının derlenmesi ve bu incelenen çalışmalar sonucunda tahıl tüketiminin diyabet üzerindeki etkisini saptamaktır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Glisemik İndeks, Kan Glukozu, Lif, Tam Tahıl

Sözel Bildiri

SÜRDÜRÜLEBİLİR BESLENME VE GEZEGEN SAĞLIĞI

Özge Nur ÇAKMAK*, Feray GENÇER BİNGÖL**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, ozgenurcakmak@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, fgencer@mehmetakif.edu.tr*

Dünyada hızlı bir şekilde artan nüfus, su kaynaklarının azalması, enerji kaynaklarının sınırlı olması, sera etkisi sonucunda sıcaklığın yükselmesi, iklimin değişmesi, yeryüzündeki bitki ve hayvan türlerindeki azalma gelecek kuşakların tehdit altında olmasına sebep olmaktadır. Bu noktada sürdürülebilirlik kavramı mevcut tehditlerin önlenmesi için önemli bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir beslenme ve besin sistemlerini de içinde barındıran çok bileşenli bir kavramdır. Tüm bu durumlardan yola çıkarak bu derlemede besin tercihlerinin gezegen sağlığına etkisi ve buna bağlı olarak geliştirilen sürdürülebilir beslenme modelleri incelenmiştir. Çiftlikten çatala kadar tüm aşamalarda doğal kaynakların tercih edilmesi, beslenmeyi sürdürülebilirlik yönünden önemli bir yere taşımaktadır. Sürdürülebilir beslenme sosyal, zihinsel, fiziksel refah seviyesinde olmayı, beslenmeyle ilişkili hastalıkları engellemeyi, küresel sağlığı korumayı, kaynakları dikkatli kullanmayı ve gezegen sağlığını korumayı amaçlamaktadır. Daha çevre dostu besin tüketim alışkanlıklarının edinilmesine destek olan sürdürülebilirlik, gıda üretimi, ambalajlama, işleme, depolama, satın alma, transfer ve tüketim gibi birçok aşamayı kapsamaktadır. İnsanların besin tercihlerini etki eden faktörlerin anlaşılması ve buna uygun sürdürülebilir beslenme modellerinin benimsenmesi önemli ölçüde diyetin çevresel etkisini azaltmaktadır. Bilinen başlıca sürdürülebilir beslenme modelleri arasında Akdeniz Diyeti, DASH diyeti, Yeni Nordik diyet, Vejetaryen/Vegan diyetler ve "EAT-Lancet Diyet Modeli" bir diğer adıyla “Gezegen Sağlığı Diyeti” yer almaktadır. Beslenme, çevre ve sağlık arasındaki bağlantıların daha derinlemesine anlaşılması yoluyla sürdürülebilir diyetlerin uygulamaya konulması küresel düzeyde büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilir beslenmenin sağlanması ve küresel sağlığın korunması, sınırlı kaynakların dikkatli kullanılmasına ve çevresel zararın azaltılmasına gezegen sağlığı için olumlu etki sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gezegen Sağlığı, Sürdürülebilir Beslenme, Sürdürülebilir Diyetler

Sözel Bildiri

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE FRENKEL KOORDİNASYON EGZERSİZLERİNİN MOBİLİTE, DENGE VE DİZ EKLEMİ POZİSYON DUYUSU ÜZERİNE ETKİSİ

Müge İçelli Güneş[*], Tuba Can Akman[**]

[*] *Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Denizli, Türkiye, micelli@pau.edu.tr*

[**] *Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Nörolojik Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Denizli, tubacan@pau.edu.tr*

Giriş: Frenkel Koordinasyon Egzersizleri (FKE); nörolojik hastalıklarda yürüyüş, denge, koordinasyon ve postüral reaksiyonları geliştirmek ve alt ekstremitede propriyoseptif kontrolü arttırmak üzere uygulanan egzersizlerdir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı Multipl Skleroz'lu (MS) bireylerde FKE'nin mobilite, denge ve diz eklemi pozisyon duyusu üzerine etkisini incelemektir. **Yöntem:** Çalışmaya 20-50 yaş arası erken dönem 15 MS'li birey dahil edildi. Katılımcılar tarafından FKE; 8 hafta boyunca, haftada 2 gün ev egzersizi olarak uygulandı. Tedavi öncesi ve sonrasında mobiliteyi değerlendirmek için Zamanlı 25 Adım Yürüme Testi (Z25YT), dengeyi değerlendirmek için Dört Adım Kare testi uygulandı. Diz eklemi pozisyon duyusu K-FORCE Sens® elektrogonyometre ile değerlendirildi. Hedef ölçüm değerleri diz ekstansiyonu için 30 ° ve 60 ° olarak belirlendi. Gösterilen nokta ile katılımcının getirdiği nokta arasındaki farkın mutlak değeri kaydedildi. **Bulgular:** Çalışmaya dahil edilen MS'li bireylerin yaş ortalaması 40,40±7,97 ve EDSS ortalaması 2,1±0,98 idi. Katılımcıların tümünde sağ ayak dominanttı. Z25YT sonuçları; 8 haftalık tedavi sonrasında tedavi öncesine göre anlamlı bir farklılık göstermedi ($p>0,05$). Dört Adım Kare Testi sonuçlarına göre MS'li bireyler tedavi sonrasında tedavi öncesine göre anlamlı bir iyileşme gösterdi ($p<0,05$). Diz pozisyon duyusu ölçüm sonuçlarında; dominant ve nondominant taraf 30 ° ekstansiyon hedef açısında tedavi sonrasında tedavi öncesine göre anlamlı bir iyileşme gözlemlenirken ($p<0,05$), dominant ve nondominant taraf 60° ekstansiyon hedef açısında anlamlı bir iyileşme bulunmadı ($p>0,05$). Tartışma **ve Sonuç:** Bu çalışmanın sonuçları FKE'nin MS'li bireylerde denge ve diz eklemi pozisyon duyusu üzerine olumlu etkilerini göstermektedir. MS'li bireylerde FKE; dengeyi geliştirmek ve propriyoseptif duyuda artış sağlamak için rehabilitasyon uygulamalarını planlarken etkili ve güvenli bir egzersiz yöntemi olarak tercih edilebilir.

Anahtar Sözcükler: Multipl Skleroz, Mobilite, Denge, Pozisyon Duyusu

Sözel Bildiri

BENEFITS AND POSSIBLITY RISK OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HOME CARE

Yasemin DEMİR AVCI*

** Akdeniz University Faculty of Nursing, Public Health Department of Nursing, Antalya, Turkey, ydemir@akdeniz.edu.tr*

Background: In the world of informatics, technologies such as artificial intelligence have been increasingly used in recent years. Home care is a department that is rapidly affected by information technologies such as artificial intelligence. It has the potential to improve the quality of care in this field. However, the use of artificial intelligence in home care brings many benefits and risks.

Aim: The aim of this study is to identify the benefits and risks of using artificial intelligence in home care.

Methods: This narrative review is based on articles searched in pubmed, ebscho host and web of science until January 31, 2024.

Results: The literature review has shown that there are many benefits of using artificial intelligence in home care. These are; "personalized care", "early warning system", "continuous monitoring", "reduction of social isolation and loneliness", "accessibility with smart home technologies", "cost", "chronic disease management", "fall prevention" and "medication management". In particular, there are concerns about "low levels of digital health literacy", "privacy and security", "machines will not have fully human feelings" and "ethics".

Discussion and Conclusion: The use of artificial intelligence in home care has risks as well as benefits. A multidisciplinary team of nurses, doctors, engineers, etc. is needed to use this technology in home care services. This process requires continuous monitoring and evaluation. It may be an opportunity to minimize the risks with studies and projects in this field.

Keywords: Artificial Intelligence, Home Care, Benefit, Risk

Poster Bildiri

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF THE COMBINATION OF CRIZOTINIB AND FLAVOPYRIDOL ON THE APOPTOSIS SIGNALING PATHWAY IN BREAST CANCER CELLS

Berkay ARSLAN[1], Venhar ÇINAR[3], Ahsen GÜLER[3], Zuhal HAMURCU[2,3]

[1] Erciyes University Gevher Nesibe Genome and Stem Cell Institute, Department of Molecular Biology and Genetics, Kayseri, Türkiye

[2] Erciyes University Genome and Stem Cell Center, Kayseri, Türkiye

[3] Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Kayseri, Türkiye

Breast cancer is one of the three most common cancers worldwide. Early breast cancer is considered potentially treatable. Therapy has advanced significantly in recent years, with therapy intensity decreasing for both regional and systemic therapy; Avoiding overtreatment, but also undertreatment, has become an important focus. In triple-negative and HER2-positive early breast cancer, neoadjuvant therapy has become a widely used option. Treatment goals in metastatic breast cancer are to prolong survival and maintain quality of life. Advances in endocrine therapies and combinations, targeting of HER2, and the promise of newer targeted therapies make the possibility of long-term disease control in metastatic breast cancer an increasing reality.

Mesenchymal-Epithelial Transition Factor (c-MET) is a receptor tyrosine kinase and Hepatocyte Growth Factor (HGF) is the ligand of c-MET. c-MET activation as a result of HGF binding regulates cell proliferation, motility and survival by inducing signaling pathways such as phosphatidylinositol 3-kinase (PI3K) and mitogen-activated protein kinase (ERK/MAPK). Abnormal activation of c-MET can occur by a wide range of mechanisms, including gene mutations, gene amplification, protein overexpression, and acquisition of ligand-dependent paracrine and autocrine signaling. C-MET has been reported to be overexpressed in many human tumors, such as colorectal, breast, cervix, bladder, lung, hepatocellular carcinoma, and gastric, and contributes to tumor cell growth, survival, and migration. It has been reported that c-MET is highly expressed in triple-negative breast cancer, that high c-MET expression makes significant contributions to the viability, growth, invasion and migration of cells, and that c-MET expression is associated with poor prognosis of the disease and short survival. Additionally, c-MET has been reported to be associated with resistance to chemotherapy, radiotherapy, and target therapies in various types of cancer. Crizotinib is a c-MET tyrosine kinase inhibitor. It has been approved by the FDA for use in the treatment of non-small cell

lung cancer. Studies have shown that the c-MET inhibitor Crizotinib reduces the proliferation of cancer cells in triple negative breast cancer, increases cytotoxicity, and inhibits tumor growth in tumor models.

Flavopiridol has been recognized as a CDK inhibitor known for its activity in arresting the cell cycle at the G1-S or G2-M phase and mediating antiproliferative effects by inhibiting multiple cyclin-dependent kinases (CDKs). Additionally, in human breast cancer cells, Flavopiridol has been shown to induce apoptosis by decreasing the expression of antiapoptotic proteins such as the apoptosis (IAP) family and B cell lymphoma-extra-large (Bcl-XL) and increasing the expression of pro-apoptotic proteins. Flavopiridol has been reported to potentiate the effectiveness of chemotherapies such as paclitaxel, docetaxel, gemcitabine, and doxorubicin, which have been shown to induce apoptosis in human non-small cell lung carcinoma cells, colon cancer, gastrointestinal cancer, and breast cancer.

Acknowledgement: This study was supported by the Erciyes University Research Fund (project number: TYL-2023-13139).

Key Words: Breast cancer, Apoptosis, Crizotinib, Flavopiridol

IHSLC

Sözel Bildiri

ÇEVRE SAĞLIĞI AÇISINDAN BRICS ÜLKELERİNİN MEVCUT FOSİL YAKIT ENERJİ TÜKETİMLERİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİYE GEÇİŞ GİRİŞİMLERİ

Tarık Özdemir*

** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, tarik.ozdemir@adu.edu.tr*

Enerji özellikle sanayileşmeyle birlikte mal ve hizmet üretimlerinde vazgeçilmez bir girdi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya nüfusunun artması, buna bağlı olarak mal ve hizmet üretimlerinin artması beraberinde enerji ihtiyacının artmasını da getirmiştir. Fosil yakıtların kullanılması buharlı makinelerin icadı ve kömür ile başlamış, petrol ve doğalgaz gibi yakıt türleriyle devam etmiştir. Ancak bu yakıt türlerinin çevreye karbondioksit salınımlarından dolayı önemli zararları söz konusudur. İnsan sağlığı başta olmak üzere tüm canlılar üzerinde olumsuz etkilere neden olan karbondioksitin atmosferdeki oranının azaltılması gerekmekte olup, bunun için de öncelikle karbondioksit salınımına neden olan fosil yakıtların kullanımlarının azaltılarak çevreye nispeten daha az zararı olan yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişlerin sağlanması gerekmektedir. Bu konuda ülkeler ve uluslararası örgütler çeşitli girişimlerde bulunma gayreti içerisindedir. BRICS (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) ülkeleri de enerji tüketimi ve iklim değişikliğinin yarattığı zorluklara çözüm bulmak, çevresel zararı azaltmak, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek ve yenilenebilir enerji kaynaklarına geçmek için girişimlerde bulunmaktadır. Ancak diğer taraftan, fosil yakıtların yoğun tüketimi devam etmektedir. Bu çalışmada BRICS ülkelerinin fosil yakıt kullanılarak ürettikleri enerji tüketimleri ve yenilenebilir enerjiye geçiş noktasındaki girişimleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda sanayileşme ve nüfusun yüksek olduğu ülkelerden olan Çin ve Rusya'nın BRICS ülkeleri arasında en fazla fosil yakıt kullanarak enerji üreten ve tüketen ülkeler oldukları görülmüştür. Bu veriler ışığında çalışmada BRICS ülkelerinin fosil yakıt enerji tüketimi konusundaki mevcut durumları ve yenilenebilir enerjiye geçiş girişimleri küresel eğilimler ışığında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: BRICS, Çevre Sağlığı, Fosil Yakıt, Yenilenebilir Enerji

Sözel Bildiri

YAŞLI BİREYLERİN SAĞLIK AMAÇLI DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANMA DENEYİMLERİ: FENOMENOLOJİK ÇALIŞMA

Esma Balcı* **Gülbahar Korkmaz Aslan****

** Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Doktora Programı Öğrencisi, Antalya, Türkiye, 202350020001@ogr.akdeniz.edu.tr*

*** Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Denizli, Türkiye, gulbahark@pau.edu.tr*

Giriş: Dünya nüfusu, doğurganlık hızının düşmesine ve yaşam süresinin uzamasına bağlı olarak giderek yaşlanmaktadır. Nüfusun hızla yaşlanması bazı kronik hastalıkların yaygınlığını arttırmaktadır. Bu durum halk sağlığı için önemli sorunlar meydana getirmektedir. Bu sorunların çözümünde dijital teknolojiler iyi bir seçenek olmaktadır. Sağlık sisteminin sunumunda meydana gelen gelişmeler doğrultusunda dijital teknolojiler yaşlı bireyler için de önemli hale gelmektedir. **Amaç:** Yaşlı bireylerin sağlık amaçlı dijital teknoloji kullanma deneyimlerinin belirlenmesidir. **Yöntem:** Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılarak yapılmıştır. Araştırma, Denizli şehir merkezinde bulunan 6 farklı aile sağlığı merkezinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu 25 yaşlı birey oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu ve görüşme formu ile yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Veriler, MAXQDA 2020 programı kullanılarak içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. **Bulgular:** Veriler; kullanım alanları, kullanımı etkileyen faktörler ve algılanan yararlar olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır. Yaşlı bireyler dijital teknolojiyi sağlık bilgisi araştırmak, doktor randevusu almak, bilgilendirici mesajlar, kişisel sağlık kayıtlarını izlemek, sağlığı geliştirmek ve iyileştirmek ve düzenli ilaç alımını kolaylaştırmak için kullanmaktadır. Yaşlı bireylerin dijital teknolojiyi kullanırken zorlandığı ve yardıma ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin dijital teknolojiye ilişkin olumsuz algılarının, korkularının, yaşlanmaya bağlı değişimlerinin ve ekonomik durumlarının dijital teknolojiyi sağlık amaçlı kullanımlarını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin sağlık amaçlı dijital teknoloji kullanımına ilişkin algıladıkları yararlar; kolaylık sağlaması, zaman kazandırması, acil durumlarda kullanılabilmesi ve fiziksel aktiviteyi artırması olarak bulunmuştur. **Tartışma ve Sonuç:** Bu sonuçlar doğrultusunda yaşlı bireylerin dijital teknoloji kullanımı ile ilgili bilgi ve becerilerini artıracak eğitim programlarının planlanması, dijital teknoloji kullanımı ile ilgili olumsuz algılarının ele alınması ve yaşlı bireylere yönelik hazırlanan dijital içeriklerde yaşa bağlı değişikliklerin göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Dijital Teknoloji, Dijital Sağlık, Nitel Araştırma, Fenomenolojik Çalışma

Sözel Bildiri

EVALUATION OF SLEEP QUALITY AND QUALITY OF LIFE IN ADOLESCENTS WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER

Abdullah Bozkurt*

* *Ataturk University, Faculty of Medicine, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Erzurum, Turkey; bozkurta@atauni.edu.tr*

Background: Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) is one of the most commonly diagnosed psychiatric disorders in childhood and covers a spectrum extending into adolescence and adulthood. This disorder is characterized by symptoms such as distractibility, hyperactivity and/or impulsive behaviors and significantly impair individuals' functioning. Comorbid sleep disorders are common in this population and can have a negative impact on school or work performance and overall quality of life. **Aim:** This study aimed to evaluate sleep quality and quality of life in adolescents with ADHD after the COVID-19 pandemic. **Methods:** In this case-control study, 50 adolescents diagnosed with ADHD and 50 healthy control adolescents aged between 14 and 18 were included. The study was conducted between November and December 2023. The quality of life of the participants in the ADHD and control groups was assessed using the Turkish Pediatric Quality of Life Inventory for Children (TPedsQL), and sleep quality was assessed using the Adolescent Sleep-Wake Scale (ASWS). **Results:** The subscale of going to bed and the total score of ASWS were statistically significant in the ADHD group compared to the control group. TPedsQL psychosocial health and total score were statistically significant in the ADHD group compared to the control group. Significant relationships were found between ASWS and TPedsQL total score and subscales in adolescents with ADHD. **Discussion and Conclusion:** This study indicates that adolescents with ADHD have lower sleep quality and quality of life. It was also found that there was a significant relationship between sleep quality and quality of life in adolescents with ADHD. Our findings suggest that interventions focusing on sleep may improve the overall quality of life of adolescents with ADHD.

Keywords: Attention Deficit Hyperactivity Disorder, quality of life, sleep quality

Sözel Bildiri

2-AG LOADED AND BONE MARROW TARGETED PCL NANOPARTICLES: A POTENTIAL MOBILIZATION AGENT IN HEMATOPOIETIC STEM CELL MOBILIZATION

Sevil Köse[1,2], Cem Varan[3], Selin Önen[4], Emirhan Nemutlu[5], Erem Bilensoy[3], Petek Korkusuz[6]

[1]Atilim University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, 06830, Ankara, Turkey. sevilkose@akdeniz.edu.tr

[2]Akdeniz University, Department of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, 07070, Antalya, Turkey.

[3]Hacettepe University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Technology, 06100, Ankara, Turkey. varancem@hacettepe.edu.tr, eremino@hacettepe.edu.tr

[4]Hacettepe University, Department of Stem Cell Sciences, Graduate School of Health Sciences, 06100, Ankara, Turkey. onenselin@gmail.com

[5]Hacettepe University, Faculty of Pharmacy, Department of Analytical Chemistry, 06100, Ankara, Turkey. enemutlu@hacettepe.edu.tr

[6]Hacettepe University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, 06100, Ankara, Turkey. petek@hacettepe.edu.tr

Background: Mobilizing agents used for the hematopoietic stem cell transplantation (HSCT) are not sufficient in a certain number of patients. We previously showed cannabinoid (CB) system components are located in the BM and 2-Arachidonic acid (2-AG) triggers human BM-HSC migration. **Aim:** In this study, we aimed to create a CB ligand (2-AG) loaded polycaprolactone (PCL) based nanoparticle delivery system that actively targets bone marrow (BM) with phosphatidylserine (Ps) content. **Methods:** 2-AG loaded PCL nanoparticles were prepared by using the emulsion evaporation method and characterized by Zetasizer and SEM. LC-MS/MS method was used to determine the 2-AG encapsulation efficiency (EE) and release profile. The presence of CB receptors in BM-HSCs and monocytes was detected by flow cytometry (FC). We tested the cell morphology and viability of nanoparticles on BM-HSCs and monocytes using TEM, SEM, WST-1 viability assay, respectively. We proved the migration effect of the 2-AG and 2-AG loaded nanoparticular delivery system on BM-HSCs and monocytes using transwell migration assay. **Results:** Particle size of nanoparticles were between 140-225 nm. The surface charges of nanoparticles were in the range of -25 to -50 mV. The highest release of 2-AG was observed in nanoparticles with 36% in the first 8 h. The group containing 2-AG-Ps-PCL did not affect hematopoietic cell viability compared to control. We confirmed that CB receptors are expressed in BM-HSCs. HSCs and monocytes migrated to the media containing 2-AG-Ps-PCL at a concentration of 1 µM at a higher rate when compared to control with EC_{50} values range between 0.31 to 1.35 µM. **Discussion and Conclusion:** In line with our results, we showed that 2-AG and 2-AG loaded PCL nanoparticle delivery system can serve as a powerful mobilization agent for HSCs and can be included in HSCT protocols after *in vivo* experiments.

Keywords: Hematopoietic Stem Cell, Bone Marrow, Mobilization, Cannabinoid, Nanoparticle Delivery System

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDEKİ STAJYER ÖĞRENCİLERLE UZMANLIK ÖĞRENCİLERİ ARASINDAKİ PERİODONTAL FARKINDALIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Alper Kızıldağ*, Gizem Torumtay Cin, Zeynep Özdoğan*****

*Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, alperkizildag@hotmail.com

**Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, gyaprak_dt@hotmail.com

***Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, turanzynp@hotmail.com

Amaç: Bakteriyel plak, dental ve periodontal hastalıklar için temel etiyolojik faktördür. Bu nedenle, oral hijyen eğitimi, periodontal tedavinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Periodontal sağlık ve hastalık arasındaki farkların bilinmesi periodontal tedavilerin başarısını artırmaktadır. Diş hekimliği öğrencilerinin ve uzmanlık öğrencilerinin gelecekteki diş bakımı sağlayıcıları olarak, hastaları, aile üyeleri ve arkadaşları için bir rol modeli olması ve ağız sağlığı bakımı konusunda farkındalıklarını sağlamaları beklenmektedir. Bu çalışmanın amacı stajyer öğrencilerle uzmanlık öğrencileri arasındaki periodontal farkındalığın değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Katılımcılara periodontal farkındalık, ağız sağlığına yönelik tutum ve davranışlarıyla ilgili 45 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Kişisel ağız sağlıkları ve hastaların oral hijyen eğitimi için tavsiye ettikleri yöntemler ve önerileri sorgulanmıştır. Çalışmamıza periodontoloji bölümü uzmanlık öğrencileri dahil edilmemiştir. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde SPSS 27.0 programı kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %50,6(90)'sı stajyer öğrenci, %49,4(88)'ü uzmanlık öğrencilerinden oluşmaktadır. Stajyer öğrencilerin %58,9'u ve uzmanlık öğrencilerin %35,2'si hastanın fırçalama şeklini tamamen değiştirerek kendi benimsediği metodu önerdiklerini belirtmişlerdir. Stajyer öğrencilerin %41,1'i ve uzmanlık öğrencilerinin %59,1'i hastaların fırçalama metodunu ufak değişikliklerle etkili kılmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %85,4'ü hastalara fırçalama metodu olarak modifiye stilmann tekniğini önermektedir. Diş ipi kullanımı önerisinde stajyer öğrencilerin %21,1'i fırçalamadan önce; %67,8'i fırçalamadan sonra; %11,1'i hastanın tercihine bıraktığını belirtmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin %54,5'i fırçalamadan önce; %36,4'ü fırçalamadan sonra; %9,1'i hastanın tercihine bıraktığını belirtmiştir.

Sonuç: Çalışmamızda stajyer öğrencilerin kişisel ağız sağlığına yönelik tutumlarında uzmanlık öğrencilerileriyle aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak hastalara önerilen tavsiyeler dikkate alındığında uzmanlık öğrencilerinin stajyer öğrencilere göre periodontal farkındalığının daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların büyük oranının hastalara düzenli olarak oral hijyen eğitiminin tekrarlanması gerektiğini belirtmesi, toplumsal ağız sağlığını yükseltebilecek bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Diş hekimliği, Farkındalık, Oral hijyen

Poster Bildiri

INVESTIGATIONS ON THE ETODOLAC ORALLY FAST DISINTEGRATING FILM FORMULATIONS FOR PEDIATRIC PURPOSE

Sıla GÜLBAĞ PINAR*, Ümmünur KAÇMAZ**

** Süleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Departmant of Pharmaceutical Technology, Isparta, Türkiye, silagulbag@sdu.edu.tr*

*** Süleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Isparta, Türkiye, kacmazummunur@gmail.com*

Background: The oral drug administration route is the most frequently preferred route for drug administration due to patient compliance, ease of administration, acceptability, and non-invasiveness. However, these dosage forms have some difficulties such as compliance problems encountered in the use of the drug in geriatric, pediatric, and dysphagia patients and fear of drowning are the most basic problems. **Aim:** This study aims to evaluate the effect of various polymer ratios and plasticer ratios on the orally disintegrating film (ODF) properties. **Methods:** In this study, etodolac (Et) which has analgesic, antipyretic, and anti-inflammatory effects was used as a model drug. ODFs were prepared by solvent casting technique using polyvinyl alcohol (PVA) as a polymer and castor oil as a plasticizer. Citric acid was used as an acidity increaser and saliva-stimulating agent, Tween 80 as a surfactant agent, mannitol as a sweetener, and strawberry as the essence. Film formulations prepared according to different ratios of polymers and plasticizers were left to dry in Petri dishes in an oven at 37º C for 48 - 72 hours. ODFs were evaluated for morphological images, weight uniformity, disintegration time in distilled water and artificial saliva fluid, pH test, and folding endurance. **Results:** Ten (10) formulations were prepared and firstly evaluated for morphology with film property scores (0:film not occurred, 5:perfect film properties). Further studies continued with those whose film score was 3 or above. It was found that the weights of ODFs were between 110.0 mg - 301.0 mg, and the pH of all films had approximately 3.0 acidic pH. The disintegration studies were carried out to determine the disintegration time on the tongue, disintegrating times were measured between 33 sec and 328 sec in distilled water at 37º C, and between 30 sec and 181 sec in artificial saliva fluid at 37º C. It was determined that all ODFs showed 50+ folding without any problems. **Discussion and Conclusion:** In conclusion, Et-ODF2 in which PVA was used at 4% and castor oil at 10%, showed optimum film properties with flexible structure, low disintegrating film in distilled water (33 sec) and in artificial saliva (45 sec).

Keywords: Etodolac, Orally disintegrating film, Pediatric treatment, Polyvinyl alcohol (PVA)

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF AWARENESS AND KNOWLEDGE AMONG ORTHOPEDIC SURGERY RESIDENTS REGARDING PULMONARY EMBOLISM FOLLOWING FEMORAL FRACTURES

Aziz Ahmet ULAŞ*, Mehmet Eren YÜKSEL**

**Ankara Etlik City Hospital, Department of Orthopedics and Traumatology, Ankara, Turkiye*
azizahmetulas@gmail.com

***Ankara Etlik City Hospital, Surgical Intensive Care Unit, Ankara, Turkiye*
doctormehmeteren@yahoo.com

Background: Following femoral fractures, pulmonary embolism (PE) is a serious consequence that requires immediate detection and treatment. For prompt care, orthopedic surgery residents must be informed of the early indicators of PE. **Aim:** The purpose of this study was to evaluate orthopedic surgery residents' awareness and understanding of PE after femoral fractures. **Methods:** To evaluate previous research on orthopedic surgery residents' awareness and comprehension of PE after femoral fractures, a review of the literature was performed by searching PubMed and Google Scholar with terms "femoral fracture", "pulmonary embolism" and "orthopedic surgery resident" between 2010 and 2023. **Results:** Few studies explicitly addressed orthopedic surgery residents' awareness and knowledge of PE after femoral fractures. However, existing research on physicians' general understanding of PE has highlighted the significance of early identification and timely therapy in order to enhance patient outcomes. **Discussion:** It is critical to evaluate orthopedic surgery residents' awareness and knowledge of PE, given the high prevalence of this complication after femoral fractures. To further improve resident education and patient care in this setting, more research is necessary. This includes developing focused educational interventions and putting standardized protocols into place. **Conclusion:** This study emphasizes how important it is to conduct more research in the future to assess and resolve any knowledge gaps orthopedic surgery residents may have regarding PE after femoral fractures. Improving resident education in this field may result in better patient outcomes and a decrease in PE-related morbidity.

Keywords: diagnosis, femoral fractures, orthopedic surgery residents, pulmonary embolism

Poster Bildiri

MYCOTOXINS FOUND IN FOODS

Mustafa Ali Pala*, Hatice Ahu Kahraman**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Department of Food Hygiene and Technology, Burdur, Turkey, vet.alipala@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Food Hygiene and Technology, Burdur, Turkey, h.ahuerdem@mehmetakif.edu.tr*

Mycotoxins are natural toxins with a low molecular weight and different chemical structures. It consists of the Greek words mykes (mushroom) and toxicum (poison). Mycotoxins are secondary metabolism products produced by different molds, and exposure to toxic metabolites of these molds is defined as "mycotoxicosis." Mycotoxicosis can cause acute or chronic effects when humans and animals consume feed and food exposed to mycotoxin, causing mutagenic, carcinogenic, teratogenic, dermatotoxic, immunosuppressive, neurotoxic, and even lethal effects. Mycotoxins cause serious health problems for human and animal health, as well as economic losses, because they are carcinogenic and their residues are found in products such as meat, milk, and eggs of animals that consume moldy feed. Considering the negative effects of mycotoxins on health and the losses in terms of the country's economy, traceability seems to be important. In this review, information about the types of mycotoxins found in foods, their transmission routes, and detection methods has been brought together in light of studies conducted in recent years.

Key Words: Aflatoxin B1, Spices, Meatballs, Mycotoxin.

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN FOOD NEOPHOBIA AND ADHERENCE TO THE MEDITERRANEAN DIET IN ADULTS

Ecenur BAYIR 1*, Ezgi BELLİKCİ KOYU 2, Gülşah KANER 3*****

** Ege University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Botany, Izmir, Turkey, bayirecenur@gmail.com*

*** Izmir Katip Celebi University, Department of Nutrition and Dietetics, Faculty of Health Science, Izmir, Turkey, ezgi_bellikci@hotmail.com*

**** Izmir Katip Celebi University, Department of Nutrition and Dietetics, Faculty of Health Science, Izmir, Turkey, kanergulsah@gmail.com*

Background: Food neophobia refers to the tendency to reject new/unfamiliar foods, or to experience anxiety and reluctance when exposed to new foods. Individuals with food neophobia may avoid consuming foods such as vegetables, fruits and fish, which are important components of the Mediterranean diet, thereby potentially adversely affecting dietary quality. However, in adults, the relationship between food neophobia and adherence to the Mediterranean diet is not fully understood. **Aim:** The aim of this study is to determine the relationship between food neophobia and adherence to Mediterranean diet in adults. **Methods:** The research was conducted with students studying at Izmir Katip Celebi University and their families, aged 18-64 years old. The questionnaire included Mediterranean Diet Adherence Screener (MEDAS) and food neophobia scale (FNS). Additionally, individuals' sociodemographic characteristics and anthropometric measurements were recorded. One-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson's correlation were used to investigate differences among variables and to assess their relationships. The study protocol was approved by the Izmir Katip Celebi University Non-Interventional Clinical Studies Institutional Review Board (Decision Date and No: 23.03.2023/0126). **Results:** A total of 1570 participants (64.6% women) completed the study. The mean body mass index (BMI) was 24.54±4.36 kg/m^2. A weak positive correlation was found between BMI and FNS scores (r=0.075, p=0.003). The mean MEDAS score was 7.21±2.27. Of the participants, 38.0% had low adherence, 34.0% had moderate adherence, and 28.0% had high adherence to the Mediterranean diet. FNS scores differed based on adherence to the Mediterranean diet (p=0.012). The mean FNS scores were higher among participants with low adherence to the Mediterranean diet compared to those with high adherence. There was also a weak negative correlation between FNS and MEDAS scores (r=-0.092, p<0.001). **Discussion and Conclusion:** Food neophobia was found to be negatively associated with adherence to the Mediterranean diet in adults.

Keywords: Food, food neophobia, diet quality, Mediterranean diet

Sözel Bildiri

MİYOFASYAL GEVŞETME BAŞLIKLI LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (2016-2023)

Bayram Sönmez ÜNÜVAR*

** KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Konya, Türkiye, sonmezunuvar@gmail.com*

Giriş: Miyofasyal gevşetme (MFG), mekanik uyarı yoluyla kaslara ve çevredeki fasyaya uygulanan bütünsel bir manuel terapi tekniğidir. Vücuttaki kas ve fasya sistemini tedavi etmek için kapsamlı bir yaklaşımı ifade eder. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, 2016-2023 yılları arasında Türkiye'de MFG konusuna odaklanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmaktır. **Yöntem:** Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında başlık kısmında "miyofasyal gevşetme" anahtar kelimesi kullanılarak yapılan bir arama ile tezler belirlenmiştir. Analiz 22 yüksek lisans tezi, 2 doktora tezi ve 2 tıpta uzmanlık tezine odaklanmıştır. Bu tezler, üniversite, bölüm, enstitü, sayfa sayısı, konu alanları, araştırma ve uygulama yöntemleri gibi parametreler temelinde ayrıntılı olarak incelenmiştir. **Bulgular:** Çalışmanın dikkat çeken bulguları arasında, lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımının farklılık gösterdiği ve en fazla tezin Bahçeşehir Üniversitesi'nde (4 tez) hazırlandığı görülmüştür. Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında, bu konu başlığı ile ilk tez 2016 yılında olup, 2023 yılı (9 tez) araştırma faaliyetlerinin en yüksek olduğu yıl olarak öne çıkmıştır. Tezlerin sayfa sayıları, 53 sayfa ile en düşükten 164 sayfa ile en yükseğe kadar geniş bir aralıkta değişmektedir. Konu alanları bakımından fizyoterapi ve rehabilitasyon en çok tercih edilen konular olmuş ve 21 tez bu alana odaklanmıştır. Tezlerde en sık kullanılan teknik Manuel MFG (14 tez) olurken, bunu Foam Roller (FR) (11 tez) ve Alet Destekli Yumuşak Doku Mobilizasyonu (AYYDM) (3 tez) takip etti. İki tezde hem FR hem de AYYDM tekniklerinin bir arada kullanıldığı görülmüştür. **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışma, Türkiye'de MFG alanında yürütülen akademik araştırmaların bibliyometrik bir değerlendirmesini sunarak, alandaki eğilimleri ve araştırma konularını anlamak için önemli bir kaynak görevi görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alet Yardımlı Yumuşak Doku Mobilizasyonu, Miyofasyal Gevşetme, Foam Roller, Manuel Terapi

Poster Bildiri

CERRAHİ GİRİŞİM ÖNCESİ DÖNEMDE ANKSİYETEYE YÖNELİK UYGULANAN HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİ VE HEMŞİRELERİN ÖZ YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Tuğba ÇAM YANIK*, Sevda ÇETİN, Zehra TANER**, Beyzanur NARİN****

** Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye, tugbacam@mersin.edu.tr*

Giriş: Cerrahi girişim öncesi dönemde hastanın anksiyete yaşama durumundan dolayı cerrahi girişim sürecinde hastada komplikasyonların azaltılması ve giderilmesinde, anksiyeteye yönelik hemşirelik girişimlerinin uygulanması gerekmektedir. Cerrahi girişim öncesi dönemde anksiyetenin azaltılmasında hastaya eğitim verme, sorularını yanıtlama, el masajı uygulama, akupresür uygulama, progresif gevşeme egzersizi yaptırma, derin solunumu öksürük egzersizi yaptırma, hastaya müzik dinletme, aromaterapi gibi hemşirelik girişimleri uygulanmaktadır.
Amaç: Bu araştırmada cerrahi girişim öncesi dönemde hastaların anksiyetesinin yönetilmesinde uygulanan hemşirelik girişimlerini ve uygulanan hemşirelik girişimlerinin öz yeterlilikleri ile ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır.
Yöntem: Bu çalışma kesitsel ve tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırma evrenini 22 Kasım-22 Aralık 2023 tarihlerinde bir üniversite hastanesinin cerrahi kliniklerinde aktif bakım veren 93 cerrahi hemşiresi oluşturmuştur. Araştırmada veriler "Tanıtıcı Özellikler Formu", "Cerrahi Girişim Öncesi Anksiyeteye Yönelik Uygulanan Hemşirelik Girişimleri Formu", ve "Genel Öz Yeterlilik Ölçeği" kullanılarak toplandı.
Bulgular: Araştırmada cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanı 68.64±9.97 idi. Hemşirelerin anksiyeteye yönelik en çok uyguladığı hemşirelik girişimleri ise hastanın yaşam bulgularının takibini yapmak (n=93), hasta sorularını yanıtlamak (n=91) ve tedavi girişimlerini uygulamaktı (n=78). Hemşirelerin cinsiyeti Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanını etkiledi ($p<0.05$). Cerrahi girişim öncesi dönemde anksiyeteye yönelik hastaların sorularını yanıtlayan hemşirelerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği alt boyutlarından "Sürdürme Çabası-Israr" alt boyutu puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptandı ($p<0.05$).
Tartışma ve Sonuç: Araştırmada, cerrahi hemşirelerinin genel öz yeterliliklerinin yüksek olduğu ve cerrahi girişim öncesi dönemde hastaların anksiyetelerini azaltmak amacıyla hasta sorularını yanıtlamaları ile anksiyeteyi azaltmaya yönelik sürdürme çabasını/ısrarı da arttırdığı saptandı. Bu sonuç ile, cerrahi hemşirelerinin cerrahi girişim öncesinde hasta anksiyetesini azaltmaya yönelik hastanın sorularını doğru bilgi eşliğinde yanıtlaması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete; Cerrahi girişim; Hemşire; Öz Yeterlilik.

Sözel Bildiri

PEDODONTİDE HASTA MUAYENESİ: OLGU BİLDİRİMİ

***Eda KARAKUŞ, **Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. edakarakus@sdu.edu.tr*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Bu olgu sunumunda; Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'mize başvuran, 16 yaşındaki erkek çocuk hastanın, muayenesi yapılmış ve tedavi planı belirlenmiştir. Hastanın kliniğe ilk girdiği andan itibaren yapılan dış görünümsel değerlendirmesinde; dikkati çeken herhangi bir fiziksel veya fonksiyonel yetersizlik olmadığı izlendi. Hastanın dental ünite oturduktan sonra yapılan ekstroral muayenesinde; baş, yüz, boyun, saçlı deri, ekstremiteler, eller ve genel dış vücutsal özellikleri dikkatle değerlendirildi. Ekstraoral muayene sonucunda; hastanın yüz görünümünde spesifik bazı özelliklerin mevcut olduğu ve bu özelliklerin; geniş ve belirgin alın, frontotemporal bölgede saç seyrekliği, aşağı eğimli palpebral fissürler, yanaklarda kızarıklık, uzun-dar yüz ve uzun çene, kemerli burun ve belirgin mandibula şeklinde oldukları gözlenmiştir. Hastadan ve ailesinden alınan ayrıntılı anamnezde, öncelikle hastada Sotos Sendromu'nun mevcut olduğu öğrenilmiştir. Hastanın herhangi bir maddeye karşı alerjisinin mevcut olmayıp, sürekli kullandığı herhangi bir ilacı olmadığı belirlenmiştir. Herhangi bir ağrı şikayeti bulunmayan hastanın yapılan ayrıntılı intraoral muayenesinde; dişlerde herhangi bir çürük lezyonu tespit edilmemiş olup, bazı dişlerde mine hipoplazilerinin ise mevcut oldukları görülmüştür. Ayrıca, mandibuler anterior dişlerde çapraşıklık durumunun mevcut olup, çenelerde yer darlığı olduğu da tespit edilmiştir. Hastanın yapılan radyografik muayenesinde ise; herhangi bir anormal oluşum bulunmadığı, eksik veya fazla dişlerinin olmadığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, dişlerde yaygın tartar ve plak birikimi mevcut olduğu görülmüştür. Hastamızın yapılan ayrıntılı pedodontik diş hekimliği muayenesi sonucunda uygulanması gereken dental tedavi planı belirlenmiş ve bu doğrultuda; hastamıza başlangıç işlemleri olarak ilk gün de dahil olmak üzere, 2 seans detertraj ve polisaj işlemi uygulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Dental Pedodontik Muayene, Ekstraoral Muayene, İntraoral Muayene, Radyografik Muayene, Anamnez.

DEPREMZEDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE TRAVMA DÜZEYİ, ANKSİYETE, STRES VE STRESLE BAŞ ETME ARASINDAKİ İLİŞKİ: 2023 KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ

Nermin Eroğlu*, Nurcan Kolaç, Cansu Nirgiz*****

** Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, nermin.eroglu@fbu.edu.tr*

*** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, nkolac@marmara.edu.tr*

****Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, cansu.nirgiz@fbu.edu.tr*

Giriş: Afetler oluş biçimleri, etkileri ve meydana getirdiği sonuçlara bağlı olarak, özelde bireyleri genelde toplumları farklı şekillerde etkileyebilmektedir.
Amaç: Depremzede üniversite öğrencilerinde travma düzeyi, anksiyete, stres ve stresle baş etme arasındaki ilişkiyi belirlemektir.
Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma Nisan-Mayıs 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş depreminden kurtulan 384 depremzede üniversite öğrencisi ile yapıldı. Veriler, Sosyodemografik Form, Beck Anskiyete Ölçeği, Deprem Sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği, Deprem Stresi ile Baş Etme Stratejileri Ölçeği ile toplandı. Toplanan veriler sayı, yüzdelik, ortalamalar, pearson korelasyon, tek yönlü varyans analizi ve bağımsız gruplar t testi ile değerlendirildi.
Bulgular: Depremde katılımcıların %2,6'sı ailesinden birini, %35,7'si akrabalarından birini, %47,8'i arkadaşlarından birini kaybetmiştir. Katılımcıların %10'unun evi yıkılmış, %54'ünün evi depremde hasar görmüş, %3,1'i ise depremde göçük altında kalmıştır. Katılımcıların deprem sonrası anksiyete ile travma puanları arasında r=0.714 pozitif yönde yüksek düzeyde korelasyon bulundu (p=0.000). Kadınların travma ve anksiyete puanları daha yüksektir (p=0.002;0.005). Akrabalarından veya arkadaşlarından birini kaybeden katılımcıların deprem sonrası travma ve anksiyete puanları yüksek olup deprem stresi ile baş etme stratejileri puanları düşük bulundu (p<0.05). Evi yıkılanların ya da hasar görenlerin travma ve anksiyete puanları yüksek, deprem stresi ile baş etme stratejileri puanı ise düşüktür (p<0.05). Depremde yaralananların ve göçük altında kalanların anksiyete ve travma toplam puanları yüksektir (p<0.05). Kurtarma çalışmalarına katılanların deprem sonrası travma puanları yüksek olarak bulundu (p=0.009).
Tartışma ve Sonuç: Öğrencilerin bazıları ailesinden, akrabasından ya da arkadaşından birini kaybetmiştir. Bu durum öğrencilerin travma sonrası oluşan ansksiyete ve stres gibi durumlarını artırmıştır. Bu nedenle öğrencilerin önemli psikolojik müdahalelere gereksinimleri vardır. Başta kadınlar olmak üzere depremde daha fazla zarar gören, göçük altında kalan, evi yıkılan ve depremde kurtarma çalışmalarına katılan öğrencilerin sorunlarının multidisipliner bir yaklaşımla ele alınması ve oluşan/oluşabilecek psikolojik problemlerin çözümünde güçlendirilmeleri gerekmektedir. Üniversite gibi okul ortamlarında öğrencilerin depreme hazırlık çalışmaları ve olası deprem riskleri konusunda bilgilendirilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Deprem Travma, Anksiyete, Stresle Baş Etme, Üniversite Öğrencisi

Sözel Bildiri

TAM SÜRMÜŞ VE TAM SÜRMEMİŞ DİŞLERDE FİSSÜR ÖRTÜCÜ UYGULAMALARI: OLGU SUNUMU

Hamide ŞENKAL* Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN,**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye hamidesenkal07@icloud.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Bu olgu sunumunda; Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'mize başvuran, 6 yaşındaki kız çocuk hastanın, tam sürmüş olan 26 numaralı sol üst daimi büyük azı dişine ve yarı sürmüş olan 36 numaralı sol alt daimi büyük azı dişine uyguladığımız fissür örtücü tedavilerinin olgu sunumu yapılmıştır.

Tam sürmüş daimi dişe uygulanan fissür örtücü restorasyonu

Hastadan alınan anamnezde; herhangi bir sistemik hastalığı, alerjisi ya da sürekli kullandığı bir ilacın olmadığı öğrenilmiştir. Hastanın 26 numaralı dişinde; plak, tartar, çürük olmadığı belirlenerek, dişe steril pamuk peletlerle, izolasyon sağlanmıştır. Ardından dişe, %37.5 konsantrasyondaki fosforik asit jeli uygulanarak, total-etch yöntemi doğrultusunda, 15 saniye asitle dağlama gerçekleştirilmiş, diş 15 saniye suyla yıkanarak asit tamamiyle uzaklaştırılmış ve ardından yüzey kurutma işlemleri yapılarak dişte tebeşirimsi görüntü elde edilmiştir. İzolasyonu gerçekleştirilmiş olan dişe, fissür örtücü materyali uygulanmış, 20 sn LED ışık cihazı kullanılarak, polimerizasyonu sağlandı. Restorasyon; eksik olup olmadığı bakımından, sond yardımıyla ayrıntılı kontrol edilmiştir. Restorasyonda yükseklik olup olmadığı, bir artikülasyon kağıdı yardımıyla ısırtılarak, kontrol edilmiştir ve oklüzyon sağlandı. Son olarak; restorasyonun bitirme ve polisaj işlemleri gerçekleştirilerek, tedavi tamamlanmıştır.

Tam sürmemiş daimi dişe uygulanan fissür örtücü restorasyonu

Aynı hastada; 36 numaralı dişin henüz tam sürmemiş olduğu belirlenerek, bu dişe; tam sürmemiş daimi dişlere uygulanan fissür örtücü restorasyon prosedürü gerçekleştirilmiş ve cam ionomer siman materyali yardımıyla, fissür örtücü işlemi yapılmıştır.

Hastanın 36 numaralı dişinde; biriktiği gözlenen mevcut dental plak bir mikromotor ve polisaj lastiği yardımıyla temizlenerek ardından dişe steril pamuk peletlerle, izolasyon sağlanmıştır. İlgili dişin yüzeyi kurutularak, üzerine ince bir tabaka cam ionomer siman materyali uygulanmış ve sertleşmesi beklenmiştir. Yükseklik kontrolü yapılarak oklüzyon sağlanmıştır. Yüzeyi cam ionomer siman verniği ile kaplanarak restorasyonun nemden etkilenmesi engellenmiştir. Fissür örtücü tedavileri tamamlanan hastamız, 6 aylık düzenli dental konrtol randevularına çağırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fissür Örtücü, Tam Sürmüş Diş, Tam Sürmemiş Diş , Cam İyonomer, Okluzyon

Sözel Bildiri

SÜT DİŞLERİNDE KOMPOMER DOLGU RESTORASYONU: OLGU BİLDİRİMİ

Cansu ALTINÖZ*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN **

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye cansualtnz455@gmail.com*

Bu olgu sunumunda; Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'mize başvuran, 8 yaşındaki kız çocuk hastanın, 65 numaralı sol üst azı dişine kompomer dolgu ile restorasyon yapılmıştır. Hastanın alınan anamnezinde, herhangi bir sistemik rahatsızlığının olmadığı, herhangi bir maddeye karşı alerjisinin bulunmadığı ve düzenli olarak kullandığı bir ilaç olmadığı öğrenilmiştir. Hastanın ilgili dişinde ağrı şikayeti olmadığı öğrenilmiştir. Bununla birlikte, yemek yerken, kavitasyonlu bölgelerde yiyecek artıklarının dolması sebebiyle duyduğu hassasiyetten şikayetçi olduğu belirlenmiştir. Hastanın 65 numaralı sol üst süt azı dişinde mezyal çürük bulunduğu tespit edilmiştir. Çürük dokusu temizlenip kaldırıldıktan sonra, temizlenmiş ve restorasyon için hazırlanmış olan kavite görülmektedir. İlgili dişte gerekli izolasyon sağlandıktan sonra, primer ve bond materyallerinin uygulanması aşamaları yapılmaktadır. Bond materyalinin polimerizasyonu sağlandıktan sonra, kompomer restoratif materyal inkremental teknikle, kaviteye düzgün bir şekilde adapte edilerek, dolgunun polimerizasyonu gerçekleştirilmiştir. Restorasyonun yüksekliği artikülasyon kağıdıyla ayrıntılı bir şekilde kontrol edilerek okluzyon ideal bir şekilde sağlandıktan sonra, restorasyonun bitim ve polisaj işlemleri gerçekleştirilmiştir. 65 numaralı sol üst azı dişinin ideal bitim görüntüsüyle dental tedavi tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Süt Azı Dişi, Çürük, Bond Materyali, Kompomer Restorasyon

Sözel Bildiri

KOOPERASYON SAĞLANAMAYAN ÇOCUK HASTANIN GENEL ANESTEZİ ALTINDA TEDAVİLERİ: VAKA SUNUMU

Dt. Aybüke ARPACILAR[1], Prof. Dr. Çiğdem BÜYÜKEŞMEN[2],

[1]Doktora Öğrencisi, Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. dtaybukearpacilarr@hotmail.com

[2]Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. kucukesmencigdem@gmail.com

Genel anestezi ile dental tedavi; pedodonti kliniklerinde, küçük yaştaki veya kooperasyon kurulamayan ya da normal klinik seanslar sırasında gerekli dental tedavileri gerçekleştirilemeyen, handikaplı veya sağlıklı çocuklarda uygulanan bir 'anestezi ve tedavi' yöntemidir.

OLGU SUNUMU

SDÜ Pedodonti Kliniği'mize yemek yediğinde ağrı şikayetiyle başvuran, 5 yaşındaki sağlıklı erkek çocuk hastanın intraoral muayenesi yapılarak, periapikal film istenmiştir. Hasta, P.A radyografi kooperasyonu göstermediğinden ortopantomograf alınmıştır.

Klinik ve radyografik muayenede; 54,55,64,65,74,75 numaralı dişlerinde okluzal çürükler, 53 numarasında bukkal ve 52,51,61,62 numaralı dişlerinde yaygın çürükler belirlenmiştir. Anamnezde; 55&85 numaralara, daha önceki randevusunda çürük tam temizlenemediğinden, geçici dolgu yapıldığı öğrenilmiştir. Hastanın, ailesel sebeplerden ötürü, 1 yıldır gelmediği öğrenilmiş ve tekrar geldiğinde, kooperasyon sağlanabileceği düşünüldüğü için klinik randevusu verilmiştir. Hastanın randevusuna geldiğinde dolgu yapılması denenmiştir, fakat kooperasyon sağlanamadığı için 65&75 numaralı dişlere cam iyonomer siman dolgu materyali geçici olarak konulmuştur. Kooperasyon sağlanamayan hastamız, hastanemizdeki genel anestezi tedavi birimine yönlendirilmiştir. 24 Ekim 2023 tarihinde muayene& kan tahlili için gelen hastadan intraoral fotoğrafları alınmış olup, klinik&radyografik muayenesi yapılmıştır. 25 Ekim 2023 tarihinde genel anestezi kliniğine alınan hastanın, 55,54,53,64, 65, 74, 75, 84, 85 numaralı dişlerin çürükleri kaldırılmıştır. 55,64,75,85 numaralı dişlere amputasyon tedavisi yapılmış, 53 numaralı dişe kompomer dolgu yerleştirilmiştir, tüm süt azı dişlerine uygun boyutta PÇK'lar yapılarak, yapıştırıcı cam iyonomer siman ile simante edilmiştir.

SONUÇ

Genel anestezi yöntemi, kooperasyon sağlanamayan, özellikle küçük yaştaki, handikaplı veya sağlıklı çocukların, dental tedavilerinin genel anestezi altında yapılması, çocukta korku ve anksiyete oluşmasını önlemek için tercih edilen bir yöntemdir.

Ayrıca, düşme yaşları 9-12 civarında olan süt azı dişlerinde görülen yaygın ve geniş çürüklerin tedavisinde, çocuğun ağız sağlığı açısından, Paslanmaz Çelik Kron kaplamaların, kompomer dolgu yerine tercih edilmeleri, bu restorasyonların uzun ömürlü olmaları açısından daha uygun bir tedavi seçeneği gibi görünmektedir.

Anahtar sözcükler: Pedodonti Hastaları, Handikaplı Çocuklar, Süt Dişlerinde Dental Tedaviler, Genel Anestezi Altında Dental Uygulamalar, Paslanmaz Çelik Kronlar

Sözel Bildiri

YOĞUN BAKIMDA YATAN HASTALARDA İNKONTİNANSA BAĞLI DERMATİT GELİŞMESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Burcu Tülü*, Şengül Üzen Cura**

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dal, Çanakkale, burcutulu97@gmail.com*

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Çanakkale, snglzn@gmail.com*

Amaç: Bu araştırma yoğun bakımda yatan hastalarda inkontinansa bağlı dermatit gelişmesini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Methot: Araştırmanın örneklemini yoğun bakım ünitesinde yatan ve inkontinansa bağlı dermatit gelişen 114 hasta oluşturdu. Hastalar minimum 8 gün takip edildi. Veri toplama aracı olarak, 'Hasta Bilgi Formu' ve 'İnkontinansa Bağlı Dermatit ve Şiddet Aracı (İBDŞA)' yararlanıldı. Veriler Şubat ve Mayıs 2022 tarihinde 4 aylık zaman diliminde toplandı. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul izni alındı. Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS for Windows programından yararlanıldı.

Bulgular: Hastalarda İBDŞA puan ortalamalarında en düşük değer 1. günde 17,79±6,06 olarak saptanırken, en yüksek değer 8. günde 27,35±9,55 olarak saptandı. İBDŞA puan ortalamalarının zamana göre değişimi incelendiğinde 1. ve 8 günler arasında anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($p<0,001$). İBDŞA puan ortalamaları ile cinsiyeti, sigara ve alkol kullanma durumu, kronik hastalık bulunma durumu, düzenli ilaç kullanımı, beslenme şekli ve düzeyi, dışkılama özelliği ve sayısı, enfeksiyon varlığı, üriner ve fekal inkontinans varlığı, hareketlilik ve terleme durumu, vücut ve defekasyon temizliği, yaş ve BKİ'i arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulundu ($p<0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak İBDŞA'dan alınan puan ortalamalarına göre, hastaların yattığı gün sayısı arttıkça İBD şiddetinin arttığı saptandı ve İBD gelişmesinde birçok risk faktörünün etkili olduğu sonucuna varıldı.

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM YILI VE SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE ANKSİYETE DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

İlayda Fincan*, Hasan Demir*, Hale Nur Baş, Ahmet Emir***, Özden Erkan Oğul*****

*İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, erg.ilaydafincan@outlook.com, ergoterapisthasandemir@hotmail.com, Orcıd No: 0009-0006-6537-6553, 0009-0005-6423-9015,

**İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, erg.halenurbas@outlook.com, Orcıd No: 0000-0002-6318-7576,

***Dr. Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, aemir@medipol.edu.tr, oogul@medipol.edu.tr, Orcıd No: 0000-0002-5993-4153, 0000-0002-7226-510X

Giriş: Kaygı, üniversite öğrencilerinin sınav durumlarında sıklıkla ortaya çıkan ve notlarını olumsuz etkileyebilen bir ruh halidir. **Amaç:** Bu çalışmamızın amacı üniversite öğrencilerinin eğitim yılı ve sosyodemografik özellikleri ile anksiyete durumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. **Yöntem:** Çalışmaya, çeşitli özel ve devlet üniversitelerinin tıp ve sağlık bilimleri, sosyal bilimler ve mühendislik fakültelerinde okuyan, sağlıklı 105 (89 kız, 16 erkek) üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerini (alkol/tütün tüketimi, kişinin ek iş yapması, eğitim yılı, cinsiyeti, ikamet şekli, ebeveyn desteği, okuduğu fakülte bilgisi, hastalık öyküsü, kişisel alanı, yemek yeme ve uyku düzeni) incelemek için toplam 15 sorudan oluşan çoktan seçmeli ve ucu açık bir anket; anksiyete değerlerini ölçmek için Beck Anksiyete ölçeği çevrimiçi olarak uygulanmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların %84,8 kız, %.15,2 erkekti. Yaş ortalaması kızlarda 21,01; erkeklerde 23,63 idi. Bireylerin %46,7'sinin üniversitedeki ilk yılı iken, %53,3'nün son yılı idi. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların düzenli uyku süresi, yemek yeme, alkol tüketimi ve okudukları bölüm bilgisi (tıp ve sağlık bilimleri, sosyal bilimler, mühendislik ve doğa bilimleri) ile Beck Anksiyete sonuçları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışmanın sonucu; eğitim yılından ziyade üniversite öğrencilerinin sınav dönemlerindeki anksiyete durumları ile bazı sosyodemografik özelliklerin istatistiksel olarak ilişkili olduğunu ortaya koyar. Düzensiz uyku ve yemek yeme, alkol kullanımı öğrencilerin anksiyeteleri üzerinde negatif etkiye sahiptir. Mühendislik ve doğa bilimleri bölümü öğrencilerinin anksiyete seviyeleri diğer bölüm öğrencilerine oranla daha yüksek çıkmıştır. Üniversite eğitimi sırasında mental sağlığın korunması için bu koşulların göz önünde bulundurulması önemlidir. İleride yapılacak çalışmalar için üniversite öğrencilerinin algıladıkları iş yüklerini ve bunlara etki eden etmenlerin detaylı araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: anksiyete, eğitim; öğrenciler, kaygı

Sözel Bildiri

EVALUATION OF IN SILICO HDAC 1 INHIBITORY POTENTIAL OF COMPOUNDS FROM CURCUMA LONGA L. RHIZOME

Halil KOYU*, Merve SAYLAM**

** Izmir Katip Celebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Botany, Izmir, Turkiye, halil.koyu@ikcu.edu.tr*

*** Izmir Katip Celebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Izmir, Turkiye, merve.saylam@ikcu.edu.tr*

Background: A broad class of enzymes known as histone deacetylases (HDACs) is linked to neurodegenerative, inflammatory, and hereditary disorders. In particular, it has been discovered that HDAC1 is associated with gastric, colorectal, pancreatic, and hepatocellular cancers [1]. Curcuminoids constitute the major content of *Curcuma longa L. rhizomes*. They have been identified with a wide range of bioactivity potential including antioxidant, anti-inflammatory, antiproliferative and anticancer [2].

Aim: Revealing their potential specifically against HDAC1 is of great importance due to the reasons stated above. Since turmeric rhizomes are a commonly used dietary additive or supplement, the contained compounds may have additional advantages against lifelong progression of HDAC related disorders, such as cancer and neurological illnesses. Among the curcuminoids, main portion was comprised of curcumin, demethoxycurcumin and bis-demethoxycurcumin.

Methods: Evaluation of *in silico* HDAC1 inhibitory potential of these curcuminoids were performed with docking studies to obtain the Chemscore values and binding positions. After preparing the enzyme (PDB code: 4BKX) and the compounds, docking studies were carried out on GOLD. As a result of this interaction, the positions of each molecule in the enzyme pocket were determined. Trichostatin A, known as HDAC1 inhibitor, was used as reference.

Results: Binding positions were determined by evaluating Chemscore values and molecular interactions between the enzyme and the compounds. Comparing the compounds, curcumin and bisdemethoxycurcumin have similar values with each other as well as Trichostatin A, demethoxycurcumin has lower Chemscore value.

Discussion and Conclusion: *In silico* HDAC1 inhibitory potential of curcumin and bis-demethoxycurcumin were found to be comparable with the reference drug Trichostatin A. In addition to curcumin, demethoxycurcumin and bis-demethoxycurcumin, both isolated alone and in combination as a curcuminoid-rich fraction, can be further considered with *in vitro* studies for HDAC1 inhibitory activity.

Keywords: Curcuma, Turmeric, HDAC1, *in silico*, Docking

TOTAL DİZ PROTEZİ CERRAHİSİ GEÇİRMİŞ BİREYLERDE QUADRICEPS KASI KUVVET HİSSİ İLE AĞRI, SERTLİK VE FONKSİYONELLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Büşra UÇAR[a], Mustafa Ertuğrul YAŞA[b], Ahmet BAYRAK[c], Op. Dr. Oğuzhan PEKİNCE[d]

[a]*Fizyoterapist, Konya, Türkiye* ucarbusra9298@gmail.com

[b]*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara, Türkiye* mustafaertugrul.yasa@sbu.edu.tr

[c]*Selçuk Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Konya, Türkiye* ahmetbayrak@selcuk.edu.tr

[d]*Konya Şehir Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji, Konya, Türkiye* oguzhanpekince@hotmail.com

Amaç: Total diz protezi (TDP) cerrahisi sonrası diz propriyosepsiyonunun azaldığı bilinmektedir. Bu çalışma TDP cerrahisi geçirmiş bireylerde quadriceps kası kuvvet hissi ile ağrı, sertlik ve fonksiyonellik arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya cerrahiden sonra en az 3 ay süre geçmiş, bağımsız yürüyebilen ve bilişsel fonksiyonları yeterli olan TDP cerrahisi geçirmiş bireyler dahil edildi. Katılımcıların kuvvet hissi izokinetik dinamometre (Cybex Norm® Humac USA) ile 'kuvvet hassasiyet testi' ile; ağrı, sertlik ve fonksiyonellik ise 'WOMAC (Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index)' kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışma ortalama yaşları 66 olan (min;maks, 48;84) 25 TDP cerrahisi geçirmiş hasta (19 kadın, 6 erkek) ile tamamlandı. Yapılan çalışmada TDP cerrahisi geçiren bireylerin quadriceps kası kuvvet hissi hata oranının sağlıklı kontrolörlere kıyasla daha fazla olduğu bulundu (p: 0,023). TDP cerrahisi geçirmiş bireylerin quadriceps kası kuvvet hissinin ağrı, sertlik ve fonksiyonellik ile ilişkili olduğu bulundu (sırasıyla rho:0,098, rho:0,094, rho:0,592; p<0,05). Ayrıca toplam WOMAC puanı ile quadriceps kası kuvvet hissi arasında da pozitif yönde ilişki bulundu (r ve p değeri).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma TDP cerrahisi geçirmiş bireylerde quadriceps kas kuvvet hissinin azaldığını ve quadriceps kası kuvvet hissinin dizin fonksiyonel durumu ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu sonuç cerrahi sonrası rehabilitasyon uygulamalarında eklem propriyosepsiyon eğitimlerinin dizin fonksiyonelliğine yönelik uygulamalar arasında olmasının önemine dair ipuçları sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Total Diz Protezi, Propriyosepsiyon, Kuvvet hissi

Poster Bildiri

GEBELİKTE BİTKİSEL TEDAVİ

Murat AKİN*, Şevkinaz DOĞAN*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye*

İlk çağlardan günümüze bitkilerin şifasına inanılmakta, bitki ve özlerinden elde edilen ürünler kullanılmaktadır. Teknolojinin ilerlemesi, biyokimya alanında yaşanılan gelişmeler sonucu tıbbi amaçlı kullanılan bitki sayısı ve kullanımı artmaktadır. Fizyolojik ve psikolojik birçok değişikliğin görüldüğü gebelik döneminde de çeşitli semptom veya rahatsızlık yaratan durumların giderilmesi için bitkisel ürünler kullanılabilmektedir.

Gebelik döneminde bitkisel ürün kullanım oranının yüksek olmasına karşın bitkisel ürünlerin maternal ve fetal sağlık üzerine etkileri ile ilgili yeterince bilimsel veri bulunmamaktadır. Bitkisel ürünlerin doğal ve zararsız olduğu görüşüyle gebelik döneminde yaşanan rahatsızlıklara bitkisel çözüm arayışının gebelik kayıplarına ve malformasyonlara neden olabileceği düşünülmektedir. Yapılan birçok çalışmada gebelikte kullanılan bitkisel ürünlerin fetal mortalite ve morbidite risklerini artırabileceği ifade edilmektedir.

Bu nedenle özellikle prekonsepsiyonel dönemde henüz bilimsel açıdan güvenilirliği kanıtlanmamış bitkisel ürün kullanımını önlemek için bu alanda uzmanlaşmış sağlık profesyonellerinin danışmanlık yapması ve kanıta dayalı bilgiler ışığında daha etkin rol alması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel Ürün, Fitoterapi, Gebelik, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp

Sözel Bildiri

PLANTS USED AGAINST MANGE IN CATS AND DOGS

Leman AYDINLIK[1], Hidayet TUTUN[2]

[1]*Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Health Sciences Institute, Burdur, Türkiye, lemangecer@gmail.com*

[2]*Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Veterinary Pharmacology and Toxicology, Burdur, Türkiye, hidayettutun@gmail.com*

Manges such as demodectic, sarcoptic, and otodectic are common in cats and dogs and can be bothersome. It can also infect other animals and even humans, causing itchy lesions. It can cause hair loss in animals and cause secondary infections. Synthetic drugs are mainly used in the treatment of mange, and it is known that these drugs have side effects and sometimes the treatment takes a long time. As alternatives to synthetic drugs, the effectiveness of many plants against manges in cats and dogs has been investigated in numerous *in vitro* and *in vivo* studies. Plants are generally used as extracts prepared with different solvents or in the form of essential oils. Some plants have a strong acaricidal effect against manges. Additionally, many plants, their essential oils and extracts have been shown to have many beneficial effects on the skin, such as supporting the skin barrier, antifungal and antibacterial effects. Plants used against mange can be used alone or together with synthetic scabies drugs. When used together, the effects of increasing the effectiveness of the synthetic drug, limiting the development of secondary infections and accelerating the healing of the skin can be benefited. It is clear that the use of plants for mange is beneficial both therapeutically and as an adjunct to treatment for cats and dogs. In this presentation, information will be given about the use of plants in mange infestations, which are common in cats and dogs.

Key Words: Demodex, Herbal Treatment, Sarcoptes, Scabies,

Sözel Bildiri

YAŞLI BİREYLER VE İLACA BAĞLI SORUNLAR

Taner AKARSU *

** Çankırı Karatekin Üniversitesi Çerkeş Meslek Yüksek Okulu Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Çankırı, Türkiye, tanerakarsu@karatekin.edu.tr*

Yaşam süresinin uzaması ve toplam nüfus içerisindeki yaşlı nüfus hızının artış göstermesi ilerleyen süreçte kronik hastalıkların görülme sıklığının da artmasına yol açmıştır. Hastalıklarla etkin bir mücadele sürecinde tedavi programının önemli bir basamağını oluşturan farmakoterapide kullanılan ilaç miktarının artması, zamanla ilaca bağlı sorunların ortaya çıkmasına neden olur. Artan yaşın getirdiği yük ve eşlik eden hastalıkların varlığı nedeniyle ilaç kullanım miktarında ortaya çıkan artış ve kullanılan ilaçlara bağlı ortaya çıkan problemler, yaşlı bireylerde etkin bir tedavi sürecinin sürdürülmesine engel teşkil eder. Bu derleme çalışmasının amacı, yaşlı bireyler ve ilaca bağlı sorunlar arasındaki etkileşim sürecini değerlendiren 2017-2023 yılları arasındaki yayınları araştırmak ve incelemektir. “PubMed”, “ScienceDirect” ve “Google Scholar” literatür taraması için kullanılan başlıca veri tabanlarıdır. Derlemede kullanılan anahtar sözcükler ‘yaşlı birey’, ‘ilaca bağlı sorunlar', “yaşlı birey ve ilaca bağlı sorunlar’dır. Derleme için toplam beş (5) makale seçilmiştir. Bulgularda; ilaç seçimi, doz seçimi, yaşam koşulları, ilaç miktarı, polifarmasi, eşlik eden hastalıklar, ilaçların yanlış kullanımı, gereksiz ilaç tedavisi, ilaç kullanım süreci ve uygunsuz ilaç tedavisi gibi etkenlerin ilaçla ilgili sorunlar olduğu tespit edilmiştir. İlaca bağlı sorunlar yaşlı bireylerin tedavi süreçlerini ve yaşam kalitelerini olumsuz etkileyebilir. Geriatrik popülasyonda ilaca bağlı sorunların tanımlanması, çözülmesi ve tekrardan ortaya çıkabilme ihtimaline yönelik gerekli önlemlerin önceden alınması oldukça önemlidir. Araştırmada yaşlı bireyler ve ilaca bağlı sorunlar arasındaki ilişki ve etkileşim düzeyinin incelenmesi gelecekte yapılan çalışmalara yol gösterici olması bakımından akademik ve bilimsel literatüre olumlu katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: İlaca Bağlı Sorunlar, Yaşlı Birey

Sözel Bildiri

DEMANSTA NON-FARMAKOLOJİK TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Betül ÜSTÜN*, Onur ALTUNTAŞ**

** Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ergoterapi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, btlustun@hotmail.com*

*** Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara, Türkiye, fztonurb@hotmail.com*

Demans, beyindeki üst düzey kognitif fonksiyonları ve performansı olumsuz olarak etkileyen progresif ve genellikle geri dönüşsüz bir sendromdur. Demans tedavisinde ilk olarak psikolojik ve kognitif semptomları azaltarak hastalığın seyrini yavaşlatmaya yönelik farmakolojik tedaviler kullanılmaktadır. Uygulanacak tedavi ve içeriği; semptomların şiddetine, hastalığın evresine ve bireyin durumuna uygun olacak şekilde uzman hekimler tarafından belirlenmektedir ve gerekli görüldüğü durumlarda farmakolojik tedaviye ek olarak farmakolojik olmayan tedavi yöntemleri de önerilmektedir. Farmakolojik olmayan tedavi yaklaşımları; semptom azaltmadaki rolleri, yaşam kalitesini artırmadaki önemleri ve yan etkilerinin bulunmaması sebebiyle oldukça sık kullanılmaktadır. Dünya genelinde ve ülkemizde demans tedavisinde kullanılan farmakolojik olmayan tedavi türlerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu tedavi türleri, sağlık uzmanları tarafından kişinin gereksinimlerine göre uyarlanmış bir tedavi kombinasyonu şeklinde farklı terapi ve aktiviteleri içeren bir bütün halinde kullanılmaktadır. Farmakolojik olmayan tedavi yaklaşımları; temel olarak bilişsel, duygusal, duyusal ve aktivite odaklı olarak oluşturulduğu gibi standart terapiler, alternatif terapiler ve kısa psikoterapiler olarak da sınıflandırılmaktadır. Bu çalışmada demans tedavisinde kullanılan non-farmakolojik tedavi yaklaşımlarından bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Demans, Non-farmakolojik tedavi, Bilişsel Terapi, Kognitif Davranış

Poster Bildiri

GELENEKSEL TIP VE TEDAVİ ALANINDA ÜZERLİK OTU (PEGANUM HARMALA)

Burak ŞAKIR*, Şevkinaz DOĞAN*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye*

Üzerlik otu (Peganum Harmala) tarihin farklı dönemlerine bakıldığında özellikle hastalık tedavisi ve geleneksel olarak nazara karşı etkisi sebebiyle kullanılan bir bitkidir. Endüstriyel olarak boya maddeleri yanında, halk hekimliğinde tıbbi anlamda kullanılmaktadır. Analjezik, anti-inflamatuar etkileri tıbbi çalışmalarda gösterilmektedir. Nazar otu olarak adlandırılan bu bitkinin, balgam söktürücü, sinir sistemini uyarıcı, saç dökülmesini engelleyici, sulu egzamada şikâyetleri giderici etkisi olduğu ve sıtma mikrobuna karşı, parkinson hastalığına ve uykusuzluğa karşı da faydalı olduğu belirtilmektedir. Çiğ olarak yendiğinde astım-bronşite, adet söktürmeye, baş ağrısına, nefes darlığına iyi geldiği ve iltihap kurutucu olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bahar alerjisi için buharı çekilmekte, çiğnenerek yenirse hemoroide faydalı olduğu ancak yan etkisi olarak da gastrit ve ülser problemi olanların midesini yaktığı bildirilmektedir.

Üzerlik otunun geçmişten günümüze çeşitli tedavilerde kullanılmasının yanı sıra, bazı medeniyetlerde ilaç yapımında kullanıldığı bilinmektedir. Çok daha eski tarihlere bakıldığında Üzerlik otunun eski Yunanlılar ve Hindistan'da antelmintik (solucan düşürücü) ilaç olarak ve narkotik madde olarak da kullanıldığı görülmektedir. Peganum harmala, merkezi sinir sistemini uyaran ve MAO-A inhibitörü bir bitkidir. Genellikle otların antidepresanlarla birlikte kullanılmasında dikkatli olunmasında ve hastaların bu kombine kullanımında dikkatle takip edilmesi gerektiği söylenmektedir. Bu derlemede, çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılan ve özellikle nazardan korunmak için evlere asılan bu ot ile ilgili çalışmaların özetlenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üzerlik, Bitkisel Tedavi, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp

Sözel Bildiri

MUSCULUS PALMARİS LONGUS KASI AGENEZİSİNİN EL REAKSİYON HIZI, EL FONKSİYONELLİĞİ VE EL BİLEĞİ KUVVETİNE ETKİSİ

Alim BALLI*, Aynur OTAĞ**

** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, alimballii@gmail.com*

*** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Sivas, Türkiye, otagaynur@gmail.com*

Giriş: Palmaris longus (PL) kası filogenetik olarak gerileyen ve insan vücudunda başta agenezi olmak üzere birçok varyasyon ile ortaya çıkan bir kastır. PL kası özellikle el kavrama fonksiyonunun ön planda olduğu meslek gruplarında ve spor dallarında etkin olarak kullanılmakta ve agenezisi durumunda el bileği fonksiyonelliğinde azalma olduğu düşünülmektedir. **Amaç:** Bu çalışmada PL kası agenezisi ile el reaksiyon hızı, el fonksiyonelliği ve el bileği kuvveti arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu kesitsel çalışma Aralık 2022-Mayıs 2023 tarihleri arasında Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören ve dahil edilme kriterlerini karşılayan 182 kişi ile yürütülmüştür. Katılımcıların PL agenezisine Mishra-I testi ile karar verilmiştir. Katılımcılara sırasıyla Neelson El Reaksiyon Testi, Minnesota El Fonksiyonellik Testi ve son olarak MMT dinamometre ile el bileği kuvvet değerlendirmesi yapılmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların %37.92'sinde PL kası agenezisi bulunmuştur. PL kası agenezisi olanlarda ve olmayanlarda sağ ve sol el reaksiyon hızı ve el fonksiyonelliği benzer olarak bulunmuştur ($p>0.05$). Sol el fleksiyon kuvveti PL agenizisi olanlarda istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşük (96, 79-114) bulunurken ($p=0.040$), sol el ekstansiyon kuvveti benzer bulunmuştur ($p>0.05$). Katılımcıların sağ el rekasiyon hızı ve fleksiyon kuvveti arasında negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($r=-0.152$, $p<0.05$). Hem sağ hem de sol el fleksiyon ve ekstansiyon kuvvetleri arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($r=0.795$, $p<0.001$; $r=0.780$, $p<0.001$; sırasıyla). **Tartışma ve Sonuç:** Yapılan çalışmalarda PL agenezisinin el bileği fonksiyonelliği üzerinde etkisi olduğu gösterilmiş olsa da bu çalışmada PL agenezisi olan bireylerde sadece sol el fleksiyon kuvveti farklı olarak bulunmuştur. Sonuç olarak daha büyük örneklem kullanılarak yapılacak geniş kapsamlı çalışmalarla bu ilişkilerin tespit edilmesi gerektiği kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Palmaris Longus, El Reaksiyon Hızı, El Fonksiyonellği, El Bileği Kuvveti

Sözel Bildiri

GIDA İSRAFININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK MOBİL BİR UYGULAMANIN GELİŞTİRİLMESİ: MUTFAK ÖRNEĞİ

Mustafa Batar

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Burdur, Türkiye, mbatar@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Türkiye'de her yıl kişi başı 93 kilogram yiyecek çöpe atılmaktadır. 2021 yılı verilerine göre Türkiye'de 7.7 milyon tondan fazla gıda israf edilmiştir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, yapılan israfların önüne geçerek, basit kullanımı ve farklı depolama alanlarıyla, insanların evdeki malzemelerini kontrol altına almalarını sağlayan mobil bir uygulamanın geliştirilmesidir. Bu bağlamda, Türkiye'de olan gıda israfının azaltılması amaçlanmaktadır. **Yöntem:** Geliştirilen mobil uygulamada, Dart dili ve Flutter kullanılmıştır. Flutter'ın kullanılmasının sebebi, Google'ın tek bir kod tabanından yerel olarak derlenmiş, çok platformlu uygulamalar oluşturmaya yönelik açık kaynaklı bir çerçevesidir. Ayrıca, en büyük avantajlarından biri geliştiricilerin çapraz platform (cross platform) bir yapı geliştirmelerine imkân sağlamasıdır. Bu uygulamada, alınması gereken ürünlerin kayıt işlemi ve bu ürünlerin silinmesi veya güncellenmesi gibi durumlar olduğu için etkin bir veritabanına ihtiyaç duyulmuştur. Bunun için, Google tarafından verilen ve Flutter ortamıyla güçlü bir şekilde uyumlu olan Firebase teknolojisine sahip veritabanı yapısı kullanılmıştır. Ayrıca, uygulamaya bazı yapay zekâ algoritmaları entegre edilmiştir: verilerin girilip analiz edilerek çıkan sonuçlara göre, gıda israf grafiğinin oluşturulması ve son kullanma tarihinin hatırlatılması sağlanmıştır. **Bulgular:** Geliştirilen uygulama aracılığıyla, sahip olunan ürünlerin tekrar alınmasının önüne geçilmiş, son kullanma tarihi geçmek üzere olan ürünlerin hatırlatılması yapılmıştır. Her ay yapılan israfın istatistiğinin grafiklerle kullanıcılara gösterilmesi sağlanmıştır. Bununla birlikte, uygulamada listeye ürün eklenmesi veya listeden ürün silinmesi gerçekleştirilmiştir. Buna ek olarak, uygulama aracılığıyla ürünlerin ekleme ve çıkarma işlemleri ile ilgili durumlar kullanıcılara bildirim olarak gönderilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Geliştirilen mobil uygulamanın ele alınması, gıda israfı konusunda bireyleri bilinçlendirecek ve farkındalık kazandıracaktır. Yeteri kadar ve yeterli miktarda alışverişe kişileri teşvik edecektir. Bu bağlamda, fazla gıda alımını azaltarak evde hem ekonomik hem de gıda israfı açısından olumlu yönde gelişmeler olması öngörülmektedir. Ayrıca, açlık ve yetersiz beslenmeden kaynaklı canlarını yitiren çocuk sayısının en aza indirilmesini sağlayacak bir potansiyele de bu uygulama sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Gıda israfı, mobil uygulama, yaşam bilinci

Sözel Bildiri

PLAZMİT ARACILI KİNOLON DİRENÇ GENLERİNİN HIZLI TESPİTİ İÇİN MULTİPLEKS PCR TESTİ GELİŞTİRİLMESİ

Fatma Filiz Arı*, Elif Sevim*, Zekiye Bakkaloğlu, Özlem Ünaldı****

** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, filiz.ari@ahievran.edu.tr, esevim@ahievran.edu.tr*

*** Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik ürünler Dairesi Başkanlığı, Ankara, Türkiye, zekiye.yb@gmail.com, ozlemunaldii@gmail.com*

Giriş: Antibiyotiklerin yoğun kullanımı ve yetersiz enfeksiyon kontrol uygulamaları nedeniyle giderek artan antibiyotik direnci dünya genelinde ciddi bir halk sağlığı sorunu oluşturmaktadır. Son yıllarda, tedavide ön planda olan geniş geniş spektrumlu kinolon grubu antibiyotiklerin aşırı kullanımı ile toplum ve hastane kaynaklı enfeksiyon etkeni *Enterobacteriaceae* ailesi izolatlarında kinolon direncinin de yüksek düzeylere ulaştığı bildirilmektedir. Bakterilerde DNA sentezini inhibe eden kinolonlara karşı direnç gelişiminde, ilacın hedefi olan enzimleri kodlayan kromozomal genlerin mutasyonu ve bu enzimleri kinolonun etkisinden koruyan plazmit aracılı kinolon direnç (PMQR) genleri rol oynamaktadır. Bakteriler arasında konjugasyonla aktarılabilen PMQR genlerinin tespiti ve prevalansının takibi ise hastanelerde direnç yayılımının önlenmesi açısından önem arz etmektedir. **Amaç:** Çalışmamızın amacı, hastane enfeksiyon etkeni bakteri izolatlarında en yaygın görülen dört PMQR geninin (*qnrA*, *qnrB*, *qnrS* ve *aaa(b)-1b-cr*) hızlı tespitini sağlayacak bir multipleks PCR (mPCR) testinin geliştirilmesidir. **Yöntem:** Hedef genleri taşıyan referans izolatları ve kinolon dirençli klinik izolatlardan kaynatma yöntemiyle DNA'lar izole edildi. İlk olarak, her gene özgü primer çifti ile *Taq* DNA polimeraz içeren Thermo Scientific DreamTaq Green PCR Master Mix tamponu ve ilgili geni taşıyan referans DNA karıştırılarak ayrı tüplerde amplifiye edildi, %2'lik agaroz jelde yürütülen amplikonlar UV'de görüntülendi. Tekli PCR'da hedef genler başarıyla çoğaltıldıktan sonra, tüm primer çiftlerinin farklı oranlarda karıştırıldığı, PCR reaksiyon içeriği ve sıcaklık döngülerinin modifiye edildiği ve yine referans DNA'ların kullanıldığı çok sayıda PCR reaksiyonu gerçekleştirilerek *qnrA*, *qnrB*, *qnrS* ve *aaa(b')-Ib-cr* genlerinin hepsini tek tüpte çoğaltabilen bir mPCR testi optimize edildi. Son olarak, kinolon dirençli klinik izolatlar (*Escherichia coli, Proteus mirabilis* ve *Klepsiella pneumoniae*) tekli PCR ve optimize mPCR kullanılarak analiz edildi. **Bulgular:** Referans ve klinik izolatların tümünde tekli PCR ve mPCR sonuçlarının %100 uyum gösterdiği saptandı. **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışma kapsamında geliştirilen özgün ve hızlı mPCR testi ile kinolon dirençli klinik izolatlarda PMQR genlerinin tespitini gerektiren sürveyans çalışmalarında ve bilimsel araştırmalarda zaman, emek ve maliyetten tasarruf sağlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kinolonlar, Plazmit aracılı kinolon direnci, PMQR genleri, mPCR

Sözel Bildiri

GIANT LEFT AMYAND HERNIA: A RARE CASE REPORT

Zeki Öğüt*

* *Elazığ City Hospital General Surgery Clinic, Elazığ, Türkiye*

drzeki44@gmail.com

Background: The presence of appendix vermiformis inside the inguinal hernia sac is defined as Amyand's hernia. Amyand's hernia, described by Claudius Amyand in 1735, accounts for less than 1% of all inguinal hernia cases. Amyand's hernias, which are usually seen in children and on the right side due to the location of the cecum, are very rare on the left side.

Aim: We aimed to present a case with a giant inguinoscrotal hernia in the left inguinal region and diagnosed as Amyand's hernia during surgery.

Case:An 82-year-old male patient was admitted to the outpatient clinic due to swelling in his left groin, which had been gradually increasing for the last few years and had recently increased pain.The patient had advanced chronic obstructive pulmonary disease.On physical examination, a large inguinoscrotal hernia with bowel loops extending from the left inguinal region to the scrotum was detected. He was operated under spinal anesthesia.Standard inguinal hernia incision was performed.The ileum, appendix and cecum were removed from the hernia sac and transferred to the abdomen.The appendix was evaluated as normal and no appendectomy was performed. Lichtenstein method hernia repair was performed. The patient's postoperative period was uneventful. Follow-up due to inguinal hernia was uneventful.

Discussion and Conclusion:Amyand's hernia, which is more common in cases such as intestinal malrotation and situs inversus.Amyand's hernia is a condition that is difficult to diagnose before surgery, so it is usually diagnosed during surgery.Contrary to what is recommended in the literature, appendectomy was not performed in the case.Considering that the surgical field could be contaminated and the mesh could increase the risk of infection, appendectomy was not deemed necessary.The surgical procedure should be determined based on the patients current clinical condition.

Left Amyand's hernia is a rare diagnosis that should be considered in patients presenting with a large left-sided inguinoscrotal hernia.

Key Words: Left Amyand's hernia, Inguinal hernia, Surgery

Sözel Bildiri

EXTRAVENTRICULAR SUBEPENDYMAL GIANT CELL ASTROCYTOMA WITH TUBEROUS SCLEROSIS: CASE REPORT

Ahmet BAŞAR*

** Department of Radiology, Suleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Isparta, Turkey, ahmetbasar@sdu.edu.tr*

Tuberous sclerosis, also called Bourneville disease. It is a neurocutaneous genetic syndrome with multiple benign tumors secondary to mutation of TSC1 or TSC2 tumor suppressor genes. Tuberous sclerosis is characterized by hamartomatous lesions and can affect many organs and systems, such as the brain, eyes, kidneys, heart, skin, lungs and bones. The prevalence of tuberous sclerosis ranges from one per 6,000 to one per 12,000 live births. The average age of onset is usually 5 years, ranging from early childhood to late childhood. Tuberous sclerosis is autosomal dominant, but 60-70% of cases are sporadic. The classical clinical triad of adenoma sebaceum, mental retardation and epilepsy is seen in only 30% of cases. Tuberous sclerosis is diagnosed using major and minor criteria based on clinical and imaging findings. Subependymal Giant Cell Astrocytoma is seen in approximately 15% of Tuberous Sclerosis cases and is considered as a major diagnostic criterion. Subependymal Giant Cell Astrocytoma is most commonly seen as a smoothly circumscribed, non-invasive mass lesion adjacent to the foramen monro and may cause ventriculomegaly secondary to foramen monro compression. In this article, we report a case of tuberous sclerosis with a rare extraventricular subependymal giant cell astrocytoma

Key Words: Tuberous Sclerosis, Ekstravenricular, Subependymal Giant Cell Astrocytoma

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF PSD95 SYNAPTIC PROTEIN IN VPA INDUCED AUTISM MODEL

Emre Tuğhan[1,2], Halime Dana[2,3], Fatma Koçum[1,2], Çiçek Demiruz[1,2], Özge Nur Yılmaz[2,3], İrem Oğuz[1,2], Elif Funda Şener[2,3]

[1] *Erciyes University Gevher Nesibe Genome and Stem Cell Institute, Department of Molecular Biology and Genetics, Kayseri, Türkiye*

[2] *Erciyes University Genome and Stem Cell Center, Kayseri, Türkiye*

[3] *Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Kayseri, Türkiye*

Background: Autism Spectrum Disorder (ASD) is a complex neurodevelopmental disorder due to wide variety of symptom severity. Exposure to valproic acid (VPA) can lead to learning difficulties and disorders such as ASD. Behavioral experiments have shown that VPA exposure induces autistic-like behaviors in mice. The olfactory bulb is a crucial brain region related to the sense of smell. Synapses are the fundamental units responsible for the organized transmission and processing of information in the central nervous system. *Psd95* is a crucial protein involved in glutamatergic transmission, synaptic plasticity, and dendritic spine morphogenesis during neurodevelopment.
Aim: The aim of this study is to investigate the impact of the synaptic protein *Psd95* in the olfactory bulb tissues of two different stage of the development of male mice (1 and 2 months of age) in VPA induced autistic model.
Methods: The *C57/BL6* mice, which were found at the Erciyes University Genomic and Stem Cell Center (GENKOK) Transgenic Unit, were subjected to intraperitoneal administration of VPA on the postnatal 14th day. Olfactory behavioral experiments were conducted on 1 and 2-month-old age of mice and total RNA isolated from the olfactory bulb tissues. The Quantitative Real-Time Polymerase Chain Reaction (QRT-PCR) method was used to determine the gene expression of *Psd95* (referred as *Dlg4* in mice).
Results: According to the results of the behavioral experiment, reductions were observed in both total movement and velocities of the VPA group compared to the control group. It was found that *Psd95* expression were decreased compared to the control group.
Discussion and Conclusion: The contribution of *Psd95* to the pathogenesis of autism was investigated for the first time at the behavioral and gene expression levels in the olfactory bulb tissue using the mouse model induced by VPA. Based on our findings, we can suggest that in this mouse model, the olfactory sense and synapse formation are regulated differently than the controls and we can recommend further investigation of the effects in various brain tissues.
Acknowledgement: This study was supported by the Erciyes University Research Fund (project number: TYL-2023-12963).

Keywords: Autism, Mouse, VPA, *Psd95*, Olfactory Bulb

Sözel Bildiri

ADÖLESAN KADIN VOLEYBOLCULARDA MOTOR İMGELEME EĞİTİMİNİN KAS KUVVETİSİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Büşra Can BEKİROĞLU*, Serkan BAKIRHAN, Emre UYSAL****

** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, busracanbekiroglu@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, serkan.bakirhan@ege.edu.tr*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, emre.uysal@ege.edu.tr*

Arka plan: Literatürde motor imgeleme eğitimi ile kas kuvvet gelişiminin sağlandığı bildirilmektedir. Motor imgeleme (Mİ) eğitiminin adölesan kadın voleybolcularda kuadriseps femoris (KF) kas kuvveti üzerine olan etkisini inceleyen çalışmalar kısıtlıdır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, adölesan kadın voleybolcularda Mİ eğitiminin KF kas kuvveti üzerine olan etkisini incelemektir. **Yöntem:** Randomize kontrollü tek kör yapılan çalışmaya 20 adölesan kadın voleybolcu dahil edildi. Voleybolcular iki gruba ayrıldı. Çalışma grubuna haftanın 3 günü, 8 hafta boyunca Mİ eğitimi uygulanırken kontrol grubuna ise herhangi bir eğitim programı verilmedi. Bu sürede her iki gruptaki voleybolcular rutin antrenmanlarına devam ettiler. Eğitim öncesi ve sonrası voleybolcuların KF kas kuvvetleri bilateral olarak hand-held dinamometre ile değerlendirildi. **Bulgular:** Elde edilen bulgulara göre eğitim sonunda öncesine göre grupların kendi içinde KF kas kuvvetinde artış olduğu saptandı ($p<0,05$). Çalışma grubundaki voleybolcularda dominant taraf KF kas kuvvet artışı kontrol grubundaki voleybolculara göre daha fazla olduğu belirlendi ($p<0,05$). Non-dominant taraf KF kas kuvvet artışı ise her iki grupta da benzer olduğu bulundu ($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmamızda, adölesan kadın voleybolcularda Mİ eğitiminin KF kas kuvvet gelişimine katkısı olduğu belirlenmiş olup bu Mİ eğitiminin voleybolcuların antrenman programlarına dahil edilmesinin önemli olacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Kas Kuvveti, Kuadriseps Femoris, Motor İmgeleme, Voleybol

Sözel Bildiri

BİR TIP FAKÜLTESİ İNTÖRN HEKİMLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Meltem AKDEMİR*

** Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, makdemir07@gmail.com*

Giriş: İnternet ve sosyal medya (SM) kullanımının günümüzde artması sonucunda SM bağımlılığı önem kazanmıştır. Gençler arasında SM kullanımının yaygın olduğu düşünülürse, özellikle bu grup bağımlılık riski ile karşı karşıyadır. **Amaç:** Bu araştırmanın amacı bir tıp fakültesinde öğrenim gören intörn hekimlerin SM bağımlılığı durumunu ve ilişkili faktörleri saptamaktır. **Yöntem:** Kesitsel tipte bir çalışmadır. Kasım-Aralık 2023'de yapılmıştır. Evrenini bir tıp fakültesinde öğrenim gören 278 intörn hekim oluşturmuştur, 236 kişiye ulaşılmıştır (katılım oranı %84,9). Veriler anket formu ile yüz yüze toplanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni; 20 sorudan oluşan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu (SMBÖ-YF) puanıdır. Ölçekten alınabilecek puan 20-100 arasında değişmekte ve puanın yüksek olması bireyin kendisini SM bağımlısı olarak algıladığı biçiminde değerlendirilmektedir. Bağımsız değişkenler ise yaş, cinsiyet, kaldığı yer, algılanan gelir durumu, düzenli egzersiz yapma, uyku süresi, algılanan sağlık, sigara kullanma durumu, SM'ya erişim için kullanılan araç, günlük SM'da geçirilen ortalama süre, TUS kaygısıdır. İstatistiksel analizler SPSS 23,0 kullanılarak yapılmış, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için sınır değer $p<0,05$ kabul edilmiştir. Araştırma için kurum izni ve etik kurul onayı alınmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların %47,5'i kadın, yaş ortalaması 24,20±1,52, %21,2'si ailesi ile birlikte yaşamaktadır. SM'da ortalama 3,27±1,47 saat geçirdiklerini, %94,1'i gün içinde SM'ya erişim için cep telefonu kullandığını belirtmiştir. Katılımcıların SMBÖ-YF puan ortalaması 54,75±12,07'dir. Geliri giderinden az olanların eşit olanlara göre, günde ortalama 7 saat ve üzerinde uyuyanların az uyuyanlara göre, TUS kaygısı olanların olmayanlara göre, günde 2 saatten fazla SM'da zaman geçirenlerin diğerlerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde SMBÖ-YF puanı yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Diğer bağımsız değişkenler ile anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Araştırmaya katılan intörn hekimlerin hepsi günlük hayatlarında SM kullanmaktadır. Günümüz sorunlarından olan SM bağımlılığının önlenebilmesi için bağımlılığa sebep olabilecek faktörlerin daha geniş kapsamlı araştırmalar ile saptanması, farkındalık oluşturulması ve müdahalelerde bulunulması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Bağımlılık, Sosyal medya bağımlılığı, İntörn hekimler

Sözel Bildiri

SEZGİSEL BESLENME VE YEME FARKINDALIĞI

Meliha Özlem BOZKUŞ*, Feray GENÇER BİNGÖL**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, ozlmelia13@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, fgencer@mehmetakif.edu.tr*

Diyet kısıtlamaları çoğunlukla bireyleri, besinin türünü, zamanlamasını ve miktarını kontrol eden kurallara uymayı gerektirmektedir. Ancak fizyolojik sinyaller doğrultusunda ilerlememe ve beslenmede farkındalığın tam olarak sağlanamaması uzun vadede diyet uyumunun önünde engel oluşturmaktadır. Bu durumdan yola çıkarak bu derlemede yeme davranışının düzenlenmesinde rolü olan sezgisel yeme ve yeme farkındalığına odaklanılmıştır. Her iki beslenme yaklaşım, vücut ağırlık kaybına odaklanmak yerine bedenin olduğu gibi kabul edilmesini teşvik etmektedir. Sezgisel yeme, bireylerin dış tepkilerden çok vücudun içsel tepkilerine göre yemeyi öğreten bir beslenme yaklaşımıdır. Sezgisel yeme felsefesine göre bireyler besinler ve bedenleriyle ilgili dış dürtülerin etkisi altında kalmaktadır. Beden imajı, beslenme ve egzersiz zamanları dış uyaranlarla belirlendiğinde, bireyler çoğunlukla kendi iç dürtülerinin farkına varamamaktadır. Sezgisel yeme ilkelerinde amaç, diyet yapma algısından ziyade, açlık-tokluk sinyallerine göre yemek yemeyi öğreterek ve besin ile vücut arasında sezgisel bir bağlantı oluşturarak beslenmeyi sağlıklı ve sürdürülebilir bir düzeye taşımaktır. Yeme farkındalığı ise bireylerin kendi yeme tutum ve davranışlarına odaklanması anlamına gelmektedir. Tüm dış koşullardan bağımsız olarak yeme farkındalığı, açlık ve tokluk halindeki değişiklikleri anlama, yargılamadan sadece tüketilen besine odaklanma ve mevcut duygusal durumun farkında olmayı öğretmektedir. Bununla birlikte besin, beden, zihin ve çevresel faktörler arasındaki bağlantıları anlamayı ve besinlerden keyif alma açısından farkındalık geliştirmeyi içermektedir. "Farkına vararak beslenme" olarak da tanımlanan yeme farkındalığı ve sezgisel beslenme, özellikle ağırlık kontrolü ve yeme bozukluğu tedavisi için sağlıklı yeme davranışlarının kazanılması sürecinde önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sezgisel Beslenme, Yeme Davranışı, Yeme Farkındalığı

Sözel Bildiri

SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN SAĞLIKLI YAŞAM FARKINDALIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE MENTAL İYİ OLUŞUN ARACILIK ROLÜ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ[3]

Halime HANCI,** **İsmail ŞİMŞİR*****

***Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Bölümü, Sakarya, Türkiye, y215021014@subu.edu.tr*

**** Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Sakarya, Türkiye, Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı, Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü, İstanbul, Türkiye*
ismailsimsir@subu.edu.tr

Giriş: Günümüz sağlık anlayışı hastalıkları tedavi etmenin aksine hastalıkları önlemeyi, sağlıklı yaşam davranışları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sağlık okuryazarlığı, bireylerin bilinçli sağlıklı kararlar vermek için ihtiyaç duydukları sağlıkla ilgili bir dizi bilgi ve beceri içermektedir. **Amaç:** Sağlık okuryazarlık düzeyinin sağlıklı yaşam farkındalığı ilişkisinde mental iyi oluşun aracılık rolünü incelemektir. **Yöntem:** Tanımlayıcı tipte nicel bir çalışma olan çalışmanın örneklemini Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesinde okuyan 465 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket tekniğinden faydalanılmıştır. Özer ve Yılmaz (2020) tarafından geliştirilen 15 ifadeden oluşan Sağlıklı Yaşam Farkındalığı Ölçeği, Emiral ve arkadaşları tarafından (2018) Türkçe geçerlilik çalışması yapılan 16 ifadeden oluşan Avrupa Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği Kısa Formu ve Demirtaş ve Baytemir (2019) tarafından Türkçe geçerlilik çalışması yapılan 7 ifadeden oluşan Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Veriler SPSS 25 ve Jamaovi 2.3.28 programı kullanılarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** Çalışmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların %35.5'i (n=165) erkek, %64.5'i (n=300) kadından oluşmaktadır. Analiz sonucunda, sağlık okuryazarlığı ve sağlıklı yaşam farkındalığı arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Sağlık okuryazarlığın sağlıklı yaşam farkındalığı ilişkisinde mental iyi oluşun kısmi aracılık rolü olduğu tespit edilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Sağlık okuryazarlık düzeyinin sağlıklı yaşam farkındalığı üzerinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve mental iyi oluşun kısmi aracılık etkisinin yüzde 15, 9 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin sağlık okuryazarlık düzeyini artırmaya yönelik eğitimler verilerek sağlıklı yaşam farkındalığı arttırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık okuryazarlığı, Sağlıklı yaşam farkındalığı, Mental iyi oluş

[3] *Aynı başlıklı tez çalışmasından üretilmiştir*

Sözel Bildiri

TEKE SPERMASININ KISA SÜRELİ SAKLANMASINDA SAFRANALIN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

ŞÜKRÜ GÜNGÖR [1*], NURİ TAŞPINAR [2],**

* Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Klinik Bilimler Bölümü, Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim dalı, Burdur, Türkiye, sukrugungor@mehmetakif.edu.tr

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, 003nuri@gmail.com

Giriş: Honamlı tekesi verim özellikleri açısından oldukça önemli bir yerli ırktır. Bu sebeple spermasının kısa süreli saklanması genetik materyalinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması yönünden önemlidir. **Amaç:** Bu çalışmada sezon içi dönemde, Honamlı teke spermasının kısa süreli saklanmasında sulandırıcıya farklı oranlarda katılan safranalın spermatolojik parametreler üzerine etkinliğinin araştırılması amaçlandı. **Yöntem:** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Tarım Hayvancılık ve Gıda Araştırmaları Merkez Müdürlüğü, Küçükbaş Hayvancılık Birimi'nde bulunan 2-3 yaş aralığındaki 3 baş Honamlı tekesi çalışmaya dahil edildi. Çalışma süresince sperma eldesi haftada bir kez suni vajina yöntemiyle gerçekleştirildi. Spermaların bireysel olarak motilite, konsatrasyon ve morfolojik muayeneleri yapıldı. Natif ejakülatlar pooling öncesi 2000 rpm de 15 dakika santrifüj edilerek seminal plazmalarından ayrıldı. Daha sonra pooling yapılarak deney grupları oluşturuldu. Kontrol (K) grubu Tris yumurta sarılı sulandırıcı ile, çalışma grupları ise Tris yumurta sarılı sulandırıcıya 0.25mM (S0,25), 0.5mM (S0,5), 1mM(S1), 2mM(S2) dozlarında safranal katılarak oluşturuldu. Sulandırma işlemi sonrası spermalar payetlere çekilerek +4 C°'de saklandı. Sonrasında 24 saat aralıklarla 72 saat süresince spermatolojik parametreler yönünden değerlendirildi. **Bulgular:** Çalışmada 72. Saatin sonunda en yüksek motilite K grubuna oranla S0,25 ve S0,5 gruplarından elde edildi ancak istatistiksel olarak önemli bulunmadı ($p>0.05$). Buna karşın S2 grubunun 24. Saat sonunda spermatazoa üzerindeki olumsuz etkisi gözlendi ($p<0.05$) ve 72. saat saklama sonunda en düşük motilite S2 grubundan elde edildi ($p<0.05$). Sonuç olarak teke spermasının kısa süreli saklanmasında safranalın düşük dozlarının (S0,25 ve S0,5) motilite üzerine olumlu etki gösterebileceği gözlenirken S2 dozunun teke spermasının kısa süreli saklanmasında olumsuz etki gösterdiği tespit edildi.

*Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A 2023-1 döneminde 1919B012304727 numaralı proje ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teke, Sperma, Kısa süreli saklama, Safranal, Motilite

Sözel Bildiri

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNDE UYKU KALİTESİ VE TIBBİ HATAYA EĞİLİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülser TUĞRUL*, Özlem CANBOLAT**

**Etimesgut Şehit Sait Ertürk Devlet Hastanesi, Ankara, Türkiye, glsrt06@gmail.com*

***Gazi Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, ozlemcanbolat@gazi.edu.tr*

Giriş: Yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerinin uyku kalitesi ve tıbbı hata eğilimleri çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. **Amaç:** Bu araştırma, yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin uyku kalitesi ve tıbbi hataya eğilimlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı tipte 31.03.2022-30.06.2022 tarihleri arasında Ankara ilindeki iki devlet üniversitesi hastanelerinin yoğun bakım ünitelerinde çalışan 190 hemşire ile yapılmıştır. Araştırma verileri Tanıtıcı Bilgi Formu, Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ) ve Tıbbi Hataya Eğilim Ölçeği (THEÖ) kullanılarak yüz yüze toplanmıştır. **Bulgular:** Araştırma sonucunda PUKİ puan ortalaması 7,64±3,51, THEÖ puan ortalaması 230,87±3,51 bulunmuştur. PUKİ değeri > 5 olanlarda tıbbi hataya eğilim ölçeği ve hastane enfeksiyonları, düşmeler alt boyut skorları PUKİ değeri ≤ 5 olanlara göre daha düşük bulundu (sırasıyla; p=0,002, p=0,004, p=0,002). PUKİ gruplarında uyku problemi ve mesai saatlerindeki değişikliğin uyku durumunu etkileme durumunun istatistiksel olarak anlamlı derecede etkisi bulunmaktadır (p<0,05). THEÖ ölçümü üzerinde uyku sağlığı hakkında eğitim alma ve tıbbi hata yapma durumunun istatistiksel olarak anlamlı derecede etkisi bulunmaktadır (p<0,05). **Tartışma ve Sonuç:** Araştırmamızda yoğun bakım hemşirelerinin uyku kalitesi düşük ve tıbbi hataya eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır. THEÖ alt boyut ölçek puanlarına bakıldığında uyku kalitesi iyi olanlarda tıbbi hataya eğilim ölçeği ve hastane enfeksiyonları, düşmeler alt boyut skorları daha yüksektir. Hemşirelerin uyku kalitesi arttıkça tıbbi hataya eğilimleri azalmaktadır (p=0,002; p=0,004; p=0,002). Uyku problemi olma durumunun ve mesai saatlerinde değişkenliğin uyku durumunu etkilemesinin uyku kalitesini etkilediği görülmüştür. Uyku sağlığı hakkında eğitim almamış olmak ve tıbbi hata yapmış olmak tıbbi hataya eğilimi etkilemektedir. Yoğun bakım hemşirelerinin uyku kalitesini artırıcı ve tıbbi hatalarının önlenebilmesi açısından çalışmalar yapılması, hemşirelerin dinlenme saatlerinin düzenlenmesi, daha geniş örneklemlerle araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Uyku Kalitesi, Tıbbi Hata, Yoğun Bakım

Sözel Bildiri

KADINLARIN E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI, KANSER KORKUSU İLE JİNEKOLOJİK KANSER FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN YAPISAL EŞİTLİK MODELİ ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Pelin CALPBİNİCİ*, Sinem BAĞCI ÇELİK**

** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Semra ve Vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Nevşehir, Türkiye, pelince@nevsehir.edu.tr*

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Konya, Türkiye, sinembgc@hotmail.com*

Giriş: Kadınların jinekolojik kanserlerden korunması ve erken teşhisi için jinekolojik kanser farkındalığı oldukça önemlidir. **Amaç:** Bu araştırma, kadınların e-sağlık okuryazarlığı, kanser korkusu ile jinekolojik kanser farkındalığı arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli analizi ile incelemesi amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı ve korelasyonel tiptedir. Araştırmanın verileri 18-65 yaşları arasında olan 228 kadından toplanmıştır. Verilerin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu, E-Sağlık Okuryazarlık Ölçeği (E-SOÖ), Jinekolojik Kanser Farkındalık Ölçeği (JKFÖ), Kanser Korkusu Ölçeği (KKÖ) kullanılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce ilgili üniversitenin etik kurulu'ndan yazılı onay ve ilgili kurumdan yazılı izin alınmıştır. Veriler SPSS 25 ve Amos 22 yazılım programları kullanılarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** Araştırmada kadınların %49.1'inin 31-50 yaşları arasında olduğu, %32.9'unun ilkokul mezunu olduğu, %51.8'inin ev hanımı olduğu, %62.7'sinin gelir durumu gidere eşit olduğu saptanmıştır. Kadınların E-SOÖ puan ortalaması 39.68±8.21, JKFÖ puan ortalaması 148.39±27.51, KKÖ puan ortalaması 16.24±4.87 olarak bulunmuştur. E-SOÖ puan ortalaması ile JKFÖ puan ortalaması arasında orta derecede pozitif yönde ilişkili ($r=0.439$, $p<0.001$) saptanırken, E-SOÖ puan ortalaması ile KKÖ puan ortalaması arasında negatif yönde zayıf ilişki ($r=-0.238$, $p<0.001$) belirlenmiştir. Kadınların e-sağlık okuryazarlığı, kanser korkusu ile jinekolojik kanser farkındalığı arasındaki ilişkiyi incelemek için oluşturulan yapısal eşitlik modeline göre uyum indeksi değerleri: $\chi 2/df=1.432$, RMSEA=0.044, NFI=0.960, TLI=0.980, CFI=0.987 olarak bulunmuş ve model uyumunun mükemmel olduğu saptanmıştır. Model sonucuna göre; kadınların e-sağlık okuryazarlığı jinekolojik kanser farkındalığını ($\beta=0.564$, $p<0.001$) doğrudan olumlu yönde etkilemektedir. Kanser korkusu ise jinekolojik kanser farkındalığını ($\beta=-0.199$, $p<0.001$, $R^2=0.354$) doğrudan olumsuz yönde etkilemektedir. **Tartışma ve Sonuç:** E-sağlık okuryazarlığı jinekolojik kanser farkındalığını artırmaktadır. Jinekolojik kanser farkındalığı yüksek olan kadınların ise kanser korkusu düşüktür. Bu doğrultuda jinekolojik kanserler farkındalığının artırılmasında hemşirelerin kadınları güvenli internet kaynaklarına yönlendirmeleri önerilir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Jinekolojik Kanser, Farkındalık, Korku

Sözel Bildiri

ASPROSİN; YAĞ DOKUNUN YENİ BİR HORMONU

Fatma ÇANKAYA, Mustafa SAYGIN

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta, Türkiye, fatmacankaya@sdu.edu.tr

Asprosin ilk olarak Romere ve ark. tarafından 2016 yılında neonatal progeroid sendromu (NPS) adı verilen kalıtsal nadir bir bozukluğa sahip bireyleri incelerken keşfedildi. Asprosin, yakın zamanda yeni bulunan protein hormonu alt sınıfı kaudamin'e katılan yeni bir adipokindir. Bir kaudamin üyesi olarak asprosin, profibrillin-1 proteinin C terminalinin proteolitik enzim furin tarafından bölünmesiyle sentezlenir. Bu bölünme, yeni peptit hormonu asprosine ek olarak 320 kDa glikoprotein fibrillin-1'i (FBN1) üretir. Beyaz yağ dokusunda FBN1 mRNA'nın daha yüksek ekspresyonu tespit edildi ve bu da onun baskın asprosin üreticisi olduğunu düşündürmektedir.

Kalp, karaciğer, pankreas, mide, iskelet kasları, akciğerler ve beyin gibi diğer organların da bu glikojenik peptidi ürettiği ortaya çıktı. Son araştırmalar tükürük, anne sütü, idrar, serum ve plazma gibi farklı vücut sıvılarında ölçülebilir miktarlarda asprosin olduğunu bildirmiştir. Salgılandıktan sonra dolaşımdaki asprosinin periferik ve santral modüle edici etkiler gösterdiği bulunmuştur. Periferik etkisi koku reseptörü 4M1 (OR4M1) üzerinden; santral etkisi hipotalamik çekirdeklerdeki protein tirozin fosfataz reseptörü δ (Ptprd) yoluyla etki ederek gösterir.

Merkezi olarak, asprosin hormonu kan-beyin bariyerini geçebilir ve iştah uyarıcı etkisini gösterir. Paraventriküler çekirdekte (PVN) asprosin, siklik adenozin monofosfat (cAMP) seviyesini, adenilil siklaz (AC) ve protein kinaz A (PKA) aktivitesini teşvik ederek sempatik çıkışı, kan basıncını ve kalp atış hızını arttırır. Periferik etki olarak karaciğerde asprosin, cAMP/PKA yolunun aktivasyonu yoluyla insanda bir G-proteinine bağlı reseptör OR4M1 yoluyla glikoz üretimini arttırır.

Asprosin; insülin direnci, obezite, kolesterol metabolizması, böbrek fonksiyonu ve inflamatuar belirteçler ile pozitif yönde ilişkilidir. Bu veriler asprosinin; metabolik süreçte potansiyel bir rol oynadığını ve metabolik bağlantılı patolojilerde yeni bir potansiyel terapötik hedef olduğunun kapısını aralıyor.

Anahtar Kelimeler: Asprosin, adipokin, glukoz metabolizması

Sözel Bildiri

SİRKADİYEN SAATİN BESLENME VE MULTİPL SKLEROZLA İLİŞKİSİ

Rumeysa YORULMAZ*, Mustafa SAYGIN**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta, TÜRKİYE, rumeysayorulmaz@sdu.edu.tr*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta, TÜRKİYE, mustafasaygin@sdu.edu.tr*

Multipl skleroz (MS), inflamasyon, demiyelinizasyon ve nörodejenerasyon ile karakterize, merkezi sinir sisteminin kronik otoimmün bir hastalığıdır. Yapılan çalışmalar, sirkadiyen ritimdeki bozulmanın ve beslenme dengesizliklerinin MS semptomlarını ve ilerlemesini şiddetlendirebileceğini göstermektedir.

Hipotalamusun suprakiazmatik çekirdeğinde düzenlenen sirkadiyen sistem, uyku-uyanıklık döngüleri, hormon salgılanması ve bağışıklık fonksiyonu gibi fizyolojik süreçleri düzenler. Genetik faktörler, yaşam tarzı veya hastalık durumları nedeniyle sirkadiyen sistemdeki bozulmalar MS'in patogenezinde rol oynamaktadır. Yapılan çalışmalarda, MS'li bireylerin uyku düzeninde bozukluk, melatonin salgılanmasında ve saat genleri (PER2) ekspresyonunda değişiklik gösterilmiştir. Bu bozulmalar MS hastalarında inflamasyonun, oksidatif stresin ve hastalık aktivitesinin artmasına neden olmaktadır.

Yapılan çalışmalar; MS patolojisi ve sirkadiyen sistemin düzenlenmesinde beslenmenin rolünü vurgulamaktadır. Omega-3 yağ asitleri, antioksidanlar ve D vitamini gibi diyet faktörlerinin, MS ile ilişkili semptomları hafifletmeye ve sirkadiyen sağlığı desteklemeye yardımcı olabilecek anti-enflamatuar ve nöroprotektif özelliklere sahip olduğu gösterilmiştir. Buna karşılık, yüksek miktarda doymuş yağ, şeker ve işlenmiş gıda alımı MS hastalarında inflamasyon ve hastalık aktivitesinde artış ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca, gıda alımının zamanlaması ve öğün sıklığı sirkadiyen ritimleri ve metabolik sağlığı etkileyerek MS'in ilerlemesini potansiyel olarak etkileyebilir.

Sonuç olarak, MS, sirkadiyen sistem ve beslenme arasında dinamik bir ilişki bulunmaktadır. Yapılacak araştırmalar bu etkileşimlerin temellerini aydınlatmaya ve MS'li bireyler için klinik sonuçları iyileştirmeye odaklanmalıdır. Sirkadiyen düzenleme ve sirkadiyen ritme göre beslenme optimizasyonunun sinerjik etkilerinden yararlanarak, MS'in yönetilmesi ve hasta sonuçlarının iyileştirilmesi için yeni terapötik hedefler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sirkadiyen sistem, beslenme, multipl skleroz, vücut saati.

Sözel Bildiri

DUYARLI BESLEMENİN ÇOCUK SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Yağmur Ceren ÇELİK*,Ayşe KAHRAMAN**

**Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anestezi Yoğun Bakım Ünitesi, İzmir,Türkiye, yagmurcerencelik@gmail.com*

***Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, İzmir, Türkiye, ayse.ersun@gmail.com*

Duyarlı besleme kavramı son yıllarda sıklıkla karşılaşılan bir kavram olup çocuk sağlığı üzerinde çeşitli etkilere sahiptir. Duyarlı besleme, tamamlayıcı beslenmeye geçiş sürecinde, bebeğin açlık ve tokluk sinyallerinin gözlemlendiği, bebeğin kendi kendine beslenmesinin teşvik edildiği, bebeğin istediği zamanda ve bebeğin istediği miktarda besin alımının gerçekleştiği, bebeğin ve bakım vericinin beslenme sürecinin sorumluluğunu paylaştığı aktif beslenmedir. Duyarlı beslemede, bebeğin sadece hangi besinlerle beslendiği önemli değildir, bebeğin gelişimi, beslenme durumu, yemek zamanlarını daha eğlenceli hale getirmek, bebeğin besini reddetmesiyle nasıl başa çıkılacağı gibi birçok faktör de önemlidir.Çocuğun açlık ve tokluk durumundaki sinyallerini tanımak bakım verici ve çocuk arasındaki duyarlı besleme sürecinin bir parçası olduğu gibi duygusal bağın ve güvenli bağlanmanın da temelini oluşturur, güvenli bağlanma ve bakım verici veya ebeveynle kurulan ilk iletişimin doğru şekilde gerçekleşmesi çocuğun ilerleyen yıllarda da etkili iletişim becerilerine sahip bir birey olmasına katkıda bulunur, çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini destekler. Duyarlı beslemede kendi kendine beslenmenin teşvik edilmesiyle de otonomi ve özerklik kazanımı desteklenir bu durum yaşamın ilerleyen yıllarını da etkiler. Bebeklik döneminde olumlu yeme alışkanlığı sağlanamayan bireylerde yaşamın ilerleyen yıllarında yeme bozuklukları ve obezite gibi problemlerle karşılaşılır. Duyarlı besleme ile beslenme sürecine bebeğin dahil edilmesiyle özerklik ve otonomi gelişir, yaşamın ilerleyen dönemlerinde de yetkin yetişkinler olurlar. Beslenme sürecinde kısıtlama uygulanan bebeklerde yetişkinlik döneminde özgüvenleri az olan ve otonomi sahibi olmayan bireyler oldukları görülmüştür. Bunun yanında yine beslenme sürecinde kısıtlamaya maruz kalındığında yaşamın ilerleyen dönemlerinde az yeme ya da aşırı yeme, obezite ve diğer kronik hastalıklar daha fazla görülmektedir. Bu derlemede duyarlı beslemenin çocuk sağlığına etkileri güncel literatür ışığında sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Duyarlı Besleme, Tamamlayıcı Beslenme, Çocuk, Sağlık

Sözel Bildiri

6-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN ANNELERİN DİYET TRİPTOFAN MİKTARLARININ BEBEK VE ANNE UYKU KALİTESİNE ETKİSİ

Selin Okunak*, Miray Edik, Rabia Merve Baykal***, Hande Nur Onur Öztürk*****

**İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik (İngilizce) Bölümü, İstanbul, Türkiye, 19059095@ogr.gelisim.edu.tr*

***İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, miray.edik@ogr.gelisim.edu.tr*

****İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, rabia.baykal@ogr.gelisim.edu.tr*

*****Dr.Arş.Gör. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, honur@gelisim.edu.tr*

Giriş: Anne sütü, ilk süt olan kolostrumdan geçiş ve olgun süt olmasına; annenin diyetine, çevresel faktörlere, preterm veya term bebekler için üretilip üretilmediğine bağlı olarak değişiklik gösteren dinamik bileşime sahip son derece karmaşık bir biyo-sıvıdır. Uyku, özellikle bebeklik döneminde büyüme ve gelişmeyi etkileyen etmenlerden biri olup doku yenilenmesi, bağışıklık sisteminin güçlenmesi ve duyusal gelişim için önemli rol oynamaktadır. Uyku/uyanıklık döngüsünün düzenlenmesi karmaşıktır ve birçok nörokimyasal iletim sistemini içerir. Aktivite durumlarını sürdürme görevi olan asetilkolin, dopamin, norepinefrin, serotonin, histamin, hipokretin ve oreksin nörotransmitterler uyanıklığın destekleyicisidir.. Bu nörotransmitterlerin konsantrasyonu, gün ışığında esas olarak beyin sapı ve hipotalamik bölgede daha yüksektir ve bu varyasyon anne sütü gibi periferik sıvılara yansıtılabilir. Melatonin, amino asit olarak bilinen triptofan metabolizmasının bir parçası olarak memelilerin epifiz bezinden gece-gündüz döngüsüne göre salgılanan, vücutta sirkadiyen ritmi düzenleyen bir nörotransmitterdir. Triptofan bağırsaklardan emilerek kan-beyin bariyerine geçer. Diyet liflerinden zengin ya da glisemik indeksi yüksek besinlerden beslenme ile uykudan ortalama 2-4 saat önce tüketildiğinde uykuya geçiş süresini kısalttığı gözlemlenmiştir. Diyet liflerinin tüketimi ise insülin salınımını stimüle ederek triptofan emilimini arttırır. Bu nedenle tüketilen karbonhidrat kalitesi ve sebze tüketimi uyku kalitesini doğrudan etkilemektedir. Vitamin B12 ve magnezyum takviyesi triptofan sentezini desteklemektedir. Minimum düzeyde triptofan tüketimi (250 mg) uykuyu olumlu yönde etkilemektedir. Makro besin gruplarından olan süt proteini olarak bilinen alfa-lactalbumin doğal yoldan en yüksek triptofan miktarına sahip bir protein kaynağıdır. İnsan sütünün bileşimindeki sirkadiyen dalgalanmaların, anneden yenidoğana günün hangi saatinde olduğu bilgisinin aktarımına yardımcı olması muhtemeldir. Bu, anne sütünü benzersiz bir "krono beslenme" biçimi haline getirir ve muhtemelen yenidoğanın dış ortamıyla senkronize olmasına yardımcı olur. **Amaç:** 6-12 aylık bebeği olan annelerin diyetlerindeki triptofan miktarının anne ve bebek uyku kalitesi üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Emzikli beslenmesi, Bebek beslenmesi, Uyku kalitesi, Triptofan, Melatonin

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF LEPTIN RELATED PATHWAYS IN DIABETIC-OBESE PATIENTS

Kübra TAZE[1],Halime DANA[2], Züleyha KARACA[3], Elif Funda ŞENER[2,4]

[1]Erciyes University GevherNesibe Genome and Stem Cell Institute, Department of Molecular Biology and Genetics, Kayseri, Türkiye

[2]Erciyes University Genome and Stem Cell Center, Kayseri, Türkiye

[3]Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Endocrinology, Kayseri, Türkiye

[4] Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Kayseri, Türkiye

Background: Obesity is an important and global public health problem that has reached pandemic proportions in the world, causing serious health problems, economic and social problems. It is associated with many metabolic and cardiovascular disorders such as type 2 diabetes, insulin resistance and hypertension. Leptin is a hormone that regulates fat stocks and appetite in the organism by creating a feeling of satiety. After leptin is secreted from fat tissue, it binds to its receptors in the hypothalamus, creating a feeling of satiety and stopping eating. **Aim:** To our knowledge, the relationship of leptin in diabetic-obese patients has not yet been investigated. With this study, we aimed to establish a connection between leptin (LEP) levels in the serum of diabetic-obese patients. **Methods:** We enrolled 84 individuals, including 42 diabetic-obese patients and 42 healthy volunteers who did not receive any diagnosis and did not use medication for the control group. Leptin levels were measured by ELISA method by separating serum from blood samples. This study was conducted in Erciyes University Genome and Stem Cell Center (GENKOK). **Results:** When diabetic-obese patients and the control group were compared, leptin levels were found as statistically different between the groups ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** Investigating the conditions caused by obesity and the pathways it is associated with will guide the prevention and treatment of many diseases. Therefore, we think that our study will contribute to the literature and the clinic of diabetic-obese patients.

Acknowledgement: This study was supported by the Erciyes University Research Fund (project number: TYL-2023-12930).

Key Words: Obesity, Diabetes, ELISA, Leptin

Sözel Bildiri

EBEVEYNLERİN ÇOCUKLUK ÇAĞI AŞILARINA YÖNELİK TUTUMLARI İLE COVID-19 AŞILARINA YÖNELİK TUTUMLARININ İLİŞKİSİ

Derya ADIBELLİ*, Merve OKTAR*, Beyza ZORLU*

** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye*

Giriş: Aşı, bireyin sağlık hakkının temel bir bileşeni olup, koruyucu sağlığın en başarılı önlemlerinden biridir. Temel amaç; toplumda, özellikle bebek ve çocuklarda aşı ile önlenebilir hastalıkların ortaya çıkışını engellemek ve bu hastalıklardan kaynaklanan ölümlerin önüne geçmektir. **Amaç:** Bu çalışmada ebeveynlerin çocuklarının aşılarını düzenli ve tam yaptırmalarında COVID-19 aşısından etkilenip etkilenmediği incelenmek istenmiştir. **Yöntem:** Tanımlayıcı-ilişkisel türde olan bu araştırma, Ekim 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, XXX il merkezinde bulunan bir Eğitim ve Araştırma Hastanesi çocuk hastalıkları polikliniklerine araştırmanın yürütüldüğü tarihlerde gelen tüm ebeveynler oluşturmaktadır. Örneklem sayısı, GPower* programı kullanılarak çalışma öncesi (A-Priori) güç analizi ile hesaplanmıştır. %95 güven düzeyi ve %5 örnekleme hatası ile 0.28 etki büyüklüğünde en az %80 güce ulaşabilmek için en az 314 ebeveyn ile çalışılması gerektiği tespit edilmiş ve 330 ebeveyn ile araştırma tamamlanmıştır. Veri toplama formu olarak sosyodemografik soru formu, Ebeveynlerin Çocukluk Aşılarına Yönelik Tutum Ölçeği ve COVID-19 Aşısına Yönelik Tutumlar Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, SPSS 25.0 programında değerlendirilmiş ve verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t testi, Mann-Whitney U testi, ANOVA tek yönlü varyans analizi, Kruskal-Wallis varyans analizi ve korelasyon analizi uygulanmıştır. Tip 1 hata düzeyinin %5'in altında olduğu durumlar istatistiksel anlamlılık olarak değerlendirilmiştir. XX Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay ve verilerin toplandığı hastaneden yasal izin alınmıştır. **Bulgular:** Ebeveynlerin %70'i COVID-19 aşılarını yaptırdığını ve %35,5'i aşı sonrası yan etki yaşadığını belirtmiştir. Yaşanan yan etkiler en çok ateş (%27,3), genel ağrı (%18,2) ve halsizlik (%16,3) olarak belirtilmiştir. Ebeveynlerin %45,2'si bu yan etkilerden etkilenerek çocuklarına çocukluk çağı aşılarını yaptırmada kararsız kaldıklarını ve %53,9'u COVID-19 aşıları ile ilgili söylemlerden etkilendiklerini ifade etmiştir. Ebeveynlerin %13,9'u çocukluk çağı aşılarının tamamını yaptırmadıklarını ve çoğunlukla güvenli olmadığını (%36,3) ve yan etkilerinin fazla (%33,3) olduğunu düşündükleri için yaptırmadıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin cinsiyetine göre tutum puanlarının ve eğitim durumuna göre güvenlik-etkililik puanlarının istatistiksel anlamlılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0,05$). COVID-19 aşısına yönelik olumsuz tutum alt boyutunda annelerin puanlarının daha yüksek olduğu ve bu farklılığın çalışmayanlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ebeveynlerin çocukluk çağı aşılarına yönelik toplam puanları ile COVID-19 aşılarına yönelik tutum puanları arasında negatif yönlü orta düzey ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). **Sonuç:** COVID-19 aşılarına yönelik tutum puanları düştükçe (olumsuz oldukça), çocukluk çağı aşılarına yönelik tereddütleri artmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular örneklem ile sınırlıdır, evrene genellenemez.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, çocuk, aşı, tutum, COVID-19

Sözel Bildiri

OKUL ÇAĞI ÇOCUKLARINDA BESLENME DAVRANIŞININ VE AİLENİN BESLENME TUTUMUNUN ÇOCUĞUN BÜYÜME DURUMU İLE İLİŞKİSİ

Derya ADIBELLİ*, Buket BOZKURT*, Gülsüm YILMAZ*, Beyza DİNLETEN*, Esra ÇİĞDEM*

** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye*

Giriş: Okul çağındaki çocuklar fiziksel, ruhsal, duygusal ve sosyal yönden hızlı bir büyüme gelişme süreci içindedirler. Sağlıklı yaşam biçiminin temel bileşenlerinden biri doğru beslenme davranışlarıdır. Okul çağındaki çocuklarda bu durumun tespiti ve olası yanlış beslenme davranışlarının erken dönemde tespiti, beslenme kaynaklı sorunların oluşmasının önlenmesinde ve çocukların sağlıklı büyüyebilmelerinde oldukça önemlidir. **Amaç:** Araştırma okul çağı çocuklarında beslenme davranışları ve ailenin beslenme tutumlarının çocukların büyüme durumları ile ilişkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Kesitsel türde olan bu araştırma, Mayıs-Kasım 2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, XXX ili XX ilçesinde bulunan altı ilkokulda öğrenim gören tüm 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu altı okuldan örnekleme alınacak öğrenci sayısı güç analizi programı ile (en az %80 güç için, en az 262 öğrenci), okullara göre dağılımı ise tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve 291 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veri toplama formu olarak sosyodemografik soru formu, Beslenme Davranışları Ölçeği ve Çocuk Beslenme Anketi kullanılmış, öğrencilerin okul ortamında boy-kilo ölçümleri yapılmıştır. Veriler, SPSS 25.0 programında değerlendirilmiş ve verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t testi, ANOVA tek yönlü varyans analizi, korelasyon analizi ve doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Tip 1 hata düzeyinin %5'in altında olduğu durumlar istatistiksel anlamlılık olarak değerlendirilmiştir. X Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay ve XXX İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yasal izin alınmıştır. **Bulgular:** Çocukların sosyodemografik özelliklerine göre Beslenme Davranış Ölçeği (BDÖ) puanları karşılaştırıldığında; aile tipine göre beslenme davranış puanlarının istatistiksel anlamlılık gösterdiği ve bu anlamlılığın çekirdek aile tipinden kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Benzer şekilde düzenli kahvaltı yapma durumuna göre beslenme davranış puanlarının istatistiksel anlamlılık gösterdiği ve bu anlamlılığın düzenli kahvaltı yapanlardan kaynaklandığı saptanmıştır ($p<0,05$). Doğrusal regresyon analizinde; çocukların beslenme davranışlarının büyüme durumlarını etkilemediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Ebeveynlerin tartı algısı ($p=0,000$), tartı hakkındaki kaygısı ($p=0,000$) ve çocuğun algılanan tartısına ($p=0,000$) ilişkin tutumları çocukların beslenme davranışlarını etkilemektedir ($p<0,05$). Ebeveynlerin tartı algısı ve tartı hakkındaki kaygıları ile çocukların büyümeleri arasında pozitif yönlü zayıf ilişki; çocuğun algılanan tartısı ile çocukların büyüme durumları arasında pozitif yönlü orta düzey ilişki ve çocuğu yemeğe zorlama tutumları ile çocukların beslenme davranışları arasında negatif yönlü zayıf ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). **Sonuç:** Çocukların düzenli kahvaltı yapması sağlıklı beslenme davranışlarını olumlu etkilemekle birlikte, beslenme davranışı büyüme durumları üzerinde doğrudan etkili olmamaktadır. Ebeveynlerin çocuğu yemeğe zorlaması beslenme davranışlarını olumsuz etkilemektedir. Araştırmada olasılıklı örneklem yöntemi kullanıldığı için sonuçlar evrene genellenebilir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, büyüme, davranış, ebeveyn, okul çocuğu

Sözel Bildiri

SPİNAL MÜSKÜLER ATROFİ HASTALIĞI OLAN BEBEK/ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN DENEYİMLERİ: NİTEL BİR DURUM ÇALIŞMASI

Derya ADIBELLİ*, Büşra DEMİRCAN*, Nisa Nur ÖZEL*, Erva AKKAYA*

** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye*

Giriş: Spinal Müsküler Atrofi (SMA) tanı ve tedavi sürecinde ebeveynlerin psikolojik, fiziksel, ekonomik, sosyal ve aile süreçlerini de etkileyen, kabullenmesi zor olan bir hastalıktır. Bu hastalığın iç yüzüyle savaşan ebeveynler psikolojik yönden en çok etkilenen kişilerdir. Baş etmesi zor olan bu süreçte ailelerin psikolojik ve sosyal yönden bir bütün olarak ele alınıp desteklenmesi gerekir. **Amaç:** Bu araştırma, SMA hastalığı olan bebek/çocukların ebeveynlerinin deneyimlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırma Ekim 2023-Şubat 2024 tarihleri arasında, XXX il merkezinde SMA tanısı konmuş bebek/çocukların ebeveynleri ile yürütülmüştür. SMA tanısı almış ve tedavi bekleyen/tedavisi devam eden çocuğu olma, Türkçe anlama ve konuşma, görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesini kabul etme ve araştırmaya katılmaya gönüllü olma araştırmanın dahil etme kriterleridir. Veri toplamada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ve bireysel derinlemesine görüşme yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak 16 soruluk sosyo-demografik özelliklerini sorgulayan kişisel bilgi formu ve görüşmelerde 10 soruluk yarı-yapılandırılmış açık uçlu form kullanılmıştır. Görüşmeler ortalama 60 dakika sürmüş, görüşmeler katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılar tamamen yazıya aktarıldıktan sonra, dört yazar tarafından baştan sona okunmuş ve anlam birimlerine göre kodlanmıştır. Ana temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Güvenilirliği sağlamak için iki bağımsız dış kodlayıcıdan tema ve alt temaları kodlamaları istenmiş ve sonuçlara göre Kappa analizi yapılmıştır. Kappa analizi 0.95 olarak bulunmuştur. Elde edilen verilerin çözümlemesi yapıldıktan sonra Nvivo 10 programı ile tematik içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için XXX Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır. **Bulgular:** Çocukların yaş ortanca değeri 2,5 (IQR: 2,25) yıl, ebeveynlerin yaş ortanca değeri 34 (IQR: 8,75) yıl, çocuk sayısı ve SMA tanısı konulan çocuğun sıra ortanca değerleri 2 (IQR: 1,00)'dir. Çocukların %57,1'i kızdır ve tamamına yakını (%92,9) SMA Tip 1 tanısı almıştır. Ebeveynlerin %42,9'unda akraba evliliği mevcut olup, %78,6'sı çekirdek aile tipindedir ve çoğunluğu (%42,9) üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. Yarıdan fazlası (%64,3) çalışmakla birlikte, gelirinin giderinden az olduğunu (%57,1) bildirmiştir. SMA tanılı çocukların %78,6'sının kampanyası başlatılmış ve bitmiş olup, çoğunlukla (%64,3) her iki ebeveyn birlikte bakım vermektedir. Nitel veri analizi ile ortaya çıkan ana temalar (1) SMA tanısı konduğunda hissedilenler; (2) SMA'nın çağrıştırdığı durum; (3) Tedavi giderlerini karşılama durumu; (4) Kampanyada yaşanan zorluklar; (5) Hastalıkla baş etme yolları; (6) SMA sonrası sosyal çevrede değişim; (7) Hayata bakış açısı; 8) Sağlık politikaları açısından öneri şeklinde sıralanmıştır. **Sonuç:** Bu araştırma SMA'lı bebek/çocukların ebeveynlerinin tanı aldıktan sonra bir yıkıma uğradıkları ve çare arayışı içine girdiklerini, tedavi giderlerini karşılamada kampanya başlattıklarını ve bu süreçte büyük zorluklar yaşadıklarını, sosyal çevrelerinin büyük ölçüde değiştiğini ve sağlık politikaları açısından gen tedavisinin ülkemizde yapılmasının önemini ortaya çıkarmıştır. Araştırma katılımcıların ifadeleri ile sınırlıdır, topluma genellenemez.

Anahtar Kelimeler: Spinal Müsküler Atrofi, SMA, ebeveyn, nitel

Sözel Bildiri

YARANIN KİLOMETRELERCE GÖÇÜ

Elif Lale Pakdil

Isparta Şehir Hastanesi Kronik Yara bakım Birimi

Amaç: Ülkemizde fiziksel ve toplumsal değişikliklere neden olan 6 Şubat depreminin yarattığı etkilerin, deprem bölgesinden yaklaşık 800 km uzakta bulanan kronik yara bakım birimimize başvuran hastalar üzerindeki sonuçların değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot: Bu araştırma kesitsel ve geriye dönük araştırma tasarımı ile gerçekleştirildi. 6 Şubat depremi sonrası, 06.02.2023-06.05.2023 tarihleri arasında Isparta Şehir Hastanesi, Kronik Yara Bakım Birimine başvuran, takip ve tedavi edilen 508 hastadan örneklem kriterlerine uyan 24 hastanın verileri çalışmaya dahil edilmiştir. Hasta bilgilerinin geçmişe yönelik taraması ile elde edilen veriler "Kronik Yara Bakım Birimi Takip Edilen Hasta Listesi"ve "Muayene Bulguları" aracılığıyla incelenmiştir.

Bulgular: Çalışmada belirlenen tarihlerde incelenen 508 hastanın 24'ü (%4,7) depremzede olarak ikamet etmektedir. Depremzede hastaların %,75'i erkek, yaş ortalaması ise 56,35 olarak bulunmuştur. %,74'ünde komorbid hastalık mevcuttur. Hastaların yaralanma tiplerine bakıldığında, %50'si crush yaralanması, %41,66' sı diyabetik ayak, % 8,34 ü basınç yaralanması olarak değerlendirilmiştir. Crush yaralanması olan hastaların % 83,3'ü iyileşmiş, 2'sin (%16,7) alt extremite amputasyonu yapılmış (dış merkez). Diyabetik ayak yarası olan hastalarda amputasyon olmadan uzuv korunmuştur. Diyabetik ayak yarası olan hastaların 7' si (%70) ayaktan tedavi almış, diğer hastaların yatarak tedavisi yapılmıştır. Diyabetik ayak yarası olan hastaların % 80'i iyileşmiş olarak tedavileri sonlandırılmıştır.

Sonuç: Depremin etkilediği alan ve nüfus yoğunluğuna göre artabilecek yaralı sayısı, sağlık sunum merkezlerinin de depremden etkilenmesi nedeniyle yeterli kaynakların azalması sahada müdahale ihtiyacı olduğu gibi periferde de alanında uzman hekim ve hemşire ihtiyacı olduğu görülmüştür. Çalışmamızda deprem bölgesinden göç etmek zorunda kalan depremzede hastaların takip ve tedavisinde, kronik yara bakım biriminin önemi tekrar gözler önüne serilmiştir.

Anahtar kelimeler: Deprem, kronik yara, yara bakım

Sözel Bildiri

TUMOR AND TUMOR-LIKE LESIONS OF THE HEART: SINGLE-CENTER RETROSPECTIVE HISTOPATHOLOGICAL ANALYSIS

Gamze Erkılınç*, Ömer Atmış*, Hanife Seda Mavili*

* *Manisa Celal Bayar University Faculty of Medicine Department of Medical Pathology, Manisa, Turkey, gamzecirak@gmail.com, omeratmis@hotmail.com, sedaa_ugur@hotmail.com*

Background: Primary cardiac tumors of the heart are extremely rare in routine clinical practice. Non-neoplastic space-occupying lesions, as well as benign or malignant neoplasms of the heart, can impact cardiac function and lead to dramatic consequences, including sudden cardiac death. Therefore, early evaluation is as important as the underlying cause. Metastatic tumors of the heart have been reported more frequently than primary tumors. **Aim:** This study aims to evaluate the histopathological features of cases operated on due to a heart mass. **Methods:** Hematoxylin-Eosin (H&E) stained sections and immunohistochemical (IHC) stained preparations, if available, of materials operated on for a heart mass between 1999 and 2024 and routinely examined in our department of medical pathology, were retrospectively re-evaluated. Clinical data including age, gender, and clinical conditions of the cases were obtained from hospital records. The distribution of histopathological results was reviewed retrospectively, and the correlation between histopathological findings and clinical presentation was evaluated. **Results:** The study included forty-two cases, of which 18 (42.9%) were male and 24 (57.1%) were female. The age of the cases ranged between 14 and 82, with an average age of 52.36 and a median age of 54. Among the cases, 31 (73.8%) were neoplastic lesions, while 11 (26.2%) were non-neoplastic lesions, including thrombus (n=8, 19%) and hydatid cyst (n=3, 7.2%). Histopathological findings differed from the preliminary clinical diagnosis in several cases. For instance, among cases initially diagnosed with non-neoplastic lesions, thrombus was found in 6 (19.3%), myxoma in 21 (67.7%), and angiosarcoma in 1 (3%). Metastasis was detected in 1 case (9%). Among cases initially diagnosed with hydatid cyst, 2 (66.6%) were histopathologically confirmed, while 1 (33.3%) was diagnosed as thrombus. All cases initially diagnosed with thrombus were confirmed histopathologically. The final histopathological diagnoses included thrombus (n=15, 35.7%), hydatid cyst (n=2, 4.8%), and myxoma (n=21, 50%). Additionally, metastatic tumors such as lung adenocarcinoma (n=1, 2.4%) and renal cell carcinoma (n=2, 4.8%) were identified, along with primary malignancies like angiosarcoma (n=1, 2.4%). It was concluded that 59.5% of the cases (n=25) were operated for a neoplastic

reason, and 40.5% of the cases (n=17) were operated for a non-neoplastic reason.75% of the malignant cases (n=3) It was determined that 25% (n=1) of them had metastasis and primary malignancy. **Discussion and Conclusion:** There are intracardiac lesions that are operated on for different reasons in the clinic. Myxoma, the most common primary tumor of the adult heart as reported in the literature, was observed in all benign neoplasias in our study. Primary malignant tumors of the heart are reported very rarely, but metastatic tumors are more common. We encountered angiosarcoma in one case, with metastasis observed in three cases. Thrombus is a lesion that creates a mass effect in the clinic and should be considered in the differential diagnosis with a neoplastic lesion. In the differential diagnosis, it should be kept in mind that a mass in the heart may not always be a neoplastic process, but there may also be infectious conditions such as hydatid cyst and non-infectious conditions such as thrombus.

Key words: Heart, Myxoma, Thrombus, Hydatid Cyst, Metastasis

IHSLC

Sözel Bildiri

YETİŞKİN BİREYLERDE AFET HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ

Selahattin YAMAN*, Diler Didem OMA*, Enis İsmail TOPSAKAL*, Cebir BALCI*, Sevgi Tulupcu, Feyza BARDAK*****

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 3.Sınıf Isparta/Türkiye*
selahattinyamanofficial@gmail.com ORCİD: 0009-0002-4991-6274

dilerdidemoma@gmail.com ORCİD: 0009-0000-4903-4920

enis.topsakal42@gmail.com ORCİD: 0009-0004-6631-5766

balcicebir4@gmail.com ORCİD: 0009-0007-28982607

***Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı, Karaman/Türkiye sevgitulupcu@gmail.com ORCİD: 0000-0002-1329-383X*

**** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Isparta/Türkiye feyzabardak@sdu.edu.tr ORCİD: 0000-0002-4589-7857*

Giriş: Türkiye, afetler açısından riskli bir bölgedir. Afetler birey, toplum ve doğayı olumsuz etkileyerek geri dönüşü olmayan negatif sonuçlara neden olmaktadır. Bu yıkıcı etkilerden kurtulmak ya da bu etkileri en aza indirmek için afetlere yönelik bireysel, toplumsal ve kurumsal olarak hazırlıklı olunmalıdır.

Amaç: Bu çalışma, yetişkin bireylerin afete hazır olma düzeylerini belirlemek ve acil durum çantası hakkında bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı tasarımda yürütülmüştür. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu çevrimiçi veri toplama ve yüz yüze görüşme tekniğiyle Ocak-Şubat 2024 tarihleri arasında 543 yetişkine ulaşılarak veriler toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formunda; Sosyodemografik özellikler formu ve afet hazırbulunuşluk ölçeği kullanılmıştır. Veriler ortalama, standart sapma, sayı ve yüzde olarak özetlenmiştir. Araştırma etiği açısından bir üniversitenin bilimsel çalışmalar etik kurulundan izin alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılmayı kabul eden bireylerin yaş ortalaması 33.15±11.69'dur (18-64). Bireylerin; %60,6'sı kadın, %52,1'i bekar, %51,4'ü lisans mezunu ve ekonomik durumu %48,3'ünün geliri giderine eşit olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin %36,3'ü 10 yıl ve üzeri aynı mahallede yaşamakta ve yaşadıkları bölgede acil toplanma alanını bilenlerin prevelansı %35,4'tür. Katılımcıların %57,1'i afet yönetim eğitimi almış, %81,8'i acil durum çantası için malzemeleri bildiğini ancak %71,6'sının evinde veya iş yerinde acil durum çantasına sahip olmadığı bulunmuştur. Çalışmaya katılan yetişkin bireylerin Afet Hazırbulunuşluk Ölçeği toplam puanı 30.97±5.45'dir (13.00-52.00). Afet Hazırbulunuşluk

Ölçeği alt boyutları incelendiğinde; Afet Fiziksel Koruma alt boyutundan 11.56±2.25 (5.00-20.00), Afet Planlama alt boyutundan 6.81±1.95 (3.00-12.00), Afet Yardım alt boyutundan 8.31±1.66 (3.00-12.00), Afet Uyarı ve Sinyaller alt boyutundan 4.26±1.15 (2.00-8.00) ortalama puan almıştır.

Sonuç ve Öneriler: Bireylerin afete hazırbulunuşluk düzeyleri, ölçeğin toplam puanlarına göre değerlendirildiğinde istendik düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Bireylerin afet hazırbulunuşluk düzeylerinin arttırılmasına yönelik; bireysel, toplumsal ve kurumsal çalışmaların yürütülmesi gerektiği düşünülmüştür. Bireylerin; gerekli eğitimleri alması, yaşanan binanın sağlamlığını değerlendirmesi, afet sigortasına yönelik bilinçlendirilmesi, ev içinde önlemler alması amacıyla teşvik edilmesini sağlayacak politikaların geliştirilmesi ve afet sürecinde bireyden topluma ve kurumlar ile multidisipliner çalışma yetkinliklerini elde etmelerine yönelik vatandaşlık görevleri için desteklenmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Hazırbulunuşluk, Yetişkin Bireyler, Afet süreci

IHSLC

Sözel Bildiri

COUSINIA CIRSIODES BOISS ET BAL. TÜRÜ ÜZERİNDE FARMAKOGNOZİK ARAŞTIRMALAR

Hatice Şevval Ceyhan[1], Leyla Paşayeva[2]

[1] *Erciyes Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognozi Anabilim Dalı, sevvalceyhan27@gmail.com, 38039, Kayseri*

[2] *Erciyes Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognozi Anabilim Dalı, leylapasayeva@hotmail.com, 38039, Kayseri*

Cousinia (Kızandikeni) ilk defa 1827 yılında Cassini tarafından tanımlanmıştır (1). Cardueae tribusunun ise en büyük cinsi olan *Cousinia,* Asteraceae familyasının *Senecio* ve *Vernonia* cinslerinden sonra üçüncü en büyük cinsidir (2). *Cousinia* cinsine dahil birçok tür halk arasında ülser, romatizma ve solunum yolu hastalıklarında kullanılmakta olup yapılan araştırmalarda türlerin sitotoksik, antikanser ve antibakteriyel etkileri kanıtlanmıştır (3). Bu bağlamda çalışma kapsamında Konya bölgesinden toplanan *Cousinia cirsiodes* BOISS ET BAL. bitkisinin yerüstü kısmından maserasyon yöntemiyle hazırlanan %70'lik metanol ekstresi ve partisyonla hazırlanan n-hekzan, etil asetat, n-butanol ve su alt ekstrelerinin antitirozinaz etkileri incelenmiştir. Bu kapsamda, ekstrelerin farklı konsantrasyonları hazırlanarak enzim inhibitör etkisi değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bitkiden hazırlanan etil asetat ekstresi 122,354±1,774 µg/mL ve n-hekzan ekstresi 263,409±2,763 µg/mL IC_{50} değeri ile tirozinaz enzimini inhibe ettiği görülmüştür.

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi tarafından TYL-2023-13293 kodlu proje ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Cousinia*; Asteraceae; tirozinaz.

Sözel Bildiri

YENİ AÇILAN YANIK ÜNİTEMİZİN 6 AYLIK DEĞERLENDİRMESİ

Gülsüm TOZLU BİNDAL

Isparta Şehir Hastanesi

Amaç: Yanık bütün yaş gruplarında önemli morbidite ve mortalite nedenidir. Bu sebeple yanık hastalarına daha iyi hizmet verebilmek için hastanemizde yeni kurulan Yanık Ünitesi'ndeki 6 aylık deneyimimizi sunmayı amaçladık.

Materyal ve Metot: Bu araştırma kesitsel ve geriye dönük araştırma tasarımı ile gerçekleştirildi. Isparta Şehir hastanesinde 01.01.2023-30.06.2023 tarihleri arasından Yanık Ünitesine başvuran, takip ve tedavi edilen tüm hastalar dahil edilmiştir. Örneklem seçilimine gidilmemiştir. Hasta bilgilerinin geçmişe yönelik taraması ile elde edilen veriler "Yanık Ünitesi Takip Edilen Hasta Listesi"ve "Muayene Bulguları" aracılığıyla incelenmiştir.

Bulgular: Çalışmada belirlenen tarihlerde incelenen 163 hastanın 92'si (%56,44) kadındır. Hastaların yaş ortalaması %35,21 (0 – 84 yaş) olarak bulunmuştur ve hastaların 121 'i %74,23'ü 18 yaş üstüdür. En sık etiyolojik nedenin % 78,52 (128 olgu) oranında haşlanarak yaralanma, ikincil olarak % 7,97 (13 olgu) alevle yanarak yaralanma olduğu görülmüştür. Derecesine göre en sık %51,53 (84 olgu) 2. Evre yanıklar, ikinci olarak % 41,71 (68 olgu) 3. Evre yanıklar gözlenmiştir. Komorbid hastalık oranı % 17,17 'dir. Komorbid hastalıklar içerinde en yüksek diyabetes mellitus bulunmaktadır.

Sonuç: Yanık Ünitesi veya Yanık Merkezi gibi özelleşmiş yanık birimlerinin kurulması hastaların kolaylıkla belli merkezlere refere edilmesini kolaylaştırmaktadır. Kabul edilen hasta sayısında artış olmaktadır. Artmış yanık yüzdesi ve derecesi bulunan hastaların kabulüne olanak sağlamaktadır. Hastaların eğitimli, tecrübeli ve özelleşmiş bir ekip tarafından daha iyi bir şekilde tedavisine imkan tanımaktadır. Bu alanda bütün verilerin düzenli tutulması ve literatüre sunulması gelecekte yapılacak olan çalışmalara da ışık tutacaktır.

Anahtar kelimeler: Yanık, yanık ünitesi

Poster Bildiri

KEDİ VE KÖPEKLERDE PROTEİNÜRİ

İpek CANTEKİN*, M. Çağrı KARAKURUM**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Turkey, ipekcantekin@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Turkey, mckarakurum@mehmetakif.edu.tr*

Sağlıklı bir böbrekte bulunan glomerüler yapı kalp debisini filtreleyerek idrarın oluşmasını sağlayan bir yapıdır. Glomerüler yapıda üç katman vardır (kapiller endotel, glomerüler bazal membran ve podositler) ve podositler proteinüriye karşı korumada en önemli bariyerdir. Normal bir idrarın yapısında azami miktarda protein görülse de fazla olması normal kabul edilmemektedir. İdrarda kalıcı olarak protein görülmesi böbrek hasarının ya da fonksiyon bozukluğunun bir göstergesidir. Proteinüri; prerenal, renal ve postrenal olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Proteinüri idrar stik testleri ile kolayca tespit edilebilmektedir. Kronik Böbrek Yetmezliği olan hayvanlarda proteinüri olgusu görülmektedir ve genellikle geri dönüşümsüz bir hastalıktır. Kedi ve köpeklerde özellikle ileriki yaşlarda sıkça karşımıza çıkmaktadır. Kronik Böbrek Yetmezliği dışında Polikistik Böbrek Hastalığı ve Glomerülonefritis gibi durumlarda da karşılaşılmaktadır. Polikistik Böbrek Hastalığına özellikle Persian ırkı kediler çok yatkındır ve kalıtsal bir hastalıktır. Glomerülonefritis ise glomerüler içinde yer alan kan damarlarının inflamasyonu sonucu karşımıza çıkmaktadır. Geriatrik kedi ve köpeklerde sıkça görülmektedir. Proteinürinin tedavisi renin anjiyotensin aldosteron sisteminin inhibisyonu ile gerçekleşmektedir. Bu inhibisyon Anjiyotensin Dönüştürücü Enzim inhibitörleri ve Anjiyotensin II reseptör blokerleri ile olmaktadır. Son zamanlarda telmisartan kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır. Özellikle enalapril ile kullanımından hızlı sonuçlar alındığı görülmüştür. Bu ilaçlar dışında destekleyici tedavi de çok önemlidir ve sıvı sağaltımı mutlaka yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Böbrek, Proteinüri, İdrar, Glomerüler Filtrasyon

Sözel Bildiri

AKADEMİSYENLER ARASINDA SES YORGUNLUĞU VE SES HİJYENİ BİLGİ DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

Çiğdem ERYILMAZ CANLI*, Fadime Aybüke KILIÇ , Seda KETEN*****

**Yüksek İhtisas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü*
cigdemeryilmazcanli@yiu.edu.tr

***İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu Odyometri Programı*
fakilic@gelisim.edu.tr

****İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü*
sketen@gelisim.edu.tr

Giriş: Profesyonel ses kullanıcıları, hayatlarını seslerini kullanarak yaptıkları iş aracılığıyla kazanan insanlardır. Üniversitede görev yapan öğretim elemanları da profesyonel ses kullanıcıları arasında gösterilmektedir ve sıklıkla ses yorgunluğunu yaşadıkları bilinmektedir. Ses yorgunluklarının azaltılması ve gerekli önlemlerin alınması ancak farkındalık ile mümkündür. **Amaç:** Bu çalışmada amaç, akademisyenlerin ses hijyeni hakkındaki farkındalık düzeylerinin ve ses yorgunluklarının incelenmesidir. **Yöntem :** Bu çalışmaya İstanbul ve Ankara'da Sağlık Bilimleri Fakültesinde çalışan 104 akademisyen katılmıştır. Veriler, Ekim-Aralık 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmada demografik bilgi formu, ses yorgunluğu ölçeği ve ses hijyeni farkındalık bilgi ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler; katılımcıların günlük çalışma süreleri, meslekte geçirdikleri yıl, ortalama günlük ses kullanım süreleri, ses yorgunluğuna ve ses hijyenine dair bilgileridir. **Bulgular:** Yaşları 51-60 yaş arasında olan katılımcıların, 20-30 yaş arasında olanlara ve 41-50 yaşında olanlara göre ses hijyeni farkındalıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim görevlisi olanların, araştırma görevlisi ve Dr. Öğr.Üyesi olanlara göre, fiziksel rahatsızlık seviyelerinin yüksek olduğu; Dr. Öğr. Üyesi. Olarak çalışan akademisyenlerin Öğretim üyesi (Doç.Dr. Prof.Dr..), olanlara göre fiziksel rahatsızlık seviyelerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Akademisyenlerin ses hijyeni ile ilgili bilgilerinin artması ile ses yorgunluğu şikayetlerininn azaldığı bulunmuştur. Ders verme süreleri ile ses yorgunlukları ise pozitif korelasyon göstermektedir. Sonuç olarak, profesyonel ses kullanıcıları olan akademisyenlerin, ses hijyenini koruma hakkında bilgi düzeylerinin arttırılması ile mesleki ses sağlığı sorunları azaltılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ses Hijyeni , ses yorgunluğu, akademisyen

Sözel Bildiri

ANATOMICAL CLUE TO THE ETIOLOGY OF EPILEPSY AT AUTOPSY-CORPUS CALLOSUM AGENESIS ASSOCIATED WITH WILLIS POLYGON ANOMALY, HOLOPROSENCEPHALY

Ahmet Depreli[*] , Tuğba Ataseven[**] , Mert Nahir[***] , Sefa Sönmez[***]

[*]Forensic Medicine Institute, Tokat Forensic Medicine Branch Directorate, Tokat, Turkey

ahmetdep@gmail.com

[**]Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Forensic Medicine, Tokat, Turkey

dr.takbulut_39@hotmail.com

[***]Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Tokat, Turkey

mert.nahir@gop.edu.tr, sefa.sonmez@gop.edu.tr

Introductıon: Epilepsy is one of the most common neurological disorders in children. Structural, genetic, infectious, metabolic and immune causes are involved in the etiology of this disorder and there are types with unknown causes. In infant deaths, lack of access to past medical documents and inadequate information about the manner of death make it difficult to distinguish whether death is due to a natural cause or not. The detailed autopsy performed under appropriate conditions may be an enlightening clue on the way to diagnosis. **Case:** 22-month-old baby girl was found dead in her bed in the morning. It was learnt from the relatives that the baby had epilepsy, but there was no relative who had detailed information about the disease and its treatments. Insufficient information about past medical records could not be obtained. At autopsy; no acute traumatic findings were observed in the head region. When the brain was examined, it was observed that the right anterior cerebral artery was agenesic, there was a thin communicating anterior artery between the right carotid interna and the left anterior cerebral artery, and the right communicating posterior artery was agenesic. Brain sections revealed marked asymmetry in white and grey matter anatomy, discontinuity of the corpus callosum and dilated intracranial ventricles. The infant with a history of epileptic seizures was found to have Willis polygon vascular anomaly and corpus callosum anomaly during the classical autopsy. **Conclusion:** In the literature, Willis polygon anomalies and holoprosencephaly can be seen together and there are cases in which cerebral artery anomalies detected by radiological examinations are presented together with agenesis of the corpus callosum. We would like to emphasize that anatomical variations detected in routine autopsy practices play an important role in determining the cause of death, especially in cases where the pre-autopsy medical history is insufficient.

Keywords: Autopsy, Brain anomaly, Infant death, Willis polygon

Sözel Bildiri

EKTOPİK GEBELİK

Emir Can BULUT *, Mesih KOCAMÜFTÜOĞLU **

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Doğum Ve Jinekoloji Anabilim Dalı, emircan_bulut @outlook.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Doğum Ve Jinekoloji Anabilim Dalı, mkocamuftuoglu@mehmetakif.edu.tr*

Tüm canlılarda olduğu gibi, evcil hayvanların yeryüzünde nesillerinin devamı sağlıklı yavrulara bağlıdır. Yavruların sağlıklı bir şekilde gelişimlerini tamamlayıp doğmaları ve yaşayabilmeleri neslin sürdürülebilirliği açısından hayati önem taşımaktadır. Gebelik döneminde oluşabilecek problemlerin erken tanı ile belirlenmesi, tedavisi, önlenebilmesi ya da oluşmuş bir sorunun ortadan kaldırılarak en kısa sürede sağlıklı yavrular alabilmek için girişimlerde bulunulabilmesi gerekir. Yavru kayıpları; embriyonik ölüm, fetal ölüm veya ölü doğum gibi gebeliğin herhangi bir döneminde ortaya çıkabilir. Yavru kayıplarının etiyolojisinde bulaşıcı veya bulaşıcı olmayan nedenler de vardır. Aynı zamanda; ektopik gebelikler de yavru kayıplarının nedenleri arasında yer almaktadır. Uterus dışarısında oluşan gebelik veya ektopik gebelik, gebeliğin uterus harici başka bir yerde meydana gelmesidir. İnsanlara göre hayvanlarda daha nadir görülen bir durumdur. Tubal gebeliklerde , bir oosit fertilize olur sonra uterus içine gelişini engelleyen çeşitli nedenlerden sebebi ile tuba uterinada kaldığı zaman meydana gelir. Gebelik periton boşluğunda oluşursa abdominal gebelik gelişir. Primatlarda birkaç tubal gebelik vakası belirtilmiştir, bunun dışında hayvanlarda karın boşluğu ektopik gebeliklerin en sık yerleşim yeridir. Abdominal gebelikler, nadir de olsa insanlarda, kediler, koyunlar, inekler, atlar, domuzlar, hamsterlar, sıçanlar ve tavşanlar gibi çeşitli hayvan türlerinde tanımlanmıştır. Ektopik doku karın içindeki organlarla etkileşime girebilir ve ektopik doku nekroze olursa, klinik belirtiler ortaya çıkabilir. Ektopik gebelik klinik bulgu olmadan tesadüfi ortaya çıkan bir bulgu da olabilir. Medikal ve cerrahi tedavi seçenekleri uygulanan tedaviler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Ektopik gebelik, Abdominal gebelik, Tubal gebelik

Poster Bildiri

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ İLE İMPLANT ÇEVRESİ YAPIŞIK KERATİNİZE DOKUNUN ARTIRILMASI: BİR OLGU RAPORU

Sencer ATEŞ*, Kamile ERCİYAS, Süleyman Ziya ŞENYURT***, Seda Sevinç ÖZBERK******

**Gaziantep Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, atessencer@gmail.com*

***Gaziantep Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, kmlerycs@hotmail.com*

****Gaziantep Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, szsenyurt@gantep.edu.tr*

*****Gaziantep Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, sevincseda@hotmail.com*

Giriş: Serbest diş eti grefti, dişlerin ve implantların etrafındaki diş eti dokusunun yetersizliklerini düzeltmek için uygulanan bir tür diş eti greftidir. Defektleri düzeltmek için otojen dokuların yanı sıra ksenojenik kollajen matriksler de kullanılmaktadır. **Amaç:** Serbest diş eti grefti uygulaması ile hastamızın implant çevresi yetersiz yapışık keratinize diş etinin arttırılması ve bölgenin sağlıklı bir şekilde idamesi amaçlanmaktadır. **Yöntem:** 51 yaşında, sistemik olarak sağlıklı kadın hasta 36 numaralı bölgedeki implantından rahatsızlığı sebebiyle kliniğimize başvurmuş ve hastaya peri-implantitis tanısı konulmuştur. Hastaya implantoplasti işlemi uygulanıp klinik bulguları düzeltilmiştir. Peri-implantitisin tekrarlamaması için bölgede yetersiz olan keratinize yapışık diş etinin arttırılması amacıyla sert damaktan alınan serbest diş eti grefti alıcı bölgenin hazırlanmasından sonra bölgeye baskı sütur ile sabitlenmiştir. **Bulgular:** Post-operatif 2. hafta ve 3. ay kontrollerinde yerleştirilen greftin sağlıklı bir şekilde bölgeye adapte olduğu ve bölgedeki yapışık keratinize diş etinin arttığı gözlemlenmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** İmplant çevresi keratinize diş eti dokusunun arttırılması için bağ dokusu grefti gibi farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bizim vakamızda uyguladığımız serbest dişeti grefti ile yapılan greftleme işleminin, yetersiz yapışık keratinize diş eti bulunan hastada başarılı sonuç verdiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest dişeti grefti, yapışık keratinize dişeti, peri-implantitis

Poster Bildiri

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ: BİR OLGU RAPORU

Buse ERYILMAZ, Kamile ERCİYAS, Süleyman Ziya ŞENYURT, Seda Sevinç ÖZBERK

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye

@buse-eryilmaz@hotmail.com

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye
@kmlercys@hotmail.com

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye
suleymanszsenyurt@hotmail.com

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye
@sevincseda@hotmail.com

Giriş: Diş eti kenarının mine-sement seviyesinden apikale doğru yer değiştirmesi sonucu kök yüzeyinin ağız ortamına açılması diş eti çekilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu durum estetik problemlerin yanı sıra; dişlerde hassasiyet şikayeti doğurabilmektedir.
Serbest diş eti greftleriyle (SDG); keratinize diş eti genişliğinin arttırılması, frenulum ve kas ataçmanlarının gerilimlerinin kaldırılması, kök yüzeyinin kapatılması sağlanır.
Amaç: Bu olgu sunumunun amacı; mandibula anterior bölgede yetersiz keratinize diş eti genişliğine bağlı diş eti çekilmesi olan hastada SDG prosedürünün klinik başarısını değerlendirmektir.
Yöntem: Diş eti çekilmesi sebepli hassasiyet şikayetiyle kliniğimize başvuran sistemik olarak sağlıklı 19 yaşında erkek hastanın muayenesinde diş eti fenotipinin ince, keratinize diş eti genişliğinin yetersiz, 41 no'lu dişte Miller Sınıf II diş eti çekilmesi olduğu görüldü. İlk olarak diş taşı temizliği ve oral hijyen eğitimini içeren Faz 1 periodontal tedavisi yapıldı. Palatal bölge donör saha olarak kullanıldı. Greft, alıcı yatak üzerinde de-epitelize edilmiş alana mine- sement sınırına dikkat edilerek yerleştirildi. Greftin tam olarak hareketsiz olmasına dikkat edilerek, periosttan geçerek baskı sütur atıldı.
Bulgular: Operasyon sonrası erken dönemde başarı sağlandı. Hastanın 3. Ay kontrolünde keratinize dişeti genişliğinin arttığı, dişeti çekilmesinin büyük ölçüde kapandığı ve diş hassasiyetinde azalma olduğu görüldü.
Tartışma ve Sonuç: Serbest diş eti grefti, yetersiz miktarda keratinize diş eti bulunan bölgelerde uygulanan prosedürlerden biridir. Serbest dişeti grefti cerrahisi; keratinize doku miktarının arttırılması, frenulumun etkilerinin ortadan kaldırılması ve alt kesiciler bölgesinde dişeti çekilmesinin tedavisinde olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diş Eti Çekilmesi, Serbest Diş Eti Grefti, Kök Yüzeyi Kapama

Poster Bildiri

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ İLE YAPIŞIK DİŞ ETİ GENİŞLİĞİNİN ARTTIRILMASI: BİR OLGU RAPORU

Buse CENGİZ*, Süleyman Ziya ŞENYURT, Seda Sevinç ÖZBERK***, Kamile ERCİYAS*****

**Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı*

**cengizbuse2@gmail.com*

***Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı*

***suleymanszsenyurt@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı*

****sevincseda@hotmail.com*

*****Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı*

***** kmlercys@hotmail.com*

Giriş: Diş eti, serbest ve yapışık olmak üzere iki bölümde incelenir. Yapışık diş eti genişliği, hem oral hijyen uygulamaları için hem de periodontal dokuların sağlığı için önemli bir parametredir. Serbest diş eti grefti, yapışık diş eti genişliğini artırmak için en sık kullanılan ve başarı oranı yüksek yöntemlerden biridir. **Amaç:** Yapışık diş eti genişliği yetersiz ve diş eti çekilmesi bulunan hastada keratinize diş eti miktarını arttırarak hastanın periodontal probleminin tedavi edilmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Kliniğimize diş eti çekilmesi şikayeti ile gelen sistemik olarak sağlıklı 35 yaşındaki kadın hastamıza öncelikle başlangıç periodontal tedaviler (detertraj-polisaj) uygulanmıştır. Daha sonra hastanın mandibula anterior bölgesine vestibüloplasti yapılarak serbest diş eti grefti için yer hazırlanmıştır. Diş eti genişliği yetersiz olan bölgede ölçüm yapılarak gerekli greft boyutu belirlenmiştir. Palatinal bölgeden belirlenen ölçülerde alınan serbest diş eti grefti bölgeye sabitlenerek yerleştirilmiştir. Operasyon bölgesi periodontal pat ile kapatılarak hasta konforunu arttırmak amaçlanmıştır. **Bulgular:** İşlemden 14 gün sonra periodontal pat ve dikişler alınmıştır. Başlangıçta 2 mm olarak ölçülen keratinize diş eti miktarı işlem sonrasında 7 mm ölçülmüştür. Greft alınan bölgede sorunsuz yara iyileşmesi gözlemlenmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** 1 ay sonra hastanın klinik kontrolü ve periodontal ölçümleri yapılmıştır. Hastanın mandibula anterior bölgesinde keratinize diş eti miktarı artmış olup oral hijyen daha kolay sağlanabilmektedir. Serbest diş eti grefti yapışık diş eti genişliğini artırmada etkili bir çözüm yöntemidir.

Anahtar Kelimeler: Yapışık Diş Eti, Serbest Diş Eti Grefti, Keratinize Diş Eti, Vestibüloplasti

Poster Bildiri

HİPERPİGMENTASYON: BİR OLGU RAPORU

Sevim ŞAMİOĞLU GÜNEŞ*, Kamile ERCİYAS, Süleyman Ziya ŞENYURT***, Seda Sevinç ÖZBERK******

** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Bölümü,Gaziantep,Türkiye sevimsmgluuu@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Bölümü,Gaziantep,Türkiye , kmlercys@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Bölümü,Gaziantep,Türkiye ,suleymanszsenyurt@hotmail.com*

***** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Bölümü, Gaziantep,Türkiye ,sevincseda@hotmail.com*

Giriş: Diş eti pigmentasyonu, sıklıkla epitelin bazal ve suprabazal tabakalarında aşırı melanin birikimi ile meydana gelmektedir.Diş etinde fizyolojik ya da patolojik nedenlerle oluşan pigmentasyon lokal ve /veya sistemik nedenlerle oluşmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı hiperpigmentasyon mevcut olan hastada etiyolojik faktörü elimine edip depigmentasyon tedavisi uygulamak ve takip etmektir.**Yöntemler:** Diş etinde renklenme şikayeti ile gelen sistemik olarak sağlıklı 16 yaşındaki bayan hasta ,bu görüntünün düzeltilmesi için kliniğe başvurdu. Hiperpigmentasyona sebep olabilecek sistemik veya lokal sebepler araştırıldı. Hasta esmer tenli olup sigara kullanmaktadır. Sigarayı bırakması ile birlikte diş eti gingivektomi ile şekillendirilip diş etindeki pigmente alanlar diş etinin abrazyonu ile tedavi edildi.Bağ doku üzeri 1 hafta periodontal pat ile kapatılıp yara iyileşmesi izlendi. 1. hafta, 1. ay ,6. ay takipleri yapıldı. **Bulgular:** Operasyonu takiben 1. ayda yeni oluşan epitel klinik olarak pigmente değildi. 6. Ay takibinde pigmente alanların oluşmaya başladığı gözlenmiştir.Ancak operasyon öncesi başlangıç durumuna göre repigmentasyon azdır. Hasta tekrar sigara kullanmaya başladığını belirtmiştir. Sonraki kontrollere gelmemiştir.**Tartışma ve Sonuç:** Melanin pigmentasyonu oral bölgede en çok gingival bölümdedir .Toplumun her kesiminde görülebilmektedir. Depigmentasyon işlemi lazer,epitelial abrazyon gibi yöntemlerle yapılabilmektedir .Epitelial abrazyon tekniği daha kolay ve güvenli şekilde yapıldığı için daha çok tercih edilmektedir. Yapılan birçok çalışmada takipler sonucunda tüm yöntemlerde repigmentasyon görülmektedir. Etiyolojik faktörün ortadan kaldırılmaması pigmentasyon miktarını ve tekrar oluşma zamanını etkilemektedir.Bunun takibi için de uzun dönem kontrollere ihtiyaç vardır . Hastanın tedavi sonuçları büyük oranda hastanın yaşına, alışkanlıklarına,ırkına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Melanin pigmenti, Hiperpigmentasyon, Epitelial abrazyon, Sigara

Sözel Bildiri

KEDİ VE KÖPEK PARVOVİRÜS ENFEKSİYONLARINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA: TAM KAN SAYIMI VE KAN PERİFERİK YAYMA BULGULARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

Fatma Serap DOĞAN[*1], Mehmet Eray ALÇIĞIR[*2]

** Kırıkkale Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Patholoji Anabilim Dalı, Kırıkkale, Türkiye,*
dserap202@gmail.com[1], erayalcigir@gmail.com [2]

Öz: Parvovirus köpek ve kedilerde kan hücrelerinin sayısında ve morfolojisinde birçok değişikliğe yol açan bulaşıcı enfeksiyon şekillendirir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı Parvovirus'un kan hücrelerinin sayısı ve morfolojisinde yol açtığı değişiklikleri incelemek, bu değişiklikleri otomatik kan sayım cihazları ve kan periferik yayma yönteminden alınan sonuçları, hem kendi içinde, hem de köpek ve kediler arasında karşılaştırmaktır. **Yöntem:** Araştırma için Ankara ili içerisinde kliniklere getirilen Parvovirus pozitif 10 kedi ve 10 köpek olmak üzere toplam 20 hayvan üzerinde çalışıldı. İmmunkramotografi testinde Parvovirus antijen pozitifliği tespit edildi. Bu hastalardan EDTA'lı tüp içerisinde alınan kan örnekleri otomatik tam kan sayım cihazlarda analiz edildi. Aynı zamanda normal antikoagulansız tüplere toplanan kan örnekleri de periferik yayma yapılarak May Grünwald-Giemsa ile boyandı. Formül lökosit yöntemi ile hücreler sayıldı. Hücre morfolojileri ışık mikroskopta incelendi. Tüm olgular için ortalama hesaplandı ve skorlama yapıldı. **Sonuç:** Tam kan sayım cihazıyla elde edilen köpeklerde (total dağılım aralığı); 1'er olguda lökopeni (4,26-6,79 10^{9}/L, 2 olgu hariç), lenfopeni (0,8-4,32 10^{9}/L) ve trombositopeni (73-459 10^{9}/L, 3 olgu hariç), 2 olguda eozinopeni (0,01-0,58 10^{9}/L) görüldü. Kedilerde, 6 olguda lenfopeni (0.26-4.90 10^{9}/L), 5'er olguda lökopeni (0.28-17.65 10^{9}/L), eozinopeni (0,00- 0,570 10^{9}/L) ve trombositopeni (28.00-272,00 10^{9}/L, bir olguda 1581,0010^{9}/L), 3 olguda monosit sayısında azalma (0,07-1,36 10^{9}/L)görüldü. Kan periferik yaymada (% dağılım aralığı) köpeklerde lökosit %74-88, lenfosit, %10-22, eozinofil %1-7 (bir olguda %11), bazofil %0-1 görüldü. Hücre morfolojileri açısından hem kedi hem de köpekte eritrositlerde; eliptosit, ekinosit, akantosit,göz yaşı hücresi karşılaşılma sıklığına göre belirlendi. Bazı olgularda diğer hücre morfolojileri ile Heinz cisimciği, Kobalt halkasına rastlandı. Nötrofil lökositlerde en çok band nötrofil oluşumu vardı. Bazı olgularda da Doehle cisimciğine rastlandı. Ayrıca kedilerde daha sık görülmek üzere trombosit agresgasyonu dikkati çekti. **Tartışma ve Sonuç:** Parvovirus pozitif kedilerin total kan sayımlarında olguların yaklaşık yarısında kan hücrelerinin sayısının düştüğü anlaşılmaktadır. Periferik yaymaları açısından kedi ve köpek arasında anlamlı bir fark olmasa da, hücre morfolojilerinin yine olguların yaklaşık yarısında etkilendiği görülmektedir. Kedilerde daha belirgin olmak üzere söz konusu farklılıkların hastalığın prognozunu değiştirebileceği ve klinisyenlerin tedavi prosedürüne yön verebileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kedi Parvovirus Enfeksiyonu, Köpek Parvovirus Enfeksiyonu, Tam kan sayımı, Sitopatoloji

Sözel Bildiri

AN COMPARATIVE INVESTIGATION IN CAT AND DOG PARVOVIRUS INFECTIONS: DIFFERENCES BETWEEN COMPLETE BLOOD COUNT AND BLOOD PERIPHERAL SMEAR FINDINGS

Fatma Serap DOGAN[*1], Mehmet Eray ALCIGIR[*2]

** Kırıkkale University, Veterinary Faculty, Department of Pathology, Kirikkale, Türkiye,*
dserap202@gmail.com[1], erayalcigir@gmail.com [2]

Background: Parvovirus causes an infectious disease in dogs and cats that causes many changes in the number and morphology of blood cells. **Aim:** The aim of this study is to examine the changes caused by Parvovirus in the number and morphology of blood cells and to compare these changes with the results obtained from automatic blood counting analyzer and blood peripheral blood smear, both within themselves and between dogs and cats. **Method:** For this study, a total of 20 animals, including Parvovirus virus positive-10 cats and 10 dogs, brought to clinics in Ankara province, were studied. Parvovirus antigen positivity was detected in the immunochromatography test. Blood samples taken from these patients in EDTA tubes were analyzed on automatic complete blood count devices. At the same time, blood samples collected in tubes without normal anticoagulant were stained with May Grünwald-Giemsa by peripheral smear. Smear cells were counted using the formula leukocyte method. Cell morphologies were examined under a light microscope. The mean was calculated for samples and scoring was done. **Results:** In dogs obtained by complete blood count device (total-distribution range); Leukopenia (4.26-6.79 10^9/L, 2 cases excluded), lymphopenia (0.8-4.32 10^9/L) and thrombocytopenia (73-459 10^9/L, 3 cases excluded), for 1 case each. Eosinopenia (0.01-0.58 10^9/L) was observed in 2 cases. In cats, lymphopenia (0.26-4.90 10^9/L) in 6 cases, leukopenia (0.28-17.65 10^9/L), eosinopenia (0.00-0.570 10^9/L) and thrombocytopenia (28.00-272.00 10^9/L) in 5 cases each (1581.0010^9/L in one case excluded), a decrease in monocyte count (0.07-1.36 10^9/L) was observed in 3 cases. In blood peripheral blood smear (%-distribution range), leukocytes were seen as 74-88%, lymphocytes as 10-22%, eosinophils as 1-7% (11% in one case), and basophils as 0-1% in dogs. In terms of cell morphologies, erythrocytes in both cats and dogs; elliptocyte, echinocyte, acanthocyte and tear drop cell were determined according to the frequency of occurrence. In some cases, Heinz bodies and Cobalt rings with other cell morphologies were detected. There was mostly stab formation in neutrophil leukocytes. Doehle bodies were also found in some cases. Additionally, platelet aggregation was noted to be more common in cats. **Discussion and Conclusion:** It is understood that the number of blood cells decreased in approximately half of the cases in the total blood counts of parvovirus positive cats. Although there is no significant difference between cats and dogs in terms of peripheral smears, cell morphologies appear to be affected in approximately half of the cases. It is envisaged that these differences, especially in cats, may change the prognosis of the disease and guide clinicians' treatment procedures.

Key words: Feline Parvovirus Infection, Canine Parvovirus Infection, Complete Blood Count, Cytopathology

Poster Bildiri

SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ : OLGU SUNUMU

Züleyha PAMUK*, Kamile ERCİYAS*Süleyman Ziya ŞENYURT*Seda Sevinç ÖZBERK

**Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, zpamuk455@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, kmlercys@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, suleymanszsenyurt@hotmail.com*

***** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, sevincseda@hotmail.com*

Giriş: Serbest dişeti grefti (SDG), özellikle yapışık dişeti miktarını arttırmak adına yaygın olarak kullanılan ve öngörülebilir bir cerrahi yöntemdir. **Amaç:** Çalışmanın amacı yapışık dişeti miktarı arttırılırken kök kapanmasını sağlamaktır **Yöntemler:** Diş eti çekilmesi ve şiddetli kök hassasiyeti şikayetiyle kliniğimize başvuran sistemik olarak sağlıklı 25 yaşındaki kadın hastada 41 nolu dişte Miller sınıf II çekilme olduğu görülmüştür. Hastaya faz1 periodontal tedavi yapıldıktan sonra vestibüloplasti yapılıp alıcı bölge hazırlandı . Palatal bölgeden alınan serbest diş eti grefti de-epitelize edilen bölgeye süture edildi. Bölge patla kapatılıp 2 hafta sonra suturlar alındı. 2.hafta 1.ay ve 3.ay şeklinde kontrolleri yapıldı. **Bulgular:** Operasyon sonrası alıcı ve verici bölgede erken dönemde komplikasyon izlenmedi. Kontrollerde hastanın keratinize dişeti genişliğinin arttığı, dişeti çekilmesinin bir miktar kapandığı ve frenulumun etkisinin ortadan kalktığı görüldü **Tartışma ve Sonuç:** Dişeti çekilmesi dişeti marjinin mine sement sınırından daha apikale konumlanmasıdır. Ağız hijyen alışkanlıkları (travmatik ve sert fırçalama), dişin ark içinde yanlış konumlanması, yüksek frenulum ve kas ataçmanlarının varlığı, çeşitli restoratif ve periodontal tedavi uygulamaları ile ilgili hatalar, plak ve diş taşı birikimi marjinal doku çekilmesi ile ilişkili faktörlerdir. Serbest dişeti grefti, minimum miktarda keratinize doku bulunan bölgelerde uygun dişeti genişliği elde etmek için etkili prosedürlerden biridir. Serbest dişeti grefti cerrahisi, keratinize doku miktarının artırılması, frenulumun anormal etkilerinin ortadan kaldırılması dişeti çekilmesinin tedavisinde olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır.

Anahtar kelime : Serbest Dişeti Grefti, Dişeti Çekilmesi, Kök Yüzeyi Kapama

Poster Bildiri

BAĞ DOKUSU GREFTİ İLE BİRLİKTE TÜNEL TEKNİĞİ: BİR OLGU RAPORU

Mehmet Raşit ÖZDEMİR*, Kamile ERCİYAS, Süleyman Ziya ŞENYURT***, Seda Sevinç ÖZBERK*****

**Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, mr.ozdemir.11@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, kmlercys@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, suleymanszsenyurt@hotmail.com*

***** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, sevincseda@hotmail.com*

Giriş: Tünel tekniği, genel olarak Miller sınıf 1 ve sınıf 2 diş eti çekilmelerinde kök yüzeyi kapaması için kullanılan tekniklerden biridir. Bağ dokusu grefti (BDG) ile birlikte koronale pozizyone bir teknikle kök yüzeyi kapaması altın standart bir tedavi olarak kabul edilmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, Miller sınıf 1 diş eti çekilmesi bulunan hastaya tünel tekniği uygulayarak tedavinin etkinliğini değerlendirmektir. **Yöntem:** 18 yaşında sistemik olarak sağlıklı kadın hasta 32 numaralı dişinde 2mm, 31 numaralı dişinde 1mm Miller sınıf 1 diş eti çekilmesi şikayetiyle kliniğimize başvurdu. Öncelikle diş taşı temizliği ve oral hijyen eğitimini içeren başlangıç periodontal tedavisi yapıldı. 3 hafta sonra açık kök yüzeyi, damak bölgesinden alınan BDG ile birlikte tünel tekniği uygulanarak kapatıldı. **Bulgular:** Postoperatif herhangi bir komplikasyon görülmeyen hastanın 2 hafta sonra dikişleri alındı. Açık olan kök yüzeyinin tamamen kapandığı görüldü. Hastanın 1. ve 3. Ay kontrolleri de yapılmış olup, 3. ay kontrolünde diş eti konumunun sabit olup çekilmenin tekrarlanmadığı görüldü ve estetik ve fonksiyonel olarak başarılı bir tedavi sağlandı. **Tartışma ve Sonuç:** Kullandığımız tünel tekniğinin, koronale pozisyone flep ve laterale pozisyone flep tekniklerine göre insizyon ve flep kaldırma işlemlerini minimize etmesi, donör dokunun daha iyi beslenmesini sağlaması gibi avantajları bulunmaktadır. BDG uygulamasıyla beraber tünel tekniği Miller sınıf 1 ve sınıf 2 diş eti çekilmelerinde başarılı sonuçlar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağ Dokusu Grefti, Tünel Tekniği, Diş eti Çekilmesi, Kök Yüzeyi Kapama

Sözel Bildiri

TETRACYCLINE RESISTANCE GENES OF *ESCHERICHIA COLI* ISOLATED FROM DRINKING WATER

Erva RAKICI[*], Elif AYDIN[**], Osman Birol OZGUMUS[*]

[*]*Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Rize, Türkiye*

erva.esmer@erdogan.edu.tr

[**]*Kutahya Health Sciences University Disinfection Sterilization and Antisepsis Department, Kütahya, Türkiye*

elif.aydin@ksbu.edu.tr

**Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Rize, Türkiye*

ozgumus.ob@erdogan.edu.tr

Background: Bacterial antibiotic resistance has emerged as a major public health problem in recent years. The accumulation of antibiotics in the environment, including in drinking water and wastewater, has contributed to the development of antibiotic resistant bacteria and the dissemination of antibiotic resistance genes. Tetracycline resistance is used as a marker to monitor resistance genes in natural environments such as rivers, lakes or seawater. **Aim:** The aim of this study is to investigate the presence of *tetA, tet B, tetC, tetD and tetE* genes in tetacycline resistant *Escherichia coli* strains isolated from drinking water in Van province, Turkiye. **Methods:** *Escherichia coli* strains (n=244) were isolated by membrane filter method from drinking water in areas used by people living in different regions of Van province in Eastern Turkiye. As a result of antibiotic sensitivity tests of bacteria against 12 different antibiotics using the standard disk diffusion test method in Van Public Health Laboratory, 48 strains were determined to be resistant to tetracycline. DNA isolation was performed by the phenol-chloroform method, and the presence of *tetA, tet B, tetC, tetD and tetE* genes were investigated by the specific polymerase chain reactions (PCRs). **Results:** As a result of antibiotic sensitivity tests, it was determined that most of the tetracycline resistant strains had multiple resistance. The highest antibiotic resistance was observed against ampicillin, streptomycin and trimethoprim/sulfamethoxazole. According to the PCR results, 39 (%81.25) of 48 tetracycline resistant strains were positive for the *tetA* gene, and 44 (%91.66) were positive for the *tetB* gene, no strains were positive for *tetC, tetD* or *tetE* genes. **Discussion and Conclusion:** This study shows that drinking water can be considered a reservoir for antibiotic resistance genes. This may pose a public health risk as Turkiye is a country rich in water resources.

Keywords: Antibiotic Resistance, Drinking Water, *Escherichia coli*, Tetracycline.

Sözel Bildiri

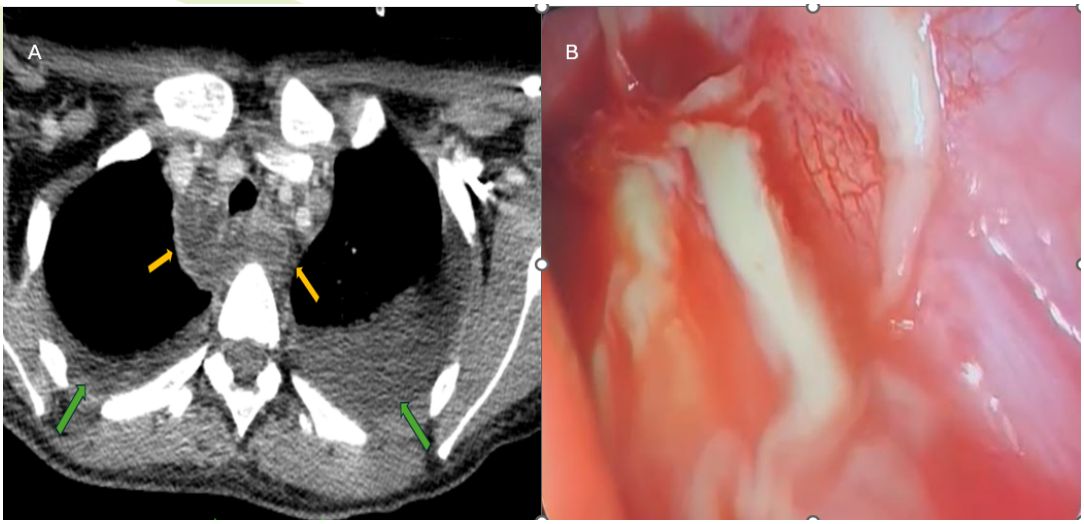
DESENDAN MEDİASTİNİT OLGULARINDA MİNİMAL İNVAZİV CERRAHİ

Cem DOĞAN[1], Süleyman Emre AKIN[1]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi Göğüs Cerrahisi A.D., Isparta, Türkiye

GİRİŞ-AMAÇ: Desendan mediastinit, mediastendeki yapıların nadir fakat ciddi bir enfeksiyonudur. Mediastinit, yüksek mortalite riskiyle ilişkili, oldukça morbid bir patolojik süreci temsil eder (1). Akut mediastinit tanısı klinik bulgular ve bilgisayarlı tomografi yardımıyla konulmaktadır ancak erken tanı ve müdahalenin prognoza etkisi büyüktür. Bu bildiride desendan mediastinitli iki olguda minimal invaziv cerrahi yaklaşımı sunmayı amaçladık.

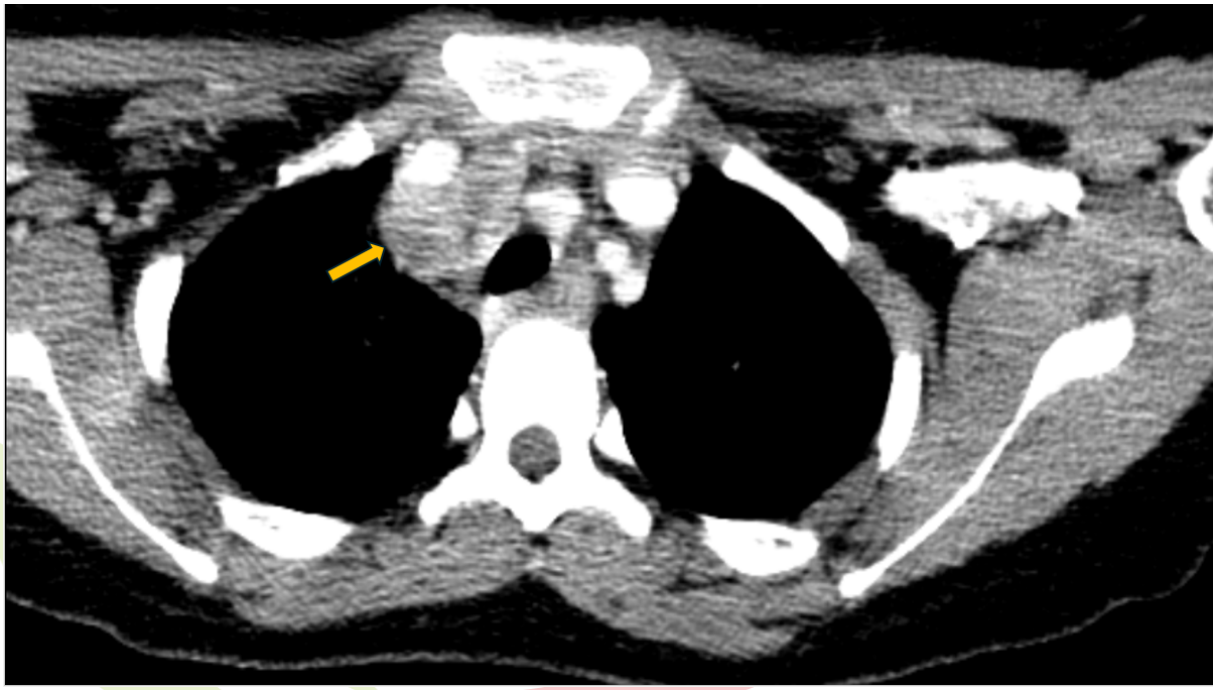
OLGU 1:23 yaş kadın hasta 1 haftadır devam eden diş ağrısı, 3 gündür mevcut olan ve giderek büyüyen sol yanakta şişlik ve yutma güçlüğü nedeniyle başvurdu. Hasta, derin boyun apsesi ve diş apsesi nedeniyle kulak burun boğaz kliniğinde takibi esnasında çekilen tomografide mediastende koleksiyon alanları ve yaygın sıvı değerleri mevcuttu. Bu sonuçlar ışığında kulak burun boğaz, ağız çene cerrahisi ve göğüs cerrahisi kliniklerince multidisipliner yaklaşım kararı alındı. Aynı seansta ağız içi tedavisi ve boyun drenajı yapıldıktan sonra minimal invaziv yaklaşımla mediasten drenajı sağlandı. Postoperatif komplikasyon görülmeyerek hasta şifa ile taburcu edildi.

Resim 1) A: Yeşil oklar ile bilateral plevral efüzyon, sarı oklar ile mediastendeki sıvı koleksiyon alanları gösterilmektedir. B:Mediastinit ameliyatı sırasından mediastenden gelen pürülan içeriği göstermektedir

OLGU 2: 21 yaş kadın, 1 aydır boyun orta hatta olan giderek büyüyen ağrılı şişlik ve son 15 gündür olan boğaz ağrısı şikayetiyle hastanemizin acil servisine başvurdu. Boyun apsesi

nedeniyle kulak burun boğaz kliniğinde takibinde yapılan görüntülemelerde üst mediastende mediastiniti düşündüren bulgular mevcuttu. Biportal videotorakoskopik minimal invaziv yaklaşımla mediastinal plevra palpe edilerek sert olan alan bulundu. Bu alandan aspirasyon yapıldı ve pürülan materyal geldi. Hastanın mediastinal sıvı kültürlerinden staphylococcus koagülaz negatif bakteri ve boyun apsesinden mikobakteri üredi. Bunu destekler şekilde patolojik incelemede nekrotizan granülomatöz inflamasyon tespit edildi.

Figür 2) Sarı ok ile mediastinit olgusundaki mediastende koleksiyon alanı gösterilmektedir.

TARTIŞMA-SONUÇ: Akut mediastinit son derece ölümcül bir hastalık olmakla birlikte antibiyoterapi ile birlikte erken ve etkin cerrahi yaklaşımla mortalite azaltılmaktadır. Akut mediastinitte hem aerob hem anaerob etkili intravenöz antibiyotik başlanması, enfeksiyonun orijinal kaynağının yönetilmesi ve mediastendeki enfeksiyonun kontrol altına alınması için hızlı bir cerrahi debridman gereklidir. Desendan medistinit ağız içi ve boyun apseleri kaynaklı olduğu için bu vakalarda multidisipliner yaklaşım gerekmektedir (1-2). Cerrahın tecrübesinin mevcut olması halinde seçilmiş vakalarda güncel bir tedavi olan minimal invaziv cerrahi yaklaşım güvenle kullanılabilir (1-3).

Sözel Bildiri

ADLİ ODONTOLOJİDE PERİODONTAL DOKULARIN YAŞ TAYİNİNDE ÖNEMİ: BİR LİTERATÜR TARAMASI

Sevim ŞAMİOĞLU GÜNEŞ*, Kamile ERCİYAS, Aysun BARANSEL ISIR*****

** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı ,Gaziantep,Türkiye ,sevimsmgluuu@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı ,Gaziantep,Türkiye ,kmlercys@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı,Gaziantep,Türkiye , aybaransel@yahoo.com*

Adli tıpta yaş tayini, Ceza ve Medeni Hukuk yönünden çok önemli bir konudur. Çocuğun ceza sorumluluk yaşına ulaşıp ulaşmadığının tespiti, cinsel saldırı, evlilik, evlat edinme, memuriyete girme, emeklilik, yasadışı göç, askere alınma, doğum kayıtlarından şüphelenildiğinde ve doğum belgesi olmadığı durumlarda, kitlesel afet, kaza ve cinayet gibi ceza davası durumlarında yaş tayini yapılmaktadır. Yaş tayininde, kemik gelişimi ve yapısını inceleyen yöntemlerin yanında dişlerin yapısal özelliklerini inceleyen yöntemler geliştirilmiştir. Dişlerin vücuttaki en sert ve dirençli doku olması, adli diş hekimliğini daha da önemli hale getirmektedir. Dental yaş tahmini antemortem (ölüm öncesi) veya post mortem (ölüm sonrası) dönemde çeşitli kayıtlar ve yöntemler kullanılarak yapılabilir. Bu yöntemlerden biri de radyografik değerlendirmedir. Türkiye de yaşayan çocukların diş yaşı tahmini için, çoğunlukla radyografik tekniklerin kullanıldığı pek çok tez çalışması ve azımsanmayacak sayıda da ulusal ve uluslararası yayın bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı periodontal bölgenin radyografik incelemelerinin adli odontolojideki yerini araştırmaktır. Çeşitli literatür taramaları yapılmıştır Diş eti, alveol kemik, sement gibi yapıların yaş tayininde kullanılmasının yanı sıra periodontal ligament de yaş tayini konusunda önemli bir kriterdir .18 yaşın hukuki önemi Çin ve Avrupa ülkelerinin çoğunda yetişkinliğin yasal tanımından kaynaklanmaktadır. Diş yaşı belirlenirken diş mineralizasyonu birincil gösterge olarak görülse de periodontal dokular ile ilgili farklı çalışmalar da mevcuttur. Tam kök mineralizasyonuna sahip alt üçüncü azı dişlerinde değişen derecelerde periodontal ligament görünürlülüğü mevcuttur. Bu durum belli aşamalarda değerlendirilerek yaş tayini 18 yaş hususunda veriler oluşturabilmektedir. Çalışma multidisipliner bir ekip gerektirir. Adli odontolojide periodontoloji uzmanlarının desteği önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yaş Tayini, Adli odontoloji, Periodontal Dokular, Adli tıp

Sözel Bildiri

COMPARISON OF THE EFFECT OF TRADITIONAL BALANCE TRAINING VS ROBOTIC REHABILITATION ON FUNCTIONAL AMBULATION AND SPASTICITY İN STROKE PATIENTS

Merve Sevinç Gündüz*, Rüstem Mustafaoğlu, İbrahim Halil Ural*****

** Bezmialem Vakıf University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, merve.sevinc@bezmialem.edu.tr*

*** Istanbul University-Cerrahpasa, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, ahiska_1944@hotmail.com*

**** Istanbul Beykent University, Department of Physical Medicine and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, halilural@beykent.edu.tr*

Background: After stroke, motor function losses occur due to spasticity observed in post stroke patients and the impairment of the locomotor system. **Aim:** The aim of the study was to investigate the effect of combined training on ambulation level and lower extremity spasticity in stroke patients. **Methods:** Participants were randomly divided into Combined Training Group (CTG: Robot Assisted Walking Training and Traditional Balance Training) (n=21) and Traditional Balance Training Group (TBTG) (n=21). Demographic informations were obtained with the Participant Evaluation Form. Modified Ashwort Scale (MAS) to assess the spasticity of the lower extremity muscles of the participants; Functional Ambulation Scale (FAS) was used to evaluate ambulation levels. CTG; received robot assisted walking training with Lokomat for 2 sessions a week for 40 minutes and balance training for 40 minutes 3 times a week. TBTG; In addition to traditional rehabilitation, received balance exercise training selected for the patient in 5 sessions a week for 40 minutes. The exercises were applied in accordance with the functional level of the patients and the exercises were also progressed with the progression of the patients. All assessments were made by the same physiotherapist before and after the five-week exercise program. **Results:** In intragroup comparison, CTG showed a statistically more significant improvement than TBTG in the rectus femoris MAS and FAS parameters (p=0.049, p=0.007); in comparison between the groups, it was concluded that CTG was more effective than TBTG in rectus femoris MAS and FAS parameters (p=0.029, p=0.016). **Discussion and Conclusion:** Combined training was found to be more effective than traditional training in improving spasticity and ambulation level in stroke patients.

Keywords: Functional Ambulation, Traditional Rehabilitation, Stroke, Robotic Rehabilitation, Spasticity

Sözel Bildiri

OBEZİTENİN AĞIZ SAĞLIĞINA VE ORAL MİKROFLORAYA ETKİSİ

BÜŞRA AYDEMİR[1], ZEHRA GÜNER[2]

[1] *Gaziantep Üniversitesi, Pedodonti, Gaziantep, Türkiye, busrafbl.2367@gmail.com*

[2] *Gaziantep Üniversitesi, Pedodonti, Gaziantep, Türkiye, zehraguner@gantep.edu.tr*

Obezite, önemli komplikasyonlara neden olabilen karmaşık, multifaktöriyel bir hastalıktır. Dünya çapında ciddi sorun haline gelen obezite özellikle erken çocukluk döneminde artış göstermektedir. Çocuklukta obeziteye sebep olan faktörlerin arasında genetik, merkezi sinir sisteminde görülen patolojiler, diyet ve fiziksel aktivite eksikliği sayılmasına rağmen, faktörlerin bunlarla sınırlı olmadığı bilinmektedir.

Obezite ve diş çürüğü etiyolojisi sosyoekonomik faktörler, diyet alışkanlıkları, ailenin eğitim seviyesi gibi birçok faktörü içermektedir. Obez bireylerde tükürük akış hızının az olması, yüksek karbonhidrat içerikli besinlerin fazla ve sık kullanılması çürük oluşma riskini arttırmaktadır. Diş çürüklerinin neden olduğu hassas ve ağrılı dişlerden dolayı çiğneme fonksiyonunu yerine getiremeyen çocuklarda besinlerin yetersiz ve yavaş sindirilmesi daha hızlı kilo artışına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra literatürde obezitenin oral mikroflorada ve tükürüğün mikrobiyal yapısında değişikliklere neden olduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır. Oral mikrofloradaki değişikliklerin diş çürüğü, periodontitis ve sistemik hastalık gibi durumlara yol açtığı bildirilmektedir. Bu derlemenin amacı güncel literatür eşliğinde obezitenin ağız sağlığı üzerine etkilerinin değerlendirilmesi ayrıca obezite oral mikroflora ilişkisinin incelenmesidir.

Anahtar kelimeler: Çocuk obezite, Oral mikroflora, Oral sağlık

Sözel Bildiri

TİP 2 DİABETES MELLİTUS HASTALARINDA YER FISTIĞI TÜKETİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMINDAKİ YERİ

Neşe AYKUT*

**Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ağrı, Türkiye, naykut@agri.edu.tr*

Diyabetes mellitus, sürekli hastane kontrolü ve bakım gerektiren, milyonlarca insanı etkileyen son derece önemli bir halk sağlığı problemidir. Son verilere göre ilerleyen yıllarda her 10 yetişkin bireyden birinde diyabet hastalığının olacağı düşünülmektedir. Diyabette beslenme tedavisi, ilaç tedavisi ve fiziksel aktivite olmak üzere tedavi çeşitleri mevcuttur. Bunların içinde en zor olanı beslenme tedavisidir. Kuruyemişlerin ve özellikle yağlı tohumların bu beslenme tedavisinde önemli bir yeri vardır. Doymamış yağ asidi oranının yüksek olması, metabolik ve kardiyovasküler faydalar sağlamasından dolayı tüketimi önerilmektedir. Yağlı tohumlardan özellikle yer fıstığının besleyici özelliği vardır ve tekli doymamış yağ asidi içeriği bakımından zengindir. Çalışmalarda yer fıstığı tüketiminin metabolik değerler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu belirtilmiştir. Yer fıstığının Tip 2 diyabetli bireylerde etkili olmasından dolayı diyabet hastalarının diyet tedavilerine günlük olarak yer fıstığının eklenmesinin faydalı olacağı ve beslenmeye yönelik hemşirelik bakımına yeni bir bakım olanağı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Tip 2 Diabetes Mellitus, Yer Fıstığı

Poster Bildiri

PRF UYGULAMASI İLE BİRLİKTE TÜNEL TEKNİK: BİR OLGU RAPORU

Fatma Nur AKÇA*, Kamile ERCİYAS, Seda Sevinç ÖZBERK***, Süleyman Ziya ŞENYURT******

**Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Bölümü, Gaziantep,Türkiye, ftmnrakc27@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Bölümü, Gaziantep,Türkiye, kmlercys@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Bölümü, Gaziantep,Türkiye, sevincseda@hotmail.com*

***** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Bölümü, Gaziantep,Türkiye, suleymanzsenyurt@hotmail.com*

Giriş: Tünel teknik, özellikle Miller sınıf 1 ve 2 dişeti çekilmelerinin tedavisinde yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biridir. Platelet Rich Fibrin (PRF), kan lökositlerince zengin otolog bir fibrin matrisdir. PRF'in Tünel teknikte kullanılması rejeneratif süreci hızlandırıp mekanik bariyer görevi görmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, Miller sınıf 1 çoklu dişeti çekilmesi olan hastanın dişeti çekilmelerini tedavi ederek kök yüzeyinin kapanmasını sağlamaktır. **Yöntem:** Kliniğimize estetik olarak dişeti çekilmesi ve hassasiyet şikayetiyle başvuran sistemik olarak sağlıklı 33 yaşındaki kadın hastada, çekilmeye sebep olabilecek lokal etiyolojik faktörler sorgulandı. Hasta, 5 sene önce ortodontik tedavi gördüğünü ve sonrasında çekilmelerinin görülmeye başladığını söyledi. 13 numaralı dişte 2 mm, 14 numaralı dişte 1 mm olmak üzere Miller sınıf 1 çekilme vardı. Bukkal keratinize dişeti kalınlığı yeterliydi. Hastaya tünel teknik ile birlikte operasyon sırasında hastadan kan alınarak PRF uygulaması yapıldı ve açık kök yüzeyi kapatıldı. Yara yüzeyi periodontal pat ile kapatıldı. **Bulgular:** 2 hafta sonrasında hastanın dikişleri alındı. Yara yeri kanama ve enfeksiyon bulgusu olmadan sorunsuz iyileşti. Kök yüzeyinin tamamen kapandığı görüldü. Hastaya oral hijyen eğitimi verilip 1. ay ve 3. ay kontrollerine çağırıldı. 3. ay kontrolünde dişeti marjininin stabil kaldığı, çekilmenin tekrarlamadığı ve hassasiyetin geçtiği görüldü. **Tartışma ve Sonuç:** Bu olgudan elde edilen sonuçlar PRF ile birlikte tünel tekniği uygulamasının, Miller sınıf 1 çoklu dişeti çekilmelerinde yara yeri iyileşmesi ve kök yüzeyinin kapanmasında başarılı sonuçlar verdiğini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dişeti Çekilmesi, Tünel Teknik, PRF Uygulaması

Sözel Bildiri

SPOR BILIMLERI FAKÜLTESI ÖĞRENCILERININ DIKKAT VE KONSANTRASYON DÜZEYLERİ: MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Çiğdem BACAK, Ece SELVİ, İlyas Mert ÖZTÜRK

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor ve Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, cbacak@mehmetakif.edu.tr*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, eceselvi1903@gmail.com*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, ozturkilyasmert6@gmail.com*

Giriş: İnsanların uyarıcıları algılaması ve seçmelerinde etkili olan birinci etken dikkattir (Karaduman, 2004). Dikkat; duygu ve düşünceleri bir konu veya nesneye aktarılması işidir (Gür, 2018). Dikkat öğrenme sürecinin ilk aşamasıdır (Yaycı, 2018). Konsantrasyon; yapısı gereği hedefe odaklanırken bazı şeylerden vazgeçmeyi de kapsamaktadır. Sporcu performansında kötüleşme ya da müsabaka şartlarında değişiklikler ile sporcunun kosantrasyonu değişebilir (Merdan, 2022). **Amaç:** Bu araştırmada Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin dikkat ve konsantrasyon düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntemler:** Araştırmamız nicel araştırma desenlerinden betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Veriler Mualler, S, T. & Piper, B, J (2014) tarafından geliştirilmiş olan "The Psychology Experiment Building Language (PEBL) And PEBL Test Battery" uygulamasından "Corsi" ve "Change Detection" testeri ile alınmıştır. "Change Detection" testi total süre verisine, "Corsi" testinde ise "total skor" verisine bakılmıştır. Testler Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde aktif olarak öğrenim gören bait tesadüfi yöntemle seçilen 269 gönüllü öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde önce normallik testi uygulanmıştır. İkili değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, ikiden fazla olan değişkenlerde ise ANOVA testi uygulanmıştır. Anlamlı farklılığı ortaya koyabilmek için LSD testi uygulanmıştır. **Bulgular:** Sonuç olarak "change detection" testi en az sürede tamamlayan, "corsi" testinde ise en yüksek skoru yapan tam puan almaktadır. Cinsiyet değişkenine göre dikkat ve konsantrasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Erkeklerin kadınlara göre dikkat ve konsantrasyon düzeyleri daha yüksektir. Bölüm ve sınıf değişkenine göre dikkat ve konsantrasyon düzeylerinde anlamlı fark tespit edilemedi($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Sonuç olarak spor bilimleri fakültesinde eğitim görmeye devam eden öğrencilerin dikkat testinde toplam skoru ve konantrasyon testinde tamamlanan süreleri daha kısadır. Kadın sporcular ve kadın öğrenciler için ders müfredatında ve antrenman içeriklerinde dikkat ve konsantrasyon arttırıcı egzersiz uuygulamalarına yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor bilimleri, PEBL Test bataryası, Dikkat, Konsantrasyon.

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ İÇİN YAŞLANMA SİMÜLASYONU DENEYİM ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE UYARLAMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Gizem Kaya*, Funda Büyükyılmaz**

** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, gizemkaya3004@gmail.com*

*** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, funda.buyukyilmaz@iuc.edu.tr*

Giriş: Yaşlı nüfusu giderek artmaktadır. Artan yaşlı nüfusuyla birlikte demografik yapı değişmektedir. Değişen demografik yapı, hemşirelerin bakım vereceği hasta profilinin de değişmesine yol açabilir. Hemşirelerin değişen koşullara uyum sağlaması verilen bakımın kalitesinin belirlenmesinde önemlidir. Geleceğin meslek adaylarının yaşlı bireylerin yaşadığı durumları simüle etmeleri, öğrencilerin deneyim kazanmasını sağlanmakta; bu sayede değişen hasta profiliyle karşılaşmadan farkındalık oluşması sağlanabilmektedir. Yaşlanmaya ilişkin gerçekleştirilen simülasyon deneyimlerini değerlendiren geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. **Amaç:** Bu çalışma Yaşlanma Simülasyonu Deneyim Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. **Method:** Metodolojik ve kesitsel tasarım tipinde gerçekleştirilen çalışmanın verileri Mayıs – Haziran 2023 tarihleri arasında toplandı. Ölçeğin geçerliğini belirlemek için dil, kapsam ve yapı geçerliği kullanıldı. Ölçeğin güvenirliği Cronbach alpha sayısı ve madde analizi ile belirlendi. **Bulgular:** Ölçek maddelerinin kapsam geçerlik indeksi 0.80-0.95 arasında değişmekteydi. Maddelerin madde-toplam korelasyonları 0.413-0.713 arasındaydı. Yaşlı Yetişkinlere Yönelik Algı Boyutu Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.91; Simülasyon Deneyimleri Boyutu 0.83 olarak belirlendi. **Tartışma ve Sonuç:** Yaşlanma Simülasyonu Deneyim Ölçeği'nin Türkçe formu geçerli ve güvenilir bulundu.

Anahtar kelimeler: Yaşlı Birey, Simülasyon, Hemşirelik Öğrencileri, Geçerlik ve Güvenirlik.

Sözel Bildiri

KİMERİK ANTİJEN RESEPTÖRÜ T (CAR-T) HÜCRESİNİN HAYVAN MODELLERİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Güzin ÖZKURT*, Recep BOZKURT**

** Aksaray Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Biyokimya Anabilim Dalı, Aksaray, Türkiye*

"mail:oguzalperen@hotmail.com"

*** Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veterinerlik Biyokimyası, Ankara, Türkiye*

"mail: recep.435@hotmail.com"

Kanser günümüzde dikkate değer şekilde artarak önemini koruyan ciddi hastalıkların başında gelmektedir. Kansere yönelik birçok tedavi yöntemi geliştirilmiş ve geliştirilmeye de devam edilmektedir. Bu tedavi metodları içerisinde immunoterapi ön plana çıkmaktadır. İmmuno terapi yönteminin içerisinde değerlendirilen kimerik antijen reseptörü T (CAR-T) hücre tedavisi, kanser tedavisine yönelik olumlu sinyaller vermektedir. CAR-T sadece beşeri hekimlikte değil veteriner hekimlikte de kullanılmaya başlanmıştır. Bu amaçla çeşitli hayvan modelleri üzerinde CAR-T hücre tedavisi denenmektedir. İnsanlarda CAR-T'nin etkisini insanlarda araştırmadan önce fare, zebra balığı ve diğerleri gibi hayvan modellerinde klinik öncesi denemeler gerçekleştirilir. Hayvan modelleri arasında insanın genetik bileşimine en çok benzeyen insan olmayan primatlardır. Her ne kadar genetik benzerlik olsa da bu insan olmayan primat modeler spontan kanser oranı, yüksek bakım ve etik düzenlemeler nedeniyle çalışmalar için elverişli değildir. Kemirgen modellerinden farklı olarak köpeklerde morfoloji, moleküler yönler ve genetik davranış açısından insandakine benzeyen spontan tümörler gelişir. 2004 yılında bilim insanları köpek modellerinde HER2'yi hedef alan bir CAR-T hücresi geliştirdiler.

Anahtar Kelimeler: CAR-T, Hayvan Modeller, Kanser.

Sözel Bildiri

DÜNDEN BUGÜNE AİLE PLANLAMASI HİZMETLERİ

Kevser YAŞAR*, Özgür ÖNAL**

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

kevser_07_38@hotmail.com

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

ozguronal@sdu.edu.tr

1920'li yıllardan günümüze kadar aile planlaması ile ilgili kanunlar çıkarılmış olup, bu 100 yıllık süreçte değişen ekonomi, insanların bilinçlenmesi, eğitim seviyelerinin artması, nüfusta öngörülen değişmeler ile izlenilen politikalar değiştirilerek en son üreme sağlığı olarak güncellenmiştir. 1920-1950 yılları arasında ölüm oranlarının yükselmesi ve 1. Dünya savaşı sonrası ülke ekonomisindeki çöküş ve savaşlar nedeniyle genç erkek nüfusunda azalma ve sanayileşme ile insan gücünün azalması nedeniyle benimsenen pronatalist yaklaşım, 1960'tan sonra yerini nüfusun artış hızını azaltmaya yönelik çalışmalar almıştır. Bunun için aile sağlığı merkezleri devlet hastaneleri, ana-çocuk sağlığı merkezlerinde ücretsiz doğum kontrol yöntemleri dağıtımı ve uygulamaları yapılmıştır. Aile planlaması yöntem kullanımı ile ilgili eğitimler verilmiştir.

TNSA verilerine de bakıldığında evli kadınların (%99.5) neredeyse tamamına yakını en az bir doğum kontrol yöntem bilmektedir. Lakin 21. yüzyıl başlarından itibaren ön görülen istatistik sonuçları doğrultusunda genç nüfusun azalma eğilimi nedeniyle sağlık politikalarında yavaş yavaş değişime girilerek (Ana çocuk sağlığının 2012 yılında Kadın ve Üreme Sağlığı olarak değiştirilmesi) genç nüfus sayısının arttırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmeye, çocuk sahibi olmaya teşvik, son 3 yıldır da ücretsiz doğum kontrol yönteme ulaşımın azaltılması veya aile planlaması yöntemlerinin olmayışı ile de eğitimlerin azaltılması söz konusu olmuştur. TUİK 2001 verilerine göre toplam doğurganlık hızı 2,38 iken TUİK 2022 verilerine göre toplam doğurganlık hızı 1,62 çocuk olduğu düşünülecek olursa bu politikanın uygulanma nedeni anlaşılmaktadır.

Bu araştırmada tüm bu veriler ışığında yıllar içerisinde değişen sağlık politikaları ve uygulamaları ile bireylerin bakış açılarındaki değişim ele alınmaktadır.

Anahtar Kelime: Aile planlaması, Üreme sağlığı, Doğurganlık Hızındaki Değişim

Sözel Bildiri

KARDİYAK REHABİLİTASYONDA KULLANILAN SAHA TESTLERİ

FIELD TESTS USED IN CARDIAC REHABILITATION

Tuğçe KARAARSLAN[1], Alp ÖZEL[2]

[1]*Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Bolu, Türkiye, tugcekrslan@gmail.com*

[2]*Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Bolu, Türkiye, ptalpozel@gmail.com*

Kardiyak hastalıklar Batı dünyasında ikinci önde gelen ölüm nedenidir (1). Kardiyak hastalar sıklıkla nefes darlığı ve yorgunluk gibi semptomlardan yakınmaktadırlar. Özellikle yaşlı hastalar, fiziksel kapasitelerini ve işlevselliklerini düşüren efor dispnesi yaşarlar. Bu nedenle hastalar genellikle fiziksel aktivite düzeylerini azaltırlar, bu da daha fazla inaktiviteye ve kondisyon kaybına neden olur (2). Egzersiz temelli kardiyak rehabilitasyon (KR), hastaneye yatış riskini azaltma ve hastaların sağlıkla ilgili yaşam kalitesini iyileştirme açısından etkilidir. Kardiyorespiratuar uygunluk (CRF) ile tüm nedenlere bağlı mortalite arasındaki korelasyon incelendiğinde, egzersiz reçetesi CRF'yi önemli ölçüde iyileştirebileceği için KR'nin temel unsurudur (3). Egzersiz testleri, CRF'nin doğru bir şekilde ölçülmesi ve özellikle aerobik-enerji gereksinimi olan aktivitelerle ilgili egzersiz intoleransının altında yatan mekanizmaların belirlenmesi için gereklidir. Aynı zamanda hastalıkların çok boyutlu değerlendirilmesinde büyük önem taşımaktadır (4). Egzersiz testleri, koşu bandı veya bisiklet ergometresiyle ölçülen laboratuvar testleri ve 6 dakika yürüme ve mekik yürüme gibi testleri içeren saha testlerinden oluşmaktadır (5). Laboratuvar ortamında gerçekleştirilen kardiyopulmoner egzersiz testi (CPET), egzersiz kapasitesinin objektif değerlendiren semptom-sınırlı maksimal bir testtir (6). Maksimal egzersiz testleri, maksimum oksijen tüketimini (Vo_2max) ölçerek CRF'nin belirlenmesinde altın standart olarak kabul edilmektedir (7). Maksimal egzersiz testlerinin avantajlarının yanı sıra özel teknik ve cihaz pahalılığı gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Ayrıca, ciddi kardiyovasküler bozukluğu olan, birden fazla komorbiditeye sahip ve/veya yaşlı hastalarda iyi tolere edilemeyebilirler. Submaksimal egzersiz testleri ise, maksimal egzersiz testinin birçok sınırlamasının üstesinden gelir. Dolayısıyla, fizyolojik parametrelerle ilişkili saha testleri, kardiyak rehabilitasyonda egzersiz intoleransını değerlendirmek için alternatif oluşturabilir (7-9). Saha testlerinin ucuz ve kullanımının kolay olmasının yanı sıra değişen egzersiz kapasitesinin altında yatan spesifik fizyolojik yanıtlar hakkında bilgi sağlar. Uzman personel tarafından ve ayrıntılı prosedürlerle uygulanan, saha testlerinin sonuçlarının yorumlanması da kolaylıkla yapılabilmektedir (5). Kardiyak rehabilitasyonda çeşitli saha testleri kullanılmaktadır (10). Klinikte en çok kullanılan saha testleri, egzersiz kapasitesini değerlendirmek için tasarlanmış yürüyüş testleridir (9). Her bir saha testi farklı fonksiyonel yetenekleri ölçmeyi amaçlamaktadır (5).

Anahtar kelimeler: Kardiyak Rehabilitasyon, Saha Testleri, Egzersiz Kapasitesi

Sözel Bildiri

YAŞLANMA SÜRECİNE HORMESİS ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Cennet AK

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye

cennetak@sdu.edu.tr

Giriş: Yaşlanma ile birlikte bağışıklık sistemi zayıflar, oksidatif stres, inflamasyon ve, hastalıklara yakalanma olasılıkları artar. Bu olasılıkları azaltmak için ilaçlara değil, rahatın bozulmasına, vücudun konfor alanından çıkarılmasına, zorluk taklidine yani hormesis'e ihtiyaç vardır. Bu durum "öldürmeyen şey güçlendirir" olarak da tanımlanabilir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı; incelenen makaleler ışığında sağlıklı yaşam süresini artırmak için yapılanları gözden geçirmek ve hormesis etkisiyle gelişen fizyolojik süreçleri incelemektir. **Yöntem:** Çalışmada PubMED, Web of Science, Scopus veri tabanları kullanılarak, "aging", "hormesis", "autophagy" anahtar kelimeleri ile 2006-2024 yılları arasında yapılmış 44 makaleden dahil edilme kriterlerine uyan 11 insan çalışması inceleme kapsamına alındı. **Bulgular:** İncelenen çalışmalarda, yaşlanma sürecinde beslenme sıklığının azaltılması, ara ara aç kalınması, sık egzersiz yapılması, soğuk/sıcak değişimi gibi streslerin olması, ette bulunan amino asitlerin vücudumuzun savunma mekanizmalarını kapatan mTor adı verilen metabolik yolağı aktive etmesi nedeniyle, et yerine daha çok sebze tercih edilmesi gerektiği belirtilmiş. Hormesis'e neden olan aktivitelerin NAD+ seviyesini artırdığı, yüksek NAD+ seviyesinin ise gen ifadelerini düzenleyen ve DNA hasarını onaran protein türü Sirtuin'in düzgün çalışmasını sağladığı saptanmış. Glikozu tükenen hücrelerin hayatta kalmak, enerji elde etmek amacıyla birincil enerji algılayan kinaz olan AMPK aracılığıyla da otofajiyi indüklediği, indüklenen otofajinin düşük enerji durumlarında hücresel homeostazı koruduğu saptanmış. İncelediğimiz tüm çalışmalarda, vücut savunma sistemlerinin hepsinin biyolojik strese yani hormesis'e cevaben aktive olduğu görülmüştür. **Sonuç:** Yaşlanma, üzerinde en çok çalışılan biyolojik süreçlerdendir ve bazı yönleri hala anlaşılamamıştır. 'Düşük dozdaki toksinler ve diğer stres etkenleri sadece zararsız olmakla kalmaz, aynı zamanda organizmanın aynı maddenin yüksek dozlarına karşı direncini artıran adaptif bir stres tepkisini de aktive eder' anlayışıyla, yaşlanmayla mücadelede etkili adımlar atmak gereklidir. Sağlığımızın yüzde 80'i yaşam tarzımızdan, yüzde 20'si ise genetik özelliklerimizden etkilendiği için yaşlı nüfusu giderek artan toplumlarda hormesis önemini koruyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma, Hormesis, Otofaji

Sözel Bildiri

KALP DAMAR CERRAHİSİ SERVİSİNDE YATAN VE KORONER BY-PASS CERRAHİSİ GEÇİRMİŞ HASTALARDA KARDİYAK ANKSİYETE VE KİNEZYOFOBİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tuğçe KARAARSLAN1*, Alp ÖZEL2*, Erhan Renan UÇAROĞLU3**

1 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Bolu, Türkiye, tugcekrslan@gmail.com*

2 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Bolu, Türkiye, ptalpozel@gmail.com*

*3** Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, Bolu, Turkiye, erhan.renan@yandex.com*

Giriş: By-pass cerrahisi, koroner kalp hastalığını tedavi etmek için sık uygulanan bir cerrahi prosedür olup, daralmış alanları by-pass etmek ve kalp kasına kan akışını yeniden sağlamak için hastanın kendi damarlarının kullanıldığı bir yöntemdir. Cerrahisi sonrası sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının sürdürülmesi önerilmektedir, ancak post-op dönemdeki hastalar ağrı hissi, anksiyete ve kendini hazır hissetmeme gibi nedenlerden dolayı fiziksel olarak aktif olmaktan kaçınmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, kardiyak cerrahiden sonraki akut aşamada, korku ve buna bağlı hareket etmekten kaçınma davranışları (kinezyofobi) ile kardiyak anksiyete arasındaki ilişkiyi incelemektir. **Yöntem:** Bu tanımlayıcı öncü çalışma, Bolu İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Kalp ve Damar Cerrahisi Servisinde yatan 21 hasta üzerinde yapılmıştır. Araştırma Aralık 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışmanın değişkenleri yaş, vücut kütle indeks (VKİ), sigara kullanımı, ağrı, yorgunluk, nefes darlığı, kardiyak anksiyete ve kinezyofobidir. **Bulgular:** Çalışmaya dahil edilen 21 bireyin yaş ve VKİ değerleri sırasıyla 60.76±10.29 yıl ve 29.65±6.87 kg/m^2 idi. Sigara kullanma durumları incelendiğinde, 8 birey (%38.1) sigara kullanmaya devam ettiğini belirtti. Sekiz bireyin (%38.1) ağrı, 15 bireyin (%71.4 11) yorgunluk, 11 bireyin (%52.4) nefes darlığı semptomu vardı. Toplam kardiyak anksiyete skoru 2.14±0.61 ve kinezyofobi skoru 43.43±7,03 idi. Değişkenlerin birbiri ile ilişkisine bakıldığında ağrı (r=-0.561), nefes darlığı (r=-0.474) ve toplam kardiyak anksiyete skoru (r=0.602) ile kinezyofobi arasında ilişki gözlemlendi (p<0.05). **Tatışma ve Sonuç:** By-pass cerrahisi olan bireylerde anksiyete sıklıkla gözlenen bir durumdur. Klinik deneyimlere dayanarak, bazı hastalar ağrı, nefes darlığı ve anksiyete kaynaklı hareket etmekten korkuyor ve sonuç olarak fiziksel aktiviteden kaçınıyor gibi görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalp ve Damar Hastalıkları, Anksiyete, Kinezyofobi

Sözel Bildiri

ADÖLESANLARDA ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYNLİK TUTUMLARI İLE DEPRESYON VE KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Emine Akbal*, Egemen Ünal**

**Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye, dr.akbalemine@gmail.com*

*** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye, egemenunal28@hotmail.com*

Giriş: Helikopter ebeveynlik; anne ve babaların, çocuklarının akademik başarısı, sağlığı, sosyal ilişkileri gibi yaşamının tüm yönlerinde yüksek düzeyde koruyucu, yönlendirici ve mükemmeliyetçi davranışlarını tanımlamaktadır. Anne ve babaların korumacı tutumları, çocuklarını olası tehlikelerden anlık olarak korurken, gelişimsel süreçte fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden onların olumsuz etkilenmelerine neden olabildiğine dair bulgular literatürde bulunmaktadır. **Amaç:** Ankara'da öğrenim gören ergenlerde algılanan helikopter ebeveynlik tutumu prevalansını ölçmek, helikopter ebeveynliğin sosyo-demografik ve mental sağlıkla ilgili bazı değişkenlerle ilişkisini değerlendirmektir. **Yöntem:** Ankara, Yenimahalle ilçesindeki liselerde 2023-2024 eğitim-öğretim yılında kayıtlı öğrencilerden tabakalandırılmış küme örnekleme ile rastgele seçilen 9 liseden 1266 nihai katılımcı ile yüz yüze anket yöntemiyle yapılan kesitsel bir çalışmadır. Veri toplama aşamasında araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik veri formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği (DASS-21), Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (ÇGPSÖ-12) ve Karanlık Gelecek Ölçeği (KGÖ) kullanılmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin 294'ü (%23,2) helikopter anne tutumu, 102'si (%8,1) ise helikopter baba tutumu bildirmiştir. Algılanan helikopter annelik tutumu ile algılanan helikopter babalık tutumu arasında iyi derecede, anksiyete, depresyon, stres ve gelecek kaygısı arasında düşük pozitif korelasyon; anne yaşı ve baba yaşı arasında düşük negatif korelasyon bulundu. Algılanan helikopter babalık tutumu ile algılanan helikopter annelik tutumu arasında iyi derecede, anksiyete, depresyon, stres ve gelecek kaygısı arasında düşük pozitif korelasyon; anne yaşı ve baba yaşı arasında düşük negatif korelasyon bulundu. Babanın lise seviyesinde eğitimi, tek çocuk olma, düşük gelir düzeyi, düşük okul başarısı, zayıf aile ilişkileri, kronik hastalık varlığı, anksiyete, depresyon ve stresli olan grupların toplam algılanan helikopter annelik puanları diğer gruplardan yüksek bulunmuştur. Anne ve baba birlikte olan, kronik hastalığı olan, ilaç kullanımı olan, okul derslerine ek olarak kursa giden, anksiyete, depresyon ve stresli olan grupta toplam algılanan helikopter babalık tutumu puanları diğer gruplardan yüksektir. **Sonuç:** Hem anne için hem de baba için algılanan helikopter ebeveynlik tutumları, çocuğun psikolojik sağlığıyla ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Helikopter Ebeveyn, Depresyon, Anksiyete, Stres.

Sözel Bildiri

TARGETİNG HERPUD1 MAY OFFER A POTENT THERAPEUTIC APPROACH AGAINST BREAST CANCER CELLS

Yalcin Erzurumlu[1,2*], Yagmur Doganlar[1]

[1] *Department of Biochemistry, Faculty of Pharmacy, Suleyman Demirel University, Isparta, Türkiye*

[2]*Department of Drug Research and Development, Institute of Health Science, Suleyman Demirel University, Isparta, Türkiye*

[*]*Corresponding author: Yalcin Erzurumlu e-mail: yalcinerzurumlu@sdu.edu.tr*

Breast cancer is one of the most frequently diagnosed cancer types worldwide and the second leading cause of cancer-related mortality in women. It accounts for about 30% of all newly diagnosed female cancers each year. Today, local treatments, including surgery, radiation, and systemic treatments such as chemotherapy, hormone therapy, targeted drug therapy and immunotherapy, are used in the treatment of breast cancer. However, cancer recurrence and heterogeneity in the receptor expression profiles of breast cancer cells may reduce the success of treatment processes. Therefore, there remains a need to investigate new pharmacological targets. Recent studies have highlighted the usage of the endoplasmic reticulum protein quality control mechanism as a therapeutic target against many cancers. Based on this information, we aimed to test the anti-tumorigenic effects of targeting homocysteine inducible ER protein with ubiquitin-like domain 1 (HERPUD1), which functions as one of the main components of ER-associated degradation, an ER-resident protein quality mechanism in MCF-7 human breast adenocarcinoma cells. For this purpose, we silenced HERPUD1 expression via DsiRNA and examined the changes in the tumorigenesis ability of MCF-7 cells by the 3D cell culture method. Our results indicated that DsiRNA-mediated suppression of HERPUD1 expression significantly reduced the tumor formation of MCF-7 cells in a dose-dependent manner. These results suggest that pharmacological targeting of HERPUD1 may offer a new potent therapeutic approach against breast cancer cells.

Keywords: 3D cell culture, Breast cancer, DsiRNA, HERPUD1, Tumorigenesis,

Funding: This study was partially supported by Suleyman Demirel University internal funds (TSG-2021-8302, TAB-2020-8253) and the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TUBITAK) 2209-A program (1919B012003632).

Sözel Bildiri

TÜRK TOPLUMUNDAKİ ÇOCUK, ADELÖSAN VE GENÇ ERİŞKİN HASTALARDA, TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU İŞARET VE BULGULARININ İNCELENMESİ

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Hakkı Cenker KÜÇÜKEŞMEN**

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti, Ana Bilim Dalı, Isparta. kucukesmencigdem@gmail.com*

*** Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, Isparta drcenk@gmail.com*

Dil, dişler, çiğneme kasları, ligamentler, çevre dokular ve TemporoMandibular eklemler (TME) arasında, oldukça sıkı bir ilişki ve denge mevcuttur. Bu denge bozulduğunda, sonuçları tüm StomatoGnatik Sisteme yansır ve uni veya bilateral olarak, 'TemporoMandibular Eklem Disfonksiyon Sendromu (TMDs)' ortaya çıkar. Epidemiyolojik çalışmalarda, günümüzde, bu rahatsızlığa. Sadece yaşamın erişkin dönemlerinde değil, çocukluk, adelösan ve genç yetişkinlik dönemlerinde de sıklıkla rastlanıldığı belirlenmiştir. Genç nüfusun, yaklaşık %10'unun çiğneme sistemi ile ilgili problemlere sahip oldukları, ancak bu oranın, sadece %5 kadarının tam olarak belirlenerek, tedavi edilebildiği gösterilmiştir.

Bebeklik, çocukluk ve erken çocukluk çağı dönemlerinde, TMDs etyolojisini oluşturan faktörler arasında; travmatik doğumlar, infantil yutkunma, parmak, dil, dudak, yalancı meme, biberon emme, ağız solunumu gibi oral alışkanlıklar, diş sürme bozuklukları, kalıcı infantil yutkunma, çocuk büyüdükçe bebeklik döneminden devam eden oral alışkanlıkların kalıcı hale gelmesi, gece/gündüz diş sıkma-gıcırdatma gibi parafonksiyonlar, çürük, travma gibi sebeplerle süt dişlerinin erken kayıpları, çeşitli maloklüzyonlar, ortodontik tedaviler, travmalar gibi sebepler yer alırken, adelösan dönemde ve genç erişkinlik döneminde ise; bruksizm, maloklüzyonlar, çene-yüz travmaları, adelösan çağı ve genç yetişkinlik döneminde çeşitli emasyonel stresler (ders/okul/sınav/arkadaşlık/iş/sevgili/eş/boşanma/ebeveyn&sevdiği kimselerin kaybı/yer değişikliği/sağlık kaygıları vb.) gibi durumlar, hatalı dental uygulamalar (yüksek yapılmış restorasyonlar&protezler, hatalı veya travmatik diş çekimleri, uzun süren çeşitli parafonksiyonel alışkanlıklar (uzun süreli sakız çiğneme, elini devamlı çeneye dayayarak ders-bilgisayar çalışma vb.), dişleri birbirine vurarak ses çıkartma, flüt, trompet, keman vb. müzik aleti çalma, dudak yeme-kopartma, kalem&yabancı cisim ısırma, devamı sigara-pipo-nargile gibi alışkanlık verici materyalleri kullanma, konjenital&genetik hastalıklar, generalize eklem gevşekliği vb. gibi faktörler bulunmaktadır.

TMDs işaret ve semptomları arasında; genellikle, yüz, kulak, göz, baş, boyun ağrısı, çiğneme kaslarında hassasiyet, çiğneme güçlüğü ve ağrı, mandibular hareketlerde düzensizlik, hafif, orta veya belirgin derecede çeşitli eklem sesleri, mandibular açılımda kısıtlanma ve açılım sırasında deviyasyon (kayma) veya defleksiyon (açamama/kilitlenme) şeklindedir.

Bu çalışmada; Türk Toplumundaki, çocuk, adelösan ve genç hastalarda, TemporoMandibülar Eklem Disfonksiyonu'nun etyolojisi ve genel işaret ve semptomları incelenerek, değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: TemporoMandibular Eklem, StomatoGnatik Sistem, TemporoMandibular Eklem Bozuklukları, TemporoMandibular Eklem Disfonksiyonu, TMDs İşaret ve Bulguları

IHSLC

Sözel Bildiri

SDÜ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ PEDODONTİ ABD KLİNİĞİ'NE BAŞVURAN, 16 YAŞINDAKİ ADÖLESAN ERKEK HASTADA GÖRÜLEN COĞRAFİK DİL LEZYONLARI

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN[1], Sıla Nur DUMANLAR[2]

1Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, DişHekimliğiFakültesi, PedodontiAnabilim Dalı, Isparta, Türkiye, kucukesmencıgdem@gmail.com

2Arş.Gör.Dt. , Süleyman Demirel Üniversitesi, DişHekimliğiFakültesi, PedodontiAnabilim Dalı, Isparta, Türkiye, siladumanlar95@hotmail.com

Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti AnaBilim Dalı Kliniği'mize başvuran, 16 yaşındaki, sağlıklı adölesan erkek hastamızın, rutin dental klinik ve radyografik muayeneleri tarafımızdan gerçekleştirilmiştir. Hastamızın rutin oral ve dental kontrolleri ve dolgu işlemleri sırasında, dilinin sol lateral yüzeyinde, düzensiz alan görüntüsündeki birkaç lezyonun mevcut oldukları tespit edilmiştir. Hastadan alınan anamnezde, yeme-içme veya konuşma gibi günlük oral fonksiyonları sırasında, herhangi bir hassasiyetinin veya şikayetinin olmadığı öğrenilmiştir. Hastanın tarafımızdan yapılan detaylı muayenesi sonucunda, hastanın 'coğrafik dil' adı verilen oral lezyona sahip olduğu belirlenmiştir.

Coğrafik dil; immünolojik kökenli, etiyolojisi bilinmeyen, kronik, inflamatuar ve yer değiştirebilme özelliği gösteren oral bir lezyondur. Dünya popülasyonunun %0,6-4,8'ini etkilemekte ve daha çok çocuk ve adölesan bireylerde görülmektedir. Bu lezyon, çoğunlukla asemptomatik olarak seyretmektedir. Bununla birlikte, bazı hastalarda; baharatlı ve asidik yiyecek ve içeceklerle, hassasiyet, ağrı, yanma gibi oral şikayetler de görülebilmektedir.

Bu lezyonun tedavisinde ve takibinde; oral hijyen ve oral hijyen alışkanlıklarına çok dikkat edilmesi, asitli, baharatlı yiyecek ve içeceklerin mümkün olduğunca az tüketilmeleri, diş fırçalama esnasında fırça travması yapılmaması, çiğneme sırasında yanlışlıkla dilin ısırılmaması, taşkın, polisajı kötü yapılmış dolgular ve protezler gibi restoratif uygulamaların, en kısa zamanda uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesi, keskin kenarlı çürük dişler, kök kalıntıları vb. dental bozuklukların en kısa zamanda tedavilerinin gerçekleştirilmesi, hastada avitaminozlar ve malnütrisyon gibi beslenme bozuklukları mevcutsa telafi edilmeleri, hasta sistemik problemlere sahipse, tıp doktorları ile konsültasyon yapılarak tıbbi kontrol altına alınması ve rutin diş hekimliği kontrolleri ile, hastanın ve lezyonun gerekli takiplerinin, düzenli olarak gerçekleştirilmesi önerilmektedir.Bu hastamızda da; lezyona bağlı herhangi bir oral şikayeti bulunmamakla birlikte, yukarıda bahsedilen tüm öneriler doğrultusunda, rutin klinik,

dental ve oral kontrollere düzenli olarak gelmesi önerilerek, hastamız rutin klinik takibe alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuklarda Oral Lezyonlar, Coğrafik Dil, Oral Hijyen, Oral Hijyen Alışkanlıkları

IHSLC

Poster Bildiri

SEKONDER AKUT APİKAL APSELİ BİR DİŞİN KANAL TEDAVİSİ YENİLENMESİ VE APİKAL CERRAHİ İLE TEDAVİSİ,OLGU RAPORU

Ela HEKİMOĞLU, Bade SONAT, Mahzun YILDIZ

Ankara üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Ankara. Türkiye ela.hekimoglu91@gmail.com

Ankara üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Ankara. Türkiye bsonat61@gmail.com

Ankara üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı,Ankara. Türkiye mhznyildiz@ankara.edu.tr

GİRİŞ: Başarısız endodontik tedaviler sonrası hastaların dişlerinde semptomlar devam edebilir. Bu durumlarda, retreatment, periradiküler cerrahi veya dişin çekimi gibi seçenekler mevcuttur. Son yıllarda endodonti ve diagnostik alanındaki teknolojik ilerlemeler ve araştırmalar, retreatment ve periradiküler cerrahi uygulamalarında başarılı tedavilerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.**AMAÇ:** bu sunumdaki amacımız başarisiz kanal tedavili dişin yeni teknolojiler ve cerrahi uygulanmasi sonucunda başarılı bir şekilde tedavi edilebileceğinin gösterilmesidir.**OLGU SUNUMU:** 53 yaşındaki kadın hasta, sol üst lateral dişinde ağrı ve intraoral şişlik şikayeti ile A.Ü. Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti ana bilim dalı kliniğine başvurmuştur.Klinik muayenesinde intro oral şişlik perküsyon palpasyonda ağrı ve eski bir kompozit dolgu olduğu görüldü. Radyografik muayenesinde yetersiz bir kanal tedavisi ve apikal radyolüsensi izlendi. Hastaya sekonder akut apikal apse tanısı kondu. Tedavi işlemleri olarak önce retreatment tedavisi, gerekli işlemler yapılarak tamamland.Retreatment uygulamaları ile yeterli iyileşme sağlanamadığından KIBT alındı ve apikal cerrahi kararı alındı. Cerrahi işlemde apikal rezeksiyonve retrograd olarak MTA yerleştirildi. Hastadan kontrol radyografisi alındı. Gerekli öneriler yapıldıktan sonra 3,6,9 ve 12 aylık periyodik kontrolleri yapıldı. Sonuçta hastanın lezyonunun istenilen başarılı şekilde küçüldüğü tamamen semptonsuz olduğu tespit edildi.**SONUÇ:** Kanal tedavisinin başarısızlık nedenleri histolojik olarak tam bilinmediğinden cerrahi işleme ihtiyaç olabilir. Cerrahi işlemden önce kanal tedavi yenilenmesi gerekir ve seanslar arasında farklı medikamanlar kullanılabilir.Kök ucundaki düzensiz alanlarda yerleşen bakterilerin etken olma ihtimali ve operasyon sahasını tekrar kontamine etme riski yüksektir.Bu riski ortadan kaldırmanın en etkili yolu apikal cerrahi ve retrograt dolgu uygulamalarıdır.**TARTIŞMA:** Başarısız kök kanal tedavisi durumunda Tedavi seçenekleri arasında ortograd, cerrahi veya kombine yöntemler bulunmaktadır. Yetersiz kanal dolgusu, periradiküler bölgede belirgin ekspansiyon, şişlik, şiddetli ağrı ve perküsyon hassasiyeti gibi durumlar, kombine tedavinin tercih edilmesine neden olabilir. Bakteriyel kontaminasyonu en aza indirmek için hem kanal içindeki bakteriler hem de periradiküler bölgedeki kontamine doku temizlenmeli ve sızdırmaz dolgu maddeleri kullanılarak bakteriyel ajanların konsantrasyonu iyileşme için uygun bir seviyeye düşürülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Apikal cerrahi,Retreatment,Endodonti,Radyografi

Sözel Bildiri

GELENEKSEL CAM İYONOMER SİMAN DENTAL MATERYALLERİN (GCİSM) KİMYASAL ETKİ MEKANİZMALARI VE ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN, CİS MATERYALLERİN SERTLEŞME PROSEDÜRLERİ ÜZERİNE OLAN ETKİLERİ

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*Hakkı Cenker KÜÇÜKEŞMEN**

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti, Ana Bilim Dalı, Isparta. kucukesmencigdem@gmail.com*

*** Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, Isparta drcenk@gmail.com*

Cam İyonomer Simanlar (CİS); diş hekimliğinde, yaygın kullanılan dental materyaller arasındadırlar. Pek çok olumlu özellikleri bulunan CİS dental materyallerin (GCİSM) avantajları arasında; dokularla biyouyumlu olmaları, diş dokuları ile kimyasal olarak birleşebilmeleri, flor rezervuarı olarak, oral kaviteye flor salabilmeleri, antibakteriyel etki gösterebilmeleri ve zaman içinde reşarj edilebilmeleri sayılabilir.

CİS materyaller; PoliAlkenoik Asit ve AlimünSilikat cam bileşenlerinden meydana gelmektedirler. Bileşenlerin karıştırılmalarını takiben, materyalin bileşiminde bulunan H^+ iyonları, asit zincirindeki COOH grubundan ayrılmakta, cam partikülleriyle kimyasal tepkimeye girmektedirler.

Kimyasal tepkimenin ardından, cam partiküllerinin dış yüzeylerinde, Ca^{++}, Al^{++}, F^- iyonlarından meydana gelen, jelöz kıvamda bir katman oluşmaktadır. Al^{++} ve Ca^{++} iyonlarıyla, ardakalan COO grubu, kendi aralarında da, oluşan zincirler vasıtasıyla, cam partiküllerinin etrafında, katı bir ağ tabakası meydana getirirler. Minedeki Ca^{++} iyonlarının, COO gruplarıyla birleşmesiyle, CİS materyal ve diş dokuları arasında, kimyasal bir bağ oluşmaktadır.

CİS'in tamamen sertleşmesi ve meydana gelen çapraz bağların oluşumu, siman materyalin donmasına kadar sürecek biçimde, yavaş ve uzun bir süreç gerektirmektedir.

CİS'in cam partiküllerinden salınan $Flor^-$ iyonları, hem materyalin antibakteriyel özelliğini sağlamakta, hem de minedeki hidroksiapatit kristallerinin remineralizasyonunu sağlayarak, dişlerin yapısını güçlendirmektedirler. Böylelikle, CİS, çürük lezyonlarının azaltılmasına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.

CİS'in sertleşme sürecinde, çevresel faktörlerin sertleşme prosedürü üzerindeki etkileri çoktur. Öncelikle, sertleşme sürecinin tamamlanmasına kadar, CİS, nemli ortamlara oldukça duyarlıdır su/tükürük gibi sıvısal etkenlere karşı, savunmasız ve dirençsizdir. Ayrıca, CİS materyaller

çoğu zaman, basınç, ortam ısısı, karıştırma ortamı, karıştırmakta kullanılan araçlar ve karıştırma süresi gibi çevresel/dışsal faktörlerden de oldukça etkilenmektedirler.

Ağız ortamında, nem ve ısı gibi çevresel faktörlerin kontrol altında tutulmaları güç olmakla birlikte; ayrıca CİS restorasyonların bitirilmelerinin ardından, restorasyon yüzeylerinin, CİS cilası ile kaplanarak, örtülenmesi sayesinde, restorasyonun nem, su, tükürük ve ortam ısısının etkilerinden korunabilmesi sağlanabilmektedir.

Son olarak, materyalin klinik kullanım ya da araştırmalar sırasında; depolamanın,depolama zamanının ve depolama ortamının da, materyalin kondensasyon kuvvetlerine etkilerinin olduğu unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Cam iyonomer Simanlar, Dental materyaller, CİS'lar üzerine Çevresel Faktörler, Ekzotermik Reaksiyonlar, Kondensasyon.

IHSLC

Sözel Bildiri

GÖÇMENLERDE RUH SAĞLIĞI

Eylem Gözde ALTUNDAL [*], **Mehmet Enes GÖKLER**[**]

[*]*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, eylemaltundal@gmail.com*

[**]*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, enesgokler@gmail.com*

Uluslararası göçmenlerin sayısının 2020 yılında küresel nüfusun %3,6'sına denk olup 281 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Mülteciler ve göçmenler ayrımcılık, kötü yaşam, barınma ve çalışma koşulları, kültür stresi, sıklıkla ortaya çıkan fiziksel ve ruhsal sağlık sorunları ile toplumun savunmasız üyeleri arasında yer almaktadır. Ruh sağlığı, genel sağlığımızın ve refahımızın ayrılmaz bir parçası olup, çeşitli bireysel, ailesel ve toplumsal faktörlerden etkilenmektedir. Göçmenler yolculukları sırasında travmaya, istismara ve psikososyal stres etkenlerine maruz kalabilmekte, sağlık hizmetlerinin eksikliği veya tedavilerin devamlılığı gibi bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Göçmenlerin kabul eden topluma dahil olma süreçleri, çok çeşitli ve birbiriyle yakından bağlantılı toplumsal, politik alanlarla ilişkili olmaktadır. Göç deneyimleri ve göç stres etkenleri, depresif belirtiler ve kaygı riskini artırarak ruh sağlığına etki etmektedir. Göçmenlerde, yüksek oranda depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu ve intihar düşünceleri; çocuk göçmenlerde sosyal izolasyon ve aile üyelerinden ayrılma, artan anksiyete, depresyon, intihar düşüncesi, madde bağımlılığı gibi sağlık sorunları görülebilmektedir. Etnik/ırksal ayrımcılığın ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini yaşayan ebeveynler tarafından algılanan ayrımcılık, evlilik ilişkilerinde daha fazla çatışma ve saldırganlık ve daha çatışmalı ebeveyn-ergen ilişkileri ile ilişkilendirilmektedir. Ergenlik döneminde görülen yaygın ruh sağlığı sorunları için risk faktörleri özellikle göçmen nüfusta daha yüksek oranda görülmektedir. Göç, sağlığın bir belirleyicisi olarak kabul edilmektedir. Göçmenlerin, mültecilerin ve yerinden edilmiş diğer nüfusların sağlığının iyileştirilmesi, küresel sağlık ve sürdürülebilir kalkınma için temel hedeflerdendir. Göçmen aileler kültür farkı, uyum stresi ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaktadır ve bu durum aile içindeki sıkıntıları artırıp çocuklara da yansımaktadır. Kültür stresi, ayrımcılık, akran zorbalığı, aile içi sıkıntılar göçmenlerde ruh sağlığı sorunlarına neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen, Göçmen Sağlığı, Ruh Sağlığı

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE GENEL ANESTEZİ UYGULAMALARI NASIL YAPILMAKTADIR? : OLGU SUNUMU

Evgin Güven *, Çiğdem Küçükeşmen **

** Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye.evginguven@sdu.edu.tr*

*** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Diş çürükleri, çocukluk çağında, ağızda en yaygın görülen kronik hastalıklar arasında yer almaktadırlar. Diş çürüğü prevalansının, özellikle küçük yaştaki çocuklarda, son dönemlerde artış gösterdiği bildirilmektedir.

Çocuklarda yaygın olarak görülen diş çürüklerinin, günlük aktiviteler üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğu belirtilmektedir; örneğin fonksiyonel problemlere, uyku problemlerine, sistemik ve psikolojik problemlere yol açabilmektedirler.

Dental ağrıyı ve enfeksiyonu önlemek ve dişlerin formunu ve işlevselliğini eski haline getirmek, ayrıca dişlerdeki şekil bozuklukları veya disfonksiyonları düzeltmek için, rutin dental muayenelerin ve tedavilerinin gerekli oldukları belirtilmektedir.

Diş randevusu sırasındaki dental korku ve anksiyete, daha önceden yaşanmış olan ve hoş olmayan dental/tıbbi deneyim, ağrı ve ebeveyn faktörü; çocuğun tedavideki dental uyumu üzerinde etkili olabilmektedir. Bununla birlikte; gelişimsel gerilik, çeşitli sendromlar, genel davranışsal kaygılar, fiziksel/zihinsel yetersizlik ve çeşitli kronik hastalıklar da, diş hekimi randevusu sırasındaki olumsuz davranışların temel nedenlerini oluşturabilmektedirler. Tüm bu sebeplerle, pedodonti kliniklerine başvuran çocuk hastaların, klinik ortamında diş tedavilerinin gerçekleştirilmesi kimi zaman oldukça zor olabilmektedir ve bu nedenle yardımcı davranış yönlendirme tekniklerine ihtiyaç duyulabilmektedir.

Bu teknikler; çocuk hastaların klinikte yapılan diş tedavilerinin, minimum korku ve kaygı hissiyle gerçekleştirilebilmelerine olanak sağlamaktadır. Ancak bu yöntemlerin de etkili olamadığı durumlar mevcut olabilmektedir.

Bu gibi durumlarda başvurulabilen ve farmakolojik medikal ajanların da yardımıyla uygulanan ileri tekniklerden bir tanesi de; 'genel anestezi uygulamaları'dır.

Genel anestezi altında diş tedavilerinin gerçekleştirilmesindeki amaç; çocuklarda ileriye yönelik kalıcı pozitif davranışların ve tutumların elde edilebilmesini sağlamaktır.

Bu olgu sunumunda; korku ve kaygıları sebebiyle, klinik ortamda dental tedavileri yapılamayan bir çocuk hastada uygulanan, genel anestezi işlem basamaklarının, sırasıyla ayrıntılı biçimde anlatılması planlanmıştır.

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'mize gelen, 9 yaşındaki Williams Sendromu bulunan bir erkek çocuk hastada, mevcut diş çürüklerinin restorasyonları ve enfeksiyonlu dişlerin çekimi gibi rutin dental tedavi işlemleri, genel anestezi protokülü doğrultusunda gerçekleştirilmiş ve sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Pedodontik Hastalar, Dental Anksiyete, Dental Korku, Davranış Yönlendirme Teknikleri, Genel Anestezi.

Sözel Bildiri

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERİN HASTALIĞI KABUL DÜZEYLERİ VE SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN ETKİSİ

Nurten TERKEŞ, Derya ÖNGÜN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Burdur, Türkiye, nterkes@mehmetakif.edu.tr

Burdur Mehmet Akif Ersoy üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur,Türkiye

ongunderya63@gmail.com

Giriş: Diyabet, yaşam boyu sürmesi ve sonradan ortaya çıkan komplikasyonlarına bağlı organ ve işlev kayıplarına sebebiyet vermesi nedeniyle de yaşam süresi ve kalitesini olumsuz yönde etkileyen kronik ciddi bir metabolizma hastalığıdır**. Amaç:** Bu çalışmada Tip 2 diyabetli bireylerin hastalığı kabul düzeyleri ve sosyo-demografik özelliklerin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu araştırma tanımlayıcı biçimde, 05 Ocak 2024 – 15 Şubat 2024 tarihleri arasında bir ilçe devlet hastanesinin dahiliye servisinde tedavi gören 282 tip 2 diyabet hastası ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve Hastalığı Kabul Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 22 paket programında analiz edilmiştir. **Bulgular:** Araştırmaya katılan tip 2 diyabetli bireylerin kişisel özelliklerine göre dağılımı incelendiğinde yaş ortalaması 58.93±12.40, %62.4'ü kadın, %87.9'u evli, %52.4'ü ilköğretim mezunu, %68.7'si çalışmıyor, %46'sı ev hanımı, %36.1'inin tanı süresinin 5 ila 10 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Araştırmaya katılanların hastalığı kabul düzeyi ile yaş (p=0.000), cinsiyet (p=0.036), eğitim durumu (p=0.032), medeni durum (p=0.003), çalışma durumu (p=0.000), mesleği (p=0.000), tanı süresi (p=0.000) ve başka bir hastalığa sahip olma durumu (p=0.000) arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. **Sonuç:** Sonuç olarak, bireylerin algıladığı hastalığı kabul düzeyi yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu, meslek ve tanı süresi gibi değişkenlerden etkilendiği bulunmuştur. Hastalığı kabul düzeyinin iyileştirilebilmesi için sosyo-demografik değişkenlerin ayrıntılı değerlendirilmesi ve gerekli planlanmaların ona göre organize edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 Diyabet, Hemşirelik, Hastalığı kabul.

Sözel Bildiri

DIARRHEA IN NEONATAL LAMBS AND KIDS

KEMAL VAROL*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Vocational School of Food, Agriculture and Livestock, Department of Veterinary, Burdur, Turkey, kmlvrl@yahoo.com*

The neonatal period is the most vulnerable period in an organism's life. Factors causing diarrhea in lambs and kids during the neonatal period; Enterotoxigenic *Escherichia (E.) coli* (ETEC), Cryptosporidium species, Rotavirus and Coronavirus, Salmonella species, some Clostridium species (*Clostridium perfringens type B*) and Eimeria species. As it is known, the most common cause of fluid loss in lamb kids during the neonatal period is diarrhea. Various virulence factors of these factors are effective in the development of fluid losses, and if left untreated, it results in death and causes serious economic losses. In this oral presentation, diarrhea in neonatal lambs and kids will be discussed.

Anahtar Kelimeler: Diarrhea, Kids, Lambs, Neonatal

IHSLC

Poster Bildiri

OLGU SUNUMU: 3 KANALLI BİLATERAL MANDİBULAR PREMOLAR DİŞLERİN KÖK KANAL TEDAVİSİ

Suna Elçin YENER*, Meltem DARTAR ÖZTAN**

** Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, seyener@ankara.edu.tr*

*** Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, dartar@dentistry.ankara.edu.tr*

Giriş: Anatomik varyasyon gösteren dişler endodontide zorlu vakalar olarak değerlendirilebilirler. Kök kanal morfolojisinin kompleks yapısı ve ekstra kanalların görülme sıklığının fazla olması sebebiyle mandibular premolar dişler gözden kaçan kanallardan kaynaklanan başarısızlığı önlemek için tedaviden önce dikkatle değerlendirilmelidir. **Amaç:** Bu vaka raporunun amacı üç kanallı dört adet alt premolar dişin endodontik tedavisini sunmaktır. **Yöntem:** 65 yaşında erkek hasta protetik endikasyon nedeniyle mandibular premolar dişlerine kök kanal tedavisi yapılması için endodonti kliniğine başvurdu. Radyografik inceleme sonrasında mandibular premolar dişlerde birden fazla kanal olduğu görüldü. Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi (KIBT) ile her dişte üç kanal tespit edildi. Her bir diş için büyütme altında giriş kaviteleri açıldı. Kanal ağızlarının tespitinin ardından elektronik apeks bulucu ile kök kanal boyları tespit edildi ve periapikal radyografiler ile doğrulandı. Kanallar EndoArt Gold Eğeler (İnci Dental, İstanbul, Türkiye) ile 30.04'e kadar genişletildi. Her eğe değişiminde kanallar %2.5'luk NaOCl ile irrige edildi. Final irrigasyonu %2.5'luk NaOCl, %17'lik EDTA ve serum fizyolojik ile yapıldı. Kanallar AH Plus kanal patı (Dentsply De Treyi Konstanz, Almanya) ve uyumlu gutta-perkalar ile tek kon tekniği ile dolduruldu. Aynı seansta dişler kompozit rezin ile restore edildi. **Tartışma ve Sonuç:** Mandibular premolar dişlerin kök kanal anatomileri farklılık gösterebilir ancak aynı anda tüm mandibular premolar dişlerde varyasyon görülmesi nadirdir. Başarılı bir kök kanal tedavisi için anatomik varyasyonların tespit edilmesi çok önemlidir. İki boyutlu radyografiler bu varyasyonları tespit etmede yetersiz kalabildiğinden üç boyutlu görüntüleme yöntemlerinin kullanılması önerilir. Aynı zamanda başarılı bir endodontik tedavi için ekstra kanalların tespitinde büyütme sistemlerin kullanılması çok büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anatomik varyasyon, kök kanal tedavisi, ekstra kanal, KIBT

Sözel Bildiri

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALARA YÖNELİK SİSTEMATİK DERLEME

Alihan BAŞLAR*, Funda UYSAL**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı, Burdur, Turkey, alihannbaslar@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Burdur, Turkey, fuysal@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Hizmet içi eğitim bireylerin çalıştıkları kurumda mesleğine ilişkin aldığı eğitimlere yönelik bilgi ve becerilerindeki eksikliklerin giderilmesi ve yeni bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla gerçekleştirilen bir eğitim türüdür. **Amaç:** Çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik yapılan hizmet içi mesleki çalışmaları incelemektir. **Yöntem:** Çalışma, sistematik derleme çalışmasıdır. Çalışma kapsamında "inservice training" ve "teacher" anahtar kelimeleri kullanılarak Ulusal Tez Merkezi ve Dergipark veri tabanlarında 2013-2023 yılları arasında yapılmış 147 doktora, 533 yüksek lisans ve 155 makale çalışmasına ulaşılmıştır. Çalışmada, sistematik tarama sürecine ilişkin izlenen protokol ve belirlenen çalışmaya dahil etme kriterler göz önüne alınarak 71 doktora, 144 yüksek lisans ve 72 makale çalışması çalışmaya dahil edilmiştir. Incelenen çalışmalar çalışma yılı, çalışmanın yöntemi, branş değişkenlerine göre incelenmiştir. **Bulgular:** 287 çalışma incelendiğinde yıllara göre dağılımı 2013 yılında 12 (%4,18), 2014 yılında 17 (%5,92), 2015 yılında 21 (%7,32), 2016 yılında 22 (%7,62), 2017 yılında 36 (%12,54), 2018 yılında 34 (%11,85), 2019 yılında 44 (%15,33), 2020 yılında 25 (%8,71), 2021 yılında 31 (%10,8), 2022 yılında 32 (%11,15) ve 2023 yılında 13 (%4,53) çalışmadan oluşmaktadır. Bu çalışmalar içerisinden 61 (%21,25) çalışma nicel araştırma, 120 (%41,81) çalışma nitel araştırma ve 106 (%36,93) çalışma da karma araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Branşlara göre dağılım ise incelenecektir. **Sonuç ve Tartışma:** Çalışmadan elde edilen bulgular göz önüne alındığında çalışma konusuna ilişkin en fazla çalışmanın 2018-2019 yılında yapıldığı, en az çalışmanın ise 2013 yılında yapıldığı görülmektedir. Ayrıca çalışmaların genel olarak nicel araştırma yöntemlerine göre tasarlandığı ve uygulama ağırlıklı çalışmalar olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İn service Training, Teacher, Sistematik Derleme

Poster Bildiri

SAĞLIKTA EŞİTLİK-EŞİTSİZLİK VE HALK SAĞLIĞI HEMŞİRESİNİN ROLLERİ

Elmas Miray YETKİN*

** Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, mirayetkin@gmail.com*

Sağlıkta eşitsizlikler, insanların sağlık durumundaki önlenebilir ve adil olmayan farklılıklardır. Dünya çapında ciddi bir halk sağlığı sorunu olan sağlık alanındaki eşitsizliklerin azaltılması ve önlenmesinde hemşireler önemli bir rol oynamaktadır. Bu derlemede, sağlıkta eşitsizliklerin nedenlerini, etkilerini ve halk sağlığı hemşirelerinin bu alandaki rol ve sorumluluklarına değinilmiştir. İlk olarak, sosyal, ekonomik, coğrafi ve kültürel faktörler gibi çeşitli etkenlerin sağlık eşitsizliklerine nasıl katkıda bulunduğu vurgulanmaktadır. Bu faktörler, sağlık hizmetlerine erişimde ve sağlık sonuçlarında belirgin farklılıklara yol açmaktadır. Ardından, halk sağlığı hemşirelerinin sağlık eşitsizliklerini azaltmada oynadıkları rol incelenmektedir. Bu roller arasında, topluma yönelik sağlık eğitimi ve farkındalığın artırılması, sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, risk gruplarına yönelik özel programların geliştirilmesi ve politika yapıcılarla işbirliği yapılması gibi stratejiler bulunmaktadır. Sonuç olarak, halk sağlığı hemşirelerinin güçlendirilmesi ve eğitiminin artırılması gerekliliği vurgulanmakta ve gelecekteki çalışmalar için öneriler sunulmaktadır. Sağlık eşitsizliklerinin azaltılmasında hemşirelerin önemli bir rol oynadığını ve bu konuda yapılacak daha fazla araştırma ve uygulamaya olan ihtiyaç vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlıkta eşitsizlik, halk sağlığı hemşireliği, hemşirenin rolleri

Sözel Bildiri

SÜT SIĞIRLARINDA MEME ÖDEMİ

Gözde BARBAROS*, Mesih KOCAMÜFTÜOĞLU**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi,Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı , Burdur, Türkiye, vethekgzd@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi,Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı , Burdur, Türkiye, mesih2005@hotmail.com*

Meme ödemi; meme bezi çevresindeki dokularda ve abdominal bölgede şişmeye neden olan yoğun sıvı birikmesidir. İneklerde fizyolojik ve patolojik olarak iki şekilde meme ödeminden söz edilir. Fizyolojik ödemler, doğumdan 2-3 gün önce başlayıp doğumdan sonra 8-12 gün içinde rezorbe olur. Bu ödemler, doğum zamanı (fetal büyümenin etkisi, kan ve lenfatik akışın artması, hormonal değişimler) ile ilişkilidir. Meme ödemi fizyolojik olmasına rağmen nekrotik dermatitis, ağrı nedeniyle sütü indirememe, sağım yapamama sonucu mastitis gibi sıkıntılara neden olarak sürecin uzamasına ve komplikasyonlara neden olabilir. Uzun süre devam ettiği durumlarda bazı önemli hastalıklarla (mastitis, metritis, ayak hastalıkları) ilişkili olduğu ve predispozisyon oluşturabildiği düşünülmektedir. Patolojik ödemler ise laktasyon sırasında ortaya çıkar. Fizyolojik ödemlerden daha uzun sürebilir. Yangılı (sıcak) ve yangısız (soğuk) meme ödemleri olarak şekillenebilmektedir. Mastitis, akut puerperal metrit, yara enfeksiyonu ve cerrahi operasyonlar, allerji, ürtiker, böcek ve yılan ısırması, fotosensitizasyon gibi nedenler sıcak meme ödemlerine neden olur. Dolaşım bozuklukları, karaciğer ve böbrek hastalıkları, hatalı sağımlar gibi nedenler soğuk meme ödemlerine neden olur. Tüm bu hastalıklarla birlikle meme ödemi; ineğin refahını, süt verimini ve sürüden çıkarılma oranını etkileyebilir. İşletmede ekonomik kayıplarla sonuçlanabilir. Yüksek süt verimli ineklerde, kan ve lenf dolaşımındaki değişikliklerden dolayı daha sık gözlenir. Düvelerde memedeki vasküler dolaşımın daha az gelişmiş olması nedeniyle ineklere kıyasla daha şiddetli ve daha yaygındır. En fazla süt ineklerinde görülmekte olup ve dünya süt sığırcılığı endüstrisini etkileyen en ciddi sorunlardan birisi olarak tanımlanır. Süt veriminde azalma ve mastitise duyarlılık yapmasından dolayı, son yıllarda yoğun araştırma konusu olmuştur. Ödem oluşumu nasıl engellenir sorusu sıkça sorulmaktadır. Bu konuda özellikle kuru dönem beslenme programları oluşturulur. Teşhisi için genellikle 1 ila 5 puanlık skorlama yapılır. Şiddeti, ödemin göğüs kısmı ve uyluklara kadar yayılımına göre belirlenir. Medikal, konservatif ve alternatif tedavi yöntemleri ile tedavi edilebilir. Tedavisi, fizyolojik veya patolojik oluşu dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu derlemede, meme ödeminin klinik değerlendirilmesi ve tedavi seçenekleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meme Ödemi, Süt Sığırı, İneklerde Meme Hastalıkları, İneklerde Metabolizma Hastalıkları, Süt Sığırlarında Refah

Sözel Bildiri

KEDİLERDE HİPERTROFİK KARDİYOMİYOPATİ

Şimal AKINSAL*, Kenan SEZER**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Turkey, simalakinsal56@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Turkey, ksezer@mehmetakif.edu.tr*

Kardiyomiyopatiler özellikle kalp kasını etkileyerek normal fizyolojik döngüde aksaklıklara yol açmaktadır. Kedi ve köpeklerdeki kardiyovasküler rahatsızlıklarının önemli bir kısmını kardiyomiyopati çeşitleri oluşturur. Alt başlıklarından biri olan hipertrofik kardiyomiyopati (HCM), en sık rapor edilen kardiyovasküler hastalıklardan biridir. Son bulgularla etiyolojisine ışık tutulan HCM'nin çoğunlukla genetik nedenlerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Genellikle sol ventrikülde ve asimetrik olmakla beraber ventriküllerde konsantrik hipertrofi ile karakterizedir. Teşhis konulabilmesi için kalp hastalıklarındaki dispne, öksürük veya egzersiz intolerans gibi klinik semptomlar ilk adımdır. Daha sonra radyografi bulguları şüpheyi ileri taşımaktadır ve kardiyomiyopati tanısında kullanılmaktadır. Ancak kardiyomiyopatileri birbirinden ayırmak için esas tanı ekokardiyografi ile konulmaktadır. HCM tanısı kesinleştirildikten sonra ne kadar ilerlediğinin tespit edilmesi hastalığın prognozu açısından oldukça önemlidir. İlk başlarda öğrenilmişse ilerlemesini önleyici tedavi, ilerleyen dönemlerde ise bunun yanında ortaya çıkardığı sekonder komplikasyonların da tedavisi beraber yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kardiyomiyopati, Hipertofi, Kardiyovasküler Hastalıklar

Sözel Bildiri

BİLATERAL KASIK AĞRISIYLA GELEN HASTADA NADİR BİR DURUM: PUBİK SİMFİZİS SEPTİK ARTRİTİ VE EŞLİK EDEN BİLATERAL ADDUKTOR KASLARDA PİYOMYOZİT

Ayşe Say*, Nazan Okur, Münteha Çakmakçı Sözen*****

**Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Radyoloji Bölümü, Niğde, Türkiye*
dr.acankaya@gmail.com

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*
nazanokur68@yahoo.com

**Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, Isparta, Türkiye*
muntehacakmakci@gmail.com

Pubik simfizinin septik artriti, potansiyel olarak şiddetli olmasına rağmen nadir görülen bir durumdur. Risk faktörleri arasında travma, enfeksiyon, ürolojik ve jinekolojik girişimler, malign pelvik tümörler, spor ve intravenöz ilaç kullanımı yer alır. Klinik olarak ateş, ayağa kalkarken ve yürürken artan karın, pelvik veya kasık ağrısı, kalça hareketlerinde ağrı ve ağrılı klodikasyon ile kendini gösterebilir. Radyografik işaretler, belirli radyolojik inceleme modalitelerinde gecikebilir veya saptanmayabilir. Bu nedenle tanı atlanabilir ve tedavi gecikebilir. Sporcularda, simfizis pubisin steril enflamasyonu (osteitis pubis) nispeten yaygındır. Her iki koşul da benzer bir kliniğe sahip olabilir. Tedavide önemli farklılıklar olduğu için erken tanı önemlidir. Bu ayrımın önemi ve tanıdaki gecikmenin oluşturduğu komplikasyonlara dair bir örnek olması amacıyla merkezimizdeki bu vakayı sunuyoruz.

Vaka

67 yaşında kadın hasta, merkezimize başvurusundan yaklaşık 2 ay önce sağ bacak ön yüzde gelişen yara ve 1 ay öncesinde kasıklarda ve belde ağrı şikâyeti ile dış merkezde hastaneye yatışı olmuş ancak tedaviye yanıt alamaması sonrası Romatoloji polikliniğine başvurması önerisi ile taburcu edilmiş. Hasta merkezimize son 1 haftadır olan uykuya meyil, halsizlik ve yürüyememe şikâyeti ile başvurdu. Başvuruda alınan kanlarında BK: 14.3 CRP: 526 idi.

Pelvis ve bilateral kalça MR incelemesinde; perisimfizyal kemik iliği ödemi, çevre yumuşak dokularda heterojen inflamatuar sinyal artışları ve her iki tarafta adduktor kas grupları içerisinde çevresinde ödematöz sinyal değişikliklerinin eşlik ettiği içerisinde hava değerlerine ait olduğu düşünülen sinyalsiz alanların izlendiği, periferi kontrast tutan kolleksiyonlar izlenmiştir. Radyolojik bulgular simfizis pubis septik artritine bağlı gelişen bilateral yaygın adduktor piyomyozit lehine yorumlandı. Tarifli koleksiyonlara yönelik öncelikle Girişimsel Radyoloji

tarafından örnekleme yapılıp, drenaj kateteri yerleştirildi. Alınan örneklerde E.feacium üremesi oldu. Uygun antibiyoterapi başlandı. Yeterli drenaj sağlanmaması üzerine ortopedi tarafından operasyon yapıldı. Drenajla eşzamanlı yapılan kan kültüründe üreme olmadı. İdrar kültüründe de E. feacium üremesi oldu.

Sonuç: Simfizis pubisin septik artriti sık karşılaşılan bir durum değildir. Kalça-kasık ağrısı olan hastada enfeksiyöz klinik bulgular varlığında akla gelmelidir. Görüntülemede en önemli araç MRG'dir. İnvaziv işlemler (cerrahi veya görüntüleme eşliğinde drenaj) gerektiren çevre dokularda abse formasyonları gelişebilmesi nedeni ile erken tanı önem arz etmektedir. Erken tanı ile uzun süreli antibiyoterapi sonrası iyileşme sağlanabilir.

Anahtar Kelime: Septik artrit, Polimyozit, Osteitis pubis

IHSLC

Sözel Bildiri

CYTOTOXITY STUDIES CONDUCTED WITH *CENTAUREA* SPECIES IN CERVICAL CANCER CELL LINE IN THE LAST 15 YEARS

Safa EMİNOĞLU*, Eylül GÜNGÖRENLER, Ayşe Kübra KARABOĞA ARSLAN*****

** Erciyes University, Institute of Health Sciences, Department of Pharmacology, Kayseri, Türkiye, safa.eminoglu@hotmail.com*

*** Erciyes University, Faculty of Pharmacy, Kayseri, Türkiye, eylulgungorenler25@gmail.com*

**** Erciyes University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, Kayseri, Türkiye, aysekubra@erciyes.edu.tr*

Cervical cancer, the third most common cancer among women worldwide, continues to pose a significant public health challenge due to its notable rates of morbidity and mortality. Treatment options for cervical cancer vary depending on its severity and include surgery, radiotherapy, and chemotherapy. While chemotherapy is currently the preferred treatment, it often induces severe side effects leading to adjustments in the treatment regimen and thus reduces the patient's chance of survival. For this reason, there is a growing focus on developing natural anticancer drugs. Herbal medicines have garnered attention from researchers due to their cost-effectiveness, accessibility and lower incidence of side effects compared to synthetic medications. The *Centaurea* genus, part of the Asteraceae family, exhibits a broad global distribution. however, it has many endemic species in Turkiye and has long been utilized in traditional folk medicine for treating diseases. Some research studies focused on verifying the ethnopharmacology of extracts and isolated compounds and compare it with modern pharmacology. Although there are studies on antimicrobial and antioxidant activities, there are few studies on the effects of the species on cancer cells. In this study, cytotoxicity studies conducted on *Centaurea* species and HeLa cell line between 2009 and 2024 were reviewed with up-to-date studies presented in the literature on the subject and presented together. It is thought that the study will encourage further studies on *Centaurea* species, enabling a better understanding of their cytotoxic effects and mechanism of action. This study is based on thesis study coded TYL-202312905 and supported by Erciyes University Scientific Research Projects coordination Unit.

Key words: *Centaurea*, HeLa, Cervical cancer, Cytotoxicity, Asteraceae

Sözel Bildiri

MAST HÜCRE DEMONSTRASYONUNDA FİKSASYONUN ÖNEMİ

Emel DEMİRBAĞ*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler Bölümü, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, Isparta, Türkiye, emeldemirbag@sdu.edu.tr*

Dokuların mikroskobik incelenmesinde fiksasyon temel basamaktır ve sonraki aşamaları etkiler. Fiksasyonun amacı, dokuların morfolojik özelliklerini canlı durumundakine en yakın şekliyle korumaktır. Dokuların boyanması kullanılan fiksatif türü ve konsantrasyonuna göre değişiklik göstermektedir. Mast hücreleri IgE ve IgG bağlayan membran reseptörlerine sahip, aşırı duyarlılık reaksiyonlarında, paraziter hastalıklarda ve neoplazmlara karşı savunmada rol alan hücrelerdir. Mast hücreleri dokularda kan damarları, sinirler ve dış çevre ile ilişkide olan yüzeylerde yerleşik olarak bulunurlar. Orijinleri, yerleşim yerleri, kullanılan tespit solüsyonuna verilen cevap, taşıdığı glikozaminoglikanların türü, histokimyasal farklılıklar, fonksiyonel kriterler ve hücrelerin morfolojik özellikleri gibi unsurlar göz önüne alındığında, bağ doku mast hücresi ve mukozal mast hücresi olmak üzere iki alt gruba ayrılmaktadır. Mast hücre heterojenitesi kavramı, mast hücrelerinde morfolojik, biyokimyasal ve fonksiyonel farklılığı ifade eder. Bu çalışmanın amacı, farklı hayvan türlerindeki çeşitli dokularda mast hücre dağılımı ve heterojenitesini belirlemeye yönelik yapılmış çalışmaları analiz ederek, mast hücre demonstrasyonu için en etkili fiksatif solüsyonları ile boyama metotlarının ortaya konmasıdır. Yapılan literatür taramasında farklı kanatlı ve memeli türlerinin dolaşım, solunum, sindirim, boşaltım ve genital sistemine ait farklı dokuların %10'luk formalin, alkolik formalin, nötr tamponlu formalin, Bouin, Schaudin, Orth, Carnoy, izotonik formaldehit asetik asit ve basic lead asetate-Mota gibi farklı fiksatif solüsyonları ile tespit edildiği ve mast hücre demonstrasyonu için Thionin, Toluidine Blue, Alcian Blue (AB), Safranin O (SO) ve AB/SO boyama yöntemlerinin uygulandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak kullanılan fiksatif solüsyonunun mast hücrelerinin şekilleri, dağılımları, yoğunlukları ve boyanma özelliklerine etki ettiği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın mast hücrelerinin dağılımı ve heterojenitesi üzerinde yapılabilecek çalışmalara yardımcı olacağı ve literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mast hücresi, Fiksasyon, Fiksatif uygunluğu, Heterojenite

Sözel Bildiri

AMİODARON İLİŞKİLİ TİROTOKSİKOZ: OLGU SUNUMU

Nuriye ÖZCAN ÖZER[1]

[1] *Uzman Tıp Doktoru, Isparta Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Isparta*

nuriyeozcanmd@gmail.com

Giriş: Günümüzde kardiyak disritmilerin tedavisinde sık kullanılan antiaritmik ilaçlardan olan amiodaron ihtiva ettiği iyot nedeniyle azımsanamayacak ölçüde tiroid disfonksiyonuna sebep olmaktadır. Klinikte ötiroid seyredebileceği gibi, hipotiroidizm veya tirotoksikoz olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Bu vakada amiodaron ilişkili tirotoksikoz tanısıyla takip ve tedavi edilen bir hastanın sunulması amaçlandı.

Olgu Sunumu: Diyabetes mellitus, hipertansiyon, koroner arter hastalığı ve atriyal fibrilasyon tanıları mevcut 58 yaşında kadın hasta dahiliye polikliniğine 3 aydır süregelen halsizlik, çarpıntı, kilo kaybı ile başvurdu. Yapılan fiziki muayenesinde vitaller TA: 130/90 mmHg Nabız: 91/dk Ateş: 36,3‘C idi. Sistem muayenelerinde patoloji izlenmedi. Tiroid bezi non-palpabl, tiroid lojunda hassasiyet yoktu. İstenen kan tetkikleri tirotoksikoz ile uyumlu görüldü. Tiroid USG yapılan hastanın ultrasonografide parankim ekojenitesi azalmış, heterojenite saptamdı, tiroidit? olan hastaya anti-tiroid tedavi planlandı. Hastanın kullanmakta olduğu ilaçlar gözden geçirildiğinde amiodaron 200 mg/gün kullandığı görüldü. Mevcut tirotoksikoz tablosunun sebebi olabileceğinden amiodaron kesildi. Prednol 32 mg/gün, metimazol 20 mg/gün başlanıp 1 ay sonra poliklinik kontrolüne çağırıldı. 1 ay sonraki kontrolünde tirotoksikoz tablosunun gerilemedği, aksine sT3-T4 seviyelerinin 2 kat daha yükseldiği görüldü. Hastaya dahiliye servisine yatış verildi. Servis takibinde yüksek doz steroid, plazmaferez ve anti-tiroid tedaviye devam edildi. Takipte kısmen ötiroidi sağlanan hasta kalıcı çözüm gerektiği düşünülerek tiroidektomiye verildi.

Sonuç: Amiodaron kullanan hastaların %2-12’sinde tirotoksikoz, %6-13’ü civarında hipotiroidi gözlenebilmektedir. Bu nedenle amiodaron kullanan hastalar uzun dönemde tiroid disfonksiyonu açısından mutlaka takip edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Amiodaron, Tirotoksikoz, Plazmaferez

Sözel Bildiri

SPOR REHABİLİTASYONUNDA KURU İĞNELEMENİN YERİ NEDİR?

Nadir Tayfun ÖZCAN[1], Çağlayan Pınar ÖZTÜRK[2], Zeliha BAŞKURT[1]

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, nadirozcan@sdu.edu.tr

[2]Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, caglayanozturk@sdu.edu.tr

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, zelihabaskurt@sdu.edu.tr

Sporun fiziksel uygunluk, kognitif fonksiyon ve yaşam kalitesi üzerine olan önemli pozitif etkileri nedeniyle özellikle son yıllarda sportif aktivitelere katılım oldukça artmıştır. Ancak sporcuların performanslarını en üst düzeyde tutma isteği, çeşitli içsel ve dışsal faktörler, kazanma baskısı gibi sebepler sporcular üzerinde fiziksel ve psikolojik streslere neden olmakta ve hatta bu durum spor yaralanmalarını da beraberinde getirmektedir. Bu durum sporcunun hem günlük hem de spor hayatını olumsuz etkilemekte birlikte aynı zamanda ekonomik bir yükte oluşturmaktadır. Bu bağlamda yaralanmaları önleyici yaklaşımlar ortaya koyabilmek, yaralanma sonrası fonksiyonel performansı en kısa sürede en üst seviyeye çıkarmak ve yeni bir yaralanma riskini minimale indirmek sportif rehabilitasyonun en önemli amaçları arasındadır. Spor yaralanmaların meydana gelmesinin ve tekrarının önlenmesi ile etkili ve güvenli bir spora dönüş amacıyla kullanılabilecek birçok fizyoterapi yöntemi bulunmaktadır. Soğuk-sıcak uygulamalar, egzersizler, elektroterapi modaliteleri, hidroterapi yöntemleri, bantlama, manuel terapi gibi farklı fizyoterapi yöntemleri kliniklerde sıklıkla uygulanmakla birlikte, özellikle yumuşak doku yaralanmalarında etkili bir tedavi yöntemi olan kuru iğneleme yöntemi de sporcuların fizyoterapi ve rehabilitasyonunda kullanılmaktadır. Kuru iğneleme ile motor nöron uyarılabilirliğinde, enerji metabolizmasında, kas enzim fonksiyonlarında, enduransında ve koordinasyonunda sağlanan artış sporcuların hem iyileşme süreçlerine hem de performanslarına olumlu yönde katkı sağlamaktadır.

Bu kapsamda bu derlemede sporcularda yaralanmaların önlenmesinde ve fizyoterapisinde uygulanan kuru iğneleme tekniğinin etki mekanizması, uygulama şekilleri ve sporculardaki etkilerinin tartışılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor yaralanmaları, Rehabilitasyon, Kuru iğneleme

Sözel Bildiri

FERRİK SÜLFAT AMPUTASYONU İLE YAPILAN PULPOTOMİ TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Gamze UZUN*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. dtgamzeuzunn@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Amputasyon tedavisi; süt azı dişlerinde, diş çürüğünün kaldırılması esnasında meydana gelen pulpa perforasyonlarının tedavi edilmesi için uygulanan tedavi yöntemidir. Çürükle perfore bölgeye komşu olan ve özellikle hiperemi evresinde bulunan kron pulpasının kesilip alındığı, sağlıklı kök pulpasının vital olarak veya fikse edilerek korunup, kök kanal ağızlarında iyileşmenin sağlanması şeklinde uygulanabilmektedir. Pulpa amputasyonu yapılacak olan dişlerin; çok derin çürüklü olmakla birlikte semptomsuz veya hiperemi semptomlu, bununla birlikte restore edilebilir durumda olması gerekmektedir. Yaygın pulpa dejenerasyonu gösteren, spontan gündüz ağrısı, gece ağrısı, apse, fistül, perküsyonda hassasiyet ve radyografik olarak internal ya da eksternal kök rezorpsiyonu, furkasyonda kemik kaybı ve kök kanallarında kalsifikasyonlar vb. istenmeyen durumlar söz konusu olmamalıdır.

OLGU SUNUMU

Bu olgu sunumunda; Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'mize başvuran, 6 yaşındaki kız çocuk hastanın, 85 numaralı süt azı dişinde gerçekleştirdiğimiz 'ferrik sülfat amputasyonu' tedavisi bildirilmektedir. Alınan anamnez sonucunda, hastanın herhangi bir sistemik rahatsızlığı veya ilaç kullanımının olmadığı öğrenilmiştir. Yapılan klinik muayenede, ilgili dişin vitalite testine pozitif, perküsyona negatif, palpasyona negatif cevaplar verdiği, spontan veya gece ağrıları göstermediği ve ayrıca dişin mobilite olmadığı belirlenmiştir. Alınan intraoral radyografide, kök ucunda herhangi bir lezyon saptanmamıştır. Hastanın dental tedavisine başlanmadan önce, lokal anestezi tekniği ile anestezisi sağlanmış olup, çürük lezyonu çevreden merkeze doğru temizlemiştir. Daha sonrasında kron pulpası çelik rond frez ile çıkartılmıştır. Kanal ağızlarındaki kanamanın durdurulması için hafif nemli, steril bir minik pamuk peletle, 3-5 dakika tampon işlemi uygulanarak kanama durdurulmuş olup, kanal ağızlarına metal-protein iyon kompleksi oluşumunu ve kök kanal pulpasının vital kalmasını sağlayan, %15'lik ferrik sülfat dental medikal ajanı uygulanmıştır.

Ferrik sülfat ajanı kök kanal ağızlarında 10-15 sn bekletildikten sonra, ilgili dişe çinko oksit ojenol siman dental materyali yüzeyi sıkı bir şekilde kapatmak üzere, düzgün bir şekilde uygulanmıştır. Ardından dentin bonding ajanları uygulanarak, LED ışık kaynağı kullanılarak, bağlayıcı ajanın polimerizasyonu sağlanmıştır. Sonrasında universal kompozit restorasyon materyali kullanılarak dişin restorasyonu tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler:Süt Azı Dişleri, Pulpa Amputasyonu, Ferrik Sülfat Amputasyonu, Çürük, Kron-Kök Pulpası

Sözel Bildiri

EVALUATION OF DIETITIANS' COMMUNICATION SKILLS AND JOB SATISFACTION: A PILOT STUDY

Gizem OLGAÇ *, Öykü Peren TÜRK **, Nural ERZURUM ALİM ***

** Dietitians, Ankara, Turkey, gizemolgac41@gmail.com*

*** Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Turkey, oykuperenturk@aybu.edu.tr*

**** Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Turkey, nalim@aybu.edu.tr*

Background: High communication skills among healthcare professionals can enhance the quality of communication with patients. The relationship of healthcare workers who have high job satisfaction with patients and other healthcare workers can also influence their communication skills. **Aim:** This study aimed to assess dietitians' job satisfaction and communication skills. **Methods:** The study was conducted with 41 dietitians working in Ankara. The Health Professionals Communication Skills Scale (HP-CSS) and the Job Satisfaction Scale were used to evaluate the communication skills and job satisfaction of individuals working in the healthcare sector. **Results:** Of the dietitians participating in the study, 85.4% were female and 14.6% were male. 87.8% were graduates, 61.0% were married, and their average age was 36.2 ± 10.5 years. The average duration of professional experience was 6.0 ± 8.0 years. The empathy, informative communication, respect, and social skill scores were 25.7 ± 3.7, 30.9 ± 3.7, 15.5 ± 2.2, and 19.5 ± 2.8, respectively. The total score of the Communication Skills Scale was 91.46 ± 10.90, and the job satisfaction score was 18.56 ± 3.89. A positive significant relationship was found between empathy and job satisfaction ($p < 0.05$). **Discussion and Conclusion:** There was no statistically significant difference between communication skills and job satisfaction in the study. It was determined that dietitians with high empathy skills have higher job satisfaction ($p < 0.05$). Further studies are needed to examine the relationship between dietitians' empathy skills and job satisfaction.

Keywords: Dietitian, Empathy, Health communication, Job satisfaction

Sözel Bildiri

YAŞLANMA SÜRECİNDE IGF-1 HORMONUNUN ROLÜ VE METABOLİK ETKİLERİ

İrem ALKAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye, iremyaman32@gmail.com

Yaşlanma, insan yaşamının doğal bir sürecidir ve birçok fizyolojik değişiklikle karakterizedir. Bu süreçte, hormon düzeylerinde değişimler meydana gelmektedir ve bu değişimler vücuttaki birçok sistemi etkilemektedir. İnsülin benzeri büyüme faktörü 1 (IGF-1), yaşlanma sürecinde önemli rol oynayan bir hormondur. IGF-1, büyüme hormonu (GH) tarafından salgılanır ve büyüme, hücre yenilenmesi, kas kütlesi korunması, kemik sağlığı, metabolizma düzenlenmesi ve beyin fonksiyonları gibi birçok biyolojik süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Yaşlanma süreci ile IGF-1 düzeylerinde azalma görülmektedir. Bu azalma, yaşlanmanın vücutta yol açtığı birçok fizyolojik değişiklikle ilişkilendirilmiştir. Özellikle, doku yenilenmesinde azalma, kas kaybı, kemik yoğunluğunda azalma ve metabolizma hızının yavaşlaması gibi yaşlanma belirtileri ile ilişkilidir. Bu nedenle, yaşlanma sürecinde IGF-1 hormonunun rolünün anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Bu derleme çalışmasında, yaşlanma sürecinde IGF-1 hormonunun rolüne odaklanılarak hücresel düzeydeki yenilenme süreçlerinin ve metabolizma üzerindeki etkilerinin ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma, İnsülin benzeri büyüme faktörü 1 (IGF-1), Metabolizma, Hücresel yenilenme

Sözel Bildiri

UNIVERSITY OF WASHİNGTON AĞRIYLA İLİŞKİLİ ÖZ YETERLİLİK SKALASI KISA FORM: TÜRKÇE VERSİYONUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

Gürsu Sayar*, Mehmet Özkeskin, Fatih Özden*****

**Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, gursusayar@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, mehmet.ozkeskin@ege.edu.tr*

****Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Köyceğiz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Muğla, Türkiye, fatihozden@mu.edu.tr*

Amaç: Bu çalışmanın amacı kronik muskuloskeletal ağrısı olan bireylerde University of Washington Ağrıyla İlişkili Öz Yeterlilik Skalası Kısa Form'un (UWAİÖYS-KF) Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliğini araştırmaktı.

Yöntem: Bu çalışma Medicana İnternational İzmir Hastanesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniğine kronik muskuloskeletal ağrı şikayetiyle başvuran 154 birey ile gerçekleştirildi. UWAİÖYS-KF, Guillemin ve Beaton'un prosedürlerine göre Türkçeye çevrildi. Bireylerin demografik ve klinik özellikleri kaydedildi. Olgular, UWAİÖYS-KF' in Türkçe versiyonu ile birlikte Vizüel Analog Skalası (VAS), Korku ve Kaçınma İnanışları Ölçeği (KKİÖ) ve EQ-5D-3L Genel Yaşam Kalitesi Ölçeği anketlerini tamamladılar. İlk değerlendirmeden 10 gün sonra 35 kişilik bir gruptan UWAİÖYS-KF'yi tekrar doldurmaları istendi. İç tutarlılık Cronbach's a kullanılarak test edildi. Korelasyon, sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC) ile belirlendi. Geçerlik, UWAİÖYS-KF ile VAS, Korku ve Kaçınma İnanışları Ölçeği ve EQ-5D-3L Genel Yaşam Kalitesi Ölçeği skorları arasındaki Pearson korelasyon katsayısı hesaplanarak değerlendirildi.

Sonuçlar: Olguların yaş ortalaması 41,4±14,5 yıl idi. Bireylerin kronik ağrı süresi 37,1±61,9 ay idi. Kronik ağrılı bölgesi bel olan 97, boyun olan ise 57 birey vardı. Anketin her bir maddesinin iç tutarlığı mükemmeldi (α>0,80). UWAİÖYS-KF toplam skoruna ait Cronbach Alfa değeri de 0,87 ile mükemmel düzeyde tutarlılık gösterdi. Anketin total skoruna ait ICC sınıf içi korelasyon katsayısı mükemmeldi (ICC>0,80). UWAİÖYS-KF anketine ait 1, 3 ve 5. Maddelerin test tekrar test güvenirliği mükemmel iken (ICC>0,80), madde 2 (ICC=0,769), 4 (ICC=0,780) ve 6'nın (ICC=0,738) ICC skorunun iyi düzeyde olduğu belirlendi. UWAİÖYS-KF ile VAS-Dinlenme skoru arasında orta düzeyde negatif korelasyon tespit edildi (r: -0,359, p<0,001). Diğer taraftan UWAİÖYS-KF ile VAS-Aktivite (r: 0,279, p<0,001) ve EQ5D-3L VAS (r: -0,246, p<0,001) arasında düşük düzeyde korelasyon vardı.

Tartışma: UWAİÖYS-KF'nin kronik muskuloskeletal ağrılı bireylerde, ağrıyla ilişkili öz yeterliliğin değerlendirilmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir anket olduğu sonucuna varıldı.

Anahtar kelimeler: Ağrı, geçerlik ve güvenirlik, değerlendirme, psikometri.

Sözel Bildiri

VALIDITY AND RELIABILITY OF THE TURKISH VERSION OF THE UNIVERSITY OF WASHINGTON PAIN-RELATED SELF-EFFICIACY SCALE SHORT FORM

Gürsu Sayar*, Mehmet Özkeskin, Fatih Özden*****

**Ege University, Institute of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İzmir, Turkey, gursusayar@gmail.com*

*** Ege University, Institute of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İzmir, Turkey, mehmet.ozkeskin@ege.edu.tr*

***Muğla Sıtkı Koçman University, Köyceğiz Vocational School of Health Services, Department of Health Care Services, Muğla, Turkey, fatihozden@mu.edu.tr*

Purpose: The purpose of this study was to investigate the validity and reliability of the Turkish version of the University of Washington Pain-Related Self-Efficacy Scale Short Form (UWAİÖYS-KF) in individuals with chronic musculoskeletal pain.

Methods: This study was conducted in the Physical Therapy and Rehabilitation Clinic of the Medicana International İzmir Hospital on 154 individuals who complained of chronic musculoskeletal pain. UWAİÖYS-KF was translated into Turkish according to the procedures of Guillemin and Beaton. Demographic and clinical characteristics of the individuals were recorded. Patients completed the Visual Analog Scale (VAS), Fear-Avoidance Beliefs Questionnaire, EQ-5D-3L Questionnaire, and the Turkish version of UWAİÖYS-KF. After the initial evaluation, a group of 35 people was asked to refill the UWAİÖYS-KF. Internal consistency was tested using Cronbach's coefficient. Correlation was determined by the Intraclass Correlation Coefficient (ICC). Validity was assessed by calculating the Pearson's correlation coefficient between the UWAİÖYS-KF and VAS, Fear-Avoidance Beliefs Questionnaire, and EQ-5D-3L Questionnaire scores.

Results: The mean age of the cases was 41,4±14,5 years. The mean chronic pain duration of the cases was 37,1±61,9 months. There were 97 individuals whose chronic pain area was the lumbar spine and 57 individuals whose chronic pain area was the cervical spine. The internal consistency of each questionnaire item was high (α>0,80). The Cronbach Alpha value of the UWAİÖYS-KF total score also showed high consistency with 0,87. The ICC intraclass correlation coefficient of the total score of the questionnaire was high (ICC>0,80). While the test-retest reliability of items 1,3 and 5 of the UWAİÖYS-KF survey is high (ICC>0,80), the ICC of items 2 (ICC=0,769), 4 (ICC=0,780) and 6 (ICC=0,738) were at a good level. A moderate negative correlation was detected between UWAİÖYS-KF and VAS-Rest score (r: -0,359, p<0,001). On the other hand, there was a low level of correlation between UWAİÖYS-KF and VAS-Activity (r: 0,279, p<0,001) and EQ-5D-3L VAS (r: -0,246, p<0,001).

Discussion: It is concluded that UWAİÖYS-KF is a valid and reliable questionnaire that can be used to evaluate pain-related self-efficacy in individuals with chronic musculoskeletal pain.

Keywords: Pain, reliability and validity, evaluation

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ENGELETIN AGAINST CISPLATIN NEUROTOXICITY IN SH-SY5Y HUMAN NEUROBLASTOMA CELLS

Busra Dincer*, Irfan Cinar**

** Ondokuz Mayıs University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, Samsun, Türkiye, busra.dincer@omu.edu.tr*

*** Kastamonu University, Faculty of Medicine, Department of Pharmacology, Kastamonu, Türkiye, atairfan.nar@gmail.com*

Background: Cisplatin (CIS) is a widely used chemotherapeutic agent in cancer treatment; however, its efficacy is often limited by neurotoxic side effects. Recent studies have explored the potential of flavonoid-containing plants to mitigate or prevent these adverse effects of cisplatin. **Aim:** This study aims to determine the neuroprotective effects of engeletin (ENG), a flavonoid compound, against CIS-induced neurotoxicity using SH-SY5Y human neuroblastoma cells as an in vitro model system. **Methods:** SH-SY5Y human neuroblastoma cells (ATCC, USA) were provided by The American Type Culture Collection. Engeletin was applied to cells at different concentrations (10, 20, and 40 µM). The MTT assay appraised cell viability at 24, 48, and 72 hours. SOD activity, MDA, and GSH levels were measured to determine the regulatory effects of ENG on impaired oxidative balance due to CIS-induced neurotoxicity. Apoptotic activity was detected by the expression of the apoptosis-regulating caspase-3 (CAS-3) and caspase-9 (CAS-9) genes by real-time PCR. **Results:** Cell viability assays revealed that treatment with ENG significantly attenuated CIS-induced cytotoxicity. Moreover, ENG treatment markedly reduced CIS-induced reactive oxygen species production. ENG treatment attenuated cisplatin-induced apoptosis, as evidenced by decreased CAS-3 and CAS-9 activation. **Discussion and Conclusion:** These findings suggest that engeletin may have therapeutic potential in mitigating CIS-induced neurotoxicity, highlighting its promise as a neuroprotective agent in cancer therapy.

Keywords: Cisplatin, Engeletin, Neurotoxicity, Apoptosis.

Sözel Bildiri

BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI: SAĞLIK İNANÇ MODELİNE GÖRE İDRAR YOLU ENFEKSİYONUNDAN KORUNMADA SAĞLIK İNANÇ ÖLÇEĞİ

[1]Seda Fatma Kaçar , [2]Nurcan Kolaç

[1]Orhangazi Devlet Hastanesi, Bursa,Türkiye,
sedakacar41@gmail.com

2Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye,
nkolac@marmara.edu.tr

Giriş ve Amaç: Kadınların anatomik yapı ve gebelik, menopoz gibi süreçlerden dolayı erkeklere kıyasla idrar yolu enfeksiyonlarına daha yatkın oldukları bulunmuştur. Ancak belirtilen doğal sebeplerin yanında yanlış bilgi, inanç ve uygulamalar, genital organlara ilişkin hastalıklar konusunda çekingen olma gibi durumlar idrar yolu enfeksiyonu oluşumuna zemin hazırlar. Bu araştırmanın amacı yetişkin kadın bireylerde sağlık inanç modeline göre idrar yolu enfeksiyonlarından korunmada sağlık inanç ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenirliliğinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Metodolojik tipteki araştırmanın örneklemini 18 yaş üzeri 364 kadın oluşturdu. Ölçeğin kavramsal çerçevesini ‘’Sağlık İnanç Modeli’’ oluşturdu. Araştırmanın verileri on-line anket yöntemi ile Aralık 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında gönüllük esasına bağlı olarak toplandı. Verilerin toplanmasında araştırmacıların geliştirdiği kişisel bilgi formu ve kadınlarda idrar yolu enfeksiyonlarından korunmada Sağlık İnanç Ölçeği (İYEK-SİM ölçeği) kullanıldı. Veriler SPSS 21.0 ve AMOS istatistik paket programında değerlendirildi. Ölçeğin yapı geçerliliği faktör analizleri kullanılarak, güvenirliği ise iç tutarlılık ve yarıya bölme yöntemleri kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Ölçeğin Kapsam Geçerlik İndeksi değeri 0.90, Kapsam Geçerlik Ölçütü 0,80 olarak saptandı. KMO değeri 0,878 bulunarak örneklem sayısının yeterli olduğu ve Bartlett’s testi değeri 4243,177 ($p=0.00$) bulunarak verilerin faktör analizine uyduğu ($p<0,05$) belirlendi Açımlayıcı faktör analizinde maddelerin faktör yüklerinin birinci faktörde .579 ile .798 arasında, ikinci faktörde .586 ile .877 arasında, üçüncü faktörde .577 ile .764 arasında, dördüncü faktörde .638 ile .807 arasında, beşinci faktörde .708 ile .865 arasında, altıncı faktörde ise .579 ile .798 arasında değer aldığı izlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin ki-kare istatistiğinin serbestlik derecelerine oranı CMIN/DF: 1,387; (RMSEA) 0.33; (GFI) 0,92; (AGFI) 0,90 ve (CFI) değeri ise 0,97 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliği için yapılan bu

analiz sonucu uyum değerleri istenilen düzeyde yeterli olduğu saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için yapılan iç tutarlılık analizi Cronbach alfa değerleri birinci faktör (Algılanan Duyarlılık) için 0,79, ikinci faktör (Algılanan Ciddiyet) için 0,88, üçüncü faktör (Algılanan Yarar) için 0,81, dördüncü faktör (Algılanan Engel) için 0,84, beşinci faktör (Sağlık Motivasyonu) için 0,84 ve altıncı faktör (Öz yeterlilik) için 0,80 olduğu bulundu.

Tartışma ve Sonuç: Tüm analizlerin sonucunda 26 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçek geliştirildi. Ölçekten 1'den 26'ya kadar olan maddeler için en düşük 26, en yüksek 130 puan alınır. Alınan toplam puan arttıkça sağlık inançları artar. İyi bir geçerlilik ve güvenilirliğe sahip olduğu belirlenen bu ölçeğin, 18 yaş üstü kadınlarda idrar yolu enfeksiyonlarına yönelik sağlık inançlarını belirlemek amacıyla kullanılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: İdrar yolu enfeksiyonu, sağlık inanç ölçeği, güvenilirlik, geçerlilik, kadınlar

IHSLC

Sözel Bildiri

ERZURUM İLİ TATLISU MOLLUSK FAUNASI

Muhammed Said USLU*, Mustafa Emre GÜRLEK**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Türkiye*

msuslu@gmail.com

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gıda Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksek Okulu Okulu, Türkiye*
malacoturk@gmail.com

Amaç: Bu çalışmada, Erzurum ili ve ilçelerini kapsayan tatlısuların malakofaunasının belirlenmesi amaçlanmıştır. **Metot:** Arazi çalışmaları, Erzurum şehir merkezi ve ilçelerini (Pazaryolu, İspir, Tortum, Oltu, Olur, Şenkaya, Narman, Aşkale, Pasinler, Köprüköy, Horasan, Çat, Tekman, Karayazı, Hınıs, Karaçoban) kapsayan toplam 66 lokalitede Temmuz 20 – Temmuz 30 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Gidilen istasyonların 29 tanesinde örneğe rastlanırken 37 tanesinde herhangi bir örnek tespit edilememiştir. Diseksiyon ve teşhisler Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi merkez laboratuvarında yapılmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışma sonunda, Gastropoda sınıfı Prosobranchia alt sınıfından, 2 familyaya ait 2 tür (*Valvata macrostoma*, *Viviparus costae*), Heterobranchia altsınıfından 4 familyaya ait 8 tür (*Galba truncatula, Radix auricularia, Peregriana peregra, Planorbis planorbis*, *Planorbis intermixtus*, *Gyraulus albus*, *Ancylus fluviatilis*, *Oxyloma elegans*), Bivalvia sınıfı Heteroconchia altsınıfından 3 familyaya ait 4 tür (*Dreissena polymorpha*, *Pisidium* sp., *Unio mardinensis*, *Unio bruguierianus*) olmakla birlikte toplam 14 tür tespit edilmiştir. Tespit edilen türlerden *Viviparus costae* dışındaki tüm türler Erzurum malakofaunası için yeni kayıttır. Erzurum ilinin DSİ VIII. Bölge Müdürlüğü kayıtlarına göre yıllık yerüstü su potansiyeli $5.225x10^6$ m3/yıl'dır. Bu sular Fırat, Aras ve Çoruh ırmaklarının önemli kısmını oluşturmaktadırlar. Bu büyük su potansiyelini korumak, yok oluşların önüne geçmek ve varolan türlerin korunması için ülkemizdeki eşsiz sulak alanları barındıran Erzurum bölgesinde makrobentik çalışmalara devam edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Gastropoda, Bivalvia, Fauna, Tatlısu, Erzurum

Sözel Bildiri

ÜLKEMİZDE KULLANILAN YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BEBEĞİ YATAN ANNELERİN STRES DÜZEYLERİNİ AZALTAN YÖNTEMLER: SİSTEMATİK DERLEME

Nuriye Değirmen* Zeynep Fidan Aygırgöl**

**Doç. Dr., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deontoloji ve Tıp Tarihi ABD, Kütahya , Türkiye, nuriye.degirmen@ksbu.edu.tr*

***Lisans Öğrencisi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kütahya, Türkiye, azeynepfidan@gmailcom*

Giriş: Yenidoğan dönemi doğumdan itibaren ilk 28 günlük süreyi içerir ve neonatal dönem olarak adlandırılır. Kimi zaman prematürite, düşük doğum ağırlığı, respiratuvar distres sendromu, mekonyum aspirasyonu ya da yenidoğan geçici takipnesi gibi nedenlerle doğum sonu dönemde bebekler Yeni Doğan Yoğun Bakım Ünitesine takip ve tedavi amacıyla alınabilmektedir. Annenin fiziksel ve ruhsal destek ihtiyacının arttığı bu dönemlerde, bebeğinin hastalanması ve hastaneye yatırılarak tedavi planlanması başta anne olmak üzere bütün aile fertlerinde duygusal sorunlar yaşanmasına yol açabilmektedir. Lohusalığında etkisiyle daha duygusal tepkiler veren annelerin bu kritik süreçle baş etmelerinde sağlık ekibi üyelerinin desteği önem kazanır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin stres düzeylerini azaltan yöntemler ile ilgili güncel bilgi ve çalışmaları sistematik olarak analiz etmek, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bulunan sağlık personellerine bu konu ile ilgili öneriler getirmektir. **Yöntem:** Çalışma için Dergi Park, PubMed ve Google Akademik arama motorları kullanıldı ve erişilen 40 makale bu çalışmaya dahil edildi. 'Yenidoğan yoğun bakım', 'Anne' ve 'Stres' anahtar kelimeleri kullanılarak İngilizce ve Türkçe tam metnine ulaşılabilen çalışmalar incelendi. **Bulgular:** Sistematik derlemede veri tabanlarından toplamda 84 çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında 40 çalışma incelenmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin bilgi düzeylerinin ölçülmesi, bebeklerinin yoğun bakıma yatış sebeplerinin açıklanması, yoğun bakım sürecinin belirlenip anneye bilgi verilmesi, yatış eğitimi verilmesi, dini başa çıkma yöntemlerinin belirlenmesi, eş desteği, annelere uygulanan kanguru bakımı ve duygusal destek yöntemleri stres düzeylerini anlamlı derecede azaltmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yenidoğan yoğun bakım, Anne, Stres

Sözel Bildiri

ELEKTROPORASYON TEKNİĞİ KULLANILARAK YAPILAN CRISPR-CAS9 ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Güzin ÖZKURT*, Yaren CEYRAN**

** Aksaray Üniversitesi ,Veteriner Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü,Veterinerlik Biyokimyası,Aksaray,Türkiye guzinozkurt@aksaray.edu.tr*

*** Aksaray Üniversitesi ,Veteriner Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü,Veterinerlik Fizyolojisi,Aksaray,Türkiye, yarenceyran@aksaray.edu.tr*

CRISPR-Cas9, ‘‘Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats (Düzenli Aralıklarla Bölünmüş Palindromik Tekrar Kümeleri)’’ mikrobiyal immun sistem oluşturmada, gen aktarımında ve gen geliştirmede sık kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. CRISPR; RNA ve protein tabanlı bir sistemdir; Cas9 (CRISPR-associated protein) ise, özel DNA zincirlerini tanımaya ve kesmeye yarayan ve bunu CRISPR dizilerini rehber alarak yapan, endonükleazları tanımlayan özel bir enzimdir. Cas9 enziminin hücreye verilerek gen düzenlenmesinin sağlanması için kullanılan fiziksel tekniklerden biri de elektroporasyon tekniğidir. Elektroporasyon tekniğinde hücrenin membran geçirgenliği elektrik akımı kullanılarak arttırılır ve hücre membranında açılan porlar sayesinde membran geçirgenliği geçici olarak değiştirilir, CRISPR-Cas9 materyalinin hücreye aktarımı gerçekleştirilerek istenilen genetik modifikasyonlar sağlanabilmektedir. Bu derlemede deney hayvanları ve çiftlik hayvanlarında elektroporasyon kullanılarak yapılan CRISPR-Cas9 gen aktarımı çalışmaları ve elde edilen sonuçlar incelenmiştir ve Elektroporasyonun, gen aktarımında kullanılan diğer bir yöntem olan Mikroenjeksiyon yöntemiyle kıyaslandığı zaman; uygulama becerisi gerektirmediğinden, genetik modifikasyonlar sağlamada daha yüksek verim elde edilebilen, aynı anda birden fazla hücreye uygulama yapılabildiğinden, çalışmalara zaman kazandıran etkili bir alternatif yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu derlemede elektroporasyon cihazı kullanılarak yapılan CRIPR-Cas9 gen düzenleme çalışmaları incelenerek; elektroporasyonun avantajları, dezavantjları ve uygulanabilirliğinden bahsetmek hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: CRISPR, Cas9, Elektroporasyon, Gen Aktarımı

Poster Bildiri

BENZER GÖRÜNÜME SAHİP KAŞAR VE BLOK TİP ERİTME PEYNİRLERİN BAZI KİMYASAL VE TEKSTÜREL ÖZELLİKLERİ

Gülsüm TUFAN [1], Hande Özge GÜLER DAL[2], Oğuz GÜRSOY[2], Yusuf YILMAZ[2]

[1] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye gulsumtufan1515@gmail.com

[2] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye handeguler@mehmetakif.edu.tr, ogursoy@mehmetakif.edu.tr, yusufyilmaz@mehmetakif.edu.tr

Giriş: Ülkemizde üretilip tüketilen peynirler arasında önemli bir yer tutan kaşar peyniri genel olarak süt, peynir mayası, tuz (sodyum klorür) kullanılarak üretilir. Üretimde starter kültür ve (potasyum sorbat gibi) koruyucu da kullanabilmektedir. Blok tip eritme peynirlerinden olan tost peyniri üretiminde bu bileşenlerin yanı sıra stabilizatör (kalsiyum klorür), tuz ve çok farklı emülsifiye edici tuzlar da kullanılmaktadır. Kaşar peynirinin ham maddesi süt iken tost peynirinin ham maddesi çok yumuşak ya da sert yapıda olmayan daha önce üretilmiş peynirlerdir. Görünüş olarak kaşar peynirinden ayırt edilemeyen tost peyniri içerik olarak oldukça farklıdır ve fiyat açısından kaşar peynirinden genellikle daha ekonomik olması nedeniyle tağşişe açıktır. **Amaç:** Bu çalışmada, ulusal ölçekte satışı olan tam yağlı kaşar ve tost peynirlerinin bazı kimyasal ve tekstürel özelliklerinin belirlenmesi ve bu özellikler açısından farklılıklarının ortaya koyulması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmada, beş farklı markaya ait kaşar ve tost peynirlerinin pH, asitlik (% laktik asit) ve tuz içerikleri (%) ile tekstürel sertlikleri (N) belirlenerek, iki farklı peynir türüne ait analiz sonuçları arasındaki farklılıklar T-testi kullanılarak değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Kaşar peynirleri ile tost peynirlerinin ortalama pH değerleri sırasıyla 5,66±0,13 ve 5,83±0,15 olarak, ortalama tuz içerikleri ise %2,28±0,33 ve %3,21±0,59 olarak belirlenmiş ve farklılıklar istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur ($p<0,01$). Kaşar ve tost peynirlerinin titrasyon asitliği değerleri ise sırasıyla %0,75±0,14 ve 0,81±0,11 olarak belirlenmiştir ($p>0,05$). Bunlara ek olarak, kaşar peynirleri ile tost peynirlerinin oda sıcaklığındaki tekstürel sertlik değerleri 30.28±13.94 ve 37.31±1.63 N olarak tespit edilmiştir ($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Taze kaşar ve tost peynirlerinin pH ve tuz içeriği önemli düzeyde farklılık göstermiştir. Bunun muhtemel sebebi üretimlerinde kullanılan eritme tuzlarıdır. İki peynir türünün ayırt edilmesinde farklı diğer analiz yöntemleri gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Kaşar, tost peyniri, eritme peyniri, titrasyon asitliği, tekstürel sertlik

Poster Bildiri

VIRTUAL SCREENING, MOLECULAR DYNAMICS AND MM/PBSA APPROACH FOR IDENTIFICATION OF PROSPECTIVE C-MET INHIBITORS FROM NATURAL PRODUCT LIBRARY

Emre Can BULUZ*, İsmail Hakkı AKGÜN**

** Department of Biotechnology, Institute of Science and Technology, Ege University, 35100,Bornova, İzmir, Türkiye, emrecn-35@hotmail.com*

*** Department of Bioengineering, Faculty of Engineering, Ege University, 35100,Bornova, İzmir, Türkiye, iakgun@gmail.com*

Background: c-MET is a transmembrane receptor tyrosine kinase and is a important therapeutic target for anticancer drugs. Numerous human proliferative disorders have been linked to dysregulation of the c-MET/HGF pathway. Initially developed as a c-MET inhibitor, crizotinib is a multitargeted tyrosine kinase inhibitor (TKI). Natural product have long been used as sources of novel therapeutic agents and fresh ideas for the development of new drugs. **Aim:** The aim of this study is to identify potential natural product molecules against c-MET using virtual screening, molecular dynamics simulations, and MM/PBSA. **Methods:** In this study, 8 different natural product libraries curated from the ZINC database were combined to obtain a total of 153019 molecules. 3D optimization and ADME filters were applied using in house repaired KNIME workflow in order to have enriched molecules. Filtered molecules and Crizotinib were docked against c-MET protein (PDB ID: 2WGJ) using Autodock Vina. The molecules with lower docking score than Crizotinib were selected and their pharmacological properties were examined using SwissAdme and ProTox-II Server. Molecular dynamics simulations were performed for molecules determined to be non-toxic for 30 ns using GROMACS. Binding free energies between protein and molecules were determined using the g_mmpbsa. **Results:** As the results of various filters and methods applied to the curated 153019 molecules only seven of them were able to reach final stage of the study. 30 ns dynamic molecular interactions of c-MET and seven successful molecules show that RMSD value of 0.125 - 0.2 nm. MM/PBSA predictions showed that the best binding free energy belongs to the ZINC98063878 (-153.481 kJ/mol) and the worst belongs to the NPA002914 (40.099 kJ/mol). The binding free energy value of Crizotinib is -47.648 kJ/mol. **Discussion and Conclusion:** The findings suggest that ZINC98063878, among the filtered molecules, holds promise as a potential c-MET inhibitor. ZINC98063878 can be named as a possible candidate molecule for further c-MET inhibitor studies.

Toxicity assessment, binding mode analysis, molecular dynamics simulations, and binding free energy calculations has led to the identification of potential c-MET inhibitors. The results provide valuable insights for further drug development efforts targeting c-MET-related disorders.

Anahtar Kelimeler: c-MET, Virtual screening, Molecular dynamics simulations, MM/PBSA, Toxicity predictions.

Sözel Bildiri

ZOONOSES THAT ARE THE SOURCE OF THE PANDEMIC: WHAT WE LEARNED FROM THE PAST, HOW SHOULD WE PREPARE FOR THE FUTURE?

Sevinç KANT*, Mehmet KALE, Y. Sinan ORTA****

** Burdur İl Sağlık Müdürlüğü, Burdur, Türkiye*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Veterinary Faculty, Department of Virology, Burdur, Türkiye, drsokel15@gmail.com*

Pathogens causing human disease often originate from animals and connect human and animal health. This emphasizes the importance of being alert and prepared against infectious diseases. The COVID-19 pandemic has once again demonstrated the destructive impact of zoonotic pathogens on public health. These pathogens, usually from animals, can (re)emerge, resulting in epidemics and even pandemics. Genomic properties, virulence, and interactions of humans with the environment are among the risk determinants of these pathogens.

The spread of pathogens through wildlife to pets or humans results in many viral outbreaks. For example, wild birds can transmit bird flu to poultry, while wildlife can transmit coronaviruses to humans. Tackling wildlife surveillance and biosecurity measures to reduce contamination risks is crucial. Culling animals in zoonotic viral pathogen outbreaks may be necessary to protect human health. However, a sustainable disease prevention approach must include proactive strategies focused on early detection and control in addition to reactive measures.

Utilising advanced diagnostic technologies to protect animal health sustainably fosters preparedness for future pandemics. Developing high specificity and sensitivity tests that can quickly detect multiple pathogens is essential. These tests facilitate early identification of infected animals in the herd, allowing rapid intervention strategies to prevent infection and the disease's spread. Encoring a holistic approach to animal welfare emphasising sustainable coexistence with nature is vital. This includes the implementation of robust infection control measures and the promotion of responsible management of wildlife and domestic animal populations, in addition to the development of practical diagnostic tools.

In summary, zoonotic diseases will remain a cause of major epidemics. Protection against zoonotic diseases requires a multifaceted approach including surveillance, early diagnosis, and proactive intervention strategies. Innovative diagnostic methods and sustainable practices for zoonotic diseases can reduce infectious disease risks, ensuring a healthier future for humans and animals.

Key words: Pandemi, Preparedness, Viruses, Zoonosis

Poster Bildiri

ÜÇ KANALLI MAKSİLLER PREMOLAR DİŞİN KANAL TEDAVİSİ YENİLENMESİ

Damla GÖÇMEN*, Fatma Gül ZIRAMAN**

Ankara üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Ankara. Türkiye
gocmendamla@gmail.com

Ankara üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Ankara. Türkiye
ziraman@dentistry.ankara.edu.tr

GİRİŞ: Endodontik tedavinin amacı, tüm pulpa boşluğunun mekanik olarak temizlenmesi ve devamında da inert bir dolgu materyali ile tam olarak doldurulmasıdır.Ayrıca endodontik tedavideki başarısızlık, genellikle hatalı kök kanal enstrumantasyonu ve kanal boşluğunun yetersiz doldurulmasından kaynaklanmaktadır. İlave bir kök kanalının fark edilmemesi, tedavi sırasında veya sonrasında akut bir alevlenmeye sonuçta da endodontik tedavide başarısızlığa neden olabilmektedir. AMAÇ: Bu sunumdaki amaç endodontik tedavisindeki başarısızlıkların en önemli nedenlerinden birinin dişlerin kök kanal morfolojilerindeki varyasyonlar nedeniyle gözden kaçan ve doldurulamayan kanallar olduğuna dikkat çekmektir. **OLGU SUNUMU:** 24 yaşında erkek hasta sol üst 2. Premolar dişinde spontan ağrı şikayetiyle Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesine başvurmuştur. Alınan detaylı anamnezde sistemik bir rahatsızlığı olmadığı, 24 numaralı dişte ağrı şikayeti olduğu öğrenildi. Ağız içi muayenede sol üst 2. Premolar dişin perküsyon testine hassas olduğu görüldü. Palpasyon ve mobilite testlerine negatif yanıt alındı. Klinik olarak fistül ağzı gözlenmedi. Retreatment için rutin alınan periapikal radyografide lamina durada aralanma ve dişin kök konfigürasyonunda farklılık görüldü ve eksta kanal varlığı tespit edildi. Dişte mesio-bukkal, disto-bukkal ve palatinal olmak üzere üç kök izlendi. Mesio-bukkal kökün bir önceki kök kanal tedavisinde fark edilmediği anlaşıldı. Akut apikal periodontitis teşhisi konularak kanal tedavisine başlandı. İnfiltratif anestezi uygulandı. Giriş kavitesinin açılmasını takiben rubber dam izolasyonu altında eski kök kanal dolgusu K ve H tipi eğeler ile kök kanalından uzaklaştırıldı. Eski kanal dolgularının yeterli olmasına rağmen kanal ağızları birbirine çok yakın olduğu için kanal ağızları tam olarak kapatılamadı bu sebeple eski kanal dolgularının sökümüne karar verildi. Kök kanal dolgusunun kök kanalından tamamiyle uzaklaştırıldığını kontrol etmek amacıyla periapikal radyografi alındı. Ardından kök kanal boyu tespiti için radyografi alındı .Kök kanalı çalışma boyunda ProTaper Next eğeler ile F3'e kadar prepare edildi. Kök kanalı her eğe değişiminde %2.5' luk NaoCl ile irrige edildi.Preperasyonun tamamlanmasını takiben kök kanalı distile su ile irrige

edildi ve kağıt konlarla kurulandı.Kök kanalına medikaman olarak % 2' lik CHX(klorheksidin) jel kendi enjektörü ile uygulandı. Giriş kavitesi pamuk pelet ve kavit ile geçici olarak kapatıldı. Hastaya 1 hafta sonrası için randevu verildi. İkinci seansta hastanın şikayetinin geçtiği görüldü. Rubber dam izolasyonu altında geçici dolgu maddesi uzaklaştırıldı. Kök kanalından klorheksidini uzaklaştırmak için serum fizyolojik ile bol irrigasyon ve çevresel eğeleme yapıldı. Son irrigasyon protokolü olarak kök kanalı sırasıyla %2'5 luk NaOCl, , %17 EDTA , %2,5'luk NaOCl, serum fizyolojik ve %2'lik CHX ile irrige edildi. Kök kanallları kağıt konlar ile kurulandı, kök kanal dolgusu AdSeal (Metabiomed OK, Chinbuk, Korea) kanal patı ve güta perka kullanılarak tek kon tekniği ile tamamlandı. Kavite cam iyonomer siman ile kapatılıp daimi restorasyona yönlendirildi. Hasta 1 aylık takibinde semptomplarının ve perküsyon duyarlılığının geçtiği öğrenildi.

TARTIŞMA: İlave kök ve kanal varlığı, endodontik tedavinin başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Klinik radyografiler köklerin şeklini ve pulpa kanallarını 2 boyutlu düzlemde gösterirler. Bu nedenle preoperatif radyografiler mutlaka farklı açılardan çekilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kök kanal morfolojisi, endodonti, diş hekimliği, Radyografi, Retreatment

IHSLC

Poster Bildiri

PLATELET RICH FİBRİN İLE BİRLİKTE TÜNEL TEKNİĞİ: BİR OLGU RAPORU

Emre KARAKAYA*, Kamile ERCİYAS*Süleyman Ziya ŞENYURT*Seda Sevinç ÖZBERK

**Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, karakaya2180@hotmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, kmlercys@hotmail.com*

**** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, suleymanszsenyurt@hotmail.com*

***** Gaziantep Üniversitesi, Diş hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye, sevincseda@hotmail.com*

Giriş: Tünel tekniği, genel olarak Miller sınıf I ve sınıf II dişeti çekilmelerinde yeterli keratinize diş eti olduğu durumlarda kök yüzeyi kapaması için kullanılan tekniklerden biridir. Platelet Rich Fibrin (PRF) kullanılarak yapılan Tünel tekniğinde kök yüzeyi kapaması standart bir tedavi olarak kabul edilmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, Miller sınıf I diş eti çekilmesi bulunan hastaya PRF kullanarak yapılan Tünel tekniğinin etkinliğini değerlendirmektir. **Yöntem:** 44 yaşında sistemik olarak sağlıklı olan erkek hasta hassasiyet nedeniyle kliniğimize başvurdu. Yapılan muayene sonucu 11 numuralı dişte 2.5mm 21 numaralı dişte 1 mm çekilme olduğu tespit edilmiştir. Öncelikle diş taşı temizliği ve oral hijyen eğitimini içeren başlangıç periodontal tedavisi yapıldı. 4 hafta sonra hastadan alınan kanın santrifüj edilmesi ile elde edilen PRF, açık kök yüzeyine tünel tekniği ile uygulandı. **Bulgular:** Operasyon sonrası herhangi bir komplikasyon izlenmeyen hastanın 2 hafta sonra dikişleri alındı. Açık olan kök yüzeyinin tamamen kapandığı görüldü. Hastanın 2. Ay kontrolleri de yapıldı. **Tartışma ve Sonuç:** 2. ay kontrolünde diş eti konumunun sabit olup çekilmenin tekrarlanmadığı , estetik ve fonksiyonel olarak başarılı bir tedavi sağlandı. PRF uygulamasıyla beraber tünel tekniği Miller sınıf I ve sınıf II dişeti çekilmelerinde keratinize diş eti kalınlığı ve genişliği yeterli ise başarılı sonuçlar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Platelet Rich Fibrin(PRF) , Tünel Tekniği , Dişeti Çekilmesi, Kök Yüzeyi Kapama

Sözel Bildiri

CENTAUREA CİNSİNE AİT ANTİKANSER AKTİVİTE ÇALIŞMALARI

Rümeysa KORUBAŞI[*], Hatice KÖRKOCA[**], Ayşe Kübra KARABOĞA ARSLAN[***]

[*] *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eczacılık, Kayseri, Türkiye, rumeysakorubasi@gmail.com*

[**] *Erciyes Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Eczacılık, Kayseri, Türkiye, hkorkoca346@gmail.com*

[***] *Erciyes Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Farmakoloji ABD, Kayseri, Türkiye aysekubra@erciyes.edu.tr*

Kanser, genetik ve epigenetik faktörlerin hücrelerde birikmesi sonucu oluşan çok faktörlü kompleks bir hastalık olarak tanımlanır. Kanser tedavisinde temel olarak kullanılan kemoterapinin yan etkileri bitkisel ürünlere olan talebi artırmaktadır. Türkiye'de 129 endemik türü bulunan Centaurea cinsi bitkilerin halk arasında ve geleneksel tıpta kullanımı yaygındır. Özellikle kanser çalışmalarında sıklıkla kullanılması ve antikanser etkinliğinin bulunması kanser tedavisi için önem arz etmektedir. Bu derleme kapsamında, 2012-2024 yılları arasında yayınlanan 26 ve 1992, 1995 yıllarında yayınlanan 2 araştırma makalesine yer verildi. Centaurea cinsine ait türler üzerindeki sitotoksisite çalışmaları, Science Direct, Scopus, PubMed ve Google Akademik gibi veri tabanları üzerinden araştırılarak incelendi. İncelenen çalışmaların 26' sı meme kanseri (MCF-7) üzerineydi. "Centaurea", "antikanser aktivite", "sitotoksisite" ve "MCF-7" anahtar kelimelerine çeşitli şekilde konu içinde yer verildi. Bu derleme ile Centaurea cinsi bitkilerin kanser tedavisindeki potansiyel etkilerinin belirlenmesi hedeflendi. Ayrıca bitkisel kaynaklı ilaç gelişimine ve ülkemizde yetişen endemik bitkilerin önemine katkı sağlamak amaçlandı.

Anahtar Kelimeler: Centaurea, Antikanser aktivite, Sitotoksisite, MCF-7.

* Bu proje, Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi (BAPSİS) tarafından TYL-2023-12839 proje kodu ile desteklenen tez çalışmasından üretilmiştir.

Sözel Bildiri

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ AİLE HEKİMLİĞİ VE PEDİATRİ ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ HEKİMLERİNİN HUMAN PAPİLOMAVİRÜS(HPV) AŞISINI BİLME DURUMU VE İLİŞKİLİ ETMENLER

Nurhan Meydan Acımış[1], Erkan Barış[2]

[1]*Pamukkale Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, Nurhan88@gmail.com*

[2]*Pamukkale Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, dr.erkanbaris@gmail.com*

HPV cinsel yönden aktif kadın ve erkeklerde yaygın görülen bulaşıcı enfeksiyonlardan biridir. HPV kaynaklı kanserlerin önlenmesinde birincil korunmayı sağlayan HPV aşısı hakkında özellikle adölesanların ve yakınlarının tutumları, HPV aşılanmasının ve etkin bağışıklamanın sağlanması açısından oldukça önemlidir. HPV aşılamasının izlemleri pediatrist ve aile hekimleri tarafından yapılmaktadır. Hekimlerin önerisinin, ailelerin aşılama kararını etkileyen en önemli etken olduğu bilinmektedir. Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Pediatri ve Aile Hekimliği Araştırma Görevlisi Doktorların HPV aşısı tutumlarını ve ilişkili etmenleri saptamak amacıyla planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: HPV, Aile Hekimliği, Pediatri, Farkındalık.

Sözel Bildiri

GENÇ YETİŞKİNLERİN E-SAĞLIKLI BESLENME OKURYAZARLIK VE SAĞLIKLI BESLENME TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Diler Didem OMA[1], Selahattin YAMAN[1], Enis İsmail TOPSAKAL[1], Sevgi TULUPCU[2], Feyza BARDAK[3]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Isparta/Türkiye

dilerdidemoma@gmail.com, ORCID: 0009-0000-4903-4920

selahattinyamanofficial@gmail.com, ORCID: 0009-0002-4991-6274

enis.topsakal42@gmail.com, ORCID: 0009-0004-6631-5766

[2] Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı, Karaman/Türkiye email; sevgitulupcu@gmail.com ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1329-383X

[3] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta/Türkiye email; fyzabrdk@gmail.com ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4589-7857

Giriş: Genç yetişkinlik dönemi, yemek pişirme ve hazırlama becerilerinin kazanılması ile sağlıklı beslenme tutumlarının şekillendirilmesi açısından kritik bir dönemdir; bu beceri ve tutumların erken dönemde edinilmesi, sürdürülebilir sağlıklı beslenme alışkanlıklarının oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. **Amaç:** Araştırma; genç yetişkin bireylerin e-beslenme okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve beslenme tutumu arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı tasarımda yürütülmüştür. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu çevrimiçi veri toplama aracıyla Ocak-Şubat 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu; sosyodemografik özellikler, e-sağlıklı beslenme okuryazarlık ölçeği ve sağlıklı beslenme tutum ölçeği kullanılmıştır. Çevrim içi anket formu sosyal medya aracığıyla paylaşılmıştır. Çevrim içi veri toplama tekniğinde evren ve örneklem sınırlılığı olmasından dolayı Türkiye genelinde bölge sorgulanmıştır ve 372 genç yetişkin birey ile tamamlanmıştır. Veri toplama sürecinde Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden yeterli sayıda veriye ulaşılamamıştır. Veriler ortalama, standart sapma, sayı ve yüzde olarak özetlenmiştir. **Bulgular:** Genç yetişkin bireylerin (n=372) yaş ortalaması 21.48±2.03'ydi (18-25). Bireylerin %62.6'ü kadın, %98.4'ü bekar, %43.0'ı lise mezunu ve %71.5'i çalışmıyordu. Bireylerin %53.8'inin geliri giderine eşittir. Çalışmaya katılan bireylerin %91.1'inin kronik hastalığı yoktur ve %67.2'si sigara, %76.3'ü alkol kullanmadığını belirtmiştir. Paketli ürün kullanma sıklığı %44.1'i haftada bir iki kez kullandığını ve dondurulmuş gıda kullanma sıklığını %36.3'ü ayda bir iki kez kullandığını

belirtmiştir. Sosyal medyada beslenme bilgisi ile karşılaşanlar %82.0 ve Televizyon/internet diyet bilgisi ile karışılanlar %81.5'tir. Genç yetişkin bireyler Sağlıklı Beslenme Ölçeğinden toplam 73.09±11.82 (43.00-101.00); e-Sağlıklı beslenme Okuryazarlık Ölçeğinden ise toplam 39.66±7.45 (19.00-63.00) ortalama puan almıştır. Genç yetişkin bireylerin e-sağlıklı beslenme okuryazarlığı ve sağlıklı beslenme tutumu arasındaki ilişki incelendiğinde düşük düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur (r:0.163 $p<0.05$). **Sonuç-Öneriler:** Çalışma sonuçlarında genç yetişkinlerin sağlıklı beslenme tutumu yüksek olmasına rağmen kötü beslenme durumları da yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca beslenmeye ait bilgi puanı oldukça yüksek olmasına karşın beslenme bilgisini anlama ve uygulama puanları azımsanmayacak düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle Sağlığın teşvikinden ve geliştirilmesinden sorumlu olan bütün kurumların bireylere sağlıklı ve dengeli beslenme konusunda eğitim, bilgilendirme ve danışmanlıklar vermesi ayrıca sağlıklı beslenmeye yönelik davranışları artıracak uygulamalar için bireyleri teşvik etmesi gerekmektedir. Son olarak çalışma verileri çevrim içi anket tekniği kullanılarak yapılmıştır ancak araştırma için her bölgeden belirli katılımcılara ulaşılmasında güçlük yaşanmıştır. Evreni belli coğrafi sınırlılığı bulunan alanda çalışmanın yapılması, ekolojik geçerlilik sağlanması amacıyla önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Genç Yetişkin Bireyler; Sağlık Okuryazarlığı, Sağlıklı Beslenme Okuryazarlığı, Sağlıklı Beslenme,

IHSLC

Sözel Bildiri

MİYOKARD İNFARKTÜSÜ GEÇİRMİŞ BİREYLERİN ALGILADIĞI STRESİN UYKU KALİTESİNE ETKİSİ

Arife ALTIN ÇETİN*, Fatma DAŞKIN , Ahmed Abdulhadi Majeed AL-NAJJAR*****

**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, arife.altin@antalya.edu.tr*

***Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Antalya, Türkiye, fatma.daskin@std.antalya.edu.tr*

****Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Antalya, Türkiye, ahmed.alnajjar@std.antalya.edu.tr*

Miyokard infarktüsü bir veya daha fazla koroner arterin tıkanması sonucunda gerçekleşen, hayatı tehdit eden bir durum olup, doku hasarına neden olmaktadır. Kalp hastalığı tanısı alan birçok hastada ani ölüm hissi ile birlikte hastaneye yatış, ağrı, hastalığın nasıl ilerleyeceği ve tam iyileşmenin olup olmayacağına yönelik kaygı, yoğun bakım ortamlarında duyusal uyaran eksikliği ya da fazlalığı, mahremiyet kaygısı, sıklıkla gerçekleştirilen tedavi ve bakım uygulamaları vb. nedenlerle bireyler stres yaşamaktadır. Bireylerin yaşadığı stres fiziksel ve psikolojik problemlere neden olmakla birlikte uyku kalitelerinin de olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır. Yapılan çalışma sonuçlarında stres ve uyku kalitesinin zıt yönde etki gösterdiği bildirilmektedir.

Miyokard infarktüsü geçirmiş bireylerin yaşadığı stres, hem fizyolojik hem de psikolojik olarak çeşitli etkiler gösterebilir ve uyku düzenini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu etkiler 4 başlık altında incelenmektedir:

1. Fizyolojik Etkiler: Miyokard infarktüsü geçiren kişilerde stres, vücutta stres hormonlarının salınımını artırabilir. Bu durum, kalp hızını artırabilir, kan basıncını yükseltebilir ve solunum hızını değiştirebilir. Bu fizyolojik değişiklikler, uykusuzluğa ve uyku kalitesinde düşüşe neden olabilir.

2. Psikolojik Etkiler: Miyokard infarktüsü geçiren bireylerde stres, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunları tetikleyebilir veya artırabilir. Bu psikolojik durumlar da uyku kalitesini olumsuz etkileyebilir.

3. Ağrı ve Rahatsızlık: Miyokard infarktüsü sonrasında bireylerde görülen ağrı, rahatsızlık veya genel sağlık endişeleri de uyku düzenini bozabilir. Ağrı nedeniyle rahat bir pozisyon bulmakta zorlanan kişiler, uykusuzluk yaşayabilir.

4. İlaçların Etkisi: Miyokard infarktüsü tedavisi için kullanılan ilaçlar da uyku üzerinde etkili olabilir. Bazı ilaçlar uykusuzluğa neden olabilir veya uyku düzenini etkileyebilir.

Miyokard infarktüsü geçiren hastaların algıladıkları stresin uyku kalitesine etkisinin belirlenmesi, hastaların tedavi ve bakımlarını şekillendirme açısından önemlidir. Hastaların algıladıkları strese bağlı yaşadıkları uyku sorunlarına erken dönemde müdahale edilmesi hem fiziksel ve ruhsal iyilik halinin hem de yaşam kalitesinin artmasına olanak sağlayacaktır. Ayrıca Miyokard infarktüsü geçiren hastaların algıladıkları stresin uyku kalitesine etkisinin belirlenmesine ilişkin araştırma sonuçlarının bakım verme sürecinde farkındalık oluşturması, uygun hemşirelik girişimlerinin planlanması ve yeni planlanacak araştırmalara yön vermesi açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Sözel Bildiri

FUZULİ'NİN "SIHHAT Û MARAZ" ADLI ESERİNDEKİ SÖZ VARLIĞI (LEKSİKA) VE DÖNEMİN TIP ANLAYIŞI

Tehmine BEDELOVA[*], Suat ÖZER[**]

** Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, Nizami Gencevi adına Edebiyat Enstitüsü, Bakü, Azerbaycan, tehmine_b@mail.ru; tahmina.badalova@lit.science.az*

*** MEB, Burdur, Türkiye, suattaus01@hotmail.com*

Giriş: Fuzuli'nin eserleri arasında yer alan "*Sıhhat û Maraz*" adlı risalesinde dönemin tıp anlayışına dair kavramlara yer verdiği görülmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı Fuzuli'nin eserinde özellikle 1. bölümde görülen tıp bilgisinden hareketle söz varlığını (leksika) listelemek ve esere yansıyan dönemin tıp anlayışını sistemli bir biçimde sunarak karşılaştırma yapmaktır.

Yöntem: Araştırmaya dayalı bu çalışma Ekim 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. İlgili eser taranmış, kavram haritası oluşturulmuş, ardından hazırlanan söz varlığı listesinin anlamsal içeriği açıklanmıştır. Tıp tarihi bakımından Fuzuli'nin eserinde yansıyan tıp paradigmasının özellikleri tanıtılmış ve alan uzmanı hekimlerle görüşülerek çalışmaya son şekli verilmiştir.

Bulgular: Fuzuli, bir şair olarak 16. yüzyılda dönemin tıp anlayışını büyük bir kavrayışla eserine yansıtmayı başarmıştır. Fuzuli aynı zamanda bir filozof olarak da insan organizmasındaki organların fonksiyonlarını, kendi aralarındaki bağlantı ve etkileşimlerini, her organa uygun hastalıkları ve onların ortaya çıkış sebeplerini, tedavi yöntemlerini ve tedavi yollarını simgelerle ve felsefi açıdan değerlendirmiştir. Eserde sistematik olarak dile getirilen tıbbî hususiyetler, dönemin tıp literatürünü yansıtması bakımından özellikle değerli bulunmuştur. Tıp konusunda yazılmış bir metnin teşhis ve tedavi bakımından psikolojik unsurlara (Eserin bir diğer adının "*Ruh-name*" olması da muhtemelen bu yüzdendir.) da yer vermesi eserin günümüzdeki değerini bir kat daha arttırmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Fuzuli'nin hekim olduğuna dair tarihî bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak eserinden anlaşıldığı kadarıyla hekimlik bilgisi, hastalığın kaynakları, tedavi yöntemleri ile insan fizyolojisine ve psikolojisine dair zamanına ait tespitleri hassas bir biçimde yansıtmış olması ilginçtir. Fuzuli bu bakımdan sadece şairliği ile değil tıp tarihindeki yeri bakımından da anılmaya değer bir şahsiyet olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fuzuli, Sıhhat û Maraz, Tıp Tarihi, Hastalık, Tedavi.

Sözel Bildiri

VAKUM SOĞUTMA İŞLEMİNİN PİŞİRİLMİŞ MANTILARIN SOĞUTULMASINDA KULLANIMI

Esra ÖZBOYACI[1], Hande Özge GÜLER DAL[2], Oğuz GÜRSOY[2], Yusuf YILMAZ[2]

[1] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye eozboyaci01@gmail.com

[2] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye handeguler@mehmetakif.edu.tr , ogursoy@mehmetakif.edu.tr , yusufyilmaz@mehmetakif.edu.tr

Giriş: Geleneksel bir yemek olan mantı, ülkemizde besleyici bir ürün olarak yaygın şekilde tüketilmektedir. Mantı dolgusu genel olarak kıyma, soğan, kırmızı biber, karabiber ve tuzdan oluşabildiği gibi bazı mantı çeşitleri patates püresi, peynir gibi diğer malzemeleri de içerebilmektedir. Vakum soğutma (VS), herhangi bir gıda içindeki serbest suyun düşük ortam basıncı altında hızlıca buharlaştırılması yoluyla ürünün soğutulmasını sağlayan bir tekniktir. VS, kütlesine göre yüzey alanı büyük ve içerisinde serbest su oranı yüksek ürünler için kullanılabilen avantajlı bir soğutma yöntemidir. **Amaç:** Bu çalışmada, geleneksel Kayseri mantısı ile üçgen mantıların tüketime hazır hale getirilmesinde VS yönteminin kullanım potansiyeli araştırılmış; geleneksel soğutma ile birlikte her iki işlemin, ürünlere ait soğuma süresi, sıcaklık düşüşü ve ağırlık kaybı gibi parametreler üzerine etkisi belirlenmiştir. **Yöntem:** Çiğ halde temin edilen ticari Kayseri mantısı ve üçgen mantı örneklerine 15 dakika boyunca pişirme işlemi uygulanmış, ardından örnekler VS işlemiyle merkez sıcaklıkları 80°C'den 12±1°C'ye düşürülecek şekilde 10 mbar vakum basıncı altında soğutulmuştur. Geleneksel soğutma yönteminde ise örnekler merkez sıcaklığı 80°C'den 25±1°C'ye ulaşacak şekilde soğutulmuştur. **Bulgular ve Tartışma:** Kayseri mantısının geleneksel soğutma ve VS süreleri sırasıyla 35,2 ve 15,7 dakika olarak; soğutma kayıpları ise sırasıyla %6,40 ve 10,29 olarak bulunmuştur. Üçgen mantının geleneksel ve VS süreleri ise sırasıyla 21,2 ve 8,8 dakika olarak; soğutma kayıpları ise sırasıyla %4,13 ve %8,46 olarak tespit edilmiştir. **Sonuç:** VS'nın iki farklı mantı örneğine uygulanması ile sıcaklık düşüşü geleneksel soğutmaya kıyasla iki kattan daha hızlı gerçekleşmiş, bu sayede soğutma süreleri önemli seviyede kısaltılabilmiştir. Üçgen mantının soğutma sürelerinin Kayseri mantısına kıyasla daha kısa olduğu saptanmış, VS tekniğinde soğutma kayıplarının geleneksel soğutmaya kıyasla yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mantı, üçgen mantı, Kayseri mantısı, vakum soğutma, ağırlık kaybı, soğutma hızı

Sözel Bildiri

SAĞLIK ALANINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK KBRN-P (KİMYASAL, BİYOLOJİK, RADYOLOJİK, NÜKLEER-PATLAYICI) EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Naz KARAKOÇ*, Ayşe Handan DÖKMECİ **

** Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, KBRN ve Toksikolojik Afetler Yüksek Lisans Programı, Tekirdağ, Türkiye, binnaz_karakoc@icloud.com*

*** Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü Tekirdağ, Türkiye, hdokmeci@nku.edu.tr*

KBRN-P (Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer-Patlayıcı) olayları, insan hayatına yönelik ciddi tehdit oluşturan kimyasal, biyolojik, radyolojik, nükleer veya patlayıcı maddelerin salınımını içeren doğal, kazara veya kasıtlı (savaş/terör) olarak gerçekleşen olaylar olarak tanımlanmaktadır. Bu ajan ve maddelerin insan hayatına yönelik oluşturduğu tehdit ve tehlikeler çok eski çağlardan beri mevcut olup tarih boyunca savaş, kargaşa, isyan, terörizm, zehirlenme gibi amaçlarla defalarca kez kullanılmıştır. Günümüzde ise KBRN-P tehlikeleri küresel güvenlik endişeleri arasında en önde gelenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Örneğin, Fukushima ve Çernobil'deki radyoaktif felaketler, Seveso'daki kimyasal olaylar, Tokyo metrosunda sarin gazı salınımı ve Covid-19 gibi biyolojik acil durumlar gelecekte bu potansiyel tehditlerin kanıtları arasında yer alacaktır. KBRN-P olaylarının gerçekleşme olasılığı düşük olsa da potansiyel etkileri ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Bu tür olaylarda, maruz kalan bireylerin sağlık hizmetine erişimi ve uygun tedavi alması kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda bir KBRN-P olayı meydana geldiğinde sağlık profesyonelleri, ilk müdahalede bulunacak ve olayın yönetiminde kritik bir rol üstlenecek kişilerdir. Dolayısıyla sağlık profesyonellerinin KBRN-P olaylarını etkili bir şekilde yönetebilmeleri için kapsamlı bilgi ve pratik becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin öğrenimleri sırasında KBRN-P olaylarına yönelik eğitim almaları önemlidir. Bu çalışmada öncelikle sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencileri için KBRN-P eğitimlerinin önemi ele alınmıştır. Ayrıca çalışma kapsamında, Türkiye ve Dünya genelindeki üniversitelerde sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerine yönelik KBRN-P ile ilgili müfredatların ve alanda yapılan çalışmaların incelenip sunulması amaçlanmıştır. Bu çalışmada, sağlık profesyonellerinin KBRN-P olaylarına karşı hazırlıklı olmalarını sağlamak için sağlık alanındaki yükseköğretim eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik çözüm önerilerinin verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: KBRN-P, Yükseköğretim, Sağlık alanında öğrenim gören öğrenciler, Müfredat

Sözel Bildiri

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ PERSONEL YEMEKHANESİNDEN YARARLANAN BİREYLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BESLENME DAVRANIŞLARI VE AKDENİZ DİYETİNE UYUMUNUN SAPTANMASI ÇALIŞMASI

Assiye DELİ*, Müge YILMAZ**

** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Talas, Kayseri, assiyed@erciyes.edu.tr*

*** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Talas, Kayseri, muyilmaz@erciyes.edu.tr*

Giriş: Sürdürülebilirlik kavramı, her daim var olma, geleceğe kalabilme, varlığını devam ettirme olarak açıklanabilir. Sürdürülebilir diyetler biyolojik çeşitliliğe ve ekosisteme karşı saygılı ve koruyucu, toplumların kültürel yapısına uygun, erişilebilir, uygun maliyetli ve ekonomik açıdan adildir. Akdeniz diyeti sürdürülebilir beslenme modellerinden biridir. **Amaç:** Bu kesitsel çalışmada bireylerin sürdürülebilir beslenme davranışlarıyla, Akdeniz Diyetine uyumunun saptanması amaçlanmaktadır. **Yöntem:** Bu kesitsel çalışma; Ekim 2023-Ocak 2024 tarihlerinde, Erciyes Üniversitesi Personel Yemekhanesinden faydalanan 378 bireyin katılımıyla gerçekleştirilmiştir Veriler katılımcıların sosyodemografik özellikleri, fiziksel aktivite düzeylerine yönelik soruları ve besin tüketim sıklığı ile sürdürülebilir beslenmeye yönelik davranış ölçeğini (SBYDÖ) (29-145 puan) içeren anket formuyla yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Katılımcıların besin tüketim sıklık bilgileriyle Akdeniz Diyetine uyum ölçeği (MEDAS) puanları (0-14 puan) hesaplanmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 41.80±8.72 yıl olup %43.9'u kadındır. Akademik personel olanların oranı %43.4'tür, %48.7'si lisansüstü eğitim, %37.6'sı lisans ve önlisans eğitim düzeyine sahiptir. Bireylerin SBYDÖ puan ortalaması 104±15.55, MEDAS puan ortalaması 7±1.19'dur Kadınların MEDAS puanları erkeklere göre yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Bekarların, evlilere göre ve gelir düzeyi orta ve altında olanların, orta üstünde olanlara göre SBYDÖ puanları daha düşüktür ($p<0.05$). Düzenli fiziksel aktivite yapanların, yapmayanlara göre SBYDÖ ve MEDAS puanının yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). MEDAS puanı ile SBYDÖ puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde korelasyon saptanmıştır ($r=0.203$, $p<0.01$) **Sonuç:** Bu çalışma sonucunda kadınların ve fiziksel aktive yapanların Akdeniz diyetine uygun beslendiği; evlilerin, gelir düzeyi yüksek olanların ve fiziksel aktivite yapanların sürdürülebilir beslenme davranışı gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca Akdeniz diyet modeline uygun beslenmenin sürdürülebilir beslenme davranışlarını artırdığı belirlenmiştir. Akdeniz diyetine uygun beslenme tarzının beslenme rehberleri aracılığıyla toplumda uygulanmasını sağlamak hem toplum sağlığını hem de çevreyi koruyarak sürdürülebilirliğe katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir beslenme, Akdeniz diyeti, MEDAS, Sürdürülebilir beslenmeye yönelik davranış ölçeği

Sözel Bildiri

KRİTİK ALTI SU EKSTRAKSİYONUYLA ELMA KABUĞUNDAN BİYOAKTİF BİLEŞENLERİN AYRIŞTIRILMASI

Tuba DUYAR[1], Hande Özge GÜLER DAL[2], Oğuz GÜRSOY[2], Yusuf YILMAZ[2]

[1] *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye duyar_tuba@hotmail.com*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye handeguler@mehmetakif.edu.tr , ogursoy@mehmetakif.edu.tr , yusufyilmaz@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Gıda endüstrisinde biyoaktif fenolik bileşenlerin eldesinde geleneksel yöntemlerden olan klasik çözgen ekstraksiyonuna alternatif olarak daha hızlı, basit ve temiz olan kritik altı su ekstraksiyonu (KASE) gibi yeşil ekstraksiyon teknikleri uygulanmaktadır. KASE, yeterli derecede yüksek basınç uygulanmış aşırı ısıtılmış suyun dielektrik katsayısının yani polaritesinin düşürülmesi ile suyun sıvı fazda tutulabilmesi ilkesine dayanmaktadır. Elma suyu üretimi sonrasında kalan elma kabuğu, fenolik madde ve antioksidan bileşenlerce zengin bir atıktır. **Amaç:** Bu araştırma kapsamında, çevre dostu KASE ile elma kabuğundan biyoaktif bileşen içeriği yüksek ekstraktlar elde edilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmada, sabit yüksek basınç değerinde (9,65±0,69 MPa) ve iki farklı sıcaklıkta (120 ve 140°C) uygulanan KASE işlemiyle elma kabuklarından ekstrakt elde edilmiş ve ekstraktların biyoaktif bileşen içeriğine (toplam fenolik madde (TFM) içeriği ve antioksidan aktivite (AA)) işlem koşullarının etkisi incelenmiştir. **Bulgular:** Elma kabuklarından ekstrakt eldesinde 120°C'de farklı sürelerde gerçekleştirilen KASE sonucunda ekstraktların pH değerlerinin 6,40-6,92 arasında, TFM içeriği ve AA değerlerinin ise sırasıyla 42,94-86,95 mg GAE/100 mL ve 61,20-94,99 µmol TE/100 mL arasında olduğu tespit edilmiştir. 140°C'de gerçekleştirilen ekstraksiyonda ise hazırlanan elma kabuğu ekstraktlarının pH değerleri 6,38-6,90 arasında; TFM içeriği ve AA değerleri ise sırasıyla 114,75-330,08 mg GAE/100 mL ve 62,46-227,38 µmol TE/100 mL arasında bulunmuştur. **Tartışma ve Sonuç:** Bu araştırmada, elma suyu üretim sürecinin atık ürünü olan kabuklardan katma değeri yüksek bir ekstrakt eldesinde, geleneksel çözgen ekstraksiyonuna göre daha çevreci ve ekonomik olan, yeşil ekstraksiyon yöntemlerinden KASE kullanılmıştır. Bu kapsamda iki farklı sıcaklıkta gerçekleştirilen KASE ile hücre duvarı ve hücre matriksinin yapısının bozulması, genel olarak fenolik ve antioksidan bileşenlerin ayrıştırılmasını sıcaklık artışına paralel olarak kolaylaştırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kritik altı su ekstraksiyonu, ekstraksiyon, elma kabuğu, biyoaktif bileşikler, antioksidan

Sözel Bildiri

KLİNİK ENTEROKOK İZOLATLARINDA TÜR VE VANKOMİSİN DİRENCİNİN MULTİPLEKS PCR İLE HIZLI TANISI

Fatma Filiz Arı*, Fikriye Milletli Sezgin**

** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, filiz.ari@ahievran.edu.tr*

*** Amasya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Amasya, Türkiye, fikriyemilletli@hotmail.com*

Giriş: Enterokok türleri normal florada bulunan, üriner sistem ve doku enfeksiyonları ile pnömoni, endokardit, menenjit ve septisemi gibi ciddi enfeksiyonlara da neden olabilen fırsatçı patojen bakterilerdir. Hastanelerde temas yoluyla hasta ve sağlık çalışanları arasında çapraz bulaşa yol açan, medikal aletlerde ve çevresel yüzeylerde kolonize olabilen vankomisine dirençli enterokok (VRE) suşlarının yayılımının önlenebilmesi için VRE enfeksiyonlarının tespiti ve düzenli olarak izlenmesi son derece önemlidir. Bu amaçla, konvansiyonel kültür yöntemleri yanında daha hızlı moleküler teknikler de kullanılmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmada, Kırşehir Eğitim Araştırma Hastanesinde yatan hastalardan izole edilip konvansiyonel yöntemlerle tanımlanan enterokok izolatlarının multipleks PCR (mPCR) yöntemi ile tür ve vankomisin direncinin hızlı tanısı amaçlanmıştır. **Yöntem:** 2015-2019 yıllarında hastanemizde izole edilerek saklanan 38 enterokok izolatı uygun besiyerinde üretildi ve kaynatma yöntemiyle DNA'ları elde edildi. Çalışmamızda, daha önce geliştirdiğimiz ve üç yaygın VRE türü (*E. faecium*, *E. faecalis* ve *E. gallinarum*) ile vankomisin direnç tipini (VanA, VanB ve VanC-1) tek reaksiyonda ve yüksek duyarlılıkta tespit edebilen bir mPCR testi kullanıldı. Her örnek için tür ve vankomisin direnç genlerinin primerleri, Dream Taq 2X Master Mix ve izolatların DNA'sı ayrı tüplerde karıştırılarak hedef genler PCR cihazında çoğaltıldı. Örnekler %2'lik agaroz jelde yürütüldü, amplikonlar UV'de görüntülendi. Markır ve amplikon DNA bantları kıyaslanarak izolatların türü ve vankomisin direnç tipleri tanımlandı. Son olarak, konvansiyonel test ve mPCR verileri karşılaştırıldı. **Bulgular:** Kültür ve mPCR testlerinde tür ve direnç tespitinde 38 izolatta %82 oranında uyum saptandı. Çalışmaya dahil edilen izolatlar arasında en baskın türün VanA dirençli *E. faecium* olduğu belirlendi. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmamız, mPCR testinin başarılı, hızlı ve ekonomik olduğunu göstermiş, aynı zamanda tür ve vankomisin direncinin belirlenmesinde genotipik tanının gerekliliğini vurgulamıştır. Sonuçlar, özellikle hastaların uzun süreli tedavi gördüğü ve antibiyotik kullanımının yaygın olduğu ünitelerde sıklıkla tarama yapılması ve izole edilen VRE şuşlarında antibiyotik duyarlılığının mutlaka belirlenmesi gerektiğini ve yayılımı engelleyecek tedbirler alınmasının önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Enterokok, VRE, Vankomisin direnci, mPCR.

Sözel Bildiri

NÖROJENİK DİSFAJİ

Senanur Düzenli*, Müberra Tanrıverdi*, Merve Sevinç Gündüz*, Ayça Arslantürk*

** Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, sena-duzenli@hotmail.com*

Yutma yiyeceklerin çiğnenmesiyle başlayıp mideye ulaşmasına kadar geçen süreçtir. Yutma fonksiyonuna merkezi sinir sistemindeki birçok anatomik yapı katılır. Nörojenik disfaji; bu yapıların hasarlanmasıyla meydana gelen inme, multiple skleroz (MS), parkinson hastalığı (PH) gibi en sık görülen nörolojik hastalıklara sahip kişilerin yarısından fazlasında ortaya çıkan yutma bozukluğudur. Etkilenen yapı, hastalığın ilerleyişi ve klinik özelliklere göre disfaji tablosu değişir. Disfajinin kendisi ve komplikasyonları yaşam kalitesinin azalmasına, morbidite-mortalite oranlarının artmasına yol açar. Bunları önlemek için nörojenik disfajiyi ayrıntılı tanımak önemlidir. Derlememizde en sık karşılaşılan tablolar tanımlanmaktadır. İnmede lezyonunun lokalizasyonuna göre disfajinin şiddeti ve paterni farklılık göstermektedir. İnfratentoryal lezyonlar motor defisit, supratentoryal lezyonlarsa duyusal defisit kaynaklı disfaji oluşturmaktadır. Serebral lezyonlar, oral fazda çiğneme ve bolus aktarımının istemli kontrolünü bozar. Presantral girusu içeren lezyonlar, kontralateral yüz, dudak ve dil motor kontrolünde ve faringeal peristaltizmde bozulmaya neden olmaktadır. Ayrıca kognitif fonksiyonların etkilenmesiyle seçici dikkatte bozulma, yutma kontrolünü olumsuz etkiler. Beyin sapı lezyonlarında ağız, dil ve yanak hissi, faringeal yutmanın tetiklenme zamanlaması, laringeal elevasyon, glottik kapanma ve krikofaringeal relaksasyon etkilenmektedir. MS merkezi sinir sistemindeki demiyelinizasyonun yerleşimine bağlı olarak sensörimotor korteks, serebellum, beyin sapı ve kranial sinirleri etkileyebilmektedir. MS hastaları yutma işlevi için hayati önem taşıyan bu yapılardaki bozukluğa bağlı olarak en sık; oral fazda gecikmiş yutma refleksi ve bollus manipülasyonunda zorluk, faringeal fazda yetersiz glottal kapanma, azalmış hipofarinks kontraksiyonu ve laryngeal hareketlilik, özefageal fazda üst özefagus sfinkterinde zayıflık problemleri yaşar. PH'de dopaminerjik, non-dopaminerjik ve periferik mekanizmalarla disfaji ortaya çıkmaktadır. PH'de disfajinin ayırt edici özellikleri tekrarlayan dil hareketi, azalmış çiğneme hızı ve koordinasyon, uzamış orofaringeal geçiş, faringeal dökülme ve yutkunmanın gecikmesidir. Farenksteki kalıntıların temizlenmesi için yutkunma sayısı artar, hyolaryngeal hareketler yavaşlar ve özofageal hareket bozulur. Hava yolu korumasındaki eksiklikler azalan ekspiratuar öksürük hava akışı hızları, azalan öksürük refleksi, hava yolu duyu bozuklukları ve üst hava yolu tıkanıklığıyla kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nörojenik Disfaji, İnme, Multiple Skleroz, Parkinson

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF ENRICHED WITH TWO TYPES OF *VIBURNUM OPULUS L.* FRUIT EXTRACTS ON THE ANTIOXIDANT CAPACITY AND ANTI-INFLAMMATORY ACTIVITY OF WAFFELS IN VITRO DIGESTION

Begümhan Ömeroğlu Gülada[1], Urszula Złotek[2], Urszula Gawlik-Dziki[2], Turgut Taşkın[3], Fatma Esra Güneş[4]

[1]Marmara University, Institute of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics

[2]University of Life Sciences in Lublin, Faculty of Food Sciences and Biotechnology

[3]Marmara University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacognosy

[4]Medeniyet University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics

Background: Oxidative stress plays an important role in the pathogenesis of chronic inflammatory diseases. Foods enriched with polyphenols can have a protective role in many diseases caused by oxidative stress. **Aim:** This study aimed to determine the total phenolic content, potential antioxidant capacity and anti-inflammatory activity of waffles fortified adding two types of *Viburnum opulus L.* fruit extracts (VOFEs), which might be used in the nutrition plan of some inflammatory diseases in the future. **Methods:** This study conducted on control waffles and waffles with VOFEs in amount of 1g, 3g and 6g. After in vitro digestion, the potential bioavailability of the phenolic compounds, the antioxidant and the anti inflammatory capacity was evaluated. **Results:** The content of total phenolic compounds, flavonoids and phenolic acids increased with the enhancement amount of VOFEs adding to the waffels. The enrichment of the waffeles with VOFEs had a affirmative effect on the antioxidant activity, neutralizing free radicals ABTS, DPPH and OH^- by chelating iron ions and as the reduction power. After digestion increased the content of phenolic compounds, the antioxidant and antiinflammatory activity of the waffels. The capability to inhibit lipoxygenase and xanthine oxidase changed by resting upon both the amount and types of VOFEs added. **Discussion and conclusion:** Although the phenolic content of both two types of VOFEs and their waffles was excessive, the antioxidant and antiinflammatory capacity of the methanolic fruit extract and its waffles higher than the others after digestion. Clinical studies might be designed in which these extracts and their waffles, which have promising results in vitro digestion, are added to the diets of inflammatory diseases in the future.

This study was carried out at the University of Life Sciences in Lublin within the scope of TÜBİTAK 2214-A International Research Fellowship Programme for PhD Students.

Keywords: Nutrition, Enriched foods, Polyphenols, Antioxidant, Antiiflammatory

Sözel Bildiri

SOSYAL MEDYANIN YEME BOZUKLUKLARINA ETKİSİ VE SEZGİSEL BESLENME

Ece Gökçen UĞUR*, Ahmet Hulusi DİNÇOĞLU**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye*
ecegokcenugur@gmail.com

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye*
adincoglu@hotmail.com

Sosyal medyanın toplumda yaygınlaşması insan hayatını olumlu veya olumsuz birçok açıdan etkilemiştir. Olumsuz etkilerinden biri yeme bozukluklarıdır. Yeme bozuklukları, beslenme davranışlarında görülebilen tehlikeli psikolojik bozukluklardır. Yeme bozuklukları bireyde farklı sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Bozulmuş yeme davranışlarının önüne geçilebilmesi için sezgisel beslenme yaklaşımı etkili yollardan biridir. Bu derlemede sosyal medya kullanımının ideal beden algısını olumsuz etkilemesiyle ortaya çıkabilecek yeme bozukluklarının öneminden bahsedilmiş ve yeme bozukluklarının düzeltilmesinde etkili bir yol olan sezgisel beslenme yaklaşımı incelenmiştir. Sosyal medya kullanıcılarının standartlaştırmış olduğu ideal beden algıları başta kadınları, adölesanları ve genç yetişkinleri etkileyerek sahip oldukları bedene karşı memnuniyetsizlik duymalarına sebep olmaktadır. Bu memnuniyetsizlik karşısında bireyler bilinçsiz diyetler uygulamaktadırlar. Bilimsel olarak diyet değeri taşımayan diyetlere uymaya ve bedeni olumsuz etkileyecek düzeyde egzersiz yapmaya başlamaktadırlar. Bu sağlığı bozan davranışlar kronikleştiğinde yeme bozuklukları, PCOS, gastrointestinal sistemde bozukluklar gibi bazı problemler ortaya çıkabilmektedir. Bireylerin sağlıklarında olumsuz etkilere yol açan ve hatta mortaliteye kadar götürebilen yeme bozukluklarının önlenmesi önemlidir. Bunu önleyebilmek için sezgisel beslenme yaklaşımı etkili bir yol olarak görülmektedir. Diyet dışı yaklaşımlardan biri olan sezgisel beslenme davranışında kişiler vücudunda doğal olarak görülen açlık ve tokluk sinyalleri doğrultusunda beslenmelerini sağlamaktadırlar. Bireylerin diledikleri gibi beslenmelerine izin verilir ve besinlerle arasındaki sınır ortadan kaldırılır. Bireylere sorulan "Ne, nerede, ne kadar ve nasıl?" sorularıyla kendi menülerini kendilerinin oluşturması teşvik edilmelidir. Bireyler menülerinden tatmin oldukça ihtiyaçlarından fazlasını tüketmemeye ve sağlıklı beslenme alışkanlıkları göstermeye başlamaktadır. Bu şekilde beslenenlerin daha sağlıklı beslenme alışkanlıkları gösterdiği ve ihtiyaçlarından fazlasını tüketmediği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, ideal beden algısı, yeme bozuklukları, sezgisel beslenme

Sözel Bildiri

KADINLARIN PERİMENSTRUAL DÖNEMDE SEMPTOMLARININ İNCELENMESİ

Ümmühan AKTÜRK[*], Buket ÇAM[**]

[*]İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye, (ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2203-5223), ummuhan.akturk@inonu.edu.tr

[**] İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye, (ORCID: https://orcid.org/0009-0001-3816-4153), 1buketcam@gmail.com

Amaç: Bu çalışma kadınların perimenstrual dönemde yaşadığı semptomların sıklığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Metod:** Tanımlayıcı tipteki bu araştırma Aralık 2023-Şubat 2024 tarihleri arasında bir Aile Sağlığı Merkezine kayıtlı 18- 35 yaş grubu kadınlar üzerinden yapılmıştır. Örneklem büyüklüğü; %95 güven aralığı, 0.05 yanılgı düzeyi ve %80 evreni temsil etme yeteneği ile 443 kadın olarak belirlenmiştir**.** Veriler, "Kişisel Tanıtım Formu", "Günlük Menstrual Semptom Değerlendirme Ölçeği" aracılığı ile elde edilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma analizi kullanılmıştır. **Bulgular:** Yaş ortalaması 25.75±7.27 dir. Menarş yaş ortalaması 13.38±1.25 olan öğrencilerin, %75.17'si menstruasyonunun düzenli olduğunu belirtmiştir. Kadınların %18.5 menstruasyonla ilgili tedavi aldıklarını belirtmiştir. **Sonuç:** Kadınların çok yoğun yaşadıkları semptomların %55.8 Yorgunluk yaşadıklarını belirtmiştir. İkinci sırada en çok görülen semptomun % 47.6 ile Sırt Ağrısı olduğu, üçüncü sırada yaşanan semptomun %42 Kalça – karında ağrı olduğu daha sonra %41.3 ile Kolay öfkelenme, takip ettiği ve beşinci sırada ise %40.4 ile baş ağrı şikâyetidir.

Anahtar Kelimeler: Perimenstrual şikayetler, dismenore, Kadın Sağlığı, hemşirelik

Sözel Bildiri

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİNDE PLANLI DAVRANIŞ MODELİ

Buket ÇAM*, Ümmühan AKTÜRK**

**İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye, (ORCID: https://orcid.org/0009-0001-3816-4153), 1buketcam@gmail.com*

***İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye, (ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2203-5223), ummuhan.akturk@inonu.edu.tr*

Halk sağlığı hemşireliği toplumun sağlığını iyileştirmek amacıyla halk sağlığı bilimi ve hemşirelik teorilerinden oluşan bir sentezdir. Halk sağlığı hemşireleri hem bugün hem de gelecekte toplumların sağlığını korumak, teşvik etmek ve hastalıkları önlemek için oldukça önemli bir konumdadır. Sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının edinilmesi; sağlığın korunması, geliştirilmesi ve sürdürülmesinde en önemli faktörlerdendir. Planlı Davranış Modeli insan davranışlarını açıklamak ve tahmin etmek amacıyla tasarlanmış bir davranış modelidir. İstek ve niyetin davranışı öngördüğünü savunmaktadır. Bu model, insan sosyal davranışının ve özellikle de sağlık sorunlarına yönelik davranışının tahmininde son yıllarda sağlık alanında sıkça kullanılmaktadır. İçinde bulunduğumuz yüzyılda hemşirelik uygulamalarında dünya çapında dönüşümler yaşanmakta ve hemşireler sağlık sistemine katkılarını güçlendirmek için mevcut hemşirelik kuram ve çerçevelerini giderek daha çok kullanmakta ve benimsemektedir. Planlı Davranış Modeli sağlık eğitimi, sağlığı geliştirme ve sürdürmede önemli modellerden biri olup; okul öncesi çocukların egzersiz/fiziksel aktivite davranışı, sağlıklı beslenme, sağlık çalışanlarında el yıkama, hijyen, cezaevi mahkumları arasında ruh sağlığı sorunları, kadınlarda multivitamin kullanımı, organ bağışı, kondom kullanımı, güvenli cinsel ilişki, bağımlılık, bağışıklama ve emzirme gibi çok çeşitli sağlık davranışlarını ve niyetlerini tahmin etmede ve açıklamada kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halk Sağlığı, Planlı Davranış Modeli, Hemşire, Davranış, Halk Sağlığı Hemşireliği

Sözel Bildiri

BÖBREK NAKLİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI: LİTERATÜR DERLEME

Çiğdem Erdem*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, Isparta, Türkiye, cgdmctn07@gmail.com*

Böbrek nakli, son dönem böbrek yetmezliği hastalarında en iyi tedavi yöntemidir. Verici azlığı sorunları devam etmekte ve bu nedenle nakledilen böbreğin sağlığının korunması önem arz etmektedir. Yapay zekanın bilgisayar algoritmaları ile çeşitli analizler sunması, böbrek naklinde bir çok yenilikleri beraberinde getirmektedir. Bu literatür derlemenin amacı; böbrek naklinde yapay zeka kullanımı ile ilgili güncel literatür bilgilerini paylaşmaktır. Derleme kapsamında; Ebscohost, Pubmed, Google Akademik veri tabanları ile "artificial intelligence", "kidney transpalantation", "renal transplantation" anahtar kelimeleri ile son 5 yıldaki çalışmalara yer verilmiştir. Yapay zekâ; bilgisayar algoritmaları, makine öğrenimi, derin öğrenme, sinir ağları, siber fiziksel sistem, nesnelerin internetini kapsamaktadır. Çalışmalara bakıldığında yapay zeka; organın temin edilmesi, donör-alıcı eşleştirmesi, nakil onkolojisi, gerçek zamanlı immünosupresyon rejimi, nakil patolojisi, greft reddinin ön görülmesi, red tanısı, nakil sonrası immünsupresif tedavinin güçlenmesi, allogreftin radyolojik değerlendirmesi, patolojik değerlendirme, erken bir şekilde greft fonksiyonunun ön görülmesinde kullanılabilmektedir. Güvenirliği ve ön görülebilirliği yüksek yapay zekâ uygulamaları verileri hızlı ve kolay bir şekilde işleyebilmektedir. Böbrek naklinde, yapay zeka kullanımı, ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası hasta yönetimi konusunda iyileşmelere olanak sağlayarak, bireyselleştirilmiş hasta bakımına katkılar sunar.

Anahtar Kelimeler: Böbrek Nakli, Nakil, Yapay Zekâ, Derleme

Sözel Bildiri

TEMPERATURE MONITORING DURING CARDIOPULMONARY BYPASS

Bişar AMAÇ*, Murat Ziya BAĞIŞ, Murat ERSOY*****

**Harran University, Faculty of Health Sciences, Department of Perfusion, Şanlıurfa, Türkiye, e-mail:amacbisar@gmail.com, Orcid: 0000-0003-0320-4239*

*** Harran University, Faculty of Medicine, Department of Cardiovascular Surgery, Şanlıurfa, Türkiye, e-mail:ziyabagis@hotmail.com, Orcid: 0000-0002-4088-7510*

****University of Health Sciences, Şanlıurfa Mehmet Akif Inan Training and Research Hospital, Cardiovascular Surgery Clinic, Şanlıurfa, Türkiye, e-mail:muratersoy_02@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-9571-1072*

Background: During cardiopulmonary bypass (CPB), heat exchanger systems are used to provide systemic hypothermia to reduce the metabolic requirements of various organs, especially the brain. However, some organs cool faster and heat up faster. Multiple temperature monitoring is needed to manage the requirements of cooling, temperature maintenance and rewarming of patients and to observe whether cooling and warming are homogeneous. **Aim:** The aim of this retrospective study was to evaluate and compare the differences between arterial outflow and venous inlet blood temperature and nasopharyngeal temperature measurements in terms of temperature and rate of heat exchange in patients undergoing CPB-guided cardiac surgery. In addition, to investigate the usability of arterial outflow and venous inlet temperatures for temperature monitoring during CPB. **Methods:** Data of 120 patients with similar demographic and descriptive characteristics were retrospectively included in this study. Nasopharyngeal temperature of the patients before CPB cooling was recorded. Temperature changes and rates of temperature change during CPB cooling and reaching the targeted temperature were recorded. Data were obtained retrospectively from perfusion recording forms. The obtained data were analysed statistically. **Results:** In the comparison of arterial outflow, venous access and nasopharyngeal temperature values, it was found that nasopharyngeal temperature showed the slowest and longest change to the target temperature, while arterial outflow temperature showed the fastest and shortest change. There was a statistically significant difference between the values and change times between the three temperature zones ($p<0.005$). **Discussion and Conclusion:** Temperature monitoring in CPB-guided cardiac surgery is one of the important issues in open heart surgery. In this study, differences were observed in the comparison of arterial outflow, venous inflow and nasopharyngeal temperature values. As a result, the difference in the values of heat exchange time in all three temperature zones indicates that at least one invasive temperature monitoring is required in open heart surgery. Although the arterial outflow and venous inlet temperatures measured on the heart-lung machine are important, we think that they are not sufficient and at least one more invasive temperature measurement site should be used for temperature monitoring.

Keywords: Cardiopulmonary Bypass, Temperature, Monitoring, Perfusion Temperature Management

Sözel Bildiri

ADOLESAN ÇAĞDA ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN KANSERE YÖNELİK DAMGALAMA VE HPV AŞILAMA TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe ÇAL[*], Beyza YANLIÇ[**], Sultan TUTAK[***], Yağmur EMİRDAĞ[****]

**Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, ayse.cal@ankaramedipol.edu.tr*

***Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, beyza.yanlic@std.ankaramedipol.edu.tr*

**** Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, sultan.tutak@std.ankaramedipol.edu.tr*

***** Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, yagmur.emirdag@std.ankaramedipol.edu.tr*

Giriş: Kadın kanserleri arasında yaygın görülen serviks kanserinden korunmada HPV aşılamasının adolesan dönemde yapıldığında en etkin korunmaya ulaşıldığı bilinmektedir. Bu noktada ebeveynlerin HPV aşılamasına yönelik tutumlarının önemi ortaya çıkmaktadır.
Amaç: Bu araştırmada, adolesan çağda çocuğu olan ebeveynlerin kansere yönelik damgalama düzeyleri ile HPV aşılamasına yönelik tutumlarını değerlendirmek amaçlanmaktadır.
Gereç ve Yöntem: Kesitsel tasarımında yürütülen bu araştırma Ankara Mamak İlçesinde bulunan Ticaret Odası Ortaokulu'nda 2023-2024 eğitim öğretim 1. yarıyılında yürütülmüştür. Evrenin tamamı (N=1291 ebeveyn) araştırmaya davet edilmiş ve gönüllü olan 409 ebeveyn ile araştırma tamamlanmıştır. Araştırma sonunda primer sonuç değişkenleri arasındaki korelasyon verileri ile G-Power programında yapılan post hoc güç analizi sonucu 0.99 bulunmuştur. Veriler yüz yüze anket yöntemi aracılığıyla Tanıtıcı bilgi formu, Kansere İlişkin Tutumları Ölçme Anketi ve Karolina HPV Aşılama Tutumları ve İnançları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 22.0 programı ile tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın etik kurul onayı (Sayı: E-81477236-604.01.01-33, Karar No: 04, Tarih: 03.01.2023) ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır. Araştırma TÜBİTAK 2209-A projesi kapsamında desteklenmiştir (Proje numarası: 1919B012219602).
Bulgular: Araştırmaya katılan ebeveynlerin %82.6'ı anneler olup, yaş ortalamaları 39.40±5.64'dür. Ebeveynlerin çoğunluğu daha önce HPV virüsünü (%61.6) ve HPV aşısını (%68.2) duymamış ve %56.7'si HPV ve serviks kanseri ilişkisini bilmemektedir. Araştırmada ebeveynlerin kanser damgası puan ortalaması 1.83±0.47, HPV Aşılama Tutumu puan ortalaması 2.30±0.34 olarak bulunmuştur. Kanser damgası ile HPV aşılama tutumu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r=0.303$, $p<0.001$) ilişki saptanmıştır.
Tartışma ve Sonuç: Çalışmada ebeveynlerin kanser damgası ile HPV aşı tutumları arasında anlamlı ilişkinin ortaya konmuştur. Bu bulgu, serviks kanserinden korunmaya yönelik yapılacak adolesan dönem HPV aşılama çalışmalarına ebeveynlerin farkındalık düzeyini destekleyen girişimlerin eklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.
Anahtar Kelimeler: Serviks kanseri, HPV, Damgalama, Adolesan, Ebeveyn

Sözel Bildiri

DİŞSİZ HASTALARDA İMPLANT DESTEKLİ TEDAVİ SEÇENEKLERİ

Sıla Sultan GÖKOĞLU[1], Özlem ÖZİŞÇİ[2]

[*]*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi A.D, Isparta, Türkiye, slagokoglu@gmail.com*

[**]*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi A.D, Isparta, Türkiye, oslemozisci@gmail.com*

Özet: Dişsizlik, kişinin sağlığını ve yaşam kalitesini büyük ölçüde etkilemekte; protetik uygulamalar açısından da protezin adaptasyonu ve hastaların memnuniyeti ile ilgili problemlere neden olmaktadır. Dişsiz bireyler geleneksel olarak tam protezlerle tedavi edilebilmektedir. Ancak, özellikle alt çenenin protetik rehabilitasyonunda birçok faktör protezin stabilizasyonunu olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle farklı tedavi alternatiflerine ihtiyaç duyulmuştur. Dental implantların ortaya çıkışıyla birlikte özellikle alt çenede hareketli protezlere destek ve tutuculuk sağlayarak devrim yaratmışlardır. Tam dişsiz hastalarda kullanılan implant destekli overdenture protezler, geleneksel tam protezlere göre retansiyon, stabilite, çiğneme performansı, estetik, kemiğin korunması ve kaybının önlenmesi gibi daha üstün özelliklere sahiptir. Bu özellikler, hasta memnuniyeti ve yaşam kalitesini arttırmaktadır. İmplant üstü overdenture protezlerin diş üstü overdenture protezlere göre avantajları arasında daha uygun maliyet, öngörülebilir bir tedavi seçeneği ve daha estetik olması sayılabilir. Dişsiz alt çenelerde standart olarak anterior bölgeye iki implant ile implant üstü overdenture yaklaşımı yaygındır. Ancak uygulanan implant sayısına göre farklı tedavi seçenekleri bulunmaktadır. Misch tamamen dişsiz hastada alt çene protezleri için tanımlanmış beş tedavi alternatifi önermiştir (OD1-2-3-4-5). Mukoza destekli, implant-mukoza destekli ve tamamen implant destekli olarak da sınıflandırma yapılabilmektedir. Ayrıca implant destekli overdenture protezlerde retansiyonu sağlamak için çeşitli tutucu sistemler kullanılmaktadır. Bu sistemlerde implantlar birbirine splintlenerek veya tek tek ataşman olarak kullanılır. Bunların haricinde özellikle maddi durumu kısıtlı olan veya tıbbi açıdan risk altında olan hastalar için geçerli bir tedavi alternatifi olarak tek implantlı overdenture protezler ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dental implantlar, İmplant destekli protezler, İmplant destekli tedavi seçenekler

Sözel Bildiri

EVALUATION OF FINE MOTOR SKILLS IN CHILDREN WITH SPECIFIC LEARNING DISORDER

İbrahim Çağda KAL, Özgün KAYA KARA, Mert Doğan, Sebahat Yaprak ÇETİN, MD. Koray KARA

** Akdeniz University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation Antalya, Turkey cagdakal@gmail.com, ozgun_kaya@yahoo.com, fzt.ycetin@gmail.com, ptmertdogan@gmail.com*

*** Antalya Training and Research Hospital, Department of Child and Adolescent Mental Health and Diseases, Antalya, Turkey drkrykr@yahoo.com,*

Background: Specific Learning Disorder (SLD) is a neurodevelopmental disorder in which an individual exhibits difficulties in reading, written expression and/or mathematics. 30-50% of children with SLD have difficulty with fine motor skills.**Aim:** The aim of this study is to examine the fine motor skills of children with SLD. **Method:** Between April 2022 and September 2023, 70 children with SLD from the age of 6-12 (average age = 9.1±2.05 years) who applied to the Antalya Training and Research Hospital, Children and Adolescent Mental Health and Diseases Department were included in the study and 60 healthy children (average age =8.9±1.9 years) were included in the study. Children's fine motor skills were evaluated with the Purdue Pegboard Manual Dexterity test and Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency-2 Short Form. Hand grip strength and finger strength were evaluated with Jamar Hand Dynamometer and Pinchmeter. Statistical analysis was performed using SPSS version 23. The difference between groups was evaluated with the MANOVA test. The significance level was accepted as $p<0.05$.**Results:** There was no significant difference between the groups in terms of age ($p=0.714$), height ($p=0.990$ and weight ($p=0.414$). A significant difference was found in favor of the healthy group in all scale scores of BOT-2 motor skills evaluated between the groups ($p<0.05$). A significant difference was found in favor of the healthy group ($p<0.05$) in all subscale scores of the Purdue Pegboard hand dexterity test. It was determined that the values of both extremities hand grip strength of the participants in both groups showed a statistically significant difference between the groups in favor of the healthy group ($p <0.05$). **Discussion and Conclusion:** Fine motor skills and hand grip strength of children with SLD were found to be significantly weaker compared to healthy children. Approaches that support the motor competence of children with SLD should be developed.

Keywords: Specific Learning Disorder, Fine Motor Skills, Hand Grip Strenght, Upper Extremity, Child

Sözel Bildiri

THE IMMEDIATE EFFECT OF INSTRUMENT-ASSISTED SOFT TISSUE MOBILIZATION VERSUS STRETCHING TECHNIQUE ON ANKLE RANGE OF MOTION AND VERTICAL JUMP PERFORMANCE IN ATHLETES

Zehra Yılmaz*, İrem Çetinkaya, İsmail Uysal***, Fatih Özden******

**PhysioHol, Istanbul, Turkey, e-mail: fztzehrayilmaz@gmail.com*

***Haliç University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, e-mail: iremkaranki@halic.edu.tr*

****Muğla Sıtkı Koçman University, Fethiye Vocational School, Department of Property Protection and Security Department, Muğla, Turkey, e-mail: ismailuysal@mu.edu.tr*

*****Muğla Sıtkı Koçman University, Köyceğiz Vocational School of Health Services, Department of Health Care Services, Muğla, Turkey, e-mail: fatihozden@mu.edu.tr*

Background: A limited number of studies have demonstrated the effects of instrument-assisted soft tissue mobilization (graston) and static stretching on different muscle groups and sports performance. **Aims:** The study aimed to investigate the immediate effect of the graston versus stretching technique on ankle range of motion and vertical jump performance in athletes. **Methods:** A quasi-experimental study included 30 participants aged 18-40 among active, licensed basketball players between January 2023 and May 2023. The 30 participants were divided into a graston group (n=15) and a static stretching group (n=15). A vertical jump test was performed for performance after the ankle joint range of motion was measured with a goniometer. Behind the first assessment session, a Graston or static stretching was applied to the groups. Thereafter, the vertical jump performance and goniometer measurement was repeated. **Results:** Graston and static stretching had similar results in vertical jump performance ($p<0.05$). Graston on the gastrocnemius, soleus muscles and Achilles tendon was superior to static stretching, particularly in left foot dorsiflexion ($p<0.05$). **Conclusions:** Graston application can be preferred to increase vertical jumping and ankle range of motion performance in athletes with similar and superior effects to static stretching. Including Graston and static stretching in the rehabilitation protocols can provide an effective range of motion and jumping performance.

Keywords: Basketball players, Instrument-assisted mobilization, Jump, Stretching

Sözel Bildiri

KONTAMİNE OLMUŞ ZİRKONYA YÜZEYLERİNİ TEMİZLEME YÖNTEMLERİ

Elif Irmak GÖKMEN[1], Özlem ÖZİŞÇİ[2]

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi A.D., Isparta, Türkiye, elifirmakgokmen.97@gmail.com

[2]Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi A.D., Isparta, Türkiye, oslemozisci@gmail.com

Günümüzde protetik uygulamalarda zirkonya kullanımı, üstün mekanik, estetik özellikleri ve biyouyumluluğu nedeniyle artmıştır. Zirkonya içeriğinde silika bileşiminin bulunmamasından dolayı rezin simanın zirkonyaya bağlanma dayanımı, mekanik ve kimyasal ön işlemlere bağlıdır. Restorasyonun klinik başarısını etkileyen önemli faktörlerden biri simantasyon öncesi zirkonya yüzeyinin temizlenmesidir. Restorasyon dişe simante edilmeden önce diş üzerinde denendiği sırada ağız içerisindeki kan, tükürük, silikon parçacıkları gibi faktörlerden etkilenmektedir. Zirkonya yüzeylerinin kontaminasyonu, zirkonya ile rezin siman arasındaki bağın bozulmasına yol açarak bağlanma dayanıklılığını düşürmektedir. Temizleme yöntemleri arasında su, alkol, aseton, sodyum hipoklorit, hidrojen peroksit ile yıkama, alümina ile aşındırma ve yüzey temizleme ajanları (Ivoclean, ZirClean, KATANA Cleaner) yer almaktadır. Sodyum hipoklorit uygulaması, diş hekimliğinde proteolitik özelliğinden dolayı yaygın olarak kullanıldığı için zirkonya yüzeyindeki kontaminasyonu gidermek için en iyi temizleme yöntemi olarak kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma dayanımı, Temizleme yöntemleri, Zirkonya

Sözel Bildiri

AMUDA KALKMA BİYOMEKANİĞİ

Zeynep ARIKAN*, Bahar KÜLÜNKOĞLU**

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Ankara, Türkiye, zeynepcikar61@gmail.com*

*** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Ankara, Türkiye, baharkulunkoglu@aybu.edu.tr*

Amuda kalkma(amut), jimnastikçiler için temel bir jimnastik becerisi olarak kabul edilir. Çünkü jimnastikçilerin yüksek düzeyde gelişme ve performans gösterme potansiyeli açısından çok önemli bir rol oynar. Amuda kalkma, jimnastikçinin elleri üzerinde vücudunun tüm parçaları dikey olarak hizalanmış şekilde dengede kaldığı bir beceridir. Hareketi yapmak için dominant taraf kalça öne doğru fleksiyon yapar bir adım atılır. Eller omuz genişliğinde yere konulur. Öndeki ayak yeri iter ve arkadaki kalça kaldırılır. Arka bacak gergin olarak amut pozisyonu alır ve diğer bacak yanına getirilir. İdeal olan amut pozisyonu, ellerin, omuzların, kalçanın ve ayak parmaklarının dikey şekilde düz bir çizgi üzerinde olmasıdır. Düzgün ve dengeli amuda kalkmak, dik pozisyona göre biyomekanik olarak daha zordur. Bu zorluğun sebepleri, avuç içi ve parmakların sağladığı destek alanının ayaklardan küçük olması, destek noktası ile ağırlık merkezi arasındaki mesafenin artması ,başın ters pozisyonudur. Dik duruştaki alt ekstremite kinematiğini amuda kalkma sırasında üst ekstremite kinematiği yansıtır. Bu benzerliklere rağmen amuda kalkma dengesi sürekli bir dinamiktir. Kütle merkezinin anterior-posterior salınımları normal duruşa göre daha fazla gözlenir. Dengeli bir amuda kalkma için ağırlık merkezi hareketini en aza indirgemeye yönelik stratejiler belirlenmiştir. Destek noktasına yakınlığından dolayı bilek stratejileri kalça ve omuz stratejisine göre daha fazla etkinliğe sahiptir. El parmakları, boyun gibi destek noktasına yakın vücut segmentlerinin pozisyonu da amuda kalkma biyomekaniği üzerinde oldukça etkilidir.

Anahtar Kelimeler: Jimnastik, Amuda Kalkma, Biyomekanik

Sözel Bildiri

ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARIN HUMAN PAPİLLOMA VİRÜS (HPV) AŞISI TEREDDÜTLERİ VE SERVİKAL KANSERİN ERKEN TANISINA YÖNELİK TUTUMLARI[1]

Defne YURTSEVER[*], Nuriye DİK[**], Sema Nur GÜREL[***], Çiğdem BİLGE[****], Meltem KAYDIRAK[*****]

[*] *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Öğrencisi, Muğla, Türkiye, defneyurtsever2001@gmail.com*

[**] *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Öğrencisi, Muğla, Türkiye, nuriyedik0505@gmail.com*

[***] *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Öğrencisi, Muğla, Türkiye, semanurgurel.67@gmail.com*

[****] *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Muğla, Turkey, cigdembilge@mu.edu.tr*

[*****] *İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul, Türkiye, meltemecdi@gmail.com*

[1]Bu araştırma TUBITAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BIDEB) tarafından yürütülen, 2209-A Üniversite gençleri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 1. dönem kapsamında 1919B012300127 numaralı başvuru numarası ile destek almaya hak kazanmıştır

Giriş: Rahim ağzı kanseri, kadın üreme sisteminin en yaygın malignitelerinden biridir ve ortaya çıkmasında insan papilloma virüsü enfeksiyonunun en etkili faktör olduğu kabul edilir. Serviks kanseri kadın sağlığını ciddi şekilde tehdit eden önemli bir hastalıktır. Bu kanser aynı zamanda dünya çapında kadınların ölümüne neden olan ikinci kanser türü olarak da bilinmektedir. **Amaç:** Bu araştırma, üreme çağındaki kadınların Human Papilloma Virüs aşısı tereddütlerini inceleyerek servikal kanserin erken tanısına yönelik tutumlarının belirlenmesini amaçlamıştır. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı olarak 15.03.2023-15.06.2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırma evrenini Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne başvurması ön görülen 2500 kadın oluşturmuştur. Ön görülen evren sayısı hastanenin İdari ve Mali İşler Birimi'nden öğrenilmiştir. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde ise G-power programı kullanılmış, 0.80 güç 0.05 güven aralığı, df:10, 0.25 (orta) etki boyu ile örneklem en az 269 kadın olarak belirlenmiştir. Araştırmaya 1240 katılımcı dahil edilmiştir. Verileri katılımcı bilgi formu, Servikal Kanserin Erken Tanısına Yönelik Tutum Ölçeği, Aşı Tereddüttü ve Nedenleri Formu ile toplanmıştır. Bu çalışma için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan 06.02.2023 tarihinde izin alınmış olup (Protokol No: 220186; Karar No: 15), katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır. **Bulgular:** Örneklemin %14 n= 174

cinsel partneri olduğu ve cinsel partneri olan kadınların ise sadece %9,2' si (n= 16) bugüne kadar en az bir kere pap-smear testi yaptırdığı belirlenmiştir. Kadınların Servikal Kanserin Erken Tanısına Yönelik Tutum Ölçeği'nden (SKETTÖ) aldıkları ortalama puanlar şu şekildedir; Toplam SKETTÖ= 59,45±7,85, Algılanan yarar= 11,71±1,96, Algılanan engel= 15,12±2,63, Algılanan ciddiyet= 13,65±3,30, Algılanan duyarlılık= 18,97±4,17. Aşı Tereddüttü ve Nedenleri Forumu'ndaki çarpıcı veriler ise şu şekildedir; "aşı gereklidir % 90,6, n= 1124", "Hastalık ile ilgili herhangi bir belirti yokken vücuduma virüs verilmesini doğru bulmuyorum % 15,0, n= 186", "HPV aşısının ücretsiz olması gerektiğini düşünüyorum % 91,1, n= 1130" **Tartışma ve Sonuç:** Çalışma sonucunda kadınların servikal kansere yönelik tutumlarının düşük olduğu ve düzenli cinsel partneri olan kadınların düzenli olarak servikal kanser taraması yaptırmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların çoğunun HPV aşısını gerekli bulmuş ve aşının ücretsiz olmasını gerektiğini belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken Tanı, HPV Aşısı, Kadın, Servikal Kanser, Tereddüt

Sözel Bildiri

GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİLERİN SAĞLIK HAKKI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Saliha Bozdoğan*, Merve Nur Oktar**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Sosyal Politika ve Sosyal Hizmetler Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur, Türkiye, 222230201510@ogr.mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Burdur, Türkiye, mnoktar@mehmetakif.edu.tr*

Çalışma, geçici koruma altındaki Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişimindeki mevcut durumu analiz ederek bu alandaki sorunları ve çözümleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, bu sayede hem Suriyelilerin sağlık hakkının korunmasına hem de Türkiye'deki sağlık sisteminin göçmenlere yönelik kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. 2011 yılında Suriye'de iç savaşın başlamasıyla Suriyeliler kitleler halinde Türkiye'ye göç etmişlerdir. Türkiye açık kapı politikası ile Suriyelilerin ülkemize gelmesine izin vermiştir. Ortaya çıkan büyük göç dalgasıyla birlikte 2014 yılında Geçici Koruma Yönetmeliği çıkarılmış, Suriye'den gelen göçmenlere geçici koruma statüsü verilmiştir. Geçici koruma statüsü ile eğitim, sağlık, barınma, güvenlik gibi birçok haklara sahip olmuşlardır. Geçici Koruma Yönetmeliğinin 27. maddesinin a bendinde; "Sağlık hizmetlerini yürütmek üzere sürekli faaliyet gösterecek sağlık merkezleri kurulabilir. Sağlık merkezinin bulunması halinde, yeterli sayıda ambulans ve sağlık personeli bulundurulur." ifadesi yer almaktadır. Temel insan haklarından biri olan sağlık hakkının güvence altına alınması önem kazanmıştır. Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar 6. maddede yapılan değişiklik ile geçici korunanlar geçici barınma merkezlerinde ya da geçici barınma merkezleri dışında oluşturulan göçmen sağlığı merkezlerinden faydalanabilir ibaresi eklenmiştir. Bununla birlikte Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları yerlerde birinci ve ikinci basamak sağlık hizmetlerinin sunulduğu Halk Sağlığı Başkanlıklarına bağlı Göçmen Sağlığı Merkezleri oluşturulmuştur. Göçmen Sağlığı Merkezleri (GSM), 4000 ve üzeri Geçici koruma statüsü altında bulunan Suriyeli nüfusun bulunduğu yerlerde aile hekimliği standardında oluşturulan ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin sunulduğu merkezlerdir.

Bu çalışmada geçici koruma altındaki Suriyelilerin göçmen sağlığı merkezleri aracılığı ile sağlık hizmetlerine erişebilirlikleri yasalar bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geçici koruma, göçmen sağlığı, sağlık hakkı

Sözel Bildiri

TENDENCY TOWARDS STIGMATIZATION AND RELATED FACTORS IN UNIVERSITY STUDENTS

Gizem ŞAHİN BAYINDIR*, Nüvit ATAY**

** Istanbul University – Cerrahpaşa, Florence Nightingale Faculty of Nursing, Department of Mental Health and Psychiatric Nursing, Istanbul, Türkiye, gizem.sahinbayindir@iuc.edu.tr*

*** Istanbul Medipol University, Department of Nursing, Istanbul, Türkiye, ataynuvit@gmail.com*

Background: The assessment of stigmatization tendency in university students is important in terms of students being the target group of anti-stigma programs. **Aim:** This study was carried out to determine the tendency towards psychological stigma and related factors in university students. **Methods:** The sample of this descriptive design study consisted of 721 students studying at the Faculty of Health Sciences and the Faculty of Engineering and Natural Sciences. Data were collected with Personal Information Form and Stigmatization Scale (SS). The study was applied between December 2022-January 2023. In the analysis of data; Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis H test and spearman correlation analysis were used. **Results:** It was determined that the SS and sub-dimensions mean rank of the students studying at the Faculty of Health Sciences and having a female gender were higher than the others. Also; the SS and sub-dimensions mean rank of the students who are in the fourth grade and have a nuclear family structure are lower than the others. Moreover; the SS and sub-dimensions of the students who stated that the income is equal to the expenditure were lower than the students who stated that the income was more than the expenditure, and that the mean rank of the SS and sub-dimensions of the students who spent most of their lives in the metropolitan city was lower. In the study, a negative and very weak significant correlation was found between age and the SS ($r=-0.160$; $p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** In this study, it was determined that the tendency towards psychological stigmatization of the students studying at the Faculty of Health Sciences was higher than the other students. In addition; it was determined that there was a difference between the variables of age, gender, class, family structure, income status and the place where he spent most of his/her life and the tendency towards psychological stigmatization.

Keywords: University students, Stigmatization, Tendency towards stigmatization

Sözel Bildiri

BARİATRİK CERRAHİ AMELİYATI PLANLANAN HASTALARDA BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ ÖZ YETERLİK VE MUTLULUK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Sibel ÇAYNAK[*], Ahmet GÖKTAŞ[**], Buket ŞİMŞEK ARSLAN[***]

[*]*Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Ameliyathane Hizmetleri Programı, Antalya, Türkiye, sibel.caynak@antalya.edu.tr*

[**]*Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bitlis, Türkiye, agoktas.85@gmail.com*

[***]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, buketsmsk@gmail.com*

Giriş: Obezite son yıllarda artış gösteren önemli bir sağlık sorunudur. Obezitenin beraberinde getirdiği olumsuzluklar bireylerin günlük yaşam aktivitelerini yerine getirirken bilinçli farkındalığını, öz yeterliğini ve mutluluk düzeyini etkileyebilmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, bariatrik cerrahi ameliyatı olmak için hastaneye yatışı yapılan bireylerde bilinçli farkındalık temelli öz yeterlik, mutluluk düzeyinin belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel ve tanımlayıcı tipte yapılan bu çalışma, Haziran-Aralık 2023 tarihleri arasında Antalya'da yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 6 aylık süre içinde bariatrik cerrahi amacıyla hastaneye yatışı yapılan 94 hasta oluşturmuştur. Veriler, kişisel bilgi formu, Bilinçli Farkındalık Temelli Öz Yeterlik Ölçeği-Yenilenmiş (BFÖÖ-Y) ve Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %51.1'i 40 yaş ve üstü, %70.2'si kadın, %60.6'sının evlidir. Katılımcıların %12.8'inin 1. derece obez, %39.4'ünün 2.derece obez ve %47.9'unun 3.derece obez olduğu bulunmuştur. Katılımcıların Oxford mutluluk düzeyi ölçeği puan ortalamasının 21.43 ve bilinçli-farkındalık temelli öz-yeterlik ölçeği puan ortalamasının 72.26 olduğu bulunmuştur. Oxford mutluluk düzeyi ile BFÖÖ-Y ve altı boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır (r: 0.532; $p<0.05$). BFÖÖ-Y alt boyutlarının Oxford mutluluk düzeyi ölçeği üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=12.784$, $p<0.05$). BFÖÖ-Y'nin Oxford mutluluk düzeyi ölçeği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi olduğu tespit edilmiştir ($t=6.023$, $p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışma sonucunda baritatrik cerrahi ameliyatı planlanan bireylerin farkındalık temelli öz-yeterlilik ve mutluluk düzeyleri yüksek ve farkındalık temelli öz yeterlik ile mutluluk düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bilinçli farkındalık temelli öz yeterlik ve mutluluk düzeyinin yüksek çıkması bireylerin ameliyat olmaya karar verip yardım arama davranışlarının olması ile ilişkilendirilmiştir. Gelecek çalışmalarda yardım arama davranışı olmayan obez bireylerde bilinçli farkındalık temelli öz yeterlik ve mutluluk düzeyinin tespit edildiği karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Bariatrik Cerrahi, Bilinçli Farkındalık, Öz Yeterlik, Mutluluk

Sözel Bildiri

GEROPSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE SANAL UYGULAMALAR

Sibel ÇAYNAK*, Nur Elçin BOYACIOĞLU**

** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Ameliyathane Hizmetleri Programı, Antalya, Türkiye, sibel.caynak@antalya.edu.tr*

*** İstanbul Üniversites-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, nurelcin.boyaciolu@icu.edu.tr*

Yaşlı nüfus oranındaki son yıllardaki artış ile birlikte organik, ruhsal bozuklukların görülme sıklığı artmış ve geropsikiyatri hemşireliğinin önem kazanmasına neden olmuştur. Günümüzde yaşlı bireyler yaşamlarını idame ettirebilmek ve işlevsel olarak sürdürebilmek adına dijital teknolojilerden yararlanabilmektedir. Sanal gerçeklik; kullanıcının bilgisayar tarafından oluşturulmuş bir ortam ile etkileşime girmesine ve bütünleşmesine olanak tanıyan bir insan-bilgisayar ara yüzü olarak tanımlanabilir. Sanal gerçeklik ve arttırılmış gerçeklik tabanlı olarak geliştirilen bu uygulamalar, yaşlı bireylerin sağlıklarını izleme, koruma ve geliştirmeyi amaçlar. İçerdiği interaktif ve eğlenceli oyunlar ile katılımcıların motivasyonunu, tedavi programına uyumlarını, tedaviden duydukları tatmini arttırmaktadır. Son yıllarda çocuk ve ergenlerde daha sık, geriatrik popülasyonda ise kullanımı sınırlı düzeydedir. Sanal uygulamalar, yaşlanan nüfustaki bilişsel ve duygusal semptomları iyileştirme potansiyeline sahip, gerçeğin yerini tutmayan ancak kullanıcıya neredeyse gerçek görüntüler ve sesler oluşturan, umut verici araçlardır. Yapılan çalışmalarda geropsikiyatride kullanılan sanal uygulamalar bellek ve bilişsel fonksiyonları geliştirmek, sanal gerçeklik veya artırılmış gerçeklik kullanarak hazırlanan meditasyon ile stres ve anksiyeteyi azaltmak, sanal platformlar üzerinden terapi seansları ile bireylerin psikolojik iyilik haline katkıda bulunmak, yaşam kalitesini artırmaya yönelik aktiviteler yaptırmak, yaşlı bireylerin sosyal bağlantılarını güçlendirmelerini sağlayacak etkileşimli uygulamalara yer vermek, hastalık yönetimini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Birçok yararının olmasının yanı sıra belirli sınırlılıklara da sahiptir. Sanal uygulamaların hala gelişiyor olması, kullanıcıların benimsemesinin zaman alması, uygulamayı kullanacak nitelikte personel sayısının kısıtlı olması ve maliyet konularında sınırlılıkları vardır. Geropsikiyatri hemşireliğinin ülkemizde gelişmekte olan bir alan olduğu düşünüldüğünde mevcut faydaları ile güvenli ortamın sağlanarak sanal uygulamalarının kullanımının yaygınlaştırılması, uygulamayı kullanacak nitelikli personel sayısının ve bu konuda yapılan çalışma sayısının arttırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Geriatrik Psikiyatri, Sanal Uygulamalar, Sanal Gerçeklik, Psikiyatri Hemşireliği

Sözel Bildiri

GENEL MORFOLOJİK ANALİZ YÖNTEMİYLE KASITLI KİMYASAL OLAYLAR İLE İLGİLİ SENARYO GELİŞTİRME

Betül ÇAVLAN [1*], Ayşe Handan DÖKMECİ [2]**

** Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, KBRN ve Toksikolojik Afetler Tezli Yüksek Lisans Programı, Tekirdağ, Türkiye, cavlanbetul@gmail.com*

*** Prof. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Tekirdağ, Türkiye, hdokmeci@nku.edu.tr*

Giriş: Kitle İmha Silahları (KİS) olarak da nitelendirilen Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer ve Patlayıcı (KBRN-P) maddeler dahilindeki kimyasal savaş ajanları ve insanlığın yararı amacıyla üretilip kullanılan kimyasal maddeler; geçmişte olduğu gibi günümüzde de hedefi etkisiz hale getirmek veya yok etmek, tahribat, kontaminasyon, korku ve panik oluşturmak gibi farklı amaçlarla savaş ve terör faaliyetlerinde kullanılmaya devam etmektedir. Gün geçtikçe kasıtlı bir şekilde kullanımının artabileceği öngörülen bu maddelerin yayılımı sonucunda gerçekleşebilecek olaylara ilişkin her türlü olasılığın önceden tahmin edilebilmesi, alınan önlemlerin etkinliğinin değerlendirilebilmesi ve bu maddelerin kullanılması halinde hızlı ve etkili bir müdahalenin gerçekleştirilebilmesini sağlamak amacıyla risk yönetimi çalışmaları dahilinde bu olaylar ile ilgili özel senaryolar geliştirilmelidir. **Amaç:** Bu çalışma ile tutarlı, mantığa uygun, hiçbir olasılığın atlanmadığı ve gerçeği yansıtan senaryolar geliştirmek için en uygun yöntem olarak nitelendirilen Genel Morfolojik Analiz (GMA) yönteminin prosedürleri doğrultusunda kasıtlı kimyasal olaylar ile ilgili simpleks (tek yönlü) modelleme türünde bir morfolojik model oluşturulması ve oluşturulan morfolojik model aracılığıyla bir senaryo geliştirilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Gerçekleştirilen çalışmada, çok sayıda ölçülemeyen faktöre sahip kasıtlı bir kimyasal olay ile ilgili senaryo geliştirilirken GMA yöntemi kullanılmıştır. Parametreleştirme veya parametrelerle ifade etme temelinde geliştirilmiş, sayısal olmayan bu yönteme ait prosedürler; GMA yöntemi için özel olarak geliştirilmiş yazılımlar kullanılmadan, Microsoft Office paket programı aracılığıyla manuel olarak gerçekleştirilmiştir. **Bulgular:** Kasıtlı olarak meydana gelebilecek kimyasal olaylar ile ilgili GMA yöntemiyle oluşturulan morfolojik modelden, tutarlı ve uyumlu olduğu Çapraz Tutarlılık Değerlendirmesi (ÇTD) ile belirlenen uygun parametre değerlerinin seçilmesiyle, risk yönetimi çalışmalarında kullanılabilecek bir senaryo elde edilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Risk yönetimi çalışmaları dahilinde, diğer tehlike türlerinin yanı sıra KBRN-P maddeleri ile ilgili de özel senaryolar geliştirilmelidir ve tüm bu senaryoların belirli bir yöntem dahilinde sistematik bir şekilde geliştirilmesi, bir gerçeklik modelinin oluşturulmasıyla daha etkin kullanılmalarını sağlayacaktır. Bu bağlamda GMA yönteminin, senaryo geliştirme konusunda sabit bir yöntem olarak belirlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Senaryo Geliştirme, Genel Morfolojik Analiz, Kasıtlı Kimyasal Olaylar, KBRN-P, Risk Yönetimi Çalışmaları

Sözel Bildiri

TELE-DİŞ HEKİMLİĞİ UYGULAMALARI: TEKNOLOJİ VE SAĞLIK

İrem BULUT, Özlem GÖRMEZ

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, E-mail: bulutirem@sdu.edu.tr

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, E-mail: ozlemgormez@sdu.edu.tr

Teknoloji ile beraber iletişimde meydana gelen yenilikler sağlık alanında da kendini göstermiş ve uzaktan sağlık hizmetlerine olan talep artmıştır. Modern haberleşme teknolojilerinin kullanılarak uzak mesafelere tıbbi bakım ulaştırma ve konuya bağlı sağlık bilgilerinin paylaşımına tele-tıp denir. Tele-diş hekimliği ise telekomünikasyon ve diş hekimliği kombinasyonu olup tele-tıbbın bir alt dalıdır ve diş hekimliği konsültasyonuna, tanı-tedavi planlamasına, ağız-diş bakımına ve eğitime olanak verir. En sık faydalanılan alanlardan olan tele-radyoloji, radyografik görüntülerin ve ilişkili bilgilerin konsültasyon amacıyla bir yerden diğerine elektronik olarak iletilmesidir. Uzaktan sağlık hizmetleri gerçekleştirilirken ses ve görüntü verileri, depolama ve iletişim teknolojileri dâhil olmak üzere, sağlık bilgi teknolojisi ve telekomünikasyon sistemleri kullanılarak aktarılmaktadır. Tüm dünyayı etkileyen COVID-19 salgınıyla birlikte tele-diş hekimliği, yüz yüze temastan kaçınabilmek için uzaktan teşhis ve tedaviyi mümkün kılarak popüler hale gelmiştir. Diş hekimliğinin tüm branşlarında; teşhis ve tedavi planlaması, travma hastalarının takibi, minör cerrahiler sonrası postoperatif bakım, eğitim verilmesi gibi birçok alanda tele-diş hekimliği başarıyla kullanılmaktadır. Bu sayede hastaların sağlık hizmetine erişimi kolaylaşmış ve dolayısıyla kırsalda yaşayan kişilerin bu hizmete erişimindeki adaletsizlikleri gidermiş, maliyet ve klinik iş yükünü azaltmış, birçok kişiyle eş zamanlı iletişime geçilmiş ve hasta bekleme süreleri azalmıştır. Bununla birlikte tele-tıp uygulamalarının; fiziksel muayene yapılamaması, elde edilen bilgi kalitesinin düşük olması, veri güvenliğiyle ilgili problemler, bazı yasal sorunların meydana gelebilmesi ya da internet erişim problemleri gibi çeşitli dezavantajları mevcuttur. Bu derlemenin amacı tele-diş hekimliğinin çeşitli disiplinlerde uygulamaları, avantaj-dezavantajları ve COVID-19 pandemisi döneminde kullanımı hakkında mevcut güncel bilgileri vermektir.

Anahtar sözcükler: Teletıp, Tele-diş hekimliği, Tıbbi bilişim, Teleradyoloji, COVID-19

Sözel Bildiri

STRES FAKTÖRÜ SONRASI NADİR GÖRÜLEN BİR DÖKÜNTÜLÜ HASTALIK: PRURİGO NODÜLARİS

Nebahat Bilge YILMAZ[1], Furkan Çağrı OĞUZLAR[2]

[1]*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, dr.bilgebalim@gmail.com*

[2]*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*

Giriş: Prurigo nodularis (PN), şiddetli kaşıntılı papül ve nodüllerle karakterize kronik bir deri hastalığıdır. Bütün vücutta lezyonlar oluşabilmesine rağmen sıklıkla ekstremitelerin ekstensör yüzleri, yüz ve gövdede yerleşir Tanı esas olarak kliniktir. Genellikle yaşlılık döneminde görülmekle beraber bazı olgu sunumlarında 20-60 yaş aralığındaki kişilerde saptanmıştır. Bu bildirimizde 48 yaşında acil servisimize başvuran bir hastada saptadığımız prurigo nodularis vakamızı sunmak istedik.

Olgu sunumu: 48 yaş erkek hasta, bacaklarda yanma, kaşıntı, lezyonlarda kanama ve ağrı şikâyetleri ile başvurdu. Özgeçmişinde Diabetes Mellitus(DM), hipertansiyon, kronik böbrek yetmezliği, peptik ülser/atrofik gastrit, koroner arter hastalığı (3 kez miyokart enfarktüsü(MI) – 12 yıl önce bypass öyküsü) tanıları vardı. 9-10 aydır vücut genelinde kaşıntısı olduğunu beyan etti. Hasta kaşıntısının son MI öyküsünden yaklaşık 8-9 ay sonra başladığını belirtti. Vitallerinde ateş: 36.7°C, nabız: 80atım/dk, tansiyon: 132/66 mmHg, saturasyonu %95 idi. Fizik muayenede bacaklarda, belde, kollarda ve sırtta yaygın akıntılı, krutlu, nodüler, ekskoriye lezyonlar mevcuttu. Hastanın laboratuvar parametrelerinde hgb: 15,2 g/dl, plt: 441 10^3/µL, wbc: 9,5 10^3/µL, eo: 1,4 10^3/µL, ly: 110^3/µL, bun: 22 mg/dl, kre: 2,23 mg/dl idi. Transaminazlar normal, c-reaktif protein: 31,59 mg/L olarak saptandı. Hasta dermatoloji ve enfeksiyon hastalıklarına danışıldı. Prurigo nodularis düşünülerek dermatoloji servise yatışı verildi.

Tartışma: DM ilaçları, MI faktörü gibi immun sistemi etkileyen ve vücut için stres oluşturan durumlar sonrasında PN insidansı zamanla artış göstermektedir. Bu olgular sekonder enfeksiyonlara yatkınlık göstermekte ve hastaların yatış sürelerini, septik tablolar ise mortalite ve morbiditelerini artırmaktadır. Hastalığın kendisi de hayat kalitesini azalttığından eşlik eden psikiyatrik problemler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Sonuç: Özellikle immünsuprese hastalarda stresör faktör sonrası gelişen döküntülerin eşlik ettiği durumlarda prurugo nodülaris de ayırıcı tanıda akla gelmelidir.

Anahtar kelimeler: prurigo, pruritus, acil tıp

Sözel Bildiri

GİNKGO BİLOBANIN DEPRESYONDA KULLANIMI

Ayça COŞKUN*, Alptuğ Cihan KODAL, Rahime ASLANKOÇ*****

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta, Türkiye, dr.aycacoskun@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Isparta, Türkiye, a.cihan.kodal@gmail.com*

****Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta, Türkiye, asrahime@hotmail.com*

Depresyon günün büyük bir bölümünde hissedilen çökkün duygudurum veya aktivitelere karşı istek kaybına ek olarak; kilo değişiklikleri, uyku süresinde değişiklikler, enerji azlığı, odaklanma zorlukları, değersizlik düşünceleri ve intihar düşünceleri gibi semptomların görülebildiği yaygın bir ruh sağlığı bozukluğudur. Son dönemde yapılan çalışmalar oksidatif stresin depresyonun ortaya çıkmasına ve semptomların şiddetlenmesine katkıda bulunduğunu göstermiştir. Ayrıca depresyon tanısı konulan hastalarda proinflamatuar sitokinlerin yükseldiği görülmüştür. Yaşam şeklinin düzenlenmesi, uyku kalitesinin arttırılması ve antioksidan içeren gıdaların tüketilmesi oksidatif stresin etkilerini azaltmaya yardımcı olabilir. Bu nedenle antioksidan özelliklere sahip bileşiklerin depresyonun tedavisinde kullanımı dikkat çekmektedir.

Ginkgo biloba, geleneksel tıpta uzun süredir kullanılan güçlü antioksidan özelliklere sahip bir bitkidir. Ginkgo bilobada bulunan flavonoidler ve terpenoidler gibi aktif bileşenler serbest radikalleri temizleyerek hücresel oksidatif stresi azaltabilir. Bu antioksidan aktivite, vücutta kan dolaşımını artırarak beyin fonksiyonlarını destekler ve oluşabilecek hücresel hasarı azaltır. Ginkgo bilobanın antioksidan özelliği, depresyonun altında yatan nörobiyolojik mekanizmaları hedefleyerek depresyon semptomlarının azalmasına katkıda bulunabilir. Yapılan çalışmalar ginkgo ekstresinin prostaglandin E2 (PGE2) salınımını önemli ölçüde inhibe ettiğini ve proinflamatuar sitokinleri (TNF-α, IL-1 ve IL-6) azalttığını göstermiştir. Ayrıca malondialdehit (MDA), reaktif oksijen türleri (ROS) ve nükleer faktör kappa b (NF-κB) seviyelerindeki azalmayı da göstermiştir. Ancak depresyonla ilgili araştırmalar ginkgo bilobanın etkili olup olmadığı konusunda karışık sonuçlar vermektedir. Küçük çapta yapılan araştırmalar ginkgo bilobanın etkinliğini gösterse de daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Ayrıca, ginkgo bilobanın antioksidan özelliğinin dışında, trombosit aktivasyonunu azaltması ve vasküler düz kas dokusu üzerinde gevşetici etkisi ile kan dolaşımını arttırması, bilişsel işlevleri arttırması, uyku kalitesini arttırması gibi çeşitli sağlık yararları olduğuna dair çalışmalar yapılmıştır. Bu da depresyon semptomlarının azalmasına yardımcı olabilir. Ancak bu konuda bilimsel kanıtlar oldukça yetersizdir.

Sonuç olarak ginkgo bilobanın antioksidan özellikleri hücresel oksidatif stresi azaltarak depresyon belirtilerini hafifletebilir. Ancak ginkgo bilobanın depresyon üzerindeki net etkisi kişiden kişiye değişebilir ve depresyon tedavisindeki etkinliği konusunda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: ginkgo biloba, depresyon, oksidatif stres, antioksidan

Sözel Bildiri

EFFECT OF DIRECT STENTING ON IN-HOSPITAL MORTALITY IN NON-ST-SEGMENT ELEVATION MYOCARDIAL INFARCTION PATIENTS

Tayfur Erdoğdu*

** University of Health Sciences, Adana Health Practice and Research Center, Department of Cardiology, Adana, Turkey, doktortayfur@yahoo.com.tr*

Background: Direct stenting has been proposed as an alternative strategy to conventional stenting with balloon predilatation. **Aim:** We aimed to determine the effect of direct stenting and post-predilatation stenting on mortality in non-ST-segment elevation myocardial infarction (NSTEMI) patients. **Methods:** The medical records of 332 patients who underwent coronary angiography with the diagnosis of NSTEMI within 3 months between October 1, 2023, and January 1, 2024, were retrospectively examined. The patients were divided into two groups: 151 (44.2%) revascularized by direct stenting and 181 (55.8%) revascularized after predilatation. **Results:** It was observed that the patients who underwent predilatation were older (64.7 ±12.6 vs 61.8 ±12.8; p: 0.025), had a higher history of hypertension, and had higher white blood cell and platelet values than the patients who received direct stenting. In-hospital mortality occurred in 20 (6.0%) patients. Mortality development was higher in conventional than direct stenting (9.4% vs 2.0%; p:0.001). Additionally, although angiographic no-reflow was not statistically significantly higher, it was higher in the predilatation group (7.9% vs 10.5%; p: 0.425). **Discussion and Conclusion:** This study shows that direct stenting is less associated with in-hospital mortality than conventional stenting in patients presenting with NSTEMI.

Anahtar Kelimeler: Non-ST-segment elevation myocardial infarction, In-hospital mortality, Coronary intervention, Direct stenting

Table I. Demographic, admission clinical and laboratory parameters of the study.

Variable	All (n=332)	Direct Stenting (n=151)	Predilatation (n=181)	p value*
Age (Year), mean±SD	63.4±11.7	61.8 ±12.8	64.7 ±12.6	**0.025**
Gender,n(%)	207(62.3)	96(63.6)	111(61.3)	0.733
Previous medical history				
Hypertension, n (%)	177(53.3)	66(43.7)	111(61.3)	**0.001**
Coronary artery disease, n (%)	33(9.9)	15 (9.9)	18 (9.9)	0.997
Diabetes mellitüs, n (%)	81(24.4)	37 (24.5)	44(24.3)	0.967
Previous stroke/Transient ischemic attack, n (%)	18(5.4)	6(4.0)	12(6.6)	0.287
Smoking(%)	99(29.8)	44(21.1)	55(30.4)	0.805
Laboratory parameters				
Glucose, median, [IQR]	136(98)	137(107)	138(98)	0.979
Hemoglobin (g/dl), mean±SD	13.0±1.8	12.9± 1.9	13.2± 1.6	0.091
White blood count (nmol/L), mean±SD	11.1±7.1	10.3±3.6	12.3±9.8	**0.020**
Urea (mg/dl), mean±SD	36.8±18.6	38.0±17.4	35.1±16.1	0.130
Glomerular filtration rate, mean±SD	101.1±36.0	99.1±36.0	103.3±35.9	0.298
Sodium, mean±SD	134.4 ±4.0	135.5±3.6	134.8 ±4.5	0.693
Potasium, mean±SD	4.4±2.3	4.3±0.5	4.5±0.64	0.377
High sensitivity- Troponin I, pg/mL, median, [IQR]	1.06(8.0)	0.7(6.5)	0.7 (4.7)	0.553
Platelet count, $\times 10^3$/uL, mean±SD	263.6± 73.1	249.9±62.2	280.6± 81.8	**0.001**
Total-Cholesterol, mean±SD	183.0± 49.1	185.3± 51.4	180.6± 46.6	0.464
LDL-Cholesterol, mean±SD	118.0± 42.7	120.8± 44.1	115.2± 41.1	0.317
HDL-Cholesterol, mean±SD	38.0± 12.1	38.9± 13.1	37.0± 10.9	0.249
Trigliserid, mean±SD	171.4± 132	164.1± 135	179.1± 129	0.389
No-reflow, n (%)	31(9.3)	12(7.9)	19(10.5)	0.426
In-hospital mortality, n (%)	20(6.0)	3(2.0)	17(9.4)	**0.005**

Values are n (%), median (interquartile range [IQR]), or mean± standart deviation. P value was calculated using an independent samples t-test or the Mann-Whitney U-test for continuous variables and a chi-squared test or the Fisher's exact test for categorical variables, as appropriate. *p value <0.05 was considered significant .

Sözel Bildiri

EVALUATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTICES IN VEGETABLE OIL PRODUCTION FACILITY IN TERMS OF PHYSICAL RISK FACTORS

İsmail Kaya*, Kadir Erol**

** Hitit University, Postgraduate Education Institute, Department of Occupational Health and Safety, Çorum, Turkey, i.kaya19@outlook.com.tr*

*** Hitit University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Environmental Health Program, Çorum, Turkey, kadirerol86@gmail.com*

Background: Healthy working conditions in the factory environment must be evaluated in terms of important physical risk factors. **Aim:** The aim of this study is to determine whether the working environment conditions in a vegetable oil production facility comply with the Occupational Health and Safety Law standards in terms of physical risk factors. **Methods:** In this study, a vegetable oil production facility in Turkey was discussed through important physical risk factors. The research was implemented in October 2023. Physical risk factors measured in the study were Respirable Dust, Lighting, Thermal Comfort, Noise and Vibration. **Results:** The research was conducted on 100 workers working in a 3-shift system within 24 hours with an 8-hour working time. It was determined that the measurements of five important physical risk parameters in the working environment comply with legal standards. **Discussion and Conclusion:** Work accidents, one of the biggest problems of our country, can be evaluated based on physical risk factors. By integrating an institutional and systematic structure into businesses, the number of these accidents in our country can be significantly reduced.

Keywords: Environmental Measurements, Physical Risk Factors, Occupational Health and Safety, Risk.

Sözel Bildiri

ÇOCUK VE ADÖLESAN HASTALARIN VE EBEVEYNLERİNİN ORAL HİJYEN ALIŞKANLIKLARI

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN[1], Evgin GÜVEN[2], Sıla GÜRÇKAYA[3], Furkan ARSLAN[4], Burçe YURTGAN[5], Melis DEMİRAL[6], Esra ARIÇ[7]

1. Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr

2. Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. evgingvn@icloud.com

3. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. sngurckaya@gmail.com

4. Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. Furkan3210@icloud.com

5. Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. burceyurtgan@gmail.com

6. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. demiral453@gmail.com

7. Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. esraaric@sdu.edu.tr

Ağız ve diş sağlığı, kişinin genel vücut sağlığının ayrılmaz bir parçasıdır. Diş çürükleri; bireyin sadece ağız sağlığını olumsuz etkilemekle sınırlı olmayıp, yaşam kalitesinin azalmasına ve vücuttaki diğer sistemleri etkileyerek, genel sağlığın da bozulmasına sebep olabilmektedir. Kronik, enfeksiyöz ve bulaşıcı bir hastalık olan diş çürüğü, multifaktöriyel ve önlenebilirdir. Buna rağmen, özellikle de çocuklarda, hala önemli bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diş çürüğü ve çürüğe bağlı oluşan problemlerin önüne geçilebilmesi amacıyla, koruyucu diş hekimliği uygulamalarına, ilk dişin oral kaviteye sürmesiyle başlanmalıdır.

Bireylerin ağız diş sağlığı bilincini; koruyucu uygulamalar yönünde ilk eğitimi veren diş hekimlerinin ve çocuklara evde alışkanlık kazandıracak olan ebeveynlerinin tutumları oluşturmaktadır. Bu nedenle, alışkanlıkların uygulanması bakımından, önemli bir hedef grubunu oluşturan ebeveynlerin; koruyucu ağız ve diş sağlığı uygulamaları hakkında yeterli düzeyde bilgilendirilmeleri, çocuklarda erken dönemde çürük riskinin belirlenmesinde ve olası dental problemlerin önlenmesinde oldukça önemlidir.

Ağız sağlığının korunması ve çürük oluşumunun önlemesinde, dişlerin yüzeylerinde oluşmuş olan dental plak, çeşitli yöntemlerle uzaklaştırılmalıdır.

Dişlerin mekanik olarak temizlenmesi; 'bireysel uygulamalar' ve 'diş hekimleri tarafından yapılan profesyonel diş temizliği' olmak üzere değerlendirilebilir.

Mekanik plak kontrolünde kullanılan 'bireysel uygulamalar'dan en yaygın ve etkinliği kanıtlanmış olan yöntem; dişlerin fırçalanmalarıdır. Diş fırçalamanın etkili sonuç verebilmesi için, kullanılan diş fırçası ve fırçalama yöntemi, doğru biçimde uygulanmış olmalıdır.

Teknik olarak kaliteli bir diş fırçası, uygun fırçalama metotlarıyla birlikte kullanılmadığında, doğru sonuçlar alınmasına yardımcı olamayacaktır. Diş fırçalamayla sağlanan oral hijyenin niceliği ve niteliği; fırçalama tekniğine, fırça tasarımına, fırçalama sıklığına, fırçalama süresine bağlı olarak değişebilmektedir.

Günümüze kadar birçok fırçalama tekniği tanımlanmış ve etkileri incelenmiştir. Bu teknikler kullanılan hareketin şekline göre; silindirik (Roll Tekniği, Modifiye Stillman Tekniği), dairesel (Fones Tekniği), dikey (Leonard Tekniği), yatay hareket (Scrub Tekniği) ve titreşim hareketi (Stillman, Bass ve Charters Teknikleri) yapanlar olarak sınıflandırılabilir. Bu tekniklerden, diş hekimliği pratiğinde en çok kullanılan ve diş hekimleri tarafından önerilenler ise; Scrub, Bass, Modifiye Stillman, Charters ve Roll Teknikleri'dir.

Anahtar Kelimeler: Çürük, Oral Hijyen, Diş Fırçalama, Diş Fırçalama Teknikleri.

IHSLC

Sözel Bildiri

ANTIOXIDANT AND TYROSINASE-INHIBITION ACTIVITIES OF DIFFERENT PARTS (FRUIT JUICE, SEEDS) OF 'CIMIN (KARAERIK)' GRAPE (*VİTİS VİNİFERA* L. CV. 'KARAERİK')

İrem İlayda MENTEŞE*, Zühal BAYRAKÇEKEN GÜVEN*

** Erzincan Binali Yıldırım University Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacognosy, Erzincan, Turkey, irementese1@gmail.com, zbayrakceken@erzincan.edu.tr*

Background: Cimin **(**Karaerik) grape (*Vitis vinifera* L. cv. 'Karaerik'), which is of economic importance for the province of Erzincan, is a cultivar that has been included in the list of 'registered geographical indications" of the Turkish Patent Institute as Cimin grape. **Aim:** The aim of this study is to determine the cosmeceutical potential of fruit of cimin grape by investigating their tyrosinase enzyme inhibition and antioxidant activity. **Methods:** In this study, the methanol main extract and the ethyl acetate and aqueous subfractions obtained from the fruits (seeds and fruit juice) of the plant were investigated for their inhibition of the mushroom tyrosinase enzyme with L-tyrosine as substrate. In addition, the antioxidant capacity of the obtained extract and subfractions was determined by DPPH, TEAC and CUPRAC methods and the relationship between the inhibition of tyrosinase enzyme and antioxidant capacity was established. **Results:** The highest inhibition of tyrosinase enzyme was observed in the methanol extract of seeds (IC_{50}: 166.09 µg/ml), and the potency increased with concentration. There was a parallelism between the enzyme inhibition and the antioxidant activity, and the methanol extract of seeds showed higher DPPH radical scavenging activity (IC_{50}: 580,48 µg/ml), than the standard compound gallic acid. **Discussion and Conclusion:**The results obtained show that Cimin grape is a potential source of antioxidants and skin whitening of natural origin that is effective, safe to use, inexpensive and can replace commercially available preparations with many undesirable toxic side effects.

Keywords: : Erzincan Karaerik Grape, CUPRAC, DPPH, TEAC, Tyrosinase

***This study was supported by TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program with the application number* 1919B012110479**

Sözel Bildiri

POTANSİYEL VİROMETRİK PARAMETRELER ELDE ETMEK İÇİN MADIN-DARBY BOVINE KIDNEY (MDBK) HÜCRELERİNDE AKIŞ SİTOMETRİSİNİN KULLANILMASI

Oğuzhan KAPLAN, Mine HERDOĞAN*, Feyzanur MART*, Hasan Ali ÇAY*, Muhammed Enes İNANÇ***, Hasbi Sait SALTIK******

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim Dalı, herdoganmine@gmail.com, feyzanurmart@gmail.com, hasanalicay@yandex.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Viroloji Anabilim Dalı, oguzhan.kaplan3737@gmail.com*

****Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim Dalı, enesinanc@mehmetakif.edu.tr*

***** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Viroloji Anabilim Dalı, hssaltik@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Akış sitometrisi, virusla enfekte olmuş hücrelerin tespit edilmesini, miktarının belirlenmesini ve karakterize edilmesine imkan sunması nedeniyle viroloji alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Akış virometrisi olarak bilinen bu teknik, yüksek verimli, hassas ve multiparametrik analiz sunarak virusların ve konak hücrelerle etkileşimlerinin incelenmesine olanak tanır. Akış sitometrisi, floresan etiketli antikorlar veya viral kapside özgü boyalar kullanılarak elde edilebilen ışık saçılma özelliklerine ve floresanlarına dayalı olarak viral partiküllerin tespit edilmesini sağlar. **Amaç:** Bu çalışmada sığırlarda yaygın olarak görülen Bovine viral diyare virus (BVDV), Bovine herpesvirus -1 (BHV-1) vb. virusların izolasyonunda yaygın olarak kullanılan Madin-Darby Bovine Kidney (MDBK) hücre hattında flow sitometrik parametrelerin elde edilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu doğrultuda, CO_2 (%5)'li inkübatörde 37°C'de MDBK hücreleri çoğaltıldı. Dulbecco's Modified Eagle's Medium (DMEM) içerisinde ml'sinde 5.000.000 hücre olacak şekilde süspansiyon hazırlandı. Hücreler floresan boyalarla boyanarak 37°C su banyosunda 15 dakika inkübasyona bırakıldı. İnkubasyon süresi sonunda membran bütünlüğü (PNA/PI), yüksek mitokondriyal membran potansiyeli (HMMP) (JC-1), mitokondriyal reaktif oksijen türleri (MROS) (Mitosox/PI), lipid peroksidasyon (Bodipy/Sybr-14), ölü-canlı oranı (Sybr-14/PI), hücre içi Ca^{+2} seviyeleri (Fluo-4/PI), peroksinitrit aracılı nitrozatif stres (DHR123/PI) yönünden flow sitometrik olarak değerlendirildi. **Bulgular:** Yapılan çalışmada membran bütünlüğü %98.35, HMMP değeri %81.91, MROS seviyesi %6.42, lipit peroksidasyon seviyesi %37.26, ölü hücre oranı %9.6 ve canlılık %90.4, peroksinitrit aracılı nitrozatif stres seviyesi %25.57 ve hücre içi Ca^{+2} seviyesi %27.85 olarak tespit edildi. **Tartışma ve Sonuç:** Elde ettiğimiz ilk sonuçlar, MDBK hücre hattında yapılacak olan virometrik çalışmalar hakkında önemli verilerin elde edilmesine imkan sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: MDBK hücresi, hücre kültürü, flow sitometri, hücresel parametreler, virometri

Sözel Bildiri

OZON TERAPİSİNİN GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA ORAL CERRAHİ ALANINDA KULLANIMI

Halil Tunahan ÜNAL, Cihan VAROL

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD.

Ozon, farklı hastalıkların tedavisinde 100 yıldan fazla bir süredir etkili bir şekilde kullanılan bir ajandır. İmmünostimulan, analjezik, antimikrobiyal ve biyosentetik aktivitelerde rol aldığı ve yara iyileştirici özelliklere sahip olduğu bilinen ozon, kan bileşenleriyle etkileşimde bulunabilir, oksijen metabolizmasını ve immünomodülatör değişiklikleri indükleyebilir. Cerrahi prosedürler sonrası iyileşmeyi hızlandırması ve enfeksiyon riskini azaltması amacıyla da oral cerrahi alanında son yıllarda destekleyici bir tedavi olarak kullanımı önem kazanmıştır. Ozon tedavisinin hücre büyümesi ve farklılaşmasına yardımcı olan bazı proteinlerin sentezini indüklediği ve yara iyileşmesine bölgedeki oksijenizasyonu arttırarak katkı sağladığı bilinmektedir.

Oral ve maksillofasiyal cerrahi alanında farklı uygulamalara konu olan ozon terapisi, periimplanter hastalıklar için yeni bir yardımcı tedavi stratejisi olarak önerilmiştir. Yapılan çalışmalarda ozon terapisinin antimikrobiyal etkisinin hastalığın ilerlemesini geciktirebileceğini ve implant etrafına yapılması planlanan ikincil bir operasyon varsa yumuşak dokuları cerrahiye hazır hale getirdiği gözlemlenmiştir. Ayrıca oral liken planus gibi kronik mukokutanöz hastalıklarda tek başına ve topikal steroidlerle birlikte kullanımının hastaların ağrı şikayetlerinde ve ülserasyon alanlarını azaltmakta başarılı sonuçlar verdiğini bildiren çalışmalar da mevcuttur.

Bu derlemenin amacı, non– invaziv bir yöntem olan ozon terapisinin güncel literatür ışığında değerlendirilmesi, destekleyici tedavi olarak oral ve maksillofasiyal cerrahide kullanım alanlarının ve kullanım şekillerinin kanıta dayalı şekilde ortaya konmasıdır.

Anahtar kelimeler: Ozon terapisi, oral cerrahi, yara iyileşmesi

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN BODY MASS INDEX AND FUNCTIONAL MOBILITY AND PHYSICAL ACTIVITY IN HEALTH SCIENCES STUDENTS

Kerem AYDOĞAN[*], Alis KOSTANOĞLU[**], Gökhan Can TÖRPÜ[***]

** Bezmialem Vakıf University, Institute of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, kerem1aydogan@gmail.com*

*** Bezmialem Vakıf University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, aliskostanoglu@gmail.com*

**** Bezmialem Vakıf University, Institute of Health Sciences, Department of Cardiopulmonary Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, gokhantrp@yahoo.com*

Background: University students are prone to gaining weight due to the stress and anxiety they experience during university years. Revealing the effects of increasing weight gain is important for preventive rehabilitation. **Aim:** The aim of this study is to determine the relationship between body mass index and functional mobility and physical activity in health sciences students. **Methods:** This prospective, cross-sectional, and single-centered study was conducted with Bezmialem Vakıf University, Faculty of Health Sciences students (n = 73). Functional mobility assessed with 30-second sit-to-stand test. International Physical Activity Questionnaire Short Form (IPAQ-SF) was used to measure physical activity level. Walking, moderate, vigorous physical activity and, sitting time scores were determined and the total physical activity score was obtained by summing the all values. The activities in the questionnaire are scored as "Metabolic Equivalent- minutes/week (MET- min/wk) unit. **Results:** Body mass index showed a statistically significant relationship with vigorous physical activity and sitting time ($p < 0.05$; $p < 0.01$). However, no significant relationship was found between body mass index and functional mobility and total physical activity scores ($p > 0.05$). **Discussion and Conclusion:** In conclusion, this study reveals that an increase in body mass index does not impact functional mobility and overall physical activity levels in health sciences students. Research with elderly individuals consistently shows that increasing body weight adversely affects both functional mobility and physical activity. Considering the natural changes associated with aging and the additional burden of weight gain, it's expected that obese individuals will suffer more severe consequences in these areas as they age. To prevent the exacerbation of sedentary behavior over time, universities should enhance activities and events aimed at promoting physical activity habits among students.

Keywords: Body Mass Index, Obesity, Functional Mobility, Physical Activity, College Students

Sözel Bildiri

PHYSICAL ACTIVITY, LIFE SATISFACTION AND MEDICATION ADHERENCE IN GERIATRIC INDIVIDUALS WITH A CHRONIC DISEASE

Selva OTSAY*, Gökhan Can TÖRPÜ, Deniz TUNCER*****

** Bezmialem Vakıf University, Institute of Health Sciences, Department of Cardiopulmonary Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, selvaotsay99@gmail.com*

*** Bezmialem Vakıf University, Institute of Health Sciences, Department of Cardiopulmonary Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, gokhantrp@yahoo.com*

**** Bezmialem Vakıf University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, dtuncer@bezmialem.edu.tr*

Background: The more prevalent chronic diseases become in geriatrics, the greater the escalation in the adverse effects associated with physical and mental health. **Aim:** The aim of this study was to investigate the relationships between physical activity, life satisfaction, and medication adherence in geriatric individuals with chronic diseases. **Methods:** This cross-sectional descriptive study was conducted among the geriatric individuals who were 65 years of age and above with at least one chronic disease. Physical activity assessed with the Physical Activity Scale for the Elderly. The scale ranges from 0 to 400 points and high scores indicate high levels of physical activity. Quality of life evaluated with The Satisfaction with Life Scale. Higher scores are evaluated as better life satisfaction. Medication adherence was examined with the Modified Morisky Scale (MMS). Higher scores indicate greater motivation and knowledge. **Results:** A total of 39 geriatric individuals (29 female, 10 male) with a chronic disease, mean age of 72.17±7.39, were included in the study. The mean physical activity score of geriatrics was 98.92±69.74 and the mean life satisfaction score was 16.07±5.03. According to the Modified Morisky Scale, 31 geriatric individuals had a high level of motivation, while 28 geriatric individuals had knowledge about medication adherence. As knowledge level and motivation about medication adherence increased, physical activity level and life satisfaction decreased, but this relationship was not significant (r= -0.178, p>0.05; r= -0.020, p>0.05). Although not statistically significant, physical activity level revealed a positive correlation with life satisfaction (r= 0.239, p>0.05). **Discussion and Conclusion:** Participation in physical activity should be encouraged to increase life satisfaction in geriatrics with chronic diseases. Large sample size studies are needed to reveal the more accurate and reliable relationship between medication adherence, physical activity, and life satisfaction.

Keywords: Elderly Adults, Physical Activity, Quality of Life, Motivation, Knowledge

Sözel Bildiri

DEPREM SONRASI ALGILANAN STRESİN, ENDİŞENİN VE ANKSİYETENİN BESLENME ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: DEPREM BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Hatice Merve Bayram*, Rozerin İpek, Beyzanur Sancak***, Müzeyyen Sedef Eroğlu******

** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, merve.bayrm@gmail.com*

*** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, 200501153@ogr.gelisim.edu.tr*

**** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, 200501073@ogr.gelisim.edu.tr*

***** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, 200501141@ogr.gelisim.edu.tr*

Giriş: Depremden sonra insanların yaşadıkları can ve mal kayıplarının etkisi önce akut stres bozukluğu, ilerleyen süreçte ise travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) olarak ortaya çıkabilir. Depresyon, anksiyete ve stres TSSB'ye eşlik eden ciddi sorunlardır. Ülkemizde 6 Şubat 2023 yılında iki büyük deprem meydana gelmiştir. Bu nedenle depremzedelerin duygusal sorunları tespit etmenin yanı sıra stres, anksiyete, depresyon ve uyku durumları ile ilgili değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek önemlidir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı depremzede bireylerin TSSB, stres, depresyon, anksiyete düzeylerinin ve beslenme alışkanlıklarının değerlendirilmesidir. **Metot:** Kesitsel ve tanımlayıcı olan bu çalışma, toplam 102 yetişkin üzerinde 15.12.2023-15.01.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan bireylere demografik özellikler, beslenme davranışlarıyla ilgili bilgileri içeren sorular, Olayların etkisi ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği, Travma Sonrası Stres Tanı Ölçeği, Uykusuzluk Şiddeti Ölçeği (UŞÖ)'nden oluşan bir anket uygulanmıştır. Veriler SPSS 24.0 programı ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların %75.5'I orta derece anksiteye sahiptir. %24.5'i ciddi strese sahipken, %21.6'sı ciddi depresyona ve %24.3'ü çok ciddi depresyon riskine sahiptir. Ayrıca katılımcıların %56.9'u orta-ciddi TBSS puanına sahipken, %73.5'inde insomnia tespit edilmiştir. Katılımcıların deprem öncesi ve sonrası vücut ağırlıkları ve beden kütle indeksleri (BKİ) arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p< 0.001$). Bununla birlikte TBSS puanı anksiyete ve stress ile yüksek, depresyon ve UŞÖ ile orta dereceli pozitif korelasyon göstermiştir. TBSS sınıflandırmasına göre ekonomik kayıp yaşama arasında ve kalınan yer arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p: 0.002, p: 0.010). **Tartışma ve Sonuç:** Sonuçlarımız, deprem sonrası stres, anksiyete ve depresyonda artış olduğunu ayrıca uyku bozukluklarının ciddi oranda meydana geldiğini göstermektedir. Ayrıca vücut ağırlığında ve BKİ'deki azalmalar depremzedelerin hayatlarını sürdürmelerinde temel olan ihtiyaçlarında azalma olduğunun kanıtıdır. Ülkemizin deprem bölgesinde yer alması ve beklenen diğer büyük depremler düşünüldüğünde çalışma sonuçlarımız bu konularda önlem alınarak doğru stratejiler geliştirmeye yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, depresyon, stres, anksiyete, beslenme

Sözel Bildiri

DİJİTAL DÜRTÜ MODELLERİNİN ONLİNE YEMEK SEÇİMİ ÜZERİNE ETKİSİ

Hatice Merve Bayram*, Zehra Karagüney**

** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, merve.bayrm@gmail.com*

*** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, zehranurkaraguney@gmail.com*

Giriş: Dijital dürtmeler, insanların davranışlarını esas olarak kullanıcı ara yüzündeki değişiklikler yoluyla etkiler. Genel amaç, kullanıcıların seçim alanını kısıtlamadan onları önceden tanımlanmış, istenen bir seçeneğe yönlendirmektir. Bu nedenle insanların kararlarını etkilemek için umut verici bir araç olarak görülmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı çoklu dijital dürtü modellerinin yetişkinlerde online yemek seçimi üzerine etkisini belirlemektir. **Metot:** Kesitsel ve tanımlayıcı olan bu çalışma, toplam 87 yetişkin (%27.6'sı erkek, %72.4'ü kadın) üzerinde 15.12.2023-11.02.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara demografik özellikler, Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (BDÖ) ve dijital dürtülerin (varsayılan, vurgulama, sosyal etki ve uyarı) etkisini değerlendirmek için hazırlanan yemek görsellerini içeren anket formu online olarak uygulanmıştır. Ayrıca dijital dürtü modellerini içermeyen kontrol anketi de katılımcılara uygulanmıştır. Veriler SPSS 24.0 programı ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 29.59 ± 9.36 yıl olup, %72.4'ü üniversite ve lisansüstü mezunudur. Katılımcıların ortalama beden kütle indeksi (BKİ) 23.41 ± 3.76 kg/m^2 ve BDÖ puanları 35.01 ± 4.70'dir. Sosyal etki %31.3 ile en çok seçilen dürtü modelidir. Ayrıca Sosyal etki modelini seçen kişilerle dürtü modelini seçmeyen kişiler arasında BKİ açısından anlamlı bir fark saptanmıştır (p: 0.042). Bununla birlikte diğer dürtü modelleri ile BKİ ve BDÖ puanları arasında anlamlı bir saptanmamıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Sosyal etki içeren dürtü modelinin dürtülen bir öğenin seçilme olasılığını önemli ölçüde artırdığı görülmektedir. Genel olarak, çalışmamız dürtmelerin online yemek seçimi üzerinde etkili olabileceğine, ancak aynı zamanda dijital dürtme türünün de önemli olduğuna dair kanıtlar sunmaktadır. Bu nedenle, pratik uygulamalarda farklı dürtme modellerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital dürtü, besin seçimi, online yemek, sürdürülebilir beslenme

Sözel Bildiri

ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE YEME BOZUKLUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Aslı GÜRLER*, Nurhan ÜNÜSAN**

** KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı, Konya, Türkiye, asli.gurler@icloud.com*

*** KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölüm Başkanı, Konya, Türkiye, nurhan.unusan@karatay.edu.tr*

Giriş: Ergenlik dönemindeki gençler arasında sosyal medya bağımlılığı gittikçe artmaktadır. Bu durum gençlerin yaşam tarzlarını etkileyip alışkanlıklarını şekillendirmektedir. Ancak, sosyal medya bağımlılığının yeme bozukluklarıyla ilişkisi de çok önemlidir. Bu nedenle, ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile yeme bozuklukları arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekmektedir. **Amaç:** 15-18 yaş aralığındaki ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile yeme bozuklukları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemektir. **Yöntem:** Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış ve Konya ilindeki kolej ve özel eğitim kurumlarından seçilen toplam 400 öğrenci üzerinde çalışılmıştır. Veri toplama araçları olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Yeme Bozukluğunu Değerlendirme Ölçeği" ve "Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği" kullanılmıştır. Toplanan veriler, SPSS 25.0 istatistiksel yazılımı kullanılarak çeşitli istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. **Bulgular:** Araştırma sonuçları, katılımcıların sosyal medya bağımlılığı seviyelerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Cinsiyet temelinde yapılan analizlerde, belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. Ancak, yaş, sosyo-ekonomik durum, aile ilişkileri ve eğitim düzeyi gibi faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Katılımcıların yeme bozuklukları incelendiğinde, kız öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek bir eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Yeme bozuklukları alt boyutları arasında yapılan analizlerde ise yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, aile ilişkileri ve eğitim düzeyi değişkenlerine bağlı olarak anlamlı farklılaşmalar tespit edilmiştir. Sonuç olarak, bulgular ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile yeme bozuklukları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. **Tartışma ve Sonuç:** Ergenlik dönemindeki gençlerin sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte yeme alışkanlıklarında da değişiklikler gözlemlenmektedir. Bu durum, sağlıklı beslenme ve vücut algısı üzerinde olumsuz etkiler doğurabilir. Bu nedenle, ergenlerde sosyal medya kullanımının dengelenmesi ve sağlıklı beslenme alışkanlıklarının teşvik edilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Sosyal Medya Bağımlılığı, Yeme Bozuklukları

TÜBERKÜLOZ TEDAVİSİNDE İLAÇ ETKİLEŞİMİ: BİR OLGU SUNUMU

Kübra Dilan Avcı*, Mustafa Ahmet Akçalı**

**Doğubayazıt Dr. Yaşar Eryılmaz Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Ağrı, Türkiye, e-posta: kubradilan7@hotmail.com*

***Doğubayazıt Dr. Yaşar Eryılmaz Devlet Hastanesi, Acil Servis, Ağrı, Türkiye, e-posta: ahmetakcali3@gmail.com*

Tüberküloz, *Mycobacterium tuberculosis* olarak da bilinen tüberküloz basilinin yüz yıldan daha uzun süredir biliniyor olmasına rağmen halen dünyanın en önemli ölüm nedenlerinden biridir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2022 raporuna göre, dünyada yaklaşık 2 milyar kişi *Mycobacterium tuberculosis* ile latent olarak enfektedir ve yıllık ortalama 1,4 ila 2 milyon kişi tüberküloz nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan güncel rehberlerde tüberküloz tedavisinde birinci sırada önerilen ilaçlar; izoniazid, rifampisin, pirazinamid ve etambutoldür. Tedavi planlamasında bu ilaçların tüberküloz dışındaki ilaçlar ile etkileşimi açısından dikkatli olunmalıdır. Özellikle rifampisin karaciğerde mikrozomal enzim indüksiyonu yapması sebebiyle pek çok ilacın metabolizmasını hızlandırabilmekte, ilaç konsantrasyonlarında değişikliklere neden olabilmekte ve tedavide başarısızlığa ve/veya istenmeyen yan etkilerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Sunmuş olduğumuz vakada, boyunda, koltuk altında şişlik şikayetleri ile hastaneye başvuran romatoid artrit tanılı, leflunomid kullanan, tüberküloz tanısı alan ve tüberküloz tedavisi sırasında lökopeni gelişen 23 yaşında kadın hasta anlatılmaktadır. Çalışmamızda, tüberküloz tedavisinde kullanılan, yüksek ilaç etkileşim potansiyeli olan ilaçların diğer ilaçlarla oluşturabileceği ilaç-ilaç etkileşimlerinin güncel literatür eşliğinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tüberküloz, İlaç-ilaç Etkileşimi, Rifampisin

Sözel Bildiri

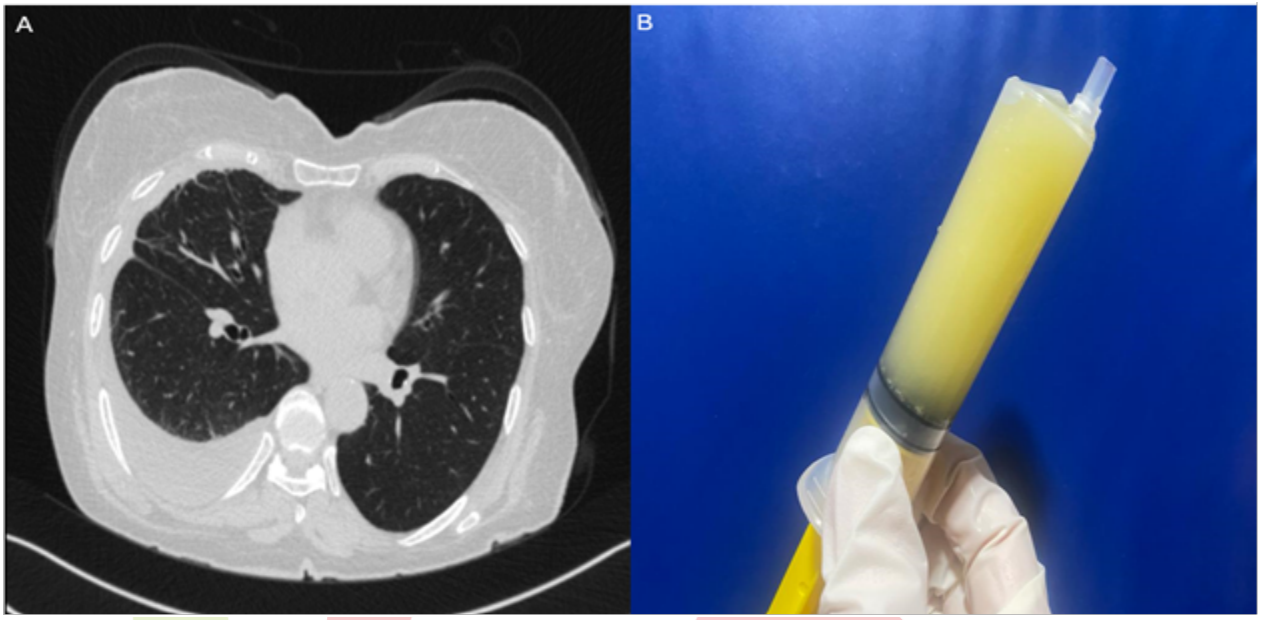
ROMATOİD ARTRİTİN NADİR BİR BULGUSU: PSÖDOŞİLOTORKAS

Cem DOĞAN[1], **İsa DÖNGEL**[1]

[1] *Süleyman Demirel Üniversitesi Göğüs Cerrahisi A.D., Isparta, Türkiye*

Romatoid artrit (RA) toplumda en sık görülen otoimmün ve inflamatuar bir hastalıktır. En çok kronik, eklem hastalığı görünümünde olmakla birlikte çeşitli eklem dışı bulguları da olan sistemik hastalıktır. RA hastalarda plöropulmoner tutulum, akciğerde romatoid nodüller, interstisyel pnömonitis ve fibrozis, küçük hava yolları hastalığı, pulmoner vaskülit, bronşiolitis, pulmoner hipertansiyon ve plevral tutulum şeklinde farklı formlarda karşımıza çıkabilmektedir. Plöropulmoner tutulum RA'nın en sık görülen eklem dışı bulgusudur. RA'ya bağlı plevral efüzyon %3-5 oranında görülmektedir. Romatoid plörezide plevral sıvı glukoz ve pH düzeyi düşük, LDH düzeyi yüksek; eksuda vasfındadır. Nadiren uzun süre beklemiş, kronik romatoid plörezili hastalarda psödoşilotoraks özelliğinde olabilir. Bu sunumda RA'nın nadir bir görülen bir tutulumu olan psödoşilotoraksı olan bir olgu sunulmuştur.

Olgu sunumu: Kliniğimize nefes darlığı şikâyetiyle gelen 67 yaşında kadın hastanın fizik muayenesinde sağ hemitoraksta matite vardı, dinlemekle solunum sesleri azalmıştı. Bilgisayarlı tomografide sağ taraflı plevral efüzyonla uyumlu görüntü mevcuttu. Laboratuvar bulgularından; CRP:25.3mg/L, beyaz hücre sayısı 8700, sedimentasyon hızı 27 mm/h, total kolesterol 214 mg/dl, trigliserit 102 mg/dl, anti-ccp 500, ANA negatif olarak geldi. Hastaya plevral efüzyon nedeniyle plöroken kateter takıldı. Torasentez sıvısından beyaz hücre 56900, total kolesterol 441 mg/dl, trigliserit 68 mg/dl, glukoz 1 mg/dl, LDH 4547 U/L, ph:7.06, total protein 3,5 g/dl, adenozin deaminaz aktivitesi 68 U/L eksuda vasfında geldi. Plevral sıvı kültüründe ve tüberküloz kültüründe üreme olmadı ve patoloji sonucu malignite yönünden negatif geldi. Plevral sıvıda LDH yüksekliği ve glukoz düşüklüğü ampiyem düşündürdü ancak hastanın kliniğinin uyumsuzluğu ve kolesterol düzeyinin 200 mg/dl üzerinde olması psödoşilotoraks tanısı koydurdu. Hasta tedavi sonrası şifa ile taburcu oldu.

RESİM 1)A: Psödoşilotoraksın bilgisayarlı tomografide görüntüsü. B: Psödoşilotorkasta torasentez sıvısının makroskobik görüntüsü.

Tartışma:Romatoid artrit 4-5. dekatta pik yapan, kadınlarda daha sık görülen kronik inflamatuar, otoimmün bir hastalıktır. Akciğerler içerdiği yoğun bağ dokusu ve yoğun damarlanması nedeni ile kollajen doku hastalıklarında sık tutulur. Romatoid artritte plöropulmoner tutulumun patogenezi henüz tam olarak açıklanamamıştır, fakat immünopatolojik mekanizmaların sorumlu olduğu düşünülmektedir.

RA tanısı olan hastalarda plevral sıvı aseptik eksuda karakterindedir. Plevral sıvı makroskopik görünümü seröz, bulanık, sarı-yeşil, süt gibi veya kanlı olabilir. Glukoz düzeyinin düşük (<20mg/dl), LDH düzeyinin yüksek (>1000U/L) olması nedeniyle tüberküloz, ampiyem, malignite ile ayırıcı tanısı yapılmalıdır. Olgumuzda plevral sıvı eksüdatif vasıfta ve kokusuz beyaz renkliydi. Plevral sıvı ARB, bakteriyolojik kültürlerinde üreme olmadı ve patoloji sonucu malignite yönünden negatif geldi.

Romatoid artritli hastalarda plevral efüzyon görüldüğünde, psödoşilotoraks tanısı damutlaka akılda tutulmalıdır.

Sözel Bildiri

UÇUCU YAĞLARIN İŞTAH, AĞIRLIK VE METABOLİK KONTROLÜN SAĞLANMASINDAKİ ROLÜ

Sena Nur TANYILDIZ*, Halime UĞUR**

** Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, senanurtan@hotmail.com*

*** İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, halime.halimeugur@gmail.com*

Esans, eterik yağ, esansiyel yağ olarak da adlandırılabilen uçucu yağlar, bitkilerin ikincil metabolizması tarafından üretilen çoğunlukla organik çözücülerde çözünen renksiz, uçucu sıvılardır. Güçlü kokulara sahip olan uçucu yağlar, çok sayıda kimyasal bileşiğin heterojen bir karışımıdır. Günümüzde yaklaşık olarak 3000 uçucu yağ bilinmekte ve bu yağların %10'u gıda ürünlerinde kullanılmaktadır. Uçucu yağlar ortalama olarak 20-60 farklı bileşenden oluşmasına karşın sayısı 300'ü aşan çeşitli bileşenleri de içerebilmektedir. Uçucu yağlar, genellikle biyolojik özelliklerinden sorumlu olan ana bileşenler olarak adlandırabileceğimiz majör komponentler ve majör komponentlerin etkisini artırmak ya da azaltmak üzerine çeşitli etkileri olan minör komponentler olmak üzere farklı konsantrasyonlarda bileşenler içerir. Bileşenlerinin çoğunu *terpenoidler* ve *fenilpropanoidler* olmak üzere iki ana grup oluşturur. Uçucu yağların kimyasal bileşimlerindeki çeşitlilik, birçok farklı biyolojik aktivite ile ilişkili olmalarına ve bu nedenle birçok farklı araştırma alanına konu olmalarına neden olmaktadır. Antimikrobiyal, antioksidan, antitümör ve antienflamatuvar özelliklerinin yanı sıra günümüzde küresel anlamda önemli halk sağlığı problemlerinden olan obezite, metabolik sendrom gibi hastalıklar üzerine olan etkileri ile ilgili çok çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Literatürde, çeşitli esansiyel yağların, içerdikleri farklı bileşenler sayesinde vücut yağ kütlesinin azaltılmasını teşvik ettiği, iştahın artırılması ya da azaltılması üzerine etkileri olduğu ve antiobezite özellikleri olabileceğini gösteren çalışmalar mevcuttur. Ancak uçucu yağların etkilerinin konsantrasyona, süreye ve uygulama yolu gibi değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterebileceği ve faydalı uygulamalar için daha fazla araştırma yapılması gerektiği unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Uçucu yağlar, İştah, Ağırlık, Metabolik kontrol, Sağlık

Sözel Bildiri

BİTKİ VE TOHUM FİLİZLERİNİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE POTANSİYEL ETKİLERİ

Halime UĞUR*, Sena Nur TANYILDIZ**

** İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, halime.halimeugur@gmail.com*

*** Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, senanurtan@hotmail.com*

Bitki ve tohum filizleri, hastalıkların önlenmesi ve tedavisinde sağlığa yararlı etkileri olan çeşitli biyoaktif bileşiklerin önemli bir kaynağıdır. Bunun yanı sıra filizleme sırasında bitki veya tohumun daha da aktifleşen metabolizması, filizlenmemiş formuna kıyasla vitamin, mineral, aminoasit ve diyet lifi gibi bileşenlerin miktar veya kalitesinin artırılmasını sağlarken karbonhidrat, protein ve yağ asidi profilinin de değişmesine neden olur. Ayrıca bu filizlenmiş form antibesin özelliği gösteren veya sindirimi zorlaştıran lektin, bazı sindirilemeyen oligosakkaritler, fitik asit, proteaz ve tripsin inhibitörleri türevi bileşenlerin miktarını da azaltmaktadır. Eski çağlardan bu yana buğday, pirinç ve arpanın filizlendirilmesi işlemi yaygın olarak yapılmıştır. Günümüzde ise bu tahılların yanı sıra fasülye, mercimek, nohut, bakla gibi kurubaklagillere ek olarak kinoa, karabuğday, amaranth psödotahılları ve brokolinin filizlendirilmesi geniş çapta gerçekleştirilmektedir. Her bir bitki ve tohum filizinin çimlendirme sırasındaki metabolizmasının yanı sıra izotiyosiyanat, antosiyanin, kuersetin, fitoöstrojen, izoflavanol, β-glukan, klorojenik asit, orientin, kateşin, daidzein, genistein gibi içerdiği çeşitli bileşenlerine göre farklı sağlık etkileri olduğu kabul edilmektedir. Bu bileşenlerin birçoğunun bitki veya tohumun yapısında doğal olarak bulunmakla birlikte çimlendirme sonrası miktarlarının önemli ölçüde arttığı yapılan çalışmalarla tespit edilmiştir. Çimlendirme işlemi sırasındaki fizyolojik ve biyolojik aktiviteler sonucu oluşan bu biyoaktif bileşen artışının bileşenin özelliklerine göre kardiyovasküler hastalıklar, diyabet, hipertansiyon, osteoporoz, bazı nörolojik hastalıklar ve çeşitli kanser türleri üzerine olumlu etkileri olabileceği düşünülmektedir. Filizlendirme sonrası besinsel değerin kayda değer ölçüde artması, fonksiyonel besinlere ilginin fazla olduğu günümüzde hem tüketicilerin hem de besin endüstrisinin ilgisini çekmektedir. Bu kapsamda bitki ve tohum filizlerinin yeterli ve dengeli beslenmenin bir parçası olmasının yanı sıra endüstriyel olarak üretilen gıdalara katılarak, formülasyonlarda potansiyel bir ürün iyileştirici olarak kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çimlendirme, Filiz, Biyoaktif bileşen, Fonksiyonel besin, Sağlık

Sözel Bildiri

FARKLI BİTKİ ÇAYLARI İLE HAZIRLANAN KOMBU ÇAYI MANTARLARININ MİKROBİYOLOJİK, FİZİKOKİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN VE ANTİOKSİDAN KAPASİTELERİNİN BELİRLENMESİ

Seda AKÇAY[*], Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ[**] Damla BİLECEN ŞEN[***] Aslı ALBAYRAK KARAOĞLU[****]

[*] *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Bilimleri Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, sedaakcayy@yahoo.com*

[**] *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Burdur, Türkiye, gkilic@mehmetakif.edu.tr.*

[***] *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Burdur, Türkiye, dbilecen@mehmetakif.edu.tr*

[***] *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Süt Ürünleri ve Teknolojileri Uygulama Araştırma Merkezi, Burdur, Türkiye, aalbayrak@mehmetakif.edu.tr.*

Giriş: Kombucha (kombu çayı), genellikle 7 ve 10 gün boyunca asetik bakterileri ve mayaların güçlü simbiyozisi ile genellikle *Camellia sinensis* (siyah çay) veya bazen yeşil ve oolong çayının şekerle fermantasyonu ile üretilen fermente bir içecektir. Kombu çayı, asetik asit bakterilerinin, laktik asit bakterilerinin ve mayaların belirli bir sürede aktivitesinden dolayı büyüme ortamının yüzeyinde yüzen SCOBY olarak adlandırılan polimerik selüloz biyofilm oluşumuna yol açmaktadır. SCOBY, sonraki demlemeler için başlangıç kültür olarak kullanılan mantar kapağına benzeyen bir mikroorganizma biyofilmidir. Kombu çayı antimikrobiyal, antioksidan, antikanserojenik, antidiyabetik, mide ülseri tedavisi ve yüksek kolesterol gibi terapötik etkileri nedeniyle Batı'da popülerlik kazanmıştır. Ayrıca bağışıklık tepkisi ve karaciğer detoksifikasyonu üzerinde de etkisi olduğu belirtilmiştir.

Amaç: Dört farklı bitki çayında üretilen kombu çayı mantarlarının mikrobiyolojik ve fizikokimyasal özelliklerinin ve antioksidan kapasitelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem ve Bulgular: Kombu çayı siyah ve yeşil çay yaprakları, kurutulmuş ekinezya bitkisi ve kurutulmuş lavanta tomurcukları kullanılarak dört farklı şekilde üretilmiştir. Kombu çayı mantarlarının toplam mezofilik aerob bakteri (TMAB), küf, toplam koliform, laktik asit bakteri (LAB), maya ve asetik asit bakteri sayıları belirlenmiştir. Ayrıca toplam asitlik, pH ve toplam kuru madde analizleri yapılmıştır. Kombu mantarlarının antioksidan kapasitelerinin belirlenmesi için toplam fenolik, DPPH ve FRAP analizleri gerçekleştirilmiştir.

Sonuçlar: Araştırmada en yüksek asetik asit bakteri sayısı kurutulmuş ekinezya bitkisi, en yüksek maya sayısı ise yeşil çay yaprakları kullanılarak üretilen kombu çayı mantarlarında

belirlenmiştir. En yüksek TMAB sayısı kurutulmuş ekinezya bitkisi ve yeşil çay yaprakları, en yüksek LAB sayısı ise sadece yeşil çay yaprakları kullanılarak üretilen mantarlarda tespit edilmiştir. Örneklerde küf ve koliform gelişimi tespit edilmemiştir. En düşük pH kurutulmuş ekinezya bitkisi, en yüksek pH ise siyah çay yaprakları kullanılarak üretilen mantarlarda tespit edilirken; en yüksek kuru madde kurutulmuş ekinezya bitkisi kullanılarak üretilen kombu çayı mantarında belirlenmiştir. Ayrıca en yüksek asitlik siyah çay yaprakları kullanılarak üretilen kombu çayı mantarında tespit edilmiştir. En yüksek toplam fenolik madde miktarı kurutulmuş ekinezya bitkisi kullanılarak üretilen kombu çayı mantarında tespit edilirken, en yüksek % DPPH inhibisyon değerleri ve FRAP miktarları ise hem yeşil çay yaprakları hem de kurutulmuş ekinezya bitkisi kullanılarak üretilen mantarlarda belirlenmiştir.

Tartışma: Araştırma sonucunda ekinezya bitkisi ve yeşil çay yaprakları ile üretilen mantarların en yüksek antioksidan kapasiteye sahip olduğu belirlenmiştir. Kombu çayı mantarlarının keçi ve manda yoğurdu üretiminde deneneceği, fonksiyonel özellikleri yüksek yoğurt üretimi üzerine araştırmalar planlanmaktadır.

Bu çalışma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen 0892-YL-23 numaralı proje kapsamında hazırlanmıştır.

Anahtar Kelime: Kombu çayı mantarı, asetik asit bakterisi, antioksidan kapasite

IHSLC

Sözel Bildiri

OTİZMLİ ÇOCUKLARDA OKUL TEMELLİ AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI EĞİTİMİNİN ÇOCUKLARIN DİŞ FIRÇALAMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİSİ: YARI DENEYSEL ÇALIŞMA

Nesrin Arslan1[*], Rabia Kuş2[**], Ölzem Alpay3[***], Gülşah Gökalp4[****]

** Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Karabük, Türkiye, nesrinarslan@karabuk.edu.tr*

***Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Karabük, Türkiye, kus.rabia22@gmail.com*

**** Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Karabük, Türkiye, ozlemlpy@gmail.com*

***** Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Karabük, Türkiye,*

ÖZET

Giriş: Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocuklarda ağız sağlığı problemleri, genel sağlık sorunlarına ek olarak ortaya çıkan bir halk sağlığı sorunudur. Otistik çocukların ağız ve diş sağlığının korunmasında ve sağlanmasında, çözüm yolları bulunmasının gerekliliği dikkat çekmektedir. **Amaç:** Bu araştırmanın amacı okul temelli ağız ve diş sağlığı eğitim programının (ADEP), Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocukların diş fırçalama davranışları üzerine etkisini incelemektir. **Yöntem:** . Araştırma şekli tek gruplu ön test-son test tekrarlı ölçümlü yarı deneysel tasarım tipidir. Girişim öncesi, girişim sonrası 1. hafta ve 3. ayda izlem yapılmıştır. Araştırmaya 4-6 yaş aralığında hafif ve orta dereceli Otizm Spekturum Bozukluğu olan, ebeveynleri tarafından araştırmaya katılmasına izin verilen ve fiziksel engeli olmayan toplam 13 çocuk dahil edildi. Veriler iki ayrı gözlemci tarafından toplandı ve gözlem formuna kayıt edildi. Ağız ve Diş Sağlığı Eğitim Programı kitapçığı, çocuk diş hekimleri, özel eğitim öğretmenleri ve halk sağlığı hemşirelerinden danışmanlık alınarak oluşturulmuştur. Program Araştırmacılar tarafından dört hafta boyunca haftada üç gün, 30 dakika uygulandı. Programda demostrasyon, anlatım ve oyun teknikleriyle uygulandı. Araştırma grubuna girişim öncesi ve girişim sonrası 1. hafta, ve 3.ayda izlemler yapıldı. Çalışmada kategorik değişkenler için frekans dağılımı (sayı, yüzde), sayısal değişkenler için tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma) verilmiştir. Tekrarlı ölçümlere Friedman testi kullanılmıştır. Veriler % 95'lik güven aralığında, anlamlılık p <.05 düzeyinde kabul edildi. Gözlemciler arası uyum için spearman korelasyon analizi uygulandı. Araştırmaya başlamadan önce kurum izni, çocuk ve ebeveynlerden katılım izni ve etik kurul izni alındı. **Bulgular:** Çocukların yaş ortalaması 4.76±.725 olup**,** %69.2'si (n=9) erkektir**.** Girişim sonrası çocukların diş fırçalama beceri davranışlarında istatiksel anlamlı artış bulundu (p < .05). Araştırma grubunda girişim öncesi ve izlemlerde çocukların davranış puanlarında gözlemciler arası ilişkiler anlamlı düzeyde yüksek bulundu (p<.001). **Tartışma ve Sonuç:** Ağız ve Diş Sağlığı Eğitim Programının Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocuklarda diş fırçalama beceri davranışı oluşturmada başarılı olduğu görüldü.

Anahtar Kelimeler: Ağız ve diş sağlığı, okul sağlığı, otizm spektrum bozukluğu, çocuk

** Bu araştırma TUBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023/1 Tarafından desteklenmektedir.

Sözel Bildiri

AKDENİZ DİYETİ FİBROMİYALJİ SEMPTOMLARINI HAFİFLETMEDE ETKİLİ BİR BESLENME TARZI MI?

Selin YALÇIN*, Nural ERZURUM ALİM**

**Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye dyt.yselin@gmail.com*

***Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye nalim@ybu.edu.tr*

Fibromiyalji Sendromu (FMS); yaygın ağrı, yorgunluk, uyku bozukluğu, bilişsel işlev bozukluğu ve anksiyete ile karakterize, etiyolojisi ve patofizyolojisi belirsiz bir sendrom olarak tanımlanmaktadır. FMS aynı zamanda önemli bir halk sağlığı sorunudur. FMS'nin dünya çapındaki prevalansına ilişkin en son tahmin %1,78 olup ortalama prevalans kadınlarda %3,98 ve erkeklerde %0,01'dir. FMS'nin kadınlarda, sosyoekonomik durumu ve eğitim düzeyi düşük olanlarda ve kırsal kesimde yaşayanlarda daha yaygın olduğu görülmüştür. FMS tedavisinin multidisipliner bir yaklaşımla yapılması gerektiği belirtilmektedir. Akdeniz diyetinde sebze, meyve, sert kabuklu yemişler, tahıllar, tam tahıllar ve zeytinyağı tüketimi yüksek düzeyde; balık ve süt ürünleri tüketimi orta düzeyde; et ve kümes hayvanı eti ile doymuş yağ tüketimi düşük düzeydedir. Literatürde Akdeniz diyetinin FMS semptomları üzerindeki etkilerini inceleyen az sayıda çalışma bulunmaktadır. Akdeniz diyetinin anksiyete, duygu durum bozuklukları, uyku sorunları, yorgunluk ve yaygın ağrı gibi günlük yaşam aktivitelerini etkileyen semptomları hafifletebileceği belirtilmiştir. Akdeniz diyetinin FMS üzerindeki etkilerini anlayabilmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Fibromiyalji Sendromu, Akdeniz Diyeti, Beslenme

Sözel Bildiri

OBEZİTE CERRAHİSİNDE CERRAHİ SONRASI HIZLANDIRILMIŞ İYİLEŞME ÖNERİLERİ

(CARE IN OBESITY SURGERY: RECOMMENDATİONS FOR ACCELERETED RECOVERY AFTER SURGERY)

Sibel NARGİZ KOŞUCU[*], Behive PISTIL[**]

[*] *Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, sibel.nargiz@antalya.edu.tr*

[**] *Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Antalya, Türkiye, behiye.pistil@std.antalya.edu.tr*

Cerrahi Sonrası Hızlandırılmış İyileşme (Enhanced Recovery After Surgery; ERAS) protokolü ameliyat öncesi dönemdeki organ fonksiyonlarını korumak, cerrahi sonrası stres tepkisini azaltmak ve erken iyileşmeyi sağlamak için tasarlanmış perioperatif bakım uygulamalarıdır. ERAS protokolü multidisipliner bir yaklaşım gerektirir ve cerrahi hemşiresi, bu sürecin her aşamasında aktif rol almaktadır. Hemşirenin perioperatif bakım sürecinde ERAS protokolünü bilmesi ve ekiple işbirliği ile uygulaması önemlidir. Obezite cerrahisi uygulanan hastaların perioperatif bakımına yönelik kanıta dayalı kılavuzların ilk versiyonu, 2016 yılında ERAS Derneği tarafından yayınlandı ve 2022'de güncellendi. Bu öneriler hastaneye kabul öncesi, ameliyat öncesi, ameliyat sırası ve ameliyat sonrası olmak üzere 4 başlıkta toplanmıştır. Obezite cerrahisinde hastaneye kabul öncesi ERAS önerileri; gereksinime göre bilgi, eğitim ve danışmanlık verilmesi, ameliyat endikasyon ve kontrendikasyonlar için ulusal ve uluslaraarsı kılavuzların takibi, sigara, alkol bırakılması ve kilo verilmesini içermektedir. Ameliyat öncesi bakım için öneriler; destekleyici farmakolojiklerin başlanması, diğer hastalarla aynı açlık süresinin uygulanması, bulantı ve kusma profilaksisinde multimodel bir yaklaşım benimsenmesi yer almaktadır. Ameliyat sırasında bakım için öneriler; bireysel hedefe yönelik sıvı tedavisi, multimodal bir yaklaşımla opioid koruyucu anestezi kullanılması, hava yollarındaki zorlukların tanınması, akciğer koruyucu ventilasyon uygulanması, nöromüsküler blokaj, laparoskopik cerrahi teknik, abdominal drenlerin ve nazogastrik tüplerin rutin kullanılmaması olarak belirlenmiştir. Ameliyat sonrasında öneriler; uyku apnesi olmayan obez hastaların postoperatif erken dönemde baş yüksekte, yarı oturur pozisyonda oksijen ile desteklenmesi, bireyselleştirilmiş mekanik ve farmakolojik tromboprofilaksi, ameliyattan bir kaç saat sonra berrak bir sıvıyla beslenmenin başlanması, yaşam boyu vitamin ve mineral desteği ve biyokimyasal izlem, 30 gün proton pompası inhibitörlerinin kullanılması, safra taşı profilaksisi için 6 ay boyunca ursodeoksikolik asit kullanılmasını içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite cerrahisi, ERAS, Cerrahi Sonrası Hızlandırılmış İyileşme, Hemşirelik

Sözel Bildiri

ET VE ET ÜRÜNLERİNDE TAĞŞİŞ YÖNTEMİNİN BELİRLENMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Büşra ERÇELİK*, Birol KILIÇ**

*Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, yl2230119014@ogr.sdu.edu.tr

**Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, birolkilic@sdu.edu.tr

Et ve et ürünlerindeki tağşiş, gıda endüstrisinde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Tağşiş, sahte veya kalitesiz malzemelerin et ve et ürünlerine katılması anlamına gelmektedir ve tüketicilerin sağlığını tehdit etmektedir. Bu araştırmanın amacı, et ve et ürünlerinde tağşişin tespit edilmesi için kullanılan yöntemleri incelemektir. Bu literatür taraması temelli araştırmada, öncelikle tağşişin ne olduğu ve neden önemli bir sorun olduğu konuları ele alınmıştır. Tağşişin, tüketicilerin güvenini sarsan ve adil ticareti engelleyen bir konu olduğu vurgulanmıştır. Ardından, et ve et ürünlerinde tağşişi belirlemek için kullanılan çeşitli analitik yöntemler ve teknikler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Kimyasal analizler, mikrobiyolojik analizler, izotop analizleri, moleküler teknikler ve spektroskopik yöntemler gibi farklı yöntemler araştırılmıştır. Her bir yöntemin prensipleri, avantajları, dezavantajları ve uygulanabilirlikleri ele alınarak karşılaştırılmıştır. Bu şekilde, tağşişin tespitinde hangi yöntemlerin daha etkili olduğuna dair bir perspektif sunulmuştur. Araştırma ayrıca, tağşiş tespitinde kullanılan yöntemlerin güvenilirlik, duyarlılık, özgüllük ve tekrarlanabilirlik gibi önemli faktörlerini değerlendirmiştir. Ayrıntılı analizler ve karşılaştırmalar sonucunda, bazı yöntemlerin daha hassas ve güvenilir sonuçlar sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Et, et ürünleri, tağşiş, tespit yöntemleri, analitik yöntemler

Poster Bildiri

ALCOHOLIC EXTRACT OF TARANTULA CUBENSIS DECREASED CELL VIABILITY AND INDUCED APOPTOSIS IN MULTIPLE MYELOMA CELL LINES

İsmahan SAHIN*, Dilara AKCORA-YILDIZ*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Science and Art Faculty, Department of Biology, Burdur, Turkey, ismahansahin@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Science and Art Faculty, Department of Biology, Burdur, Turkey, dilaraakcora@mehmetakif.edu.tr*

Background: Multiple myeloma (MM), the second most common hematological malignancy, occurs due to the proliferation of abnormal plasma cells in the bone marrow. MM remains incurable due to the development of chemotherapy-resistance, despite the significant improvements in treatment strategies. Therefore, there is a need for the use of new agents with different impact mechanisms. **Aim:** This study aims to determine the anti-myeloma effect of the alcoholic extract of *Tarantula cubensis* (Theranekron), a mixture of various compounds with various biological activities, including anticancer effects. **Methods:** MTT analysis was used to determine the cell viability of 48 hr Theranekron treatment in human NCI H929, U266, and RPMI 8226 cell lines and a non-cancerous human cell line. Apoptosis was evaluated with the determination of mRNA levels of BAX and BLC2 by qPCR. **Results:** MTT analysis showed that Theranekron significantly decreased the cell viability of NCI H929, U266, and RPMI 8226 cells in a dose-dependent manner. In addition, the cytotoxic effect of Theranekron on non-cancerous cells was lower than those in MM cells. Based on qPCR results we found that Theranekron led to a trend towards an increase in BAX and a decrease in BCL2 mRNA expression levels in NCI H929, U266, and RPMI 8226 cells. **Discussion and Conclusion:** According to the results of this study, Theranekron could be used as an anti-myeloma agent because of its inhibitory effect on cell viability and stimulating effect on apoptosis. Future studies are guaranteed to address its mechanism of action in MM.

Anahtar Kelimeler: Multiple myeloma, *Tarantula cubensis*, Cytotoxicity, Apoptosis

Sözel Bildiri

RENAL ANJİOMİYOLİPOM'UN NADİR BİR KOMPLİKASYONU: RETROPERİTONEAL KANAMA

Büşra Ecem ÖZDEMİR[1], Hamit Hakan ARMAĞAN[1]

1Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, b.ecemarikan1@gmail.com

1Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, hhakan2002@yahoo.com

Giriş: Renal anjiomiyolipom (AML) damarları, düz kası ve yağ dokusunu tutan, genelde asemptomatik olup tesadüfen tanı alan ve nadir görülen benign bir tümördür. Hastalar genelde Lenk üçlüsü olarak adlandırılan yan ağrısı, ele gelen kitle ve hematüri semptomları ile gelirler. Hastaların bir kısmında ''Wunderlich Sendromu'' olarak adlandırılan spontan retroperitoneal kanama ile kendini gösteren yaşamı tehdit eden durum görülür. Biz bu vakamızda spontan retroperitoneal kanaması olan AML tanısı koyduğumuz bir hastayı sunmayı amaçladık.

Olgu Sunumu: 43 yaş kadın hasta dün akşam ani başlayan sol yan ağrısı şikâyetiyle tarafımıza başvurdu. Bulantı, kusma, hematüri ve ateş şikayetleri yoktu. Vitallerinde tansiyon: 107/59 mmHg, nabız: 67/dk, solunum sayısı: 20/dk, ateş: 36.6ºC, satürasyon: %98 idi. Muayenesinde sol üst kadranda defansı mevcuttu ve kostovertebral açı hassasiyeti solda pozitifti. Tetkiklerinde hgb 13.6'di. Kontrastlı batın tomografisi istendi; sol böbrekte alt polde anjiomiyolipom olabilecek 4 cm çapında lezyon, sol perirenal ve retroperitoneal hemoraji saptandı. Hastanın bir saat sonra alınan kontrol kanında hgb 10.3 geldi, eritrosit süspansiyonu takıldı. Ürolojiye konsülte edildi ve acil operasyona alındı

Tartışma ve Sonuç: AML nadir görülen bir renal tümördür; yan ağrısı ve hematüri en sık görülen semptomlarıdır. Boyutları 4 cm'i geçtikten sonra rüptür olma riski artar; akut kanama ile hipovolemik şoka yol açabilir. Tedavide embolizasyon önerilse de birçok cerrah tarafından parsiyel nefrektomi daha güvenilir bulunmuştur. Açıklanamayan hemoglobin düşüklüklerinde ve retroperitoneal görüntüleme eşiğini düşük tutmalı, AML'nin hayatı tehdit edici kanamaya neden olabileceği mutlaka akılda tutulmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Renal Anjiomiyolipom, Wunderlich, Yan Ağrısı

Sözel Bildiri

KOYU ÇAYLARDA YENİ BİR BİYOAKTİF BİLEŞEN: THEABROWNİN VE OLASI SAĞLIK ETKİLERİ

Buket ÖZEN ÜNALDI*, Duygu AĞAGÜNDÜZ**

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, buket.ozen@afsu.edu.tr*

*** Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, duyguturkozu@gazi.edu.tr*

Theaceae familyasında bulunan *Camellia sinensis* bitkisinin yapraklarına; soldurma, kıvırma, fermentasyon (oksidasyon) ve kurutma gibi işlenme yöntemlerinin uygulanması sonucunda beyaz çay, sarı çay, yeşil çay, oolong çayı, siyah çay ve koyu (dark) çay olmak üzere temel çay türleri elde edilmektedir. Bu çay türlerinin kimyasal bileşimlerinde polifenoller, pigmentler, polisakkaritler, alkaloidler, serbest amino asitler ve saponinler değişen miktarlarda bulunmaktadır. Pu-erh, Fuzhuan-brick, Heizhuan-brick, Qingzhuan-brick gibi üretim bölgelerine ve işlem basamaklarına göre çeşitli isimler alan koyu çayların eldesinde ise post-fermentasyon (oksidasyon) basamağı ayırt edici basamak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çayın eldesinde yeşil çay yapraklarının 1-2 ay süresince endojen mikroorganizmalar tarafından fermente edilmesi sonucunda yığın fermentasyonu meydana gelir. Mikrobiyal fermentasyon ile çay yapraklarında doğal olarak bulunan kimyasal bileşenlerden bazıları sağlığı olumlu yönde etkileyebilen çeşitli biyoaktif bileşenlere dönüşür. Bu çerçevede koyu çaylarda bulunan bu biyoaktif bileşenlerden biri ise theabrownindir. Çay yapraklarında bulunan kateşinler; polifenol oksidaz, peroksidaz veya lakkaz aracılığıyla oksidatif polimerizasyona uğrayarak çay pigmentleri olan theaflavin, thearubigin ve theabrownine dönüşür. Çeşitli çalışmalarda theabrowninin, Pu-erh çayında kuru ağırlığın %10-12'si kadar (~107-132 mg/g) bulunduğu gösterilmiştir. Mevcut literatürde theabrowninin; antioksidan, antimikrobiyal, anti obezite, antidiyabetik, antihiperlipidemik, antikanserojenik ve antiosteoporotik vb. etkilere sahip olabileceği gösterilmiştir. Bu noktada AMPK-PGC1α yolağını aktive ederek, sirkadiyen ritmi etkileyerek ve ikincil safra asitleriyle ilişkili olarak bağırsak mikrobiyotasını zenginleştirerek obeziteyi ve metabolik bozuklukları önleyici; bağırsak mikrobiyotasındaki *Bacteroidetes* ve *Firmicutes* oranlarını değiştirerek glikoz ve lipit metabolizmasının düzenlenmesiyle diyabeti önleyici etkileri mevcuttur. Ayrıca bağırsak mikrobiyotasının modülasyonu üzerinden lipit ve kolesterol seviyelerini düşürdüğü; karaciğer inflamasyonunu ve fibrozunu, kolon hasarını azalttığı; bağırsak bariyer fonksiyonunu geliştirdiği gösterilmiştir. Antikanserojenik etkilerini, kanser hücrelerinin çoğalmasının inhibisyonu ve apoptozunun artırılması mekanizmalarıyla gerçekleştirmektedir. Sonuç olarak; yapılan çalışmalar theabrowninin olası sağlık etkileri açısından umut vadediyor gibi görünse de bu sonuçların bireysel ve çay bitkisine bağlı birçok faktörlerden etkilendiği aşikardır. Ayrıca mevcut literatürün daha çok preklinik çalışmalardan oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda uzun dönemli randomize kontrollü klinik çalışmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Camelia sinensis*, Koyu Çay, Pu-erh Çayı, Theabrownin, Sağlık

Sözel Bildiri

KUDRET NARININ (MOMORDICA CHARANTIA) SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

HURİYE SARI DÜZ*, HATİCE CEYLAN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur, Türkiye,*

huriye.3673@gmail.com

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Bucak, Burdur, Türkiye, hceylan@mehmetakif.edu.tr*

Momordica charantia (Kudret narı)'nın dünyanın tropikal ve subtropikal bölgelerinde yaygın olarak yetişmektedir. Bu bitki proteinler, polisakkaritler, flavonoidler, triterpenler, saponinler, askorbik asit ve steroidler gibi fitokimyasallar içermektedir. M. charantia'nın antidiyabetik, antioksidan, antiülser, antikanser ve antiinflamatuar, hipolipidemik, yara iyileştirme, antiobezite gibi biyolojik aktiviteleri bulunmaktadır. Ancak bazı çalışmalarda M. charantia'nın farklı koşullar altında çeşitli yan etkileri olabileceği vurgulanmıştır. Kudret narı Türkiye'de genellikle Ege Bölgesi'nde yetiştirilmektedir. Yaygın olarak acı kabak, balsam armut, acı kavun, mucize elması, papara, kugua veya karela olarak bilinmektedir.

Amaç: Bu çalışma Momordica charantia'nın sağlık üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Çalışma kapsamına alınacak makaleler, yıl sınırlaması olmaksızın Google Scholar, PubMed, Cochrane, Science Direct, Web of Science, Springer Link, Ovid, CINAHL, Ulusal Tez Merkezi, Proquest, veri tabanlarında yapılmıştır. Tarama İngilizce dilinde ve "Momordica charantia" "effects of health" kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Araştırmaların başlıkları ile özeti iki araştırmacı tarafından gözden geçirilerek derlemeye dahil edilmiştir.

Bulgular: Derlemeye dahil edilen çalışmalarda görülmüştür ki; acı kavun suyu, meyvesi ve kurutulmuş tozunun orta derecede hipoglisemik etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ancak bu çalışmalar küçüktür ve randomize ya da çift kör değildir. Acı kavunun bildirilen yan etkileri arasında çocuklarda hipoglisemik koma ve konvülsiyonlar, farelerde doğurganlığın azalması, favizm benzeri bir sendrom, hayvanlarda gama-glutamiltransferaz ve alkalin fosfataz seviyelerinde artış ve baş ağrısı yer almaktadır.

Sonuç: Momordica charantia (Kudret narı)'nın diğer glukoz düşürücü ajanlarla birlikte alındığında ek etkilere sahip olabilir. Rutin olarak önerilmeden önce güvenlik ve etkinliğini doğru bir şekilde değerlendirmek için yeterli güce sahip, randomize, plasebo kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır. Momordica charantia (Kudret narı)'nın hipoglisemik etkileri olabilir, ancak veriler dikkatli gözetim ve izleme olmadığında kullanımını önermek için yeterli değildir.

Anahtar Kelimeler: Kudret Narı, Momordica Charantia, Ülser, Yara İyileşmesi, Diyabet, Bitkisel Tedavi

Sözel Bildiri

SAĞLIK VE YAŞLI BAKIM TURİZMİNDE TÜRKİYE'NİN YERİ

Bengisu BELİRDİ ÖZKURT

Akdeniz Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği, Antalya, Türkiye, bozkurt@pau.edu.tr

Sağlık turizmi küresel olarak hızla büyüyen popüler bir sektördür. Normal tatillerden farklı olarak sağlık turizmi, sağlığı korumayı, istikrarı sağlamayı ve yeniden kazanmayı amaçlayan tatilleri ifade eder. Sağlık turizmi, sağlıklı yaşam turizmi (wellness tourism) ve medikal turizmin alt türleri için kullanılan şemsiye terimdir. Uzun bekleme listeleri, kendi ülkelerindeki sağlık hizmetlerinin yüksek maliyeti, uluslararası hava yolculuğunun göreceli olarak karşılanabilirliği, uygun ekonomik döviz kurları ve genellikle varlıklı bebek patlaması kuşağının yaşlanması gibi çeşitli nedenlerle veya daha kaliteli bir sağlık hizmeti almak için giderek daha fazla sayıda hasta yurt dışına seyahat etmektedir. Sağlık turizmi; insanların bir yandan tıbbi tedavi alırken bir yandan da tatil yapmalarını sağlayan bir endüstri haline gelmesi bakımından özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından önem kazanmıştır. Türkiye de bu pastadan pay almak isteyen popüler bir destinasyondur. TÜİK verilerine göre sağlık hizmeti almak amacıyla Türkiye'ye 2023 yılında 1.398.504 kişi gelmiş ve buradan 2,3 trilyon ABD doları düzeylerinde gelir elde edilmiştir. Ancak Türkiye'nin sağlık turizmi alanında istediği pazar payını elde ettiği söylenemez. Bu pazarda diğer ülkelerle rekabet edebilmesi açısından Türkiye'nin zayıf yönleriyle ilgili çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: sağlık turizmi, medikal turizm, wellness turizmi, yaşlı ve engelli turizmi

Sözel Bildiri

THE IMPORTANCE OF THE QUINAZOLINONE CORE STRUCTURE IN DRUG DEVELOPMENT STUDIES AND MEDICINAL CHEMISTRY: BACKGROUND AND CURRENT STATUS

Emre Kadir AYAN*

** Süleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Isparta, Türkiye, emreayan@sdu.edu.tr*

Background: Quinazoline is a heterocyclic aromatic system formed by the fusion of benzene and pyrimidine rings. The quinazolinone structure is the oxidized form of the quinazoline with an oxo group at C-2 or C-4. More than 150 natural alkaloids isolated from the plants, animals or microorganisms have a quinazolinone core structure. Some of these alkaloids, such as febrifugine have been reported for their anti-malarial activities. In addition, a lot of drugs from different pharmacological groups bear a quinazolinone, especially quinazoline-4-one core structure. Diuretic-antihypertensive drugs quinethazone and fenquizone, anticancer drugs raltitrexed and idelasilib, and sedative hypnotic drug methaqualone can be given as examples. The quinazolinone core structure was described as "winning horse in drug discovery" in the literature. For the reasons mentioned above, the quinazolinone, especially quinazoline-4-one core structure attracts an intense attention in drug development studies for their various biological activities such as anticancer, antibacterial, antidiabetic etc. Today, intensive studies are continuing to determine the biological activities of compounds having quinazolinone core structure. **Aim:** The aim of this review is to reveal the current status of the studies on the biological activities of the quinazolinone-derivatives. **Methods:** The 50 most recent articles, reporting the biological activities of quinazolinone-derived compounds were searched through the SciFinder database on February 17, 2024. The scanned articles were grouped according to their biological activities. **Results:** The years of the 50 most recent articles reporting the biological activities of quinazolinone-derivatives varied between 2022 and 2024. Different 12 biological activities were detected. The biological activity reported in the majority of the articles (14/50) was anticancer activity. Anticancer activity was followed by common antibacterial (9/50), alzheimer curative (6/50) and antiviral (5/50) activities, respectively. The reported biological activities were antifungal (3/50), antiparasitic (3/50), antitubercular (2/50), antidiabetic (2/50), aldose reductase inhibitory (2/50), anti-obesity (1/50), antipsychotic (1/50), anticancer-antibacterial (1/50) and anthelmintic-antibacterial (1/50) in the remaining articles. **Discussion and Conclusion:** Quinazolinone core is a "privileged" structure for drug development studies and medicinal chemistry thanks to its various biological activities. The quinazolinone-derivatives obtained by synthesis or isolated from natural resources can be especially evaluated in chemotherapeutic drug development studies.

Anahtar Kelimeler: Quinazolinone, Drug Discovery, Medicinal Chemistry, Chemotherapeutic, Anticancer

Sözel Bildiri

YAŞLI SAĞLIĞININ GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: BAKIM VERENLER ''OLGU ANALİZİ"

Yasemin Gün Koşar

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yaşlı Sağlığı Anabilim dalı, Muğla, Türkiye, yasemingun@windowslive.com

Ülkelerin demografik yapılarına göre değişkenlik gösterse de yaşam süresinin uzaması ve doğum oranlarının azalması gibi faktörlere bağlı olarak dünya genelinde yaşlı nüfusu giderek artmaktadır. Artan yaşlı nüfus ile birlikte yaşlı bireylerin bakımında yine yaşlı bireylerin rolünün giderek arttığı görülmektedir. Yaşla birlikte hareket kabiliyetinin azalması, işitme ve görme yetisinde azalma gibi fizyolojik kısıtlılıklar, kronik hastalıkların varlığı, bilişsel fonksiyonlarda azalma gibi faktörler yaşlı bireylerin kırılganlık ve savunmasızlığını artırmaktadır. Bakım verici rolünde olan yaşlı bireylerin yarı bağımlı veya bağımlı hastasına bakım verme sürecinde kırılganlık ve incine bilirliğin getirdiği birtakım zorluklar ile karşılaştığı gerçeği göz ardı edilmeden, yaşlanan bir nüfusun karşılanmayan bakım ve destek ihtiyaçlarını ele almak ve yaşlıların ihtiyaç duyduğu yaşlı dostu hizmet ve çözümler tasarlamak, acil bir halk sağlığı önceliği haline gelmektedir.

Olgu da 78 yaş erkek hasta konuşmada bozulma, sağ alt ve üst ekstremiteler de güçsüzlük şikayetleri nedeniyle serebro vasküler hastalık tanısıyla inme- nöroloji kliniğinde yatmaktadır, bilinen hipertansiyon ve demans tanıları olan, günlük yaşam aktivitelerinde tam bağımlı hastaya 75 yaşındaki eşi bakım vermektedir. Yaşlı bakım verenlerin bakım verme rolünde yaşadığı zorlukların belirlenmesi ve bakım gereksinimi olan yaşlı bireyler üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amacıyla olgunun analizi yapılmıştır.

Bu sunumda bakım gereksinimi olan yaşlı bireylere bakım veren yaşlı bakım vericilerin, bakım verici rolünde karşılaştığı zorlukların ve gereksinimlerin belirlenmesi ayrıca uygulamaya yönelik önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Yaşlı Sağlığı, Bakım Verici, Yaşlı Nüfus

Sözel Bildiri

İNEKLERDE REPRODÜKTİF AĞRI YÖNETİMİ

Serap KIZILBURUN 1*, Mesih KOCAMÜFTÜOĞLU 2**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Yükseklisans, Burdur, Türkiye, serapkzlbrn41@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Dr. Öğr. Üyesi, Burdur, Türkiye, mkocamuftuoglu@mehmetakif.edu.tr*

Hayvan refahı bilincinin artması ile birlikte ağrının üzerinde daha çok durulmaya başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı; ineklerde reprodüksiyon kapsamında ağrı yönetimini sağlayabilmenin yollarını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada ağrının tanımı, fizyolojisi, sınıflandırılması, bireysel farlılıkta yaklaşımlar hakkında bilgiler verilmektedir. Bilgiler doğrultusunda ineklerde reprodüksiyonu etkileyen hastalıklarda, yaralanmalarda, yırtılmalarda ve operasyonlarda ağrı yönetimi oluşturulmaktadır. İneklerde ağrı yönetimini oluşturur iken hayvan sahiplerinin, bakıcılarının, veteriner hekimlerin ağrı ve hayvan davranışları hakkında yeterli düzeyde bilgi birikimine sahip olmaları gerekmektedir. Bu bilgiler neticesinde ineklerde ağrıya neden olan etkenlerin oluşmaması için davranışlar dikkatle izlenmelidir. Her işletme kendi ağrı skalasını oluşturmalıdır. Ayrıca ağrı yönetiminde alternatif uygulamalar (ozon, akupunktur) da dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı Yönetimi, İnek, Hayvan Refahı, Reprodüksiyon

Sözel Bildiri

TESTİKÜLER REGRESYON SENDROMU: OLGU SUNUMU

Nurtaç Sarıkaş[1], Mehmet Ali Narsat[2], Bahadır Reis[3]

[1]Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı, Kastamonu, Türkiye, nsarikas@kastamonu.edu.tr

[2]Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Kastamonu, Türkiye

[3] Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi Radyoloji Kliniği, Kastamonu, Türkiye

Giriş

Testiküler Regresyon Sendromu, dış genital yapısı normal görünümde olan 46XY hastalarda testisin değişen derecelerde yokluğu veya eksik gelişmesi olarak tanımlanır. Görülme sıklığı, daha önce kriptorşidizm tanısı konulan vakaların %3-20'si arasında değişmektedir. Kriptorşidizm ön tanısıyla cerrahi eksplorasyon yapılan 1 yaşında erkek çocuk olgusunu sunuyoruz.

Olgu

Skrotal USG incelemesinde; Sağ testis boyutu 10x8.5x19 mm ölçülmüş, sol testis inguinal kanalda ve skrotumda ayırt edilmemediği (intraabdominal inmemiş testis?) bildirilen olgularda cerrahi eksplorasyon neticesinde sol testis ibareli materyal laboratuvarımıza gönderildi. Makroskopik incelemesinde 2,5x0,3 cm boyutlarında ve 0,5 cm çapta kirli beyaz renkli, cidari, düzensiz şekilli dokular gözlendi ve materyalin tamamı örneklenerek değerlendirildi.

İncelenen kesitlerde rudimenter spermatik kord benzeri yapı komşuluğunda fibrozis, diffüz hyalinizasyon, kalsifikasyon ve pigment birikimi izlenen fibrovasküler doku fragmanı görüldü. İzlenen histomorfolojik bulgular Testiküler regresyon ile uyumlu olarak değerlendiridirildi.

Tartışma ve Sonuç

Testiküler regresyon sendromu 20.000 erkek canlı doğumda 1 görülmektedir. Kriptorşidizm ön tanısıyla kliniğe başvuran hastalarda %3-20 oranında saptanmaktadır.

Testiküler regresyon sendromunda testis kalıntılarının malign transformasyonuna ilişkin literatürde bir vaka mevcuttur. Malign transformasyon riskine ilişkin veri eksikliği nedeniyle bu olguların tanınması ve testis kalıntı dokularının çıkarmanın yapılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Testiküler, regresyon, testis, kriptorşidizm, kalıntı

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON DAMGALAMA DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA

Eda ATAY[1] Nermin OLGUN[2] Zehra BOZTEPE[3]

[1] *Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gaziantep, Türkiye, eda.acikgoz@hku.edu.tr*

[2] *Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gaziantep, Türkiye, nermin.olgun@hku.edu.tr*

[3]*zehra.boztepe@std.hku.edu.tr*

Giriş: Depresyonlu bireylerin içinde yaşadıkları toplum tarafından damgalanması, tanı ve tedavi sürecini etkilemektedir. Özellikle üniversite öğrencilerinin depresyona yönelik damgalamalarının belirlenmesi bireysel ve toplumsal açıdan önemlidir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin depresyona yönelik damgalama düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu çalışma 929 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Çalışmada Tanıtıcı Bilgi Formu ve Depresyon Stigma Ölçeği kullanılmıştır. Sürekli değişkenlere ait verilerde ortalama, standart sapma; kategorik verileri temsil etmek üzere sayı ve yüzdeler kullanılmıştır. Çalışma verileri iki gruplu değişkenler için t testi, ikiden fazla gruplu değişkenler için One-Way ANOVA testi ile değerlendirilmiştir.
Bulgular: Üniversite öğrencilerinin %56.6 kadın, %31.9'u birinci sınıf, %70.2'si ailesiyle birlikte yaşamakta, %6.2'si psikiyatrik bir hastalığa sahip, %3,8'i psikiyatrik bir ilaç kullanmakta, %21.9'u hayatının herhangi bir döneminde psikiyatrik bir tanı almış olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin Depresyon Stigma Ölçeği Kişisel Stigma Alt Boyutu toplam puan ortalaması 14.52±7.08, Algılanan Stigma Alt Boyutu toplam puan ortalaması 20.76±8.88 olarak bulunmuştur. Erkek öğrencilerin kişisel damgalanma alt boyutu puan ortalamasının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ancak algılanan damgalanma alt boyutu puan ortalamasının ise kız öğrencilerden daha düşük olduğu bulunmuştur. Kişisel damgalanma alt boyutunda 23 yaş ve üzeri öğrencilerin toplam puan ortalaması 18-20 yaş arası öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin algılanan damgalanma alt boyutu puan ortalamasının diğer alt sınıflara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
Sonuç: Üniversite öğrencilerinin algıladıkları depresyon stigma düzeyinin kişisel stigma düzeyinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri arasında depresyona yönelik damgalama ve belirleyicilerinin incelenmesi, bireylerin ruhsal hastalıklara yönelik bakış açılarının anlaşılmasında ve depresyonu olan bireylerin kendilerini kabullenmeleri konusunda farkındalıklarının artırılmasında önemli bir role sahiptir.

Anahtar kelimeler: depresyon, stigma, öğrenci, hemşirelik.

Sözel Bildiri

İNMELİ HASTANIN BAKIM VERİCİSİNE TABURCULUK EĞİTİMİ İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Rezzan Çakmak*, Müesser Özcan**

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yaşlı Sağlığı Doktora Programı, Muğla, Türkiye, rezzancakmak@mu.edu.tr*

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Muğla Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakımı Programı, Muğla, Türkiye, rezzancakmak@mu.edu.tr

***Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Muğla, Türkiye, muesserozcan@mu.edu.tr*

İnmeli hastaların hastanedeki tedavileri bitip eve geçtikten sonraki süreçleri hem hastalar hem de bakım verenler için zor ve streslidir. Hastalar açısından; fonksiyonlarındaki kayıplar, başka birinin bakımına ihtiyaç duymak, hastalığın gerektirdiği kurallara alışmak, olumsuz durumlarla mücadele etmek kişilerin fiziksel ve ruhsal anlamda yıpranmalarına neden olmaktadır. Bakım vericiler açısından ise; oluşan durumu kabullenebilmek, adapte olmaya çalışmak ve hastaya bakım vermek duygusal ve fiziksel açıdan yük oluşturabilmektedir. Bakım veren aile üyeleri hastanın günlük gereksinimlerinin karşılanması, kişisel bakımlarının yapılması, duruma özel karşılaşılan problemlerin çözülmesi, ilaç/hastalık yönetimi konusunda sorunlar yaşayabilmektedir. Bu zorluklarla ilgili bakım vericilerin ihtiyaç duydukları eğitimi almaları; hastalara verilen bakımın kalitesinin artmasına dolayısıyla yaşam kalitelerinin yükselmesine, bakım vericilerde ruhsal ve fiziksel yükün azalmasına, sağlık hizmetlerindeki gereksiz maliyetlerin ve yükün azalmasına neden olacağı için çok önemlidir. Bu bağlamda evde bakımı sürdürülen hastaların bakım vericilerine, ev ziyareti yapılarak gerekli malzemelerle uygulamalı olarak verilen ve dijital içeriklerle tekrarlanan beslenme, kişisel hijyen, pozisyon verme, ilaç kullanımı gibi konuları içeren eğitimlerin verildiği çalışmada gönüllü katılımcı olan, iki sene önce inme geçirmiş felçli yatağa bağımlı 75 yaşında bir hastanın bakım vericisi eğitim tamamlanınca "Hastam taburcu olup eve getirdiğimizde ne yapacağımı bilemez durumdaydım. Ona nasıl bakacaktım? Böyle bir durumla ilk defa karşılaşıyordum. Hastamın bakımında bir sorunla karşılaşsam ne yapacaktım? Kendimi nasıl çıkacağımı bilemediğim kör bir kuyunun içerisinde gibi hissediyordum. Keşke şu anda çalışmanız nedeniyle verdiğiniz eğitimi iki sene önce annem felç geçirdiğinde taburcu olmadan önce alsaydım. Bugüne kadar bilmediğim için yapamadıklarım, yaparken zorlandığım her şey beni yordu. Anneme daha iyi bakabilirdim." diyerek çok önemli bir konuyu hatırlatmıştır. Bu bildiride, bu tür hastalara yönelik hastanede sunulacak taburculuk eğitimi için bir model önerisi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnme, Bakım Verici, Taburculuk Eğitimi

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DİYABET RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sıddıka ERSOY*, Emine UYSAL, Ayşenur AK***, Serpil ÖZBAŞ****, Şükran ÖZKAHRAMAN KOÇ*****

**Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Isparta, Türkiye, siddikaersoy@sdu.edu.tr*

***Mezun Hemşire, Isparta, Türkiye, emineuysal0032@gmail.com,*

****Mezun Hemşire, Isparta, Türkiye, aysenurak.104.32@gmail.com*

***** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Isparta, Türkiye, serpilozbas@sdu.edu.tr*

****** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Isparta, Türkiye, sukranozkahraman@sdu.edu.tr*

Giriş: Diyabet dünyadaki ölümlerin önde gelen sebeplerinden biri olarak kabul edilmektedir. Sağlıklı bir yaşamın temellerinin atıldığı bir dönem olan gençlik dönemi, üniversite öğrencilerinin hayatındaki önemli değişimler, gelişmeler ve mesleki eğitimleri kapsamaktadır. Yaşanılan değişimler ile birlikte öğrencilerin sağlığa karşı tutumları ve davranışları da şekil almakta ve üniversite öğrencilerinin benimseyecekleri sağlık tutumu yaşam kalitesini ve süresini etkilemektedir

Gereç ve Yöntem: Süleyman Demirel Üniversitesi Tekstil, Bilgisayar ve İnşaat Mühendisliği Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Hemşirelik ve Ebelik Bölümü 2. sınıf öğrencilerinin katılımları ile Tanımlayıcı bir alan çalışması olarak planlanmıştır. Bu araştırma 10 yıl içindeki diyabet riskini belirlemek ve diyabet hakkında farkındalığı artırmak amacıyla yapılmıştır.Araştırmadaki veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan Sosyo-demografik veri Formu ve FİNDRİSC anketi ile toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları ortalaması 20,44 ± 2,37 (17-36) olup; %61,4'ü kadındır. Öğrencilerin BMI ortalaması 22,43 ± 4,20 (15,79-40,31) bulunurken FINDRISK ölçeğinden alınan puan 4,652,90 (1-16) olarak tespit edilmiştir. FİNDRİSC puanının; cinsiyet, hastalık, fiziksel aktivite varlığı, kan şekerinin yüksek bulunması ve aile öyküsüyle ilişkisi istatistiksel anlamlılık gösterirken ($p<0,001$); Sağlık ve Mühendislik Fakülteleri arasında öğrencilerin aldığı FINDRISK puanları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tartışma ve Sonuç: Araştırmada Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin diyabet risk puanları Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin puanları arasında bir farklılık bulunamamıştır. Ülkemizde diyabet riskinin özellikle gençlerde arttığı ve bununda fiziksel aktiviteyle azalabileceği çalışmalarda belirlenmiştir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının artırılması ve bu davranışların bir yaşam biçimi haline getirilmesi diyabetin önlenmesinde etkin rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencisi, Diyabet, Risk

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF MOBILE APPLICATIONS ON THE SELF MANAGEMENT OF INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES

Merve Özgölet*, Merve Kıymaç Sarı**

*Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Nursing (English) Department, İstanbul, Turkey, merve.ozgolet@fbu.edu.tr

** Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Nursing (English) Department, İstanbul, Turkey, merve.sari@fbu.edu.tr

Background: Over the last 30 years, the prevalence of type 2 diabetes has increased dramatically in countries of all income levels. The most crucial aspect of controlling diabetes symptoms is self-management. Utilizing mobile applications for this purpose in chronic diseases has become increasingly common in recent years. **Aim:** The aim of this review was to systematically review the studies evaluating the effect of mobile application use on self-management of adults diagnosed with type 2 diabetes. **Methods:** Scopus, Medline and CINAHL Ultimate databases were searched with the keywords "diabetes mellitus or type2 diabetes and mobile app or mobile health and self-management" between 2018-2023. Studies that were duplicated or did not meet the criteria in terms of purpose and method were excluded. A total of 20 studies were included in the scope of the research. **Results:** The majority of the studies utilized that mobile application usage led to improvements HbA1c levels. However, two studies found no difference between the control and experimental groups. Additionally, the use of mobile applications was associated with reduced hospitalizations, adopting healthy lifestyle habits, and improving blood glucose levels, as highlighted by various studies. One study found that the combined use of mobile applications and tele-counseling was more effective. **Discussion and Conclusion:** While the reviewed studies revealed the effectiveness of mobile applications in various aspects of self-management, it was noted that HbA1c level was consistently considered the primary determinant criterion. Nevertheless, it is evident that mobile applications designed for type 2 diabetes play a significant role in facilitating lifestyle changes and promoting self-management of the condition. Moreover, considering the outcomes, it is apparent that mobile applications also offer cost-effective solutions.

Keywords: Diabetes mellitus, type 2 diabetes, mobile app, mobile health, self-management

Sözel Bildiri

BANDIRMA EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ MULTİPL SKLEROZ POLİKLİNİĞİNDE SON 1 YIL İÇERİSİNDE TAKİPLİ HASTALARIN KLİNİK BULGULARI VE PROGNOZU

Ali Doğan[1] , Emre Aydın[2]

Özet: Multipl skleroz ilerleyici engellilik durumunun önde gelen sebeplerinden birisidir.(1) Multipl skleroz santral sinir sisteminin ebflamatuar demyelinizan hastalığıdır.(2)

Amaç: Onyedi Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Multipl Skeroz Polikliniği'nde takipli Multiple Sklerozlu hasta grubunun demografik ve klinik özellikleri incelendi ve multipl polikliniğinde düzenli takibin prognoz üzerindeki etkinliği araştırıldı.

Gereç ve Yöntem: Onyedi Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Multipl Skeroz Polikliniğinde Mart 2023– Haziran 2024 tarihleri arasında takip edilen 48 hasta retrospektif olarak değerlendirildi ve öyküsünde demyelinizan hastalıklığı düşündüren semptomları olan ve beraberinde radyolojik görüntülemesinde demyelinizan hastalık ile uyumlu lezyonu olan 44 hasta çalışmaya alındı.

Bulgular: Hastaların 30'u(68.18) kadın , yaş ortalaması 42.3(9.6) idi. 41 'i(93.18) Relapsing Remitting Multipl Skleroz, 3'ü(6.82) Primer Progresif Multipl Skleroz idi. 14'ünde (31.82) bir yada daha fazla ekstremitede güçsüzlük ile en sık başlangıç semptomu idi. Hastalığı ile bilgiyi 42'si(95.45) takip eden nöroloji uzmanından , 12'si(27.27) internet yolu ile ulaştığını bildirdi. Hastaların 10'u(22.73) glatiramer asetat, 11'i (25) teriflunamid, 12'si(27.27) dimetilfumarat, 7'si (15.91) fingolimod, 4'ü(9.09) ocrelizumab kulanıyordu .

Multiple Skleroz polikliniğinde takipli hastaların 6'sı(9.09) son 1 yılda atak geçirmiş olarak saptandı.Bu 6 hastanın 4^ü(9.09) ilaçlarını düzenli kullanmadığı, 2'sinin(4.55) düzenli ilaç kullanmasına rağmen atak geçirdiği saptandı.

Tartışma ve Sonuç: Multiple Skleroz hastalığı olan atakları olmayan hastalarda multipl skleroz polikliniğinden düzenli takibin ve ilaç tedavisinin düzenlenmesinin hastalığın kontrolü üzerine olumlu etkileri vardır.

Multipl Skleroz polikliniğinde düzenli takip ve düzenli ilaç kullanımının atak sıklığını azalttığı ve hastalığın seyrini iyi yönde etkilediği bizim çalışmamızda ortaya konulmuştur. Yine hastaların takip eden hekim tarafından bilgilendirilmesi ve doğru bilgiyi almada takip eden sağlık çalışanlarının rolü büyüktür. Sosyal medya ve diğer medya araçları ile birlikte günümüzde bilgi kirliliği giderek artmaktadır.Bu nedenle hastalar için belirli aralıklarla hekim ve sağlık çalışanları tarafından düzenlenecek eğitimlerin hastalığın seyrini iyi yönde etkileyeceltir.

Anahtar Kelimeler: Multipl Skleroz, Demyelinizan Hastalık, Relapsing Remitting Multipl Skleroz,

Sözel Bildiri

HAK TEMELLİ SOSYAL HİZMET ÇERÇEVESİNDE YAŞ AYRIMCILIĞI, YAŞLI İHMALİ VE İSTİSMARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Selen Nacakcı*, Umut Yanardağ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Politika ve Sosyal Hizmetler Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur, Türkiye selennacakci@gmail.com*

*** Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Burdur, Türkiye, uyanardag@mehmetakif.edu.tr*

Dünya nüfusundaki yaşlanma oranının giderek arttığı günümüzde, yaşlılık kavramı sosyoloji, psikoloji, gerontoloji, sağlık, sosyal hizmetler vb. birçok alanda disiplinler arası akademik çalışmalara konu olmuş ve olmaya devam etmektedir. Bu çalışmada da yaşlılık, hak temelli sosyal hizmet çerçevesinde incelenecektir ve değerlendirilecektir. Ageism hakkında yayınlanmış çalışmaların bir araya getirilip değerlendirmesi itibari ile bu çalışma derleme araştırması niteliğindedir ve literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Çalışmada öncelikle yaşlılık ile ilgili temel kavramlar, yaş ayrımcılığı, yaşlı ihmali ve istismarı konuları ele alınacak ardından hak temelli yaklaşım çerçevesinde yaş ayrımcılığı, yaşlı ihmali ve istismarı değerlendirilecektir. Çalışmanın sonunda yaş ayrımcılığına yönelik sorunları tartışılacak ve çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaş ayrımcılığı, Yaşlı ihmali ve istismarı, Hak temelli sosyal hizmet

Sözel Bildiri

ÜCRETLİ EV İÇİ HİZMETTE ÇALIŞAN KADINLARIN DENEYİMLERİNE VE GÜNDELİK DİRENİŞ BİÇİMLERİNE YÖNELİK BİR ALAN ÇALIŞMASI

Kübra GÜMÜŞ* Meral TİMURTURKAN**

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyoloji, Yükseklisans öğrencisi, kubragumus393@gmail.com*

*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyoloji, Doçent, mtimurturkan@mehmetakif.edu.tr*

Bu çalışma; ücretli ev içi hizmette çalışan kadınları gündelik yaşam pratiklerini tesis etme sürdürme ve koruma pratiklerinin neler olduğuna odaklanarak, "ev" mitinin yarattığı kırılganlığı sorunsallaştırmayı amaçlamaktadır. Bu kırılganlığın yarattığı güç ve iktidar ilişkileri ile baş etme stratejilerinin ve gündelik direniş biçimlerinin neler olduğu çalışmanın temel amacı arasında yer almaktadır. Doğal, gündelik ve sıradan olarak tanımlanan gündelik hayat, cinsiyet temelli eşitsizliklerin yeniden üretildiği ve deneyimlendiği pratikleri içinde barındırır. Bu pratikler ev içi alanda daha görünür hale gelerek kadınlık normunu belirlemekte ve cinsiyet rollerinin farklılaşmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla özel alanla ilişkilendirilen kadınların ister ücretsiz olsun ister ücretli olsun ev içi emekleri görünmez kılınmakta ve değersizleştirilmektedir. Kadınlar hem kendi ücretsiz ev içi emeklerinde hem de ücretli olarak gittikleri ev içi hizmetlerinde farklılaşan cinsiyet rollerini ve tahakküm ilişkilerini deneyimleyerek, kendi özneliğini yeniden inşa etmektedirler. Bu özneliğini kurma sürecinde gündelik yaşam içinde kendi rutinini sürdürmede çeşitli taktikler, stratejiler ve direnme biçimleri geliştirmektedir. Direnme, temel anlamda insanların gündelik hayatlarından sürekli olarak karşılaştıkları iktidar ilişkileri içinde yaşadığı zorluk, baskı ve haksızlıklara karşı varlığını sürdürebilmek için vermiş olduğu bir mücadele biçimidir. Direniş kavramı genellikle siyaset ile ilişkilendirilerek daha çok iktidar ilişkileri karşısında konumlanan grev, protesto gibi fiziki eylemler olarak ele alınmaktadır. Bu çalışma içinde gündelik direniş kavramı; insanların sosyal yaşamlarında sıradan ve alışagelmiş bir şekilde gerçekleştirdiği pratikler olarak ele alınmaktadır. Genellikle madun kişilerin hâkim kesime karşı bilinçli veya bilinçsiz olarak direkt karşı gelmek yerine daha sessiz ve kısa süreli eylemler gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla bireyler gündelik direniş gösterirken makro direniş yerine mikro direnişler göstermektedir. Kadınların özel alana hapsedilmesi ile çalışma hayatlarında bile kadınsallaştırılan işlerde yer almaktadır. Kadınların kendi ev içinde yaptıkları ücretsiz ev işlerinin yanı sıra, enformel bir şekilde ücretli olarak ev içi hizmeti vermektedir. Buradan hareketle bu çalışmada kadınların gerek ücretli gerekse ücretsiz ev içi emeğe ilişkin deneyimleri, bu deneyimi anlamlandırma

biçimleri, bu durum bağlamında oluşturdukları kadınlık imgeleri ve yorumlamaları, birbiriyle kurdukları dayanışma veya hegemonik ilişkiler, bütün bunların gündelik yaşama etkileri ve baş etme stratejileri, maruz kaldıkları davranışlara karşı sergiledikleri direniş ve taktikler yürütülen alan çalışması ile ele alınacaktır. Gündelik yaşam içinde kadınların deneyimi üzerine bir araştırma pratiği içerdiği ve her biri sosyal aktörün kendisi tarafından deneyimlenmiş ve tanımlanmış, anlamlandırılmış bilgilere ulaşmayı amaçladığı için çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmektedir.. Araştırmanın örneklem grubu Muğla'nın Ortaca ilçesinde yaşayan ve ev içi hizmette çalışan 15 gündelikçi kadından oluşmaktadır. Derinlemesine görüşme tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada veriler, belli kategoriler ve alt kategoriler doğrultusunda tematik bir şekilde tartışılıp yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gündelik direniş, Kadın Emeği, Toplumsal Cinsiyet

IHSLC

Sözel Bildiri

ANTIMICROBIAL PEPTIDES, THEIR EFFECTS AND RECOMBINANT ANTIMICROBIAL PEPTIDE PRODUCTION

Kübra Danış*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Art And Science, Department of Molecular Biology And Genetics, Burdur, Turkey, kubraaadanis@gmail.com*

Antibiotic resistance refers to the ability of microorganisms to withstand the effects of antimicrobial drug applications. This resistance poses a serious threat to various groups of living organisms, including humans, animals, and plants. The misuse of antibiotics without proper medical supervision has adversely affected the immune system and contributed to the development of resistance mechanisms by microorganisms. Therefore, there is a need for the development of new antimicrobial drugs. Antimicrobial peptides (AMPs) are proteins encoded by genes and are part of the natural immune system. Typically ranging from 12 to 100 amino acids in length, these proteins act as natural antibiotics. However, compared to typical antibiotics, they exhibit a broader microbiocidal activity, including against fungi and viruses. Antimicrobial peptides are categorized into groups based on the biological organisms they are derived from, their target molecules, net charges, and functional and characteristic features. Examples of these groups include defensins, cathelicidins, histatins, and hepcidins. Antimicrobial peptides, which can demonstrate their effectiveness even at low doses, have antibacterial, antifungal, antiviral, antiparasitic, wound healing and growth stimulating biological functions. Antimicrobial peptides, naturally produced in living organisms, can also be generated through recombinant methods. In the recombinant production of antimicrobial peptides, various host organisms, including bacterial expression systems, as well as eukaryotic organisms such as yeast and insects, can be utilized. In this study, antimicrobial peptides and their varieties will be discussed, as well as recombinant production and effects of these peptides.

Anahtar Kelimeler: Antimicrobial peptides, biological function, expression systems, recombinant protein

Sözel Bildiri

PERİODONTİTİS VE ALZHEİMER HASTALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ece Güner*

*Aksaray Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Aksaray, Türkiye, gunerece14@gmail.com

Periodontitis multifaköriyel etiyolojisi olan, ilerleyen bağ dokusu yıkımı ve kemik kaybıyla karakterize kronik inflamatuar bir hastalıktır. Periodontitis ile farklı sistemik hastalıklar arasındaki ilişkiler yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Alzheimer hastalığı; bilişsel bozukluk, unutkanlık, beyin dokularının atrofisine neden olan, beta-amiloid plak birikimi ve nörofibriller yumak oluşumu ile karakterize, ilerleyen nörodejeneratif bir hastalıktır. Periodontitisin Alzheimer hastalığı riskini, Alzehimer hastalığının şiddetini ve ilerleme hızını arttırdığı saptanmıştır. Bununla birlikte Alzheimer hastalarının oral hijyenlerinin düşük olduğu, diş kayıplarının fazla olduğu ve Alzheimer hastalarında periodontitis prevelansının Alzheimer olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Periodontitis ve Alzheimer hastalığı gelişimi arasındaki mekanizma tam olarak belirlenememiş olmakla birlikte; oral patojenler, inflamatuar mediatörler, genetik fakörler ve beta-amiloid plak birikiminin rol oynadığı düşünülmektedir. Periodontitis gelişiminde etkili olan periodontopatojen bakterilerin beyin yaşlanması ve atrofisini hızlandırdığı saptanmıştır. Periodontopatojen bir bakteri olan Porphyromonas gingivalisin nöroinflamasyon ve nörodejenerasyona neden olarak Alzheimer hastalığı patogenezinde etkili olabileceği gösterilmiştir. Alzheimer hastalığı olan bireylerin plak ve tükürük örneklerinde periodontitis gelişimde etkili olan bakteri türlerinin yüksek seviyelerde olduğu saptanmıştır. Buna ek olarak Alzheimer hastalarının beyin dokularında oral patojen bakteriler tespit edilmiş ve pro-inflamatuar sitokin seviyelerinde artış olduğu gözlenmiştir. Periodontitiste immünoinflmatuar cevapta rol olan TNF-α ile IgG'nin artan seviyesinin Alzheimer hastalığı riski ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda Alzheimer hastalığı patogenezinde önemli rol oynayan amiloid prekürsör proteinin periodontitisli bireylerin dişeti dokularında saptanmış ve Alzheimer hastalığı ve periodontitis patogenezi ile ilişkili ortak genlerin tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar periodontitisin Alzheimer hastalığı gelişiminde etkili olabileceğini göstermekle birlikte bunu hangi mekanizmayla gerçekleştirdiği tam olarak belirlenememiştir. Ayrıca Alzheimer hastalarında yetersiz oral hijyene bağlı olarak artan periodontitis riski ve periodontitisin Alzheimer için potansiyel bir risk faktörü olması yaşlı bireylerde periodontitisin önlenmesi ve tedavisinin önemini göstermektedir. Periodontitis ve Alzheimer hastalığı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Periodontitis, Alzheimer Hastalığı, Nöroinflamasyon

Sözel Bildiri

İNME İÇİN GİZLİ TEHDİT ATRİYAL FİBRLASYONDA DAHA İYİ BAKIM: ENTEGRE BAKIMIN "ABC" YOLU

Ayşe UÇAR*, Selda ARSLAN**

** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, akkolucar@gmail.com*

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, seldayarali@hotmail.com*

Atriyal Fibrilasyon (AF) dünya çapında en sık görülen kardiyak aritmidir ve mortalite ve morbiditenin önde gelen nedenidir. AF prevalansı yaşla birlikte daha sık görülürken, AF varlığı inme riskini 5 kat artırmaktadır. AF tedavi ve bakımında kardiyologlar, antikoagülasyon uzmanları, geriatristler, pratisyen hekimler, hemşireler, fizik tedavi rehabilitasyon uzmanları ve evde bakım sağlayıcıları gibi birden fazla bakım verenin sıklıkla işin içinde olması, parçalanmış bakım riskini doğurur. AF'nin yönetimine ilişkin Avrupa Kardiyoloji Derneği kılavuzları, potansiyel bir çözüm olarak 'entegre bakım', yani multidisipliner bir ekip aracılığıyla koordineli ve optimize bireyselleştirilmiş hasta odaklı bakımı önermektedir. Entegre bakımın ABC yolu üç temel bileşeni kapsar: A - Antikoagülasyon ile inmeden kaçınma, B - Ritim veya hız kontrolü ile daha iyi semptom yönetimi ve C - Kardiyovasküler risk faktörleri ve komorbidite optimizasyonu. ABC yolunun C bileşeninin (yaşam tarzı müdahaleleri ile artan fiziksel aktivite düzeyleri, egzersize dayalı rehabilitasyon ve kilo kaybı) önemle ele alınması, AF yönetimi kılavuzlarının temel taşı olarak adlandırılmıştır. Entegre bakım ile AF hastalarında tüm nedenlere bağlı mortalite, kardiyovasküler mortalite ve kardiyovasküler hastaneye yatış riski azaldığı tespit edilirken, AF ile ilgili hastaneye yatış, inme ve majör kanama üzerinde etkisi tespit edilememiştir. Entegre bakım prensipleri benimsenerek yapılan çalışma sayısının kısıtlılığı bu durum için en önemli etkendir. Entegre bakım için hemşire liderliğinde yapılan çalışmaların etki düzeyi daha yüksek kabul edilmiştir. Bu nedenle hemşire liderliğinde ekip çalışmasının desteklenerek entegre bakım yolunun yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atriyal Fibrilasyon, Entegre Bakım, Hemşire

Sözel Bildiri

KEFIRAN: ITS STRUCTURE, HEALTH BENEFITS AND POTANTIAL INDUSTRIAL USES

Yakamoz İpek KARATEKE[1], Hande Özge GÜLER DAL[2], Yusuf YILMAZ[3], Oğuz GÜRSOY[4]

[1] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Natural and Applied Sciences, Division of Food Engineering, Burdur, Turkey yakamoz.ipek@icloud.com*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Food Engineering, Burdur, Turkey handeguler@mehmetakif.edu.tr*

[3] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Food Engineering, Burdur, Turkey yusufyilmaz@mehmetakif.edu.tr*

[4] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Food Engineering, Burdur, Turkey ogursoy@mehmetakif.edu.tr*

Background: Kefiran is a polysaccharide consisting of glucose and galactose that surrounds the microorganisms in kefir grains which dissolves slowly in cold water and rapidly in hot water and is produced by *Lactobacillus kefiranofaciens*. Kefiran comprises a significant portion of kefir, an important member of the probiotic foods sub-branch of functional foods. **Aim:** The increasing awareness of communities about nutrition has led to an increasing demand for healthy and safe functional foods that provide additional benefits. In this study, it was aimed to inform consumers about the structure and health effects of kefiran and its potential industrial applications. **Methods:** In this review, related studies on the structure, health effects and potential industrial applications of kefiran were reviewed. **Results and Discussion:** The gel-like polysaccharide kefiran constitutes a large portion (~24%) of the kefir grain. This polysaccharide structure has been proven in many studies to have many health-promoting effects as well as antimicrobial effects against various pathogens. Kefiran has been found to lower cholesterol and blood pressure levels and reduce serum LDL and total cholesterol, serum and liver triglycerides in hypertensive and stroke-prone rats on a special diet. There are researches in which kefiran is industrially used to produce edible films, nanofibers and nanocomposites. **Conclusion:** As a result of its beneficial effects in preventing and protecting against allergic diseases, its cholesterol-lowering effect, and contribution to the immune system, studies on kefiran are expected to increase. Also, studies on its uses in food packaging and film structure are expected to further increase.

Keywords: Milk kefir, *Lactobacillus*, probiotic, health, therapeutic

Sözel Bildiri

KOMBU ÇAYININ *CAMPYLOBACTER* SP. ÜZERİNE MUHTEMEL ANTİMİKROBİYAL ETKİLERİ

Hayrunisa İçen*, Burcu İrem Omurtag-Korkmaz**

** Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, hayrunnisaicen@hotmail.com*

*** Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, irem.omurtag@marmara.edu.tr*

Kombu çayı (KÇ) çeşitli enzimler, organik asitler, vitaminler, proteinler, polifenoller, mineraller, anyonlar, asetik asit ve laktik asit bakterileri içeren fermente bir içecektir. Fermentasyonda KÇ mantarı ve/veya KÇ, çay / kurutulmuş bitkiler, şeker ve su kullanılmaktadır. Dünyada artan kampilobakteriyoz vakalarının etkeni olan *Campylobacter* sp.'nin post-infektif sekellere yol açmakta ve çoğunlukla kanatlı etlerinden bulaşmaktadır. Gram-negatif, spiral kıvrımlı çubuk, sporsuz, mikroaerofilik bakterilerdir. Bakterilerin hayatta kalma kapasitesini sıcaklık, pH, su aktivitesi, oksijen düzeyi, gıda matrisinin varlığı gibi faktörler etkilemektedir. *Campylobacter* sp., düşük sıcaklıklara dirençli, düşük su aktivitesine ve yüksek asiditeye karşı hassastır. Ancak düşük pH gibi stres koşullarında *Campylobacter*'in VBNC forma geçerek uzun süre hayatta kalabilmektedir. Gıda matrisinde mikroorganizmanın canlılığı için su, enerji ve nitrojen kaynakları, mineral, vitamin ve ilişkili büyüme faktörleri gereklidir. KÇ *Campylobacter* sp.'nin gelişimi için gerekli sükroz, glikoz gibi enerji kaynaklarını, vitamin, mineralleri sağlamaktadır. Ancak KÇ'de *Campylobacter* sp.'ye karşı antimikrobiyal özellikleri olan çeşitli içerikler bulunmaktadır. Organik asitler (asetik, glukonik, glukuronik, formik, laktik vb.), düşük pH (2,5–3,5), polifenoller, bakteriyosinler, kullanılan bitkiye/çaya bağlı olarak değişen çeşitli terpenoidler ve fenolik bileşikler (timol, karvakrol, öjenol vb.) KÇ'nin antimikrobiyal içeriklerini oluşturmaktadır. Bu bileşenlerin organizmada membran geçirgenliğinde artışa neden olarak antimikrobiyal etki gösterileceği düşünülmektedir. Organik asitlerin *Campylobacter* inhibisyonunda rol oynadığını gösteren çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Benzer şekilde çeşitli fenolik bileşiklerin *Campylobacter* sp.'de biyofilm oluşumunu engelleyerek bakteri inhibisyonuna neden olduğunu gösteren çalışmalar rapor edilmiştir. Son zamanlarda gıdalarda koruyucu olarak da kullanılan ve KÇ'de bulunan laktik asit bakterileri (LAB) tarafından da üretildiği bilinen bakteriyosinlerin *Campylobacter* sp. üzerine de antimikrobiyal etkiler gösterdiği bildirilmektedir. KÇ'nin antimikrobiyal etkilerinin çeşitli çalışmalarla gösterilmektedir. Ancak *Campylobacter* sp. üzerine antimikrobiyal etkilerinin araştırıldığı çalışma sayısı sınırlıdır. KÇ'nin direkt olarak *Campylobacter jejuni üzerinde* antimikrobiyal etkilerinin olduğu bir çalışmada bildirilmiştir. Özetle organik asitler, polifenoller, fenolik bileşikler, LAB ve bakteriyosin içeriğinden dolayı KÇ'nin *Campylobacter* sp. üzerine olası antimikrobiyal etkileri söz konusudur.

Anahtar kelimeler: Kombu Çayı, Fermentasyon, *Campylobacter* sp., Antimikrobiyal Etki

Sözel Bildiri

SIBO'DA RİFAKSİMİN KULLANIMI

Sena ÜNER KARAKÖSE*, Nurhan GÜMRAL*

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye*

senauner@gmail.com, ngumral@hotmail.com

Giriş: İnce bağırsakta mikrobiyata homeostazını koruma amaçlı üç tür mekanizma sayabiliriz. Birincisi antimikrobiyal mekanizmalar dediğimiz; HCl üretimi, pankreatik enzim salgısı, safradır. İkincisi gastrointestinal sistemin düzgün anatomisidir. Üçüncüsü gastrointestinal motilitedir. Bu mekanizmalardan birindeki bozukluk ince bağırsakta bakteri artışına (SIBO) neden olabilir. SIBO, kolon mikrobiyatasından olan bakterilerin ince bağırsakta çoğalmasıyla gelişen disbiyozdur. Prevalansı %2,5-22 oranlarındadır. Tanısında altın standart yöntem duodenumdan endoskopik yolla alınan aspiratta 10^3 CFU/ml veya daha fazla bakteri tespit edilmesidir. Ancak pratikte tanı için sıklıkla glukoz veya laktuloz içeren nefes testleri kullanılmaktadır. SIBO'da; şişkinlik, karın ağrısı, ishal, kabızlık, emilim bozuklukları, beyin sisi gibi birçok semptom görülür. Ayrıca SIBO birçok farklı hastalıkla görülebilir. Enko ve arkadaşlarının 2016'da yaptıkları çalışmada SIBO, Helicobacter pylori enfeksiyonuyla ilişkili bulunmuş. Ghoshal ve arkadaşlarının 2019'daki meta-analizlerinde IBS-SIBO arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş. Bunlar gibi inflamatuvar bağırsak hastalıkları, çölyak, obezite, siroz, pankreatit, kalp yetmezliği, parkinson gibi birçok hastalıkla birlikteliği olduğuna dair yapılan çalışmalar mevcuttur.

Rifaksimin, çeşitli gastrointestinal hastalıkların tedavisinde kullanılan geniş spektrumlu bir antibiyotiktir. Bakteriyel RNA sentezini inhibe eder. Emilemeyen bir antibiyotik olduğundan sistemik yan etkisi oldukça azdır.

SIBO'da düşük FODMAP diyet, antibiyotik, berberin, probiyotik gibi çeşitli tedavi yöntemleri kullanılabilir. Rifaksimin normal bağırsak mikrobiyatasını bozmaz ve antibiyotik direnci çok nadirdir. Bu nedenlerle SIBO'da tercih edilen bir tedavidir. Shah ve arkadaşlarının 2022'de yayınlanmış çalışmalarında SIBO'da rifaksimin kullanımının semptomları anlamlı düzeyde azalttığı görülmüştür. Yine Zhuang ve arkadaşlarının 2020'de yayınlanan çalışmalarında diyare baskın İBS'li SIBO hastalarında rifaksimin kullanımının anlamlı ölçüde yararlı olduğu bulunmuş.

Amaç: Çalışmamızın amacı rifaksimin kullanımının SIBO'da görülen semptomlara etkisini ortaya koymaktır.

Yöntem: Pubmed, Web of Science ve Scopus veri tabanlarında yayınlanmış, SIBO'da rifaksimin kullanımına ilişkin son beş yılda yapılan çalışmalar taranmıştır.

Bulgular: Çalışmamızın sonucunda rifaksimin kullanımının SIBO'da semptomları azalttığı ve nefes testlerini negatifleştirdiği tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışmaların vardığı ortak sonuç, kullanım süresi ve dozu eşlik eden hastalıklara göre değişmekle birlikte SIBO'da rifaksimin kullanımının şikayetleri azaltıp hayat kalitesini yükselttiğidir.

Anahtar Kelimeler: SIBO, Rifaksimin, Mikrobiyota

Sözel Bildiri

EVALUATION OF THE SELF-EFFICACY OF DENTISTRY STUDENTS REGARDING ROOT CANAL TREATMENT: A SURVEY STUDY

Emine Odabaşı Tezer*, Pınar Hava Dursun**

* *Ankara University Faculty of Dentistry, Department of Endodontics, Ankara, Turkey, emiodobasi@gmail.com*

** *Ankara University Faculty of Dentistry, Department of Endodontics, Ankara, Turkey, pinar_havva_@hotmail.com*

Background: Feedback on students' self-efficacy during practical applications in dentistry reveals the reflection of the education provided and the areas that need to be improved in educational terms. **Aim:** This survey study aimed to evaluate the self-efficacy of 4th and 5th grade dentistry students who have completed their endodontic internship regarding their capacity to perform endodontic procedures. **Methods:** This survey was applied to 4th and 5th year dentistry students who completed their Endodontics internship at Ankara University Faculty of Dentistry. The survey contained 16 questions assessing students' self-efficacy levels in various endodontic treatment steps, including indication determination, anesthesia administration, isolation provision, access cavity opening, working length determination, irrigation procedures, root canal filling, and restoration decision-making. Self-efficacy levels evaluated with a Likert scoring system ranging from 1 to 5 (1: not sufficient, 5: very sufficient). IBM SPSS Statistics v.22 program was used in the evaluations and the relationship between different groups was examined with Chi-Square analysis. **Results:** 81 dentistry students, 37 males (45.7%) and 44 females (54.3%), participated in the survey. A significant difference was observed in 1 out of 16 questions regarding endodontic treatment procedures ($p<0.05$), while no significant difference was found in 15 questions ($p>0.05$). Regarding the decision to complete root canal treatment in a single session or multiple sessions, 5th-grade students showed a statistically significantly higher rate of "sufficient" responses (65.9%) compared to 4th-grade students (27.5%) ($p<0.05$). Generally, 4th and 5th year dentistry students exhibited similar levels of self-efficacy while performing endodontic treatment. **Discussion and Conclusion:** According to the survey findings, class grade didn't significantly impact self-efficacy levels in root canal treatment steps among dentistry students who completed their endodontic clinical training. As a result, it is important to identify strong or weak areas in the educational process with feedback from students.

Key Words: Dental Students, Endodontics, Self-efficacy, Survey Study

Sözel Bildiri

KANSER HASTALARINDA ÖLÜM KORKUSU İLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİ

Ümmühan DUMAN*, Fatma ARIKAN**

**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, ummuhan.duman@antalya.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye, farikan64@gmail.com*

Kanser hastalarının, umutsuzluk ve çaresizlik hisleri, yaşamın anlamı ve amacı ile ilgili duygu kayıpları ve azalan özgüven ile dayanıklılıkları etkilenmekte ve ölüm korkusu yaşamaktadırlar. Ölüm korkusu, bireylerin ölüm tehlikesiyle karşılaştığında bilinçli veya bilinçsiz savunma mekanizmalarını tetikleyen zihinsel bir durumdur. İnsanlık için kaçınılmaz olan ölüm terminal dönem kanser tanılı bireylerde hastalığın ilerlemesi yaşama zorluğunu tetiklemekte ve bireyler fiziksel acı çekme, yalnızlık korkusu, bağımlılıkları nedeniyle yakınlarına yük olma korkusu, yaklaşan ölüm tehlikesi, tek başına veya ani ölüm korkusu ve tedavi kararları vermenin zorluğuyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu derleme yazısında literatürdeki kanser hastalarına uygulanan farklı müdahalelerin ölüm kaygısı ve korkusu üzerindeki etkilerinin anlaşılması amaçlanmaktadır.

Günümüzde sağlık sistemleri kanser tedavisinin fiziksel semptomlarına odaklanmakta ve kanser tedavisine biyomedikal bir yaklaşım temelinde hareket edilmekte, hastalığın psikolojik ve sosyal etkileri ihmal edilmektedir. İleri evre kanser hastaları hastalık süreçleri boyunca ölümle sık sık yüzleşmekte olup ölüme hazırlanırken aynı zamanda hayata katılımı destekleyen müdahalelere ihtiyaç duymaktadır. Literatür incelendiğinde ölüm kaygısı ve korkusunu azaltmak için rasyonel duygusal darülaceze bakım terapisi, iyi ölmeğe ilişkin eğitim programı, kanseri yönetmek ve anlamlı yaşamak eğitimi, logoterapi, sağlık okuryazarlığı geliştirme programı, manevi bakım, olumlu düşünme eğitimi, hayatı, hastalığı, ölümü, bakımını anlamayı içeren çevrimiçi tematik kurs gibi müdahalelerin uygulandığı görülmüştür. Ele alınan çalışmalarda uygulanan müdahalelerden neredeyse tamamının ölüm kaygısı ve korkusu üzerinde anlamlı azalmalara neden olduğu görülmüştür. Özellikle terminal dönem kanser hastaları ölüme hazırlanırken aynı zamanda yaşam kalitesi, tedavi ve hastalık süreci tamamlayıcı müdahalelerle desteklenmelidir.

Anahtar kelimeler: Baş Etme, Ölüm, Ölüm Korkusu, Kanser

Sözel Bildiri

KAN HASTALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE PANORAMİK RADYOGRAFİNİN ÖNEMİ

Vildan ALÇİÇEK*, Özlem YARBAŞI *

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, alcicekvildan@gmail.com*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta,Türkiye, dt.ozlemyarbasi.1994@gmail.com*

Panoramik radyografiler maksiller ve mandibular dental arkları ve arklara komşu anatomik yapıları bir arada ve tek bir görüntüde inceleyebilmemizi sağlayan görüntüleme yöntemidir. Hastalardan tedavi öncesinde klinik muayeneye ek olarak radyografik inceleme için kullanılan bu görüntüleme yöntemi diş hekimliği pratiğinde birçok oral ve maksillofasiyal hastalığın tanı ve tedavi planlamasında çok önemlidir. Ayrıca klinik muayene ve laboratuvar testlerinin de desteği ile pek çok sistemik hastalık teşhisinde panoramik radyografiler bizlere yardımcı olmaktadır. Sistemik hastalıkların birçoğu ağızda bulgu verir ve diş hekimlerinin bu bulguların farkında olması dental patolojilerle ayırıcı tanıda diş hekimine yardımcı olurken, aynı zamanda hastalıkların erken teşhisini de kolaylaştırır. Bu derlemenin amacı sistemik hastalıklardan kan hastalıklarının ortaya geliş mekanizmalarıyla birlikte panoramik radyografilerde tespit edilen bulguların güncel literatür ışığında tartışılmasıdır.

Anahtar kelimeler: Panoramik radyografi; Radyolojik Bulgular; Kan hastalıkları

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİK ALANINDA ERİŞKİN HASTA GRUBUNDA TERAPÖTİK DOKUNMA İLE İLGİLİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Gamze BİTİM*

**Antalya Şehir Hastanesi, Antalya, Türkiye, bitimgamze@gmail.com*

Terapötik dokunma (TT), bireylerin içsel dengelerini bulmalarını sağlayan ve evrendeki enerjinin belirli bir niyetle sevgiyle kullanıldığı onaylanmış bir tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemidir. TT, maliyeti ve yan etkisi olmayan, tedaviye yardımcı, basit ve noninvaziv bir yöntemdir. Terapötik dokunmada, uygulayıcılar ellerini hastaların bedenlerine yönlendirerek iyileşmeye odaklanır. Hemşireler birçok ülkede TT gibi enerji terapilerini giderek daha fazla kullanmaktadırlar ve bakım verirken enerji ve çevre etkileşimi içerisinde bütüncül yaklaşmaktadırlar. Bu derleme yazısında terapötik dokunmanın erişkin hastalarda yapılan uygulamalardaki etkilerinin anlaşılması amaçlanmaktadır.

Hemşirelik açısından enerji kullanımı yeni bir uygulama gibi görünse de Martha Rogers ve Jean Watson gibi modern hemşirelik teorisyenleri, insanın enerji alanlarında çevre ile etkileşimin önemli olduğunu ve bunun hemşirelik uygulamalarında da yer alması gerektiğini yaklaşık 50 yıl önce belirtmişlerdir. Lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde, konfor, ağrı, anksiyete, uyku kalitesi, yalnızlık düzeyi, umutsuzluk düzeyi ve hasta memnuniyeti ile TT ilişkisinin incelediği çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ele alınan çalışmaların tamamı deney ve kontrol grubundan oluşmaktadır. Çalışmaların sonucunda neredeyse tamamının terapötik uygulama sonrası bireylerde konfor, anksiyete, uyku kalitesi, yalnızlık düzeyi, umutsuzluk düzeyi ve hasta memnuniyeti açısından olumlu etkisinin olduğu görülmüştür. Hemşirelik boyutunda bireyler terapötik dokunma gibi tamamlayıcı müdahalelerle desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Erişkin Hasta, Hemşirelik, Semptomlar, Terapötik Dokunma

Sözel Bildiri

FARKLI REPRODÜKTİF DURUMLARDAKİ DİŞİ KÖPEKLERDE LUTEAL TLR2, TLR4 VE TLR7 EKSPRESYON PROFİLİNİN BELİRLENMESİ

Eyyüp Hakan UÇAR*, Cevdet PEKER**

** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, hakan.ucar@adu.edu.tr*

*** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, cevdet.peker@adu.edu.tr*

Giriş: İmmun sistemin çeşitli hücreleri korpus luteumun (CL) yapısında bulunmakta ve CL'nin fonksiyonlarının düzenlenmesinde rol oynamaktadır. Doğal immun sistemin önemli unsurlarından olan Toll benzeri reseptörlerin (TLRs; 1-10) çeşitli fizyolojik ve patolojik süreçlerde savunma sisteminin düzenlenmesinde rol oynadığı çeşitli canlılarda yapılan çalışmalarda gösterilmiştir. **Amaç:** Bu çalışmada ise dişi köpeklerde erken diöstrüs ve erken gebelik (fizyolojik durumlar) ve piyometra (patolojik durum) varlığında CL'deki TLR ailesinden olan TLR2, TLR4 ve TLR7'nin mRNA ekspresyonlarının incelenmesi amaçlandı. **Yöntem:** Çalışmada kliniğe elektif kısırlaştırma talebi ile getirilen, anamnez bilgileri ve klinik muayene sonuçlarına göre ovulasyon sonrası 25-30. günlerde olduğu tespit edilen köpekler erken diöstrüs (ED; n=5); anamnez bilgileri ve ultrasonografik (USG) muayene ile gebeliğin 25-30. günlerinde olduğu anlaşılan köpekler erken gebe (EG; n=5); anamnez bilgileri, klinik muayene sonuçları ve USG bulguları ile piyometra tanısı konulan köpekler piyometra (PY; n=6) grubu olarak belirlendi. Tüm köpeklerin ovaryohisterektomi sonrası ovaryumlarından alınan CL örneklerinde TLR2, TLR4 ve TLR7 mRNA ekspresyonları real time polimerize zincir reaksiyonu (RT-PZR) ile belirlendi. **Bulgular:** RT-PZR sonuçlarında, EG ve PY gruplarının ortalama CT değerlerinin yorumlanmasında ED grubunun ortalama CT değeri referans alındı. PY grubunda TLR2 ve TLR7 mRNA ekspresyonlarının, EG grubunun ekspresyonundan yüksek olduğu belirlendi ($p<0,05$). TLR4 mRNA ekspresyonununda gruplar arasında fark olmamakla birlikte EG grubunun ekspresyonunun diğer gruplara göre daha fazla olduğu tespit edildi ($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Piyometralı köpeklerdeki TLR2 ve TLR7 ekspresyonun yüksek olması uterus enflamasyonuna bağlı olabilir. Erken gebe ve erken diöstrüs dönemindeki köpeklerdeki TLR2 ve TLR7'nin ekspresyonlarının benzerliği ise bu grupların benzer gonadal steroid sekresyon modeline sahip olmalarının sonucunu olabilir. Erken gebe köpeklerde TLR4 ekspresyonundaki kısmi artış gebelikle ilişki immun sistemin düzenlenmesinde rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, TLR'in dişi köpeklerde reprodüktif açıdan farklı şartlarda ekspresyonlarının değişebileceği ve muhtemel etkilerinin ortaya çıkarılması için daha ayrıntılı çalışmaların yapılması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: toll benzeri reseptör, piyometra, erken gebelik, diöstrüs, köpek

Sözel Bildiri

FOAM ROLLER UYGULAMASININ DOMİNANT VE DOMİNANT OLMAYAN EKSTREMİTEDE KUADRİSEPS FEMORİS KASININ MEKANİK ÖZELLİKLERİNE OLAN ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

SEZİK, Atilla Çağatay* UYSAL, Özgün FIRAT, Tüzün** DÜZGÜN, İrem** BAYRAKCI TUNAY, Volga ****

**Yüksek İhtisas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara. (cagataysezik@yiu.edu.tr)*

***Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara. (uysalozgun@gmail.com, tuzun75@gmail.com, iremduzgun@yahoo.com, volgamel@yahoo.com)*

Giriş: Foam roller uygulaması, myofasyal gevşetme tekniklerinden biridir ve bir uzmana ihtiyaç duyulmadan yapılabildiği için elit sporcular ve sağlık profesyonelleri arasında oldukça popüler bir uygulamadır. Bu uygulamanın tonus, elastikiyet ve sertlik gibi kasın mekanik özelliklerine etki ettiği bilinmektedir. Ancak foam roller uygulamasının kasta ortaya çıkardığı değişikliklerin dominant ve dominant olmayan ekstremitelerdeki farkı net olarak bilinmemektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, profesyonel basketbol oyuncularında foam roller uygulamasının dominant ve dominant olmayan ekstremitede kuadriceps femoris kasının mekanik özelliklerine olan etkisini karşılaştırmaktır. **Yöntem:** Çalışmaya 18-30 yaş aralığında 18 profesyonel erkek basketbolcu dahil edildi. Kasın mekanik özellikleri olan tonus, elastikiyet ve sertlik düzeyleri Myoton cihazı ile değerlendirildi. Değerlendirmeden hemen sonra bireylerden önce dominant ekstremitelerinden başlamak üzere 15 tekrar-30 saniye dinlenme-15 tekrar olacak şekilde kuadriceps femoris kasına foam roller uygulaması gerçekleştirmesi istendi. Aynı yöntem daha sonra dominant olmayan ekstremite için de uygulandı. Uygulama sonrası değerlendirmeler tekrarlandı. Elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edildi. **Bulgular:** Tüm istatistiksel analiz için anlamlılık düzeyi $P \leq 0,05$ olarak kabul edildi. Yapılan analiz sonucunda kasın tonus, elastikiyet ve sertlik özellikleri bakımından dominant ve dominant olmayan ekstremiteler arasında anlamlı bir fark gözlenmedi ($P>0.05$).
Sonuç: Çalışmamız sonucunda, profesyonel basketbol oyuncularında foam roller uygulamasının her iki ekstremitede benzer sonuçlar ortaya çıkardığı gözlenmiştir. Bu durum antrenman veya müsabaka öncesinde foam roller'ın ekstremiteler arasında bir asimetriye sebep olmadan güvenle kullanılabileceğini düşündürmektedir. Foam roller uygulamalarının etkilerinin araştırılması, spor ve sağlık alanlarında bu uygulamaların daha etkili kullanılabilmesine yönelik kanıta dayalı yönergeler sağlamaya yardımcı olabilir. Bu bulguları doğrulamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Miyofasyal Gevşetme, Kas Tonusu, Foam Roller, Sporcu.

Sözel Bildiri

SİMÜLE HASTA UYGULAMALARI İÇERİSİNDE NADİR BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ: SİMÜLE AİLE- MEMNUNİYET DEĞERLENDİRMESİ (SİMULATED FAMİLY SATİSFACTİON ASSESSMENT: A RARE APPLİCATİON WİTHİN SİMULATED PATİENT INTERVENTİONS)

Mukadder İnci Başer Kolcu[1,2,3], Giray Kolcu[1,2]

1-Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

2-Girne Amerikan Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Girne, KKTC

3-Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü, Isparta, Türkiye

Giriş: Mezuniyet öncesi tıp eğitimi programlarında öğrencilerin hasta ile görüşme öncesinde simülasyon uygulamaları yapmaları önerilmektedir (1–4). Bu uygulamalar içerisinde simüle hasta görüşmeleri etkin ve verimli bir yöntem olarak ön plana çıkmaktadır (1). Simüle hasta uygulamalarında yaygın olarak bir hasta ile bir öğrencinin görüşmesi planlanmaktadır. Alan yazında bir öğrenci ile birden fazla simüle hastanın bir aile konsepti içerisinde rol aldığı uygulamalar oldukça nadirdir.

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp fakültesinde 2019 yılında kurulmuş olan "Simüle Hasta Laboratuvarında" pandemi sonrasında istihdam edilen 4 simüle hasta ile simüle hasta eğitim programları yürütülmektedir. Dönem 6 öğrencilerinin geri bildirimleri doğrultusunda acil tıp stajı içerisine "kötü haber verme" eğitimi eklenmiştir.

Amaç: Bu çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi mezuniyet öncesi eğitim programı içerisinde aile hekimliği döneminde acil tıp stajında yer alan "kötü haber verme" eğitiminde kullanılan "simüle aile uygulaması" ile ilgili öğrenci geribildirimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Çalışma nicel araştırma deseninde kesitsel olarak tasarlandı. Çalışmaya dönem 6 öğrencilerinden gönüllü olanlar dahil edildi. Öğrenciler 4 simüle hasta ile "simüle aile" kurgusu içerisinde toplu görüşme gerçekleştirdi. Çalışma için veri toplama aracı olarak simüle hasta laboratuvarı memnuniyet anketi kullanıldı. Anket puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplandı.

Bulgular: Çalışma için 26 öğrenci görüşme yaptı ve görüş bildirdi (n:26). Çalışma kapsamında katılımcıların çoğunluğunun uygulama ile ilgili memnuniyet puanları ortalaması 4,67±0,56 olarak hesaplandı (Tablo1).

Tablo 1. Katılımcıların memnuniyet puanları

	N	Mean	±	Standard deviation	Minimum	Maximum
Beceri ile ilgili ön hazırlık ve bilgilendirme	26	4,46	±	0,81	2	5
Simüle hastalar ile beceri eğitimi	26	4,77	±	0,51	3	5
Simüle hastalar tarafından öğrenciye geribildirim verilmesi	26	4,85	±	0,46	3	5
Eğitici desteği	26	4,85	±	0,37	4	5
Beceriyi tekrarlama imkânı	26	4,31	±	0,84	3	5
Beceriyi mesleğimde kullanabilirim	26	4,77	±	0,51	3	5
Toplam puan	26	4,67	±	0,56	3	5

Tartışma: Simüle hasta uygulamaları modern tıp eğitimi içerisinde yerini kanıtlamış eğitim etkinlikleri arasındadır (1,5). Fakültemizde alanyazında nadir bir uygulama olarak "simüle aile ile kötü haber verme eğitimleri" öğrenciler tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Bu uygulama fizibilite yönünden zorluklar barındırmakla birlikte farklı araştırma desenlerinde geniş popülasyonlarda yapılacak çalışmalar ile eğitim programına katkı potansiyeli olan etkinlikler arasında olabileceği kanaatindeyiz.

Sözel Bildiri

OKUL SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARININ WİNDSHİELD GÖZLEM FORMU İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: ÖN CAM YÖNTEMİ

Nesrin Arslan*, Nurcan Gebeşoğlu**

**Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilimdalı, Karabük, Türkiye, nesrinarslan@karabuk.edu.tr*

***Karabük Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Karabük, Türkiye, nurcangebesoglu33@gmail.com*

Giriş: Okul hemşirelerinin öğrencilerin sağlığını geliştirmede ve potansiyel sağlık problemlerini belirlemede etkili rolleri vardır. Okul iç ve dış mekan çevresinin risklerini tanılamada gözlem yöntemi farklı bir bakış açısı ile literatüre katkı sağlayabilir. Ön Cam yöntemi olarak da bilinen Windshield gözlem yönteminde hedef alınan bölgedeki toplumla ilgili tanımlama gözlem yoluyla yapılmaktadır. Bu yöntemde bölgenin sınırları, nufüs özellikleri, binalar, açık alanlar, ulaşım, sokaktaki insanlar, beslenme, sağlık bakım denetimi, sosyal etkileşim gibi başlıklar altında incelenme yapılmaktadır. **Amaç:** Okul çevresinin Windshield gözlem yöntemi ile sağlık açısından risk oluşturan durumlarını ve sağlığı destekleyen unsurlarını belirlemektir. **Yöntem:** Veri toplama aracı olarak Windshield gözlem formu kullanıldı. Araştırmada okul sağlığı hemşireliği kapsamında staj yapılan farklı öğretim kademelerinde olan 10 okulun, okul çevresinin sağlık açısından olumlu yanları ve risk durumları değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Değerlendirilen 10 okulun, 6'sının çevresinde okula yakın fast- food, market, kafe ve kırtasiye mekanlarının olduğu, öğle aralarında öğrencilerin çoğunun fast-food mekanlarında olduğu gözlemlenmiştir. Tüm okullarda kantin hizmeti verilmekle birlikte sıcak yemek hizmeti yoktur. Dört okulun ise yakın çevresinde (500 m^2) market, yemek mekanı, kırtasiye bulunmamaktadır. Tüm okulların dış bahçesinde ve okul içinde ağzı kapalı çöp kovaları vardır. Okul dışında yer alan çöpler konteynerlerin bazılarında çöplerin dışarıya dağılmış olduğu görülmektedir. 10 okuldan sadece 3 okulun okul yolunda yaya geçidi bulunmaktadır. Okul binaları 1-5 katlı olacak şekilde betonarme yapılardır. Değerlendirilen üç okulun yakın çevresinde çocuk parkı, dört okulun yakın (500 m^2) çevresinde ASM bulunmaktadır. **Tartışma ve Sonuç:** Windshield gözlem yöntemi belirli bir topluluk veya yaşanılan çevre hakkında kısa, verimli ve sistematik bilgi edinmek için önemli bir fırsattır. Okul çevresi ile ilgili durum saptandığında okul sağlığı hemşiresi okul idaresi ile iletişime geçerek ilgili mecralara ve yerel yönetimlere ulaşılarak saptanan problemler çözülmeye çalışılmalıdır. Bu verilerin üstüne demografik ve istatistiksel veriler de eklenildiğinde, topluluğun güçlü ve zayıf yönleri açığa çıkmaktadır. Bunun sonucunda edinilen bilgiler de toplumun sağlık durumunu geliştirmek için katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Windshield, okul sağlığı hemşireliği, ön cam, okul çevresi

Sözel Bildiri

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE AKADEMİK BAŞARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Gülsüm Eda İNAN*, Ferdi BAŞKURT, Tahir KESKİN*****

** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon AD. Isparta, TÜRKİYE,edainan567@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, TÜRKİYE. ferdibaskurt77@gmail.com*

****Bingöl Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi Bingöl, TÜRKİYE. tahirkeskin2323@gmail.com*

Giriş: Sosyal medya kullanıcılarına farklı kullanım alternatifleri sunmaktadır. Akademik başarıya yönelik bilgilenme ve öğrenme de bu kullanım amaçları arasında yer almaktadır.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemektir.
Yöntem: Kesitsel bir araştırma olarak planlanan bu çalışmaya Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon programına kayıtlı 321 gönüllü lisans öğrencisi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini, sosyal medya kullanımına ait değişkenleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel bilgi formu ve Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonları Ölçeği kullanılmıştır.
Bulgular: Öğrencilerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve motivasyonlarının cinsiyete, sınıf düzeyine ve sosyal medya kullanım sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değişmediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Sosyal Etkileşim ve Sosyal Medya Motivasyon alt ölçeği ($r=-0,158$, $p= 0,017$) ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonları ölçeği toplam puanı ($r=-0,126$, $p= 0,046$) ile genel not ortalaması arasında negatif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Eğlence Motivasyonu haricindeki diğer alt ölçek puanları ile not ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p>0,05$).
Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak öğrencilerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve motivasyonlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve sosyal medya kullanım sıklığına göre değişmediği, ancak not ortalamaları ile negatif yönlü işkili olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanım süreleri göz önüne alındığında, sosyal medyanın akademik başarıyı etkilediği ve bu konuda gerekli önlemlerin alınması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya kullanımı, Fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencileri, Akademik başarı

Sözel Bildiri

GASTROKİNEMİUS KASI SERTLİĞİNDEKİ DEĞİŞİM; ULTRASON ELASTOGRAFİ DEĞERLENDİRMESİ

Tahir KESKİN[*], Mesut ERGAN[**], Veysel Atilla AYYILDIZ[***], Ferdi BAŞKURT[****]

[*]*Bingöl Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi Bingöl, TÜRKİYE, tahirkeskin2323@gmail.com*

[**] *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, TÜRKİYE, mesuterganftr@gmail.com*

[***]*Kocaeli Şehir Hastanesi Radyoloji Bölümü Kocaeli, TÜRKİYE, veysela06@hotmail.com*

[****] *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, TÜRKİYE. ferdibaskurt77@gmail.com*

Giriş: Elastografi, dokuların mekanik özelliklerini değerlendiren ve doku sertliğini shear modulus özelliği ile kilopascal olarak yansıtan nispeten yeni bir ultrason yöntemidir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı gastrokinemius kası esnekliğini artırmaya yönelik uygulanan yöntemlerin ultrason elastografi yöntemiyle değerlendirilmesidir.

Yöntem: Asemptomatik 40 genç birey basit randomizasyon yöntemi ile iki gruba ayrılmıştır. 1. gruba pasif statik germe egzersizi, 2. gruba ise kinesiotape uygulanmıştır. Uygulamalar öncesi ve sonrasında kas sertliği ultrasonelastografi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yapılan analizler sonrasında her iki uygulamanın da kas sertliğini azalttığı görülmüştür (p=0,000, p=0,004). Kinesiotape ile statik germe egzersizinin uygulama öncesi ve sonrası ölçüm farkları birbirleri ile karşılaştırıldığında, fark değerlerinin kinesiotape yönteminde statik germeye göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir (p:0,001).

Sonuç: Statik germe ve kinesiotape uygulamaları gastrokinemius kas sertliğini azaltmıştır. Gastrokinemius kası esnekliğini arttırmak için kinesiotape uygulaması statik germeye göre daha etkilidir. Esneklik değerlendirmesinde kas odaklı objektif analizler yapabilmek için elastografi kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Elastografi, Statik germe, Kinesiotape, Kas sertliği

Sözel Bildiri

NON-ALKOLİK YAĞLI KARACİĞER HASTALIĞI'NDA PNPLA3 GENİ İLE DİYET FAKTÖRLERİ ARASINDAKİ ETKİLEŞİMİN İNCELENMESİ

İzel Aycan BAŞOĞLU*, Fatma Esra GÜNEŞ, İlyas TUNCER*****

** Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, dyt.aycanbasoglu@hotmail.com*

*** İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Beslenme Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, fatmaesra.gunes@medeniyet.edu.tr*

**** İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Gastroenteroloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ilyas.tuncer@medeniyet.edu.tr*

Non-alkolik yağlı karaciğer hastalığı (NAFLD), devam eden veya yakın zamanda aşırı alkol tüketimi ve karaciğer hastalığının bilinen diğer etiyolojilerinin dışlandığı durumda, hepatositlerin >%5'inde steatoz (yağ birikimi) varlığı olarak tanımlanır. Basit steatoz varlığı ile karakterize non-alkolik yağlı karaciğerden (NAFL), non-alkolik steatohepatit (NASH), belirgin fibrozis ve siroza kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. NAFLD'nin küresel nüfusun ¼'ünü etkilediği ve farklı popülasyonlarda prevalansının %11.2-%37.2 arasında değiştiği tahmin edilmektedir.

NAFLD'nin patofizyolojisi; insülin direnci, Tip-2 diyabet, obezite, dislipidemi, hipertansiyon, disbiyozis, diyet bileşimi ve genetik altyapı arasındaki kompleks bir etkileşimi içermektedir. Batı tarzı beslenmenin özelliği olan yüksek omega-6 (n-6) ve düşük omega-3 (n-3) yağ asidi, fazla doymuş yağ asidi, trans yağ asidi, kolesterol ve früktoz tüketiminin NAFLD gelişimine yol açtığı ileri sürülmektedir. NAFLD riski ile ilişkilendirilen genetik faktörler arasında en iyi karakterize edilen, "Patatin like phospholipase domain containg 3" (PNPLA3) I148M polimorfizmidir (rs738409 C>G). PNPLA3 geni, hepatositlerdeki trigliseritler ve hepatik stellat hücrelerdeki retinil esterler üzerinde etkili olan lipaz aktivitesine sahip bir proteini kodlamaktadır ve G aleli hepatositlerde trigliserit sentezi ve birikimini teşvik eden lipojenik aktivitede artış ile ilişkilendirilmektedir.

PNPLA3 geni, SREBP-1c aracılığıyla glikoz ve insülin tarafından düzenlenmekte ve beslenme durumundan etkilenmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, yüksek karbonhidrat tüketimi, fazla şeker alımı veya yüksek n-6/n-3 çoklu-doymamış yağ asidi oranı gibi diyet faktörleri ile karaciğer yağ içeriği arasında pozitif bir ilişki olduğu, ancak bu ilişkinin homozigot 148Met (GG-genotipi) olan bireylerle sınırlı olabileceği bildirilmiştir. Buna rağmen homozigot GG genotipinin, hepatik yağ fraksiyonunda azalma sağlayan, %7-10 kademeli ağırlık kaybı sağlayan beslenme tedavisinin yararlı etkilerine karşı daha duyarlı oldukları gösterilmiştir. Günümüzde NAFLD için kanıta dayalı, onaylanmış bir ilaç tedavisi bulunmadığından, yaşam tarzı değişiklikleri anahtar rol oynamaktadır ve beslenme tedavisi bu tedavinin en önemli bileşenlerindendir.

Bu derlemede; küresel nüfusun önemli bir kısmını etkileyen NAFLD'nin gelişimi ve ilerlemesinde etkili olduğunu düşünülen potansiyel diyet faktörleri ve PNPLA3 I148M polimorfizmi çerçevesinde gen-diyet etkileşimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Non-alkolik yağlı karaciğer hastalığı, Tıbbi beslenme tedavisi, Nütrigenetik, NAFLD, PNPLA3

Sözel Bildiri

PULMONER HIPERTANSIYONLU HASTALARDA AKTIF VIDEO OYUNLARI VE GELENEKSEL EGZERSIZ PROGRAMININ AKUT YANITLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ezgi Ceren ÖZCAN*, Buse ÖZCAN KAHRAMAN, Aylin TANRIVERDİ***, Bahri AKDENİZ****, Sema SAVCI*****

**Dokuz Eylül Üniversitesi/Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Fakültesi/Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü/Kardiyopulmoner Fizyoterapi-Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, Yüksek Lisans Programı, İzmir; Türkiye, ezgiceren.ozcan@ogr.deu.edu.tr*

*** Dokuz Eylül Üniversitesi/Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Fakültesi/Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü/Kardiyopulmoner Fizyoterapi-Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, buse.ozcan@deu.edu.tr*

**** Çankiri Karatekin Üniversitesi/Sağlik Bilimleri Fakültesi/Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü/Ortez Ve Protez Anabilim Dali, Çankırı Türkiye, aylintanriverdi@karatekin.edu.tr*

***** Dokuz Eylül Üniversitesi/Tıp Fakültesi/Dahili Tıp Bilimleri Bölümü/Kardiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, bahri.akdeniz@deu.edu.tr*

****** Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Fakültesi/Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü/Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Pr., İstanbul, Türkiye, sema.savci@acibadem.edu.tr*

Gerekçe: Pulmoner Hipertansiyon **(**PH) hastalarında görülen semptomlar egzersiz kapasitesinde, fiziksel fonksiyonlarda ve yaşam kalitesinde bozulmaya neden olur. Klinik olarak uygun hastalarda, optimal tıbbi tedaviye ek olarak, denetimli, hastaya özel egzersiz programlarının tüm PH gruplarında olumlu etkileri olduğu gösterilmiştir. Ancak bu bireylerde sık görülen yorgunluk, nefes darlığı ve egzersiz intoleransı, motivasyon eksikliği, fiziksel aktiviteden keyif alamama gibi nedenler bireylerin egzersiz yapma isteğini azaltmaktadır. Bu nedenle bireyler geleneksel egzersiz programlarından daha ilgi çekici bir egzersiz yöntemine ihtiyaç duymaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı PH hastalarında aktif video oyunlarının enerji harcaması ve hoşlantı üzerindeki etkilerini geleneksel egzersize kıyasla incelemektir. **Metod**: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim Dalı'na başvuran PH tanısı alan 16 birey çalışmaya dahil edildi. Araştırma Ocak 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında uygulandı. İki farklı egzersiz prosedürü uygulandı. Bunlardan ilki, 20 dakika süren üç oyundan oluşan aktif video oyunlarıydı. İkincisi ise 20 dakikalık geleneksel egzersizdi. İki uygulamada enerji harcaması (Dynaport aktivite monitörü) ve hoşlantı (10'lu likert tipi skala) değişkenleri karşılaştırıldı. **Bulgular:** Aktif video oyunu ve geleneksel egzersiz programı sırasında bazal metabolik hız(BMR), diyete bağlı termogenez(DIT), faaliyete bağlı enerji harcaması(AEE), total enerji harcaması(TEE) açısından istatiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı ($p>0,05$). İki egzersiz arasında egzersiz sonrası hoşlantı değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark

bulundu (p=0,039). **Tartışma ve Sonuç:** Aktif video oyunları ve geleneksel egzersiz programı sırasında BMR, DIT, AEE ve TEE'nin benzer olduğu bulundu. Bu sonuçlara göre iki uygulamada enerji harcamasının benzer olması nedeniyle bu bireylerde aktif video oyunlarının da geleneksel egzersiz gibi benzer şekilde güvenle uygulanabileceği gösterilmektedir. İki uygulama karşılaştırıldığında aktif video oyunlarına verilen hoşlantı puanları daha yüksekti. Bu sonuçlara göre aktif video oyunlarının, ilgi eksikliği, motivasyon eksikliği, can sıkıntısı ve fiziksel aktiviteden keyif alamama gibi nedenlerle rehabilitasyonu reddeden bireylerde geleneksel egzersize alternatif olarak uygulanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pulmonary Hypertension, Active Video Games, Visual Reality, Exergames

IHSLC

Sözel Bildiri

ÜRETKENLİĞE GÖRE AYARLANMIŞ YAŞAM YILI(PALY); HASTALIK YÜKÜNÜN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK BİR ÖLÇÜT SİSTEMATİK TARAMA

Elif TATLI *

** İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, İstanbul, Türkiye, eliftatli@esenyurt.edu.tr*

Background: Sağlığın potansiyel faydasının yaşamın hem niceliği hem de kalitesi noktasında ölçülmesi literatürde farklı ekonomik ölçüm yöntemleri ile ifade edilmektedir. Hastalık yükünün ölçülmesi için yeni bir yöntem "üretkenliğe göre ayarlanmış yaşam yılı" (PALY). Dünya'da kronik ve akut sağlık koşulları iş verimliliğini etkilemekte; daha geniş toplumsal ve ekonomik sonuçlar meydana getirmektedir. **Aim:** Bu çalışmanın amacı 'PALY' ekonomik ölçümü kullanılarak verimlilik yüklerinin ortaya konulduğu hastalıkların yer aldığı çalışmaları sistematik tarama ile analiz etmek. **Methods:** Sistematik literatür taraması yöntemi belirlenen kriterler ile elde edilecek çalışmaların araştırma problemine göre sınıflandırılması ve değerlendirmesi ile gerçekleştirilecektir. Araştırmada dil, kanıt düzeyi, araştırma tarihi, veri tabanları, anahtar kelimeler ile ilgili dışlama ve dahil etme kriterlerini de içeren sistematik tarama stratejileri geliştirilmiştir. Araştırma sonuçları PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) akış diyagramı yardımı ile elde edilmiştir. Scopus veri tabanından dili Türkçe ve İngilizce olan 'Paly' ve 'healthcare' anahtar kelimelerinin yer aldığı, sağlık hizmetleri alanında yayınlamış çalışmalar taramaya dahil edilmiştir. **Results:** Tarama sonucunda tespit edilen çalışma sayısı 33, seçim yapmak için tam metin çalışma sayısı 29, tarama stratejine uygun olmayan nedenlerle dışlanan araştırma sayısı 4, dahil etme kriterleri sonucunda 25 tam metin analiz edilmiştir. **Discussion and Conclusion:** Tarama yapılan çalışmalarda dünyanın farklı bölgelerinde farklı sağlık problerinin çalışma yaşındaki bireylerde dinamik yaşam tablosu yöntemi kullanılarak üretkenlik yükünün hesaplandığı tespit edilmiştir. Çalışmaların yayınlanma yılları 2019-24 arasında yer almaktadır. Ekonomik yüklerinin hesaplanması sonucunda önlenen sağlık sorunlarının hem üretkenlik yaşam yıllarından hem de GSMH bazında ekonomik tasarruf edileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Productivity Adjusted Life Years(PALY), Sağlık Hizmetleri, Sistematik Literatür Tarama, Sağlık Ekonomisi

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK BAKIMINDA TEKNOLOJİNİN FARMAKON ETKİSİ

Ezgi EYİLER* **Emine KOL****

**Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Afyon, Türkiye*

ezgi.eyiler@afsu.edu.tr

***Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye*

ekol@akdeniz.edu.tr

Günümüzde teknoloji yaşamın her alanında etkili rol oynamaktadır. Özellikle son yıllarda dünya teknoloji tarafından şekillenmektedir. Teknolojinin insan yaşamında anlam kazanması ve teknolojik araçların insan yaşamında giderek yaygınlık kazanmaya çalışması insanlar üzerinde farmakon etkisi oluşturmaktadır. Farmakon ilaç, çare anlamına gelirken aynı zamanda zehir, dert anlamına gelmektedir. Farmakon etkide istenen ve istenmeyen özellikler birlikte yer almaktadır. Teknoloji günlük yaşamı kolaylaştırsa da beraberinde birtakım sorunları getirmektedir. Yapılan bir çalışmada, teknolojik araçların çok fazla kullanılmasının insanı tembelleştirdiği ve insan ilişkilerini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. Son yıllarda teknolojik araçlar insanları bilgilerinden yoksun bırakarak insanları kullanır duruma gelmiştir. Bunun sonucunda her bir insan teknik bir kişiliğe dönüşmüştür. Aynı sorun sağlık sektöründe de yer almaktadır. Özellikle son 20 yılda teknolojinin sağlık alanında kullanımı artmıştır. Çoğu sağlık çalışanı teknolojiyi klinik uygulamalarda sıklıkla kullanmaktadır. Teknolojik gelişmeler hemşirelik alanı içerisinde de giderek daha fazla yer almıştır. Hemşirelik uygulamalarında teknolojinin kullanılması hemşirelerin iş yükünü azaltma, hasta güvenliğini arttırma ve tıbbi hataları azaltma gibi birçok yararı bulunmaktadır. Hemşirelik uygulamalarında teknolojinin kullanılmasının avantajı olduğu gibi dezavantajı da bulunmaktadır. Hemşirelerin bakım planlarını oluşturması, hemodinamik izlemleri hemşirelik mesleğinde proleterleşme sorununu beraberinde getirmektedir. Proleterleşme ile birlikte hemşirelerin düşünme yetisi ortadan kalkmaktadır. Hasta bakımında anlam bulma ve anlam yaratma etkinliği kısıtlanmakta, hemşire hasta arasındaki ilişki olumsuz yönde etkilenmektedir.

Yapılan çalışmalarda hemşirelik uygulamalarında teknoloji kullanılmasının çok kolay olmadığı, teknolojinin tamamen güvenilir olmadığı ve etik ikileme yol açtığı belirtilmiştir. Aynı zamanda dijital bir ortamda bakım vermenin hemşireler için birtakım zorlukları bulunmaktadır. Özellikle yoğun bakım üniteleri gibi yüksek teknolojili ekipmanlarla çevrili birimlerde çalışan hemşireler, teknolojik ekipmanları kullanırken zorluk yaşamaktadır. Bu derlemede hemşirelik bakımında teknolojinin farmakon etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Teknoloji, Teknolojinin Farmakon Etkisi

Sözel Bildiri

OBEZİTEDE METEORİN BENZERİ PROTEİN VE ASPROSİNİN ROLÜ

Seyma Nur ATEŞ[1], Işınsu AYTOP[2], Mehmet Çağrı KARAKURUM[3]

[1]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, vethek.seymanurates@gmail.com*

[2]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, 2140307001@ogr.mehmetakif.edu.tr*

[3]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mckarakurum@mehmetakif.edu.tr*

Obezite, kontrolden çıkmakta olan küresel bir salgın haline gelmiştir. Enerji alımı harcanan enerjiyi aşarsa fazla enerji depolanmalıdır. Bu fazla enerji temelde yağ olarak depolanır. Obezite, genellikle düşük fiziksel aktivite ile ilişkilendirilen enerji tüketimindeki bir azalma ile enerji alımındaki artış arasındaki uzun süreli dengesizlikten kaynaklanır. Uzun süreli pozitif enerji dengesi anormal derecede yüksek miktarda yağ birikmesi ile sonuçlanır. Yağ dokusunun sadece bir yağ deposu değil aynı zamanda son derece aktif bir endokrin organ olduğu uzun zamandır bilinmektedir. Bir adipokin kaynağı olarak çok sayıda fizyolojik ve patolojik sürecin düzenlenmesinde rol oynar. Proinflamatuar ve antiinflamatuar adipokinlerin dengesizliği obeziteye bağlı metabolik işlev bozukluğuna yol açmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda profibrillinin C-terminal bölünme ürünü olan Asprosin bir adipokin olarak tanımlanmıştır. Beyaz yağ dokusu tarafından salındıktan sonra karaciğere giderek burada glukoz salınımını uyarmaktadır. Ayrıca kan-beyin bariyerini geçerek hipotalamusa gider ve burada iştahı uyarmaktadır. Asprosin gibi son yıllarda adipokin olarak tanımlanan Meteorin benzeri protein ise deri altı yağ dokuda önemli ölçüde ifade edilmiştir. Dolaşımdaki Meteorin benzeri proteinin artması, enerji harcamasını ve anti-inflamatuar sitokinlerin ekspresyonunu uyararak glukoz toleransını iyileştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Asprosin, Meteorin benzeri protein

Sözel Bildiri

KEDİ VE KÖPEKLERDE DİYABETİK KETOASİDOZA ACİL YAKLAŞIM

Işınsu AYTOP*, Mehmet Çağrı KARAKURUM**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, aytopisinsu@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mckarakurum@mehmetakif.edu.tr*

Diyabetik ketoasidoz (DKA), tam veya göreceli insülin eksikliği ile ortaya çıkan, hiperglisemi, ketonemi, ketonüri ve metabolik asidoz ile karakterize, Diabetes Mellitus'un (DM) yaşamı tehdit eden bir komplikasyonudur. Günümüzde DKA, hem hastalığın hem de tedavisinin komplikasyonları nedeniyle yaşamı tehdit eden bir durum olmaya devam etmektedir Diyabetik ketoasidozda insülin eksikliğinin derecesi, elektrolit ve asit-baz dengesizlikleri ile diğer komorbiditelerin varlığı hastalığın şiddetini doğrudan etkiler. Diyabetik ketoasidoz kedi ve köpeklerde hastalığın ilerlediği durumlarda nörolojik semptomlara ve ölüme neden olabilir. DKA'ya uyumlu klinik belirtileri olan hastalarda ketonemi, ketonüri, hiperglisemi ve metabolik asidoz teşhis edilerek tanı konur. DKA'lı hayvanların acil tedavisi; metabolik asidozun, dehidrasyonun ve elektrolit dengesizliklerinin, sıvı tedavisi ve insülin tedavisi ile düzeltilmesinin yanı sıra eş zamanlı hastalıkların tedavisini de içerir. Rehidrasyon başladıktan sonra insülin tedavisi başlatılmalıdır. Sürekli IV infüzyon veya aralıklı intramüsküler (IM) enjeksiyon yoluyla replasman insülin tedavisi, hücresel glukoz alımını teşvik etmek, hepatik glukoz üretimini azaltmak, ketogenezi durdurmak için gereklidir. İnsülin uygulaması, kan glukoz konsantrasyonunu izlemek için sık sık kan örneği alınmasını gerektirir.

Anahtar Kelimeler: Diyabetik Ketoasidoz, Ketonemi, Hiperglisemi, Metabolik Asidoz

Sözel Bildiri

KÖTÜ HABER VERME EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ -PİLOT ÇALIŞMA

Giray KOLCU[1], Mukadder İnci BAŞER KOLCU[1], Nazire Ece AVVURAN[2]

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı Isparta, Türkiye

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem 2 Öğrencisi, Isparta, Türkiye

Giriş: Günümüz tıp pratiğinde hastalara kötü haberlerin iletilmesi hekimlerin karşılaştığı en zorlu ve duygusal açıdan yoğun görevlerden biridir (Saleh et al., 2022). Bu iletişim süreci hastanın ve ailesinin, vefat eden kişinin yakınlarının duygusal durumunu derinden etkileyebilir ve durumun sürecinin seyrini önemli ölçüde belirleyebilir (Amer & AL-Zakri, 2013). Dolayısıyla tıp eğitiminde kötü haber iletişimi becerilerinin geliştirilmesi gelecekteki sağlık profesyonellerinin bu tür zorlu durumlarla başa çıkabilmesi için önemlidir (Sobczak et al., 2020).

SPIKES kötü haber verme için yaygın olarak kullanılan bir modeldir (Baile et al., 2000). Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi bu bağlamda öğrencilerine acil tıp stajı sırasında kötü haber iletişimi eğitimi sunmaktadır (Kolcu, G , Başer Kolcu, 2023). Bu eğitimlerde öğrenciler simüle hasta görüşmelerinde SPIKES yaklaşımı ile kötü haber verme uygulaması yapmaktadır (Kolcu, G , Başer Kolcu, 2024). Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi altıncı sınıf öğrencilerine SPIKES modeliyle kötü haber iletişimi becerileri öğretilerek bu öğrencilerin hasta iletişiminde daha etkin ve duyarlı olmaları hedeflenmektedir.

Amaç: Bu çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi tıp fakültesi altıncı sınıf öğrencilerinde acil tıp stajı içerisinde uygulanmakta olan SPIKES yaklaşımı ile kötü haber verme eğitiminin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Çalışma nicel araştırma deseninde kesitsel tanımlayıcı olarak tasarlandı. Çalışma kapamında SPIKES yakaşımı ile uyumlu olan bir beceri değerlendirme rubriği geliştirildi. Çalışma popülasyonu olarak Süleyman Demirel Üniversitesi altıncı sınıf öğrencileri içerisinden gönüllü öğrenciler çalışmaya dahil edildi. Çalışma kapsamında öğrencilerden kendilerine sunulmuş olan senaryolar doğrultusunda simüle hastalara "kötü haber" vermeleri istendi. Bu uygulama simüle hastalar tarafından "kötü haber verme beceri değerlendirme rubriği" aracılığı ile puanlandı.

Bulgular: Çalışma için 42 öğrenci simüle hastalar ile görüşme gerçekleştirdi (n:42). Ölçme aracının genel özellikleri değerlendirildiğine güvenirlik katsayısı 0,82 olarak hesaplandı. Ölçme aracının SPIKES alt grupları arasında pozitif korelasyon olduğu görüldü.

Puanlayıcılar arası fark değerlendirildiğine toplam puan ve alt grupla için verilerin normal dağılmadığı görüldü (Shapiro-Wilk testi). Kruskal-Wallis testi ile puanlayıcılar arasında istatistiksel anlamlı fark olmadığı görüldü.

Ölçme aracının genel özellikleri ve puanlayıcılar arasında istatistiksel anlamlı fark olmaması üzerine puanların genel analizi yapıldığında S: Görüşmenin yapılandırılması, P: Hastanın algısının değerlendirilmesi ve K: Hastanın Bilgilendirilmesi bölümlerinin ortalamanın üzerinde olduğu görüldü. I: Hastanın Bilgi Almak İstemesi, E: Empatik yanıtlarla hastanın duygularına seslenilmesi ve S: Özetleme ve strateji belirleme bölümlerinin ortalamanın altında olduğu görüldü.

Tartışma: Kötü haber verme hasta, hasta yakınları ve vefat edenin yakınları için zorlu durumlar arasındadır. Bu deneyimin sağlıklı sürdürülebilmesi için uluslararası kabul görmüş yaklaşımlar ile sürecin yürütülmesi önerilmektedir (Baile et al., 2000; Cleary et al., 2009).

Alanyazında Tıp eğitimi klinisyenlerin kötü haber verme konusunda eğitilmesinin önemini kabul etmiş ve çalışmalar bu tür bir eğitimin programa dahil edilmesinin gereksinimi konusunda farkındalığın arttığını göstermiştir (Alshami et al., 2020). Bu pilot çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi simüle hasta laboratuarında gerçekleştirilmekte olan kötü haber verme eğitiminin değerlendirilmesi yönünden oldukça değerlidir. Çalışmanın az sayıda öğrenci ile yapılmış olması çalışmanın kısıtlılıkları arasında değerlendirilmekle birlikte eğitimin sürdürülmesi açısından oldukça zengin veri sunmaktadır.

Alanyazında bir ölçme aracının güvenirlik katsayısının 60 ve üzerinde olması ölçme aracının maddelerinin tutarlı bir şekilde anlaşıldığını ifade etmektedir (Bland & Altman, 1997; Cronbach, 1951; Kılıç, 2016). Simule hastaların öğrencilerin puanlamaları için geliştirilmiş olan rubrik alanyazın ile uyumlu olarak güvenilir olarak değerlendirilmiştir. Yine bu bulguyu destekleyecek şekilde yapılan korelasyon analizlerinde rubriğin alt başlıkları arasında oyum olduğu gösterilmiştir.

Simüle hasta uygulamalarının tıp öğrencilerinin kötü haberleri hastalara iletme konusundaki yeterliliğini ve güvenini arttırdığı gösterilmektedir (Westmoreland et al., 2018). Simüle hasta eğitimi öğrencilere kontrollü bir ortamda klinik becerileri uygulama fırsatı sağlayan tıbbi eğitim ve değerlendirmenin kritik bir bileşenidir. Simüle hastaların kullanılması öğrencilerin iletişim, fiziksel muayene ve teşhis yeteneklerini geliştirmelerine ve iyileştirmelerine olanak tanır. Bu eğitim yaklaşımı tıp müfredatında geniş çapta benimsenmiştir ve öğrencilerin klinik yeterliliğini ve güvenini arttırmada etkili olduğu kanıtlanmıştır (Goodman & Winter, 2017; Nehring & Lashley, 2009). Süleyman Demirel Üniversitesi simüle hasta laboratuvarında çalışmakta olan simüle hastalar 15 günlük simüle hasta eğitimi alarak sertifikalandırılmıştır. Çalışmamızda puanlayıcılar yönünden yapılan değerlendirmede puanlayıcılar arası istatistiksel anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Bu bulgu simule hastaların öğrencileri puanlamalarında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin uygulamadan aldıkları puanların değerlendirilmesinde genel olarak başarılı oldukları görülmüştür. Rubriğin alt başlıklarında “hastanın alacağı bilginin değerlendirilmesi”, “empatik yaklaşım” ve “özetleme” bölümlerinin görece geliştirilebilir alan olarak değerlendirilmiştir. Brifing aşamasında bu bölümler üzerine daha detaylı değinilmesine karar verilmiştir.

Sözel Bildiri

HEMŞİRE GÜÇLENDİRME VE İŞ DOYUMU ARAŞTIRMALARININ KAVRAMSAL VE ENTELEKTÜEL YAPISININ BİBLİYOMETRİK ANALİZ İLE İNCELENMESİ

Hande YEŞİLBAŞ*, Filiz KANTEK**

** Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye, handeyslbs@gmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, fkantek@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Sağlık sektöründe hemşirelik hizmeti vazgeçilmez olduğundan ve kaliteli bakım hedeflendiğinden; hemşirelerin daha fazla desteklenmesine ve güçlendirilmesine ihtiyaç vardır. Hemşirelerin güçlendirilmesi iş doyumunu olumlu etkilemektedir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı hemşire güçlendirme ve iş doyumu ile ilgili çalışmaların kavramsal ve entelektüel yapısını bibliyometrik analiz yöntemi ile ortaya koymaktır.

Yöntem: Retrospektif tanımlayıcı bu çalışmada Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan hemşire güçlendirme ve iş doyumu ile ilgili 402 çalışma araştırmaya dahil edildi. Verilerin analizi ve görselleştirilmesinde R ve VOSviewer programları kullanıldı.

Bulgular: Hemşirelik araştırmalarında güçlendirme ve iş doyumu üzerine yapılan çalışmalar 1997-2023 arasında 74 ülkede, 764 farklı kurumda ve 167 dergide üretilmişti. Çalışmaların %88,06'sı makaleydi ve çalışmalar 1453 yazar tarafından üretilmişti. Çalışmaların %95,02'si çok yazarlıydı. En fazla çalışma ABD (94 çalışma), Kanada (59 çalışma) ve Çin'de (40 çalışma) üretilmişti. Çalışmalarda 963 yazar anahtar kelimesi kullanıldı. En sık kullanılan anahtar kelimeler iş doyumu, hemşireler, hemşirelik, güçlendirme ve tükenmişlikti. İlk yıllarda "araştırma", "hemşire yöneticiler", "işte tutma" ve "Çin" en sık incelenen konular iken, son yıllarda "işe bağlılık", "psikolojik dayanıklılık", "hemşire işte tutma" ve "COVID-19" konuları ilgi çekmiştir. Tematik analiz, çalışmaların hemşire çıktıları üzerine odaklandığını göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Hemşire güçlendirme ve iş doyumuna yönelik çalışmaların sayısında gözle görülür bir artış olmuş ve bu alan hemşire araştırmacılar için aktif bir çalışma alanı haline gelmiştir. Gelecek çalışmaların hasta çıktıları, güçlendirme girişimleri ve yönetici hemşirelerin rollerine odaklanması yararlı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Bibliyometri, bibliyometrik analiz, güçlendirme, hemşire, iş doyumu

Sözel Bildiri

İMMÜN TROMBOSİTOPENİK PURPURA TANILI HASTADA EVANS SENDROMU

Feyyaz Ünal, Mustafa Yalçın, Nesrin Gökben Beceren

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta

Giriş: Evans sendromu, sıcak otoimmun hemolitik aneminin immün trombositopeni ve daha az sıklıkla otoimmün nötropeni ile eş zamanlı veya ardışık ilişkisi olarak tanımlanır.Klinik semptomlar hemoliz ve trombositopeniye bağlı olarak geniş spektrumlu olabilir. Evans sendromu nadir görülen bir dışlama tanısıdır.Biz olgumuzda senkop ile başvuran immun trombositopenik purpura(ITP) tanılı hastanın hemoglobin düşüklüğü de eşlik etmesi nedeniyle Evans sendromu düşündüğümüz bir hastayı sunmayı amaçladık.

Olgu Sunumu: 25 yaş erkek hasta bilinen ITP tanılı birkaç gündür olan halsizlik ve bayılma şikâyeti ile başvurdu. Başvuru anında hastanın bilinci açık, oryante koopere idi. Vitallerinde sağ-sol tansiyon farkı yok, TA: 97/45 mmHg, nabız: 86 atım/dk, ateş: 36.8°C, Spo2: %96, kan şekeri: 84 g/dl idi. Elektrokardiyografi normal sinüs ritmi olan hastanın fizik muayenesinde nörolojik muayene doğal, rektal tuşe normal gaita bulaşı, batın rahat, defans rebound yok, hepatosplenomegali yok, peteşi yok, purpura yok, ekimoz yok, yakın zamanda kanama öyküsü yok idi. Hastanın hgb 4.8 g/dl, plt 35000 u/L, total bilirübin 3,09 mg/dl, direkt bilirübin 0,59 mg/dl, LDH 635 u/L olması üzerine hemolitik anemi birlikteliği açısından coombs testi istendi. Direkt coombs+/indirekt coombs+ çıkan hastada Evans Sendromu ön tanısıyla hematolojiye konsülte edildi. Tedavi için yatışı yapıldı.

Tartışma: Evans sendromunun tanısı, karakteristik semptomların tanımlanmasına, ayrıntılı hasta geçmişine, kapsamlı bir klinik değerlendirme ve çeşitli özel testlere dayanır. Spesifik bir testi olmamasıyla birlikte ITP tanılı hastalarda düşük hgb ve pozitif direkt coombs testi ile diğer olası nedenler dışlanarak tanı konur. Düşük hemoglobin seviyesiyle birlikte kritik derecede düşük trombosit sayımı saptanan vakalarda Evans sendromu akılda tutulmalıdır.

Sonuç: Çeşitli klinik semptomlarla gelen ITP tanılı hastalarda hgb düşüklüğü saptanması durumunda hemolitik aneminin de eşlik edebileceği ve Evans sendromu olabileceği akılda tutulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Evans sendromu, immün trombositopenik purpura

Sözel Bildiri

EVALUATİNG THE EFFECT OF SİMULATED LONG-TERM TEA AND COFFEE CONSUMPTİON ON THE COLORATİON OF ACRYLİC DENTURE TEETH

***Zainab Sabah Al-Chalabi[1], H. Yasemin YAY KUSCU[2]**

** Albayan university, Collage of Dentistry, Baghdad, Iraq, jgds750@gmail.com,*

*** Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Prosthodontic Department, Burdur, Turkey, yaseminyay123@gmail.com*

Background: The denture reacts to the food and drink taken by the patient. This can result in discoloration of the denture. Tea and coffee are among the most frequently consumed beverages, and they can cause discolorations.

Purpose: This study aimed to imitate the color change caused by long-term tea and coffee consumption. Color changes were measured on acrylic teeth numbered 11, 21, 16, and 26 to approximate 15 years of wear.

Materials and Methods: For this study, each tooth was immersed in tea and coffee for 20 minutes per day, followed by a 2-minute brushing. Procedures were done daily for 75 days. Color measurements were taken at both the beginning and end of the simulation period. Multivariate analysis was performed using Bootstrap and Dunnet T3 test ($p<0.05$).

Results: Results: A significant color change was observed in teeth 16 and 26 compared to the initial color values ($p<0.05$). No significant difference was observed in teeth number 11 and 21.

Conclusion: Long-term consumption of tea and coffee has been shown to have negative effects on the color stability of acrylic teeth. Clinicians should caution their patients not to consume colored drinks. Furthermore, promote proper oral hygiene practices.

Key Words: Acrylic, Denture Teeth, Tea and Coffee Exposure, Discoloration

Sözel Bildiri

SPİRULİNA'NIN BEYİN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ

***Aydan ATALAR, **Kerem ATALAR**

** Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, Zonguldak, Türkiye, aydan.atalar@beun.edu.tr*

***Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü, Anatomi, Ankara, Türkiye, krmtlr@gmail.com*

***Nörobilim ve Nöroteknoloji Mükemmelliyet Merkezi (NÖROM), Ankara, Türkiye*

Giriş: Gıda takviyelerine olan ilgi dünya nüfusunun hızla artışına bağlı olarak her geçen gün artmakatdır. Spirulina ipliksi, spiral şekilli ve yüksek besin içeriğine sahip bir mavi yeşil mikroalg cinsi olup içeriğinde bulunan fikosiyaninler, fenoller ve polisakkaritler gibi yüksek düzeydeki fonksiyonel bileşiklerin hem in vivo hem de in vitro anti-inflamatuar, antioksidan, immünomodülatör özelliklere sahip olması nedeniyle tüm dünyada nutrasötik bir gıda takviyesi olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Tüketim için güvenli olarak görülen Spirulina türleri arasında *Spirulina platensis*, *Spirulina maxima* ve *Spirulina fusiformis* yer almaktadır. Çeşitli bilimsel yayınlarda kardiyovasküler hastalıklar, hiperkolesterolemi, hiperglisemi, obezite, hipertansiyon, tümörler ve inflamatuar hastalıklar gibi çeşitli patolojiler üzerine olumlu etkileri öne sürülmektedir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar ise Spirulina'nın nörolojik, nörogelişimsel ve nörodejeneratif hastalıklarda nöroprotektif rolünü ortaya koymaktadır. Spirulina, nöronal hasar, nöroinflamasyon ya da nörodejenerasyon ile birlikte glial hücre aktivasyonunu ve proinflamatuar molekülleri azaltarak süperoksit dismutaz BDNF , NGF gibi nörotrofik faktörler üzerine düzenleyici etki göstererek antiinflamatuvar etki gösterir. Bu çalışmada, Spirulina'nın özellikle parkinson, alzheimer ve MS gibi nörodejeneratif hastalılarda nöroprotektif rolü üzerinde odaklanılarak güncel tedavi yaklaşımlarına katkıda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Spirulina, nörodejenerasyon, gıda takviyesi

Sözel Bildiri

SİNÜS MEMBRANI KALDIRILMASINDA KULLANILAN GREFT MATERYALLERİ: LİTERATÜR DERLEMESİ

Bünyamin ALTINTAŞ, Müge ÇINA

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD.

Maksilla posterior bölgede yer alan dişlerin çekilmesi sonucu alveolaer krette ve maksiller kemikte sinüs pnomotizasyonuna bağlı olarak meydana gelen kemik kaybı sonucu bölgenin implantlarla tedavisi zor bir hale getirmiştir. İlk olarak Boyne ve James tarafından önerilen sinüs membranının kaldırılması(SMK) tekniği sayesinde implant cerrahisi için sonuçları tahmin edilebilir bir kemik arttırımı sağlanmıştır. Yeni kemik oluşumu için otojen kemik, allojenik greftler, ksenojenik greftler, alloplastlar ve bu materyallerin karışımı olmak üzere çeşitli greft materyalleri kullanılmıştır. Her ne kadar yıllardır kullanılsa da bu materyaller arasından ideal bir greft materyali tanımlanamamıştır. İyi bir greftten beklenen temelde üç özellik bulunmaktadır. Osteokondüktif, osteoindüktif ve ostejenik olması. Osteokondüktivite, yeni kemik oluşumunda çatı görevi görmesi osteojenik hücrelerin yerleşmesi için alan sunmasıdır. Osteoindüktivite yeni kemik oluşumunu stimüle eden BMP-2 gibi çeşitli büyüme faktörlerini barındırması ve Osteojenite ise barındırdığı osteoprogenitör hücreler ile yeni kemik oluşumunu sağlaması şeklinde tanımlanmaktadır. Otojen greftler, bu üçünü de sağlamakla birlikte çok hızlı rezorbe olması, verici alanda ikinci bir cerrahi işlem ve yeterli miktarda elde edilememesi gibi sebepler ile SMK da çok fazla tercih edilmez. En çok tercih edilen ise ksejonik sığır kaynaklı greft materyali olan deproteinize sığır kemiğidir(DSK). Sınırlı şekilde rezorbe olan ya da olmayan DSK sinüs içerisinde uzun bir süre yeni kemik oluşumu için ostekondüksiyon sağlar. Bu çalışmada amacımız farklı greft materyallerinin ve birleşimlerinin birbirine olan üstünlükleri zayıflıklarını incelemek ideal greft materyalini tanımlamak gelecekte yapılacak olan çalışmalara kaynak olmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ksenojenik, Allojenik, Pnömotizasyon, Osteokondüksiyon

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ESTETİK ALGISININ BESLENME ÜZERİNE ETKİSİ

Merve İNCE PALAMUTOĞLU*, Buket ÖZEN ÜNALDI, Ceren Melda GÜNEŞ***, Elif ÇAKAR******

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, merve.palamutoglu@afsu.edu.tr*

*** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, buket.ozen@afsu.edu.tr*

**** Serbest Diyetisyen, İzmir, Türkiye, cerengunesmelda@gmail.com*

***** Özel Florya Hastanesi, İstanbul, Türkiye, elifcakar679@gmail.com*

Giriş: Beden algısı benlik saygısıyla yakından bağlantılıdır ve sosyal etkileşimler, ilişkiler, yeme ve egzersizle ilgili davranışlar gibi yaşamın çeşitli yönlerini etkileyebilmektedir. Bireylerde zayıf bir fiziksel görünümün toplumda daha fazla ilgi gördüğü ve sosyal etkileşime fırsat verdiği düşüncesi; bireylerin diyet, egzersiz ve kozmetik müdahaleler gibi yollarla görünüşlerini iyileştirme çabalarına yönelmesine yol açabilmektedir. **Amaç:** Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin diyet tercihleri ile beden algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Çalışma, 260 kadın ve 124 erkek olmak üzere toplam 384 gönüllü katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri, vücut ağırlıkları ve boy uzunlukları, beden algılarına yönelik beslenme alışkanlıkları anket formuyla sorgulanmıştır. Ayrıca besin tüketim sıklığının değerlendirilmesine yönelik sorulara ek olarak, estetik kaygıların değerlendirilmesi amacıyla Beden Algısı Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların %67,7'si (n=260) kadın, %32,3'ü (n=124) erkektir. Yaş ortalaması 21,73±1,86 yıl, beden kütle indeksi ortalaması kadınlarda 21,45±3,41 kg/m^2; erkeklerde ise 23,95±3,47 kg/m^2 saptanmıştır. Katılımcılar süt/yoğurt/ayran, peynir türleri, ekmek, çay, kahve ve sıvı yağları (sırasıyla %29,2, %37,2, %68,8, %59,4, %39,3 ve %41,9) her gün tükettiklerini belirtmişlerdir. Kadın katılımcıların %23,5'i (n=61), erkek katılımcıların %4,0'ü (n=5) ağırlık kaybetmeye çalıştığını ifade etmektedir (p<0,000). Çalışmaya katılanların %56,0'sının (n=215) düşük beden algısına sahip olduğu bulunmuştur. Kadınların %38,4'ü (n=100) ve erkeklerin %55,6'sı (n=69) yüksek beden algısına sahiptir (p<0,005). **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının düşük beden algısına sahip olması ile birlikte estetik kaygılar taşıdığı tespit edilmiştir. Özellikle gençlerde sosyal medyanın da etkisi ile görülen düşük beden algısını önlemeye yönelik bilgilendirme programları uygulanmalıdır. Öte yandan, estetik kaygı ile beslenme tercihleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların sayısı artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Beden Algısı, Beslenme Tercihleri, Estetik Kaygı, Üniversite Öğrencisi

Sözel Bildiri

A MODIFIED DELPHI STUDY ON THE DEVELOPMENT OF CULTURALLY SENSITIVE PAIN NEUROSCIENCE EDUCATION FOR TURKISH CHILDREN

Ozgun KAYA KARA*, Ceren Gursen, Kelly Ickmans***, Emma Rheel***, Omer Elma***, Sebahat Yaprak Cetin*, Mert Dogan*, Muhammet Gultekin Kutluk****, Koray Kara*****

*Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Akdeniz University, Antalya, Turkey, ozgun_kaya@yahoo.com, ptmertdogan@gmail.com, fzt.ycetin@gmail.com

**Faculty of Physical Theray and Rehabilitation, Hacettepe University, Ankara, Turkey, cerengursen@yahoo.com

***Vrije Universiteit of Brussels, Faculty of Physical Education and Physiotherapy, Belgium, kelly.ickmans@vub.be, emma.rheel@vub.be, omer.elma@vub.be

****Department of Child Neurology, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, gultekinkutluk@gmail.com

*****Department of Child and Adolescent Psychiatry, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, drkrykr@yahoo.com

Background: Pain Neuroscience Education (PNE) is a commonly used teaching technique applied by physical therapists in the rehabilitation of chronic pain. It is recommended as the first phase in pain management. **Aim:** This study is aimed to develop culturally sensitive pain neuroscience education for kids (PNE4Kids) for Turkish children with chronic pain. **Methods:** A total of 38 participants (mean age: 36.6±9.05, 6 male, 32 female) were recruited for this study. Two online and face to face rounds were conducted to synthesize the perspectives and to reach agreement on the suggested PNE4Kids materials. MAXQDA was used for the qualitative data analysis. **Results:** Out of the nine participants, all were expert in PNE, seven were in pediatric rehabilitation, eight were experts in pediatrics, six were clinicians, and eight were mothers and children. The results of the first round of multiple-choice questions indicate that 100%-84% of Delphi experts strongly agree or agree on the relevance of information, feasibility of the stories, visual information, and clarity of the message regarding normal pain biology, pain modulation, chronic pain, adaptations, central sensitizations, and the application of PNE4kids and its implications. The suggestions produced a revision of PNE4Kids. During the second round, participants obtained an acceptable degree of agreement with the clinical usefulness of the PNE4Kids materials. **Discussion and Conclusion:** PNE4Kids that were culturally sensitive were developed especially for Turkish children suffering chronic pain. The findings of this study just highlight the viewpoints of the experts. Additional validation of educational materials may be necessary before they can be supported for use in clinical practices for Turkish children with chronic pain.

Keywords: Chronic pain, Children, Pain Neuroscience Education, Turkish

Sözel Bildiri

PSYHCOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF FUNCTIONAL DISABILITY INVENTORY

Hale Nur KÖKLÜKAYA*, Özgün KAYA KARA*, Selcen KARADEMİR*, Mert DOĞAN*, Muhammet Gültekin KUTLUK, Koray KARA***, Lynn S. Walker******

*Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Akdeniz University, Antalya, Turkey, ozgun_kaya@yahoo.com, halenurkoklukaya@gmail.com, selcenkrademir@gmail.com, ptmertdogan@gmail.com

**Department of Child Neurology, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, gultekinkutluk@gmail.com

***Department of Child and Adolescent Psychiatry, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, drkrykr@yahoo.com

****Vanderbilt University Medical Center, Nashville, TN, USA, lynn.walker@vumc.org

Background: The Functional Disability Inventory (FDI) is a commonly used questionnaire for examining the variables that lead to functional impairment. **Aim:** The purpose of this study is to examine the psychometric properties of the Turkish version of the FDI. **Method:** A total of 210 children, with chronic headaches (70 boys and 140 girls, mean age:13.13±2.75) and 101 typically developing children (41 boys and 60 girls, mean age:12.74±3.15) were included in the study. Wong-Baker Face Pain Scale, Pediatric Quality of life Inventory (Peds-QL), Child Depression Inventory (CDI), State-Trait Anxiety Inventory (STAI-1, STAI-2), Child Somatization Inventory (CSI), Pediatric-Adolescent Pain Tool (APPT) and FDI were used. Internal consistency and test-retest analyzes were applied to determine the reliability of the FDI. The reliability of the FDI was assessed using internal consistency and test-retest analyses. The validity of the FDI was assessed using scale validity and confirmatory factor analysis. The relationship between the scales was determined by the Pearson Correlation Coefficient. Statistical significance level was accepted as $p<0.05$. **Results:** The Turkish version of the FDI showed good-perfect internal consistency (Cronbach α=0,909) and test-retest reliability (ICC=0,97). The confirmatory factor analysis showed the presence of a two-component structure in the FDI. Statistically significant correlations were found in the direction of weak-moderate positive between FDI total score and Wong-Baker Face Pain Scale ($r=0.53$, $p<0.001$,), CDI parent ($p<0.05$, r=0,13) and child ($p<0.05$, r=0,39), CSI ($p<0.001$, r=0,38), APPT ($p<0.05$, r=0,50), STAI-1 ($p<0.001$, r=0,30), STAI-2 ($p<0.001$, r=0,24). Statistically significant correlations were found in the direction of negative, weak-moderate level between FDI total score and Peds-QL child ($p<0.001$, $r=0.39$) and parent ($p<.001$, r= 0,26). **Discussion and Conclusion:** The findings of this research provide strong evidence that the Turkish version of the FDI has acceptable psychometric properties, encompassing both validity and reliability. FDI can be safely applied by clinicians and researchers.

Keywords: Headache, Disability, Functional Disability Inventory, Child, Pain

Sözel Bildiri

LİTYUMLU İÇME SULARININ KÖKENİ VE RUH SAĞLIĞINA ETKİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: GENEL BİR BAKIŞ

Hacer Düzen*

** Maltepe Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı, İstanbul, Türkiye, hacerduzen@maltepe.edu.tr*

Giriş: Lityum, periyodik cetvelin 1A grubunda yer alan alkali metallerdendir. Dünya'da lityum üretiminin büyük bir kısmı göl suları ve deniz sularından temin edilmekte olup, ülkemizde lityum miktarı analiz edilmiş göllerden en çok lityum bulunan göl Tuz Gölü'dür. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı lityumlu içme sularının ruh sağlığına etkilerinin araştırılmasıdır. **Yöntem:** Bu çalışma 2023 Ekim ve 2023 Kasım ayları arasında çeşitli veri tabanlarındaki makaleler taranarak hazırlanmış derleme niteliğinde bir çalışmadır. Literatür araştırmaları kapsamında, lityumun yeryuvarındaki yeri ile ilgili (n = 9) makale incelenmiş olup, lityumun kullanım alanları ve tedavi edici olarak kullanımı ile ilgili (n = 5) makale ve internet araştırması, lityumlu içme sularının psikolojiye etkisi konulu (n = 10) makale, stresin insan üzerindeki etkileri, iş yaşamında stres ve lityumun ruh sağlığına etkileri konulu (n = 6) kitap araştırması ve çeşitli web siteleri kaynaklı araştırmalar yapılmıştır. **Sonuçlar:** Bu çalışmada lityumun içme sularındaki kullanımı ve insan sağlığına olan olumlu etkileri incelenmiştir. Ayrıca lityumun hem yer kabuğundaki hem de içme sularındaki miktarı incelenerek içme suyunda hangi miktarlardaki lityumun faydalı olabileceği ve insan psikolojisine olan olumlu etkileri araştırılmıştır. Özellikle iş yaşamında, çalışanların maruz kaldığı birçok psiko-sosyal risk etmeni bulunmakta olup, bu risk etmenlerinin strese yol açtığı bilinmektedir. Buna dayanarak lityumlu içme sularının çalışanlarda meydana gelebilecek olumsuz ruhsal durumları en aza indireceği de ön görülmektedir. Araştırma sonucunda; 31 µg/l ile 219 µg/l arasındaki lityum konsantrasyonuna sahip içme sularının insan psikolojisi açısından faydalı ve kullanılabilir olduğu ortaya çıkmaktadır. **Tartışma ve Sonuç:** Lityumlu içme sularının kullanımının, çalışma ortamında işçilerin maruz kaldıkları stres ve psiko-sosyal etkenlerin azaltılması yönünde fayda sağlayacağı ve iyi bir ruh sağlığının iş verimini de olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Lityum, içme suyu, stres, ruh sağlığı.

Sözel Bildiri

IMAGING IN TRAUMATIC THORACIC LESIONS IN VETERINARY MEDICINE

Hadil Ichraf SLAMI [*], Kamil Serdar Inal[**]

** Ondokuz Mayis University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Surgery, Samsun, Turkey, slami_hadil@yahoo.fr*

*** Ondokuz Mayis University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Surgery, Samsun, Turkey, kamil.inal@omu.edu.tr*

Traumatic thoracic lesions represent a significant concern in veterinary medicine, often arising from vehicular accidents, falls from heights, fights, or other traumatic incidents. Accurate diagnosis is essential for effective treatment and management of these conditions; therefore, imaging modalities play a crucial role in the assessment of traumatic thoracic lesions. Several imaging modalities are commonly used: Radiography, Computed Tomography (CT), and Ultrasonography (USG). These imaging techniques allow the assessment of the chest cavity for abnormalities and lesions after trauma. Radiography is known as the cornerstone imaging modality for the initial evaluation of thoracic trauma due to its widespread availability and cost-effectiveness. Radiography sensitivity may be limited in detecting soft tissue injuries, and small volumes of free pleural air can be missed. CT offers superior visualization of thoracic structures and provides detailed information, which is precious in assessing post-traumatic parenchymal injuries and mediastinal abnormalities; nevertheless, Thoracic-focused assessment sonography for trauma TFAST, which is used in emergency units, serves as a valuable adjunct to radiography and CT, especially in the evaluation of pleural and pericardial effusions and pneumothorax. In conclusion, a multimodal imaging approach tailored to the patient's clinical presentation and specific lesions is essential for accurate diagnosis and optimal management of traumatic thoracic injuries in veterinary medicine.

Key words: Computed Tomography, Radiography, Thorax, Trauma, Ultrasonography

Sözel Bildiri

PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF PAIN COPING QUESTIONNAIRE ON CHILDREN WITH CHRONIC PAIN

Özgün KAYA KARA*, Selcen KARADEMİR*, Hale Nur KÖKLÜKAYA*, Mert DOĞAN*, Muhammet Gültekin KUTLUK, Koray KARA***, Graham J. Reid******

*Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Akdeniz University, Antalya, Turkey, ozgun_kaya@yahoo.com, halenurkoklukaya@gmail.com, selcenkrademir@gmail.com, ptmertdogan@gmail.com

**Department of Child Neurology, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, gultekinkutluk@gmail.com

***Department of Child and Adolescent Psychiatry, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, drkrykr@yahoo.com

****Western University, Psychology & Family Medicine, London, UK, greid@uwo.ca

Background: The Pain Coping Questionnaire (PCQ) is a commonly used questionnaire for examining the pain strategies. **Aim:** The purpose of this study is to examine the psychometric properties of the Turkish version of the PCQ children and parent versions. **Method:** A total of 221 children, with chronic headaches (73 boys and 148 girls, mean age: 13.0±2.78) and 111 typically developing children (47 boys and 64 girls, mean age:12.89±3.25) were included in the study. The criterion validity of the PCQ-T and PCQ-P were determined by the Pearson Correlation Coefficient analysis with using Wong-Baker Face Pain Scale (WFPS) and Pain Flexibility Scale (PFS). The reliability of the PCQ-T and PCQ-P were assessed using internal consistency (Cronbach's α). The discriminant validity of the PCQ-T and PCQ-P were determined by the Independent Samples Student T Test. Statistical significance level was accepted as $p<0.05$. **Results:** PCQ-T and PCQ-P showed good-perfect internal consistency for all sub-parameters ($PCQ_{children}$ Cronbach's $\alpha=0.82$ and PCQ_{parent} Cronbach's $\alpha=0.84$). Statistically significant correlations were found in the direction of negative, weak-moderate level between PCQ-T and WFPS ($p<0.001$, $PCQ\text{-}T_{BehavioralDistraction}$ $r=0.35$ and $PCQ\text{-}T_{CognitiveDistraction}$ $r=0.20$), and PFS sub-parameters ($p<0.001$, $r=0.30$ to $r=0.40$). Statistically significant correlations were found in the direction of positive, weak-strong level between PCQ-P and WFPS ($p<0.001$, PCQ-P $r=0.15$ to $r=0.73$), and it was found in the direction of positive, weak level PFS sub-parameters ($p<0.001$, $r=0.13$ to $r=0.18$). PCQ-T was found to be discriminant valid except "Externalizing" and "Problem Solving" sub-parameters for headache group ($p<0.001$). Also, PCQ-P was found to be discriminant valid except "Information Seeking, Problem Solving, Social Support, Externalizing and Approach" sub-parameters ($p<0.001$). **Discussion and Conclusion:** The findings of this research provide strong evidence that the Turkish version of the PCQ has acceptable psychometric properties, encompassing both validity and reliability. PCQ can be safely applied by clinicians and researchers.

Keywords: Headache, Disability, Pain Coping Questionnaire, Child, Pain

Sözel Bildiri

EFFECT OF MILK AND DAIRY PRODUCT CONSUMPTION ON OSTEOPOROSIS

Özge Nur ÇEKİN[1], Hande Özge GÜLER DAL[2], Yusuf YILMAZ[2], Oğuz GÜRSOY[2]

[1] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Natural and Applied Sciences, Division of Food Engineering, Burdur, Türkiye ozgecekinnn@gmail.com*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Food Engineering, Burdur, Türkiye handeguler@mehmetakif.edu.tr , yusufyilmaz@mehmetakif.edu.tr , ogursoy@mehmetakif.edu.tr*

Background: Osteoporosis is a multifactorial disease whose pathophysiology is based on an imbalance between bone destruction by osteoclasts and bone formation by osteoblasts. Nutrition is a modifiable factor that plays an important role in building and preserving bone mass, as well as in the prevention and treatment of osteoporosis. **Aim:** In this study, the effect of adequate consumption of dairy products on bone mineral density before and during osteoporosis were focused. More specifically, the aim was to review studies highlighting the significance of milk and dairy product consumption in reducing the risk of osteoporosis development and minimizing the loss in bone mineral density during osteoporosis. **Method:** This study reviewed the impact of milk and dairy product consumption on bone structure and health both before and after the diagnosis of osteoporosis, based on recent literature findings. **Results and Discussion:** Reduced intake of dairy foods is associated with a higher risk for osteoporosis in adults. Moreover, it is known that the consumption of dairy products, especially during infancy and childhood, is a significant factor in the maturation of bone mass. Studies have shown that calcium accumulation in the bones (bone mineral density) increases depending on the growth rate and reaches its highest level around the age of 25. While there is not a significant change in bone calcium levels until age 30, calcium content starts to decline thereafter. Bone calcium depletion accelerates during menopause, increasing the risk of osteoporosis. Hence, ensuring sufficient dairy consumption during the growth period is crucial for minimizing and preventing the risk of osteoporosis. It has been suggested that sufficient dairy intake can diminish or halt bone loss, with a positive correlation observed between calcium levels and bone density. **Conclusion:** Due to the beneficial impact of milk and dairy products in lowering and preventing the risk of osteoporosis, as well as their contribution to bone density enhancement, research indicates a negative association between dairy consumption and osteoporosis.

Keywords: Osteoporosis, Milk, Dairy products, Nutrition, Calcium, Bone mass

Sözel Bildiri

STEREOLOGICAL EVIDENCE FOR NEURODEGENERATION: UNBIASED APPROACHES

Gamze Altun[1*], Süleyman Kaplan [2]**

** Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Ondokuz Mayıs University, Samsun, Turkey, gamzeyayla.omu@gmail.com*

*** Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Ondokuz Mayıs University, Samsun, Turkey, skaplan@omu.edu.tr*

Neurodegenerative diseases are neuronal functional disorders based on multifactorial factors often associated with the death of neurons. In recent years, the factors underlying neurodegeneration have been widely investigated. In detecting neuron loss, unbiased stereological methods, including unbiased morphoquantitative Approaches, offer essential results. Design-based stereological methods are based on the systematic random sampling rule. Systematic random sampling strategies provide equal sampling opportunity to the entire organ. Counting neurons in the brain is undoubtedly a very time-consuming process. For example, by systematic random sampling, the neuronal number in nerve tissues such as the brain, cerebellum, or spinal cord is the closest value to the real one. The analysis of the part representing the whole organ instead of the whole forms the basis of the effectiveness principle of stereology. In this context, whether the appropriate number of samples are analyzed or not is determined by the optimum “coefficient of error” (≤ 0.05); whether the appropriate number of subjects are analyzed is determined by the optimum "coefficient of variation" (≤ 0.2). Neuron counting is done stereologically by optical and physical disector methods. The main principle in the disector method is that each neuron is counted once by counting the top point of the nucleus in the unbiased counting frame. In neurodegenerative diseases, appropriate diagnostic approaches and treatment options can be created by morphoquantitative analysis of neuronal loss.

Anahtar Kelimeler: Neurodegeneration, Optical Disector, Physical Disector, Stereology,

Sözel Bildiri

FARE VE RATLARDA SPONTAN MEME TÜMÖRLERİNE PATOLOJİK YAKLAŞIM

Şerife TAŞAN[1], Özlem ÖZMEN[2]

Burdur, Türkiye Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 15030, Burdur, Türkiye
vethekserifeagirca@gmail.com

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, 15030, Burdur, Türkiye
ozlemozmen@mehmetakif.edu.tr

Deneysel çalışmalarda kullanılan fare ve ratlarda yaşlanmayla birlikte çoğunlukla hormonal olarak düzenlenen dokuları (meme ve hatta prostat) ve bağışıklık sistemi dokularını (lösemi, timoma) içeren spontan neoplazilerin şekillendiği bilinmektedir. Bu tümörler arasında prevalansı en yüksek olanı, 6-38 aylık (özellikle 14-28 ay arası) hayvanlarda gözlenen meme tümörleridir. Tanı konulan meme tümörlerinin ise çoğunluğunu adenokarsinom ve daha az olarak da adenofibromlar oluşturmaktadır.

Çalışmamızın materyalini 2016-2024 yılları arasında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Deney Hayvanları Üretim ve Deneysel Araştırma Merkezinde yetiştirilen ve spontan meme tümörü tespit edilen 4'ü rat ve 10'u fare olmak üzere toplam 14 adet yaşlı dişi hayvan oluşturdu. Hayvanlar nekropsi ve tümör tiplendirmesi amacıyla Patoloji Anabilim Dalına gönderildi. Tümör kitleleri, tip, malignite ve metastatik aktivite açısından değerlendirilmiştir. Makroskobik olarak kitlelerin 2,5-5 cm çaplarında, genellikle oval- yuvarlak şekilli ve katı kıvamlı oldukları gözlendi. Kesit yüzü beyazımsı sarı renkli olan kitlelerin yer yer kistik görünümlü olduğu veya nekrotik alanlar içerdiği saptandı. Bazı tümörlerde derinin ülsere olduğu dikkati çekti. Nekropside kitlelerin deri altından kaslara, bazı hayvanlarda kemiklere kadar invazyon yaptığı görüldü. Kitlelerin özellikle akciğer başta olmak üzere bazı organlara metastazları da saptandı. Histopatolojik incelemelerde tümöral hücrelerde belirgin anaplazi, pleomorfizm ve yüksek mitotik aktivite dikkati çekti. Yer yer nekroz alanları bazı kitlelerde ise kistik yapılar görüldü. Özellikle akciğerler başta olmak üzere birçok organda metastatik kitlelere rastlandı. Histopatolojik incelemeler ışığında, olgulardan 2 skiröz tip meme adenokarsinomu, 4 komedokarsinom, 2 kistik papiller tip, 6 solid tip meme adenokarsinomu tanısı konuldu. İmmunohistokimyasal olarak Ki-67, PCNA, sitokeratin, vimentin ve VEGF biyobelirteçleri ile proliferasyon, epitelyal mezenkimal geçiş, anjiyogenesis ve malignite değerlendirmeleri yapıldı. Ki-67, sitokeratin, vimentin, VEGF ve PCNA biyobelirteçleri ile tüm meme adenokarsinom tiplerinde pozitif ekspresyon gözlenirken, vimentin skiröz tip meme adenokarsinomlarında kuvvetli pozitiflik gösterdi.

Sonuç olarak deney hayvanlarında meme tümörlerinin ileri yaşlarda insidansının arttığı ve yaşlı dişi hayvanlarda önemli mortalite sebepleri arasında bulunduğu gözlendi.

Anahtar kelimeler: Meme tümörü, fare, rat, patoloji, immunohistokimya.

Sözel Bildiri

BİR KÖPEKTE BİRLİKTE SEYREDEN ATLANTOAKSİYAL İNSTABİLİTE İLE ATLANTOOKSİPİTAL ÖRTÜŞMENİN TANI VE TEDAVİSİ

Mehmet Nur ÇETİN*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı Burdur, Türkiye, mncetin@mehmetakif.edu.tr*

Atlantooksipital instabilite tek başına veya atlantooksipital örtüşme ile kombine şekilde ortaya çıkabilir. Bu vaka raporunda bir köpekte birlikte seyreden atlantoaksiyal instabilite ile atlantooksipital örtüşmenin tanı ve tedavisine ilişkin verilere yer verilmesi amaçlanmıştır. Vakayı 7 aylık, 800 gr ağırlığındaki Pomerian ırkı bir köpek oluşturmaktadır. Hasta merdivenden düşme ve ayağa kalkamama anamnezi ile getirildi. Yapılan ortopedik muayenede pelvis ve ekstremitelerde herhangi bir kırığa rastlanmadı. Tam kan ve biyokimyasal parametreler normal aralıktaydı. Nörolojik muayenede tetrapleji, her dört ekstremitede de proprioseptif defisitler ve arka iki ekstremitede patellar reflekste abartı mevcuttu aynı zamanda her dört ekstremitede yüzeysel ağrı duyumu pozitifti. Nörolojik muayene sonucunda servikal bölgedeki bir lezyondan şüphelenildi. Alınan lateral servikal radyografide atlasın prosessus spinozusu ile aksisin prosessus spinozusu arasındaki mesafenin arttığı, aynı zamanda atlasın prosessus spinozusunun oksipital kemiğe daha da yakınlaştığı tespit edildi. Tanının kesinleşmesi için hastanın manyetik rezonans (MR) ve bilgisayarlı tomografi (BT) görüntüleri alındı. MR'da sagittal T2 ağırlıklı görüntülemede (TR: 3800, TE: 100) densin dorsal olarak yer değiştirdiği ve medullada bükülme meydana geldiği belirlendi. BT'de elde edilen sagittal görüntülerde (WL: 548, WW:1230, ST: 0.13 mm), densin odontoidinde kırık, densin dorsale dislokasyonu ve atlasın prosessus spinozusu ile aksisin prosessus spinozusu arasındaki mesafenin arttığı belirlendi. Aynı zamanda sagittal BT'de oksipital kemiğin kraniyalinden kaudaline bir çizgi (McRae çizgisi) çizilerek atlanooksipital örtüşme olup olmadığı değerlendirildi. Elde edilen veriler sonucunda yapılan değerlendirmede hastada atlantoaksial instabilite olduğu, aynı zamanda McRae çizgisi atlası kestiği için atlantooksipital örtüşme ile birlikte seyrettiğine karar verildi. Tedavi olarak atlantoaksiyal eklemin ventral fiksasyon ile stabilizasyonu sağlandı. Postoperatif lateral servikal radyografide atlas ve aksis düzleminin yeniden sağlandığı ve atlasın oksipital kemiğe göre eski konumuna geri geldiği görüldü. Postoperatif olarak hastanın tüm klinik belirtileri ortadan kalktı ve hasta normal yaşantısına devam etti.

Anahtar Kelimeler: Atlantoaksiyal İnstabilite, Atlantooksipital Örtüşme, Köpek

Sözel Bildiri

PSYHCOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF FEAR OF PAIN QUESTIONNAIRE FOR CHILDREN AND PARENTS

Özgün KAYA KARA*, Hale Nur KÖKLÜKAYA*, Selcen KARADEMİR*, Mert DOĞAN*, İbrahim Çağda KAL*, Muhammet Gültekin KUTLUK, Koray KARA***, Lauren Harrison****, Laura E. Simons******

[1]*Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Akdeniz University, Antalya, Turkey, ozgun_kaya@yahoo.com, halenurkoklukaya@gmail.com, selcenkrademir@gmail.com, ptmertdogan@gmail.com, cagdakal@gmail.com*

[2]*Department of Child Neurology, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, gultekinkutluk@gmail.com*

[3]*Department of Child and Adolescent Psychiatry, Antalya Training and Research Hospital, University of Health Sciences, Antalya, Turkey, drkrykr@yahoo.com*

, USA, leharr@stanford.edu, lesimons@stanford.edu

Background: Fear of Pain Questionnaire for Child (FOPQ-C) and Parent (FOPQ-P) versions has been developed to assess pain related fear in children and their parents. **Aim:** This study is aimed to investigate the psychometric properties of the Turkish version of the FOPQ-C and FOPQ-P. **Method:** A total of 199 children with chronic pain (66 boys and 133 girls, mean age:13.3±2.7) and 84 typically developing children (34 boys and 54 girls, mean age:12.6±3.2) were included in the study. Wong-Baker Face Pain Scale (WBFPS), Pain Catastrophizing Scale Child and Parent Versions (PCS-C & P), FOPQ-C and were FOPQ-P used. Internal consistency and test-retest analyzes were applied to determine the reliability of the FOPQ-C and FOPQ-P. The reliability of the FOPQ-C and FOPQ-P were assessed using internal consistency and test-retest analyses. The validity of the FOPQ-C and FOPQ-P were assessed using scale validity and confirmatory factor analysis. The relationship between the scales was determined by the Pearson Correlation Coefficient. Statistical significance level was accepted as $p<0.05$. **Results:** The Turkish version of the FOPQ-C and FOPQ-P showed good-perfect internal consistency (Cronbach $\alpha_{child}=0.81$ & $\alpha_{parent}=0.88$ total scale) and test-retest reliability ($ICC_{child}=0.91$, $ICC_{parent}=0.96$). The confirmatory factor analysis showed the presence of a two-component structure in the FOPQ-C and FOPQ-P. As a result of the Confirmatory Factor Analysis, it was seen that the FOPQ-C and FOPQ-P model index values provided a suitable fit compared to the reference values. The significant weak to moderate positive correlations were found between FOPQ-C and FOPQ-P total score and Wong-Baker Face Pain Scale ($r_{child}=0.43$, $r_{parent}=0.38$ $p<0.001$,), PCS ($r_{child}=0.63$, $r_{parent}=0.43$). **Discussion and Conclusion:** The findings of this research provide strong evidence that the Turkish version of the FOPQ-C and FOPQ-P have acceptable psychometric properties, encompassing both validity and reliability. FOPQ-C and FOPQ-P can be safely applied by clinicians and researchers.

Keywords: Headache, Disability, Fear, Parent, Chronic Pain, Child

EFFECT OF PREGABALIN ON THE OXIDANT-ANTIOXIDANT SYSTEM IN BRAIN, PANCREAS, SPLEEN AND TESTICULAR TISSUES IN THE LIPOPOLYSACCHARIDE-INDUCED SEPSIS MODEL

Dilek Çevik*, Nurhan Gümral, Rahime Aslankoç**, Elif Selin Karanfil**, Ayça Coşkun**, Rümeysa Yorulmaz****

*Süleyman Demirel University, Institute of Health Sciences, Isparta, Turkey (dilekkcevik86@gmail.com)

**Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Physiology, Isparta, Turkey (ngumral@hotmail.com, asrahime@gmail.com, selinkaranfil96@gmail.com, dr.aycacoskun@gmail.com, rumeysayorulmaz@sdu.edu.tr)

Background: Sepsis is life-threatening organ failure caused by the host's inappropriate response to infection. **Aim:** The aim of this study is to investigate the effect of pregabalin (PRG) on the oxidant-antioxidant system in brain, pancreas, spleen and testicular tissues in the lipopolysaccharide (LPS)-induced sepsis model. **Methods:** Rats were randomly divided into three groups as control, LPS and LPS+PRG. Saline solution was administered 30 mg/kg orally and 5 mg/kg intraperitoneally (i.p.) to the control group. LPS was applied as 5 mg/kg, i.p. to the LPS group. In the LPS+PRG group, PRG at 30 mg/kg orally and one hour before LPS administration, one hour later 5 mg/kg i.p. LPS was applied. Rats were sacrificed 6 hours after LPS administration. Malondialdehyde (MDA), catalase (CAT) and superoxide dismutase (SOD) values were examined for oxidant-antioxidant system evaluation. **Results:** In the brain tissue PRG applied group, a significant decrease in MDA values and a significant increase in SOD values were detected compared to the control and LPS groups ($p<0.05$). No significant results were found in pancreas, spleen and testicular tissues ($p>0.05$). **Discussion and Conclusion:** PRG may has a protective effect on the oxidant-antioxidant system in brain tissue in sepsis. More studies are needed to investigate its effect on pancreas, spleen and testicular tissues.

Key Words: Sepsis, Pregabalin, Brain, Pancreas, Spleen, Testicle, Oxidant-Antioxidant System

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE GÜNCEL BİR YAKLAŞIM: SPOR DİŞ HEKIMLİĞİ

Ezgi TÜRK AKBULUT*

** Aksaray Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Aksaray, Türkiye, ezgi.turkakbulut@aksaray.edu.tr*

Spor ve beslenme, bireyin hem fiziksel hem de psikolojik açıdan sağlıklı olmasının temelini oluşturmaktadır. Sporun bireyin yaşam kalitesini, özgüvenini ve ekip ruhu ile çalışmasını olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Ülkemiz dahil olmak üzere birçok ülkede spor aktiviteleri gerek amatör gerekse profesyonel şekilde yapılmaktadır. Özellikle takım sporlarında yer alan bireyin yüksek iletişim gücüne ve sorumluluk bilincine sahip olduğu ve karşılaştığı olumsuz durumlardan daha kolay başa çıkabildiği bildirilmektedir. Sağlık bir bütün olarak ele alındığında ağız ve diş sağlığı, sporcunun fiziksel başarısının ve psikolojik sağlığının önemli bir parçasıdır. Spor yapan bazı kişilerin karbonhidrat ağırlıklı yiyecek tüketimi, yüksek asit içeren içecek tüketimi, spor aktivitesi sırasında tükürük akışının azalması, oral hijyen yeteneğinin eksikliği, dentoalveolar ve/veya perioral doku yaralanmaları gibi sebeplerden dolayı ağız ve diş sağlığı yapısı bozulmaktadır. Sporcularda diş çürükleri, erozyon, dişeti hastalıkları, maloklüzyon, temporomandibular eklem bozuklukları ve orofasiyal yaralanmalar gibi sağlık sorunlarının sıklığının ve yaygınlığının artması nedeniyle sporcuların ağız ve diş sağlığının kontrolü ve takibi büyük ilgi görmeye başlamıştır. Sporcunun ağız ve diş sağlığı durumunun başarı performansını etkilemesinden dolayı dentoalveolar ve perioral dokulardaki olası hastalıkların teşhisi, tedavisi ve dental travmalardan korunma önleminde spor diş hekimliği günümüzde multidisipliner ve spesifik bir alan olarak yer almaya başlamıştır. Spor diş hekimliği ağız ve yüz yaralanmalarının önlenmesinde, gereken koruyucu uygulamaların belirlenmesinde, olası travma durumunda bilgilerin toplanmasında ve müdahale edilmesinde görev alır. Sporcuların başarı performansını arttırmak ve sağlığının bir bütün olarak iyi olması için spor diş hekimliği ile ağız ve diş sağlığını koruyacak önlemler alınmalı, gereken dental tedavileri ve düzenli kontrolleri yapılmalıdır. Bu derlemenin amacı, sporcu sağlığının bir parçası olan ağız ve diş sağlığının korunmasında spor diş hekimliğinin önemini vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Ağız-diş sağlığı, Spor diş hekimliği

Poster Bildiri

DİYET POLİFENOLLERİNİN GESTASYONEL DİYABET RİSKİ ÜZERİNDEKİ POTANSİYEL ETKİLERİ

Sümeyye Begüm Atalan*, Kadriye Elif İmre**

**Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu/Türkiye, begumatalan@kastamonu.edu.tr*

*** Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu/Türkiye, keimre@kastamonu.edu.tr*

Maternal beslenme fetal gelişim için kritik bir penceredir, gebelik öncesi ve gebelik dönemindeki diyet ve beslenme durumu hem fetüsün hem de annenin sağlığını belirleyebilir. Dünya genelinde özellikle üreme çağındaki kadınlar arasında obezitenin artmasıyla gebelik komplikasyonlarından biri olan gestasyonel diyabet giderek yaygınlaşmaktadır. Gestasyonel diyabet gebelik döneminde başlayan ve herhangi bir derecedeki glukoz intoleransı olarak tanımlanmaktadır. Maternal ve fetal sağlık üzerinde olumsuz sonuçlarla ilişkilidir ve metabolik bozuklukların riskini artırır. Dolayısıyla gestasyonel diyabetin önlenmesi önemli bir halk sağlığı sorunudur. Gestasyonel diyabetin tedavisi oluşabilecek gebelik komplikasyonlarını ve perinatal morbiditeyi önlemek için temeldir. Gebelik öncesi veya gebelik döneminde beslenmeye ilişkin faktörlerin gestasyonel diyabet üzerine etkisine dair artan kanıtlar bulunmaktadır. Gestasyonel diyabet, oksidatif stresle karakterizedir. Diyet polifenolleri, oksidatif stresle ilişkili hastalıklarda kullanılabilecek bir antioksidan kapasiteye sahiptir. Polifenoller açısından zengin besinlerin tüketimi, gebelik döneminde ortaya çıkan hastalıkları önleme ve gelecek nesillerin sağlığını iyileştirme konusunda koruyucu bir rol oynayabilir. Diyet polifenolleri, bitkisel besinlerde bulunan 8000'den fazla farklı biyolojik olarak aktif bileşiğin oluşturduğu çeşitli bir gruptur ve diyette en yaygın bulunan antioksidanlardır. Polifenoller, insan sağlığı üzerinde yararlı etkileri olduğu bilinen bileşiklerdir. Birçok çalışma, diyet polifenollerinin antiinflamatuar ve antioksidan etkilerinden dolayı antidiyabetik etkilerinin yanı sıra insülin salınımı ve insülin sinyal yolu üzerindeki olumlu etkilerini bildirmektedir. Bu çalışmada diyet polifenollerinin gestasyonel diyabet üzerindeki etkilerinin gözden geçirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Maternal, fetal, gestasyonel diyabet, diyet, polifenol

Sözel Bildiri

LİSE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK MOBİL DEPREM EĞİTİMİ UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ

Kamil Koçak*, Hatice Şimşek Keskin, Abdullah Erdal Tümer***, Şerife Reyhan Uçku****

** Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, kamilkocak45@gmail.com*

*** Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*

****Necmettin Erbakan Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Bilgisayar Yazılımı Anabilim Dalı, Konya, Türkiye*

Giriş: Deprem, en yüksek mortaliteye sahip doğal tehlike türüdür. Deprem gibi tehlikelerin afete dönüşmesini engellemenin temelinde toplumun afetlere karşı bilinçli olmasını sağlamak yatmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerine yönelik mobil deprem eğitimi uygulamasının geliştirilmesidir. **Yöntem:** Mobil deprem eğitimi uygulamasının geliştirilmesi için ADDIE (Analiz, Tasarım, Geliştirme, Uygulama, Değerlendirme) modeli kullanılmıştır. ADDIE, eğitim materyalleri oluşturmaya yönelik sistematik bir yaklaşımdır. Modeldeki aşamalar tamamlandıktan sonra kullanılabilir bir ürün ortaya çıkmaktadır. Analiz aşamasında literatürde deprem eğitimine yönelik geliştirilen mobil uygulamalar incelenmiş ve öğrencilerin depremle ilgili eksiklerini belirlemek için ön çalışma yapılmıştır. Tasarım aşamasında ders planları ve eğitim içeriği oluşturulmuş, uygunluğunun değerlendirilmesi için uzman görüşüne başvurulmuştur. Davis tekniğiyle kapsam geçerlilik indeksi hesaplanmıştır. Geliştirme aşamasında, tasarım özellikleri belirlenen eğitim içeriği yazılım uzmanı işbirliğiyle mobil uygulamaya dönüştürülmüştür. Uygulama aşamasında, mobil deprem eğitimi uygulamasının prototipi 10 lise öğrencisinin telefonuna indirilmiş ve 2 hafta boyunca öğrencilerin mobil uygulamayı kullanması sağlanmıştır. Değerlendirme aşamasında, uygulamayı kullanan lise öğrencilerinin önerileri doğrultusunda gerekli güncellemeler yapılmıştır. Bu araştırmanın yürütülmesi için Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Etik Kurulu izni (2022/35-19) ve Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır. **Bulgular:** Literatür incelendiğinde, Türkiye'de lise öğrencilerine yönelik mobil deprem eğitimi uygulamasına ve etkisini değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ön çalışma ile öğrencilerin bilgi düzeyinin eksik olduğu konular belirlenmiştir. Kapsam geçerlilik kat sayısı; ders planlarında 0.83 ile 0.92 arasında, eğitim içeriğinde ise 0.80 ile 0.93 arasında bulunmuştur. Deprem eğitimi uygulaması geliştirilmiş ve Google Play Store'a yüklenmesi sağlanmıştır. Uygulamayı kullanan lise

öğrencilerinin önerileri doğrultusunda uygulamanın logosu, video boyutu, uygulama arka planı özellikleri güncellenmiş ve fotoğraf ekleme özelliği eklenmiştir. Oluşturulan prototip, öğrencilerin önerileri ile son halini almıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Lise öğrencilerine yönelik Android deprem eğitimi uygulaması amaçlanan işlevselliği sağlayacak şekilde geliştirilmiştir. Geliştirilen mobil deprem eğitimi uygulamasının zaman ve mekan sınırlılığını ortadan kaldırma, eğitimde fırsat eşitliğini arttırma, bireyselleştirilmiş öğrenmeyi destekleme ve anlık geri bildirim sağlayabilme gibi avantajları bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afetler, Afet eğitimi, Deprem, Mobil Uygulama, Risk Yönetimi

NOT: *Bu araştırma Dokuz Eylül Üniversitesi TSA-2023-3231 kodlu BAP projesi tarafından desteklenmiştir.*

IHSLC

Poster Bildiri

POLİKİSTİK OVER SENDROMU, DİSBİYOZ VE BESLENME: BAĞIRSAK SAĞLIĞININ POLİKİSTİK OVER SENDROMU ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Sümeyye Begüm Atalan*, Funda Işık**

**Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu/Türkiye, begumatalan@kastamonu.edu.tr*

*** Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu/Türkiye, fisik@kastamonu.edu.tr*

Polikistik over sendromu üreme çağındaki kadınlarda yaygın görülen ve sıklıkla obezite, düşük dereceli kronik inflamasyon ve insülin direnci ile seyreden endokrin bir hastalıktır. Genetik, nöroendokrin ve metabolik faktörlerin polikistik over sendromuna yol açtığı bilinmesine rağmen etiyolojisine dair bilgiler belirsizliğini korumaktadır. Yapılan araştırmalarda bağırsak mikrobiyomundaki değişikliklerle polikistik over sendromunun klinik ve metabolik özellikleri arasında bir ilişki olduğu; bağırsak mikrobiyotasındaki disbiyozun polikistik over sendromunun gelişimi ve ilerlemesinde potansiyel bir etken olabileceği öne sürülmüştür. Bağırsak mikrobiyotası, yaşam süresi boyunca perinatal faktörler, yaş, beslenme alışkanlıkları ve hormonal faktörler de dahil olmak üzere birçok faktör ile değişebilmektedir. İnsan vücudu ile bağırsak mikrobiyotası arasında simbiyotik bir ilişki bulunmakta ve bu ilişki iç ve dış ortam arasındaki ekolojik dengeyi korumaktadır. Bağırsak mikrobiyotasında meydana gelen değişiklikler ile bu denge bozularak metabolik hastalıklar, obezite, tip 2 diyabet ve polikistik over sendromu gibi hastalıkların gelişimi açısından risk ortaya çıkar. Ayrıca bağırsak mikrobiyotası, polikistik over sendromunun kronik inflamasyon, obezite, insülin direnci ve hiperandrojenizm gibi çeşitli patolojik bağlantılarında önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla bağırsak mikrobiyotasının probiyotik, prebiyotik ve sinbiyotik ajanlarla değiştirilmesinin polikistik over sendromu için potansiyel bir tedavi seçeneği olabileceği öne sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mikrobiyota, polikistik over sendromu, disbiyoz

Sözel Bildiri

İNHALE KANNABİNOİD KULLANIMI SONRASI AJİTASYON VE AKUT GÖRME PROBLEMİ İLE GELEN BİR OLGU; TEK SUÇLU MADDE Mİ?

***Ezgi CESUR, **Önder TOMRUK**

Süleyman Demirel Üniversitesi Acil Tıp Ana Bilim Dalı, ORCID NO:0009-0007-5294-0722

Süleyman Demirel Üniversitesi Acil Tıp Ana Bilim Dalı, ORCID NO:0000-0003-2997-1938

Giriş: Madde kötüye kullanımı her geçen gün sayısı artmakta, ülkemiz ve dünya sağlığını tehdit eden en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Madde etkisindeki bu bireylerin acil serviste verdikleri anamnez ve yapılan fizik muayenelerin güvenilirliği sorgulanır düzeydedir, bu sebeple acil serviste bu bireylerin tanı ve tedavisi atlanabilmektedir. Bu vakamız ile acil servise başvuran infektif endokardit ve septik emboli ön tanılı madde bağımlısı bireyin anamnez ve muayenesindeki zorluğuna dikkat çekmek istedik.

Olgu sunumu: 26 yaşında erkek hasta 3 gündür devam eden oral alımda azalma, kusma, terleme ve bugün sabah başlayan görme bozukluğu şikâyeti ile yakınları tarafından getirildi. Ailesinden ayrı ve çoğunlukla sokakta yaşadığı öğrenildi. Travma öyküsü bilinmiyor. Yakınlarından hastanın özgeçmişi ve kullandığı ilaçlar öğrenilemedi. Hastanın tansiyon: 96/43mmHg, nabız: 121 atım/dk, solunum sayısı: 22/dk, ateş: 37,6°C, SpO2: %98 idi. Hastanın ajitasyonu mevcut olup muayeneye izin vermediği, bilinç düzeyi, oryantasyon ve kooperasyonunun azaldığı gözlendi. Sürekli aynı kelimeleri tekrar ediyor, sorulara farklı cevaplar veriyordu. Ekstremitelerde kas gücü defisiti izlenmedi. Direkt ışık refleksi: +/+, indirekt ışık refleksi: +/+, göz hareketlerinde kısıtlılık yok idi. Görme alanı muayenesi değerlendirilemedi. Batın muayenesi de yapılamadı. Solunum sesleri olağandı. Sternum üzerinde yaklaşık 15 cm sütür izi mevcuttu. Sistemsel incelemeler sonucu 6 ay önce geçirilmiş kalp kapak replasmanı olduğu öğrenildi. Sıvı desteği ve stabilizasyon sonrasında toksikoloji paneli çalışıldı. Sentetik kannabinoid saptandı. Eşlik eden görme sorunları nedeniyle santral patolojileri dışlamak amacıyla görüntüleme yapıldı. Difüzyon Manyetik Rezonans(MR)'da oksipital bölgede dağınık yerleşimli çok sayıda enfarkt alanları izlendi. Hastanın acil servis takiplerinde ateşi yükseldi. Crp yüksekliği mevcut olan hastada enfektif odak saptanamadı. Madde bağımlısı olan ve kalp kapak replasmanı öyküsü olan hastada infektif endokardit şüphesi ile kardiyoloji konsülte edildi. Yapılan trans özefageal ekokardiyografi(TEE)'de biyoprotez triküspit kapak üzerinde vejetasyon izlendi. İnfektif endokardit ve septik emboli düşünülen hastaya takip ve tedavisinin düzenlenmesi için yoğun bakıma yatış verildi.

Tartışma: Madde kullanımı tek başına ve beraberinde birçok alanda sağlık tehdidi oluşturmaktadır. Dünyada oldukça yaygın olan madde kullanımının çeşitli komplikasyonlara sebep olduğu bilinmektedir. Psikososyal bozukluklar, bulaşıcı hastalıklar, akut ve kronik enfeksiyonlar bu komplikasyonların başında yer almaktadır. Madde bağımlısı kişiler yeterli sosyal destek ve tıbbi hizmet alamamak ile birlikte çoğu hasta başvuru anında kendini ifade etmekte ve muayeneye adapte olmakta zorluk yaşayabilir. Bu hastaların başvuru şikayetlerinin çoğu madde etkisi olarak değerlendirilip altta yatan hastalık atlanabilmektedir. Madde kullanan hastaların anamnezini almakta ve fizik muayene yapmakta zorluklar ile karşılaşılsa bile her hekimin bu konuda daha özverili çalışması gerektiğini düşünüyoruz.

Anahtar kelimeler: Madde kötüye kullanımı, infektif endokardit, septik emboli

IHSLC

Sözel Bildiri

HUSKY IRKI BİR RATTA VENTRAL BULLA OSTEOTOMİ OLGUSU

Batuhan NEYSE*, Ezgi ŞABABOĞLU BAYTAROĞLU, Yusuf Sinan ŞİRİN***, Mehmet Nur ÇETİN****, Rana TOPKARA*****

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Cerrahi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, neysebatu@gmail.com

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Burdur, Türkiye, ezgisababoglu@mehmetakif.edu.tr

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı Burdur, Türkiye, yusufsinan@mehmetakif.edu.tr

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı Burdur, Türkiye, mncetin@mehmetakif.edu.tr

****** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Cerrahi Anabilim Dalı Burdur, Türkiye, ranatopkara@outlook.com

Bu olgu sunumunun materyalini Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesine getirilen 7 aylık, Husky ırkı, dişi bir rat oluşturdu. Hasta sahibinden alınan anamnezde hastanın başının bir süredir sağa doğru eğik olduğu ve hareket etmekte isteksiz olduğu öğrenildi. Tanı amacıyla yapılan fiziki ve otovideoskopik muayenede hastanın sağ kulak yolunda eksudatif bir akıntı olduğu görüldü. Hastanın uyarılmış işitsel beyinsapı yanıt testi ve tipanometrik ölçümler ile değerlendirilmesi için hasta genel anesteziye alındı. Bu amaçla indüksiyon 2 mg/kg dozunda intravenöz propofol (Propofol-PF, Polifarma) idame ise sevofluran (Sevorane,Abbvie) ile sağlandı. Yapılan muayeneler sonucunda hastaya kronik otitis media tanısı konuldu. Hastanın ventral bulla osteotomi yöntemi ile operasyonuna karar verildi. Analjezi amacıyla 0.5 mg/kg dozunda meloksikam (Maxicam, Sanovel) ve 10 mg/kg dozunda enrofloksasin (Baytril %5, Bayer) antibiyoterapi amacıyla deri altı yol ile uygulandı. Hasta sırt üstü yatış pozisyonuna alınarak, mandibula'nın açısını çevreleyen geniş bir alan tıraş edilip asepsi ve antisepsi sağlandı. Mandibula'nın ramus vertikalis'inin kaudal ve medialinde bulunan bulla palpe edildi ve hemen üzerinden bir deri ensizyonu gerçekleştirildi. Muskulus platysma ensize edildi ve vena linguofasialis geri çekildi. Muskulus digastrikus lateral yönde, muskulus hyoglossus ve styloglossus ise medial yönde künt diseksiyon ile ayrıldı. Bullanın ventral yüzeyinde bulanan dokular künt disseksiyon ile uzaklaştırılarak bulla açığa çıkarıldı. Bullanın ventral duvarı 11 numara bir bistüri yardımı ile delindi ardından küçük bir rongeur yardımı ile genişletildi. Bulla'nın içinde bulunanan eksudatif birikintiden mikrobiyolojik inceleme için steril bir kültür tüpü kullanılarak örnek alındı. Bullanın içinde bulunan eksudatif birikinti uzaklaştırıldı. Subkutan dokular ve deri rutin şekilde kapatıldı. Postoperatif dönemde enfeksiyonu engellemek amaçlı 10 mg/kg dozunda enrofloksasin (Baytril %5, Bayer), ağrı kesici amacıyla 0.5 mg/kg dozunda meloksikam (Maxicam, Sanovel) uygulandı. Postoperatif dönemde yapılan muayenede klinik bulgularda herhangi bir ilerleme olmadığı görüldü.

Anahtar kelimeler: Kulak, Rat, Ventral Bulla Osteotomi

Sözel Bildiri

BİR KÖPEĞİN ÖZOFAGUSUNDAN CERRAHİ OLARAK ÇIKARILAN KEMİK PARÇASI

Doğukan POLAT[1]

1Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Klinik Bilimler Bölümü, Burdur, Türkiye, dpolat@mehmetakif.edu.tr

Bu olgu sunumunun materyalini Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi Acil kliniğine getirilen 6 yaşında, Pekinez ırkı erkek köpek oluşturmaktadır. Hasta sahibinden alınan anemnezde köpeğin iştahsızlığı, halsizliği ve yutma güçlüğünün olduğu ayrıca ağrı belirtileri gösterdiği, belirtilen bulguların yanı sıra hastanın kliniğimize getirilmeden önce başka bir klinikte özofagusta yabancı bir cismin varlığının tespit edildiği ve endoskopi ile çıkarılması denendiği fakat başarısız olunduğu bunun üzerine operatif girişimde bulunularak mideden özofagusa doğru retrograd bir şekilde endoskopi yardımı ile yabancı cisim uzaklaştırılmaya çalışıldığı fakat başarısız olunduğu ve kliniğimize sevk edildiği öğrenildi. Yapılan klinik muayenede; hastada disfajiye bağlı hafif ila orta derecede dehidrasyon, regürgitasyon veya kusma belirtileri gösterdiği saptandı. Yapılan radyografik muayenede hastanın laterolateral yönlü radyografisi alındı ve özofagusta yer alan radyo opak bir yabancı cisim varlığı teyit edildi. Yapılan klinik ve radyografik muayenelerle sonucunda anemnezde belirtilen bulguların özofagusta bulunan kemik parçası kaynaklı olduğu sonucuna varıldı. Hastanın sağ ön ekstremitesi tıraş edilip vena sefalikaya 11-gauge boyutunda intravenöz kateter yerleştirildi ardından preoperatif antibiyoterapi amacıyla 22 mg/kg dozda intravenöz yol ile sefalosporin (Iespor, Ibrahim Etem) uygulandı. Operatif girişim sürecinde 5 ml/kg/saat dozunda laktatlı ringer ile sıvı sağaltımı yapıldı. Hastaya analjezi amacıyla 0.2 mg/kg dozda subkutan yolla meloksikam (Maxicam, Sanovel) uygulandı. Hastaya premedikasyon amacıyla 0.3 mg/kg dozunda butorfanol (Butomidor, Richter Pharma Ag) intramuskuler yol ile uygulandı. İndüksiyon amacıyla intravenöz yol ile 4 mg/kg dozunda propofol (Propofol-PF, Polifarma) ve anestezinin idame süreci ise MAK (Minimum Alveoler Konsantrasyon) 3.6 olarak ayarlanıp sevofluran (Sevorane, Abbvie) ile sağlandı. Hasta sağ latereal yatış pozisyonu verilerek sol toraks duvarının rutin bir şekilde asepsi ve antisepsisi uygulandı. Yabancı cismin uzaklaştırılması amacıyla hastaya transtorasik özofagotomi prosedürü uygulandı. Bu amaçla 5. interkostal aralıktan subperiostal rezeksiyon ile sol plevral boşluğa erişim sağlandı. Özofagusun etkilenen kısmı izole edildi ve yabancı cisim obstrüksiyon bölgesinin kaudalinden longitudinal bir insizyonla uzaklaştırıldı. Yabancı cismin uzaklaştırılmasının ardından özofagus uygun şekilde debride edilip polidioksanon sütür (Polıdıox,Boz Tıbbi Malzeme) materyali kullanılarak onarıldı ve kas grupları ile deri rutin bir şekilde kapatıldı. Post operatif dönemde malnütrisyonun önlenmesi amacıyla hasta 5 gün süreyle nazogastirik sonda ile beslendi ve 5 gün süreyle 1mg/kg dozunda esomeprazol (Nexium, AstraZeneca), üç gün süreyle 0.2 mg/kg dozunda meloksikam (Maxicam, Sanovel) ve 14 gün süreyle 8.75 mg/kg dozunda amoksisilin-klavulanik asit (Synulox, Zoetis), uygulandı.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Cisim, Köpek, Özefagus, İnterkostal.

Sözel Bildiri

SAĞLIK HİZMETLERİNDE NEOLİBERAL DÖNÜŞÜM VE HEKİM GÖÇÜ

Esin AKAR*

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, ekaya@mehmetakif.edu.tr

Küresel ölçekteki neoliberal politikaların bir parçası olarak 2003 yılında uygulanmaya başlayan Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP) Türkiye'de sağlık hizmetlerinin örgütlenme, sunum ve yönetiminde köklü dönüşümlere neden olmuştur. Kamu yönetimi alanında egemen bir yaklaşım olarak Yeni Kamu İşletmeciliği anlayışının yön verdiği bu programla, sağlık hizmetlerinde kamunun geleneksel rolü ve hizmet sunma ilkeleri değişmiş, sağlık hizmetlerinin piyasalaşması ve ticarileşmesi yönünde birçok düzenleme yapılmıştır. Sağlık alanındaki bu neoliberal dönüşüm hekimlerin çalışma koşullarını da olumsuz etkilemiş, özellikle son yıllarda gelişmiş ülkelere göç eden ya da etmek isteyen hekim sayılarında ciddi artışlar yaşanmıştır. Bu bildiride sağlık hizmetleri alanındaki neoliberal dönüşümün, hekimlerin gelişmiş ülkelere göçü üzerindeki etkilerinin ilgili literatür ve araştırma sonuçları üzerinden tartışılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Neoliberal Sağlık Politikaları, Yeni Kamu İşletmeciliği, Hekim Göçü

Sözel Bildiri

SİNNAMİK ASİTİN DİYABETİK KOMPLİKASYONLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Gülsüm Betül ÖZYURT[1], Mustafa ÖZTOP[2]

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, gulsumbetulozyurt@gmail.com

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye, moztop@mehmetakif.edu.tr

Diyabet, dünyada görülme sıklığı sürekli artan metabolik bir hastalıktır. Diyabet birçok dokuda ciddi metabolik bozukluklar ve fizyolojik olmayan değişikliklerle sonuçlanan patolojik bir durumdur. Diyabet özellikle kardiyovasküler sistem, böbrekler, gözler ve sinir sisteminde oksidatif hasara neden olan reaktif oksijen türlerinin oluşumu ve ciddi doku hasarı ile ilişkilidir. Diyabetin önemli göstergelerinden hiperglisemi, dolaşımda ve hücrelerde bulunan proteinlerde glikozilasyonuna neden olur ve doku proteinlerinde ileri glikozilasyon son ürünlerinin oluşumu ve birikimiyle otooksidatif reaksiyonu başlatabilir. Hiperglisemi, DNA bazlarının ve şeker fosfat bağlama bölgelerinin oksidasyonu yoluyla DNA hasarına da neden olmaktadır. Bu değişikliklerin meydana gelmesi, mutajenik etkilere ve DNA replikasyonunun durmasına neden olabilir ve diyabet hastalarında kanser geliştirme riskleri ile ilişkilendirilebilir. Polifenoller, insan besindeki önemli fitokimyasal bileşiklerdir ve bunlardan sinamik asit ve türevleri meyveler, sebzeler ve tahıl taneleri gibi bitkisel gıdalarda bulunur. Örneğin sinnamik asit, tarçın (*Cinnamomum cassia*), turunçgiller, üzüm (*Vitis vinifera*), çay (*Camellia sinensis*), kakao (*Theobroma cacao*), ıspanak (*Spinacia oleracea*), kereviz (*Apium graveolens* L.) ve turpgiller ailesinde bulunan sebzelerden elde edilebilir. Sinnamik asit ve türevlerinin insülin salınımını iyileştirme, karaciğerde glikolizi hızlandırma, adiponektin salınımını artırma, glukoz alımını artırma, pankreas β-hücre işlevini iyileştirme ve diyabet kaynaklı protein glikozilasyonunu azaltma gibi önemli antidiyabetik etkilerinin olduğunu ve diyabet komplikasyonlarını önlediği bildirilmektedir. Yapılan hücre kültürü ve hayvan deneyi çalışmalarında doza bağlı olarak sinnamik asit türevlerinin insülin salınımını uyarıcı ve kan glukoz düzeylerini düzenleyici etkilerinin olduğu bildirilmektedir. Oral yolla verilen sinnamik asitin diyabetik sıçanlarda glukoz toleransını önemli ölçüde iyileştirdiği bildirilmiştir. Literatürden özetlenen bu sonuçlar, sinnamik asitin glukoz toleransını ve insülin salınımını iyileştirerek anti-diyabetik etkiler sergilediğini ve bitkisel kaynaklı sinnamik asit içeren ürünlerin diyabetik komplikasyonları iyileştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Sinnamik Asit, Glukoz Toleransı, İnsülin Salınımı

Sözel Bildiri

KÖPEKLERİN UZUN KEMİK KIRIKLARINDA OPERASYON ÖNCESİ VE SONRASI SİNİRSEL İLETİMLERİNDEKİ DEĞİŞİMLERİN ARAŞTIRILMASI

Necip KÜÇÜKSAYIN*, Yusuf Sinan ŞİRİN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur, Türkiye, yaşamvetlife@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, yusufsinan@gmail.com*

*Bu araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 0620-YL-19 proje numarası ile desteklenmiştir.

Herhangi bir nedenle (travma vb.) sinire uygulanan basının süresi ve şiddetine bağlı olarak sinir liflerinde bir takım yapısal ve fonksiyonel bozukluklar gözlenmektedir. Aynı zamanda sinir liflerinde meydana gelen lezyonun tipi ve derecesine bağlı olarak, motor ve duyusal sinir iletiminin yavaşlaması veya durması söz konusudur. Bu çalışmada sinir hasarlarında elde edilen elektromiyografi (EMG) verilerinin amplitüd, latans ve iletim hızları hesaplanarak, operasyon öncesi ve sonrası verilerdeki değişikliklerin değerlendirilmesi amaçlandı. Bu araştırmaya Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesine trafik kazası nedeniyle getirilen 6' sı erkek, 10' u dişi 16 köpek dahil edildi. Veteriner Fakültesi Kliniklerine getirilen bütün hayvanların kaza sonrası kırık olmayan kontralateral ekstremitelerinin EMG kayıtları, kırık bulunan ekstremitelerinin operasyon öncesi, hemen operasyon sonrası ve postoperatif 10. gün EMG kayıtları elde edildi. Bu çalışmada yer alan amplitüd verileri ile sinir iletim hızları arasındaki değişimler proksimal ve distal nervus peroneus için istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. Latans, amplitüd ve motor sinir iletim hızları, sinir yaralanmalarında ve iyileşme sürecinde takibi yapılabilen, değişimleri incelenebilen parametrelerdir. Bu çalışmanın sonucuna göre elde edilen amplitüd ve sinir iletim hızı parametleri, latans değişimlerine göre daha hassas ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Tanıya yardımcı elektromiyografik muayenelerin travmalı olgularda özellikle prognozun tahmini ve hasarın belirlenmesinde sağladığı anlamlı veriler nedeniyle değerlendirilmesi önerilir.

Anahtar kelimeler: Elektromiyografi, EMG, Kırık, Köpek, Sinir iletim hızı

Sözel Bildiri

V-GEL® SUPRAGLOTTİK SOLUNUM YOLU CİHAZI İLE KAFLI ENDOTRAHEAL TÜPÜN KEDİLERDE ORTA KULAK BASINCINA ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ahmet Hamdi KÜÇÜK*, Yusuf Sinan ŞİRİN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur, Türkiye, ahmethamdikucuk@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, yusufsinan@gmail.com*

**Bu araştırma Burdur Mehmet Akif Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 0414-YL-17 proje numarası ile desteklenmiştir.*

Bu çalışmada, endotraheal tüp ya da V-Gel® supraglottik solunum yolu cihazı ile entübe edilen kedilerde timpanometrik verilerle elde edilen orta kulak basınçlarının karşılaştırılması amaçlandı. Çalışma materyalini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi Cerrahi kliniğine getirilen, solunum yolu ve/veya kulak hastalığı bulguları olmayan, ASA sınıfı I-II olarak belirlenen 24 yetişkin kedi oluşturdu. Asepromazin uygulamasından sonra propofol ile indüksiyonu sağlanan kediler 4 gruba ayrıldı: 1. gruptaki kedilere V-Gel® entübasyonunu takiben %33 O2 - %67 N2O; 2. gruptakilere V-Gel® entübasyonunu takiben %40 O2 - %60 hava izofluran ile kombine edilerek genel anestezileri sağlandı. Sırasıyla aynı solunum yolu yönetim protokolü 3. ve 4. gruplar için endotraheal entübasyonu takiben kullanıldı. Supraglottik solunum yolu cihazı ya da endotraheal tüp yerleştirildiği an 0 kabul edildi ve tüm vakalardan belirli dakikalarda timpanometri kayıtları alındı. N2O kullanılan gruplarda 40. dakika timpanometri kayıtlarından sonra N2O kesilerek hava verildi. Hava ile ventile edilen gruplarda orta kulak basıncının değişmediği ($p>0,05$) ancak N2O ile ventile edilen her iki grupta da orta kulak basıncının arttığı izlendi ($p<0,05$). Endotraheal tüp ve xiii V-Gel® arasında orta kulak basıncı yönünden belirgin bir farklılık tespit edilmedi. Timpanometrinin veteriner hekimlik alanında kullanımının yaygınlaştırılmasının anlamlı olacağı öngörüldü.

Anahtar kelimeler: Endotraheal Tüp, Kedi, Orta Kulak Basıncı, V-Gel

Sözel Bildiri

V-GEL® SUPRAGLOTTİK SOLUNUM YOLU CİHAZI KULLANILAN KEDİLERDE DÜŞÜK VE YÜKSEK AKIM İZOFLURAN ANESTEZİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ahmet Bircan YALIN*, Yusuf Sinan ŞİRİN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur, Türkiye, ahmetbircanyalin@gmail.com*
***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, yusufsinan@gmail.com*
**Bu araştırma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 0500-YL-18 proje numarası ile desteklenmiştir.*

ÖZET

Bu çalışmada, izofluran genel anestezisine alınan ve V-Gel® supraglottik solunum yolu cihazı (SGAD) kullanılan kedilerde düşük akım ve yüksek akım anestezisinin klinik kullanılabilirliğinin belirlenmesi amaçlandı. Çalışma materyalini Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Cerrahi Kliniğine çeşitli şikayetlerle getirilen 16 kedi oluşturdu. 16 olgunun, 14'ü erkek, 2'si dişi kediden oluşmaktadır. Kedilerin düşük akım anestezi (DAA) ve yüksek akım anestezi (YAA) için ağırlıkları sırasıyla 2,55-5 kg (ort, 3,43±0,29 kg) ve 3,1-5 kg (ort, 4,04 ± 0,21 kg) arasında değişmektedir. 16 adet kedi rastgele eşit iki gruba (DAA grubu n=8, YAA grubu n=8) ayrıldı. Tüm kedilere trankilizan olarak 1,1 mg/kg asepromazin maleat oral yolla verildi. 20 dakika sonra intravenöz yolla 4 mg/kg dozunda propofol uygulandı. İndüksiyonu takiben V-Gel® supraglottik solunum yolu cihazı ile entübasyon sağlandı. DAA grubuna başlangıçta 0,8 L taze gaz akımı ve vaporizatör ayarı %3'e getirilerek izofluran verildi. Sonra akım 0,2 L'ye indirilerek end tidal izofluran MAC konsantrasyonu 1,6-1,8 olacak şekilde idame edildi. YAA grubuna başlangıçta 0,8 L taze gaz akımı ve vaporizatör ayarı %3'e getirilerek izofluran verildi. Sonra taze gaz akımı değiştirilmeden end tidal izofluran MAC konsantrasyonu 1,6-1,8 olacak şekilde idame edildi. Uygulanan cerrahi girişim bitmesinden 15 dakika önce analjezi oluşturmak amacıyla butorfanol deri altı uygulandı. Son deri dikişi ile birlikte DAA grubunda taze gaz akımı 0,8 L'ye çıkarıldı ve vaporizatör kapatıldı. Hemodinamik parametreler, venöz kan gazı (anestezi öncesi, anestezi süresince, spontan solunum geldiğinde), dinamik kompliyans, ekstübasyon süresi, sarf edilen izofluran ve oksijen miktarları değerlendirildi. DAA grubunda sarf edilen ortalama izofluran ve oksijen miktarı sırasıyla 3,13±0,64 ml ve 25,88±2,25 L'dir. YAA grubunda sarf edilen ortalama izofluran ve oksijen miktarı sırasıyla 9,38±0,92 ml ve 49,25±2,14 L'dir. Her iki grup için çalışma sonucuna göre hemodinamik parametreler, venöz kan gazı sonuçları, dinamik kompliyans ve ekstübasyon sürelerinde benzer sonuçlar elde edildi. V-Gel® kullanılarak yapılan düşük akım anestezi, izofluran idamesinde yeterli donanıma sahip anestezi cihazı ve yakın monitörizasyon şartlarında, yakın laktat düzeyi takibiyle güvenle uygulanabileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Düşük akım, Kedi, İzofluran, V-Gel® , Yüksek akım

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI İLE LİDERLİK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖZ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Tuğba Öztürk Yıldırım*

** Doğuş Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, tugba.ozturkyildirim@gmail.com*

Giriş: E-öğrenmenin hemşirelik eğitiminde kullanımı ve yaygınlığı artmaktadır. Bu ortamda hemşirelik öğrencilerinin sergilediği liderlik davranışlarının ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarının bilinmesi önemlidir. **Amaç:** Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumları ile liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. **Yöntem:** Tanımlayıcı tipteki bu çalışmaya 1-15 Şubat 2024 tarihleri arasında kolayda örnekleme yöntemi ile 174 hemşirelik öğrencisi katılmıştır. Veriler E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algıları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 26 paket programı kullanılmıştır. Analiz yöntemlerinin belirlenmesinde normal dağılım şartı dikkate alınmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi tercih edilmiştir. **Bulgular:** Hemşirelik öğrencilerinin %75,9'u kadın, %80,5'inin yaş aralığı 18-21 arası, %48,3'ünün genel not ortalaması 2,00-3,00 arasındadır. Hemşirelik öğrencilerinin puan ortalamaları: liderlik davranışları 3,99±0,68; katılımcı lider 4,04±0,70; kendine güvenen lider 3,82±0,83; ilkeli lider 4,22±0,64 ve kararlı lider 3,88±0,86'dır. E öğrenme puan ortalaması ise 3,06±1,09'dur. E öğrenme ile liderlik davranışları (r: ,447), katılımcı lider (r: ,434), kendine güvenen lider (r: ,486), ilkeli lider (r: ,295) ve kararlı lider (r: ,369) arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinde liderlik davranışlarının yüksek, e-öğrenme düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinde kendine güvenen lider ve kararlı lider alt boyutlarının liderlik davranışları ölçek geneli puan ortalamasının altında kaldığı ve bu nedenle geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Hemşirelik öğrencilerinde e-öğrenmeye yönelik tutumları arttıkça liderlik davranışlarınında aynı şekilde arttığı ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: E-öğrenme, Liderlik, Hemşirelik Öğrencisi.

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF THE TITRE VALUES OF AUTOLOGOUS VACCINES USED IN THE FIELD FOR THE TREATMENT OF TEAT AND BODY WARTS CAUSED BY BOVINE PAPILLOMAVIRUS

Sevinç Kant*, Yakup Sinan Orta*, Mehmet Kale*, İbrahim Oğuz GAYAKER*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, oguzgayaker@gmail.com*

Background: Teat and body warts are one of important health problems in cattle enterprises. Many alternative methods are used in the treatment of warts. However, autologous vaccination is the most effective way to regress and prevent the recurrence of warts. **Aim**: To determine the titre values of autologous vaccines in the treatment of teat and body warts caused by Bovine Papilloma Virus (BPV) in Burdur region and to form the basis for the preparation of live/inactive vaccines to be prepared in the future. **Methods:** Ten gram samples were collected from each of 50 teat and 50 body warts caused by BPV in cattle (1-10 years old in different breeds) in Burdur. The samples were kept overnight at -30°C. These were dried the next day by washing with soapy water. Duly dissected and homogenised wart tissues were prepared according to the autologous vaccine procedure. Antibiotic, antifungal and adjuvant addition was made to the vaccine. Contaminated microorganism test in autologous vaccines performed virus microtitration test. **Results:** The $Log_{10}DKID_{50}$ value of the autologous vaccine prepared from BPV-induced teat warts was found to be 10^{18}-$10^{19,5}$ on average, while this value was $10^{20,5}$-$10^{22,5}$ in autologous vaccines prepared from body warts. **Discussion and conclusion:** Titre values of autologous vaccines prepared individually from wart samples were found to be high in teat and body warts caused by BPV in cattle in Burdur. In addition, the titre value of autologous vaccines prepared from body warts was higher than the titre value of autologous vaccines prepared from teat warts. Therefore, we recommend that these titre values be taken into account in the standard commercial vaccines to be prepared against BPV-induced teat and body warts in cattle in the future.

Keywords: Bovine papillomavirus, Warts, Autologous vaccine, Titration

Sözel Bildiri

SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI EĞİTİMİNİN İNTÖRN HEKİMLERİN HASTA KİMLİĞİNİ TANIMLAMA VE DOĞRULAMA BİLGİSİNE ETKİSİ

Tuğçe Çamlıca1, Vildan Kaya1, Gülşah Kılınç1, Didem Eker2, Filiz Alkaya Solmaz3, Mukadder İnci Başer Kolcu4, Giray Kolcu4, Sabriye Ercan5, Rasih Yazkan6

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü, Isparta, Türkiye

[2] Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Kalite Direktörlüğü, Isparta, Türkiye

[3] Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Cerrahi Tıp Bilimleri Bölümü, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye

[4] Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Tıp Eğitimi ve Bilişimi Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye

[5] Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Spor Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye

[6] Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Cerrahi Tıp Bilimleri Bölümü, Göğüs Cerrahisi Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye

Giriş: Hasta Güvenliği Hedefleri, hasta kimliği tanımlamanın ve doğrulamanın dikkat edilmesi gereken standartlardan ilki olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla hataları önlemek ve verilen sağlık hizmetinin kalitesini arttırabilmek amacıyla hastanelerin güvenilir bir tanımlama sistemine sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Amaç: Bu araştırma, bir üniversite hastanesinde öğrenim görmekte olan intörn hekimlerin kimlik doğrulama bilgilerinin belirlenmesi ve tek oturumluk yüz yüze eğitim ile bilgi düzeylerindeki değişiminin incelenmesi amacıyla planlandı.

Yöntem: Araştırma bir üniversite hastanesinde çalışan ve "Sağlıkta Kalite Standartları Eğitimi"ne katılım sağlayan intörn hekimler (Ön Test n=243, Son Test n=165) ile gerçekleştirildi. Eğitimin etkinliğini değerlendirebilmek için intörn hekimlere eğitimden önce (1 hafta) ve eğitimden sonra (ilk 24 saat içerisinde) Google form ile online anket uygulandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotların (ortalama, standart hata, frekans, minimum, maksimum) yanı sıra Mann Whitney U Testi ve Monte Carlo düzeltmeli Ki-Kare testi kullanıldı. Anlamlılık $p<0,001$ ve $p<0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular: Araştırmaya katılan hekimlerin; özellikle eğitimden sonra uygulanan son testte hasta kimliğini tanımlama ve doğrulama işlemini yapacak kişi konusunda tüm sağlık çalışanlarını kapsayacak şekilde görüş verme eğiliminde olduğu tespit edildi. Hasta kimliğini tanımlama ve doğrulama hatası olduğunda yapılması gereken uygulama konusundaki görüşlerin ise eğitim sonrasında hatanın bildirilmesi gerektiği yönünde arttığı belirlendi ($p=0,020$).

Tartışme ve Sonuç: Araştırma sonuçlarımıza göre hasta kimliği tanımlama ve doğrulama sistemi için kanıta dayalı kaynaklarda hedef olarak gösterilen ekip işbirliğinin kurumumuzda ulaşılan standartlar arasında yer aldığı görüldü. Ayrıca bu sistemin asıl amacı olan hata oranını azaltma ve hata ile karşılaşıldığında gerekli düzeltme faaliyetleri için harekete geçme hedeflerinin verilen "Sağlıkta Kalite Standartları" eğitimi doğrultusunda olumlu yönde şekillendiği belirlendi. Güvenlik kültürünün eğitim ve saha entegrasyonu ile sağlanabileceği düşünüldüğünde konu ile ilgili daha fazla araştırma yapılması gerektiği öngörülmekte ve çalışmamızın ileride yapılacak olan araştırmalar ve düzeltici faaliyetler için kanıt oluşturabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İntörnlük, Kalite Değerlendirmesi, Kalite İyileşmesi, Sağlık Hizmeti.

IHSLC

FİTNESS MERKEZLERİ ÜZERİNE ETNOGRAFİK BİR ÇALIŞMA

Mine ÖMERCİOĞLU*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Spor Bilimleri ve Sporcu Yetiştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi, Burdur, Türkiye, myalcinkaya@mehmetakif.edu.tr*

Arkaplan: Günümüzde fitness merkezlerinin yaygınlaşması ve fitness merkezlerini kullanan bireylerin sayısındaki artış düşünüldüğünde, fitness özelinde bir mekân ve topluluk kültürünün var olduğu bilinmektedir. Fitness kültürü olarak tanımlanan bu etnografik yapı, popüler kültürün ve değişen dünyanın kaçınılmaz etkileri ile değişime uğramaktadır. **Amaç:** Bu araştırmanın amacı fitness eğitmenlerinin mesleki deneyimleri kapsamında, fitness merkezlerini, kullanıcılarının demografik yapısı, kullanım amacı ve kullanım şekilleri bakımından değerlendirmektir. **Yöntem:** Bu araştırma metodolojik olarak, nitel bir araştırma yöntemi olan etnografik çalışma deseni ile kurgulanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, fitness eğitmenliği deneyimine sahip (12-14 yıl), 2 kadın ve 1 erkek fitness antrenörü oluşturmaktadır. Bu çalışmanın verileri, katılımcılar ile 72 dakika boyunca yapılan odak grup görüşmesi ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak ise yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde tema analizi, betimsel analiz, analitik genelleme ve kappa analizi yapılmıştır. Bu çalışma, gelecekte konu ile ilgili yapılması planlanan daha kapsamlı bir araştırmanın ön çalışması niteliğindedir. **Bulgular:** Katılımcılarla yapılan görüşme sonrasında elde edilen verilere göre, günümüzde değişen kadın vücudu algısının bir sonucu olarak kadınlar, kaslanma amacı ile fitness merkezlerini daha fazla kullanmaktadır. Ayrıca fitness merkezlerinin özellikle genç kullanıcılar tarafından bilinçsizse kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu bilinçsiz kullanımın nedeni, sosyal medya mecralarında dolaşan bilgi kirliliği olarak görülmektedir. Ayrıca günümüzde fitness merkezleri sağlığı koruma, zayıflama, kaslanma, rahatlama ve rehabilitasyon amacına ilaveten boş zamanı değerlendirme, kişisel reklam/gösteriş, sosyalleşme, flörtleşme, eğitim ve merak amacı ile de talep görmektedir. Kullanıcılar mobil egzersiz uygulamaları, fitness modelleri ve diğer eğitim içerikli internet platformları sayesinde fitness antrenörlerinin yönlendirmelerine daha az ihtiyaç duymaktadırlar. Egzersiz kültürüne sahip olmamasına rağmen kullanıcıların bazıları, sosyal medyanın kişiler üzerine dayattığı sosyal görünme ve beğenilme arzusunun bir sonucu olarak fitness merkezlerini kısa süreli de olsa kullanmaktadır. **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışmadan elde edilen verilere dayanarak, fitness merkezlerinin demografik yapısının zamana ve değişen beden algısına bağlı olarak değiştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca fitness merkezleri kullanıcılarının çoğunluğunun bazı kazanımları edinme konusunda sabırsız olması ve bilinçsiz bir şekilde egzersize katılım sağlamaları nedeni ile ilerleyen süreçlerde bir takım sağlık problemleri ile karşılaşabilecekleri öngörülebilir.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz, Etnografik Çalışma, Fitness, Kültür, Sağlık

Sözel Bildiri

VIRAL FACTORS THAT CAUSE DIARRHEA IN LAMBS AND GOAT

Göksal AKGÜL, Kamil ATLI

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi

Neonatal period diarrhea in small ruminants causes significant economic losses in small ruminant breeding. The main causes of lamb and goat deaths are gastrointestinal system diseases, circulatory system diseases, respiratory system diseases, vitamin E, selenium and copper deficiency, lack of care and nutrition and environmental conditions can be listed. It has been detected that 59.75% of neonatal period lamb losses occurred due to digestive system diseases, 13.3% due to respiratory diseases, 12.34% due to unknown causes, 6.17% due to pneumoenteritis and 8.39% due to traumatic reasons. Diarrhea in lambs and kids can be described as a complex and multifactorial syndrome. The animal's susceptibility to disease, nutritional status, environmental factors, herd management, and various infectious agents can influence the onset and development of the disease. Among the viruses identified in small ruminants based on observational or experimental studies and eventually associated with enteric disease are adenoviruses, astroviruses, bunyaviruses, caliciviruses, coronaviruses, picornaviruses, morbilliviruses and rotaviruses. The most commonly used samples to diagnose viral agents that cause diarrhea are feces, intestinal contents and parts taken from the intestine. For diagnosis, direct diagnostic methods are used from diarrheal stool and intestinal contents, and indirect diagnostic methods are used from blood serum samples. Maternal antibodies transferred to newborns through colostrum are very important for passive immunity and control of infection. It has been observed that the lambs and goats receiving maternal antibodies through colostrum have a much lower risk of infection compared to those who do not receive maternal antibodies. In order to protect newborns, by vaccinating pregnant sheep and goats, high antibody titers can be created in mothers and protection can be created in newborns with maternal antibodies.

Keywords: Adenoviruses, Astroviruses, Bunyaviruses, Caliciviruses, Coronaviruses, Picornaviruses, Morbilliviruses, Rotaviruses.

Sözel Bildiri

EXAMINATION OF FIRE SAFETY BEHAVIOR IN COMMUNAL LIVING AREAS

Kemal TORPUŞ* Galip USTA Gürkan YILMAZ*****

**Artvin Çoruh University, Faculty of Health Sciences, Emergency Aid and Disaster Management, Artvin, Turkey* kemaltorpus@artvin.edu.tr

*** Trabzon University, Tonya Vocational School, Department of Medical Services and Techniques, Trabzon, Turkey* galipusta@trabzon.edu.tr

**** Aydın Adnan Menderes University, Germencik Yamantürk Vocational School, Department of Property Protection and Security,* gurkan.ylmz@hotmail.com

Purpose

This study aimed to determine the fire safety behaviors of individuals living in communal living areas in terms of various variables.

Material and Method

The study is designed as a descriptive study. The study data were collected via Google Forms between November and December 2023. The data were collected using the Sociodemographic Characteristics Information Form and Fire Safety Behavior Scale in Student Living Spaces. The study was completed with a total of 401 people who volunteered to participate, resided in communal living areas, and were over the age of 18. The data were analyzed using SPSS 22 (statistical package for social sciences) for Windows. In the analysis of the data, firstly, the assumptions to be met to decide which tests (parametric/nonparametric tests) to apply were tested. An Independent sample t-test was used for the comparison of two groups, and a one-way analysis of variance was used for the comparison of more than two groups. The significance level was taken as 0.05. Before starting the study, approval was obtained from Artvin Çoruh University, Scientific Research and Publication Ethics Committee (Decision No: E-18457941-050.99-113108). In addition, informed consent was obtained from the participants.

Findings

It was determined that 58.10% (n:233) of the participants were female, 59.35% (n:238) had a middle-income level, 43.14% (n:173) resided in dormitories, and 70.57% (n:283) lived in the city. It was determined that 78.30% (n: 314) of the participants did not experience any fire incident and 55.11% (n: 221) received fire safety training. The scores obtained from the scale were evaluated by calculating the group width (3/4=.75) formula and it was determined that 66.58% (n:267) of the individuals had a very high level of intention attitude, 43.89% (n:176) had a low level of perceived behavioral control, 42.14% (n:169) had a very high level of

subjective norm and 55.86% (n:224) had a very high level of fire behavior. It was determined that intention attitude scores showed a statistically significant difference according to gender (t:-2,43;p<0,05). When the mean values were examined, it was found that the intention attitude scores of females (44,18±10,16) were higher than those of males (41,42±12,65). It was determined that the fire safety behavior scale overall and sub-dimension mean scores did not show a statistically significant difference according to the place of residence, fire experience, fire safety training status, residence, and the level of defining themselves as introvert (p>0.05).

Conclusion and Recommendations

In this study, in which the fire safety behaviors of individuals living in communal living areas were examined, it was determined that the intention attitude scores of females were higher than males. It was determined that the majority of the participants had a high level of intention attitude.

It is considered that the results of this study will contribute to the development of fire safety behavior change training programs.

Keywords: Fire, Fire Safety, Fire Safety Behavior, Communal Living Area

IHSLC

Sözel Bildiri

CERRAHİ HASTALARINDA AMELİYAT SONRASI ERKEN DÖNEMDE SUSUZLUK YÖNETİMİ

Arzu TAT ÇATAL[1], Ayşe UÇAK[2]

[1]*Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye, arzutatben@gmail.com*

[2]*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye, ayseucak@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Susuzluk ameliyat sonrası erken dönemde görülme sıklığı yüksek olan ve hastaların rahatsızlık yaşamasına neden olan subjektif bir durumdur. Cerrahi hastalarında susuzluk hemşirelik alanında yapılan birçok çalışmanın odak noktası haline gelmiş olup, cerrahi hastalarının yarısından fazlasının susuzluk yaşadığı bildirilmektedir. Yüksek prevelansına rağmen perioperatif susuzluk yeterince değerlendirilmemektedir. Bu nedenle cerrahi hastalarında susuzluğun yönetimi ve değerlendirilmesi önem kazanmaktadır.

Amaç: Bu derlemede cerrahi hastalarında ameliyat sonrası erken dönemde susuzluk yönetimi ele alınacaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma "susuzluk, cerrahi hastası, ameliyat sonrası bakım, ameliyat sonrası dehidratasyon" Türkçe anahtar kelimeleri ve "thirst, surgery patient, post-operative care, post-operative dehydration" İngilizce anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur.

Bulgular: Özellikle cerrahi hastaları ameliyat öncesi uzun süreli açlık, kullanılan ilaçlar, hastalığın şiddeti, hiperglisemi, ameliyat sırasında kan kaybı, inflamatuar reaksiyonlar ve elektrolit/sıvı dengesizliği gibi nedenlerle daha fazla susamaktadırlar. Bu uyaranlar perioperatif dönemde susuzluğu arttıran stres, anksiyete, sinirlilik ve umutsuzluk gibi olumsuz davranışlara da neden olabilmektedir. Ayrıca cerrahi hastalarında ameliyat sonrası kuru dudaklar, ağız kuruluğu, boğaz kuruluğu, tükrük salgısının azalmasının yutkunma isteği ve susuzluk ile önemli bir ilişkisi olduğu bilinmektedir. Ameliyat sonrası erken dönemde susuzluğu yönetmek için, literatürde susuzluğun rutin olarak değerlendirilmesi, sık ağız bakımı yapılması, perioperatif açlık süresinin en aza indirilmesi, yeterli sıvı resüsitasyonu yapılması, mentol pastillerinin kullanılması, mentollü dondurma yedirilmesi ve buzlu su ile gargara yaptırılması gibi öneriler mevcuttur.

Tartışma ve Sonuç: Ameliyat sonrası erken dönemde hastaların susuzluğunu azaltmada hemşireler bakım yönetimi ve hasta güvenliği konusunda önemli bir rol oynamaktadırlar. Susuzluğun tanınması, etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi ve susuzluğun giderilmesine yönelik stratejilerin belirlenerek protokoller oluşturulması ve uygulanması yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Susuzluk, Cerrahi Hastası, Ameliyat Sonrası Bakım, Ameliyat Sonrası Dehidratasyon

Sözel Bildiri

GEBELERDE DOĞUMA YÖNELİK İNANÇ VE KORKU, DOĞUM ŞEKLİ TERCİHİNİ ETKİLER Mİ?#

Sahra Cesuroğlu*, Hatice Hayta, Melisa Erkal**, Yaren Kunttaş**, Gamze Yavaş*****

**Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğrencisi, Antalya, Türkiye, sahracesur20@gmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğrencisi, Antalya, Türkiye*

****Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğretim Üyesi, Antalya, Türkiye, gteskereci@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Ülkemizde sezaryen oranının %54,4 olduğu bildirilmektedir. Artan sezaryen oranları göz önüne alındığında, gebelerin doğum şekli tercihine etki eden faktörlerin bilinmesi ve gerekli önlemlerin alınması oldukça önemlidir.

Amaç: Bu çalışma ile, gebelerde doğuma yönelik inanç ve korkunun, doğum şekli tercihine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Veriler, gebelik kontrolleri için Nisan 2023-Haziran 2023 tarihleri arasında Kumluca ve Finike Devlet Hastanesi Kadın Doğum Polikliniklerine başvuran 238 gebeden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu", "Doğum İnançları Ölçeği" ve "Doğum Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Gebelerin %64,7'si 28-34. gebelik haftasında ve %65,1'i doğumunu vajinal yolla yapmayı tercih etmektedir. Gebelerin doğuma yönelik "Doğal Süreç İnancı" alt boyut aritmetik puan ortalaması (4,06±0,69), "Tıbbi Süreç İnancı" alt boyut aritmetik puan ortalamasına (3,44±0,57) göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Vajinal doğumu tercih eden gebelerin, "Doğal Süreç İnancı" alt boyut puan ortalaması, henüz doğum şekline karar vermeyen gebelere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Sezaryen doğumu tercih eden ve henüz doğum şekline karar vermeyen gebelerin, "Tıbbi Süreç İnancı" alt boyut puan ortalaması, vajinal doğumu tercih eden gebelere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Vajinal doğumu tercih eden gebelerin "Doğum Tutum Ölçeği" toplam puan ortalaması, henüz doğum şekline karar vermeyen gebelere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma ile gebelerde doğum inancı ve korkusunun, doğum tercihini etkilediği görülmüştür. Doğumun doğal bir süreç olduğuna inanan gebelerin vajinal doğumu, tıbbi bir süreç olduğuna inanan gebelerin ise sezaryen doğumu tercih ettiği bulunmuştur. Ayrıca

vajinal doğumu tercih eden gebelerin, doğum şekli konusunda kararsız olan gebelere göre daha az doğum korkusu yaşadıkları belirlenmiştir. Sağlık profesyonellerinin, doğum yöntemleri konusunda kararsız olan gebelere vajinal ve sezaryen doğumun yapılma nedenleri, anne ve bebek sağlığı açısından avantaj-dezavantajları konusunda bilgi sağlaması son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Doğum Korkusu, Doğum İnancı, Doğum Şekli Tercihi, Gebe, Hemşire

[#]*Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı tarafından, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 1919B012217216 başvuru numarasıyla desteklenmiştir.*

IHSLC

Sözel Bildiri

24 SAATLİK TORSİYON SONRASI TESTİSİN KORUNDUĞU TESTİS TORSİYONU

Mücahit BALTİK

Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi

Testis torsiyonu üroloji pratiğinin acil vakalarındandır ve erken tanı ve tedavinin başarıyı doğrudan etkilediği bir durumdur. Akut başlayan testis ağrısında aksi ispat edilmediği taktirde torsiyon olarak değerlendirilmelidir. Tanısı genellikle doppler ultrasonografi ile konulur. Cerrahi müdahale ile testis detorsiyonu tedavi edilir. 12 saatin üzerinde torsiyon süresinden sonra genellikle testis kaybı olur. 16 yaşında, 24 saat önce travmaya bağlı torsiyone olmuş testiste tedorsiyon sonrası kanlanma olduğu ve testis korunduğu için bu vaka sunumu yapıldı.

GİRİŞ

Testis torsiyonu spermatik kordun kendi etrafında dönmesi sonucu kan akışının bozulması ile karakterize ve testiste iskemiye bağlı nekroz gelişiminin ortaya çıktığı klinik bir durumdur. Üroloji pratiğinin önemli acillerindendir. Zamanında müdahale edilmediği taktirde testis kaybıyla sonuçlanır. Testis torsiyonu ekstravajinal ve intravajinal olarak ikiye ayrılır. Ekstravajinal torsiyon yenidoğan döneminde gözükürken çocukluk çağı ve erişkinlerde ise intravajinal torsiyon görünür. Torsiyonların yaklaşık %70'i 10-20 yaş aralığındadır(1). Ergenlik döneminde pik yapar ve nadir de olsa ileri yaşta görünür. Vakaların çoğu idiopatiktir, ancak bazen başka etkenlere bağlı olarak da ortaya çıkabilir. Hastalar akut başlayan ve alt kadrana yayılan testis ağrısı kliniği ile başvururlar. Ağrıya bulantı kusma da bazen eşlik edebilir. Fizik muayenede testis ağrılıdır ve zaman ilerledikçe spermatik kortda ödem ve şişlik belirginleşir. Fizik muayene ile torsiyon tanısı koymak ve ayırıcı tanıda epididimoorşiti dışlamak zordur. Görüntüleme yöntemlerinden doppler ultrasonografi (USG) torsiyon tanısını koymada en sık kullanılan görüntüleme yöntemidir. Testiste kan akımının olmaması ve spermatik kortta girdap bulgusu ile torsiyon tanısı konur. Epididimoorşitte ise tam tersine kan akışında artış gözlenir(2). Testis torsiyonunun kesin tedavisi cerrahi tedorsiyondur. Tanı konulduktan sonra en kısa zamanda müdahale edilmedir. Hasta ameliyata alınmadan elle detorsiyon yapılabilir. Ancak bu durum cerrahi ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Testis detorsiyone edildikten sonra eğer kanlanma olursa testis korunur. Kanlanmanın olmadığı durumda ise orşiektomi yapılır.

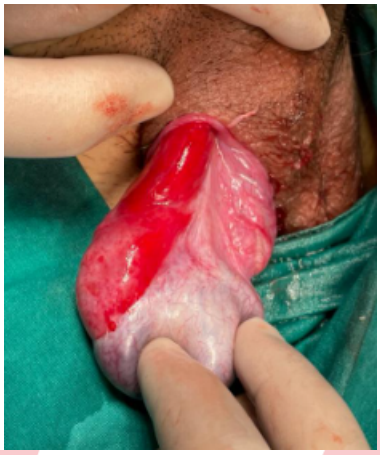
VAKA

16 yaş, sağlıklı erkek hasta. 24 saat önce yaklaşık bir metrelik yükseklikten atladıktan sonra sağ testis ingunal bölgeye çıkmış. Kendisi testisi eliyle skrotuma indirmiş. Atlayıştan sonra sonra ağrısı başlamış. Ağrısı geçmeyince ailesine haber vermiş ve polikliniğe getirildi. Fizik muayenede testis normal anatomik pozisyonda ve hassastı. Çekilen ultrasonografide testis ve spermatik kortta kan akımının olmadığı ve torsiyon ile uyumlu olduğu rapor edildi. Laboratuvar tetkiklerinden beyaz küre sayısında artış (14000) vardı. TİT ve diğer parametler normal sınırlarda idi. Takiben hasta acil olarak ameliyata alındı. Skrotum açıldığında spermatik kordun etrafında 360 derece döndüğü, testis ve spermatik kordun renginin mor olduğu gözlendi (resim 1). Detorsiyon yapıldıktan sonra kan akımı başladı ve bir dakika içerisinde testis ve spermatik

kordun normal rengini aldığı gözlendi (resim 2). Takiben testis anatomisine uygun olarak skrotuma yerleştirildi ve dartos kasına sütur ile sabitlenerek işleme son verildi. Operasyondan 24 saat sonraki USG'de testisin kan akımının karşı tarafa göre arttığı gözlendi. 2 hafta sonra yapılan USG'de kanlanmanın normal ve doku kaybının olmadığı görüldü.

Resim 1.

Resim 2.

TARIŞMA

Testis torsiyonu; erken tanı ve tedavinin testis kaybını önlediği ürolojik acil bir durumdur. Testis torsiyonu genellikle idiopatiktir. Travma, soğuk hava, yüzme, kayak, uyku sırasında dönmek, bisiklet kullanmak, ve kremaster kas spazmı torsiyon oluşumuna neden olan etkenlerdir(2, 3). Tanıda en sık uygulanan radyolojik görüntüme yöntemi kan akımının olup olmadığını gösteren doppler USG'dir. Kolay ulaşılabilir olması ve radyasyon riski taşımaması önemli avantajlarıdır. Tanıdan emin olunmadığı durumlarda daha yüksek duyarlılık ve özgüllüğe sahip olan testis sintigrafisi diğer bir görüntüleme yöntemidir(4). Testis torsiyonunun tedavisi cerrahi ile tedorsiyondur. Detorsiyon sonrası testis canlılığının sağlanması durumunda testis dartos kasına sabitlenmeli, eğer testis nekroze olmuşsa orşiektomi yapılmalıdır. Tedavide başarı oranı spermatik kordun dönme derecesi ve klinik başlangıcından tedavi zamanına kadar geçen süre ile orantılıdır. Kordun dönme derecesi arttıkça testise giden kan miktarı azalır ve hasarın ortaya çıkma süresi daha erken olur(5). Torsiyon başladıktan 4 saat sonra sonra parankim hasarı başlar. İskemi süresi arttıkça pH düşer ve testis dokusunun hasarı artar. İlk 6 saat içerisinde yapılan müdahalelerde testisin kurtarılma oranı %90 iken, 12 saatin üzerinde %20'ye düşer ve 24 saatin sonunda bu oran yaklaşık olarak sıfıra yaklaşır(6, 7). Bu vakada 24 saat geçmiş olmasına rağmen testisin korunmuş olması önemlidir ve nadir de olsa uzun süreli iskemi durumlarında testisin kurtarılabileceği unutulmamalıdır.

Sözel Bildiri

YAĞ DOKU KAYNAKLI ADİPOSİTLERİN YARA TEDAVİSİNDE KULLANILMA POTANSİYELİ

Göktuğ Şentürk*, Yaren Ceyran**

** Aksaray Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Fizyolojisi,Aksaray, Türkiye, goktugsenturk@aksaray.edu.tr*

*** Aksaray Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Fizyolojisi,Aksaray, Türkiye, yarenceyran@aksaray.edu.tr*

Yağ dokusu birden fazla hücre dizisine farklılaşma yeteneğine sahip hücreleri içeren, karmaşık yapıda endokrin bir dokudur ve enerji iç dengesini düzenlemeye yardımcı olur. Bununla birlikte günümüzde yağ dokusunun endokrin bir organ olarak değerlendirilme sebepleri arasında; sentezlediği molekülleri kan dokusuna verebilmesi de yer almaktadır ve yağ dokudan elde edilen hücreler birçok hücre tipine diferansiyasyon yeteneğine sahip hücrelerdir. Yapılan araştırmalarda yağ dokuda matür adiposit, pre-adiposit, post-adiposit dışında makrofajlar, mast hücreleri, mezenkimal kökenli kök hücreler de tespit edilmiştir. Literatür çalışmaları in vitro koşulllarda olgun adipositlerin, hücre süspansiyonlarından izole edilebildiğini ve izole edilen bu hücreleri farklılaşma yeteneğine sahip olduklarını göstermiştir. ‘‘Adipogenez’’ adı verilen farklılaşma sürecinde mezenkimal kök hücrelerin preadipositlere dönüşümünü takiben bu hücrelerin adipositlere dönüşümü gerçekleşmektedir. Bu derlemenin amacı; günümüzde klinik sahada sık karşılaşılan dermal tabaka yaralanmaları vakalarına, adiposit farklılaşmasından yararlanılarak yapılan tedavi yaklaşımlarını incelemektir. Günümüzde; bu vakalara yaklaşımda mevcut standart tedavilerden biri olan Otolog deri greftleri ile tedaviden yararlanılmaktadır. Otolog deri greftleri ile tedavide, deriye tam bir epidermal katman sağlansa da dermal bileşenden yoksun olması sebebiyle bu tekniğin kullanımının sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte; yağ dokunun hücre kaynağı olarak kullanılmasında, doku çalışmalarında minimum riskle, yoğun miktarda, kolayca erişilebilen hücre elde edilebilirliği bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Bu derlemede adiposit farklılaşmasından yararlanılarak yapılan in vitro ve in vivo deneysel çalışmalar ve klinik tedaviler incelenmiştir. Bu incelemelerle birlikte, yağ dokudan elde edilen kök hücrelerin adiposit farklılaşmasının yeni tedavi yöntemlerine ışık tutacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Adiposit, Yağ doku, Adipogenez, Pre-adiposit

Poster Bildiri

GENETİK VE EPİGENETİK PERSPEKTİFTEN ANOREKSİYA NERVOZA

Funda Işık*, Kadriye Elif İmre**

** Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu, Türkiye, fisik@kastamonu.edu.tr*

** Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu, Türkiye, keimre@kastamonu.edu.tr*

Anoreksiya nervoza (AN), düşük vücut ağırlığı, enerji alımının sınırlanması, kilo alma korkusu ve bozulmuş bir vücut algısı ile karakterizedir. Hastalığın tam etiyolojisi belirsiz olmasına rağmen, genetik ve çevresel faktörlerin karmaşık bir kalıtım deseninin önemli bir etiyolojik faktör olabileceğine dair kanıtlar vardır. Anoreksiya nervozanın genetik yatkınlığına polijenik faktörlerin etkisi büyüktür ve genom çapında yapılan araştırmalar, hastalığın biyolojik mekanizmalarını anlamak için yeni olanaklar sunmaktadır. Anoreksiya nervoza ile ilişkilendirilen önemli polijenik lokuslar tespit edilmiş olup, prenatal, perinatal ve erken çocukluk dönemindeki faktörlerin AN riski üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Genomik çalışmalar, AN ile ilişkilendirilen genlerin subkortikal iştah ve ödül mekanizması ile bağlantılı olduğunu göstermekte ve epigenetik çalışmalar, AN'de global DNA metilasyonunun önemini vurgulayarak farklı metilasyon paternlerini ortaya koymaktadır. Epigenetik çalışmalar, AN hastalarında gen ekspresyonunu düzenleyen önemli mekanizmaların varlığını göstermiştir. SLC6A4 geninin epigenetik varyasyonunun AN semptomları ile ilişkilendirilen nörobiyolojik süreçte rol oynadığı bulunmuştur. GHS-R1a geninin promotör metilasyonunun artması AN ile ilişkilendirilmiş ve bu durumun "ghrelin direnci" hipoteziyle bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Oksitosin Reseptörü (OXTR) geninin metilasyon düzeylerindeki farklılıklar, AN'da sosyal davranışlarla ilişkilendirilmiştir. Bu araştırmalar, yeme bozukluklarına yönelik yeni tedavi hedefleri ve anlayışın geliştirilmesinde önemli bir potansiyel taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anoreksiya Nervoza, Epigenetik, Yeme Bozuklukları, Genetik Varyasyonlar

Sözel Bildiri

MAJÖR ÜROLOJİK CERRAHİ GEÇİREN HASTALARA UYGULANAN VENÖZ TROMBOEMBOLİ PROFİLAKSİSİNİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Pınar Ongün, Şakir Ongün

Giriş: Venöz tromboembolizm (VTE) perioperatif ve postoperatif mortalite ve morbiditenin en sık önlenebilir sebeplerinden biridir. Ürolojik ameliyatların özellikle pelvik bölgede yapılması ve postoperatif dönemde hareketliliğin kısıtlanması Venöz tromboemboliye yatkınlığı artırmaktadır. Venöz tromboembolizm önlenebilir bir durumdur ve erken tanı-tedavi ile mortalitesi azaltılabilir. Bu nedenle ürolojik cerrahi geçiren hastaların VTE risk faktörlerini VTE prevalasını belirlemeyi amaçladık.

Method: Ocak 2018 ve Ekim 2023 tarihleri arasında majör ürolojik cerrahi geçiren (nefrektomi, parsiyel nefrektomi, radikal prostatektomi ve radikal sistektomi) hastaların verileri incelendi. Hastaların operasyon sırasındaki yaşları, vücut kitle indeksleri, ek hastalıklarına dair veriler kayıt edildi. Tüm hastalara preoperatif düşük molekül ağırlıklı heparin ile profilaksi uygulandı. Hastalar postoperatif dönemde mobilize olana kadar da dizüstü varis çorabı ile mekanik profilaksi uygulandı. Hastaların geçmiş verileri taranarak operasyon sonrası bir aylık periyodda venöz tromboemboli gelişip gelişmediği araştırıldı.

Bulgular: Ocak 2018 ve Ekim 2023 tarihleri arasında majör ürolojik cerrahi geçirmiş (nefrektomi, parsiyel nefrektomi, radikal prostatektomi ve radikal sistektomi) 345 hastanın verileri değerlendirildi. Hastaların 158'ine (%45,2) nefrektomi, 142'sine (%41,2) radikal prostatektomi, 28 hastaya (%8,1) parsiyel nefrektomi ve 19 hastaya (%5,5) radikal sistektomi yapıldığı saptandı. Hastaların operasyon sırasındaki yaş ortalaması 66,06 ±9,43, vücut kitle indeksleri 27,06±4,22 olarak saptandı. Ameliyat edilen hastalarda %51,6 hipertansiyon, %26,1 Diyabetes Mellitus, %13,9 Koroner arter hastalığı, %8,1 Kronik obstrüktif akciğer hastalığı, %2,1 atriyal fibrilasyon, %1,2 kalp kapak hastalığı saptandı. Postoperatif dönemde 2 hastada pulmoner emboli ve 1 hastada derin ven trombozu geliştiği saptandı, pulmoner emboli gelişen hastalardan biri radikal prostatektomi, diğer hastalar ise radikal sistektomi operasyonu geçirmişti. Uygun tedavi sonrası hastalarda mortalite gelişmedi.

Sonuç: Venöz tromboembolizm uygun önlemler alınıp profilaksi uygulandığı zaman yüksek oranda önlenebilir bir durumdur. Çalışmamızda da pulmoner emboli ve derin ven trombozu görülme sıklığı literatür ile benzer olarak saptanmıştır.

	Yaş	VKİ	Pulmoner Emboli	Derin ven trombozu	Venöz tromboembolizm

Nefrektomi (n=158)	64,74±11,44	27,30±4,58	0	0	0
Radikal Prostatektomi (n=142)	67,59±5,51	26,88±3,19	1 (%0,7)	0	1 (%0,7)
Parsiyel Nefrektomi (n=28)	62,75±11,05	29,08±5,60	0	0	0
Radikal Sistektomi (n=19)	70,37±8,99	23,83±4,18	1 (%5,2)	1 (%5,2)	2 (%10,5)
Toplam (n=345)	66,06 ±9,43	27,06±4,22	2 (%0,5)	1 (%0,2)	3 (%0,8)

IHSLC

Poster Bildiri

BESİN NEOFOBİSİ OLAN ÇOCUKLARDA BESLENME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Funda Işık*, Sümeyye Begüm Atalan**

** Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu, Türkiye, fisik@kastamonu.edu.tr*

*** Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kastamonu, Türkiye, begumatalan@kastamonu.edu.tr*

Erken yaşam deneyimleri, özellikle ilk 1000 günde edinilen besin tercihleri ve yeme becerileri, çocukların ileriki yaşamlarındaki beslenme alışkanlıklarını ve sağlık sonuçlarını belirleyebilir. Erken dönemde çocukların çeşitli tat ve kokulara maruziyeti besin tercihlerini etkiler. Tat tanıdıklığı ile besin kabulü arasında güçlü bir ilişki vardır. Besin neofobisi, yeni besinlerden kaçınma ve yeni besinler denemeye isteksizlik gibi belirtilerle kendini gösteren bir beslenme bozukluğudur. Besin neofobisi, çocukların beslenme alışkanlıklarını etkileyerek çeşitli sağlık sonuçlarına yol açabilir. Yüksek neofobik çocukların genellikle diyet kalitelerinin düşük olduğu gösterilmiştir. Besin neofobisi olan çocuklarda sebze ve meyveler gibi sağlıklı besinlerin tüketimi azaltırken; atıştırmalıklar ve şekerli içecekler gibi sağlıksız besinlerin tüketimi artma eğilimindedir. Besin neofobisi şiddetliyse, gelişim geriliği ve disfaji gibi organik nedenlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığının belirlenmesi için uzmanlardan danışmanlık alınması gerekebilir. Ebeveynlerin endişeleri, çocukların beslenme alışkanlıklarını etkiler. Bu nedenle, onlara empatik yaklaşılarak beslenme eğitiminin verilmesi sorunun çözümünde fayda sağlayacaktır. Beslenme terapisinde, çocuklara küçük miktarlarda ve belirli zamanlarda yemek verilmesi, yeni yiyeceklerin tekrar teklif edilmesi ancak baskı yapılmaması önemlidir. Çocuğun rutinleri yavaşça değiştirilerek, alışık olduğu besinler farklı şekilde sunulmalıdır. Çocukların olumlu bir ortamda yemek yemeleri teşvik edilmelidir. Müdahale çalışmaları, besin neofobisinin değişebilir bir özellik olduğunu ve eğitim programlarının ve etkinliklerin neofobiyi azaltabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Besin Neofobisi, İlk 1000 gün, Çocuk, Beslenme Eğitimi

TÜRKİYE'DE HEYELAN

Eda Aras

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık ve Biyomedikal Bilimler (YL)

Heyelan tabakaların, kayaların, ayrışmış materyallerin ve toprağın eğim doğrultusunda yer değiştirmesidir. Bu yüzden heyelanlar, Kütle Hareketleri içerisinde yer alır. Heyelan olayına fazla eğimli yamaçlarda, yağışlı veya kar erime dönemlerinde rastlanır. Bu tür olayların en çok görüldüğü yer Karadeniz'dir. Heyelanlar, Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren depremler, su baskınları gibi, doğal afetler içerisinde yer alırlar. Bu da heyelanın bir kütle hareketi olmasından çok bir afet olduğu gerçeğidir. Heyelanlar, genel anlamı ile kütle hareketleri, jeolojik–jeomorfolojik –klimatolojik–meteorolojik etken ve süreçler ile insanların çeşitli etkinliklerine bağlı olarak, yamaç dengesinin (stabilitesinin) bozulmasıyla ortaya çıkmaktadır. Kütle hareketlerinin esas nedeni yer çekimidir. Doğal ve insan etkinlikleriyle ilişkili nedenler ise kütlenin hareketini tetikleyen ve türünü belirleyen unsurlardır. Bunlara ek olarak, yamaç üzerindeki hareketin hızını belirleyen, kütlenin kayma derecesini azaltan veya artıran pek çok etken ve birbirini takip eden olaylar zinciri de söz konusudur. Türkiye'de kütle hareketlerinin özellikle de heyelanların, ortaya çıkardığı kayıplar son derece de önemlidir. Hemen her yıl ülkemizin pek çok yerinde görülen heyelanlar, çok sayıda can ve mal kayıplarına yol açar. Türkiye'de her yıl onlarca kişinin ölümüne neden olan çok sayıda heyelan olayı meydana gelmektedir. Ancak Türkiye'de gerçekleşen heyelan olaylarının bu yönüyle ele alınması ve ölümlerin kaydedilmesi günümüze kadar ihmal edilmiştir. Yıl içerisinde yaz mevsimde yoğunluk gösteren bu heyelan olayları, Doğu Karadeniz Bölümü ve İstanbul çevresi olmak üzere iki yoğunluk bölgesi oluşturmaktadır. Genel olarak, Doğu Karadeniz Bölümü doğal faktörlerle denetlenen ölümcül heyelanlar ile temsil edilirken, İstanbul ve çevresi antropojenik faktörlerle denetlenen ölümcül heyelanlar ile temsil edilmektedir. Mekânsal olarak ölümcül heyelanlar, 81 ilin 67'sindeki 227 farklı ilçede kaydedilmiştir. Bu çalışmada doğal afetler içerisinde yer alan heyelanlar incelenmiştir. Heyelanların meydana gelmesine neden olan doğal ve beşeri faktörler, heyelan tipleri, Türkiye'de görülen etkileri araştırılmış; heyelanların neden oldukları can ve mal kayıplarının önlenmesi için gereken önlemler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Heyelan, doğal ve beşeri faktörler, Ölümcül heyelan, Heyelan veri tabanı

Sözel Bildiri

KSİLOOLİGOSAKKARİTLERİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ VE GIDALARDA KULLANIMI

Hatice Gözde Hosta Yavuz[1, 2], İbrahim Yavuz[1], Aslı İsci Yakan[3] & İrfan Turhan[1]*

[1]*Akdeniz Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, 07058 Antalya, Türkiye*

[2]*Akdeniz Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, 07058 Antalya, Turkey*

[3]*Ankara Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, 06830 Ankara, Turkey*

iturhan@akdeniz.edu.tr, Tel: +90 (242) 310 6573, Fax: +90 (242) 310 6306

Ksilooligosakkaritler, 2 ila 7 ksiloz molekülünü β-1,4-glikozidik bağlarla birleşmesi ile oluşan oligosakkaritlerdir. Ksilooligosakkaritler, ksilanın hidrolizi ile elde edilir. Polimerizasyon derecesine göre, ksilooligosakkaritler ksilobioz (DP2), ksilotrioz (DP3), ksilotetraoz (DP4), ksilopentaoz (DP5) ve ksiloheksaoz (DP6) olarak sınıflandırılmaktadır. Ksilooligosakkaritler bir prebiyotik olarak gastrointestinal kanalda sindirilmeden veya emilimi gerçekleşmeden kolona ulaşmakta ve bifidojenik aktivite göstermektedir. Bağırsaktaki faydalı bakterilerin büyümesini ve aktivitesini teşvik ederek kısa zincirli yağ asidi üretimini arttırmaktadır. Kısa zincirli yağ asitleri ise luminal ve fekal pH'ı düşürerek patojenik bakterilerin büyümesinin engellenmesine yardımcı olmaktadır. Polimerizasyon derecesinin küçülmesi ile prebiyotik aktivitesi artmaktadır. Ksilooligosakkaritler bağırsak mikrobiyotasını düzenlemedeki önemli rolünün yanı sıra ksilan yapısında bulunan hidroksisinnamik asit türevleri nedeniyle gösterdiği antioksidan aktivite ile dikkat çekmektedir. Ksilooligosakkaritlerin kalsiyum emiliminde artış, kan kolesterolünü azaltma, kolon kanseri riskini azaltma ve lösemi hücreleri üzerinde sitotoksik etki gibi sağlık üzerine olumlu etkileri gösterilmiştir. Ksiolooligosakkaritlerin suda çözünmesi, kabul edilebilir organoleptik özellikleri, geniş bir pH ve sıcaklık aralığında kararlı olmaları fonksiyonel gıda üretiminde kullanımında avantaj sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: ksilooligosakkaritler, prebiyotik, bifidojenik aktivite, fonksiyonel gıda

Sözel Bildiri

MANDİBULAYI TUTAN UNİKİSTİK AMELOBLASTOMAYA CERRAHİ YAKLAŞIM: OLGU SUNUMU

Eray Murat KELEŞ[1], Yavuz Fındık[1]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız Diş ve Çene Cerrahisi AD, Isparta, muratkeles11@gmail.com, yavuzfindik32@hotmail.com

Amaç: Ameloblastoma, genellikle çene kemiğinde görülen, iyi huylu bir odontojenik tümördür. Bu tümör, dişlerin oluşumundan sorumlu dokulardan kaynaklanır; odontojenik kistlerin iç yüzey dokusundan, tabakalı skuamöz epitel hücrelerinden veya mine organının dokularından köken alabilir. Ağızdaki tümörlerin yaklaşık %1'ini oluşturur. Ameloblastomaların çoğu (%80'i) alt çenede, genellikle posterior bölgede meydana gelir; geri kalan %20'si ise üst çenede ortaya çıkar. Bu tümör genellikle asemptomatiktir ve hafif semptomlara yol açabilir. Bu sebeple, belirtileri hafif olduğu ve nadir görüldüğü için genellikle teşhis edilmesi gecikebilir. Ameloblastomanın tedavisi konservatif veya radikal cerrahi müdahaleyi içerebilir. Tümörün tekrarlama olasılığı, tümörün yerleşim yeri, doku yapısı, farklı histolojik tipleri, tedavi yöntemi ve hastanın tedaviye başvuru zamanı gibi faktörlere bağlıdır. **Olgu:** Bu olgu sunumunda sol alt çene posterior bölgede ağrı ve şişlik şikayeti ile Süleyman Demirel Üniversitesi, Ağız Diş ve Çene Cerrahisi kliniğine başvuran ve unikistik ameloblastoma tanısı alan, rezeksiyon yapılan ve rekonstrüksiyon plağı uygulanan vaka sunulacaktır.

Sonuç: Ameloblastoma, genellikle lokal olarak agresif bir yapı sergiler, bu nedenle nüks riskini en aza indirmek için uygun cerrahi tedavi uygulanmalıdır. Bu tedavi, hem fonksiyonu hem de estetiği geri kazanmayı hedeflemelidir. Cerrahi planlama, hastanın durumuna, tümörün büyüklüğüne, konumuna ve rekonstrüksiyon için mevcut tekniklere göre özenle yapılmalıdır. Multikistik/solid ve ilerlemiş unikistik tümörlerde en çok önerilen seçenek radikal cerrahi olarak görünmektedir ve nüks olasılığı için 10 yıldan fazla takip gerekir.

Anahtar Kelimeler: Ameloblastoma, Maksillofasiyal, Oral Cerrahi

Sözel Bildiri

ORİGANUM MİNUTİFLORUM'UN ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI[1]

Kamile Nur BALCI[*], Fatmanur TABUR[*], Kevser Nur EVCİL[*], Zeki EROL[**], Jerina RUGJI[***], Fulya TAŞÇI[*]

[*]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, 15030, İstiklal Yerleşkesi, Burdur/TÜRKİYE

[**]Necmettin Erbakan Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Ereğli/TÜRKİYE

[***]Winconsin-Madison Üniversitesi, Gıda Bilimi Bölümü, 53706, Madison, Winconsin/USA

[1]Bu çalışma TUBİTAK 2209/A üniversite öğrencileri araştırma projeleri kapsamında 2022 Yılı 1. Dönem Başvurusunda desteklenmiştir.

Giriş: Origanum minutiflorum Dünya kekik pazarında Türkiye'de sadece Isparta ilinin Sütçüler yöresinde yayılış gösteren, yabani olarak yoğun bir şekilde toplanarak ihraç edilen endemik bir türdür. Origanum türlerinden elde edilen uçucu yağlar terapötik etkilidir. Ayrıca ilaç, kozmetik, parfüm, likör ve sabun endüstrisinde de kullanılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, Türkiye'nin Isparta ilinde yetişen Origanum minutiflorum bitkisinden elde edilen yağın uçucu yağ içerikleri ve mikroorganizmalara (E. coli, S. aureus ve L. monoctogenes) karşı antibakteriyel etkileri araştırıldı.

Metod: Bu çalışmada, Türkiye'nin Isparta ilinde yetişen Origanum minutiflorum bitkisinden elde edilen yağın GC-MS yöntemiyle uçucu yağ içerikleri ve disk difüzyon yöntemi kullanılarak E. coli, S. aureus ve L. monoctogenes'e karşı antibakteriyel etkileri araştırıldı.

Bulgular: Origanum minutiflorum bitkisinden elde edilen yağdan GC-MS ile 59 adet uçucu yağ bileşeni ve oranı tespit edildi. Bu uçucu yağlardan %76.178 carvecrol, %4.369 linalool, %3.007 tymol, %2.451 cyclohexen, %2.45 borneol, %2.365 O-cymene, %1.166 gamma-terpinene olduğu saptandı. Disk difüzyon yöntemiyle %100 - %1.5 konsantasyon aralığında değişen kekik yağı miktarının bakterilere karşı antimikrobiyal etkisi incelendiğinde meydana gelen inhibisyon zon çapları E. coli için 23.43-15.99 mm, S. aureus için 19.24-8.25 mm ve L. monocytogenes için 23.60-15.77 mm olarak tespit edildi.

Sonuç: Origanum minutiflorum'un güçlü antibakteriyel etkili olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Antimikrobiyal aktivite, Origanum minutiflorum, uçucu yağ

Sözel Bildiri

EVALUATION OF FLOW CYTOMETRIC ANALYSIS OF ZEBRAFISH (DANIO RERIO) SPERM

Feyzanur MART*, Mine HERDOGAN *, Sukru GUNGOR, Muhammed Enes INANC****

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Department of Reproduction and Artificial Insemination, Burdur, Turkey, feyzanurmart@gmail.com, herdoğanmine@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Reproduction and Artificial Insemination, Burdur, Turkey, sukrugungor@mehmetakif.edu.tr, enesinanc@mehmetakif.edu.tr*

Background: Zebrafish are frequently used as experimental animals in human reproductive research models. It is important to establish standards for flow cytometric analysis of sperm to ensure objectivity and precision. **Aim:** The aim of this study was to determine incubation times with fluorescent dyes in flow cytometric analysis of zebrafish sperm and to evaluate spermatological parameters. **Methods:** In the study, anesthetized zebrafish were sacrificed under steriomicroscope and their testes were removed. The testes were trimmed in PBS solution and incubated for 5 minutes. For plasma membrane and acrosome integrity (PMAI) (PNA/PI), high mitochondrial membrane potential (HMMP) (JC-1) and viability (Sybr-14/PI) parameters, spermatozoa were incubated in a dark room at 25°C for 2.5, 5, 7.5 and 10 minutes for staining. For mitochondrial reactive oxygen species (MROS) (Mitosox/PI), lipid peroxidation (Bodipy/Sybr-14), peroxynitrite-mediated nitrosative stress (DHR123/PI), intracellular Ca^{+2} levels (Fluo-4/PI) parameters, spermatozoa were incubated at 5 and 10 minutes for staining. At the end of the incubation periods, they were analyzed by flow cytometry. **Results:** The results of the PMAI incubation for 2.5, 5, 7.5, 7.5 and 10 minutes were 97.18%, 97.27%, 90.74%, 94.60%, respectively. For HMMP, the results were 10.31%, 94.11%, 79.31%, 90.34%, 83.78%, and for viability, they were 93.40%, 90.70%, 82.14%, 75.31%. The MROS results for 5 and 10 minutes of incubation were 2.68% and 4.49%, the lipid peroxidation results were 3.19% and 9.11%, the peroxynitrite-mediated nitrosative stress results were 16.70% and 19.08%, the intracellular Ca+2 levels were 18.15% and 31.00%, respectively. **Discussion and Conclusion:** Incubation times for staining in flow cytometric analysis vary between studies. This study suggests that the ideal incubation time for PMAI, viability lipid peroxidation, MROS and peroxynitrite-mediated nitrosative stress parameters for zebrafish spermatozoa is 5 minutes. For the HMMP parameter, a 10-minute incubation is considered to provide more objective results.

Anahtar Kelimeler: Zebrafish (Danio rerio), Sperm, Flow Cytometry

Sözel Bildiri

AVÜLSİYON NEDENİYLE KAYBEDİLMİŞ ÖN DİŞİN GROPER APAREYİ İLE TEDAVİSİ

İrem Budak*, Çiğdem Küçükeşmen**

**Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, irem.budak@hotmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Avülsiyon 7-14 yaş aralığında sık görülen ciddi bir yaralanma tipidir. Avülse dişin kaza yerinde hemen reimplante edilmesi diş hekimlerinin tercih ettiği bir durumdur. Avülsiyon sonrası hızlı ve doğru bir yaklaşım tedavi sonucunu başarıya götürür. Avülse dişin reimplantasyonu için ideal olan ağız dışında mümkün olduğunca kısa kalmasıdır. Geç reimplantasyon sıklıkla, bazen ekstraksiyonu gerekli kılan ankiloz ve infraklüzyona yol açan replasman rezorpsiyonuna sebep olmakta ve dişin kaybıyla karşılaşılabilmektedir.

Daimi diş kayıplarından sonra çocuğun implant yada kalıcı sabit protetik tedavi yaşı gelene kadar geçici tedaviler uygulanır. Diş eksikliği durumunda çocuk hastalar için kullanılan Nance apareyi, Maryland köprü, Groper apereyi, fiberle güçlendirilmiş adeziv köprüler gibi sabit tedaviler, sabit yer tutucular ya da parsiyel protez, hareketli yer tutucular gibi hareketli tedavilerin kullanımı literatürde geçmektedir.

Bu bildiride; SDÜ Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniğine başvuran hastadan bahsedilmiştir. 13 yaşında, sağlıklı erkek hastanın, geçirdiği bisiklet kazası sonucu 11 numaralı ön dişi avülse olmuştur. Avülse diş kaza yerinde bulunamamıştır. Olaydan 3 gün sonra kliniğimize başvuran hastanın ağız içi muayenesi yapılmış ve röntgenlerden yararlanılmıştır. Avülsiyon bölgesindeki diş etinin ödemli ve çok sayıda çürük lezyonu olduğu görülmüştür. Hastaya oral hijyen motivasyonu verilmiş, avülsiyon bölgesi iyileşmeye bırakılmıştır ve hastanın çürük lezyonları restore edilmiştir. Hastanın ön diş eksikliği, daimi 1. azı dişlere geçirilen bir bant ve bu banttan uzanan tellerle damak bölgesinden destek alan bir Groper apareyi ile tedavi edilmiştir. Hasta 1., 3., 6. ay kontrol seanslarına çağrılmış ve düzenli takip edilmiştir.

Travma nedeniyle kaybedilen daimi dişlerin yerine konması için, özellikle de büyüme tamamlanmadan önce meydana gelen vakalarda standart bir tedavi prosedürü yoktur. Ön daimi dişin kaybını takiben, estetik, çiğneme ve konuşma zorluklarını gidermek ve dişsiz alanı korumak için acil bir replasman sağlanması önemlidir. Bu aparey büyümeyi engellemez, daha konforlu kullanım sağlar ve ileriki bir tarihte implant tedavisi uygulanacak hastalar için dayanıklı bir geçici tedavi seçeneği olarak düşünülebilir.

Anahtar kelimeler: Çocuk Diş Hekimliği, Avülsiyon, Groper Apareyi, Ön Diş Eksikliği

Sözel Bildiri

KOLİSTİN-SÜLFADİMETOKSİN KOMBİNASYONUNUN GRAM NEGATİF BAKTERİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Mustafa ÖKEER*, Sabire Şöhret AYDEMİR, Bayrı ERAÇ***

** Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
mustafa.okeer@ege.edu.tr bayri.erac@ege.edu.tr

*** Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye sohret.aydemir@ege.edu.tr*

Giriş: Kolistin, bakterilerin sitoplazmik membran yapısını bozarak etki gösteren ve sadece Gram negatif bakterilere karşı kullanılabilen dar spektrumlu bir antibiyotiktir. 1947 yılında kullanıma girmiş olup gösterdiği nefrotoksik ve nörotoksik yan etkilerinden dolayı 1970li yıllarda kullanımı kısıtlanmıştır. Antibiyotik direncinin ve çok ilaca dirençli bakterilerin görülme sıklığının artması sonucu toksik etkilerine rağmen tedavi şemalarına kolistin tekrar eklenmiştir. Ancak toksik etkileri azaltmak amacıyla uygun-düşük dozda ve diğer antibiyotiklerle beraber kombine şekilde kullanılmaya başlanmıştır.
Amaç: Çalışmamızda kolistinin bir sülfonamid türevi olan sülfadimetoksin ile kombine kullanımının gram negatif bakteriler üzerindeki etkisini ortaya koymak ve olası sinerjistik etkilerin araştırılması amaçlanmıştır.
Yöntem: Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarında izole edilen 12 adet Gram negatif bakteri (6 adet *Klebsiella pneumoniae* ve 6 adet *Pseudomonas aeruginosa*) ve 2 adet standart köken (*Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853 ve *Escherichia coli* NCTC 13846) çalışmaya dahil edildi. Sinerjistik etkinin belirlenmesinde dama tahtası (checkerboard) yöntemi kullanıldı. Kolistin konsantrasyonları 512µg/ml-0.5µg/ml aralığında olacak şekilde, sülfadimetoksin konsantrasyonları ise 2048µg/ml-32µg/ml aralığında olacak şekilde deney tasarımı yapıldı.
Bulgular: İncelenen 12 klinik kökenin 9 tanesinde ve *E. coli* NCTC 13846 standart kökeninde kolistinin sülfadimetoksin ile kombine kullanımının, varolan kolistin minimum inhibitor konsantrasyon (MİK) değerlerini düşürdüğü, klinik kökenlerin 3 tanesinde ve *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853 standart kökeninde ise MİK değerlerini değiştirmediği yada yükselttiği görüldü.
Tartışma ve Sonuç: Elde edilen sonuçlar kolistin-sülfadimetoksin kombinasyonunun Gram negatif bakterilerin oluşturduğu enfeksiyonların tedavisinde kullanılacak kolistin dozunu ve kolistin toksisitesini azaltmaya yardımcı olabileceğini göstermiştir. Araştırmamız, bu konuda daha kapsamlı çalışmalar yapılması için bir zemin hazırlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kolistin, sülfadimetoksin, antimikrobiyal kemoterapi, sinerjistik etki

Sözel Bildiri

THE EFFECTS OF FUNCTIONAL POWER TRAINING ON INATTENTION, IMPULSIVITY, HYPERACTIVITY, AND OTHER SYMPTOMS IN CHILDREN WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL

Elif Nur TAŞCIOĞLU[*], Koray KARA[**], Selcen KARADEMİR[*], Özgün KAYA KARA[*]

[*] *Akdeniz University, Faculty of Health Sciences, Department of Physical Therapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey. elifnurtascioglu@gmail.com, ozgun_kaya@yahoo.com, selcenkrademir@gmail.com*

[**] *Health Sciences University, Antalya Training and Research Hospital, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Antalya, Turkey. koray.kara@sbu.edu.tr*

Background: Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) is characterized by inattention, impulsivity, hyperactivity, abnormal cognitive functions, and behavioral symptoms. Aim: To investigate the effects of functional power training on attention, hyperactivity, impulsivity, and other symptoms in children with attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) by comparing with traditional strength training. Methods: Thirty-four children with ADHD (age range 6-12 years) and 27 children without ADHD (mean age 10 years 3 months, SD 1 year 5 months). Children with ADHD were randomly divided into two groups. The intervention group (mean age 10 years 1 month, SD 1-year 3months) received power training and the control group had standard strength training (mean age 9 years 6 months, SD 1 year 1 month) twice a week for 45 minutes for 8 weeks. The Conners Parental Rating Scale was used to assess ADHD symptoms. The data were analyzed using two-way ANOVA, dependent sample t-test and Student-Newman-Keuls post hoc test. Results: Functional power group evidenced greater reductions in Oppositional (d= 1.45), Hyperactivity (d= 0.91), Emotional Lability, (d= 0.65) Conners Global (d= 0.93), DSM Inattentive (d= 1.07), DSM-IV Total (d= 1.05) sub scores assessed by mother and Oppositional (d= 0.84), Cognitive Problems/ inattention (d= 1.40), Hyperactivity (d= 1.19), Restless/ Impulsive (d= 1.06), Emotional Lability (d= 0.66), DSM Hyperactive/ Impulsive (d=1.05) sub scores assessed by father, with a larger effect size than traditional strength group. Discussion and Conclusion: Power exercises seems to improve the basic symptoms of inattention, hyperactivity, and impulsivity, which have a negative impact on children with ADHD's daily living activities.

Keywords: Attention deficit hyperactivity disorder, exercise, power, attention, motor hyperactivity.

Sözel Bildiri

HELLP SENDROMU TANISI ALAN 22 HAFTALIK GEBE

Teslime ERYAVUZ ŞENGÜL, Rukiye ÇAPRAK, Nesrin Gökben BECEREN

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta

Giriş: HELLP sendromu, artan anne ve fetal ölümlerle ilişkili, gebeliğe bağlı bir karaciğer hastalığıdır. Hemoliz, artan karaciğer enzimleri ve trombositopeni ile karakterizedir. Hastalar sıklıkla epigastrik ya da sağ üst kadran ağrısı, bulantı, kusma, baş ağrısı ve vizüel semptom ile başvurmaktadır. Bu vakamızda vajinal kanama ile başvuran 22 haftalık bir gebe hastadan bahsetmekteyiz.

Olgu Sunumu: 22 haftalık gebe, 22 yaş kadın hasta, vajinal hemoraji nedeniyle dış merkeze başvurmuş ve preterm doğum sonrası hastanemize sevk edilmişti. Gravida 3 (G3), parite 2 (P2) ve ek hastalık bulunmamaktaydı. Hastanın genel durumu kötü, bilinç bulanık, non-oryante, non-koopereydi. Tansiyon: 50/23 mm/Hg, nabız: 140 atım/dk, SpO2: %60 idi. Glasgow koma skalası 3 olması üzerine entübe edildi. Endotrekeal tüp aspirasyonunda ve vajinal hemoraji izlendi. Ultrasonografide perislenik, perihepatik ve pelvik serbest mayi izlendi. Dış merkez tetkiklerinde hemoglobin 9 g/dl, platelet 5000/uL, Laktat dehidrogenaz 3848 u/L, aspartat aminotransferaz 652 u/L, total biluribin 3.6 mg/dl idi. Vazopressör, inotrop, hidrasyon, kalsiyum, eristrosit süspansiyonu, taze donmuş plazma, trombosit süspansiyonu tedavisi başlandı. Direkt ve indirekt coombs testi istendi. Kadın doğum ve anestezi yoğun bakıma konsülte edildi. Yoğun bakım ünitesine yatış yapılan hasta ex oldu.

Tartışma: HELLP sendromu tüm gebeliklerin %0.5-0.9'unda görülmektedir. Bunların ise %10'u 27 haftadan küçük gebeliklerde görülür. Genellikle 25 yaştan büyüklerde görülmekle birlikte, multipar 25 yaştan küçüklerde karşılaşılabilir. Hastaların %10-20'sinde şiddetli preeklampsi mevcuttur. %10-20 hastada proteinüri ya da hipertansiyon yoktur. %1-25 maternal mortaliteye sahiptir. Vakamız ek hastalık olmaması, 22 yaşında ve 22 haftalık gebe olması nedeniyle nadir görülen bir olgudur.

Sonuç: HELLP sendromu erken gebelikte ve erken yaşta nadir görülmesine rağmen ölümcül bir obstetrik komplikasyon olduğu unutulmamalı ve vajinal kanama ile başvuran hastaların ayırıcı tanısında yer almalıdır.

Anahtar Kelimeler: HELLP sendromu, vajinal hemoraji, multiparite

Sözel Bildiri

THE EFFECTS OF FUNCTIONAL POWER TRAINING ON PARTICIPATION IN HOME, SCHOOL AND COMMUNITY ENVIRONMENT AND QUALITY OF LIFE IN CHILDREN WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL

Elif Nur TAŞCIOĞLU[*], Özgün KAYA KARA[*], Selcen KARADEMİR[*], Koray KARA[**]

[*]Department of Physical Therapy and Rehabilitation, Akdeniz University Faculty of Health Sciences, Antalya, Turkey. elifnurtascioglu@gmail.com, ozgun_kaya@yahoo.com, selcenkrademir@gmail.com

[**]Health Sciences University, Antalya Training and Research Hospital, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Antalya, Turkey. koray.kara@sbu.edu.tr

Background: Attention deficit hyperactivity disorder is a neurodevelopmental disorder that affects daily living activity performance and participation in children with ADHD due to inattention, low inhibitory control, and poor motor performance. **Aim:** To investigate the effects of functional strength training on participation in home, school and community environment and quality of life in children with ADHD by comparing traditional strength training. **Methods:** Thirty-four children with ADHD (age range 6-12 years) and 27 children without ADHD (mean age 10 years 3 months, SD 1 year 5 months). The intervention group (mean age 10 years 1 month, SD 1-year 3months) received power training and the control group had standard strength training (mean age 9 years 6 months, SD 1 year 1 month) twice a week for 45 minutes during 8 weeks. The Participation and Environment Measure for Children and Youth was used to evaluate participation in home, school and community environment, and the Pediatric Quality of Life Inventory was used to assess quality of life. **Results:** Power exercises group evidenced to improve with medium-large effect sizes in the supports in school (d=0.59) and mothers' change desire (d=0.87) in community, and ADHD children caught the participation levels of their typically developing peers. Parent-rated emotional (d=1.06) and social functioning (d=0.87) scores significantly increased after power exercises, with a large effect size. The physical, emotional, social, psychosocial functioning and total scores of children significantly increased, with a medium-high effect sizes (d=0.62-0.97) in power training group than control group. **Discussion and Conclusion:** Power exercises might be a promising approach to increasing children's participation in daily activities and improving their quality of life by contributing to environmental factors required for participation including motor skills.

Keywords: Attention deficit hyperactivity disorder, exercise, participation, quality of life

Sözel Bildiri

POSTPARTUM NEFES DARLIĞI ŞİKAYETİ OLAN HASTA

Teslime ERYAVUZ ŞENGÜL, Furkan Çağrı OĞUZLAR

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta

Giriş: Peripartum Kardiyomiyopati (PKM) gebeliğin son ayında ve doğumdan sonraki ilk 5 ay içerisinde ortaya çıkan nadir bir dilate kardiyomiyopati formudur. ABD'deki insidansı 1:2289 ile 1:4000 arasında bildirilmiştir. Etyolojisi tam olarak bilinmemektedir. Sol ventrikül sistolik fonksiyon bozukluğu sonucu kalp yetmezliği semptomları görülmektedir. Yüksek anne ve bebek mortalitesi ile seyretmektedir. Bu vakamızda nefes darlığı ve kusma ile başvuran PKM hastasını sunmayı amaçladık.

Olgu Sunumu: 27 yaş kadın hasta postpartum 2 ay sonra nefes darlığı ve kusma şikayeti ile başvurdu. Kan basıncı:79/54 mmHg, SpO2:%94 nabız: 85 atım/dk, elektrokardiyografi sinüs ritmindeydi. Bilateral akciğer bazallerinde ral ve sağ üst kadranda hassasiyet mevcuttu. Pretibial ödem +/+ idi. Acil ultrasonografide kalp boyutunun arttığı ve ejeksiyon fraksiyonunun %20 olduğu görüldü. Safra kesesi duvar kalınlığı artmış ve perikolesistik sıvı mevcuttu. Laboratuvar tetkiklerinde aspartat aminotransferaz:71, U/L alanin aminotransferaz:65 U/L, gama glutamil transferaz:116 U/L, amilaz:140 U/L, lipaz: 68 U/L, total bilirubin: 2.7 mg/dl, direkt bilirubin: 1.2 mg/dl,troponin:0.018 ng/ml, hemoglobin: 13 g/dl, beyaz küre sayısı:9900 idi. Hasta kardiyoloji ve gastroenterolojiye konsülte edildi. PKM ve kalp yetmezliğine bağlı iskemik hepatit ön tanısı ile yatış yapıldı.

Tartışma: PKM'nin klinik semptomları kolaylıkla gebeliğin fizyolojik değişiklikleri ile karışabilmektedir. Bu nedenle sıklıkla geç tanı konulmaktadır. İleri anne yaşı, preeklampsi, multiparite, multifötal gebelik, uzamış tokolitik tedavi, otoimmün hastalıklar ve viral enfeksiyonlar gibi etkenlerde sıklığı artmaktadır. Olgumuzda bu faktörlerin bulunmaması ayırt edici bir özelliktir.

Sonuç: PKM nadir görülen ve tanı koymada geç kalınabilen bir hastalıktır. Dispne ve çarpıntı ile başvuran gebe ve postpartum kadınlarda, gebeliğin fizyolojik değişikliklerinin yanı sıra PKM de akılda tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: PKM, kalp yetmezliği, iskemik hepatit

Poster Bildiri

SEDATİF VE HİPNOTİK ETKİLİ TIBBİ BİTKİLER: GÜNCEL BİR DEĞERLENDİRME

Elçin EKİNCİ [*], Ecenur BAYIR [**], Gözde ELGİN CEBE [***]

** Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, elcin.ekinci.ee@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, bayirecenur@gmail.com*

**** Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, gozde.elgin.cebe@ege.edu.tr*

Giriş: Sedatif ve hipnotik etkili bitkiler; insanlık tarihi boyunca gerginlik, uykusuzluk ve huzursuzluk durumlarında kullanılmıştır. Bu bitkilerin içindeki etkin bileşikler kişinin santral sinir sistemi üzerinde rahatlama ve uykuya dalmayı kolaylaştırma gibi etkiler göstermektedir. İstenen etki kimi zaman sedasyonla yani spontan motor aktivitelerde ve/veya mental fonksiyonlardaki geçici ve hafif yavaşlamayla sınırlıdır. Kimi zamansa aynı bitkilerin daha yüksek dozları, uykuya dalmayı kolaylaştırmak amacıyla hipnotik etkileri için uyku indükleyici olarak kullanılmaktadır. Bazıları, sedatif ve hipnotik etki arasındaki dozlarda kullanıldıklarında analjezik ve anksiyolitik etki de gösterebilmektedir. Bu farklı etkilerin, bitkilerin etkin maddelerinin etki mekanizmalarındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Her ne kadar hastalar tarafından daha ulaşılabilir ve güvenli bulunsalar da, bazılarının etki mekanizmalarının dahi aydınlatılmamış olması ve klinik çalışmaların sayıca yetersizliği veya bulunmaması; olası advers reaksiyonların ve/veya bitki-ilaç etkileşimlerinin öngörülememesine sebep olmaktadır. Bu sebeplerle; tüm tıbbi bitkilerde olduğu gibi bu bitkiler de hekim/eczacı kontrolünde, doğru hastada, doğru formda, doğru süre ve dozda kullanılmadığında hasta sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedirler. **Amaç:** Bu çalışmada sedatif-hipnotik etkili tıbbi bitkilerin ve olumlu/olumsuz etkilerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu amaçla Google Akademik, PubMed, Science Direct ve TÜBİTAK ULAKBİM veri tabanlarında sedatif ve hipnotik etkili tıbbi bitkiler detaylı bir şekilde taranmıştır. **Sonuç:** İlgili literatür değerlendirildiğinde; sedatif-hipnotik etkili pek çok bitkinin farmakodinamik/farmakokinetik etki mekanizmalarının tam aydınlatılamamış olması, klinik araştırmaların sayıca yetersiz olması veya bulunmaması; günümüzde gittikçe popülerleşen tıbbi bitki kullanımının hastalar üzerinde oluşturabileceği advers etkilerin ve/veya bitki-ilaç etkileşimlerinin öngörülememesine sebep olmaktadır. Daha güvenli kullanımları için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hipnosedatif, Hipnotik, Sedatif, Tıbbi bitkiler

Sözel Bildiri

KULAK BURUN BOĞAZ HASTALIKLARI'NDA YAPAY ZEKA

Vural Akın*, Bekir Büyükçelik, Hasan Yasan***, Mehmet Emre Sivrice*****

** Yüksekova Devlet Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Hakkari, Türkiye, vuralakin92@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Isparta, Türkiye, bekirbuyukcelik@hotmail.com*

**** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Isparta, Türkiye, dryasan@hotmail.com*

***** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Isparta, Türkiye, emresivrice@gmail.com*

Yapay zeka, temel olarak insan zekası gibi karmaşık bilişsel fonksiyonları gerçekleştirebilen, belirli algoritmalara göre hareket eden işletim sistemidir. Yapay zeka uygulamalarında meydana gelen ilerlemeler etkisini tıp alanında da göstermektedir. Bu durum beraberinde pek çok etik tartışmaya yol açmış olsa da akademik faaliyetler, sağlık yönetimi, klinik uygulamalar gibi pek çok başlıkta yapay zeka yerini almıştır. Kulak Burun Boğaz Hastalıkları'nda da yapay zekadan çeşitli şekillerde faydalanılmaktadır. Son yıllarda Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ile yapay zeka ilişkisini ele alan makalelerde artış görülmüştür. Literatürde bu konuda pek çok meta analiz de bulunmaktadır. Literatürde yer alan makalelerin çoğunluğu nörootoloji ve baş boyun onkolojisi ile ilgili olmak üzere; laringoloji, yüz plastik cerrahisi, rinoloji ve uyku gibi geniş konu yelpazesini içermektedir. Özellikle tanısal testlerin yapay zeka ile desteklenmesinin bu testlerin etkinliğini arttıracağı düşünülmektedir. Yapay zeka destekli odyometrik testler ve radyolojik tetkikler bu duruma örnek gösterilebilir. Fizik muayene bulgularının yapay zeka ile analizi de bir diğer kullanım alanıdır. Kulak zarı görüntülerinin ve larinkse ait endoskopik görüntülerin yapay zeka kullanılarak analiz edilmesi ve bunun tanı koyma amacıyla kullanılması örnek olarak verilebilir. Tedavi süreçlerinde de yapay zeka uygulamaları tercih edilebilmektedir. Örnek olarak koklear implantların etkinliklerinin arttırılması için yapay zekanın rol alabileceği önerilmiştir. Yapay zeka kullanılanımının tıpın diğer alanlarında olduğu gibi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları alanında da daha da yaygınlaşacağı ön görülmektedir. Bu bildiride literatürde yapay zekanın Kulak Burun Boğaz Hastalıkları alanındaki kullanımını ele alan çalışmaların derlenmesi ve yapay zekanın Kulak Burun Boğaz Hastalıkları alandaki geleceğinin tartışılması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Otolaringoloji, Yapay Zeka

Sözel Bildiri

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞU OLAN VE OLMAYAN EBEVEYNLERİN SİBERKONDRİ VE E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Hilal YAVUZ*, Burcu CAMCIOĞLU YILMAZ**

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yüksek Lisans Programı, Muğla, Türkiye, hilalyavuz2@posta.mu.edu.tr*

*** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla, Türkiye, burcucamcioglu@mu.edu.tr*

Giriş: Toplumun tıbbi bilgi seviyesinin değişkenliği, internetten ulaşılan sağlıkla ilgili bilgilerin bilinçli kullanılmaması, internetin endişe/kaygıları arttırma potansiyeli taşıdığı bildirilmektedir. Literatürde özel gereksimli çocuğa sahip ailerin online sağlık bilgisi arama davranışları ve sağlık okuryazarlığı düzeylerini araştıran bir çalışma bulunmamaktadır.
Amaç: Özel gereksinimli çocuğu olan ve olmayan ebeveynlerin e-sağlık okuryazarlığı ve siberkondri düzeylerinin karşılaştırılmasıdır.
Yöntem: Araştırmaya Denizli'de yaşayan 0-18 yaş aralığında özel gereksinimli çocuğu olup özel eğitim ve rehabilitasyon alan çocukların ebeveynleri ve benzer sosyokültürel çevreden özel gereksimli çocuğuolmayan ebeveynler dahil edildi. Her iki gruptaki 51 ebeveyn çevrimiçi ortamda bilgilendirilmiş onam formunu okumaları, onaylamalarının ardından çalışmaya dahil edildi. Ebeveynler "ebeveyn bilgi formu", "siberkondri ciddiyet ölçeği","e-sağlık okuryazarlığı" anketlerini yanıtladılar. Ebeveyn bilgi formuyla ebeveynlerin/çocukların demografik özellikleri, siberkonri ciddiyet ölçeğiyle internette aşırı sağlık araştırması yapmayla karakterize, anksiyetenin birşekli olarak tanımlanan siberkondri, e-sağlık okuryazarlığı ölçeğiyle kişilerin internet tutumları değerlendirildi.
Bulgular: Çalışmamıza katılan özel gereksinimli çocuğa sahip olan ve olmayan ebeveynlerin yaş ortalaması [37(29-46) ve 41(53-24) yıl; sırasıyla], cinsiyet dağılımları [35K/16E ve 33K/18E], eğitim durumları [ilköğretim 18(%19,5) ve 21(%41,2), lise 22(%43,1) ve 9(%17,6), önlisans 14(%27,5) ve 16(%31,4), lisans 1(%2) ve 4(%7,8), yüksek lisans 4(%7,8) ve 1(%2) P=0,11] idi ve gruplar arasında anlamlı fark gözlendi. e- sağlık okuryazarlığı düzeyleri [32(14-40) puan] ve siberkondri ciddiyet ölçeğinin zorlantı alt faktörü [12(8-30) puan], aşırı kaygı [24(35-40) puan], doktora güvensizlik [6(14-3) puan], aşırılık (22,39±7,05 puan) ve içini rahatlatma (14,52±4,67 puan) özel gereksinime sahip olmayan çocuklara sahip ebeveynler ile benzerdi (p>0,05).
Tartışma ve Sonuç: Özel gereksinimli çocuğu olan ve olmayan ebeveynlerin sağlık bilgisi arama davranışlarının ve e-sağlık okur yazarlık düzeylerinin benzer olması; bilgiye erişim ihtiyacının tüm ebeveynler için önemli olduğu, e-bilgi kaynaklarına ulaşımın basit ve kolay olduğu ve günümüzde karşılasılaşılan hastalıklarda tüm ebeveynler için ilk başvuru kaynağının internet olduğu sonucunu ortaya çıkarıyor olabilir. Bu sebeple doğru ve güvenilir sağlık bilgisine erişilebilmesinin desteklenmesi için sağlık profesyonellerinin ebeveynleri yönlendirmeleri ve doğru kaynakların oluşturulması önem kazanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Siberkondri, e-Sağlık Okuryazarlığı, Özel Gereksinimli Çocuk

Poster Bildiri

EXAMINATION OF THE EFFECTS OF CHLORINE RESIDUES ON AQUATIC LIFE

Burcu Yeşilbudak

Çukurova University, Department of Biology, Adana, Türkiye, yesilbudak@gmail.com

Background: The protection intervention to the environment welfare and public health causes an increase in the use of disinfection techniques and disinfection materials. It also appears to be available in the environment due to their use in many areas of industry for antifouling. **Aim:** The first aim of this study was to categorize and investigate the harmful effects of residual chlorine of different concentrations and technical properties on aquatic life. Additionally, the focus of the research was on the toxic effects on different species of aquatic invertebrates and vertebrates, as well as the ecophysiological, biochemical and molecular implications of these effects. **Methods:** Toxicity severity levels based on different life cycle studies in organisms that are important for aquatic life dynamics were discussed bibliographically. **Results:** The reviewed studies report that high mortality rates and significant toxic risks have been observed when organisms were exposed to chlorine, even at low doses. **Discussion and Conclusion:** The results obtained in this study constituted important research outputs in establishing the limits to be examined for different studies to be carried out in the aquatic environment in terms of regularly handling the critical vital values of disinfectants.

Keywords: Chlorine, Environment, Life cycle, Toxicity

IHSLC

Poster Bildiri

HİDRATASYONUN SPORCU BİREYLERE ETKİSİ VE SPORCU BİREYLERİN FARKINDALIĞI

ALİ KOŞAR*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye, dytalikosar@gmail.com*

Dayanıklılık gerektiren sporlarda sporcu bireyler performanslarını maksimum düzeye çıkarmada hidratasyon değerlerini ideal seviyeye çıkararak önemli bir kademe elde ederler.Çocukluk çağındaki sporcuların beslenme durumuna göre %43'ünde hipohidratasyon belirtisine rastlanmıştır.Hidratasyon eğitimi sporculara çocukluk çağından itibaren örnek bir workshop eğitimiyle sağlanabilir.

Çocukluk çağındaki sporcu bireylerin hipohidrasyon risklerini düşürmek için diyetlerindeki sebze ve meyve içeriklerinin arttırılması gerekmektedir.Çocukları eğitirken örnek olarak çocukların damak zevklerine göre workshoplar düzenleyerek beslenme eğitiminde görselliğe dayalı bir eğitim verilebilir bu eğitim sayesinde hidratasyon bilincini çocukta geliştirebilir.Sporcuların çeşitli yaşam tarzları ve diyetleri su alımlarında değişikliklere neden olur burdan yola çıkarak diyetin iyileştirilmesiyle hidrasyon değerlerinin iyileştirilmesi söz konusu olabilir.İyileşmiş hidrasyon değerleri sporcuların aerobik solunum performansını arttırdığı bu sebeple performansında artışa neden olduğu bilinmektedir.Hidratasyon bilincine sahip sporcular zaman zaman müsabakalar öncesi ideal kiloya ulaşmak için çeşitli hızlı diyetlere(rapid weight loss)başvururlar.Yaptıkları bu hızlı diyetler hidratasyon ve dehidratasyonu,kilo alıp verme hızını,parametre değişimlerini ve performanslarını etkilediği söylemektedir.Bu derlemede, sporcuların maksimum performansa ulaşabilmesi için hidratasyon önemi ve hidratasyon bilinci oluşturma ile ilgili çalışmaların özetlenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hidratasyon,Dehidratasyon,Sporcu Beslenmesi

Poster Bildiri

APPLICATIONS OF GENOTOXIC BIOMARKERS IN THE DETECTION OF CONTAMINANTS IN AQUATIC LIFE

Burcu Yeşilbudak

Çukurova University, Department of Biology, Adana, Türkiye, yesilbudak@gmail.com

Background: Aquatic ecosystems, which are important in terms of species richness, are decreasing faster than land ecosystems and are at risk due to environmental pollutants. Genotoxic markers are used in monitoring freshwater ecosystems, which have an important place in terms of public health as well as ecological importance. **Aim:** In this review, it was first aimed to investigate to what extent aquatic biomes are polluted with genotoxic substances and to group the negative effects on populations and individuals. Additionally, it was wanted to observe the changes in genotoxic techniques used in ecotoxicology in recent years. **Methods:** The sensitivities of early warning forms in various organisms regarding genotoxic damage caused by waterborne pollutants and the suitability of biological monitoring with genotoxic tests were discussed and the methods of use of these techniques were characterized in this study. **Results:** In general, the changes in genome expression caused by pollutants in aquatic ecosystems observed in studies continued towards mutations affecting the gene sequence through structural changes of DNA and chromosomal changes such as chromosomal abnormalities, DNA breaks, crossovers. **Discussion and Conclusion:** Various technical and economic difficulties are inevitable in detecting molecular level changes as a result of long-term exposure to pollutants through genotoxic tests. On the other hand, it is thought that this systematic study will benefit future studies on genotoxic techniques applied, their preference situations and the selection of living species to be studied.

Keywords: Biomarker, Contaminant, Genotoxicity, Monitoring

Sözel Bildiri

BOYUN AĞRILI BİREYLERDE TEKNOLOJİ TEMELLİ REHABİLİTASYON UYGULAMALARI: DERLEME

Fatma EKEN*, Emel TAŞVURAN HORATA*, Suat EREL**

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, fatmaeken08@gmail.com*

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, ethorata@gmail.com*

*** Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, fzterel@gmail.com*

Fiziksel, biyolojik ve psikososyal faktörlerin katkıda bulunduğu karmaşık bir etyolojiye sahip boyun ağrısı, bireylerin günlük yaşam aktivitelerini ve yaşam kalitelerini olumsuz etkilemektedir. Gelişen teknolojiyle beraber geleneksel rehabilitasyonu destekleyici nitelikte olan teknoloji temelli rehabilitasyon uygulamalarına olan ilgi giderek artmaktadır. Bu çalışmada, boyun ağrılı bireylerde uygulanan teknoloji temelli rehabilitasyon yaklaşımlarını derlemeyi amaçlamaktadır. Literatür incelendiğinde boyun ağrılı bireylerin rehabilitasyonunda en sık tercih edilen teknoloji temelli yaklaşımlar arasında giyilebilir teknolojiler, telerehabilitasyon, sanal gerçeklik, mobil sağlık uygulamaları ve yapay zeka yer almaktadır. Boyun ağrılı bireylerde giyilebilir teknolojilerin kullanıldığı çalışmalar özellikle eklem hareket açıklığı ve postür farkındalığına odaklanmıştır. Telerehabilitasyon uygulamaları kapsamında da sıklıkla tercih edilen sanal gerçeklik uygulamalarının kullanıldığı çalışmalarda ağrı yoğunluğu, basınç ağrı eşiği, eklem hareket açıklığı, eklem pozisyon hissi, uyku ve kinezyofobi incelenmiş ve bu parametrelerde iyileşmeler bildirilmiştir. Ayrıca sanal gerçekliğin, anksiyete/depresyon ve yaşam kalitesini iyileştirmek için rehabilitasyon programına eklenmesi önerilmektedir. Mobil sağlık uygulamaları ise fiziksel aktiviteyi teşvik etmesi ve özellikle uzun dönem ağrıyı azaltmadaki etkinliğiyle dikkat çekmektedir. Hayatımızın birçok alanına giren yapay zeka, sağlık alanında koruyucu tıp, klinik karar verme, akut/kronik hastalıkların teşhisi ve yönetiminde kullanımıyla giderek yaygınlaşmaktadır. Tüm çalışmalar gözden geçirildiğinde boyun ağrılı bireylerin rehabilitasyon sürecinde teknolojik yaklaşımların kullanımının tedavi sürecindeki olumlu etkileri nedeniyle sık tercih edildiği görülmektedir. Teknoloji temelli rehabilitasyon yaklaşımları, hasta motivasyonunu artırarak hastaların tedavi seansına ve genel rehabilitasyon sürecine katılımını artırmaya yardımcı olabilir. Ek olarak bu yaklaşımlar, ulaşılabilir olmaları, mesafe problemlerini ortadan kaldırabilmeleri ve hastaların ağrı

yönetiminde daha bağımsız olmalarını sağlama açısından avantajlıdır. Özellikle ayaktan tedavi süresince objektif bilgi sağlayarak hastaların takibinin yapılabilmesi ve ev programına destek olabilmeleri sayesinde sağlık çalışanlarına kolaylık sağlayabilirler. Bununla birlikte, boyun ağrılı bireylerde yapılan çalışmaların kanıt düzeyi düşüktür, tercih edilen teknolojik yaklaşımların ve müdahale sürelerinin çok çeşitlilik göstermesi nedeniyle standart bir rehabilitasyon protokolü bulunmamaktadır. Ayrıca teknoloji seçiminde hastaların ekonomik ve sosyokültürel seviyeleri dikkate alınmalıdır.

Anahtar kelimeler: Giyilebilir Teknoloji, Sanal Gerçeklik, Telerahabilitasyon, Mobil Uygulamalar, Yapay Zeka

IHSLC

Sözel Bildiri

ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ LİSANS BÖLÜMÜ MÜFREDATLARININ ADLİ BİLİMLER KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Haluk AKTAY*, Murat KULOĞLU**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Mehmet Tuğrul Güvenlik Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı, Burdur, Türkiye, haktay@mehmetakif.edu.tr*

*** Çukurova Üniversitesi, Ceyhan Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Adana, Türkiye, mkuloglu@cu.edu.tr*

Giriş: Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY) bölümü, afetler, salgın hastalıklar, acil durumlar gibi olaylar karşısında insanların yaşamlarını korumayı amaçlamaktadır ve bu amaç doğrultusunda planlama, örgütleme, koordine etme, müdahalede bulunma ve yönetim gibi alanlarda eğitimler sunmaktadır. AYAY bölümü ders müfredatları bir çok bilim dalından yararlanarak multidisipliner bir yaklaşımla oluşturulmaktadır. Bu bilim dallarından biri de adli bilimlerdir. **Amaç:** Üniversitelerin AYAY bölümleri müfredatlarında yer alan ve adli bilimler alanına ait derslerin incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. **Yöntem:** AYAY bölümünü barındıran üniversiteler, yükseköğretim program atlası veri tabanından yararlanarak sorgulanmıştır ve bölümlerin müfredatları, müfredata ait dersler incelenmiştir. Bu kapsamda müfredat dersleri içerisinde "adli bilimler", "adli tıp", "kriminoloji", "adli tıp ve kriminoloji" alanlarını içeren dersler ve içerikleri, üniversitelerin eğitim katalogları irdelenmiştir. Bu araştırma tanımlayıcı türde bir çalışmadır. **Bulgular:** AYAY bölümü 2024 yılı itibariyle (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde 2 ayrı [Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu] birimde, Gümüşhane Üniversitesinde Türkçe ve İngilizce olarak Sağlık Bilimleri Fakültesinde ve Selçuk Üniversitesinde 2 ayrı [Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu] birimde) ülkemizde 18, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 1 (Girne Amerikan Üniversitesi) olmak üzere toplamda 19 üniversitede yer almaktadır. AYAY bölümü sağlık bilimleri fakültesinde "16", uygulamalı bilimler fakültesinde "2", uygulamalı bilimler yüksekokulunda "2" ve sağlık yükseokulunda "2" olmak kaydıyla toplamda "22" birimde eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Sağlık bilimleri fakültelerinin 5'inde (Burdur Mehmet Akif Ersoy, Gümüşhane (2) "Türkçe ve İngilizce", Munzur ve Sağlık Bilimleri üniversitelerinde) "Adli Tıp ve Kriminoloji" dersi "seçmeli", 4'ünde (Çanakkale Onsekiz Mart, Hatay Mustafa Kemal, Tekirdağ Namık Kemal, Girne Amerikan üniversitelerinde) "Kriminoloji" dersi "seçmeli", Selçuk Üniversitesinde "Adli Tıp" dersi "seçmeli", Erzurum

Teknik Üniversitesinde "Adli Tıp ve Kriminoloji" dersi "zorunlu" ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde "Kriminoloji" dersi "zorunlu" olmak üzere toplamda 12 ayrı birimde bu dersler müfredatta yer almaktadır. Ayrıca yüksekokul olarak Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulunda "Adli Tıp ve Kriminoloji Bilgisi" dersi "seçmeli" olarak müfredatta görülmektedir. 22 birimden sadece 13 birimde adli bilimler alanından dersler müfredatta tespit edilirken, 9 birimde (9 ayrı üniversitede) seçmeli veya zorunlu olarak müfredatlarda yer almadığı görülmüştür. **Tartışma ve Sonuç:** AYAY bölümü müfredatlarının adli bilimler açısından üniversitelere göre farklı oldukları görülmüştür. Deprem, sel, yangın, çığ, toprak kayması ve benzeri doğal afetler, uçak, tren, metro ve maden gibi kazalar ve büyük çaplı patlamalar sonrası afet bölgesinde hayatını kaybeden afetzedelerin kimliğinin ve ölüm nedeninin tam tespit edilmesinde adli bilimlerden yararlanılmaktadır. Son 25 yılda ülkemizde meydana gelen 1999 Gölcük, İzmit, Marmara, 2003 Bingöl, 2011 Van, 2020 Elazığ ve İzmir depremi ve son olarak 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş depremleri sonrasında toplamda yaklaşık 81.000 vatandaşımız yaşamını yitirmiştir. Bu kayıplardan kimliği belirlenemeyen cenazelerin olduğu ifade edilmiştir. Adli kapasitenin yetersiz kaldığı afet durumlarında, afet ve acil durumlara erken zamanda ve en ön safta müdahaleyi gerçekleştiren profesyonel acil durum müdahale ekiplerinin, adli birimlerle koordinasyon halinde çalışabilmesi, adli açıdan olay yerinde yapılması gereken iş ve işlemleri gerçekleştirebilme kapasitesine ve becerisine sahip olması ve bu doğrultuda AYAY bölümlerinin müfredatlarının ve ders içeriklerinin güncellenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bölüm mezunlarının özellikle afet, savaş gibi toplu ölümlerle sonuçlanan olaylarda afetzedelerin kimliklendirilmesi gibi adli alanlarda çalışma yapacakları düşünüldüğünde adli bilimler alanlarında eğitime ihtiyaç duyulacağı aşikârdır. Bu ihtiyacın da dolaylı olarak giderilebilmesi için AYAY bölümü müfredatları oluşturulurken adli bilimler alanlarına yer verilmesi, mevcutta yer alan bölümlerin müfredatlarında da gerekli revizyonların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY), Adli Bilimler, Adli Tıp ve Kriminoloji, Kriminoloji, Müfredat

Sözel Bildiri

TEMPOROMANDİBULAR RAHATSIZLIKLARDA ÇİĞNEME FONKSİYONU İLE KİNEZYOFOBİ, ÇENE, BAŞ-BOYUN PROPRİYOSEPSİYONU ARASINDAKİ İLİŞKİ: PİLOT ÇALIŞMA

Hatice Kübra GÜN*, Sinem KARACA, Canan HEKİMOĞLU***Selen SEREL ARSLAN*****

** Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara, Türkiye, kubrahat7@gmail.com.tr*

*** Hacettepe Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye, sinemkahya@hacettepe.edu.tr*

**** Hacettepe Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye, chekimog@hacettepe.edu.tr*

*****Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara, Türkiye, selen.serel@gmail.com.tr*

Giriş: Temporomandibular rahatsızlıkların (TMR), çiğneme fonksiyonu başta olmak üzere orofasiyal fonksiyonlar üzerinde olumsuz etkileri olduğu ve yaşanan ağrı deneyiminin, çiğneme fonksiyonunu olumsuz etkilediği bilinmektedir. Dolayısıyla TMR'de çiğneme fonksiyonunun iyileştirilmesinde ağrı deneyimiyle ilişkili duygusal faktör olan kinezyofobi ve duyusal faktör olan propriyosepsiyon üzerinde özellikle durulmalıdır. **Amaç:** TMR'de çiğneme fonksiyonu ile kinezyofobi, çene ve baş-boyun propriyosepsiyonu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. **Yöntem:** Bu pilot çalışmaya ilk aşamada diş hekimliğince muayeneleri yapılmış ve TMR tanısı konmuş 14 birey (12 kadın, 2 erkek) dahil edilmiştir. Katılımcıların tanımlayıcı bilgilerinin alınmasının ardından çiğneme fonksiyonu Katıların Çiğnenmesi ve Yutulması Testi ***(The Test of Mastication and Swallowing Solids (TOMASS)*** ile çiğneme kaslarına (sağ-sol masseter, anterior temporalis) yüzeyel EMG ölçümü, kinezyofobi Temporomandibular Bozukluklarında Tampa Kinezyofobi Ölçeği, çene propriyosepsiyonu AMEDA protokülü, baş-boyun propriyosepsiyonu Servikosefalik Kinestezi Testi'yle değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalamasının 27,10±9,56 yıl, TMR şikayet süresinin 73,80±145,08 ay, maksimum ağız açıklığının 46,16±8,19 mm olduğu, %28'inin sağ, %44'ünün sol, %28'inin bilateral TMR şikâyeti olduğu ve dominant çiğneme tarafının %35'nin sağ, %21'inin sol, %44'ünün bilateral olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda TOMASS ve yüzeyel EMG ile kinezyofobi ve çene propriyosepsiyonu arasında ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$). TOMASS ile baş-boyun propriyosepsiyonu arasında ilişki bulunmazken ($p>0,05$) sağ masseter kas aktivasyonu ile başın sağ rotasyon propriyosepsiyonu arasında pozitif yönde orta düzeyde

anlamlı ilişki (r=0,648, p<0,05), sağ temporalis kas aktivasyonu ile fleksiyon ve sağ lateral fleksiyon propriyosepsiyonu arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki (sırasıyla; r=0,613, r=0,560, p<0,05) bulunmuştur. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmamızda başın sağ rotasyon propriyosepsiyonundaki sapma arttıkça sağ masseter kas aktivitesinin arttığı, fleksiyon ve sağ lateral fleksiyon propriyosepsiyonundaki sapma arttıkça sağ anterior temporalis kas aktivitesinin azaldığı görülmüştür. Dolayısıyla baş-boyun propriyosepsiyonundaki azalmaların çiğneme kas aktivasyonlarını değiştirerek fonksiyonu olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Sonuç olarak; TMR'de çiğneme fonksiyonunun iyileştirilmesinde baş-boyun propriyosepsiyonu gözden kaçırılmamalıdır. Çiğneme fonksiyonu ile çene propriyosepsiyonu ve kinezyofobi arasında ilişki bulunmamasının örneklem büyüklüğüyle ilgili olduğunu, örneklem büyüklüğünün arttırılmasıyla daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Temporomandibular Rahatsızlıklar, Çiğneme, Kinezyofobi, Çene Propriyosepsiyonu, Baş- Boyun Propriyosepsiyonu

IHSLC

Sözel Bildiri

NADİR GÖRÜLEN NON-TRAVMATİK ÜRİNOM OLGU SUNUMU

Nüfeyli Çınaralp Çilingir[1], Kadir Eryılmaz[1], Osman Ergün[1], Sedat Soyupek[1]

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji Kliniği

Giriş: İdrarın üriner sistem dışına çıkmasıyla oluşan tabloya ürinom denir. Ürinomlar, en sık travmaya ve iyatrojenik nedenlere bağlıdırlar ancak nadiren non-travmatik sebeperden gelişebilir(1). Ürinom gelişmesindeki patofizyoloji, aktif böbrek fonksiyonu ve toplayıcı sistemde ekstravazasyondur(2). Klinik olarak karın ağrısı, yorgunluk, kilo kaybı, ele gelen kitle olarak belirti gösterir(3). Bu olgu sunumunda ürinom gelişen hastanın, ürinom tedavisi ve yönetimi hakkındaki yaşadıklarımızı paylaştık.

Olgu:

64 yaş kadın,

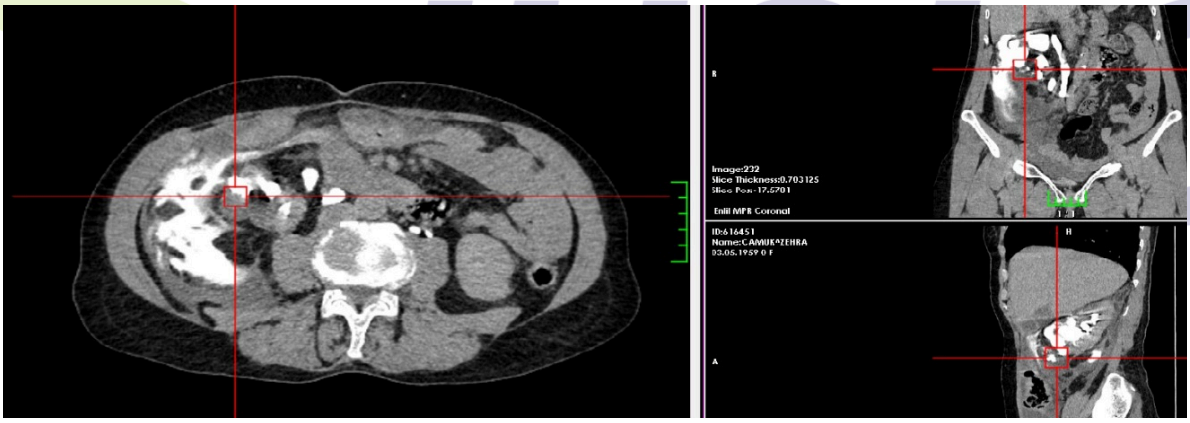
Acil servise sağ yan ağrısı ve kusma şikayeti ile başvurmuş.

Ek hastalık: Yok

Geçirilen operasyon: Yok

Fizik muayene: sağ kostovertebral açı hassasiyeti pozitif, hastaya kontrastlı abdomen bilgisayarlı tomografi(BT) çekilmesi planlanıyor.

BT: Sağ renal korteks rüptürü ve idrar ekstravazasyonu izleniyor. Etiyolojisinde sağ üreter üreterovezikal(UV) bileşkede 13x13 mm çapında taş izleniyor.

RESİM 1 BT: İdrar ekstravazasyonu

Hasta üroloji servisine yatırıldı ve girişimsel radyoloji bölümüne nefrostomi kataterı açılması açısından konsulte edildi. Hastaya girişimsel radyoloji tarafından sağ nefrostomi kataterı takıldı. Kataterden günlük 1000-1500cc idrar çıkışı izlendi.

Hastaya proflaktik antibiyotik tedavisi ve hidrasyon başlandı. Kateter sonrası 5. günde sağ UV'deki taşı opere etmek için hastaya sağ URS yapıldı. UV'deki taş eksterne edildi. 4.8 French Double J(DJ) kateteri takıldı.

DJ kateteri takılması sonrası nefrostomi kateterine günlük gelen idrar 200cc'ye kadar düştü. İdrar kültüründe sterilite izlenen hastanın postoperatif 2. gününde nefrostografi çekildi. Çekilen nefrostografide mesaneye opak madde geçişi izlendi. Nefrostografiyi takiben hastanın nefrostomisi çekildi.

Hastanın postoperatif 3. gününde sondası çekilerek taburculuğu yapıldı.

Tartışma: Ürinomlar en sık travma ve iyatrojenik nedenlerden gelişir ancak non-travmatik sebepler de mevcuttur. Non travmatik sebebler; üreter taşları, maligniteler, BPH, detrusitor-sfinkter dissinerjisi, üreteropelvik bileşke darlığı, prostat kanseridir(1,4,5,6,7). Non-travmatik ürinomlar oldukça nadir görülmekle birlikte nonspesifik semptomlar ile hastaneye başvurmaktadır. Yapılan görüntülemeler sonucunda tanısı konur. Tedavisinde hızlı bir şekilde nefrostomi kateteri takılması düşünülmelidir. Daha sonra etiyolojiye yönelik tedaviye geçilmelidir.

Sonuç: Ürinomlar nadir görülmekte olup, non-travmatik ürinomlar daha da nadir görülmektedir. Bu olguda üriner kalküle bağlı gelişmiştir. Hastanın yönetiminde tanı anında nefrostomi kateteri takılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ürinom, Non-Travmatik

Sözel Bildiri

TUR-P SONRASI GELİŞEN PROSTATİK ÜRETRADA TAŞ OLUŞUMU

Gönenç Kuş, Osman MertYirmibeş, Arap Sedat Soyupek, Taylan Oksay

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi

TUR-P, prostat boyutu 30 ile 80 cc olan hastaların cerrahi tedavisinde altın standart olarak önerilmektedir. Hastalar genellikle alt üriner sistem semptomlarından (LUTS) şikayetçidirler. Distrofik kalsifikasyon, kalsiyum veya fosfor metabolizmasında bir bozukluk olmamasına rağmen kalsiyumun yumuşak dokularda birikmesinden kaynaklanır. Distrofik kalsifikasyon, çeşitli dokularda meydana gelen uygun olmayan bir mineralizasyon olarak tanımlanır. Literatüre baktığımızda, prostatın KTP lazer ablasyonundan sonra distrofik kalsifikasyon gelişen toplam dört hasta tanımlanmıştır. Bu vakalarda sebebin koagülasyon nekrozu olduğu ileri sürülmüştür. TUR-P sonrası ise prostatik üretrada distrofik kalsifikasyon literatürde sadece 1 vakada bildirildi. Bu yazımızda TUR-P sonrası prostat dokusuna yapışık, prostatik üretrayı çepeçevre saran taş oluşumundan bahsedeceğiz.
59 yaş erkek hasta tarafımıza LUTS şikayetleri ile başvurdu. Opere rektum ca öyküsü olan 1 yıl önce tarafımızca TUR-P yaptığımız hastaya poliklinik şartlarında yapılan üriner USG de mesanede ve prostatik üretrada ekojeniteler saptandı. Bunun üzerine hastadan direkt üriner sistem grafisi (DÜSG) ve tüm abdomen kontrastsız BT istendi.

DÜSG de ve BT de mesanede büyüğü 13 mm olmak üzere multipl taşlar ve prostatik üretrayı çepeçevre saran taşlar gözlendi. İntraoperatif ilk önce hastaya sistoskopi yapıldı. Gözlemde prostatik üretrayı çepeçevre saran prostat dokusuna yapışık multipl taşlar ve mesane içerisinde büyüğü yaklaşık 1,5 cm olan multipl taşlar gözlendi.

Öncelikle pnömotik litotriptör ile mesane içerisindeki ve mesane boynundaki taşlar pnömotik litotriptör ile kırıldı ve ekstrakte edildi. Ancak prostatik üretradaki taşlar üretra mukozasına yapışıktı ve doku sert ve kalsifikti. Bu taşlar pnömotik litotriptör ile parçalandı ancak tam olarak dokudan ayrılamadı. Bunun üzerine dokuya yapışık taşın son kısımları transüretral rezeksiyon ile dokuyla birlikte çıkarıldı.

Bizim olgumuzda prostat lojunda oluşan taşlar irritatif semptomlara ve işeme zorluğuna neden olduğu için operasyon kararı verildi. TUR-P sonrası reoperasyon ortalama 16 aylık takipten sonra yaklaşık %2.6 oranında gereklidir. Distrofik kalsifikasyon iltihaplı, dejenere veya nekrotik dokularda meydana gelir. Bu hastada tekrarlayan distrofik kalsifikasyon oluşumunun nedeni belirsizliğini koruyor.

PEROKSİZOM PROLİFERATÖRLERİ İLE AKTİFLEŞTİRİLEN RESEPTÖRLERİN KANSER HÜCRELERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Elif ALTAY*, Fatma ŞAHİNDOKUYUCU KOCASARI**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, elfalty10@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, fatmasa@mehmetakif.edu.tr*

Peroksizom proliferatörleri ile aktifleştirilen reseptörler (PPAR'lar) nükleer reseptörler olarak adlandırılan bir reseptör ailesine bağlı bir alt gruptur. PPAR'lar hücre farklılaşmasında ve çeşitli metabolik süreçlerde, özellikle lipid ve glukoz homeostazında önemli genleri düzenleyen, fizyolojik veya farmakolojik ligandların bağlanması ile aktive edilen transkripsiyon faktörleridir. Fizyolojik ligandlar yağ asitleri ve yağ asidi türevlerini içerir. Bu nedenle, PPAR'lar esas olarak metabolik sendrom ve bununla ilişkili komplikasyonların tedavisine yönelik araştırmalarda odak noktası haline gelmiştir. PPAR'ların PPAR-α, PPAR-γ ve PPAR-β/δ olmak üzere üç izoformu bulunur. PPAR-α'nın aktivasyonu, trigliserit seviyesini düşürür ve enerji homeostazının düzenlenmesinde yer alır. PPAR-γ'nın aktivasyonu, insülin duyarlılığını ve glukoz metabolizmasını artırırken, PPAR-β/δ'nın aktivasyonu, yağ asitleri metabolizmasını artırır. Bununla birlikte, PPAR'ların, hücre büyümesinin durdurulması, apoptoz ve hücre farklılaşmasının indüksiyonu gibi çeşitli mekanizmalarla farklı kanser türlerinin büyümesini baskılayabildiğine dair çeşitli kanıtlar bulunmaktadır. PPAR'ların liposarkom, meme, kolon, akciğer, prostat kanserleri gibi çeşitli malignitelerde rol oynadığını gösteren birçok yayın mevcuttur. PPAR izoformları kanser hücrelerinin gelişimini ya inhibe eder ya da teşvik eder. Ancak, PPAR'ların kanser hücreleri üzerine etkilerinin mekanizması tam olarak aydınlatılamamıştır. Bu nedenle, kanser tedavilerinde PPAR ligandlarının potansiyel anti-kanserojen etkilerini daha iyi anlamak için üç PPAR izformunun da kanserle ilişkili yeteneklerinin detaylı olarak incelenmesi gerekmektedir. Bu derlemede PPAR'ların kanser hücreleri üzerindeki çeşitli etki mekanizmalarına ve kanser gelişimi üzerindeki düzenleyici rolleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: PPAR, Hücre Proliferasyonu, Anti-kanserojenik Etki, Apoptoz, Metastaz

Sözel Bildiri

SÜT DİŞLERİNDE KANAL TEDAVİSİ VE PASLANMAZ ÇELİK KURON İLE KAPLANMASI

İpek GÜNEBAKAR*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye ipekgnbkr@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Pedodontinin en önemli amaçlarından birisi, süt dişlerinin fizyolojik düşme yaşına kadar sağlıklı ve fonksiyon görebilecek şekilde ağızda tutulmalarını sağlamaktır. Dişlerin erken dönemde kaybı, ark uzunluğunda sapmalara, dişlerde mezializasyona ve buna bağlı olarak maloklüzyonlara sebep olabilmektedir. Çürük ve travma sebebiyle, pulpal tedavi gerektiren süt dişlerinde, endodontik yöntemlere başvurulur. Endodontik tedavinin ana amacı; kanal içerisindeki mikroorganizmaların ve yan ürünlerinin elimine edilmesi ve hermetik bir şekilde kapatılarak reenfeksiyonun önlenmesidir. Böylelikle; süt dişi, daimi dişlerin normal sürme zamanına kadar fonksiyona devam eder.

OLGU SUNUMU

Bu olgu bildiriminde; SDÜ Diş hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'mize başvuran hastanın sunumu bildirilmiştir. 75 numaralı dişinde gece, spontan ağrı şikayetiyle gelen 8 yaşındaki kız çocuk hastamıza; radyolojik, intraoral& ekstraoral muayene yapılmıştır. Perküsyon&palpasyonda pozitif yanıt vardır. Radyolojik muayenede; kökler arası bölgede ,kökün 1/3 ünü geçmeyen enfeksiyon vardır. Aileye tedavi için gerekli bilgilendirme yapılarak, onam formu imzalatılıp tedaviye başlanmıştır. Lokal anestezik ajanla yeterli anestezi sağlanmıştır. Parmak rulolarla diş izole edilerek, pulpa odasının tavanı kaldırılmadan tüm çürük doku kaldırılmıştır. Pulpa odasının tavanı paslanmaz çelik rond frezle kaldırılmıştır ve kuronal pulpa dokusunu ortaya çıkarmak için giriş kavitesi açılmıştır. Pulpa odası ekskavatör yardımıyla boşaltılarak pulpa ekstirpe edilmiştir. Kanal boyu apeks bulucuyla tespit edilmiş ve kanallar uygun biçimde şekillendirilmiştir. Kanallarda %2,25'lik sodyumhipoklorit ve serum fizyolojik ile irrigasyon yapılmıştır. Kök kanalları kağıt konilerle kurutulduktan sonra, kanallar kalsiyum hidroksit-iyodoform içeren patla doldurulmuştur. Kavite,cam iyonomer simanla doldurulduktan sonra, hastadan kontrol periapikal radyografisi alınmıştır. İdeal bir örtücülük sağlamak için, paslanmaz çelik kuron yapılmasına karar verilmiştir. Hastaya diğer seansta paslanmaz çelik kuron yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Pedodontik Hasta, Süt Dişleri, Süt Dişi Kanal Tedavisi, Sodyum Hipoklorit irrigasyonu, Paslanmaz Çelik Kuron.

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARIN RADYOLOJİK DEĞERLENDİRMELERİNDE GÜVENLİ DİŞ HEKİMLİĞİ UYGULAMALARI

Derya CEYHAN*, Aysu ÇINAR**

*Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye. deryaceyhan@sdu.edu.tr

**Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye. aysu.cnr@hotmail.com

On dokuzuncu yüzyıl sonlarında X-ışınlarının keşfini takiben diş hekimliğinde radyografi tekniklerinden yararlanılmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde diş hekimliğinin tüm alanlarında yaşanan gelişmeler ve radyolojik görüntülemelerin sık kullanımı ile, radyasyonun zararlı etkilerine ilişkin endişeler ve radyasyon güvenliği protokollerine duyulan ihtiyaç da artmıştır. Bu çalışmanın amacı, çocuk diş hekimliği uygulamalarında, radyasyon maruziyetinin sınırlandırılması ve güvenliğin artırılması gerekliliklerini ve yaklaşımları derlemektir. Radyasyona maruziyetin insan kaynaklı büyük payını, tıbbi görüntülemeler oluşturmaktadır. Dental görüntüleme maruziyet seviyeleri, eşik seviyenin altında olmasına rağmen hastalar yaşamları boyunca birden fazla radyografik muayeneye tabi tutulur; çalışmalar, kümülatif düşük seviyeli radyasyon maruziyetinin, oksidatif stresi tetikleme veya hücresel DNA veya oral epitelde hasara neden olma ile ilişkili olabileceğini göstermektedir. Diğer taraftan, yaşam boyunca daha uzun süre kümülatif maruziyet ve daha yüksek organ radyosensitivitesi nedeniyle çocuklar için artan kanser risk oranı söz konusudur. Çocuk diş hekimliği uygulamalarında kullanılan iki boyutlu görüntüleme yöntemleri arasında periapikal, bite-wing, okluzal, panoromik ve sefalometrik radyografiler yer almaktadır. Üç boyutlu olarak konik ışınlı bilgisayarlı tomografi, manyetik rezonans ve ultrasonik görüntüleme yöntemleri kullanılmaktadır. Konik ışınlı bilgisayarlı tomografi incelemeleri, sağlanan bilgilerin tanıyı değiştirebileceği, tedavi planını iyileştirebileceği klinik durumlarda önerilmekte olup çocuklarda, ilk basamak görüntüleme yöntemi değildir. Radyasyondan korunmada; gerekçelendirme, optimizasyon, doz sınırlaması ilkeleri yol göstericidir. Radyasyon güvenliği temelinin, ihtiyaç duyulan klinik faydanın, mümkün olan en düşük dozla elde edilmesi gerektiğini ifade eden ALARA prensibine dayandığı vurgulanmaktadır. Radyasyon dozları; klinik muayenenin ayrıntılı yapılarak önceki radyografların değerlendirmeye dahil edilmesi, filmlerin yerine dijital sensörlerin kullanılması, film kullanılacaksa hızlı filmlerin kullanılması, dikdörtgen kolimasyon kullanımı, hasta pozisyonlandırmasının dikkatli yapılması ile etkili şekilde düşürülmektedir. Bu bağlamda, radyografik ekipmanın uygun kurulumu, periyodik testleri, çalıştırılması ve bakımı için üreticinin talimatlarına uyulması, yapısal koruma, erişim emniyetinin sağlanması ve nitelikli personelin uygun eğitimi de önemlidir. Radyasyon güvenliği açısından çocuğun gelişim ve iş birliğine uygun olan, diagnostik değeri yüksek görüntülemeye izin veren ve radyasyon maruziyetini en aza indiren yaklaşımların bilinmesi ve uygulanması zaruridir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Diş Hekimliği, Güvenlik, Önlem, Radyasyon, Radyolojik Görüntüleme.

Sözel Bildiri

PROGNOSTİC VALUE OF SYSTEMİC IMMUNE-INFLAMMATİON INDEX (SII) İN DE NOVO METASTATİC CASTRATİON-SENSİTİVE PROSTATE CANCER

Asım Armağan Aydın

Health Science University Antalya Training and Research Hospital Department of Clinical Oncology, Antalya, Turkey

Aim: Prostate cancer is the most common type of cancer in men worldwide and is highly mortal in advanced stages. In recent years, studies on inflammation and immune response-related indices in cancer have suggested that some indices created with pre-diagnostic biochemical parameters can be used as prognostic and predictive markers in many types of cancer, such as stomach and lung cancer (1-2). Similar studies have been conducted on prostate cancer at different stages of the disease (3-4). In this study, we aimed to determine the prognostic role of systemic immune inflammation index (SII) in metastatic hormone-sensitive prostate cancer.
Method: This study was prepared by retrospectively evaluating the medical records of 38 patients aged 18 and over who were diagnosed with metastatic castration-sensitive prostate cancer and were admitted to Antalya Training and Research Hospital Medical Oncology clinic between March 2019 and November 2023. Patients with systemic metastasis findings at the time of diagnosis, who had never received androgen deprivation therapy before or who were still sensitive to androgen deprivation (castration sensitive), and whose testosterone levels were < 20 ng\dl were included in the study.
Results: The median age of the 38 cases included in our study is 62.6±8.6 (32-80) years. ECOG performance statuses were 9 (23.7%) with 0, 19 (50%) with 1, and 10 (26.39%) with 2. While 47.4% of the cases were smokers, comorbidities were observed in 34.2%. Gleason score is most commonly 8 and at least 10; Histological grade was most frequently found to be 4 and at least 2. Lymphovascular invasion was observed in 10 (26.3%) of the cases, perineural invasion in 13 (34.2%) and seminal vesicle invasion in 8 (21.1%). Liver and lung metastases were observed in 7 cases, and bone metastases were observed in 33 cases. The most frequently applied treatment was Docetaxel plus Androgen Deprivation Therapy (ADT). 16 (42.1%) of the cases were in the low risk group and 22 (57.9%) were in the low risk group. While recurrence was observed in 21 cases, death was observed in 11 cases.
As a result of Roc curve analysis, the reference value for SII was found to be 71 ($\times 10^9$/L). There were 21 (55.3%) cases with a SII of less than 71(low SII group) and 17 (44.7%) with a SII of 71 and above (high SII group). When the relationship between clinical data and SII was compared, a significant relationship was found between ECOG PS, Gleason score, histological grade, liver metastasis and risk groups ($p<0.05$). Median overall survival (OS) was calculated as 45.5±3.3 (95% confidence interval 38.7-52.0) months, and progression-free survival (PFS) was calculated as 36.1±2.8 (95% confidence interval 30.7-41.5) months. When comparing overall and progression-free survival with SII; Shorter OS and PFS were observed in cases with high SII group (71 and above). A statistically significant relationship was found ($p<0.001$).
Conclusion: The data obtained from this study showed that the SII index determined before treatment in metastatic hormone-sensitive prostate cancer can provide important ideas about the clinical course and prognosis. Based on this, although the SII index seems to be used as a simple, cheap and reliable tool to create individualized treatment algorithms in determining the treatment plan in further stages, especially in patients with high SII index, there is still a need for prospective studies with a much larger number of patients.

Keywords: Systemic Immune Inflammation, Prostate Cancer, Index, Survival

Sözel Bildiri

ÇOCUK HASTADA GÖMÜLÜ DİŞ İLE BİRLİKTE GÖRÜLEN KOMPLEKS ODONTOMA: VAKA SUNUMU

Berfin Öykü ERDOĞAN*, Yavuz FINDIK*

** Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Cerrahisi AD., Isparta, Turkey*

Giriş: Odontomalar epitelyal ve mezenşimal dokulardan köken alan mikst odontojenik tümörlerdir. Odontomaların gerçek bir tümör olmadıkları hamartamatoz bir lezyon oldukları da ileri sürülmektedir. Etyolojisi tam olarak bilinmemektedir. Odontoma en sık görülen odontojenik tümördür. Genellikle asemptomatiktir ve rutin muayene sırasında fark edilirler. Bu lezyon kompleks ve kompound olmak üzere 2 tiptir. Kompleks tipte morfodiferansiasyon bozuktur ve dokular yığın şeklinde görülür. Kompound tipte ise mine sement ve pulpa dokularını içeren diş benzeri oluşumlar görülür. Odontomalar radyografik olarak içinde radyoopak kalsifiye doku ve irregüler kitle içeren, iyi sınırlı, çevresi hiperostotik görünümlü radyolusent alanlardır. Çoğunlukla gömülü diş ile birlikte görülür. Tedavisi cerrahi eksizyondur.

Vaka: 12 yaşında erkek hasta rutin muayeneler sonucu radyografta fark edilen lezyonu sebebiyle Süleyman Demirel Üniversitesi Ağız Diş ve Çene Cerrahisi kliniğine yönlendirilmiştir. Yapılan radyografik ve klinik değerlendirmeler sonucu 37 numaralı dişin kompleks odontoma ile birlikte mandibula basiste gömülü kaldığı görülmüştür.

Sonuç: 37 numaralı dişin apikalinin kapanması, sürme faaliyetinin sona ermiş olması ve diş etrafında radyolusent kistik oluşum saptanmış olması sebebiyle odontomanın gömülü diş ile birlikte cerrahi eksizyonu gerçekleştirilmiştir. 6 aylık takipte herhangi bir nüks görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Odontojenik tümörler, Odontoma, Gömülü diş

Sözel Bildiri

ERKEN ÇOCUKLUK ÇAĞI ÇÜRÜĞÜNÜN SOSYODEMOGRAFİK – SOSYOKÜLTÜREL BELİRTEÇLERİ

Derya CEYHAN[*], İpek GÜNEBAKAR[**]

[*]*Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye. deryaceyhan@sdu.edu.tr*

[**]*Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye. ipekgnbkr@gmail.com*

Dünya Sağlık Örgütü, erken çocukluk çağı çürüğünü, yüksek bir prevalansla dünya çapında bir sorun olarak kabul etmektedir. Erken çocukluk çağı çürüğü, yaşamın erken dönemlerinde başlayabilir, yüksek risk altında olanlarda hızla ilerler ve sonuçları, çocuğun yaşam kalitesini uzun vadeli etkileyebilir. Bu derleme çalışmasının amacı, multifaktöriyel etiyolojiye sahip erken çocukluk çağı çürüğünün özellikle sosyodemografik-sosyokültürel belirteçlerini sunmaktır. Diş çürüğü risk faktörleri araştırmalarının kapsamı, çocuk düzeyinden aile düzeyine doğru genişlemiş, özellikle anne ile ilgili faktörler dikkat çekmiştir. Anneden çocuğa bulaşma olarak da bilinen dikey bulaşma, bir enfeksiyonun veya hastalığın, bakımını sağlayandan çocuğa geçmesidir ve bakım verenlerin oral hijyen alışkanlıkları, bu bağlamda, önemlidir. Diğer taraftan, ebeveynlik tarzlarının, çocuklarda görülen anksiyete dahil olmak üzere çocuk gelişimi üzerinde etkisi ifade edilmiştir. Anksiyetenin ürettiği olumsuz duyguları düzenleyen veya azaltan başa çıkma mekanizmaları vardır; bu mekanizmalar, gıda üzerinde kontrol kaybına neden olabilir ve ağız sağlığını etkileyebilir. Ebeveynlik türünün, yeme sonuçlarını doğrudan etkileyebileceği bildirilmiştir. Kötü ağız hijyeni veya artan şeker tüketimi gibi anksiyete ile ilişkili bazı davranış değişikliklerinin, plak birikimine ve periodontal hastalık gelişimine yol açtığı, çürük riskini artırdığı gösterilmiştir. Düşük gelir grubundaki ebeveynlere sahip çocukların ortalama çürük, eksik ve dolgulu diş skorlarının, yüksek gelir grubundaki ebeveynlere sahip çocuklardan daha yüksek olduğu doğrulanmıştır. Göçmen statüsü veya dil engeli gibi kültürel eşitsizlikler yaşayan çocuklarda, skorların daha fazla olduğu da belirlenmiştir. Avrupa ülkelerinin istatistiklerine göre erken çocukluk çağı çürüğünün, gelişmekte olan ülkelerde, gelişmiş ülkelerden daha fazla görüldüğü raporlanmıştır. Çalışmalar, erken çocukluk çağı çürüğünün; yoksulluk içinde veya kötü ekonomik koşullarda yaşayan, azınlıklara mensup olan, ebeveynleri boşanmış veya eğitim düzeyi düşük olan çocuklarda daha sık görüldüğünü ortaya koymuştur. Bu popülasyonlarda, prenatal ve perinatal malnütrisyon nedeniyle, mine hipoplazisi için artmış risk söz konusudur, flor maruziyeti muhtemelen yetersizdir ve şekerli gıdalar, daha fazla tercih edilmektedir. Sosyodemografik-sosyokültürel belirteçler, yaşamın başlangıcından itibaren oral ve genel sağlığı etkilemekte olup erken çocukluk çağı çürüklerinin önlenmesinde üzerlerinde önemle durulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Çağı Çürüğü, Önlem, Risk, Sosyodemografik-Sosyokültürel Belirteç, Yaşam Kalitesi.

Sözel Bildiri

A STUDY ON NUTRITION AND CONSUMPTION HABITS FACTORS AFFECTING HEALTH STATUS IN TURKEY

Büşra ÇATAL*, Adnan KARAİBRAHİMOĞLU**

** Süleyman Demirel University, Health Sciences Institute, Surgery Nursing Dept, Isparta, Türkiye*
busracatal07@gmail.com

*** Süleyman Demirel University, Medical School, Biostatistics and Medical Informatics Dept, Isparta, Türkiye*
adnankaraibrahim@gmail.com

Aim: The aim of this study is to examine the effects of fruit, vegetable and salad consumption, tobacco/alcohol use and greenhouse gas emissions on health status. Material and Methods: This cross-sectional study uses time series from the Health and Social Protection and Income, Living, Consumption and Poverty studies database published by the Turkish Statistical Institute (TurkStat) in 2023. The data span the years 2010 to 2022, for a total of 13 years. The dependent variable is the number of people with good and poor health status in Turkey and the independent variables are weight, frequency of fruit consumption, frequency of vegetable and salad consumption, frequency of alcohol and tobacco use, health expenditure and greenhouse gas emission rate. Time series models were established using Eviews 13.0 program. Results: Three different time series models were constructed. Over time, fruit, vegetable and salad consumption between 4-6 times a week, never tobacco and alcohol use and average weight were found to have a significant effect on people with good health status. The variables of daily tobacco and alcohol use, fruit, vegetable and salad consumption 1-3 times a week and health expenditure per capita did not have a significant effect on people with poor health status. In addition, daily tobacco and alcohol use, not consuming any fruits and vegetables, weight and greenhouse gas emission value did not have a significant effect on people with poor health status. Discussion and Conclusion: Dietary habits and substance abuse have a significant impact on better health. It is not only poor dietary habits or air pollution that have a negative impact on health. There can also be other factors that negatively affect physical and mental health.

Keywords: Health, nutrition, addiciton, time series analysis

Sözel Bildiri

DENEYSEL PARKİNSON MODELİNDE DERİ DOKUSUNDA OKSİDAN VE ANTİOKSİDAN ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI

Oğuzhan KAVRIK, Nurhan GÜMRAL, Cahide ASLAN

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, ISPARTA.

Giriş: Parkinson Hastalığı (PH), son yıllarda özellikle 60-80 yaşlarında nüfusa sahip ülkelerde artış göstermektedir. Hastalığın fizyopatolojisinde dopaminerjik nöron hasarını oluşturacak birçok faktör rol oynamaktadır. Dopaminerjik nöron hasarı, artmış oksidatif stres, mitokondriyal disfonksiyon, eksitoksitite gibi sorunlardan oluştuğu yapılan çalışmalarca ortaya konulmuştur.

Amaç: Çalışmamızda MPTP ile oluşturulan deneysel parkinson modelinde; sıçanların deri dokusunda oluşturabileceği muhtemel hasarları ve timokinon ve metformin maddelerinin bu tabloya olan etkilerini araştırmayı amaçladık.

Yöntem: Fareler; kontrol (K), MPTP (M), MPTP + Timokinon (MT), MPTP + Metformin (MM) ve MPTP + Metformin + Timokinon (MTM) olmak üzere beş gruba ayrıldı. K grubuna gruplara intraperitoneal (i.p.) ve gavaj stresi bu gruba da uygulandı. Farelere i.p. ve gavaj yoluyla saline solüsyonu 21 gün boyunca uygulandı. M grubunda, MPTP maddesi 25 mg/kg/gün ve probenecid 250 mg/kg/gün deneyin 1. gününden itibaren i.p. olarak 5 gün boyunca her gün uygulandı. Mt grubunda, MPTP grubunda olduğu gibi MPTP + probenecid maddesi 5 gün boyunca her gün sırasıyla 25 mg/kg/gün ve 250 mg/kg/gün olmak üzere i.p. olarak verildi. Bu gruptaki farelere 5 mg/kg/gün timokinon maddesi i.p. olarak her MPTP + probenecid uygulamasından 30 dakika sonra 21 gün boyunca her gün uygulandı. MM grubunda, MPTP grubunda olduğu gibi MPTP + probenecid maddesi 5 gün boyunca her gün sırasıyla 25 mg/kg/gün ve 250 mg/kg/gün olmak üzere i.p. olarak verildi. MTM grubunda, farelere her MPTP + probenecid uygulamasından 30 dakika sonra 500 mg/kg/gün metformin maddesi 21 gün boyunca oral olarak gavaj yolu ile verildi. MPTP grubunda olduğu gibi MPTP + probenecid maddesi 5 gün boyunca her gün sırasıyla 25 mg/kg/gün ve 250 mg/kg/gün olmak üzere i.p. olarak verildi. Ayrıca Timokinon maddesi 20 gün boyunca her gün MPTP uygulamasından 30 dakika sonra 5 mg/kg/gün i.p. olarak verildi. Metformin maddesi ise, 21 gün boyunca günde bir defa MPTP uygulamasından 30 dakika sonra 500 mg/kg/gün oral olarak uygulandı. Fareler dekapite edilerek böbrek ve karaciğer dokusu alındı. Protein, Katalaz, Süperoksit Dismutaz (SOD) ve Malondialdehid (MDA) parametreleri bakımından böbrek ve karaciğer dokuları

biyokimyasal analizlerle incelendi. İstatistiksel analizler Windows için SPSS 29.0 kullanıldı. p<0,05 değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Deri dokusundaki MDA verilerinde hasar grubuna göre MT ve MTM gruplarında sırasıyla istatistiksel olarak anlamlı azalışlar gözlemlenmiştir (p=0.028, p=0.001). Katalaz verilerinde ise, hasar grubuna göre tedavi gruplarında anlamlı artışlar belirlenmemiştir. SOD verilerinde ise, hasar grubuna göre MT, MM ve MTM gruplarında sırasıyla istatistiksel olarak anlamlı artışlar gözlemlenmiştir (p=0.001, p=0.002, p=0.001).

Sonuç: Sonuç olarak, MT, MM, MTM gruplarında oksidan ve antioksidan değerlerde kontrol grubuna yaklaşma eğiliminde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, MPTP'nin Deri dokusu üzerine hasarlarını timokinon ve metformin maddelerinin antioksidan sistemi indükleyerek azalttığını düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: MPTP, Timokinon, Metformin, Oksidatif Stres, Parkinson Hastalığı

IHSLC

Sözel Bildiri

DENEYSEL TOTAL UYKU YOKSUNLUĞU MODELİNDE *LAVANDULA ANGUSTİFOLİA* UÇUCU YAĞININ KARACİĞER VE BÖBREK DOKUSUNDAKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Arzu YALÇIN, Rahime ASLANKOÇ, Ulaş Evren ARIN, Mustafa SAYGIN

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji ABD, ISPARTA.

Giriş: Uyku hayatımızda önemli bir yere sahip olan bir süreçtir. Kokunun, uykunun moleküler mekanizmasına üzerinde etkileri bulunmaktadır**.** Uyku bozukluklarında koku maddesinin oksidan ve antioksidan sistem üzerine etkileri ilgili veriler azdır.
Amaç: Çalışmamızda total uyku yoksunluğu modeli oluşturulan sıçanlarda *Lavandula angustifolia* uykunun moleküller mekanizması üzerine etkilerinin araştırılması amaçlandı.
Yöntem: Sıçanlar; total uyku bozukluğu (TUY), Alprazolam (A), lavanta 1 (L1), lavanta 2 (L2) ve lavanta 3 (L3) olmak üzere beş gruba ayrıldı. Uyku bozukluğu grubuna, 20 gün boyunca Total uyku yoksunluğu (TUY) uygulandı ve günde bir defa 60 dakika (dk) süresince 0,5 ml saline inhalasyon yolu ile verildi. A grubuna, 20 gün boyunca TUY uygulandı ve günde bir defa 0,25 mg/kg intraperitoneal (ip) olarak uygulandı. Uygulandıktan sonra kafes içerisine 60 dakika diğer koku grupları gibi bekletildi. L1 grubuna, 20 gün boyunca TUY uygulandı ve günde bir defa 60 dk süresince 0,3 ml lavanta uçucu yağı LA (*Lavandula angustifolia*) inhalasyon yolu ile uygulandı. L2 grubuna, 20 gün boyunca TUY uygulandı ve günde bir defa 60 dk süresince 0,5 ml LA uçucu yağı inhalasyon yolu ile uygulandı. L3 grubuna, 20 gün boyunca TUY uygulandı ve günde bir defa 60 dk süresince 1 ml LA uçucu yağı inhalasyon yolu ile uygulandı. Sıçanlar dekapite edilerek böbrek ve karaciğer dokusu alındı. Katalaz, Süperoksit Dismutaz (SOD) enzim akitivitesi, Malondialdehid (MDA) ve Protein düzeyleri böbrek ve karaciğer dokularında analizlerle incelendi.
Bulgular: Karaciğer dokusunda incelenen MDA verilerinde, TUY grubuna göre L2 ve L3 gruplarında sırasıyla istatistiksel olarak anlamlı azalma gözlendi (p=0.001, p=0.001). Katalaz verilerinde ise; istatistiksel olarak anlamlı artış saptandı. SOD verilerinde ise, TUY grubuna göre L3 grubunda istatistiksel olarak anlamlı artış gözlemlenmiştir (p=0.008). Böbrek dokusunda incelenen MDA verilerinde, TUY grubuna göre L1, L2 ve L3 gruplarında sırasıyla istatistiksel olarak anlamlı azalma gözlemlendi (p=0.001, p=0.001, p=0.001). Katalaz verilerinde ise; TUY grubuna göre L1 ve L3 gruplarında sırasıyla istatistiksel olarak anlamlı artış gözlemlendi (p=0.001, p=0.003). SOD verilerinde ise; TUY grubuna göre L1, L2 ve L3 gruplarında sırasıyla istatistiksel olarak anlamlı artış gözlendi (p=0.001, p=0.001, p=0.001).
Sonuç: Sonuç olarak, L1, L2 ve L3 gruplarında oksidan ve antioksidan değerlerde kontrol grubuna yaklaşma eğiliminde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, uyku bozukluğunun böbrek ve karaciğer dokusu üzerine etkilerini LA uçucu yağının antioksidan sistemi indükleyerek azalttığını düşünmekteyiz.
Anahtar kelimeler: Uyku Bozukluğu, *Lavandula angustifolia*, Antioksidan, Alprazolam

Sözel Bildiri

YÜKSEK YAĞLI DİYETİN NEDEN OLDUĞU OBEZİTE HAYVAN MODELLERİNDE ENDOPLAZMİK RETİKULUM STRESİ

Didem KORKMAZ ÜLÜFER*

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,* Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü Gıda Bilimleri Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, dkorkmaz@mehmetakif.edu.tr

Yüksek yağlı diyetler, vücutta yağ birikimini artırarak obeziteyi tetiklemektedir. Bu durum, başta karaciğer ve yağ dokusu olmak üzere çeşitli dokularda ve organlarda lipid birikimine yol açmaktadır. Lipidlerin aşırı birikimi, endoplazmik retikulumun (ER) protein katlama ve işleme kapasitesini aşmakta ve bu durum sonuçta ER stresine neden olmaktadır. ER stresi ile katlanmamış protein yanıtı olarak da bilinen UPR (unfolded protein response) yolağı aktive olmaktadır. UPR'yi düzenleyen ve ER'de yerleşik olarak bulunan üç tane transmembran proteini vardır. Bunlar: ATF6, IRE1 ve PERK'dir. Bu UPR elemanları, ER stresinin hafifletilmesine ve hücrelerin normal fonksiyonlarını geri kazanmasına yardımcı olmaktadır. Ancak, yüksek yağlı diyetle oluşturulan obezite hayvan modellerinde, kronik ER stresinin çeşitli metabolik bozukluklara katkıda bulunduğu gösterilmiştir. Bu sonuçlar arasında insülin direnci, yağ metabolizması bozuklukları, inflamasyon ve hücre stresine bağlı apoptoz yer alır. Bu çalışma, yüksek yağlı diyetin obeziteyi tetiklemesinde ve obeziteye bağlı metabolik komplikasyonların gelişiminde ER stresinin kritik önemde olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, ER stresinin önlenmesi veya azaltılmasına yönelik terapötik stratejilerin, obezite ve onunla ilişkili metabolik hastalıkların tedavisi ve önlenmesinde potansiyel olarak önemli olabileceği öne sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Yüksek Yağlı Diyet, Endoplazmik Retikulum Stresi

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF PAIN COPING STRATEGIES AND FUNCTIONALITY IN PATIENTS WITH CHRONIC LOW BACK AND NECK PAIN

Ülkü Kezban ŞAHİN*, Taşkın ÖZKAN, İlker Fatih SARI*****

** Giresun University, Vocational School of Health Services, Department of Therapy and Rehabilitation, Giresun, Turkey, ulkuertan@hotmail.com*

***Giresun University, Vocational School of Health Services, Department of Therapy and Rehabilitation, Giresun, Turkey, fzttaskinozkan@hotmail.com*

**** Giresun University, Faculty of Medicine, Department of Physical Medicine and Rehabilitation, Giresun, Turkey, ilker_fatihsari@hotmail.com*

Background: The lumbar and cervical spinal regions are the most often investigated due to their high frequency of symptoms in the general population. **Aim:** The present study assessed the relationship between pain intensity, pain coping techniques, and functionality in patients with low back and neck pain. **Methods:** Patients (n = 60) who sought physiotherapy at a rehabilitation department enrolled in this descriptive study. The Visual Analog Scale (VAS), the Pain Coping Inventory (PCI), and the Functional Rating Index were used to evaluate pain intensity, pain coping techniques, and functionality, respectively. The data was examined using descriptive statistics, the Mann-Whitney U-test, and Pearson's correlation analysis. **Results:** The study included 28 female patients with a mean age of 55.14±8.97 years and 32 male patients with a mean age of 49.22±5.90 years. Patients' use of active and passive pain coping mechanisms did not differ significantly by gender ($p > .05$). While pain intensity was associated with functionality ($r=0.575$, $p=0.001$) and passive strategy ($r=0.432$, $p=0.022$) in females, pain intensity was only correlated with functionality in males ($r=0.664$, $p<0.001$). There was no significant relationship ($p > .05$) between active and passive pain coping strategies in patients. **Discussion and Conclusion:** The study demonstrated that both females and males prefer the passive management strategy more than the active strategy. It is observed that pain intensity negatively correlates with functionality in both genders. Especially in females, and as the severity of pain increases, passive strategies are used more frequently. It may be recommended that patients focus on pain-specific self-efficacy and active coping methods that target activity levels rather than passive approaches.

Anahtar Kelimeler: Pain management, Chronic Pain, Physical Activities

Sözel Bildiri

TÜTÜN DUMANINA MARUZ KALMANIN FETAL DÖNEM VE BEŞ YAŞ ARASINDA BEYİN MATURASYONU VE NÖROGELİŞİM ÜZERİNE ETKİLERİ

Gül EVDALI*, Seval KUTLUTÜRK YIKILMAZ**

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Doktora Programı, İstanbul, Türkiye, 171002045@ogrenci.sbu.edu.tr*

*** Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Nörolojik Fizyoterapi Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye, seval.kutluturkyikilmaz@sbu.edu.tr*

Giriş: Tütün dumanına maruz kalma beyin gelişimi üzerine doğrudan negatif ve nörostrüktürel etkiler oluşturabilmektedir. Amaç: Bu derleme çalışmasında tütün maruziyetinin beyin maturasyonu ve nörogelişim üzerine etkilerini araştırmak amaçlandı. Yöntem: ScienceDirect, Google Scholar, Web of Science ve PubMed veri tabanlarından dahil edilme ve dışlama kriterlerini karşılayan çalışmalar bu literatür incelemesine dahil edildi. Dahil edilme kriterleri; Türkçe veya İngilizce yayınlanmış insan gebelikleri üzerine çalışmalar veya derlemeler, fetal, infant ve okul öncesi çocuklarda beyin veya nörogelişimsel etkileri içeren tütün ve nikotin maruziyeti çalışmalarıydı. Dışlama kriterleri ise beş yaşından büyük çocuklar, adölesan, müdahale ve hayvan çalışmalarıydı. Bulgular: İncelenen çalışmalar; 2004 ile 2023 yılları arasında yapılan kohort, kesitsel, prospektif takip, derleme ve retrospektif karşılaştırma çalışmaları içermekteydi. Gestasyonel yaş olarak ≤32 haftada doğan, prenatal tütün dumanına maruz kalan infantların manyetik rezonans görüntülemesinin sonuç ölçümlerinin çoğu, maruz kalmayanlardan anlamlı olarak farklıdır. Frontal ve serebellar lob volümlerinde azalma; prematüre infantlarda annenin tütün kullanımı ve dozundaki artışla ilişkilidir. Maternal sigara kullanımı ile fetal baş çevresinin 2. trimesterdeki ultrason görüntülenmesinde azaldığı belirtilmektedir. Çevresel tütün dumanına prenatal maruz kalma 2 yıllık kognitif gelişimi etkileyebilmektedir. Prenatal sigara kullanımı, ani bebek ölümü sendromlu infantlarda, bilinen nedenlerden ölen infantlarla karşılaştırıldığında, oral pontin retiküler çekirdekteki nikotinik asetilkolin reseptörlerinin bağlanma duyarlılığını etkileyebilmektedir. Olumsuz mizaç davranışları gösterme olasılığı, tütün dumanına maruz kalan 0-5 yaş arası çocuklarda artabilmektedir. Tartışma ve Sonuç: Bu yaş aralığındaki olgularda yapılan çalışmalarda, tütün dumanına maruz kalmanın anormal beyin ve atipik nörogelişimsel etkilerinin olabileceğini ve olumsuz etkilerinin daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç olduğu bildirilmektedir. Prenatal dönemde maruziyetin belirlenmesi ve en aza indirmek için sağlık desteğinin verilmesine ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Tütün Dumanına Maruz Kalma, İnfant, Beyin Etkileri

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF THE CYTOTOXIC EFFECT MEDIATED BY *8-OHDG* AND *ΓH2AX* OF *BEE VENOM-LOADED ZIF-8 NANOPARTICLES* ON SKOV-3 OVARIAN CANCER CELLS

Mücahit SEÇME*, Hasan İlhan, Dilek Kabakçı*****

** Ordu University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Ordu, Türkiye, mehtersecme@gmail.com*

*** Ankara University, Institute of Biotechnology, Department of Biotechnology, Ankara, Türkiye hsnilhan@ankara.edu.tr*

****Muş Alparslan University, Faculty of Applied Sciences, Department of Animal Production and Technologies, Muş, Türkiye d.kabakci@alparslan.edu.tr*

Background: Ovarian cancer arises from the uncontrollable proliferation of abnormal cells within the ovaries. Despite advances in treatment modalities, the search continues for novel therapeutic agents, such as nanoparticles, natural compounds or bioactive molecules, with improved efficacy and minimal toxicity. Bee venom encompasses a range of diverse peptides, such as melittin, phospholipase A2, apamin and adolapin. It has been reported that bee venom exhibits potent anticancer activity. Aim: The aim of this study is determining cytotoxic effects of bee venom-loaded ZIF-8 nanoparticles, which originally synthesised, and its molecular effect mechanism via 8-hydroxy-2' –deoxyguanosine and gamma-H2AX on SKOV-3 ovarian cancer cells. Methods: The cytotoxic activity of bee venom-loaded ZIF-8 nanoparticles on SKOV-3 cells was evaluated in a dose- and time-dependent manner using the XTT method. Changes in 8-OHdG and γH2AX levels were determined using the ELISA assay method. Results: Bee venom-loaded ZIF-8 nanoparticles reduce the proliferation of SKOV-3 cells under in vitro conditions. The IC50 dose was determined to be 13.26 µg/ml at 24 hours. Additionally, an increase in gamma H2AX and 8-OHdG levels was detected in cells treated with bee venom-loaded ZIF-8 nanoparticles. Discussion and Conclusion: Initial findings on the anticancer potential and mechanism of action of the first synthesised bee venom-loaded ZIF-8 nanoparticles on ovarian cancer cells were presented. It is suggested that this study, which is expected to contribute to nanoparticle-based treatment strategies, should be further supported by comprehensive molecular biological research.

Keywords: Bee venom, ZIF nanoparticles, ovarian cancer, 8-OHdG, γH2AX

Sözel Bildiri

EFFECTS OF TOBACCO SMOKE EXPOSURE ON BRAIN MATURATION AND NEURODEVELOPMENT BETWEEN THE FETAL PERIOD AND THE AGE OF FIVE

Gül EVDALI*, Seval KUTLUTÜRK YIKILMAZ**

** University of Health Sciences, Hamidiye Health Sciences Institute Physiotherapy and Rehabilitation Doctoral Program, İstanbul, Turkey, 171002045@ogrenci.sbu.edu.tr*

*** University of Health Sciences, Hamidiye Faculty of Health Sciences, Department of Neurological Physiotherapy-Rehabilitation, İstanbul, Turkey, seval.kutluturkyikilmaz@sbu.edu.tr*

Background: Exposure to tobacco smoke can have direct negative and neurostructural effects on brain development. Aim: This review study aimed to investigate the effects of tobacco exposure on brain maturation and neurodevelopment. Methods: Studies that met the inclusion and exclusion criteria from ScienceDirect, Google Scholar, Web of Science, and PubMed databases were included in this literature examination. Inclusion criteria were studies or reviews on human pregnancies published in Turkish or English, tobacco and nicotine exposure studies involving brain or neurodevelopmental effects in fetal, infant, and preschool children. Exclusion criteria were children over five years of age, adolescents, intervention, and animal studies. Results: The studies reviewed included cohort, cross-sectional, prospective follow-up, and retrospective comparison studies conducted between 2004 and 2023. Many of the outcome measures of magnetic resonance imaging of prenatally tobacco smoke-exposed infants born at ≤32 weeks(gestational age) differ significantly from those without exposure. Decrease in frontal and cerebellar lobe volumes; in premature infants, it is associated with increased maternal tobacco use and dosage. Fetal head circumference decreases with maternal smoking on ultrasound imaging in the 2nd trimester. Prenatal exposure to environmental tobacco smoke may impair 2-year cognitive development. Prenatal smoking may affect the binding sensitivity of nicotinic acetylcholine receptors at the oral pontine reticular nucleus in infants with sudden infant death syndrome compared to infants who die from known causes. The possibility of showing negative temperamental behaviors may increase in children aged 0-5 who are exposed to tobacco smoke. Discussion and Conclusion: Studies conducted on subjects in this age range report that exposure to tobacco smoke may have abnormal brain and atypical neurodevelopmental effects and that there is a need to better understand its negative effects. There is a need to provide health support to determine and minimize exposure during the prenatal period.

Keywords: Tobacco Smoke Exposure, Infant, Brain Effects

Sözel Bildiri

OTOFAJİ VE AÇLIK

Cahide ASLAN*, Rahime ASLANKOÇ*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, aslancahide32@gmail.com*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, asrahime@hotmail.com*

Otofaji, kendi kendini (auto) ve yeme (phagy) sözcüklerinden türetilmiştir. Fizyolojik olarak açlıkla karşılaşılan durumlarda hücrenin, besin elde etmek için hücre içindeki yapıların nasıl parçalandığını ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. Temel olarak üç tip mekanizmaya ayrılır; makro, mikro ve şaperon aracılı otofaji. Bu üç mekanizmada degredasyon lizozomlar yardımıyla yapılmasına karşın, işleyiş bakımından birbirlerinden farklılık göstermektedir. Makrootofaji; büyük partiküllerin, organellerin otofagozom içerisine alındıktan sonra lizozomlarla birleşmesi ile meydana gelen yıkımdır. Mikrootofaji, küçük sitoplazmik parçacıkların ve mitokondri gibi organellerin lizozom membranında oluşan girintiler ile içeriye alınıp parçalanmasıdır. Belirli bir peptid dizilimine sahip sitoplazmik proteinlerin moleküler şaperonlarla kompleks oluşturmuş Hsp73 ile tanınarak lizozomlara taşınması da Şaperon aracılı otofajidir. Hücre ölüm mekanizmaları, programlı ve kontrolsüz hücre ölümü olarak bilinmektedir. Apoptoz, genetik olarak kontrol edilebilen programlı hücre ölümünün asıl tipidir. Nekroz, fiziksel travma veya hücrenin üstesinden gelemeyeceği stresler sonrasında meydana gelen kazara olan kontrolsüz hücre ölüm tipidir. Otofaji ise, apoptoz gibi tamamen kontrol edilemeyen hücrenin kendi dinamikleri ile devreye giren programlı hücre ölümüdür.

Besin ve enerji stresi, endoplazmik retikulum (ER) stresi, patojenle ilişkili ve tehlikeyle ilişkili moleküler modeller, hipoksi, redoks stresi ve mitokondriyal hasar dahil olmak üzere çeşitli stres uyaranları otofajiyi tetikler. Otofajik aktivitenin kontrolünde, ilk olarak mayada mantara karşı kullanılmak üzere geliştirilen rapamisinin hedefi olarak ortaya çıkarılmış Tor protein kompleksi önemli bir rol oynamaktadır. Aslında hücrede protein sentezi ve hücresel büyümeyi kontrol eden bir kinazdır. Bu proteinin baskılanmasının mayalar ve memelilerde otofajiyi aktifleştirdiği gösterilmiştir. Bu bağlamda yapılan araştırmalar, otofaji anormalliklerinin; kanserler, enfeksiyon hastalıkları ve nörodejeneratif hastalıklar gibi ciddi sağlık sorunlarının da nedenleri arasında sayıldığı belirtmektedir.

Otofaji ile apoptoz arasında da karmaşık ilişkiler söz konusudur. Açlık, hücrelerin homeostazı, sağlık ve işlevselliklerinde iyileşmeye yol açtığı görülmektedir. Başta memeliler olmak üzere tüm türlerde hücre sağlığını iyileştirmek için pratik bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Giderek artan kanıtlar, otofajinin kalori kısıtlaması aracılı uzun ömürde önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Açlık, Apoptoz, Otofaji, Kalori kısıtlaması, Sağlık

Sözel Bildiri

PREDICTION OF STROKE RISK WITH MACHINE LEARNING: THE SPECIFIC FEATURES-BASED APPROACH FOR EARLY DIAGNOSIS

Seda Sahin1, Mehmet Durmaz2,Yunus Emre Koc3**,Azize Albayrak4**, Eren Sahin Göcen 5****

** Assistant Prof. Dr., Çankırı Karatekin University, Department of Computer Engineering, Çankırı, Turkey, sedasahin@karatekin.edu.tr*

*** Çankırı Karatekin University, Department of Computer Engineering, Çankırı, (Undergraduate Student), industrydrmz@gmail.com, yunusemrekoc5@gmail.com, albyrak.azize@gmail.com, esg0418@gmail.com*

Background: Stroke is a prevalent and serious health problem in worldwide and the early diagnosis is known to be of crucial importance. Aim: This study presents a data analysis approach using ML techniques to predict stroke risk automatically. Methods: In this study, different types of ML techniques such as Decision Tree, Random Forest, KNN were used to construct a model which was developed to predict individual stroke risk using specific features of clinical data obtained from open source dataset. The model was built using various input variables, including demographic information, medical history, lifestyle factors, and genetic features. This study was mainly based on the relationships of "Hypertension" and "Heart Disease" features of the dataset. Results: The model was trained to identify relationships and patterns in the dataset and used to assess the individual probability of stroke. The model was optimized higher accuracy and sensitivity rates during the training phase. The results demonstrate that the proposed ML model achieved high success in predicting stroke risk. Discussion and Conclusion: This approach can potentially contribute to the development of early diagnosis and preventive measures in clinical practice. However, the model needs to be tested in larger populations and different geographical regions. This study highlights the future potential of ML-based health analytics in disease prediction and preventive medicine.

Anahtar Kelimeler: Heart Disease Feature, Hypertension Feature, Machine Learning (ML) Techniques, Stroke Risk Prediction

Sözel Bildiri

KÜRESEL SAĞLIĞA YÖNELİK EN BÜYÜK ON TEHDİTTEN BİRİ: AŞI TEREDDÜTÜ

Cennet AK

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye

cennetak@sdu.edu.tr

Giriş: Aşılarda koruyucu olarak en sık kullanılan maddelerden timerosal, antibakteriyel ve antifungal etkili organik bir civa bileşiğidir. Ağırlığının yarısını (%49,6) etil civa oluşturur. Çoklu aşılamayı sağlayan flakonların birçok kez delinmesi sırasında kontaminasyonları engellemek amacıyla aşılara katılır. Fakat sinir sistemi için çok toksik maddedir ve endişelere neden olmaktadır. Bu nedenle oluşan endişeleri Dünya Sağlık Örgütü, 2019'da küresel sağlığa yönelik en büyük on tehditten biri olarak duyurdu. Civaya bağlı toksik etkilerin aşılarda bulunan etil civadan çok metil civa kaynaklı olduğu iddia edilse de endişeler hiç giderilemedi. Aşı üretici firmalar bu bileşiğin kullanımını azaltmak zorunda kaldı. Bazı Avrupa ülkelerinde ve 2003 yılından itibaren ABD de aşılarda civalı bileşik miktarı sıfırlandı. Ülkemizde difteri- boğmaca-tetanoz, hepatit B, difteri-tetanoz ve kuduz aşılarında civalı bileşik bulunmaktadır. Polio, BCG, kızamık-kabakulak-kızamıkçık, suçiçeği, hepatit A gibi aşılarda ise bulunmamaktadır. **Amaç:** Bu bildirinin amacı, civa bileşiklerinin ülkemizde bazı aşılarda hala bulunması nedeniyle, yapılmış çalışmalar ışığında bunların olası zararları konusunu ele almak ve mevcut kanıtları incelemektir. **Yöntem:** Çalışmada "vaccine", "safety", "autism" anahtar kelimeleri ile Scopus, PubMed ve Science Direct veri tabanları tarandı ve 2019-2024 yılları arasında farklı ülkelerde yapılmış 61 tam metin makaleden dahil edilme kriterlerine uyan 34 insan çalışması ele alındı. **Bulgular:** Çalışmaların bir kısmında, etil civa bileşiklerinin kan beyin bariyerini geçtiği, toksik inorganik bileşiklere dönüştüğü ve beyindeki dokulara kalıcı bir şekilde bağlanarak otizme neden olduğu, diğer bazı çalışmalarda ise bu bileşiklerin kan beyin bariyerini geçemediği ve vücutta birikmeyip atıldığı ve otizme neden olmadığı savları görüldü. **Sonuç:** Bazı yayınlara göre civa bileşikleri ile otizm arasında kesin bir ilişki gösterilemediği için civa içeren aşılar güvenlidir, bazılarına göre ise anlamlı ilişki vardır ve civa içeren aşılar otizm riski açısından güvenli değildir, hatta potansiyel tehlike içermektedir. Fakat halkın paniğe kapılmasına ve aşılama oranlarının düşmesine yol açmaktan kaçınılmalıdır. Endişeleri gidermek için, koruyucu olarak timerosal içermeyen aşılar kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Vaccine, Safety, Autism

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE, STRES DÜZEYLERİ, BESİN SEÇİMLERİ VE BESLENME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tuğba Türkcan*, İrem Ateş, Burcu Mulbay*****

** Arş.Gör. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, turkcantugba@gmail.com*

*** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik (İngilizce) Bölümü, İstanbul, Türkiye, 190509077@ogr.gelisim.edu.tr*

****İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik (İngilizce) Bölümü, İstanbul, Türkiye, 190509045@ogr.gelisim.edu.tr*

Giriş: Liseden üniversiteye geçiş karmaşık bir fenomen ve büyük bir yaşam değişikliği olarak kabul edilir. Üniversite birinci sınıf öğrencileri genellikle, üniversiteye geçiş sırasında artan stres ve uyumsuz başa çıkma stratejileri ile ilişkili olan psikolojik semptomlar için risk altındadır. Artan bağımsızlık ve evden uzakta yemek yeme, fiziksel görünüm ve vücut ağırlığı ile ilgili endişe, akran kabulü ihtiyacı ve yoğun akademik programların tümü beslenme alışkanlıkları ve besin seçimleri üzerinde bir etkiye sahiptir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, üniversite birinci sınıf öğrencilerinde depresyon, anksiyete, stres düzeyleri, besin seçimleri ve bozulmuş yeme davranışı yapıları (duygusal, kısıtlama ve dışsal) arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. **Metot:** Kesitsel ve tanımlayıcı olan bu çalışma, toplam 42 üniversite birinci sınıf öğrencisi ile 10.12.2023 – 10.01.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilere demografik özellikler, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği, Besin Seçim Testi, Hollanda Yeme Davranışı Anketi'nden oluşan bir anket uygulanmıştır. Veriler SPSS 25.0 programı ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 20,02 (SD=0,897) ve Beden Kütle İndeksi ortalaması 21,97 (SD=4,308)'dir. Katılımcıların %73,8'i evde aile yanında yaşarken, %21,4'ü yurtta kalmaktadır. Katılımcıların depresyon puanları ile dışsal yeme davranışları ve besin seçiminde duyusal seçicilik alt boyutu arasında ($p < 0,01$) orta dereceli ve anksiyete puanları ile besin seçiminde duygu durumu alt boyutu arasında zayıf dereceli pozitif korelasyon ($p < 0,05$) bulunmuştur. Katılımcıların kısıtlayıcı yeme davranışları ile besin seçiminde doğal içerik alt boyutu arasında orta dereceli ve vücut ağırlığı alt boyutu arasında güçlü pozitif korelasyon görülmüştür ($p < 0,01$). Katılımcıların duygusal yeme davranışları ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Sonuçlarımız, üniversite birinci sınıf öğrencilerinde depresyon, anksiyete, stres düzeyleri, beslenme davranışları ve besin seçimleri arasında pozitif yönde çeşitli ilişkiler olduğunu göstermiştir. Bu ilişkileri anlamak öğrencilerin beslenme durumlarını ve genel iyi oluşlarını geliştirecek doğru stratejiler oluşturmaya yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Üniversiteye geçiş dönemi, depresyon, besin seçimi, beslenme davranışı

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NEGATİF KALORİ YANILSAMASI VE BEDEN MEMNUNİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gizem UZLU DOLANBAY*, Eda Hanım METİN, İremnaz ÖLÇER*****

** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik (İngilizce) Bölümü, İstanbul, Türkiye, gizemuzlu@gmail.com*

*** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik (İngilizce) Bölümü, İstanbul, Türkiye, 190509059@ogr.gelisim.edu.tr*

**** İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik (İngilizce) Bölümü, İstanbul, Türkiye, 190509079@ogr.gelisim.edu.tr*

Giriş: Sağlıksız olarak görülen bir besinin kalori içeriğine ilişkin tahminlerin, besin sağlıklı bir seçeneğin yanında gösterildiğinde, tek başına gösterildiğinden daha düşük olma eğiliminde olduğu görülmüştür. Bu etki, negatif kalori yanılsaması (NKY) olarak adlandırılmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencileri arasında NKY varlığını araştırmak ve NKY ile beden memnuniyetlerini değerlendirmektir. **Metot:** Kesitsel ve tanımlayıcı tipteki bu çalışma, toplam 62 üniversite öğrencisi (%83,9 kadın, 22±2,146 yaş) ile 25.12.2023-10.02.2024 tarihleri arasında yürütülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilere demografik özellikler, Stunkard Skalası ve NKY deneyi görsellerini içeren anket formu yüz yüze uygulanmıştır. NKY'ye sahip olup olmadıklarını değerlendirmek için, öğrenciler 2x2 tasarımında rastgele dört gruba ayrılmıştır. NKY deneyi başlangıcında kalori içeriği 500 kkal olarak belirtilen referans besin, grup 1 ve 2'ye hamburger, grup 3 ve 4'e hamburger ve havuç dilimleri olarak gösterilmiş ve ardından sırasıyla çizburger ile çizburger ve kereviz dilimleri test besinlerinin kalori içeriklerini tahmin etmeleri istenmiştir. Veriler SPSS 25.0 programı ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Öğrencilerin %67,7'si ailesiyle yaşamaktadır. %69,4'ü normal BKİ değerine sahiptir ve 4 grubun da Stunkard skalasına göre beden memnuniyetsizlikleri düşük çıkmıştır. Grup 1'e yalnızca çizburger gösterildiğinde kalori içeriğini ortalama 659 kkal olarak tahmin ederken, grup 2 sağlıklı yan besin eklenmiş çizburger ve kereviz dilimlerinin kalori içeriğini ortalama 635 kkal olarak tahmin etmiştir ($p>0,05$). Buna karşılık grup 3, yalnızca çizburgerin kalori içeriğini ortalama 688 kkal olarak tahmin ederken, grup 4 sağlıklı yan besin eklenmiş çizburger ve kereviz dilimlerinin kalori içeriğini ortalama 607 kkal olarak tahmin etmiştir ($p>0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Grup 1 (659 kkal, n:12) ve grup 2 (635 kkal, n:19) arasında %3,6'lık NKY olduğu görülmüştür. Grup 3 (688 kkal, n:19) ve grup 4'te (607 kkal, n:12) ise NKY %11.8'dir. Sonuç olarak bu fark, deneyin ilk adımında gösterilen referans besinler kaynaklı olabilir ve besinlerin algılanan sağlıklılığının dikkate alınması, kalori tahminlerindeki yanılsamaları azaltmada potansiyel bir etki gösterebilir.

Anahtar Kelimeler: negatif kalori yanılsaması, beden memnuniyeti, kalori tahmini

Sözel Bildiri

BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ YAKLAŞIMININ, ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDEKİ YERİ VE UYGULAMALARI

Derya CEYHAN*, Melis DEMİRAL**

**Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye. deryaceyhan@sdu.edu.tr*

***Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye. demiral453@gmail.com*

Dental anksiyete, çocukların diş hekimliği randevularına düzenli olarak devam etmelerini ve diş tedavilerini tamamlamalarını engelleyerek ağız sağlığı ve yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkiler göstermektedir. Dental anksiyeteli çocukların, yetişkin olduklarında, diş hekimliği hizmetlerini proaktif olarak kullanmak yerine semptomatik olarak kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Dental anksiyeteyi kontrol etmek için farmakolojik ve psikolojik yaklaşımları içeren çeşitli teknikler mevcuttur. Bu derleme çalışmasının amacı, psikolojik müdahaleler arasında yer alan bilişsel davranışçı terapi (BDT) yaklaşımını, çocuk diş hekimliğindeki yeri ve uygulamalar açısından ele almaktır. Toplumsal yaşam düzeninin, ataerkil yapıdan çocukerkil yapıya evrilmesi ve günümüz çocuklarının dijitalleşen dünyada daha fazla uyarana maruz kalması, çocuk diş hekimliğinde, daha kapsamlı davranış yönlendirme tekniklerine ihtiyaç duyulmasına yol açmıştır. Genel anestezi ve sedasyon uygulamalarının riskleri, sınırlılıkları ve sonuçları da bu ihtiyacı çarpıcı kılmıştır. BDT, yetişkinlerde de uygulanabilen bir teknik olmakla birlikte çocuklar üzerinde daha etkili olduğu bulunmuştur. İlk kullanım örnekleri, 1920 ve 1930 yıllarında Amerika'da görülen ve uzun yıllardır var olan BDT; anksiyete, hiperaktivite ve yeme bozuklukları, depresyon, bağımlılık, otizm gibi birçok rahatsızlığın tedavisinde kullanılabilmektedir. BDT, uyumsuz inanç ve davranışları değiştirmek için hem davranış idaresi tekniklerini hem de bilişsel yeniden yapılandırma prosedürlerini kullanır. Bu yaklaşımın altında yatan ilke, mantıksız düşünce ve davranışların, psikolojik rahatsızlıklara yol açtığıdır. BDT'nin davranışsal yönleri arasında gevşeme becerilerini öğrenme, nefes egzersizleri ve sistematik duyarsızlaştırma gibi fizyolojik müdahaleler yer alır. BDT'nin bilişsel kısmı ise temel olarak, psikolog görüşmesi aracılığıyla düşüncelerin, inançların ve yorumların analizidir. Bu yaklaşım, tedaviler sırasında hastaların görüşlerinin, duygularının ve ihtiyaçlarının daha iyi şekilde iletilmesini sağlar. Çalışmalar, BDT'nin; sedasyon veya genel anestezi uygulanmadan anksiyete, korku, ağrı skorlarını azaltarak diş tedavisi görmede etkili bir teknik olduğunu ortaya koymuştur. Bulantı ve kusma refleksi olan hastalarda da uygulandığı belirtilmektedir. Gelişen ve değişen dünyamızda, bilişsel davranışçı terapinin, sadece psikoloji alanındaki rahatsızlıklarda değil, dental korku ve anksiyeteyi yönetmede de oldukça başarılı olduğu ve farmakolojik yöntemleri bertaraf etme potansiyeli açıktır.

Anahtar kelimeler: Bilişsel Davranışçı Terapi, Çocuk Diş Hekimliği, Davranış İdaresi, Dental Anksiyete, Farmakolojik Yöntemler.

Sözel Bildiri

PEDİATRİK HASTADA 'KIRIK PARÇANIN REATAÇMANI VE MTA APEKSİFİKASYONU' OLGUSUNUN SUNUMU

Melis DEMİRAL*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

** Dt. Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. Demiral453@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Apeksifikasyon tedavisinin amacı; pulpanın enfekte olduğu veya vitalitesini kaybettiği durumlarda, fizyolojik olarak kapanması mümkün olmayan apeksin, kalsifik bir tıkaç oluşturularak kapanmasını sağlayabilmektir. Son yıllarda, mineral trioksit agregat (MTA) gibi kalsiyum silikat içerikli ajanlar başarıyla kullanılmaktadırlar. MTA apeksifikasyonu, kısa tedavi zamanı sağlaması nedeniyle, klinisyenler tarafından sıklıkla tercih edilen bir yöntem olarak kullanılmaktadır.

OLGU SUNUMU

Hastamızdan aldığımız detaylı anamnezde; hastanın herhangi bir sistemik probleme sahip olmadığı ve herhangi bir ilaç kullanmadığı öğrenilmiştir. Tedavi öncesi yapılan klinik değerlendirmede, üst sağ birinci keser dişinde komplike olmayan kron kırığı ve üst sol birinci keser dişinde komplike kron kırığı tespit edilmiştir. Hastanın üst sağ birinci keser dişi, başka bir klinikte geçici olarak restore edilmiştir ve kırık parça muhafaza edilmiştir. Hastanın üst sol birinci keser dişine, başka bir klinikte kök kanal tedavisi başlanmış ve geçici olarak restore edilip pedodonti kliniğine yönlendirilmiştir. Hastanın üst sağ birinci keser dişine, kırık parçanın reataçmanı planlanmıştır. Hastanın sol birinci keser dişinin apeksinin oldukça geniş ve açık olduğu tespit edilmiş ve kırık parça bulunamamıştır ve hastaya MTA apeksifikasyonu tedavisi planlanmıştır.

Hasta ebeveyninden, bilgilendirilmiş onam formu alındıktan sonra, dişlere lokal anestezi uygulanmıştır. Hastanın üst sağ birinci keser dişinin kırık parçasının uyumlu olduğu görülmüş ve reataçmanı sağlanmıştır. Hastanın üst sol birinci keser dişine mekanik preparasyon yapıldıktan sonra, 3mm MTA tıkaç yapılmıştır. MTA sertleştikten sonra sıcak vertikal kompaksiyon ile kanal dolumu gerçekleştirilmiştir. Üst sağ birinci keser diş, kompozit rezinle restore edilmiştir.

Hastanın 2 ay sonraki takip randevusunda, herhangi bir semptom olmadığı öğrenilmiştir. Hastaya renklenme olasılığı sebebiyle, 4 ay sonrası için takip randevusu verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diş Travmaları, Apeksifikasyon, Reataçman, Kök ucu kapanması, Pedodontik Diş Hekimliği.

Sözel Bildiri

PYRACANTHA COCCİNEA BİTKİ ÖZÜTÜNÜ İÇEREN SELÜLOZ BAZLI TEKSTİL LİFLERİNİN HAZIRLANMASI VE ANTİBAKTERİYEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

*** Keziban TOPAL, Fatih Mehmet EMEN****

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Nanobilim ve Nanoteknoloji Bölümü, Burdur,. Türkiye, kezibantopal708@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi , Kimya Bölümü, Burdur,Türkiye, femen@mehmetakif.edu.tr*

21.yy'da biyolojik tehditlerin artmasıyla birlikte, kullanıcıların konfor ve temizlik beklentileri giderek artmaktadır. Bu çalışmada pyracantha coccinea bitkisinin antibakteriyel aktivitesi belirlenerek elde edilen sonuçlarının antibakteriyel tekstilde kullanılabilirliği araştırılmıştır.[1]. **Giriş:** Pyracantha coccinea bitkisi halk arasında çeşitli yaraların tedavisinde kullanılmaktadır. pyracantha coccinea bitkisi antioksidan bakımından zengin ve birçok hastalığa iyi gelen β-Karoten ve Likopen gibi bileşenlere sahiptir. Literatür taramasında ve yapılan çalışmada pyracantha coccinea bitkisinin antibakteriyel özelliğe sahip olduğu gözlemlenmiştir [2]. **Amaç**: Bakterilerin neden olduğu nozokimiyal enfeksiyonlar sakatlık, ölüm ve ekonomik kayıplara neden olmaktadır. Hazırlanan fonksiyonelleştirilmiş liflerin, antibakteriyal tekstil üretiminde kullanılabilmesi hedeflenmektedir. Yeterli performans elde edildiğinde ve sağlık sektörüne ekonomik yük getiren hastane mikrobuna karşı etkin mücadelede kullanılabilecek doğal ve eko-dost malzeme geliştirilmiş olacaktır.[3] **Yöntem:** Bu çalışmada, Ateş dikeni özütleri soxhlet düzeneği kullanılarak elde edilmiştir. [4]. Elde edilen özütler, biyouyumlu polimer olan Selüloz asetat (CA) ile fonksiyonelleştirilerek ve elektroeğirme tekniği kullanılarak mikro, - nano-lifler elde edilmiştir. Elektroeğirilmiş liflerin karakerizasyon incelemeleri SEM , FT-IR, TGA, DTG, DSC yöntemleri ile yapılmıştır . Anti-bakteriyal çalışmalar, S.aureus, E.coli, bakterilerine karşı, modifiye edilmiş disk-difüzyon yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.[5]. **Bulgular:** pyracantha coccinea bitkisinin antioksidan, antibakteriyel, fenolik bileşikler bakımından zengin olduğuna ve elde edilen nanoliflerin antibakteriyel aktivitesinin yüksek olduğuna ulaşılmıştır. [6]. **Tartışma ve sonuç**: pyracantha coccinea bitkisi özütü ile elde edilen antibakteriyel liflerin, sahip olduğu güçlü antibakteriyel aktivite, tekstil sektöründe kullanılan sentetik antibakteriyel maddelere doğal ve eko-dost malzeme özelliği ile alternatif oluşturabileceği öngörülmektedir.[7]

Anahtar kelimeler: pyracantha coccinea, Antibakteriyel tekstil, elektroeğirme

TEŞEKKÜR

Bu çalışma TUBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Yurt içi Araştırma Projeleri destekleme programı tarafından desteklenmiştir.

Sözel Bildiri

BURDUR İLİNDE TÜKETİME SUNULAN ÇİĞ İNEK SÜTÜNÜN BİLEŞİM VE KALİTESİNİN BELİRLENMESİ[1]

Fatma Sena PİŞTAVLI[*], Merve AÇIKGÖZ[*], Zeki EROL[**], Jerina RUGJI[***], Fulya TAŞÇI[*]

[*]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, 15030, İstiklal Yerleşkesi, Burdur/TÜRKİYE

[**]Necmettin Erbakan Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Ereğli/TÜRKİYE

[***]Winconsin-Madison Üniversitesi, Gıda Bilimi Bölümü, 53706, Madison, Winconsin/USA

[1]Bu çalışma TUBİTAK 2209/A üniversite öğrencileri araştırma projeleri kapsamında 2022 Yılı 1. Dönem Başvurusunda desteklenmiştir.

Giriş: Süt ve süt ürünleri, insanların beslenmesinde ilk sıralarda yer alan en önemli hayvansal kaynaklı gıdalardandır. Sütün sağlıklı ve kaliteli olması, süt miktarı, sütteki yağ ve protein değerleri, toplam genel canlı sayısı ve somatik hücre sayısı (SHS) gibi ölçütlerin yetiştirici tarafından değerlendirmeye alınması, halk sağlığı ve ekonomik açıdan çok büyük önem arz etmektedir. İnsan beslenmesinde çok önemli bir yere sahip olan süt, hijyenik koşullarda üretilmediği, muhafaza edilmediği, işlenmediği, gerekli kontrollerinin yapılmadığı durumlarda halk sağlığı için zararlı hale gelmektedir ve ekonomik kayıplara neden olmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada Burdur bölgesinde tüketime çiğ inek sütlerinin gıda güvenliğine ilişkin standartlara uygun biçimde üretilip üretilmediğinin belirlenmesi, elde edilen sonuçların karşılaştırılması ve eksikliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla 2023 yılında Ocak ve Mayıs aylarında olmak üzere iki kez 30 farklı işletme ve süt toplama merkezinden alınan tank sütü örneklerinin Somatik Hücre Sayısı (SHS), Total Aerobik Mezofilik Bakteri Sayısı (TAMB) , yağ, protein, laktoz, total kuru madde, pH değeri ve asitlik analizi yapıldı.

Metod: Burdur ilindeki tank sütlerinden tesadüfi örnekleme yöntemiyle Ocak ve Mayıs aylarında olmak üzere iki kez 30 adet çiğ inek sütü toplanarak soğuk zincir altında laboratuvara getirildi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel ve Teknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi Laboratuvarı'nda bulunan Bentley Combi 150 (Bentley Analytical Instruments, ABD) cihazı kullanılarak süt örneklerinin bileşimi (yağ, protein, laktoz, total kuru madde) ve somatik hücre sayısını belirlendi. Sütlerde pH değerleri pH metre, asitlik tayini ise

titrasyon yöntemi kullanılarak hesaplandı. Toplam genel canlı sayısı geleneksel ekim yöntemi olan yayma plak ekim yöntemiyle belirlendi.

Bulgular: Somatik Hücre Sayısı Ocak ayında alınan süt örneklerinde ortalama 358,900 hücre/mL, Mayıs ayında alınan örneklerde ortalama 658,100 hücre/mL olarak tespit edildi. Ocak ayında incelenen 30 çiğ inek sütü örneğinin 2 (%6,6)'sinde 100.000 hücre/mL'den az, 21 (%70)'inde 100.000-500.000 hücre/mL arasında, 7 (%23,3)'sinde 500.000-1.000.000 hücre/mL arasında somatik hücre sayısı tespit edildi. Mayıs ayında yapılan ikinci çalışmada ise örneklerin 12 (%40)'sinde 100.000-500.000 hücre/mL, 13 (%43,3)'ünde 500.000-1.000.000 hücre/mL ve 5 (%16,6)'inde ise 1.000.000 hücre/mL'den fazla somatik hücre sayısı içerdiği görüldü. Total Aerobik Mezofilik Bakteri Sayısı (TAMB) Ocak ve Mayıs aylarında sırasıyla 5,00 - 7,52 log kob/mL arasında ve 7,17 - 8,68 log kob/ml arasında değiştiği belirlendi. Kimyasal parametreler değerlendirildiğinde Ocak ayında alınan örneklerde yağ, protein, laktoz ve toplam kuru maddenin sırasıyla ortalama %3,94, %3,26, %4,46, %12,79 olduğu; Mayıs ayındaki örneklerde ise ortalama %4,08, %3,30, %4,18, %12,11 olduğu saptandı.

Sonuç: Burdur ilinden alınan süt örneklerinin ortalama SHS değerleri yalnızca Ocak ayında yapılan çalışmada tebliğe uygunluk göstermektedir. İncelenen 60 süt örneğinde yapılan mikrobiyolojik ve kimyasal analizler sonucunda, örneklerin kimyasal özelliklerin Türk Gıda Kodeksi Çiğ ve Isıl İşlem Görmüş İçme Sütleri Tebliği'ne uygun olduğu, ancak çiğ süt örneklerinin mikrobiyolojik kalitesinin yeterli düzeyde olmadığı tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Çiğ inek sütü, süt bileşimi, toplam genel canlı sayısı, somatik hücre sayısı

Sözel Bildiri

KAŞINTI SEMPTOM YÖNETİMİNDE SOĞUK TERAPİNİN YERİ: DERLEME

Zeynep ERSÖZ*, Yasemin ERGÜN**

**Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye*
zeynepersoz08@gmail.com

***Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye*
yaseminakbalergun@gmail.com

Kaşıntı, yaygın veya lokalize, oldukça rahatsız edici, strese ve yaşam kalitesinde bozulmaya neden olan subjektif bir semptomdur. Ortam sıcaklığının artması, fiziksel aktivite, terleme ve yorgunluğun kaşıntı hissini artırdığı belirtilmektedir. Kaşıntı lokal olarak derideki mast hücre birikimi ve histamin salınımı ile başlamaktadır. Soğuk etkisi lokal olarak derideki A delta lifleri yoluyla C liflerinin aktivasyon sürecini bloke ederek kaşıntıyı inhibe etmektedir. Kaşıntının yönetiminde daha çok farmakolojik ajanların kullanıldığı görülmekle birlikte bu ajanların hastaların yaşam kalitesi üzerine olumsuz etkilerinin olduğu bildirilmektedir. Bu nedenle güncel rehberlerde kaşıntıyı yönetiminde farmakolojik ve farmakolojik olmayan uygulamaların birlikte kullanılması önerilmektedir. Farmakolojik olmayan girişimler içerisinde yer alan soğuk terapi uygulamalarının son yıllarda kaşıntıyı azaltmaya yönelik yöntemler arasında olduğu görülmektedir. Kaşıntının giderilmesinde soğuk su ile duş/banyo, soğuk uygulama, aromaterapi yağları gibi farklı soğutma ajanlarının kaşıntının azaltılmasında etkili olduğu ileri sürülmektedir. Topikal olarak uygulanan bu soğutma ajanlarının içerisinde soğuk paket, buz kesesi, soğuk kompres, soğuk su ile yıkama gibi yöntemlerin yanı sıra nane/mentol gibi cildi serinletme etkisi olan aromaterapi yağlarının da yer aldığı belirtilmektedir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde; kuru cilt üzerinde nemlendiriciler ile birlikte soğuk uygulama yapılmasının kaşıntı semptomunun azaltılmasında etkili olduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Ayrıca etkili bir kaşıntı yönetimi yapılması ile ağrı, anksiyete ve uyku gibi semptomların yönetimine de olumlu katkı sağladığı bildirilmektedir. Soğuk uygulamaların kaşıntı üzerindeki etkinliğini incelemek için enflamatuvar cilt hastalıkları, siroz hastaları, hemodiyaliz tedavisi alan hastalar, yanık skarlarının iyileşme ve olgunlaşma dönemindeki hastalar gibi çeşitli popülasyonlarda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde; farklı soğuk terapi yöntemlerinin kaşıntı üzerine etkisinin incelendiği çalışmaların oldukça sınırlı düzeyde olduğu gözlenmektedir. Bu çalışmalarda da soğuk etkisinin kaşıntıyı azaltmada uygulanabilir ve etkili olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda kaşıntı yönetimine yönelik girişimlerde farmakolojik tedaviye ek olarak uygulanabilecek farklı soğuk terapi yöntemlerinin kullanıldığı ve klinik yaklaşımda uygulanabilirliğinin değerlendirildiği kanıt oluşturabilecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kaşıntı, Soğuk Terapi, Farmakolojik Olmayan Yöntem, Semptom Yönetimi

Sözel Bildiri

ARTİFİSYEL SFİNKTER İMPLANTASYONU SONRASI GÖRÜLEN ÜRETRA EROZYONU

Caner ÖZKAN

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi

Radyoterapi; adjuvan,neoadjuvan ve palyatif tedavi amaçlı kullanılmakta olup son yıllarda kullanımı artmıştır.Kullanımının artmasıyla birlikte görülen komplikasyonları artmıştır.Radyasyonun direkt toksisite özelliğinin yanında iyonizasyonla birlikte oluşturduğu serbest oksijen radikalleri,neovaskülarizasyonun engellenmesiyle perfüzyon kısıtlanması ve nekroza gidiş,fibrozis gibi nedenlerle hedef dışı komşu organ hasarı sık görülmektedir.

Biz olgumuzda pelvik radyoterapinin üretra dokusunda bozulma ve sonrasında yapılabilecek cerrahi komplikasyon oluşturma oranını arttırdığı vakamızdan bahsedeceğiz

OLGU: 72 yaş erkek hasta, bilinen Hipertansiyon,Hipotiroidi ve Glokom tanılı .

2005 yılında radikal prostatektomi operasyonu yapılan ve patolojisi Gleason 4+3 Prostat Adenokarsinomu gelen hasta, 2013 yılında PSA yüksekliği nedenli 20 seans adjuvan radyoterateripi almış olup, yeni gelişen total inkontinans sebebi ile hastaya 2022 yılında artifisyel sfinkter implantasyonu yapıldı. Hastanın 6. ay kontrolünde şikayetlerinin devam etmesi üzerine tarafımızca üretroskopi yapıldı. Üretroskopi sırasında artifisyel sfinkterin üretrayı erode ederek üretral lümene düştüğü gözlendi.

Hastaya artifisyel sfinkter çıkarılması planlandı. 2 hafta sonra yapılan operasyonda, artifisyel sfinkter çıkarıldı ve erode üretra dokusu eksize üretra onarıldı. Takiplerinde aralıklı üretroskopi yapıldı ve postoperatif 6. ayda üretra dokusunun rekonstrüksiyonu izlendi, Üretra duvarının optimal izlenmesi ile tekrar hastaya sfinkter implantasyonu planlandı

Hastaya yapılan sfinkter implantasyonu; perineal insizyon ile, palpasyonda üretra dokusunun en dolgun olduğu alana yapıldı. Sfinkter sistemi düşük basınç ile kuruldu. Sfinkter aktivasyonu 10 hafta sonrasına planlandı. Sfinkter aktivasyonu sonrası hastanın 1 yıllık takiplerinde şikayetinin olmadığı, sfinkterin optimal çalıştığı gözlendi.

Tartışma: Artifisyel sfinkter implantasyonu sonrası görülen komplikasyonlar arasında üretra erozyonu yer almaktadır. Cerrahi sonrası en sık enfeksiyona sekonder görülse de uzun dönem erozyonlarda; üretranın beslenmesi ve rekonstrüksiyonu azaltan bir neden olarak pelvik radyoterapinin yeri unutulmamalıdır

Sonuç: Radyoterapi öyküsü bulunan artifisyel sfinkterlerli hastalarda dizüri ve inkontinans gelişiminde üretra erozyonu akla getirilmeli, üretroskopi ile değerlendirme sonrasında erozyon varlığında kısa süre içerisinde sfinkter çıkarılmalıdır.

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE WEB TASARIMLI EĞİTİM PROGRAMININ CERRAHİ HASTALAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Serap SAYAR*, Esra Nur BOZTAŞ**

**KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Konya, Türkiye, oranserap@gmail.com*

***KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Konya, Türkiye,* esranurboztas44@gmail.com

Giriş: Bilişim teknolojisindeki gelişmeler ile hasta eğitimleri telefon, tablet, bilgisayar gibi araçların kullanılmasıyla web ortamına taşınmıştır. Web tasarımlı eğitim, bilgiye her an erişimin olması, yazılı ve görsel materyallerle sürekli eğitimin sağlanması açısından oldukça avantajlı olduğu için, son yıllarda web üzerinden bilgiye erişimin arttığı bildirilmektedir. Amaç:Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de web tasarımlı eğitim programının cerrahi hastalar üzerindeki etkisine yönelik yapılan hemşirelik alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Yöntem:Bu çalışma, tanımlayıcı ve retrospektif türde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini,''web tasarımlı'',"web tabanlı'',''mobil uygulama'',"web destekli'',"mobil aplikasyon'', "internet destekli'', "hemşirelik'' anahtar kelimeleri kullanılarak, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde taranan lisansüstü tezler çalışmaları oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini, 2014-2024 yılları arasında yapılmış, yayın dili Türkçe olan, cerrahi hastalar ile yapılmış ve tam metnine ulaşılabilen tez çalışmaları oluşturmuştur. Bulgular:Çalışmada hemşirelik alanında yapılmış toplam 96 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu tezlerin %12,5'i (n:12) web tasarımlı eğitimin cerrahi hastalar üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik yapılmış lisansüstü tezlerdir. Tezlerin %99'u (n:11) doktora tezidir. Tezlerin %16,6'sı (n:2) bariatrik cerrahi, %8,3'ü (n:1) koroner arter bypass cerrahisi, %16,6'sı (n:2) karaciğer nakli cerrahisi, %16,6'ü (n:2) intestinal cerrahi, %25'i' (n:3) meme cerrahisi, %8,3'ü (n:1) tıbbi terminasyon cerrahisi, %8,3'ü (n:1) tiroidektomi cerrahisi geçiren hastalara yönelik yapılmış çalışmalardır. Tezlerin %50'si'i (n:6) randomize kontrollü çalışma, %25'i (n:3) yarı deneysel çalışma, %8,3'ü (n:1) tanımlayıcı çalışma, %8,3'ü (n:1) karma yöntem araştırma tasarımında yürütülmüştür. Çalışmaların tamamının örneklemi yetişkin hastalardan oluşmaktadır. Çalışmalardaki web tasarımlı eğitimler, uygulanan cerrahi işleme özel olarak tasarlanmış ve yapılacak olan işleme göre ameliyat öncesi veya sonrası eğitim olarak uygulanmıştır. Tartışma ve Sonuç:Çalışma sonuçlarında, web tasarımlı eğitim programının cerrahi geçiren hastaların öz bakım gücünü, yaşam kalitesini, taburculuk ve ameliyat sonrası iyileşme hızını artırmada ve anksiyetelerini azaltmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, web tasarımlı eğitimin hemşirelik alanında son yıllarda kullanılan ve etkili bir yöntem olduğunu düşündürmektedir. Farklı cerrahi operasyon geçiren hastalar üzerinde yürütülecek tez çalışmalarıyla, web tasarımlı eğitimlerin, etkinliğine yönelik hemşirelerin farkındalıkların artmasına ve kullanımının yaygınlaştırılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi, Web Tasarımlı, Web Tabanlı, Mobil Aplikasyon, Hemşirelik

Sözel Bildiri

THE IMPACT OF ONLINE SELF-COMPASSION-BASED INTERVENTIONS ON PATIENT OUTCOMES IN CANCER PATIENTS: A SYSTEMATIC REVIEW

Emine ÇETİNER*, Selma TURAN KAVRADIM**

**Antalya Training and Research Hospital, Antalya, Turkey, cetineeremine@gmail.com.tr*
***Akdeniz University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Antalya, Turkey, selmaturan@akdeniz.edu.tr*

Introduction and Objective: In the literature, it is emphasized that face-to-face self-compassion interventions for cancer patients often have various limitations, such as transportation and access difficulties, high cost, confidentiality, privacy concerns, and stigma concerns. In recent years, researchers have focused on the effectiveness of online self-compassion interventions. Although it is known that online self-compassion interventions have various effects on the health outcomes of cancer patients, no review has been found to systematically examine the effectiveness of these interventions. The aim of this systematic review was to evaluate the impact of online self-compassion-based interventions on patient outcomes in cancer patients.

Methods: Pubmed, SCOPUS, Web of Science, Cochrane Library, and CINAHL COMPLETE databases were searched using the keywords "cancer, tumor, malignancy, self-compassion intervention, self-compassion-focused writing intervention, self-compassion training program, online, internet-based intervention, web-based intervention, videoconference" and their combinations without any year limitation, and seven studies, including four randomized controlled trials, two experimental studies, and one mixed-method study, that met the inclusion criteria were included in the systematic review. The Joanna Briggs Institute guidelines were used to assess the risk of bias in the included studies; the Cochrane guidelines were used to conduct the systematic review; and the PRISMA guidelines were used for reporting.

Results: The studies included in the systematic review were conducted between 2016 and 2023; the sample size ranged between 23 and 304; the average age of the participants was between 26 and 66; and the studies were conducted in Australia, the United States, and the Netherlands. The self-compassion interventions applied in the studies included a self-compassion focused writing program, self-compassion meditation, self-compassion intervention, a conscious self-compassion training program, and compassionate-mind training. The interventions examined body satisfaction, depression, depressive symptoms, stress, anxiety, social isolation, self-criticism, fear of self-compassion, positive/negative affect, psychological well-being, social

support, self-compassion, self-compassion, self-compassion, posttraumatic growth, mindfulness, resilience, well-being, coping and emotion regulation strategies, quality of life, head and neck cancer symptoms, and sexual activity. It was observed that online self-compassion practices ranged from one session to eight sessions, and the duration of the practice was between 20-90 minutes.

Discussion and Conclusion: Considering the reviewed studies, it is seen that online self-compassion interventions in cancer patients have positive effects on patient outcomes. In addition, it is thought that more studies with a high level of evidence are needed to evaluate the effectiveness of online self-compassion interventions in cancer patients and the effect of these interventions on physical symptoms.

Keywords: Nursing, Self-compassion Intervention, Cancer, Online, Symptom

IHSLC

Sözel Bildiri

THE ROLE OF VISTA AND ITS LİGANDS İN CANCER IMMUNOLOGY

Muhammed Ali YAMAÇ*, Volkan İPEK**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Health Sciences İnstitute, Department of Pathology, Burdur, Turkey, aliyamac17@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Burdur, Turkey, volkanipek@mehmetakif.edu.tr*

Antigen-specific T cells that encounter and respond to tumor cells are regulated by a variety of mechanisms, including inhibitory receptors and regulatory T cells, to prevent overblown immune responses. These regulatory mechanisms, called "immune checkpoints", suppress the T cell response. Thus, it prevents the development of tissue damage and autoimmunity by inhibiting the excessive immune response. Immune checkpoint inhibitors are increasingly used in clinical practice and have become part of the standard treatment approach in the treatment of various tumor types. VISTA (V-domain Ig suppressor that suppresses T-cell activation), which has been actively investigated among immune checkpoint inhibitors, is being actively investigated for the potential of a unique B7 family member that functions as both a ligand and a receptor. This review summarizes the expression and immune modulatory effects of VISTA in cancer and evaluates its potential as an adjunct to immune checkpoint cancer therapy.

Keywords: Cancer, VISTA, Immunology

Sözel Bildiri

TOPLUMUN YAŞAM MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI ANALİZİ

Süleyman DÜNDAR* Mustafa ORHAN Simge KAMALI*****

**İzmir Bakırçay Üniversitesi Sağlı Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü*
suleyman.dundar@bakircay.edu.tr

***İzmir Bakırçay Üniversitesi Sağlı Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü m.orhan@bakircay.edu.tr*

****İzmir Bakırçay Üniversitesi Sağlı Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü*
simge.kamali@bakircay.edu.tr

ÖZET

Giriş: Dünya Sağlık Örgütünün sağlık tanımı: "Sağlık sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir." Sağlığın sadece kişisel iyi olma hali olmadığını, toplumsal iyi olma hali olduğunu da ifade etmektedir. Toplumsal olarak iyi olma halinin en önemli göstergelerinden birisi de yaşam memnuniyetidir. Yaşam memnuniyeti bireyin içinde bulunduğu toplumun her yönüyle sağlıklı olmasına göre şekillenir.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de toplumun ve bireylerin yaşam memnuniyet durumunu değerlendirmek ve analiz etmektir. Türkiye İstatistik Kurumu 2002 yılından itibaren düzenli olarak yıllık "Yaşam Memnuniyeti Araştırması" yapmaktadır. Toplumun ve bireylerin yaşam memnuniyetini etkileyen faktörleri belirlemek ve yaşam memnuniyetini iyileştirmek için yapılabilecek çalışmalar ve projeler geliştirmektir.
Yöntem: Bu çalışmada; keşfedici, betimsel, ilişkisel ve karşılaştırma araştırma yöntemleri ile toplumun yaşam memnuniyet durumu belirlenmiş, değerlendirilmiş ve kıyaslamalar yapılarak analizler yapılmıştır. Türkiye İstatistik Kurumunun 2003 yılından itibaren düzenli olarak her yıl yaptığı 20 yıllık "Yaşam Memnuniyeti Araştırması" verileri kullanılmıştır.
Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'de 2003 yılında yaşamından memnun olanların oranı %59,6 iken 2022 yılında %49,7 olduğu görülmüştür. En yüksek memnuniyet oranın %61 oranında 2012 yılında olduğu görülmüştür. 2003 yılında yaşamından memnun olmayanların oranı %7,6 iken 2022 yılında %15,9 olduğu görülmüştür. En yüksek memnuniyet oranının %16,6 oranında 2021 yılında olduğu görülmüştür. 2003 yılında yaşamından ne memnun ne değil (orta) olanların oranı %33,2 iken 2022 yılında %34,5 olduğu görülmüştür. En yüksek memnuniyet oranının %37,3 oranında 2020 yılında olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre bütün yıllarda yaşam memnuiyeti oranlarında farklılık olduğu görülmüştür. Kadınların erkeklere göre yaşam memnuniyet oranları daha yüksektir. Yaş gruplarına göre 65+ yaş grubundaki bireylerin diğer yaş gruplarına göre yaşam memnuniyet oranlarının yüksek olduğu görülmüştür.
Tartışma ve sonuç: Toplumsal yaşamda ve bireylerin yaşamında, yaşam memnuniyeti durumu önemlidir. Toplumun ve bireylerin fizyolojik, psikolojik vd. sağlık durumu, yaşam memnuniyeti ile ilişkilidir. Bunun için toplumun ve bireylerin yaşam memnuniyet durumunun araştırılması, izlenmesi veri ve bulgulara göre değerlendirmeler yapılarak çalışmalar yapılması ve projelere geliştirilmesi gerekliliği olduğuna inanılmaktadır. Bunun için toplumun ve bireylerin yaşam memnuniyetini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörler ile ilgili olarak geleceğe dönük çalışmalar yapılması, projeler geliştirilmesi sonucunda toplumun ve bireylerin yaşam memnuniyet düzeyinin yükseltilmesi mümkün olabilecektir. Toplumun ve bireylerin yaşam memnuniyeti yükseldikçe sağlık sorunlarında azalma olacağına inanılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Yaşam memnuniyeti, sağlık, Türkiye İstatistik Kurumu

Sözel Bildiri

CALCULATION OF THE KNEE DYNAMIC VALGUS ANGLE BY MODIFYING THE OPENSIM MODEL

Deniz Damla*, Tunay Bayrakcı Volga**

** Hacettepe University, Faculty of Physical Therapy and Rehabilitation, Department of Physiotherapy and Rehabilitation in Sports, Ankara, Turkey, damlatok@hacettepe.edu.tr*

***Hacettepe University, Faculty of Physical Therapy and Rehabilitation, Department of Physiotherapy and Rehabilitation in Sports, Ankara, Turkey, volgatunay@hacettepe.edu.tr*

Background: OpenSim software enables dynamic simulations of movement by modeling the musculoskeletal system. Therefore, joint forces can be distributed to the muscles participating in the movement with the static optimization method and the relationship between muscle force and joint angles can be examined through OpenSim software. Aim: The aim of this study is to develop a musculoskeletal model representing the human lower extremity in OpenSim in order to calculate the dynamic valgus angle of the knee during the squat movement. Methods: In the study, available OpenSim models were examined. Although the OpenSim gait2392_simbody model was compatible with study, the degree of freedom of the knee joint did not allow the measurement of the knee valgus angle. Based on this, the model was modified and the degree of freedom in the knee was increased from only flexion-extension to 3 degrees of freedom: flexion-extension, valgus-varus and internal-external rotation. In order to test the model, which consists of a total of 76 muscles and 12 members, the squat movement of a healthy person's dominant side was recorded using the Vicon Nexus motion capture system. It introduces the dynamic simulation of the model using three-dimensional position information of reflective signs. Results: The knee valgus angle, which could not be measured on the previous model, 7.9 degrees at a knee flexion angle of 0.2 degrees, 6.9 degrees at a knee flexion angle of 30.6 degrees, 6 degrees at a knee flexion angle of 45.6 degrees, and 1.7 degree at a knee flexion angle of 59.8 degrees measured on the modified model, on the squat side. Discussion and Conclusion: The modified model allows movement in 3 degrees of freedom in the knee joint. In the next stage of this study, knee valgus values of individuals with patellofemoral pain and healthy individuals will be compared. In addition, it is planned to examine the relationship between muscle force and valgus angle by distributing joint forces to the muscles participating in the movement with the static optimization method.

Keywords: Biomechanics, OpenSim, Motion Capture, Kinematic Analysis, Modelling

Sözel Bildiri

OMUZ IMPINGEMENT SENDROMUNDA NÖRAL MOBİLİZASYONUN ETKİNLİĞİ

İldeniz AKÇADAĞ*, Feyzan CANKURTARAN, Emre YURDAKUL*****

** Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kayseri, TÜRKİYE, ildenizakcadag@gmail.com*

*** Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kayseri, TÜRKİYE, fcankurtaran637@gmail.com*

*** Özel System Hastanesi, Kayseri, TÜRKİYE, e.yurdakul@systemhospital.com*

Giriş: Nöral mobilizasyonunun amacı kas iskelet sistemi patolojilerinde sinir dokusu üzerindeki ekstrinsik basıncı azaltmak, optimum nörofizyolojik fonksiyonu arttırmak ve sinirin doğrudan ilişkili olduğu mekanik ara yüzler arasındaki dinamik dengeyi restore etmektir. İmpingment sendromu, rotatör manşet kaslarının omuz hareketleri sırasında akromionun altında sıkışmasıyla oluşur. Bu sıkışma nedeniyle kaslar tam fonksiyon göremez hale gelebilir ve ağrı da duruma eşlik edebilir. Omuz impingment sendromunun erken fazlarında konservatif tedavinin etkinliği bilinmektedir. Ancak tedavi seçeneklerinin birbirine üstünlüğünü gösteren çalışmalar yetersizdir. Amaç: Bu çalışmanın amacı omuz impingment sendromunda nörol mobilizasyonun etkinliğini araştırmaktır. Yöntem: Bu randomize kontrollü çalışmada hastalar iki gruba ayrılıp bir gruba geleneksel konvansiyonel fizyoterapi, diğer gruba da geleneksel fizyoterapi yanında nöral mobilizasyon uygulanmıştır. Geleneksel konvansiyonel fizyoterapi, kontrol grubunda sıcak uygulama, tens ve ultrason yanında omuz egzersiz programından oluşmuş olup tedavi grubunda, bu uygulamalara ek olarak nöral mobilizasyon uygulanmıştır. Hastaların değerlendirilmesi Modifiye Edilmiş Constant-Murley Skoru ve Kısa Form-12 (SF-12) Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bulgular: Çalışmamıza Toplam 23 hasta dahil edilmiş olup kontrol grubundaki hastaların yaş ortalaması 41,82±12,99; tedavi grubundaki hastaların yaş ortalaması ise 50,45±18,29 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasında tedavi sonrası değerlendirme sonuçlarında Constant-Murley Subjektif Skoru ($p<0,001$), Objektif Skoru ($p=0,004$) ve SF-12 Vitalite Skoru ($p=0,028$) arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızın sonuçlarına dayanarak, nöral mobilizasyonun fiziksel fonksiyonun objektif değerlendirme parametrelerinde konvansiyonel egzersize kıyasla anlamlı bir fark oluşturmadığı; ancak hastaların subjektif değerlendirmelerinde anlamlı sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Bu sonuçlara dayanarak mobilizasyonun subjektif iyileşmeyi artırmak için tedavi programlarına eklenebileceği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Impingement, Rehabilitasyon, Mobilizasyon

Sözel Bildiri

AKDENİZ'İN ANTALYA KÖRFEZİ'NDEKİ BALIKLARDA *AEROMONAS* SPP. PREVALANSI VE ANTİMİKROBİYAL DİRENÇ PROFİLLERİ

Ezgi ŞABABOĞLU BAYTAROĞLU*, Osman KÜÇÜKKAĞNICI**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Burdur,Türkiye*
ezgisababoglu@hotmail.com

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye,*
kucukkagniciosman@gmail.com

Giriş: *Aeromonas* türleri tüm dünyada yaygın olarak görülen, insan ve hayvanlarda önemli hastalıklara neden olan patojenlerdir. Ayrıca son yıllarda çoklu ilaç dirençli *Aeromonas* türlerinin rapor edilmesi ve antibiyotik direnç genlerini insan ve hayvan sağlığını etkileyen önemli patojen bakterilere aktarma ihtimali nedeniyle daha büyük bir tehdit oluşturmaya başlamıştır. **Amaç:** Bu çalışmada önemli bir zoonoz olan *Aeromonas* spp.'nin Antalya Körfezi'nde avcılığı yapılan balık türlerinde varlığını, yaygın olarak bulunan *Aeromonas* türlerini ve antibiyotik direnç profillerini belirlemek amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu amaçla, yerel balıkçılar tarafından avlanan 80 adet balık bakteriyolojik olarak incelendi ve *Aeromonas* şüpheli izolatlar saflaştırılarak matrix-assisted laser desorption ionization time-of-flight mass spectrometry (MALDI-TOF MS) yöntemi ile identifiye edildi. *Aeromonas* izolatlarının 12 antibiyotiğe karşı direnç profilleri Kirby-Bauer disk difüzyon yöntemiyle Clinical and Laboratory Standarts Institute kriterlerine göre belirlendi. **Bulgular:** Sadece bir balıkta *Aeromonas* spp. izole edildi ve MALDI-TOF MS analizi ile *Aeromonas molluscorum* olarak identifiye edildi. İzolatın ampisilin ve sefazoline dirençli olduğu belirlendi. **Tartışma ve Sonuç:** Bildiğimiz kadarıyla bu çalışma, Antalya Körfezi'nde doğal yaşamdaki balıklarda *Aeromonas* spp.'nin yaygınlığının araştırıldığı ilk çalışmadır. Ayrıca bu balıkların gıda kaynaklı enfeksiyon veya doğrudan temas sonrasında insanlar için risk oluşturabilecek çoklu antibiyotik dirençli *Aeromonas* spp. yönünden risk oluşturmadığı sonucuna varıldı.

Anahtar Sözcükler: *Aeromonas* spp., Antimikrobiyal direnç, Balık, Akdeniz, Antalya

Sözel Bildiri

LUTING AGENTS AND CEMENTATION TECHNIQUES FOR IMPLANT PROSTHESIS: ORAL PRESENTATION

Zainab Sabah Al-CHALABI*, H. Yasemin YAY KUSCU**

** Albayan university, Collage of Dentistry, Baghdad, Iraq, jgds750@gmail.com.*

***Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Prosthodontic Department, Burdur, Turkey, yaseminyay123@gmail.com*

Background: The Cement-retained implant-supported prostheses (CRISP) are better than the screw and have been commonly utilized because of margin adaptation, occlusion, esthetics, passivity, simplicity, and cost-effectiveness. However, the primary function of dental cement is to fill the space between the prosthesis and the implant abutment and at the same time resisting the dislodgement of the restoration. Therefore,

Aim: The purpose of this oral presentation is to provide information about currently available luting agents and cementation techniques used for implant prosthesis.

Material and Method: According to the information that we obtained through the comprehensive research by using PubMed, Google Scholar, we concluded that the clinical classification of dental cement as follow: provisional (Zinc oxide eugenol, Eugenol-free zinc oxide), semi-permanent (Zinc phosphate, Glass ionomer), and permanent (Resin cement, Resin-modified glass ionomer, Zinc polycarboxylate). However, the selection process of the proper dental cement for CRISP is largely based on the retention and tensile strength of the material. Additionally, the prognosis of implant prosthesis greatly depends on the luting cement that will be utilized for the cementation. Also, proper cementation techniques ensure adequate retention of the prosthesis and preventing cement-associated peri-implantitis. Finally, there are several methods have been advocated for a cement-retained implant-supported prosthesis with the common goal of limiting excess cement as Incomplete Coating of the inner surface of the restoration and create a vent hole in the prostheses.

Conclusion: We concluded from our research that when the clinician selecting the cement, esthetics, and retention should be considered when planning a case. Furthermore, the restorations should never be completely filled during cementation, because this will result in the expression of cement into the gingival tissue and lead to cement-associated peri-implantitis.

Keywords: semi-permanent, Zinc phosphate, Cement-retained.

Sözel Bildiri

CLOSTRİDİUM BOTULİNUM BAKTERİSİ PROTEİNİ OLARAK BOTULİNUM TOKSİN A (BONT/A)'NIN FONKSİYONEL PERİODONTAL TIP AÇISINDAN ÖNEMİ

Ahmet Gökay ÖTEN[1], Özlem FENTOĞLU[2]

[1]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE*
ahmet.gokay.dental@gmail.com

[2]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE*
ofentoglu@yahoo.com

Giriş: Periodontal hastalıklar, dişeti bağ dokusu ve/veya alveoler kemik kaybı sonucunda fonksiyonel ve estetik sorunlara yol açabilen önemli halk sağlığı patolojilerindendir. Bu derlemede, periodontal hastalığa sahip bireylerde konvansiyonel periodontal tedavinin yanı sıra, endikasyonlara dayalı olarak uygulanan botulinum toksin A (BoNT/A) tedavisinin hastalık patogenezi ve hasta yaşam kalitesi üzerindeki etkileri incelenecektir.

Amaç: *Clostridium botulinum* bakterisinin nörotoksik bir proteini olan BoNT/A, hücre veziküllerinden nörotransmitter salınımını engelleyen SNARE proteinlerinin bölünmesiyle, kısmi ve geçici süre flask paralizisi oluşturmaktadır. Bu etki nörolojik ve dermatolojik patolojiler yanı sıra, son yıllarda ağız ve diş sağlığı açısından da kişiselleştirilmiş fonksiyonel periodontal tıp uygulamaları açısından büyük önem kazanmıştır. Bu tedavi yöntemi, özellikle kronik okluzal travma ve dişeti gülüşü gibi endikasyonlarda, hastalığın ilerlemesini kontrol altına almak ve semptomları hafifletmek adına oldukça yararlı etkiler sağlamaktadır. BoNT/A tedavisinin bruksizm gibi durumlarda, ağrıyı azaltarak, aşırı dişeti gülüşüne sahip olan hastalarda ise, hem cerrahi gereksinimi azaltarak hem de periodontal estetik algı ve benlik saygısında artışa neden olarak, genel yaşam kalitesini arttırabileceği düşünülmektedir.

Yöntem ve Bulgular: BoNT/A tedavisinin periodontal hastalığın patogenezi ve klinik seyrine etkisini değerlendirdiğimiz ve bu alanda ilk olan tez çalışmamızda, BoNT/A tedavisi tükürük matriks metalloproteinaz-8 (MMP)-8 seviyeleri ve klinik periodontal parametrelerde önemli azalmaya neden olmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Periodontal hastalıklı bireylerde konvansiyonel tedaviye ek olarak uygulanan BoNT/A tedavisinin periodontal hastalık yönetiminde destekleyici bir rol oynayabileceği düşünülse de bu alanda yapılacak deneysel ve klinik çalışmalar bu tedavi yaklaşımının halk sağlığındaki önemi için çok daha objektif kanıtlar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Botulinum Toksini, Periodontal Hastalık, Bruksizm, Aşırı Dişeti Gülümsemesi

Sözel Bildiri

AMELOGENEZİS İMPERFEKTA GÖRÜLEN DAİMİ DİŞLERDE TEDAVİ YÖNTEMLERİ: OLGU SUNUMU

Esra ARIÇ*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. esraaric@sdu.edu.tr*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Amelogenezis İmperfekta; genellikle diğer ağız içi ve/veya ağız dışı dokulardaki değişikliklerle birlikte, diş minesinin yapısını ve görünümünü etkileyen bir grup kalıtsal durumu tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Hemen hemen tüm dişlerin, diş minelerinin yapısı ve klinik görünümleri, hem süt hem de ikincil dişlenme döneminde etkilenir ve renk değişikliği, hassasiyet ve kırılganlıkla birlikte, hipomineralizasyon ve/veya hipoplazi ile karakterize edilir. Bu hastaların teşhisi; çoğunlukla klinik ve radyografik bulgulara dayanılarak fenotipe göre konulur. İdeal tedavi planı; hastanın yaşı, sosyoekonomik durumu, dental ve periodontal dokuların sağlığı, anomalinin tipi ve şiddeti, hastanın beklentisi gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Herhangi bir tedavi planının amacı; erken teşhis, ağrı yönetimi, koruyucu ve önleyici tedaviler, kusurların onarılması ve düzenli bakımdır. Yapılan çalışmalarda Amelogenezis İmperfekta hastalarının; cam iyonomer restorasyonlar, kompozit restorasyonlar, paslanmaz çelik kronlar, porselen kronlar, onley uygulamaları ve overdenture uygulamaları ile tedavi edildikleri bildirilmektedir.

OLGU SUNUMU

Sistemik olarak sağlıklı, 11 yaşındaki erkek çocuk hasta, Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti ABD Kliniği'mize başvurdu. Hastanın alınan anamnezinde; herhangi sistemik hastalığı&alerjisi&ilaç kullanımı olmadığı öğrenildi. Yapılan ekstraoral muayenesinde herhangi bir anomali tespit edilmedi. İntraoral muayenede ise, Amelogenezis İmperfekta teşhisi konuldu. Erkek kardeşine de aynı teşhis konulan hastanın, daimî dişlerinde daha belirgin görünen hipomineralize görüntü mevcuttu. Daha önce 64 ve 65 numaralı dişlerine dolgu yapılmış olup, 36 numaralı dişindeki dentin çürüğü, o seans temizlenerek, paslanmaz çelik kron uygulaması yapıldı ve diğer dişleri için randevu verildi.

İkinci seansta; bir önceki seansta uygulanan paslanmaz çelik kronu kontrol edildi. Uyumu ve oklüzyonunda bir sorun görülmediği için, 46 numaralı dişinin bukkal yüzeyindeki, 85 numaralı dişinin ise, mezyooklüzal yüzeyindeki çürük temizlenip, cam iyonomer dolgu yapıldı ve üzeri bonding ajanla kapatılarak, sızdırmazlığın minimuma indirilmesi amaçlandı ve hasta altı aylık kontrollere çağırıldı.

SONUÇ

Bu olgu bildiriminde; Amelogenezis İmperfekta teşhisi konulmuş ve doku yıkımına uğramış dişlerin, cam iyonomer siman ve paslanmaz çelik kron ile restorasyonları sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Çocuk Diş Hekimliği, Amelogenezis İmperfekta, Paslanmaz Çelik Kron, Cam İyonomer Siman

Sözel Bildiri

CLINICOPATHOLOGICAL RETROSPECTIVE EVALUATION OF THYROID FINE NEEDLE ASPIRATION BIOPSY RESULTS: A SINGLE-CENTER EXPERIENCE

Ramazan Oğuz Yüceer [1], Tuğberk Baştürk [2]

[1]) Batman Training and Research Hospital, Medical Pathology, Batman, Türkiye r.yuceer66@hotmail.com

[2]) Uşak Training and Research Hospital, Radiology, Uşak, Türkiye tbasturk0320@gmail.com

Introduction: Thyroid nodules are generally benign, but the risk of malignancy ranges from 7% to 15%. Fine needle aspiration biopsy (FNAB) is frequently employed as a diagnostic technique for thyroid malignancies due to its high accuracy, safety, and cost-effectiveness.

Aims: The aim of this study was to retrospectively evaluate the clinical and pathological data of 165 patients who underwent thyroid FNAB at Isparta City Hospital.

Methods: The pathology results of patients diagnosed with a thyroid nodule and who underwent thyroid FNAB in the interventional radiology department between January 2021 and February 2023 were retrospectively analyzed. The evaluation encompassed parameters such as age, gender, localization, nodule size, nodule content, nodule echogenicity, nodule heterogeneity, presence of calcification, number of nodules, and Bethesda classification.

Results: The average age of the 165 patients included in our study was 51.9 ± 12.7 years (range: 17-82). Among the cases, 26 (15.8%) were male, and 139 (84.2%) were female. Nodules were most frequently located in the right lobe. The average nodule size was calculated as 21.3 ± 11.6 mm (range: 5-70). Of the nodules, 57% appeared hypoechoic, 40.6% appeared isoechoic, and 2.4% appeared hyperechoic. A cystic component was observed in 59 cases, and calcification was present in 53 cases, with gross calcification noted in 63.9% of them. Among the nodules, 46 (27.9%) were single, and 119 (72.1%) were multiple. The borders of 73.9% of the nodules were regular. According to the Bethesda classification, the most common group was benign, and the least common was malignant. In the malignant group of men, nodules with hypoechoic and coarse calcification were observed more frequently in the right lobe, showing a statistically significant relationship compared to the benign group ($p < 0.05$).

Discussion and Conclusion: In our study, it was observed that the cases in which thyroid FNAB was performed were consistent with the existing literature. Specifically, males, hypoechoic nodules, and nodules containing coarse calcification should be subject to more careful evaluation, and if deemed necessary, more than one sampling should be conducted.

Sözel Bildiri

SIÇANLARDA PENTİLENTETRAZOL İLE OLUŞTURULAN DENEYSEL EPİLEPSİ MODELİNDE VETİVER BİTKİSİNİN (*VETİVERİA ZİZANİOİDES*) BÖBREK VE KARACİĞER DOKUSU ÜZERİNE ANTİOKSİDAN ETKİLERİ

Gurbet Pınar POLAT, Nurhan GÜMRAL, Rahime ASLANKOÇ, Sena ÜNER KARAKÖSE, Fatma ÇANKAYA, Bayram Talay DENİZ

Süleyman Demirel Üniversitesi, TıpFakültesi, Fizyoloji ABD, Isparta, TÜRKİYE.

(gpyildirim@gmail.com, ngumral@hotmail.com, asrahime@gmail.com, senaunerkarakose@sdu.edu.tr, fatmacankaya@sdu.edu.tr, bayramtalaydeniz@sdu.edu.tr)

Giriş: Epilepsi dünyada %1 prevelansa sahip olduğu öngörülen, yaygın, ciddi nörolojik bir bozukluktur. Oksidatif stresin epilepsi patofizyolojisine dahil edilebileceği, pentilentetrazol (PTZ) ile oluşturulan deneysel epilepsi modelleriyle gösterilmiştir. Ancak vetiver bitkisiden elde edilen esansiyel yağın antioksidan ve antiepileptik etkisiyle ilgili veriler azdır.
Amaç: Çalışmamızda PTZ ile oluşturulan deneysel epilepsi modelinde; sıçanların böbrek ve karaciğer dokusunda oluşabilecek muhtemel hasarlar ve vetiver yağının bu tabloya olan etkilerini araştırmayı amaçladık.
Yöntem: Sıçanlar; kontrol, PTZ, VET-200 ve VET-400 olmak üzere dört gruba ayrıldı. Kontrol grubu sıçanlara 7 gün boyunca 1 ml/kg salin solüsyonu oral olarak verildi, 8. gün PTZ miktarına eş değer salin solüsyonu intraperitoneal (i.p.) olarak uygulandı. PTZ grubu sıçanlara 7 gün boyunca 1 ml/kg salin solüsyonu oral olarak verildi, 8. gün tek doz PTZ 60 mg/kg i.p. olarak uygulandı. VET-200 ve VET-400 grubundaki sıçanlara vetiver yağı 7 gün boyunca sırasıyla 200 mg/kg ve 400 mg/kg oral olarak verildi, 8. gün tek doz PTZ 60 mg/kg i.p. olarak uygulandı. Sıçanlar dekapite edilerek böbrek ve karaciğer dokuları alındı ve biyokimyasal olarak malondialdehid (MDA) düzeyleri, katalaz ve süper oksit dismutaz (SOD) aktiviteleri incelendi. İstatistiksel analizler SPSS 29.0 programında yapıldı. $p<0,05$ anlamlı olarak kabul edildi.
Bulgular: MDA düzeylerinde, hem böbrek hem de karaciğer dokularında PTZ grubuna göre her iki çalışma grubu olan VET-200 ve VET-400 gruplarında istatistiksel olarak anlamlı azalma gözlemlenmiştir (sırasıyla; $p=0,001$, $p=0,001$).
Böbrek dokusu katalaz aktivitelerinin değerlendirilmesi sonucu; PTZ grubuna göre VET-200 ve VET-400 grubunda istatistiksel olarak anlamlı artış (sırasıyla; $p=0,001$, $p=0,004$), karaciğer dokusu katalaz aktivitelerinde ise PTZ grubuna göre sadece VET-200 grubunda istatistiksel olarak anlamlı artış bulunmuştur ($p=0,001$).
SOD aktivitelerinin değerlendirilmesi sonucunda; PTZ grubuna göre VET-200 ve VET-400 gruplarının böbrek dokularında (sırasıyla; $p=0,005$, $p=0,001$) ve karaciğer dokularında (sırasıyla; $p=0,001$, $p=0,005$) istatistiksel olarak anlamlı artışlar gözlemlenmiştir.
Sonuç: Sonuç olarak, hem VET-200 hem de VET-400 grubuna ait oksidan ve antioksidan değerlerde kontrol grubuna yaklaşma eğiliminde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, PTZ'nin böbrek ve karaciğer dokusu üzerine hasarlarını vetiver yağının antioksidan sistemi indükleyerek azalttığını düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Epilepsi, Vetiver yağı, Antioksidan, Antiepileptik

Sözel Bildiri

THE EVALUATİON OF THE COMBİNED TREATMENT OF SALİCYLİC ACİD OR ACETYLSALİCYLİC ACİD WİTH PACLİTAXEL ON PROTEİN QUALİTY CONTROL MECHANİSM İN PROSTATE CANCER CELLS

Yalcin Erzurumlu[1,2*], Hatice Kubra Dogan3

[1] *Department of Biochemistry, Faculty of Pharmacy, Suleyman Demirel University, Isparta, Türkiye*

[2]*Department of Drug Research and Development, Institute of Health Science, Suleyman Demirel University, Isparta, Türkiye*

[3]*Department of Bioengineering, Institute of Basic Science, Suleyman Demirel University, Isparta, Türkiye*

[*]*Corresponding author: Yalcin Erzurumlu e-mail: yalcinerzurumlu@sdu.edu.tr*

Salicylic acid, the primary metabolite of Aspirin®, has been a widely used medication for pain, fever, and inflammation since ancient times. Salicylic acid or o-hydroxybenzoic acid, derived from salicin metabolism, is known for its nonsteroidal anti-inflammatory effects used in acne treatments. Nonsteroidal anti-inflammatory drugs such as acetylsalicylic acid and salicylic acid have been reported to induce apoptosis in numerous cancer types, including colon and lung adenocarcinomas. Currently, chemotherapeutic agents are broadly used approaches in the treatment of cancer. However, their use is limited due to acquired drug resistance and developing castration resistance mechanisms. Therefore, the need for new approaches continues to eliminate the side effects of existing treatments or to improve the therapeutic efficacy of currently used agents. Herein, we evaluated the combined treatment of the potent chemotherapeutic agent paclitaxel with salicylic acid and acetylsalicylic acid on one of the main degradation systems in mammalian cells, autophagy in prostate cancer cells. Present data indicated that only salicylic acid and acetylsalicylic acid treatment inhibited the autophagy, whereas coadministration induced autophagy. Also, we tested their effect on apoptosis, and our data indicated coadministration significantly increased apoptotic cell death in prostate cancer cells compared to paclitaxel alone. These results suggest that salicylic acid and acetylsalicylic acid may be used as potentiators of chemotherapeutic agents in cancer cells. However, further characterization of their effects on cells is needed at the molecular level to confirm the effectiveness of the combined use of salicylic acid and acetylsalicylic acid with chemotherapeutics.

Keywords: Acetylsalicylic acid, Autophagy, Apoptosis, Salicylic acid, Prostate cancer

Funding: This study was partially supported by Suleyman Demirel University internal funds (TSG-2021-8302, TAB-2020-8253).

Sözel Bildiri

TRAVMAYA UĞRAMIŞ K0MPLİKE OLMAYAN KURON KIRIĞI OLAN ANTERİOR DİŞLERİN KOMPOZİT REZİN RESTORASYON İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Gülden BARUTCİGİL*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. guldenbarut@otlook.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Travmatik diş yaralanmaları, çocuklarda oldukça sık görülen bir durum olmakla birlikte, bireylerde estetik, fonksiyon ve psikolojik birçok probleme sebep olmaktadır. Daimi dişlerde görülen travmatik yaralanmalar sıklıkla kuron kırıkları ile sonuçlanmaktadır. Anterior dişlerde görülen mine ve dentini içeren kuron kırıkları kompozit restorasyonlarla minimal invaziv bir şekilde estetik olarak tedavi edilebilmektedir. Bu olgu sunumunun amacı; komplike olmayan kuron kırığı bulunan hastaya uygulanan direkt kompozit rezin restorasyonlarla estetik tedavisi ve klinik takiple değerlendirilmesidir.

OLGU SUNUMU

Bu olgu bildiriminde; Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Ana Bilim Dalı Kliniği'ne başvuran hastanın sunumu gerçekleştirilmiştir. Dental travma şikayeti ile kliniğimize muayene için başvuran 11 yaşındaki erkek çocuk hastanın, tıbbi ve dental anamnezi detaylı bir şekilde ailesinden alınmış olup, herhangi bir sistemik rahatsızlığı ve herhangi bir ilaç kullanımının olmadığı öğrenilmiştir. Hastadan alınan dental anamnezde ilgili dişin 2 saat önce okulda düşme sonucu travmaya maruz kaldığı öğrenilmiştir. Yapılan intraoral muayenede; maksiller sağ ve sol santral kesici dişlerinde komplike olmayan kuron kırığı olduğu, perküsyon ve palpasyonda hassasiyet, mobilite ve periodontal harabiyet olmadığı tespit edilmiştir. Radyografik incelemede periapikal dokuların sağlıklı olduğu görülmüştür. Maksiller kesici dişlere vitalite testi yapılmış ve ilgili dişlerde negatif yanıt alınmıştır. Klinik ve radyografik değerlendirmelerin ardından dişinin vital ve periapikal dokularının sağlıklı olduğu tespit edildikten sonra direkt kompozit rezin restorasyonla kırık tamiri yapılmasına karar verilmiştir. Sarı bantlı elmas frezle diş yüzeyleri hafifçe aşındırılıp, ardından 30 saniye %37'lik fosforik asit jel ile pürüzlendirilip, yıkama ve kurutma işlemlerinden sonra bağlayıcı ajan uygulanmıştır. Her iki dişin mezyal duvarını içeren kırığı tamir ederken şeffaf bantlardan faydalanılmıştır.

Tabakalama tekniğiyle dentin ve mine kompozit rezinleri kullanılarak dişler restore edilmiştir. Daha sonra polisaj ve cila işlemleri ile restorasyon tamamlanmıştır.

SONUÇ

Komplike olmayan mine-dentin kırığı direkt kompozit rezin restorasyonlarla estetik olarak rehabilite edilebilmektedir. Hastaların 6 haftalık klinik takibinde herhangi bir olumsuzluğa ve renk değişikliğine rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Dental travma, kuron kırığı, mine-dentin kırığı, bağlayıcı ajan, kompozit rezin

IHSLC

Sözel Bildiri

GUMMY SMİLE (DİŞETİ GÜLÜŞÜ), TEDAVİSİ VE PERİODONTAL ESTETİK ALGI

Ahmet Gökay ÖTEN[1], Özlem FENTOĞLU[2]

[1]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta-TÜRKİYE*
ahmet.gokay.dental@gmail.com

[2]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE*
ofentoglu@yahoo.com

Giriş: Bu derlemede gummy smile (dişeti gülüşü), tedavisi ve periodontal estetik algı üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Gummy smile; gülme esnasında klinik olarak üst çene dişetinin 2mm' den fazla görünmesi ile karakterize edilen ve periodontal estetiği olumsuz yönde etkileyen bir durumdur.
Amaç: Botulinum toksini (Botox) yöntemi, özellikle estetik kaygıları olan hastalarda aşırı dişeti görünümünü azaltan non-invaziv bir tedavi seçeneğidir. Botoks, kas aktivitesini geçici olarak durdurarak, gülme esnasında fazla dişeti görünümünü azaltmaktadır. Hyaluronik asit enjeksiyonları ise, dişeti bağ doku kolajenine bağlanabilen dolgu maddeleri olarak, gummy smile'ın düzeltilmesinde kullanılan bir diğer cerrahi olmayan tedavi yöntemidir. Bu enjeksiyonlar, üst dudak ile dişetleri arasındaki boşluğu doldurarak aşırı dişeti görünümünü azaltmaya yardımcı olabilmektedir. Ancak, bu cerrahi olmayan tedavi seçenekleri belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır. Diğer tedavi yöntemleri arasında; gingivektomi ve gingivoplasti, apikale kaydırılan flep, dudağın yeniden konumlandırılması (lip repositioning), ortognatik cerrahi ve ortodontik tedaviler yer almaktadır. Her bir tedavi yöntemi, hastanın durumuna ve ihtiyaçlarına bağlı olarak seçilmelidir. Gingivektomi, gingivoplasti ve apikale kaydırılan flep dişeti seviyesini düzenleyerek estetik bir gülümseme elde etmek amacıyla uygulanan cerrahi yaklaşımlardır. Lip repositioning ise üst dudak kaslarını kısıtlayarak aşırı dişeti görünümünü azaltmaya yönelik bir cerrahi prosedürdür. Aşırı dişeti görünümüne neden olan maksiller iskelet tabanındaki fazlalığı düzeltmek için kullanılan ortognatik cerrahi ise dişlerin pozisyonunu ve dişeti seviyesini düzeltmek için kemik yapıda düzeltmeler yapmayı gerektiren cerrahi yaklaşımlardır.
Tartışma ve Sonuç: Her bir tedavi yönteminin hastanın spesifik durumuna bağlı olarak, avantajları ve dezavantajları olmakla birlikte, tedavi seçenekleri diş hekimi ve estetik uzman tarafından hasta katılımı ile detaylı bir şekilde değerlendirilmelidir. Tedavi öncesinde hastanın beklentileri, sağlık durumu ve tedavi sonrası bakım gibi faktörler de dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dişeti Gülüşü, Cerrahi Olmayan Tedavi, Botulinum Toksini, Hyaluronik Asit, Periodontal Cerrahi Tedavi

Sözel Bildiri

COMPARISON OF LOGISTIC REGRESSION AND XGBOOST CLASSIFICATION METHODS USING PARKINSON'S DISEASE DATA

Akkaya, S [1*], Karaibrahimoğlu A [2]**

** Süleyman Demirel University, Medical School, Biostatistics and Medical Informatics Department, Isparta, Turkey, smakkaya5@gmail.com*

*** Süleyman Demirel University, Medical School, Biostatistics and Medical Informatics Department, Isparta, Turkey, adnankaraibrahim@gmail.com*

Background: The exact cause of Parkinson's disease is unknown, but a combination of genetic factors, environmental factors and the aging process are thought to play a role. Dopamine deficiency is the main biological feature of the disease. Dopamine acts as a chemical messenger (neurotransmitter) that regulates body movements. Parkinson's disease occurs when the cells that produce dopamine die or are damaged. Parkinson's disease can also have significant effects on voice and speech. **Aim:** The aim of this study is to compare the machine learning algorithms to predict the diagnose of Parkinson's disease. **Methods:** This is a retrospective containing the speech records of 31 people. The data set was downloaded from KAGGLE database and the dataset (https://www.kaggle.com/nidaguler/parkinsons-data-set) is composed of a range of biomedical voice measurements from 31 people, 23 with Parkinson's disease (PD). Each row corresponds one of 195 voice recording from these individuals. The Original Parkison Dataset was created by Max Little of the University of Oxford, in collaboration with the National Centre for Voice and Speech, Denver, Colorado, who recorded the speech signals. The original study published the feature extraction methods for general voice disorders. The analyses to predict the disease were performed by XGBoost and Logistic Legression algorithms using Phyton codes. **Results:** According to the machine learning algorithms results, the accuracy of XGBoost was found as 0.948, and for logistic regression was 0.897, F1 measure was found as 0.969 for XGBoost and 0.941 for Logistics Regression. **Discussion and Conclusion:** In general, XGBoost is considered to perform better than Logistics Regression due to its ability to handle more complex data structures and relationships. In the context of Parkinson's Disease diagnosis prediction, XGBoost performed better. However, dataset characteristics, data size and other factors should also be taken into account. Given the advantages and limitations of both methods, choosing the right model is important.

Keywords: Parkinson's disease, Machine Learning, Classification, XGBoost, Logistics Regression

Sözel Bildiri

AŞIRI DİŞETİ GÜLÜŞÜ (GUMMY SMİLE)' NÜN BOTULİNUM TOKSİNİ İLE TEDAVİSİ: BİR OLGU SUNUMU

Ahmet Gökay ÖTEN[1], İjlal Erturan[2], Özlem FENTOĞLU[3]

1Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta-TÜRKİYE
ahmet.gokay.dental@gmail.com

2Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dermatoloji Anabilim Dalı, Isparta-TÜRKİYE
ijlalerturan@sdu.edu.tr

3Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE
ofentoglu@yahoo.com

Giriş: Periodontitisi olan 29 yaşındaki kadın hasta, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji ve Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı Polikliniklerine başvuruda bulundu. Hasta sistemik sağlıklı olup, hiç sigara kullanmamıştı. **Amaç:** Aşırı dişeti gülüşünden rahatsız olan ve cerrahi tedaviden korktuğunu belirten hastaya, cerrahi olmayan periodontal tedaviyi takiben isteği doğrultusunda botulinum toksini tedavisi planlandı.

Yöntem ve Bulgular: Hastada 2023 Temmuz ayında klinik olarak 7 mm aşırı dişeti gülüşü ölçüldü. Levator labi alaque nasi, levator labi superior, Zigomaticus minor kaslarının üst üste geldiği bölgeye (Yonsei noktası) 30 gauge' lık insülin iğnesi ile 2.5 ünite Botulinum toksini enjekte edildi.

Tartışma ve Sonuç: 1.ay kontrolünde aşırı dişeti gülüşü 1-2 mm; 6. ay kontrolünde 4 mm 8. ay kontrolünde ise 5 mm olarak ölçüldü. Hasta, tedavi sonrası beklentisi, memnuniyeti ve klinik sonuçları açısından takibe alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Dişeti Gülüşü (Gummy Smile), Yonsei noktası, Botulinum Toksini, hasta memnuniyeti

Sözel Bildiri

GIDA VE YÜZEY KAYNAKLI *STAPHYLOCOCCUS AUREUS* SUŞLARINDA BİYOFİLM ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Gülay Merve BAYRAKAL[*], Ali AYDIN[**], Ghassan İSSA[***]

** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Veteriner Fakültesi, Besin/Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü, İstanbul, Türkiye, merve.bayrakal@iuc.edu.tr*

*** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Veteriner Fakültesi, Besin/Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü, İstanbul, Türkiye, aliaydin@istanbul.edu.tr*

****Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, Avrupa Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü/Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, Kocaeli, Türkiye,**ghassan.issa@kocaelisaglik.edu.tr***

Giriş: Gıda işleme yüzeylerinde ve tesislerinde oluşan biyofilm tabakaları, ilgili yüzeylere temas eden gıdaların kontaminasyonuna neden olmanın yanı sıra, biyofilm oluşturan patojen bakterilerin neden olduğu olumsuzluklara (gıda bozunması, intoksikasyon, gıda kaynaklı enfeksiyonlar vb.) da sebebiyet vermektedir. Bu durum, gıda kalitesinde de önemli bir düşüşe neden olmaktadır. *Staphylococcus aureus* biyofilm oluşturan önemli bir gıda kaynaklı patojendir. **Amaç:** Çalışmamızın amacı, 120 adet gıda kaynaklı ve 80 adet gıda işleme yüzeylerinden izole edilen *S. aureus* suşlarında biyofilm oluşturma yeteneklerini incelemek ve biyofilm üretme yeteneğinden sorumlu 2 farklı genin varlığını PCR yöntemi kullanılarak araştırmaktır. **Yöntem:** Çalışmamızda, İstanbul bölgesinde yer alan çeşitli gıda işletmelerindeki üretim noktalarından alınan gıda numunelerinden, yüzey ve ekipman örneklerinden kültürel yöntemlerle izole edilen *S. aureus* şüpheli suşlar biyokimyasal analize tabi tutulmuşlardır. Biyokimyasal testler sonucunda *S. aureus* olduğu saptanan izolatlar moleküler yöntemlerle tür düzeyinde doğrulanmıştır. 119 gıda örneği ve 1 adet pozitif kontrol kullanılarak *S. aureus* suşlarının biyofilm yapma yetenekleri kantitatif olarak mikroplak testi ile belirlenmiştir. Ayrıca, 200 adet izolattan elde edilen *S. aureus* suşlarında biyofilm üretme ve yüzeylere bağlanmadan sorumlu *icaA* ve *icaD* genlerinin varlığı–PCR ile araştırılmıştır. **Bulgular:** Çalışma kapsamında incelenen 119 gıda örneğinden mikroplak testi sonucuna göre 28 suşun (%23,5) biyofilm oluşturduğu (OD 590nm > 0,5) bulunmuştur. PCR analizi sonucunda ise 200 adet örnekte biyofilm üretiminden sorumlu genlerden *icaA* pozitif suş sayısı 150 (%75) ve *icaD* pozitif suş sayısı 188 (%94) olarak tespit edilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Biyofilm gıda endüstrisinde önemli bir sorun olup, çalışma kapsamından çok sayıda izolatın biyofilm yapan ve biyofilm yapımından sorumlu genleri içerdiği tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında *S. aureus* suşlarının belirlenmesi ile bunların gıda kaynaklı ve gıda işleme yüzeylerinden izole edilen *S. aureus* suşlarında görülme sıklığının yüksek olduğu ve bu durumun halk sağlığı açısından risk oluşturduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Staphylococcus aureus*, Biyofilm, *icaA*, *icaD*

Poster Bildiri

ANTALYA VE ADANA İLLERİNDEN TOPLANAN *VACCARİA HİSPANİCA* (MİLL.) RAUSCHERT BİTKİLERİNİN TOHUM EKSTRAKTLARI'NIN AKCİĞER KANSERİ HÜCRELERİNİN MEMBRANI ÜZERİNE ETKİLERİ

Aysun ÖZKAN[1], Zeynep DEMİR[2]

[1]Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 07058, Antalya, TÜRKİYE, aozkan@akdeniz.edu.tr

[2]Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, 07058, Antalya, TÜRKİYE, 202251006001@ogr.akdeniz.edu.tr

Giriş: Kanser tedavisinde kullanılan antikanser ilaçlarının birçoğu bitkilerden elde edilir. Ancak doğadan alınmaları doğal kaynakların azalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, bitkilerin kültüre alınması önemlidir fakat bu işlem bileşenlerin farklılaşmasına ve etkilerinin değişmesine neden olabilmektedir. Amaç: Bu farklılıkları belirlemek amacıyla yaptığımız çalışmada, Antalya (doğal-V1, kültüre-V2) ve Adana (doğal-V3, kültüre-V4) illerinden toplanan Vaccaria hispanica bitkisinin doğal ve kültüre alınmış formlarından elde edilen tohum ekstraktlarının, parental ve ilaca dirençli akciğer kanseri hücreleri üzerindeki sitotoksik etkileri ve membran hasarı incelenmiştir. Yöntem: Tohum ekstraktlarıyla tedavi edilen P-H1299, R-H1299 ve Bj hücrelerinde hücre canlılığı, Cell Titer-Blue® deney kiti kullanılarak ölçülmüştür. IC50 ve IC70 değerleri, Hill regresyon modeli kullanılarak hesaplanmıştır. Ayrıca, tohum ekstraktının IC50 ve IC70 dozlarının hücre membranı üzerindeki etkisi, malondialdehit (MDA) düzeyleri ölçülerek belirlenmiştir. Bulgular: Bulgular incelendiğinde P-H1299 hücrelerinde V1, RH1299 hücrelerinde, V3 ve Bj hücrelerinde ise V4 ekstraktının en etkili sistotoksik etkiyi gösterdiği belirlenmiştir. V1 ve V2 tohum ekstraktlarının V3 ve V4 ekstraklarına kıyasla tüm hücrelerde daha fazla membran hasarına neden oldukları görülmüştür. Ancak, sitotoksik ve membran hasarı yaratma açısından doğal ve kültüre alınmış formlar arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmamıştır. Tartışma ve Sonuç: Bu nedenle, bitkilerden antikanser ilaçları geliştirmek için kültüre alınmış formlar tercih edilmelidir. Bu şekilde, bitkilerin doğadan toplanması yerine kültüre alınarak kullanılması, bitkilerin neslinin tükenmesini engelleyebilir.

Teşekkür: Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine teşekkür ederiz (Proje kodu: FBA-2021-5665).

Anahtar Kelime: Akciğer kanseri, Sitotoksisite, MDA, *Vaccaria hispanica,* Tohum ekstraktı

Sözel Bildiri

HEMŞİRELERİN KANITA DAYALI HEMŞİRELİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ MESLEKİ DEĞERLERİ İLE İLİŞKİSİ

Seçil Erden Melikoğlu*, Berna Köktürk Dalcalı, Selma Kaçar***, Hatice Kaya******

*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, secil.erden@iuc.edu.tr

**Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Balıkesir, Türkiye, bernadalcali@gmail.com

***İstanbul Üniversitesi –Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, selma.kacar@iuc.edu.tr

****İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, haticeka@iuc.edu.tr

Giriş: Mesleki değerler üzerine gerçekleştirilen çalışmaların ortak noktalarından bir tanesi bakım kalitesinin artırılmasına olanak sağladığı yönündedir. Hemşirelik bakım kalitesinin artırılabilmesi hemşirelerin profesyonel değerleri benimsemesi ve bakımda kanıta dayalı uygulamalara yer verilmesi ile mümkündür.

Amaç: Araştırma, hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının mesleki değerleri ile ilişkini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinde çalışan 800 hemşire, örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden 294 hemşire oluşturdu. Veriler, 'Hemşire Bilgi Formu', 'Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği' ve 'Revize Edilmiş Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği' kullanılarak toplandı. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizler için SPSS 21.0 programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken, tanımlayıcı istatistiksel testler, ölçekler ile hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerinin karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi ve Kruskall Wallis testi, nicel değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde ise Spearman korelasyon analizi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık $p<0.05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Hemşirelerin mesleki değerler ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 106,61±18.99 olarak bulundu. Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeğinin inanç alt boyutundan 29,78±4,42; niyet alt boyutundan 16,02±2,83; duygu alt boyutundan 14,77±2,09 ve toplamda ise 60,58±7,85 puan aldıkları görüldü. Hemşirelerin eğitim durumlarının kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarında farklılığa neden olduğu ve lisansüstü eğitim alan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının yüksek olduğu belirlendi (p:0.00). Hemşirelerin mesleki değerleri ile kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki (r:0.599; p:0.000) olduğu görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ve mesleki değerleri benimseme durumu yüksek olarak belirlendi. Hemşirelerin mesleki değerleri benimseme durumu arttıkça kanıta dayalı uygulamaya yönelik tutumlarının da arttığı sonucuna varıldı. Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelere bakım ve tedavi uygulamaları sırasında kanıta dayalı uygulamaları gerçekleştirebilecekleri fırsatların sunulması, bakım teknolojileri ve yöntemleri ile ilgili ortaya konulan kanıtların hizmet içi eğitimlerle hemşirelere anlatılması, hemşirelerin profesyonel kimlik gelişimine katkısı olan mesleki değerler konusunda farkındalıklarını artıracak girişimlerin planlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kanıta dayalı hemşirelik, profesyonel değerler, hemşirelik bakımı

Sözel Bildiri

A NOVEL ROLE OF CURCUMİN ON STEROİDAL REGULATİON İN PROSTATE CANCER CELLS

Deniz Catakli[1] , Yalcin Erzurumlu[2,3*]

[1] *Department of Pharmacology, Faculty of Medicine, Suleyman Demirel University, Türkiye*

[2] *Department of Biochemistry, Faculty of Pharmacy, Suleyman Demirel University, Türkiye*

[3] *Department of Drug Research and Development, Institute of Health Science, Suleyman Demirel University, Türkiye*

[*] *Corresponding author: Yalcin Erzurumlu e-mail: yalcinerzurumlu@sdu.edu.tr*

Prostate cancer is the second-leading cause of cancer-related mortality in numerous men each year worldwide. The stage of prostate cancer is one of the most crucial factors in choosing an efficient treatment option, such as surgery, radiation therapy, immunotherapy or chemotherapy. Steroidal signaling mechanisms support the proliferation and growth of prostate cancer cells. Especially, androgens play a crucial role in promoting the growth of prostate cancer cells. Very recent studies showed that steroidal hormones, such as progesterone and estrogen, other than androgens, control the tumorigenic properties of prostate cancer cells. In the present study, we aimed to investigate the role of curcumin on estrogenic signaling in prostate cancer cells. In the present study, we aimed to investigate the role of curcumin, which is one of the most researched natural products, on estrogenic signaling in prostate cancer cells. We tested the effect of curcumin on expression levels of estrogen receptor-alpha and -beta by immunoblotting and also evaluated their nuclear translocation by nuclear fractionation. Our results showed that curcumin treatment significantly reduced the protein level of estrogen receptor-alpha in a dose-dependent manner, whereas estrogen receptor-beta was unaffected. Moreover, nuclear translocation of estrogen receptor-alpha was remarkably restricted by curcumin treatment in prostate cancer cells. These results suggest that curcumin may be a potent anti-cancer agent for negatively modulating estrogenic signaling in prostate cancer cells. However, the new role of curcumin on estrogenic signaling needs to be evaluated in more comprehensive studies.

Keywords: Curcumin, Estrogen receptor, Prostate cancer, Steroidal regulation

Funding: This study was partially supported by Suleyman Demirel University internal funds (TSG-2021-8302, TAB-2020-8253).

Sözel Bildiri

TESTING THE EFFECT OF VITAMIN D ON N-CADHERIN EXPRESSION IN MULTIPLE MYELOMA CELLS

Nigar YILDIRIM*, Kübra Nur BOSTANCI, Ayşe KIZILYER*****

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Molecular Biology and Genetics, yildirim.nigar01@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Science and Technology, Department of Molecular Biology and Genetics, kbrnr6327@gmail.com*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Molecular Biology and Genetics, akizilyer@mehmetakif.edu.tr*

Introduction: Multiple Myeloma (MM), the second most common hematological cancer, is an incurable type of cancer that occurs with excessive proliferation of plasma cells in the bone marrow. Despite combined drug treatments and autologous stem cell transplantation, recurrence of the disease and developing resistance to existing treatments are still the major issue. Elucidating the molecular interactions in the cancer microenvironment that affect tumor formation, spread, and the response of cancer cells to drugs is important for more effective treatment of both newly diagnosed and relapsed/refractory MM patients. **Aim:** In this study, the change in the expression of N-cadherin, which plays a role in the adhesion of MM cells to each other and to the stromal cells in the bone marrow microenvironment, will be examined under the influence of vitamin D3, which is also important soluble factor in bone marrow microenvironment and is often deficient in Multiple Myeloma patients. **Methods:** After human MM cell line NCI H929 cells were treated with vitamin D3 alone and in combination with carfilzomib, a proteasome inhibitor, for 24 hours, changes in N-cadherin mRNA level were examined by quantitative RT-PCR method. **Results**: According to the findings, while vitamin D3 alone did not cause a change in N-cadherin expression, when applied together with carfilzomib, it created a synergistic decrease in N-cadherin transcript level. **Discussion and Conclusion:** Addition of vitamin D3 to current MM chemotherapy regimens may contribute to a decrease in N-cadherin expression, resulting in a decrease in the interaction of Multiple Myeloma and the cells in its microenvironment.

Anahtar kelimeler: Multiple Myeloma, ilaç direnci, n-cadherin, vitamin D, carfilzomib

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE ANTERİOR BÖLGEDE ESTETİĞİN SAĞLANMASI: 3 OLGU SUNUMU

Sıla Nur Gürçkaya *, Çiğdem Küçükeşmen **

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti ABD, Isparta, Türkiye , sngurckaya@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Pedodonti ABD, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Çocuk hastalarda, birçok etken anterior bölgede fonksiyonel ve estetik problemlere yol açabilmektedir. Özellikle adölesan dönemdeki hastalarda, toplumun bakış açısını dikkate alarak dış görünüme ve arkadaşları tarafından kabul edilebilir bir görüntüye sahip olmak oldukça önem taşımaktadır. Çocuklarda estetik algıya ve kaygılara bağlı akran zorbalığı ve depresyon durumları görülebilmektedir. Dental travmaya bağlı kuron kırıkları ve renklenme, dişlerin doğal morfolojisine veya konumlarına bağlı çapraşıklıklar ve diastemalar, estetik görünümü olumsuz yönde etkileyebilmektedirler. Anterior dişlerde; doğal diş formunun, dişin fonksiyonunun ve optik özelliklerinin geri kazandırılması önemlidir.

OLGU RAPORU

Bu olgu raporunda; 3 adölesan hastada, ön bölgedeki dental ve ekstraoral estetiğin ve dişlerin fonksiyonlarının geri kazandırılması amacıyla uygulanan, dental tedavi yaklaşımı sunulmuştur. Birinci olguda; ön bölgeye gelmiş bir travma sonucu gerçekleşmiş bir ön diş kron kırığının, self-etch adeziv ve kompozit rezin dental dolgu materyali ile tedavisinden bahsedilmiştir.

İkinci olguda; ön bölgeye gelmiş travma sonucu yapılan kanal tedavisine bağlı meydana gelen renklenmenin, devital beyazlatma ajanı ile yapılan estetik tedavisi anlatılmıştır.

Üçüncü olguda ise; mikrodonti kaynaklı olarak, ön dişlerinde polidiastemalar bulunan adölesan hastada, self-etch adeziv ve kompozit rezin dental dolgu materyali ile, ön bölgedeki dental ve ekstraoral estetiğin sağlanması sunulmuştur.

Her üç olguda da; hastaların, ön diş yapılarında, ekstra madde kaybı olmamasına dikkat edilmiş ve minimal invaziv yöntemlerle, adölesan dönemdeki hastaların fonksiyonel ve estetik kayıplarının giderilerek dental tedavilerini gerçekleştirilmeleri sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kompozit rezin restorasyonlar, devital beyazlatma, diastemaların estetik kapatılması, minimal invaziv dental tedaviler, dental travmalar.

Poster Bildiri

KADINLARIN OVER KANSERİNE YÖNELİK FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ[#]

Hatice Hayta*, Sahra Cesuroğlu*, Yaren Kunttaş*, Melisa Erkal*, Gamze Yavaş**

**Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğrencisi, Antalya, Türkiye*

***Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğretim Üyesi, Antalya, Türkiye, gteskereci@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Over kanseri tüm kadın kanserlerinin %3'ünü oluşturmasına rağmen, jinekolojik maligniteler arasında yüksek bir ölüm oranına sahiptir. Ancak erken teşhisle yüksek bir sağ kalım oranı bulunmaktadır.

Amaç: Bu çalışma ile Kumluca Halk Eğitim Merkezi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları'na devam eden kadınların over kanseri konusundaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Araştırma verileri Nisan-Haziran 2023 tarihleri arasında, Kumluca İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Halk Eğitim Merkezindeki kurslara kayıtlı olan kadınlardan, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Over Kanseri Farkındalık Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada veriler SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiş, istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p<0.05$ kabul edilmiştir.

Bulgular: Bu çalışmaya 300 kadın katılmış olup, kadınların yaş ortalaması 35.91±14,16 ve %58,3'ü evlidir. Kadınların %49,3'ü over kanseri konusunda bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Kadınların %77'si over kanserine ait belirtilerden hiçbirini bilememiş, %23'ü ise over kanseri ile ilgili en az bir belirti bilmektedir. Pelvik ağrı (%57,7), karın ağrısı (%45,3) ve karın çevresinde büyüme (%%44,3) en çok bilinen üç belirti iken, yeme zorluğu (%17,0), sırt ağrısı (%18,3) ve bağırsak alışkanlıklarında değişiklik (%27,3) en az bilinen üç belirti olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %60,7'si over kanserine ait risk faktörlerinin hiçbiri hakkında bilgi sahibi değildir; %39,3'ü ise en az bir risk faktörü hakkında bilgi sahibidir. En çok bilinen risk faktörü %67,7 ile over kanserli yakın bir akrabaya sahip olma iken, en az bilinen risk faktörü %27,3 ile IVF tedavisi almaktadır.

Sonuç: Çalışma sonuçları, katılımcıların over kanseri hakkındaki bilgi düzeyinin genel olarak düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, over kanserinin belirtileri ve risk faktörleri konusunda bilgi eksikliği belirgin bir şekilde görülmektedir. Sağlık eğitimi ve bilgilendirme kampanyalarının yaygınlaştırılması, toplumun over kanserinin semptomları tanıma ve risk faktörlerini öğrenme konusunda bilinçlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi; Farkındalık; Hemşire; Over Kanseri

[#]Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı tarafından, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 1919B012218889 başvuru numarasıyla desteklenmiştir.

TÜRKİYE'DE MÜZİĞİN SAĞLIK ALANINA ETKİSİ ÜZERİNE YAPILMIŞ AKADEMİK ÇALIŞMALAR: BİR BİBLİYOGRAFYA ÇALIŞMASI

Yağmur YONGACI* **Zeki NACAKCI****

** Doktora Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Doktora Programı, Burdur, Türkiye, yagmuryongaci_225@outlook.com*

*** Prof. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, znacakci@mehmetakif.edu.tr*

Tarih boyunca müzik, insanoğlunun yaşamında her zaman yerini almış, günümüzde ise bu rolünün yanı sıra tıp alanına ek bir tedavi yaklaşımı olarak da kabul görmüştür. Bu araştırma, Türkiye'de müzik ve sağlık ilişkisi, müziğin insan sağlığına olan etkisi üzerine yapılmış akademik çalışmaların genel durumunu ortaya koymayı amaçlayan tarama modeline göre yürütülmüş bir bibliyografya çalışmasıdır. Araştırmada, "müzik ve sağlık", "müzik ile müdahale", "müzik ile rehabilite", "müzik ile tedavi" ve "müzik ile terapi" anahtar kelimeleri ile YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde, Google Akademik arama motorunda ve internet veri tabanlarında tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda ulaşılan akademik çalışmalar, öncelikle yıllarına, türlerine ve konularına göre üç başlıkta grafikler halinde verilmiş; ardından doktora tezleri, yüksek lisans tezleri, sanatta yeterlik tezleri, tıpta uzmanlık tezleri, diş hekimliği uzmanlık tezleri, makaleler ve bildiriler olmak üzere yedi başlıkta ve kronolojik bir sıra ile tablolar halinde sunulmuştur. Bu araştırmalardan; 41'inin doktora tezi, 139'unun yüksek lisans tezi, 1'inin sanatta yeterlik tezi, 30'unun tıpta uzmanlık tezi, 6'sının diş hekimliği uzmanlık tezi, 142'sinin makale ve 79'unun bildiriden oluştuğu toplam 438 bilimsel yayın kaydedilmiştir. Bu çalışmaların genel olarak, müzik-sağlık (müdahale, rehabilite, tedavi, terapi, vb.) uygulamaları ve araştırmaları üzerine yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca müzik-sağlık ilişkisine yönelik yapılan içerik analizine dayalı betimsel çalışmaların da olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik ve Sağlık, Müzik ile Müdahale, Müzik ile Rehabilite, Müzik ile Tedavi, Müzik ile Terapi.

Sözel Bildiri

TAMAMLAYICI BESLENME DÖNEMİNDE BEBEK LİDERLİĞİNDE BESLENME (BLW) YAKLAŞIMI

Goncagül ULCAY[1], Nezihe OTAY LÜLE[2]

[1]*Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Yüksek Lisans Programı, Gaziantep, TÜRKİYE. goncagul.ulcay@std.hku.edu.tr*

[2]*Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Gaziantep, TÜRKİYE. notaylule@gantep.edu.tr*

Günümüzde bebek beslenmesi ile ilgili olarak yürütülen çalışmalar bebeğin sadece ne yediğinin değil, nasıl yediğinin de gelişimi üzerinde etkili olduğunu bildirmektedir. Bebeklerde sık görülen besin reddinin üstesinden nasıl gelineceği konuları da gündemdedir. Bebek Liderliğinde Beslenme (BLW) 2000'li yıllarda Rapley tarafından normal gelişim gösteren bebekler için geleneksel tamamlayıcı beslenme modeline alternatif olarak öne sürülmüştür. BLW, son yıllarda dünya genelindeki ebeveynler için popülerlik kazanan bir tamamlayıcı beslenme yöntemidir. BLW, bebeğin anne sütü veya mama dışındaki yiyecekleri yemeye gelişimsel hazırlığına uyumlu olarak sürdürdüğü katı gıdaya geçiş yaklaşımıdır. Bebeğin diğer yiyecekleri yemeye ne zaman başlayacağına, ne yiyeceğine ve bir oturuşta ne kadar tüketeceğine kendi karar vermesini sağlamaktadır. Aynı zamanda beslenmesini çeşitlendirmeye ve anne sütü/mamayla beslenmeyi bırakma hızını da kontrol etmesine olanak tanıyan bir yöntemdir. BLW bebeğin aile yemek zamanlarını paylaşmasını da sağlar. Boğulma, yetersiz beslenme riski ve demir eksikliği anemisi BLW uygulaması konusunda dile getirilen dezavantajlardandır. Olası dezavantajlarına rağmen, obezite riskini düşürmesi, beslenme kalitesini arttırması, ailelerin yeme davranışına olumlu yaklaşması ve bebek gelişimini destekleyen bir yöntem olması gibi avantajları nedeniyle tercih edilebilmektedir. Doğru zamanda, uygun besinlerle çeşitlilik sağlanarak sürdürülen ve sabırlı, destekleyici ve yakın takiple bebeğin kendi kendine beslenmesine olanak tanıyan BLW yaklaşımı ile bebeğin büyüme ve gelişimi desteklenirken tamamlayıcı beslenme dönemi de keyifli ve güvenli hale getirilebilir. Ülkemizde BLW yaklaşımı ile ilgili bilimsel verinin ve yapılmış çalışmaların azlığı dikkat çekmekte, bu konuda bilgi aktarımının bilimsel platformlar ve sağlık profesyonelleri aracılığı ile yapılması için farkındalığın artması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Baby-led feedİng (BLW), Tamamlayıcı beslenme, Bebek beslenmesi, Ek besin

Sözel Bildiri

ANNE SÜTÜ OLİGOSAKKARİTLERİNİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

CANSU İPEK KURT*, Nezihe OTAY LÜLE**

**Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Yüksek Lisans Programı, Gaziantep, TÜRKİYE, dytcansuipek@gmail.com*

***Gaziantep Üniversitesi, Salık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik, Gaziantep,Türkiye, notaylule@gantep.edu.tr*

Anne sütü, optimal büyüme ve gelişmeye destek sağlayan önemli bir canlı besinidir. Biyoaktif maddeler ve besin ögeleri yönünden zengindir. Yenidoğanın beslenmesi için altın standart olarak kabul edilir. Yenidoğanın ilk altı ay boyunca ihtiyacı olan besin ögelerini ve biyoaktif bileşenleri içermektedir. Bu nedenle ilk altı ay boyunca sadece anne sütü ile beslenme bebekler için yeterli ve son derece önemlidir. Oligosakkaritler anne sütünde bulunan önemli biyoaktiflerden biridir. Anne sütünde laktoz ve lipitlerden sonra en çok bulunan bileşendir. Esas olarak glikoz, galaktoz, N-asetilglukozamin, fukoz ve sialik asitten oluşan kısa şeker molekülü zincirlerinden oluşan anne sütü oligosakkaritleri birçok antiefektif ve antibakteriyel özelliğe sahiptir. İmmün sistemin düzenlenmesinde yardımcıdır. Patojen maddelere karşı tuzak reseptör görevi görür. Anne sütünde bulunan oligosakkaritler bebek tarafından sindirilmeden kolona ulaşan ve buradaki yararlı türlerden özellikle bifidobakterilerin çoğalmasını sağlayan prebiyotik görevi görür. Böylece bebeği diyare, nekrotizan enterokolit ve alerji gibi hastalıklardan koruyucu özellik gösterirler. Bağırsak beyin aksı ilişkisi üzerinden anne sütü oligosakkaritlerinin bebeğin beyin gelişmini desteklediğini bildiren çalışmalar da bulunmaktadır. Bu bildiride anne sütü oligosakkaritlerinin bebek sağlığı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, Oligosakkaritler, Prebiyotik

Sözel Bildiri

KİMYASAL, BİYOLOJİK, RADYOAKTİF VE NÜKLEER OLAYLARDA KARŞI ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ ÜZERİNE BİR DERLEME

Teslime SERTTAŞ*, Mümin POLAT**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık ve Biyomedikal Bilimleri, Burdur, Türkiye, tserttas@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı üniversitelerin önemli görevleri bulunmaktadır. Üniversitelerin bu sorumlulukları temel olarak iki grupta değerlendirilebilir. Bunlardan ilki diğer tüm kamu kurum ve kuruluşları gibi üniversitelerin de KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı kurumsal olarak hazırlıklı olmasıdır. Bu kapsamda her üniversite KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı gerekli planlarını yapmalı ve bu planları tatbikatlarla güçlendirmelidir. KBRN tehlikelerine karşı üniversitelerin ikinci sorumluluğu ise üniversitelerin eğitim ve araştırma faaliyetleri ile ilgilidir. Üniversiteler; ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programları, sertifika programları ve araştırma faaliyetleri ile KBRN tehlikelerine müdahale edecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin yanı sıra toplumun bu tehdit ve tehlikelere karşı eğitilmesinde de önemli sorumlulukları vardır. Bulunduğu coğrafyadan bağımsız olarak, güvenlik tehditleri karşısında caydırıcı olabilmeyi amaçlayan her ülke, konvansiyonel alandaki askeri üstünlüğünün yanı sıra, Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN) özellikler taşıyabilecek tehditlere karşı savunma ve korunma geliştirmek zorundadır. Bu çalışmada ulusal amaca yönelik üniversitelerin rolleri hususunda belli başlı bilgiler derleme bir nitelikte sunulmaktadır. Üniversitelerde doğrudan KBRN ile ilgili nitelikli eğitim programlarının yanı sıra araştırma ve uygulama merkezlerinin açılmasına ihtiyaç vardır. Bununla birlikte üniversiteler bünyelerinde bulunan afetlerle ilgili eğitim programlarının müfredatlarında KBRN tehdit ve tehlikelere gereken önem verilmelidir. Aynı şekilde üniversite bünyelerinde bulunan afetlerle ilgili araştırma ve uygulama merkezlerinde de KBRN ile ilgili araştırmalar ve eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: KBRN, Araştırma, Uygulama, Eğitim, Üniversite

Sözel Bildiri

AKRAN LİDERLİ AFET FARKINDALIĞI VE HAZIRLIĞI EĞİTİMİNİN AFET RİSKİ YÜKSEK BÖLGEDE ÖĞRENİM GÖREN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE AFET RİSK VE HAZIRLIK ALGI DÜZEYLERİNE ETKİSİ*

Esma Akgül[1], Furkan Türkoğlu[2], Berivan Ay[3]

1 Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, esmaakgul@subu.edu.tr

2 Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, b200603016@subu.edu.tr

3 Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, b200603021@subu.edu.tr

* *Bu çalışma 1919B012217657 başvuru numaralı TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri tarafından desteklenmiştir.*

Giriş: Modern hemşireliğin kurucusu Florence Nightingale ile hemşireler, yaşanan çeşitli afetlerde acil müdahale ve halk sağlığını geliştirme konusunda aktif rol oynamaya başlamışlardır. Hemşirelerin afet yönetiminde başarılı olması için lisans eğitiminde gereken bilgi ve beceriyi kazanmış olmaları gerekmektedir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, Akran Liderli Afet Farkındalığı ve Hazırlığı Eğitimi (ALAFHE)'nin afet riski yüksek bölgede öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinde afet risk ve hazırlık algı düzeylerine etkisini incelemektir. **Yöntem:** Randomize kontrollü deneysel türdeki bu çalışma, Nisan 2023- Şubat 2024 tarihleri arasında, Marmara Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde toplam 60 (girişim: 30 ve kontrol: 30) öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri, Sosyo-demografik Bilgi ve Afete Yönelik Soru Formu, Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği ve Hemşirelerde Afete Hazırlık Algısı Ölçeği ile toplanmıştır. Ön test verilerine göre SPSS 26 paket programında randomize olarak oluşturulmuş girişim grubuna teori ve uygulamalı olarak sekiz hafta boyunca Akran Liderli Afet Farkındalığı ve Hazırlığı Eğitimi verilmiştir. Eğitim kapsamında bölgedeki AFAD Arama Kurtarma Birlik Müdürlüğü'ne ziyaret düzenlenmiştir. Eğitimden iki hafta sonra hem girişim hem de kontrol grubuna son test uygulanmıştır. Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri kapsamında desteklenmiştir. Verilerin analizi, SPSS 26 paket programı ile yapılmıştır. Girişim ve kontrol gruplarının sosyo-demografik ve afetlerle ilgili özelliklerinin karşılaştırılmasında Ki Kare Testi, eğitimin etkililiğinin değerlendirilmesinde Independent Sample T Testi ve Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. **Bulgular:** Girişim ve kontrol grupları ön test verileri açısından benzerdi ($p>0.05$). Girişim grubunun Afet Risk Algısı Ölçeği Toplam, Anksiyete Alt Boyutu, Etki Alt Boyutu ve Yönetilemezlik Alt Boyutu son test puanları ile Hemşirelerde Afete Hazırlık Algısı Ölçeği Toplam, Müdahale Evresi Alt Boyutu ve Afet Sonrası Evresi Alt Boyutu son test puanları kontrol grubundan anlamlı yüksekti ($p<0.01$). **Sonuç:** Akran Liderli Afet Farkındalığı ve Hazırlığı Eğitimi'nin hemşirelik öğrencilerinin afet risk ve hazırlık algı düzeylerini artırmada etkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Afet Farkındalığı, Afet Hazırlığı, Afet Yönetimi, Afet Hemşireliği, Hemşirelik Öğrencileri

Sözel Bildiri

ENHANCING A PUBLIC HEALTH ONTOLOGY USING CHATGPT

Emine Ela Küçük*, Dilek Küçük**

**Giresun University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Giresun, Turkey, emine.kucuk@giresun.edu.tr*

***TÜBİTAK Marmara Research Center, Ankara, Turkey, dilek.kucuk@tubitak.gov.tr*

Background: Ontologies are significant semantic resources for various domains, including public health. Yet, current developments in the field of artificial intelligence (AI) offer new opportunities for automatic enhancement and extension of ontologies. It is known that AI-based conversational agents, such as ChatGPT, have also attracted considerable attention from the research communities studying public health topics including but not limited to public health monitoring and health education. In our previous work, we had generated a public health ontology in Turkish (PHOTr) in a semi-automatic manner and partially aligned it with ICD (International Classification of Diseases) ontology, for the purposes of improved semantic search for public health and public health surveillance on social media.

Aim: The aim of this study is to increase the coverage of the public health ontology in Turkish using the AI-based conversational agent ChatGPT.

Methods: In this study, we have used ChatGPT (version 3.5, updated on February 13, 2024) in order semi-automatically extend the public ontology in Turkish (PHOTr) as follows: (1) We have first asked for additional disease and symptom names in Turkish (that do not exist in the current form of the ontology) through the ChatGPT prompt, (2) We have manually removed duplicate terms, corrected spelling errors in some terms, and added synonymic relationships between corresponding terms in the outputs generated by ChatGPT, (3) We have further asked ChatGPT to automatically provide inflected forms of the new ontology terms. When interacting with ChatGPT, we have obtained the terms after several trials because the chatbot provided them as partial lists.

Results: By utilizing ChatGPT, we have increased the number of public health concepts in the ontology by 43%. Although ChatGPT has provided some concepts that are the same as the existing ones in the ontology and sometimes a partial list that it provided includes duplicates of the concepts provided earlier, a considerable share of the public health concepts/terms obtained from the chatbot has been unique and hence useful for our purposes.

Discussion and Conclusion: We have achieved a considerable extension to our semantic resource, i.e., our public health ontology in Turkish, by asking ChatGPT to provide new disease and symptoms that do not exist in the previous version of the ontology. The current form of the ontology –extended through the use of an AI chatbot – is more comprehensive and hence we expect that it will be more useful for automatic public health monitoring systems utilizing the available natural language text on the Web and on social media.

Anahtar Kelimeler: Public Health Ontology, Artificial Intelligence, ChatGPT, Public Health Surveillance

Sözel Bildiri

HASSASİYET GİDERİCİ VE ÇÜRÜK ÖNLEYİCİ GÜNCEL AJANLARA GENEL BİR BAKIŞ

ZEHRA GÜNER [1], KAMİLE ERCİYAS [2]

[1] *Gaziantep Üniversitesi, Pedodonti, Gaziantep, Türkiye, zehraguner@gantep.edu.tr*

[2] *Gaziantep Üniversitesi, Periodontoloji, Gaziantep, Türkiye, erciyas@gantep.edu.tr*

Diş çürüğünden ve periodontal hastalıklardan korunmak için koruyucu uygulamalar oldukça önemlidir. Bu nedenle, ağız ve diş sağlığını geliştirmek için uygulaması basit, birçok kişi tarafından kolayca erişilebilir ve çok daha düşük maliyetli koruyucu yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Florür, gelişmiş ülkelerde diş çürüğü prevalansının ve şiddetinin azalmasında çok önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Çürük önleyici ajan olarak sıklıkla kullanılan Sodyum Florür (NaF) verniğin uygulaması kolaydır, hızlı kurur, iyi tolere edilir ve yan etki oluşturma riski düşüktür. Diş yüzeyine uygulanan florürlü ajanlar diş çevre dokularıyla temas kurabilmektedir. Biyolojik dokularla bu tür temas, bu materyallerin biyouyumlu olmasını gerektirmektedir. Ancak, florürlü verniklerin toksik etkileri hakkında hala yeterli sayıda çalışma bulunmamaktadır.

Son yıllarda popülerliği artan Gümüş Diamin Florür (SDF), Gümüş, Florür ve Amonyak kompleksi içeren berrak bir solüsyondur. Bu madde Gümüşün antibakteriyel etkilerini ve Florürün remineralize edici etkilerini birleştirir. Bu özellik SDF'yi çürük lezyonlarını yönetmek için iyi bir tedavi seçeneği haline getirmektedir. SDF hızla dentinin içine adsorbe edilebilir. SDF'deki yüksek düzeydeki reaktif iyonların organizma üzerindeki olumsuz etkileri tartışılmaktadır. Bu nedenle, yeni florürlü verniklerin oluşturabileceği biyolojik etkileri aydınlatmak önemlidir.

Anahtar kelimeler: Sodyum florür, Gümüş diamin florür, Sitotoksisite, Genotoksisite

Sözel Bildiri

PERFORMANCE ASSESSMENT OF RADIOLOGY STAFF

Gülsüm YILDIRIM*, Metin ATEŞ, Nuran AKYURT*****

** Health Sciences University Ümraniye Training and Research Hospital Radiology Clinic, Istanbul, Turkey, gulsumyildirim77@gmail.com*

*** Istanbul Arel University, Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, Istanbul, Turkey, atesmetin1@yahoo.com*

****Marmara University Vocational School of Health Services, Istanbul, Türkiye, nakyurt@hotmail.com*

Background: 360 degree performance evaluation is an important method in giving feedback to workers in a specific field to identify their strengths and weaknesses thus providing a way to improve themselves. **Aim:** Conduct 360 degree performance evaluations of Radiology Technicians, under several subheadings in the evaluators dimension. **Method:** A survey was conducted in hospitals in Istanbul, Turkey in light of the permission letter numbered 2014/ 77517973-770. In the evaluators category, technicians were evaluated by their supervisor, unit manager, colleagues and themselves. Questionnaires were given to people as many as the number of technicians, and they were asked to evaluate the technicians using the 5-point Likert Method in 11 categories: individual characteristics, technical knowledge and skills, effective use of resources, setting direction, improving themselves and their colleagues, sensitivity towards patients, developing teamwork, creativity and entrepreneurship, communication, managing differences and self-improvement, focusing on results and problem solving. Student-t Test was used to analyze significant relationships between two independent groups. **Results:** 533 paper-based surveys were conducted, 337 (63.2%) in public hospitals and 196 (36.8%) in private hospitals. Differences between evaluations by supervisor-unit manager, supervisor-colleague, supervisor-self, unit manager-colleague, unit manager-himself, colleague-himself are measured using the paired Student-t test. In the pairwise comparison scores of the supervisor and himself, the unit manager and himself, and his colleagues and himself, the relationship between the average score of the categories, except for the creativity and entrepreneurship subcategory, was found to be statistically significant ($p<0.05$). **Discussion and Conclusion:** Considering self evaluation scores of technicians being higher than supervisor, unit manager and colleagues, self-critisism and self-development should be more emphasized in training of technicians.

This study was produced from the thesis study "Performance Assessment of Radiology Staff " accepted in 2015.

Key Words: Human Resources Management (HRM), Performance Evaluation, 360 degree Performance Evaluation, Radiology Services

Sözel Bildiri

İŞE TUTULMANIN ÖZNEL İYİ OLUŞA ETKİSİNDE GÜDÜLENMENİN ROLÜ

Muhammet Ali ÇELEBİ [*], Cihan BİLEN[**]

** Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Karaman, Türkiye, macelebi@kmu.edu.tr*

*** Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Bölümü, Karaman, Türkiye, cihanbilen38@gmail.com*

Giriş: İşe tutulma canlılık, kendini adama ve kendini kaptırmayla karakterize edilen, iş ile ilgili olumlu, tatmin edici, duygusal-motivasyonel bir iyilik halini yansıtmaktadır. Birçok sektörde işe tutulmanın çalışanlar üzerindeki etkileri araştırılmış olsa da özellikle sağlık sektörü içindeki çalışanların davranış ve tutumlarına etkisinin neler olduğu merak edilmektedir. **Amaç:** İşe tutulma ile öznel iyi oluş ilişkisinde güdülenmenin aracılık rolünü incelemektir. **Yöntem:** 273 Sağlık çalışanından veri toplamak için bir anket tasarımı kullanılmıştır. Varsayılan ilişkileri test etmek için korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. **Bulgular:** Korelasyon analizi sonucunda işe tutulma (enerjik olma, adanma ve kendini kaptırma) ile öznel iyi oluş ve içsel güdülenme değişkenleri arasında pozitif ilişkiler bulunmuştur. Araştırmada regresyon analizi sonucunda elde edilen ilk bulgu; işe tutulmanın alt boyutlarından enerjik olmanın öznel iyi olma halini etkilediğidir. Bir diğer bulgu ise sağlık çalışanlarının içsel olarak güdülenmelerinin bu etkide kısmi aracılık rolüne sahip olmasıdır. **Tartışma ve Sonuç:** Sağlık çalışanlarının işlerini yaparken yüksek düzeyde enerji ile zihinsel dayanıklılık halinde olmaları, işte çaba harcama isteği ve zorluklar karşısında ısrarlı olması onların iyi oluşlarını etkilemektedir. Bu süreçte çalışanın işi ile ilgili içsel güdülerinin varlığı iyi oluşlarını daha da artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İşe Tutulma, Öznel İyi Oluş, Güdülenme

Sözel Bildiri

APEKSİFİKASYON TEDAVİSİ OLGU SUNUMU

Ezgi GÜZEL*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye ezgiguzel0633@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

Apeksifikasyon; vitalitesini devam ettiremeyecek ve kök ucu oluşumu henüz tamamlanmamış dişlerin, apikal açıklığının, sert doku oluşumununun indüklenerek kapatılması işlemidir. Olgunlaşmamış sürekli bir dişte, kök gelişiminin durması halinde birçok olumsuz sonuç ortaya çıkacaktır. En önemlisi; ince kök duvarlarına bağlı oluşan kök kırıklarına yatkınlıktır. Diğer bir sebep; yeterli kök uzunluğuna gelemeden, dişin canlılığını kaybetmesi sonucu, kron-kök oranının bozulmasıdır. Dolayısıyla, dişin uzun ömürlü ağızda kalabilmesi için; kök maturasyonu çok önemlidir. Günümüzde apeksifikayon uygulaması; 'Geleneksel Yöntem' ve 'Tek Seans Apeksifikasyon' olarak iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Tek Seans Apeksifikasyonu; apeksin biyolojik olarak uyumlu bir materyalle (trikalsiyum fosfat/MTA..) tıkanması ve kalan kısmın gütaperka ve kanal patlarıyla doldurulmasını içerir. Geleneksel Apeksifikasyon yöntemi; belirli aralıklarla kök kanalı boyunca gönderilen kalsiyum hidroksit patının indüksiyonula apikal kapanmanın sağlanmasıdır. Hasta ilk uygulamadan itibaren 2-3 ayda bir kanaldaki kalsiyum hidroksit yenilenir. Kök ucu kapanması sağlandıktan sonra, kanal geleneksel gütaperka ve kanal patıyla doldurulur.

OLGU SUNUMU

Bu olguda; SDÜ Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti ABD Kliğini'ne 31 no'lu alt keser dişinde ağrı şikayetiyle başvuran, 10 yaşındaki erkek çocuk hastanın, tıbbi&dental anamnezi alınmış, ekstraoral/intraoral muayenesi gerçekleştirilmiştir. Anamnezinde; herhangi sistemik rahatsızlığı ve alerjik durumunun olmadığı, gelmeden belli bir süre önce dişinde şişlik yaşadığı, başka bir sağlık merkezinde reçete edilen antibiyotiği kullandığı öğrenilmiştir.

İntraoral muayenede dişde perküsyona&palpasyona hassasiyet ve artmış mobilite gözlenmiştir. Radyografide; kök ucunun açık ve apikalinde geniş lezyon olduğu görülmüştür. Kök ucu açık olduğundan, apeksifikasyona başlanıp, ilk seansta kanal boyu ölçümü&irrigasyon&dezenfeksiyon&kök kanal şekillendirmesi yapılıp, kanala kalsiyum hidroksit gönderilerek, 3ay sonra çağırılmıştır. Belirli aralıklara kanal içerisindeki kalsiyum hidroksitin yenilenmiş, kök ucu gelişimi&lezyon takip edilmiştir. 5./son seansında kök ucu açıklığı radyografik olarak, paper point yardımıyla kontrol edilmiş, apeksin kapandığı gözlenmiştir. Ara ve son seanslarda, lezyonun küçüldüğü izlenmiştir. 5./son seansta, kanal tedavisi yapılarak tedavi tamamlanmıştır.

SONUÇ: Bu olgu biriminde; kök ucu gelişimini tamamlayamamış daimi dişte yapılan 'Geleneksel Yöntem Kalsiyum Hidroksit Apeksifikasyonu' ile tedavi edilen genç daimi diş anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pedodonti, Genç Daimi Diş, Açık Apeks, Apeksifikasyon, Kalsiyum Hidroksit

Sözel Bildiri

PARKİNSON HASTALARI İÇİN RADBOUD ORAL MOTOR ENVANTERİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

Batuhan Ökte*, Seyhun Topbaş**

**Fenerbahçe Üniversitesi*

***Medipol Üniversitesi*

Giriş ve amaç: Parkinson hastalığı Alzheimer'dan sonra en sık görülen ikinci nörodejeneratif hastalıktır. Parkinson hastalığında konuşma ve yutma bozukluğu ile salya akıntısı gibi problemler görülebilmektedir. Bu durum hastaların yaşam kalitesini olumsuz etkilemekte ve aynı zamanda ölüm riskini de artırmaktadır. Parkinson hastalığında konuşma ve yutma bozuklukları ile salya akıntısı sorunu birçok aletsel ve standardize testler ile değerlendirilebilmektedir. Ancak bu üç alanın aynı anda değerlendirmesine olanak tanıyan bir öz değerlendirme aracı Türkçe 'ye kazandırılmamıştır. Bu çalışma; konuşma, yutma ve salya akıntısı alanlarında hasta yanıtlı bir öz değerlendirme aracı olan Parkinson Hastaları için Radboud Oral Motor Envanteri'nin (Radboud Oral Motor Inventory for Parkinson's Disease-ROMP) Türkçeye uyarlanması, güvenilirlik ölçümü, sağlıklı bireylere göre karşılaştırılması ve belirli demografik değişkenlere göre incelenmesini amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu amaçlar doğrultusunda ölçeğin Türkçe'ye uyarlanma süreci tamamlandıktan sonra, 30 erkek ve 17 kadın hastaya 2 hafta arayla ikişer defa uygulanmıştır. Veriler yüz yüze ve telefon görüşmesi yoluyla toplanmıştır. İstatistik ölçümü için normallik analizi, bağımlı ve bağımsız grup t testi, Pearson korelasyon katsayısı, Cronbach alfa katsayısı, sınıf içi korelasyon katsayısı, doğrulayıcı faktör analizi, kikare analizi ve Roc analizi yöntemleri kullanılmıştır. İlgili analizler için SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma: Güvenilirlik analizi sonucunda iyi derecede güvenilirlik katsayısına sahip olduğu (α=0,89), test- tekrar test korelasyon değerlerinin yüksek olduğu ve test-tekrar test değerleri arasında fark olmadığı saptanmıştır. Hasta grubu belirlemede Roc eğrilerinin altında kalan alan istatistiksel olarak anlamlı olarak bulunup ($p<0,05$) duyarlılık 82,98; özgüllük 94,64 olarak belirlenmiştir. Parkinson hastalarının aldığı puanların sağlıklı bireylere göre anlamlı olarak farklı çıktığı saptanmıştır. Cinsiyet ve eğitim durumuna göre ROME alt testleri ve toplam puanları arasında anlamlı fark bulunurken; yaş ve tanı süresine göre ROME alt testleri ve toplam puanları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. ROME ölçeğinin Türkçe konuşan Parkinson hastalarının öz değerlendirmesini sağlamak amacıyla güvenilir bir test olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Konuşma, Parkinson hastalığı, Salya kontrolü, Uyarlama, Yutma

Sözel Bildiri

ESTIMATION OF THE ACTIVITIES OF ANTIBIOTICS IN DIFFERENT DISEASES USING AI METHODS

Seda Sahin1*, Lütfiye Sirka2, Seyma Kaya3***, Mehmet Durmaz*****

** Assistant Prof. Dr., Çankırı Karatekin University, Department of Computer Engineering, Çankırı, Turkey, sedasahin@karatekin.edu.tr*

*** Assistant Prof. Dr., Çankırı Karatekin University, Department of Eldivan Health Services Vocational School, Çankırı, Turkey, lutfiyesirka@karatekin.edu.tr*

**** Çankırı Karatekin University, Department of Computer Engineering, Çankırı, (Undergraduate Student), seyma.kaya.55 @gmail.com*

**** Çankırı Karatekin University, Department of Computer Engineering, Çankırı, (Undergraduate Student), industrydrmz@gmail.com*

Background: Antibiotics are important drugs used in the treatment of many different diseases. They are basically used to eliminate any infection in the body which is caused by bacteria. **Aim:** This study focuses on predicting the activities of antibiotics in different diseases using Artificial Intelligence (AI) methods. **Methods:** A dataset was analyzed using various Machine Learning (ML) algorithms and the models were developed to predict the effectiveness of antibiotics in specific diseases. These models also take into account the statistical analysis of the activities of antibiotics used in many diseases such as acne treatment, asthma treatment, etc. **Results:** The developed model has provided accuracy in predicting the effectiveness of a specific antibiotic in a particular disease. The results demonstrate that the proposed model with different ML methods such as Random Forest, SVM, Decision Tree were achieved high accuracy in estimating the activities of antibiotics for different diseases. **Discussion and Conclusion:** The findings of this study can contribute to optimizing antibiotic usage and developing better strategies for the effective treatment of diseases. It can also contribute to making more accurate decisions in antibiotic selection and treatment planning in clinical practice.

Anahtar Kelimeler: Antibiotics, Artificial Intelligence (AI), Disease Activity Prediction, Machine Learning (ML)

Sözel Bildiri

DIYALIZ HASTALARINDA YAŞAM BAĞLILIĞI VE PSIKOLOJIK DAYANIKLILIK DURUMLARI ILE ETKILI OLAN FAKTÖRLERIN DEĞERLENDIRILMESI

Naime ÇELİK*, Ayten KÜÇÜK**

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Diyaliz Programı, Afyonkarahisar, Türkiye, naime.celik@afsu.edu.tr*

*** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Programı, Afyonkarahisar, Türkiye, ayten.kucuk@afsu.edu.tr*

Giriş: Kronik böbrek hastaları hastalıkları nedeniyle her açıdan birçok kayba uğramış, hemen tüm aktiviteleri sınırlanmıştır. Hastalığın başlangıcından itibaren hastalar stres etkenleriyle karşı karşıyadır. **Amaç:** Bu çalışmada, diyaliz hastalarının tedavi sürecinde yaşadıkları bir takım sorunların ve stres oluşturan etkenlerin, onların yaşama olan bağlılıklarını ve psikolojik dayanıklılık durumları ile etkili olan faktörlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Tanımlayıcı kesitsel türdeki araştırma Afyonkarahisar il merkezindeki Devlet ve Araştırma Hastanesi Diyaliz Üniteleri ve özel diyaliz merkezlerinden çalışmaya katılmayı kabul eden 210 diyaliz hastası gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini içeren veri toplama formu, depresyon düzeylerini belirlemek için Beck Depresyon Ölçeği, Yaşam Bağlılığı Ölçeği ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan diyaliz hastalarının orta düzeyde depresyonda oldukları ve depresyon düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur (p=0,000). Yaşam bağlılığı ölçek puan ortalaması yüksek bulunmuş olup depresyon düzeyi ile arasında negatif ilişki tespit edilmiştir (p=0,022). Bununla birlikte yaşam bağlılığı ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir (p=0,627). Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde ekonomik durum üç ölçeğin puan ortalamasını etkilemektedir. Sosyal güvence ile psikolojik dayanıklılık ölçek puanı arasında ilişki bulunmuştur (p=0,024).**Tartışma ve Sonuç:** Son dönem böbrek yetmezliği (SDBY) ve diyaliz deneyimi hasta bireyleri psikolojik açıdan etkilemektedir. Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda diyaliz tedavisi gören bireylerin orta düzeyde depresyona sahip oldukları, yaşam bağlılığı, depresyon ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin birbirini etkilediği görülmüştür. Bu hastaların psikolojik açıdan değerlendirilmeleri ve destek sağlanması tedavi süreci açısından önemle ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Diyaliz, Hasta, Yaşam Bağlılığı, Psikolojik Dayanıklılık

Sözel Bildiri

EVALUATION OF EARLY PREGNANCY DETECTION AT 21 DAYS POST ARTIFICIAL INSEMINATION USING ECHOTEXTURE OF CORPUS LUTEUM IN HOLSTEIN COWS

İlktan BAŞTAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Reproduction and Artificial Insemination, Burdur, Türkiye

ibastan@mehmetakif.edu.tr

Background: The early detection of pregnancy after artificial insemination (AI) is crucial for the sustainability of dairy farms. The main pregnancy detection methods in cows are rectal palpation, pregnancy-associated glycoprotein (PAGs), and ultrasound scanning of the uterus. **Aim:** The objective of this study is to examine the correlation between pregnancy and the diameter and echotexture of the corpus luteum 21 days after Artificial Insemination. **Methods:** In the study, a total of 30 Holstein cows were treated with the Ovsynch protocol (10 µg GnRH on day 0, 500 µg PGF2α on day 7, and 10 µg GnRH on day 9), and artificial insemination was performed 16-18 h after the second GnRH. The MGL (mean gray value) measurements of the corpus luteum were made from the images obtained from ultrasonography examinations 21 days post-AI. Pregnancy diagnosis by ultrasonography was performed on the 32nd, 60th and 95th days after AI. **Results:** The MGL of the corpus luteum was found to be 149.1±22.3 and 90.6±37.1 in pregnant and non-pregnant cows, respectively ($P<0.001$). **Discussion and Conclusion:** This study established a relationship between MGL of CL value 21 days post-AI and pregnancy using a commonly used ultrasound device in our country. However, further studies with different ultrasound models and users are necessary for the standardization of this MGL value.

Keywords: Dairy cows, Detection of Early Pregnancy, Holstein, Ultrasonography

Sözel Bildiri

MODULATION OF NLRP3 INFLAMMASOME BY NATURAL COMPOUNDS: FOCUS ON LIVER

Elif Ince-Erguc*

** Department of Pharmaceutical Toxicology, Faculty of Pharmacy, Izmir Katip Çelebi University, Izmir, Turkey*
elif.ince@ikcu.edu.tr

The NLRP3 inflammasome is a key component of the innate immune system, playing a critical role in the initiation and regulation of inflammatory responses. Dysregulation of NLRP3 activity has been implicated in various inflammatory diseases, including metabolic disorders, autoimmune conditions, and liver diseases. In recent years, there has been growing interest in identifying natural compounds with the potential to modulate NLRP3 inflammasome activity as a means of treating and preventing inflammatory diseases. These compounds exert their effects through a variety of mechanisms, including inhibition of NLRP3 assembly, suppression of inflammasome priming signals, and modulation of downstream inflammatory pathways. Examples of such natural compounds include luteolin, resveratrol, quercetin, and curcumin, among others. Preclinical studies have demonstrated the efficacy of these natural compounds in attenuating NLRP3-mediated inflammation in various disease models.. The use of natural compounds to target the NLRP3 inflammasome represents a promising therapeutic approach that offers the potential for fewer side effects. However, challenges remain in fully elucidating the molecular mechanisms underlying the effects of natural compounds on the NLRP3 inflammasome and optimizing their therapeutic efficacy. Additionally, further research is needed to assess the long-term safety and efficacy of these compounds in clinical settings. Nevertheless, harnessing the therapeutic potential of natural compounds to target the NLRP3 inflammasome holds significant promise for the development of novel treatments for inflammatory diseases.

Anahtar Kelimeler: Inflammation, Liver, NLRP3, natural compounds

Sözel Bildiri

TOPOGRAPHIC ANATOMY OF OVARIOHYSTERECTOMY OPERATION IN DOGS

Oğuzhan Çelik, Ömer Gürkan DİLEK

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Anatomi, Istiklal Campus, Burdur, Turkey, ogdilek@mehmetakif.edu.tr*

Ovariohysterectomy (OHE), known as the complete removal of the ovary and uterus from the genital organs by entering the peritoneal cavity of a female dog under general anesthesia, is one of the most commonly performed surgical methods in dogs. Surgical sterilization in female dogs is the most frequently performed surgical operation in Veterinary Medicine for purposes such as eliminating uterus, breast and ovarian pathologies or reducing the risk of their development, population control, elimination of proestrus bleeding and estrus symptoms. Ovariohysterectomy involves making an incision in the dog's abdominal area, first cutting the skin, then the subcutaneous fat tissue with a scalpel, and reaching the muscle tissue. The muscle tissue, layer by layer, is cut and then the peritoneum is reached. After cutting the peritoneum, the internal organs are reached. A physician who knows this sequence well knows at what stage the operation is and what to expect in the future. After stitching the ovary and uterus, he removes those tissues. In order to perform a successful operation, a good knowledge of anatomy is also required in addition to surgery. When the operation comes to an end, he restores the tissues he cut, puts sutures, brings the tissues closer together and stitches them. It accelerates healing and prevents post-operative complications such as hernia. Dog owners are disturbed by the appearance and pollution that proestrus bleeding in females will create at home, and behavioral disorders such as the desire of the female dog in estrus to leave the house or to invite a male dog to the area, which is the next stage, Knowing the topographic anatomy of the Ovariohysterectomy Operation and having information about the anatomical structures of that region are very important for animal health. Any artery cut or infection that may occur during the operation may threaten the life of the animal. Before ovariohysterectomy, the operating physician must know the anatomy. In recent years, the life expectancy of dogs has increased significantly as a result of good nutrition, care and diagnosis, development of treatment methods and ovariohysterectomy in many countries, including Turkey.

Anahtar Kelimeler: ovariohysterectomy, operation, dog, topographic anatomy, ovary.

Sözel Bildiri

IMPORTANCE OF DAIRY NUTRITION IN INFANCY AND ADOLESCENCE

Ebru Ebrar KOCA*, İlhan GÜN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University Health Science Enstitute, Animal Products Hygiene and Technology, Burdur, Türkiye, ebruebrarkocaa@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food, Agriculture and Livestoch Vocational High School, Food Processing Department, Burdur, Türkiye, igun@mehmetakif.edu.tr*

Background: Milk and dairy products enter our lives through mother's milk and serve as the foundation of our nutrition. Milk and dairy products have had a significant impact on human health since their inception. Our connection with milk and dairy products, which is directly related to illness prevention, growth and development periods, the immune system, and food allergies, evolves with each age. **Aim:** In this study, the importance of the consumption of milk and milk products in the diet especially in infancy, adolescence and adolescence will be analysed in the light of recent literature. **Results and Discussion:** It is considered compulsory for the first 6 months to feed the baby with milk, which is the first nutrient of the baby, which called colostrum from birth and which returns to normal breast milk composition after 3 days. Especially the first 3 days of infancy are not only nutritious but also protective against many diseases and strengthens the immune system and reduces the incidence of some allergic reactions such as eczema and asthma. The recommended milk consumption in children varies according to the age of the child. In addition, another factor that should not be forgotten is that the liquids consumed by the child between the ages of 1 and 5 will determine their future preferences to a high extent. For this reason, consumption of milk and milk products has many benefits such as cell renewal, regulation of bone development, regular functioning of nerves and muscles, repair of tissues, resistance to diseases, as well as healthy and balanced nutrition until the end of infancy and adolescence.

Keywords; Milk and milk products, Basic nutrition, Nutrition in infancy, Nutrition in adolescence

Sözel Bildiri

EVSİZLİĞİN ALGILANAN NEDENLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sümeyye SARIŞAHİN*, Mehmet Ali AKYURT**

** Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, sumeyye.sarisahin@bezmialem.edu.tr*

*** İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye, mehmetali.akyurt@istanbul.edu.tr*

Evsizlik, her gün binlerce insanı etkileyen, kamuoyunda pek çok algı ve önyargının olduğu sosyal bir sorundur. Evsizliğe neden olan bireysel ve yapısal faktörler: ruh sağlığı problemi, madde kötüye kullanımı, ailenin dağılması, işsizlik, ekonomik sorunlar, uygun fiyatlı olmayan konutlar, aile içi şiddet, kötü karar verme yeteneği ve tercih olarak sıralanabilir. Evsiz bireylere yönelik yapılan kamu faaliyetleri ve gönüllü faaliyetlere olumlu katılımı engelleyen bazı durumlar vardır. Bu durumlar evsizlik nedenlerinin gözden kaçırılması, gruba özgü stigma ve hükümetlerin sınırlı politikaları olarak sıralanabilir. Evsizliğe yönelik algılanan nedenlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek gibi sosyodemografik faktörlerden etkilenebileceği belirtilmiştir. Evsizlik deneyimi yaşamış bireyler şiddete maruziyet, düşük özgüven, depresyon, evsizlikle ilgili damgalanma nedeniyle hizmet alım süreçlerinde zorlanabilir. Olumlu kimlik kazanımı, uzun vadeli entegre hizmet alımı, akran desteği, danışan merkezli etkileşim evsiz bireylerin hizmet alım süreçlerini kolaylaştırabilir. Alan uzmanlarının evsizlik deneyimi yaşamış bireylerle çalışırken ilk temasta güvene dayalı bir ilişki kurması önerilmektedir. Müdahalelerde kişilerarası güven duygusu, kişisel olarak güvende hissetme, verilen desteğin sürekliliği, akran desteğinin varlığı, toplum ruh sağlığının göz önünde bulundurulması, travma farkındalığında çalışma, bağımsız yaşama yönelik güçlendirme faaliyetlerinin dikkate alınması gerekmektedir. İlgili çalışmaların devlet, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve toplum işbirliğinde yürütülmesi önem arz etmektedir. Bu geleneksel derleme çalışmasında, evsizliğe yönelik algılanan nedenler ve bu algıyı etkileyen faktörler sunulmuş olup, evsizliğe yönelik sürdürülebilir çözümler üretmede toplum algısının etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Key Words: Evsizlik, evsizliğin nedenleri, toplumsal algı.

Sözel Bildiri

THE EFFECTS OF PREGNANCY HAPPINESS ON PRENATAL ATTACHMENT AND MATERNITY FUNCTION: A LONGITUDINAL STUDY

Sümeyye BARUT*, Nuray KURT, Esra SABANCI BARANSEL*****

** Firat University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Elazığ, Turkey, sbarut@firat.edu.tr*

***Firat University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Elazığ, Turkey, nkurt@firat.edu.tr*

****Inonu University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Malatya, Turkey, esra.sabanci@inonu.edu.tr*

Aim: This study aimed to investigate the relationship between pregnancy happiness and prenatal attachment, as well as postpartum maternal functioning.

Methods: The study was conducted between December 2022 and January 2024 and involved 312 women. Data were collected using the Oxford Happiness Scale Short Form (OHS-S), Prenatal Attachment Inventory (PAI), and Barkin Maternity Function Scale (BMFS). The OHS-S was administered during the second trimester of pregnancy, the PAI during the third trimester, and the BMFS at 6-10 weeks postpartum.

Results: The study found that prenatal attachment mediates the effect of pregnancy happiness on maternal functioning. Additionally, it was observed that both pregnancy happiness and prenatal attachment have a direct impact on maternal functioning.

Discussion and Conclusion: This study clarifies the mechanism linking pregnancy happiness and maternal functioning. The findings suggest that increasing levels of pregnancy happiness and prenatal attachment may improve positive attitudes and ensure high maternal functioning.

Keywords: Pregnancy Happiness, Prenatal Attachment, Maternity Function, Longitudinal Study

Sözel Bildiri

MEASUREMENT OF BASIC ECG LEVEL OF PRE-HOSPITAL EMERGENCY HEALTH SERVICES EMPLOYESS, 'THE EXAMPLE OF KAHRAMANMARAŞ'

Doğan MUTLU [*], Eralp ŞENER [**]

** Bilecik Şeyh Edebali University, Department of Emergency and Disaster Management, Bilecik, Türkiye, dgn_23@outlook.com*

*** Bilecik Şeyh Edebali University, Department of Mechatronics, Bilecik, Türkiye, eralp.sener@bilecik.edu.tr*

Background: In pre-hospital emergency care, the electrocardiogram is one of the tests used very often by healthcare personnel. Aim: To conduct a survey on the treatment of electrocardiograms, arrhythmias and arrhythmias in order to understand the basic ECG level of paramedic and emergency medical technicians working in pre-hospital health services in Kahramanmaraş province, to detect the deficiencies and to eliminate these deficiencies. **Methods:** Our work is a research to measure the basic ECG level of paramedics and emergency medicine technicians working in pre-hospital emergency care affiliated to Kahramanmaraş Provincial Health Directorate. 217 personnel in Kahramanmaraş central district participated in the survey. The variables of the research were age, gender, year of work and working position. **Results:** In tachycardia in periarrest rhythms and arrest rhythms, %71.55 of paramedics and emergency medical technicians were found to respond correctly. When asked about AV blocks in the bradycardia section of periarrest rhythms, it was seen that %52.25 of Paramedics and emergency medical technicians answered correctly. In our research, it was seen that %55.14 of paramedic and emergency medical technicians answered correctly when the participants were asked about myocardial infarction. **Discussion and Conclusion:** Looking at all the questions asked in the basic ECG assessment, it was seen that %61.95 of Paramedics and emergency medical technicians answered correctly. The most important finding in our research, which measures the basic ECG level of paramedics and emergency medicine technicians working in pre-hospital emergency care, is that the personnel participating in the study do not know the ECGs where myocardial infarction and AV blocks are asked.

Keywords: Electrocardiogram, resuscitation, arrhytmia, tachycardia, bradycardia, AV block, myocardial infarction, paramedic, emergency medical technician

Sözel Bildiri

SİMÜLE HASTA UYGULAMASI DEĞERLENDİRME ALGORİTMASI SİMULATED PATİENT APPLİCATİON EVALUATİON ALGORİTHM

Doç. Dr. Giray Kolcu[1,2], Doç. Dr. Mukadder İnci Başer Kolcu[1,2,3]

1-Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

2-Girne Amerikan Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Girne, KKTC

3-Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü, Isparta, Türkiye

Giriş: Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Simüle Hasta Laboratuvarı, tıp eğitimindeki pratik uygulamaların önemini ve etkisini artırmak amacıyla simüle hasta kullanımını benimsemiş bir kurumdur. Bu laboratuvar, öğrencilerin teorik bilgilerini uygulamaya dönüştürmelerine yardımcı olmak ve klinik becerilerini geliştirmek için simüle hasta yöntemini kullanmaktadır (Bearman & Nestel, 2014). Ancak bu uygulamaların etkinliğini ve öğrencilerin performansını değerlendirmek için uygun bir değerlendirme algoritmasına ihtiyaç vardır.

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Simüle Hasta Laboratuvarı'nda kullanılan ölçme araçlarını incelemek ve sunmaktır. Bu ölçme araçları, simüle hasta uygulamalarının etkinliğini değerlendirmek ve öğrencilerin klinik becerilerini değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Yöntem: Çalışma, nitel araştırma deseni çerçevesinde belge taraması yöntemiyle tasarlanmıştır. Bu çalışma literatürde simüle hasta uygulamalarında kullanılan ölçme araçlarını belirlemek ve incelemek için yapılmış bir sistemli bir araştırmadır.

Bulgular: Belge taraması sürecinde simüle hasta uygulamalarında yaygın olarak kullanılan ölçme araçlarını tanımlamak için literatür taranmıştır. Bu tarama sonucunda, beş farklı ölçme formu belirlenmiştir. Bu formlar, öğrencilerin klinik becerilerini değerlendirmek ve simüle hasta uygulamalarının etkinliğini ölçmek için çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Örneğin iletişim becerileri, klinik muayene yetenekleri, hasta takibi ve değerlendirme gibi alanlarda kullanılan ölçme araçları bulunmaktadır.

Tartışma: Elde edilen bulgular, simüle hasta uygulamalarında kullanılan ölçme araçlarının değerlendirme sürecini kolaylaştırdığını ve öğrencilerin klinik becerilerini objektif bir şekilde değerlendirmeye olanak sağladığını göstermektedir. Bu ölçme araçları öğretim programlarının geliştirilmesi ve öğrenci performansının iyileştirilmesi için önemli bir kaynak olabilir. Ayrıca simüle hasta uygulamalarının etkinliğini artırmak ve tıp eğitiminde daha etkili bir öğrenme ortamı sağlamak için bu tür araçların düzenli olarak kullanılması önerilmektedir.

Sözel Bildiri

KÖPEKLERDE PYOMETRA

Yavuz MUSABEŞEOĞLU*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilimdalı , Burdur, Türkiye,* yavuz_musabeseoglu@*hotmail.com*

Kistik endometriyal hiperplazi diğer adı ile pyometra kompleks, köpeklerde hormonların neden olduğu luteal dönem hastalığıdır. Uterusun progesterona uzun süre maruz kalması sonucu uterus endometriyumunda patolojik değişiklikler meydana gelir. Endometriyal bezlerde hiperplazi şekillenir ve kistik bir hal alır. Sekrotorik aktivite gösterebilen endometriyal bezlerin sayıları ve büyüklükleri artmaktadır. Bez sekresyonu uterus lumeni içinde viskoz sıvı birikime neden olmakta ve uterus lümeninde bakteriyel kontaminasyon var ise bakterilerin üremesi için uygun ortam oluşturmaktadır. Köpeklerde anöstrüste plazma progesteron konsantrasyonu 0,5 ng/ml iken ovulasyonu izleyen 9-12. haftalarda 40ng/ml'yi aşar. Progesteron myometriyal aktiviteyi baskılarken, serviksin kapalı kalmasına, endometriyal gelişimin ve glandüler sekresyonun artmasına neden olmaktadır. Köpeklerde pyometra, açık serviks pyometra ve kapalı serviks pyometra olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Klinik bulgular serviksin açık ya da kapalı olmasına göre değişiklik gösterir. Kapalı serviks pyometraları akıntının drenajı olmamasından dolayı ölümlere yol açmaktadır. Hastalığın tanısı; fiziksel muayene, laboratuvar bulguları, vajinal kültür ve sitoloji, ultrasonografi ve radyografi ile konulabilmektedir. Tedavide; damızlık değeri olmayan hayvanlarda ovariyohisterektomi operasyonu yapılması endikedir. Gelecekte yavru alınması düşünülen genç hayvanlarda kan değerleri ve hastanın genel durumuna bakılarak medikal tedavi de değerlendirilebilir. Bu derlemede köpeklerde pyometra kompleks hakkında güncel bilgilere yer verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelime: Köpek, Pyometra, Kistik Endometriyal Hiperplazi

Sözel Bildiri

KÖPEKLERDE EKLAMPSİ

Yavuz MUSABEŞEOĞLU*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilimdalı , Burdur, Türkiye, yavuz_musabeseoglu@hotmail.com*

Köpeklerde eklampsi serum kalsiyum seviyesinin normal değerlerinin altına düşmesinden kaynaklanan akut seyirli bir metabolizma hastalığıdır. Bazı hastalarda hipokalsemiye, hipomagnezemi ve hipoglisemi de eşlik etmektedir. Genellikle erken laktasyonda görülmektedir, nadir olarak da gebeliğin son dönemlerinde rastlanmaktadır. Yavruların iri olması ya da yavru sayısının fazla olması rastlantıyı artırmaktadır. Hastalığın fizyopatolojisi karışık olmakla birlikte, laktasyonda kalsiyum kaybının fazla olması, buna karşılık diyet ile alınan kalsiyum miktarının düşük kalması hastalığın oluşumunda etkili olmaktadır. Ayrıca gebelik stresine bağlı beslenme bozuklukları, paratiroid bezinin atrofisi, fetal iskelet oluşumuna bağlı meydana gelen kalsiyum kayıpları da rol oynamaktadır. Eklampside ilk belirtiler huzursuzluk, hızlı solunum, sinirlilik ile başlamakta, ilerleyen süreçte ise yavrulara ilgisizlik, salivasyon artışı, titreme ve kas spazmları görülmektedir. Hastalarda vücut sıcaklığı artmakta, ekstremite kasları ve eklemler sertleşmiştir. Hastalığın teşhisinde anamnez bilgileri, klinik belirtiler, tedaviye yanıt ve laboratuvar bulguları kullanılmaktadır. Tedavi edilmediği durumlarda; epileptik form gelişir ve kasılma nöbetleri ile bilinç kaybı görülür. Solunum depresyonu, yüksek ateş ile birlikte serebral ödem ve sonucunda ölüm görülmektedir. Hastalığın oluşumunu engellemek için koruyucu önemler alınmalıdır. Gebelik döneminde kaliteli ve dengeli gıdalar ile beslenmeli, hipokalsemiye predispozisyon oluşturacak yüksek kalsiyum içerikli gıdalardan kaçınılmalıdır. Sunulan bu derlemede köpeklerde eklampsi hastalığı hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Köpek, Eklampsi, Puerperal Tetani, Hipokalsemi

Sözel Bildiri

THE USE OF THE TEACH-BACK METHOD IN SURGICAL PATIENT EDUCATION: A LITERATURE REVIEW

Bilgen ARIKAN

Usak University,Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Usak, Turkey, bilgen.kahya@usak.edu.tr

Background: While the teach-back method is an effective tool in health education, there is limited research on its use in surgical patients (1,2). **Aim:** This review was conducted to examine the results of studies using the teach-back method in surgical patients. **Methods:** In this study, a search was conducted using the keywords "teach-back" and "surgery" in the Web of Science and PubMed databases according to PRISMA guidelines. Studies published in the last ten years (2014-2024), written in English, accessed in full text, and conducted with adult surgical patients were included. **Results:** A total of seven research articles were included. The majority of the studies were conducted in 2023 (n=4) and in China (n=3). Three studies were randomized controlled trials, and three were quasi-experimental. Education provided with the teach-back method in coronary artery bypass graft patients reduced the 30-day hospital readmission rate (3) and had a positive effect on adherence to postoperative therapeutic regimen and medication compliance (4). It was effective in reducing anxiety, improving surgical cooperation degree, and increasing perioperative health knowledge in ophthalmology patients (5). In gastrectomy patients, it improved adherence to oral nutrition supplementation, health literacy level, and health education satisfaction (6). It reduced pain and challenges in lumbar disc herniation patients (7). After rectal surgery, it improved pelvic floor muscle training and reduced symptoms (8). It reduced feelings of uncertainty in breast cancer surgery patients (9). **Discussion and Conclusion:** It was determined that the teach-back method has been used more frequently in surgical patients in recent years and has shown positive results.

Keywords: Teach-back, Surgical patient, Education, Nursing.

Sözel Bildiri

SMALL PIECES, BIG PROBLEM: A COMPREHENSIVE EXAMINATION OF THE RISKS POSED BY MICROPLASTIC POLLUTION

Ünzile YAMAN*

** İzmir Katip Çelebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Toxicology, İzmir, Turkey, unzile.yamankcu.edu.tr, unzileyaman@gmail.com*

Background: Microplastics (MPs) have become an increasingly significant environmental and human health concern due to their widespread presence and potential adverse effects. Investigating the sources, pathways of distribution, impacts, as well as current and proposed solutions regarding MPs is of vital importance. **Discussion:** It is known that MPs primarily originate from directly released plastic products into the environment, such as microbeads in personal care products and plastic pellets. Additionally, larger plastic products like bags, bottles, and textile items break down into smaller particles over time, serving as significant sources of microplastics. These fragmented particles are dispersed into the environment through wastewater, rainfall, and other atmospheric processes. Recent environmental toxicology studies have demonstrated the ubiquitous distribution of MPs throughout the environment, including deep ocean sediments, affecting all organisms. Furthermore, they have been found to enter the food chain, posing indirect risks to various systems including the endocrine, reproductive, and nervous systems. MPs can alter the physical and chemical properties of ecosystems, thereby disrupting biodiversity and ecosystem functioning. In recent years, numerous countries and the United Nations Environment Assembly have issued resolutions aimed at increasing societal and scientific awareness and preventing/reducing MP pollution. Meanwhile, industrial manufacturers are investing in R&D of alternative materials to eliminate the use of microbeads. To effectively reduce/prevent MP pollution, the following actions are essential: (1) Establishing harmonized global regulations to reduce MP production and release, thereby strengthening international cooperation. (2) Promoting sustainable plastic production and consumption through circular economy models. (3) Conducting social responsibility projects and education campaigns to raise awareness about the effects of MP pollution and encourage responsible consumer behavior. (4) Encouraging research and innovative solutions for MP detection, cleanup, and pollution prevention. **Conclusion:** In conclusion, it is understood that MPs pose complex threats to both the environment and human health, and taking appropriate measures can lead us towards a future where plastic pollution is no longer a threat.

Key Words: Microplastic Pollution, Risk Assessment, Solution Proposals

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE SÜT SIĞIRLARINDA 2000 YILI SONRASINDA YAPILMIŞ OLAN DÖL VERİMİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Deniz İZCİ*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim Dalı*

Döl verimi; Hem işletme bazında hem de hayvan bazında ele alındığında, süt ve et verimi döl verimi ile doğrudan ilişkilidir. Döl verimi, sığırcılık işletmelerinde iyi ekonomik sonuçlar alabilmek için daima göz önünde tutulması gereken bir faktördür. Döl verimi sürü yönetiminden büyük ölçüde etkilenir. İyi bir döl verimi; daha yüksek günlük süt verimi, yıllara göre daha fazla buzağı üretimi, daha yüksek bir verim için daha fazla seleksiyon imkanı demektir. Üreme gücü iyi olan bir sürüde bütün ineklerden her yıl birer yavru alınır. Ancak birçok sürüde döl verimi düşük seviyededir. Uzun buzağılama aralıkları ve düşük döl tutma oranları bu durumun göstergesidir. Döl verim düşüklüğünün başlıca nedeni kötü sürü yönetimidir. Döl veriminin düşük veya yüksek olduğuna karar vermede kullanılan ölçütler vardır. Bunlar; ilkine buzağılama yaşı, buzağılama aralığı, servis periyodu, buzağılamadan sonraki ilk kızgınlık, buzağılamadan sonraki ilk buzağılama, iki kızgınlık arası süre, gebe kalma oranı, gebelik başına suni tohumlama sayısı, doğan buzağı oranı, üreme etkinliği olarak listelenebilir. Bunlarla beraber etkin bir sürü yönetimi ve döl verimi için işletmedeki tüm ineklerin kızgınlıklarının doğru zamanda saptanması gerekir. Bunun için işletmedeki sorumlu personelin kızgınlığın belirtilerinin iyi bilmesi gerekir. Bu belirtiler; diğer ineklerin kendisine atlamasına izin verir, diğer hayvanların üreme organlarını sık sık koklar, sürekli bağırır, huzursuzdur, normalden daha az dinlenerek zaman geçirirler, sağrı ve kuyruk mukoza akıntıları ile bulaşıktır, süt verimi belirgin bir şekilde düşer, yem yeme isteği azalır, vücut ısısı yükselir. Ülkemizde döl verimi üzerine yapılmış olan birçok çalışma mevcuttur. Bu sunumdaki amaç bu alanda yapılan çalışmaları ortak bir paydada buluşturarak kaynak oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Döl verimi, Sürü yönetimi, Kızgınlık, Üreme

Poster Bildiri

CYTOTOXIC EFFECT OF TARANTULA CUBENSIS VENOM IN OVARIAN CANCER CELL LINE SKOV-3

Sermin ARAT 1*, Dilara AKÇORA YILDIZ 2**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Science and Art Faculty, Department of Biology, Burdur, Turkey, serminarat1324@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Science and Art Faculty, Department of Biology, Burdur, Turkey, dilaraakcora@mehmetakif.edu.tr*

Background: Ovarian cancer (OC) is the third most common gynecological cancer worldwide with poor survival rates. The primary reasons for such a high rate are that the physical symptoms of OC are detectable only during the advanced phase of the disease when resistance to chemotherapies is high and around 80% of the patients that do indeed respond to chemotherapy initially, show a poor prognosis subsequently. This highlights a pressing need to develop new and effective therapies to tackle advanced OC to improve prognosis and patient survival. **Aim:** This study aims to determine the cytotoxic effects of Theranakron (Thr), an alcoholic extract of *Tarantula cubensis*, in ovarian cancer cell line SKOV3 **Methods:** The cytotoxic effect of Thr in SKOV-3 cell line was investigated by using the MTT method. For that, ten thousand SKOV-3 cells per well were seeded on a 96-well plate and left overnight. The cells were then treated with different concentrations of Thr (25, 50, 60, 70,80, 90 and 100 µg/mL) for 24, 48 and 72 h. Each experiment was repeated at least three and performed in triplicate. Thr at the lowest dose which is 25 µg/mL was selected for further qPCR analysis of BAX and BCL2 mRNA expression. **Results:** Based on the MTT results, Thr induced cytotoxicity in SKOV-3 cells for 24 and 48 h. Interestingly, treatment with Thr for 72 h did not show any cytotoxicity in this cell line. qPCR results revealed that Thr led to a trend towards an increase in BAX and a decrease in BCL2 mRNA expression levels in SKOV-3 cells. **Discussion and Conclusion:** Thr reduced approximately %30 of cell viability in SKOV-3 cells even at the lowest dose which is 25 µg/mL for 24 and 48 h in our study. However, further investigations of the underlying molecular mechanisms of Thr-mediated apoptosis in SKOV-3 cells are required. In addition, Thr in combination with chemotherapeutic agents used in the treatment OC might enhance the efficacy of the therapy.

Anahtar Kelimeler: Tarantula cubensis Venom, Ovarian Cancer, SKOV-3, Cytotoxicy, BAX

Sözel Bildiri

COMPARISON OF THE EFFECTS OF NEURODEVELOPMENTAL YOGA AND LUMBAL REGION EXERCISES ON QUALITY OF LIFE AND BACK PAIN IN PHYSIOTHERAPISTS

Aleyna Yaren Bayrak*, Deniz Demirci**

** Üsküdar University, İstanbul, Turkey, bayrakaleynayaren@gmail.com*

*** Üsküdar University Faculty of Physical Therapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, deniz.demirci@uskudar.edu.tr*

This study was conducted to compare the effects of Neurodevelopmental yoga and lumbar region exercises on physiotherapists' quality of life and low back pain.

A total of 40 physiotherapists who had low back pain at a level of 4 or above according to the Visual Analog Scale participated in the study voluntarily. Participants were randomly divided into two group that Neurodevelopmental yoga and exercises group. The study group performed Neurodevelopmental yoga exercises for 60 minutes a day, 2 days a week, for 8 weeks. The lumbar region exercises group was given exercises to increase the mobility of the waist area and manage pain for 8 weeks, 2 days a week, 60 minutes a day. Participants' pain levels were evaluated with the Visual Analogue Scale (VAS), their low back pain complaints were evaluated with the Functional Low Back Pain Questionnaire (FBAS), and their quality of life was evaluated with the Nottingham Health Profile (NSP) scale.

It was found that after the Neurodevelopmental yoga and lumbar region exercises performed with the yoga and exercise group, the pain level (VAS) decreased to 5.5 and 6 in the groups ($p<0.05$). As a result of yoga and exercises, the FBAS score decreased from 5.04 to 3.12 in the yoga group ($p<0.05$), while it only decreased from 5.27 to 5.25 in the exercise group ($p>0.05$). It was found that the NSP score increased to 6.34 in the yoga group, while this rate was 3.94 in the exercise group ($p<0.05$). It was concluded that Neurodevelopmental yoga reduced pain and improved functional status and quality of life in physiotherapists with low back pain.

Keywords: Pain, Low Back Pain, Physiotherapy, Physiotherapist and Neurodevelopmental Yoga

Sözel Bildiri

EVALUATION OF NEW HYDROXYPYRIDINONE DERIVATIVES AS POTENTIAL ANTITUMOUR AGENTS

Gülşah KARAKAYA*

** İzmir Katip Çelebi University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, İzmir, Türkiye, gulsah.karakaya@ikcu.edu.tr*

Background: Cancer is the second leading cause of death worldwide, killing an estimated 10 million people each year [1]. Research interest in heterocyclic compounds is growing due to their wide range of medical applications [2]. In the discovery of potential drugs, hydroxypyridinone, a 6-membered nitrogen-containing ring, is an important scaffold and is focused on developing novel and more potent drugs. Furthermore, a variety of pharmacological characteristics are displayed by hydroxypyridinone derivatives, such as anti-inflammatory, antiviral, antibacterial, antifungal, antioxidant, and anti-neurodegenerative effects [3]. **Aim:** In this study, novel hydroxypyridinones are aimed to synthesize and screen their cytotoxicities on tumor and healthy cell lines. **Methods:** Firstly, phenolic hydroxyl group of the kojic acid was protected and then the oxygen on the heterocyclic system was substituted with nitrogen by reacting with the corresponding amine derivative. After benzyl deprotection, the final compounds were obtained as Mannich bases using various substituted piperazine groups. The compounds were purified by appropriate techniques, and their structures were identified by spectroscopic methods. The cytotoxic effects of the compounds on the human colorectal adenocarcinoma cell line (Caco-2), human breast cancer cell line (MCF-7), mouse embryonic fibroblast cell line (NIH-3T3) were determined by using the 3-(4,5-dimethylthiazol-2-yl)-2,5-diphenyl tetrazolium bromide (MTT) assay at 100 µM doses. **Results:** New HPO derivative compounds were synthesized and their characterizations were completed. Cell viability of all the compounds on MCF-7, Caco-2, and NIH-3T3 cell lines were recorded.
Discussion and Conclusion: It was found that the synthesized new compounds did not show cytotoxic effects on healthy cells when applied at the doses studied. In addition, it was concluded that it selectively decreased cell viability against MCF-7 cells, which may be a potential candidate for antitumor effect.

Keywords: Hydroxypyridinone, Cytotoxicity, MTT

Acknowledgment: This study was partially supported by TÜBİTAK (Project no:122S035). Also, I would like to express my sincere gratitude to Assoc. Prof. Fadime AYDIN KÖSE for her guidance and support throughout cytotoxicity studies.

Sözel Bildiri

İLERİ YAŞTA GÖRÜLEN KOMPLEX ODONTOMA; VAKA SUNUMU

Ali Bulut[1] ; Cihan Varol[1]

[1]Süleyman Semirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız Diş Çene Cerrahisi Anabilim Dalı

Giriş: Odontomalar, ameloblastları ve odontoblastları oluşturan tamamen farklılaşmış epitelyal ve mezenkimal hücrelerden köken alan gelişimsel anomalilerdir. Bu hücreler ve dokular yapı olarak normal veya tam gelişmemiş olarak görünebilir. Oluşan dokulardaki farklılaşma düzeyi değişken olabilir. Kompleks odontomalar, şekli tanımlanamayan diş dokusu ile karakterize edilirken, kompaund odontomalar, çoklu, iyi şekillenmiş diş benzeri yapılar olarak tanımlanabilir. Tipik olarak asemptomatiktirler, rutin radyografilerde veya diş sürme zamanında gecikme ile belirti verirler. En sık görülen tipi kompaund odontomadır. En sık görüldüğü yer maksiller kesici ve kanin dişler bölgesidir. Kompleks odontomalar daha çok mandibuler 2. ve 3. molar etrafında görülür. Görülme sıklığı 2. ve 3. dekatta daha fazladır ve cinsiyetler arasında çok fark yoktur.

Vaka: Kliniğimize başvuran 45 yaşından kadın hasta yapılan rutin radyografik incelemelerde sağ mandibula posteriorda 47 numaralı dişin distal köküyle ilişkili radyoopak lezyon tespit edilmiştir. Hastanın ilgili bölgeden herhangi bir şikayeti bulunmamaktaydı. Yapının büyük olması 47 numaralı dişle ve mandibular kanalla ilişkili olması sebebiyle eksizyonel biyopsi yapılmış ve alınan doku örneği patolojik incelemeye gönderilmiştir.

Sonuç: Odontomalar toplumda nispeten yaygın görülen, asemptomatik olan ve genellikle rutin radyolojik görüntülemeler ile teşhis edilen iyi huylu hamartomatöz malformasyonlardır. Cerrahi sonrası rekürrens beklenmeyen bu lezyonların prognozu oldukça iyi olup, ilgili bölgedeki sert doku iyileşmesinin takip edilmesi yeterlidir.

Sözel Bildiri

GLUTENSİZ DİYETİN BESİNSEL KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hatice Gözde HOSTA YAVUZ[1], İbrahim YAVUZ[2]

1Akdeniz Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, 07058 Antalya, Turkey

2Akdeniz Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu , 07058 Antalya, Turkey

İletişim: gozdeyavuz@akdeniz.edu.tr Tel: +90 (242) 310 6573

Çölyak hastalığı genetik olarak yatkın bireylerde buğday, arpa, çavdar ve yulaf gibi tahıllarda bulunan prolamin fraksiyonlarının neden olduğu ince bağırsağı etkileyen otoimmun bir hastalıktır. Etkili tek tedavi yolu ömür boyu glutensiz diyet uygulamaktır. Glutensiz diyet; mukozal iyileşme ile uzun vadeli komplikasyonların azalması ve yaşam kalitesinin artmasında etkili olmaktadır. Glutensiz diyet; besinsel lif, çinko, magnezyum, demir, folat ve B vitaminlerinin yetersiz alımına neden olabilmektedir. Glutensiz diyette yetersiz lif alımı villus atropisi, kolon kanserleri, diyabet ve kardiyovasküler hastalıklarla ilişkilendirilmektedir. Glutensiz diyet; yüksek glisemik indeksi ve yüksek doymuş yağ içeriği nedeniyle obezite riski ile alkolik olmayan karaciğer yağlanması riskinin artmasında rol oynamaktadır. Glutensiz ürünler genellikle pirinç, mısır, darı, sorgum, teff gibi tahıllardan, mercimek, nohut, bezelye gibi bakliyatlardan ve amarant, kinoa, karabuğday, chia gibi pseudo tahıllardan elde edilen çeşitli glutensiz unlar kullanılarak üretilmektedir. Glutensiz ürünlerde pseudo tahıl ve bakliyat unu kullanımı ürünün protein, antioksidan, lif, kalsiyum ve polifenol içeriğini artırarak besinsel kalitenin artmasında etkili olmaktadır. Çölyak hastalarının besinsel kalitesi yüksek ürünleri tercih etmeleri büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: besinsel kalite, çölyak, glutensiz diyet

Sözel Bildiri

SAĞLIKTA ETKİLİ İLETİŞİMİN ÖNEMİNE DAİR SİSTEMATİK DERLEME

Dilara GÜNEŞ*, Hatice Kübra ÜNLÜ*, Şefika İclal ÖZYILMAZ*, Mukadder İnci Başer Kolcu, *****

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem3 Öğrencisi, Isparta, Türkiye*

***Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD, Isparta, Türkiye*

**** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü , Isparta, Türkiye*

Giriş: İletişim, Türk Dil Kurumu tarafından "Bilginin, duyguların ya da düşüncelerin farklı yollar kullanılarak diğer kişilere bildirilmesi" olarak tanımlanır. Etkili iletişim bireyin benlik değerini ve sorun çözme yeteneğini arttıran, otonomi kazandıran, kendisi ile olduğu kadar çevresiyle de sağlıklı bir etkileşime girmesine yardım eden iletişim biçimidir. Sağlık personelinin hasta ile ve sağlık çalışanları ile olan anlaşmazlıklarını aşmasında iletişimin rolü çok büyüktür. Sağlık iletişimi eğitiminin temel amacı sağlık çalışanlarının iletişimlerinin arttırılarak bireysel ve toplumsal sağlığın geliştirilmesidir. **Yöntem:** Çalışmamız derleme yöntemindedir. Çalışma kapsamında 2020-2024 yılları arasında "sağlıkta iletişim " anahtar kelimesi ile Google Scholar üzerinden araştırma yapılmış, konuyu inceleyen araştırmaların sonucu derlenmiştir. **Bulgular ve Tartışma:** Çalışmamız kapmasında elde ettiğimiz makalelerin sonuçlarına göre hasta bakımının kalitesini artırmak ve hasta memnuniyetini geliştirmek için öncelikle ekip üyeleri arasındaki iletişim becerilerinin geliştirilmesi çok önemlidir. Sağlıkta iletişim yalnızca sağlık personeli-sağlık personeli ya da hasta-sağlık personeli arasında değil hasta yakınları, toplum ve kamu kurumları,sağlık sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlar, akademisyenler ve sağlık politikacılarını da ilgilendiren geniş bir kitlenin birbirleri ile iletişimini ilgilendirmektedir. Yapılan araştırmalara göre sağlık personellerinin etkili iletişim kapsamında sözlü iletişimin yanı sıra hastaların ve yakınlarının ihtiyaçlarını, önceliklerini ve beklentilerini göz önünde bulundurarak hareket etmesinin, hasta ile göz teması kurmasının, empati yapmasının ve hastaya değer verdiğini ona hissettirmesinin daha etkili sonuçlar ortaya koyduğu kanıtlanmıştır. Ayrıca sadece sağlık personeli-hasta arasındaki iletişim değil, sağlık personellerinin birbiri ile arasındaki iletişim de etkili bir iletişimin ayrılmaz parçasıdır. Anketler sonucunda sağlık personelleri arasındaki iletişimsizliğin nedenleri olarak etik kurallara uyulamaması, hiyerarşi (hekim-hemşire, hemşire-personel arasında),görev kapsamının belirsizliği, dil farklılıkları,hasta bilgilerinin eksikliği, güvensizlik ve mesleki güncelliğini koruma çabasının olmaması olduğu tespit edilmiştir, Tespitler doğrultusunda meslek hayatına yeni atılacak olan sağlık personellerine iletişim dersleri

verilebilir ve bu konuda kurum yöneticilerinin,medyanın desteği alınabilir. Araştırma kapsamına alınan çalışmalar sonucunda etkin dinleyip konuşan, birbirine sempatik yaklaşan, etkin beden dili kullanan,sorumluluk bilincine sahip, yardımlaşmaya açık, stres kontrolünü sağlayabilen sağlık personellerinin sayısının artırmanın önemi vurgulanmıştır. Etkin iletişim süreçleri ve stratejileri, sağlık hizmetlerinden maksimum faydayı elde etme potansiyeline sahip olan hastaların ihtiyaçlarına odaklanılmasını sağlar. Hastaların geri bildirimleri ve değerlendirmeleri dikkate alınmalı ve bu bilgilerin ışığında düzeltmeler yapılmalıdır. Sağlık hizmetlerinde başarıyı artırmak için iletişim süreçlerine bu şekilde önem verilmesi gerekmektedir.

IHSLC

Sözel Bildiri

ZİHİNSEL ENGELİ OLAN ERGEN VE ANNELERİNE VERİLEN UYGULAMALI MENSTURASYON ÖZ BAKIM EĞİTİM PROGRAMININ BİLGİ, BECERİ VE KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ

Zeynep Birol*, Havva KAÇAN**

** Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.sınıf öğrencisi, Kastamonu, Türkiye, erbir2016@hotmail.com*

*** Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Doç. Dr. Kastamonu, Türkiye, hkacan@kastamonu.edu.tr*

****Bu çalışma 2209-A – TÜBİTAK Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.*

Giriş: Ergenlik dönemi çoğu ergen için çok hızlı fiziksel ve duygusal değişimlerin yaşandığı karmaşık bir dönemken, ZE olan kız ergenler için cinsiyete özgü pubertal değişikliklerle birlikte daha zor geçirilen bir evre olabilmektedir (Quint ve Brien, 2016). **Amaç:** Zihinsel Engeli (ZE) ergenlerin ve annelerin menstruasyon öz bakım yönetimi sırasında karşılaştıkları sorunlara yönelik bilgi ve beceri gelişimini sağlamak yaşanan kaygılarını azaltılması amacıyla yapılmıştır. **Metod:** Bir ilin üç eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam eden hafif zihinsel engel tanısı almış ergen ve annelere 6 haftalık menstruasyon öz bakım yönetimi eğitimi uygulamalı olarak verilmiştir.Araştırmaya alınacak kişi sayısı güç (power) analizi ile belirlenmiş olup 32 ergen ve 32 anne ile çalışma tamamlanmıştır. Üniversitenin Klinik araştırmalar etik kurulundan yazılı izin Verilerin toplanmasında Tanıtıcı Bilgiler ve Menstruasyona ilişkin Özellikler Formu ve Beck Anksiyete Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, ölçeğin incelenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Menstürasyon öz bakımına yönelik eğitim rehberi hazırlandı. Ergen ve annelere 6 haftalık eğitim sonrasında verildi. **Bulgular:** Annelerin % 81.2'si 27-42 yaşa aralığında, % 81,2'si eğitim almak istediğini, % 84,4'ünün kaygı yaşadığını ve % 59,3'ünün kanaması iç çamaşırından çıkınca fark edememekten korktuğuna yönelik olduğu belirlenmiştir. Ergenlerin ise 15,340±2,194 yaş ortalamasının olduğu, % 25,0'nin okuma yazma bilmediği, mensturasyon temizliğinin % 84,4'ünün annesi tarafından yapıldığı, % 57,1'nin kan gördüğünde ve % 28,6'sının ped değişiminde kaygısının arttığı belirtilmiştir. Eğitim sonrası Temizliği Yapma Şekli, Kullanılan Materyalin ped olması, Materyali günde bir kez Değiştirme Sıklığı, Temizlik Amaçlı Kullanılan Materyal ve iç çamaşı değiştirme sıklık yüzdeliğinde olumlu yönde değişiklik olmuştur. Annelerde Anksiyete Öntest değerine ($\bar{x}$=9,125) göre anksiyete sontest değerindeki ($\bar{x}$=2,250) düşüş anlamlı bulunmuştur (t=5,043; p=0,000<0,05). Kızlarda Anksiyete Öntest değerine ($\bar{x}$=8,344) göre anksiyete sontest değerindeki ($\bar{x}$=6,688) düşüş anlamlı bulunmuştur (t=2,164; p=0,038<0,05). **Tartışma ve Sonuç**: Özel gereksinimli çocuk ve annesine verilen uygulamalı 6 haftalık menstruasyon öz bakım yönetimi eğitim programı hem anne için hem de ern için olumlu değişiklere yola açmış kaygı düzeylerinde anlamlı azalma sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Mestruasyon, Özel birey, Öz bakım, Anne, Eğitim

Sözel Bildiri

DİSTAL KANALLA ILİŞKİLİ INTERNAL KÖK REZORPSİYON VAKASININ TEDAVİSİ; OLGU SUNUMU

Zuhal Kılıç, Nergiz Bolat

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi

Amaç: Bu vaka sunumunun amacı sol alt molar dişin distal kök kanalıyla ilişkili internal rezorpsiyonun üç boyutlu görüntüleme yardımıyla teşhisi ve tedavisinin yapılmasıdır.

Olgu Sunumu: Kliniğimize şiddetli ağrı şikayetiyle başvuran sistemik sağlıklı 40 yaşındaki erkek hastanın sol alt molar dişinin intraoral ve radyografik muayenesinde koronal yapının bütünlüğü tam olmasına rağmen perküsyona pozitif yanıt alınmış olup konik ışınlı bilgisayarlı tomografi (CBCT) sonucuna göre internal rezorpsiyon teşhisi konulmuştur. Tanı konulduktan sonra distal kanalın servikal ve orta üçlüsünü içine alan internal rezorpsiyon tedavisi rubber dam izolasyonu altında gerçekleştirilmiştir. Rezorptif aktiviteyi baskılamak amacıyla kalsiyum hidroksit içerikli medikament 3 hafta bekletildikten sonra kök kanal tedavisi tamamlanmıştır. Rezorpsiyon alanının üç boyutlu tamiri amacıyla MTA kullanılmıştır. Semptomları geçen hastanın takipleri devam etmektedir.

Sonuç: İnternal rezorpsiyon teşhisi doğru konulmadığında klinik semptomlara ve ilerleyen durumlarda diş kaybına sebep olabilecek bir patolojik durumdur. Tedavisinde sızdırmaz bir kök kanal dolumu gerekmektedir.

IHSLC

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF AGE-RELATED HEALTH STATUS IN INDIVIDUALS WITH PSORIATIC ARTHRITIS WITH HAND INVOLVEMENT

Saniye YARDIM[*], S. Yaprak CETIN[**], Gökçe Yağmur GÜNEŞ GENCER[***], Ayse AYAN[****]

** Akdeniz University, Institute of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey, saniye.ftr@gmail.com*

*** Akdeniz University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey, fzt.ycetin@gmail.com*

**** Akdeniz University, Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology, Antalya, Turkey, g.yagmur.g@gmail.com*

***** Antalya Health Sciences University, Division of Rheumatology, Antalya, Turkey, drayseayan@yahoo.com*

Background: Age has a negative impact on hand grip strength (Norman ve ark., 2011), functionality (Sebastjan ve ark., 2017), quality of life (Chen ve ark., 2020) but the relationship between age and hand grip strength, functionality and quality of life in individuals with Psoriatic Arthritis (PsA) with hand involvement is not known. **Aim:** The aim of this study was to investigate the relationship between age and grip strength, functionality and quality of life in individuals with PsA with hand involvement. **Methods:** 50 PsA patients (35 female, 15 male) with an average age of 49,78±12,28 were included in this study. Hand Dynamometer was used to evaluate the hand grip strength. Duruoz Hand Index (DHI), Hand Functional Index (HFI), Nine Peg Hole Test (NPHT) were used to evaluate the hand functionality. Psoriatic Arthritis Quality of Life (PsAQoL) was used to evaluate the quality life. **Results:** According to results, moderate significant positive correlations were found NPHT of dominant, nondominant, both hand and age (r:0.482, r: 0.482, r:0.516) (p:0.00, p:0.00, p:0.00). **Discussion and Conclusion:** According to this study, in individuals with psoriatic arthritis with hand involvement while the age increased; coordination, dexterity, functionality and speed of hand measured with NHPT decreased. Changes in coordination, dexterity, functionality, speed related to age are important for determining a patient-centered hand rehabilitatiton programme.

Anahtar Kelimeler: Psoriatic Arthritis, age, grip strength, functionality, quality of life.

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF THE NUMBER OF *STAPHYLCOCCUS AUREUS* IN SOIL SAMPLES AND THEIR ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBILITY

Şevval Temirlenk[1]*, Pinar Yilmaz[2]**

**Marmara University, Faculty of Science, Department of Biology, Istanbul, Türkiye, temirlenksevval@gmail.com*

***Marmara University, Faculty of Science, Department of Biology, Division of Plant Diseases and Microbiology, Istanbul, Türkiye, pinarnil84@hotmail.com*

Background: Staphylococcus aureus is found in the environment and normal human flora. Staphylococcus aureus is a type of bacteria known to multiply and produce toxins when it meets suitable conditions on food, and the toxins they produce enter the body through food and cause intoxication. **Aim:** The aim of this study was to examine the prevalence of Staphylococcus aureus bacteria in the soil samples collected from child parks and to investigate their resistance to antibiotics. **Methods:** The pH of ten soil samples collected from child parks of Istanbul was measured with a pH meter. Then, the total numbers of Staphylococcus aureus were investigated on petri dishes containing Mannitol Salt Phenol Red Agar, which is a selective medium for Staphylococcus aureus isolation, by spread plate method. The yellow colonies surrounded by bright yellow colonies were accepted as Staphylococcus aureus. To obtain pure Staphylococcus aureus isolates, restreaked several times. Gram staining, catalase, oxidase, and antibiotic resistance tests were performed. **Result:** The pH values of the soil samples were found as 6.75-8.01. While Staphylococcus aureus was detected in seven soil samples, it was not detected in three samples coded as TP2, TP5, TP9. The numbers of Staphylococcus aureus were found as 2×10^3 CFU/g-1.7×10^5 CFU/g. Totally 14 Staphylococcus aureus isolates coded as 1TP1, 2TP1, 1TP3, 2TP3, 1TP4, 2TP4, 1TP6, 2TP6, 1TP7, 2TP7, 1TP8, 2TP8, 1TP10, 2TP10 were obtained from seven soil samples. The cells were cocci, Gram-positive, catalase-positive and oxidase-negative. The inhibition zones were measured as 15-29 mm for tetracycline (30 µg), 13-25 mm for erythromycin (30 µg), and 11-20 mm for gentamicin (10 µg). While isolate 1TP3 did not affected by tetracycline and gentamicin, isolate 1TP10 did not affected by gentamicin. **Discussion and Conclusion**: According to the results obtained from this study, Staphylococcus aureus was isolated from seven out of ten soil samples. Since the transmission route of Staphylococcus aureus is usually direct contact, direct contact with soil in parks and roadsides should be avoided.

Kewwords: Staphylococcus aureus, Mannitol Salt Phenol Red Agar, Antibiotics, Soil.

This study was supported by TUBITAK (2209-A, A Research *Project* Support *Program me for Undergraduate Students).TheTitle of the Project: Determination of the Total Number of Staphylococcus aureus Bacteria in Soil Samples and Detection of Antibiotic Resistance*

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE PRESENCE OF *ESCHERICHIA COLI* ON CHICKEN MEAT SOLD IN THE MARKET

Gamze Öztürk[1*], Pinar Yilmaz[2]**

**Marmara University, Faculty of Science, Department of Biology, Istanbul, Türkiye, oztturkgamze@gmail.com*

***Marmara University, Faculty of Science, Department of Biology, Division of Plant Diseases and Microbiology, Istanbul, Türkiye, pinarnil84@hotmail.com*

Background: Escherichia coli is a bacterium known as an opportunistic pathogen. Enterohemorrhagic Escherichia coli causes disease in humans and animals, such as Escherichia coli O157:H7 serotype which is implicated in potentially fatal foodborne infections. The Escherichia coli O157:H7 form is known as the most harmful, causing lysis of colon mucosa cells leading to hemolytic uremic syndrome, thrombotic thrombocytopenic purpura and hemorrhagic colitis in humans. Aim: The purpose of this study is to investigate the presence of Escherichia coli population in chicken meat sold in markets. In addition, antibiotic resistance against three different antibiotics and enzymatic activities of this isolates were investigated. Methods: In this study, eight raw chicken samples sold openly in markets and butchers in Istanbul were obtained. The pH of the raw chicken samples were measured using a pH meter. The total counts of Escherichia coli (colony forming unit on one gram) found on the raw chicken samples were detected using spread plate technique on EMB agar medium. Gram staining of test isolates which were grown in Luria Bouillon browth medium was performed. Their antibiotic resistance and enzymatic activities were tested. Results: The total counts of E.coli and the pH of eight chicken samples were respectively found as 1×103-4.2×105 CFU/g and 5.79-6.45. Totally five Escherichia coli isolate coded as 1TV1, 2TV1, 1TV3, 2TV3, 1TV7 were obtained from three raw chicken samples. Four isolates (1TV1, 2TV1, 1TV3, 2TV3) did not affected by sulfamethoxazole/trimethoprim (25 µg). Three isolates (2TV1, 1TV7, 1TV3) did not affected by the antibiotic ciprofloxacin (10 µg). While all isolates were catalase positive, lipase, protease, cellulase, amylase, DNase, β-galactosidase and oxidase did not produced. Discussion and Conclusion: According to the experimental results obtained from this study, Escherichia coli was not detected on five of eight chicken samples. Based on this data, the raw chicken meat we examined was sold under hygienic conditions.

Kewwords: *Escherichia coli*, Chicken, Enzyme, Antibiotic Resistance

This study was supported by TUBITAK (2209-A, A Research *Project* Support *Programme for Undergraduate Students). The Title of the Project: Açıkta Satılan Tavuk Etlerinde Escherichia coli Bakteri Popülasyonunun ve Enzimatik Aktivitelerinin Araştırılması*,

Sözel Bildiri

GERÇEKÇİ EĞİTİM ARACI: MULAJLA HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK

Hatice ERDEM ÖNDER*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye, honder@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Dünya Sağlık Örgütü, hemşirelik öğrencilerinin yetkin bir şekilde mezun olabilmesi için simülasyona dayalı eğitimin benimsenmesini önermektedir. Hemşirelik eğitiminde simülasyona dayalı eğitim, öğrencilere kontrollü bir ortamda, hastalara veya diğer öğrencilere zarar vermeden güvenli, tehdit edici olmayan bir ortamda beceri yeterliliğini geliştirme fırsatı sağlar. Simülasyon, klinik bir durumu mümkün olduğu kadar gerçeğine yakın bir şekilde yansıtarak klinik uygulamada bu durum ile gerçekten karşılaşıldığında onun daha kolay anlaşılabilir ve yönetilebilir olmasını sağlayan bir yöntemdir. Bu nedenle simülasyon uygulamalarında gerçeğe uygunluk kavramı önemli bir yere sahiptir. Simülasyon uygulanırken, öğrencinin deneyiminin gerçeğe yakın olduğunu hissetmesi gerekmektedir. Öğrenci ne kadar gerçek bir ortamda beceriyi geliştirirse, klinik ortamda hasta üzerinde beceriyi gerçekleştirmesi de o kadar kolay olmaktadır. Dolayısıyla bir simülasyonun öğrenme çıktılarına ulaşmadaki etkinliği gerçeğe uygunluğu ile ilişkilidir. Simülasyon uygulamalarında gerçekçiliği artırmanın yollarından birisi de mulajdır. Mulaj, öğrenci için görsel ve dokunsal ipuçları görevi gören bir manken veya standardize hastaya; hastalıkları, morlukları, kanayan yaraları simüle etmek için özel efekt makyaj tekniklerinin kullanılması olarak tanımlanmaktadır.
Amaç: Hemşirelik eğitiminde mulaj yönteminin kullanımı ve bu yöntemin etkinliğine dikkat çekmektir.
Yöntem: Hemşirelilk eğitiminde mulaj yöntemini ele alan çalışmalara ulaşılmış ve bu makaleler incelenmiştir.
Bulgular: Hemşirelik eğitiminde mulaj, basınç yaralanmalarını değerlendirme becerilerinin geliştirilmesinde, karın duvarı defekti olan hastaların bakımı ve yanıklı hasta bakımının öğretilmesinde, endotrakeal aspirasyon becerisi geliştirilmesinde, intravenöz sıvı tedavisi uygulama bilgi ve becerisi geliştirilmesinde, cilt kanserinin önlenmesi ve erken teşhisi konusunda farkındalığın arttırılmasında, anamnez alma, cilt lezyonlarını değerlendirmede kullanılmaktadır. Ancak ülkemizde hemşirelik eğitiminde mulaj kullanma oranlarının düşük olduğu ve mulaj kullanımının etkinliğini değerlendiren araştırmaların çok sınırlı sayıda olduğu görülmektedir.
Sonuç: Gerçekliğin arttırılması için simülasyon senaryo ve uygulamalarına eklenen mulajın, eğitim ortamıyla klinik uygulama arasında köprü oluşturarak öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye katkı sağladığı bulunmuştur. Literatür incelendiğinde hemşirelik eğitiminde mulaj ile ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmekle birlikte mulaj kullanımının etkinliğini değerlendiren daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mulaj, Hemşirelik Eğitimi, Simülasyon Eğitimi

Sözel Bildiri

HAYVAN REFAHI İÇİN YENİ BİR ADIM: GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLER

Begüm ŞENSÖZ*, Betül ŞENSÖZ**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Viroloji ABD*

***Afyon Kocatepe Üniversitesi, Emirdağ MYO*

Evcil hayvan giyilebilir teknolojileri, hayvanların ihtiyaçlarını daha net bir şekilde dile getirebilmeleri için adeta dijital bir ses olmaktadır. Kullanımı giderek yaygınlaşan bu teknolojiler, hayvanların sağlığını ve refahını iyileştirmek amacıyla klinik ve davranışsal veri toplamak ile evcil hayvan kayıplarını önlemek için konum takibi yapmak gibi önemli işlevsel amaçlara hizmet etmektedirler. Bu makalede evcil hayvanlar için tasarlanmış ve üretilmiş giyilebilir teknoloji tipleri ile bunların avantaj ve dezavantajlarının ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Giyilebilir teknolojiler, Sağlık, Refah, Evcil hayvan takibi, Akıllı tasma

IHSLC

Sözel Bildiri

HUZURSUZ BACAK SENDROMU TANISI ALAN BİREYLERDE B12 VİTAMİNİ VE HASTALIK ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dilek İŞCAN*, Aslı ÇELİK**

** Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Bilimler Bölümü, Nöroloji Anabilim Dalı, Niğde-Türkiye, dilekiscann@gmail.com*

*** Öğretim Görevlisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Bor Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Nörolojik Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Niğde-Türkiye, fztaslicelik@gmail.com*

Giriş: Huzursuz bacak sendromu (HBS), istirahatte daha belirgin olan ve hareketlerle rahatlayan, (akşam/gece meydana gelen) ekstremiteleri sirkadiyen düzende hareket ettirme dürtüsüyle karakterize edilen duyusal-motor nörolojik bir hastalıktır. Toplumun yaklaşık %10'unu etkiyen HBS'nin patofizyolojisi net değildir. Demir eksikliği, hamilelik, böbrek yetmezliği ve romatolojik hastalıklara bağlı sekonder ya da primer HBS ortaya çıkabilir. Ancak bazı vitamin düzeyleri ile ilişkisi netleştirilmemiştir. **Amaç**: Bu çalışma huzursuz bacak sendromu tanısı alan bireylerde B12 vitamini ve hastalık şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlandı. **Yöntem**: Çalışmaya Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Polikliniği'ne başvurmuş, 18-65 yaş arası, Uluslararası Huzursuz Bacaklar Sendromu Çalışma Grubu'nun (IRLSSG) tanı kriterlerine göre HBS tanısı almış bireyler dahil edildi. Hastalara Uluslararası HBS Çalışma Grubu Derecelendirme Ölçeği (IRLSSGRS) uygulanarak hastalık şiddeti belirlendi ve hastaların aynı gün B12 vitamini düzeyine bakıldı. **Bulgular**: Çalışmaya HBS tanısı almış 29 kadın (%54.7) ve 24 erkek (%45.3) olmak üzere toplam 53 birey dahil edildi. Bireylerin ortalama yaşı 51.77±12.45 olarak hesaplandı. HBS etiyolojisi incelendiğinde 34'inin (%64.2) primer HBS, 19'unun (%35.8) sekonder HBS olduğu görüldü. B12 vitamini düzeyinin 314.11±108.87 olduğu belirlendi. 7 (%13.2) bireyin B12 vitamin değerinin düşük (<200pq/mL), 46 (%86.8) bireyin B12 Vitamin değerinin normal (>200pg/mL) olduğu saptandı. Hastaların HBS şiddetinin 22.79±7.50 olduğu bulundu. 2 (%3.8) bireyin hafif HBS'si, 18 (%34) bireyin orta HBS'si, 23 (%43.4) bireyin ciddi düzeyde HBS'si ve 10 (%18.9) bireyin çok ciddi HBS'si olduğu belirlendi. HBS şiddeti ile B12 vitamini arasında ilişki olmadığı görüldü (p:0.863). **Tartışma ve Sonuç**: Bu çalışmanın sonucunda HBS hastalarında hastalık şiddeti ile B12 seviyesi arasında ilişki bulunamamış olup, patofizyolojisi net olmayan bu hastalıkta vitamin düzeyleri ile ilişkili daha çok çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Huzursuz bacak sendromu, B12 vitamini, hastalık şiddeti.

Sözel Bildiri

EXPRESSION OF F-ACTIN DURING PREIMPLANTATION EMBRYO DEVELOPMENT IN VITRO

Rüveyda Hilal AKI*, Duygu MUTLUAY**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Department of Histology and Embryology, Burdur, Turkey ruveydahilalaki@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Histology and Embryology, Burdur, Turkey duygumutluay@gmail.com*

The preimplantation embryonic development in mice spans from the fertilization to the implantation of the embryo and its adherence to the uterine wall. After the sperm and oocyte fusion, the zygote undergoes successive mitotic cell divisions, leading to the development of embryos in stages such as 2-cell, 4-cell, 8-cell, morula, and finally, blastocyst. During the blastocyst stage, the mouse embryo is composed of two distinct cell lineages. The outer layer, known as the trophectoderm (TE), contributes to the formation of the embryonic part of the placenta. Meanwhile, the inner cell mass, possessing pluripotent cells, develops into the fetus. Trophoblast cells, originating from the trophectoderm, play a crucial role in facilitating the implantation of the embryo into the uterine wall. F-actin is a major component of the cytoskeleton and is involved in fundamental cellular processes, such as cell division, morphogenesis, and migration. Female CD-1 mice were superovulated by intraperitoneal injection of 5 IU PMSG followed by 5 IU hCG 48 ± 2 h later. After the day mating, mice were sacrificed by cervical dislocation. At 2-cell stage embryos were flushed from the dissected oviducts with FHM HEPES-buffered medium under the stereomicroscope. Embryos were cultured to 8-cell, morula and blastocyst stage. The expression of F-actin in the preimplantation embryo was investigated by immunostaining and the images were assessed using a fluorescence microscope. Embryos were stained with phalloidin, which binds to F-actin including subcortical F-actin, thereby enabling the identification of the periphery of each blastomere. Expression of F-actin at the plasma-membrane and at the surface of contact between blastomeres of embryos at all developmental stages examined. These results suggesting that F-actin is integral to the structural and functional aspects of cells during preimplantation embryo development. Its involvement in cell shape, adhesion, movement, polarity, cytoskeletal dynamics and implantation.

Keywords: Embryo development, F-actin, Mouse, Preimplantation

Sözel Bildiri

TERMİNAL DÖNEMDE HASTAYA BAKIM VEREN HEMŞİRELER VE İNFORMAL BAKIM VERİCİLERİN ÖZBAKIM GÜÇLERİ VE MERHAMET DÜZEYLERİ ARASINDAKI İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (ÖN VERİ)

Dilek Baykal*, Ayşenur Şahin Eraslan, Ezgi Nur Akar*, Mihriban Yilmaz*****

** İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, dilek.baykal@atlas.edu.tr; ezgi.akar@atlas.edu.tr*

***İstanbul Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi, Palyatif Bakım Ünitesi Hemşiresi, ayseshn.19@gmail.com*

**** Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Palyatif Bakım Ünitesi Sorumlu Hemşiresi, mihriban.yilmaz05@gmail.com*

Giriş: Ölüme yaklaşan hastanın bakımı kompleks ve uzun süreli olabilmektedir. Bu hastaların sağlık bakım merkezlerinde beslenme, solunum, yeterli hidrasyonun sağlanması ve bakım ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Hastaların bakım ihtiyaçları bakım vericiler ve hemşireler tarafından karşılanmaktadır. Merhamet kişinin hem kendine yönelik hem de başkalarına yönelik geliştirilmesi gereken terapötik bir hedef olarak belirtilmektedir. Ancak uzun süreli hastaya bakım verme, bakım verme yükü bakım vericilerin ve hemşirelerin merhamet duygularının etkilenmelerine yol açabilmektedir. **Amaç:** Bu doğrultuda bu çalışmada terminal dönemde hastaya bakım veren informal bakım vericilerin ve hemşirelerin, öz bakım güçleriyle merhamet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlanmaktadır. **Materyal ve Method:** Bu çalışma tanımlayıcı ve ilişki arayıcıdır. Eylül 2023- Ağustos 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilecektir. Çalışma için İstanbul Atlas Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alındı. (31.08.2023/30057) Çalışmanın amacı açıklandıktan sonra katılmayı kabul eden yazılı ve sözlü onamları alınan palyatif bakım ünitesinde yatan hastaların informal bakım vericileri ve bu ünitede çalışan hemşireler dahil edildi. Bu bildiride 55 bakım verici ve 92 hemşirenin verileri sunulacaktır. Çalışmanın örnekleminde 110 bakım verici ve 110 hemşireye ulaşılması hedeflenmiştir. Verilerin toplanmasında sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yardımcı form, öz-bakım güçlerini ölçmek için öz-bakım gücü ölçeği ve merhamet düzeylerini değerlendirmek üzere merhamet ölçeğinden yararlanıldı. Veriler yüz-yüze olarak toplandı. Verilerin analizinde SPSS 22.0 Windows paket programı kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edildi. **Bulgular:** Bakım vericilerin yaş ortalaması=46.43±11.94, % 81.8'i kadın, %27.3'ü ilkokul mezunu, %58.2'si çalışıyor, %78.2'si geliri giderine eşit, %72.7'si evli, %38.2'si eş ve çocukla

yaşıyor, %74.5'inin sağlık sorunu yok, %96.4'ü hastasına gönüllü bakıyor, %54.5'i bakım vermede kendini kısmen yeterli hissediyor, %87.3'ü bakmak zorunda olduğu başka birisi yok, %56.4'ünün yardım alabileceği biri yok, %89.1'i çocuk bakım verenlerden oluşmaktadır. Hemşirelerin ise yaş ortalaması=30.57±6.94, % 83.5'i lisans mezunu, %79.1'inin geliri giderine eşit, %53.8'i bekar, bölümde çalışma süresi 4.63±4.09 yıl, mesleki tecrübeleri 8.69±7.71 yıl olduğu bulunmuştur. Hemşireler ile bakım vericilerin merhamet düzeyi ölçeği alt grupları ve toplam puanlarının korelasyonunda anlamlılık bulunmadı ($p > 0.05$). Hemşireler ile bakım vericilerin öz bakım gücü ölçeği puan ortalamaları korelasyonunda anlamlılık bulundu. Hemşirelerin öz- bakım gücü puan ortalamaları bakım vericilerin puan ortalamasına göre anlamlı düzeyde daha yüksekti. ($p<0.05$). **Sonuç:** Bu çalışmada bakım vericilerle hemşireler arasında merhamet düzeyleri arasında fark bulunumazken, bakım vericilerin öz bakım gücünün hemşirelere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşıldı. Özellikle palyatif bakım ünitelerindeki bakım vericilerin kendilerine ve hastalarına daha iyi bakmaları ve daha az yük yaşamaları için özbakım güçlerinin desteklenmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşire, Bakım Verici, Merhamet, Özbakım, Terminal Dönem

IHSLC

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF COMPASSION FATIGUE AND WORK VOLITION OF NURSES WORKING IN INTENSIVE CARE UNITS DURING COVID-19: A CROSS-SECTIONAL SURVEY

Fatma SAHIN*, Sonay GOKTAS*, Elif GEZGİNCİ*

** University of Health Sciences, Hamidiye Faculty of Nursing, Department of Surgical Nursing, İstanbul, Turkey, fatmaozdemir_ist@hotmail.com , sonay.goktas@sbu.edu.tr, elif.gezginci@sbu.edu.tr*

Background: Healthcare professionals have had to deal with traumatic and complex situations in the work context. In these particularly stressful situations, many professionals may develop compassion fatigue, which puts them at risk for mental health problems.

Aim: This study aimed to determine the compassion fatigue and work volition of nurses working in the intensive care units during the COVID-19 pandemic.

Methods: This descriptive, cross-sectional study was conducted with a sample of 308 nurses working in the COVID-19 intensive care units of the pandemic hospitals affiliated with the Ministry of Health in the Istanbul province, Turkey, between February and May 2021. Data were obtained using the Personal Characteristics Form, the Compassion Fatigue-Short Scale and the Work Volition Scale. The obtained data were asses with the SPSS 22.0 statistical program.

Results: It was determined that the mean age of the nurses participating in the study was 30.32±10 years; 80.2% were female, and 23.4% had been working for 1-3 years. The compassion fatigue total mean score was 79.91±25.04, while the work volition total mean score average was 50.28±10.65, which was found to be moderate. In the nurses' compassion fatigue sub-dimensions, the mean for occupational burnout was 49.12±15.61, and the secondary trauma mean was 30.78±10.92. A weak positive correlation was found between the nurses' compassion fatigue and work volition total scores (r= 0.235,p<0.001).

Discussion and Conclusion: Overall, this studyfindings indicated that a significant increase in compassion fatigue was associated with increased work volition. The findings suggest that organizational factors affecting nurses' working conditions are important and should not be ignored.

Keywords: Compassion fatigue; COVID-19; intensive care nurse; work volition.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ILIOTIBIAL BAND TENSION AND PES PLANUS IN UNIVERSITY STUDENTS

Bahar Demirhan[1], Hatice Merve Yaman[2], Zeynep Ekiz[3], Kamil Yılmaz[4]

1Medical Park Antalya Hospital, Antalya, Turkey, bahar190555@gmail.com,

2Konya, Turkey, haticemerveymn@outlook.com,

3 Halil Bulut Special Education and Rehabilitation Center, Konya, Turkey, zeynep.ekiz1999@gmail.com,

4KTO Karatay University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Konya, Turkey, fztkamilyilmaz@hotmail.com

Background: Iliotibial band tension may cause the development of genu valgum in the knee, which may adversely affect lower limb mechanics, including the foot. **Aim:** The aim of this study was to investigate the relationship between iliotibial band tension and pes planus. **Methods:** In this cross-sectional study, a total of 39 university students, 30 females and 9 males, aged 18-25 years (mean age: 21.44 ± 1.31 years), participated. The iliotibial band (ITB) tension of the participants was evaluated by measuring the Ober inclination angle (OIA). According to the OIA results measured using an inclinometer device in the Ober Test position, the participants were divided into two groups as individuals with ITB tension (OIA below 24.59 degrees) and individuals without ITB tension (OIA above 24.59 degrees). Pes planus evaluation was performed using the Feiss line method. **Results:** Pes planus was found in 18 (94.7%) and 13 (65%) participants with and without ITB tension. The majority of them had 1st degree pes planus (23 right - 74%, 20 left - 64.5%) and the rest (8 right - 26%, 11 left - 35.5%) had 2nd degree pes planus. No correlation was found between ITB tension and pes planus. On the other hand, there was a significant difference in the incidence of pes planus between the groups with and without ITB tension (p=0.044). **Discussion and Conclusion:** The incidence of pes planus was found to be higher in individuals with ITB tension. Moreover, this rate was significant when compared with individuals without ITB tension. On the other hand, the relationship between ITB tension and the presence of pes planus was not significant.

Keywords: Iliotibial Band Tension, Ober Test, Inclinometer, Pes Planus

Poster Bildiri

EVSİZ BİR BİREYİN ERGOTERAPİ PERSPEKTİFİYLE İNCELENMESİ

Sümeyye SARIŞAHİN*, Ümit UĞURLU**

** Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, sumeyye.sarisahin@bezmialem.edu.tr*

*** Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul, Türkiye, uugurlu@bezmialem.edu.tr*

Background: Evsizlik bireyi, aileyi, çevreyi ve toplumu etkileyen; yoksulluk, sağlık, okupasyon, iş, eğitim, şiddet, suç gibi birçok alanla örtüşen sosyal bir sorundur. **Aim:** Evsiz bireylere ihtiyaçlarına uygun olarak kişiselleştirilmiş bir tedavi planı oluşturmak için kapsamlı bir değerlendirmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada evsiz bir bireyin ergoterapi perspektifiyle biyopsikososyal olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Method**: Ergoterapi değerlendirmesinde veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu, Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Formu (WHOQOL-BREF-TR), Adolesan/ Yetişkin Duyu Profili Anketi, Okupasyonel Denge Anketi ve Kanada Aktivite Performans Ölçümü Formu kullanılmıştır. **Results:** Değerlendirilen olguda yaşam kalitesine ilişkin genel, psikolojik ve sosyal ilişkiler alt parametrelerinde düşük skor görülmüştür. Duyu profili alt parametrelerinde kayıt çoğu insandan fazla; kaçınma ve hassasiyet çoğu insandan çok daha fazla şeklinde skorlanmıştır. Kendine bakım performans alanında özellikle temel günlük yaşam aktiviteleri içerisinde yer alan yemek yeme ve banyo yapma aktivitelerinde zorluk yaşandığı belirtilmiştir. Ayrıca yapılan görüşmelerde çoğunlukla sosyal ve ekonomik kaynaklı çeşitli okupasyonel adaletsizlikler kaydedilmiştir. Bu bulgular, evsiz bireylerin yaşadığı zorluklara dikkat çekmekte ve evsiz bireylerin yaşamlarını iyileştirmek için gereken önlemlerin alınmasını vurgulamaktadır. **Discussion and Conclusion:** Evsizlik deneyimi yaşamış bireylerle çalışırken travma farkındalığına sahip olmak ve tedavi planını buna göre ayarlamak önemlidir. Evsiz bireyleri toplum kaynaklarına yönlendirerek, onların günlük ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olunabilir. Konut hizmetleri, gıda yardımları, sağlık hizmetleri gibi kaynaklardan haberdar olmalarını sağlamak önemlidir. Ayrıca ergoterapist olarak evsiz bireylerle çalışmak, duyarlılık, empati ve etkili iletişim becerileri gerektiren özel bir süreçtir. Bu stratejiler, terapötik bir ortam sağlamak ve evsiz bireylerin yaşamlarında olumlu değişikliklere öncülük etmek adına yardımcı olur. Toplum ruh sağlığı profesyonelleri ve insan hakları savunucuları, evsiz bireylerin haklarını korumak ve yaşamlarını iyileştirmek için çaba göstermelidirler.

Key Words: Evsiz bireyler, ergoterapi, değerlendirme.

Sözel Bildiri

DEPREM DENEYİMİ YAŞAMIŞ YAŞLI BİREYLERİN DEPREM ALGILARININ BELİRLENMESİ: DURUM ÇALIŞMASI

Dilek Doruk Kondakcı*, Ayşe Gülay Şahan, Aslı Kılavuz*****

**Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Keşan Hakkı Yörük Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Keşan, Türkiye, dilekdoruk72@gmail.com*

***PhD, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Yaşlı Sağlığı Doktora Programı, İzmir, Türkiye, gulaysahan2011@hotmail.com*

**** Doç. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı,Geriatri Bilim Dalı, İzmir, Türkiye, asli.kilavuz@ege.edu.tr*

Giriş: Dünyanın en büyük doğal afetlerinden biri olan depremler orantısız bir şekilde yaşlıları daha çok etkiler. Amaç: Çalışmamızın amacı 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir'de gerçekleşen depremi yaşamış 65 yaş ve üstü bireylerin yaşadıkları depreme ilişkin algıları ile deprem öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin önerilerinin belirlenmesidir. **Yöntem:** Araştırma, Eylül 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Geriatri Polikliniği'ne başvuran, 30 Ekim 2020 İzmir depremini yaşamış 65 yaş bireylerle yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden açıklayıcı/tanımlayıcı durum çalışmasıdır. Bu araştırmada kolay ulaşılabilirlik ve ölçüt örnekleme yöntemlerinden yararlanılarak belirlenen çalışma grubu toplam 25 kişiden oluşmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yüz yüze görüşme yoluyla elde edilmiştir. Bu araştırmada elde edilen verileri analiz etmek için betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara ilişkin kodlar, ilgili temalar altında toplanarak görselleştirilmiş ve doğrudan alıntılarla desteklenerek yorumlanmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların çoğunluğunun 71-76 yaş arasında (%36), %56'sının kadın, %32'sinin ilkokul mezunu, %44'ünün deprem sırasında yalnız olduğu %72'sinin depremi evinde yaşamış olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda deprem sırasında ve sonrasında en fazla korku ve panik durumunun yaşandığı, deprem haberlerinin en fazla üzüntüye neden olduğu, deprem ile ilgili en fazla kaygının ise daha şiddetli bir deprem yaşama kaygısı olduğu saptanmıştır. Araştırmada, katılımcıların deprem öncesine yönelik deprem çantası hazırlanmalı, deprem sırasına yönelik yaşam üçgenine sığınılmalı ve deprem sonrasına ilişkin olarak ise ekonomik problemler çözülmeli önerilerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Depremler sırasında ve sonrasında yaşlı bireylerin yaşadıkları zorlukların, olası bir depreme yönelik kaygılarının, olası bir deprem öncesinde, sırasında ve sonrasında alınması gereken önlemlerle ilgili görüşlerinin tespit edilmesi; yaşlı bireylere uygun bir yaklaşım oluşturulmasını ve yaşlı bireylerin ihtiyaçlarının daha etkili olarak karşılanmasını sağlayabilir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak, yaşlı bireylerin afet sırasında ve sonrasında yaşadıkları zorlukları araştırmak ve onların farklı bağlamlardaki deneyimlerini ve önerilerini belirlemek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Afet, Afet Algısı, Yaşlı Birey

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE DÜŞÜK DOZ LAZER BİYOSTİMÜLASYONU

Müge ÇINA[1], Merve GÜLTEN[1]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş Çene Cerrahisi AD, Isparta, Türkiye, mugecina@hotmail.com, mervee103.mg@gmail.com

LASER (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation) radyasyonun uyarılmış emisyonu ile ışığın güçlendirilmesi anlamına gelir. Tıbbi lazerlerin ortaya çıkışından sonra, tıbbın birçok alanında sayısız uygulama rapor edilmiştir. Düşük enerjili lazerler son 35 yılda çeşitli ağrılı durumlarla yumuşak doku zedelenmelerinin tedavisinde, özellikle güvenilir konservatif bir yöntem olmalarıyla geniş kullanım alanı bulmuştur. Düşük seviyeli veya soğuk lazerler, çıkış gücü genellikle 500 mW'tan düşük, dokularda termal etkilere sebep olmaksızın "Fotobiyostimülasyon" olarak adlandırılan, ışıkla indüklenen kademeli hücresel reaksiyonlara yol açan lazerlerdir. Düşük seviyeli lazerlerde bu ışık özelliğinin elde edilmesindeki en önemli faktör birim alana düşen enerji yoğunluğudur. Günümüzde düşük doz lazer biyostimülasyonu (DDLB) amacıyla genellikle semikondüktör Galyum-Alüminyum–Arsenit (700-940 nm) veya Indiyum-Galyum-Arsenit-Fosfit (600-680 nm) diyot lazerler kullanılır. İn vivo ve in vitro çalışmalar, DDLB'nin osteojenik faktörleri aktive ederek kemik iyileşmesini iyileştirebileceğini göstermiştir. Ayrıca, DDLB iyileşmenin erken evresinde kemik oluşumunun önemli bir bileşeni olan anjiyogenezi de uyarabilir ve hücre çoğalmasını tetikleyebilir. DDLB tedavisi diş hekimliğinde sinir parestezi tedavisi, peri-implantitis tedavisi, TME rahatsızlıklarının tedavisi, kemik iyileşmesini hızlandırmada (özellikle dental implant uygulamaları sonrası), dentin desensitizasyonu, aftöz lezyonların tedavisi, yumuşak ve sert dokuya ait tüm cerrahi girişimler sonrası destekleyici tedavi gibi birçok amaçla kullanılmaktadır. Bu derleme düşük doz lazer biyostimülasyonunun faydaları ve diş hekimliğindeki kullanım alanları hakkında genel bir bakış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lazer, Düşük doz lazer biyostimülasyonu, Fotobiyomodülasyon

Sözel Bildiri

DİLİMLENMİŞ ISPARTA AYVALARININ KURUTMA DAVRANIŞININ MATEMATİKSEL MODELLENMESİ

Tuğba Yaman[1], Mahmut DOĞANTÜRK[1,2], Yusuf YILMAZ[3]

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilimsel ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye mdoganturk@mehmetakif.edu.tr

[3]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye yusufyilmaz@mehmetakif.edu.tr

Giriş: Kurutma işlemi, tarım ürünlerinin mevsim dışında tüketilmesini, ekonomik kazanç elde etmeyi, taşıma ve depolama süreçlerinde daha fazla ürün taşımak veya depolamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu işlem, suyun uzaklaştırılmasıyla ürünlerin raf ömrünü artırarak daha uzun süre dayanmasını sağlar. Bu sayede gıda güvenliği artırılır ve farklı mevsimlerde ve bölgelerde ürünlerin tüketilmesi mümkün olur. **Amaç:** Bu çalışmada, Isparta'dan yerel bir üreticiden temin edilen ayvalar iki farklı kurutma yöntemi ile kurtulmuş ve ayvaların kuruma davranışına ait kinetik modelleme yapılmıştır. **Yöntem:** 1,0x2,5x4,5 cm boyutlarında kesilmiş ayva dilimleri, laboratuvar tipi zorlamalı konveksiyonel kurutucu ve ev tipi meyve/sebze kurutma cihazında iki farklı sıcaklıkta (50 ve 70°C) kurutulmuş ve kurutma sürecinde ayva dilimlerinin ağırlık kayıpları birer saatlik aralıklarla takip edilmiştir. **Bulgular**: Ayva dilimlerinin kuruma davranışı iki farklı kurutma yöntemi kullanılarak belirlenmiş ve kurutma verilerine en uygun kinetik model seçilmiştir. En uygun model seçiminde en yüksek ayarlanmış R-kare ve en düşük RMSE değeri dikkate alınmıştır. Araştırma bulguları, zorlamalı konveksiyonel kurutucuda 50 ve 70°C'de sırasıyla Page modeli ile Midilli ve Küçük modelinin, ev tipi kurutucuda ise her iki sıcaklıkta da Midilli ve Küçük modelin en uygun olduğunu göstermiştir. **Tartışma ve sonuç**: Ev tipi kurutucuda kurutulan ayva dilimlerinde aynı sıcaklık ve sürede daha yüksek nem kaybı belirlenmiştir. Ev tipi kurutucularda kurutulan ayva dilimlerinin kurutma davranışı, zorlamalı konvektif tipi kurutucudaki dilimlerin davranışından özellikle de düşük sıcaklıkta (yani 50°C'de) farklılıklar göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Ayva, Isparta, Kurutma Kinetiği, Matematiksel Modelleme

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF OBESİTY PREVALENCE, HEALTHY LİFESTYLE BEHAVİORS, AND HEALTH LİTERACY AMONG ADULTS: PURSAKLAR SAMPLE

Hacer Demirköse1 , Furkan Akyüz2* , Mehmet Enes Gökler3

1 Department of Infectious Diseases and Early Warning Republic of Turkey Ministry of Health, General Directorate of Public Health Ankara, Turkey hacer_katirci@hotmail.com

2 Ankara Yıldırım Beyazıt University Department of Public Health Ankara, Turkey furkan_akyuz32@hotmail.com

3 Ankara Yıldırım Beyazıt University Department of Public Health Ankara, Turkey enesgokler@gmail.com

Background/aim: This study was designed to determine the prevalence of obesity among adult individuals in Pursaklar district of Ankara province, to assess their health literacy, and to examine the factors associated with low health literacy.

Materials and methods: This is a cross-sectional study. The sample size calculated with α=0.05, d=5% and 31% obesity prevalence with 95% confidence interval was 327. Individuals who applied to 3 family health centers within 1 month and volunteered to participate in the study were included in the study, and the study was completed with 526 individuals. Categorical variables were presented as number and percentage, and continuous variables were presented as mean ± standard deviation and median (min-max). Chi-squared test was used for categorical variables, Student t test in independent groups for parametric conditions and Mann-Whitney U test for non-parametric conditions.

Results: Among the participants, 40.7% were mildly overweight and 27.8% were obese, and there was a negative correlation between obesity and HL. This relationship may result in people with low HL not engaging in healthy lifestyle behaviors, resulting in the emergence of chronic diseases such as obesity and HT. According to the results of this study, lower levels of health literacy were found with increasing age.

Conclusion: Health literacy plays an important role in health protection, improvement and promotion. Health professionals should pay more attention to the impact of HL on healthy lifestyle behaviors. To increase the impact of health promotion and interventions, we need to improve the health literacy of all individuals.

Key words: Obesity, health literacy, healthy lifestyle behaviors

Poster Bildiri

TIP TARİHİ ÖĞRENİRKEN NELER YAPILABİLİR?

Fuat İnce*, Melisa Kök, Hakan İlbeği** , Refik Erdem Karakulak** , Minel Çiftçi** , Azmi Yüksel** , Serra Beyoğlu** , Beyza Turan** , Cemre Kotan** , Hamza Gavcar** , Mahmut Kamalı** , Efekan Özer** Taylan Palamut** , Melin Güven****

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, incefuat@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dönem III öğrencileri, Isparta, Türkiye*

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem III öğrencilerinden oluşan bir ekiple proje dersi kapsamında Burdur Arkeoloji Müzesi, Araştırma Kütüphanesi ve Doğa Tarihi Müzesi gezisi gerçekleştirildi. Öğrenciler Burdur Arkeoloji Müzesinde Tıp Tarihi dersinde öğrendikleri; özellikle mitolojideki sağlık tanrısı Asklepion, onun kızı ve temizlik tanrıçası kabul edilen Hygia (Hijyen)'in heykellerini, kazılarda çıkartılan cerrahi aletler ve betimlenen gladyatör dövüşlerindeki cerrahi yaralanmaları gözlemlediler. Ardından Burdur Müzesi bünyesinde yer alan Araştırma Kütüphanesinde eski ve yeni harfli Türkçe eserler hakkında bilgi aldılar ve ilk cildinden itibaren tüm sayıları bulunan ve muhafaza edilen Türk Tarih Kurumu yayını olan "Belleten" dergisindeki tıp tarihi ve tıp konulu çalışmaları incelediler. Bunlara ek olarak Doğa Tarihi Müzesinde de Isparta ve Burdur'un yer aldığı göller yöresinin geçmişten günümüze gelişimiyle ilgili bilgi edindiler. Öğrencilerin beyanları, zorlu ve yoğun geçen ders dönemleri esnasında gerçekleştirilen bu gezinin hem stres seviyelerini aşağıya çekmekte hem de öğrendiklerini pekiştirmekte ve merak uyandırmada çok yardımcı olduğu yönündeydi. Tıp fakültesi öğrencilerinin teorik Tıp Tarihi derslerine ek olarak örenyeri ve müzelere yapılabilecek gezilerle ve söz konusu derslerin öğretim üyeleri ile müze yetkililerinin destekleriyle gerçekleştirilebilecek araştırmalarla öğrendiklerini pekiştirebileceklerini düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Tıp Tarihi, Müze, Öğrenme, Gezi

Sözel Bildiri

YAŞLI BİREYLERDE AĞRININ KONFOR DÜZEYİNE ETKİSİ

Derin KÖKSAL Yasemin YILDIRIM Yağmur ARTAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir Buca Seyfi Demirsoy Eğitim Araştırma Hastanesi, 3.Basamak Anestezi Yoğun Bakım Ünitesi derin_kksal@hotmail.com

Profesör, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim dalı

yasemin.kyildirim@ege.edu.tr

Araştırma görevlisi, Ardahan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim dalı

ygmr-artan@hotmail.com

Giriş: Günümüzde yaşlı nüfusu giderek artmaktadır. Yaşlı bireyler yaygın semptomun ağrı olduğu birçok hastalıkla mücadele eder. Ağrı yaşlı bireyde tespit ve tedavi edilemediğinde bireyin yaşam kalitesini ve konforunu olumsuz etkiler.

Amaç: Bu çalışma; 65 yaş ve üzeri bireylerin deneyimledikleri ağrının konfor düzeylerine etkisini incelemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan çalışmanın örneklemini Mayıs 2022-Haziran 2023 tarihleri arasında İzmir'de ikamet eden, online (Google form üzerinden) ulaşılabilen toplumdaki 65 yaş ve üstü 245 yaşlı birey oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak; Birey Tanılama Formu, McGill Ağrı Ölçeği Kısa Formu ve Genel Konfor Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 74.08±7,80 yıl olmakla birlikte %56,3'ü kadındır. Genel Konfor Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları; 3.35±1.17, 3.41±1.31, 3.42±1.48 ve 3.23±1.10'dir. McGill Ağrı Ölçeği alt boyutları puan ortalamaları; 12.48±8.73, 3.40±4.13, 15.90±11.93, 2.14±1.28 ve 5.28±3.12 'dir. Genel Konfor Ölçeği ve McGill Ağrı Ölçeği puanları arasındaki ilişki incelendiğinde negatif yönde güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Tartışma Ve Sonuç: Çalışmamızda yaşlı bireylerin konfor düzeyinin orta, ağrı düzeylerinin ise düşük olduğu saptanmıştır. Ağrı ve konfor düzeyi arasında ise negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yaşlılarda ağrı ve konfor bağlantısının incelenip hemşirelik girişimlerinin planlanması ile; yaşlı bireylerin daha sağlıklı, konforlu ve tatmin edici bir yaşam sürmelerine katkıda bulunabilir.

Anahtar sözcükler: Ağrı, Konfor, Yaşlı.

Sözel Bildiri

MESLEKLER ARASI EĞİTİM BAĞLAMINDA POPÜLER İKİ DİZİNİN KARŞILAŞTIRMALI ELEŞTİRİSİ:"DR. HOUSE" VE "NEW AMSTERDAM"

Hayrettin Melih Aycı*, Seda Nur Aydoğdu, Mukadder İnci BAŞER KOLCU***,*****

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem 3 öğrencisi, Isparta, Türkiye, aycmelih@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem 5 öğrencisi, Isparta, Türkiye, sedanuraydogdu00@gmail.com*

**** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD, Isparta, Türkiye **** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta, Türkiye, incikolcu@gmail.com*

Giriş: Sağlık profesyoneli eğitiminde yeni mezunların çalışma hayatına hazır olması için gerekli olan disiplin bilgisinin derinliğini geliştirmek sağlık profesyoneli yetiştiren eğitim kurumlarının görevi olarak görülmektedir. Bu görevin yanı sıra mezunların sağlık hizmet sunumunda başarılı profesyoneller olmaları için eğitim kurumlarının ekip bilinci ve meslekler arası iletişim yetkinliklerini geliştirmek, mesleklerin rol ve sorumluluklarına ve meslekler arası etik davranışlarına dair farkındalığı arttırmak gibi birincil görevleri de mevcuttur. Alan yazın incelendiğinde bu amaçların sağlanması için meslekler arası eğitim yaklaşımı tercih edilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı ''Özel Çalışma Modülü'' olarak tanımlanmış "Sağlıkta Meslekler Arası Eğitim" dersi kapsamında öğrencilerin popüler dizi filmler arasında yer alan ve sağlık hizmet sunumunun konu olarak yer aldığı ''Dr. House'' ve ''New Amsterdam'' isimli dizileri izleyerek meslekler arası eğitim yeterlikleri çerçevesinde bu dizilere yönelik karşılaştırmalı eleştirel bir değerlendirme yapmalarını sağlamaktır.

Yöntem: Fakültemizde Dönem 3 eğitim programı içerisinde 14 hafta süre ile sürdürülen Özel Çalışma Modülü dersleri yer almakta ve seçmeli ders olarak öğrenci grupları tarafından seçilmektedir. Bu dersler kapsamında 2023/2024 Güz Dönemi'nde 14 öğrenci bu dersi seçmiş ve aktif öğrenmeyi destekleyen öğrenme şekillerinden biri olan sunum yöntemi ile konuya dair araştırma gerçekleştirmişlerdir. Meslekler arası eğitim yaklaşımının tanımlanmasının ardından örnek olguları değerlendirebilmek için klinik gözlem yapmaları istenmiştir. Dersin son görevi olarak klinik gözlemlerini pekiştirmeleri amacıyla Dr. House ve New Amsterdam isimli dizileri seyrederek dizilerin senaryolarını meslekler arası eğitim kapsamında değerlendirdikleri bir rapor yazma görevi tanımlanmıştır. Elde edilen gözlem raporları nitel analiz yöntemlerine göre üç araştırmacı tarafından değerlendirilerek meslekler arası eğitim yeterlikleri çerçevesinde 4 ana temada uygun içerikler kodlanarak tematik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular ve Tartışma: Analiz sonuçlarında temalar ve içeriğindeki kodlar sırasıyla; meslekler arası iletişim (7 kod), ekip çalışması (4 kod), etik kurallar (3 kod), roller ve sorumluluklar (3 kod) olacak şekilde toplamda 4 tema 17 kod oluşturulmuştur. Temalar altında tartışılan başlıklar incelendiğinde öğrenenlerin iki diziden de yaptıkları çıkarımlar değerlendirildiğinde; meslekler arası iletişim teması altında insanların değişime olan dirençlerinin ve değişimden kaçınma davranışlarının iletişimi de olumsuz etkileyebileceği, ekiplerin ortak amaç ve dil birliğini sağlamaları gerektiği, sürekli öğrenmeye açıklığın ya da yanlış uygulamaların önüne geçilmesi hususunda ortak anlayışın sağlanması gerektiği ve uygun üslup ve açık bir iletişim ile her türlü sorunun sağlık hizmet sunumunda aşılabileceği görüşü oluşmuştur. Ekip çalışması başlığı incelendiğinde, etkili bir ekip olunabilmesi için özellikle işe yeni başlayanlara ılımlı yaklaşma ve onları desteklemenin, ekip içi iletişimin olumlu bir şekilde yönetilmesi gerektiğinin, alt/üst, tecrübeli/tecrübesiz gibi ayrımların ekiplerde olabileceğinin fakat bunların sağlık profesyonellerinin rolleri temelinde yapılmasının uygun olmadığının, her türlü ekip üyesinin uygun hasta bakımının sağlanabilmesi için uyum içinde çalışması gerektiğinin altı çizilmiştir. Yine meslekler arası etik davranışlar için temelde hasta-sağlık çalışanı ilişkisinin etik olarak sürdürülmesi gerekliliğin, hasta-odaklı yaklaşım ve hastaların haklarına saygının, sağlık çalışanlarının etik değerlere uygun hareket etmelerinin gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca insana saygının ve iletişimde etiğin, sağlık profesyonellerinin hastalarıyla empati kurmalarının ve etik standartlara uygun davranmalarının gerekliliği ortaya konmuştur. Rol ve sorumluluk bağlamında ekiplerdeki liderlerin duygu ve düşüncelerinin ekibe açıkça ifade edilmesinin önemi, yenilikçi düşünce ve pozitif etkileşime açıklığın özellikle ekiplerde her bireye ayrı ayrı ihtiyaç duyulabileceğinin bilincinde olunması gerektiği vurgulanmıştır. Uygulama önündeki yanlışlar ve eksikliklerin hastaların hayatlarında risk oluşturduğu bilincinin öğrencilerde oluştuğu gözlenmiştir. Sonuç olarak gözlem raporları neticesinde her iki dizinin uygun ve uygun olmayan davranışları içerdiği ve meslekler arası etkileşim açısından öğretici olduğu kanaati oluşmuştur.

Anahtar kelimeler: Meslekler arası eğitim, ekip çalışması, meslekler arası iletişim, nitel analiz

Sözel Bildiri

PREPARATION OF LOW MOLECULAR WEIGHT HEPARIN/PROTAMINE (LMWH/P) NANOPARTICLE USING ENOXAPARIN SODIUM

Gülsemin ÇİÇEK*, Fatma ÖZ BAĞCI*

** Necmettin Erbakan University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Konya, Turkey, gulseminyuksel@gmail.com*

Background: Recently, low molecular weight heparin (LMWH) and protamine (P) have attracted attention as leading bionomaterials in tissue engineering, cell-based therapy, and regenerative medicine. LMWH/P nanoparticles are a sufficient carrier for both growth factors and stromal cells such as adipose-derived mesenchymal stem cells and bone marrow-derived mesenchymal stem cells and are a functional covering matrix for their culture. For this purpose, deltaparin sodium is generally used as LMWH.

Aim: The aim of this study is to obtain nanoparticles using enoxaparin sodium and protamine.

Methods: 3 mL protamine sulfate solution (10 mg/mL; Pamintu, Koçsel İlaç, Türkiye), 6.5 mL enoxaparin sodium (Oksapar 40 mg/ 0.4mL, Koçak Farma İlaç, Türkiye) solution was mixed drop by drop by vortexing for approximately 2 minutes. The LMWH/P nanoparticle solution was then centrifuged at 1800 rpm for 10 minutes and washed with physiological saline in order to concentrate the amount of microparticles and remove unreacted particles.

Results: We evaluated the mixture we obtained visually and under a inverted microscope (Nikon Eclipse TE300, Nikon Inc., Melville, NY, USA). We observed the formed nanoparticles under an inverted microscope at 40x magnification.

Discussion and Conclusion: In previous studies, LMWH/P nanoparticles were obtained using Dalteparin Sodium. We used enoxaparin sodium, a low molecular weight heparin type that is easier to access in our country.

Anahtar Kelimeler: Low molecular weight heparin; protamine; nanoparticle

Sözel Bildiri

TAM PROTEZLERDE KULLANILAN GÜNCEL KAİDE MATERYALLERİ: DERLEME

Işın Kürkçüoğlu* Yonca Özdemir**

** Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*
isinkurkcuoglu@sdu.edu.tr

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*
yoncaozdemir@sdu.edu.tr

Tüm dişlerini kaybetmiş hastalarda en fazla uygulanan tedavilerden biri tam protezlerdir. Tam protezlerde kaide materyali olarak metaller ve polimerik materyaller sıklıkla kullanılır. Bu materyaller içinde en çok kullanılan polimer Polimetil metakrilattır. Bu materyal üretim kolaylığı, düşük maliyetli olması, ağız ortamında stabil olması ve kabul edilebilir estetik gibi birçok avantaja sahiptir. Bununla birlikte, boyutsal değişiklik, zayıf mekanik özellikler ve polimerizasyon sonrası büzülme gibi dezavantajları bulunmaktadır. Başka bir kaide materyali olan Poliamid sınıfına giren termoplastik polimerler, kondenzasyon reaksiyonu ile polimerize olurlar ve solventler içerisinde çözücülüğünün az olması, yüksek ısı dayanıklılığı ve elastik yapısı ile daha yüksek mukavemet sağlarlar. Fakat su absorbsiyonu, yüzey pürüzlülüğünün fazla olması, bakteriyel kontaminasyon, renkte bozulma ve polisaj zorlukları nedeniyle kullanımı sınırlıdır. Bilgisayar destekli tasarım/bilgisayar destekli üretim (CAD/CAM) teknolojisi, diş hekimliği alanında giderek daha popüler hale gelmektedir. Freze cihazlarıyla gerçekleştirilen eksiltmeli üretim yönteminde kullanılan prepolimerize polimerler konvansiyonel yöntemle üretim tekniklerine göre daha az boyutsal değişikliğe uğrar ve daha iyi bir uyum sağlar. Bu polimer reçine blokların ıslanabilirliği daha yüksek, rezidüel monomer içeriği daha düşük, renklenmeye daha dayanıklı, daha yüksek bir elastisite modülü, eğilme ve kırılma direncinin daha fazla olduğuna dair kanıtlar elde edilmiştir. Diğer bir yöntem olan eklemeli üretim yani bilinen ismiyle 3 boyutlu yazıcılar ise materyali katman katman ekleyip birleştirerek istenilen geometrideki cismi üretmeyi amaçlamaktadır. Bu yöntemle üretilen polimerler düşük monomer içeriğine sahiptir ve üstün bağlanma özelliği gösterirler. Bu derlemede güncel üretim teknikleri ile kullanılmaya başlanan kaide materyallerinin özellikleri ve avantajları anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: protez kaide materyalleri, poliamid, CAD/CAM, eksiltmeli yöntem, eklemeli yöntem

Sözel Bildiri

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE YAPILMIŞ KOLONOSKOPİK İŞLEMLERİN ULUSLARARASI STANDARTLARA DAYALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğçe Taşar Yıldırım* , **Orhan Kürşat POYRAZOĞLU****

* *Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği, Elazığ, Türkiye ttasar_09@hotmail.com*

** *Medikal Park Florya Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul, Türkiye okpoyrazoglu@yahoo.coom*

Giriş: Kolorektal lezyonları erkenden saptayabilmek ve bu lezyonlardan kanser gelişimini önlemek amacıyla tarama programları yapılmaktadır. Tarama programlarının başarılı olabilmesi kolonoskopi işleminin kalite kriterlerine uygun olarak yapılmış olmasına bağlıdır. Kolonoskopilerin genel performansını optimize etmek için American Society for Gastrointestinal Endoscopy (ASGE) ve European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE) tarafından birçok kalite parametresi belirlenmiştir. Bu kalite kriterleri temel olarak; kolonoskopi öncesi yeterli bağırsak temizliğinin yapılmış olması, adenom tespit oranı, çekal entübasyon oranı gibi parametreleri içermektedir. Bu kılavuzlarda kalite kriterlerine uygunluk arttıkça polip saptama oranının arttığı ve kanser öncüsü lezyonlara müdahale oranının arttığı bildirilmiştir. **Amaç:** Kolonoskopi işleminin etkinliğini arttırmak için uluslararası standartlar belirlenmiştir. Bu çalışmada Fırat Üniversitesi Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği Endoskopi Ünitesinde yapılan kolonoskopik incelemelerin uluslararası standartlara dayalı 'kalite kriterleri'ni taşıyıp taşımadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu çalışmada Fırat Üniversitesi Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği, Endoskopi Ünitesinde Ağustos 2015 – Ocak 2019 tarihleri arasında yapılan kolonoskopik işlemler uluslararası kalite kriterleri olan American Society for Gastrointestinal Endoscopy (ASGE) ve European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE) kılavuzları göz önünde bulundurularak incelendi ve kolonoskopi yapılan 2805 hasta çalışmaya dahil edildi. Kasım 2018 öncesi yapılan işlemlerde bağırsak temizliğinin yeterlilik düzeyi ve temizlik için kullanılan ajan, kolonoskopi çekilme süresi kayıt altına alınmadığından yapılan kolonoskopiler uluslararası nitelikli işlem belirteçleri göz önünde bulundurularak Ağustos 2015- Ekim 2018 ve Kasım 2018 – Ocak 2019 şeklinde iki gruba ayrıldı. **Bulgular:** Çalışmada adenom tespit oranı Ağustos 2015- Ekim 2018 tarihleri arasında kadınlarda %26.4, erkeklerde %36 olarak tespit edildi. Kasım 2018 – Ocak 2019 tarihleri arasında ise bu oran kadınlarda %27.5 erkeklerde ise % 43 olarak saptandı. Çekum entübasyon oranı Ağustos 2015 – Ekim 2018 tarihleri arasında %82, Kasım 2018 – Ocak 2019 tarihleri arasında ise %84.4 olarak saptanmıştır. Sedasyon, Ağustos 2015 – Ekim 2018 tarihleri arasında %91.4 oranında uygulanmış olup Kasım 2018 – Ocak 2019 tarihleri arasında bu oran % 98 olarak saptandı. Kolonoskopi çekilme süresi Kasım 2018- Ocak 2019 tarihleri arasında yapılan kolonoskopilerde kayıt altına alınmış olup ortalama çekilme süresi 13.6 dakika olarak saptandı. **Tartışma ve Sonuç:** Değerlendirdiğimiz kolonoskopi işlemlerinin adenom saptama oranı literatür ile uyumluyken çekal entübasyon, kolorektal kanser saptama oranı açısından kalite kriterlerinin altında kaldığını ve kullandığımız yöntemlerin geliştirilmesi gereken yönleri olduğunu tespit ettik.

Anahtar kelimeler: Kolonoskopi, Kalite Kriterleri, Adenom Saptama Oranı

Poster Bildiri

OPUNTİA FİCUS-INDİCA BİTKİSİ EKSTRAKSİYONU VE KİTOSAN KATKILI BİYOKOMPOZİT ÜRETİMİ VE BİYOMEDİKAL UYGULAMALARDA KULLANIM POTANSİYELİNİN ARAŞTIRILMASI YÜKSEK LİSANS TEZİ

Müge Keskin*, Aytül Bayraktar**

**Süleyman Demirel Universitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyomühendislik Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE, mugspub@hotmail.com*

*** Danışman:Süleyman Demirel Universitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyomühendislik Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE, aytulb@gmail.com*

Giriş: Günümüzde polimer kullanım alanının artması, çeşitli koşulları da yerine getirebilecek malzeme arayışını beraberinde getirmektedir. Biyopolimerler birçok alanda kullanım açısından gittikçe önem kazanmaktadır. Özellikle son yıllarda, fiziksel ve kimyasal özelliklerinden dolayı endüstride eczacılık, kozmetik, kâğıt, tekstil, tarım, fotoğrafçılık, su ürünleri teknolojisi, doku mühendisliği ve gıda sanayii gibi çok geniş bir kullanım alanına sahiptir. **Amaç:** Bu tez çalışmasında Opuntia-Ficus İndica (Hİ) bitkisi ekstraktı kullanarak Kitosan (KS) katkılı biyokompozit elde edildi. Hİ/KS biyokompozitinin biyomedikal alanlarda kullanım potansiyellerinin belirlenmesi için antibakteriyel ve morfolojik analizleri yapıldı. **Yöntem:** Çalışmada bitkiden ekstraksiyon işlemi ile elde edilen Hİ ekstratı kurutularak %0,025, %0,50 ve %1'lik oranlarda KS çözeltisine eklendi ve biyokompozitler hazırlandı. Hazırlanan biyokompozitlere döküm işlemi ardından antibakteriyel analiz olarak Shake Flask metodu uygulandı ve uv-vis spektrofotometresi ile absorbans değerleri ölçüldü. Numuneler karakterizasyon ve morfolojik analiz için SEM (Scanning Electron Microscopy), FTIR (Fourier Transform Infrared Spectroscopy) ve ELISA testlerine tabii tutuldu. **Results:** Çalışmada hazırlanan biyomateryallerin, yara örtüsü olarak kullanılması ve ilaç kaplaması olarak kullanılmasında farklı oranların, kullanılacağı yeri etkilediği gözlemlendi. **Tartışma ve Sonuç:** Biyomateryallerin sergilediği özellik HI miktarına bağlı olarak değişmektedir. HI miktarı antibakteriyel test, SEM ve FTIR sonuçlarında farklı cevaplar vermiştir. Bu durum, biyomateryalin kullanım alanını etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Antimikrobiyal, biyomedikal, biyopolimer, hint inciri, kitosan, opuntia ficus-indica

Sözel Bildiri

EKG YORUMLAMADAN ÖNCE, DOĞRU ÇEKIM VE KAYIT YAPABILIYOR MUYUZ?

Hasan SARI[*], Ayşe UÇAR[**], Serhat KESRİKLİOĞLU[***], Memduha SARI[****], Ahmet Lütfü SERTDEMİR[*****]

** Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Konya, Türkiye, hasansarimd@gmail.com*

***Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, akkolucar@gmail.com*

****Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp bilimleri Bölümü, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, kesrikserhat@gmail.com*

***** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp bilimleri Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, menduha_akcay@gmail.com*

****** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp bilimleri Bölümü, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, dralsertdemir@gmail.com*

Arka plan: Elektrokardiyografinin (EKG) doğru çekimi ve kayıt altına alınması, doğru değerlendirilebilmesi için önemlidir fakat bu konu yeterince araştırılmamıştır. Amaç: Bu çalışmada öğrenci hekim ve hemşirelerle mezun hekim ve hemşirelerin EKG çekim ve kayıt bilgilerini değerlendirme amaçlanmıştır. Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, Türkiye'de bir üniversitede mezun hekim ve hemşirelerle kardiyovasküler sistemle ilgili eğitimini tamamlamış öğrenci hekim ve hemşireler olmak üzere toplam 243 bireyle tamamlanmıştır. Araştırma Ağustos-Aralık 2023 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmanın değişkenleri tanımlayıcı bilgiler ve EKG çekim ve kayıt bilgileridir. Bulgular: Yaş ortalaması 26.56 ± 6.78 olan katılımcıların 181'i (%74.5) kadın, 62'si (%25.5) erkek olup, 119'u (%49) öğrenci hekim ve hemşire, 124'ü (%51) mezun hekim ve hemşiredir. Katılımcıların 214'ü (%88.1) en az bir kez EKG çekmiş, 212'si (%87.2) bu konuda bir eğitim almıştır. EKG çekimi ve kayıt altına alınması ile ilgili hasta durumu, EKG kayıt ayarı, msn, mV bilgisi, azami QRS sayısı ve bir küçük karenin ne ifade ettiği katılımcıların yarısından fazlasında doğru yanıtlanmıştır. Bunun yanında derivasyon bilgisi, prekordiyal elektrot yerleşimi, EKG kaydında ritim takibinin nereden yapıldığı ve sağ ve posterior EKG çekim bilgisi yeterince yanıtlanamamıştır. Sonuç ve Öneriler: EKG çekimi ve kayıt altına alınması ile ilgili EKG çekimi yapan sağlık profesyonellerinin bilgisi yeterli değildir. Doğru değerlendirmenin yapılabilmesi için bu konuda daha fazla eğitime ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Elektrokardiyografi, Elektrokardiyografi Çekim Bilgisi, Elektrokardiyografi Eğitimi, Elektrokardiyografi Kayıt Bilgisi

Sözel Bildiri

KRİTİK GERİATRİK HASTADA SEPSİSE BAĞLI GELİŞEN DELİRYUM YÖNETİMİNDE NÖROPATİK AĞRI TEDAVİSİNDE KULLANILAN PREGABALİNİN ETKİSİ : OLGU SUNUMU

*** Emine Kaya ÇUBUK , ** Canan Gürsoy , *** Sinan PEKTAŞ , **** Bakiye UĞUR**

**Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (MSKÜ), Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Yoğun Bakım Bilim Dalı, Muğla, Türkiye*

**MSKÜ, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yaşlı Sağlığı Ana Bilim Dalı, Yaşlı Sağlığı Doktora Programı, Muğla, Türkiye, emicubuk@gmail.com*

***Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Yoğun Bakım BD, Muğla, Türkiye, gursoycanan@yahoo.com*

****Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Algoloji BD, Muğla, Türkiye, sinanpektas@yahoo.com*

*****Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Muğla, Türkiye, bakiyeugur@yahoo.com.tr*

Yoğun bakım ünitesinde sepsis ve septik şoka bağlı olarak sıkça karşımıza çıkan deliryumun patofizyoloji halen net olmamakla birlikte nöroinflamasyon ile birlikte görülen farklı mekanizmalar sorumlu tutulmaktadır. Kullanılan sedatifler ve opioidler sepsisle ilişkili deliryum görülme sıkılığını daha da arttırmaktadır. Bu nedenle YBÜ'de anksiyete ve ağrı kontrolü için kullanılan tedavi yöntemlerinin dikkatle seçilmesi, deliryumu önlemede ve/veya süresini azaltmada kritik öneme sahiptir. Antikonvülzan olarak geliştirilen ve yıllardır nöropatik ağrı tedavisinde de kullanılan pregabalinin postoperatif ağrı ve deliryum yönetiminde etkisi araştırılmaya başlanmıştır.

Bu olgu sunumunda ise sepsise bağlı deliryum gelişen olgunun tedavi yönetimi ve kullanılan pregabalin tedavisinin sonuçlarının literatür eşliğinde sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pregabalin, Deliryum, Yoğun bakım ünitesi, Sepsis, Nöropatik ağrı

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF NEUTROPHIL EXTRACELLULAR TRAPS IN CANINE SOFT TISSUE SARCOMAS

Burak YILDIRIM*, Volkan İPEK**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, İnstitute of Health Sciences, Veterinary Pathology Program, Burdur, Turkey, yldrmburak20@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Burdur, Turkey, volkanipek@mehmetakif.edu.tr*

Background: Soft tissue sarcomas pose a significant health threat for dogs, and understanding their progression is crucial for improving diagnosis and treatment. Neutrophil extracellular traps (NETs) have recently gained interest in cancer research. **Aim:** The objective of this research was to investigate the association between the tumor grade and NETs within canine soft tissue sarcomas. **Methods:** In this study, 30 samples of soft tissue tumors were examined. After histopathological assessment, the tumors were classified to subgroups and were further distinguished as benign or malignant. The detection of NETs in the tumor samples was conducted through staining with citrullinated histone-3 (cith3) and myeloperoxidase antibodies. The identification of areas positive for cith3 was used as a basis to evaluate the presence of NETs within the tumor tissues and to conduct a comparative analysis with the tumor grades. **Results:** Cases were sorted by tumor grade for statistical analysis, which showed an increase in NETs in grade III tumors compared to grades I and II, though the increase was not statistically significant. Pearson correlation analysis was used to assess the relationship between NET presence and factors such as mitosis, differentiation, necrosis, and tumor grade, finding no significant correlations. The findings suggest that while NETs were more prevalent in malignant soft tissue sarcomas than in benign tumors, the increase in NETs in higher-grade (grade III) sarcomas compared to lower grades were not statistically significant. Additionally, no significant correlation was observed between the scores of NETs and the parameters of necrosis, differentiation, mitosis, and tumor grade in sarcomas. **Discussion and Conclusion:** Recent research into netosis reveals that NETs are implicated in numerous phases of cancer development, yet several crucial functional aspects remain to be elucidated. To date, there appears to be a lack of studies specifically addressing the involvement of NETs in the context of canine soft tissue sarcomas.

Keywords: Dual Immunohistochemistry, Canine, Neutrophil Extracellular Traps, Soft Tissue Sarcoma

Sözel Bildiri

FARKLI SON YIKAMA SOLÜSYONLARININ DUAL SERTLEŞEN SİMANLARIN DENTİNE BAĞLANMA DAYANIMI ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Amirreza Seyedebrahımı* Meltem Dartar Öztan* Ece İrem Oğuz Emine Odabaşı Tezer***

**Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı*

***Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı*

amirrezaeb93@gmail.com, mdartar18@gmail.com, iremm_kyn@hotmail.com, emiodabasi@gmail.com

Backgraound: The bond strength of fiber posts bonded with a self-adhesive resin cement can be affected by pretreating radicular dentin with different final endodontic solutions. Aim: The aim of this study is; to evaluate the bonding strength of glass fiber posts that cemented by dual-curing self-adhesive cement to root canal dentin which irrigated with different final irrigation solutions (distilled water, 17% EDTA, 2% chlorhexidine digluconate and QMix). Methods: In this study, forty-eight maxillary central teeth were used. All root lengths were adjusted to 14mm. Canals prepared with Ni-Ti rotary file system and 5% NaOCl was used during shaping. Finally canals were irrigated with 17% EDTA followed with distilled water. After obturation of the root canals orofices were filled with temporary filling. The length of the post space was adjusted to 9 mm. According to the final irrigation solution, the specimens were randomly divided into 4 groups; 1. group (Control group): Distilled water 2.group: 5% NaOCl + 17% EDTA 3.group: 2% CHX 4.group: QMix 2in1. The root canals were dried with paper points, and then fiber posts which treated with silane were cemented with self-adhesive dual-curing composite resin cement and polymerized with LED light device for 20 seconds. Horizontal sections with a thickness of (2.0 ± 0.1) mm were obtained, from apical, middle and coronal third regions of each samples. The specimens were placed in the Universal Test device. The force was applied with speed of 1mm / min until bond failure occurred between the fiber post and dentin. Results: The lowest bond strength values were observed in the control group among the groups. The values difference between the CHX group and the control group is significant ($p < 0.05$). EDTA and QMix groups were showed the highest values and no significant difference was found between them ($p < 0.05$). Coronal region of the samples have higher values compared to the apical region ($p < 0.05$). In 17% EDTA, QMix and 2% CHX groups, mixed error was observed more than the other errors (70%, 64% and 50%), while adhesive (S / D) type error was observed the control group more. Discussion and Conclusion: Within the limitations of this study, it may be suggested to use chelating agents as the final irrigation solution after post space preparation to enhance the bond strength of fiber posts.

Anahtar Kelimeler: Bonding strength, chlorhexidine, EDTA, Push-out, QMix, Fiber post

Sözel Bildiri

MESLEKLER ARASI İLETİŞİMDE ÇATIŞMANIN ÇÖZÜMLENMESİ

Hazar Rıza ALTIGÖZ*, Deniz YILMAZ, Elif Nur KAYA***, Mukadder İnci BAŞER KOLCU****,*****

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Isparta, Türkiye altigozhazar@hotmail.com

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Isparta, Türkiye denizyilmaz2433@gmail.com

***Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Isparta, Türkiye elifnurk2002@gmail.com

**** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta, Türkiye, incikolcu@gmail.com

***** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD, Isparta, Türkiye

Giriş: Meslekler arası iletişim, farklı meslek grupları arasında bilgi, fikir ve görüş alışverişi yapmayı ifade eder. Her meslek grubunun kendine özgü terimleri, iş akış planları, görev üzerine farklı beklentileri olduğu için meslekler arası iletişimin sağlıklı sürdürülmesi her zaman kolay değildir. Uygun bir iletişim sağlandığında farklı meslek gruplarının bir arada ortak bilgi ve deneyimlerini paylaşmaları, mevcut sorunlar üzerinde daha etkili ve zengin çözümler üretmelerine katkı sağlayacak, bakış açısı zenginliği ile yenilikçi fikirlerin ortaya çıkmasında etkili olacaktır. Özellikle sağlık alanında insan yaşamının odak nokta olduğu göz önüne alındığında yaşanabilecek iletişim sorunlarının en aza indirgenmesi önemli bir gerekliliktir. **Amaç:** Bu çalışmada, sağlık hizmet sunumunda meslekler arası iletişimin önemine dikkat çekmek üzere literatürde bu alanda yayınlanmış güncel çalışmalar derlenmiştir. **Yöntem:** Bu çalışma kapsamında son on yıllık (2015-2024) alan yazın taranmış, "meslekler arası iletişim" ve " çatışma çözümleri" anahtar kelimeleri ile Google Scholar üzerinden araştırma yapılmış, konuyu inceleyen araştırmalar derlenmiştir. **Bulgular ve Tartışma:** Çalışmamız kapsamında elde ettiğimiz sonuçlara göre sağlık alanının çok farklı meslek profesyonellerini bir araya getirmesi ve iş stresinin görece yüksek olması sebebiyle iletişim sorunlarının sıklıkla yaşanmaktadır. Yaşanan bu iletişim sorunlarının neticelerinin hasta tedavi sürecinde doğrudan olumsuz etkileri olduğu da çalışmalarda rapor edilmiştir. Yaşanan sorunların, hastaların yanı sıra sağlık çalışanlarını, sağlık kurumlarını ve nihayetinde sağlık sistemini etkileyebileceği belirtilmiştir. Ulusal ve uluslar arası toplulukların raporlarında nitelikli bir sağlık hizmetinin sağlanması için sağlık çalışanlarının ekip olarak çalışma becerisi kazanması konusunda mutabakat sağlanmış görüşler mevcuttur. Ekip çalışması içinde sağlıklı bir iletişim öncü şartlardandır. İletişim sorunlarına yönelik sunulan çözümler incelendiğinde, bazı algoritmaların tanımlandığı, hizmet içi ve sürekli eğitim etkinliklerinin, sosyal faaliyet planlamaları ile kişilerin bu yönlü farkındalıklarının artabileceği rapor edilmiştir. Bununla birlikte eğitimin daha

erken evrelerde de planlanması önemli bir çözüm önerisi olarak rapor edilmiştir. Bu nokta, meslekler arası eğitimin geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapmak önerilmektedir. Ayrıca, sağlık hizmetinin geliştirilmesi için meslekler arası iş birliği etkinliklerinin de planlanması önerilmektedir. Meslekler arası eğitim, en az iki farklı meslek mensubunun iş birliğini ve hizmet kalitesini artırmak için bir araya geldikleri birlikte, birbirilerinden bilgi alarak öğrenim sağladıkları eğitim süreçleridir. Meslekler arası eğitimin sağlık alanındaki çalışanlar arasında karşılıklı güven ve saygının geliştirilmesinde, yanlış ve basmakalıp önyargıların ve çalışanlar arasında olumsuz rekabetin giderilmesinde önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu süreç sonucunda birlikte çalışma yeteneğinde artış olabileceği öngörülmüştür. Meslekler arası eğitim sağlık çalışanları arasında bilgi ve becerilerin paylaşılmasını, birbirlerini daha iyi anlamalarını, meslekler arasında paylaşılan ortak değer ve saygı ortamının oluşturulmasını sağladığı alan yazında rapor edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meslekler arası eğitim, meslekler arası iletişim, İletişim sorunları ve çatışma çözüm yöntemleri

IHSLC

Sözel Bildiri

ÇOCUK CERRAHİSİNE YÖNELİK GELİŞTİRİLEN MOBİL SAĞLIK UYGULAMALARI

Yahya ERGEZEN*, Emine EFE**

** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Antalya, Türkiye, yahyaergezen@akdeniz.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Antalya, Türkiye, eefe@akdeniz.edu.tr*

Bu bildirinin amacı çocuk cerrahisine yönelik geliştirilen mobil sağlık uygulamalarını incelemektir. Mobil sağlık uygulamaları dijital sağlık teknolojilerinin farklı alt dallarındaki uygulamalardan birini oluşturmaktadır. Mobil sağlık uygulamaları, sağlıkla ilgili hizmetlerin sürdürülmesinde cep telefonları, hasta izleme cihazları, kişisel dijital asistanlar ve diğer kablosuz cihazlar gibi mobil cihazlar tarafından desteklenen tıbbi ve halk sağlığı uygulamalarını kapsamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün "Sağlık sisteminin güçlendirilmesi için dijital müdahalelere ilişkin öneriler" raporunda mobil cihazların tüm ortamlarda yaygın olarak kullanıldığı, mobil cihazların düşük ve orta gelirli ülkelerde dijital sağlık çabalarına yönelik araştırma ve yatırım için birincil itici güç oluşturduğu ve bu cihazların mobil doğasının hizmet sunumu için benzersiz fırsatlar sunduğu belirtilmektedir. Çocuk sağlığı alanında mobil sağlık uygulamaları bilgilendirme (hastalıklar, tedavi süreçleri, ilaç bilgisi vb.), teşhis (X-ray, CT, MRI taramaları, hastalığın şiddetini sınıflandırma vb.) ve tedavi (ilaç etkileşimleri, ilaç doz hesaplama vb.) amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Mobil sağlık uygulamaları çocuk cerrahisinde elektif cerrahi girişimlerde (tonsillektomi, herni onarımı, sünnet vb.), organ nakli sonrası evde bakım sürecinde kullanılmaktadır. Çocuk cerrahisinde ağrı yönetimi, semptom takibi, ilaç uyumunu destekleme, bakım süreçlerini destekleme, ameliyat sonrası izlem ve öz-yönetim süreçlerini desteklemek amacıyla çok sayıda mobil sağlık uygulaması geliştirilmiştir. Mobil cihazların her türlü ortamda kullanım kolaylığı müdahale stratejilerinin zamanında uygulanmasını kolaylaştırmakta, kişisel algılama, etkileşimli multimedya ara yüzleri ve iletişim fonksiyonları sağlık bilgilerinin ve müdahalelerinin iletimini artırmakta, hasta tarafından oluşturulan sağlık verilerini yakalayarak hastalara, bakım verenlere ve klinisyenlere gerçek zamanlı geri bildirim sağlamaktadır. Bu kapsamda hemşirelik araştırmalarında da yaygın kullanıma sahip olan mobil sağlık uygulamalarının özellikle kronik hastalığı olan ve evde bakım gereksinimi olan çocuk hastaların sağlık süreçlerini yönetmede oldukça etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hemşireliği, Mobil Uygulama, Çocuk Cerrahisi

Sözel Bildiri

BABALIK ROLÜNÜN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Yahya ERGEZEN*

** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Antalya, Türkiye, yahyaergezen@akdeniz.edu.tr*

Bu bildirinin amacı babalık rolünün çocukların gelişimi üzerine etkisini incelemektir. Çocuk gelişiminde en önemli kişilerden biri olmasına karşın uzun yıllar boyunca babanın çocuk gelişimindeki rolü ve baba çocuk ilişkisi göz ardı edilmiştir. Çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişimi için çocukların anne kadar babalarıyla da etkileşim halinde olmaları gerekir. Anne ve babanın rolleri birbirini tamamlar ve destekler niteliktedir. Araştırmalar, bölgesel farklılıklar olmakla birlikte babaların değişen rolü ile çocuklarıyla daha çok vakit geçirdiklerini ve çocukları için daha fazla sorumluluk aldıklarını göstermektedir. Babaların çocukların gelişim ve öğrenme süreçlerine katılımı babanın eğitim ve gelir durumu, cinsiyet rollerine bakış açısı, öz saygı ve öz denetim gibi faktörlerden etkilemektedir. Çocukların babalarıyla kaliteli zaman geçirmesi, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri ile pozitif yönde ilişkilidir. Örneğin çalışmalar, babası ile daha fazla vakit geçiren ve daha sıcak bir ilişkisi olan çocukların bilişsel becerilerinin ve okul başarısının daha yüksek olduğunu, babasına duygusal olarak güvenli bağlanan çocukların ise duygusal problemlerinin daha az olduğunu ortaya koymuştur. Literatürde yapılan araştırmalar çocuğun kişiliğinin şekillendiği dönemde babanın kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Babaların çocukları ile etkili zaman geçirerek çocuklarını bağımsız davranmaya teşvik etmesi, sosyal etkileşime girmesinin çocukların bilişsel, dil, sosyal ve duygusal alandaki gelişimini desteklemektedir. Babanın çocuğuna karşı tutum ve davranışları çocuğun sağlıklı gelişimi için önem arzetmektedir. Babanın davranışlarının çocuğa karşı sıcak kanlı olması ve çocuğun ev içinde söz hakkının olması çocuğun dürüst olmasını sağlar. Sonuç olarak, babaların çocuklarının hayatında daha aktif ve destekleyici bir role sahip olması çocuğun gelişimini birçok farklı açıdan olumlu etkilemektedir. Bu kapsamda çocuklarının gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmak baba-çocuk ilişkisini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bunun için baba eğitim programlarının uygulanması, okul öncesi eğitim kurumlarında babanın katılımını destekleyen çeşitli etkinlikler düzenleyerek babaların çocuklarıyla daha fazla ve kaliteli vakit geçirmesinin sağlanması çocukların gelişiminde faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Babalık Rolü, Öz Saygı

Sözel Bildiri

PRETERM YENİDOĞANLARDA KULLANILAN ORAL BESLENMEYE GEÇİŞ YÖNTEMLERİ

Halil İbrahim TAŞDEMİR*, Yahya ERGEZEN**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Burdur, Türkiye, hitasdemir@mehmetakif.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Antalya, Türkiye, yahyaergezen@akdeniz.edu.tr*

Bu bildirinin amacı preterm yenidoğanlarda kullanılan oral beslenmeye geçiş yöntemlerini incelemektir. Preterm yenidoğanlar anatomik ve fizyolojik olarak immatür olmaları nedeni ile postnatal dönemde birçok problem yaşamaktadır. Bu problemler arasında beslenme problemleri önemli bir yer almaktadır. Fizyolojik ve nörolojik açıdan immatür olmaları, oral-motor reflekslerinin zayıf olması, emme, yutma ve solunum arasında yapısal eksiklikler nedeniyle beslenme problemleri ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yaşamın ilk günlerinde orogastrik sonda ile enteral yolla beslenmektedirler. Orogastrik sonda ile beslenmenin uzun süre devam etmesi, oral beslenmenin gecikmesine ve oral beslenme için gerekli olan motor becerilerin kazanılmasına engel olmaktadır. Preterm yenidoğanların fizyolojik yönden hazır olduklarında oral beslenmeye geçirilmesi gerekmektedir. Preterm yenidoğanlar oral beslenme için hazır olduklarında doğrudan annesi tarafından emzirilerek oral beslenmeye başlanması önerilmektedir. Bu nedenle yenidoğan tek başına anne memesini emme yoluyla besin ihtiyaçlarını karşılayabilecek duruma gelene kadar oral beslenmeyi destekleyici yöntemlerin uygulanması gerekmektedir. Son zamanlarda, beslenme öncesi oral stimülasyon, besleyici olmayan emme ve dokunsal-kinestetik müdahaleler dahil olmak üzere çeşitli uygulamaların, oral beslenme becerilerini ve bağımsız oral beslenmeye geçişi geliştirdiği ortaya konulmuştur. Literatürde, preterm yenidoğanlarda oral beslenmeye geçişte uygulanan müdahalelere yönelik birçok araştırma bulunmaktadır. Preterm yenidoğanlarda oral motor fonksiyonların gelişimini destekleyici uygulamalar, bebeğin bakımından primer sorumlu kişiler ve klinisyenlerin işbirliği içinde çalışmaları gereken, uzmanlık alanı gerektiren özel müdahale türleridir. Özellikle oral beslenmeye geçiş, yoğun bakım odasında emzirme, preterm yenidoğanlarda kısa ve uzun vadeli morbiditeleri azaltma ve gelişime dayalı bakım gibi alanlarda kanıta dayalı hemşirelik uygulama standartlarının oluşturulmasında zorluklar devam etmektedir. Bu nedenle preterm yenidoğanlarda oral beslenmeye geçişte kullanılan yöntemlerin etkisinin kanıtlanması ve uygulamada prosedürel olarak kullanımı önem arzetmektedir.

Anahtar Kelimeler: Preterm Yenidoğan, Oral Beslenme, Hemşirelik

Sözel Bildiri

DÜNDEN BUGÜNE KAÇIRILMIŞ HEMŞİRELİK BAKIMI (MISSED CARE) ARAŞTIRMALARI: BİBLİYOMETRİK ANALİZ

Tangül AYTUR ÖZEN*, Filiz KANTEK**

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim AD. Isparta, Türkiye, tangulozen@sdu.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim AD., Antalya, Türkiye, fkantek@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Kaçırılmış hemşirelik bakımı, sağlık bakım ortamlarındaki hemşire ve hasta sonuçlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu alandaki araştırma çıktılarına ilişkin kapsamlı bibliyometrik bakış sınırlıdır. **Amaç**: Bibliyometrik analiz yöntemi kullanarak kaçırılan hemşirelik bakım çalışmalarının bilgi yapısını ve özelliklerini ortaya koymaktır. **Yöntem:** Retrospektif tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmanın verileri Web of Science'tan (WoS) elde edildi. 2024 yılına kadar yürütülen tüm yayınlar çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri Web of Science veri tabanından elde edilmiştir. Taramada "missed care nursing" veya "unfinished nursing care" veya "missed care", "rationed care" anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Veri analizi Excel, VOSviewer ve R studio programları kullanılarak yapılmıştır. **Bulgular:** Taramada 1982–2024 yılları arasında yapılan 1022 çalışmaya ulaşıldı. Bu çalışmaların %77,40'ının araştırma makalesi olduğu ve bu çalışmaların 2.799 farklı yazar tarafından yürütüldüğü belirlendi. Yayın sayısında ilk sırada Amerika Birleşik Devletleri yer alırken, Emanuel E.J.'nin 2020 yılında yayımlanan makalesi, incelenen belgeler arasında en çok alıntı yapılan makaledir. Willis E., Kalisch BJ ve Blacman I. en üretken yazarlardır. Journal of Nursing Management, Journal of Advanced Nursing ve International Journal of Nursing Studies ilk üç sırada yer alan yayın kaynaklarıdır. Hemşirelikte kaçırılmış bakım konusunda 40 yılı aşkın süredir trend konuların ilk yıllarda "adalet" ve "sağlık hizmetlerine erişim" olduğu, son yıllarda "missed care", "COVID-19" ve "nurses" konuların popüler hale geldiği belirlemiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Kaçırılmış hemşirelik bakımı ile ilgili çalışmaların sayısında gözle görülür bir artış yaşanmakta ve bu alan hemşirelik araştırmacıları için aktif bir çalışma alanı sunmaktadır. Konu ile ilgili araştırmalar sınırlı sayıdadır ve daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Gelecek çalışmalarda kaçırılmış hemşirelik bakımı ile bakıma erişim, sağlıkta eşitsizlikler, maliyet analizi, sağlık hizmetlerinde ergonomi, simülasyon uygulamaları ve insan faktörlerine yönelik konularının incelenmesi literatürün genişlemesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: Kaçırılmış Hemşirelik Bakımı, Sağlık bakım hizmetlerinde karne, bibliyometrik analiz, hemşirelik, tamamlanmamış hemşirelik bakımı, kaçırılmış bakım,

Sözel Bildiri

CONTEMPORARY STRATEGIES FOR MICROPLASTIC DETECTION UTILIZING CHROMATOGRAPHIC TECHNIQUES

Mert Soysal*

** Aydın Adnan Menderes University, Aydın Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Medical Laboratory Techniques Program, Aydın, Turkey, msoysal@adu.edu.tr*

Background: The sources of microplastic formation from plastic waste are diverse, including discarded packaging materials, degraded textiles, and fragments from larger plastic items. Once in the environment, these plastics undergo transformations facilitated by abiotic and biotic factors, resulting in widespread microplastic presence in terrestrial and aquatic ecosystems. The aim of microplastic research, while recognizing its well-established environmental impact, underscores the need for a comprehensive understanding of sources, distribution, and consequences. Achieving this demands interdisciplinary collaboration, involving expertise from environmental science, chemistry, and ecology. **Methods:** Mitigating microplastic pollution necessitates a holistic approach, involving improved waste management, sustainable material design, and informed policymaking. By unraveling microplastic formation intricacies, the scientific community can contribute insights for pollution prevention and environmental conservation. Diverse detection methods with distinct analytical validity requirements contribute to variations in detection outcomes. This review aims to lay the groundwork for future chromatographic detection methods for microplastics, emphasizing the need for standardized methodologies. **Results:** Minute plastic particles, influenced by various factors, have infiltrated environmental domains. Collaborative efforts between scientific communities, policymakers, and industry stakeholders are crucial for advancing microplastics research. Ongoing and future research should focus on refining methodologies, addressing inconsistencies, and establishing a standardized framework for comparability. **Discussion and Conclusion:** Technological advancements and rigorous validation are crucial for understanding the challenges associated with microplastics detection. This review significantly contributes to the microplastics discourse, providing insights, proposing methodologies for future research, and advocating a unified approach to combat microplastic pollution.

Anahtar Kelimeler: Environmental Pollution, Environmental Problem, Microplastic, Microplastic Pollution, Microplastic Detection

Sözel Bildiri

OBEZ YETİŞKİNLERDE YEME FARKINDALIĞI EĞİTİMİNİN HEDONİK AÇLIĞA ETKİSİ

Berika Şimşek Gürz*, Armağan A. Yürük**

** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kayseri, Türkiye, berikaie61@gmail.com*

*** Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri, Türkiye, armagan@erciyes.edu.tr*

GİRİŞ: Hedonik açlık; fizyolojik açlık hissetmeden zevk için yemek yeme dürtüsü olarak tanımlanmaktadır. Farkındalıklı yeme eğitiminin, kişilerin açlıklarının ve yeme isteklerinin farkına vardırarak hedonik açlığı azaltıp ağırlık yönetimini kolaylaştırabileceği düşünülmektedir. **AMAÇ:** Bu çalışmanın amacı, obez bireylerde yeme farkındalığı eğitiminin hedonik açlığa ve ağırlık kaybındaki değişime etkisini incelemektir. **YÖNTEM:** Bu bildiri, Erciyes Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 2023/411 sayılı kararı ile yapılmıştır. Çalışma, Mayıs 2023-Haziran 2024 tarihlerinde yapılmıştır. Adana'daki Sağlıklı Hayat Merkezlerine diyet danışmanlığı için başvuranlardan 18-65 yaş arasında ve "Besin Gücü Ölçeği" puanı 2.5 ve üzerinde olan 82 birey randomize olarak seçilerek müdahale (n:41) ve kontrol (n:41) grubuna alınmıştır. Kontrol grubuna sadece Sağlıklı Hayat Merkezi'nde takip edilen zayıflama diyeti uygulanırken müdahale grubuna zayıflama diyeti ile birlikte dört haftalık (bir saat/hafta) "Yeme Farkındalığı Eğitimi" uygulanmıştır. Eğitim tamamlandıktan 6-8 hafta sonra hem müdahale hem kontrol grubundaki tüm katılımcıların hedonik açlık ve duygusal yeme durumları değerlendirilmiştir. **BULGULAR:** Eğitim öncesi kontrol ve müdahale grubunun BKİ ortalamaları sırasıyla 32.55±3.35 ve 33.87±5.22 iken, eğitim sonrası 31.23±3.94 ve 32.04±5.54 olarak bulunmuştur ($p>.05$). Kontrol ve müdahale grubunun toplam hedonik açlık puanları eğitim öncesinde 3.46 ± 0.63 ve 3.49±0.59 iken, eğitim sonrasında 2.97±0.88 ve 2.85±0.78 olarak bulunmuştur ($p<0.05$). Eğitim sonrasında müdahale grubundaki katılımcıların kontrol grubuna göre duygusal yeme konusundaki farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Müdahale grubunun düşünmeden yeme, duygusal yeme, enterferans puan ortalamaları eğitim sonrasında öncesine göre anlamlı artış göstermiştir ($p<0.05$). Puanların yükselmesi yeme farkındalığındaki olumlu etkiyi ifade etmektedir. Müdahale grubunun eğitim öncesinde olumsuz durumlarda iştahın artmasına ilişkin toplam puanı eğitim sonrasında anlamlı bir düşüş göstermiştir ($p <0.05$). **TARTIŞMA VE SONUÇ:** Bu çalışma, hedonik açlığı olan obez bireylerde tıbbi beslenme tedavisinin yanında uygulanan yeme farkındalığı eğitiminin duygusal yeme ve hedonik açlık gibi durumları azaltabileceğini ve ağırlık yönetiminde olumlu etkisi olabileceğini göstermiştir. Bu sebeple yeme farkındalığı eğitiminin tıbbi beslenme tedavisinin bir parçası olarak uygulandığında obezite yönetimini kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hedonik Açlık, Eğitim, Yeme Farkındalığı, Obezite

Sözel Bildiri

NURSE ROLES AND RESPONSIBILITIES IN THE PREOPERATIVE PERIOD MANAGEMENT OF THE HYPERTHERMIC INTRAPERITONEAL CHEMOTHERAPY PROCEDURE AFTER CYTOREDUCTIVE SURGERY PLANNED FOR A PATIENT WITH OVARIAN CANCER: EVIDENCE-BASED PRACTICES AND ERAS PROTOCOL

Burcu Küçükkaya*, Mehtap Temiz**

** Bartın University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Bartın, Turkey. bkucukkaya@bartin.edu.tr*

*** Bartın University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Bartın, Turkey. mtemiz@bartin.edu.tr*

The Enhanced Recovery After Surgery (ERAS) protocol refers to multifaceted evidence-based interventions applied to reduce the duration of hospital stay and the risk of complications for patients after the surgical procedure. In this context, it is effective in different types of major surgery, including surgery of gynecological cancers. Especially since the Hyperthermic Intraperitoneal Chemotherapy After Cytoreductive Surgery (SRCHIPEK) procedure is a major and complex procedure with high complication, morbidity and mortality rates, preparation and care in the perioperative period are of great importance. For patients planned for SRCHIPEC, gynecology nurses have responsibilities such as informing and counseling the patient with the ERAS protocol approach within the scope of evidence-based practices, teaching healthy lifestyle behaviors, evaluating nutrition and anemia status, ensuring immunonutrition, assessing cardiac risk and function, and avoiding unnecessary premedication. Thus, the incidence of complications in women with ovarian cancer who have undergone SRCHIPEC will decrease, patients will be able to meet their basic needs independently, they will be able to be discharged earlier, and therefore they will be able to return to social life more quickly. The aim of this review is to examine the evidence-based practices used in the perioperative management of the hyperthermic intraperitoneal chemotherapy procedure after cytoreductive surgery, which is planned to be applied to patients with ovarian cancer, and the roles and responsibilities of nurses in the ERAS protocol.

Keywords: Ovarian Cancer, Hyperthermic Intraperitoneal Chemotherapy After Cytoreductive Surgery, Preoperative Period, Nurse Roles and Responsibilities, ERAS Protocol

Sözel Bildiri

DİJİTAL GÜLÜŞ TASARIM PROGRAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Işın KÜRKÇÜOĞLU*, Selen SEVİMÇOK**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, ISPARTA, TÜRKİYE isinkurkcuglu@sdu.edu.tr*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, ISPARTA, TÜRKİYE d2240312004@ogr.sdu.edu.tr*

Son yıllarda protetik diş tedavisi uygulamalarında bilgisayar teknolojilerinin kullanılması oldukça yaygın hale gelmiştir. Protetik restorasyonların bilgisayar destekli araçlarla üretimi ile gündeme gelen dijital iş akışı kavramı, hasta verilerinin dijital hale dönüştürülmesi ve aktarılması, gülüş tasarımı, restorasyonların üç boyutlu tasarlanması ve bilgisayar destekli üretimi gibi aşamaları içerir. Kişiye özel, daha estetik ve öngörülebilir restorasyonlar üretmeyi amaçlayan bu sürecin önemli araçlarından biri de dijital gülüş tasarım programlarıdır. Bilgisayar veya akıllı telefonlar ile kullanılabilen bu programlar ile hastanın dijital ortama aktarılmış yüz ve ağız fotoğrafları, gülme, gülümseme ve konuşma gibi fonksiyonlardaki videoları ve ağız içi tarama verileri analiz edilir. Hastanın da sürece katılımıyla belirli estetik parametreler göz önünde bulundurularak kişiye özel bir gülüş tasarımının geliştirilmesi, hekim ve hasta arasında iletişimin artmasını, önerilen tedavinin görsel hale dökülmesini ve isteklerin diş teknisyenine doğru bir şekilde iletilebilmesini mümkün kılar. En uygun tedavi seçeneğine karar verildiğinde, planlanan restorasyon için kullanılacak malzeme seçilerek, veriler diş teknisyeni ile paylaşılır. Böylece hem maliyet hem de zaman tasarrufu sağlanır. Dijital gülüş tasarımı ilk olarak 2000'li yılların başında geliştirilmeye başlanmış ve o yıllarda Power Point, Photoshop gibi programlar ile planlamalar yapılmıştır. Günümüzde ise gülüş tasarımı yapmak amacıyla diş hekimliğine özel birçok program geliştirilmiştir. Bu derleme çalışmasının amacı, dijital gülüş tasarımı kavramından kısaca bahsederek, mevcut tasarım programların avantajlarını ve sınırlamalarını karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Anahtar kelimeler: Dijital diş hekimliği, Dijital gülüş tasarımı, Gülüş tasarım programları, Estetik, Protetik diş hekimliği

Sözel Bildiri

HEMŞİRELERİN AHLAKİ DUYARLILIKLARI VE COVİD-19 SÜRECİNDE YAŞADIKLARI ETİK İKİLEMLER

Yasemin Ergün* Zeynep ErsözNuray Şahin Orak*****

**Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye*
yaseminakbalergun@gmail.com

***Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye,*
zeynepersoz08@gmail.com

****Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul, Türkiye, nuraysahinorak@gmail.com*

Giriş: Sağlık sisteminin işleyişindeki belirsizlik ve riskler karşısında hemşireler sağlık hizmeti sunarken çeşitli etik ikilemler yaşamaktadırlar.
Amaç: Bu araştırma, Temmuz 2020-Nisan 2021 tarihleri arasında hemşirelerin ahlaki duyarlılıkları ile Covid-19 sürecinde yaşadıkları etik ikilemler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla kesitsel olarak gerçekleştirildi.
Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Türkiye genelinde Covid-19 hastalarına bakım veren 311 hemşire oluşturdu. Gerekli izinler sonrasında veriler; Tanıtıcı Bilgi Formu, Ahlaki Duyarlılık Anketi ve Etik İkilem Anketleri aracılığıyla toplandı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ile non-parametrik testler kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi.
Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalaması 30,7, mesleki deneyimi ortalama 8,8 yıl, %84,6'sı kadın, %55,6'sı lisans mezunu, haftalık ortalama çalışma saati 49,6 (32-80) saat olup %28,3'ü 24 saatlik ve %42,8'i düzensiz nöbetler şeklinde çalıştı. Katılımcıların %64'ü etik ikilemle karşılaştığını, %35,4'ü kişisel koruyucu ekipmanların kullanımına ilişkin ikilem yaşadığını, %76,2'si ikilemleri ekip üyeleriyle çözdüğünü, etik eğitimi alanların %61,7'si eğitimin ikilemleri çözmede etkin olduğunu, ancak %46,9'u etik ikilemlere yönelik kurumsal düzenlemelerden haberdar olmadığını belirtti. Ahlaki duyarlılık (92,12 ±20,66) ve etik ikilem yaşama düzeyi (17,27±5,85) orta düzeye yakın bulundu. Kadınların ahlaki duyarlılıkları ve etik ikilem yaşama düzeyleri; 41 yaş ve üzerindekilerin ahlaki duyarlılıkları; 21-30 yaş grubundakilerin etik ikilem yaşama düzeyleri diğerlerinden daha yüksek; lisans mezunlarının etik ikilem yaşama düzeyleri lise ve ön lisans grubundandaha yüksek ve ahlaki duyarlılıkları lisansüstü grubundan daha düşük düzeyde olup istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,05$). Katılımcıların çalışma şekli (nöbet usulü ve 24 saat), etik ikilemle karşılaşma ve etik eğitiminin ikilemleri çözmedeki etkinliğine göre etik ikilem yaşama düzeyleri diğerlerinden istatistiksel olarak daha yüksek bulundu ($p<0,05$). Etik eğitimin, ikilemleri çözmede etkin olduğunu belirtenlerin ahlaki duyarlılıkları diğerlerinden daha yüksek bulundu. Ahlaki duyarlılık ile etik ikilem yaşama düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$).
Tartışma ve Sonuç: Mesleğe yeni başlayanlar ile lisans mezunlarının etik ikilemleri çözme beceri ve ahlaki duyarlılıklarının artırılması yönünden desteklenmesi, çalışma listelerinin günlük 8'er saat şeklinde düzenlenmesi, etik ikilemlere yönelik kurulların oluşturulması ve mevzuatla güçlendirilmesi, kurumsal düzenlemelerden çalışanların haberdar edilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Covid-19, Ahlaki Duyarlılık, Etik İkilem, Hemşirelik, Pandemi

Poster Bildiri

CENTELLA ASEATİCA ÖZLÜ ANTİ-AGİNG YÜZ KREMİ FORMÜLASYONU VE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Ayşegül AKILLI, Aytül BAYRAKTAR, Müge KESKİN

Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyomühendislik Bölümü

Amaç: Çalışmanın amacı etkili bir cilt yenileme ajanı olan Centella aseatica bitkisinin ekstraktı başta olmak üzere yardımcı içerikler kullanılarak cilt yenileme ve anti-aging etkileri bulunan bir yüz bakım kremi ortaya koymaktır. Yöntemler: Yenileyici ve yaşlanma karşıtı etki sunan bu krem formülasyonunda içeriği oluşturan Centella Aseatica bitki ekstraktının farklı cilt problemleri (kırışıklık, akne oluşumu, tahriş) üzerine gösterdiği etki gözlenmiştir. Bulgular: Elde edilen krem formülasyonunun cilt üzerinde bıraktığı nem ve yumuşatma etkisi her cilt tipinde aynı oranda gözlenmiştir. Herhangi bir alerjik reaksiyona sebep olmamıştır. Yenileyici etkiler sayesinde leke ve genetik olmayan morluklarda renk açılması gözlenmiştir. İnce kırışıklıklar üzerine etkisi devamlı uygulama sonucunda kaydedilecektir. Tartışma ve Sonuç: Kozmetik alanında etkileriyle kullanımına uygunluğunu kanıtlamış olan Centella Aseatica bitkisinin, yardımcı gençleştirici ve yenileyici ajanlarla birlikte kombine edildiği bu krem formunda yüz bölgesinde etkilerinin hedeflenen çerçevede başarıya ulaştığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Centella Aseatica, cilt yenileme, yaşlanma karşıtı, krem.

IHSLC

Sözel Bildiri

EVALUATION OF A PATIENT WITH AUTOLOGOUS STEM CELL TRANSPLANTATION ACCORDNIG TO DOROTHY JOHNSON'S BEHAVIORAL SYSTEM MODEL: CASE REPORT

Gökhan SEZGİN*, Yasemin YILDIRIM, Aynur TÜREYEN****

** Ege Üniversitesi,Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Izmir, Turkey, gokhan.sezgin95@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Turkey, yasemin.kyildirim@ege.edu.tr*

*** Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Turkey, aynur.tureyen@ege.edu.tr*

Background: The use of theory/model is very important in providing nursing care. The use of nursing theories improves the nurse's point of view in the stages of finding the reason, critical thinking and decision making in practice. One of the models in the literature is Johnson's "Behavioral System Model". **Aim:** The aim of this case report is the use of Dorothy Johnson's Behavioral System Model in the nursing care of a patient with autologous stem cell transplantation. **Methods:** This case report, created using the Behavioral System Model, was prepared after verbal and written consent was obtained from a patient diagnosed with Multiple Myeloma who underwent autologous stem cell transplantation and was treated in the bone marrow transplantation unit of a training and research hospital in Izmir. **Results:** In our case, firstly, a detailed history was taken and physical examination was performed to determine the conditions that disturbed the balance of the subsystems in the model. Then, interventions that can be implemented to provide behavior change to achieve balance are planned. **Discussion and Conclusion:** It is very important to develop behavioral changes in cancer, which is a chronic disease, and hematopoietic stem cell transplantation, which is an important method in cancer treatment. In our case, treatment compliance increased and behavior change was achieved by using the Behavioral System Model. In this sense, it is recommended to use the Johnson's Behavioral System Model in the management of hematological cancer patients and to conduct studies on different chronic diseases.

Key Words: Behavioural system model, Multiple Miyeloma, Autologous Stem Cell Transplantation

Sözel Bildiri

ÇOCUK CERRAHİSİNİN JUVENİL KSANTOGRANULOMADA TEDAVİSİNDEKİ YERİ: OLGU SUNUMU

*** Erol Can Kulice**

Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahisi Kliniği Antalya, TÜRKİYE, erolcankulice@gmail.com

1-Giriş: Bebeklik ve çocukluk çağında nadir görülen, Non-Langerhans hücreli histiyositozu olarak karşımıza çıkan Juvenil Ksantogranuloma (JKG); kutanöz dokuda tek veya multipl papillo-nodüler karakterde, benign seyirli olmakla birlikte daha az sıklıkla diğer organlarda görülmektedir. Çocukluk çağında erkeklerde bir miktar daha fazla görülmektedir (1.5/1). Ancak erişkin yaşta bu oran neredeyse eşittir. Yaşla birlikte görülme sıklığı giderek azalmaktadır. Daha ileri yaşta görülen JKG vakalarıysa adölesan dönemde görülmektedir. Bu çalışmamızda bebeklik çağında nadir görülen JKG deneyimimizi sunmayı amaçladık.

2-Olgu Sunumu: Olgumuzun ailesine; bilimsel araştırmalar hasta onam formu ve gizlilik onam formu hakkında bilgilendirme yapılıp rıza alınmıştır. 5 aylık erkek hasta oksipital bölgede 2 aydır olan ciltten kabarık ve ele gelen yaklaşık 1.5 x 1.5 santimetrelik lezyonun çıkarılması amacıyla Çocuk Cerrahisi Polikliniğimize başvurmuştur. Operasyon genel anestezi altında yapılmış ve operasyon sırasında komplikasyon görülmemiştir. Operasyon sonrası 27. gününde patoloji sonuçları değerlendirlmiş ve JKG tanısı almıştır. Sistemik tutulum açısından diğer sistem muayeneleri ve tetkikleri yapılmış ve ek patoloji saptanmamıştır. Ancak rutin takiplerine devam edilmektedir.

3-Sonuç: Bebeklik çağında oldukça nadir görülen JKG kendiliğinden regrese olabilmekte ancak inatçı lezyonların tanısı; cilt biyopsisi alınarak patolojik incelemeler sonucunda konulabilmektedir. Bu hastalarımızda unutulmaması gereken en önemli durum sistemik tutulum açısından karaciğer, böbrek ve akciğerlerin değerlendirilmesi olmalıdır.

4-Anahtar Kelimeler: Xhantogranuloma, juvenil, child, surgery, solitary, nodule

Sözel Bildiri

DİŞ KAYIPLARINDA ALTERNATİF YENİLİKÇİ TEDAVİ YÖNTEMİ :3. MOLAR DİŞ OTOTRANSPLANTASYONU

Sinem Özvatan, Nergiz Bolat, Şükrü kara

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Isparta,Turkey

sinemozvatan@sdu.edu.tr

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Isparta,Turkey

nergizbolat@sdu.edu.tr

Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş Ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı,Isparta,Turkey sukrukara@sdu.edu.tr

Amaç: Bu vaka olgusu ile mandibular 1.molar diş kayıbı olan hastanın diş eksikliği aynı bölge arktaki 3. Molar diş ototransplantasyonu ile giderilip dişin fonksiyonda olması amaçlanmıştır.

Olgu Sunumu: Kliniğimize daha önce kök kanal tedavisi yapılmış 36 numaralı dişinde spontan ve ısırmada ağrı şikayeti olan 20 yaşındaki hastanın tedavisine asistan kliniğimizde başlandı. Radyografik bulgularında mezial ve distal kökleri kapsayan geniş bir lezyon izlenmiş olup, koronal doku eksikliği ve kök kanal dolumunun uzaklaştırılamaması sebebiyle tedavi sırasında dişin ekstrüzyonuna karar verilmiştir. Diş ototransplantasyonu için hastaya bilgi verilmiştir hastanın onayı alınıp randevu planlanmıştır. Fakültemizin cerrahi kliniğinde 36 ve 38 numaralı dişlerin çekimini takiben ESE durum raporundaki prosedür takip edilerek steril salin solüsyonda bekletilen 3.molar diş, 1.molar çekim soketine transplante edilip splintlendi.Hasta 2 hafta sonra takip randevusuna çağırıldı ve mobilitede bir azalma olmaması nedeniyle splint süresi uzatıldı.4 hafta sonunda tekrardan kontrolleri yapılan hastada splint süresi 4 hafta daha uzatılmıştır. 2ay sonunda fiziksel mobilitede olan dişten splint uzaklaştırıldı.

Bulgular: Hastanın splint uzaklaştırıldıktan sonraki klinik ve radyografik 3 aylık takibinde dişin fiziksel mobilitede, asemptomatik olduğu görülmüştür.

Sonuçlar: Hastanın dişinde herhangi bir semptom yoktur. Hasta 9 aylık takibine çağırılacaktır.

Sözel Bildiri

MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN DOĞAL AFET YÖNETİMİNDEKİ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Duygu AKYÜZ 1*, Abdül Celal VARGELOĞLU 2**

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, SBE, Doktorant Kamu Yönetimi, Muğla, duyguakyuz@posta.mu.edu.tr .*

*** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, SBE, Doktorant Kamu Yönetim, Muğla; Milli Savunma Üniversitesi, Öğr.Gör., Ankara, abdulcelal@gmail.com .*

Afetler, tarihsel süreç içerisinde insan yaşamını olumsuz yönde etkileyen olaylar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber afetler, meydana geldiği yerleşim alanlarında can ve mal kayıplarını ortaya çıkarmasının yanı sıra mali, fiziki, toplumsal ve çevresel düzeyde çok boyutlu hasarlara ve yıkımlara sebebiyet vermektedir. Ani, beklenmedik ve dramatik şekilde ortaya çıkan afetler, insanların mevcut düzeni ve faaaliyetlerini kısmen veya tamamen kesintiye uğratmakta, o toplumun baş etme kapasitesini aşarak dış yardıma gereksinim duyurmaktadır.
Afetler, insan, teknolojik veya doğal kaynaklı olaylardır. Bu kaynaklar doğrultusunda çok boyutlu bir konu olarak afetlerin ortaya çıkardığı sonuçlar bakımından mücadele edilmesi ve etkin, etkili bir şekilde yönetilmesi için çok katmanlı ve aşamalı olgu gerekmektedir. Ayrıca afetlerin olumsuz ve yıkıcı etkilerini gidermek, olası afet risk ve tehlikelerine karşı önlemler almak, bilinen veya bilinmeyen risk ve zararları öngörebilmek, zararları asgari düzeyde atlatabilmek, afet süreçlerinde stratejik, koordineli ve kapsamlı ilerleyebilmek için afet yönetimi olgusundan yararlanılmaktadır. Aynı zamanda afetler karşısında insan yaşamını güvence altına almak, daha yaşanabilir ve kaliteli bir alan oluşturmak, toplumsal yaşamda düzeni sağlamak ve bunu sürdürülebilir kılmak için afet yönetimi konusunda çok aktörlü katılıma gereksinim duyulmaktadır. Bu hususta afet yönetimi bünyesinde bulunan merkezi ve yerel yönetimlerin afet olaylarında karşılaşılan sorunlar ve sorunlara karşı çözüm yollarını gündeminde yer vermeleri ve bu çerçevede çalışmalar yürütmeleri oldukça önemlidir.
Türkiye jeolojik ve jeomorfolojik yapısı, coğrafi konumu ve iklim koşulları gereği bir afet ülkesi olmasından dolayı pek çok afet olayıyla karşılaşmaktadır. Zaman içinde birçok unsura bağlı olarak afetlerin büyüklüğü ve etkisinde artışlar görülmektedir. Bu hususta afetlerin olumsuz ve yıkıcı etkilerinden önemli ölçüde etkilenen Türkiye'de afetler konusunda merkezi ve yerel yönetimlerce yürütülen çalışmalar kilit role sahiptir. Bu bağlamda çalışmanın amacını merkezi ve yerel yönetimlerin doğal afet yönetimindeki rolünün değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde afet, doğal afet ve afet yönetimine ilişkin kavramlara değinilecektir. İkinci bölümde merkezi yönetim ve yerel yönetim ana hatlarıyla ele alınacaktır. Aynı bölüm içerisinde merkezi ve yerel yönetimler açısından afet, doğal afet ve afet yönetimindeki rolüne odaklanılacak ve ilgili dokümanlardan elde edilen veriler doğrultusunda irdelenecektir. Bu hususta yapılan bu çalışmanın amacına uygun literatür taramasından yararlanılarak değerlendirilmeler yapılacak ve öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Merkezi Yönetim, Yerel Yönetim, Afet, Doğal Afet, Afet Yönetimi.

Sözel Bildiri

SPLEEN TORSİON İN AN ADOLESCENT PATİENT, A RARE OCCURRENCE: A CASE REPORT

*** Celik, Neval, **Demirezen,Selim, ***Kulice, Erol**

**S.B.Ü Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahi Kliniği Antalya, Türkiye, ecankulice@hotmail.com*

*** S.B.Ü Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahi Kliniği Antalya, Türkiye, Antalya, Türkiye, selimdemirezen@hotmail.com*

**** Can, S.B.Ü Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahi Kliniği Antalya, Türkiye, Antalya, Türkiye, erolcankulice@gmail.com*

Introduction: Splenic torsion is an unusual clinical entity . It is characterized by rotation of spleen around gastrosplenic, ligament and vascular pedicle leading to occlusion of venous drainage and arterial supply. Due to rarity and various mode of presentation, it has been diagnostic and therapeutic challenge for the physician.

Case Report: Ethical form approval was obtained for scientific research with the consent of the patient's family. A 16 year old girl referred to pediatric gastroenterology unit for abdominal pain. She was hospitalized 3 days for abdominal pain, fever, vomiting. When she admitted to our hospital she had epigastric and left quadrant pain and nausea was going on. She was hospitalized for observation and future gastroscopy and colonoscopy plan. Durin observation epigastric pain worsened and pediatric surgery consulted. Our abdominal examination revealed rebound tenderness of all the abdomen.

Tomography demonstrated elevation of left hemidiaphragm, rotation of splenic hilum superiorly and no contrast enhancement within the splenic parenchyma. Splenic artery was lack of continuity posteriorly.

Given these findings, it was suspected and it was decided to surgically remove the infarcted spleen. İn the operation; there was hemoragic fluid in the peritoneal cavity, spleen was enlarged and capsule was torn. 360 degree torsion of splenic hilum was detorsed. All the vessels of the hilus were trombosed. Splenic infarction was seen intraoperatively. There was no ligament to the retroperitoneum and to the diaphragm. Splenectomy performed.

Discussion: With torsion of the spleen, there is twisting of vascular pedicle. Over time there will be venous congestion which results in enlargement of the spleen. All the pediatric surgeons should be aware of the possibility of splenic torsion when the patient admitted to the emergency room with acute left upper abdominal pain.Early diagnosis and treatment is life saving.

Key Words: Spleen, Torsion, Wandering, Child

İMPLANT CERRAHİSİ SIRASINDA OLUŞAN KOMPLİKASYON SONUCU KÖKÜ ZARAR GÖREN KANİN DİŞİN CERRAHİ TEDAVİSİ

KÜBRA KOÇ*, ÖZGE ÖZDEMİR, CİHAN VAROL*****

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*

kubrakoc@sdu.edu.tr

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*

ozdemirozge@sdu.edu.tr

**** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş Ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye cihanvarol@sdu.edu.tr*

Amaç: Üst sağ maksiller anterior bölgede burun tabanına uzanan geniş periapikal lezyona neden olan kanin dişin ortograd yolla kök kanal tedavisi tamamlanamamış, apikal cerrahi yöntemiyle dişin ağızda fonksiyonda kalması amaçlanmıştır.

Olgu sunum: 28 yaşında kadın hasta sağ üst maksiller bölgede tekrarlayan apse ve ağrı şikayetiyle Süleyman Demirel üniversitesi diş hekimliği fakültesi endodonti kliniğine başvurdu. Hastadan alınan anamnezde, 10 yıl önce sağ üst ön bölgeye implant yapıldığı ve implant kemiğe entegre olamadığı için yerleştirildiği bölgeden uzaklaştırıldığı öğrenildi. Yapılan klinik muayenede 12 numaralı dişin ağızda olmadığı 21,11 numaralı dişe bağlı bir kantilever köprü restorasyonu ile bu bölgede estetik sağlandığı görüldü. 12 numaralı diş bölgesinde fistül ağzı mevcuttu ve bu bölge palpasyona hassastı. 13 numaralı diş koronal olarak sağlıklı olmakla birlikle perküsyon ve palpasyon testleri pozitifti. 13 numaralı dişe yapılan pulpa vitalite testlerine negatif yanıt alındı. Radyolojik muayenede incelenen periapikal ve konik ışınlı bilgisayarlı tomografi (cbct) görüntülerinde 12 numaralı diş bölgesinde burun tabanına uzanan geniş bir lezyon varlığı görüldü ve 13 numaralı dişin kökünün orta üçlüsünden apikaline uzanan kısmının implant boşluğu oluşturmak için kullanılan drillerle zarar gördüğü tespit edildi. Hasta bilgilendirildi ve onamı alındıktan sonra 13 numaralı diş rubber dam ile izole edildikten sonra kök kanal tedavisine başlandı. Dişin tedavisi sırasındaki seanslarda kök kanal sistemi kurutulamadığı ve fistül ağzından drenaj kesilmediği için kanal tedavisi ortograd yolla tamamlanamadı. Cerrahi kliniğiyle konsulte edilip ilgili bölgenin cerrahi olarak açılması planlandı. Flep kaldırıldıktan sonra bölge kürete edildi ve 13 numaralı dişin zarar gören bölgesi mineral trioksit agregat(mta) ile onarıldı ve aynı seans ortograd yolla kök kanalı doldurularak tedavi tamamlandı.

Bulgular: Hastanın 5. Aydaki klinik ve radyolojik muayenesinde, klinik olarak dişin asemptomatik ve fonksiyonda olduğu ve fistül ağzının tamamen kaybolduğu, radyolojik olarak lezyonun periferinde kemik dokunun oluşumu ile iyileşmenin belirtileri gözlenmiştir.

Sonuçlar: Apikal cerrahi ile retrograd yolla tedavi edilip ağız içindeki fonksiyonda olan dişin, klinik ve radyografik takibi devam etmektedir.

Sözel Bildiri

OSTEOPOROTİK VE MALİGN VERTEBRAL KOMPRESYON KIRIKLARININ İNFLAMATUAR BİYOMARKERLAR KULLANILARAK DÜŞÜK ENERJİLİ VERTEBRASYON KIRIKLARINDA KARŞILAŞTIRMASI

Semih ÇELİK*

** Mardin İpekyol Hospital, Department of Neurosurgery, Mardin, Türkiye, e-mail: drsemihcelik@gmail.com*

Giriş: Benzer klinik ve görüntüleme özelliklerinden kaynaklanan tanı zorluklarına rağmen, çalışma tümör patofizyolojisindeki rolü göz önünde bulundurarak, inflamatuar biyomarkerlerin potansiyel olarak invazif olmayan tanı araçları olarak kullanılma potansiyelini keşfetmektedir.
Amaç: Çalışma, osteoporotik ve malign vertebral kırıkları ayırt etmede Nötrofil-Lenfosit Oranı (NLR), Trombosit-Lenfosit Oranı (PLR) ve Sistemik İnflamatuar İndeks (SII) gibi sistemik inflamatuar markerlerin etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu, tanıyı geliştirmeyi, tedaviyi bilgilendirmeyi ve potansiyel olarak daha az invazif bir tanı seçeneği sunarak mevcut bilgi ve uygulamalara katkıda bulunmayı hedeflemektedir.
Yöntemler: Çalışma, 2022 ve 2023 yılları arasında cerrahi ile tedavi edilen düşük enerjili veya spontan vertebral kırıkların retrospektif olarak analiz edilmesini içermektedir. Toplam 35 hasta analiz için sonulara dahil edilmiştir. Araştırma metodolojisi, hastaları osteoporotik vertebral kırıklar (OVF) ve malign vertebral kırıklar (MVF) gruplarına ayırmayı ve nötrofil, lenfosit ve trombosit sayımları gibi kan parametrelerini kullanarak NLR, PLR ve SII hesaplamalarını içermektedir. Bu hesaplamalar, sistemik inflamatuar markerlerin OVF ve MVF arasındaki ayırt edici tanı potansiyelini araştırmanın amaçları arasındadır.
Bulgular: Çoğunluğu kadın (%62.2) olan hastalar arasında yaş aralığı 38-76 yıl arasında değişmekte ve ortalama yaş yaklaşık 59 yıldır. Vakaların %71.7'si OVF, %36.1'i ise MVF olarak bulunmuştur. OVF grubu daha yaşlıydı ve daha yüksek kadın-erkek oranına sahipti. MVF'ler çoğunlukla torasik ve lomber bölgede yer almakta olup, metastaz önde gelen neden olarak belirlenmiştir. MVF grubu, OVF grubuna kıyasla önemli ölçüde daha düşük lenfosit sayılarına ve daha yüksek PLR, NLR ve SII değerlerine sahipti. Lenfosit sayısı, NLR ve SII için belirlenen kesim değerleri, maligniteyi öngörmede belirli hassasiyetler ve özgüllükler göstermiş, bu markerler ile malignite arasında önemli bir korelasyon olduğunu göstermiştir, ancak PLR için bu durum gözlemlenmemiştir.
Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, MVF ile OVF arasında ayırt etmede sistemik inflamatuar markerlerin tanı değerini göstermektedir, MVF'de daha yüksek inflamasyon seviyelerini vurgulamaktadır. Bu markerler tek başlarına kesin olmamakla birlikte, diğer tıbbi testlerle birleştirildiğinde diferansiyel tanı sürecini önemli ölçüde geliştirebilir ve pratik ve maliyet etkin tanı seçenekleri sunabilir.

Anahtar Kelimeler: Osteoporotik kırık, Malign vertebral kırık, Lökosit, Nötrofil, Lenfosit

Sözel Bildiri

MAKSİLLAR BİRİNCİ MOLAR DİŞİN ORTA ÜÇLÜSÜNDE KIRILAN EĞENİN BYPASS YÖNTEMİ İLE ÇIKARILMASI

Yasemin Karakaya*,Özge Özdemir***

**Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Isparta,Turkey*

yaseminkarakaya@sdu.edu.tr

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Isparta,Turkey*

ozdemirozge@sdu.edu.tr

Amaç: Bu vaka olgusu ile;kök kanal tedavisinin komplikasyonlarından olan ve tedavinin başarısını olumsuz etkileyen,kök kanal tedavisi esnasında kökün orta üçlüsünde kırılan kanal aletlerinin ortograd olarak kök kanalından uzaklaştırılması,kök kanal tedavisinin ve daimi restorasyonun tamamlanması,hastanın dişini fonksiyonel şekilde kullanabilmesi amaçlanmıştır.
Olgu Sunumu: 24 yaşında herhangi bir sistemik hastalığı bulunmayan kadın hasta sol üst çene bölgesinde ağrı şikayetiyle Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti kliniğine başvurdu.Hastadan alınan anamnezde sol üst çene bölgesinde birinci molar dişine 2 yıl önce kök kanal tedavisi yapıldığı öğrenildi. Klinik muayenede sol üst birinci molar dişte perküsyonda şiddetli ağrı mevcutken,palpasyonda ağrı mevcut değildi. Radyolojik muayenede alınan panoramik ve periapikal radyografilerde ilgili dişte 2 yıl önce yapılan kök kanal kanal tedavisinin yeterli olmadığı ve distobukkal kökte kırık alet varlığı,mesiobukkal ve distobukkal köklerde periapikal bölgede lezyon tespit edildi. Sol üst birinci molar dişin kök kanal tedavisinin tekrarlanmasına karar verildi ve hasta bilgilendirildi.Hasta onamı alındıktan sonra lokal anestezi uygulandı, rubber dam izolasyonu altında dişteki eski restorasyon kaldırıldı.Mesiobukkal,palatinal ve distobukkal kök kanallarındaki güta perkalar sökülüp, kök kanalları yeniden temizlenip şekillendirildi. Kırık aletin bulunduğu distobukkal kökteki güta perka söküldü kırık alet ve dentin arasından k tipi paslanmaz çelik el eğeleriyle geçilerek kök ucuna ulaşıldı. Distobukkal kökün temizlenip şekillendirilmesi sırasında kırık alet ortograd yolla kök kanalından uzaklaştırıldı. İlk seans kök kanallarına kanal içi medikaman olarak kalsiyum hidroksit uygulandı. İki hafta sonra kanalların içine yerleştirilen medikaman uzaklaştırıldı ve kök kanal dolumu tamamlandı.Dişin koronal yapısı zayıf olduğundan fiber postla birlikte üst restorasyonu tamamlandı. Hasta kron restorasyonunun yapılması için protetik diş tedavisi bölümüne yönlendirildi.
Bulgular: Hastanın klinik ve radyografik 6 aylık takibinde dişin asemptomatik ve fonksiyonda olduğu gözlenmiştir.
Sonuçlar: Takibi devam eden hastada semptom bulunmamaktadır. Kırık alet bypass edilip çıkarılan ve kök kanal tedavisi yenilenen diş estetik ve fonksiyonlarını devam ettirmektedir.Klinik ve radyografik takibi devam etmektedir.

Sözel Bildiri

EVALUATION OF LYMPHOCYTE CROSSMATCH (CDC-XM AND FLOW XM) TEST RESULTS BEFORE KIDNEY TRANSPLANTATION

Ergun METE

Pamukkale University Medical School, Department of Medical Microbiology. Denizli, Turkey, ergunmete@pau.edu.tr

Background: Detection of anti-HLA antibodies is important in pretransplant immunological evaluation to assess compatibility between donor and recipient. **Aim:** The lymphocyte crossmatch (LCM) test is performed to determine whether the kidney donor is sensitised to HLA antigens in order to prevent hyperacute rejection in patients before kidney transplantation. **Methods:** In this study, the results of lymphocyte crossmatch (LCM) tests performed in the tissue typing laboratory of Pamukkale University Hospital between February 2020 and February 2024 were evaluated. Lymphocyte crossmatch tests were performed using the micro-lymphocytotoxicity method (complement-dependent cytotoxicity test (CDC)), which is a serological method, and flow cytometric crossmatch (FC-XM). CDC XM test; T and B lymphocytes were separated and tested separately as CDC T-XM and CDC B-XM. CDC T and B XM tests were also performed with serial dilution and DTT (dithiothreitol).

In the flow cytometric crossmatch (FC-XM) test, anti-CD3 (CD3 pc5) antibody was used to identify T lymphocytes, anti-CD19 (CD19 PE) antibody and anti-IgG FITC were used to identify B lymphocytes, and a 10-colour 3-laser flow cytometer (Beckman Coulter Navios EX) was used. **Results:** A total of 134 transplants (105 live and 19 cadaveric) were included in the study. A total of 225 CDC XM tests (105 living and 120 cadaveric) were performed. Repeat tests on living grafts were not included in the study. While no CDC T-XM positivity was observed in living donors, 5 (4.8%) were CDC B-XM positive.

In cadavers, CDC T-XM positivity was 4 (3.3%) and CDC B-XM positivity was 9 (7.5%).

In flow cytometric crossmatch (FC-XM); FC-XM T (CD 3) positivity was not observed in living organism, while FC-XM B (CD 19) positivity was found as 1 (2.6%).

In cadavers; FC-XM T (CD 3) positivity was 4 (3.3%) and FC-XM B (CD 19) positivity was 10 (8.8%). **Discussion and conclusion:** Crossmatch testing is a classical and valid method for pre-transplant evaluation, detection of donor-specific anti-HLA antibodies and prevention of hyperacute rejection.

Anahtar Kelimeler: Transplantation, lymphocyte crossmatch, CDC-XM. FC-XM.

Sözel Bildiri

KÖK KANAL TEDAVİSİ SONUCU RENKLENME GÖRÜLEN DİŞLERİN İNTRAKORONAL BEYAZLATMASI

Şeyma Nur Bozyiğit *,Özge Özdemir*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilim Dalı,Isparta,Türkiye*

seymabozyigit@sdu.edu.tr, ozdemirozge@sdu.edu.tr

Amaç: kök kanal tedavisi sonrası renklenme oluşan 21 ve 22 numaralı dişlere intrakoronal beyazlatma uygulanarak hastanın ön bölge estetiğini iyileştirmek amaçlanmıştır.

Olgu Sunum: 30 yaşındaki sağlıklı kadın hasta üst ön bölgedeki iki dişinde renk değişikliği şikayetiyle kliniğimize başvurdu. Anamnezinde 21 ve 22 numaralı dişlere 8 yıl önce kök kanal tedavisi yapılarak kompozit rezin ile restore edildiği öğrenildi. İntraoral muayenede hastaların oral hijyeninin iyi olduğu, ilgili dişlerin mine
yüzeyinde herhangi bir patoloji olmadığı, kök yüzeyinde bir açıklık ve çürük olmadığı saptandı. Hasta, periapikal dokular ve önceki kök kanal tedavisi açısından
radyografik olarak değerlendirildi ve 21 numaralı dişin apeksinde radyolüsent lezyon olduğu görüldü. 21 numaralı dişe önceden yapılan kanal tedavisi başarısız bulundu ve kanal tedavisinin yenilenmesine karar verildi. Kök kanal tedavisi yenileme işlemleri bittikten sonra hasta intrakoronal beyazlatma tedavisi hakkında bilgilendirildi. Hasta onamı alındı. 21 ve 22 numaralı dişlere intrakoronal beyazlatma ajanı (Opalescence Endo 35% hydrogen peroxide Ultradent Products,Inc USA) uygulandı. Seans aralarında beyazlatma ajanın yenilendi 3 seans sonunda istenilen estetik görüntü elde edilebildi. 3. seansta kavite içindeki beyazlatma ajanı temizlendi ve ajanın olumsuz etkilerini nötralize etmek amacıyla kaviteye kalsiyum hidroksit yerleştirildi ve 2 hafta sonunda kaviteye yerleştirilen medikaman temizlenerek dişlerin daimi restorasyonları kompozit rezin materyalle yapıldı.

Bulgular: Uygulanan tedavi sonucunda hastamızın beyazlatma tedavisi uygulanan dişleri komşu dişlerin renkleri ile uyumlu ve estetik görünüme sahip olmuştur.

Sonuçlar: İntrakoronal beyazlatma yapılan dişler memnun edici estetik görünüme sahip olmuştur. Klinik ve radyolojik takibi devam etmektedir.

Sözel Bildiri

ÜRETRA DARLIĞI VE MEZENKİMAL KÖK HÜCRE TEDAVİSİ

Turgay Kaçan*

**Ankara Bilkent Şehir Hastanesi, Üroloji Kliniği, Ankara, Türkiye, turgaykacan@gmail.com*

Üretral darlık üretral mukozanın ve spongioz dokunun fibrozisi sonucu anterior üretral lümenin daralmasıdır[1,2]. Posterior üretrada spongioz doku bulunmaması nedeniyle üretral darlık stenoz olarak tanımlanmaktadır[1,2]. İnsidansının 100.000'de 229-627 olduğu tahmin edilmektedir[3]. %46,9'u bulber üretrada olmak üzere %92,2 oranla en sık anterior üretrada görülmektedir[4]. Etyolojisinde cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, inflamasyonun artması (liken sklerozis vb.), eksternal üretral travma, üretral kateterizasyon, iyatrojenik yaralanmalar, konjenital ve idiyopatik darlıklar bulunmaktadır[5]. Üretral darlık fiziksel sağlığı ve hayat kalitesini olumsuz etkilemektedir.[6]

Üretral darlıkların tedavisinde yaralanmanın uzunluğuna, konumuna ve nedenine bağlı farklı onarım stratejileri kullanılır[7]. Günümüzde üretroplasti genellikle uzun segment üretral darlıkları/defektleri, tekrarlayan darlıkları veya penil üretral darlıkları olan hastalarda greft kullanılarak yapılmaktadır. Greftler genellikle bukkal mukoza, penil flep ve mesane mukozası gibi otolog dokulardır ancak bu dokuların elde edilmesi için ek girişim gerekmektedir. Bu girişimlere bağlı komplikasyonlar da gelişmektedir[8]. Üretranın doğal iyileşme süreci hücreler arası temaslar, hücrelerin salgıları, büyüme faktörleri, sitokinler ve çeşitli sinyal yolları gibi birçok faktör arasındaki etkileşimleri içerir[9]. Bu nedenle birçok araştırmacı uzun segment üretral onarım için hücre bazlı rejenerasyon stratejilerini araştırmaya başlamıştır. Bu hücre çeşitlerinden birisi de mezenkimal kök hücrelerdir. Mezenkimal kök hücreler kemik iliğinden, yağ dokudan ya da idrardan elde edilebilmektedir. Mezenkimal kök hücrelerin üretra darlığı tedavisi konusunda yapılan preklinik çalışmalar ve sonuçları Tablo 1'de özetlenmiştir. Bu konuda klinik çalışma ise henüz bulunmamaktadır.

Kök hücre tedavileri birçok alanda olduğu gibi üretral darlık tedavisi alanında araştırılmaya devam etmektedir. Preklinik çalışmalarda kök hücrelerin vaskülarizasyonu artırdığı, inflamasyonu azalttığı, yara iyileşmesini hızlandırdığı gösterilmiştir. Beraberinde ciddi yan etki bildirilmemiştir. Özellikle üretra darlığı tedavisinde kök hücrelerin kullanılması için fonksiyonel üretral greftlere ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ancak hücre seçimi, hücre sayısı, kullanılan greft çeşidi hakkında optimal bir strateji yoktur. Kök hücrelerin farklılaşmasının kontrolünün artırılması ve doku mühendisliği teknolojilerinin kombinasyonu üretra darlıklarının tedavisinde umut vericidir.

Anahtar kelimeler: Doku mühendisliği, Kök hücre, Mezenkimal kök hücre, Rejenerasyon, Üretral darlık

Sözel Bildiri

KORONER ARTER HASTALIĞI OLAN YAŞLI BİREYLERİN YAŞAM KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Edanur Tutumlu*, Hacer Alataş**

** Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Beslenme ve Diyet Birimi, Bursa, Türkiye, edattml@hotmail.com*

*** Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Malatya, Türkiye, hacer_alatas@hotmail.com*

Giriş: Yaşlılara yaşam kalitesi ölçütlerine uygun bir yaşam standardının sağlanması ve yaşlılığa ilişkin hizmet ve politikaların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Amaç: Bu çalışmada koroner arter hastalık tanısı almış 65 yaş üzeri bireylerin yaşam kalitesine etki eden faktörlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmaya, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin kardiyoloji servisinde yatan koroner arter hastalık tanısı almış 100 kadın ve 87 erkek olmak üzere toplam 187 yaşlı birey dahil edilmiştir. Çalışma Mart 2023-Ocak 2024 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Çalışmaya katılan bireylere sosyodemografik özellikler, Mini Nütrisyonel Değerlendirme Kısa Formu (MNA-SF) ve Yaşlılar İçin Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Modülü'nü (WHOQOL-OLD) içeren anket yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Bulgular: Yaşam kalitesi alt ölçeklerine ait sonuçlar incelendiğinde kadın bireylerin duyusal işlevler alt ölçek puan ortalamalarının (14,60±3,98), erkek bireylerin ortalamalarından (13,36±4,36) istatistiksel olarak daha fazla olduğu görülmüştür. Hiperlipidemisi olmayan bireylerin sosyal katılım alt ölçek puan ortalamalarının (14,60±3,98), hiperlipidemisi olan bireylerin ortalamalarından (13,22±3,58) istatistiksel olarak daha fazla olduğu görülmüştür. Sigara içen bireylerin özerklik alt ölçek puan ortalamalarının (16,37±2,53), sigara içmeyen bireylerin ortalamalarından (15,10±2,61) istatistiksel olarak daha fazla olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan bireylerin antropometrik ölçümleri ile yaşam kalitesi ve MNA-SF testinden elde edilen puanlar arasındaki ilişkilerin tümünün anlamlı olmadığı görülmüştür. Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmanın sonuçlarına göre malnütrisyonla yaşam kalitesinin düştüğü belirlenmiştir. Koroner arter hastalığı ve komorbid hastalıklar bireylerin yaşam kalitelerini düşürdüğünden bu hastalıkların tedavisi ve önlenmesi oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Malnütrisyon, Yaşam Kalitesi, Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Yaşlı Modülü, Mini Nütrisyonel Değerlendirme Kısa Formu

Bu çalışma yüksek lisans tez çalışmasıdır.

Sözel Bildiri

DEPREM SONRASI BİREYLERİN TRAVMA DÜZEYİ İLE AĞRI VARLIĞI VE ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Anıl Tosun*, Nergis Yılmaz, Demet Tekin De Las Peñas*****

** Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye.*
anil.tosun@fbu.edu.tr

*** Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye*
nergis.yilmaz@fbu.edu.tr

**** Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs*
tekindemett@gmail.com

Giriş: Deprem, yerkabuğunda meydana gelen sismik dalgalanmalar olarak tanımlanır ve fiziki hasarların yanında kişilerde travmaya sebebiyet vererek depresyon, ağrı, travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik sağlık sorunlarına neden olur .

Amaç: Oldukça büyük yıkımlara neden olan deprem afeti sonrasında bireylerde travma oluştuğu bilinmektedir. Ancak bilgimiz dahilinde, bu travma düzeyi ile ağrı arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışmamızın amacı; 06 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Pazarcık ve Elbistan merkezli depremler sonrası bireylerde travma varlığı ve düzeyi ile ağrı varlığı ve şiddeti arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Veriler çevrimiçi ortam üzerinden Google formları ile onam alınmasının ardından toplanılmış olup 18-65 yaş arası ($\bar{x}$=30), 388 gönüllü katılımcının [299'u (%77,1) kadın, 89'u (%22,9) erkek] çalışmaya dahil olması ile tamamlandı. Çalışmada katılımcıların genel özellikleri belirlemek için 'Sosyodemografik Bilgi Formu', travma düzeyini belirlemek için 'Deprem Sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği' (DSTDBÖ), alanının uzmanları tarafından oluşturulan ağrı varlığı-bölgesi analiz formu ve ağrının şiddetini belirlemek için VAS ağrı ölçeği kullanıldı. SPSS 22.0'ın kullanıldığı çalışmamızda Pearson korelasyon analizi ile travma ve ağrı arasındaki ilişki belirlendi.

Bulgular: Katılımcıların 91'i (%23,5) ağrı yaşadığını bildirirken, 297'si (%76,5) ağrı yaşamadığını bildirdi. Ağrı yaşayan bireylerdeki ağrı şiddeti VAS'a göre 5,26 olarak belirlendi. DSTDBÖ genel puan ortalaması ise 52,26±18 ile orta düzey travmayı gösterdi. Deprem sonrası ağrı yaşama durumuna göre DSTDBÖ'nün tüm alt boyutları için anlamlı farklılık gösterdiği tespit edildi ($t(386)=8.762$; $p=0.000<0.05$). Deprem sonrası ağrı yaşayanların DSTDBÖ genel puan ortalaması ($\bar{x}$=65,868), deprem sonrası ağrı yaşamayanların DSTDBÖ genel puan ortalamasından ($\bar{x}$=48,098) yüksek bulundu. Bu çalışma ile deprem sonrası ağrı yaşama durumunun kişinin travma düzeyi ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşıldı.

Tartışma ve Sonuç: Bulgularımız ışığında, deprem sonrası ağrının azaltılmasına yönelik eğitim ve proje gibi çalışmaların yapılması ile deprem kaynaklı travma düzeyini azaltmaya yönelik girişimlerin uygulanmasının gerekliliğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Deprem, Fiziksel Aktivite, Rehabilitasyon, Travma

Sözel Bildiri

VİDEO DESTEKLİ ÖĞRETİMİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK SÜRECİ UYGULAMA BECERİLERİ VE KLİNİK PERFORMANSTA ÖZ-YETERLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Handan ÖZDEMİR 1*, Ayten ZAYBAK 2**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, hozdemir@mehmetakif.edu.tr*

*** Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, aytenzaybak@gmail.com*

Giriş: Video destekli öğretim, bireysel gereksinimlere uygun olması, görsel ve işitsel verilerle aktarılanı somutlaştırması, gerçek hayatla ilişkili senaryoların daha kolay aktarılması ve birden fazla duyuya hitap etmesi açısından etkili bir yöntemdir. **Amaç:** Hemşirelik eğitiminde video destekli öğretimin öğrencilerin hemşirelik süreci uygulama becerileri ve klinik performansta öz-yeterlikleri üzerine etkisini değerlendirmektir. **Yöntem:** Araştırmaya 2018-2019 öğretim yılında Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ikinci sınıfında öğrenim gören 72 öğrenci katılmıştır. Araştırmada yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veriler 'Öğrenci Tanıtıcı Özellikler Formu', 'Hemşirelik Süreci Uygulama Becerisi Değerlendirme Formu' ve 'Klinik Performansta Öz-Yeterlik Ölçeği' ile toplanmıştır. Hem kontrol hem uygulama grubuna aynı anda hemşirelik süreci konusu teorik olarak anlatılmış ve arkasından örnek bir vaka için hazırlanmış olan hemşirelik süreci örneği paylaşılmıştır. Uygulama grubuna, senaryo doğrultusunda hazırlanan ve uzman görüşü alınmış olan hemşirelik süreci uygulama videosu izlettirilmiştir. Öğrencilerin klinik uygulama sırasında hazırlamış oldukları hemşirelik süreçleri/bakım planları, "Hemşirelik Süreci Uygulama Becerisi Değerlendirme Formu" kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin klinik performanstaki öz-yeterliklerinin değerlendirilmesi amacıyla, "Klinik Performansta Öz-Yeterlik Ölçeği' kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı ve yüzdelik dağılımlar, Pearson ki kare testi, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan ve Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı'ndan yazılı izin alınmıştır. **Bulgular:** Araştırma sonucunda; öğrencilerin yaş ortalamasının 20.18±0.53 ve %84.7'sinin kadın olduğu saptanmıştır. Uygulama grubundaki öğrencilerin; veri toplama, hemşirelik tanılarının belirlenmesi, girişimlerin planlanması, uygulama, değerlendirme ve hemşirelik süreci uygulama toplam beceri puan ortancalarının, kontrol grubundaki öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek olduğu ($p<0.05$), benzer şekilde veri toplama, tanılama-planlama, değerlendirme alt boyutu ve klinik performansta öz-yeterlik toplam puan ortancalarının kontrol grubundaki öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek ($p<0.05$) olduğu bulunmuştur. **Tartışma ve Sonuç: :** Video destekli hemşirelik süreci eğitimi alan öğrencilerin hemşirelik süreci uygulama beceri ve klinik performansta öz-yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Müfredat programına video destekli hemşirelik süreci öğretiminin eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler; Hemşirelik süreci, Video destekli öğretim; Klinik performans; Öz-yeterlik.

Sözel Bildiri

GÖÇMENLERDE BULAŞICI HASTALIKLAR VE BAĞIŞIKLAMA

Furkan Akyüz1*, Mehmet Enes Gökler2

1 Ankara Yıldırım Beyazıt University Department of Public Health Ankara, Turkey
furkan_akyuz32@hotmail.com

2 Ankara Yıldırım Beyazıt University Department of Public Health Ankara, Turkey enesgokler@gmail.com

Introduction: Migration is defined as the movement of individuals or groups from one place to another. Both forced and voluntary migrations can occur for various reasons and can lead to health issues such as infectious diseases. Particularly, the influx of refugees caused by the internal conflict in Syria has exacerbated health problems in neighboring countries like Turkey.
Aim: The aim of this study is to emphasize the significance of infectious diseases and vaccination programs among migrants and to examine the health status of Syrian refugees in Turkey.
Method: Using various health reports and data, the health issues of Syrian refugees in Turkey, the spread of infectious diseases, and the effectiveness of vaccination programs have been examined.
Discussion: The influx of refugees caused by the internal conflict in Syria has strained the healthcare system in Turkey and led to the spread of infectious diseases. Particularly, challenges in accessing clean water, lack of hygiene, and inadequate nutrition have made refugees more susceptible to infections. Turkey has provided various vaccination programs and healthcare services to meet the health needs of refugees.
Conclusion and Recommendations: Various measures should be taken to prevent and manage the health problems of Syrian refugees. These include tightening border controls, improving hygiene and nutrition conditions, monitoring infectious diseases, and strengthening vaccination programs. Additionally, healthcare personnel should be trained to facilitate refugees' access to healthcare, and mobile health teams should be deployed. In this way, the spread of infectious diseases and health problems among migrants can be reduced.

Keywords: Migrants, Immunization, Infectious Diseases

Sözel Bildiri

ESKİ ANADOLU TOPLUMLARINA AİT OCCİPİTAL KEMİKLERİN MORFOMETRİK ANALİZİ VE CİNSİYET İLİŞKİSİ

Emine Hilal ŞENER[*], Cansu AKDAĞ UYSAL[**]

[*1]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü, Burdur, Türkiye, hilalsener@mehmetakif.edu.tr*

[**]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık ve Biyomedikal Bilimler ABD, Burdur, Türkiye, cansuakdaguysal@gmail.com*

Giriş/Background: Cinsiyetin tahmini, bireyin biyolojik profilinin oluşturulmasında temel göstergelerden biridir. İnsan kafatası ise seksüel dimorfizm gösteren önemli bir iskelet bölümüdür. Kafatasının tabanı kalın kemik yapısı ve geniş bir yumuşak doku kütlesi ile kuşatılmış olması nedeniyle fiziksel darbelere karşı daha korunaklıdır. **Amaç/Aim:** Çalışmamızda postkranial referans noktaları kullanarak oksipital kemiğin morfometrik olarak değerlendirilmesi ve cinsiyetle ilişkisinin tespit edilmesi amaçlandı. **Yöntem/Methods:** Araştırma, cinsiyeti bilinen 67 (25 kadın, 42 erkek) adet erişkin kafatası kemiği üzerinde gerçekleştirildi. Tüm kafataslarından genişlik, uzunluk ve derinlik parametreleri ölçüldü. Daha sonra occipital kemiğin for. magnum, oksipital kondiller, oksipital kemiğin basiler ve squamos parçaları ile postkranial referans noktalarından morfometrik ve açısal ölçümler alındı. Ölçümlerde metal cetvel, antropometrik set, digital kumpas ve goniometre kullanıldı. Veriler SPSS programı kullanılarak istatistiksel olarak değerlendirildi. **Bulgular/Results:** Ölçülen tüm parametre değerlerinin ortalama ve standart sapmaları belirlendi ve cinsiyetler arası farklılığa bakıldı. Elde edilen verilere göre for. magnum ve sağ/sol oksipital kondillerin yatay ve longitudinal çaplarında cinsiyetler arasında anlamlı fark tespit edilmedi ($p>0,05$). Ancak bi-arcus zygomaticus, bi-mastoid, ön ve arka bi-condylar, bi-asterion mesafeleri ve basiler genişlik, for. magnum ön-orta noktasının sphenooccipital ekleme mesafe, for. magnum arka-orta noktası ile inion ve linea nuchea inf. mesafe parametrelerinde cinsiyetler arası anlamlı fark vardı ($p<0,05$). Bununla birlikte proc. mastoideus'ların for. magnum arka-orta noktasına olan mesafeleri ile oksipital kondil arka noktalarına olan mesafelerinde sağ ve sol tarafta fark varken, proc. mastoideus'ların for. magnum ön-orta noktalarına ve oksipital kondil ön noktalarına olan mesafelerinde sadece sağ tarafta fark tespit edildi ($p<0,05$). Ayrıca foramen magnum ön-orta noktası merkezli açısal ölçüm değerinde de cinsiyet bakımından fark gözlendi ($p<0,05$). **Sonuç/Discussion and Conclusion:** Çalışmamızda literatürden farklı olarak oksipital kemiğin farklı bölümleri ile postkranial referans noktalarından elde edilen parametreler cinsiyet bakımından değerlendirilmiştir. Cinsiyetler arasında farklılıklar tespit edilmiş olup cinsiyetin belirlenmesine katkı sağlayacak veriler ortaya konmuştur. Elde edilen sonuçların, anatomi, antropoloji ve paleoantropometrik araştırmalara katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler/Key Words: Oksipital kemik, seksual dimorfizm, morfometri.

MOBİL TRİAJ UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ

[1]Faruk Özgür GÜNSAY*, Yağmur AYDIN ARIKAN

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi Burdur, Türkiye, ozgurgunsay@gmail.com,

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, yaydin@mehmetakif.edu.tr

Triyaj, hastane ve acil durum anlarında; personel sayısının yetersizliğinde, personel sayısını verimli bir şekilde eldeki kısıtlı imkanlar doğrultusunda en doğru şekilde kullanmaktır. "Eğer eldeki kaynaklar sınırlı ise şu sorunu ortaya koymak gerekir: Bu eldeki sınırlı kaynak en uygun ve verimli şekilde nasıl kullanılabilir? İşte bu sorunun cevabı triyaj kelimesinin doğuşuna neden olmaktadır. Triyaj kelimesi Fransızca "Trier" isminin fiiliden türemiş olup ayıklamak, ayırt etmek manasına gelmektedir. Triyajın çıkışı ilk olarak savaş alanlarında ölmek üzere olan askerlerin ciddi yarası olan askerlerin daha az ciddi seviyedeki yaralı askerlerden ayrılması amacıyladır. Bu durumda öncelik, daha az yaralı olan ve daha çabuk iyileşerek savaş alanına dönenleri belirlemektir. Modern zamanlarda ise hastaları aciliyet seviyelerine göre müdahale için sıralamak anlamına gelmektedir. Sistem günümüzde de yaşama savaşı veren, ciddi ve acil durumu olan hastaların bakımının önceliğini belirlemede kullanılmaktadır. Bu kısımda triyajdaki amaç, bir olay ya da yaralanmada yaşatılacak hasta sayısını maksimum seviyeye çıkarmak ve çok hasta için en iyisini yapmaktır. Eldeki kısıtlı ve çok değerli kaynakların kesinlikle ölecek olan veya hiçbir tedavi uygulanmasa bile iyileşecek hastalar için kullanılması istenmemektedir. Buradaki amaç hemen uygulanacak tedavi ile hayatta kalabilecek hastaları seçebilmektir. Bu bağlamda triyajın önemli bir kodlama, sıralama olduğu unutulmamalı ve triajı uygulayan kişilerin de hata yapmaması için gerekli bir uygulama geliştirilmesi ve geliştirilen uygulamanın hastanelerdeki yoğunluğu azaltma, hastanın verileri ile hastaya ulaşmadan yapma olasılığı tanıyan bir uygulamadır. Triyaj uygulamasında ilk olarak solunum, dolaşım ve bilinç durumu sıralaması ile kodlama yapılmaktadır. Bu doğrultuda hastaya yaklaşıldığında ilk olarak soluk alıp vermesine bakılmakta, soluk almıyorsa soluk alması için BAŞ-ÇENE pozisyonu adı verilen pozisyon uygulanmaktadır. Bütün çabalara rağmen solunumu olmayan hastalara "SİYAH KOD" verilmektedir. Fakat hastanın bu pozisyon sonrasında solunumu var ise "KIRMIZI KOD" olarak kodlanmaktadır. Hastanın solunumu var ise solunum sıklığının normalliğine bakılır. Dakikadaki solunum sayısı 10 altı ve 30 üzeri ise yine "KIRMIZI KOD" olarak nitelendirilir. Fakat dk/solunum sayısı 10 üzeri ve 30 altı ise sonraki adım olan dolaşım sistemi değerlendirilir. Bu aşamada hastanın kapiller geri dolum olarak adlandırılan, hastanın tırnağının beyaz kısmına ortadan bastırılarak renk geri dönüş süresi izlenir. 2 saniyenin üstünde ise hasta yine "KIRMIZI KOD" olarak nitelendirilir. Fakat kapiller geri dolum süresi eğer saniyede 2 saniyenin altında ise bu kez bilinç durumu değerlendirilir. Bilinç durumu kontrolünde hasta sorulara ve verilen komutlara uymuyor ise "KIRMIZ KOD", eğer komutlara uyuyor ise "SARI KOD" olarak sınıflandırılır. Bu uygulamanın yapılmasındaki amaç ise sağlık personellerinin yetersiz olduğu durumlarda sağlık personeline yardımcı olacak kişilerin triyaj konusundaki bilgi düzeylerinin artırılmasıdır. Bucak Sağlık Yüksekokulu'nda eğitim gören hemşirelik, ebelik ve acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinin bilinç düzeyini arttırmak

amacıyla geliştirilmiştir. Bu uygulama sayesinde verilen hasta örneklerini kendi kendilerine uygulama şansı bularak kodlama yapabileceklerdir.

Yapılan literatür araştırması sonucunda Türkiye'de sağlık alanında teknolojik anlamda ölçülebilirlik sadece e-Nabız uygulaması üzerinden "neyim var?" uygulaması dışında hiçbir uygulamaya rastlanmamıştır. Sağlık alanında gelişen teknolojinin bu alanda kullanılabilirliği fazla, pratik ve kolay olan bir uygulama geliştirme çalışmasının mevcut olamamasından dolayı yapılan çalışmanın literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmüştür. İnsan hayatını günden güne kolaylaştıran, yardımcı olan ve en önemlisi pratikte sağlık çalışanlarına yardımcı olan bu ve türevi uygulamaların geliştirilmesi sağlık personelinin, ilk ve acil yardımcıların daha doğru karar vermesinde teknolojinin yardımıyla sağlanmalıdır.

Acil servislerde, acil durum gerektiren anlarda, acil müdahalenin geciktirilebileceği durumlarda, aciliyette öncelik sırasının daha doğru verilmesinde, ani gelişen kaza sonucu personel yetersizliği/azlığı/olmaması gibi durumlarda; sonradan gelen sağlık personellerini bilgilendirme amacıyla, sağlık personelin bu gibi durumlarda kullanması gereken bir uygulama gerekmektedir.

Bu uygulamadaki arayüz geliştirmeye açık ve triyaj gibi önemli alanda sadece arayüzü ile izlenen adımlar sonucu triyaj kodunun doğru, hızlı ve tekrarlanabilir bir şekilde olmasına olanak sağlamaktadır. Sağlık lisansiyeri öğrencilerin geliştirilen uygulama öncesi bilinç düzeyinin ölçülmesi için ön test yöntemi uygulanacaktır. Uygulama ile yapılan triyaj değerlendirmesinde son test ile uygulamanın başarısı test edilecektir. Ön-test ve son test sayesinde uygulamanın öğrenciler üzerinde ne kadar etkili olduğu, öğreniminde kolaylığı ve insan hayatına katkısı ölçülecektir. Toplumun hemen hemen her kesiminde kullanılan cep telefonu her kişi için özeldir. Telefonlarda kişisel bilgilerin yanı sıra yanında aksesuar olarak satılan akıllı saat, akıllı bileklikler gibi nabız, EKG, tansiyon ve stres ölçme kabiliyetine sahip bu giyilebilir teknolojik aletler sayesinde verileri analiz ve depo eden, paylaşan uygulamalar ile afet sırasında kodlamanın önceliği ile müdahale yöntemini belirlemektedir.

Anahtar Kelimeler: Triaj, uygulama, deprem, veri, analiz, uygulama

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI GEBELERE VERİLEN DOĞAL AFET EĞİTİMİNİN AFET BİLİNCİ ÜZERİNDE ETKİSİ

[1]Hümeyra DALBOY, [2]Yağmur AYDIN ARIKAN

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi Burdur, Türkiye, hdalboy16@gmail.com

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, yaydin@mehmetakif.edu.tr

Afet, insanların yaşamını kısmen veya tamamen etkileyen, kayıplarla sonuçlanan, insan yaşamını sosyal hayatını, yaşam kalitesini olumsuz etkileyen bir durumdur (AFAD, 2021). Türkiye jeolojik konumu nedeniyle afetlere eğilimli bir ülkedir. Doğal afetler günlük hayatın akışını bozmakta, can ve mal kaybına neden olarak insan psikolojisini olumsuz etkilemektedir (Cherry ve ark., 2009) Afetlerden başta çocuklar olmak üzere yaşlılar, kronik hastalığı olanlar, hamile ve emziren kadınlar normal bireylere göre daha çok etkilenmektedir (Tsuboyama-Kasaoka, Purba, 2014).

Kadınlar, afet durumlarında sağlık sorunlarından, güvenliğe kadar bir sürü sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar (Dağlar, 2023). Gebe kadınlar, deprem ve afet gibi durumlardan normal kadınlara göre daha çok etkilenmektedir. Deprem nedeniyle gebelerin yaşayabileceği travma, gebeliğe bağlı olmaksızın gebelerin ölümüyle sonuçlanabilecek kadar ciddi bir konudur (Huls ve Deflefs, 2018; Al-Thani ve ark., 2019).

Bir başka afet ise iklim değişikliğidir. Her yaş gurubuna olumsuz etkileri olan küresel ısınma özellikle hamile kadınları iki kat daha fazla etkilemektedir. Küresel ısınma, bebeklerin daha erken doğması ve olması gereken kilodan daha düşük kilo ile dünyaya gelmesine neden olmaktadır (İklimin, 2019: 9-10; AA, 2020) Travma sonrasında yaralanma nedeniyle hastaneye yatırılan gebelerden her üçünden birinin erken doğum yapıldığı görülmektedir. Yaşanan travmanın en sık üçüncü trimesterde yaşandığı ve gebe olmayanlara göre iki kat daha fazla ölüm riski taşımaktadır (Greco, Day ve Pearlman, 2019).

Gebe kadınlar hızlı hareket edemedikleri için hortumla karşılaştıklarında sığınaklara inmekte zorlanmakta depremde kolayca saklanamamakta ve sel sularından kaçamamaktadırlar. Afet açısından yaşadıkları panik durumları düşük veya erken doğum oranlarını artırmakta ya da annenin ölümüne neden olmaktadır. Gebeler, kriz durumunda fetüsü ve kendisini tehdit edecek kadar stres sahibi ise uzmanlara yönlendirilmeli ve uzman tarafından değerlendirilmesi

gerekmektedir. Yoğun stres yaşayan gebelerin stresle baş edebilme becerisini geliştirmesi faydalı olacaktır. (Neumayer & Plümper, 2007: 554; Chew & Ramdas, 2005: 2)

New Orleans'ta, 220 kadın, Baton'dan 81 kadın ile birlikte yaptıkları prospektif kohort çalışmasında 'Katrina kasırgası olduğu zamanda gebe olan veya altı ay içerisinde hamile kalan kadınların travma sonrası stres bozukluğunun kasırgadan etkilenme düzeyinin yüksek olduğu kadınların (%13.8) düşük olan kadınlara (1,3) oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Depresyon sıklığının da kasırgadan etkilenme düzeyleri yüksek olan kadın bireyler (%32.3) düşük olan kadınlara (%12.3) oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. (Xiong vd., 2010).

Gebe kadınlar ne kadar afetlere hazırlıklılar? Afet bilinçleri ne düzeyde? Sorularından yola çıkılarak yapılan araştırma kapsamında afetler olmadan gebe kadınların bilinç düzeylerini arttırmak istenmektedir. Burdur'un Bucak ilçesindeki gebe kadınlara ulaşılması hedeflenmiştir. Gebe kadınlara afetler hakkında bilgi verilmeden önce ön-test uygulaması ile anket uygulanacaktır. Afetler hakkında eğitim verildikten sonra bilgi düzeyleri son- test ile ölçülecektir. Yapılan bu çalışmada afet öncesinde eğitim verilerek afet sırasında ve sonrasında oluşabilecek riskleri en düşük seviyede tutmak ve Burdur/ Bucak ilçesindeki gebe kadınları afete hazırlamak amaçlanmaktadır. Gebe kadınların afet durumlarındaki risklerini azaltmak için bilinç düzeylerini arttırmak hedeflenmiştir.

Araştırmalar sonucu afet anında özel gereksinimli bireyler kategorisine giren gebelerin böylelikle hem bilinçlendirilmesi hem de afet anında kendini ve bebeğini korumak için bilinçlendirmenin önem arz ettiği öngörülmüştür. Gebe kadınların olası afet durumlarında annenin ve bebeğinin sağlığına dikkat çekilmesi hedeflenmiştir. Yapılan çalışma kesitsel bir çalışma olup çalışmaya Burdur/Bucak ilçesindeki gebe kadınlar dahil edilecektir. Gebeler Aile Sağlık Merkezinden ya da Bucak Devlet Hastanesinden tespit edilecektir. Bilinç düzeylerini ölçmek için anket uygulanacak ve eğitim verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Gebe Kadınlar, Erken Doğum Riski,

Sözel Bildiri

DEPREM VE AFET SONRASI GELİŞEN TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU

Emre ACAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi

Burdur, Türkiye, emreacar9766@gmail.com

Afet, doğal veya insan kaynaklı olaylar sonucu ortaya çıkan büyük çaplı felaketleri ifade eder ve genellikle toplumda ciddi zarara neden olarak acil müdahale gerektirir. Ülkemizde en sık rastlanılan doğal afetlerden biri olan depremler ciddi yıkımlara, maddi ve manevi kayıplara, psikolojik sorunlara da yol açabiliyor. Deprem sırasında yaşanan sarsıntılar, göçük altında kalma, sevdiklerini kaybetme veya yaralanma gibi acil durumlar bireylerde travmatik süreçlere neden olabilir. Bu olaylar, travma sonrası stres bozukluğunu da beraberinde getirir. Depremler, ülkemizde sıkça karşılaşılan doğal afetlerden biridir ve ağır yıkımlara ve trajik durumlara yol açabilir. Deprem sırasında yaşanan sarsıntılar, göçük altında kalma, sevdiklerini kaybetme veya yaralanma gibi acil durumlar bireylerde travmatik süreçlere neden olabilir ve genellikle travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkilidir. Travmatik olaylara tepki olarak ortaya çıkan belirtiler, birçok kişide olaydan saatler veya günler sonra başlar. Ancak bazı bireylerde bu belirtiler yıllar sonra dahi ortaya çıkabilir. Travmatik stres belirtilerinin bir aydan daha uzun sürmesi durumunda, durum kronikleşebilir ve bu durum travma sonrası stres bozukluğu olarak adlandırılır. Doğal afetlerin, özellikle büyük yıkımlara neden olanlarının ardından, gündelik hayata dönüş ve normalleşme süreci uzun zaman alır. Özellikle depremlerin neden olduğu tahribat düşünüldüğünde, enkaz kaldırma ve yeniden inşa sürecinin aylar hatta yılları bulabileceği düşünüldüğünde, travma sonrası stres bozukluğu için risk daha da artırır. Afet sonrasında bireylerin tepkileri, afetin şiddetine ve bireylerin kişisel deneyimlerine bağlı olarak değişir. Bu tür durumlarda, uzmanlar tarafından verilen destek, bireyin yaşadığı travmatik olayları anlamlandırmasına, işlemesine ve bu süreçten sağlıklı bir şekilde çıkmasına yardımcı olur. Afetzede, olayları zihinsel olarak işleme süreci genellikle karmaşık olup, bu kişinin yaşadığı kayıpların ve travmanın boyutu arttıkça daha da zorlaşır. Psikolojik süreçlerin anlaşılması, duygusal iyileşme ve normale dönme sürecinde önemli bir rol oynar. Sonuç olarak, afetlerin neden olduğu travmatik olaylar, bireylerde travma sonrası stres bozukluğuna yol açar. Bu süreç, özellikle depremlerin sebep olduğu acil durumlar ve yıkımların etkisiyle uzun sürer. Uzmanlar tarafından sağlanan destek, bireyin olayları anlamlandırmasına ve duygusal iyileşmesine yardımcı olabilir, bu da normale dönme sürecinde önemli bir rol oynar.

Anahtar Kelimeler: Afet, travma, insan, stres bozukluğu

Sözel Bildiri

FRAKTAL ANALİZ KULLANILARAK SINIF II HASTALARDA FONKSİYONEL ORTOPEDİK TEDAVİNİN MANDİBULAR TRABEKÜLER KEMİK ÜZERİNE ETKİLERİ

Esra Bolat Gümüş*, Esra Yavuz, Cansu Tüfekçi*****

** Akdeniz Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, dtesrabolat@gmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, esrsrt89@gmail.com*

**** Akdeniz Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, cansu.tufekci@hotmail.com*

Giriş: İskeletsel sınıf II hastalarda fonksiyonel ortopedik tedavi sonrası mandibular kemikteki trabeküler değişiklikler fraktal analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı fonksiyonel ortopedik tedavinin etkinliğinin fraktal analiz yöntemi ile değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Mevcut çalışma monoblok ve twinblok apareyleri ile tedavi edilen 80 (ortalama yaş 10,1 ± 2,01 yıl; 45 kız, 35 erkek) hasta üzerinden yürütülmüştür. Hastalardan tedavi öncesi ve tedavi sonrası alınan panoramik radyogfiler üzerinde ROI'ler (ROI1, mandibular kondil; ROI2, angulus mandibula; ROI3, korpus mandibula; ROI4, mental foramen) belirlenmiştir. Belirlenen ROI'ler de fraktal analiz yöntemi ile ölçümler yapılarak tedavi öncesi ve tedavi sonrası karşılaştırmalar yapılmıştır. **Bulgular:** Mandibular kondilin fraktal analiz değerlerinde fonksiyonel ortopedik tedavi ile değişiklik görülmemiştir. Angulus mandibulanın fraktal analiz değerlerinde ise tedavi ile birlikte anlamlı bir düşüş görülmüştür ($p< 0.05$). **Tartışma ve Sonuç:** Fonksiyonel ortopedik tedavinin mandibular trabeküler yapıyı değiştirmede etkili olduğu görülmekle birlikte trabeküler yapıda esas etkili olan faktörün oklüzal kuvvetler olduğu düşünülmektedir

Anahtar Kelimeler: Fonksiyonel ortopedik tedavi, Mandibula, Trabeküler kemik, Panoramik radyografi

STAJ GÖRME ZORUNLULUĞU OLAN ÖĞRENCİLERİN SALGIN HASTALIKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

[1]İlayda ARSLAN*, [2]Yağmur AYDIN ARIKAN

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi Burdur, Türkiye,iillayydda@gmail.com

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, yaydin@mehmetakif.edu.tr

Epidemiyolojide, salgın kelimesi belli bir insan popülasyonundaki, belli bir periyottaki, yeni vakalar gibi görülebilen ancak önceki tecrübelere göre beklenen etkiden fazla etki gösteren hastalıktır. Belirli bir bölgede yayılım yapan salgın hastalıklara epidemi, dünya çapında yayılım yapan salgın hastalıklara pandemi denmektedir.

Kriz yönetimi salgın vakasında ve pandemi sürecinde çok önemlidir. Küresel çapta yaşanan bir kriz toplumun her kesiminden bireyleri, kamu kurumlarını ve işletmeleri ekonomik, siyasi ve psikolojik açıdan olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca kriz yönetiminin temel hedefi sorunla yüzleşmek zorunda kalan bireyleri ya da kurumu korumak ve olumsuz durumlara karşı savunmak olduğu için, pandemi ile mücadele sürecinde kriz yönetiminin tüm aşamalarından profesyonel bir şekilde yararlanılabilmelidir.

Staj dönemleri, öğrencilerin iş hayatlarında karşılaşabilecekleri teknik ve sosyal alanlardaki sorunları firmalar aracılığıyla yakından deneyimleyebildikleri önemli bir fırsattır. İş hayatının parçası olmaya yönelik atılan ilk adımdır. Staj yapacak olan öğrencilerin salgın hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyleri, staj dönemlerinde kendi sağlıklarına ve hasta sağlığına yaklaşımları bakımından çok önemlidir. Sağlık yüksekokullarının bu amaca yönelik olarak örgütlenmeleri, bu anlamda staj faaliyetlerinin önemini göz önünde bulundurarak gerekli düzenlemeleri yapmaları gerekmektedir. Staj dönemi meslek hayatındaki tutumun en etkin öğrenildiği dönemdir. Staja çıkacak olan öğrencinin, staj yerindeki hastanın ve çalışanların sağlık durumu, stajyerin salgın hastalık yayılımına katkı sağlamaması, güvenli ve sağlıklı bir staj ortamında çalışılabilmesi, salgın durumunun riske atılmaması için staja çıkmadan önce yeterli bilgi düzeyine ulaşmış olması gerekmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının mesleki eğitimin geliştirilmesi sürecindeki amaçları arasında, meslek alanına göre nitelikli ve donanımlı profesyonel meslek üyesi yetiştirmek yer almaktadır. Salgın durumunda stajyerlerin bilgi düzeyleri yetersiz olduğundan COVİD-19 pandemi döneminde pek çok sağlık fakültesi ve sağlık yüksekokulu öğrencisi staja çıkamamıştır. Daha önceki pandemilerde de mevcut durumun yönetilebilmesi amacıyla ilk yapılan müdahalelerin

biri okulların kapanmasıdır fakat bu durum staja çıkacak öğrenci için teorik olarak öğrendiği bilgileri staj döneminde uygulayamaması sebebiyle tam öğrenmenin gerçekleşmemesine neden olmuştur.

Sonuç olarak sağlık yüksekokulu öğrencilerinin hem öğrenim sürecinde hem de meslek hayatları süresince pandemi ile mücadelenin önemli ekiplerinden olduklarından dolayı salgın hastalıkların oluşturduğu pandemi süreci hakkında bilgi durumları ve sürecin sağlık davranışlarına etkisi büyük önem taşımaktadır. Konuyla ilgili çalışmaların arttırılıp, eksikliklere yönelik eğitim programları düzenlenmesi pandemi ile mücadeleye çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu bağlamda çalışmaya Burdur/Bucak ilçesindeki sağlık yüksekokulunda okuyan ve staj görme zorunluluğu olan öğrenciler dahil edilecektir. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile literatür taranarak hazırlanan, öğrencilerin salgın hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinin ölçüldüğü yirmi bir sorudan oluşan anketi salgın hastalıklar hakkında bilgi verilmeden doldurmaları istenecektir. Verilecek eğitim sonrası anket tekrardan uygulanacak olup bilgi düzeyleri ölçülüp değerlendirilecektir. Bu çalışmada öğrencilerin staj döneminde geçirdikleri zamanı daha sağlıklı ve verimli değerlendirmeleri ve staj döneminin meslek hayatlarına katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, stajyer, pandemi, meslek.

Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programına sunulmuştur.

Sözel Bildiri

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KAYGISI VE EKOLOJİK AYAK İZİNİ AZALTMA DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN FARKINDALIĞIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İKLİM DOSTU DİYET TERCİHİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Beyza Aksaray[a], Gülşen Şen[a], Arzu Kabasakal Çetin[a]

[a] *Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü*

Bireylerin beslenme şekilleri ve besin seçimleri sera gazı emisyonlarının seviyesini etkilemektedir. Bu nedenle, tüketicilerin daha sürdürülebilir beslenme biçimlerini ve daha iklim dostu besinleri tercih etmesi, iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir rol oynayabilir. Bu kesitsel çalışmanın amacı iklim değişikliği kaygısı ve ekolojik ayak izini azaltma davranışlarına ilişkin farkındalığın, üniversite öğrencilerinin iklim dostu diyet tercihi üzerine etkisinin değerlendirilmesidir. Bu çalışma 255'i (%42,5) erkek ve 345'i (%57,5) kadın olmak üzere 600 sağlıklı lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. İklim değişikliği endişesi, ekolojik ayak izini azaltma davranışlarına ilişkin farkındalık ($r=0.430$, $p<0.001$) ve iklim dostu diyet ($r=0.103$, $p<0.05$) ile pozitif korelasyon göstermiştir. Benzer şekilde, ekolojik ayak izini azaltma davranışlarına ilişkin farkındalığın iklim dostu diyet (CFDS) ($r=0.113$, $p<0.05$) ile pozitif korelasyona sahip olduğu bulunmuştur. Doğrusal regresyon modelleri, iklim değişikliği endişesinin iklim dostu diyet ($\beta=0.087$, $p<0.001$) ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, ekolojik ayak izini azaltma davranışlarına ilişkin farkındalık ile iklim dostu diyet ($\beta=0,098$, $p<0,001$) arasında pozitif bir ilişki gözlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, iklim değişikliği farkındalığı ile ekolojik ayak izini azaltma davranışlarına ilişkin farkındalığın artırılmasının, iklim dostu besin seçimini arttırabileceğini ve sera gazı emisyonlarının azaltılmasına ve dolayısıyla iklim değişikliğinin hafifletilmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

Sözel Bildiri

BİBERİYE YAĞI VEYA SİTRİK ASİT EKLENMİŞ SODYUM ALJİNAT BAZLI KAPLAMANIN TAZE KESİLMİŞ PATATESTE ESMERLEŞME ÖNLEYİCİ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Cemal KASNAK[*], Recep PALAMUTOĞLU[**], Buket ÖZEN ÜNALDI[***]

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, cemal.kasnak@afsu.edu.tr*

*** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, recep.palamutoglu@afsu.edu.tr*

**** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, buket.ozen@afsu.edu.tr*

Giriş: Günümüzde işlenmiş besin tüketimini azaltmak isteyen bireyler, minimal işlenmiş besinlere talep göstermektedir. Taze kesilmiş meyve ve sebzeler bu besinlere örnek verilebilir. Ancak taze kesilmiş meyve ve sebzelerde oksidasyon, esmerleşme ve mikrobiyal bozulma gibi problemler sonucunda besinlerin raf ömrünün azalmasıyla birlikte ekonomik kayıplar meydana gelmektedir. Bu doğrultuda ürünün dayanıklılığını ve raf ömrünü artırmak amacıyla yenilebilir kaplama kullanımı dikkat çekmektedir. **Amaç:** Bu çalışma taze kesilmiş patateslerde kaplama maddesi olarak sodyum aljinat ve doğal antimikrobiyal koruyucu olarak biberiye yağı kullanımının, polifenol oksidaz ve peroksidaz kaynaklı esmerleşmeyi önleyici etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. **Yöntem:** Elips şeklinde taze kesilmiş patatesler, ters jelasyon (TJ) tekniği kullanılarak farklı oranlarda (%0 - %0,1 - %0,3 - %0,5) biberiye yağı içeren sodyum aljinat ile kaplanmıştır. Yapılan kaplamalar bir hafta boyunca depolanarak 0, 1, 2, 5 ve 7. günlerde numuneler alınmıştır. Alınan numunelerde polifenol oksidaz, peroksidaz, malondialdehit, hidrojen peroksit, renk değişimi, ağırlık kaybı, toplam fenolik madde içeriği ve antioksidan kapasite analizleri gerçekleştirilmiştir. **Bulgular:** Depolamanın sonunda en düşük polifenol oksidaz ve peroksidaz aktivitesi gösteren kaplamalar TJ %0,1 (11,45 U/g ve 9,65 U/g) ve TJ %0,3 (13,3 U/g ve 8,7 U/g) kaplamaları olmuştur. Oksidasyon göstergesi olan hidrojen peroksit miktarı TJ %0,3 örneğinde en düşüktür (93,81 µmol/g). Kaplama yapılan örneklerde toplam renk değişimi kontrole göre daha küçük bir değişim göstermiştir. Depolama sonunda en az ağırlık kaybı %2,60 kayıp ile TJ %0,5 numunesinde görülürken ikinci sırada %3,24 ağırlık kaybı ile TJ %0,1 gelmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmanın sonuçları, taze kesilmiş patateslerde ters jelasyon tekniği ile yapılan biberiye yağı içerikli kaplamaların kaliteyi koruma konusunda başarılı olduklarını göstermektedir. (Bu çalışma Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 22.GENEL.025 proje numarası ile desteklenmiştir.)

Anahtar Kelimeler: Biberiye Yağı, Kaplama, Ters Jelasyon, Polifenol Oksidaz, Enzimatik Esmerleşme

Sözel Bildiri

TELE-SAĞLIK GİRİŞİMLERİNİN KRONİK HASTALIKLARDA MALİYET ETKİNLİĞİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK İNCELEMESİ

Kamuran Cerit*, Tuğba Mert**

** Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, kamurancerit@gmail.com.tr*

*** Ardahan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Ardahan, Türkiye, tugbamert@ardahan.edu.tr*

Giriş: Kronik hastalar uzun dönemli bakım, rehberlik ve eğitime ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle kronik hastalıklar hem hastalar hem de ülkelerin sağlık sistemleri için çok maliyetlidir. Tele-sağlık hastaların sağlık ihtiyaçlarını bilgi ve iletişim teknolojisi aracılığıyla yöneterek, bireyselleştirilmiş ve bütüncül bakım sağlamayı ve maliyetleri düşürmeyi amaçlayan yeni bakım teknolojilerindendir. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, hemşireler ve diğer sağlık çalışanları tarafından kronik hastalığı olan yetişkinlere uygulanan hem uzaktan hastalık izlemi hem de danışmanlık içeren tele-sağlık girişimlerinin maliyetlere etkisini sistematik olarak incelemektir. **Yöntem:** Web of Sciences, PubMed, ScienceDirect, Ebsco, CINAHL Uluslararası veritabanları; Ulakbim Türk/Dizini, TürkMedline ulusal veritabanlarından tarama yapıldı. Çalışmada müdahale olarak tele-sağlığı kullanan, 2017-2022 yılları arasında yayınlanmış, çalışma popülasyonunun kronik hastalığı olan yetişkinler olduğu, maliyet etkinliği değerlendiren, Randomize Kontrollü Çalışmalar dahil edilme kriterleri olarak kabul edildi. Çalışmaların kontrol listesinde yayın başlığı, yayın yılı, ülke, müdahale ve süresi, örneklem grubu, katılımcı sayısı, çalışma amaçları ve çalışmanın maliyet etkinlikle ilgili ana bulguları veri öğeleri yer aldı. **Bulgular:** Çalışmada dahil edilme kriterlerine sahip 8 makale incelendi. Çalışmaların toplam örneklem büyüklüğü 5.247 olarak hesaplandı. Örneklem grupları karma hasta gruplarını içermekle birlikte; çalışmaların %50'sinde Tip2 Diyabet, %37,5'inde Korener Arter Hastalığı, %37,5'inde Kronik Kalp yetmezliği, %12,5'inde Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı ve %12,5'inde Kanser hastalığı olan yetişkinler vardı. Çalışmalarda değerlendirilen tele-sağlık müdahaleleri oldukça farklıydı. Çalışmaların %62,5'inde müdahaleler hemşireler ve %25'inde ise hemşirelerin içinde olduğu sağlık ekibi tarafından sağlanıyordu. Çalışmaların %62,5'inde tele-sağlık müdahale gruplarının (deney), geleneksel bakım gruplarına (kontrol) göre maliyet etkin olduğu saptandı. Maliyet etkin bulunmayan çalışmaların birinde hastane hizmet maliyetlerinde gruplar arasında fark olmasa da, ilaç maliyetlerinde azalma olduğu bildirildi. **Tartışma ve Sonuç:** Bu sistematik inceleme tele-sağlık hizmetlerinin yüz yüze bakım hizmetlerine göre daha çok maliyet etkin olduğunu göstermektedir. Sıklıkla hemşireler tarafından yürütülen tele-sağlık girişimleri kronik hastalar için geliştirilerek maliyet etkinliğin artırılmasına katkı sağlanabilir. Böylece hemşirelik bakımının önemi sağlık sistemi içinde daha fazla görünür kılınabilir.

Anahtar Kelimeler: Tele-sağlık, Kronik Hastalıklar, Maliyet Etkinlik, Randomize Kontrollü Çalışma, Sistematik Derleme

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN EĞİTİMİ VE DEMONSTRASYON YÖNTEMİ İLE VENTROGLUTEAL BÖLGEDEN ENJEKSİYON UYGULAMALARI ÖĞRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Leyla BARAN 1*, Handan ÖZDEMİR 2**

** Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Mardin, Türkiye, leylabaran@artuklu.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye, hozdemir@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Akran eğitimi benzer sosyal gruptaki gençlerin belirli bir konuyla ilgili olarak sahip oldukları bilgi, tutum, inanış ve becerilerinin istekli, gönüllü ve eğitimli akranlar tarafından eğitim aktiviteleri aracılığıyla değiştirilmesinin hedeflendiği aktif bir süreçtir. **Amaç:** Hemşirelik öğrencilerine akran eğitimi ve demonstrasyon yöntemi ile ventrogluteal bölgeden intramüsküler enjeksiyon uygulamaları öğretiminin sağlanması ve akran eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Araştırmaya 2023-2024 öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi Hemşirelik Bölümü ikinci sınıfında öğrenim gören 63 öğrenci katılmıştır. Araştırmada yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veriler 'Öğrenci Tanıtıcı Özellikler Formu', 'Intramüsküler Enjeksiyon Bilgi Düzeyi Değerlendirme Formu', 'Intramüsküler Enjeksiyon Uygulama Becerisi Değerlendirme Formu' ve 'Genel Özyeterlik Ölçeği' ile toplanmıştır. Hem kontrol hem uygulama grubuna aynı anda ventrogluteal bölgeden intramüsküler enjeksiyon uygulaması teorik olarak anlatılmıştır. Laboratuvar ortamında ventrogluteal bölgeden intramüsküler enjeksiyon uygulama becerisi; uygulama grubuna akran eğitimiyle, kontrol grubuna öğretim elemanı tarafından uygulamalı olarak demonstre edilmiştir. Her iki grubun intramüsküler enjeksiyon bilgi düzeyleri laboratuvar uygulamasından önce ve sonra değerlendirilirken; intramüsküler enjeksiyon uygulama becerileri ve genel özyeterlilik düzeyleri laboratuvar uygulamasından sonra değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı ve yüzdelik dağılımlar, t testi, ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırma sonucunda; öğrencilerin yaş ortalamasının 21.22 (min-maks=20-23) ve %52.4'ünün kadın olduğu saptanmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin intramüsküler enjeksiyon bilgi düzeyi puan ortalamalarının uygulama grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu ancak gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p>0.05$); uygulama grubundaki öğrencilerin özyeterlilik düzeyi puan ortalamalarının kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu ancak gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p>0.05$) belirlenmiştir. Uygulama grubundaki öğrencilerin intramüsküler enjeksiyon uygulama becerileri puan ortancalarının kontrol grubundaki öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek olduğu ($p<0.05$) bulunmuştur. **Tartışma ve Sonuç:** Psikomotor becerileri akran grubu ile öğrenen öğrencilerin mevcut öğretim yöntemi ile öğrenenlere göre becerisinin daha iyi geliştiği saptanmıştır. Bu doğrultuda; özellikle psikomotor beceri öğretiminde, mevcut öğretim yöntemlerine ek olarak öğrencinin kendini rahat dile getirebileceği ve aktif olarak rol alabileceği akran öğretimi gibi interaktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler; Hemşirelik öğrencisi, Akran eğitimi, Demonstrasyon yöntemi, Ventrogluteal bölge, İntramüsküler enjeksiyon.

DOĞUMHANEDE ÇALIŞAN EBELERİN COVİD-19 PANDEMİSİNDE DOĞUM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yeşim YEŞİL*, Ahmet BÜTÜN**

** Mardin Artuklu University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Mardin, Turkey, yesim.yesil89@gmail.com*

*** Mardin Artuklu University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Mardin, Turkey, ahmetbutun@artuklu.edu.tr*

Giriş: Ebeler sağlığı geliştirme, hastaların savunuculuğu ve bakımında ön saflarda yer alan sağlık profesyonelleridir. Pandemi sürecinden kaynaklı olarak doğum hizmeti sunumundaki değişiklikler büyük ölçüde, yüz yüze teması azaltmış ve sağlık hizmeti ortamlarında enfeksiyon önleme ve kontrolünü artırmıştır. Amaç: Bu araştırmanın amacı doğumhanede çalışan ebelerin COVID-19 pandemisinde doğum hizmetlerinin değerlendirilmesidir. Yöntem: Bu tanımlayıcı çalışma, Türkiye'de güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan bir ilde doğumhanede çalışan 155 ebe ile yürütülmüştür. Araştırma verileri Aralık-Ekim 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin değerlendirilirken (sayı, yüzde) tanımlayıcı istatistiksel kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi test etmek için ki kare analizi uygulanmıştır. Bulgular: Ebelerin %36.8'nin 26-31 yaş grubunda, %80.0'ının lisans mezunu ve %62.6'sının 1-5 yıl arasında doğumhane tecrübesi olduğu saptanmıştır. Pandemi süresince ebelerin %49.7'sinin ailelerinden ayrı kalmak zorunda olduğu belirlenmiştir. Tartışma ve Sonuç: Ebelik bakımının birincil ve en etkili sağlayıcıları olan ebeler; gebelik, doğum, doğum ve doğum sonrası bakım alanlarında önemli roller oynamaktadırlar. Bu araştırmanın sonuçları mesleki deneyim süresi ve Covid-19'a ilişkin bilgi paylaşımı arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Ebe, Doğumhane, Pandemi

Sözel Bildiri

KAPALI ORTAMDAKİ OFİS VE SINIF ORTAMLARINDA HAVA KALİTESİNİN ÖĞRENCİ VE PERSONELLERİN ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRMESİ

Süleyman FAKİ [*], Mustafa ARI [**],

[*]Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu. Burdur, TURKEY, sfaki@mehmetakif.edu.tr

[**]Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Meslek Yüksek Okulu. Burdur, TURKEY, mustafaari@mehmetakif.edu.tr

Modern yaşamın hızla gelişen sonuçlarından birisi de birçok çalışanın bulunduğu okullarda öğrenci ve personelin aynı ortamı paylaştığı ofis ve sınıfların bulunduğu binalar, şehir hava kalitesinin her geçen gün daha da kötüye gitmesinden etkilenmektedir. Kapalı ortamlardaki ofis ve sınıf ortamlarında hava kalitesi, öğrenciler ve personel üzerinde önemli etkilere sahiptir. İyi hava kalitesi, öğrencilerin dikkatini sürdürmelerini, öğrenme yeteneklerini artırmalarını ve genel performanslarını iyileştirmelerini sağlar. Ayrıca, personelin iş verimliliğini artırabilir ve çalışma memnuniyetini yükseltebilir. Temiz hava solunması, sağlık sorunlarını azaltırken, kötü hava kalitesi solunum yolu rahatsızlıkları, baş ağrıları ve yorgunluk gibi sorunlara yol açabilir. Konfor açısından, iyi hava kalitesi, çalışma ve öğrenme ortamlarını daha davetkar hale getirirken, kötü hava kalitesi rahatsızlık ve stres hissine neden olabilir. Sonuç olarak, ofis ve sınıf ortamlarında hava kalitesinin düzenli olarak izlenmesi ve iyileştirilmesi, öğrenci ve personelin sağlığı, performansı ve genel refahı için önemlidir. Bu, daha verimli ve destekleyici bir çalışma ve öğrenme ortamı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler Kapalı ortam hava kalitesi, İş yaşamı, Kirli havanın insan sağlığına etkisi

Sözel Bildiri

İŞ KAZALARININ ÖNLENMESİ: RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE GÜVENLİK PROSEDÜRLERİ

Süleyman FAKİ [*], Mustafa ARI [**],

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu. Burdur, TURKEY, sfaki@mehmetakif.edu.tr*

***Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Meslek Yüksek Okulu. Burdur, TURKEY, mustafaari@mehmetakif.edu.tr*

İş kazalarının önlenmesi, işyerlerindeki çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak için kritik bir öneme sahiptir. Bu amaçla, Risk değerlendirmesi ve uygun güvenlik prosedürlerinin uygulanması gerekmektedir.

Risk değerlendirmesi, potansiyel tehlikelerin tanımlanması, bu tehlikelerin olasılıklarının ve etkilerinin değerlendirilmesi ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi sürecidir. İşyerinde gerçekleştirilen her türlü faaliyet için detaylı bir risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu değerlendirme, işyerindeki fiziksel, kimyasal ve biyolojik tehlikeleri içermelidir. Ayrıca, iş ekipmanlarının güvenliği, iş ortamının düzeni, çalışma süreçleri ve çalışanların eğitimi gibi faktörler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Güvenlik prosedürleri, işyerinde belirlenen riskleri azaltmak veya ortadan kaldırmak için geliştirilen yöntemler ve politikaları içerir. Bu prosedürler, işyerindeki herkesin güvenliğini sağlamak için uygulanmalıdır. Örneğin, kişisel koruyucu ekipmanların kullanımı, acil durum tahliye prosedürleri, tehlikeli maddelerin güvenli saklanması ve iş ekipmanlarının periyodik bakımı gibi prosedürler iş kazalarını önlemeye yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, iş kazalarının önlenmesi için etkili bir yaklaşım, düzenli Risk değerlendirmeleri yapmak ve uygun güvenlik prosedürlerini uygulamaktır. Bu, işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı sağlayarak hem çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumaya hem de işletme performansını artırmaya yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığını ve Güvenliği, , Risk değerlendirmeleri, Iş Kazaları, Güvenlik prosedürleri

Sözel Bildiri

YOĞUN BAKIMDA PNÖMONİ İLİŞKİLİ ARDS TABLOSUNUN YÜKSEK AKIŞLI NAZAL OKSİJEN İLE TEDAVİ YÖNETİMİ: OLGU SUNUMU

Barış AKGÜL*

** Burdur Devlet Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon, barisakgul1503@hotmail.com*

Giriş: Yetişkinlerde bakteriyel pnömoninin prognozu genellikle iyi seyirli olmasına rağmen; özellikle komorbiditesi olan bazı hastalarda, daha kötü prognoz olan ARDS tablosu gelişerek tedavinin yoğun bakım şartlarında yapılması gerekebilmektedir. 70lt/dk ya kadar gaz akışı sağlandığı, verilen gazın ısıtma ve nemlendirme özelliği sayesinde fizyolojik şartlara yakınlık sağlandığı yüksek akışlı nazal oksijen (High flow nasal oxygenation) tedavisi; invazif olmayan özellikle yoğun bakımlarda pnömoni gibi akut hipoksik solunum yetmezliği olan hastalarda kullanılan yeni nesil bir oksijen tedavisidir. **Olgu Sunumu:** Olgu 60 yaşında, 1 yıl önce covid öyküsü olan, özgeçmişinde herhangi bir kronik hastalık öyküsü olmayan erkek hasta öksürük ve nefes darlığı şikayetiyle acil servise başvurmuştur. Acil serviste çekilen toraks tomografisinde her iki akciğerde pnömonik konsolidasyon alanı izlenmesi ve oksijen tedavisine rağmen oksijen saturasyonunun yükselmemesi üzerine hasta yoğun bakım servisine yatışı yapılmıştır. Antibiyoterapi ve inhaler tedavisi düzenlenmiştir. Hastanın oksijenizasyonunda düzelme sağlanamaması nedeniyle hastaya düzenli aralıklarla CPAP uygulaması başlanmıştır. Bilinci açık oryantasyonu iyi olan hastanın CPAP tedavisine rağmen klinik bulgularında ve oksijen düzeylerinde yeterli düzelme görülmemesi üzerine oksijen tedavisi yüksek akışlı nazal oksijen (HFNO) tedavisine geçilmiştir. İleri derece ARDS yönetiminde yer alan prone pozisyonunun da elverişli olduğu bu tedavi sonucunda hastada klinik semptom ve oksjenizasyonunda dramatik bir düzelme kaydedilmiştir. Enfeksiyon bulguları gerileyen ve HFNO desteği kademeli olarak azaltılarak kesilen hasta, rezervuarlı oksijen maskesi ile oksijenizasyonu ve kliniği iyi olması üzerine göğüs hastalıkları servisine devredilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Şiddetli pnömoni gibi solunum yetmezliği ile başvuran hastalarda, yüksek akışlı nazal oksijen tedavisinin çoğu hastalarda entübasyon ihtiyacını azalttığı ve invazif ventilatör uygulaması gerekmeden hastaların sağlığına kavuştuğu çalışmalarda bildirilmiştir. Bu olguda şiddetli ARDS tablosunda olan hastanın tedavi yönetiminde yüksek akışlı nazal oksijen kullanılmasının, hastada entübasyon sonucu invaziv ventilasyon stratejilerinden ve buna bağlı çeşitli komplikasyonların önüne geçilmesinde yarar sağladığı belirtilmektedir. Sonuç olarak invaziv ventilatör yönetiminden kaçınmak için şiddetli pnömonisi olan hastalarda nazal yüksek akışlı oksijen tedavisini içeren multidisipliner tedavinin başlatılmasının dikkate alınması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: HFNO, pnömoni, ARDS, noninvazif ventilasyon

Sözel Bildiri

TİP A AORT DİSEKSİYONLARINDA TOTAL SİRKÜLATUAR ARREST SÜRESİNİN MORTALİTE ÜZERİNE ETKİSİ

Hüseyin Durmaz*

* *Konya Şehir Hastanesi, Kalp* ve Damar Cerrahisi Kliniği, Konya, Türkiye, durmazz1@hotmail.com

Giriş: Tip A aort diseksiyonu asendan aortanın dahil olduğu diseksiyon tipidir ve tedavisi cerrahidir. Tip A aort diseksiyonu cerrahi mortalitesi birçok faktöre bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Hastayı belli bir ısıya kadar soğuttuktan sonra kardiyopulmoner bypasstan çıkılması işlemine total sirkülatuar arrest(TCA) denir. Tip A aort diseksiyonu cerrahisinde neredeyse tüm olgularda belli bir süre total sirkülatuar arrest ile işleme devam edilmelidir. **Amaç:** Total sirkülatuar arrest süresinin tip A aort diseksiyonu mortalitesi üzerine etkisini göstermeye amaçladık. **Yöntem:** Haziran 2022 ile Şubat 2024 tarihleri arasında, Konya Şehir Hastanesi Kalp ve Damar Cerrahisi Bölümü'nde tip A aort diseksiyonu nedenli operasyona alınan hastaların total sirkülatuar arrest süresi retrospektif olarak incelenmiştir. İncelenen 45 olgunun ROC analizine göre total sirkülatuar arrest süresinin mortaliteyi tahmin etmedeki istatiksiksel verisi kullanılmıştır. **Bulgular:** Toplam 45 hasta retrospektif olarak incelendi. TCA süresi ile ilişkili olabilecek kategorik değişkenler değerlendirilmiştir. TCA süresi ortanca değeri mortalite var olanlarda 30,0 dakika(2,0-90,0), mortalite yok olanlarda 25,0 dakika(1,0-56,0) bulunmuş ve mortalite var olanlarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p=0,049). **Tartışma ve Sonuç:** Tip A aort cerrahisinin mortalitesi oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Total sirkülatuar arrest süresinin fizyolojik ve kardiyopulmoner bypass desteği olmadan olan bir süreç olmasından kaynaklı mortalite ve morbidite üzerindeki etkileri yadsınamaz bir gerçektir. Yaptığımız çalışmada elimizdeki retrospektif verilerin mortalite var olanlar ile yok olanlar arasında gerçekleştirilen ROC analizi sonuçlarına göre TCA süresinin mortaliteyi tahmin etmede istatistiksel olarak anlamlı düzeyde başarılı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Total Sirkülatuar Arrest, Tip A Aort Diseksiyonu, TCA, Tip A Aort Diseksiyonu Mortalite

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BEYİN GÖÇÜNE YÖNELİK TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ

Cebir BALCI *, Selahattin YAMAN **, Fatma Nur ÇENGER*, Aslıhan TUNÇ ****, Tangül AYTUR ÖZEN*******

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 3.Sınıf Isparta/Türkiye* balcicebir4@gmail.com

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 3.Sınıf Isparta/Türkiye* selahattinyamanofficial@gmail.com

**** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 4.Sınıf Isparta/Türkiye* ftmnrcngr@gmail.com

***** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 4.Sınıf Isparta/Türkiye* aslihan32tunc@gmail.com

****** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı Isparta/Türkiye* tangulozen@sdu.edu.tr

Giriş: Sağlık çalışanlarının beyin göçü, yani daha gelişmiş ülkelere göç etme eğilimleri giderek artmaktadır. Sağlık çalışanlarının göç eğilimleri, gelişmekte olan ülkelerdeki nitelikli sağlık personelinin kaybına katkıda bulunarak, bu ülkelerin adil, eşit ve kaliteli sağlık hizmeti sunma kapasitelerini olumsuz etkileyerek daha fazla hata ve hasta güvenliğinin zayıflamasına neden olacaktır.**Amaç:** Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin beyin göçüne yönelik tutumları ve etkileyen faktörlere ilişkin literatürü ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Hemşirelik öğrencilerinin beyin göçüne yönelik tutumları ve etkileyen faktörlere ilişkin çalışmalar web of science veri tabanında Türkçe ve İngilizce olarak incelenmiştir. **Bulgular:** Eğitim süreci boyunca hemşirelik öğrencilerinin, göç etme eğilimleri belirlenmiştir. Göç eğilimi, öğrencinin yaşadığı bölge, cinsiyeti, eğitim düzeyi ve yabancı dil bilgisi gibi faktörlerden etkilenebilmektedir. Ayrıca, öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında almış oldukları eğitim ve sağlanan olanaklar, mezuniyet sonrası göç etme niyetlerini de etkileyebilmektedir. **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışmanın bulguları, hemşirelik öğrencilerinin beyin göçüne yönelik tutumlarına ve etkileyen faktörlerin literatür ışığında ortaya konarak öğrenci hemşirelerin beyin göçüne yönelik eğilimleri konusunda eğitim kurumları için gereken stratejiler ve politikaların ortaya konmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Beyin göçü, beyin göçü eğilimi, hemşirelik, hemşirelik öğrencisi.

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE İDARİ ÇALIŞANLARININ TİP 2 DİYABET RİSKİ VE BİLGİ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

[1]Demet ÇELİK, [2]Ali Rıza SARI

[1,2] Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Üniversite idari çalışanlarının tip 2 diyabet riski ve bilgi düzeyinin belirlenmesi amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Araştırmanın evreni bir üniversitede çalışan 327 idari personeli kapsamakta olup 253 kişiye ulaşılmıştır. Veri toplama formunda 'Tanıtıcı Bilgiler', 'Diyabet hastalığına sahip olma ve eğitim almayı isteme durumu' ve Yetişkin Diyabet Bilgi Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle üniversite bünyesindeki her birime gidilerek toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 21 paket programından tanımlayıcı testler, t testi gibi testler ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %54,5'i erkek ve genel yaş ortalaması 35,87±7,92 olarak bulunmuştur. Katılımcıların 18,2'si diyabet hastalığına sahip ve % 47,4'ü diyabet ile ilgili eğitim alınmak istediği saptanmıştır. Katılımcıların Yetişkin Diyabet Bilgi Ölçeği 'nden aldıkları toplam puan ortalaması 31, 58±6,84 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların puan ortalaması erkeklere daha yüksek olduğu, fiziksel aktivite durumuna göre yapanların yapmayanlara göre puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür. ($p<0,05$).

Sonuç ve Öneriler: Katılımcıların diyabet ile ilgili bilgi düzeylerinin ortalama olduğu saptanmıştır. Diyabet ve risk faktörleri ile ilgili eğitim, farkındalık kazandırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, sağlıklı yaşam tarzı, üniversite çalışanı

Sözel Bildiri

EDUCATIONAL STRATEGIES FOR MEDICATION CALCULATION SKILLS: AN INTEGRATIVE REVIEW

Huri Öztürk*, Leyla Baran**

** Swansea University, Faculty of Medicine, Health & Life Sciences, Swansea, Wales, hurioztırk@yandex.com*

*** Mardin Artuklu University Faculty of Nursing, Department of Nursing, Mardin, Türkiye, leylabaran@artuklu.edu.tr*

Background: Nursing education currently runs through a dynamic phase, in which educators are actively integrating technology, such as simulators and virtual software programs, to enhance training and ultimately improve patient outcomes. One of the specific focus of nurse educators is enhancing medication dosage calculations and administration skills. Thus, it is necessary to thoroughly reassess and update the instruction and assessment strategies for medication calculation skills in undergraduate nursing education. **Aim:** The ultimate aim of this review was to enable the integration of insights that have the potential to shape the trajectory of future research endeavours and to derive educational implications regarding medication calculation skills in the nursing field. **Methods:** The literature search was conducted over the period from 2014 to February 2024. The databases PubMed, Scopus, and Google Scholar were searched for articles. **Results:** The search generated 17 articles meeting the inclusive criteria. **Discussion and Conclusion:** The findings indicate that the implementation of digital technologies can effectively decrease medication errors among nursing students. Commonly utilized digital tools include web-based courses, online teaching, e-learning, and blended learning, all of which are designed to enhance medication calculation skills in nursing students. While traditional medication calculation tests remain prevalent for assessing these skills and predicting numeracy proficiency, there is a growing interest in exploring simulation-based or authentic online assessments during clinical placements. However, additional robust research is required in this emerging area to provide a more comprehensive understanding of the effectiveness of such strategies.

Keywords: Medication Calculation Skills, Drug Dose Calculation, Nursing Education.

Sözel Bildiri

THE INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON PATIENT SAFETY WITHIN NURSING CARE

Huri Öztürk*, Nilay Çerkezoğlu**

** Swansea University, Faculty of Medicine, Health & Life Sciences, Swansea, Wales, hurioztırk@yandex.com*

*** Ege University, Nursing Faculty, İzmir, Türkiye, nilaycerkezoglu@gmail.com*

Background: As a non-human entity, artificial intelligence is progressively playing a larger role in guiding, directing, or even replacing nursing care and clinical decision-making. The evolving healthcare landscape poses unprecedented challenges to patient safety, placing nursing in a pivotal position to navigate the integration of artificial intelligence into clinical decision-making processes. **Aim:** This review examines the influence of artificial intelligence-driven nursing care on patient safety and provides an overview of the utilization of artificial intelligence in improving patient safety. **Methods:** The databases PubMed, Scopus, and Google Scholar were searched for reaching relevant knowledge. **Findings:** The review underscores the significance of a multidisciplinary approach to address medical errors, advocating for improved communication, enhanced education, technology and artificial intelligence implementation, and quality improvement initiatives. **Discussion and Conclusion:** This review emphasizes the importance of continuous monitoring and reporting of medical errors for driving positive changes and enhancing patient outcomes. Additionally, the review acknowledges the transformative potential of artificial intelligence in healthcare, particularly in diagnostics, treatment planning, patient monitoring, and healthcare management. It also recognizes the legal and policy challenges associated with the use of AI, particularly in influencing the risk of clinical errors and safety issues.

Keywords: Artificial Intelligence, Patient Safety, Nursing Care.

Sözel Bildiri

KAHRAMANMARAŞ VE HATAY İLLERİNİN İL RİSK AZALTMA PLANLARI AFET SENARYOLARININ 06.02.2023 TARİHİNDE MEYDANA GELEN DEPREMLER ÖZELİNDE İNCELENMESİ

Faruk DEMİRSOY

Altınyayla Mehmet Tuğrul Güvenlik Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu

Afet kavramı birçok otorite tarafından farklı tanımlamalara uğramıştır. Bunların ilki Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından yapılan tanımlamada afet kavramı "Çeşitli doğal olayların neden olduğu yıkım" olarak tanımlanmaktadır. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) tarafından yayınlanmış Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü afet kavramını "Toplumun tümü veya belirli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar oluşturan, normal hayat düzenini ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yetersiz kaldığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay" olarak tanımlamaktadır. Afetler kendi kaynakları ile başa çıkılamayan, toplumsal işleyişte aksaklıklara neden olan olaylar olarak da tanımlanmaktadır. AFAD'ın kanuni altyapısını oluşturan 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde afet kavramı "Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylar" olarak nitelendirilmektedir.

AFAD teşkilat yapılanmasını merkez başkanlık ve il müdürlükleri olarak tayin etmektedir. AFAD İl Müdürlükleri görevleri arasında ildeki tüm paydaşlarla birlikte il afet risk azaltma planlarını (İRAP) yapmak bulunmaktadır. Yine aynı kaynakta merkez başkanlık teşkilatında bulunan Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye genelinde Risk Azaltma Planlarının yapılması hükme bağlanmıştır

06.02.2023 tarihinde 04:17 'de 7,4 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiştir. Meydana gelen depremin ardından en büyüğü 6,6 şiddetinde olmak kaydıyla 5 artçı deprem daha meydana gelmiştir. Meydana gelen deprem sonrası S4 seviye afet ilan edilmiş ve ERCC (Emergency Responce Coordination Centre) aracılığı ile başta arama kurtarma ekipleri olmak üzere uluslararası yardım çağrısında bulunulmuştur.

Bölgeye koordinasyonu sağlamak üzere Kahramanmaraş'a Kayseri Valisi, Hatay'a Mersin Valisi, Gaziantep'e Mardin Valisi, Adıyaman'a Tunceli Valisi, Osmaniye'ye Bingöl Valisi ve Malatya'ya Sivas Valisi görevlendirilmiştir.

Meydana gelen bu depremler öncesinde ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde İl Risk Azaltma Planları yapılmıştır. Çalışmamızın amacı meydana gelen "Yüzyılın Afeti" öncesinde yapılan İRAP'larının meydana gelen deprem özelinde incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Risk Azaltma, Deprem

Sözel Bildiri

SAĞLIK TEKNOLOJİLERİ, İNOVASYON VE HEMŞİRELİK

Esin ÖZTÜRK*, Emine KOÇ**

** Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Ankara, Türkiye, esinozturk114@gmail.com*

*** Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, eminesatilmis@baskent.edu.tr*

Günümüzde hızla artan teknoloji ve bilimsel gelişmeler, pek çok sektörde hayatımızı kolaylaştırmaktadır. Teknoloji ve inovasyon faaliyetlerinin en çok talep edildiği ve en çok kullanıldığı alanlardan biri olan ve insan hayatı ile doğrudan ilişkisi sebebiyle sıfır hata yaklaşımının hedeflendiği sağlık sektöründe hızlı bir değişim ve gelişim içerisinde olmaktadır. Kronik hastalıkların artışı, yaşlı nüfusun artması, yeni bakım uygulamaları, hizmet alanlarındaki beklentide artış, küresel rekabet ve sağlık hizmetleri maliyetlerindeki artış sebebiyle sağlık sektöründe teknoloji ve inovasyonun kullanımı zorunlu hale gelmiştir. En temel amacı insanların kaliteli, yeterli ve maliyeti düşük sağlık hizmetine ulaşmasını sağlamak olan sağlık sistemlerinin amaçlarını gerçekleştirmede inovasyon, önemli bir rol oynamaktadır. Sağlıkta inovasyon, bilimsel yeni buluşlar, yeni uygulamaların sağlık eğitimlerine entegre edilmesi, hasta merkezli sağlık sunumu ve sağlık politikalarında yeni reformlar olarak sınıflandırılmaktadır. Bu inovasyonların sağlık sunumunda hızlanma, maliyetin düşmesi, kısa sürede veri elde etme ve karar vermeyi kolaylaştıracağı bildirilmektedir. Bunun yanında hastaların problemlerine yeni ve güncel uygulamalarla çözüm bulmayı vadeden inovasyonlar da davranışsal inovasyon olarak tanımlanmaktadır. Son dönemde sağlık literatüründe 3D baskılı cihazlar ile organ üretme, genetik sekanslama çalışmaları, immünoterapi çalışmaları, yapay zekâ, sanal gerçeklik, biyosensörler gibi konuların yer aldığı bildirilmektedir. Sağlıkta inovatif faaliyetleri izleyen ve üreten sağlık profesyonellerinden biri de hemşirelerdir. Hemşirelikte inovasyon, hasta ihtiyaçlarının karşılanması, hizmet maliyetlerinin azaltılması ve hemşirelikte verimliliğin arttırılmasına yönelik yeni düşüncelerin, yöntemlerin ve metotların geliştirilmesini sağlayan uygulamaları içermektedir. Hemşireler, sağlık hizmetleri sunumunda verimli olmak ve beklenen sonuçları elde edebilmek için yenilikleri takip etmek ve inovasyon sürecini kendi çalışma birimlerine entegre etmek zorundadırlar. Bu yüzden teknoloji ve inovasyon kapsamında hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin teknoloji ve inovasyon faaliyetlerinde girişimci olabilmesi için gerekli eğitimlerin planlanması, inovatif düşünce kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Teknolojileri, Sağlıkta İnovasyon, Hemşirelik, Hemşirelikte İnovasyon

Sözel Bildiri

AFETLERDE HASTANE ÖNCESİ TRİAJ

BUKET YAREN GÖK

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu , Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, buketyaren55@icloud.com Burdur, Türkiye

Afetler, insan ve diğer canlılar için; normal yaşamı ve toplumsal faaliyetleri kesintiye uğratan, toplumda fiziksel, sosyal, kültürel ve ekonomik kayıplara neden olan ve etkilenen topluluğun üstesinden gelemediği doğa veya insan kaynaklı bir olgudur.

Afetlerin sebep olduğu etkilerden en çok etkilenen varlık insandır. Sağlık sektörü afetlerden kaynaklı mortalite ve morbidite oranlarını en aza indirebilmek için afet yönetiminde önemli bir role sahiptir.

Afetler, birçok insanın ölümü ve yaralanması ile sonuçlanan, erişilebilir kaynakların kısıtlı olduğu veya yetersiz kaldığı, kaynak-talep dengesinin bozulduğu ve zamanla mücadele edilerek bir an önce müdahale edilmesi gereken zorlu bir durumdur. Erişilebilir kaynaklar ile müdahale gücü arasında oluşan bu orantısızlık, afete müdahalenin her aşamasında triaj yapmayı zorunlu kılmaktadır.

Triaj, yaralıları veya hastaları sağlık durumuna ve aciliyetine göre sınıflandırılması ve önceliklendirilmesi işlemidir. Triaj , hasta veya yaralı sınıflandırmasını en faydalı şekilde yapabilmektir. Ayrıca yaralıların sağlık durumlarının ve ihtiyaçlarının hastaneye transportuna kadar sürekli değerlendirildiği dinamik bir süreçtir. Afet triajı ise yerel ve bölgesel sağlık sistemlerin müdahalesinde yetersiz kaldığı ve birçok afetzedenin olduğu afet durumunda kullanılan triaj sistemidir. Afet triajında görev alan sağlık profesyonelleri, daha çok yaşamı kurtarabilmek için bu kaotik ortamda hangi yaralının öncelikli acil müdahaleye ihtiyacı olduğunu ve kısıtlı kaynakları doğru kullanarak nasıl bir müdahalede bulunması gerektiğini hızlıca değerlendirmek ve bu sırada etik kararlar vermek zorundadır. Bu durum, ‘’çok sayıda insan için en iyisini yap’’ ilkesinin benimsendiği afet triajında hayati önem taşımaktadır.

Burada amaç, durumu hafifletmek ve sorunu düzeltmek için ne yapılması gerektiğini bilmektir. Bazı tanımlar yaralı sayısına göre yapılmıştır. Ancak daha önceden de tanımlandığı gibi, yaralı insan sayısından çok, mevcut kaynakların aşılıp aşılamaması daha önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Afet , Triaj , Afet Triajı

Sözel Bildiri

AĞIR METALLERİN HALK SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Serpil ÖZBAŞ

Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, 32040, Isparta, Türkiye
serpilozbas@sdu.edu.tr

Son yıllarda, endüstriyel üretimin artması ve kontrolsüz tüketim nedeniyle çevrenin ağır metallerle kirlenmesi tüm dünyada önemli bir sorun haline gelmiştir. Atom yoğunluğu 5g cm-3'den daha büyük olan metaller bu sınıfta değerlendirilir. Bunların içerisinde Nikel (Ni), Bakır (Cu), Çinko (Zn), Kobalt (Co), Kurşun (Pb), Arsenik (Ar), Krom (Cr) gibi metaller bulunmaktadır. Ağır metaller daha çok ağır metallerce kirlenmiş toprakta yetişen mahsullerin tüketilmesi ve bu topraklarda bulunan kaynak sularının özellikle içme suyu olarak kullanılması yoluyla insan vücuduna girebilir. Aynı zamanda bu metal buharlarının solunması da insan vücuduna giriş yollarından biridir. Endüstriyel alanlara yakın yerlerde yaşamak ya da çalışmak da bu maddelerin olumsuz etkilerine maruz kalmayı kolaylaştırmaktadır. Şehirleşme ile birlikte çöp sahalarının yaşam alanlarına olan yakınlığı sayesinde çöp ayrıştırıcıların hammadde araması, bazı sokak hayvanlarının bu alanlarda yiyecek araması ve hatta insanlarında bu alanlardan yiyecek temin etmesiyle bu kirlilikler yaşam alanlarına doğrudan ya da dolaylı olarak geri dönmektedir. Yine insanların geçim koşullarına bağlı olarak avcılık ve toplayıcılık faaliyetlerinden kaynaklanan yaşam tarzları da daha yüksek maruz kalma ve sağlık risklerini de beraberinde getirmektedir. Metaller hücredeki oksidatif stresin önemli kaynaklarından biridir. Ağır metal zehirlenmesine maruz kalmak, metal türüne bağlı olarak farklı hastalıkları tetiklemektedir. DNA'nın doğrudan hasarlanması, akciğer kanseri, beyin hasarı, zeka geriliği, gastrointestinal anormallikler, merkezi sinir sistemi hastalıkları ve düşük riski gibi birçok olumsuzluğa neden olmaktadır. Ağır metal seviyelerinin daha yüksek olduğu yaşam bölgeleri bu açıdan temel öneme sahiptir. Bu bölgelerde yapılacak olan ağır metaller ve halk sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri ilgili sunumlar gibi işe yarayan çözümler ile farkındalık yaratılarak bu durumun etkilerinin azaltılabileceği düşünülmektedir. Yine ağır metal maruziyetinin sağlık kuruluşlarınca izlenmesi, çevre ve insanlarda ağır metallere ilave maruz kalmanın azaltılmasına yönelik müdahaleler önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Bütün bunların ışığında bu çalışmada bazı ağır metallerin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri ortaya konulmuştur. Ağır metallerin halk sağlığına olan etkileri tartışılarak farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ağır metal, halk sağlığı, insan**,** maruziyet

Sözel Bildiri

FACTORS AFFECTING GYNECOLOGICAL CANCER AWARENESS IN WOMEN, EARLY DIAGNOSIS, AND SCREENING

Emine Ela Küçük*, Özlem Cömert**

**Giresun University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Giresun, Turkey, emine.kucuk@giresun.edu.tr*

***Giresun Ahmet Turan Kartal Family Health Center, Giresun, Turkey, ozlem28comert@gmail.com*

Background: Cancers occurring in the female reproductive organs are referred to as gynecological cancers. Among the commonly observed gynecological cancers are ovarian, cervical, uterine (corpus), vaginal, and vulvar cancers. According to the 2022 cancer statistics from the International Agency for Research on Cancer (IARC), the incidence rates of gynecological cancers in women are as follows: breast cancer 46.8%, cervical cancer 14.1%, uterine corpus cancer 8.4%, and ovarian cancer 6.7%. In Turkey, based on the Health Statistics Yearbook 2021 data, percentages of incidences in 2018 were determined as follows: breast cancer 46.8%, uterine corpus cancer 11.1%, ovarian cancer 6.5%, and cervical cancer 4.2%. Each type of gynecological cancer has its own risk factors, symptoms, diagnosis, and treatment options.

Aim: Women's awareness of these factors is crucial for the prevention of cancer and their participation in early diagnosis and screenings. This study aims to examine women's awareness of gynecological cancers and the influencing factors.

Methods: A cross-sectional study was conducted between March 01, 2023, and June 05, 2023. The participants of the study consisted of women visiting a Family Health Center in the Giresun province of the Black Sea Region. A total of 305 women participated in the study. Data were collected using a questionnaire consisting of socio-demographic characteristics and questions related to gynecological cancers, along with the Gynecological Cancer Awareness Scale. Descriptive statistics, percentages, means, Chi-square tests, and independent t-tests were used for data analysis, considering a significance level of $P<0.05$.

Results: The average age of participating women was 38.9±14.1. Of the women, 65.9% were married, and 36.4% were employed. 19.0% of the women had received primary school education or lower, while 38.4% were university graduates. 22.3% reported smoking, and 72.8% did not engage in regular physical exercise. 27.2% of the women stated having a chronic illness. The average score on the Gynecological Awareness Scale for women in the study was 146.2±33.8. The scale score was significantly higher for women who reported that they had

regular gynecological cancer screenings (P<.0001). 57.4% of the women obtained information about gynecological cancers from the internet, 19.7% from television, and 18.7% from mobile phones. 37.7% of the women reported that they had a mammogram before. A significant difference was found in getting a mammogram between women with education levels of middle school and below, and those with high school and above (P<0.05). There was no significant difference in gynecological awareness scale scores between women aged 50 and below, and those aged over 50 (P>0.05).

Discussion and Conclusion: The gynecological awareness scores of women participating in the study are at a moderate level. The awareness scores are significantly higher for women who undergo regular gynecological cancer screenings. To increase awareness of female reproductive system cancers, awareness studies are recommended, and the effective use of the internet, the most cited source of information, should be evaluated to enhance awareness.

Keywords: Gynecological cancer, early diagnosis, women's health

IHSLC

Sözel Bildiri

TELOMER VE YAŞLANMA

Halil ÖZBAŞ

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik Anabilim Dalı, 32040, Isparta, Türkiye
halilozbas@sdu.edu.tr

Leonhard Hayflick 1960 da kültüre edilen hücrelerin en fazla 60 defa bölünebildiğini bildirmiştir. Bu bölünme limiti her kromozomun uç kısımında DNA'yı koruyucu işleve sahip özel DNA dizisi olan Telomer uzunluğu ile ilişkilidir. İnsanda arka arkaya tekrarlanan 3' TTAGGG hekzanükleotid dizisinden oluşan telomer dizilerinin uzunluğu, embriyoda ilk başlangıçta yaklaşık 15.000 BP (base pair-baz çift) iken hücrelerin bölünmeleri devam ettikçe kısalır. İntrauterin hayattaki hızlı hücre bölünmesi ve çoğalması sonucu bebek doğduğunda telomer uzunluğu her dokuda farklı olsa da ortalama 10.000 BP'ye kadar düşer. Tüm yaşamımız boyunca her yıl yaşam şekline bağlı olarak 50-200 BP/yıl kısalır. Yaşlandığımızda telomer uzunluğumuz 3.000-4.000 BP'ye kadar kısaldığında artık hücrelerimiz genellikle görev yapmayı bırakırlar. Telomer ne kadar kısaysa kanser kalp ve damar hastalıkları ve genel olarak genç yaşlarda herhangi bir nedenle ölme riski o kadar yüksektir. Telomeri sentezleyen ve koruyan bir ters transkriptaz enzimi olan telomeraz, kromozomun kısalmasını geciktirir. Kök hücrelerinin telomeraz aktivitesi bu hücrelerin sürekli bölünebilmesine olanak sağlar. Birçok erken yaşlanma sendromu telomerazdaki mutasyonlardan kayanaklanan telomer kaybının normalden fazla olmasıyla karakterizedir. Progeria, Hutchinson-Gliford Werner Sendromlarında hızla yaşlanmayla birlikte kalp krizi, felç riskleri, diyabet ve maligniteler görülür. Yakın zamanlarda yapılan araştırmalarla telomeraz mutasyonlarının neden olduğu tespit edilen hastalıklar arasında; kanser, diskeratozis konjenita, aplastik anemi, Hoyeraal-Hreidarsson sendromu, İdiyopatik pulmoner fibroz, başta miyokardial enfarktüs olmak üzere birçok kardiyovasküler hastalık, nörolojik ve psikiatrik hastalıklar, infertilite vardır. Dolayısıyla telomer uzunluğu, sağlığın kötüleşmesi ve erken ölüm için bir biyolojik belirteç kabul edilebilir. Çalışmalarda, yaşam tarzının, stres, fiziksel aktivite, sigara kullanımı, vücut kitle indeksi, alkol tüketimi, beslenme şekli, gibi birçok faktör telomer uzunluğu ile ilişkilendirilmesi, uzun ve sağlıklı hayat için yaşam tarzı ile telomerleri korumanın, önemini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Telomer, Yaşlanma, Telomeraz,

Sözel Bildiri

THE CRUCIAL ROLE OF NURSING IN THE PERIOPERATIVE JOURNEY OF SOLID ORGAN TRANSPLANTATION

Deniz TAŞDEMİR*

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Bucak Health School, Nursing Department, Bucak, Burdur, Türkiye
denizdtasdemir@gmail.com

Solid organ transplantation is a life-saving procedure for individuals with end-stage organ failure. The perioperative period, which encompasses the time from preoperative assessment to postoperative care, is crucial for the success of transplantation. Nursing plays a pivotal role throughout this process, ensuring optimal patient outcomes and well-being. In the preoperative phase, nurses play a key role in the assessment and preparation of transplant candidates. They conduct thorough assessments to identify any potential risks or complications, ensuring that patients are medically optimized for surgery. This includes managing comorbidities, ensuring proper nutrition, and addressing psychosocial factors that may impact the transplant process. During the transplant surgery, nurses are instrumental in providing support to the surgical team. They assist in preparing the operating room, ensuring that all necessary equipment and supplies are available. They also monitor the patient's vital signs and provide any additional support needed to maintain the patient's stability throughout the procedure. In the immediate postoperative period, nurses play a critical role in monitoring the patient's recovery. They closely monitor vital signs, assess for signs of complications, and manage pain and other symptoms. They also provide education to patients and their families on postoperative care, including medication management and signs of rejection. Nurses continue to play a vital role in the long-term postoperative care of transplant recipients. They monitor for signs of organ rejection or complications, educate patients on the importance of medication adherence and lifestyle modifications, and provide emotional support to help patients cope with the challenges of life post-transplant. Overall, nursing is essential in the perioperative process of solid organ transplantation. Nurses' expertise and compassion are key to ensuring the best possible outcomes for transplant recipients, making them an integral part of the transplant care team.

Keywords: Nursing, perioperative care, solid organ transplantation, patient outcomes, transplant process

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARIN AMELİYAT ÖNCESİ SUSUZLUK SÜRELERİNİN İNCELENMESİ: KANIT VE UYGULAMA BOŞLUĞU

Hürü Gizem HIZ*, Mustafa HIZ Mustafa BELLİ****

**Burdur Devlet Hastanesi, Burdur, Türkiye, gzmaslan414@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Üniversitesi, Burdur, Türkiye*

Giriş: Ameliyat öncesi oral sıvı kısıtlaması, elektif cerrahi geçiren çocuk hastalar için gerekli bir uygulamadır. Amerikan Anestezistler Derneği'nin yayınladığı kılavuzda, ameliyat öncesi iki saate kadar berrak sıvıların, dört saate kadar anne sütünün ve altı saate kadar hayvansal sütün tüketilebileceği belirtilmektedir. Avrupa'nın önde gelen pediatrik anestezi dernekleri de sağlıklı çocukların ameliyat öncesindeki bir saate kadar berrak sıvı alabileceğini öneren bir fikir birliği bildirisi yayınlamıştır. Ancak yapılan çalışmalar, çocukların bu sürelerden çok daha uzun süre susuz kaldıklarını ve bu durumun perioperatif komplikasyonlara ve gereksiz rahatsızlığa sebep olabildiğini ortaya koymaktadır.

Amaç: Bu araştırmanın amacı; çocukların ameliyat öncesi susuzluk sürelerinine yönelik yapılmış çalışmaları inceleyerek uygulama ve kanıtlar arasındaki boşluğa dikkat çekmektir.

Yöntem: Bu araştırma, konuyla ilgili makalelerinin boolean operatörleri kullanılarak "child", "pediatric", "preoperative" ve "thirst" anahtar kelimeleri ile taranmasıyla tanımlayıcı retrospektif tipte gerçekleştirilmiştir. Google Akademik, PubMed ve Science Direct veri tabanlarında tarama yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya konuyla ilgili dokuz çalışma dahil edilmiştir. Çalışmaların 2011 ile 2021 yılları arasında yer aldığı, araştırmaların Birleşik Krallık, Almanya, Avusturalya, İran, Etiyopya, Çin ve Türkiye'de yürütüldüğü, araştırmaya katılan çocukların %65inin 0-3 yaş arasında olduğu, berrak açlık sıvı süresinin ise minimum 2.3 (min:1.4, max:4.8), maksimum 12.3±3.2 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Elde edilen bulgulara göre, çocukların ameliyat öncesi susuzluk süreleriyle ilgili kanıta dayalı klinik iyileşmenin gerekli olduğu ve bu konudaki eğitimin klinik uygulamaya aktarılmasının teşvik edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca klinik iyileştirmeye yönelik randomize kontrollü deneysel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Child, pediatric, preoperative ve thirst

Sözel Bildiri

COMPARISON OF OPEN AND LAPAROSCOPIC TECHNIQUE RESULTS IN INGUINAL HERNIA REPAIR OF A GENERAL SURGEON IN COMPULSORY SERVICE

Abdullah Gürhan Duyan

** Konya City Hospital, Konya, Turkey, dr.gurhanduyan@gmail.com*

Background: The lifetime prevalence of inguinal hernia is 27% in men and 3% in women. Open repair is the most popular method, but there are concerns about the risk of chronic groin pain. Although the recurrence rate is still uncertain, laparoscopic repair is increasingly accepted due to the low risk of chronic pain. Aim: The aim of the study was to evaluate recurrence and chronic pain in the postoperative period in open and laparoscopic procedures for inguinal hernia. Methods: The results of 65 inguinal hernia operations performed by a general surgeon on compulsory service between May 2023 and February 2024 were compared. Results: All 65 patients in the group included in the study were male patients, female patients were not included. Patients who underwent the Zig method in a laparoscopic or open procedure were not included in the study. Recurrent cases were not included. Only patients who underwent total extraperitoneal repair (TEP) in the laparoscopic technique and patients who underwent the Liechtenstein procedure in the open method were included. The average age of the patients was 36.2 years. Unilateral Liechtenstein procedure was performed in 22 patients, bilateral Liechtenstein procedure in 12 patients, laparoscopic TEP procedure in 18 patients, and laparoscopic bilateral TEP procedure was performed in 13 patients. Discussion and Conclusion: No recurrence was observed in either of the patient groups, the oldest of which was followed for 9 months and the newest for 1 month. It was observed that the pain in the laparoscopic procedure was superior to the open procedure. This was a clear superiority of the laparoscopic procedure over the open procedure, especially when comparing bilateral inguinal hernia surgeries. Laparoscopic surgery was superior in terms of cosmetics, operation time (Liechtenstein 47 minutes, bilateral Liechtenstein 73 minutes; unilateral TEP 23 minutes, bilateral TEP 38 minutes) and pain scoring in long-term follow-up.

Keywords: Inguinal Hernia Surgery, TEP, Liechtenstein

DEPREM SONRASI GERÇEKLEŞEN İKİNCİL AFETLER

ÖZGE BEYAZKAYA

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Burdur, Türkiye, ozgebeyazkaya@gmail.com

Afet, toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay olarak tanımlanmaktadır. Hayatımızın kaçınılması mümkün olmayan bir gerçeğidir.

Ülkemizde en sık görülen doğal afet türü depremlerdir. Yer kabuğu içindeki kırılmalar nedeniyle ani olarak ortaya çıkan titreşimlerin, dalgalar halinde yayılarak yeryüzünü sarsmasına deprem denir. Deprem, toprak üzerindeki yapıları yıkarak can kayıplarına yol açacak kadar şiddetli olabilir. Deprem afeti doğurduğu sonuçlar ile depremin sebep olduğu ikincil afetlerle birleştiğinde daha tehlikeli hale gelmektedir.

İkincil afet bir afet sonrasında, onun etkisiyle meydana gelen yeni bir afet olayına denir. Depremin kendi zararından başka, neden olduğu yangın, sel, salgın hastalıklar, çığ ve heyelan gibi olaylar da ikinci bir afete yol açabilir. Çoğu zamanda afete yol açan büyük çaplı olaylar, başka tehlikeleri de tetikleyerek ikincil bir afet yaratma potansiyeline sahiptir. İkincil afetlere yangın, çığ, heyelan, patlama, gaz sızıntıları, salgın hastalıklar, çevre kirliliği gibi örnekler verilebilir.

Deprem anında yangının çıkış sebepleri yapılarda yangına sebebiyet verecek yanıcı patlayıcı gazların bulunması, sobalar, benzeri alev kaynaklarının devrilerek yangın çıkarması gibi sebeplerin olduğu bilinmektedir. Tamamen ve kısmen yıkılmış binalarda bulunan LPG gibi yanıcı ve patlayıcı basınçlı tüpler sızıntı yaparak ortamda birikebilmektedir. Ev mahallerinde bulunan günlük eşyaların birçoğu bu tip kolay tutuşabilen yakıtlarla alevlenebilmekte ve sonrasında ortaya çıkan yangın büyümesine sebebiyet verebilmektedirler.

Bölgenin jeolojik, topografik, çevresel ortam özelliklerine bağlı olarak, deprem, volkanik patlamalar, aşırı yağış ve ani kar erimeleri, deniz dalgaları, yangınlarla bitki örtüsünün tahrip edilmiş olması ve insanların yeryüzünde yaptığı bilinçsiz değişiklikler, gibi faktörlerin de tetiklemesi sonucu heyelanlar meydana gelmektedir. Heyelan, toprak, kaya ve organik malzemelerin yerçekimi etkisiyle aşağı yönlü hareketini ve bu hareketten kaynaklanan yeryüzü şeklini tanımlamak için kullanılan genel bir terimdir.

Seller sonrasında çeşitli kimyasallar sel sularına karışabilmekte, bulaşıcı hastalıklar açığa çıkabilmektedir. Depremler, yerleşim birimlerinde yıkıma, altyapı sisteminin çökmesine, temiz su kaynaklarının kirlenmesine sebep olmaktadır. Bu faktörlerin yanı sıra kalabalık ortamda kalmak zorunda kalan depremzedelerin hijyenik ortamlardan mahrum kalması gibi faktörler kitlesel olarak bulaşıcı ve salgın hastalıkların ortaya çıkma nedeni olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, İkincil Afet, Deprem, Tehlike,

Sözel Bildiri

YETİŞKİN BİREYLERDE DUYGUSAL YEME, BESİN BAĞIMLILIĞI VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sümeyye KEMANECİ*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, sumeyyeguzel@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Obezite etiyolojisinde beslenmenin rolü göz önüne alındığında, duygusal yeme ve besin bağımlılığı obezite prevalansının artmasında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca besin bağımlılığının altında yatan nedenlerden biri olan depresyon da obezite ile ilişkilidir. **Amaç:** Bu araştırma, yetişkin bireylerde duygusal yeme, besin bağımlılığı ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeylerin ilişkilendirilmesi amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırmaya 19-64 yaş arası 286 yetişkin birey dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin genel bilgileri değerlendirilmiş ve beyana dayalı vücut ağırlığı ve boy uzunluğu alınmıştır. Bireylerin besin bağımlılığı Yale Besin Bağımlılığı Ölçeği (YBBÖ) ile, depresyon düzeyleri Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ile duygusal yeme düzeyleri Hisleri Besleme Duygusal Yeme Ölçeği (HBDYÖ) ile belirlenmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların %28,3'ü erkek, %71,7'si kadın olup yaş ortalamaları 29,4±15,72 yıl, beden kütle indeksi ortalamaları 23,6±4,63 kg/m^2'dir. Araştırmaya katılan bireylerin YBBÖ'ye göre %38,5'inde besin bağımlılığı; BDÖ'ye göre %46,5'inde minimal depresyon, %24,8'inde hafif depresyon, %19,6'sında orta depresyon ve %9,1'inde şiddetli depresyon; HBDYÖ'ye göre duygusal yeme puanlarının 12,5 (22,0) olduğu belirlenmiştir. BKİ grupları ile BDÖ grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken ($p>0,05$) besin bağımlılığı grupları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Bununla birlikte hafif şişman ve obez bireyler arasında besin bağımlılığının daha fazla olduğu dikkat çekmiştir. HBDYÖ toplam puanı BKİ grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermezken ($p>0,05$) besin bağımlılığı ve BDÖ grupları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). **Tartışma ve Sonuç:** Araştırma verileri değerlendirildiğinde duygusal yeme, besin bağımlılığı, depresyon ve obezitenin birbiri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Artan obezite prevalansının önüne geçmede fazla besin alımının nedenleri arasında bulunan bu kavramları gözardı etmemek, obezite ile ilgili yapılacak eğitimlerde bu konulara da değinmek, beslenme önerileri ile birlikte konuya ilişkin önerilerde bulunmak ve dolayısıyla obeziteye geniş bir açıyla bakmak son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Besin bağımlılığı, depresyon, duygusal yeme, obezite

Sözel Bildiri

ÇEVRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA

***Özgür KARAHAN, **Veysel DEMİRER**

**Ahmet Melih Doğan Anadolu Lisesi, Isparta; ozgurkarahan@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, veyseldemirer@sdu.edu.tr*

Teknolojik gelişmelerle ve Covid-19 salgınının etkisi ile birlikte çevrimiçi psikolojik danışma hizmetlerine ilginin ve kullanımının arttığı görülmektedir.

Teknolojinin sağladığı imkanların gün geçtikçe artmasıyla beraber kişiler psikolojik danışma hizmetlerini de artık çevrimiçi yollarla almayı istemeye ve bu hizmetten faydalanmaya başlamışlardır. Çevrimiçi psikolojik danışma hizmeti, ruhsal problemleri, fiziksel problemleri veya maddi imkansızlıklar nedeni ile evden çıkamayanlar; yüz yüze psikolojik destek hizmeti alabileceği danışmanlık ofislerinden uzak yerlerde yaşayanlar; kendini yüz yüze olmayan iletişimde daha kolay ifade edenler; sık sık seyahate gitmek zorunda olanlar; ruhsal sağlık merkezlerine gidip etiketleneceği için endişe duyanlar gibi çeşitli gruplar için oldukça olumlu bir yardım yöntemi olarak kabul edilmektedir.

1,5 yıldır devam eden Covid-19 salgınının etkisiyle de Psikolojik Danışmanların çevrimiçi (online) psikolojik danışma yapmaya, çevrimiçi (online) eğitim almaya yönelik ihtiyaçların arttığı görülmektedir. Okullarda verilen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin okulların Covid-19 salgını süresince uzaktan yürütülmesinden dolayı hizmetin uzaktan çevrimiçi yürütülmesine gerek duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yüz Yüze Psikolojik Danışma, Psikolojik Danışma, Covid-19, Çevrimiçi Psikolojik Danışma, Çevrimiçi Eğitim, Online Danışma

Sözel Bildiri

CARE NEEDS İN PATİENTS WİTH KAPOSİ SARCOMA

Ülkü Saygılı DÜZOVA*[1]

[1,]*Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, Konya, Türkiye, ulkusaygili@selcuk.edu.tr*

Kaposi sarcoma (KS) is a human herpesvirus-8 (HHV-8)-associated neoplasia. In classical KS, the majority of cases are after the age of 50, and although the male/female ratio varies between studies, the disease is more common in men. Kaposi sarcoma is a type of cancer that usually causes cancerous lesions on the skin, mucous membranes, and internal organs. This disease usually occurs in people with weakened immune systems, especially HIV/AIDS patients. Classic KS presents with slowly growing blue-red to purple macules on the distal extremities. Large plaques, nodules and polypoid tumors that tend to coalesce are seen. Early lesions may regress or the stage of the lesions may progress in the course of the disease. Asymptomatic lesions may occur in the oral mucosa or gastrointestinal tract. Care for patients with Kaposi sarcoma may vary depending on the severity of the disease, its spread, and other health problems. Symptom Management: Symptoms of Kaposi sarcoma may include pain, swelling, fatigue, and skin lesions. Medications can be used to relieve these symptoms. Nutritional Support: Nutrition is important during and after cancer treatment. A healthy eating plan can strengthen the body and help better tolerate the treatment process. Psychological Support: A cancer diagnosis can be stressful. Psychological support and counseling can be important for patients, their families and caregivers. Protection in Case of Immunodeficiency: Since Kaposi's sarcoma is usually seen in people with weakened immune systems, it is important to take special precautions to protect against infections. Skin care and wound care are important issues in patients with Kaposi sarcoma because the symptoms of the disease are usually seen on the skin. Regular Follow-up: Regular health checks and follow-ups after treatment are important to monitor the course of the disease, detect possible recurrences early and evaluate the response to treatment.

Key Words: Kaposi Sarcoma, Cancer, Care, Symptom management

Sözel Bildiri

CHILDREN AND MIGRATION

Gazal AYDOĞDU*, Sevinç SÜTLÜ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Social Sciences Institute, Family Studies Master's Program, Burdur, Turkey, gazalaydogdu142@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Burdur, Turkey, ssutlu@mehmetakif.edu.tr*

With the increase in migration events, the vulnerable and disadvantaged groups in the society may be negatively affected. During the migration process, women, the disabled, the elderly and children may face many disadvantages both on the way to migration and in the country of destination. Children, who are among these disadvantaged groups, are in a more sensitive situation due to their vulnerability, their lack of capacity to protect themselves from adverse conditions and their need for care. During the migration process, children are exposed to many situations such as malnutrition, lack of access to education, lack of access to health services, child labour, neglect and criminality. Children, who are at the age when they should grow and develop in a safe environment, meet their basic needs and play games, become vulnerable to many rights loss and at the same time to neglect and abuse during the migration process.

Keywords: migration, child, migrant child, child labour, child delinquency, neglect

IHSLC

Sözel Bildiri

ÇOCUK EVLİLİKLERİ

Gözde KARABULUT*, Sevinç SÜTLÜ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Social Sciences Institute, Family Studies Master's Program, Burdur, Turkey, karabuluttgozde@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Burdur, Turkey, ssutlu@mehmetakif.edu.tr*

Çocuk evlilikleri, sadece ülkemizde değil dünyada mevcut olan evrensel bir sorun olarak nitelendirilmektedir. Çocuk ihmali ve çocuk istismarının alt faktörlerinde yer almaktadır. Çocuk evlilikleri, on sekiz yaş altında olup kendi iradesi dışında olan evlilikler şeklinde tanımlanmaktadır. Olağan evlenme yaşı on yedi olarak belirlenmiştir. Fakat bazı sebeplerden dolayı mahkeme ve ailenin de onayıyla olağanüstü evlilikler on altı yaşında meydana gelebilmektedir. Bu durumun sebepleri; eğitimsizlik, maddi durum, gelenekler, dini inançlar, kültür yapısı, sosyoekonomik sebepler şeklinde ifade edilmektedir. Eğitim ve maddi durumun seviyesinin yüksekliği ile erken evlenme yaşı arasında ters orantı olduğu görülmektedir. Geleneksel, dini inançlar, kültür yapısında ise çocuklara atfedilen nitelik önem taşımaktadır. Ataerkil düşünce tarzının hâkim olduğu ailede ya da bölgelerde bu durumla daha fazla karşılaşılmaktadır. Diğer yandan çocuk evliliğinin etkileri de tartışılmaktadır. Erken yaşta evlenip gebelik durumunun olması halinde hem anneye hem de bebeğe olumsuz etkileri olabilmektedir. Kadınların fiziksel ve psikolojik sağlıkları da zarar görebilmektedir. Kadınsal hastalıklar, preeklampsi, anemi, düşük yapma gibi durumlarla karşı karşıya kalabilmekteler. Öz saygı ve öz güven eksikliği, kaygı bozuklukları, depresyon, intihar, şiddet görme tarzında olumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Erken yaş evliliklerine getirilen yasal kısıtlamalar vardır fakat gerçek hayatta uygulanmasında sıkıntı mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Evlilikleri, Eğitim, Ebeveyn, Hastalıklar

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFET GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARINA ETKİLERİ

Melisnur NEVRUZ[1*], Meltem GÜRSU[2]**

**Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Fatih/İSTANBUL, melisnurnevruz@gmail.com*

***Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Nefroloji Bölümü*

Fatih/İSTANBUL, mgursu@bezmialem.edu.tr

Afetler, toplumların yaşamlarını derinden etkileyen olaylardır ve gönüllülük çalışmaları, afet yönetiminde kritik bir rol oynamaktadır. Üniversite öğrencileri, genç ve dinamik bir nüfusu temsil eder, bu nedenle afet gönüllülük çalışmalarında çeşitli roller üstlenerek afet bölgesindeki çalışmalarda faaliyet gösterebilirler. Temel ilk yardım, psikososyal destek, gıda, su ve temel malzemelerin dağıtımı gibi çalışmalarda görev alabilirler. Yardım faaliyetlerini koordine eden organizasyonlarda gönüllü olarak çalışabilir, kurtarma ekiplerine katılarak sahada yardım sağlayabilirler. Bu şekilde öğrenciler kendi bilgi ve becerilerine, ilgi alanlarına uygun olarak seçim yapabilirler. Afet gönüllülük çalışmalarında öğrencilerin bu şekilde sağladığı katkıların yanı sıra deprem bilgi düzeyleri de önemlidir. Yeterli bilgi birikimine ve donanıma sahip olmaları toplumun afetlere karşı hazırlıklılığını artırmak ve etkili müdahale sağlamak adına kritik bir öneme sahiptir.

Öğrencilerin deprem hakkında bilgi sahibi olmaları, afet öncesi hazırlıklarını daha etkili bir şekilde yapabilmelerini sağlar. Bilgi düzeyi yüksek bireyler, deprem riskini anlama, güvenli bölgelere ulaşma ve temel ilk yardım uygulamalarını bilmeleri açısından afet anında daha iyi donanımlı olabilirler. Bu da toplumları daha dirençli hale getirme açısından önemli bir faktördür. Bu tür çalışmalar, toplumun depremle başa çıkma becerilerini belirleyerek, bilgi eksikliklerini tespit etmeyi ve eğitim ihtiyaçlarını anlamayı sağlar. Üniversite öğrencilerinin deprem bilinci ve hazırlığının artırılması, gönüllülük çalışmalarına daha etkin katılımlarını teşvik eder. Bu değerlendirmeler, deprem riski taşıyan bölgelerdeki toplumları güçlendirmek ve afet yönetimini iyileştirmek için önemli bir temel oluşturur.

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin deprem bilinciyle geliştirilmiş gönüllülük çalışmaları, sadece afet sonrası iyileşme süreçlerini hızlandırmakla kalmaz, aynı zamanda toplumu daha dayanıklı hale getirme ve afet yönetimini güçlendirme konusunda önemli bir temel oluşturur. Bu konuda yapılan çalışmaların geliştirilmesi gelecekteki afetlere karşı toplumun genel direncini artırmak adına atılmış önemli bir adım olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Afetler, Deprem, Üniversite öğrencileri, Gönüllülük

Sözel Bildiri

MUHTARLARIN AFET YÖNETİMİNDEKİ YERİNİN ÖNEMİ

Sultan ADIN[1*], Meltem GÜRSU[2]**

**Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Fatih/İSTANBUL, adinnsultan1@gmail.com*

***Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Nefroloji Bölümü*

Fatih/İSTANBUL, mgursu@bezmialem.edu.tr

Afet, doğal veya insan kaynaklı sebeplerden ortaya çıkan ve genellikle büyük ölçekte zarara yol açan ani ve beklenmedik olaylardır. Bu olaylar genellikle can kaybı, yaralanma, mal kaybı, altyapı hasarı, çevresel zararlar gibi sonuçlar doğurabilirler. Afetler, toplumun yaşamını, ekonomisini ve çevresini önemli ölçüde etkileyebilirler. Bu nedenle, afetlerle mücadele etmek ve afetlere hazırlıklı olmak büyük önem taşır. Bu durumlarda, etkili bir afet yönetimi, toplumun hızlı bir şekilde toparlanmasını sağlamak adına kritik önem taşır. Yerel yönetimin temsilcisi olan muhtarlar halkın sorunlarını ilk elden gören, yardımcı olabilen kamu kurum ve kuruluşlarıyla bu konular hakkında iletişim kurabilen kişilerdir. Afet yönetimlerine katkıları oldukça büyüktür.

Muhtarlar afet yönetimi sürecinde temel bir rol oynarlar ve önemli görevleri üstlenirler. Afet öncesinde, muhtarlar mahallelerindeki sakinleri bilgilendirme ve hazırlık çalışmalarına liderlik ederler. Afet risklerini tanımlarlar, alınması gereken önlemleri belirler ve toplumu bilinçlendirirler. Bu sayede, afetin etkilerini en aza indirmek ve zararları minimize etmek adına önleyici adımlar atılır. Afet anında, mahallelerindeki koordinasyonu sağlarlar. Acil yardım taleplerini iletmek, ilk müdahale faaliyetlerine destek olmak ve afetzedelere moral ve destek sağlamak gibi görevleri üstlenirler. Bu sayede, afet sonrası süreçte toplumun hızlı bir şekilde iyileşmesi ve normal yaşama dönmesi için gereken adımlar atılır. Afet sonrası toparlanma sürecinde, muhtarlar, yerel topluluğun yeniden yapılanma çabalarını koordine ederler. Bu süreçte, hasar tespiti, yeniden inşa, psikososyal destek gibi konular üzerinde çalışırlar. Muhtarların afet yönetimindeki bu önemli rolleri, toplumun afetlere karşı direncini arttırır ve afetlerin etkilerini minimize etmeye yardımcı olur.

Sonuç olarak, muhtarların afetlerde sahip olduğu roller, vatandaşlarımıza sağladığı destek ve katkılar açısından büyük öneme sahiptir. Bu nedenle, muhtarlarımızın çalışmalarını desteklemeli ve toplum olarak, muhtarlarımızın afet yönetimindeki bu kritik rolünü göz ardı etmemeli ve onlara gereken desteği sağlamalıyız.

Anahtar kelimeler: Afet, Muhtar, Afet Yönetimi

Sözel Bildiri

SPİNAL TRAVMALI HASTALARDA OTONOMİK DİSREFLEKSİ VE BAKIM YÖNETİMİ

Hilal KARTAL GÜNEN*, Mustafa GÜNEN**

** Acil Sağlık Hizmetleri Başkanlığı, İstanbul, Türkiye, hilal.kartal.gunen@gmail.com*

*** Acil Sağlık Hizmetleri Başkanlığı, İstanbul, Türkiye, mustafagunen21@gmail.com*

Spinal kord yaralanmalarının T6 (sempatik visseral akım seviyesi) ve üzerindeki seviyelerde meydana geldiği durumlarda otonomik disrefleksi görülebilir. Otonomik disrefleksi erken fark edilmesi gereken acil bir durumdur. Başlangıç semptomları genellikle yaralanma seviyesinin üzerindedir. Başlıca semptomlar; terleme, bilateral zonklayıcı baş ağrısı, nazal konjesyon ve halsizliktir. Ana bulgu ise hipertansiyondur. Arteriyel kan basıncındaki yükselme özellikle diyastolde belirgindir. Vagal stimülasyon sonucu sekonder refleks bradikardi sıklıkla gözlenmektedir. Tedavinin ilk basamağı altta yatan nedenin ortadan kaldırılmasıdır. Atağın nedeni genellikle üriner sistem kaynaklıdır. Atak ortaya çıktığında hastalar mesane distansiyonu yönünden hızlıca değerlendirilmeli, üriner katater tıkanma riski açısından kontrol edilmeli ve mesane hemen boşaltılmalıdır. Ayrıca kan basıncının düşürülmesi amacıyla hastalar oturur pozisyona getirilmelidir. Otonomik disrefleksinin yönetiminde ise en önemli unsur otonomik disrefleksinin önlenmesidir. Hastaların yakın takibi ve bakımından sorumlu hemşirelere spinal travmalı hastaların yönetiminde önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle hemşireler spinal travma sürecine hakim olmalı, hastaları yakından izlemeli ve komplikasyonları yönetmede aktif rol almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Spinal Travma, Otonomik Disrefleksi, Bakım

Sözel Bildiri

ENDODONTİK TEDAVİ GÖRMÜŞ DİŞLERİN ENDOKRON İLE RESTORASYONU: DERLEME VE BİR OLGU SUNUMU

Tuğçe Gül Elmas Alsını[1]

1Isparta Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Isparta, Türkiye, ***tugceglms@gmail.com***

AMAÇ: Aşırı madde kaybına uğramış endodontik tedavili dişlerde geleneksel tedavi yaklaşımı post-kor uygulaması sonrası dişin kron ile restore edilmesidir. Post-kor uygulamalarına alternatif olan endokron restorasyonları, adeziv diş hekimliğinin avantajlarına sahip, pulpa odasını içeren santral retansiyon kavitesi olan monoblok restorasyonlardır. Bu derlemenin amacı endodontik tedavi görmüş dişlerin endokron ile restorasyonun endikasyon/kontrendikasyonları, preparasyon-simantasyon aşamaları ve endokron restorasyonlarında kullanılan materyalleri anlatmaktır. Ayrıca olgu sunumunda endodontik tedavi görmüş 36 no'lu dişinde madde kaybı olan bir hastanın endokron restorasyonu ile protetik tedavi süreci anlatılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM: Protetik diş hekimliğinde kullanılan seramik materyaller, bilgisayar destekli tasarım (CAD) ve bilgisayar destekli üretim (CAM) teknolojisi ve adeziv sistemlerdeki gelişmeler kanal tedavili dişlerin post-kor uygulaması ile restorasyonuna alternatif olarak endokron restorasyonların üretilmesine ve klinik uygulamalarda kullanımına olanak tanımaktadır. Bu sistemler kullanılarak üretilen endokron restorasyonlar hassas internal ve marjinal adaptasyona, fonksiyonel oklüzal temaslara ve iyi bir estetik görünüme sahiptir. Endokron restorasyonların üretiminde vakanın özelliklerine göre kompozit, feldspatik porselen, lityum disilikat cam seramikler, lösitle güçlendirilmiş cam seramikler, zirkonyum ve hibrit seramikler gibi çeşitli materyaller kullanılabilmektedir.

16 yaşındaki bayan hasta 36 no'lu dişinin restorasyon gereksinimi nedeni ile Süleyman Demirel Üniversitesi, Protetik Diş Tedavisi kliniğine başvurdu. Yapılan radyolojik değerlendirme ve klinik muayene sonucu endodontik tedavi uygulanmış semptomu bulunmayan dişe endokron restorasyonu yapılmasına karar verildi. Hastanın eski amalgam restorasyonu kaldırıldıktan sonra pulpa odasındaki andırkatlar düzeltildi ve endokron restorasyonu için gerekli diş preparasyonu yapıldı. Preparasyonun ardından dijital ağız içi tarama (3ShapeTRIOS; Copenhagen, DENMARK) yapılarak ölçü ve kapanış kaydı alındı. Restorasyon lityum disilikat esaslı seramik bloktan (IPS e.max CAD, ivoclar vivadent) üretildi. Prepare edilen diş yüzeylerine ve endokron restorasyonuna gerekli yüzey hazırlıkları yapıldıktan sonra restorasyon self-adeziv rezin siman (Imıcryl R&D Series Nova Resin Self Adhesive Resin Cement) ile simante edildi.

SONUÇ: Endokron restorasyonlar uygun endikasyonlarda kullanıldığında, endodontik olarak tedavi edilen ve yapısında aşırı madde kaybı olan dişlerinin restorasyonunda geleneksel post-kor ve tam kron restorasyonlarına alternatif bir tedavi yöntemidir. Endokron restorasyonu uygulanan hastanın 6 aylık takibi sonucunda fonksiyonel açıdan herhangi bir şikayeti olmadığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Endodontik Tedavi, Endokron, CAD/CAM

Poster Bildiri

EVALUATION OF G PROTEIN-COUPLED RECEPTOR GPR89A AS A POTENTIAL CHEMOTHERAPEUTIC TARGET FOR CISPLATIN-RESISTANT NON-SMALL CELL LUNG CANCER

Hale Guler Kara[1], Eda Dogan[2], Vildan Bozok[2], Buket Kosova[2]

[1]Harran University School of Medicine, Department of Medical Biology, Sanliurfa, Turkey, hale.guler@harran.edu.tr

[2]Ege University School of Medicine, Department of Medical Biology, Izmir, Turkey

Background: Lung cancer is the most frequently diagnosed cancer globally and is acknowledged as the primary cause of cancer-related fatalities due to its rapid progression and metastatic impact. Platinum-based chemotherapy drugs, such as cisplatin, are mainly used in the treatment of lung cancer. Although initially highly effective, drug resistance that develops during treatment limits the effectiveness of cisplatin. This study aimed to identify the components on which the cisplatin-sensitive (Calu1) and -resistant NSCLC (CR-Calu1) cells depend, using a genome-wide CRISPR/Cas9-based genetic screening approach, and to investigate the utility of one of these components, GPR89A, in cancer treatment. **Methods:** Cisplatin-resistant NSCLC cells were created by dose-escalation and genome-wide CRISPR-Cas9-based genetic screening was performed using the lentiviral 'Brunello library', consisting of 76,441 guide RNAs (gRNAs) targeting 19,114 human genes. As a result of bioinformatic analysis of the obtained next-generation sequencing data, 63 candidate genes, including GPR89A, were determined to be responsible for cisplatin resistance. The impact of GPR89A knockout on cytotoxicity in resistant NCLSC cells was assessed using the XTT method. The effect on apoptosis was determined by Annexin V and Western blot analysis, while the effect on colony formation was determined by clonogenic analysis. Additionally, the effect on basic cellular functions such as migration was assessed using wound healing analysis. **Results:** GPR89A was selected as a candidate gene for cisplatin-resistant NSCLC cells based on the post-screen gene score and its high expression level in lung cancer. The effects of GPR89A knock-out in resistant NCLSC cells on essential cellular functions such as cell viability, cytotoxicity, apoptosis, colony formation, and migration were determined through functional studies. According to the cytotoxicity analysis, the 24- and 48-hour IC50 values observed for cells treated with cisplatin concentrations ranging from 5 to 400 µM were 750.9 and 3644 µM for wild-type CR-Calu1 and 235.7 and 123.8 µM for GPR89A knock-out CR-Calu1, respectively. Thus, GPR89A knock-out CR-Calu1 cells were determined

to be 3-fold more sensitive to cisplatin than wild-type CR-Calu1 cells. According to apoptosis analysis, apoptotic proportions in GPR89A knockout CR-Calu1 cells were increased 2.72-fold for 50 µM cisplatin, 4.95-fold for 60 µM, 5.49-fold for 75 µM and 5.02-fold for 100 µM cisplatin compared to untreated controls ($p<0.0001$). The results of the apoptosis analysis indicate that apoptotic rates in GPR89A knockout CR-Calu1 cells increased significantly with increasing concentrations of cisplatin. Furthermore, western blot analysis revealed an increase in the amount of truncated Caspase 9 protein in cisplatin-treated GPR89A knockout CR-Calu-1 cells, indicating activation of the apoptotic signaling pathway and subsequent cell death. According to migration analysis, the 72-hour migration rate was 30% in untreated GPR89A knock-out CR-Calu1 cells, 25% at 25 µM, 20% at 50 µM, 15% at 75 µM and 10% in GPR89A knock-out CR-Calu1 cells treated with 100 µM cisplatin. Thus, GPR89A has an inhibitory effect on cell migration in CR-Calu1 knock-out cells and exhibits a synergistic effect with cisplatin therapy. According to colony formation analysis; The survival fraction for the GPR89A knockout cell line was found to be significantly 37% compared to the wild-type CR Calu-1 control cell group ($p<0.0001$). Thus, it was determined that cisplatin treatment inhibited colony formation in the GPR89A knockout cell line by showing a synergistic effect. **Discussion and Conclusion:** CRISPR/Cas9 screening studies in different cancers have revealed the mechanisms associated with cisplatin resistance that are important in these cancers, and it has been found that the dependent genetic factors change in each cancer. This study identified GPR89A as a potential therapeutic target for overcoming the cisplatin resistance of NSCLC cells for the first time. GPR89A (GPHR), located in the chromosome 1q21.1 region, is an anion channel that controls intraluminal pH and post-translational modification of the plasma membrane and secretory proteins. Disruption of GPR89A function leads to altered protein modification and impaired intracellular transport. GPR89A gene inhibition has been shown to increase apoptosis and prevent colony formation in prostate and breast cancer. However, there is no study yet determining its relationship with drug resistance. In conclusion, GPR89A knock-out may be used as a novel therapeutic target in combination with chemotherapy to overcome cisplatin resistance in NSCLC cells.

Anahtar Kelimeler: Lung cancer, GPR89A, CRISPR-Cas9, cisplatin

Sözel Bildiri

RİTÜKSİMABA BAĞLI GELİŞEN SEKONDER İMMÜN YETMEZLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Kılınç*

**Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesi İmmunoloji ve Alerji Hastalıkları, Batman, Türkiye, drmehmetalerji@gmail.com*

Giriş: Sekonder immün yetmezlik (SİY), antikor üretimi veya kaybına sebep olan altta yatan hastalıklara (KLL,multıple myelom, nefrotik sendrom gibi) ve tedavilere bağlı olarak sekonder hipogamaglobulineminin gelişmesi durumudur.

Amaç: Rituksimab romatolojik hastalıklarda, KLL ve non-Hodkin lenfoma gibi hematolojik hastalıkların tedavisinde etkinliği gösterilmiş B hücre hedefli anti CD-20 monoklonal antikorudur.İmmün sisteme olan etkileriyle ilişkili raporlar rituksimabın endikasyonları ve kullanım alanı genişledikçe giderek artmaktadır.Biz kliniğimizde ritüksimaba bağlı SİY gelişen hastalarda enfeksiyon durumu,immunoglobulin (Ig) replasman tedavi uygulaması, geçici veya kalıcı (persistant) immün yetmezlik gelişimini değerlendirmeyi amaçladık.

Yöntem: Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Erişkin İmmunoloji ve Alerji Kliniğinde 2020-2023 yılları arasında ritüksimaba bağlı SİY ile takip edilmiş 5 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Hastaların demografik verileri, tanı anındaki Ig değerleri,rekürren veya ciddi enfeksiyon öyküsü durumları,Ig-replasman tedavisi (Ig-RT) başlama endikasyonları hasta dosyalarından elde edilmiştir.

Bulgular:Çalışmaya dahil edilen hastaların 3'ü kadın, 2'si erkekti ve median yaş 44'tü (36-55). Tanı anındaki IgG düzeyleri , $CD19^+$ B hücre ve switched memory B hücre (IgD^-, IgM^-, $CD27^+$) düzeyleri benzer şekilde düşüktü. 3 hasta Ig-RT almıştı ve bunların 2'sinde IgG düşüklüğüne eşlik eden enfeksiyon öyküsü vardı. Takiplerde ise 1 hastada kalıcı immün yetmezlik gelişmişti.

Tartışma ve Sonuç:B hücreli malignitelerde ve otoimmün durumlarda ritüksimab, ocrelizumab, obinutuzumab gibi anti-CD20 monoklonal antikorların kullanımı sonrasında SİY gelişebilir. Malignitesi olan hastalıklarda ritüksimab sonrası SİY gelişme riski otoimmün durumlara göre daha yüksektir. Ritüksimab öncesinde daha düşük IgG seviyeleri ve ritüksimaba artan maruziyet SİY gelişimi için bir risk faktörü olarak tanımlanmıştır. Bakteriyel sinopulmoner enfeksiyonlar en sık görülen enfeksiyöz komplikasyonlardır. Fakat latent hepatit B reaktivasyonu ve progresif multifokal lökoensefalopatiyi içeren non-bakteriyel enfeksiyonlar ve CMV, parvovirus B19 gibi viral enfeksiyonlar da görülebilir.

Ritüksimab öncesinde ve tedavi altındayken IgG takibi ve periferal B hücre değerlendirmesi SİY gelişimi açısından hastaların erken tanı almasını sağlayacaktır. Aynı zamanda enfeksiyonların dikkatli takibi ve endikasyon dahilinde Ig-RT uygulaması SİY'de morbidite ve mortalitenin azalmasına yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ritüksimab, Sekonder immün yetmezlik, Hipogamaglobulinemi

IHSLC

Poster Bildiri

GENETİK AGA'YA EPİGENETİK YAKLAŞIM

Kerim Bahadır Tunç

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, Burdur, Türkiye kerimtunc43@gmail.com

Androgenetik alopesi (AGA), yaygın görülen bir saç dökülme sorunudur. Genetik ve epigenetik faktörlerin karmaşık bir etkileşimi sonucunda ortaya çıkar. Bu çalışmanın amacı, AGA'nın patogenezini (hastalık oluşum sürecini) ve genetik faktörlerle epigenetik faktörler arasındaki etkileşimi incelemektir. Ayrıca, AGA'ya neden olan mekanizmaları ve bu süreci etkileyen çeşitli faktörleri belirlemek de amaçlanmaktadır. Çalışmada, AGA'nın patogenezini incelemek için farklı bilimsel kaynaklar ve araştırmalar kullanılmıştır. Literatür taraması yapılarak AGA'nın genetik ve epigenetik faktörlerle ilişkisi, mekanizmaları ve etkileri incelenmiştir. AGA'nın karmaşık bir süreç olduğu ve genetik faktörlerin yanı sıra epigenetik etmenlerin de rol oynadığı gösterilmiştir. DHT'nin androjen reseptörlerine bağlanmasının AGA'nın gelişiminde önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Ayrıca, AGA'nın patogenezinde genetik yatkınlık ile epigenetik faktörler arasındaki kompleks etkileşimlerin önemi belirginleşmiştir. AGA'nın tedavisinde genetik ve çevresel faktörlerin dikkate alınması gerektiği ve tek bir yaklaşım ile ilerlemenin yetersiz olduğu görülmektedir. Bu nedenle, AGA'nın tedavi sürecinin etkili bir şekilde yönetilmesi için bireylerin genetik yatkınlıklarının, epigenetik faktörlerin ve yaşam tarzı gibi faktörlerin dikkate alındığı bir yaklaşım gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Androgenetik alopesi, saç dökülmesi, DHT, androjen reseptörleri, epigenetik, genetik, tedavi

Poster Bildiri

SOSYAL MEDYADA EGZOTİK HAYVANLARIN TİCARETİ: SAĞLIK VE ÇEVRESEL RİSKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rabiya Zeynep Süzen*, Minel Akgül*, Gülçin Sertoğlu*, Deniz İnnal*

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur, 15100, Türkiye

Egzotik hayvanlara olan ilgi son yıllarda artmıştır. Farklı canlı gruplarına ait egzotik türler üretilmekte ve satışı yapılmaktadır. Türkiye'de egzotik türlerin mevcut durumu ve biyolojik durumları hakkında kısıtlı bilgiler bulunmaktadır. Bu egzotik hayvanların üretimi, satılması ve beslenmesi zoonotik hastalıklar gibi sağlık sorunlarının yanı sıra egzotik türlerin yerel flora ve faunaya karşı oluşturdukları potansiyel tehditler bulunmaktadır. Bu risklere rağmen ülkemizde egzotik hayvan üretimi ve satışının denetlenmesinde eksiklikler bulunmaktadır. Özellikle sosyal medya hesapları aracılığıyla egzotik türlerin satışı yapılmaktadır. Bu çalışmada egzotik hayvanların satışıyla ilgili olarak sosyal medya platformları incelenmiştir. Türkiye'de sosyal medya aracılığı ile satışı yapılan egzotik canlılar ile ilgili riskler bu çalışmada sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekosistem, Yaban hayatı, Tehditler, İstilacı türler

IHSLC

Sözel Bildiri

ÇALIŞAN SAĞLIĞI AÇISINDAN RİSK VE KALİTE YÖNETİMİ: MEYVE İŞLEME TESİSİ ÖRNEĞİ

Selin Yardımcı Doğan[1*], Sezen Coşkun[2], Mehmet Beyhan[3]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, seln.yrdmc06@gmail.com*

[2] Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğirdir Meslek Yüksekokulu, Isparta, Türkiye, sezencoskun@isparta.edu.tr

[3] Süleyman Demirel Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, mehmetbeyhan@sdu.edu.tr

Endüstrileşme ve nüfus artış hızı ile gıda sektörü üretim hızı da paralel olarak artış göstermektedir. Günümüzde pazarlamadan satış sonrası hizmetlere kadar üretim sürecinin her adımını kapsayan kalite yönetim sistemi giderek önem kazanmaktadır. Müşteri beklentilerini karşılayan güvenli mal ve hizmetlerin üretimini garanti altına almak ve sürekli iyileştirme çabasıyla kalite yönetim sistemi ile paralel olarak iş sağlığı ve güvenliği yönetimi de hayata geçirilmektedir. Kalite yönetimi, özellikle işletme literatüründe iş/işçi sağlığını ve güvenliğini güçlendiren, hiyerarşiyi azaltan, çalışanların karar alma süreçlerine katılımını sağlayan bir sistem olarak faydalı bir uygulamadır. İş sağlığı ve güvenliğinin kalite yönetimine olumlu etkisi ancak tehlike analizinin yapılması, risklerin önceden öngörülebilmesi ve önlemlerin tam anlamıyla alınabilmesiyle arttırılabilir. Bu sebeple çalışmada, örnek bir meyve işleme tesisinin çalışan sağlığı açısından riskler değerlendirilmiştir. L tipi matris yönetimi kullanılarak 171 adet kabul edilemez, 295 adet önemli, 34 adet önemsiz risk tespit edilmiştir. Sonuç olarak, panoların gerilim altındaki bölümlere temas, iş güvenliği eğitimlerinin verilmemesi, temizlik, hijyen ve sanitasyonun tam anlamıyla sağlanamaması, gerilim kesilmeden çalışılması, biyolojik riskler, ilkyardım personel eksikliği, yetersiz havalandırma ve aydınlatma, ofis ve üretim kaynaklı tehlikeli atıklar, basınçlı gazlı tüplerin uygun yerleştirilmemesi ve düşük hava akımı kabul edilemez tehlikelerdir. Tespit edilen bu tehlikelerin olası etkileri ise cilt rahatsızlıkları, zehirlenme, göz hastalıkları, enfeksiyon hastalıkları, bulaşıcı hastalıklar ve ölüm olarak gerçekleşebilir. Söz konusu risklerin sonucunda geri dönüşü olmayan zararlar oluşabilir. Bu zararları ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için sistemli iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına ihtiyaç vardır. Çalışanlar için düzenli eğitimler ve tatbikatlar düzenlenerek olası risklere karşı uyarılmaları ve kişisel farkındalığın arttırılması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Gıda kalite kontrol, iş sağlığı ve güvenliği, meyve işleme.

.

Sözel Bildiri

İTFAİYE ÇALIŞANLARINDA İŞ-YAŞAM DENGESİ

Sevgi DURĞUT*

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Afet Eğitimi ve Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Çanakkale/ Türkiye, s.durgut17@gmail.com*

İtfaiye çalışanlarının iş yaşamları ve aile yaşamları arasındaki ilişki hakkında çok az şey bilinmektedir. **Amaç:** Bu çalışmada, Çanakkale'deki itfaiye çalışanları arasında iş-yaşam dengesi ve iş-yaşam dengesinin sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmanın katılımcılarını Çanakkale'de Belediye bünyesinde, Orman Genel Müdürlüğü'nde ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nde çalışan 296 itfaiyeci oluşturmuştur. Çalışmada sosyo-demografik bilgi formu ve İş-Yaşam Dengesi Ölçeği kullanılmıştır. Etik kuruldan ve anketlerin uygulanacağı kurumlardan izin alınmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistikler (frekans, yüzdelik, ortalama, standart sapma), ikili karşılaştırmalarda bağımsız gruplarda t test, ikiden fazla grubun karşılaştırıldığı durumlarda tek yönlü ANOVA, gruptaki kişi sayısının 30'un altında olduğu durumlarda Kruskal Wallis H ve post-hoc analizleri gerçekleştirilmiştir. **Bulgular:** Analiz sonuçları itfaiye çalışanlarının iş-yaşam dengesi puanlarının ortalamanın altında olduğunu göstermiştir. Yaşın, medeni durumun, eşin çalışma durumunun, çocuk sahibi olmanın, çocuk sayısının, öğrenim durumunun, çalışılan kurumun iş-yaşam dengesi puanlarına anlamlı etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Hizmet yılı 1 yıldan az olan itfaiye çalışanlarının iş-yaşam denge puanları 2-5 yıl ve 21 yıl üstü hizmet yılı olanlardan düşük bulunmuştur. Aynı pozisyonda aynı yerde çalışanların aynı pozisyonda farklı yerlerde çalışanlardan iş-yaşam dengelerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Yönetici pozisyonunda olan itfaiye çalışanlarının hem itfaiye erlerinden hem de şoförlerden iş-yaşam dengelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. **Sonuç:** Mevcut bulgular itfaiye çalışanlarının iş-yaşam dengelerinin belirlenmesinin ve çalışanların iş yaşamları ve aile yaşamları arasında denge kurmalarına yardımcı olunmasının gerekliliğini göstermektedir. Hizmet yılının, çalışma yerinin değişmesinin ve çalışanın pozisyonun iş-yaşam dengesi müdahale programları açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş-Yaşam Dengesi, İtfaiye, Yangın İşçisi, ARFF

Sözel Bildiri

SYNTHESIS OF CEO_2 QUANTUM DOTS (CEO_2-QDS) AND THEIR EFFECT ON THE POLYMERIZATION OF RESIN BASED DENTAL COMPOSITE

Elif Kadriye ÜNALAN*, Zerin YEŞİL ACAR, Meltem ASİLTÜRK*****

** Akdeniz University, Department of Material Science and Engineering, Antalya, Turkey, 202251058005@ogr.akdeniz.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Depertment of Dentistry Services, Vocational School, Burdur, Turkey, yzacar@mehmetakif.edu.tr*

**** Akdeniz University, Department of Material Science and Engineering, Antalya, Turkey, meltemasilturk@akdeniz.edu.tr*

Background: Nanoparticles used in resin-based dental composites tend to agglomerate, making the composite susceptible to physical degradation. The incorporation of inorganic nanoparticles into resin, particularly those ranging in size from 1 to 10 nm, has emerged as a novel strategy, especially when these nanoparticles maintain non-agglomeration in equilibrium, such as quantum dots. **Aim:** Our objective is to fabricate resin-based composites using functionalized silane-modified CeO_2 quantum dots (CeO_2-QDs) and examine the effect of dot distribution within the resin on composite polymerization **Methods**: The bending and compressive strengths of the prepared composites were measured following the BS EN ISO 4049 standard, employing a universal mechanical testing machine. Additionally, the polymerization behaviors of the composite containing modified CeO_2-QDs, including conversion degree, curing depth, and gel point, were investigated using Fourier Transform Infrared Spectroscopy (FT-IR). The conversion degree, depending on the polymerization depth, was calculated based on absorbances recorded on both the upper (0 mm) and lower (2 mm) surfaces of polymerized samples (n=5). The change in FT-IR absorbance of the polymerizing group was tracked before the gel point polymerization and during polymerization. **Results:** Characteristic absorbance peaks of CeO_2-QDs synthesized under soft conditions were observed at approximately 2344 cm^{-1}, 1626 cm^{-1}, and 1388 cm^{-1}. The presence of a difunctional silane compound on the surface of Ce-dots after modification was confirmed via FTIR and TGA. The bending strength of the resin-based composite without modified CeO_2-QDs was (85.94±15.27) MPa, while that of the composite containing Ce-dots was (98.33±9.99) MPa. **Discussion and Conclusion:** The use of dots with a significantly higher surface area per unit mass in the particle-matrix intermediate phase can affect particle dispersion in the matrix and enhance the bonding between particles and the resin matrix, as revealed by the study.

Keywords: Quantum Dots, CeO_2-QDs, Dental Composite, Gel Point, Degree of Conversion

Sözel Bildiri

NÖROGELİŞİMSEL BOZUKLUĞA SAHİP ADÖLESANLARIN EBEVYNLERİNDE İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA

Sümeyra TEMEN*, Hülya KÖK EREN**

**Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Yüksek Lisans Programı, Eskişehir, Türkiye,temensumeyra@gmail.com*

***Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye,hulyakok2911@gmail.com*

Nörogelişimsel bozukluklar erken başlangıçlı, beyin gelişiminde bozulmayı içeren psikiyatrik, nörolojik, bilişsel ve işlevsel sorunların bir arada görüldüğü bozukluklardır. Bireylerin günlük yaşam aktivitelerini olumsuz etkileyerek sosyal iletişim ve kişiler arası ilişkilerde sorunlara neden olabilmektedir. Bu durum toplumun utanç işareti, kötü, zayıf, tehlikeli gibi basmakalıp düşüncelerle bireyleri damgalaması ve takip eden olumsuz tutum ve davranışlarla sonuçlanmaktadır. Ebeveynlerinde, toplum tarafından damgalanmaya maruz kaldıkları çoğu zaman damgalanma deneyimi olarak sosyal damgalanmayı içselleştirdikleri görülmüştür. Toplumun hırçın ve ayrımcı tutumlarına maruz kalan ebeveynler bu durumun farkına varır daha sonra kendilerinden şüphe duyarak olumsuz eleştirileri içselleştirirler. Ebeveynler kendilerini suçlu, yetersiz ve mahcup olmuş etiketleri ile eşleştirirler. Ebeveynler içselleştirilmiş damgalanma sonucunda; çocuklarının hastalıklarını gizleme, çocukları ile topluma karışmaktan kaçınma, çocuklarını başkalarının çocukları ile kıyaslama gibi davranışlarda bulunmaktadır. Toplumun anlayış eşitsizliği sonucu kendilerini damgalayan ebeveynlerin aile ilişkileri, sosyal yaşantıları ve iş hayatları bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Nörogelişimsel bozukluğa sahip bireylerin ebeveynlerinde yaşanan içselleştirilmiş damgalanmanın oluşturmuş olduğu yıkıcı etkilerin önüne geçmek için toplumsal anlayış ve destek sistemi oluşturulmalı, bireyleri damgalayıcı tutumlardan kaçınılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İçselleştirilmiş Damgalanma, Nörogelişimsel Bozukluklar, Ebeveyn, Psikiyatri hemşireliği

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN EĞİTİMİN EL HİJYENİ DAVRANIŞLARINA ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLÜ ARAŞTIRMA

Semiha ERKOCA*, Nursel DÜNDAR, Ayşe ÇAL*****

*Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Dişçilik Hizmetleri Bölümü, Ankara, Türkiye, semiha.erkoca@ankaramedipol.edu.tr

** Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Dişçilik Hizmetleri Bölümü, Ankara, Türkiye, nursel.dundaar@ankaramedipol.edu.tr

*** Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, ayse.cal@ankaramedipol.edu.tr

Giriş: El yıkama başta olmak üzere tüm kişisel hijyen uygulamalarının küçük yaşlarda alışkanlık haline daha kolay dönüştürülebileceği bilinir. Enfeksiyon hastalıklarının sıklığını azaltmak ve bu yolla enfeksiyon hastalıklarından kaynaklanan tedavi maliyetlerini ve okula devamsızlığı azaltmak için okullarda el hijyeni eğitiminin yürütülmesi önemlidir. **Amaç:** Bu araştırmada, el hijyeni davranışlarına yönelik verilen eğitimin ortaokul öğrencilerinin davranış puanlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma kontrol gruplu öntest sontest modeline uygun randomize kontrollü deneysel araştırma tasarımındadır. Ankara Altındağ ilçesine bağlı bir ortaokulda 2021-2022 eğitim ve öğretim 1. yarıyılında yüz yüze yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 5., 6., 7. ve 8. sınıf olmak üzere toplam 1159 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya tüm sınıflar dahil edilmiş, girişim ve kontrol grupları Research Randomizer bilgisayar programı aracılığıyla belirlenmiştir. CONSORT'a göre randomizasyon şeması oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleminde deney grubunu 325, kontrol grubunu 344 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonunda elde edilen veriler ile G-Power programı kullanılarak yapılan post hoc güç analizi sonucu 1.00 bulunmuştur. Girişim ve kontrol grubundaki öğrencilerden araştırma öncesinde ön test ve eğitim sonunda son test (ve öntest ölçümlerden 1.5 ay sonra) olmak üzere iki ölçüm yapılmıştır. El hijyeni farkındalığını artırmaya yönelik ilki öntest ölçümlerden hemen sonra, ikincisi üç hafta sonra olmak üzere her biri ortalama 20 dakika süren iki yüz yüze eğitim geçekleştirilmiştir. Eğitim sırasında öğrencilerin her birine el hijyeni eğitim broşürü ve dezenfektan verilmiştir. Verilerin analizi SPSS 22.0 programı ile tanımlayıcı istatistikler, gruplar arası ortalamaların karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, deney ve kontrol gruplarının kendi içerisindeki ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımlı örneklem t testi kullanılmıştır. Araştırmanın etik kurul onayı (Sayı: E.12326750, Karar No:40, Tarih: 08.09.2020) ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin yaş ortalaması Girişim grubunda 11.60±1.11, kontrol grubunda 11.56±1.11 olup, gruplar demografik özellikleri yönünden homojendir. El hijyeni davranış puan ortalaması girişim grubunda eğitim öncesi 56.45±8.03, eğitim sonrası 59.79±7.62, kontrol grubunda eğitim öncesi 55.98±7.89, eğitim sonrası 57.15±7.63'tür. Eğitim programından sonra gruplar arası el hijyeni davranış puanlarının arttığı ve bu artışın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışmada el hijyeni eğitiminin öğrencilerin davranış puan ortalamalarına olumlu katkısı olduğu belirlenmiştir. Davranış değişikliğinin erken yaşta kazandırmak ve kalıcı hale gelmesini sağlamak için hijyen eğitimlerinin okullarda verilmesi ve ortaokul öğrencilerini de kapsayan periyodlarla tekrarlanarak sürdürülmesi önerilmektedir. Bu sayede hijyen eksikliği kaynaklı sağlık sorunlarının önüne geçilerek olası maliyetler ve okul devamsızlığı önlenebilir.

Anahtar Kelimeler: El hijyeni, sağlık eğitimi, ortaokul

Poster Bildiri

TONSILLOLITH IS IT AFFECTED BY NASAL SEPTAL DEVIATION AND CHRONIC SINUSITIS WITH OR WITHOUT NASAL POLYP?

Hasan YASAN[*1], Mehmet Emre SİVRİCE[*2], Yusuf Çağdaş KUMBUL[*3],Bekir BÜYÜKÇELİK[*4], Mustafa KAYAN[*5]

*Suleyman Demirel Universtiy, Faculty of Medicine, Otorhinolaryngology Department. Professor[*1], Isparta, Turkey,* dryasan@hotmail.com

*Suleyman Demirel Universtiy, Faculty of Medicine, Otorhinolaryngology Department. Associate Professor [*2], Isparta, Turkey,* emresivrice@gmail.com

*Suleyman Demirel Universtiy, Faculty of Medicine, Otorhinolaryngology Department. Associate Professor[*3], Isparta, Turkey,* cagdas1061@hotmail.com

*Suleyman Demirel Universtiy, Faculty of Medicine, Otorhinolaryngology Department. Specialist [*4], Isparta, Turkey,* bekirbuyukcelik@hotmail.com

*Suleyman Demirel Universtiy, Faculty of Medicine, Radiodiagnostic Department. Professor[*5], Isparta, Turkey,* drkayan32@hotmail.com

Background: The tonsilloliths are the calcifications (single or multiple) within palatine tonsils. These calcifications may cause halithosis, throat discomfort, cough and some social problems.
Aim: The aim of this study is to determine the prevalence of tonsilloliths and also to determine the possible role of nasal septal deviation and/or chronic sinus disease with or without nasal polyps.
Methods: Paranasal sinus CT images of 3516 patients from January 2017 to December 2020 were analysed retrospectively. Paranasal CT images of 3259 patients were included in this study. All the CT scans were re-evaluated for tonsilloliths, chronic sinusitis, nasal septal deviation and other pathologies. The effects of age, gender, nasal septal deviation and chronic sinusitis with or without nasal polyps were analysed retrospectively.
Results: The paranasal sinus CT scans of 3259 patients were included in the study, of which 1411 (43.3%) were female and 1848 (56.7%) were male. There was a statistically significant difference between those with and without tonsillolith in terms of age ($p< 0.001$). The incidence of tonsillolith is significantly higher in patients with NSD than in those without ($p<0.001$). The incidence of tonsillolith is significantly higher in patients with CRS than in those without ($p<0.001$). The incidence of tonsillolith is significantly higher in patients with CRSwNP than in those without ($p<0.001$).
Discussion and Conclusions: The incidence of tonsillolith was 27.6% in this study. It seems that it is not a rare condition in adult people. The incidence of tonsillolith is higher with increasing patient age. There was no difference in the incidence of tonsillolith compared to gender. The incidence of tonsillolith increases in a condition that causes nasal obstruction such as NSD and in inflammatory conditions such as CRS and/or nasal polyps.

Keywords: Incidental finding, tonsilloliths, prevalence, nasal polyps, CT scan, chronic rhinosinusitis, computed tomography, septal deviation.

DOES GHRELIN HAVE ANY EFFECT ON TRACE ELEMENT LEVELS IN PANCREATIC TISSUES OF RATS WITH INFLAMMATION?

Gulten Ates*, Hatice Yorulmaz, Elif Ozkok***, I. Ertugrul Yalcin****, Sule Tamer*****

** Department of Physiology, Faculty of Medicine, Istanbul*

Yeni Yuzyil University, Istanbul, Turkey- gultenates.ulucay@yeniyuzyil.edu.tr

***School of Nursing, Halic University, Istanbul, Turkey*

****Department of Neuroscience, Aziz Sancar Institute of Experimental Medicine, Istanbul University, Istanbul, Turkey*

*****Department of Civil Engineering, Faculty of Engineeringand Natural Sciences, Bahcesehir University, Istanbul, Turkey*

******Department of Physiology, Istanbul Medical Faculty, Istanbul University, Istanbul, Turkey*

Background: Inflammation leads to tissue injury and organ failure by excessive response to infection. Lipopolysaccharide (LPS) which is used to experimentally occuring inflammation model and also it induce cytokine release and production of reactive oxygen species, leading to inflammation, oxidative stress and tissue damage. Trace elements are crucial for cell functions at biological, chemical and molecular levels. They mediate vital biochemical reactions by acting as cofactors for many enzymes such as in oxidant/anti-oxidant processes and prognosis of inflammation. Ghrelin has many pleiotropic effects such as, anti-inflammatory and anti-oxidant. **Aim:** In this study we aimed to investigate effects of ghrelin on trace elements and electrolytes levels on pancreatic tissue of rats with inflammation induced with LPS. **Methods:** In our study, male *Wistar albino* rats were divided into four groups as; Control (n=10), LPS (E.coli O127:B8, 5 mg/kg). Ghrelin (10 nmol/kg, n=10), LPS+Ghrelin (n=10). Rats were decapitated 24 hours after first enjection. Under the anesthesia, pancreatic tissue samples taken from the rats. The inductively coupled plasma optical emission spectroscopy technique (ICP-OES) was used to determine the tissue element levels of sodium, potassium, calcium, magnesium, selenium, zinc, iron and copper. **Results:** Tissue levels of sodium, zinc, selenium, magnesium and potassium levels were significantly increased in LPS group compared to other experimental group. There were no significantly differences in other experimentally group. But zinc and sodium levels were shown increase in LPS+Ghrelin group. Also in iron, copper and calcium levels were not shown significantly differences in all experimental groups. **Discussion and Conclusion:** Our results showed that inflammation effects trace element ingredients of the pancreatic tissue. Also we observe that while ghrelin improves some trace element levels, it is not effective for others. We think that this may be due to the mechanism of action of ghrelin and its effectiveness in inflammation of the pancreas.

Anahtar Kelimeler: inflammation, pancreas, ghrelin, trace element, electrolytes

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE PRESENCE OF NOROVIRUS (GI, GII) AND HEPATITIS A VIRUS WITH REAL-TIME RT-PCR TEST IN MILK CANS OF SMALL FAMILY ENTERPRISES THAT SELLING RAW MILK

Mehmet Recai Yılmaz

ISIS Ltd Şti

In this study, the presence of Norovirus (NoV) GI, NoV GII and Hepatitis A Virus (HAV) was investigated in milk cans where the milk of dairy cows aged 24 months and older were collected from small family enterprises selling raw milk in Burdur-Merkez. For this purpose, milk samples were collected in 2 sterile tubes of 15 ml and 50 ml from milk cans in 100 dairy farms. While the presence of NoV GI, NoVGII and HAV was investigated by Real-Time RT PCR in 15 ml milk samples taken in sterile tubes, somatic cell count (SCC) was performed in 50 ml sterile tubes. A questionnaire on milking and hygiene conditions was also carried out in the sampling establishments. As a result of the questionnaire study on milking and hygiene conditions in enterprises; Milking of animals is mostly done by family members and the mother, milking is commonly carried out by machine, the most common vector that may cause environmental contamination in the milking area and barns is pests, monthly cleaning of the milking area and barns is generally carried out, daily cleaning of the milking areas is also carried out, after use and daily cleaning (cold water and once through water) is carried out in milk cans, but weekly disinfection is carried out in milking machines and cans, It was determined that the use of soap and water and hand washing habits before and after milking were common in the enterprises, but the use of hand disinfectants was not common, the use of aprons at the entrance to the milking area and at the entrance to the barn was not widely applied, the use of jewellery by the employees during the milking process was common, the rate of receiving any training on raw milk hygiene by the employees was at a very low level, and the annual milk analyses of the enterprises were carried out once a year. In the Real-Time RT-PCR analysis performed to determine the presence of NoV and HAV in milk samples taken from 100 small family enterprises selling raw milk in Burdur-Centre; 16% NoV GI, 12% NoV GII, 8% HAV positivity was detected. In the results obtained as co-infection; 4% NoV GI + NoV GII and 8% NoV GI + NoV GII + HAV were determined. In this study, the presence of NoV GI, NoV GII and HAV was detected in the milk collected in small family enterprises selling raw milk. The mean SCC in the milk obtained in the study was determined as 339.020+249.230.9. In this study, the mean SCCs of NoV GI, NoV GII and HAV positive samples were statistically lower than the mean SCCs of negative samples ($p<0,05$). The mean SCC of NoV GI positive samples was 225.375+60.018,9 ($p=0,005$), the mean SCC of NoV GII positive samples was 251.166,7+42.994,9 ($p=0,01$) and the mean SCC of HAV positive samples was 248.750+49.969,1 ($p=0,04$). It was concluded that the presence of NoV GI, NoV GII and HAV in milk did not affect SCC and could not be used as an indicator of viral presence in milk.

Keywords: Hepatitis A virus, Norovirus, Milk Can, Raw Milk, Real-Time RT-PCR.

Sözel Bildiri

NADİR BİR OLGU SUNUMU SPONTAN DALAK RÜPTÜRÜ

Zeliha AKIŞ YILDIZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ümraniye EAH

Giriş : travma dışı dalak rüptürü oldukça ender görülür. Travma dışı hemotolojik ve enfeksiyöz nedenlerle görülebilir. Tanı konulamayan hastalarda hemorojiye bağlı ölüm olabilir. **Amaç:** karın ağrısı nedeniyle başvuran olgularda spontan dalak rüptürü de akılda tutulmalıdır. Spontan dalak rüptürü olan olgumuzu paylaşarak mortal seyredebilecek olgularda erken tanıya katkıda bulunmayı amaçladık. **Yöntem:** Bu olgu sunumu retrospektif olarak tasarlanmıştır. olgunun etik onay gerektirecek herhangi bir kişisel verisi kullanılmamıştır. **Bulgular:** Karın ağrısı nedeniyle acil servise başvuran 16 yaş kız hastaya yapılan muayenede her iki alt kadranda hassasiyet ve defans saptandı. Hastanın tam kan sayımında hb değeri 9 gr/dl e düşmüş olduğu görüldü. Pelvik USG de 5cm serbest sıvı görüldü. Hastaya acil laparoskopi planlandı. Laparoskopide pelvik bölgede yoğun taze kan görüldü. Batın içi değerlendiirldiğinde dalakta rüptür olduğu görüldü. Batin içi temizlenerek diren konuldu. Postoperatif hasta serviste takip edildi. Etyoloji açısından tarama yapıldı. Enfeksiyöz mononükleoazis geçirmiş olan hastanın spondan dalak rüptrü nedenin enfeksiyöz olduğuna karar verildi. **Tartışma ve Sonuç:** Spontan dalak rüptürü olgularında geçmişte daha çok splenektomi tercih edilmiştir. Ancak düşük mortalite ve morbiditeyle konservatiy yaklaşım da mümkündür.

Anahtar Sözcükler: çocuk, dalak rüptürü, akut batın, karın ağrısı

Sözel Bildiri

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ 5. SINIF VE 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE PLANLAMASI VE ACİL KONTRASEPSİYON YÖNTEMLERİ HAKKINDAKİ BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Erhan BARIŞ* Nurhan MEYDAN ACIMIŞ**

**Asistan Dr. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD *erkanb@pau.edu.tr*

*** Doçent Dr. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD** nurhan88@hotmail.com*

Giriş: Birey ya da çiftlerin istedikleri sayıda çocuk sahip olmaları, doğum aralıklarını belirlemeleri ve istedikleri doğum kontrol yöntemine erişebilmeleri aile planlaması olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde gebeliklerin 4'te biri istenmeyen gebelikler olup büyük çoğunluğu düşükle sonlanmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 5.sınıf ve 6.sınıf öğrencilerin Aile Planlaması ve Acil Kontrasepsiyon Yöntemleri(AKY) hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemektir**. Yöntem**: Araştırma analitik-kesitsel tipte olup 2024 yılı Ocak-Şubat ayında yapıldı. Evrenini Pamukkale Üniversitesi 5.sınıf ve 6.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü Open Epi ile hesaplandı. %95 güven aralığında (alfa= 0.05), d=0.05 örnekleme hatası ile 5. sınıftan 146 ve 6. sınıftan 144 öğrenciye ulaşılması hedeflendi. Öğrencilere yüz yüze anket uygulandı. Anket 52 sorudan oluşmaktadır. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Etik Kurulu'ndan izin (25.01.2024 ve E-60116787-020-481619) alınmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların (391 kişi) %53,5'i kadın, %43,2'sinin annesi yüksek öğrenimlidir. %75,'ü aile planlaması tanımını doğru işaretlemiştir. En sık bilinen etkin korunma yöntemleri; oral kontraseptif (% 95,7), kadın ve erkek sterilizsayonu (%95,4) ve implant (%94,1) dir. %68,7'si acil kontroseptif bilgisini yeterli görmekte, %89,8'i AKY nin kullanım yerlerini, %92,6'sı ertesi gün hapını doğru bilmektedir. % 31,7'si AKY için "**Cinsel ilişkiyi takiben ilk 72 saat içinde, 12 saat arayla 2'şer tablet doğum kontrol hapı alınmalı**" önermesini doğru yanıtlamıştır. Katılımcıların %55,8(218)'i "kürtaj acil kontrasepitf yöntemdir" %72,4(283)'ü "prezervatif acil kontaseptif yöntemi olarak kullanılır", %46,0(180)'sı "erkeklerin kullanacağı acil kontrasepitf yöntemleri vardır", önermelerinin yanlış olduğunu bilmektedirler. Yaşamının çoğunluğunu şehirde geçirenler(264)'in %78,4(p=0.016).'i, Aile Planlaması Hakkında Eğitim Alanların %81.0'i(p=0.03) ve Aile Planlaması Hakkında Sağlık çalışanlarından Eğitim Alanların %87,4'ü(p=0.02) AKY ilişkin önermeleri istatistiksel anlamlı olarak doğru yanıtlamıştır. **Tartışma ve Sonuç**: Çalışmamızda dönem 5 ve 6 tıp fakültesi öğrencilerin; aile planlaması hakkında doğru bilgiye sahibi olduklarını ancak AKY konusundaki bilgilerinin yetersiz olduğunu saptadık. Hekim adaylarımızın mezuniyet öncesinde kadın doğum, aile hekimliği ya da halk sağlığı stajlarında acil kontrasepsiyon ile ilgili daha ayrıntılı bilgilendirilmelerini önermekteyiz.

Anahtar Kelimler: Aile planlaması, Acil kontraseptif yöntem, Mezuniyet öncesi, Tıp.

Sözel Bildiri

SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNDE SICAKLIK STRESİNİN ETKİLERİ, YÖNETİMİ VE SICAKLIK STRESİNDEN KORUNMA YÖNTEMLERİ

Kübra Betül Öncel*, Yahya Öztürk**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Zootekni Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, betul.oncel1997@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Zootekni Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, yozturk@mehmetakif.edu.tr*

Türkiye'de hayvancılık sektörü, tarımsal karlılığın devamı, kırsal kalkınma, insan sağlığı ve insan beslenmesine sağladığı katkılar dolayısıyla önemini her zaman korumuştur. Küresel ısınma nedeniyle artan hava sıcaklıkları sonucu süt endüstrisi sıcaklık stresi sorunu ile karşı karşıya kalmış; hayvanların süt verimi, dölverimi ve diğer performans verimleri olumsuz yönde etkilenerek sağlık yönünden ve ekonomik yönden kayıplarla karşı karşıya kalınmıştır. Sıcaklık stresinin neden olduğu ekonomik kayıplardan ve hayvan sağlığına olumsuz etkilerinden korunmak için süt sığırlarında neden olduğu metabolik etkileri, verim düşüşlerini, beslenme değişimlerini bilmek ve sıcaklık stresiyle mücadelede uygulanacak metodları belirlemek; üretimin devamlılığı ve kalitenin sürdürülmesinde geliştirilebilecek yeni teknolojilere olanak sağlaması açısından son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sıcaklık Stresi, Süt Sığırı, Sıcaklık Nem İndeksi, Verim

Sözel Bildiri

CERRAHİ EKİP CERRAHİ DUMANIN RİSKLERİNİN FARKINDA MI? TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA

Yeliz CİĞERCİ[1], Eda EVŞAR[2], Hilal TAŞDEMİR2, Merve Nur KARAMAN2, Şehribani ÖZYÜREK2

[1] Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

[2] Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Öğrencisi

Amaç: Bu çalışmada, cerrahi ekibi oluşturan cerrah, ameliyathane hemşiresi, anestezi hekimi ve anestezi teknisyenlerinin cerrahi dumanın riskleri hakkındaki farkındalıklarını ve yaşadıkları semptomları belirlemek amaçlanmıştır.

Metod: Tanımlayıcı tipte planlanan bu çalışmanın örneklemini, 03 Nisan-03 Mayıs 2023 tarihleri arasında Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi ameliyathanelerinde çalışan ve çalışmaya katılmaya onay veren cerrahi ekip üyeleri oluşturmuştur (n=59). Araştırmada veri toplama aracı olarak "Sosyodemografik ve Mesleki Özellikler Formu", "Cerrahi Dumana Maruz Kaldığınızda Yaşanılan Sorunlar Formu" ve "Cerrahi Duman Riskleri Farkındalığı Anketi" kullanılmıştır. Çalışmanın yapılabilmesi için üniversitenin etik kurulundan onay alınmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için SPSS (Statistical PackagefortheSocialSciences) for Windows 21.0 paket programı kullanılmış ve verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ortalama standart sapma, frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Tüm sonuçlarda p değeri 0.05'den küçük değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir ($p<0.05$).

Bulgular: Araştırmada katılımcıların yaş ortalaması 33,46±6,72'di. Cerrahi ekibin %72,9' u kadın, %44,1'i hemşire, %10,2' si cerrahtı. Cerrahi ekip üyelerinin % 27,1' inin tüm ameliyat salonlarında, %16,9' unun Kadın Hastalıkları ve Doğum salonunda çalıştığı belirlendi. Katılımcıların ortalama 9,34±6,36 yıldır ameliyathanede çalıştığı, bir günde yaklaşık 6 ameliyata girdikleri, ortalama 7,81±1,56 saat ameliyathanede bulundukları, yaklaşık 4 ameliyatta elektrokoter kullanıldığı, yaklaşık 4 saat cerrahi dumana maruz kaldığı belirlendi. Katılımcıların %33,9' unun cerrahi dumanla ilgili bilgisinin olduğu ve bu bilgiyi hizmet içi eğitimden (%48,1) aldıkları, %89,8' inin cerrahi dumandan korunmak için önlem aldığı ve aldıkları önlemlerin %54,7'i ile cerrahi maske,%31,6 ile aspiratöre çekme olduğu görüldü. Cerrahi ekibin cerrahi dumana maruz kaldığında yaşadığı sorunların başında %15,5 ile baş ağrısı olduğu saptandı. Katılımcıların "Cerrahi Duman Riskleri Farkındalığı Anketi" ortalaması

39,68±7,89' du. Hemşirelerin cerrahi duman riskleri farkındalığının diğer gruplardan daha yüksek olduğu ancak farkın anlamalı olmadığı belirlendi (41,12±7,49, p>0,05)

Sonuç: Çalışma sonucunda, cerrahi ekibin cerrahi dumandanla ilgili bilgisinin düşük olduğu, cerrahi dumandan korunmada kullanılan yöntemlerin doğru olmadığı, sıklıkla cerrahi dumana maruziyeti ile baş ağrısı yaşadıkları, hemşirelerin cerrahi duman riskleri farkındalığının diğer ekip üyelerinden yüksek olduğu görüldü. Çalışmanın daha geniş örneklem ile yapılmasının literatüre önemli sonuçlar sunacağı düşünülmektedir.

IHSLC

Sözel Bildiri

EFFECTIVENESS OF CAI-LOADED NANO-BIOMATERIALS IN THE TREATMENT OF DIABETIC MACULAR EDEMA

Ebru ERDAL*

**Faculty of Medicine, Advanced* Technologies Application and Research Center, Ankara Yıldırım Beyazıt University, *Ankara, Turkey.*

Background: Macular edema (ME) is defined as fluid accumulation between and within the cells in the macular region, which is responsible for central vision. Diabetes is the leading disease that causes ME (Diabetic Macular Edema-DME). DME can be treated with laser, intravitreal injections and vitreoretinal surgery. The most commonly used treatment option is intravitreal injection of drugs (anti-VEGF drugs and steroids) into the eye. Due to the disadvantages of drugs, intensive studies continue on both new drug active ingredients and drug delivery systems that can be used in the treatment of DME. One of these new drug groups is Carbonic Anhydrase Inhibitors (CAI). In intravitreal applications, the carrier structures must be in gel form due to the transparent structure of the vitreous. Aim: In the study, CAI (Acetazolamide) loaded bovine serum albumin (BSA) nanogel structures were prepared to reduce side effects and ensure long-term controlled release in the vitreous. Methods: The morphology of the nanogels was visualized by electron microscopy and infrared spectroscopy was used to characterize changes in chemical structure. To evaluate the effectiveness of nanogels in intravitreal eye applications, drug release profiles and in-vitro cytotoxicity were determined. Results: The size of BSA and BSA-ACZ nanogels were obtained as 200-300 nm and loading efficiency was 60%. In drug release, ACZ initially showed a rapid release and reached a stable plateau after 6 hours. It was observed that the drug was present in the environment for 2 months. A significant decrease in the toxicity of ACZ was detected by loading it into nanogels. While cells exposed to BSA-ACZ nanogels at concentrations of 200 µg/ml and lower show an average viability of more than 80%, the viability of cells exposed to free ACZ at the same concentration decreases to 25.01±7.24%. Discussion and Conclusion: It has been determined that the toxicity and intraocular pressure that may occur as a result of free ACZ can be minimized by applying it through a carrier and can remain in the vitreous for a long time with a controlled release.

Keywords: Diabetic Macular Edema, Acetazolamide, Nanogel, Toxicity

Poster Bildiri

NEPETA TÜRLERİNİN TIBBİ KULLANIMI

Şevkinaz DOĞAN[1], Sercan ÖZBEK YAZICI[1], Tülay İLERİ BÜYÜKOĞLU[1], Hasan GENÇ[1], İsmail ÖZMEN[2], Fevziye ÖZDEMİR[3]

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

[2]Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye

[3]Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye

Dünyanın her yerinde dağılım gösteren Nepeta cinsi, antioksidan özelliğinden dolayı yara iyileştirici, antelmintik, anti-romatizmal ve antitussif ajan olarak kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalarda fitokimyasal analizler Nepeta cinsi bitkilerden elde edilen bileşiklerin önemli farmakolojik aktivitelere sahip olduğunu göstermiştir. Türkiye'de yapılan bir araştırmada N. italica bitkisinden hazırlanan kaynatmanın tonik olarak ve bronşit tedavisinde kullanıldığı bildirilmektedir. N. betonicifolia'nın kansere, öksürüğe, romatizmaya karşı etkili olduğu bilinmekte ve yara iyileştirici özelliğinden dolayı kullanılmaktadır. Sırbistan'da N. cataria bitkisinden hazırlanan damlalar adet ağrılarını hafifletmek ve yumurtalık kistlerini tedavi etmek için, N Lagopsis bitkisinin tüm kısımlarından elde edilen ve tütsü olarak yakılan ekstraktlar yara iyileşmesinde kullanılmaktadır. Pakistan'da N. praetervisa bitkisinin kurutulmuş kısımlarından yapılan kaynatma parazite karşı kullanılmaktadır. Öte yandan Çin'de N. cataria bitkisi diğer birçok bitkiyle birlikte mastitis, kızamık, dermatit, dizanteri, kronik rinit, kronik bademcik iltihabı ve boğaz ağrısı tedavisinde kullanılan tıbbi bitki preparatlarında yer almaktadır. N. cataria (kedi nanesi), sakinleştirici ve kan basıncını düzenleyici etkileri nedeniyle Avrupa'da uzun yıllardır çay olarak kullanılmaktadır. N., Türkiye'ye endemiktir. Sezariye, Güney Anadolu'da mide problemlerini gidermek için çay olarak kullanılır. N. parnassica ve N. troodi gibi güney Yunanistan'a özgü bazı Nepeta türlerinin taze yaprakları diş ağrısını hafifletmek için çiğnenmekte ve romatizmal ağrıyı tedavi etmek için kullanılmaktadır. Halk arasında sıklıkla kullanılan bu türler üzerinde gerçekleştirilecek araştırmalar önem arzetmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nepeta, Fitoterapi, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp, Antioksidan

Bu çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir (Hibe numarası:0043-NAP-08).

Sözel Bildiri

AN ULTRA-RARE CASE OF FAMILIAL FRONTOTEMPORAL DEMENTIA; CHALLENGES FACED BY INDIVIDUALS WITH RARE DISEASES IN DIAGNOSIS AND SOCIAL LIFE

Amber EKER

Eastern Mediterranean University Faculty of Medicine, Department of Neurology, Famagusta, Northern Cyprus, amber.eker@emu.edu.tr

Background: Rare diseases are defined as diseases that occur in one in 2000 people or less frequently. Most of these diseases are progressive and chronic and are caused by genetic reasons. Although they mostly affect the childhood age group, rare diseases can also be observed in adults. Aim: In this study, an ultra-rare case of Familial Frontotemporal Dementia (FTD) will be presented and the difficulties encountered on the way to diagnosis in individuals with rare disease will be discussed. Case: 49 years 49-year-old female was admitted to our clinic with decreased speech fluency and subsequent memory and behavioral problems that started 1 year ago. Her neurological evaluation and detailed neurocognitive tests revealed non-fluent aphasia and dysfunction in attention, working memory, and executive functions. Her cranial MRI showed bilateral atrophy prominent in the frontotemporal lobes. Family history revealed the same clinical features in her mother who died at the age of 47. Genetic investigation revealed heterozygous increased expansion in C9ORF72 and heterozygous pathogenic variant in GRN. Discussion and Conclusion: The case with FTD was first followed up with different dementia diagnoses during the diagnostic process. In cases of dementia, taking a good clinical history and family history is important for differential diagnosis. Brain imaging should also be evaluated meticulously and attention should be paid to areas of atrophy. In the genetic examination of the case which has an autosomal dominant inheritance, two gene pathologies for FTDs were detected together. According to literature reviews, this is the second case with this feature. These diseases are unfortunately not a priority in healthcare systems due to their rarity, usually genetic origin, and the expense of further examinations. This affects patients' rights to access diagnosis and treatment of their diseases. Patients with rare diseases can also often feel alone and helpless.

DETERMINATION OF ISOPHTHALIC ACID BASED AZO MOLECULES' TROLOX EQIENT ANTIOXIDANT CAPACITY USING THE CUPRAC METHOD

Mehmet ULUTÜRK*, Çiğdem KARABACAK ATAY**

** TÜBİTAK Marmara Research Center, Gebze, Kocaeli, Turkey,*

mehmet.uluturk@tubitak.gov.tr

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Education, Department of Basic Education, Burdur, Turkey,*

ckatay@mehmetakif.edu.tr

In order to preserve food and promote health, antioxidants are essential. Numerous techniques, such as metal chelation, reducing power, single electron transfer (ET), and hydrogen atom transfer (HAT) can be used to quantify antioxidant activity. The CUPRAC (CUPric Reducing Antioxidant Capacity) method, created by Apak et al., is one way to determine antioxidant capacity through metal chelation. The Cu(II)-neocuproin (Nc) reagent, a chromogenic oxidant, allows for the straightforward and broadly applicable assessment of antioxidant capacity for vitamin C, vitamin E, flavonoids, dietary polyphenols, and plasma antioxidants through the use of the CUPRAC technique. The CUPRAC method was used in the study to determine the Trolox Equivalent Antioxidant Capacity ($TEAC_{CUPRAC}$) of two isophthalic acid-based azo molecules: **1a**, 5-((5-hexyl-2,4-dihydroxyphenyl) diazenyl) isophthalic acid, and **1b**, 5-((5-ethyl-2,4-dihydroxyphenyl) diazenyl) isophthalic acid), which had previously been synthesized by our research group. By graphing the absorbance at 450 nm against concentration, the molar absorptivity (ε) of **1a** and **1b** was determined using the line equation. It was discovered that the molar absorptivity of **1a** was 36064 L mol^{-1} cm^{-1} and that of **1b** was 39999 L mol^{-1} cm^{-1}. Trolox's molar absorption coefficient, as determined by the CUPRAC method, was originally stated in the literature to be 16700 L mol^{-1} cm^{-1}. The concentration of a Trolox solution in milliliters that has the same antioxidant capacity as a 1.0 mM solution of the material being studied is known as the Trolox equivalent antioxidant capacity, or TEAC. The calculation of $TEAC_{CUPRAC}$ values involved dividing the molar absorbance of the substances analyzed by Trolox's under the same conditions. The values of the trolox equivalent antioxidant capacity for **1a** and **1b** were determined to be 2.16 and 2.39, respectively.

Anahtar Kelimeler: Antioxidant Capacity, CUPRAC Metod, Trolox, Azo Molecules

IHSLC